။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ကင်္ခါဝိတရဏီပုရာဏ-ဋီကာ

ဂန္ထာရမ္ဘကထာ

ဗုဒ္ဓံ ဓမ္မဉ္စ သင်္ဃဉ္စ-အာဒိနာ ယာ ပကာသိတာ။
ဘဒန္တဗုဒ္ဓဃောသေန၊ မာတိကာဋ္ဌကထာ သုဘာ။
တဿာ ဟိ လီနပဒံ ဝိ-ကာသနကောယမာရမ္ဘော။

ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ

ဝိပ္ပသန္နေနာတိ ဝိဝိဓပ္ပသန္နေန။ ကထံ? "ဣတိပိ သော။ပေ.။ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ, သွာက္ခာတော။ပေ.။ ဝိညူဟိ, သုပ္ပဋိပန္နော။ပေ.။ လောကဿာ"တိ (အ. နိ. ၅.၁၀) ဧဝမာဒိနာ။ **"စေတသာ"**တိ ဝုတ္တတ္တာ တီသု ဝန္ဒနာသု စေတောဝန္ဒနာ အဓိပ္ပေတာ။ တန္နိန္နတာဒိဝသေန ကာယာဒီဟိ ပဏာမကရဏံ **ဝန္ဒနာ,** ဂုဏဝသေန မနသာပိ တထာဝ ကရဏံ **မာနံ,** ပစ္စယပ္ပဋိပတ္တိယာဒီဟိ ပူဇာကရဏံ **ပူဇာ,** ပစ္စယာဒီနံ အဘိသင်္ခရဏံ သက္ကစ္စ ကရဏံ **သက္ကာရော,** တေသံ။ **ဘာဇနန္တိ** အာဓာရော, အဓိကရဏံ ဝါ။

ထေရာ မဟာကဿပာဒယော, တေသံ ဝံသောတိ **ထေရဝံသော,** အာဂမာဓိဂမသမ္ပန္နာယ တဿ ဝံသဿ ပဒီပဘူတာတိ ထေရဝံသပ္ပဒီပါ, တေသံ **ထေရဝံသပ္ပဒီပါနံ**။ အသံဟီရတ္တာ **ထိရာနံ**။ **ဝိနယက္ကမေ**တိ ဝိနယပိဋကေ, အာရမ္ဘာနုရူပဝစနမေတံ။ သုတ္တာဘိဓမ္မေသုပိ တေ ထိရာ ဧဝ။ "ဗုဒ္ဓံ ဓမ္မဉ္စ သင်္ဃဉ္စ ပုဗ္ဗာစရိယသီဟာနဉ္စာ"တိ အဝတွာ ကသ္မာ ဝိသုံ ဝုတ္တန္တိ စေ? ပယောဇနဝိသေသဒဿနတ္ထံ။ ဝတ္ထုတ္တယဿ ဟိ ပဏာမကရဏဿ အန္တရာယနိဝါရဏံ ပယောဇနံ အတ္တနော နိဿယဘူတာနံ အာစရိယာနံ ပဏာမကရဏဿ ဥပကာရညုတာဒဿနံ။ တေန ဗုဒ္ဓဉ္စ ဓမ္မဉ္စ သင်္ဃဉ္စ ဝန္ဒိတွာ, **စ**-သဒ္ဒေန ပုဗ္ဗာစရိယသီဟာနဉ္စ **နမော** ကတွာတိ ယောဇနာ။ အထ ဝါ **"ဝန္ဒိတွာ"**တိ စေတောဝန္ဒနံ ဒဿေတွာ တတော **"နမော ကတွာ"**တိ ဝါစာဝန္ဒနာ, **"ကတဉ္ဇလီ"**တိ ကာယဝန္ဒနာပိ ဒဿိတာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ဣဒါနိ အဘိဓာနပ္ပယောဇနံ ဒဿေတုံ **"ပါမောက္ခ"**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ပါမောက္ခ**န္တိ ပဓာနံ။ သီလဉှိ သဗ္ဗေသံ ကုသလဓမ္မာနံ ပဓာနံ အာဒိဘာဝတော။ ယထာ စ သတ္တာနံ ခဇ္ဇဘောဇ္ဇလေယျပေယျဝသေန စတုဗ္ဗိဓောပိ အာဟာရော မုခေန ပဝိသိတွာ အင်္ဂမင်္ဂါနိ ဖရတိ, ဧဝံ ယောဂိနောပိ စာတုဘူမကံ ကုသလံ သီလမုခေန ပဝိသိတွာ အတ္ထသိဒ္ဓိံ သမ္ပာဒေတိ။ တေန ဝုတ္တံ **"မုခ"**န္တိအာဒိ။ အထ ဝါ **မုခန္တိ** ဥပါယော, တေန **မောက္ခပ္ပဝေသာယ** နိဗ္ဗာနသစ္ဆိကိရိယာယ မုခံ ဥပါယောတိ အတ္ထော။ မဟေသိနာ ယံ ပါတိမောက္ခံ ပကာသိတန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ မဟန္တေ သီလာဒိက္ခန္ဓေ ဧသိ ဂဝေသီတိ **မဟေသိ**။

သူရတေန နိဝါတေနာတိ "တတ္ထ ကတမံ သောရစ္စံ? ယော ကာယိကော အဝီတိက္ကမော"တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၃၄၉) သူရတေန, နိဝါတဝုတ္တိနာ မာနဒ္ဓစ္စဝသေန အတ္တာနံ အနုက္ခိပနဘာဝေန နိဝါတေန။ **ဝိနယာစာရယုတ္တေန**တိ စာရိတ္တဝါရိတ္တေဟိ ယုတ္တေန။ "သောဏတ္ထေရေန ယာစိတော"တိ အဝတွာ **"သူရတေနာ"**တိအာဒိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, ကိံ ဒုဿီလေန ဝါ ဒုဇ္ဇနေန ဝါ အလဇ္ဇိနာ ဝါ ယာစိတေန ဝဏ္ဏနာ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတီတိ စေ? န န ဝဋ္ဋတိ။ ထေရဿ ဝစနံ ပဋိက္ခိပိတုံ န သက္ကာ, ဧဝရူပဂုဏော ထေရောဝ, ယာစနဝသေန ကတ္တဗ္ဗော အာဒရေနာတိ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။

နာမေနာတိ အတ္တနော ဂုဏနာမေန။ သဒ္ဒလက္ခဏသုဘတော, ဝိနိစ္ဆယသုဘတော, ဝိညေယျသုဘတော စ **သုဘံ**။

ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဒာနဝဏ္ဏနာ

“အာဝိကတာ ဟိဿ ဖာသု ဟောတိ, တတ္ထာယသ္မန္တေ ပုစ္ဆာမိ။ပေ.။ တုဏှီ, ဝေမေတံ ဓာရယာမီ”တိ ဝတွာ “ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ခော အာယသ္မန္တော နိဒာန”န္တိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တံ။ ဧတ္တာဝ ယာဝတတိယာနုသာဝနကထာဝသာနေ အထ ခော ဥဒ္ဒေသကာလေ “အာဝိကတာ ဟိဿ ဖာသု ဟောတီ”တိ ဝတွာ “ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ခော အာယသ္မန္တော နိဒာနံ။ တတ္ထာယသ္မန္တေ ပုစ္ဆာမီ”တိအာဒိနာ နယေန အာဂတံ။ ဥပောသထက္ခန္ဓကေပိ ဧဝမေဝ အာဂတံ။ တတ္ထ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ ပဉ္စာ အာဂတသုတ္တေန ဝိရုဇ္ဈတိ။ တသ္မာ ယထာ န ဝိရုဇ္ဈတိ, တထာ ဥပပရိက္ခိတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဧဝံ န ဝိရုဇ္ဈတီတိ ဧကေ။ ကထံ? “အာဝိကတာ ဟိဿ ဖာသု ဟောတီ”တိ ဝတွာ “ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ခော အာယသ္မန္တော နိဒာနံ။ တတ္ထာယသ္မန္တေ ပုစ္ဆာမီ”တိအာဒိနာ သုဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ဟောတီတိ ဧတံ ဥဒ္ဒေသလက္ခဏံ ဉာဏာပိ ခန္ဓကေပိ ဝုတ္တတ္တာ။ တသ္မာ “ဖာသု ဟောတီ”တိ ဝတွာ “တတ္ထာယသ္မန္တေ ပုစ္ဆာမီ”တိ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ အဝုတ္တမ္ပိ အာနေတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ကသ္မာ? ဉာဏ နိဒာနံ န ဒဿိတံ, ဥဒ္ဒေသော ဥဒ္ဒေသကာလေ ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗလက္ခဏဿ တတ္ထ ဝုတ္တတ္တာ။ အပိစ “နိဒာနုဒ္ဒေသော”တိ ပဒံ ဥဒ္ဓရိတွာ နိဒာနုဒ္ဒေသံ ဒဿေတုကာမောပိ “သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော။ပေ.။ အာဝိကတာ ဟိဿ ဖာသု ဟောတီ”တိ ဟဋ္ဌဝသေန အာဂတံ နိဒာနံ နိဋ္ဌာပေတွာ ဥပရိ အဋ္ဌကထာဝသေန ယောဇေတဗ္ဗံ ဟဋ္ဌိ ဉာဏ ယောဇေတွာ “တတ္ထာယသ္မန္တေ ပုစ္ဆာမိ။ပေ.။ ဓာရယာမီ”တိ နိဒာနဟဋ္ဌိ ပရိပုဏ္ဏံ ကတွာ ပုန “တတ္ထ နိဒာနုဒ္ဒေသော”တိ ဥဒ္ဓဋ္ဌုပဒဝသေန သင်္ခေပတော နိဒာနုဒ္ဒေသလက္ခဏံ ဒဿေတုံ “ဝေမေတံ ဓာရယာမီ”တိ ဝတွာ “ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ခော အာယသ္မန္တော နိဒာန”န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တသ္မာ ဧဝံ ဥပရိ စ ခန္ဓကေ စ, အထ ခော ဥဒ္ဒေသကာလေ “အာဝိကတာ ဟိဿ ဖာသု ဟောတီ”တိ ဝတွာ “ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ခော အာယသ္မန္တော နိဒာနံ။ တတ္ထာယသ္မန္တေ ပုစ္ဆာမီ”တိအာဒိ နိဒာနုဒ္ဒေသောဝ ဒဿိတော, န နိဒာနံ။

သဝနာဏတ္တိဝစနန္တိ ဧတ္ထ သင်္ဃနဝကတရေန ဝတ္တုံ အယုတ္တန္တိ စေ? ယုတ္တမေဝ။ “ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသကေန ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗ”န္တိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တတ္တာ ဘဂဝတောဝ အာဏတ္တိ, န ဥဒ္ဒေသကဿ။ ဉာဏ နဝကတရဝသေန ဝုတ္တံ။ ထေရောပိ ပန ဥဒ္ဒိသိတုံ လဘတီတိ ဒဿနတ္ထံ **“ထေရာဓိကံ ဟတိမောက္ခ”** န္တိ ဝုတ္တံ။ ဉာဏမိနာ သုတ္တေန နဝကတရော န လဘတီတိ စေ? တံ ဒဿေတုံ **“ယော တတ္ထ ဘိက္ခူ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ယထာ စတုဝဂ္ဂေန ဌပေတွာ ဥပသမ္ပဒာပဝါရဏာအဗ္ဘာနာနိ သဗ္ဗံ သင်္ဃကမ္မံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဧဝံ “အတိရေကဝီသတိဝဂ္ဂေန ဉာဏမံ နာမ ကမ္မံ ကာတဗ္ဗ”န္တိ အဝတွာ အတိရေကဝစနတ္တာ အညံ အတ္ထံ သူစေတိ, ကိံ တန္တိ **“စတုဝဂ္ဂါဒိနာ”** တိအာဒိ။ တဉှိ တေဟိ ဧဝ သိဒ္ဓံ။ ကထံ? စတုဝဂ္ဂေန ဥပသမ္ပဒာပဝါရဏာ။ပေ.။ ဝီသတိဝဂ္ဂေန န ကိဉ္စိ သင်္ဃကမ္မံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတီတိ။ ဧတ္ထ “ဒသဝဂ္ဂေန အဗ္ဘာနကမ္မမတ္တံ ဌပေတွာ”တိ ဝဒန္တေန စတုပဉ္စဝဂ္ဂေန ကရဏီယာနိပိ ဒသဝဂ္ဂေန ကာတုံ အနုညာတာနိ။ တသ္မာ အတိရေကေန ဝဋ္ဋတီတိ ဒီပိတံ, “ဌပေတွာ”တိ ဝစနေန ဦနတရေန န ဝဋ္ဋတီတိ ဒီပိတမေဝ။ တသ္မာ န ဝတ္တဗ္ဗံ အတိရေကဝီသတိဝဂ္ဂေတိ စေ? ဝတ္တဗ္ဗမေဝ။ စတုပဉ္စဝဂ္ဂေန ကတ္တဗ္ဗံ ဆသတ္တအဋ္ဌနဝဝဂ္ဂေန ကာတဗ္ဗန္တိ စ, ဒသဝဂ္ဂေန ကာတဗ္ဗံ ဧကာဒသဒွါဒသ။ပေ.။ ဧကူနဝီသတိဝဂ္ဂေန ကာတဗ္ဗန္တိ စ ဒီပိတံ။ ဦနတရေန န ဝဋ္ဋတီတိ ဒီပိတံ ဟာကဋ္ဌတော။ သဗ္ဗပ္ပကာရေန ပန အတိရေကဝီသတိအနတိရေကဝီသတိဝဂ္ဂေ ဝုတ္တေပိ ဒီပိတံ ဟောတီတိ **ဝဇိရဗုဒ္ဓိတ္ထေရေန** လိခိတံ။ ဉာဏတော ပဋ္ဌာယ “လိခိတ”န္တိ ဝုတ္တေ ဝဇိရဗုဒ္ဓိတ္ထေရေနာတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။

သစေ အနုပောသထေပိ ဝဋ္ဋေယျ, “ဥပောသထံ ကရေယျာ”တိ န ဝဒေယျ, ယသ္မာ အနုပောသထေ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ, တသ္မာ “အဇ္ဇုပောသထော”တိ ဝတွာ ပုန **“ဥပောသထံ ကရေယျာ”** တိ ဝုတ္တံ။ “ပစ္ဆိမကတ္တိကပုဏ္ဏမာတော”တိ အဝဓာရဏံ တတော ပရံ ပဝါရဏာဒိဝသဿ နတ္ထိတာယ ကတံ။ ဥဒ္ဓံ ပကတိဥပောသထေ ဝုတ္တေန ပကတိစာရိတ္တေန သဒ္ဓိံ **ဉာဒမ္ပိ** ။

“နိမိတ္တေန နိမိတ္တံ သမ္ဗန္ဓိတွာ” တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ “တိဝိဓသမ္ပတ္တိယုတ္တာ”တိ ဝုတ္တတ္တာတိ စေ? ဝတ္တဗ္ဗမေဝ။ ကသ္မာ? တိဝိဓသမ္ပတ္တိ နာမ နိမိတ္တသမ္ပတ္တိ, ပရိသာသမ္ပတ္တိ, ကမ္မဝါစာသမ္ပတ္တီတိအာဒိံ ဝတွာ “နိမိတ္တသမ္ပတ္တိ နာမ ပဗ္ဗတနိမိတ္တံ, ပာသာဏနိမိတ္တ”န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ, န နိမိတ္တေန နိမိတ္တသမ္ဗန္ဓံ ဝုတ္တံ။ အပိစ “တိဝိဓသမ္ပတ္တိယုတ္တာ”တိ သမ္ပယောဂင်္ဂေသု ဒဿေတွာ ပုန တမေဝ ပဟာနင်္ဂေသု ဒဿေတုံ “နိမိတ္တေန နိမိတ္တံ သ

မ္ဗန္တိတ္တ”တိ ဝုတ္တံ။ နဒီသမုဒ္ဒဇာတဿရေသု သမ္မတသီမာတော ကမ္မာနိ န ဝိပဇ္ဇန္တိ ဥဒကုက္ခေပသီမတ္တာတိ “ဝိပတ္တိသီမာယော နာမာ”တိ ကသ္မာ ဝုတ္တာတိ စေ? သေသလက္ခဏာနိ သမ္ပာဒေတွာ နဒိယံ သီမာယ ဗဒ္ဓာယ ဥဒကပရိယန္တံ ကတွာ သီမာဂတတ္တာ ပုန တံ နဒိံ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ တတ္ထာကေ ကတေ သစေ တဿာ သီမာယ ကမ္မံ ကာတုံ ဝဋ္ဋေယျ, သီမာတော ကမ္မာနိ န ဝိပဇ္ဇေယျုံ။ ယသ္မာ ပန ဇံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ, တသ္မာ “ဥဒကုက္ခေပသီမတ္တာ”တိ ဝုတ္တံ အကာရဏံ။

ဝိသတိဝဂ္ဂကရဏီယတ္တာ သင်္ဃကမ္မဿ ကမ္မာရဟေန သဒ္ဓိံ **ဧကဝီသတိ ဘိက္ခူ နိသီဒိတုံ န သက္ကောန္တီ”**တိ ဝုတ္တံ, သုခနိသဇ္ဇာဝသေန နိသီဒိတုန္တိ အဓိပ္ပာယော။ “ပရိမဏ္ဍလာကာရေန နိသီဒိတု”န္တိ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ **တိယောဇနံ အတိက္ကမိတွာ** တိ မဇ္ဈေ ဌတွာ ဒိယဍ္ဎံ ကတွာ တိယောဇနံ။ **ကောဏတော** ဟိ ကောဏံ တိယောဇနံ အတိက္ကာမေတိ, အာပတ္တိဉ္စ အာပဇ္ဇတိ, သီမာ စ အသီမာ ဟောတိ။ **ကိတ္တေတွာ** တိ နိမိတ္တာနိ သမ္ပန္နာနိပိ အညမညနာမဝိပရိယာယေန, အနိမိတ္တာနံ နာမေဟိ စ ကိတ္တေတွာတိ အတ္ထော။

ရာသိကတံ ပံသုပိ ရုက္ခေသု ဇာတေသု **သုဒ္ဓပံသုပဗ္ဗတော** ဟောတိ။ **ဂုဋ္ဌပိဏ္ဍပရိမာဏော** ထူလတာယ, န တုလဂဏနာယ။ **ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌိတော”** တိ ဣမိနာ ကုဋ္ဋသရာဝါဒီသု ရောပိတံ ပဋိက္ခိပတိ, တတော အပနေတွာ ပန တင်္ခဏမ္ပိ ဘူမိယံ ရောပိတော ဝဋ္ဋတိ။ နဝမူလသာခါနိဂ္ဂမနံ ပန အကာရဏံ။ ခန္ဓံ ဆိန္ဒိတွာ ရောပိတေ ပန ဇံ ယုဇ္ဇတိ။ **သူစိဒဏ္ဍကပ္ပမာဏော** ကနိဋ္ဌင်္ဂုလိပရိမာဏမတ္တော။ **“အဋ္ဌင်္ဂုလုဗ္ဗေဓော”** တိ ဣမိနာ ဥဗ္ဗေဓော ပရိစ္ဆိန္နော ဟောတိ, **“ကေဝိသာဏမတ္တော”** တိ ဣမိနာ ပရိဏာဟော။ “ဇံ သန္တေပိ ကေဝိသာဏပရိဏာဟေ ပရိစ္ဆေဒေ နတ္ထိ, တသ္မာ ခုဒ္ဒကောပိ မဟန္တောပိ ဝဋ္ဋတိ ဧတေတိ ဝဒန္တိ။

ဇာတဿရေ ပရိပုဏ္ဏမေဝ ဥဒကံ နိမိတ္တူပဂံ ဒိသွာ အပရိပုဏ္ဏံ အန္တရာ ဌိတိဘူတံ “ဇာတဿရေ သမ္မတာ”တိ ဝုတ္တံ ဝိပတ္တိံ န အာပဇ္ဇတီတိ “နဒိယာ သမ္မတာ, သမုဒ္ဒေ သမ္မတာ, ဇာတဿရေ သမ္မတာ”တိ ဧတ္တောပိ လောဏိ န ဂဟိတာ။ **ဗဒ္ဓသီမံ တ နဒိသမုဒ္ဒဇာတဿရေ တ အနောက္ကမိတွာ** တိ ဧတ္တောပိ “နဒိယာ တ, ဘိက္ခဝေ, သမုဒ္ဒေ တ ဇာတဿရေ တ”တိ (မဟာဝ. ၁၄၇) ဧတ္တောပိ န ဂဟိတာ။ တသ္မာ လောဏိ န အဗဒ္ဓသီမာတိ စေ? အဗဒ္ဓသီမာဝ။ “ယောပိ နဒိံ တ သမုဒ္ဒံ တ ဘိန္ဒိတွာ နိက္ခန္တဥဒကေန ကတော သောဗ္ဘော ဇံ လက္ခဏံ ဟာပုဏာတိ, အယမ္ပိ ဇာတဿရောယေဝ”တိ (ကင်္ခာ. အဋ္ဌ. နိဒာနဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တတ္တာ ဇာတဿရဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာတိ တတ္ထ တတ္ထ အဝုတ္တာ။ “ယာဝတိကာ တသ္မိံ ကမခေတ္တေ”တိ ဝုတ္တတ္တာ အညမ္ပိ ကမ္မံ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ သမာနသံဝါသကသီမာသမ္မန္နနကာလေ တသ္မိံ ကမေ ဘိက္ခူ အာဂစ္ဆန္တု တ မာ တ, ဝဋ္ဋတိ။ အဝိပ္ပဝါသသီမာသမ္မန္နနကာလေ အာဂန္တဗ္ဗမေဝ။

အဂမနပထေသူတိ ဧတ္တ ဧကဒိဝသေန ဂန္တွာ ပစ္စာဂန္တုံ အသက္ကုဏေယျဋ္ဌာနေတိ ဝဒန္တိ, ဗဒ္ဓသီမာဘာဝံ ပဋိက္ခိပိတွာတိ အတ္ထော။

“သမန္တာ ဥဒကုက္ခေပါ” တိ ဝုတ္တတ္တာ သဗ္ဗဒိသာသု ဂဟေတဗ္ဗမေဝါတိ စေ? ယတော လဗ္ဘတိ, တတော ဂဟေတဗ္ဗော “ယသ္မိံ ပဒေသေ ပကတိဝီစိယော သဏ္ဌိတွာ သဏ္ဌဟန္တိ, တတော ပဋ္ဌာယ ကပ္ပိယဘူမိ, တတ္ထ ဌတွာ ဥပောသထာဒိကမ္မံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဝုတ္တတ္တာ။ အန္တေဗဒ္ဓော အမုမာသော **အန္တဝမုမာသော,** အမုမာသော ဒသ တ အနု။ **ယော ပန ကေနစိ** အန္တမသော တိရစ္ဆာနေနပိ **ခဏိတွာ အကတောတိ** အဓိပ္ပာယော။

“အညံ တတ္တကံယေဝ ပရိစ္ဆေဒံ အနတိက္ကမိတွာ ဌိတောပိ ကမ္မံ ကောပေတီ” တိ ဝုတ္တတ္တာ အတိက္ကမိတွာ ဌိတော န ကောပေတီတိ ဒီပိတမေဝ ဟောတီတိ **ဥပတိဿတ္ထေရော,** တံ ပန “ဒွိန္နံ ဥဒကုက္ခေပါနံ အန္တရေ အညော ဧကော ဥဒကုက္ခေပေါ ဥပစာရတ္ထာယ ဌပေတဗ္ဗော”တိ ဝစနေန ဝိရုဇ္ဈတိ။ **သမန္တပာသာဒိကာယ** ဥပ္ပါ “အညံ တတ္တကံယေဝ”တိ ပဒံ နတ္ထိ။ တသ္မာ တဿာဓိပ္ပါယော ပရိယေသိတဗ္ဗော။ အညောဥဒကုက္ခေပသီမာယ ဥပစာရတ္ထာယ ဌပိတံ ဥဒကုက္ခေပပရိစ္ဆေဒံ အနတိက္ကမိတွာတိ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ ဧဝရေန အညထာ ပပဉ္စိတွာ လိခိတံ။

“သဘာဂဝတ္ထုကာ လဟုကာပတ္တိ” န္တိ ဝုတ္တတ္တာ သဘာဂသင်္ဃာဒိသေသံ အာရောစေတုံ ဝဋ္ဋတီတိ စေ? န ဝဋ္ဋတိ ဒေသနာဂါမိနိံ သန္ဓာယ ဣဒံ ဝုတ္တတ္တာ။ တသ္မာ ဧဝ **သမုစ္စယက္ခန္ဓကေ** “သဘာဂသင်္ဃာဒိသေသံ အာပန္နဿ ပန သန္တိကေ အာဝိကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ သစေ အာဝိကရောတိ, အာပတ္တိ အာဝိကတာ ဟောတိ, ဒုက္ကဋာ ပန န မုစ္စတီ”တိ (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၁၀၂) ဝုတ္တံ။ ယထာ သင်္ဃေန “သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော။ပေ.။ ပဋိကရိဿတီ”တိ ဝတွာ ဥပေါသထံ ကာတုံ လဗ္ဘတိ, ဧဝံ တီဟိ ဒွီဟိပိ အညံ သုဒ္ဓံ ပဿိတွာ “ပဋိကရိဿာမာ”တိ ဝတွာ ဥပေါသထံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဧကေနာပိ “ပရိသုဒ္ဓံ လဘိတွာ ပဋိကရိဿာမီ”တိ အာဘောဂံ ကတွာ ဥပေါသထံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီတိ။ အဋ္ဌကထာယမ္ပိ “သာမန္တော ဘိက္ခု ဧဝမဿ ဝစနီယောတိ ဧတ္ထ သဘာဂေ ဧဝ ဝတ္တဗ္ဗော။ ဝိသဘာဂဿ ဟိ ဝုစ္စမာနေ ဘဏ္ဍနကလဟသင်္ဃဘေဒါဒီနိပိ ဟောန္တိ, တသ္မာ တဿ အဝတွာ ဣတော ဝုဋ္ဌဟိတွာ ပဋိကရိဿာမီ”တိ အာဘောဂံ ကတွာ ဥပေါသထော ကာတဗ္ဗောတိ အန္ဓကဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တ”န္တိ ဝတွာ တဿ အပ္ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ ဝဋ္ဋတီတိ ဒီပိတမေဝ။ **“ယဒါ အညံ သုဒ္ဓံ ဘိက္ခုံ အနာပတ္တိကံ ပဿိဿတိ, တဒါ တဿ သန္တိကေ”တိ** ဝုတ္တတ္တာ လဟုကဿေဝ အနုညာတတ္တာ **သမုစ္စယက္ခန္ဓကေ** ဝုတ္တတ္တာ သဘာဂသင်္ဃာဒိသေသံ ပန ဉတ္တိယာ အာရောစေတွာ ဥပေါသထံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ။

ဒေဝဗြဟ္မာ ပန “တိရစ္ဆာနဂတော”တိ ပဒံ ဥပေတွာ ယေန ကေနစိ ပဒေန အသင်္ဂဟိတာပိ ဣမိနာ သင်္ဂဟိတာတိ ဒဿနတ္ထံ **“ယဿ ဥပသမ္ပဒါ ပဋိက္ခိတ္တာ”** တိ ဝုတ္တံ။

“စာတုမာသိနိယံ ပန ပဝါရိတာနံ သန္တိကေ အနုပဂတေန စ ဆိန္နဝဿေန စ ဝုတ္ထဝဿေန စ”တိ အဝတွာ **“အနုပဂတေန စ ဆိန္နဝဿေန စ”** တိ ဧတ္တကမေဝ ဝုတ္တံ။ ဝုတ္ထဝဿော ပန တသ္မိံ ကာလေ အနုပဂတတ္တာ “အနုပဂတော”တိ သင်္ချံ ဂတောတိ။ သဗ္ဗာယ ဝုဋ္ဌိတာယ သဗ္ဗေ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဂတေ သန္နိပါတေတုံ န သက္ကာ, ဧကစ္စေ သန္နိပါတေတွာ ပါရိသုဒ္ဓိံ အာရောစေတုံ ဝဋ္ဋတီတိ ဝဒန္တိ။ ကသ္မာ? ဉတ္တိံ ဌပေတွာ ကတ္တဗ္ဗသင်္ဃကမ္မာဘာဝတော ဝဂ္ဂံ န ဟောတီတိ။ ပဝါရဏာယပိ ဧသေဝ နယော။ အယမေတ္ထ ဝိသေသော – သစေ ပုရိမိကာယ ဥပဂတေဟိ ပစ္ဆိမိကာယ ဥပဂတာ ထောကတရာ စေဝ ဟောန္တိ သမသမာ စ, သင်္ဃပဝါရဏာယ စ ဂဏံ ပူရေန္တိ, သင်္ဃပဝါရဏာဝသေန ဉတ္တိ ဌပေတဗ္ဗာတိ။ **“ဧကော စ ဘိက္ခု ဟောတိ။ပေ.။ အညေသံ အနာဂတဘာဝံ ဉတွာ”**တိ ဝုတ္တတ္တာ အဓိဋ္ဌာနုပေါသထံ သီမံ ပဝိသိတွာ ကာတုံ န သက္ကာတိ ဝဒန္တိ။

“ကိံ သင်္ဃဿ ပုဗ္ဗကိစ္စ” န္တိ ဣဒံ န ဉတ္တိံ ဌပေတွာ ဝုတ္တံ။ တဉှိ ဉတ္တိတော ပုရေတရမေဝ ကရီယတိ။ တသ္မာ “သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော, ကိံ သင်္ဃဿ ပုဗ္ဗကိစ္စံ, ယဒိ သင်္ဃဿ ပတ္တကလ္လ”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာတိ။ တထာပိ န ဝုတ္တံ။ န ဟိ တံ ဉတ္တိယာ အန္တော ကရီယတီတိ။ ဧဝံ သန္တေ နေတံ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အာပဇ္ဇတိ ပယောဇနာဘာဝတောတိ စေ? န, ယထာဂတဋ္ဌာနေ ဧဝ ဝတ္တဗ္ဗတော, ပရပဒါပေက္ခတာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဣဒံ ပုဗ္ဗကိစ္စံ အကတွာ ဥပေါသထကမ္မံ ကရောန္တော သင်္ဃော, ပုဂ္ဂလော တ ဥပနက္ခေတ္တာတိက္ကမေ အာပဇ္ဇတိ။ တသ္မိဉှိ ခေတ္တေ အတိက္ကန္တေ သမ္မဇ္ဇနာဒိကရဏေ အာပတ္တိမောက္ခော န ဟောတိ ဥပေါသထကမ္မတော ပုဗ္ဗေ ကတ္တဗ္ဗကမ္မာကရဏပစ္စယတ္တာ တဿာ အာပတ္တိယာ။ န သာ ကမ္မပရိယောသာနာပေက္ခာ ဧတ္တာဂတသမ္ပဇာနမုသာဝါဒါပတ္တိ ဝိယ, တသ္မာ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသကော ဘိက္ခု “ပါရိသုဒ္ဓိံ အာယသ္မန္တော အာရောစေထာ”တိ ဝတ္တုကာမော ပဌမမေဝ ပါရိသုဒ္ဓါပါရိသုဒ္ဓိပစ္စယံ ပုဗ္ဗကိစ္စံ သရာပေတိ။ တဉှိ ကတံ ပါရိသုဒ္ဓိပစ္စယော ဟောတိ, အကတံ အပါရိသုဒ္ဓိပစ္စယော။ တေနေဝ ဥဘယာပေက္ခာဓိပ္ပါယေန ကတံ, န ကတန္တိ အဝတွာ “ကိံ သင်္ဃဿ ပုဗ္ဗကိစ္စ”မိစ္စေဝါဟ။ တတ္ထ အကတပက္ခေ တာဝ ပါရိသုဒ္ဓိအာရောစနက္ကမနိဒဿနတ္ထံ ပရတော “ယဿ သိယာ အာပတ္တိ, သော အာဝိကရေယျာ”တိ စ, ကတပက္ခေ “အသန္တိယာ အာပတ္တိယာ တုဏှီ ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ စ ဝက္ခတိ။

“သဗ္ဗန္တိမေန ပရိစ္ဆေဒေန စတူဟိ ဘိက္ခူဟိ သန္နိပတိတွာ”တိ စ, “ဥပေါသထကရဏတ္ထံ သန္နိပတိတေ သင်္ဃေ ဗဟိ။ပေ.။ အဒေန္တေန ဆန္ဒော အာနေတဗ္ဗော”တိ စ ဝဒန္တိ။ အသန္နိပတိတေပိ ပန ဝဋ္ဋတိ။ ဣဒဉှိ ဆန္ဒဒါနသမယဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ဥပေါသထကရဏတ္ထံ သန္နိပတိတေ သင်္ဃေ ဗဟိ ဥပေါသထံ ကတွာ အာဂတဿ ကတ္တဗ္ဗာကာရဒဿနတ္ထဉ္စ ဝုတ္တံ။ ပဓာနဃရတသိန္နော ပဓာနဃရံ ပဝိသိတုကာမာ အတ္တနော သဘာဂဘိက္ခုနံ ဆန္ဒံ ဒတွာ သစေ သင်္ဃော သန္နိပတတိ, “မယှံ ဆန္ဒော အာရောစေတဗ္ဗော”တိ ဝတွာ ပဓာနဃရံ ပဝိသန္တိ။ အယံ သီ

ပါဠဒီပေ ပယောဂေ။ အာရောစေန္တေန ပန သန္နိပတိတေ အာရောစေတဗ္ဗံ။ ပဉ္စသု ဘိက္ခူသု ကေသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝသန္တေသု ကေဿ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိံ အာဟရိတွာ စတုန္နံ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိတုံ အနုညာတတ္တာ သန္နိပတိတေ ဆန္ဒေ ဂဟေတဗ္ဗော အာရောစေတဗ္ဗောတိ ဝစနံ နိရတ္ထကံ ဝိယ။ "ထေယျသံဝါသကော ပဋိဇာနာတီတိ (မဟာဝ. ၁၆၅) ဝစနတော သာမဏေရေန အာဟဋာပိ ဝဋ္ဋတိ။ ကမ္မံ န ကောပေတီ"တိ စ, "သစေ ပုဗ္ဗေ ဆန္ဒံ ဒတွာ ဗဟိသီမာဂတော ပုန ပဝိသတိ, ပဉ္စာ ဆန္ဒဂ္ဂဟဏကိစ္စံ နတ္ထိ, တဿ ပယောဂေ သီမာသမ္မုတိဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော"တိ စ "ဆန္ဒအာနေ တိက္ခတ္တုံ ဝစနေ ဣဒံ ပယောဇနံ – ပဌမံ သမဂ္ဂဘာဝံ, ဒုတိယံ ပဉ္စာ ဝိဓာတဗ္ဗဘာဝံ, တတိယံ ဆန္ဒဟာရကဿ ဒုက္ကဋမောစနံ ဒီပေတီ"တိ (ဝဇိရ. ဋီ. မဟာဝဂ္ဂ ၁၆၄) စ လိခိတံ။ **ဗိဠာလသင်္ခလိကာ** ဗဒ္ဓာဝ ဟောတိ အန္တောဂေဟေ ဧဝ သမ္ပယောဇနတ္တာ, ယထာ သာ န ကတ္ထစိ ဂစ္ဆတိ, တထာ သာပိ န ကတ္ထစိ ဂစ္ဆတီတိ အဓိပ္ပာယော။ ဣတရထာ ဝိသေသနံ နိရတ္ထကံ ဟောတီတိ အာစရိယေန ဂဟိတံ။

"န ဟိ တံ အကတွာ ဥပေါသထံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ ပုဗ္ဗေ ဒဿိတတ္တာ "ဣဒမ္ပိ ဟိ ဥဘယ"န္တိ ကသ္မာ ဝုတ္တန္တိ စေ? သေသာနိ ထေရေန အာဏတ္တေန ကာတဗ္ဗာနိ ဒဿိတာနိ, ဣမေ ပန ဒွေ ထေရေန ဝါ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသကေန ဝါ ဥတ္တိဋ္ဌပနကေန ဝါ ယေန ဝါ တေန ဝါ ကာတဗ္ဗာနီတိ စ, သမ္မဇ္ဇနာဒီနိ တတ္ထ တတ္ထ တာဒိသာနိ ပယောဇနာနိ နိပ္ဖာဒေန္တိ, ဣမေ ပန ဒွေ တတ္ထ တတ္ထ န ကိဉ္စိ ကမ္မံ သာဓေန္တိ, တသ္မာ "ကိံ ဣမိနာ"တိ အဝတွာ ကာတဗ္ဗမေဝါတိ ဒဿေတုဉ္စ **"ဣဒမ္ပိ ဟိ ဥဘယ"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **"အာယသ္မန္တာနံ ပါဒေ ဝန္ဒတီ"** တိ ဂဏဝသေန ဝုတ္တံ ပုဂ္ဂလဝသေန န ဝုတ္တံ တေန အာရောစေတဗ္ဗဿ အညဿ အဘာဝါ။

သင်္ဃဿ ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ဟောတီ တိ သင်္ဃေန ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **သမဂ္ဂဿ ဟိ သင်္ဃဿာ** တိ ဧတ္ထ သမဂ္ဂဘာဝဿ ကာယသာမဂ္ဂိကာရဏတ္တာ နတ္ထိ ဒေါသောတိ စေ? တံ န, ဥဒ္ဒေသေပိ သဝနေပိ သမဂ္ဂဘာဝဿ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ။ "သုဏာတု မေ, ဘန္တေ"တိ ဟိ ဣမိနာ စိတ္တသာမဂ္ဂိံ ဒီပေတိ သဝနေ သဗ္ဗေဟိ ဧကီဘူတဘာဝတော။

သဉ္စိစ္စ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇတီ တိ ဧတ္ထ အနာဒရိယဝသေန အာပဇ္ဇန္တော ဧဝ အလဇ္ဇီ ဟောတိ, န ဣတရောတိ။ **အာပတ္တိံ ပရိဂူဟတီ** တိ ဧတ္ထ လဇ္ဇာယ ပရိဂူဟန္တော အလဇ္ဇီ န ဟောတိ, 'ကိံ ဣမိနာ'တိ အနာဒရိယဝသေန ပရိဂူဟန္တော ဟောတီ"တိ စ လိခိတံ။

"သတ္တန္နံ အာပတ္တိက္ခန္ဓာန" န္တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ, "ဆန္န"န္တိ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ စေ? သတ္တန္နမေဝါတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ပါရာဇိကာပတ္တိံ အာပန္နော ဟိ သစေ အတ္တနော သာပတ္တိကဘာဝံ ပကာသေတိ, သင်္ဃဿ စ ဥပေါသထော သမ္ပဇ္ဇတိ, တဿ စ ဂိဟိဘာဝေန ဝါ သာမဏေရဘာဝေန ဝါ သုဒ္ဓိ ဟောတီတိ။

ကေစ္စေ အာစရိယာ နာမ ဓမ္မဘာရိကော ကိရ အာစရိယော။ ကသ္မာ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ စေ? **ယာဝတတိယာနုသာဝနာ** နာမ တိက္ခတ္တုံ ဝစနံ။ တတ္ထ ပါဠေ အနာဂတတ္တာ ကေဝလံ "ယာဝတတိယံ အနုသာဝိတ"န္တိ ပဒမေဝ ဒိသွာ **"ယဿ သိယာ အာပတ္တိ, သော အာဝိကရေယျာ"**တိ ဣဒံ "သစေ အာပတ္တိံ အာပန္နာ, အာဝိကရောထာ"တိ ဣမမတ္ထံ ဒီပေတိ။ **"အသန္တိယာ အာပတ္တိယာ တုဏှီ ဘဝိတဗ္ဗ"** န္တိ ဣဒမ္ပိ တမေဝတ္ထံ ဒီပေတိ။ **"တုဏှီဘာဝေန ခော ပနာယသ္မန္တေ ပရိသုဒ္ဓာတိ ဝေဒိဿာမီ"**တိ ဣဒမ္ပိ တမေဝါတိ ဧဝမတ္ထံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ ကိရ။

အပရေ တိ အတ္ထဒဿိတ္ထေရော ကိရ။ **ဧတံ သန္ဓာယာ** တိ ဧတ္ထ "သကိမ္ပိ အနုသာဝိတ"န္တိ ပဒဿ ဝစနေန တိက္ခတ္တုံ အနုသာဝနာ ကာတဗ္ဗာတိ ဧတ္ထကမေဝ ဒီပိတံ ဝိယ ဒိဿတိ။

ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယ ဝုတ္တ န္တိ ကထံ ဝိညာယတီတိ စေ? **"အယမေတ္ထ အာစရိယပရမ္ပရာဘတော ဝိနိစ္ဆယော"**တိ ဝုတ္တံ။

"သရမာနေနာ"တိ ဣမိနာ သမ္ပဇာနမုသာဝါဒဿ သစိတ္တကတ္တံ ဒဿေတိ။ **သင်္ဃမဇ္ဈေ ဝါ** တိအာဒိ လက္ခဏဝစနံ ကိရ။ သင်္ဃုပေါသထကရဏတ္တံ သင်္ဃမဇ္ဈေ စေ နိသိန္နော, တသ္မိံ သင်္ဃမဇ္ဈေ အာဝိကာတဗ္ဗာ။ ဂဏုပေါသထကရဏတ္တဉ္စေ ဂဏမဇ္ဈေ နိသိန္နော, တသ္မိံ ဂဏမဇ္ဈေ။ ဧကဿေဝ သန္တိကေ စေ ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထံ

ကတ္တုကာမော, တသ္မိံ ကေပုဂ္ဂလေ အာဝိကာတဗ္ဗာတိ, ဧတေန န ကေဝလံ သင္ဃမဇ္ဈေ တေယံ မုသာဝါဒော သမ္
ဘဝတိ, အထ ခော ဧတ္ထ ဝုတ္တလက္ခဏေန အသတိပိ "ဟရိသုဒ္ဓိံ အာယသ္မန္တော အာရောစေထာ"တိအာဒိဝိဓာနေ
ဂဏပုဂ္ဂလသန္တိကေပိ သာပတ္တိကော ဟုတွာ ဥပေါသထံ ကတ္တုကာမော အနာရောစေတွာ တုဏှီဘူတောဝ စေ ကရော
တိ, အယံ သမ္ပဇာနမုသာဝါဒါပတ္တိံ အာပဇ္ဇတီတိ ဉာပေတုံ "အာဝိကရဏာဒိ လက္ခဏဝစနံ ကိရေတန္တိ
ဝုတ္တန္တိ တက္ကိကာ။ အညထာ "ဂဏမဇ္ဈေ တ"တိ န ဝတ္တဗ္ဗန္တိ တေသံ အဓိပ္ပာယော။ အာရောစနာဓိပ္ပာယဝ
သေန ဝုတ္တန္တိ အာစရိယသ္သ တက္ကော။ အာရောစေန္တော ဟိ "သင္ဃသ္သ အာရောစေမိ"တိ အဓိပ္ပာယေန အာဝိ
ကရောန္တော သင္ဃမဇ္ဈေ အာဝိကရောတိ နာမ, ဥဘတောပသ္သေ နိသိန္နာနံ အာရောစေန္တော ဂဏမဇ္ဈေ အာဝိက
ရောတိ နာမ, "ကေဝလံ အာရောစေဿာမိ"တိ အဓိပ္ပာယေန အာဝိကရောန္တော ကေပုဂ္ဂလေ အာဝိကရောတိ
နာမ။ **သစေပိ ဝေမတိကော ဟောတိ။ပေ။ ပဋိကရိဿာမီ** တိ ဇဝံ ကတေ ယာဝ ဝေမတိကော ဟောတိ, တာဝ သဘာဂါပ
တ္တိံ ပဋိဂ္ဂဟေတုံ လဘတိ, အညေသဉ္စ ကမ္မာနံ ပရိသုဒ္ဓော နာမ ဟောတိ။ ပုန နိဗ္ဗေမတိကော ဟုတွာ ဒေသေတဗ္ဗံ
တ န တတိ နေဝ ဟဋ္ဌိယံ, န အဋ္ဌကထာယံ အတ္ထိ, ဒေသိတေ ပန ဒေါသော နတ္ထိ။ တထာ **ဉတ္တော ဝုဋ္ဌဟိတွာ တံ အာပ
တ္တိံ ပဋိကရိဿာမီ**တိ ဧတ္ထ စ သကလသင္ဃေ သဘာဂါပတ္တိံ အာပန္နေ, ဝေမတိကေ စာတိ လိခိတံ (ဝဇိရ. ဋီ.
မဟာဝဂ္ဂ ၁၆၉-၁၇၀)။

နိဒါနဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဟရာဇိကကဏ္ဍံ

၁. ပဌမဟရာဇိကဝဏ္ဏနာ

ဣဓ ပန ဌတွာ သိက္ခာပအနံ ကမဘေအေ ပကာသေတဗ္ဗော။ ကထံ – သဗ္ဗသိက္ခာပအနံ ယထာသမ္ဘဝံ ဒေသနာက္
ကမော, ပဟာနက္ကမော, ပဋိပတ္တိက္ကမော, ဥပ္ပတ္တိက္ကမောတိ စတုဗ္ဗိဓော ကမော လဗ္ဘတိ။ တတ္ထ ဘဂဝတာ
ရာဇဂဟေ ဘိက္ခူနံ ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသံ အနုဇာနန္တေန ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသဿ ယော ဒေသနာက္ကမော အနုညာ
တော, တံ ဒေသနာက္ကမံ အနုက္ကမန္တော ဝ မဟာကဿပေ ပဌမံ ဟရာဇိကုဒ္ဒေသံ ပုစ္ဆိ, တဒနန္တရံ သင်္ဃာဒိသေ
သုဒ္ဒေသံ, တဒနန္တရံ အနိယတုဒ္ဒေသံ, တဒနန္တရံ ဝိတ္ထာရုဒ္ဒေသံ။ တဒနန္တရံ ဘိက္ခုနိဝိဘင်္ဂဥ္စ တေနေဝ အနုက္က
မေန ပုစ္ဆိ။ တတော ပရံ တယော အာပတ္တိက္ခန္ဓေ သင်္ဂဟေတုံ ဝိနာ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေန သေခိယဓမ္မေ ပုစ္ဆိ။ အာပ
တ္တိက္ခန္ဓေ သဘာဂတော ပဌာယ ပုစ္ဆန္တော ဝီသတိခန္ဓကေ ပုစ္ဆိ။ နိအနုဒ္ဒေသန္တောဂဓာနံ တ သရူပေန အနုဒ္ဒိ
ဌာနံ ပုစ္ဆနတ္ထံ ခန္ဓကေ ပုစ္ဆိ။ ဧတေန ခန္ဓကေ ပညတ္တာ ထုလ္လစ္စယာပိ သင်္ဂဟိတာ ဟောန္တိ။ ပုစ္ဆိတာနုက္
ကမေနေဝ အာယသ္မာ ဥပါလိတ္ထေရော ဗျာကာသိ။ အယမေတ္ထ **ဒေသနာက္ကမော** ။ ဥဘတောဝိဘင်္ဂခန္ဓကတော
ပန ဥစ္စိနိတွာ တအ ပရိတရော ဝိသုံ ဟဋ္ဌိ ကတော, ဣမမေဝ ဝစနံ သန္ဓာယ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ "ဧတေနေဝ ဥပာယေ
န ခန္ဓကံ ပရိတရေပိ အာရောပယိံသူ"တိအာဒိ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာ)။ အပိစ ဟဋ္ဌိယံ "ဧတေနေဝ
ဥပာယေန ဥဘတောဝိဘင်္ဂေ ပုစ္ဆိ။ ပုဋ္ဌော ပုဋ္ဌော အာယသ္မာ ဥပါလိ ဝိဿဇ္ဇေသီ"တိ (စူဠဝ. ၄၃၉) ဧတ္တကမေဝ
ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ထေရော ဥဘတောဝိဘင်္ဂေ ဧဝ ပုစ္ဆိ။ ဝိဿဇ္ဇန္တော ပန အာယသ္မာ ဥပါလိ နိရဝသေသံ ဒဿေန္
တော ခန္ဓကပရိတရေ အန္တော ကတွာ ဒေသေသိ။ ဂဏသဇ္ဈာယကာလေ ပန တအ ခန္ဓကပရိတရာ ဝိသုံ ဟဋ္ဌိ ကတာ
တိ အယမေတ္ထ **ဒေသနာက္ကမော** ။

ယဒိ ဧဝံ နိအနုဒ္ဒေသော ပဌမဒေသနာတိ စေ? န, ဥပေါသထက္ခန္ဓကေ (မဟာဝ. ၁၃၃) "ယာနိ မယာ ဘိက္ခူနံ
သိက္ခာပအနိ ပညတ္တာနိ, တာနိ နေသံ ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသံ အနုဇာနေယျ"န္တိ ဝစနတော, "ယဿ သိယာ အာပတ္
တိ"တိ (မဟာဝ. ၁၃၄) ဝစနတော စ။ အကုသလာဗျာကတာနံ အာပတ္တီနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသမ္ပရာယိကာသဝဋ္ဌာနိယတ္တာ ယ
ထာဘူတံ သီလသံဝရကေန ပရိဝဇ္ဇနေန ပဟာတဗ္ဗတ္တာ **ပဟာနက္ကမော** ပေတ္ထ သမ္ဘဝတိ "တာဝဒေဝ စတ္တာရိ
အကရဏီယာနိ အာစိက္ခိတဗ္ဗာနီ"တိ ဝစနတော။ တထာ "သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသူ"တိ (မ. နိ. ၃.၇၅; ဝိဘ.
၅၀၈) ဝစနတော ယထာဘူတံ အာစိက္ခနသိက္ခနေန **ပဋိပတ္တိက္ကမော** ပိ သမ္ဘဝတိ။ ယထုဒ္ဒေသက္ကမံ ပရိယာပုဏိ
တဗ္ဗပရိယတ္တိအတ္ထေနာပိ ပဋိပတ္တိက္ကမော, ဧဝမိမေဟိ တီဟိ ကမေဟိ ဒေသေတဗ္ဗာနမေတေသံ သိက္ခာပအနံ ယ
ထာသမ္ဘဝံ **ဥပ္ပတ္တိက္ကမော** သမ္ဘဝတိ။ တထာ ဟိ ယံ ယံ သာဓာရဏံ, တံ တံ ဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နေ ဧဝ ဝတွ
ထုသ္မိံ "ယာ ပန ဘိက္ခုနီ ဆန္ဒသော မေထုနံ ဓမ္မ"န္တိအာဒိနာ နယေန ဘိက္ခုနီနမ္ပိ ပညတ္တံ။ ယတော ဘိက္ခုနီနံ တံ အနုပ္ပ
န္နပညတ္တိ န သိယာ, တတော အနုပ္ပန္နပညတ္တိ တသ္မိံ နတ္ထီတိ (ပရိ. ၂၀၁-၂၀၂) ပရိတရဝစနံ န ဝိရုဇ္ဈတိ။ ဧတ္တာ
ဝတာ ပုရိမေန ကမတ္တယေန ယံ ပဌမံ ဒေသေတဗ္ဗံ, တံ ဟရာဇိကုဒ္ဒေသေ ပဌမုပ္ပန္နတ္တာ မေထုနဓမ္မဟရာဇိကံ သဗ္ဗပ
ဌမံ ဒေသေတုကာမော အာယသ္မာ ဥပါလိတ္ထေရော "တတ္ရ သုဒံ ဘဂဝတ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတီ"တိ (ဟရာ. ၂၃) ဝေသာ
လိယမေဝ ဟပေတွာ ဌပေသိ။

ဣအနိ သဗ္ဗေသံ သိက္ခာပအနံ ပညာပနဝိဓာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကထံ? "ဝေဠု ပန, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ သိက္ခာပဒံ ဥဒ္ဒိသေ
ယျာထာ"တိ (ဟရာ. ၃၉, ၄၃) ဧဝံ သဥဒ္ဒေသအနုဒ္ဒေသဘေဒတော ဒုဝိဓံ။ တတ္ထ ဟတိမောက္ခေ သရူပတော အာဂတာ
ပဥ္စ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ **သဥဒ္ဒေသပညတ္တိ** နာမ။ သာပိ ဒုဝိဓာ သပုဂ္ဂလာပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသဘေဒတော။ တတ္ထ ယဿာ ပ
ညတ္တိယာ အန္တော အာပတ္တိယာ သဟ, ဝိနာ တ ပုဂ္ဂလော ဒဿိတော, သာ **သပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသာ** ။ ဣတရာ **အပုဂ္ဂ
လနိဒ္ဒေသာ**။

တတ္ထ သပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသာ ဒုဝိဓာ အဒဿိတဒဿိတာပတ္တိဘေဒတော။ တတ္ထ **အဒဿိတာပတ္တိကာ**
နာမ အဋ္ဌ ဟရာဇိကာ ဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ "ဟရာဇိကော ဟောတိ အသံဝါသော"တိ (ဟရာ. ၃၉, ၄၄, ၈၉, ၉၁, ၁၆၇,
၁၇၁, ၁၉၅, ၁၉၇) ဟိ ပုဂ္ဂလောဝ တတ္ထ ဒဿိတော, နာပတ္တိ။ **ဒဿိတာပတ္တိကာ** နာမ ဘိက္ခုနိဟတိမောက္ခေ

အာဂတာ သတ္တရသ သင်္ဃာဒိသေသာ ဓမ္မာ။ “အယမ္ပိ ဘိက္ခုနီ ပဌမာပတ္တိကံ ဓမ္မံ အာပန္နာ နိဿာရဏီယံ သင်္ဃာဒိသေသ”န္တိ (ပါစိ. ၆၈၃, ၆၈၇) ဟိ တတ္ထ အာပတ္တိ ဒဿိတာ သဒ္ဓိံ ပုဂ္ဂလေန။

တထာ အပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသာပိ အဒဿိတဒဿိတာပတ္တိဘေဒတော ဒွိဓာ။ တတ္ထ **အဒဿိတာပတ္တိကာ** နာမ သေခိယာ ဓမ္မာ။ ဝုတ္တာဝသေသာ **ဒဿိတာပတ္တိကာ** တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သာပိ ဒွိဓာ အနိဒ္ဒိဋ္ဌကာရကနိဒ္ဒိဋ္ဌကာရကဘေဒတော။ တတ္ထ **အနိဒ္ဒိဋ္ဌကာရကာ** နာမ သုက္ကဝိသဋ္ဌိမုသာဝါဒဩမသဝါဒပေသုညဘူတဂါမအညဝါဒကဥဇ္ဈာပနကဂဏဘောဇနပရမ္ပရဘောဇနသုရာမေရယအင်္ဂုလိပတောဒကဟသဓမ္မအနာဒရိယတလဃာတကဇတုမဋ္ဌကသိက္ခာပဒါနံ ဝသေန ပဉ္စဒသဝိဓာ ဟောန္တိ။ တတ္ထ နိဒ္ဒိဋ္ဌကာရကေ မိဿာမိဿဘေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော – တတ္ထ ဥပယောဂဘုမ္မဝိဘတ္တိယော ဧကံသေန **မိဿာ**။ အဝသေသာ **မိဿာ စ အမိဿာ** စ။ သေယျထိဒံ – **ပစ္စတ္တံ** တာဝ ဒွီသု အနိယတေသု ဥပယောဂေန မိဿံ, ဒွါဒသသု ပါဋိဒေသနီယေသု ကရဏေန မိဿံ, ဦနပဉ္စဗန္ဓနပတ္တသိက္ခာပဒေသု သာမိကရဏေဟိ, ဦနဝီသတိဝဿေ ဘုမ္မေန, မောဟနကေ ဥပယောဂသာမိဘုမ္မေဟိ။ ယသ္မာ “ဝိဝဏ္ဏက”န္တိ ဘာဝေ အဓိပ္ပေတော, န ကတ္တာ, တသ္မာ ဝိဝဏ္ဏကသိက္ခာပဒံ ယဒါ န သမ္ဘဝတိ, ဧဝံ ပစ္စတ္တံ ပဉ္စဝိဓံ မိဿံ ဟောတိ။ သေသေသု ပဌမာနိယတံ ဌပေတွာ အာဒိမှိ “ယော ပန ဘိက္ခူ”တိ ဧဝမာဂတံ ပစ္စတ္တံ စ, ဒုတိယာနိယတံ ဌပေတွာ ပဏီတဘောဇနသမဏုဒ္ဒေသတတိယစတုတ္ထပါဋိဒေသနီယသိက္ခာပဒေသု မဇ္ဈေ “ယော ပန ဘိက္ခူ”တိ ဧဝမာဂတံ ပစ္စတ္တံ စ, ဒုဗ္ဗစကုလဒူသကသံသဋ္ဌသိက္ခာပဒေသု အာဒိမှိ ကေဝလံ “ဘိက္ခူ”တိ အာဂတံ ပစ္စတ္တံ စ, ဘေဒါနုဝတ္တကသိက္ခာပဒေ မဇ္ဈေ အာဂတံ ပစ္စတ္တံ စ အညာယ ဝိဘတ္တိယာ အမိဿမေဝ ဟောတိ။ တတ္ထ ဘေဒါနုဝတ္တကတုဝဋ္ဋနဒွယသံသဋ္ဌဒုတိယပါဋိဒေသနီယသိက္ခာပဒေသု ဗဟုဝစနံ, ဣတရတ္ထ သဗ္ဗတ္ထ ဧကဝစနမေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တထာ **ဥပယောဂေ** ဒွီသု ဝိကပ္ပနသိက္ခာပဒေသု, တန္တဝါယသိက္ခာပဒေ စ ပစ္စတ္တေန မိဿော, အဘိဟဋ္ဌုသိက္ခာပဒေ ကရဏေန, ရာဇသိက္ခာပဒေ ကရဏသာမိပစ္စတ္တေဟီတိ ဥပယောဂေ တိဓာ မိဿော ဟောတိ။ **ကရဏဉ္စ** ကုဋိကာရမဟလ္လကဒုတိယကထိနဒွေဘာဂနိသီဒနသန္ထတဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏသိက္ခာပဒေသု ဆသု ပစ္စတ္တေန မိဿံ, ပဌမတတိယကထိနအဋ္ဌင်္ဂုလပါဒကနိသီဒနကဏ္ဍုပ္ပဋိစ္ဆာဒိကဝဿိကသာဋိကဥဒကသာဋိကဒွေဓမ္မပစ္စာသီသနသိက္ခာပဒေသု အဋ္ဌသု သာမိနာ မိဿန္တိ ကရဏံ ဒွိဓာ မိဿံ ဟောတိ။ အဝသေသေသု ဆဗ္ဗဿဝဿိကသာဋိကဒွတ္တိစ္ဆဒနာဝသထပိဏ္ဍမဟာနာမဂရုလဟုပါဝုရဏသိက္ခာပဒေသု သတ္တသု ကရဏဝိဘတ္တိ အညဝိဘတ္တိယာ အမိဿာ, အစ္စေကဧဠကလောမသိက္ခာပဒေသု သာမိဝိဘတ္တိ ကရဏဝိဘတ္တိယာ မိဿာ။ အတိရေကပတ္တဘေသဇ္ဇသိက္ခာပဒေသု အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန သာမိဝိဘတ္တိ အမိဿာဝ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ တာဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌကာရကေသု သိက္ခာပဒေသု –

ပဉ္စဓာ စ တိဓာ စေဝ, ဒွိဓာ စေပိ တထေကဓာ။
ဘိန္နာ ဝိဘတ္တိယော ပဉ္စ, သဗ္ဗေကာဒသဓာ သိယုံ။

ဧဝံ တာဝ ယထာဝုတ္တေသု သဥဒ္ဒေသပညတ္တိသင်္ခါတေသု သိက္ခာပဒေသု အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန ပညာသုတ္တရေသု တိသတေသု နဝုတိအနိဒ္ဒိဋ္ဌကာရကေ ဝဇ္ဇေတွာ နိဒ္ဒိဋ္ဌကာရကာနိ အတိရေကသဋ္ဌိဒွိသတာနိ ဟောန္တိ။ တေသု ပစ္စတ္တကရဏာနိ တိံသုတ္တရာနိ ဒွိသတာနိ ဟောန္တိ။ တေသု အမိဿပစ္စတ္တကရဏာနိ ဒွါဒသုတ္တရာနိ ဒွိသတာနိ, မိဿပစ္စတ္တကရဏာနိ အဋ္ဌာရသ ဟောန္တိ။ အဝသေသေသု တိံသတိယာ သိက္ခာပဒေသု မိဿောပယောဂကရဏာနိ ပဉ္စ ဟောန္တိ, မိဿကရဏာနိ စုဒ္ဒသ, အမိဿာနိ သတ္တ, မိဿာမိဿကရဏာနိ ဒွေ, အမိဿာနိ ဒွေတိ သဗ္ဗေသုပိ နိဒ္ဒိဋ္ဌကာရကေသု ဘေဒါနုဝတ္တကဒုဗ္ဗစကုလဒူသကပဌမဒုတိယတတိယကထိနအဘိဟဋ္ဌုကုဋိကာရမဟလ္လကဝိကပ္ပနဒွယဒွေဘာဂဆဗ္ဗဿနိသီဒနသန္ထတဧဠကလောမာတိရေကပတ္တဘေသဇ္ဇဝဿိကသာဋိကတန္တဝါယအစ္စေကဆာရတ္တဒွ ပဉ္စတ္တိံသေသု “ယော ပန ဘိက္ခူ”တိ နတ္ထိ။ ဒုတိယာနိယတပဏီတဘောဇနသမဏုဒ္ဒေသတတိယစတုတ္ထပါဋိဒေသနီယေသု မဇ္ဈေ အတ္ထိ။

ဧတ္တာဝတာ သဥဒ္ဒေသာနုဒ္ဒေသဒုကံ, သပုဂ္ဂလာပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသဒုကံ, ပစ္စေကဒဿိတာပတ္တိဒုကဒွယံ, အနိဒ္ဒိဋ္ဌကာရကဒုကံ, တတ္ထ နိဒ္ဒိဋ္ဌကာရကေသု ပစ္စတ္တာဘုမ္မဒုကံ, သယောပနာယောပနဒုကံ, အယောပနမဇ္ဈေယောပနဒုကံ, ဧကာနေကဝစနဒုကန္တိ နဝ ဒုကာနိ ဒဿိတာနိ ဟောန္တိ။ ဝိသေသကာရဏံ တသ္မိံ တသ္မိံ သိက္ခာပဒေ သမ္ပတ္တေ အာဝိဘဝိဿတိ။ ဧဝံ တာဝ သဥဒ္ဒေသပညတ္တိ ဥတ္တတ သေသဝိနယပိဋကေ ယာ ကာစိ ပညတ္တိ အနုဒ္ဒေသပညတ္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သာ ပဒဘာဇနန္တရာပတ္တိဝိနီတဝတ္ထုပဋိက္ခေပပညတ္တိအဝုတ္တသိဒ္ဓိသိက္ခာပဒဝသေန ဆဗ္ဗိဓာ ဟောတိ။

တတ္ထ “ယေဘုယျေန ခယိတေ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿ (ပရိ. ၁၅၇-၁၅၈), ဝဋ္ဋကတေ မုခေ အစ္ဆုပန္တဿ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ”တိ (ပါရာ. ၇၃) ဧဝမာဒိကာ ပဒဘာဇနေ သန္ဒိဿမာနာပတ္တိ **ပဒဘာဇနသိက္ခာပဒံ** နာမ။ “န စ, ဘိက္ခဝေ, သဗ္ဗမတ္တိကာမယာ ကုဋိ ကာတဗ္ဗာ, ယော ကရေယျ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ”တိအာဒိ (ပါရာ. ၈၅) **အန္တရာပတ္တိသိက္ခာပဒံ** နာမ။ “အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, ဒိဝါပဋိသလ္လီယန္တေန ဒွါရံ သံဝရိတွာ ပဋိသလ္လီယိတု”န္တိ (ပါရာ. ၇၇) ဧဝမာဒိ **ဝိနီတဝတ္ထုသိက္ခာပဒံ** နာမ။ “သင်္ဃဘေဒကော, ဘိက္ခဝေ, အနုပသမ္ပန္နော န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော”တိ (မဟာဝ. ၁၁၅) ဧဝမာဒိ **ပဋိက္ခေပသိက္ခာပဒံ** နာမ။

ယသ္မာ ပန တေန တေန ပဋိက္ခေပေန “ယော ပန ဘိက္ခု သမဂ္ဂံ သင်္ဃံ အဓမ္မသညီ ဘိန္ဒေယျ, ပါရာဇိကော ဟောတိ အသံဝါသော။ ယော ပန ဘိက္ခု ဒုဋ္ဌစိတ္တော ဘဂဝတော ဇီဝမာနကသရီရေ လောဟိတံ ဥပ္ပာဒေယျ, ပါရာဇိကော ဟောတိ အသံဝါသော”တိ သိက္ခာပဒာနိ ပညတ္တာနိ ဟောန္တိ။ ယာနိ သန္ဓာယ “ကေဿ ဆေဇ္ဇကာ ဟောတိ, စတုန္နံ ထုလ္လစ္စယံ, စတုန္နဉ္စေဝ အနာပတ္တိ, သဗ္ဗေသံ ဧကဝတ္ထုကာ”တိ ဝုတ္တံ။ “အတ္ထာပတ္တိ တိဋ္ဌန္တေ ဘဂဝတိ အာပဇ္ဇတိ, နော ပရိနိဗ္ဗုတေ”တိ (ပရိ. ၃၂၃) စ ဝုတ္တံ။ တေန န ကေဝလံ “န, ဘိက္ခဝေ, ဇာနံ သင်္ဃဘေဒကော အနုပသမ္ပန္နော ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော။ပေ.။ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ”တိ ဣဒမေဝ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ ဟောတိ သာခကံ ဟောတိ။ “ပဏ္ဍကော, ဘိက္ခဝေ, အနုပသမ္ပန္နော န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော, ဥပသမ္ပန္နော နာသေတဗ္ဗော”တိ (မဟာဝ. ၁၀၉) ဧဝမာဒီသု ပန ဥပဇ္ဈာယာဒီနံ ဒုက္ကဋမေဝ ပညတ္တံ, န ပဏ္ဍကာဒီနံ ပါရာဇိကာပတ္တိ။ န ဟိ တေသံ ဘိက္ခုဘာဝေါ အတ္ထိ။ ယတော သိယာ ပါရာဇိကာပတ္တိ။ တထာ “န အစ္ဆိန္နေ ထေဝေ ပက္ကမိတဗ္ဗ”န္တိ (မဟာဝ. ၆၆, ၆၇, ၇၈, ၇၉) ဧဝမာဒိကဉ္စ **ပဋိက္ခေပသိက္ခာပဒ** မေဝ နာမ။

ခန္ဓကေသု ပညတ္တဒုက္ကဋထုလ္လစ္စယာနိ **ပညတ္တိသိက္ခာပဒံ** နာမ။ “တေန ဟိ, သာရိပုတ္တ, ဘေဒာနုဝတ္တကေ ထုလ္လစ္စယံ ဒေသာပေဟီ”တိ (စူဠဝ. ၃၄၅) ဝုတ္တံ, ထုလ္လစ္စယမ္ပိ တတ္ထေဝ သမောဓာနံ ဂစ္ဆတိ။ ဣဒံ တေသံ ဝိဘတ္တိကမ္မက္ခဏေ အပညတ္တတ္တာ အဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ ဘဂဝတော ဝစနေန ဝိသုဒ္ဓက္ခဏေပိ ဝိဇ္ဇမာနံ ဇာတန္တိ ဧကေ။ “ဘေဒာနုဝတ္တကေ ဒေသာပေဟီ”တိ ဝစနတော သေသဘေဒာနုဝတ္တကာနံ “ယော ပန ဘိက္ခု ဇာနံ သင်္ဃဘေဒကာနံ အနုဝတ္တေယျ, အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿာ”တိ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ သဗ္ဗာနိ ခန္ဓကဝတ္တာနိ, ဝိနယကမ္မာနိ စ တတ္ထေဝ သမောဓာနံ ဂစ္ဆန္တိ။ ယထာဟ “ပညတ္တေ တံ ဥပာလိ မယာ အာဂန္တုကာနံ ဘိက္ခူနံ အာဂန္တုကဝတ္တံ။ပေ.။ ဧဝံ သုပညတ္တေ ခော မယာ ဥပာလိ သိက္ခာပဒေ”တိအာဒိ။ “ယာ ပန ဘိက္ခုနီ နစ္စံ ဝါ ဂီတံ ဝါ ဝါဒိတံ ဝါ ဒဿနာယ ဂစ္ဆေယျ, ပါစိတ္တိယ”န္တိ (ပါစိ. ၈၃၄) ဣမိနာ သုတ္တေန ဘိက္ခုနီ နစ္စေယျ ဝါ ဂါယေယျ ဝါ ဝါဒေယျ ဝါ, ပါစိတ္တိယန္တိ ဧဝမာဒိကံ ယံ ကိဉ္စိ အဋ္ဌကထာယ ဒိဿမာနံ အာပတ္တိဇာတံ ဝိနယကမ္မံ ဝါ **အဝုတ္တသိဒ္ဓိသိက္ခာပဒံ** နာမ။ ဆဗ္ဗိဓမ္ပေတံ ဆဟိ အာကာရေဟိ ဥဒ္ဒေသာရဟံ န ဟောတီတိ **အနုဒ္ဒေသသိက္ခာပဒံ** နာမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သေယျထိဒံ – ပဉ္စဟိ ဥဒ္ဒေသေဟိ ယထာသမ္ဘဝံ ဝိသဘာဂတ္တာ ထုလ္လစ္စယဒုဗ္ဘာသိတာနံ သဘာဂဝတ္ထုကမ္ပိ ဒုက္ကဋထုလ္လစ္စယဒွယံ အသဘာဂပတ္တိကတ္တာ အန္တရာပတ္တိပညတ္တိသိက္ခာပဒာနံ, နာနာဝတ္ထုကာပတ္တိကတ္တာ ပဋိက္ခေပသိက္ခာပဒာနံ, ကေသဉ္စိ ဝိနီတဝတ္ထုပညတ္တိသိက္ခာပဒာနဉ္စ အဒဿိတာပတ္တိကတ္တာ, အဒဿိတဝတ္ထုကတ္တာ ဘေဒာနုဝတ္တကထုလ္လစ္စယဿ, အဒဿိတာပတ္တိဝတ္ထုကတ္တာ အဝုတ္တသိဒ္ဓိသိက္ခာပဒာနန္တိ။ ဧတ္တာဝတာ “ဒုဝိဓံ သိက္ခာပဒပညာပနံ သဥဒ္ဒေသာနုဒ္ဒေသဘေဒတော”တိ ယံ ဝုတ္တံ, တံ သမာသတော ပကာသိတံ ဟောတိ။

ပညတ္တိယံ တာဝ –

“ကာရကော ဣဓ နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ အပေက္ခာယ အဘာဝတော။
ပုဗ္ဗေ ဝတ္တဗ္ဗဝိဓာနာ-ဘာဝတော စ အာဒိတော ယောပနေန သဟာ”တိ။ –

အယံ နယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တသ္သတ္ထော – ယေ တေ အနိဒ္ဒိဋ္ဌကာရကာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပဘေဒာ သုက္ကဝိသဋ္ဌိအာဒ ယော သိက္ခာပဒဝိသေသာ, တေသု အဓိပ္ပာယကမ္မဝတ္ထုပုဂ္ဂလပယောဂေ အပေက္ခာယ ဘာဝတော ကာရကော န နိဒ္ဒိဋ္ဌ ဋ္ဌော တေသံ သာပေက္ခဘာဝဒဿနတ္ထံ။ တံ သဗ္ဗံ တသ္မိံ တသ္မိံ သိက္ခာပဒေ အာဝိဘဝိဿတိ, **ဣဓ** ပန ဟရာဇိကပ ညတ္တိယံ **အပေက္ခာယ အဘာဝတော ကာရကော နိဒ္ဒိဋ္ဌော** ။ ယော ပန ကာရကော “နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိံ ဘိက္ခုနာ ဥဗ္ဘ တသ္မိ”န္တိအာဒီသု (ဟရာ. ၄၆၂, ၄၇၂, ၄၇၅) ဝိယ **ပုဗ္ဗေ ဝတ္တဗ္ဗဝိဓာနာဘာဝတော** ကရဏာဒိဝသေန အနိဒ္ဒိသိတ္ဂတ ပစ္စတ္တဝသေန နိဒ္ဒိဋ္ဌော အပေက္ခာယ အဘာဝတော။ တတ္ထ နိဒ္ဒိသိယမာနော သေသဒုတိယာနိယတပဏီတဘောဇနံ သမဏုဒ္ဒေသတတိယစတုဥတ္ထပာဋိဒေသနီယေသု ဝိယ မဇ္ဈေ အနိဒ္ဒိသိတ္ဂတ “န ဟေဝ ခေါ ပန။ပေ။ သြဘာသိတု”န္တိအာဒိ (ဟရာ. ၄၅၃) ဝိယ ပုဗ္ဗေ ဝတ္တဗ္ဗဝိဓာနာဘာဝတော ဧဝ အာဒိမ္ဟိ နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ အာဒိမ္ဟိ နိဒ္ဒိသိယမာနောပိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပဘေဒေသု ဘေဒအနုဝတ္တကာဒီသု ပဉ္စတ္တိံသေသု သိက္ခာပဒေသု ဝိယ အနိဒ္ဒိသိတ္ဂတ ပုဗ္ဗေ ဝတ္တဗ္ဗဝိ ဓာနာဘာဝတော ဧဝ “ယော ပန ဘိက္ခူ”တိအာဒိတော၀ **ယောပန**-သဒ္ဒေန သဟ နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ ဧဝံ နိဒ္ဒိသိယမာနောပိ သော ယသ္မာ “ယာ ပန ဘိက္ခုနိယော ဒွေ ဧကမဉ္စေ တုဝဋ္ဋေယျု”န္တိအာဒိ (ဟစိ. ၉၃၃) အာပတ္တိ ဝိယ ပရပ္ပဘာဝံ အာပ တ္တိံ န အာပဇ္ဇတိ, တသ္မာ “ယော ပန ဘိက္ခူ”တိ ဧကဝစနေန နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ မေထုနဓမ္မာပတ္တိပိ ပရပ္ပဘာဝတ “ဒ္ဝယံဒ္ ဝယသမာပတ္တီ”တိ (ဟရာ. ၃၉) ဝစနတောတိ စေ? တံ န, အဓိပ္ပာယဇာနနတော။ အနေကိဿာ ဧဝ ဘိက္ခုနိယာ အာပတ္ တိ, န ဧကိဿာတိ နိယမော တတ္ထ အတ္ထိ, န ဧဝံ ဣဓ နိယမောတိ အနိယမိတာဓိပ္ပာယော။ လမ္ဗီမုဒုပိဋ္ဌိနံ ကုတော “ဒ္ဝယံဒ္ဝယသမာပတ္တီ”တိ (ဟရာ. ၅၅) ဝစနတော တေသံ မေထုနဓမ္မာပတ္တိ။ အယမတ္ထော စတသ္သော မေထုန ဓမ္မပစ္စယာတိ အဋ္ဌဝတ္ထုကံ သန္ဓာယ “ဆေဇ္ဇံ သိယာ မေထုနဓမ္မပစ္စယာ”တိ (ပရိ. ၄၈၁) စ ပရိတရေ ဝုတ္တဝစနေန သာ ဓေတဗ္ဗော။

ဘေဒအနုဝတ္တကသိက္ခာပဒေ တိဏ္ဏံ ဥဒ္ဓံ န သမနုဘာသိတဗ္ဗာ, န သင္ဃေန သင်္ဃံ ဧကတော ကာတဗ္ဗန္တိ။ န ယဒဿနတ္ထံ အာဒိတော၀ “ဘိက္ခူ ဟောန္တိ”တိ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသံ ကတ္ဂတ ပုန “ဧကော ဝါ ဒွေ ဝါ တယော ဝါ”တိ (ဟရာ. ၄၁၈) ဝုတ္တံ, အညထာ န တတော ဥဒ္ဓံ “အနုဝတ္တကာ ဟောန္တိ”တိ အာပဇ္ဇတိ။ တတော နိဒ္ဒိသိရောဓော။ ပဉ္စသတမတ္တာ ဟိ တဒနုဝတ္တကာ အဟေသုံ။ ယံ ပန **သတ္တသတိကက္ခန္ဓကေ** “သင်္ဃော စတ္တာရော ဟာစီနကေ ဘိ က္ခူ, စတ္တာရော ဟာဝေယျကေ ဘိက္ခူ သမ္မန္နေယျ ။ပေ။ သမ္မတာ”တိအာဒိ (စူဠဝ. ၄၅၆) ဥတ္တိဒုတိယကမ္မံ ဝု တ္တံ, တံ “ဥဗ္ဗာဟိကာယ ဣမံ အဓိကရဏံ ဝူပသမေတု”န္တိ ဝုတ္တတ္တာ တေဟိ ကတ္တဗ္ဗဝိဓာနံ။ သမ္မုတိကရဏ မေဝ တ တတိယံ ကတ္ဂတ ကပ္ပတိ။ န ဟိ တေ တေန ကမ္မေန ကမ္မာရဟာ ကမ္မကတာ ဟောန္တိ။ ယသ္သ သင်္ဃော က မ္မံ ကရောတိ, သော ကမ္မာရဟောတိ လက္ခဏံ။ န စ တအာ သင်္ဃော တေသံ အဋ္ဌန္နမ္ပိ ဘိက္ခုနံ ကမ္မံ အကာသိ။ ဘ ဇာပိယမာနာ တေ ကမ္မပတ္တဘာဝံ ဘဇန္တိ။ အဓိကရဏဝူပသမကမ္မဿ ပတ္တာ ယုတ္တာ သင္ဃေန ကတာတိ ကတ္ဂတ ကမ္မပတ္တာ ဧဝ ဟိ တေ ဟောန္တိ။ “တေ ဘိက္ခူ ဘိက္ခူဟိ ယာဝတတိယံ သမနုဘာသိတဗ္ဗာ တဿ ပဋိနိဿဂ္ဂ ယာ”တိ (ဟရာ. ၄၁၈) ဝစနတော တေဟိ ကတ္တဗ္ဗဝိဓာနံ။ သမ္မုတိကရဏမေဝ ကမ္မံ ဟောတီတိ စေ? တံ န, အဓိပ္ပာယ ဇာနနတော, တဿ ပဋိနိဿဂ္ဂာယ ဧဝ တေ ဘိက္ခူ ကမ္မာရဟာ ကာတဗ္ဗာ, န အဘာဂတိဝသေနာတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော။ န ဟိ ဟာစီနကာဒီနံ သမ္မုတိယာ အဓိကရဏဝူပသမသိဒ္ဓိ ဝိယ တေသံ သမနုဘာသနကမ္မေန တဿ ပဋိနိ ဿဂ္ဂသိဒ္ဓိ ဟောတိ, သမ္မုတိ နာမေသာ ပဌမံ အနုမတိံ ဂဟေတ္ဂတ ယာစိတ္ဂတာဝ ကရီယတိ, န တထာ ကမ္မန္တိ။ ကမ္မက ရဏေ ပန တဒတ္ထသိဒ္ဓိ ဟောတိယေဝ။ ပရသမ္မုတိယာ ဗဟုတရာဝ သမ္မန္နိတဗ္ဗာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

“မေထုနဓမ္မ”န္တိ ဧဝံ ဗာဟုလ္လနယေန လဒ္ဓနာမကံ သကပယောဂေန ဝါ ပရပယောဂေန ဝါ အတ္တနော နိမိတ္တဿ သ သကမဂ္ဂေ ဝါ ပရမဂ္ဂေ ဝါ ပရနိမိတ္တဿ ဝါ သကမဂ္ဂေ ဧဝ ပဝေသနပဝိဋ္ဌဌိတဥဒ္ဓရဏေသု ယံ ကိဉ္စိ ဧကံ ပ ဋိသာဒိယနဝသေန သေဝေယျ, ဟရာဇိကော ဟောတိ အသံဝါသောတိ။ ဧကစ္စေ ပန “ပဝေသနာဒီနိ စတ္တာရိ ဝါ တီဏိ ဝါ ဒွေ ဝါ ဧကံ ဝါ ပဋိသေဝေယျ, ဟရာဇိကော ဟောတိ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ ‘သော စေ ပဝေသနံ သာဒိယတိ, ပဝိဋ္ဌံ သာဒိ ယတိ, ဌိတံ သာဒိယတိ, ဥဒ္ဓရဏံ သာဒိယတိ, အာပတ္တိ ဟရာဇိကဿာ’တိအာဒီ”တိ (ဟရာ. ၅၈) ဝဒန္တိ။ တေသံ မ တေန စတူသုပိ စတသ္သော ဟရာဇိကာပတ္တိယော အာပဇ္ဇတိ။ တေယေဝ ဧဝံ ဝဒန္တိ – အာပဇ္ဇတု မေထုနဓမ္မဟရာဇိ ကာပတ္တိ, မေထုနဓမ္မဟရာဇိကာပတ္တိယာ တံဘာဂိယာတိ အတ္တနော ဝီတိက္ကမေ ဟရာဇိကာပတ္တိယော, သင်္ဃာဒိ

သေသာပတ္တိဥ္စ အာပဇ္ဇိတ္ဝာ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဂဟဋ္ဌကာလေ မေထုနာဒိကံ ဟရာဇိကံ အာပဇ္ဇိတ္ဝာ ပုန ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ ဥပသမ္ပဇ္ဇိတ္ဝာ ဧကံ သင်္ဃာဒိသေသာပတ္တိံ ဧကမေနကံ တ ပဋိကရိတ္ဝာဝ သော ပုဂ္ဂလော ယသ္မာ နိရာပတ္တိကော ဟောတိ, တသ္မာ သော ဂဟဋ္ဌကာလေ သာပတ္တိကောတတိ။ အန္တိမဝတ္ထုအဇ္ဈာပန္နဿာပိ အတ္ထေဝ အာပတ္တိ။ ဝုဋ္ဌာနဒေသနာဟိ ပန အသုဇ္ဈနတော "ပယောဂေ ပယောဂေ အာပတ္တိ ဟရာဇိကဿာ"တိ န ဝုတ္တံ။ ဂဏ္ဌနပယောဇနာဘာဝတော ကိဥ္စာပိ န ဝုတ္တံ, အထ ခေါ ပဒဘာဇနေ (ဟရာ. ၅၈) "အာပတ္တိ ဟရာဇိကဿာ"တိ ဝစနေနာယမတ္ထော သိဒ္ဓေါတိ ယုတ္တိဥ္စ ဝဒန္တိ။

ယဒိ ဧဝံ မာတိကာယမ္ပိ "ယော ပန ဘိက္ခု မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျ, ဟရာဇိက"န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ ဘဝေယျ, ဟရာဇိကဿ အနဝသေသဝစနမ္ပိ န ယုဇ္ဇေယျ။ သဗ္ဗေပိ ဟိ အာပတ္တိက္ခန္ဓေ, ဘိက္ခုဂဏနဥ္စ အနဝသေသေတ္ဝာ တိဋ္ဌတီတိ အနဝသေသဝစနန္တိ ကတ္ဝာ ပဝေသေဝ အာပတ္တိ, န ပဝိဋ္ဌာဒီသု။ တမေဝေကံ သန္ဓာယ "ယဿ သိယာ အာပတ္တီ"တိ (မဟာဝ. ၁၃၄) ဟရာဇိကာပတ္တိမ္ပိ အန္တော ကတ္ဝာ နိဒါနုဒ္ဒေသဝစနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တသ္မာ မာတိကာယံ "ဟရာဇိက"န္တိ အဝတ္ဝာ "ဟရာဇိကော ဟောတီ"တိ (ဟရာ. ၄၂, ၄၄) ပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသဝစနံ တေန သရီရဗန္ဓနေန ဥပသမ္ပဒာယ အဘဗ္ဗဘာဝဒီပနတ္ထံ။ "အာပတ္တိ ဟရာဇိကဿာ"တိ ပဒဘာဇနေ ဝစနံ အန္တိမဝတ္ထုံ အဇ္ဈာပန္နဿာပိ ဟရာဇိကဿ အသံဝါသဿ သတော ပုဂ္ဂလဿ အထေယျသံဝါသကဘာဝဒီပနတ္ထံ။ န ဟိ သော သံဝါသံ သာဒိယန္တောပိ ထေယျသံဝါသကော ဟောတိ, တသ္မာ ဥပသမ္ပန္နော "ဘိက္ခူ"တွေဝ ဝုစ္စတိ။ တေနေဝါဟ "အသုဒ္ဓေါ ဟောတိ ပုဂ္ဂလော အညတရံ ဟရာဇိကံ ဓမ္မံ အဇ္ဈာပန္နော, တဉ္စေ သုဒ္ဓဒိဋ္ဌိ သမာနော အနောကာသံ ကာရာပေတ္ဝာ အက္ကောသာဓိပ္ပာယော ဝဒတိ, အာပတ္တိ ဩမသဝါဒေန ဒုက္ကဋဿာ"တိ (ဟရာ. ၃၈၉) အနုပသမ္ပန္နဿ တဒဘာဝတော သိဒ္ဓေါ သော ဥပသမ္ပန္နော "ဘိက္ခူ"တွေဝ ဝုစ္စတီတိ, တေန ပဒသောဓမ္မံ, သဟသေယျဉ္စ ဇနေတိ, ဘိက္ခုပေသုညာဒိဥ္စ ဇနေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ (ဝဇိရ. ဋီ. ဟရာဇိက ၃၉)။

> နိဒါနာ မာတိကာဘေဒေါ၊ ဝိဘင်္ဂေ တန္နိယာမကော။
> တတော အာပတ္တိယာ ဘေဒေါ၊ အနာပတ္တိ တဒညထာတိ။ (ဝဇိရ. ဋီ. ဟရာဇိက ၄၃-၄၄) –

အယံ နယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ သုဒိန္နဝတ္ထု (ဟရာ. ၂၄ အာဒယော)-မက္ကဋီဝတ္ထု (ဟရာ. ၄၀ အာဒယော)-ဝဇ္ဇိပုတ္တကဝတ္ထု (ဟရာ. ၄၃) စာတိ တိပ္ပဘေဒဝတ္ထု ကြမဿ သိက္ခာပဒဿ **နိဒါနံ** နာမ။ တတော နိဒါနာ "ယော ပန ဘိက္ခု ဘိက္ခူနံ။ပေ။ အသံဝါသော"တိ (ဟရာ. ၄၄) ကြမိဿာ **မာတိကာယ ဘေဒေါ** ဇာတော။ တတ္ထ ဟိ "အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယာ"တိ (ဟရာ. ၄၄) ကြတ္ထိလိင်္ဂဝသေန "သစ္စံ, အာဝုသော, ဘဂဝတာ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ, တဉ္စ ခေါ ကြတ္ထိယာ, နော ပုရိသေ, နော ပဏ္ဍကေ, နော ဥဘတောဗျဉ္ဇနကေ စာ"တိ မက္ကဋိဟရာဇိကော ဝိယ အညောပိ လေသံ ဩဍ္ဍေတုံ သက္ကောတိ, တသ္မာ တာဒိသဿ အလေသောကာသဿ ဒဿနတ္ထံ ကြဒံ ဝုစ္စတိ, မက္ကဋိသင်္ခါတာ နိဒါနာ "အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယပီ"တိ မာတိကာယ ဝစနဘေဒေါ, န ကြတ္ထိယာ ဧဝ မေထုနသိဒ္ဓိဒဿနတော။ တသ္မာ **ဝိဘင်္ဂေ တန္နိယာမကော** တဿာ မာတိကာယ အဓိပ္ပေတတ္ထနိယာမကော ဝိဘင်္ဂေါတိ။ ဝိဘင်္ဂေ ဟိ "တိဿော ကြတ္ထိယော, တယော ဥဘတောဗျဉ္ဇနကာ, တယော ပဏ္ဍကာ, တယော ပုရိသာ။ မနုဿိတ္ထိယာ တယော မဂ္ဂေ, တိရစ္ဆာနဂတပုရိသဿ ဒွေ မဂ္ဂေ"တိအာဒိနာ (ဟရာ. ၅၆) နယေန သဗ္ဗလေသောကာသံ ပိဒဟိတ္ဝာ နိယမော ကတော။ တ္တောဟ – ယဒိ ဧဝံ သာဓာရဏသိက္ခာပဒဝသေန တ လိင်္ဂပရိဝတ္တနဝသေန တ န ကေဝလံ ဘိက္ခူနံ, ဘိက္ခုနီနမ္ပိ "သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော"တိ ဝိဘင်္ဂေ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ တဒဝစနေန ဟိ ဘိက္ခုနီ ပုရိသလိင်္ဂဟာတုဘာဝေန ဘိက္ခုဘာဝေ ဋ္ဌိတာ ဧဝံ ဝဒေယျ "နာဟံ ဥပသမ္ပဒာကရဏကာလေ ဘိက္ခူနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နာ, တသ္မာ န အပစ္စက္ခာတသိက္ခာပိ မေထုနဓမ္မေန ဟရာဇိကာ ဟောမီ"တိ။ ဝုစ္စတေ – ယထာ ဝုတ္တံ, တထာ န ဝတ္တဗ္ဗံ အနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂတော။ တထာ ဝုတ္တေ ဘိက္ခုနီနမ္ပိ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ အတ္ထီတိ အာပဇ္ဇတိ။ တဉ္စာနိဋ္ဌံ။ ကြဒမပရမနိဋ္ဌံ "သဗ္ဗသိက္ခာပဒါနိ သာဓာရဏာနေဝ နာသာဓာရဏာနီ"တိ။ အပိစာယံ ဘိက္ခူနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နာဝ ဟောတီတိ ဒဿနတ္ထံ "အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, တံယေဝ ဥပဇ္ဈံ တမေဝ ဥပသမ္ပဒံ တာနိ ဝဿာနိ ဘိက္ခုဟိ သင်္ဂမိတု"န္တိအာဒိ (ဟရာ. ၆၉) ဝုတ္တံ။ **တတော အာပတ္တိယာ ဘေဒေါ** တိ တတော ဝိဘင်္ဂတော "အက္ခာယိတေ သရီရေ ဟရာဇိကံ, ယေဘုယျေန ခါယိတေ ထုလ္လစ္စယ"န္တိအာဒိ (ဟရာ. ၇၃, ပရိ. ၁၅၇) အာပတ္တိယာ ဘေဒေါ ဟောတိ။ **အနာပတ္တိ တဒညထာ** တိ တတော ဧဝ ဝိဘင်္ဂတော ယေန အာကာရေန အာပတ္တိ ဝုတ္တာ, တတော အညေနာကာရေန အနာပတ္တိဘေဒေါဝ ဟောတိ။ "သာဒိယတိ, အာပတ္တိ ဟရာဇိကဿ, န သာဒိယတိ, အနာပတ္တီ"တိ ဟိ ဝိဘင်္ဂေ အသတိ န ပညာယတိ။ ဧ

တ္တာဝတာ “နိဒာနာ မာတိကာဘေဒေ”တိ အယံ ကထာ သမာသတော ဝုတ္တတ္ထာ ဟောတိ။ ဝိသေသကာရဏံ ပန တသ္မိံ တသ္မိံ သိက္ခာပဒေ အာဝိဘဝိဿတိ။

ပဌမပညတ္တိ တာဝ ပဌမဗောဓိံ အတိက္ကမိတွာ ပညတ္တတ္တာ, အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ အဋ္ဌဝဿိကကာလေ ပညတ္တတ္တာ စ ရတ္တညုမဟတ္တံ ပတ္တကာလေ ပညတ္တာ, ဒုတိယပညတ္တိ ဗာဟုသစ္စမဟတ္တံ ပတ္တကာလေ။ သော ဟိ အာယသ္မာ မက္ကဋိပါရာဇိကော ယထာ မာတုကမပဋိသံယုတ္တေသု သိက္ခာပဒေသု တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထီ န အဓိပ္ပေတာ, တထာ ဣဓာပီတိ သညာယ “သစ္စံ, အာဝုသော။ပေ.။ တဉ္စ ခော မနုဿိတ္ထိယာ, နော တိရစ္ဆာနဂတာယာ”တိ (ပါရာ. ၄၁) အာဟ။ တတိယပညတ္တိ လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ ပတ္တကာလေ ဥပ္ပန္နာ “ယာဝဒတ္ထံ ဘုဉ္ဇိတွာ”တိအာဒိ (ပါရာ. ၄၃) ဝစနတော, ဝေပုလ္လမဟတ္တမ္ပိ ဧတ္ထေဝ လဗ္ဘတီတိ ဣမံ ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပဒံ တိဝိဓမ္ပိ ဝတ္ထုံ ဥပါဒါယ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ တံ ကာလံ ပတွာ ပညတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ **ယော ပနာ**တိ အနဝသေသပရိယာဒါနပဒံ။ **ဘိက္ခူ**တိ တဿ အတိပ္ပသင်္ဂနိယမပဒံ။ **ဘိက္ခူနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော**တိ တဿ ဝိသေသနဝစနံ။ န ဟိ သဗ္ဗောပိ ဘိက္ခုနာမကော, ယာ ဘဂဝတာ ယာယ ကာယစိ ဥပသမ္ပဒာယ ဥပသမ္ပန္နဘိက္ခူနံ ဟေဋ္ဌိမပရိစ္ဆေဒေန သိက္ခိတဗ္ဗာ သိက္ခာ ဝိဟိတာ, “ဧတ္ထ သဟ ဇီဝန္တီ”တိ ယော စ သာဇီဝေါ ဝုတ္တော, တံ ဥဘယံ သမာပန္နောဝ ဟောတိ။ ကထံ ပန သမာပန္နော ဟောတိ? ယာယ ကာယစိ ဥပသမ္ပဒာယ ဥပသမ္ပန္နသမနန္တရမေဝ တဒုဘယံ ဇာနန္တောပိ အဇာနန္တောပိ တဒဇ္ဈုပဂတတ္တာ သမာပန္နောဝ နာမ ဟောတိ။ **သဟ ဇီဝန္တီ**တိ ယာဝ သိက္ခံ န ပစ္စက္ခာတိ, ပါရာဇိကဘာဝံ ဝါ န ပါပုဏာတိ။ ယံ ပန ဝုတ္တံ **အန္ဓကဋ္ဌကထာယံ** “သိက္ခံ ပရိပူရေန္တော သိက္ခာသမာပန္နော သာဇီဝံ အဝီတိက္ကမန္တော သာဇီဝသမာပန္နော”တိ, တံ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေန ဝုတ္တံ။ န ဟိ သိက္ခံ အပရိပူရေန္တော, ကာမဝိတက္ကာဒိဗဟုလော ဝါ ဧကစ္စံ သာဝသေသံ သာဇီဝံ ဝီတိက္ကမန္တော ဝါ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော နာမ န ဟောတိ။

ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန ပန စတုက္ကံ လဗ္ဘတိ – “အတ္ထိ ဘိက္ခု သိက္ခာသမာပန္နော သီလာနိ ပစ္စဝေက္ခန္တော န သာဇီဝသမာပန္နော အစိတ္တကံ သိက္ခာပဒံ ဝီတိက္ကမန္တော, အတ္ထိ န သိက္ခာသမာပန္နော ကာမဝိတက္ကာဒိဗဟုလော သာဇီဝသမာပန္နော နိရာပတ္တိကော, အတ္ထိ န သိက္ခာသမာပန္နော န စ သာဇီဝသမာပန္နော အနဝသေသံ အာပတ္တိံ အာပန္နော, အတ္ထိ ဥဘယသမာပန္နော သိက္ခံ ပရိပူရေန္တော သာဇီဝဉ္စ အဝီတိက္ကမန္တော”တိ။ အယမေတ္ထ စတုတ္ထော ဘိက္ခု ဥက္ကဋ္ဌော ဣဓ အဓိပ္ပေတော သိယာ။ န ဟိ ဘဂဝါ အနုက္ကဋ္ဌံ ဝတ္ထုံ ယုတ္တောတိ စေ? န, “တတြ ယာယံ အဓိသီလသိက္ခာ, အယံ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ အဓိပ္ပေတာ သိက္ခာ”တိ ဝစနဝိရောဓတော, ဥက္ကဋ္ဌဂ္ဂဟဏာဓိပ္ပါယေ သတိ “သိက္ခာတိ တိဿော သိက္ခာ”တိ ဧတ္တကမေဝ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပါယော။ သိက္ခတ္တယသမာပန္နော ဟိ သဗ္ဗုက္ကဋ္ဌော။ “မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျာ”တိ ပရတော ဝစနံ အပေက္ခိတွာ အဓိသီလသိက္ခာဝ ဝုတ္တာတိ စေ? န, တဿာပိ အဘာဗတ္တာ။ န ဟိ အဓိသီလသိက္ခံ ပရိပူရေန္တော, သာဇီဝဉ္စ အဝီတိက္ကမန္တော မေထုနဓမ္မံ ပဋိသေဝိတုံ ဘဗ္ဗော, တံ သိက္ခံ အပရိပူရေန္တော, သာဇီဝဉ္စ ဝီတိက္ကမန္တောယေဝ ဟိ ပဋိသေဝေယျာတိ အဓိပ္ပါယော။ တသ္မာ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ ယသ္မာ သိက္ခာပဒသင်္ခါတော သာဇီဝေါ အဓိသီလသိက္ခမေဝ သင်္ဂဏှာတိ, န ဣတရသိက္ခာဒွယံ, တသ္မာ “တတြ ယာယံ အဓိသီလသိက္ခာ, အယံ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ အဓိပ္ပေတာ သိက္ခာ”တိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ အဓိသီလသိက္ခာယ သင်္ဂါဟကော သာဇီဝေါ သိက္ခာသာဇီဝေါတိ ဝုတ္တော။ ဣတိ သာဇီဝဝိသေသနတ္ထံ သိက္ခာဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ တဒတ္ထဒီပနတ္ထမေဝ ဝိဘင်္ဂေ သိက္ခံ အပရာမသိတွာ “တသ္မိံ သိက္ခတိ, တေန ဝုစ္စတိ သာဇီဝသမာပန္နော”တိ (ပါရာ. ၄၅) ဝုတ္တံ။ တေန ဧကမေဝိဒံ အတ္ထပဒန္တိ ဒီပိတံ ဟောတိ။ တဉ္စ ဥပသမ္ပဒူပဂမနန္တရတော ပဋ္ဌာယ သိက္ခနာဓိကာရတ္တာ “သိက္ခတီ”တိ စ “သမာပန္နော”တိ စ ဝုစ္စတိ။ ယော ဧဝံ “သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော”တိ သင်္ခံ ဂတော, တာဒိသံ ပစ္စယံ ပဋိစ္စ အပရဘာဂေ သာဇီဝသင်္ခါတမေဝ သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ တသ္မိံယေဝ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျာတိ အယမေတ္ထ ယုဇ္ဇတိ။

ကိန္တု အဋ္ဌကထာနယော ပဋိက္ခိတ္တော ဟောတိ, သော စ န ပဋိက္ခေပါရဟော ဟောတိ, အဓိပ္ပါယော ပနေတ္ထ ပရိယေသိတဗ္ဗော။ သဗ္ဗေသု သိက္ခာပဒေသု ဣဒမေဝ ဘိက္ခုလက္ခဏံ သာဓာရဏံ ယဒိဒံ “ဘိက္ခူနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော”တိ။ ခီဏာသဝေါပိ သာဝကော အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ အစိတ္တကံ, တထာ သေက္ခော, ပုထုဇ္ဇနော ပန သစိတ္တကမ္ပိ, တသ္မာ သေက္ခာသေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ သာမညမိဒံ ဘိက္ခုလက္ခဏန္တိ ကတွာ ကေဝလံ သိက္ခာသမာပန္နော, ကေ

ဝလံ သာဓိဝသမာပန္နော, ဥဘယသမာပန္နော စာတိ သရူပေကဒေသေကသေသနယေန “သိက္ခာသာဓိဝသမာပန္နော”တွေဝ
သမ္ပိဏ္ဍေတွာ ဥက္ကဋ္ဌဂ္ဂဟဏေန အနုက္ကဋ္ဌာနံ ဂဟဏသိဒ္ဓိတော အဋ္ဌကထာယံ ဥက္ကဋ္ဌောဝ ဝုတ္တော။
တမေဝ သမ္ပာဒေတုံ “တသ္မိံ သိက္ခတိ, တေန ဝုစ္စတိ သာဓိဝသမာပန္နော”တိ ဧတ္ထ သိက္ခာသဒ္ဒဿ အဝစနေ ပရိ
ဟာရံ ဝတွာ ယသ္မာ ပန သော သိက္ခမ္ပိ သမာပန္နော, တသ္မာ သိက္ခာသမာပန္နောတိပိ အတ္ထတော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ
စ ဝတွာ “ယံ သိက္ခံ သမာပန္နော, တံ အပစ္စက္ခာယ, ယဉ္စ သာဓိဝံ သမာပန္နော, တတ္ထ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ
”တိ ဝုတ္တန္တိ အယမဋ္ဌကထာယ အဓိပ္ပာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေသ္မိံ ပန အဓိပ္ပာယေ အဓိသီလသိက္ခာယ ဧဝ ဂ
ဟဏံ သဗ္ဗတ္ထိကတ္တာ, သီလာဓိကာရတော စ ဝိနယဿာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယထာ စ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယန္တော သီလံ သ
မာဒိယတီတိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ သိက္ခာပဒံ ပစ္စက္ခန္တော သီလံ ပစ္စက္ခာတီတိ ဝတ္တုံ ယုဇ္ဇတိ, တသ္မာ တတ္ထ ဝုတ္တံ
“ယံ သိက္ခံ သမာပန္နော, တံ အပစ္စက္ခာယာ”တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. သိက္ခာပစ္စက္ခာနဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ)။ ဧတ္တာဝတာ သမာ
သတော “သိက္ခာသာဓိဝသမာပန္နော”တိ ဧတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗဝိနိစ္ဆယော နိဋ္ဌိတော ဟောတိ။

ကိံ ဣမိနာ ဝိသေသဝစနေန ပယောဇနံ, နနု “ယော ပန ဘိက္ခု သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ။ပေ။
အသံဝါသော”တိ ဧတ္တကမေဝ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ စေ? န ဝတ္တဗ္ဗံ အနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂတော။ “ယော ပန သိက္ခာသာဓိဝသမာပ
န္နော ထေယျသံဝါသာဒိကော ကေဝလေန သမညာမတ္တေန, ပဋိညာမတ္တေန ဝါ ဘိက္ခု, တဿာပိ သိက္ခာပစ္စက္ခာ
နံ အတ္ထိ, သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ စ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝန္တဿ ပါရာဇိကာပတ္တိ။ ယော ဝါ ပစ္ဆာ ပါရာဇိကံ အာ
ပတ္တိံ အာပဇ္ဇိတွာ န သိက္ခာသာဓိဝသမာပန္နော, တဿ စ, ယော ဝါ ပက္ခပဏ္ဍကတ္တာ ပဏ္ဍကဘာဝူပဂမနေန န
သိက္ခာသာဓိဝသမာပန္နော, တဿ စ တဒုဘယံ အတ္ထီတိ အာပဇ္ဇတိ။ ပဏ္ဍကဘာဝပက္ခေ စ ပဏ္ဍကော ဥပသမ္ပဒာ
ယ န ဝတ္ထု”တိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ဣတရသ္မိံ ပက္ခေ ဝတ္ထူတိ သိဒ္ဓံ။ တသ္မိံ ပက္ခေ ဥပသမ္ပန္နော ပဏ္ဍကဘာဝပ
က္ခေ ပဏ္ဍကတ္တာ န သိက္ခာသာဓိဝသမာပန္နော, သော ပရိစ္စဇိတဗ္ဗာယ သိက္ခာယ အဘာဝေန သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ မု
ခေန ပရဿ အင်္ဂဇာတဂ္ဂဟဏနယေန မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျ, တဿ ကုတော ပါရာဇိကာပတ္တီတိ အဓိပ္ပါ
ယော။ အယံ နယော အပဏ္ဍကပက္ခံ အလဘမာနဿေဝ ပရတော ယုဇ္ဇတိ, လဘန္တဿ ပန အရူပသတ္တာနံ ကု
သလာဒိသမာပတ္တိက္ခဏေ ဘဝင်္ဂဝိစ္ဆေဒေ သတိပိ အမရဏံ ဝိယ ပဏ္ဍကဘာဝပက္ခေပိ ဘိက္ခုဘာဝေါ အတ္ထိ။ သံ
ဝါသံ ဝါ သာဒိယန္တဿ န ထေယျသံဝါသကဘာဝေါ အတ္ထိ အန္တိမဝတ္ထုအဇ္ဈာပန္နဿ ဝိယ။ န စ သဟသေယျ
ာဒိ ဇနေတိ ။ ဂဏပူရကော ပန န ဟောတိ အန္တိမဝတ္ထုံ အဇ္ဈာပန္နော ဝိယ။ န သော သိက္ခာသာဓိဝသမာပန္နော။ ဣတရ
သ္မိံ ပန ပက္ခေ ဟောတိ, အယံ ဣမဿ တတော ဝိသေသော။ ကိမယံ သဟေတုကော, ဥဒာဟု အဟေတုကောတိ? န အ
ဟေတုကော။ ယတော ဥပသမ္ပဒါ တဿ အပဏ္ဍကပက္ခေ အနုညာတာ သဟေတုကပ္ပဋိသန္ဓိကတ္တာ။ ပဏ္ဍကဘာဝပ
က္ခေပိ ကိဿ နာနုညာတာတိ စေ? ပဏ္ဍကဘူတတ္တာ ဩပက္ကမိကပဏ္ဍကဿ ဝိယ။

အပိစ “သိက္ခာသာဓိဝသမာပန္နော”တိ ဣမိနာ တဿ သိက္ခာသမာဒါနံ ဒီပေတွာ တံ သမာဒိန္နံ သိက္ခံ အပစ္စက္
ခာယ, တတ္ထ စ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာတိ ဝတ္တုံ ယုဇ္ဇတိ, န အညထာတိ ဣမိနာ ကာရဏေန ယထာဝုတ္တာနိဋ္ဌပ္ပ
သင်္ဂတော “ယော ပန ဘိက္ခု ဘိက္ခူနံ သိက္ခာသာဓိဝသမာပန္နော သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယာ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယထာ စေ
တ္ထ, ဧဝံ “ယော ပန ဘိက္ခု ဘိက္ခူနံ သိက္ခာသာဓိဝသမာပန္နော သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ ဂါမာ
ဝါ အရညာ ဝါ အဒိန္နံ။ပေ။ ယော ပန ဘိက္ခု ဘိက္ခူနံ သိက္ခာသာဓိဝသမာပန္နော သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ ဒုဗ္ဗလျံ အနာ
ဝိကတွာ သုဂတစီဝရပ္ပမာဏံ စီဝရံ ကာရာပေယျာ”တိ သဗ္ဗတ္ထ ယောဇေတဗ္ဗံ။

“အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယပီ” တိ မနုဿိတ္ထိံ ဥပါဒါယ ဝုတ္တံ။ န ဟိ ပဂေဝ ပဏ္ဍကေ, ပုရိသေ ဝါတိ ဝ
တ္တုံ ယုဇ္ဇတိ။ သေသံ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တနယမေဝ ။ အယံ တာဝ မာတိကာယ ဝိနိစ္ဆယော အညတ္ထာပိ ယထာသ
မ္ဘဝံ ယောဇေတွာ ဒီပေတဗ္ဗော။

သာရိပုတ္တဗေလဋ္ဌသီသာနန္ဒာဒယောပိ သိက္ခာပဒပညတ္တိကာရဏတ္တာ စ အာပတ္တိံအာပဇ္ဇနတော စ ကသ္
မာ မဟာဝိဘင်္ဂေ ဥတ္တိစတုတ္ထဥပသမ္ပဒာယေဝ အာဂတာတိ? ပဋိက္ခိတ္တာယ သရဏဂမနူပသမ္ပဒာယ အနုညာတပ္ပ
သင်္ဂဘယာတိ ဥပတိဿတ္ထေရော။ အာပတ္တိယာ ဘဗ္ဗတံ သန္ဓာယ တသ္မိံပိ ဝုတ္တေ ပုဗ္ဗေ ပဋိက္ခိတ္တာပိ ဘ
ဂဝတာ ပုန အနုညာတာတိ ဘိက္ခူနံ မိစ္ဆာဂါဟော ဝါ ဝိမတိ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မာ န ဝုတ္တာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

“အဓမ္မကမ္မံ ဝဂ္ဂကမ္မ”န္တိ (မဟာဝ. ၃၈၇) ဝစနတော ကုပ္ပကမ္မမ္ပိ ကတ္ထစိ “ကမ္မ”န္တိ ဝုစ္စတိ, တသ္မာ **“အကုပ္ပေနာ”**တိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ အကုပ္ပကမ္မမ္ပိ ကေစိ န ဌာနာရဟံ, ယေန အပတ္တော သြသာရဏံ သုသြသာရိတော တိ ဝုစ္စတိ, တသ္မာ **“ဌာနာရဟေနာ”**တိ ဝုတ္တံ။ ယဒိ ဧဝံ “ဌာနာရဟေနာ”တိ ဣဒမေဝ ဝတ္တဗ္ဗံ ဣမိနာ အကုပ္ပသိဒ္ဓိ တောတိ စေ? န, အဋ္ဌာနာရဟေန အကုပ္ပေန ဥပသမ္ပန္နော ဣမသ္မိံ အတ္ထေ န အဓိပ္ပေတော အနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂတော။ ဒွိဝိဟိ ပနေတေဟိ ကေတော ဝုတ္တေဟိ အယမတ္ထော ပညာယတိ – ကေဝလံ တေန အကုပ္ပေန ဥပသမ္ပန္နော အယမ္ပိ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ အဓိပ္ပေတော ဘိက္ခူတိ, ဌာနာရဟေန စ အကုပ္ပေန စ ဥပသမ္ပန္နော အယမ္ပိ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ အဓိပ္ပေတော ဘိက္ခူတိ, ကုပ္ပေန ဥပသမ္ပန္နော နာဓိပ္ပေတောတိ။

“ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဋ္ဌာယ အပရိပုဏ္ဏဝီသတိဝဿော” တိ ဝုတ္တတ္တာ သြပပါတိကဿာတိ သောဠသ ဝဿုဒ္ဒေသိကာ သြပပါတိကာ ပဋိသန္ဓိတော ပဋ္ဌာယ အပရိပုဏ္ဏဝီသတိဝဿာတိ ဝဒန္တိ။ ‘သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကာ ဟောန္တီ’တိ ဝုတ္တတ္တာ ပုန စတ္တာရိ ဝဿာနိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာနိ, ‘ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဋ္ဌာယာ’တိ ဣဒံ ဂဗ္ဘသေယျကာနံ ဝသေန ဝုတ္တ”န္တိ ဧကေ။ “ကေစိ ဝဒန္တီ”တိ ယတ္ထ ယတ္ထ လိခီယတိ, တတ္ထ တတ္ထ ဝိစာရေတွာ အတ္ထံ သုဋ္ဌု ဥပလက္ခယေ။ သြပက္ကမိကေ ပဏ္ဍကဘာဝေ အာရုဠှေပဟာနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ “ပက္ခပဏ္ဍကော အပဏ္ဍကပက္ခေ ပဗ္ဗာဇေတွာ ပဏ္ဍကပက္ခေ နာသေတဗ္ဗော”တိ (ဝဇိရ. ဋီ. မဟာဝဂ္ဂ ၁၀၉) လိခိတံ။

“ဗိန္ဒုံ အဒတွာ စေ နိဝာသေတိ, **ထေယျသံဝာသကော** န ဟောတီ”တိ ဝဒန္တိ, ဝီမံသိတဗ္ဗံ။ **လိင်္ဂါနုရူပဿ** တိ သာမဏေရာရဟဿ သံဝာသဿ သာဒိတတ္တာတိ အဓိပ္ပါယော။

ရာဇဘယာဒီဟိ ဂဟိတလိင်္ဂါနံ “ဂိဟီ မံ ‘သမဏော’တိ ဇာနန္တူ”တိ ဝဉ္စနစိတ္တေ သတိပိ ဘိက္ခူနံ ဝဉ္စေတုကာမတာယ စ တေဟိ သံဝသိတုကာမတာယ စ အဘာဝတော ဒေါသော န ဇာတောတိ။ “ယော ဧဝံ ပဗ္ဗဇတိ, သော ထေယျသံဝာသကော နာမ ဟောတီ”တိ စ “ဧဝံ ကာတုံ န လဗ္ဘတီ”တိ စ “ဧဝံ ပဗ္ဗဇိတော သာမဏေရော န ဟောတီ”တိ စ န ဇာနာတိ, ဝဋ္ဋတီ။ “ဇာနာတိ, န ဝဋ္ဋတီ”တိ စ လိခိတံ။ “ရာဇဒုဗ္ဘိက္ခာဒိအတ္ထာယ စီဝရံ ဟရိတွာ သံဝါသံ သာဒိယန္တော ထေယျသံဝာသကော ဟောတိ။ ကသ္မာ? အသုဒ္ဓစိတ္တတ္တာ။ ပုန သော ‘သုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ ကရိဿာမိ, ကိံ ဧတေနာတိ ဝိပ္ပဋိသာရေန ဝါ ပစ္စယာဒိသုလဘတာယ ဝါ ကရိဿာမီ’တိ သုဒ္ဓမာနသော ဟုတွာ ယာဝ သော သံဝါသံ နာဓိဝာသေတိ, တာဝ ထေယျသံဝာသကော န ဟောတိ။ ဧဝံ သုဒ္ဓစိတ္တုပ္ပတ္တိတော ပဋ္ဌာယ သံဝါသံ သာဒိယတိ စေ, ထေယျသံဝာသကော ဟောတီတိ အဓိပ္ပေတော။ ဣတရထာ သဗ္ဗံ ဝိရုဇ္ဈတီ”တိ ဧကေ။

“နာဘိပရာမာသာဒိနာ ဇာတော တထာရူပံ ပိတရံ ဃာတေတိ စေ, **ပိတုဃာတကော** ဟောတီ”တိ ဝဒန္တိ။

ယော ပန ကာယသံသဂ္ဂေန သီလဝိနာသံ ပာပေတိ, န သော **ဘိက္ခုနိဒူသကော** “တိဏ္ဏံ မဂ္ဂါန”န္တိ ဝစနတော။ ဘိက္ခုနိံ ပန ဧကတောဥပသမ္ပန္နံ ဒူသေတွာပိ ဘိက္ခုနိဒူသကော ဟောတိ, သောပိ ပာရာဇိကော ဟောတီတိ ဝိနိစ္ဆယော။ ဘိက္ခုနီ ပန ထေယျသံဝာသိကာ, မာတုပိတုအရဟန္တဃာတိကာ, လောဟိတုပ္ပာဒိကာ, တိတ္ထိယပက္ကန္တိကာ စ ဟောတိ, အဋ္ဌကထာသု အနာဂတံ ဝိနယဓရော သမ္ပဋိစ္ဆန္တိ။

“သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ပါစိတ္တိယ”န္တိ (ပါစိ. ၂) ဝုတ္တံ မရိယာဒံ အဝီတိက္ကမန္တော တသ္မိံ သိက္ခာပဒေ သိက္ခတီတိ ဝုစ္စတိ။ **သိက္ခာပဒ**န္တိ အသဘာဝဓမ္မော သင်္ကေတတော, ဣဓ ပညတ္တိ အဓိပ္ပေတာ။ “မေထုနသံဝရဿေတံ အဓိဝစန”န္တိ သမန္တပါသာဒိကာယံ ဝုတ္တံ, တံ ပနတ္ထံ သန္ဓာယာတိ လိခိတံ။ **သိက္ခာ**တိ တံ တံ သိက္ခာပဒံ, သိက္ခနဘာဝေန ပဝတ္တစိတ္တုပ္ပာဒော။ **သာဇီဝ**န္တိ ပညတ္တိ။ တဒတ္ထဒဿနတ္ထံ ပုဗ္ဗေ “မေထုနသံဝရဿေတံ အဓိဝစန”န္တိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ သိက္ခာယ ဂုဏသမ္မတာယ ပုညသမ္မတာယ တန္တိယာ အဘာဝတော လောကဿ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မံ တတ္ထ န သမ္ဘဝတိ။ ပတ္ထနီယာ ဟိ သာ, တသ္မာ **“ယဉ္စ သာဇီဝံ သမာပန္နော, တသ္မိံ ဒုဗ္ဗလဘာဝံ အပ္ပကာသေတွာ”**တိ ဝုတ္တံ။ အာဏာယ ဟိ ဒုဗ္ဗလျံ သမ္ဘဝတီတိ ဥပတိဿော။ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မပဒံ သိက္ခာပစ္စက္ခာနပဒဿ ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာယ ဝါ ပရိဝာရကဘာဝေန ဝါ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အထ ဝါ ယသ္မာ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဿ ဧကစ္စံ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မံ အကတံ ဟောတိ, တသ္မာ တံ သန္ဓာယ “သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယာ”တိ ပဒဿ အတ္ထံ ဝိဝရန္တော **“ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ”** တိ အာဟ။ တတ္ထ သိယာ ယသ္မာ န သဗ္ဗံ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မံ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ,

တသ္မာ ‘‘ဒုဗ္ဗလံ့ အနာဝိကတ္ဝာ’’တိ ပဌမံ ဝတွာ တသ္သ အတ္ထနိယမတ္ထံ ‘‘သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယာ’’တိ ဝုတ္တံ ဗုဒ္ဓိ? တံ န, ကသ္မာ? အတ္ထာနုက္ကမာဘာဝတော။ ‘‘သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော’’တိ ဟိ ဝုတ္တတ္တာ ‘‘ယံ သိက္ခံ သမာပန္နော, တံ အပစ္စက္ခာယ, ယဉ္စ သာဇီဝံ သမာပန္နော, တတ္ထ ဒုဗ္ဗလံ့ အနာဝိကတွာ’’တိ ဝုစ္စမာနေ အနုက္ကမေနေဝ အတ္ထော ဝုတ္တော ဟောတိ, န အညထာ, တသ္မာ ဣဒမေဝ ပဌမံ ဝုတ္တန္တိ။ **တေသံယေဝါ**တိ စုဒ္ဒသန္နံ။

‘‘သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယာ’’တိ သဗ္ဗသိက္ခာပဒာနံ သာဓာရဏတ္တံ **‘‘အယမေတ္ထ အနုပညတ္တီ’’တိ** ဝုတ္တံ။

ပဝေသနံ နာမ အင်္ဂဇာတံ ပဝေသေန္တဿ အင်္ဂဇာတေန သမ္ဖုသနံ။ **ပဝိဋ္ဌံ** နာမ ယာဝ မူလံ ပဝေသေန္တဿ ဝိပ္ပကတကာလော တယာမကာလော။ သုက္ကဝိသဋ္ဌိသမယေ အင်္ဂဇာတံ **ဌိတံ** နာမ။ **ဥဒ္ဓရဏံ** နာမ နီဟရဏကာလော။ ဝိနယဂဏ္ဌိပဒေ ပန ‘‘တယာမတော ဩရမိတ္ဝာ ဌာနံ **ဌိတံ** နာမာ’’တိ ဝုတ္တံ, တံ အသင်္ကရတော ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ပဝေသနပဝိဋ္ဌဥဒ္ဓရဏကာလေသုပိ သုက္ကဝိသဋ္ဌိ ဟောတိယေဝ။ **သာဒိယနံ** နာမ သေဝနစိတ္တဿ အဓိဝါသနစိတ္တဿ ဥပ္ပာဒနံ။

ဥဘတောဝိဘင်္ဂေ ဧဝ ပညတ္တာနိ သန္ဓာယ **‘‘ဣဒဉ္စ သဗ္ဗသိက္ခာပဒာနံ နိဒါန’’**န္တိ ဝုတ္တံ။ ‘‘ဝိနယဓရပဉ္စမေန ဂဏေန ဥပသမ္ပဒာ’’တိ (မဟာဝ. ၂၅၉) ဝုတ္တတ္တာ ဣဓ တတိယာ သဟယောဂေန ဝုတ္တာ။ တသ္မာ ဝိသတိပိ ဘိက္ခူ စေ နိသိန္နာ, ပဉ္စမော ဝိနယဓရောဝ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော, ဧဝံ သတိ ဟရာဇိကော စေ ဝိနယဓရော, ဥပသမ္ပဒာကမ္မံ ကောပေတီတိ စေ? န, ပရိဝာရာဝသာနေ ကမ္မဝဂ္ဂေ (ပရိ. ၄၈၂ အာဒယော) ယံ ကမ္မဝိပတ္တိလက္ခဏံ ဝုတ္တံ, တဿ တသ္မိံ နတ္ထိတာယ။ ‘‘ကထံ ဝတ္ထုတော တ ဉတ္တိတော တ အနုဿာဝနတော တ သီမတော တ ပရိသတော တ’’တိ ဧတ္တကံ ဝုတ္တံ, နနု အယံ ‘‘ပရိသတော တ’’တိ ဝစနေန သင်္ဂဟိတောတိ စေ? န, ‘‘ဒွါဒသဟိ အာကာရေဟိ ပရိသတော ကမ္မာနိ ဝိပဇ္ဇန္တီ’’တိ (ပရိ. ၄၈၇) သုတ္တဿ ဟိ ဝိဘင်္ဂေ တဿ အနာမဋ္ဌတ္တာတိ အယမတ္တော ယသ္မာ တတ္ထ တတ္ထ သရူပေန ဝုတ္တဟဋ္ဌိသေနေဝ သက္ကာ ဇာနိတုံ, တသ္မာ နယမုခံ ဒဿေတွာ သံခိတ္တောတိ လိခိတံ။ ‘‘အင်္ဂ’’န္တိ ပဒံ ဥဒ္ဓရိတွာ ‘‘သဗ္ဗသိက္ခာပဒေသု အာပတ္တီနံ အင်္ဂါနင်္ဂံ ဝေဒိတဗ္ဗ’’န္တိ ဝုတ္တံ, ဣဓ ပန ‘‘အင်္ဂ’’န္တိ ဝုတ္တံ, ကသ္မာ? သမုဋ္ဌာနာဒီနံ ပရိဝာရာဒီသု သင်္ခေပေန အာဂတတ္တာ တတ္ထ ဂဟေတွာ ဣဓာပိ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနံ အနင်္ဂါနံ ဝတ္တာနာဘာဝတော, သဗ္ဗတ္ထ သင်္ခေပတော စ ဝိတ္ထာရတော စ အနင်္ဂတ္တေ ဝုစ္စမာနေ အတိဝိတ္ထာရတာယ တသ္မိံ တသ္မိံ သိက္ခာပဒေ အနူနံ ဝတ္တဗ္ဗတော စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော, သဗ္ဗာပတ္တီနံ သင်္ဂါဟကဝသေနာတိ အတ္ထော။

ယာနိ သိက္ခာပဒါနိ ‘‘ကိရိယာနီ’’တိ ဝုစ္စန္တိ, တေသံ ဝသေန ကာယတစာ သဟ ဝိညတ္တိယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ, အကိရိယာနံ ဝသေန ဝိနာ ဝိညတ္တိယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ စိတ္တံ ပနေတ္ထ အပ္ပမာဏံ ဘူတာရောစနသမုဋ္ဌာနဿ ကိရိယတ္တာ, အစိတ္တကတ္တာ စ။ တတ္ထ ကိရိယာ အာပတ္တိယာ အနင်္ဂန္တိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဝိညတ္တိဇနကမ္ပိ ဧကစ္စံ ဗာဟုလ္လနယေန ‘‘ကိရိယ’’န္တိ ဝုစ္စတိ ယထေဝ ပဌမပါရာဇိကံ။ ဝိညတ္တိယာ အဘာဝေပိ ‘‘သော စေ သာဒိယတိ, အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ, န သာဒိယတိ, အနာပတ္တီ’’တိ ဟိ ဝုတ္တံ, ဝိညတ္တိသင်္ခါတာပိ ကိရိယာ ဝိနာ သေဝနစိတ္တေန န ဟောတိ ဝုတ္တစိတ္တဇတ္တာ, ဝိကာရရူပတ္တာ, စိတ္တာနုပရိဝတ္တိကတ္တာ စ။ တသ္မာ ကိရိယာသင်္ခါတမိဒံ ဝိညတ္တိရူပံ, ဣတရံ စိတ္တဇရူပံ ဝိယ ဇနကစိတ္တေန ဝိနာ န တိဋ္ဌတိ, ဣတရံ သဒ္ဒါယတနံ တိဋ္ဌတိ, တသ္မာ ကိရိယာယ သတိ ဧကန္တတော တဇ္ဇနကံ သေဝနစိတ္တံ အတ္ထိ တေတိ ကတွာ န သာဒိယတိ, အနာပတ္တီတိ န ယုဇ္ဇတီတိ။ ယသ္မာ ဝိညတ္တိဇနကမ္ပိ သမာနံ သေဝနစိတ္တံ န သဗ္ဗကာလံ ဝိညတ္တိံ ဇနေတိ, တသ္မာ ဝိနာပိ ဝိညတ္တိယာ သယံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ကတွာ ‘‘သာဒိယတိ, အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿာ’’တိ ဝုတ္တံ။ နုပ္ပဇ္ဇတိ စေ, န သာဒိယတိ နာမ, တဿ အနာပတ္တိ။ တေနေဝ ဘဂဝတာ ‘‘ကိံစိတ္တော တွံ ဘိက္ခူ’’တိ (ပါရာ. ၁၃၅) စိတ္တေနေဝ အာပတ္တိံ ပရိစ္ဆိန္ဒတိ, န ကိရိယာယာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဧတ္ထ **သမုဋ္ဌာန** ဂ္ဂဟဏံ ကတ္တဗ္ဗတော တ အကတ္တဗ္ဗတော တ ကာယာဒိဘေဒအပေက္ခမေဝ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ, န အညထာတိ ဒဿနပ္ပယောဇနံ။ တေသု **ကိရိယာ**ဂ္ဂဟဏံ ကာယာဒီနံ သဝိညတ္တိကာဝိညတ္တိကဘေဒဒဿနပ္ပယောဇနံ။ **သညာ**ဂ္ဂဟဏံ အာပတ္တိယာ အင်္ဂါနင်္ဂစိတ္တဝိသေသဒဿနပ္ပယောဇနံ။ တေန ယံ စိတ္တံ ကိရိယလက္ခဏေ တ အကိရိယလက္ခဏေ တ သန္နိဟိတံ, ယတော တ ကိရိယာ တ အကိရိယာ တ ဟောတိ, န တံ အဝိသေသေန အာပတ္တိယာ အင်္ဂံ တ အနင်္ဂံ တ ဟောတိ။ ကိန္တု ယာယ သညာယ ‘‘သညာဝိမောက္ခ’’န္တိ ဝုစ္စတိ, တာယ သမ္ပယု

တ္တံ စိတ္တံ အင်္ဂံ, ဣတရံ အနင်္ဂန္တိ ဒဿိတံ ဟောတိ။ ဣဒါနိ ယေန စိတ္တေန သိက္ခာပဒံ **သစိတ္တကံ** ဟောတိ, တဒဘာဝတ **အစိတ္တကံ,** တေန တဿ အဝိသေသေန သာဝဇ္ဇတာယ "လောကဝဇ္ဇမေဝ"တိ ဝုတ္တံ။ ကိန္တု သာဝဇ္ဇံယေဝ သမာနံ ဧကစ္စံ လောကဝဇ္ဇံ, ဧကစ္စံ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇန္တိ ဒဿနပ္ပယောဇနံ **စိတ္တလောကဝဇ္ဇ** ဂ္ဂဟဏံ။ စိတ္တမေဝ ယသ္မာ "လောကဝဇ္ဇ"န္တိ ဝုစ္စတိ, တသ္မာ မနောကမ္မမ္ပိ သိယာ အာပတ္တီတိ အနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂနိဝါရဏပ္ပယောဇနံ **ကမ္မဂ္ဂဟဏံ**။

ယံ ပနေတ္ထ အကိရိယလက္ခဏံ ကမ္မံ, တံ ကုသလတ္တိကဝိနိမုတ္တံ သိယာတိ အနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂနိဝါရဏပ္ပယောဇနံ **ကုသလတ္တိက** ဂ္ဂဟဏံ။ ယာ ပနေတ္ထ အဗျာကတာပတ္တိ, တံ ဧကစ္စံ အဝေဒနမ္ပိ နိရောဓံ သမာပန္နော အာပဇ္ဇတီတိ ဝေဒနာတ္တိကံ ဧတ္ထ န လဗ္ဘတီတိ အနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂနိဝါရဏတ္ထံ **ဝေဒနာတ္တိက** ဂ္ဂဟဏံ။ သိက္ခာပဒဉှိ သစိတ္တကပုဂ္ဂလဝသေန "တိစိတ္တံ တိဝေဒန"န္တိ လဒ္ဓဝေဟာရံ အစိတ္တကေနာပန္နမ္ပိ "တိစိတ္တံ တိဝေဒန"မိစ္စေဝ ဝုစ္စတိ။ တတ္ရိဒံ သာဓကသုတ္တံ – "အတ္ထာပတ္တိ အစိတ္တကော အာပဇ္ဇတိ အစိတ္တကော ဝုဋ္ဌာတိ (ပရိ. ၃၂၄), အတ္ထာပတ္တိ ကုသလစိတ္တော အာပဇ္ဇတိ ကုသလစိတ္တော ဝုဋ္ဌာတီ"တိအာဒိ (ပရိ. ၄၇၀)။ "သစိတ္တကံ အာပတ္တိဒီပနံ, သညာဝိမောက္ခံ အနာပတ္တိဒီပနံ, အစိတ္တကံ ဝတ္ထုအဇာနနံ, နောသညာဝိမောက္ခံ ဝီတိက္ကမနာဇာနနံ။ ဣဒမေဝ တေသံ နာနာတ္တ"န္တိ (ဝဇိရ. ဋီ. ပါရာဇိက ၆၁-၆၆ ပကိဏ္ဏကကထာဝဏ္ဏနာ) လိခိတံ။

သစိတ္တကပက္ခေ တိ ဧတ္ထ အယံ တာဝ ဂဏ္ဌိပဒနယော – သစိတ္တကပက္ခေတိ သုရာပါနာဒိအစိတ္တကေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သစိတ္တကေသု ပန ယံ ဧကန္တမကုသလေနေဝ သမုဋ္ဌာတိ, တဉ္စ ဥဘယံ **လောကဝဇ္ဇံ** နာမ။ သုရာပါနဉှိ "သုရာ"တိ ဝါ "ပါတုံ န ဝဋ္ဋတီ"တိ ဝါ ဇာနိတွာ ပိဝနေ အကုသလမေဝါတိ။ တတ္ထ "န ဝဋ္ဋတီတိ ဇာနိတွာ"တိ ဝုတ္တဝစနံ န ယုဇ္ဇတိ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇဿပိ လောကဝဇ္ဇတာပသင်္ဂတော။ ဣမံ အနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂံ ပရိဟရိတုကာမတာယ စ **ဝဇိရဗုဒ္ဓိတ္ထေရေန** လိခိတံ – "ဣဓ 'သစိတ္တက'န္တိ စ 'အစိတ္တက'န္တိ စ ဝိစာရဏာ ဝတ္ထုဝိဇာနနေ ဧဝ ဟောတိ, န ပညတ္တိဝိဇာနနေ။ ယဒိ ပညတ္တိဝိဇာနနေ ဟောတိ, သဗ္ဗသိက္ခာပဒါနိ လောကဝဇ္ဇာနေဝ သိယုံ, န စ သဗ္ဗသိက္ခာပဒါနိ လောကဝဇ္ဇာနိ။ တသ္မာ ဝတ္ထုဝိဇာနနေ ဧဝ ဟောတီတိ ဣဒံ ယုဇ္ဇတိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ သေခိယေသု ပညတ္တိဝိဇာနနမေဝ ပမာဏံ, န ဝတ္ထုမတ္တဝိဇာနန"န္တိ။ အယံ ပနေတ္ထ အတ္ထော သိက္ခာပဒသီသေန အာပတ္တိံ ဂဟေတွာ ယဿာ သိက္ခာပဒဿ သစိတ္တကဿ စိတ္တံ အကုသလမေဝ ဟောတိ, တံ လောကဝဇ္ဇံ, သစိတ္တကာစိတ္တကသင်္ခါတဿ အစိတ္တကဿ စ သစိတ္တကပက္ခေ စိတ္တံ အကုသလမေဝ ဟောတိ, တမ္ပိ သုရာပါနာဒိလောကဝဇ္ဇန္တိ ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယ **"ယဿာ သစိတ္တကပက္ခေ စိတ္တံ အကုသလမေဝ ဟောတိ, အယံ လောကဝဇ္ဇာ နာမာ"** တိ ဝုတ္တံ။ "သစိတ္တကပက္ခေ"တိ ဟိ ဣဒံ ဝစနံ အစိတ္တကံ သန္ဓာယာဟ။ န ဟိ ကေဝလသစိတ္တကာယ "သစိတ္တကပက္ခေ"တိ ဝိသေသနေ ပယောဇနံ အတ္ထိ, ဧဝံ သန္တေပိ အနိယမေန ဝုတ္တတ္တာ နိယမဝသေန ဧဝ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။

တိရစ္ဆာနာနံ ပနာ တိ **ပန**-သဒ္ဒေန ထုလ္လစ္စယာဒိကာရံ နိဝတ္တေတိ။ **ကိရိယာ**တိ ဧတ္ထ "ဋ္ဌိတံ သာဒိယတီ"တိ (ပါရာ. ၅၈) ဝုတ္တတ္တာ တံ ကထန္တိ စေ? "သာဒိယတီ"တိ ဝုတ္တတ္တာ ကိရိယာ ဧဝ။ ဧဝံ သန္တေ "ကာယကမ္မံ မနောကမ္မ"န္တိ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ စေ? န, ပစုရဝေဟာရဝသေန "ကာယကမ္မ"န္တိ ဝုတ္တတ္တာ။ ဥဗ္ဘဇာဏုမဏ္ဍလိကာယ လဗ္ဘတိ ဧတေတိ လိခိတံ။ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန သံသန္ဒေတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။ "ဒုန္နိက္ခိတ္တဿ, ဘိက္ခဝေ, ပဒဗျဉ္ဇနဿ အတ္ထောပိ ဒုန္နယော ဟောတီ"တိ (အ. နိ. ၂.၂၀) ဝစနတောပိ အတ္ထဿ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထမေဝ ပဒဗျဉ္ဇနဿ သုနိက္ခိတ္တဘာဝေ ဣစ္ဆိတော, န အက္ခရဝစနာယ, တသ္မာ အာဟ **"အတ္ထဉှိ နာထော သရဏံ အဝေစာ"**တိအာဒိ။

ပဌမပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဒုတိယပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ

ကမာ တ အရညာ တတိ လက္ခဏာနုပညတ္တိကတ္တာ အာဒိမှိ ဝုတ္တာ။ သဗ္ဗသ္မိဉှိ ဝိနယပိဋကေ ကမော, ကမူပစာရော, ကမက္ခေတ္တံ, ကမသီမာ, ကမသီမူပစာရောတိ ပဉ္စဝိဓော ကမဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ အာရညကသီမာယ

ကေံ အကမကံ အရညံ, သံဝိဓာနသိက္ခာပအာနံ (ဟာစိ. ၁၈ဝ အာဒယော) ကေံ, သကမကံ ကေံ , အဝိပ္ပတသသီမာယ ကေံ, ဂဏမ္ဟာဩဟီယနကသ္သ (ဟာစိ. ၆၉၁) ကေန္တိ ပဌ္ဌဝိဓော အရညဘေအော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ အတ္ထိ ကမော န ကမပရိဟာရံ ကတ္ထစိ လဘတိ, အတ္ထိ ကမော န ကမကိစ္စံ ကရောတိ, တထာ အတ္ထိ အရညံ န အရညပရိဟာရံ ကတ္ထစိ လဘတိ, အတ္ထိ အရညံ န အရညကိစ္စံ ကရောတီတိ အယမ္ပိ ဘေအော ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတ္ထ အဝိပ္ပတသသီမာသမ္မန္နနကမ္မဝာစာယ ဌပေတ္ဝာ “ကမဥ္စ ကမူပစာရဥ္စာ”တိ (မဟာဝ. ၁၄၄) ဧတ္ထ **ကမော** နာမ ပရိက္ခိတ္တော စေ, ပရိက္ခေပသ္သ အန္တော, အပရိက္ခိတ္တော စေ, ပရိက္ခေပဟောကာသတော အန္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယံ ဥဒောသိတသိက္ခာပဒေ “အန္တောကမော”တိ (ဟရာ. ၄၇၈) အာဂတော။ သာသင်္ကသိက္ခာပဒေ “အန္တရဃရ”န္တိ (ဟရာ. ၆၅၄) အာဂတော အနာသင်္ကတော။ ယထာဟ “အန္တရဃရေ နိက္ခိပေယ္ယာတိ သမန္တာ ကောစရကမေ နိက္ခိပေယ္ယာ”တိ (ဟရာ. ၆၅၄)။ တထာ အန္တရဃရပ္ပဋိသံယုတ္တာနံ သေခိယာနံ အယမေဝ ပရိစ္ဆေအော ဝေဒိတဗ္ဗော။ “ယာ ပန ဘိက္ခုနီ ဧကာ ကမန္တရံ ဂစ္ဆေယ္ယာ”တိ (ဟာစိ. ၆၈၇) ဧတ္ထာပိ အယမေဝ ပရိစ္ဆေအော အဓိပ္ပေတော “ပရိက္ခိတ္တသ္သ ကမသ္သ ပရိက္ခေပံ အတိက္ကမန္တိယာ, အပရိက္ခိတ္တသ္သ ကမသ္သ ဥပစာရံ အတိက္ကမန္တိယာ”တိ ဝုတ္တတ္တာ။

ယေသု **ပုရာဏပောတ္ထကေသု** “ဥပစာရံ ဩက္ကမန္တိယာ”တိ လိခိတံ, တံ ဝိကာလေ ကမပ္ပဝေသနသိက္ခာပဒေသု အာစိဏ္ဏံ နယံ ဂဟေတွာ ပမာဒေန လိခီယတိ, န ပမာဏံ။ ယေသု စ **ပောတ္ထကေသု** ဝိကာလေ ကမပ္ပဝေသနသိက္ခာပဒသ္သ **ဝိဘင်္ဂေ** (ဟာစိ. ၅၁၃) “ကမံ ပဝိသေယ္ယာတိ ပရိက္ခိတ္တသ္သ ကမသ္သ ပရိက္ခေပံ အတိက္ကမန္တသ္သ, အပရိက္ခိတ္တသ္သ ကမသ္သ ဥပစာရံ အတိက္ကမန္တသ္သာ”တိ လိခီယတိ, သာ ပမာဒလေခါ။ **ဥပစာရံ ဩက္ကမန္တသ္သာ**တိ တတ္ထ ဟဌော။ ဝုတ္တဥ္ဟိ **သမန္တပာသာဒိကာယံ** “အပရိက္ခိတ္တသ္သ ကမသ္သ ဥပစာရော အဒိန္နာဒာနေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော”တိ (ဟာစိ. အဋ္ဌ. ၅၁၂)။ က္ခ **ကင်္ခါဝိတရဏိယမ္ပိ** ဝုတ္တံ “သန္တံ ဘိက္ခုံ အနာပုစ္ဆိတွာတိ။ပေ။ ဥပစာရံ ဩက္ကမန္တသ္သာ”တိအာဒိ (ကင်္ခါ. အဋ္ဌ. ဝိကာလကမပ္ပဝေသနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ)။

ယံ ပန **ကတ္ထစိ ပောတ္ထကေ** “ဘိက္ခုနိယာ ကမန္တရာဓိကာရေ ဧကေန ဟဒေန က္လတရသ္သ ကမသ္သ ပရိက္ခေပံ တ အတိက္ကမန္တေ, ဥပစာရံ တ ဩက္ကန္တေ ထုလ္လစ္စယံ, ဒုတိယေန အတိက္ကန္တမတ္တေ, ဩက္ကန္တမတ္တေ စ သင်္ဃာဒိသေသော”တိ ဟဌော ဒိသ္သတိ။ တတ္ထ “ဩက္ကန္တေ, ဩက္ကန္တမတ္တေ”တိ တောနိ ပဒါနိ အဓိကာနိ , ကေဝလံ လိခိတကေဟိ အဉေဟိ လိခိတာနိ။ **ကတ္ထစိ ပောတ္ထကေ** “ဩက္ကန္တမတ္တေ စာ”တိ ပဒံ န ဒိသ္သတိ, က္လတရံ ဒိသ္သတိ။ တာနိ ဒွေဝ ပဒါနိ ဟဠိယာ ဝိရုဇ္ဈန္တိ။ “အပရိက္ခိတ္တသ္သ ကမသ္သ ဥပစာရံ အတိက္ကာမေန္တိယာ”တိ (ဟာစိ. ၆၉၂) ဟိ ဟဠိ ။ တထာ သမန္တပာသာဒိကာယ (ဟာစိ. အဋ္ဌ. ၆၉၂) ဝိရုဇ္ဈန္တိ။ “ပရိက္ခေပဟရဟဌာနံ ဧကေန ဟဒေန အတိက္ကမတိ, ထုလ္လစ္စယံ, ဒုတိယေန အတိက္ကမတိ, သင်္ဃာဒိသေသော။ အပိစေတ္ထ သကကမတော။ပေ။ ဧကေန ဟဒေန က္လတရသ္သ ကမသ္သ ပရိက္ခေပေ တ ဥပစာရေ တ အတိက္ကန္တေ ထုလ္လစ္စယံ, ဒုတိယေန အတိက္ကန္တမတ္တေ သင်္ဃာဒိသေသော”တိ (ဟာစိ. အဋ္ဌ. ၆၉၂) ဟိ ဝုတ္တံ။

ဂဏ္ဌိပဒေ စသ္သ “ပရိက္ခေပံ အတိက္ကာမေန္တိယာ”တိ ဝတွာ “ဥပစာရေပိ သေဝ နယော”တိ ဝုတ္တံ။ **အနုဂဏ္ဌိပဒေ** စ “အပရိက္ခိတ္တသ္သ ကမသ္သ ဥပစာရံ ‘ဩက္ကမန္တိယာ’တိပိ ပောတ္ထကေသု ဧကစ္စေသု ဒိသ္သတိ, တံ န ဂဟေတဗ္ဗ”န္တိ ဝုတ္တံ။ အပရမ္ပိ ဝုတ္တံ “အပရိက္ခိတ္တသ္သ ကမသ္သ ဥပစာရံ ‘အတိက္ကာမေန္တိယာ’တိ ဝစနေနာပိ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ – ဝိကာလေ ကမပ္ပဝေသနေ ဒ္ဝိန္နံ လေဍ္ဍုပာတာနံ ဧဝ ဝသေန ဥပစာရော ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗော, က္လတရထာ ယထာ ဧတ္ထ ပရိက္ခေပဟရဟဌာနံ ပရိက္ခေပံ ဝိယ ကတွာ ‘အတိက္ကာမေန္တိယာ’တိ ဝုတ္တံ, ဧဝံ တတ္ထာပိ ‘အပရိက္ခိတ္တသ္သ ကမသ္သ ဥပစာရံ အတိက္ကာမေန္တသ္သာ’တိ ဝဒေယ္ယ။ ယသ္မာ ပန တတ္ထ ပရိက္ခေပဟရဟဌာနတော ဥတ္တရိမေကော လေဍ္ဍုပာတော ဥပစာရောတိ အဓိပ္ပေတော။ တသ္မာ တဒတ္ထဒီပနတ္ထံ ‘အပရိက္ခိတ္တသ္သ ကမသ္သ ဥပစာရံ ဩက္ကမန္တသ္သာ’တိ ဝုတ္တ”န္တိ။

ယံ ပန **အန္ဓကဋ္ဌကထာယံ** ပရိက္ခေပဟရဟဌာနံယေဝ ဥပစာရန္တိ သလ္လက္ခေတွာ “ပရိက္ခေပပအက္ခေပဟရဟဌာနာနံ နိန္နာနာကရဏဒီပနတ္ထံ ဥပစာရံ ဩက္ကမန္တသ္သာ”တိ ဝုတ္တံ, ဟဌဝိသေသမသလ္လက္ခေတွာ “အပရိ

က္ခိတ္တသ္မိံ ကမသ္မိံ ဥပစာရံ အတိက္ကမန္တသ္သ ကာလ ဥပစာရော ပရိက္ခေပဟော ယထာ ဘဝေယ္ယ, တံ ဥပစာရံ ပဌ
မံ ပာဒံ အတိက္ကာမေန္တသ္သ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋသ္သ, ဒုတိယံ ပာဒံ အတိက္ကာမေန္တသ္သ အာပတ္တိ ပာစိတ္တိယ
သ္သာ''တိ ဝုတ္တံ, တံ န ဂဟေတဗ္ဗမေဝ ပာဠိယာ ဝိသေသသမ္ဘဝတောတိ။ **ဟေရာဏာဂဏ္ဌိပဒေ** ''ဥပစာရံ အတိက္ကာ
မေန္တိယာ ဘိက္ခုနိယာ ကမန္တရာပတ္တိ''တိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ကာလ ကင္ခာဝိတရဏိယာ ''ဧကေန ပာဒေန ကာတရသ္သ။
ပေ.။ အတိက္ကန္တမတ္တေ သင္ဃာဒိသေသော''တိ အယမေဝ ပာဌော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧတ္ထာဝတာ ကာမေသု ယထာဝုတ္
တေသု ဌာနေသု ယထာဝုတ္တပရိစ္ဆေဒေဝ ကမောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကာမသ္သ အတ္ထသ္သ ဒီပနတ္ထံ ''ကမော နာမ
ဧကကုဋိကောပိ''တိအာဒိ (ပာရာ. ၉၂) ဝုတ္တံ။ ကာမသ္သ ဝသေန အသတိပိ ပရိက္ခေပာတိက္ကမေ, ဥပစာရောက္ကမနေ
တ အန္တရာရာမတော တ ဘိက္ခုနုပသ္သယတော တ တိတ္ထိယသေယ္ယတော တ ပဋိက္ကမနတော တ တံ ကမံ ပဝိသန္တ
သ္သ အန္တရာရာမပရိက္ခေပသ္သ, ဥပစာရသ္သ တ အတိက္ကမနဝသေန ကမပစ္စယာ အာပတ္တိယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကမူပစာရော ပန ''ဌပေတွာ ကမဉ္စ ကမူပစာရဉ္စာ''တိ (မဟာဝ. ၁၄၄) ဧတ္ထ ပရိက္ခိတ္တသ္သ ကမသ္သ ပရိ
က္ခေပဟော, အပရိက္ခိတ္တသ္သ ကမသ္သ ပရိက္ခေပဟောကာသော။ ဝုတ္တဥ္ဟတံ အဋ္ဌကထာယံ ''ကမူပစာရောတိ ပ
ရိက္ခိတ္တသ္သ ကမသ္သ ပရိက္ခေပဟော, အပရိက္ခိတ္တသ္သ ကမသ္သ ပရိက္ခေပဟောကာသော။ တေသု အဓိဋ္ဌိတတေ
စီဝရိကော ဘိက္ခု ပရိဟာရံ န လဘတိ''တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၄၄)။ ကိံ ပနေတ္ထ ကာရဏံ, ယေန အယံ ကမော, ကမူပစာ
ရော စ ကာလ အညထာ, အညတ္ထ တထာတိ? အဋ္ဌုပ္ပတ္တိတော ''တေန ခော ပန သမယေန ဘိက္ခူ 'ဘဂဝတာ တိစီဝရေ
န အဝိပ္ပဝါသသမ္မုတိ အနုညာတာ'တိ အန္တရဃရေ စီဝရာနိ နိက္ခိပန္တိ''တိ (မဟာဝ. ၁၄၃) ကာမိဿာ ဟိ အဋ္ဌုပ္ပတ္
တိယာ ''ဌပေတွာ ကမဉ္စ ကမူပစာရဉ္စာ''တိ (မဟာဝ. ၁၄၄) ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ယတ္ထ အန္တရဃရသညာ, တတ္ထ အ
ဝိပ္ပဝါသသီမာ န ဂစ္ဆတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေန စ ဥဒ္ဒေသိတသိက္ခာပဒေ ''အန္တောကမေ စီဝရံ နိက္ခိပိတွာ အန္တော
ကမေ ဝတ္ထဗ္ဗ''န္တိ (ပာရာ. ၄၇၈) စ ''သဘာယေ တ ဒွါရမူလေ တ, ဟတ္ထပါသာ တ န ဝိဇဟိတဗ္ဗ''န္တိ စ ဝုတ္တံ။
ကပ္ပိယဘူမိယံ ဝသန္တောယေဝ ဟိ ကပ္ပိယဘူမိယံ နိက္ခိတ္တစီဝရံ ရက္ခတိ။ သာသင္ကသိက္ခာပဒေ ပန ''ယသ္မာ ယတ္
ထ ကမေ စီဝရံ နိက္ခိတ္တံ, တေန ကမေန ဝိပ္ပဝသန္တော စီဝရေန ဝိပ္ပဝသတီတိ ဝုစ္စတိ, တသ္မာ ပုန ကမသီမံ ဩက္က
မိတွာ ဝသိတွာ ပက္ကမတီ''တိ ဝုတ္တံ။ တသ္မိဥ္ဟိ သိက္ခာပဒေ ကမသီမာ ကမော နာမာတိ အဓိပ္ပေတော။ တတ္ထ ဝိ
ကာလေ ကမပ္ပဝေသနသိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေ ''ပရိက္ခိတ္တသ္သ ကမသ္သ ပရိက္ခေပံ အတိက္ကမန္တသ္သ အာပတ္တိ ပာ
စိတ္တိယသ္သာ''တိ (ပာစိ. ၅၁၃) ဝစနတော ပရိက္ခေပဟော န ကမော။ ကိန္တု ကမူပစာရောတိ လေသေန ဒသ္သိတံ ဟော
တိ။ ကာမသ္မိံ ပန သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေ ''ကမူပစာရော နာမာ''တိ အာရဘိတွာ ''အပရိက္ခိတ္တသ္သ ကမသ္သ ဃရူပစာရေ
ဌိတသ္သ မဇ္ဈိမသ္သ ပုရိသသ္သ လေဍ္ဍုပာတော''တိ ကာမိနာ အပရိက္ခိတ္တသ္သ ပရိက္ခေပဟောကာသော ကမူပစာရော
တိ သိဒ္ဓံ။ တဒတ္ထသမ္ဘဝတော တသ္မိံ ဃရူပစာရေ ဌိတသ္သ လေဍ္ဍုပာတော ကမူပစာရောတိ **ကုရုန္ဒဋ္ဌကထာယံ,
မဟာပစ္စရိယမ္ပိ** ဝုတ္တံ ။ ဥပစာရော ဟိ ''ကမော ဂေဟူပစာရော နာနူပစာရော''တိအာဒီသု ဒွိတရံ, ''အဇ္ဈောကာသော ဧ
ကူပစာရော''တိ ဧတ္ထ သမန္တာ သတ္တဗ္ဘန္တရသင္ခာတံ ပမာဏံ, တသ္မာ ''ကမူပစာရောတိ ပရိက္ခိတ္တသ္သ ကာမ
သ္သ ပရိက္ခေပဟော, အပရိက္ခိတ္တသ္သ ကမသ္သ ပရိက္ခေပဟောကာသော''တိ **အန္ဓကဋ္ဌကထာယံ** ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္
ဗံ။ တထာ **ကုရုန္ဒိယံ, မဟာပစ္စရိယဉ္စ** ။ တထာ ပာဠိယမ္ပိ ''အဇ္ဈာရာမော နာမ ပရိက္ခိတ္တသ္သ အာရာမသ္သ အန္
တော အာရာမော, အပရိက္ခိတ္တသ္သ ဥပစာရော။ အဇ္ဈာဝသထော နာမ ပရိက္ခိတ္တသ္သ အာဝသထသ္သ အန္တော
အာဝသထော, အပရိက္ခိတ္တသ္သ ဥပစာရော''တိအာဒီသု ဒိသ္သတိ။ **မဟာအဋ္ဌကထာယံ** ပန ''ကမူပစာရော''တိအာဒီသု
ဒိသ္သတိ။ တသ္မာ ဒုတိယော လေဍ္ဍုပာတော ဥပစာရောတိ အဓိပ္ပေတော။

''အပရိက္ခိတ္တသ္သ ကမသ္သ ဥပစာရံ ဩက္ကမန္တသ္သ အာပတ္တိ ပာစိတ္တိယသ္သာ''တိ ပာဠိဝိသေသသမ္
ဘဝတော စ ပဌမော လေဍ္ဍုပာတော ကမော ဧဝ, ဒုတိယော ကမူပစာရောတိ ဝုတ္တံ။ ပရိက္ခိတ္တသ္သ ပန ကမသ္သ ကာန္
ဒခီလေ ဌိတသ္သ မဇ္ဈိမသ္သ ပုရိသသ္သ လေဍ္ဍုပာတော ကမူပစာရောတိ ဝုတ္တန္တိ ဧတ္ထ ဘေဒော နတ္ထိ။ ဧတ္တာဝ
တာ ပရိက္ခိတ္တသ္သ ဒုဝိဓော ဥပစာရော, အပရိက္ခိတ္တသ္သ စတုဗ္ဗိဓော ဥပစာရော ယတ္ထ သမ္ဘဝတိ, ယတ္ထ စ န
သမ္ဘဝတိ, တံ သဗ္ဗံ ဒသ္သိတံ ဟောတိ။

ကမခေတ္တသ္သ စ ကမသီမာယ စ လက္ခဏံ အဋ္ဌကထာယမေဝ ဝုတ္တံ။ ဥဘယဥ္ဟိ အတ္ထတော ဧကံ။ တတ္ထ
ကမသီမာယ ကမဘာဝေ သာသင်္ကသိက္ခာပဒဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကမသီမူပစာရော နာမ မနုဿာနံ ကဋ္ဌတိဏပုပ္ဖဖလာဒိအတ္ထိကာနံ ဝနစရကာနံ ဝလဥ္ဇနဋ္ဌာနံ။ ဣမဿ ကမသီမူပစာရဘာဝတော ဥဒေသိတသိက္ခာပဒေ, ''အကမကေ အရညေ သမန္တာ သတ္တဗ္ဘန္တရာ''တိ (ဟရာ. ၄၉၄) အာဂတဋ္ဌာနေ ခန္ဓကေ (မဟာဝ. ၁၄၇) စ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေ့ ဟိ ဘဂဝတာ ကမန္တတသီနံ ဘိက္ခူနံ သီမံ ဒဿေန္တော ''ယံ ကမံ တ နိဂမံ တ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတီ''တိ (မဟာဝ. ၁၄၇) ဝတ္တာ ဒဿေတိ။ တဒနန္တရမေဝ ''အကမကေ''တိ အာဒိနာ သတ္တဗ္ဘန္တရသီမံ ဒဿေတိ။ တသ္မာ ယော ဘိက္ခု ကမံ တ နိဂမံ တ ဥပနိဿာယ န ဝိဟရတိ, ကေဝလံ နာတယံ တ ထလမဂ္ဂေန တ အဒ္ဓာနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ, တဿ တတ္ထ တတ္ထ သတ္တဗ္ဘန္တရသီမာ လဗ္ဘတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝုတ္တဥ္ဟိ ''ကေကုလဿ သတ္တော ဟောတိ , သတ္တေ စီဝရံ နိက္ခိပိတ္ဝာ ပုရတော တ ပစ္ဆတော တ သတ္တဗ္ဘန္တရာ န ဝိဇဟိတဗ္ဗ''န္တိအာဒိ (ဟရာ. ၄၈၉)။ ဣဒမေဝ အရညံ သန္ဓာယ ''အာရညကသီမာယ ကေံ အကမကံ အရည''န္တိ ဝုတ္တံ။

ယံ သန္ဓာယ ''အကမကေ အရညေ အဒ္ဓယောဇနေ အဒ္ဓယောဇနေ အာပတ္တိ ဟစိတ္တိယဿာ''တိ (ဟစိ. ၄၁၄) ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တံ။ ဣဒံ **သံဝိဓာနသိက္ခာပဒအာနံ ကေံ အကမကံ အရညံ** နာမ။

ပုရိမေန ပန သဃရံ သင်္ဂဟိတံ, ဣမိနာ တမသင်္ဂဟိတန္တိ။ ယံ သန္ဓာယ ဂဏမ္ဟာ ဩဟီယနာဓိကာရေ အဋ္ဌကထာယံ (ဟစိ. အဋ္ဌ. ၆၉၂) ''အကမကေ အရညေတိ တေ့ 'နိက္ခမိတ္ဝာ ဗဟိ ဣန္ဒခီလာ သဗ္ဗမေတံ အရည'န္တိ ဧဝံ ဝုတ္တံ လက္ခဏံ အရညံ။ တံ ပနေတ ကေဝလံ ကမာဘာဝေန 'အကမက'န္တိ ဝုတ္တံ, န ဝိဥ္ဇုဋ္ဌဝိသဒိသတာယာ''တိ ဝုတ္တံ။ ယံ သန္ဓာယ ''အာရညကံ နာမ သေနာသနံ ပဉ္စဓနုသတိကံ ပစ္ဆိမ''န္တိ (ဟရာ. ၆၅၄; ဟစိ. ၅၇၃) ဝုတ္တံ။ **ဣဒံ အာရညကသေနာသနံ** နာမ ပရိက္ခိတ္တဿ ပရိက္ခေပတော ဗဟိ, အပရိက္ခိတ္တဿ ပန ပရိက္ခေပဟောကာသတော ဗဟိ သရက္ခံ တ အရက္ခံ တ ဝိဟာရေ ကုန္ဒိသမာကိဏ္ဏမ္ပိ အရညံ နာမ။ တထ ''ဂဏမ္ဟာ ဩဟီယနကဿ ကေ''န္တိ ဝုတ္တံ။ ဣဒံ အရညံဝ။ ဣဒံ ပန ပုဗ္ဗေ အကမကဘာဝေန အာဂတဋ္ဌာနေ ဝုတ္တလက္ခဏမေဝ ဟုတ္ဝာ နိက္ခမိတ္ဝာ ဗဟိ ဣန္ဒခီလာ ဒဿနူပစာရဝိဇဟနေ ကေမေဝ အာပတ္တိံ ကရောတိ, တတော ဥဒ္ဓံ အနာပတ္တိ။ ''သံဝိဓာနသိက္ခာပဒအာနံ ကေ''န္တိ ဝုတ္တံ ပန အဒ္ဓယောဇနေ အဒ္ဓယောဇနေ ကေကံ အာပတ္တိံ ကရောတိ, န တတော ဩရံ။ ဣတရာနိ တီဏိ ယထာဝုတ္တပရိစ္ဆေဒတော ဩရမေဝ တတ္ထ ဝုတ္တဝိဓိံ န သမ္ပာဒေန္တိ, ပရံ သမ္ပာဒေန္တိ။ ဧဝမေတေသံ အညမညနာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ ပဥ္စဝိဓေ ကမေ ယော ''ပရိက္ခိတ္တဿ ကမဿ ဣန္ဒခီလေ ဌိတဿ လေဍ္ဍုပာတော''တိ (ဟရာ. ၉၂) ဝုတ္တော, သော န ကတ္ထစိ ဝိနယပိဋကေ ဥပယောဂံ ဂတော, ကေဝလံ အပရိက္ခိတ္တဿ ပရိက္ခေပဟောကာသတော အပရော ကေော လေဍ္ဍုပာတော ကမူပစာရော နာမာတိ ဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တော။ ပရိက္ခိတ္တဿပိ စေ ကမဿ ကေော လေဍ္ဍုပာတော ကပ္ပိယဘူမိသမာနော ဥပစာရောတိ ဝုတ္တော, ပဂေဝ အပရိက္ခိတ္တဿ ပရိက္ခေပဟောကာသတော ဧကေော။ သော ပန ဟာကင်္ခတ္တာ စ အဇ္ဈောကာသတ္တာ စ ဩက္ကမန္တဿ အာပတ္တိံ ကရောတိ ဌပေတွာ ဘိက္ခုနိယာ ကမန္တရာပတ္တိံ။ ဘိက္ခုနိယော ဟိ တသ္မိံ ဒုတိယလေဍ္ဍုပာတသင်္ခာတေ ကမူပစာရေ ဝသန္တီ အာပတ္တိဥ္စ အာပဇ္ဇန္တိ, ကမံ ပဝိသန္တိ ကမန္တရာပတ္တိဥ္စ။ တာသဥ္ဟိ ဌိတဋ္ဌာနံ အရညသင်္ခံ ဂစ္ဆတိ ''တာဝဒေဝ ဆာယာ မေတဗ္ဗာ။ပေ.။ တဿာ တယော စ နိဿယေ, အဋ္ဌ စ အကရဏီယာနိ အာစိက္ခေယ္ယာထ''တိ (စူဠဝ. ၄၃၀) ဝစနတော။ အရညပ္ပဋိသံယုတ္တာနံ သိက္ခာပဒာနံ, ဝိကာလေကမပ္ပဝေသနသိက္ခာပဒဿ (ဟစိ. ၅၀၈) စ ဘိက္ခုနီနံ အသာဓာရဏတ္တာ စ အန္တရာရာမဘိက္ခုနုပဿယပ္ပဋိက္ကမနာဒီနံ ကပ္ပိယဘူမိဘာဝဝစနတော စ ''ကော ဂဏမ္ဟာ ဩဟီယေယ္ယာတိ အကမကေ အရညေ ဒုတိယိကာယ ဘိက္ခုနိယာ ဒဿနူပစာရံ တ သဝနူပစာရံ တ ဝိဇဟန္တိယာ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿာ''တိအာဒိသိက္ခာပဒပဉ္စတ္တိတော (ဟစိ. ၆၉၂) စ ဘိက္ခုနိက္ခန္ဓကနယေန တ ယသ္မာ ပရိက္ခိတ္တဿ ကမဿ ဣန္ဒခီလတော ပဋ္ဌာယ အပရိက္ခိတ္တဿ ဥပစာရတော ပဋ္ဌာယ နီယတိ, တတ္ထ အန္တရဃရေ နိက္ခိတ္တစီဝရေ သတိ စတုရင်္ဂသမောဓာနေန ဘိက္ခု ဝသတိ, တသ္မာ **သကမကံ** နာမ ဟောတိ။

အဝိပ္ပဝါသသီမာယ ကေံ နာမ ''န, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနိယာ အရညေ ဝတ္ထဗ္ဗံ, ယာ ဝသေယ္ယ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ''တိ (စူဠဝ. ၄၃၁) ဝစနတော ဘိက္ခုနီနံ အရညဝါသော နာမ နတ္ထိတိ သိဒ္ဓံ။ တာယ ဟိ အရညေ ဘိက္ခုနုပဿယေ သတိ အန္တောအာဝါသေပိ ဒုတိယိကာယ ဒဿနသဝနူပစာရံ ဝိဇဟန္တိယာ အာပတ္တိ။ တသ္မာ အဝိပ္ပဝါသသီမာ

ဓိကာရေ “ဥပေတ္တတ ကမဉ္စ ကမူပစာရဉ္စာ”တိ (မဟာဝ. ၁၄၄) ဧတ္ထ ယံ ဌာနံ ဥပိတံ, တတ္ထေဝ ဘိက္ခုနုပဿယောပိ ကပ္ပတိ, န တတော ပရံ။

တာသဉ္စ အဝိပ္ပဝာသသီမာကမ္မဝါစာယ “ဥပေတ္တတ ကမဉ္စ ကမူပစာရဉ္စာ”တိ ဝစနံ နတ္ထီတိ ကတ္တတ တေသု ဝေဝ ကမကမူပစာရေသု ဖရတိ။ တတော ပရံ ဒုတိယေသု လေဍ္ဍုပာတာဒီသု တာသံ အကပ္ပိယဘူမိကတ္တာ န သမာနသံဝါသကသီမာ အရညေ ဖရတိ ဘိက္ခုနိနံ ကမကမူပစာရံ ဝိယ။ တသ္မာ ဝုတ္တံ “ဘိက္ခုနိယာ ဥပေတ္တတ ကမန္တရာပတ္တိ”န္တိ။

ဇဝံ တာဝ ပဉ္စဝိဓံ ကမဘေဒံ, အရညဘေဒဉ္စ ဥတ္တတ ဣဒါနိ **“အတ္ထိ ကမော န ကမပရိဟာရံ ကတ္ထစိ လဘတီ”**တိအာဒိဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ ယော အဋ္ဌကထာယံ “အမနုဿော နာမ ယော သဗ္ဗသော ဝါ မနုဿာနံ အဘာဝေန ယက္ခပရိဂ္ဂဟဘူတော”တိ ဝုတ္တော, သော ကမော န ကမပရိဟာရံ ကတ္ထစိ သိက္ခာပဒေ လဘတိ။ ယဉ္ဟိ သန္ဓာယ အဋ္ဌကထာယံ “တံ ပနေတံ ဗုဒ္ဓကာလေ, စက္ကဝတ္တိကာလေ စ နဂရံ ဟောတိ, သေသကာလေ သုညံ ဟောတိ ယက္ခပရိဂ္ဂဟိတ”န္တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၁.၈၄; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၅၀) ဝုတ္တံ။ ယော ပန ပဋိရာဇဇာဓရာဒီဟိ ဝိလုတ္တတ္တာ, ကေဝလံ ဘယေန ဝါ ဆဍ္ဍိတော သဃရောဝ အန္တရဟိတကမဘူတော, သော “ကမန္တရေ ကမန္တရေ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿာ”တိ (ပါစိ. ၁၈၃) ဝုတ္တပါစိတ္တိယံ ဇနေတိ, ဝိကာလေ ကမပ္ပဝေသနံ, သေခိယေ စတ္တာရိ ဇနေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယော ပန ကမော ယတော ဝါ မနုဿာ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန ပုနပိ အာဂန္တုကာမာ ဧဝ အပက္ကန္တာတိ ဝုတ္တော, အမနုဿော သော ပကတိကမသဒိသောဝ။

အတ္ထိ အရညံ န အရညပရိဟာရံ ကတ္ထစိ လဘတီ တိ ဧတ္ထ “အဗ္ဗောကာသော ဂေဟူပစာရော နာမ အကမကေ အရညေ သမန္တာ သတ္တဗ္ဘန္တရာ ဂေဟူပစာရော, တတော ပရံ နာနူပစာရော”တိ (ပါရာ. ၄၉၄) ဧတ္ထ ယွတ္တယံ နာနူပစာရောတိ ဝုတ္တော, တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယော ပန ပရိက္ခိတ္တဿ ဂေလေဍ္ဍုပာတသင်္ခါတော ကမူပစာရနာမကော ကမော, ယော ဝါ သတ္တော နာတိရေကစာတုမာသနိဝိဋ္ဌော, သော **အတ္ထိ ကမော န ကမကိစ္စံ ကရောတိ** ။ န ဟိ တံ ဌာနံ ဩက္ကမန္တော ကမပ္ပဝေသနာပတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ။ ယံ ပန ကမသီမာယ ပရိယာပန္နံ မနုဿာနံ ဝလဉ္ဇနဋ္ဌာနဘူတံ အရညံ, တံ **အတ္ထိ အရညံ န အရညကိစ္စံ ကရောတိ** နာမ။ န ဟိ တတ္ထ အာရညကသီမာ လဗ္ဘတီတိ။ ဧတ္တာဝတာ “ကမာ ဝါ အရညာ ဝါ”တိ ဣမိဿာ အနုပညတ္တိယာ လက္ခဏာနုပညတ္တိဘာဝေ ဒဿိတော ဟောတိ။

“ကေနိသာဒိနိဝိဋ္ဌောပိ ကမော”တိ ဧတ္ထ သစေ တဿ ကမဿ ကမခေတ္တပရိစ္ဆေဒော အတ္ထိ, သဗ္ဗောပိ ဧကော ကမော။ နော စေ, ဥပစာရေန ဝါ ပရိက္ခေပေန ဝါ ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗော။ သစေ ကမခေတ္တေ သတိ ကာနိစိ တာနိ ဃရာနိ အညမညဥပစာရပ္ပဟောနကံ ဌာနံ အတိက္ကမိတ္တတ ဒူရေ ဒူရေ ကတာနိ ဟောန္တိ, ဝိကာလေ ကမပ္ပဝေသေ ဥပစာရောဝ ပမာဏံ။ အန္တရဃရပ္ပဋိသံယုတ္တေသု သေခိယေသု, ဘိက္ခုနိယာ ကမန္တရာပတ္တီသု စ ဃရာနံ ပရိက္ခေပာရဟဌာနံ ပမာဏံ, ဥပေါသထာဒိကမ္မာနံ ကမခေတ္တံ ပမာဏံ, အာရညကသေနာသနဿ အာသန္နဃရဿ ဒုတိယလေဍ္ဍုပာတတော ပဉ္စာယ ပဉ္စဓနုသတန္တရတာ ပမာဏန္တိ ဧဝံ နော ပဋိဘာနန္တိ အာစရိယာ။

“ယမ္ပိ ကေသိဉ္စိယေဝ ကမခေတ္တေ ဧကံ ပဒေသံ ‘အယမ္ပိ ဝိသုံကမော ဟောတူ’တိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္တတ ရာဇာ ကဿစိ ဒေတိ, သောပိ ဝိသုံကမသီမာ ဟောတိယေဝ”တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၄၇) အဋ္ဌကထာဝစနတော တံ ပဝိသန္တိယာ ဘိက္ခုနိယာ ကမန္တရာပတ္တိ ဟောတိ ဧဝ။ သစေ တတ္ထ ဝိဟာရော ဝါ ဒေဝကုလံ ဝါ သဘာ ဝါ ဂေဟံ ဝါ နတ္ထိ, ကေဝလံ ဝတ္ထုမတ္တကမေဝ ဟောတိ, ကမောတိ ဝိနယကမ္မံ သဗ္ဗံ တတ္ထ ကပ္ပတိ။ “အမနုဿော ကမော”တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ တဉ္စ ဌာနံ ဣတရဿ ကမဿ ပရိက္ခေပဗ္ဘန္တရေ ဝါ ဥပစာရဗ္ဘန္တရေ ဝါ ဟောတိ, ဝိကာလေ ကမပ္ပဝေသနံ အာပုစ္ဆိတ္တတဝ ဂန္တဗ္ဗံ။ နော စေ, အရညံ ဝိယ ယထာသုခံ ဂန္တဗ္ဗံ။ တတ္ထ စေ အာရာမော ဝါ တိတ္ထိယသေယျာဒီသု အညတရော ဝါ ဟောတိ, လဒ္ဒကပ္ပမေဝ။ ဘိက္ခုနုပဿယော စေ ဟောတိ, ကမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသန္တိယာ ဘိက္ခုနိယာ ကမန္တတရာပတ္တိ ပရိဟရိတဗ္ဗာ။ “အရညံ နာမ ဥပေတ္တတ ကမဉ္စ ကမူပစာရဉ္စ အဝသေသံ အရညံ နာမာ”တိ (ပါရာ. ၉၂) ဧတ္ထ ပရိက္ခေပေ သတိ ယထာဝုတ္တပရိစ္ဆေဒံ ကမမေဝ ဥပေတ္တတ အဝသေသံ တဿ ဥပစာရံ, တတော ပရဉ္စ အရညံ နာမ, ပရိက္ခေပေ အသတိ ယထာဝုတ္တပရိစ္ဆေဒံ ကမူပစာရမေဝ ဥပေတ္တတ တတော ပရံ အဝသေသံ အရညံ နာမာတိ အဓိပ္ပာယော။ ဧဝံ သတိ “နိက္ခမိတ္တတ ဗဟိ ဣန္ဒခီလာ သဗ္ဗမေတံ အရည”န္တိ (ဝိဘ. ၅၂၉) ဝုတ္တလက္ခဏေ အကမ

ကေ အရဒေ ဂဏာမှာဟာသြဟိဃနာပတ္တိ, တတ္ထ အဝိပ္ပတသသီမာယ ဖရဏံ ဝိကာလေ ကမပ္ပဝေသနာပတ္တိယာ အနာပတ္တိတိ ဧဝမာဒိဝိနယဝိဓိ သမေတိ, အညထာ န သမေတိ။

''ဌပေတွာ ကမ္မုပစာရံ အဝသေသံ အရညံ နာမာ''တိ (မဟာဝ. ၁၄၄) ဝုတ္တေ ကမ္မုပစာရတော ပရော အရညန္တိ သိဒ္ဓေ ''ဌပေတွာ ကမ''န္တိ ဝိသေသတ္တော န ဒိဿတိ, ကမဿ ပန အရညဘာဝပ္ပသင်္ဂဘယာ ဝုတ္တန္တိ စေ? န, ကမ္မုပစာရဿ အဘာဝပ္ပသင်္ဂတော။ သတိ ဟိ ကမေ ကမ္မုပစာရော ဟောတိ, သော စ တဝ မတေန အရညဘူတော။ ကုတော အနိ ကမ္မုပစာရော။ ကမ္မုပစာရောပိ စေ အရညသင်္ခ္ယံ ဂစ္ဆတိ, ပရောဝ ကမောတိ ကတ္ဝာ န ယုတ္တံ ကမဿ အရညဘာဝပ္ပသင်္ဂတော စ။ တသ္မာ ''ကမာ တ အရညာ တ''တိ တွေ့ ကမ္မုပစာရောပိ ''ကမော'' တွေဝ သင်္ဂဟိတော။ တသ္မာ ကမဿ အရညဘာဝပ္ပသင်္ဂေါ န ယုဇ္ဇတိ။ ယဒိ ဧဝံ ''ဌပေတွာ ကမံ အဝသေသံ အရညံ နာမာ''တိ ဧတ္တကံ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ စေ? န, အရညဿ ပရိစ္ဆေဒဇာနနပ္ပသင်္ဂတော။ တထာ ဟိ ဝုတ္တော ''အရညပရိစ္ဆေဒော န ပညာယတီ''တိ နော လဒ္ဓိ။ ကမ္မုပစာရပရိယန္တော ဟိ ဣဓ ကမော နာမ။ ယဒိ ဧဝံ ''ကမဿ စ အရညဿ စ ပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တ''န္တိ အဋ္ဌကထာယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, ''အရညဿ ပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တ''န္တိ ကိမတ္ထံ ဝုတ္တန္တိ စေ? ဝုစ္စတေ – အဋ္ဌကထာစရိယေန ပဌမကမ္မုပစာရံယေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ''အရညပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထ''န္တိ သဗ္ဗသိက္ခာပဒေ ဟိ ဗာဟိရက္ခန္ဒီလတော ပဌာယ ကမ္မုပစာရံ အရညံ နာမ။ ကမပရိစ္ဆေဒဝစနေ ပယောဇနံ ပနေတ္ထ နတ္ထိ ပရိက္ခေပေနေဝ ဟာကင်္ခဘူတတ္တာ။ ဒုတိယကမ္မုပစာရောဝ ကမဿ ပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တော ပရိက္ခေပဘာဝေန အဟာကင်္ခတ္တာ။ တတ္ထ ပဌမကမ္မုပစာရော စေ အရညပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တော, တတ္ထ န ဝတ္တဗ္ဗော။ ''နိက္ခမိတွာ က္ခန္ဒီလာ သဗ္ဗမေတံ အရည''န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဧဝံ သန္တေ သုဗ္ဗတ္တတရံ အရညပရိစ္ဆေဒော ဒဿိတော ဟောတိ, မိစ္ဆာကဟော စ န ဟောတိ။

''မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဍ္ဍုပာတော''တိ ဟိ ဝုတ္တေ အယံ ကမ္မုပစာရောဝ အရညံ ကမ္မုပစာရဿ ဝိဘင်္ဂတ္တာ။ ယဒိ အရညပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ, အဝုတ္တကမေဝ, အရညတော ပရန္တိ စ မိစ္ဆာကဟော ဟောတီတိ စေ, နနု ဝုတ္တံ ''ပဌမမေဝ က္ကဒံ ပရိက္ခိတ္တဿ ကမဿ ဥပစာရနိယမနတ္ထံ ဝုတ္တ''န္တိ? အရညပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ ကိဥ္စာပိ ''ကမ္မုပစာရော''တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ, က္ကန္ဒီလေ ဌိတဿ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဍ္ဍုပာတောတိ ပန ဧဝံ ဝစနပ္ပယောဇနံ။ အပရိက္ခိတ္တဿ စ ကမဿ ယွတယံ လေဍ္ဍုပာတော ဥပစာရော''တိ **မဟာအဋ္ဌကထာယံ** ဝုတ္တော, တဿ နိယမနတ္ထံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကထံ ပညာယတီတိ စေ? ''အရညံ နာမာ''တိ ပဒံ အနုဒ္ဓရိတွာ ''ကမ္မုပစာရော နာမာ''တိ ဥဒ္ဓရဏဿ ကတတ္တာ။ တတ္ထ ''ကမ္မုပစာရော နာမာ''တိ မာတိကာယံ အဝိဇ္ဇမာနံ ပဒံ ဥဒ္ဓရန္တော တယော အတ္ထဝသေ ဒဿေတိ။ သေယျထိဒံ – အရညပရိစ္ဆေဒဒဿနမေကော အတ္ထော, အပရိက္ခိတ္တဿ ကမဿ ဥပစာရေန သဒ္ဓိံ ပရိစ္ဆေဒဒဿနမေကော, န ကေဝလံ အပရိက္ခိတ္တဿယေဝ ဥပစာရော ဝိနယာဓိကာရေ သပ္ပယောဇနော ဒဿိတဗ္ဗော, နိပ္ပယောဇနောပိ ပရိက္ခိတ္တဿ ဥပစာရော က္ကမိနာ ပရိယာယေန လဗ္ဘတီတိ အနုသင်္ဂပ္ပယောဇနမေကော အတ္ထောပိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

''အပရိက္ခိတ္တဿ ကမဿ ဃရူပစာရေ ဌိတဿ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဍ္ဍုပာတော''တိ က္ကဒံ ဘဂဝတ တယော အတ္ထဝသေ ပဋိစ္စ အဘာသိ။ သေယျထိဒံ – အပရိက္ခိတ္တဿ ကမဿ ပရိစ္ဆေဒဒဿနမေကော, အဝိပ္ပတသသီမာဓိကာရေ အယမေဝ ကမ္မုပစာရောတိ ဒဿနမေကော, တတ္ထ ဌိတဿ ဒုတိယော လေဍ္ဍုပာတော သဗ္ဗတ္ထ ကမပ္ပဋိသံယုတ္တေသု သိက္ခာပဒေသု သကိစ္စကော ဥပစာရောတိ ဒဿနမေကောတိ ဧဝံ ဘဂဝတ အတ္တနော ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တိယာ ဧကေကပဒုဒ္ဓါရဏေန တယော အတ္ထဝသေ ဒဿေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တထာ အဝိပ္ပတသသီမာကမ္မတစာယ ''ဌပေတွာ ကမဉ္စ ကမ္မုပစာရဉ္စာ''တိ (မဟာဝ. ၁၄၄) တွော့ပိ ပရိက္ခေပေ သတိ ကမံ ဌပေတွာ, အသတိ ကမ္မုပစာရံ ဌပေတွာတိ အတ္ထော။ ပရိက္ခိတ္တဿ, အပရိက္ခိတ္တဿ စ မဇ္ဈေ အာရာမေ အဝိပ္ပတသသီမာသမ္မန္နနကာလေ အယံ နယော အတိဝိယ ယုဇ္ဇတိ။ ဥဘယပရိဝဇ္ဇနတော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန တ ဥဘယတ္ထ ဥဘယံ လဗ္ဘတေဝ။ ''အန္တရာရာမေသု ပန အာစိဏ္ဏကပ္ပာ ဘိက္ခူ အဝိပ္ပတသသီမံ သမ္မန္နန္တီ''တိ **ဂဏ္ဌိပဒေ** ဝုတ္တံ။ ''အန္တရဃရပ္ပဋိသံယုတ္တာနံ သေခိယာနံ အန္တရာရာမေသု အသမ္ဘဝတော အန္တရာရာမော န ကမသင်္ခံ ဂစ္ဆတိ, တသ္မာ တတ္ထပိ အဝိပ္ပတသသီမာ ရုဟတေဝ''တိ ဧကေ။ တေ ဘိက္ခူ ဒုတိယဿ က

မူပစာရဿ ဂါမသင်္ခါသဘာဝတော တာသံ ဣမာယ ဒုတိယာယ အဝိပ္ပဝါသကမ္မဝါစာယ အဘာဝံ ဒဿေတွာ ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗာ။ အဇ္ဈာရာမော ပန ဂါမောပိ သမာနော တိတ္ထိယသေယျာဒိ ဝိယ ကပ္ပိယဘူမီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အာပတ္တိယာ ပရိစ္ဆေဒံ၊ တထာနာပတ္တိယာပိ စ။
ဒဿေတုံ ကမသမ္ဗန္ဓ-သိက္ခာပဒဝိဘာဝနေ။

ဂါမဂါမူပစာရာ ဒွေ၊ ဒဿိတာ ဣဓ တာဒိနာ။
သီမာ သီမူပစာရာ တု၊ အနေကန္တာတိ နုဒ္ဒိဋ္ဌာ။

ဥပစာရာ စ ဒွေဝ ဟောန္တိ၊ ဗာဟိရဗ္ဘန္တရဗ္ဘဝါ။
ပရိက္ခိတ္တာပရိက္ခိတ္တ-ဘေဒါ စေ စတုရော သိယုံ။

အယဉှိ **ဥပစာရ**သဒ္ဒေါ ဝိနယပိဋကေ "အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, အဂိလာနေနပိ အာရာမေ အာရာမူပစာရေ ဆတ္တံ ဓာရေတု"န္တိ (စူဠဝ. ၂၇၀) ဧဝမာဒီသု ဗာဟိရေ ဥပစာရေ ဒိဿတိ။ ဗာဟိရော ဥပစာရော နာမ ပရိက္ခေပတော, ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနတော ဝါ ဧကော လေဍ္ဍုပါတော။ "အဇ္ဈာရာမော နာမ ပရိက္ခိတ္တဿ အာရာမဿ အန္တောအာရာမော, အပရိက္ခိတ္တဿ ဥပစာရော။ အဇ္ဈာဝသထော နာမ ပရိက္ခိတ္တဿ အာဝသထဿ အန္တောအာဝသထော, အပရိက္ခိတ္တဿ ဥပစာရော"တိအာဒီသု (ပါစိ. ၅၀၆) ပန ဥပစာရသဒ္ဒေါ အဗ္ဘန္တရေ ဥပစာရေ ဒိဿတိ။ အဗ္ဘန္တရော ဥပစာရော စ နာမ ပရိက္ခေပေါ, ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနဉ္စ ဟောတိ။ ဣဓ ပန ပရိက္ခေပေါ "အဇ္ဈာရာမော, အဇ္ဈာဝသထော"တိ ဝါ န ဝုစ္စတိ, အန္တော ဧဝ အာရာမော, အာဝသထောတိ ဝါ။ တေသု ဗာဟိရဗ္ဘန္တရဘေဒဘိန္နေသု ဒွီသု ဥပစာရေသု အဝိပ္ပဝါသသီမာဓိကာရေ "ဌပေတွာ ဂါမဉ္စ ဂါမူပစာရဉ္စာ"တိ (မဟာဝ. ၁၄၄) ဧတ္ထ ဂါမူပစာရော နာမ အဗ္ဘန္တရူပစာရော အဓိပ္ပေတော, န ဗာဟိရော။ ဘိက္ခုနိယာ အရညသညိတတာယ တဿ ဗာဟိရဿ, တဿာ ဂါမန္တရာပတ္တိယာ ဌာနဘူတတ္တာ စ အဗ္ဘန္တရူပစာရဿာတိ ဣဒမေတ္ထ ကာရဏဒွယံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ဣဓ အဒိန္နာဒါနပါရာဇိကဝိဘင်္ဂေယေဝ ပဌမော ဂါမူပစာရော ဒဿိတော, သော ဗာဟိရော, ဒုတိယော အဗ္ဘန္တရောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပဌမေန စ အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဒုတိယလေဍ္ဍုပါတသင်္ခါတော ဗာဟိရော ဥပစာရော, ဒုတိယေန စ ပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ပရိက္ခေပတော ဗာဟိရသင်္ခါတော အဗ္ဘန္တရော ဥပစာရော လေသေန ဒဿိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ စတ္တာရောပိ ဥပစာရာ ဣဓ ဘဂဝတာ ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တေန ဒေသနာလီလာယ ဒဿိတာ ဟောန္တီတိ အယံ နယော သုဋ္ဌု လက္ခေတွာ အာစရိယေဟိ သမ္မန္တယိတွာ ယထာနုရူပံ တတ္ထ ယောဇေတဗ္ဗော။ ဣတရထာ –

အသမ္ဘုဏံ ဗုဒ္ဓမဟာနုဘာဝံ။
ဓမ္မဿ ဂမ္ဘီရနယတ္တတဉ္စ။
ယော ဝဏ္ဏယေ နံ ဝိနယံ အဝိညူ။
သော ဒုဒ္ဒသော သာသနနာသဟေတု။

ဟံသီဝ တဒတ္ထဉ္စ အသမ္ဘုဏေဟိ။
နာသေတိ ယော အဋ္ဌကထာနယဉ္စ။
အနိစ္ဆယံ နိစ္ဆယတော ပရေဟိ။
ကမောတိ တေယေဝ ပုရက္ခတော သော။

အနုက္ကမေနေဝ မဟာဇနေန။
ပုရက္ခတော ပဏ္ဍိတမာနိ ဘိက္ခု။
အပဏ္ဍိတာနံ ဝိမတိံ အကတွာ။
အာစရိယလီလံ ပုရတော ကရောတိ။

တတ္ထ ဟိ ဟဋ္ဌိယံ ‘‘ကမဿ ဥပစာရေ ကမ္မူပစာရေ, ကမသင္ဂါတော ဥပစာရော ကမ္မူပစာရော နာမာ’’တိ ဥဒ္ဓရိတွတ ကမဿ ဥပစာရံ ဒဿေန္တော ‘‘ဣန္ဒခီလေ ဋ္ဌိတဿ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဍ္ဍုပာတော’’တိ (ပာရာ. ၉၂) ဝတွတ ပုန ကမသင္ဂါတံ ဥပစာရံ ဒဿေန္တော ‘‘ဃရူပစာရေ ဋ္ဌိတဿ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဍ္ဍုပာတော’’တိ ဝုတ္တံ။ ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယ ဝိကာလေ ကမပ္ပဝေသနကမန္တရအအပ္ပတသသမ္မုတိအာဒီသု ပရိက္ခေပာရဟဋ္ဌာနမေဝ ကမ္မူပစာရန္တိ ဝုတ္တန္တိ လိခိတံ။

အတ္ထတော **ဧကေန္တိ** တွေ သင္ဂါသဒ္ဒံ သင္ဂါတသဒ္ဒေန သမာနယတိ။ **‘‘အာဒိယေယ္ယာ’’** တိ ဣဒံ ပဥ္စဝီသတိယာ အဝဟာရာနံ သာဓာရဏပဒံ။ ဌာနာစာဝနဝသေန စ ခိလာဒီနိ သင်္ကာမေတွတ ခေတ္တာဒိဂ္ဂဟဏဝသေန စာတိ အတ္ထော။ ဌာနာစာဝနေ ယထာ သာမိကဿ ဓုရနိက္ခေပါဒိ အနောလောကေတွတဝ အာပတ္တိ, တထာ ဣဟာပီတိ ဂဟေတဗ္ဗာ။

‘‘အသုကံ နာမ ဘဏ္ဍံ အဝဟရိဿာမီ’’တိ သဗ္ဗေသံ ဧကောသယတ္တာ **‘‘ဧကေနာပီ’’**တိ ဝုတ္တံ။ ယဒိ အာဏတ္တိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ, သံဝိဓာဝဟာရော နာမ ဧကော အဝဟာရော ပရိဟာယိတဗ္ဗော။

သြကာသပရိကပ္ပေ ဌာနာစာဝနာယ ဂဟိတမ္ပိ သြကာသပရိကပ္ပိတတ္တာ ရက္ခတိ။ သြကာသာတိက္ကမောဝ ပမာဏံ ပုဗ္ဗေ အသုဒ္ဓစိတ္တေန ဂဟိတတ္တာ။ ဣအနိ သုဒ္ဓစိတ္တေန ဂဟိတေပိ ဟောတိ ဧတတိ ဝဒန္တိ, တံ န သုန္ဒရံ။ ဧတ္ထ ပန ဝိနိစ္ဆယော သမန္တပာသာဒိကံ သြလောကေတွတ ဂဟေတဗ္ဗော။

ဥဒ္ဓာရေ နတ္ထိ တိ ဌာနာစာဝနံ နတ္ထီတိ အတ္ထော။

ဥဒ္ဓတမတ္တေ အဝဟာရော သကလဿ ပယောဂဿ နိဋ္ဌာပိတတ္တာ, န အတ္ထသာဓကဝသေန။ **ဥဒ္ဓာရေ ယေဝ ရက္ခတီ**တိ တွေ ဧဝ-သဒ္ဒေန ဟတနေ န ရက္ခတီတိ အတ္ထေ သိဒ္ဓေပိ အတ္ထသာဓကဝသေန အတ္ထံ ဒဿေတုံ **‘‘တံ ဥဒ္ဓရိတွတ’’** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

‘‘ပထဗ္ယာရာဇပဒေသရာဇာဒယော ဗဟူ, တေသံ သင်္ဂဏှနတ္ထံ ‘ရာဇာနော’တိ ဗဟုဝစနံ ဝုတ္တ’’န္တိ လိခိတံ။ ကိဉ္စာပိ ဗဟုဝစနံ ကတံ, ဣဒံ ပန ဧကံ ဗိမ္ဗိသာရမေဝတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ရာဇာနောတိ ကိဉ္စိ အနိဒ္ဒိသိတွတ သာဓာရဏဝသေန ကိဉ္စာပိ ဝုတ္တံ, ဣဒံ ပန ဗိမ္ဗိသာရမေဝတိ။

ပုဗ္ဗပယောဂေ တိ တွေ ဂမနကာလေ မဂ္ဂသောဓနာဒိကိရဏေ အပာစိတ္တိယခေတ္တေ ဒုက္ကဋံ, လတာစ္ဆေဒနာဒီသု ပာစိတ္တိယမေဝ။ ဂန္တွာ ပန ကုမ္ဘိမတ္ထကေ ဇာတလတာဒိစ္ဆေဒနေ သဟပယောဂတ္တာ ဒုက္ကဋံ။ ‘‘ဧကေ ဘဏ္ဍေ ဧဝံ ဘာရိယမိဒံ, ‘တွဝမ္ပိ ဧကပဿံ ဂဏှဟ, အဟမ္ပိ ဧကပဿံ ဂဏှာမီ’တိ သံဝိဒဟိတွတ ဥဘယေသံ ပယောဂေန ဌာနာစာဝနေ ကတေ ကာယတစာစိတ္တေဟိ သမုဋ္ဌာတိ။ အညထာ သာဟတ္ထိကံ တ အာဏတ္တိကဿ အင်္ဂံ န ဟောတိ , အာဏတ္တိကံ တ သာဟတ္ထိကဿာတိ ဝုတ္တလက္ခဏေန ဝိရုဇ္ဈတီ’’တိ **ဝိနယဂဏ္ဌိပဒေ** လိခိတံ။ ပိ-သဒ္ဒော ပနေတ္ထ တတ္တောဝ လိခိတော။

> ကာယတစာသမုဋ္ဌာနံ၊ ယဿာ အာပတ္တိယာ သိယာ။
> တတ္ထ တစင်္ဂံ စိတ္တံဝ၊ ကမ္မံ နဿာ ဝိဓီယတိ။
>
> ကိရိယာကိရိယာဒိကံ ယစ္ဆေ၊ ယမ္ပိ ကမ္မတ္တယံ ဘဝေ။
> န ယုတ္တံ တံ ဝိရုဒ္ဓတ္တာ၊ ကမ္မမေကံဝ ယုဇ္ဇတီတိ။ (ဝဇိရ. ဋီ. ပာရာဇိက ၁၃၁ ပကိဏ္ဏကကထာဝဏ္ဏနာ)။

ဒုတိယပာရာဇိကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. တတိယပာရာဇိကဝဏ္ဏနာ

ယထာ ဉာတပရိညာ ဓမ္မာနံ သဘာဝဇာနနမေဝ “ကက္ခဠံ ရူပံ, အယံ ဝေဒနာ”တိ, တီရဏပရိညာ ပန ဓမ္မသဘာဝေန သဒ္ဓိံ အနိစ္စာဒိဝသေန ပဝတ္တမာနံ “ရူပံ အနိစ္စန္တိ တ”တိအာဒိ, ဧဝမိဓ သဒ္ဓိံ စေတေတ္တတ ကေတ္တေနာပိ ဟဏာတိဟ တာဘာတ **“ဇီဝိတာ ဝေရောပေယျာ”** တိ ဝုတ္တံ။ “မနုဿဝိဂ္ဂဟ”န္တိ ဝုတ္တတ္တာ ဂဗ္ဘသေယျကာနံ ဝသေန သဗ္ဗသုခုမအတ္တဘာဝတော ပဋ္ဌာယ ဒဿေတုံ **“ကလလတော ပဋ္ဌာယာ”** တိ အာဟ။ ဇ္ဇ ဇီဝိတာ ဝေရောပေန္တော ပစ္စုပ္ပန္နတော ဝိယောဇေတိ။ တတ္ထ ခဏပစ္စုပ္ပန္နံ န သက္ကာ ဝေရောပေတုံ, သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နံ တ အဒ္ဓာပစ္စုပ္ပန္နံ တ သက္ကာ။ ကထံ? တသ္မိဉ္ဟိ ဥပက္ကမေ ကတေ လဒ္ဓူပက္ကမံ ဇီဝိတဒသကံ နိရုဇ္ဈမာနံ ဒုဗ္ဗလဿ ပရိဟီနဝေဂဿ ပစ္စယော ဟောတိ။ သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နံ ယထာ ဒ္ဒေဝ တယော ဇဝနတရေ ဇဝိတ္တတ နိရုဇ္ဈတိ, အဒ္ဓာပစ္စုပ္ပန္နံ ဥ တဒနုရူပံ ကတ္တတ နိရုဇ္ဈတိ, တထာ ပစ္စယော ဟောတိ။ တတော သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နံ တ အဒ္ဓာပစ္စုပ္ပန္နံ တ ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလံ အပတ္တတ အန္တရာဝ နိရုဇ္ဈတိ။ ဧဝံ တဒုဘယမ္ပိ ဝေရောပေတုံ သက္ကာ။ တသ္မာ ပစ္စုပ္ပန္နံ ဝိယောဇေတိ။

“ကမ္မဿ ပနတ္ထဿာ” တိ ဝေဟာရဝသေန ဝုတ္တမတ္ထံ ပရမတ္ထဝသေန အာဝိဘာဝတ္ထံ **“ဟဏော ဝေဒိတဗ္ဗော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကာယဝိညတ္တိသဟိတာယ စေတနာယ ပယုဇ္ဇတီတိ **ပယောဂေ,** ကော သော? သရီရေ သတ္ထာဒီနံ ဂမနံ ပဟာရဏန္တိ ကာယဝစီဝိညတ္တိသဟိတာယ စေတနာယ ပရသရီရေ သတ္ထပာတနံ။ **ဒူရေ ဌိတန္တိ** ဒူရေ တ တိဋ္ဌတု, သမီပေ တ။ ဟတ္ထတော မုတ္တေန ပဟာရော **နိဿဂ္ဂိယော။ တတ္ထာ** တိ နိဿဂ္ဂိယပ္ပယောဂေ။ **ယော ကောစိ မရတူ**တိ ဇ္ဇ မဟာဇနသမူဟေ န သက္ကာ။ ယဿူပရိ သရော ပတတိ, တဿေဝ ဇီဝိတမရဏံ ကာတုံ, န ယဿ ကဿစိ ဇီဝိတမရဏံ။ **အာဏာပနန္တိ** ဝစီဝိညတ္တိသဟိတာယ စေတနာယ အဓိပ္ပေတတ္ထသာဓနံ။ တေနေဝ “သာဝေတုကာမော န သာဝေတီ”တိ (ပါရာ. ၅၄) ဝုတ္တံ။ **အာဏတ္တိနိယာမကာ** တိ အာဏတ္တိကပ္ပယောဂသာဓိကာ။ ဧတေသု ဟိ အဝိရုဇ္ဈိတေသု ဧဝ အာဏတ္တိပယောဂေ ဟောတိ, န အညထာ။

ရူပူပဟာရောတိ ဇ္ဇ –

> “မမာလာဘေန သေတ္တိ၊ မရတူ”တိ သမီပကေ။
> ဒုဋ္ဌစိတ္တော သစေ ယာတိ၊ ဟောတိ သော ကတ္တိမာရကော။
>
> ဘိက္ခုတ္တာယ သစေ ယာတိ၊ ဇာနန္တောပိ န မာရကော။
> အနတ္ထိကော ဟိ သော တဿာ၊ မရဏေန ဥပေက္ခကော။
>
> ဝိယောဂေန စ မေ ဇာယာ၊ ဇနနီ စ န ဇီဝတိ။
> ကတိ ဇာနံ ဝိယုဥ္ဇန္တော၊ တဒတ္ထိကော ဟောတိ မာရကော။
>
> ပဗ္ဗဇ္ဇာဒိနိမိတ္တဥ္စေ၊ ယာတိ ဇာနံ န မာရကော။
> အနတ္ထိကော ဟိ သော တဿာ၊ မရဏေန ဥပေက္ခကော။

ဟာရကသဒ္ဒဿ ဘေဒတော အတ္ထံ ဝိတ္ထာရေတ္တတ ဥဘယမ္ပိ ကေမေတတိ ဒဿေတုံ **“သတ္ထဥ္စ တံ ဟာရကဉ္စာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဧတေန ထာဝရပ္ပယောဂံ ဒဿေတိ** သာဟတ္ထိကာဒီသု ပယောဂေသု။ **“ကတိ စိတ္တမနော”**တိ ဥဒ္ဓရိတ္တတပိ ကတိသဒ္ဒဿ အတ္ထော န တာဝ ဝုတ္တော။ ကိဥ္စာပိ န ဝုတ္တော, အဓိကာရဝသေန ပန အာဂတံ ကတိသဒ္ဒံ ယောဇေတ္တတ **ကတိ စိတ္တသင်္ကပ္ပော** တိ ဇ္ဇ “မရဏသညီ မရဏစေတနော မရဏာဓိပ္ပာယော”တိ ဝုတ္တတ္တာ မရဏံယေဝ ဝက္ခတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ ဆပ္ပယောဂဝသေန။ သာဟတ္ထိကနိဿဂ္ဂိယပ္ပယောဂေသု သန္နိဋ္ဌာပကစေတနာယ သတ္တမာယ သဟ ဥပ္ပန္နကာယဝိညတ္တိယာ သာဟတ္ထိကတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အာဏတ္တိကေ ပန သတ္တဟိပိ စေတနာဟိ သဟ ဝစီဝိညတ္တိသမ္ဘဝတော သတ္တ သတ္တ သဒ္ဒာ ကေတော ဟုတ္တတ ကေကက္ခရဘာဝံ ဂန္တ္တတ ယတ္တကေဟိ အက္ခရေဟိ အတ္တနော အဓိပ္ပာယံ ဝိညာပေန္တိ, တဒဝသာနက္ခရသမုဋ္ဌာပိကာယ သတ္တမစေတနာယ သဟဇာတဝစီဝိညတ္တိယာ အာဏတ္တိကတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတိယပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. စတုတ္ထပာရာဇိကဝဏ္ဏနာ

ဣမေဝ သင်္ဂဟန္တိ ''ဣတိ ဇာနာမိ, ဣတိ ပဿာမီ''တိ ပဒေ ကထန္တိ စေ, **''ဣတိ ဇာနာမီ''**တိအာဒိမာဟ ။ ကေ
ဝလံ ''ဟာပိဏ္ဍတာယာ''တိ (ကင်္ခါ. အဋ္ဌ. စတုတ္ထပာရာဇိကဝဏ္ဏနာ) ဝစနတော မန္ဒတ္တာ မောမူဟတ္တာ သမုဒာစရ
န္တဿ အနာပတ္တီတိ ဒီပိတံ။ ''အတီတကာလေ သောတာပန္နောမှီ''တိ ဝဒန္တော ပရိယာယေန ဝဒတိ, ''ယော တေ
ဝိဟာရေ ဝသတိ, သော ဘိက္ခု အရဟာ''တိအာဒီသု (ပရိ. ၁၆၅) ဝိယ သိက္ခာပဒေပိ ''ဣတိ ဇာနာမီ''တိ (ပာရာ. ၁၉၅, ၁၉၇)
ပစ္စုပ္ပန္နမေဝ ဝုတ္တံ။

စတုတ္ထပာရာဇိကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

မာတုဃာတကပိတုဃာတကအရဟန္တဃာတကာ တတိယပာရာဇိကံ အာပန္နာ, ဘိက္ခုနိဒူသကော, လမ္ဗီအာဒယော
စ စတ္တာရော ပဌမပာရာဇိကံ အာပန္နာ တေတိ ကတွာ ကုတော စတုဝီသတီတိ စေ? န, အဓိပ္ပာယာဇာနနတော။ မာတု
ဃာတကာဒယော ဟိ စတ္တာရော ဣဓာနုပသမ္ပန္နာ ဧဝ အဓိပ္ပေတာ, လမ္ဗီအာဒယော စတ္တာရော ကိဉ္စာပိ ပဌမပာရာ
ဇိကေန သင်္ဂဟိတာ, ယသ္မာ ပန ဧကေန ပရိယာယေန မေထုနဓမ္မံ ပဋိသေဝိနော ဟောန္တိ, တသ္မာ ဝိသုံ ဝုတ္တာ။ **န လ
ဘတိ ဘိက္ခူဟီ**တိ တွေ ''ဥပေါသထာဒိဘေဒံ သံဝါသ''န္တိ တွေကံ ဝုတ္တံ။ ဝိနယဋ္ဌကထာယံ ''ဥပေါသထပ္ပဝါရ
ဏာပာတိမောက္ခုဒ္ဒေသသင်္ဃကမ္မပ္ပဘေဒ''န္တိ ဝုတ္တံ။ ဟေဋ္ဌိမံ ''သံဝါသော နာမ ဧကကမ္မံ ဧကုဒ္ဒေသော သမသိ
က္ခတာ''တိ (ပာရာ. ၅၅, ၉၂, ၁၇၂, ၁၉၈) ဝုတ္တံ။ တိဝိဓေနာပိ သင်္ဃကမ္မံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတီတိ ပဋိက္ခိတ္တံ။ ''န, ဘိက္
ခဝေ, ဂဟဋ္ဌေန နိသိန္နပရိသာယ ပာတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗ''န္တိအာဒိ (မဟာဝ. ၁၅၄) ပာတိမောက္ခပ္ပဝါရဏာသု ဧဝ
အာဂတံ, အညေသု စ ဧဝရူပေသု ဌာနေသု သေသံ ကမ္မံ ကာတုံ နတ္ထိ ပဋိက္ခေပေါ။ အာစရိယာပိ ''သေသံ ကမ္မံ ကာတုံ ဝ
ဋ္ဋတိ, နတ္ထိ အာပတ္တီ''တိ ဝဒန္တိ။ ''အန္တိမဝတ္ထုံ အဇ္ဈာပန္နံ အမူလကေန ပာရာဇိကေန စောဒေန္တဿ သင်္ဃာဒိသေ
သော, သင်္ဃာဒိသေသေန စောဒေန္တဿ ပာစိတ္တိယန္တိ ဘိက္ခုနော ဝိယ ဝုတ္တံ, န အနုပသမ္ပန္နဿ ဝိယ ဒုက္က
ဋံ။ တသ္မာ တေန သဟသေယျာ, တဿ ပဋိဂ္ဂဟဏဉ္စ ဘိက္ခုဿ ဝဋ္ဋတီတိ အာစရိယာ ဝဒန္တီ''တိ လိခိတံ။
''ယထာ ပုရေ တထာ ပစ္ဆာ တိ 'ဧကကမ္မံ ဧကုဒ္ဒေသော သမသိက္ခတာ'တိ ဧဝံ ဝုတ္တသံဝါသဿ အဘာဗ္ဗတာမတ္
တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တ''န္တိ ဝဒန္တိ, ဝီမံသိတဗ္ဗံ။

ဣဒါနိ စတုန္နမ္ပိ သာဓာရဏံ ပကိဏ္ဏကံ – မေထုနဓမ္မံ ပဋိသေဝန္တော အတ္ထိ ကောစိ ပာရာဇိကော ဟောတိ အ
သံဝါသော, အတ္ထိ ကောစိ န ပာရာဇိကော ဟောတိ အသံဝါသော, အတ္ထိ ကောစိ န ပာရာဇိကော သံဝါသော ဒုက္ကဋဿ
တ္ထုသ္မိံ တ ထုလ္လစ္စယဝတ္ထုသ္မိံ တ ပဋိသေဝန္တော, အတ္ထိ ကောစိ န ပာရာဇိကော ပက္ခပဏ္ဍကော အပဏ္ဍကပ
က္ခေ ဥပသမ္ပန္နော ပဏ္ဍကပက္ခေ မေထုနဓမ္မံ ပဋိသေဝန္တော။ သော အာပတ္တိံ နာပဇ္ဇတီတိ န ပာရာဇိကော နာမ။
န ဟိ အဘိက္ခုဿ အာပတ္တိ နာမ အတ္ထိ။ သော အနာပတ္တိကတ္တာ အပဏ္ဍကပက္ခေ အာဂတော ကိံ အသံဝါသော
ဟောတိ, န ဟောတီတိ? ဟောတိ။ ''အဘဗ္ဗော တေန သရီရဗန္ဓနေနာ''တိ (မဟာဝ. ၁၂၉) ဟိ ဝုတ္တံ။ ''ယော ပန ဘိက္ခု
ဘိက္ခူနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော။ပေ.။ အသံဝါသော''တိ (ပာရာ. ၄၄) ဝုတ္တတ္တာ ယော ဘိက္ခုဘာဝေန မေထုနံ ဓမ္မံ
ပဋိသေဝတိ, သော ဧဝ အဘဗ္ဗော။ နာယံ အပာရာဇိကတ္တာတိ စေ? န, ''ပဏ္ဍကော ဘိက္ခုနာ ပဋိဗလေန သဒ္ဓော ဉာပေ
တဗ္ဗော''တိ (မဟာဝ. ၁၂၆) ဝုတ္တဋ္ဌာနေ ယထာ အဘိက္ခုနော ကမ္မတစာယ သာဝိတာယပိ ကမ္မံ ရုဟတိ ကမ္မဝိပတ္တိ
ယာ အသမ္ဘဝတော, ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တတ္ရာယံ ဝိသေသော – ဥပသမ္ပန္နပုဗ္ဗော ဧဝံ စေ ကမ္မတစံ သာဝေတိ,
သဒ္ဓော စ တသ္မိံ ဥပသမ္ပန္နသညီ ဧဝ စေ, ကမ္မံ ရုဟတိ, နာညထာတိ နော ခန္တီတိ အာစရိယော။

ဂဟဋ္ဌော တ တိတ္ထိယော တ ပဏ္ဍကော တ ကမ္မတစံ သာဝေတိ, သဒ္ဓေန ကမ္မတစာ န ဝုတ္တာ ဟောတိ။ ''သင်္
ဃော ဥပသမ္ပာဒေယျ သဒ္ဓော ဥပသမ္ပာဒေတိ, ဥပသမ္ပန္နော သဒ္ဓေနာ''တိ (မဟာဝ. ၁၂၇) ဟိ ဝစနတော သင်္
ဃေန ကမ္မတစာယ ဝတ္တဗ္ဗတာယ သင်္ဃပရိယာပန္နေန, သင်္ဃပရိယာပန္နသညိတေန တ ဧကေန ဝုတ္တာယ သင်္
ဃေန ဝုတ္တာ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော, န ဂဟဋ္ဌတိတ္ထိယပဏ္ဍကာဒီသု အညတရေန။ အယမေဝ သဗ္ဗကမ္မေသု ယုတ္တိ ဒ
ဋ္ဌဗ္ဗာ။

တထာ အတ္ထိ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝန္တော ကောစိ နာသေတဗ္ဗော, “ယော ဘိက္ခုနိံ ဒူသကော, အယံ နာသေတဗ္ဗော”တိ (မဟာဝ. ၁၁၄-၁၁၅ အတ္ထတော သမာနံ) ဝုတ္တတ္တာ တေန ဧဝ သော အနုပသမ္ပန္နော ဝ သဟသေယ္ယာပတ္တိံ တ အညံ တ တာဒိသံ ဇနေတိ, တဿ ဩမသနေ စ ဒုက္ကဋံ ဟောတိ။ အဘိက္ခုနိယာ မေထုနဓမ္မံ ပဋိသေဝန္တော န နာသေတဗ္ဗော, “အန္တိမဝတ္ထုံ အဇ္ဈာပန္နော, ဘိက္ခဝေ, အနုပသမ္ပန္နော န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော”တိ ပါဠိယာ အဘာဝတော, တေနေဝ သော ဥပသမ္ပန္နသင်္ချံ ဂစ္ဆတိ, သဟသေယ္ယာပတ္တိအာဒိံ န ဇနေတိ, ကေဝလံ အသံဝါသောတိ ကတွာ ဂဏပူရကော န ဟောတိ။ ကေကမ္မကေုဒ္ဒေသော ဟိ သံဝါသောတိ ဝုတ္တော, သမသိက္ခတာပိ သံဝါသောတိ ကတွာ သော တေန သဒ္ဓိံ နတ္ထီတိ။ ပဒသောဓမ္မာပတ္တိံ ပန ဇနေတီတိ ကာရဏစ္ဆာယာ ဒိဿတီတိ။ ယထာ ဘိက္ခုနိယာ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုဿ ကေကမ္မာဒိနော သံဝါသဿ အဘာဝါ ဘိက္ခုနီ အသံဝါသာ ဘိက္ခုဿ, တထာ ဘိက္ခု စ ဘိက္ခုနိယာ, ပဒသောဓမ္မာပတ္တိံ ပန န ဇနေတိ။ တထာ အန္တိမဝတ္ထုံ အဇ္ဈာပန္နောပိ ကေစ္စော “ယော နာသေတဗ္ဗောတိ ဝုတ္တော”တိ ဣမိနာ နိဒဿနေန သကာရဏစ္ဆာယာ အဇ္ဈုပေက္ခိတာ ဟောတီတိ န ဂဟဏံ ဂစ္ဆတိ။ အပိစ “ဥဘော နာသေတဗ္ဗာ, ဒူသကော နာသေတဗ္ဗော”တိ (ပါရာ. ၆၆) ဝစနတော, “မေတ္တိယံ ဘိက္ခုနိံ နာသေထာ”တိ (ပါရာ. ၃၈၄) ဝစနတော စ ယော သင်္ဃမဇ္ဈံ ပဝိသိတွာ အနုဝိဇ္ဇကေန အနုဝိဇ္ဇိယမာနော ပရာဇိတော, သောပိ အနုပသမ္ပန္နော ဝ, န ဩမသဝါဒပါစိတ္တိယံ ဇနေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အပိစေတ္ထ သိက္ခာပစ္စက္ခာတကစတုက္ကံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အတ္ထိ ဟိ ပုဂ္ဂလော သိက္ခာပစ္စက္ခာတကော န သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော, အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော န သိက္ခာပစ္စက္ခာတကော သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော, အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော သိက္ခာပစ္စက္ခာတကော စေဝ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော စ, အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော နေဝ သိက္ခာပစ္စက္ခာတကော န သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော။ တတ္ထ တတိယော ဘိက္ခုနီ သိက္ခာပစ္စက္ခာတကာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သာ ဟိ ယာဝ န လိင်္ဂံ ပရိစ္စဇတိ, ကာသာဝေသု သဥဿာဟာဝ သမာနာ သာမညာ စဝိတုကာမာ သိက္ခံ ပစ္စက္ခန္တီပိ ဘိက္ခုနီ ဧဝ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နာ ဝ။ ဝုတ္တဉှိ ဘဂဝတာ “နတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနိယာ သိက္ခာပစ္စက္ခာန”န္တိ။ ကဒါ ပန သာ အဘိက္ခုနီ ဟောတီတိ? ယဒါ သာ ဝိဗ္ဘန္တာတိ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ ဝုတ္တဉှိ ဘဂဝတာ “ယဒေဝ သာ ဝိဗ္ဘန္တာ, တဒေဝ သာ အဘိက္ခုနီ”တိ (စူဠဝ. ၄၃၄)။ ကိတ္တာဝတာ ပန ဝိဗ္ဘန္တာ ဟောတီတိ? သာမညာ စဝိတုကာမာ ကာသာဝေသု အနာလယာ ကာသာဝံ ဝါ အပနေတိ, နဂ္ဂါ ဝါ ဂစ္ဆတိ, တိဏပဏ္ဏာဒိနာ ဝါ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဂစ္ဆတိ, ကာသာဝံယေဝ ဝါ ဂိဟိနိဝါသနာကာရေန နိဝါသေတိ, ဩဒါတံ ဝါ ဝတ္ထံ နိဝါသေတိ, လိင်္ဂေနေဝ ဝါ သဒ္ဓိံ တိတ္ထိယေသု ပဝိသိတွာ ကေသလုဉ္စနာဒိဝတံ သမာဒိယတိ, တိတ္ထိယလိင်္ဂံ ဝါ သမာဒိယတိ, တဒါ ဝိဗ္ဘန္တာ နာမ ဟောတိ။ တတ္ထ ယာ သလိင်္ဂေ ဌိတာဝ တိတ္ထိယဝတံ သမာဒိယတိ, သာ တိတ္ထိယပက္ကန္တဘိက္ခု ဝိယ ပစ္ဆာ ပဗ္ဗဇ္ဇမ္ပိ န လဘတိ။ သေသာ ပဗ္ဗဇ္ဇမေဝ လဘတိ, န ဥပသမ္ပဒံ။ ပါဠိယံ ကိဉ္စာပိ “ယာ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနီ သကာဝါသာ တိတ္ထာယတနံ သင်္ကန္တာ, သာ အာဂတာ န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗာ”တိ (စူဠဝ. ၄၃၄) ဝစနတော ယာ ပဌမံ ဝိဗ္ဘမိတွာ ပစ္ဆာ တိတ္ထာယတနံ သင်္ကန္တာ, သာ အာဂတာ ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗာတိ အနုညာတံ ဝိယ ဒိဿတိ။ သင်္ဂီတိအာစရိယေဟိ ပန “စတုဝီသတိ ပါရာဇိကာနီ”တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၂၃၃) ဝုတ္တတ္တာ န ပုန သာ ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗာ။ တသ္မာ ဧဝ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ နာနုညာတံ ဘဂဝတာ။ အန္တိမဝတ္ထုံ အဇ္ဈာပန္နာ ပန ဘိက္ခုနီ ဧဝ။ ပက္ခပဏ္ဍကီပိ ဘိက္ခုနီ ဧဝ။ ဣမံ နယံ စတူသုပိ ယောဇေတွာ ယထာရဟံ ကထေတဗ္ဗံ။

ပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သင်္ဃာဒိသေသကဏ္ဍံ

၁. သုက္ကဝိဿဋ္ဌိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အညတ္ရ သုပိနန္တာ တိ သွာယံ ဒုဗ္ဗလဝတ္ထုကတ္တာ စေတနာယ ပဋိသန္ဓိံ အာကဍ္ဎိတုံ အသမတ္ထာ, သုပိနေ ဥပဋ္ဌိတံ နိမိတ္တဉ္ဟိ ဒုဗ္ဗလံ။ ပဝတ္တေ ပန အညေဟိ ကုသလာကုသလေဟိ ဥပတ္ထမ္ဘိတာ ဝိပါကံ ဒေတိ။ ကိဉ္စာပိ ဝိပါကံ ဒေတိ, အထ ခော အဝိသယေ ဥပ္ပန္နတ္တာ အဗ္ဗောဟာရိကာဝ သုပိနန္တစေတနာတိ လိခိတံ။ ယံ ပနေတ္ထ “သုပိနေ ဥပဋ္ဌိတံ နိမိတ္တဉ္ဟိ ဒုဗ္ဗလ”န္တိ ဝုတ္တံ, တံ အနေကန္တံ, န စ အာရမ္မဏဒုဗ္ဗလတာယ စိတ္တပ္ပဝတ္တိ ဒုဗ္ဗလာ အတီတာနာဂတာရမ္မဏာယ, ပညတ္တာရမ္မဏာယ ဝါ အဒုဗ္ဗလတ္တာ။ တသ္မာ **ဒုဗ္ဗလဝတ္ထုကတ္တာ** တိ ဒုဗ္ဗလဟဒယဝတ္ထုကတ္တာတိ နော တက္ကောတိ (ဝဇိရ. ဋီ. ပါရာဇိက ၂၃၆-၂၃၇) အာစရိယော။ အဝတ္ထုကတာယ ဒုဗ္ဗလဘာဝေ ယုဇ္ဇတီတိ စေ? န, အဝတ္ထုကာယ ဘာဝနာပဘဝါယ အတိရေကဗလဝသမ္ဘဝတော။ ဘာဝနာဗလသမပ္ပိတဉ္ဟိ စိတ္တံ အရူပမ္ပိ သမာနံ အတိဘာရမ္ပိ ကရဇကာယံ ဂဟေတွာ ဧကစိတ္တက္ခဏေနေဝ ဗြဟ္မလောကမ္ပိ ပါပေတွာ ဌပေတိ, တပ္ပဋိဘာဂံ အနပ္ပိတမ္ပိ ကာမာဝစရစိတ္တံ ကရဇကာယံ အာကာသေ လင်္ဃနသမတ္ထံ ကရောတိ။ ကိံ ပနေတ္ထ တံ အနုမာနကရဏံ? ယေန စိတ္တဿေဝ အာနုဘာဝေါတိ ပညာယေယျ စိတ္တာနုဘာဝေန ဌပနလင်္ဃနာဒိကိရိယာဝိသေသနိဗ္ဗတ္တိဒဿနတော။ ပကတိစိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပံ ဝိယ အသံသဋ္ဌတ္တာ, နိက္ခမနတ္တာ စ ဝတ္ထိသီသံ, ကဋိံ, ကာယောတိ တိဓာ သုက္ကဿ ဌာနံ ပကပ္ပေန္တိ အာစရိယာ။ သပ္ပဝိသံ ဝိယ တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, န စ ဝိသေ ဌာနနိယမော, ကောဓဝသေန ပဿန္တဿ ဟောတိ။ ဧဝမဿ န ဌာနနိယမော, ရာဂဝသေန ဥပက္ကမန္တဿ ဟောတီတိ နော တက္ကောတိ အာစရိယော။

“ဒကသောတံ အနောတိဏ္ဏေပီ” တိ ဣဒံ “ဩတိဏ္ဏမတ္တေ”တိ ဣမိနာ ဝိရုဇ္ဈတီတိ စေ, တံ ဒဿေတုံ **“ဌာနတော ပန စုတ”**န္တိအာဒိမာဟ။ တဿတ္ထော – နိမိတ္တေ ဥပက္ကမံ ကတွာ သုက္ကံ ဌာနာ စာဝေတွာ ပုန ဝိပ္ပဋိသာရဝသေန ဒကသောတောရောဟဏံ နိဝါရေတုံ န သက္ကာ, တထာပိ အဓိဝါသာဓိပ္ပာယေန အဓိဝါသေတွာ အန္တရာ ဒကသောတတော ဥဒ္ဓံ နိဝါရေတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ **“ဗဟိ နိက္ခန္တေ ဝါ”** တိ ဝုတ္တံ, တသ္မာ ဌာနာ စုတဉ္ဟိ အဝဿံ ဒကသောတံ ဩတရတီတိ အဓိပ္ပာယော။ တသ္မာ ဥဘယံ သမေတီတိ ဂဟေတဗ္ဗော။

ဧတ္ထာဟ – ကသ္မာ ဣမသ္မိံ သိက္ခာပဒေ “ယော ပန ဘိက္ခူ”တိအာဒိနာ ကာရကော န နိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ? ဝုစ္စတေ – အဓိပ္ပာယာပေက္ခာယ ဘာဝတော ကာရကော န နိဒ္ဒိဋ္ဌော တဿ သာပေက္ခဘာဝဒဿနတ္ထံ။ ကထံ? ကဏ္ဍုဝနာဒိအဓိပ္ပာယစေတနာဝသေန စေတေန္တဿ ကဏ္ဍုဝနာဒိဥပက္ကမေန ဥပက္ကမန္တဿ မေထုနရာဂဝသေန ဦရုအာဒီသု ဒုက္ကဋဝတ္ထူသု, ဝဏာဒီသု ထုလ္လစ္စယဝတ္ထူသု စ ဥပက္ကမန္တဿ သုက္ကဝိသဋ္ဌိယာ သတိပိ န သင်္ဃာဒိသေသော “အနာပတ္တိ ဘိက္ခု န မောစနာဓိပ္ပာယဿာ”တိ (ပါရာ. ၂၆၃) ဝစနတော။ တသ္မာ တဒတ္ထဒဿနတ္ထံ ဣဓ ကာရကော န နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ အညထာ “ယော ပန ဘိက္ခု သဉ္စေတနိကံ သုက္ကဝိသဋ္ဌိံ အာပဇ္ဇေယျ, သင်္ဃာဒိသေသော”တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌေ ကာရကေ “စေတေတိ န ဥပက္ကမတိ မုစ္စတိ, အနာပတ္တီ”တိ (ပါရာ. ၂၆၂) ဝုတ္တဝစနဝိရောဓော။ တထာ “သဉ္စေတနိကာယ သုက္ကဝိသဋ္ဌိယာ အညတ္ရ သုပိနန္တာ သင်္ဃာဒိသေသော”တိ ဘုမ္မေ နိဒ္ဒိဋ္ဌေပိ သော ဧဝ ဝိရောဓော ဟေတုဝတ္ထုနိယမသိဒ္ဓိတော။ တသ္မာ တဒုဘယမ္ပိ ဝစနက္ကမံ အဝတွာ “သဉ္စေတနိကာ သုက္ကဝိသဋ္ဌိ အညတ္ရ သုပိနန္တာ သင်္ဃာဒိသေသော”တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ နိမိတ္တတ္ထေ ဘုမ္မဝစနာဘာဝတော ဟေတုဝတ္ထုနိယမော န ကတော ဟောတိ။ တသ္မိံ အကတေ သဉ္စေတနိကာ သုက္ကဝိသဋ္ဌိ အညတ္ရ သုပိနန္တာ သင်္ဃာဒိသေသောတိ, ဥပက္ကမေ အသတိ အနာပတ္တီတိ အယမတ္ထော ဒီပိတော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣမသ္မိံ သိက္ခာပဒေ ဒွေဝ အာပတ္တိသဟဿာနိ ဟောန္တိ။ ကထံ? အတ္တနော ဟတ္ထာဒိဘေဒေ အဇ္ဈတ္တရူပေ ရာဂူပတ္ထမ္ဘနဝသေန အင်္ဂဇာတေ ကမ္မနိယပ္ပတ္တေ အာရောဂျတ္ထာယ နီလံ မောစေန္တဿ ဧကာ အာပတ္တိ, အဇ္ဈတ္တရူပေ ဧဝ ရာဂူပတ္ထမ္ဘေ ပီတကာဒီနံ မောစနဝသေန နဝ ဣတိ ဒသ။ ဧဝံ “သုခတ္ထာယာ”တိအာဒီနံ နဝန္နံ ဝသေနာတိ ရာဂူပတ္ထမ္ဘေ အဇ္ဈတ္တရူပဝသေန သတံ။ ဧဝမေဝံ ဝစ္စပ္ပဿာဝဝါတဥစ္စာလိင်္ဂပါဏကဒဋ္ဌူပတ္ထမ္ဘေသု စ

သတံ သတံ ကတ္တ သဗ္ဗံ ပဠသတံ။ ယထာ အဇ္ဈတ္တရူပေ ပဠသတံ, ဧဝံ ဗဟိဒ္ဓာရူပေ တ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာရူပေ တ အာကာသေ တ ကဋ္ဌိ ကမေ္မဿေ္တတိ ဒွေဝ သဟဿာနိ အာပတ္တိယော ဟောန္တီတိ။

သုက္ကဝိဿဋ္ဌိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

"ဩတိဏ္ဏော" တိ ဣမိနာဿ သေဝနာဓိပ္ပာယတာ ဒဿိတာ။ တေနေဝ "ကာယသံသဂ္ဂရာဂသမင်္ဂိဿေတံ အဓိဝစန"န္တိ ဝုတ္တံ။ **"ဝိပရိဏတေန။ပေ။ သဒ္ဓိံ"** န္တိ ဣမိနာဿ တယာမော ဒဿိတော။ **"သဒ္ဓိံ"** န္တိ ဟိ ပဒံ သံယောဂံ ဒီပေတိ, သော စ သံယောဂေ သမာဂမော။ ကေန စိတ္တေန? ဝိပရိဏတေန စိတ္တေန, န ပတ္တပ္ပဋိဂ္ဂဟဏာဓိပ္ပာယာဒိနာတိ အဓိပ္ပာယော။ **"ကာယသံသဂ္ဂံ သမာပဇ္ဇေယျာ"** တိ ဣမိနာဿ တယမတော ဖဿပ္ပဋိဝိဇာနနာ ဒဿိတာ ဟောတိ။ တယမိတ္တ ဖဿံ ပဋိဝိဇာနန္တော ဟိ သမာပဇ္ဇတိ နာမ။ ဧဝမဿ တိဝင်္ဂသမ္ပတ္တိ ဒဿိတာ ဟောတိ။ အထ တ **ဩတိဏ္ဏော ဝိပရိဏတေန စိတ္တေန** ယက္ခာဒိနာ သတ္တော ဝိယ။ ဥပယောဂတ္တေ တ ဧတံ ကရဏဝစနံ, **ဩတိဏ္ဏော** ဝိပရိဏတံ စိတ္တံ ကူပာဒိံ ဝိယ သတ္တော။ အထ တ "ရာဂတော ဥတ္တိဏ္ဏော ဘဝိဿာမီ"တိ ဘိက္ခုဘာဝံ ဥပဂတောပိ ယော ပန ဘိက္ခု တတော ဥတ္တိဏ္ဏာဓိပ္ပာယတော ဝိပရိဏတေန စိတ္တေန ဟေတုဘူတေန တမေဝ ရာဂံ ဩတိဏ္ဏော။ မာတုကမေန အတ္တနော သမီပံ တ အာဂတေန, အတ္တနာ ဥပဂတေန တ။ ဧတေန မာတုကမဿ သာရတ္တတာ တ ဟောတု, ဝိရတ္တတာ တ, သာ ဣဓ အပ္ပမာဏံ။

ဟတ္ထဂ္ဂါဟံ တ တိ ဧတ္ထ ဟတ္ထေန သဗ္ဗောပိ ဥပဟဒိန္နကော ကာယော သင်္ဂဟိတော, န ဘိန္နသန္တာနော တပ္ပဋိဗဒ္ဓေ ဝတ္ထာလင်္ကာရာဒိ။ **ဝေဏိဂ္ဂါဟေန** အနုပဟဒိန္နကော အဘိန္နသန္တာနော ကေသလောမနခဂ္ဂဒန္တကာဒိကော ကမ္မပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနော ဂဟိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေနေတဟ **"အန္တမသော လောမေန လောမံ ဖုသန္တဿာပိ"**တိ။ တေန **အညတရဿ တ။ပေ။ ပရာမသန** န္တိ ဧတ္ထ အနုပဟဒိန္နကာနမ္ပိ သေသလောမာဒီနံ အင်္ဂဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ သန္တေ "ဖဿံ ပဋိဇာနန္တဿ သင်္ဃာဒိသေသော"တိ ဣမိနာ ဝိရုဇ္ဈတီတိ စေ? န, တဒတ္တဇာနနတော။ ဖုဋ္ဌဘာဝံ ပဋိဝိဇာနန္တောပိ ဖဿံ ပဋိဇာနာတိ နာမ, န ကာယဝိညာဏုပ္ပတ္တိယာ ဧဝ။ အနေကန္တိကဥပြဟတ္ထ ကာယဝိညာဏံ။ တသ္မာ ဧဝ ဣဓ ဖဿပ္ပဋိဝိဇာနနံ အင်္ဂန္တေ္တဝ န ဝုတ္တံ။ တသ္မိဉ္ဟိ ဝုတ္တေ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ "န စ မေ လောမဃဋ္ဋနေန ကာယဝိညာဏံ ဥပ္ပန္နံ, တသ္မိံ 'န ဖဿံ ပဋိဇာနာမီ'တိ အနာပန္နသညီ သိယာ"တိ။ "ဝေဏီ နာမ ကဟာပဏမာလာဒိသမ္ပယုတ္တံ, တတ္ထ 'ဝေဏိံ ဂဏှိဿာမီ'တိ ကဟာပဏမာလာဒိံ ဧဝ ဂဏှာတိ, န လောမံ, နတ္ထိ သင်္ဃာဒိသေသော"တိ ဝဒန္တိ။ ဝီမံသိတဗ္ဗံ။

ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

"ကအ တေ မာတာ ပသီဒိဿတီ"တိ အာယာစနံ **ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာယ သိခါပတ္တလက္ခဏဒဿနတ္ထံ** ဝုတ္တံ, န မေထုနုပသံဟိတေယေဝ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာတိ ဒဿနတ္ထံ။ **"ဥဘတောဗျဉ္ဇနကာသီ"** တိ ဝစနံ ပန ပုရိသနိမိတ္တေန အသင်္ဃာဒိသေသဝတ္ထုနာ မိဿဝစနံ, ပုရိသဥဘတောဗျဉ္ဇနကဿ စ ဣတ္ထိနိမိတ္တံ ပဋိစ္ဆန္နံ, ဣတရံ ပာကဋံ။ ယဒိ တမ္ပိ ဇနေတိ, ကထံ 'အနိမိတ္တာသီ'တိအာဒီနိ ပဒာနိ န သင်္ဃာဒိသေသံ ဇနေန္တီ"တိ ဧကေ, တံ န ယုတ္တံ ပုရိသဿာပိ နိမိတ္တာဓိဝစနတ္တာ။ "မေထုနုပသံဟိတာဟိ သင်္ဃာဒိသေသော"တိ (ပာရာ. ၂၉၈) မာတိကာယံ လက္ခဏာဿ ဝုတ္တတ္တာ စ မေထုနုပသံဟိတာဟိ ဩဘာသနေ ပဋိဝိဇာနန္တိယာ သင်္ဃာဒိသေသော, အပ္ပဋိဝိဇာနန္တိယာ ထုလ္လစ္စယံ, ဣတရေဟိ ဩဘာသနေ ပဋိဝိဇာနန္တိယာ ထုလ္လစ္စယံ, အပ္ပဋိဝိဇာနန္တိယာ ဒုက္ကဋန္တိ ဧကေ, ဝိစာရေတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။ တ္တောဟ – **"သိခရဏီ"**တိအာဒီဟိ အက္ကောသန္တဿ ပဋိဃစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ကသ္မာ "တိဝေဒ န"န္တိ အဝတ္တ "ဒွိဝေဒန"န္တိ ဝုတ္တန္တိ? ရာဂဝသေန အယံ အာပတ္တိ, န ပဋိဃဝသေန။ တသ္မာ ရာဂဝသေနေဝ ပဝတ္တော အက္ကောသော ဣဓ အဓိပ္ပေတော။ တသ္မာ "ဒွိဝေဒန"န္တိ ဝစနံ သုဝုတ္တမေဝ။

ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. အတ္တကာမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဒုဋ္ဌုလ္လောဘာသနေ ဝုတ္တပ္ပကာရာယာ တိ ဒုဋ္ဌုလ္လာဒုဋ္ဌုလ္လဇာနနသမတ္ထာယ။ ပရဿ ဘိက္ခုနော အတ္တကာမပာရိစရိယာယ ဝဏ္ဏဘဏနေ ဒုက္ကဋံ, “ယော တေ ဝိဟာရေ ဝသတိ, တဿ အဂ္ဂအန္နံ မေထုနံ ဓမ္မံ ဒေဟီ”တိ ပရိယာယဝစနေပိ ဒုက္ကဋံ, “အတ္တကာမပါရိစရိယာယ ဝဏ္ဏံ ဘာသေယျ, ယာ မာဒိသံ သီလဝန္တ”န္တိ စ ဝုတ္တတ္တာတိ ဧကေ။ ပဥ္စသု အင်္ဂေသု သဗ္ဘာဝတ သင်္ဃာဒိသေသောတတိ ဧကေ, ဝိစာရေတ္ဗတ ဂဟေတဗ္ဗံ။ “ဣမသ္မိံ သိက္ခာပဒဒွယေ ကာယသံသဂ္ဂေ ဝိယ ယက္ခိပေတီသုပိ ဒုဋ္ဌုလ္လတ္တကာအာမဝစနေ ထုလ္လစ္စယန္တိ ဝဒန္တိ။ အဋ္ဌကထာသု ပန နာဂတ”န္တိ (ဝဇိရ. ဋီ. ပာရာဇိက ၂၉၅) လိခိတံ။ ဥဘတောဗျဉ္ဇနကော ပန ပဏ္ဍကဂတိကောဝ။

အတ္တကာမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. သဉ္စရိတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အလံဝစနီယာတိ န ဝစနီယာ, နိတရဏော **အလံ**-သဒ္ဒော, န အလံဝစနီယာ **နာလံဝစနီယာ**။ “ပဋိဂ္ဂဏှာတိ ဝီမံသတိ ပစ္စာဟရတိ, အာပတ္တိ သင်္ဃာဒိသေသဿာ”တိ (ပာရာ. ၃၀၅) ဝုတ္တတ္တာ ယဿ ဧကန္တေန သင်္ဃာဒိသေသော ဟောတိ, တဿ ပဋိဂ္ဂဏှနဝီမံသနပယောဂ ဧတေ ဒုက္ကဋထုလ္လစ္စယာ နတ္ထီတိ ဝဒန္တီတိ လိခိတံ။ ကိဉ္စာပိ ဧတ္ထ “ဣတ္ထီ နာမ မနုဿိတ္ထီ, န ယက္ခီ န ပေတီ န တိရစ္ဆာနဂတာ။ ပုရိသော နာမ မနုဿပုရိသော, န ယက္ခော န ပေတော န တိရစ္ဆာနဂတော”တိ ဟဋ္ဌိ နတ္ထိ, တထာပိ ကာယသံသဂ္ဂာဒီသု “မာတုဂါမော နာမ မနုဿိတ္ထီ”တိ (ပာရာ. ၂၇၅) ဣတ္ထိဝဝတ္ထာနဿ ကတတ္တာ ဣဓာပိ မနုဿိတ္ထီ ဧတတိ ပညာယတိ။ မေထုနပုဗ္ဗဘာဂတာမညတော ဣတ္ထိဝဝတ္ထာနေန ပုရိသဝဝတ္ထာနံ ကတမေဝ ဟောတိ။ တေနေတဟ “ယေသု သဉ္စရိတ္တံ သမာပဇ္ဇတိ, တေသံ မနုဿဇာတိကတာ”တိ (ကင်္ခာ. အဋ္ဌ. သဉ္စရိတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ)။ ကာယသံသဂ္ဂာဒီသု စ ပဏ္ဍကယက္ခိပေတိယော ထုလ္လစ္စယဝတ္ထုကာဝ ဝုတ္တာ, တထာ ဣဓာပိ, ပဏ္ဍကသဘာဝတ္တာ မနုဿဥဘတောဗျဉ္ဇနကော စ ထုလ္လစ္စယဝတ္ထုကောဝ ဟောတိ။ သေသာ မနုဿပုရိသအမနုဿပဏ္ဍကဥဘတောဗျဉ္ဇနကတိရစ္ဆာနဂတပုရိသာဒယော ဒုက္ကဋဝတ္ထုကာဝ မိစ္ဆာစာရဒဿနသဘာဝတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သဉ္စရိတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ကုဋိကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ကိံ ဘန္တေ တိ ဧတ္တကေပိ ဝုတ္တေ။ ပုစ္ဆိတော ယဒတ္ထာယ ပဝိဋ္ဌော, တံ ကထေတုံ လဘတိ ပုစ္ဆိတပညတ္တတာ ဘိက္ခာစာရဝတ္တေတိ လိခိတံ။ ဟတ္ထကမ္မံ ယာစိတော “ဥပကရဏံ, မူလံ တ ဒဿတီ”တိ ယာစတိ, ဝဋ္ဋတိ, န ဝဋ္ဋတီတိ? ဝဋ္ဋတိ သေနာသနေ ဩဘာသပရိကထာဒီနံ လဒ္ဓတ္တာတိ ဧကေ။ **တိဟတ္ထာ တ** တိ ဧတ္ထ ဝဍ္ဍကိဟတ္ထေန တိဟတ္ထာ။ **“ပမာဏယုတ္တော မဉ္စော** တိ ပကတိဝိဒတ္ထိယာ နဝဝိဒတ္ထိပ္ပမာဏမဉ္စော, သော တတ္ထ ဣတော စ န သဉ္စရတိ, တသ္မာ စတုဟတ္ထဝိတ္ထာရာ န ဟောတီ”တိအာဒိ လိခိတံ။ အကုဋိယာ ပန ဝတ္ထုဒေသနာကိစ္စံ နတ္ထိ ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တံ ကာတုံ ဝုတ္တတ္တာ။ “ဥလ္လိတ္တာဒိဘာဝေ။ပေ.။ ‘ဆဒနမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တော’တိ ယုတ္တမိဒံ။ ကသ္မာတိ စေ? ယသ္မာ မတ္တိကာမယဘိတ္တိံ ဥဋ္ဌာပေတ္ဗတ ဥပရိ ဥလ္လိတ္တံ တ အဝလိတ္တံ တ ဥဘယံ တ ဘိတ္တိယာ ဃဋ္ဋိတံ ကရောန္တဿ အာပတ္တိ ဧဝ ဝိနာပိ ဘိတ္တိလေပေနာ”တိ လိခိတံ။ ဧဝမေတ္ထ ထမ္ဘတုလာပိဋ္ဌသင်္ဃာဋ္ဋာဒိနိရတ္ထကံ သိယာ။ တသ္မာ ဝိစာရေတ္ဗတဝ ဂဟေတဗ္ဗံ။ “ဥပဟေသထာကရမ္ပိ ဘဝိဿတိ, အဟမ္ပိ ဝသိဿာမီ”တိ တ “ဘိက္ခူဟိ တ သာမဏေရေဟိ တ ဧကတော ဝသိဿာမီ”တိ တ ကရောန္တဿ ဝဋ္ဋတိ ဧဝ။ ကသ္မာ? “အတ္တုဒ္ဒေသ”န္တိ ဝုတ္တတ္တာတိ လိခိတံ။

ဣဒံ ပန သိက္ခာပဒံ စတုတ္ထပာရာဇိကံ ဝိယ နိဒာနာပေက္ခံ။ န ဟိ ဝဂ္ဂုမုဒာတီရိယာ ဘိက္ခူ သယမေဝ အတ္တနော အသန္တံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ မုသာဝါဒလက္ခဏံ ပာပေတ္ဗတ ဘာသိံသု။ အညမညဉ္စဟိ တေ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဝဏ္ဏံ ဘာသိံသု။ န စ တာဝတာ ပာရာဇိကဝတ္ထု ဟောတိ, တတ္တကေန ပန လေသေန ဘဂဝတ တံ ဝတ္ထုံ နိဒါနံ ကတ္ဗတ ပာရာဇိကံ ပညပေသိ, တထာ ဣဓာပိ။ န ဟိ နိဒါနေ “အဒေသိတဝတ္ထုကာယော သာရမ္ဘာယော အပရိက္ကမနာယော”တိ ဝုတ္တံ။

“အပ္ပမာဏိကာယော”တိ ပန ဝုတ္တတ္တာ ပမာဏမတိက္ကမန္တဿ သင္ဃာဒိသေသော၀ နိဒ္ဒနာပေက္ခော။ တတ္ထ သာရမ္ဘေ အပရိက္ကမနေ သင္ဃာဒိသေသသပ္ပသင်္ဂ ဝိယ ဒိဿမာနံ “ဝိဘင်္ဂေ တံနိယမကော”တိ ဝုတ္တတ္တာ ဝိဘင်္ဂေ န ဒိဿတိ။ တထာ မဟလ္လကေ။

ဇ္ဇာဟ – ကိမတ္ထံ မာတိကာယံ ဒုက္ကဋဝတ္ထု ဝုတ္တံ, နနု ဝိဘင်္ဂေ ဝေ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာတိ? ဝေမေတံ။ ကိံ နု ဘိက္ခူ အဘိနေတဗ္ဗာ ဝတ္ထုဒေသနာယ, တေဟိ ဘိက္ခူဟိ ဝတ္ထု ဒေသေတဗ္ဗံ, ကီဒိသံ? အနာရမ္ဘံ သပရိက္ကမနန္တိ။ ဣတရဉှိ “သာရမ္ဘေ စေ ဘိက္ခု ဝတ္ထုသ္မိံ အပရိက္ကမနေ”တိ ဇဝံ အနုပ္ပသင်္ဂဝသေန အာဂတတ္တာ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ဝတ္ထု နာမ အတ္ထိ သာရမ္ဘံ အပရိက္ကမနံ, အတ္ထိ အနာရမ္ဘံ သပရိက္ကမနံ, အတ္ထိ သာရမ္ဘံ သပရိက္ကမနံ, အတ္ထိ အနာရမ္ဘံ အပရိက္ကမနန္တိ ဗဟုဝိဓံ, တသ္မာ ဗဟုဝိဓတ္တာ ဝတ္ထု ဒေသေတဗ္ဗံ အနာရမ္ဘံ သပရိက္ကမနံ, နေတရန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကိမတ္ထိကာ ပနေတ္ထ ဝတ္ထုဒေသနာတိ စေ? ဂရုကာပတ္တိပညာပနဟေတုပရိဝဇ္ဇနုပာယတ္တာ။ ဝတ္ထုအဒေသနာ ဟိ ဂရုကာပတ္တိပညာပနဟေတုဘူတာ။ ဂရုကာပတ္တိပညာပနံ အကတဝိညတ္တိဂိဟိပီဠာဇနနံ, အတ္တဒုက္ခပရဒုက္ခဟေတုဘူတော စ သာရမ္ဘဘာဝေါတိ ဧတေ ဝတ္ထုဒေသနာပဒေသေန ဥပာယေန ပရိဝဇ္ဇိတာ ဟောန္တိ။ န ဟိ ဘိက္ခူ အကပ္ပိယကုဋိကရဏတ္ထံ ဂိဟီနံ တ ပီဠာနိမိတ္တံ, သာရမ္ဘဝတ္ထုကုဋိကရဏတ္ထံ တ ဝတ္ထုံ ဒေသေန္တီတိ။ ဟောန္တိ စေတ္ထ –

> “ဒုက္ကဋဿ ဟိ ဝတ္ထူနံ၊ မာတိကာယ ပကာသနာ။
> ဂရုကာပတ္တိဟေတူနံ၊ တေသံ ဇဝံ ပကာသိတာ။
>
> “ဝတ္ထုဿ ဒေသနုပာယေန၊ ဂရုကာပတ္တိဟေတုယော။
> ဝဇ္ဇိတာ ဟောန္တိ ယံ တသ္မာ၊ သာရမ္ဘာဒိ ဇဟာပိတ”န္တိ။

ကုဋိကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. ဝိဟာရကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ကိရိယာမတ္တတော သမုဋ္ဌာနဘာဝတော အကိရိယမေဝေတံ။ တံ ဒေသနာအကရဏဝသေန။ **ဘိက္ခူ တ အနဘိနေယျ ယာ**တိ ဧတ္ထ **တ**-သဒ္ဒေ အဝဓာရဏတ္ထောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ “အာယသ္မာ ဆန္နော စေတိယရုက္ခံ ဆေဒာပေသီ”တိ (ပါရာ. ၃၆၅) အာဂတတ္တာ ဣဒမ္ပိ နိဒ္ဒနာပေက္ခန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဝိဟာရကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ဒုဋ္ဌဒောသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“ကသ္မာ မမ ဝန္ဒနာဒီနိ။ပေ။ ‘ဃဋ္ဋိတေယေဝ သီသံ ဧတီ’တိ ဝုတ္တတ္တာ အန္တိမဝတ္ထုအဇ္ဈာပန္နကံ ဝန္ဒိတုံ န ဝဋ္ဋတီ”တိ ဝဒန္တိ, တံ န ဂဟေတဗ္ဗံ။ ပရိတရာဝသာနေ ဥပာလိပဉ္စကေ “ကတိ နု ခော, ဘန္တေ, အဝန္ဒိယာ”တိအာဒိနာ (ပရိ. ၄၆၇) ဝုတ္တဟဋ္ဌေယံ အဝုတ္တတ္တာ, “ပဉ္စာ ဥပသမ္ပန္နေန ပုရေ ဥပသမ္ပန္နော ဝန္ဒိယော”တိ (ပရိ. ၄၆၈) ဝုတ္တတ္တာ စ, တသ္မာ ဧဝ ဣမိဿံ ကင်္ခာဝိတရဏိယံ “ဥပသမ္ပန္နောတိ သင်္ချုပဂမန”န္တိ ဝုတ္တံ။ သုတ္တာဓိပ္ပာယော ပန ဧဝံ ဂဟေတဗ္ဗော – အဝန္ဒန္တော သာမီစိပ္ပဋိက္ခေပသင်္ခာတာယ စောဒနာယ စောဒေတိ နာမာတိ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တန္တိ။ တသ္မာ ဧဝ “ဇ္ဇာဝတာ စ စောဒနာ နာမ ဟောတီ”တိ ဝုတ္တံ။ ဣဓ အဓိပ္ပေတံ အာပတ္တိအာပဇ္ဇနာ ကာရံ ဒဿေတုံ “‘ကသ္မာ မမ ဝန္ဒနာဒီနိ န ကရောသီ’တိအာဒိ ဝုတ္တ”န္တိ လိခိတံ။

ကတူပသမ္ပဒန္တိ ယဿ ဥပသမ္ပဒါ ရုဟတိ, တံ, ပဏ္ဍကာဒယော။ **ဋ္ဌပနက္ခေတ္တ**န္တိ ဧတ္ထ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကံ, ပုဂ္ဂလိကဋ္ဌာတိ ဒုဝိဓံ ပတရဏာဋ္ဌပနံ။ တတ္ထ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကေ “သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော။ပေ။ ဧတေတစိကံ ပတရေ”တိ **သု**-ကာရတော ယာဝ **ရေ**-ကာရော။ ပုဂ္ဂလိကဋ္ဌပနေ ပန “သင်္ဃံ, ဘန္တေ, ပတရေမိ။ပေ။ ပဿန္တော

ပဋ္ဌိ’’တိ **သံ**-ကာရတော ယာဝ အယံ သဗ္ဗပစ္ဆိမော **ဋ္ဌိ**-ကာရော, တွေ့တ္တရေ ကေပဒေပိ ဌပေတ္တေန ဌပိတာ ဟောတိ။ ဥပေသထေ ပန က္လမိနာနုသာရေန ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော ‘‘ကရေယျာ’’တိ **ရေ**-ကာရေ အနတိက္ကမန္တေ။

ဒုဋ္ဌအောသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. အညာဘာဂိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အညဘာဂေ တ အဿ္သ အတ္ထိ တိ ယထာ သုဝဏ္ဏဿေဒံ သောဝဏ္ဏမိတ္တတ္ထ သုဝဏ္ဏတ အနေန သုဝဏ္ဏော က္လတ္တုစ္စတေ။ တံ ပဋ္ဌိမာယ သရီရံ, သိလာပုတ္တကဿ သရီရန္တိ စ နိဒဿနံ။ ဆဂလကဿ ‘‘ဒဗ္ဗော’’တိ ဒိန္နံ နာမံ ‘‘ဒေသော’’တိ ဝုစ္စတိ။ ကသ္မာ? ထေရံ အနုဒ္ဓံသေတုံ ထေရဿာပိ အပဒိသိတဗ္ဗတ္တာ။ **အညမ္ပိ ဝတ္ထုံ** န ထေရံယေဝ။ **လိဿတိ သိလိဿတိ တေဟာရမတ္တေနေဝ** န အတ္ထတော။ **ဤသကံ အလ္လီယတီ** တိ လေသောတိ အဓိပ္ပာယော။ လိသသေလဆကောလအလ္လီဘာဝေ။ တေန ဝုတ္တံ ‘‘ဤသကံ အလ္လီယတီတိ လေသော’’တိ။ ယသ္မာ ဒေသလေသာ အတ္ထတော နိန္နာနာကရဏံ, တသ္မာ ‘‘ကိဉ္စိဒေသံ လေသမတ္တံ ဥပာဒယာ’’တိ ပဒံ ဥဒ္ဓရိတွာ ‘‘ဒသလေသာ ဇာတိလေသော’’တိအာဒိ (ပာရာ. ၃၉၄) ပဒဘာဇနေ ဝုတ္တံ။

အဠုပ္ပတ္တိဝသေနေဝ အာဝိဘူတ န္တိ ဇွေ ကိဉ္စ ဘိယျော အနိယမတ္တာ။ န ဟိ မေတ္တိယဘူမဇကာနံ ဝိယ အညေသံ သဗ္ဗေသမ္ပိ ‘‘ဆဂလကမေဝေတ္တ အညာဘာဂိယံ အဓိကရဏံ ဟောတိ, အညံ ကေမဟိံသာဒိကမ္ပိ ဟောတိ, န စ မေတ္တိယဘူမဇကာ ဝိယ သဗ္ဗေပိ နာမလေသမတ္တမေဝ ဥပာဒိယန္တိ, အညမ္ပိ ဇာတိလေသာဒိံ ဥပာဒိယန္တိ, တသ္မာ အနိယမတ္တာ န ဝိဘတ္တံ။ ကိဉ္စ ဘိယျော တထာဝုတ္တေ ဆဂလကဿေဝ အညာဘာဂိယတာ သမ္ဘဝတိ, နအညဿ, ယေန သောဝ ဒဿိတော။ လေသော စ နာမ လေသောဝ, န ဇာတိအာဒိ, ယေန သောဝ ဒဿိတောတိ ဇဝံ မိစ္ဆာကဟပ္ပသင္ဂတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဣဓ စ။ပေ။ သညိနောပီ**တိ က္လမသိံ သိက္ခာပဒေ စ အမူလကသိက္ခာပဒေ စာတိ အတ္ထော။

> အညာဘာဂိယသိက္ခံ ယော၊ နေဝ သိက္ခတိ ယုတ္တိတော။
> ဂစ္ဆေ ဝိနယဝိညူဟိ၊ အညာဘာဂိယတံဝ သော။ (ဝဇိရ. ဋီ. ပာရာဇိက ၄ဝ၈)။

အညာဘာဂိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁. ဘေအနုဝတ္တကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

တိဏ္ဏံ ဥဒ္ဓံ ကမ္မာရဟာ။ပေ။ ကရောတီ တိ ဇွေ ‘‘က္လမေ စတ္တာရော’’တိ တ ‘‘က္လမဥ္ဇ က္လမဥ္ဇာ’’တိ တ ဝတ္တ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတီတိ လိခိတံ။

ဘေအနုဝတ္တကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၂. ဒုဗ္ဗစသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဒုက္ခေန ဝတ္တဗ္ဗော **ဒုဗ္ဗစော။ ဝုစ္စမာနော** န သဟတိ။

ဒုဗ္ဗစသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဂမနဝဏ္ဏနာ

‘‘နာမမတ္တဝသေနာ’’တိ ဟဋ္ဌော။ ‘‘နာမကေတ္တဝသေနာ’’တိ လိခိတံ။ က္လဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ‘‘အယံ ကိရိယာ ဘိက္ခုနံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတီ’’တိ ဇာနိတွာ သစေ ဆာဒေတိ, ဆန္နာဝ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **သဘာဂမတ္တမေတ**တိ အဝေရိ သဘာဂမတ္တမေတတိ အဓိပ္ပာယော။

ဝတ္ထုံ စေဝ ခေတ္တဉ္စာတိ ဧတ္ထ **ဝတ္ထု**နာမ ဝိတက္ကမနံ အသုစိမုစ္စနံ။ ခေတ္တန္တိ ဂံ တာယတီတိ ခေတ္တံ, သဇာတိတော အညတ္ထ ဂန္တုံ အဒတ္တ္ဝာ ဂံ ဗုဒ္ဓိံ, ဝစနဉ္စ တာယတီတိ အတ္ထော။ ဝတ္ထုံ စ သဇာတိမေဝ ဂစ္ဆတိ။ **သဇာတိ** နာမေတ္ထ အညေဟိ ဝိသိဋ္ဌာဝိသိဋ္ဌဘူတာ ကိရိယာ, န ကာယသံသဂ္ဂါဒိ။ **နာမဉ္စေဝ အာပတ္တိ စာ**တိ ဧတ္ထ **အာပတ္တီ**တိ ဝီတိက္ကမေနာပန္နာပတ္တိယာ နာမံ။

ပုန အာဂတာဂတာနံ ဘိက္ခူနံ အာရောစေတဗ္ဗန္တိ ဧတ္ထ ဒုဝိန္နံ အာရောစေတဗ္ဗန္တိ “အာယသ္မန္တာ ဓာရေန္တု”တိဏ္ဏံ တ အတိရေကာနံ တ အာရောစေတဗ္ဗန္တိ “အာယသ္မန္တော ဓာရေန္တူ”တိ ဧဝံ အာရောစနဝိဓာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဝတ္တဘေဒဉ္စ ရတ္တိစ္ဆေဒဉ္စ အကတ္ဝာ**တိ ဧတ္ထ ဥပေတ္ဝာ နဝကတရံ ဟရိတသိကံ အဝသေသာနံ အန္တမသော မူလာယပဋိကဿနာရဟာဒီနမ္ပိ အဘိတဒနာဒိသာဒိယနေ, ပဋိဟဋိယာ နိသီဒနေ, ဩဝဒနေ, ကမ္မိကာနံ ဂရဟဏေ စာတိ အာဒီသု ဝတ္တဘေဒော ဟောတိ။ ဒသ္သနသဝနဝိသယေသု အနာရောစနေ စ ဘိက္ခူဟိ ဧကစ္စန္နေ ဝသနေ စ အဇာနန္တသ္သေဝ ဝိဟာရေ ဘိက္ခူနံ အာဂန္တ္ဝာ ဂမနေ စာတိအာဒီသု ရတ္တိစ္ဆေဒော ဟောတိ။ နာနာသံဝါသကေဟိ ဝိနယကမ္မာဘာဝတော တေသံ အနာရောစနေ ရတ္တိစ္ဆေဒော န ဟောတိ။ “ဒ္ဝေ လေဍ္ဍုပာတေ အတိက္ကမိတ္ဝာ”တိ ဝစနတော အန္တော န ဝဋ္ဋတိ။ နိက္ခိတ္တဝတ္တေနေဝ ဟုတ္ဝာ ဝိစရန္တေန ယသ္သ သန္တိကေ ပုဗ္ဗေ သမာဒိယိတ္ဝာ အာရောစိတံ, တသ္သာပိ သန္တိကေ ပစ္ဆာ နိက္ခိပနကာလေ အာရောစေတ္ဝာဝ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ။ တသ္မာ ပုန သမာဒာနကာလေပိ သော စေ တတော ဂစ္ဆတိ, တံ ဒိဝသံ အာဂန္တ္ဝာ ဒိတ အာရောစေတ္ဝာပိ ယဒိ ဧဝံ အတီတဒိဝသံ ဟောတိ, “အရုဏေ ဥဋ္ဌိတေ တသ္သ သန္တိကေ အာရောစေတ္ဝာ ဝတ္တံ နိက္ခိပိတ္ဝာ ဝိဟာရံ ဂန္တဗ္ဗန္တိ တသ္သ သန္တိကေ အာရောစေတ္ဝာ ဝတ္တံ နိက္ခိပိတဗ္ဗ”န္တိ ဝုတ္တံ။ အပိစ “ဝိဟာရံ ဂန္တ္ဝာ ယံ သဗ္ဗပဌမံ ဘိက္ခုံ ပသ္သတိ, တသ္သ အာရောစေတ္ဝာ နိက္ခိပိတဗ္ဗ”န္တိ ဝုတ္တံ။ သစေ ရတ္တိစ္ဆေဒော ဟောတိ, ဝိဟာရသီမာပရိယာပန္နာနံ သဗ္ဗေသံ အာရောစေတဗ္ဗံ သိယာ။ “တသ္သ အာရောစေတ္ဝာ”တိ က္ကဒံ ပန ပုဗ္ဗေ အနာရောစိတံ သန္ဓာယ ဝတ္တဘေဒရက္ခဏတ္ထံ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ဧဝ **သမန္တပါသာဒိကာယံ** (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၉၇) ဧဝံ ဝုတ္တံ “အညံ ဝိဟာရတော နိက္ခန္တံ တ အာဂန္တုကံ တ”တိ။

သုဒ္ဓန္တပရိဝါသေ ပန သစေ “မာသမတ္တံ အသုဒ္ဓော မ္ဟီ”တိ အဂ္ဂဟေသိ, ပရိဝသန္တော ပုန ဦနံ တ အဓိကံ တ သန္နိဋ္ဌာနံ ကရောတိ, တတ္တကမ္ပိ ပရိဝသိတဗ္ဗမေဝ, ပရိဝါသဒာနကိစ္စံ နတ္ထိ။ အယဉ္ဟိ သုဒ္ဓန္တပရိဝါသော နာမ ဥဒ္ဓမ္ပိ အာရောဟတိ, ဟေဋ္ဌာပိ ဩရောဟတိ။ က္ကဒမသ္သ လက္ခဏံ။

သမောဓာနပရိဝါသေတိ မူလာပတ္တိဋ္ဌာနေ ဌပေတ္ဝာ, ပက္ခိပိတ္ဝာတိ အတ္ထော။ အပ္ပဋိစ္ဆန္နာ စေ အန္တရာပတ္တိ, မူလာယ ပဋိကဿနံ အကတ္ဝာ ပုဗ္ဗေ ဂဟိတပရိဝါသေနေဝ ပရိဝသိတဗ္ဗံ။ ယော ပန အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇိတ္ဝာ ဝိဗ္ဗဘမိတ္ဝာ ပုန ဥပသမ္ပန္နော ဟုတ္ဝာပိ ပဋိစ္ဆာဒေတိ, ယော စ ပုဗ္ဗေ ပဋိစ္ဆာဒေတ္ဝာ ပစ္ဆာ န ပဋိစ္ဆာဒေတိ, ယော စ ဥဘယတ္ထ ပဋိစ္ဆာဒေတိ, သဗ္ဗေသံ ပဋိစ္ဆန္နဒိဝသဝသေန ပရိဝါသော အာတဗ္ဗော။ “ပုရိမသ္မိံ အာပတ္တိက္ခန္ဓေ”တိ စ “ပစ္ဆိမသ္မိံ အာပတ္တိက္ခန္ဓေ”တိ (စူဠဝ. ၁၆၆ အာဒယော) စ ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တတ္တာ ဒ္ဝေ ဘိက္ခူ ဝိသုဒ္ဓိကံ အာပန္နာ ဟောန္တိ, တေ သုဒ္ဓိကဒိဋ္ဌိနော ဟောန္တိ။ ဧကော ဆာဒေတိ, ဧကော န ဆာဒေတိ။ ယော ဆာဒေတိ, သော ဒုက္ကဋံ ဒေသာပေတဗ္ဗော။ “ဥဘောပိ ယထာဓမ္မံ ကာရာပေတဗ္ဗာ”တိ (စူဠဝ. ၁၈၁) ဝစနတော ယံ ကဉ္စိ အာပတ္တိံ ဆာဒေတ္ဝာ ဒုက္ကဋံ အာပဇ္ဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တေသု ဂတေသု တ အဂတေသု တ ပုရိမနယေနေဝ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ ဧတ္ထ ဦနေ ဂဏေ စရဏံ, အနုဋ္ဌဟနံ ကေ ရတ္တမ္ပိ ဂဏေန ဝိပ္ပဝါသံ, သစေ ရတ္တိယာ ခေက္ခဏေန သဗ္ဗော ဝသတိ, သစေ သော ပုရေ အရုဏမေဝ ခေနစိ ကရဏီယေန ဂတောတိ ဧတ္ထပိ မာနတ္တေပိ ဧဝံ ဇာတေ။ “အယဉ္စ ယသ္မာ ဂဏသ္သ အာရောစေတ္ဝာ, ဘိက္ခူနဉ္စ အတ္ထိဘာဝံ သလ္လက္ခေတ္ဝာဝ ဝသိ, တေနသ္သ ဦနေ ဂဏေ စရဏဒေါသော တ ဝိပ္ပဝါသော တ န ဟောတီ”တိ (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၉၇) **သမန္တပါသာဒိကာယံ** ဝုတ္တံ။ တသ္မာ တေန အာရောစိတေ မုဟုတ္တမ္ပိ နိသီဒိတ္ဝာ ဂတေပိ ဝိပ္ပဝါသော နတ္ထိ။ ဟရိတသိကသ္သ, ဥက္ခိတ္တကသ္သ စ ပကတတ္တေန တသ္မိံ ဝသနံ ဥဒကပါတေန တရိတံ, တသ္မာ နာနူပစာရေပိ ခေတ္တန္တေ န ဝဋ္ဋတိ။

ကၠအနိ ဟဉ္စဝိစာရဏာ ဝေဒိတဗ္ဗာ – **“နဝ ပဉ္စမာပတ္တိကာ စတ္တာရော ယာဝတတိယကာ”** တိ ကၠဒံ သဘာဝနိယမဝစနံ။ တေန ဝုဋ္ဌာနံ အနိယမန္တိ ဒဿေတိ။ ကေစ္စာပတ္တိဝုဋ္ဌာနဉှိ ကမ္မတောပိ ဟောတိ အကမ္မတောပိ, န ဇဝံ အာပဇ္ဇနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အညတရံ တ အညတရံ တ**တိ တေသံ ဒုဝိဓာ ဘိန္နာနမ္ပိ ဝုဋ္ဌာနက္ကမဘေအာဘာဝဒီပကဝစနံ။ **ယာဝတီဟံ, တာဝတီဟန္တိ** ဧတ္ထ အဟပရိစ္ဆေအော အရုဏဝသေန။ **“ဇာန”**န္တိ ကၠမိနာ ဇာနနပဋိစ္ဆန္နဿ အကာမာ ပရိဝတ္ထဗ္ဗန္တိ ဒဿေတိ။ **တေန ဘိက္ခုနာ အကာမာ ပရိဝတ္ထဗ္ဗ** န္တိ တေန ဘိက္ခုနာ ဝသတာ အကာမာ ပရိဝတ္ထဗ္ဗံ, န ပရိဝတ္တိတလိင်္ဂေနာတိ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ **ပရိဝုတ္ထပရိတသေနာ** တိ အာဒိမ္ပိ ပရိဝုတ္ထပရိတသေနေဝ ပရိတသတော ဥတ္တရိ ကၠတိတရေန အာဒိတော ဘိက္ခုနာဝ ဆာရတ္တံ, ပရိဝတ္တိတလိင်္ဂေန ဥဒ္ဒမ္ပိ ဘိက္ခုမာနတ္တာယ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, န ပရိတသေ ဝိယ တပ္ပစ္စယာ အစိဏ္ဏမာနတ္တော။ စိဏ္ဏမာနတ္တောဝ အဗ္ဘေတဗ္ဗော, န ကၠတရော, န ပရိတသေ ဝိယ မာနတ္တာရဟော, ပက္ခမာနတ္တဉ္စ စရန္တိယာ ဘိက္ခုနိယာ လိင်္ဂ ပရိဝတ္တာတိက္ကမေ သတိ စိဏ္ဏမာနတ္တော ဘိက္ခု ဟောတိ, ပုန ဘိက္ခုမာနတ္တံ ဂဟေတ္တတ စိဏ္ဏမာနတ္တောဝ ဘိက္ခု အဗ္ဘေတဗ္ဗောတိ ဒဿေတိ။

ယတ္ထ သိယာ တိ ယဿံ သမာနသံတသကသီမာယမ္ပိ ဝီသတိဂဏော ဘိက္ခုသင်္ဃော အတ္ထိ။ **ဧကေနပိ စေ ဦနော ဝီသတိဂဏော**တိ န ယုဇ္ဇတိ, ဦနော စေ။ န ဟိ ဝီသတိဂဏော, သင်္ဃော စေ ဦနော။ တသ္မာ “ဧကေနပိ စေ ဦနော သင်္ဃော”တိ ဧတ္တကမေဝ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ စေ? န, စတုဝဂ္ဂပဉ္စဝဂ္ဂဒသဝဂ္ဂပ္ပသင်္ဂနိတရဏပ္ပယောဇနတော။ တသ္မာ ဝီသတိဝဂ္ဂေ ဘိက္ခုသင်္ဃော စေ ဘိက္ခုနာ ဧကေနပိ ဦနော, နဗ္ဘော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ကေစိ ပန ဝိနယေ အပ္ပကတညုနော “ယထာ အတိရေကစတုဝဂ္ဂေပိ သင်္ဃော စတုဝဂ္ဂကရဏီယေ ကမ္မေ ‘စတုဝဂ္ဂေ’တိ ဝုစ္စတိ, တထာ ပဉ္စဝဂ္ဂဒသဝဂ္ဂကရဏီယေ ကမ္မေ အတိရေကပဉ္စဝဂ္ဂဒသဝဂ္ဂေပိ ‘ပဉ္စဝဂ္ဂဒသဝဂ္ဂေ’တိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မာ ဦနောပိ စတုဝဂ္ဂပဉ္စဝဂ္ဂဒသဝဂ္ဂဝီသတိဝဂ္ဂေတ”တိ မညေယျုံ, တေသံ မညနာနိတရဏတ္ထံ **“ဧကေနပိ စေ ဦနော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အထတ ဝီသတိ ဘိက္ခုသင်္ဃော စေ, ဥပေတ္တတ ဧကေနပိ စေ ဦနော အပ္ပကတတ္တော, တံ ဥပေတ္တတ ဧကေနပိ စေတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အယံ တတ္ထ သာမီစီ** တိ ဝစနံ ယံ ဝုတ္တံ သဗ္ဗတ္ထ “တဿ အာပတ္တိယာ ပရိတသံ ဒေတိ, မူလာယ ပဋိကဿတိ, မာနတ္တံ ဒေတိ, အဗ္ဘေတီ”တိ, တဿ အာဝိဘာဝကရဏတ္ထံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေန တေသု အယံ ယထာဝုတ္တာ သာမီစိ နိယတာ ကၠစ္စိတဗ္ဗာ, န ရာဇသိက္ခာပဒာဒီသု ဝိယ အနိယတာ။ တတ္ထ ဟိ ကေနစိ အန္တရာယေန တံ သာမီစိမကရောန္တေပိ အနာပတ္တိတိ ဒီပိတံ ဟောတိ။

သင်္ဃာဒိသေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အနိယတကဏ္ဍံ

၁. ပဌမာနိယတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အနိယတေ အာဒိတော ဝ ဣဒံ ပကိဏ္ဏကံ။ သေယျထိဒံ – ဣဒံ အနိယတကဏ္ဍံ နိပ္ပယောဇနံ တတ္ထ အပုဗ္ဗာဘာဝတောတိ စေ? န, ဂရုကလဟုကဘေဒဘိန္နာပတ္တိရောပနာရောပနက္កမလက္ခဏဒီပနပ္ပယောဇနတော။ တတ္ထ ဟိ ''သာ စေ ဧဝံ ဝဒေယျ 'အယျော မယာ။ပေ.။ သော စ တံ ပဋိဇာနာတိ, အာပတ္တိယာ ကာရေတဗ္ဗော'''တိအာဒိနာ (ပါရာ. ၄၄၆) အာပတ္တိယာ ဂရုကာယ, လဟုကာယ စ အာရောပနက္ကမလက္ခဏံ, ''န ကာရေတဗ္ဗော''တိ ဣမိနာ အနာရောပနက္ကမလက္ခဏဉ္စ ဒဿိတံ။ လက္ခဏဒီပနတော အာဒိမ္ပိ, အန္တေ တ ဉဒ္ဒိသိတဗ္ဗန္တိ စေ? န, အသမ္ဘဝတော။ ကထံ န တာဝ အာဒိမ္ပိ သမ္ဘဝတိ, ယေသမိဒံ လက္ခဏံ, တေသံ သိက္ခာပဒာနံ အဒဿိတတ္တာ။ န အန္တေ ဂရုကမိဿကတ္တာ။ တသ္မာ ဂရုကလဟုကာနံ မဇ္ဈေ ဝ ဉဒ္ဒိသိတဗ္ဗတံ အရဟတိ ဥဘယမိဿကတ္တာ။ ယာ တတ္ထ ပါစိတ္တိယသင်္ခာတာ လဟုကာပတ္တိ ဒဿိတာ, သာပိ ဂရုကာတိ ကထိတာ။ တေနေတဟ ''မေထုနဓမ္မသန္နိဿိတကိလေသသင်္ခာတေန ရဟဿာဒေနာ''တိအာဒိ။ တသ္မာ ဂရုကာနံ ဧဝ အနန္တရံ ဉဒ္ဒိဋ္ဌန္တိပိ ဧကေ။ ဧဝံ သတိ ပဌမာနိယတမေဝ တာဝတာ လက္ခဏဒီပနသိဒ္ဓိတော, ကိံ ဒုတိယေနာတိ စေ? န, ဩကာသနိယမပစ္စယမိစ္ဆာကဟနိတရဏပ္ပယောဇနတော။ ''ပဋိစ္ဆန္နေ အာသနေ အလံကမ္မနိယေ''တိ ဩကာသနိယမတော ဟိ တဗ္ဗိပရီတေ ဩကာသေ ဣဒံ လက္ခဏံ န ဝိကပ္ပိတန္တိ မိစ္ဆာကဟော ဟောတိ။ တံနိတရဏတော ဒုတိယာနိယတမ္ပိ သာတ္ထကမေဝါတိ အဓိပ္ပါယော။ ကသ္မာ? ဩကာသဘေဒတော, ရဟောဘေဒဒီပနတော, ရဟောနိသဇ္ဇဿာဒဘေဒဒီပနတော။ ဩကာသနိယမဘာဝေ စ ရဟောနိသဇ္ဇဿာဒဘေဒေ ဇာတော။ ဒွိန္နံ ရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပဒာနံ နာနာတ္တဇာနနတ္ထဉ္စ သိယာ တထာ ကာယသံသဂ္ဂဘေဒဒီပနတော။ နာလံ ကမ္မနိယေပိ ဟိ ဩကာသေ အပ္ပဋိစ္ဆန္နေ, ပဋိစ္ဆန္နေပိ တ နိသိန္နာယ တတတဟနကတဋ္ဌိတ္ထိဒ္ဒ အာဒီဟိ နိက္ခန္တကေသာဒိဂ္ဂဟဏေန ကာယသံသဂ္ဂေ လဗ္ဘတီတိ ဧဝမာဒယောပိ နယာ ဝိတ္ထာရတော ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတ္ရိဒံ မုခမတ္တနိဒဿနံ – **ဩကာသဘေဒတော**တိ အလံကမ္မနိယနာလံကမ္မနိယဘေဒတော။ ပဋိစ္ဆန္နမ္ပိ ဟိ ဧကစ္စံ နာလံကမ္မနိယံ တတတဟနာဒိနာ အန္တရိတတ္တာ, ဥဘယပ္ပဋိစ္ဆန္နမ္ပိ ဧကစ္စံ နာလံကမ္မနိယံ ဝိဇာနတံ အဇ္ဈောကာသတ္တာ။ **ရဟောဘေဒဒီပနတော**တိ တတ္ထ ရဟာဘာဝသာမညေပိ ရဟော ဒွိဓာ ပဋိစ္ဆန္နာပဋိစ္ဆန္နဘေဒတောတိ အဓိပ္ပါယော။ **ရဟောနိသဇ္ဇဿာဒဘေဒဒီပနတော** တိ မေထုနဿာဒဝသေန နိသဇ္ဇာ, ဒုဋ္ဌုလ္လဿာဒဝသေန နိသဇ္ဇာတိ တာဒိသဿ ဘေဒဿ ဒီပနတောတိ အတ္ထော။ ''ဣမေ အာဂတနယတ္တာ ဘိက္ခုနိပာတိမောက္ခေ ဣဒံ ကဏ္ဍံ ပရိဟီနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗ''န္တိ ဝဒန္တိ။ ''အဋ္ဌဝတ္ထုကာ တတ္ထ အနုပ္ပန္နတ္တာ''တိ ဧကေ, တံ အနေကန္တဘာဝဒီပနတော အယုတ္တံ။ သဗ္ဗဗုဒ္ဓကာလေ ဟိ ဘိက္ခူနံ ပဥ္စ, ဘိက္ခုနီနံ စတ္တာရော စ ဥဒ္ဒေသာ သန္တိ။ ပာတိမောက္ခုဒ္ဒေသပညတ္တိယာ အသာဓာရဏတ္တာ တတ္ထ နိဒ္ဒိဋ္ဌသင်္ဃာဒိသေသပါစိတ္တိယာနန္တိ ဧကေ။ တာသဉ္စဟိ ဘိက္ခုနီနံ ဥဗ္ဗဇာဏုမဏ္ဍလိက (ပါစိ. ၆၅၈) -အဋ္ဌဝတ္ထုက (ပါစိ. ၆၇၅) -ဝသေန ကာယသံသဂ္ဂဝိသေသော ပါရာဇိကဝတ္ထု, ''ဟတ္ထဂ္ဂဟဏံ တ သာဒိယေယျ, ကာယံ တ တဒတ္ထာယ ဥပသံဟရေယျာ''တိ (ပါစိ. ၆၇၅) ဝစနတော သာဒိယနမ္ပိ, ''သန္တိဋ္ဌေယျ တ''တိ (ပါစိ. ၆၇၅) ဝစနတော ဌာနမ္ပိ, ''သင်္ကေတံ တ ဂစ္ဆေယျာ''တိ (ပါစိ. ၆၇၅) ဝစနတော ဂမနမ္ပိ, ''ဆန္နံ တ အနုပဝိသေယျာ''တိ (ပါစိ. ၆၇၅) ဝစနတော ပဋိစ္ဆန္နဋ္ဌာနပ္ပဝေသောပိ ဟောတိ, တထာ ''ရတ္တန္ဓကာရေ အပ္ပဒီပေ, ပဋိစ္ဆန္နေ ဩကာသေ အဇ္ဈောကာသေ ဧကေနေကာ သန္တိဋ္ဌေယျ တ သလ္လပေယျ တ''တိ (ပါစိ. ၈၃၉) ဝစနတော ဒုဋ္ဌုလ္လတစာပိ ပါစိတ္တိယဝတ္ထုကန္တိ ကတ္ဝာ တာသံ အညထာ အနိယတကဏ္ဍဿ အဝတ္တဗ္ဗတာပတ္တိတော န ဝုတ္တန္တိ တေသံ အဓိပ္ပါယော။ ပကိဏ္ဏကံ။

''ဒေသနာဝုဋ္ဌာနကမိနီနံ အာပတ္တီနံ ဝသေန အလဇ္ဇိအာဒယော လဇ္ဇီနံ စောဒေဿန္တိ''တိ အာဂတတ္တာ လဇ္ဇိပဂ္ဂဟတ္ထာယ ပတိရူပာယပိ ဥပာသိကာယ ဝစနေန အကတွာ ဘိက္ခုဿေဝ ပဋိညာယ ကာတဗ္ဗန္တိ အာပတ္တိယော ပန လက္ခဏဒဿနတ္ထံ ပညတ္တံ ဝိတ္ထာရနယမေဝ ဂဟေတွာ ဝတ္တုံ ယုတ္တံ ''ဣမေ ခော ပနာယသ္မန္တော ဒွေ ဝ အနိယတာ ဓမ္မာ''တိ (ပါရာ. ၄၄၃) ဥဒ္ဒေသဒဿနတ္တာတိ လိခိတံ။ **သောတဿ ရဟော** တိ တတ္ထ **ရဟော**တိ ဝစနသာမညတော ဝုတ္တံ။ ဒုဋ္ဌုလ္လသာမညတော ဒုဋ္ဌုလ္လာရောစနပ္ပဋိစ္ဆာဒနသိက္ခာပဒေသု ပါရာဇိကဝစနံ ဝိယ။ တသ္မာ **''စက္ခုဿေဝ ပန ရဟော 'ရဟော'တိ ဣဓ အဓိပ္ပေတော''** တိ ဝုတ္တံ။ ကထံ ပညာယတီတိ စေ? ''မာတုကမော

နာမ။ပေ.။ အန္တမသော တဒဟုဇာတာပိ အရိကာ’’တိ (ဟရာ. ၄၄၅) ဝုတ္တတ္တာ ဒုဋ္ဌုလ္လောဘာသနံ ကူမ နာမိပ္ပေတန္တိ ဒီပိတမေတတိ။ **အန္တောဒ္ဓတဒသဟတ္တေပီ** တိ ပိ-သဒ္ဒေန အပိဟိတကတဋ္ဌသ္သ ဂဗ္ဘသ္သ ဒ္ဓတရေ နိသိန္နောပီတိ အတ္ထော။ အစေလကဝဂ္ဂေ ရဟောပဋိစ္ဆန္နာသနသိက္ခာပဒေ (ဟစိ. ၂၈၈) ‘‘ယော ကောစိ ဝိညူ ပုရိသော ဒုတိယော ဟောတီ’’တိ ကူမသ္သ အနုရူပတော **‘‘ကူတ္ထီနံ ပန သတမ္ပိ အနာပတ္တိံ န ကရောတိယေဝ’’** တိ ဝုတ္တံ။ ‘‘အလံကမ္မနိယေတိ သက္ကာ ဟောတိ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိတု’’န္တိ (ဟရာ. ၄၄၅) ဝိဘင်္ဂေ ဝစနတော ရဟောနိသဇ္ဇသ္သာအေ စေတ္ထ မေထုနဓမ္မသန္နိသ္သိတကိလေသော, န ဒုတိယေ ဝိယ ဒုဋ္ဌုလ္လတစသ္သာဒကိလေသော။ တသ္မာ စ ပညာယတိ သောတသ္သ ရဟော နာမိပ္ပေတောတိ။

တိဏ္ဏံ ဓမ္မာနံ အညတရေန ဝဒေယျာ တိ ရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပဒဝသေန နိသိန္နသ္သ တသ္သာနုသာရေန ဟစိတ္တိယမေဝ အဝတ္တတ ဟရာဇိကသဃ္ဃာဒိသေသာယပိ အာပတ္တိယာ ဘေဒဒသ္သနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ပုန အာပတ္တိပ္ပဋိဇာနနံ အဝတ္တတ ကသ္မာ ‘‘နိသဇ္ဇံ ဘိက္ခု ပဋိဇာနမာနော’’တိ ဝတ္ထုပ္ပဋိဇာနနံ ဝုတ္တန္တိ? ဝုစ္စတေ – အာပတ္တိယာ စောဒိတေ ဝိနယဓရေန ‘‘ကိသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိ’’န္တိ ပုစ္ဆိတေ စုဒိတကေန ‘‘ကူမသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိ’’န္တိ ဝုတ္တေ ဝိနယဓရေန ‘‘ဤဒိသံ နာမ အကာသီ’’တိ ပုစ္ဆိတေ သော ဝတ္ထုံ ပဋိဇာနမာနောဝ ကာရေတဗ္ဗောတိ ဒသ္သနတ္ထံ **‘‘နိသဇ္ဇံ ဘိက္ခု ပဋိဇာနမာနော’’**တိ ဝုတ္တံ။ ယဒိ ဧဝံ နိသဇ္ဇံ ပဋိဇာနမာနောပိ အာပတ္တိယာဝ ကာရေတဗ္ဗောတိ? အနုရူပမေဝ။ ဧဝံ ပန ဂဟေတဗ္ဗံ – တိဏ္ဏမ္ပိ အာပတ္တီနံ ဝတ္ထုနို အင်္ဂဟေတ္တတ ကူမ သိက္ခာပဒဝသေန နိသဇ္ဇမေဝ ဝုတ္တံ။ တသ္မိံ ဂဟိတေပိ ဟိ အာပတ္တိ ဂဟိတာဝ ဟောတီတိ။ **ယေန ဝါ သော**တိ ဧတ္ထ **ဝါ**-သဒ္ဒော ‘‘တေန သော ဘိက္ခု ကာရေတဗ္ဗော ဝါ’’တိ ယောဇေတဗ္ဗော။ သော စ ဝိကပ္ပတ္ထော။ တသ္မာ ‘‘ကာရေတဗ္ဗော ဝါ ပဋိဇာနမာနော, န ဝါ ကာရေတဗ္ဗော အပ္ပဋိဇာနမာနော’’တိ အတ္ထော။ တေန ဝုတ္တံ **‘‘ပဋိဇာနမာနော ဝါ’’**တိအာဒိ။ ရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပဒဝသေန နိသဇ္ဇပစ္စယာ အာပတ္တိယာ ဝုတ္တတ္တာ သေသေသုပိ သေသသိက္ခာပဒဝသေန အာပတ္တိ ဂဟေတဗ္ဗာ။ **‘‘သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ပဌမပာရာဇိကသဒိသာနေဝ’’**တိ ဝုတ္တတ္တာ ကူမ ဒုဋ္ဌုလ္လောဘာသနသ္သ အနမိပ္ပေတဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပဌမာနိယတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဒုတိယာနိယတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သင်္ဃာဒိသေသေန **ဝါ**တိ ကာယသံသဂ္ဂဒုဋ္ဌုလ္လောဘာသနေန။ တသ္မာ ဧဝံ ကာယသံသဂ္ဂတရော ဟဋ္ဌိယမ္ပိ ဝုတ္တော။ **အနန္ဓော အဗဓိရော** တိ အနန္ဓော ကာယသံသဂ္ဂံ ပသ္သတိ, အဗဓိရော ဒုဋ္ဌုလ္လံ သုဏာတိ, တသ္မာ ဧဝ အဒိန္နာအနသဒိသာနေဝါတိ ဝုတ္တ’’န္တိ လိခိတံ။ ဧတ္ထ စ ကာယတစာစိတ္တတော သမုဋ္ဌာနံ ကထန္တိ စေ? ကာယသံသဂ္ဂဉ္စဟိ သမာပဇ္ဇန္တော ဒုဋ္ဌုလ္လမ္ပိ ဘဏာတိ, ဒုဋ္ဌုလ္လံ ဘဏန္တော နိသီဒတိ စာတိ သမ္ဘဝတိ, ဒုဋ္ဌုလ္လမေဝ ဝါ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တဉ္စဟိ အဒိန္နာအနသမုဋ္ဌာနန္တိ။

ယော ဒေသနံ သဗ္ဗဝိဒူပမောဝ။
နာနာနယာကာရဝိစိတ္တဘေဒံ။
ဉာတုံ ဥပာယာန မနော သတိမာ။
တံ လာဘဟေတုံ န ကရောတိ ပုညန္တိ။

ဒုတိယာနိယတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အနိယတဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဿဂ္ဂိယကဏ္ဍံ

၁. စီဝရဝဂ္ဂေါ

၁. ကထိနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

နိဿဂ္ဂိယကဏ္ဍေ တိဏ္ဏံ ကထိနသိက္ခာပဒါနံ, ဝဿိကသာဋိကအစ္စေကစီဝရသာသင်္ကသိက္ခာပဒါနဉ္စ ဧကဒေသနာယ တထာကိဏ္ဏာပတ္တိက္ခန္ဓာဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ –

ကထိနံ ယဿ စတ္တာရော၊ သဟဇာ သမယဒွယံ။
ဆန္နံ သိက္ခာပဒါနဉ္စ၊ ဧကဒေသဝိနိစ္ဆယော။

တတ္ထ **ကထိန**န္တိ "သင်္ဃဿ အနုမောဒနာယ, ဂဏဿ အနုမောဒနာယ, ပုဂ္ဂလဿ အတ္ထာရာ သင်္ဃဿ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိန"န္တိ (ပရိ. ၄၁၄) ဝစနတော တေသံယေဝ အနုမောဒနာဒိဓမ္မာနံ သင်္ဂဟော **ကထိနံ** နာမ။ ယထာဟ "ကထိနံ ဇာနိတဗ္ဗန္တိ တေသညေဝ ဓမ္မာနံ သင်္ဂဟော သမဝါယော နာမံ နာမကမ္မ"န္တိအာဒိ (ပရိ. ၄၁၂)။ တသ္မာ **ကထိန**န္တိ ဣဒံ ဗဟူသု ဓမ္မေသု နာမမတ္တံ, န ပရမတ္ထတော ဧကော ဓမ္မော။ ကော ပနဿ အတ္ထာရောတိ? တဒေကဒေသောဝ ခီရဿ ဓာရာ ဝိယ။ ယထာ စာဟ "အတ္ထာရော ဧကေန ဓမ္မေန သင်္ဂဟိတော ဝစီဘေဒေနာ"တိ။ **သဟဇာ** နာမ အဋ္ဌ မာတိကာ, ဒွေ ပလိဗောဓာ, ပဉ္စာနိသံသာတိ ဣမေ ပန္နရသ ဓမ္မာ။ **သမယဒွယံ** နာမ ကထိနတ္ထာရသမယော, စီဝရသမယော စာတိ။ တတ္ထ **ကထိနတ္ထာရသမယော** ဝဿာနဿ ပစ္ဆိမော မာသော။ **စီဝရသမယော** နာမ အနတ္ထတေ ကထိနေ အယံ ကတ္တိကမာသော, အတ္ထတေ စတ္တာရော ဟေမန္တိကာ စာတိ ပဉ္စ မာသာ။

တတ္ထ **အဋ္ဌ မာတိကာ** နာမ ပက္ကမနန္တိကာဒယော။ တာ သဗ္ဗာပိ အတ္ထာရေန ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ နာမ။ တဗ္ဘာဝဘာဝိတာယ အတ္ထာရေ သတိ ဥဒ္ဓါရော သမ္ဘဝတိ။ တတ္ထ ကထိနတ္ထာရေန ဧကုပ္ပာဒာ ဧကနိရောဓာ အန္တရုဗ္ဘာရော သဟုဗ္ဘာရော, အဝသေသာ ကထိနုဗ္ဘာရာ ဧကုပ္ပာဒာ, နာနာနိရောဓာ စ။ တတ္ထ **ဧကနိရောဓာ**တိ အတ္ထာရေန သဟ နိရောဓာ, အန္တရုဗ္ဘာရသဟုဗ္ဘာရာနံ ဥဒ္ဓါရဘာဝေ ဧကက္ခဏေ ဟောတီတိ အတ္ထော။ သေသာ နာနာ နိရုဇ္ဈန္တိ နာမ။ တေသု ဟိ ဥဒ္ဓါရဘာဝံ ပတ္တေသုပိ အတ္ထာရော တိဋ္ဌတိ တေတိ အဋ္ဌကထာယံ အတ္ထဝိဘာဝနာ။ သစေ အတ္ထတေ ကထိနေ ဘိက္ခုသ္မိံ သာပေက္ခေ တမှာ အာဝါသာ ပက္ကမန္တေ သင်္ဃော **အန္တရုဗ္ဘာရံ** ကရောတိ, တဿ ဘိက္ခုနော ပဌမမေဝ မူလာဝါသေ နိဋ္ဌိတစီဝရပလိဗောဓာဘာဝေပိ သတိ အန္တရုဗ္ဘာရေ ပလိဗောဓော ဆိဇ္ဇတိ သတိပိ သာပေက္ခတာယ သဥဿာဟတ္တာ။ ဣမိနာ ပရိယာယေန **ပက္ကမနန္တိကော ကထိနုဒ္ဓါရော** အတ္ထာရေန ဧကုပ္ပာဒော နာနာနိရောဓော ဟောတိ။ တထာ အန္တရုဗ္ဘာရေ သတိ သုဏန္တဿာပိ ယာဝ စီဝရနိဋ္ဌာနံ န ဂစ္ဆတိ, တာဝ ပရိဟာရသမ္ဘဝတော **နိဋ္ဌာနန္တိကော** ။ ယာဝ သန္နိဋ္ဌာနံ န ဂစ္ဆတိ, တာဝ ပရိဟာရသမ္ဘဝတော **သန္နိဋ္ဌာနန္တိကော** ။ ယာဝ န နဿတိ, တာဝ ပရိဟာရသမ္ဘဝတော **နာသနန္တိကော** ။ ယာဝ န သုဏာတိ, တာဝ ပရိဟာရသမ္ဘဝတော **သဝနန္တိကော** ။ ယာဝ စီဝရာသာ န ဆိဇ္ဇတိ, တာဝ ပရိဟာရသမ္ဘဝတော **အာသာဝစ္ဆေဒိကော**။ ယာဝ သီမံ နာတိက္ကမတိ, တာဝ ပရိဟာရသမ္ဘဝတော **သီမာတိက္ကန္တိကော** ။ အတ္ထာရေန ဧကုပ္ပာဒော နာနာနိရောဓော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတ္ထ အန္တရုဗ္ဘာရသဟုဗ္ဘာရာ ဒွေဝ အန္တောသီမာယံ ဧဝ သမ္ဘဝန္တိ, န ဗဟိသီမာယံ။ ပက္ကမနသဝနသီမာတိက္ကန္တိကာ ဗဟိသီမာယမေဝ သမ္ဘဝန္တိ, န အန္တောသီမာယံ။ နိဋ္ဌာနသန္နိဋ္ဌာနနာသနအာသာဝစ္ဆေဒိကာ အန္တောသီမာယဉ္စေဝ ဗဟိသီမာယဉ္စ။ အန္တရုဗ္ဘာရော သင်္ဃာယတ္တော, ပက္ကမနနိဋ္ဌာနသန္နိဋ္ဌာနသီမာတိက္ကန္တိကာ ပုဂ္ဂလာဓီနာ, သေသာ တဒုဘယဝိပရီတာ။

တတ္ထ **"နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိံ"** န္တိ ဣမိနာ စီဝရပလိဗောဓာဘာဝမေဝ ဒီပေတိ။ န အာဝါသပလိဗောဓာဘာဝံ။ **"ဥဗ္ဘတသ္မိံ ကထိနေ"**တိ ဣမိနာ ဥဘယပလိဗောဓာဘာဝံ ဒီပေတိ, တသ္မာ ဥဘယပလိဗောဓာဘာဝဒီပနတ္ထံ တဒေဝ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ စေ? န, ဝိသေသသတ္တာ။ ကထံ? ကာမဉ္စေတံ တသ္မာ "ဥဗ္ဘတသ္မိံ ကထိနေ"တိ ကေသဉ္စိ ကထိနုဒ္ဓါရာနံ နာနာ

နိရောဓတ္တာ, သင်္ခတ္ပုဂ္ဂလာဓိနာနဓိနတ္တာ စ အန္တောဗဟိဥဘယသီမာသု နိယမာနိယမတော စ ဥဗ္ဘတသ္မိံ ကထိနေ
သင်္ဃဿ, န ပုဂ္ဂလဿ ဥဗ္ဘတံ ဟောတိ, တထာပိ “ဥဗ္ဘတသ္မိံ ကထိနေ”တိ ဣဒံ သာမညဝစနံ။ တသ္မာ “နိဋ္ဌိ
တစီဝရသ္မိံ”န္တိ ဣမိနာ နိယမေတိ။

ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – သင်္ဃဿ အန္တရုဗ္ဘာရေန ဥဗ္ဘတသ္မိံ ကထိနေ အစ္ဆိန္နစီဝရပလိဗောဓော ဗဟိသီမာဂ
တော ပစ္ဆာ ဂန္တွာ အတ္တနော သီမာဂတော အနိဋ္ဌိတစီဝရော အာနိသံသံ လဘတိ တေတိ ကတ္ဝာ “နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိံ”န္တိ
တိ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ **အာဝါသပလိဗောဓော** နာမ ဝသတိ တ တသ္မိံ   အာဝါသေ, သာပေက္ခော တ ပက္ကမ
တိ။ **စီဝရပလိဗောဓော** နာမ စီဝရံ အကတံ ဝိပ္ပကတံ, စီဝရာသာနုပစ္ဆိန္နာ, တဗ္ဗိပရီတေန အပလိဗောဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။
တတ္ထ အနတ္ထတကထိနာနံ စီဝရကာလသမယေ နိယမတော စတ္တာရော အာနိသံသာ လဗ္ဘန္တိ, အသမာဒာနစာရော
အနိယမတော။ တေန သာသင်္ကသိက္ခာပဒံ ဝုတ္တံ။ ကထံ စတ္တာရော နိယတာတိ စေ? “စီဝရကာလသမယော နာမ အနတ္
ထတေ ကထိနေ ဝဿာနဿ ပစ္ဆိမော မာသော”တိ (ပာရာ. ၆၄၉) ဝစနတော အနတ္ထတကထိနာနံ တသ္မိံ မာသေ
ယာဝဒတ္ထစီဝရံ သိဒ္ဓံ, တထာ တတိယကထိနသိက္ခာပဒေ (ပာရာ. ၄၉၇ အာဒယော) အကာလစီဝရံ နာမ ပိဋ္ဌိသမယတော
ပဋ္ဌာယ တံ ပဋိဂ္ဂဟေတ္ဝာ သင်္ဃတော လဘိတဗ္ဗံ စေ, ယာဝ စီဝရကာလသမယံ နိက္ခိပိတ္ဝာ ဘာဇေတ္ဝာ ဂဟေတဗ္
ဗံ။ ပုဂ္ဂလိကံ စေ, ဝဿာနဿ ဆဋ္ဌပက္ခဿ ပဉ္စမိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ စီဝရကာလသမယံ အနဓိဋ္ဌိတံ အဝိကပ္ပိတံ ဝ
ဋ္ဋတိ အစ္စေကစီဝရသိက္ခာပဒေန အနုညာတတ္တာ, န တတော ပရံ။ တအာ ဥပ္ပန္နစီဝရဿ ပဋိသိဒ္ဓတ္တာ ပဉ္စမကထိ
နေန။ တတ္ထ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တနယော သင်္ဃိကံ သန္ဓာယ, တထာ **ဟေရညကဂန္ထိပဒေ**   စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပဉ္စမကထိနေ (ပာရာ. ၄၅၉ အာဒယော) ပဉ္စမပညတ္တိယာ, အဝိသေသေန တ ကောဒသမေ ဒိဝသေ အာပတ္တိ။ ဝဿ
သာနဿ ဟိ အန္တောနိတရဏတ္ထံ အဋ္ဌကထာယ “နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိံ ဘိက္ခုနာ ဥဗ္ဘတသ္မိံ ကထိနေ”တိ (ပာရာ. ၄၆၂
အာဒယော) ဝုတ္တံ။ သေသဝ နယော ဒုတိယေ, တတိယေ စ။ တေန စီဝရကာလတော ပုရေ တ အန္တော တ ဥပ္ပန္နံ စီဝ
ရကာလတော ဥဒ္ဓံ ဧကဒိဝသမ္ပိ ပရိဟာရံ န လဘတိ။ ယဒိ လဘေယျ, အစ္စေကစီဝရသိက္ခာပဒဝိရောဓော။ “ယာဝ စီဝ
ရကာလသမယံ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ, တတော စေ ဥတ္တရိ နိက္ခိပေယျ, နိဿဂ္ဂိယ”န္တိ (ပာရာ. ၆၄၈) ဟိ တတ္ထ ဝုတ္တံ။
ဝဿာတသိကဘာဝေန သင်္ဃတော လဒ္ဓံ ဝုဋ္ဌဝဿတ္တာ အတ္တနော သန္တကဘူတံ အစ္စေကစီဝရံ စီဝရကာလသမ
ယံ အတိက္ကာမယတော ဧဝ အာပတ္တိ, န အစ္စေကစီဝရကာလံ အတိက္ကာမယတော အာပတ္တီတိ။ “အနတ္ထတေ က
ထိနေ ကောဒသမာသေ ဥပ္ပန္န”န္တိ (ပာရာ. ၅၀၀) ဝစနတော ယော စ တတ္ထ စီဝရုပ္ပာဒော, သော စ နေသံ ဘဝိဿတီ
တိ သိဒ္ဓံ, အနာမန္တစာရဂဏဘောဇနသိက္ခာပဒေ “အညတြ သမယာ”တိ (ပာစိ. ၂၂၂ အာဒယော) ဝုတ္တတ္တာ သေသဒ္
ဝယံ သိဒ္ဓမေဝ။ တသ္မာ “ကာလေပိ အာဒိဿ ဒိန္နံ, ဧတံ အကာလစီဝရ”န္တိ (ပာရာ. ၅၀၀) ဝစနတော အာဒိဿ ဒိန္နစီ
ဝရံ ပရိဟာရံ န လဘတိ။

အပရကတ္တိကာယမေဝ တ ဥဗ္ဘတသ္မိံ ကထိနေ လဘတိ, ဧဝံ “ဥဗ္ဘတသ္မိံ ကထိနေ”တိ ဝုတ္တတ္တာတိ စေ?
န ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဆ ဌာနာနိ ဟိ သာပေက္ခတာယ ဝုတ္တာနိ ။ ဒုဋ္ဌအောသဒ္ဓဝယေ အဓိကရဏစတုတ္ထံ, ပဉ္စမာနိယတေ သော
တဿ ရဟော, တတိယကထိနေ အာဒိဿ ဒိန္နံ စီဝရံ, အစ္စေကစီဝရသိက္ခာပဒေ “သညာဏံ ကတ္ဝာ နိက္ခိပိတဗ္ဗ”န္
တိ ပဒံ, ဒုဗ္ဗုလ္လာရောစနပ္ပဋိစ္ဆာဒနဒ္ဓဝယေ အဓိကရဏံ, ဟာရာဇိကဝစနဒ္ဓ, တီသု ကထိနသိက္ခာပဒေသု “အဋ္ဌန္နံ
မာတိကာနံ အညတရာယာ”တိ ဝစနန္တိ။ တတ္ထ **အာဒိဿ ဒိန္နံ စီဝရံ**   သင်္ဃိကံ ဘာဇိတဗ္ဗစီဝရံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န ပု
ဂ္ဂလိကံ။ **သညာဏံ ကတ္ဝာ နိက္ခိပိတဗ္ဗ**   န္တိ ဝဿာတသိကစီဝရံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ အဝုဋ္ဌဝဿေန ပစ္ဆာ အာတဗ္
ဗတ္တာ သညာဏံ ကာတဗ္ဗံ, န ဉာတိပ္ပဝါရိတတော လဒ္ဓံ ပုဂ္ဂလိကံ သန္ဓာယ။ တသ္မာ ဒုဝိဓံ အစ္စေကစီဝရံ သင်္ဃေ
နိန္နံ, ပုဂ္ဂလေ နိန္နဉ္စာတိ သိဒ္ဓံ။ တတ္ထ သင်္ဃေ ပရိဏတံ အစ္စေကစီဝရံ ဝဿူပနာယိကဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ, ပိဋ္ဌိ
သမယတော ပဋ္ဌာယ တ ယာဝ ပတရဏာ နိက္ခိပိတုံ ဝဋ္ဋတိ ဧဝ သင်္ဃိကတ္တာ, ပုဂ္ဂလိကမ္ပိ “ဝဿံဝုဋ္ဌကာလေ ဂဏ္
ဟထာ”တိ ဒိန္နတ္တာ။ တာဒိသဥ္ဟိ ယာဝ ဝဿံဝုဋ္ဌော န ဟောတိ, တာဝ တဿေဝ အာယကဿ သန္တကံ ဟောတိ။
ဧတ္တကော ဝိသေသဟေတု။

“အနစ္စေကစီဝရေ အနစ္စေကစီဝရသညီ စီဝရကာလသမယံ အတိက္ကာမေတိ, အနာပတ္တိ”တိ ဝစနတော အစ္စေ
ကစီဝရကဿေဝ သော အပရာဓော။ ယေန “ဝိရောဓော”တိ ဝစနံ ဒဿေယျာတိ န ဝိနယေ ဝိသေသဟေတု ပရိယေသိ
တဗ္ဗော။ ဗုဒ္ဓဝိသယတ္တာ ပမာဏန္တိ စေ? န, ယဒိ ဧဝံ ဧတ္ထ အတ္တနော သန္တကဘူတမ္ပိ အစ္စေကစီဝရံ သညာဏံ က

တတ္ထ နိက္ခိပိတဗ္ဗမေဝ, န အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ န ဝိကပ္ပေတဗ္ဗံ န ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗံ။ တတော ''အနာပတ္တိ, အန္တောသမယေ အဓိဋ္ဌေတိ ဝိကပ္ပေတိ ဝိဿဇ္ဇေတီ''တိအာဒိဝစနဝိရောဓော (ပါရာ. ၆၅၁) အဓိတသေတဗ္ဗော သိယာ။ တထာ ''ဝဿာနဿ ပစ္ဆိမေ မာသေ ကထိနုဒ္ဓာရေ ကတေ တသ္မိံ မာသေ အတ္ထတေ ကထိနေ ကထိနုဒ္ဓာရဒိဝသံ အတိက္ကာမေတိ, နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတီ''တိ ဝစနတော နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတီတိ အယမ္ပိ အတ္ထဝိရောဓော အဓိတသေတဗ္ဗော သိယာ။ တသ္မိဉ္စ ''အနစ္စေကစီဝရေ အနာပတ္တီ''တိ ဝုတ္တံ, တဉ္စ အနဓိဋ္ဌိတံ အဝိကပ္ပိတမေဝါတိ ဧတ္တကော ဝိသေသပေဟတု။ အတိရေကစီဝရဥ္စေတံ ပဌမသိက္ခာပဒေနာပတ္တိ, ကာလတရံ စေ အနာပတ္တိယေဝါတိ ကမဿ အတ္ထဿ အယံ ဘာဂဝတော ဝိသေသပေဟတု။ တထာ အတိရေကဒသာဟာနာဂတာယေဝ ကတ္တိကပုဏ္ဏမာယ သင်္ဃဿ ဝဿာတသိကတ္တံ အစ္စေကစီဝရံ ဝိယ ဒဒမာနံ န ဂဟေတဗ္ဗံ, ဒသာဟာနာဂတာယ ဧဝ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ ဧတ္တကော ဝိသေသပေဟတု။ တတော အဋ္ဌကထာနယဝိရောဓော စ အဓိတသေတဗ္ဗော သိယာ။ တတ္ထ ''အဓိဋ္ဌိတတော ပဋ္ဌာယ ဥပ္ပန္နံ အစ္စေကစီဝရံ န ဟောတီ''တိ ဝတ္တတ အညထာ နယော ဒဿိတော။ **ဟေရာဏိကဂဏ္ဌိပဒေ** သော စ နယော သင်္ဂိကံ ဥပာအယ ဝုတ္တတ္တာ န ဝိရုဇ္ဈတီတိ နေဝ သော စ ပဋိက္ခိတ္တော။ ယထာ အနစ္စေကစီဝရံ ဆဋ္ဌိတော ပဋ္ဌာယ ဥပ္ပန္နံ အတိရေကဒသာဟာနာဂတာယပိ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ, ပဋိဂ္ဂဟေတွာ စီဝရကာလသမယံ အတိက္ကာမယတောပိ အနာပတ္တီတိ အယမ္ပိ နယော အဓိတသေတဗ္ဗော သိယာ။ တတော ပဌမကထိနဝိရောဓော။ ဒသာဟာနာဂတာယ ဧဝ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ, ပဋိဂ္ဂဟေတွာ စီဝရကာလသမယံ အတိက္ကာမယတော အနာပတ္တီတိ စေ, တံ ဒွေဝ ဒသာဟေ လဘတီတိ ဧတ္တကော ဝိသေသပေဟတု။

အန္တရာ အနာပတ္တိကျေတ္တစီဝရကာလပ္ပဝိဋ္ဌတ္တာ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ပစ္စုဒ္ဓရံ ဝိယ တံ ပုနပိ ဒသာဟေ လဘတီတိ စေ? န, ကာလပ္ပဝေသော အဓိဋ္ဌာနံ ဝိယ ဟောတီတိ စေ? န, ''ဝဿိကသာဋိကံ ဝဿာနံ စာတုမာသံ အဓိဋ္ဌာတုံ, တတော ပရံ ဝိကပ္ပေတု''န္တိ ဝစနဝိရောဓံ ကတွာ, တတော ပရံ ဒသာဟံ အဝိကပ္ပေန္တဿာပိ အနာပတ္တိ သိယာ။ အပိစ ယံ ဝုတ္တံ အဋ္ဌကထာယံ ''ဝဿိကသာဋိကာ အန္တောဝဿေ လဒ္ဓာ စေဝ နိဋ္ဌိတာ စ, အန္တောဒသာဟေ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ, ဒသာဟာတိက္ကမေ နိဋ္ဌိတာ, တဒဟေဝ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ, ဒသာဟေ အပ္ပဟောန္တေ စီဝရကာလံ နာတိက္ကာမေတဗ္ဗာ''တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၆၃၀)။ တေန အာပတ္တိတော န မုစ္စေယျ။ ကာလပ္ပဝေသော ဟိ အဓိဋ္ဌာနပရိယာယော န ဇာတောတိ။ ဧတ္တာဝတာ ယထာဝုတ္တော အတ္ထဝိကပ္ပော ဟဋ္ဌိနယေနေဝ ပတိဋ္ဌာပိတော ဟောတိ။

အပိစေတ္ထ ယံ ဝုတ္တံ အဋ္ဌကထာယံ ''ဒသာဟေ အပ္ပဟောန္တေ စီဝရကာလံ နာတိက္ကာမေတဗ္ဗာ''တိ, တတ္ထပိ စီဝရကာလေ ဥပ္ပန္နံ, ဒသာဟေ အပ္ပဟောန္တေ စဿ ကရဏံ နတ္ထိ, တံ အစ္စေကစီဝရံ အကာလစီဝရမ္ပိ စီဝရကာလံ နာတိက္ကာမေတဗ္ဗန္တိ သိဒ္ဓမေတံ။ ဟဋ္ဌိတော စ တဉ္စေ အန္တောကာလေ ဥပ္ပန္နတိ, ဒသာဟေ အပ္ပဟောန္တေပိ ဥပ္ပန္န တိ, ဧဝံ ဥပ္ပန္နံ အစ္စေကစီဝရံ အစ္စေကစီဝရမေဝ န ဟောတိ။ န ဟိ တံ ကာလဝိသေသဝသေန အစ္စေကစီဝရသင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ ''အစ္စေကစီဝရံ နာမ သေနာယ ဝါ ဂန္တုကာမော ဟောတိ, ပဝါသံ ဝါ ဂန္တုကာမော ဟောတိ, ဂိလာနော ဝါ ဟောတိ, ဂဗ္ဘိနီ ဝါ ဟောတိ , အဿဒ္ဓဿ ဝါ သဒ္ဓါ ဥပ္ပန္နာ ဟောတိ။ပေ။ 'ဝဿာဝါသိကံ ဒဿာမီ'တိ ဧဝံ အာရောစိတံ, ဧတံ အစ္စေကစီဝရံ နာမာ''တိ (ပါရာ. ၆၄၉)။ တသ္မာ ယထာ တံ စီဝရံ နာတိက္ကာမေတဗ္ဗံ, တထာ အနစ္စေကစီဝရမ္ပီတိ သိဒ္ဓံ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ အဋ္ဌကထာယံ ''ဒသာဟေ အပ္ပဟောန္တေ စီဝရကာလံ နာတိက္ကာမေတဗ္ဗာ''တိ။ အပိစ ယဒိ ဧဝံ တံ အစ္စေကစီဝရသိက္ခာပဒမေဝ အစ္စေကစီဝရံ စီဝရကာလံ နာတိက္ကာမေတဗ္ဗန္တိ ကမဿ ပန အတ္ထဝိသေသဿ ဒဿနတ္ထံ ဘာဂဝတာ ပညတ္တံ။

မဟာအဋ္ဌကထာယံ ပန တံ ဧဝံ ဝုတ္တံ – ကာမဉ္စေဒံ ''ဒသာဟပရမံ အတိရေကစီဝရံ ဓာရေတဗ္ဗ''န္တိ ကမိနာ သိဒ္ဓံ, အဋ္ဌုပ္ပတ္တိဝသေန ပန အပုဗ္ဗံ ဝိယ အတ္ထံ ဒဿေတွာ သိက္ခာပဒံ ဌပိတန္တိ အတ္ထဝိသေသဒီပနပယောဇနတော။ တသ္မာ တံ တဿ အတ္ထဝိသေသဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တန္တိ သိဒ္ဓမေဝ။ တသ္မာပိ ဝေဒိတဗ္ဗမေဝ ယံ ကိဉ္စိ စီဝရံ စီဝရကာလသမယံ နာတိက္ကာမေတဗ္ဗန္တိ။ အပိစ ယံ ဝုတ္တံ အဋ္ဌကထာယံ ''ဆဋ္ဌိတော ပဋ္ဌာယ ပန ဥပ္ပန္နံ အနစ္စေကစီဝရမ္ပိ ပစ္စုဒ္ဓရေတွာ ဌပိတစီဝရမ္ပိ ဧတံ ပရိဟာရံ လဘတီ''တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၆၄၆-၆၄၉)။ တေန ''အနစ္စေကစီဝရေ အနစ္စေကစီဝရသညီ စီဝရကာလသမယံ အတိက္ကာမေတိ, အနာပတ္တီ''တိ (ပါရာ. ၆၅၀) ကမိနာပိ အနစ္စေကစီဝရဿာပိ အစ္စေကစီဝရပရိဟာရလာဘော ဒီပေတီတိ။

ဧတ္တာဝတာ ယထာဝုတ္တော ဒုတိယော အတ္ထဝိကပ္ပော ပါဠိနယေန, အဋ္ဌကထာနယေန စ ပတိဋ္ဌာပိတော ဟောတိ။ ဧဝံ တာဝ ပကိဏ္ဏကကာယ အဓိကထာ ပရတော ပါဌတော ဝိတ္ထာရိတာ ဟောတီတိ အပကိဏ္ဏကကံ။

စီဝရပလိဗောဓော, အာဝါသပလိဗောဓော စာတိ ဒွေဝ ပလိဗောဓာ။ တေသု ဧကပလိဗောဓေပိ သတိ အနာမန္တစာရာဒိ အာနိသံသံ လဘတိ, တံ ဣမေ နတ္ထီတိ ဒဿေတုံ **“နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိံ ဘိက္ခုနာ ဥဗ္ဘတသ္မိံ ကထိနေ”** တိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ဧဝ **“အတ္ထတကထိနဿ ဟိ ဘိက္ခုနော”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ကထိနတ္ထာရာရဟဿာ** တိ ဧတ္ထ “အဋ္ဌဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ဘဗ္ဗော ကထိနံ အတ္ထရိတုံ – ပုဗ္ဗကရဏံ ဇာနာတိ, ပစ္စုဒ္ဓာရံ ဇာနာတိ, အဓိဋ္ဌာနံ ဇာနာတိ, အတ္ထာရံ ဇာနာတိ, မာတိကံ ဇာနာတိ, ပလိဗောဓံ ဇာနာတိ, ဥဒ္ဓာရံ ဇာနာတိ, အာနိသံသံ ဇာနာတီ”တိ (ပရိ. ၄၀၉) ဝစနတော ဣမေဟိ အဋ္ဌဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ကထိနတ္ထာရာရဟော နာမ။ **ပုဗ္ဗကရဏံ** နာမ ဓောဝန ဝိစာရဏစ္ဆေဒနသိဗ္ဗနရဇနကပ္ပကရဏံ။

“စီဝရံ နာမ ခောမ”န္တိအာဒိနာ ပါဠိဝသေန ဇာတိဉ္စ ပမာဏဉ္စ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အတိရေကစီဝရံ ဒဿေတုံ **“ယံ ပန ဝုတ္တံ အဓိဋ္ဌိတဝိကပ္ပိတေသု”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဌပိတဋ္ဌာနံ သလ္လက္ခေတွာ”** တိ ဝုတ္တေပိ ယသ္မိံ ဌာနေ ယံ ဌပိတံ, တသ္မိံ တံ ပစ္ဆာ ဟောတု ဝါ, မာ ဝါ, အဓိဋ္ဌာနံ ရုဟတေဝ။ ပုရေ ပစ္ဆာ ဌပနဋ္ဌာနံ န ပမာဏံ။

အန္တိမဝတ္ထုံ အဇ္ဈာပန္နဿ ဘိက္ခုဘာဝပရိစ္စာဂဝသေန သေတဝတ္ထနိဝာသနံ ဝါ ကာသာဝစဇနံ ဝါ **ဟီနာယာဝတ္တနံ**။

ဧကာဒသမေ အရုဏုဂ္ဂမနေ တိ အန္တိမံ ဌပေတွာ တတော ပုရိမတရသ္မိန္တိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ **အန္တိမံ** နာမ အပရကတ္တိကာယ ပဉ္စမာရုဏုဂ္ဂမနံ။ တဉ္ဟိ ကာလတ္တာ နိဿဂ္ဂိယံ န ကရောတိ။ ဣမ “နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိံ ဘိက္ခုနာ”တိ ကရဏဝစနံ နိအနာနပေက္ခံ နိအနေ ကရဏာဘာဝတော။ တသ္မာ ဧဝ “ဒသာဟပရမ”န္တိ အယမေတ္ထ အနုပညတ္တီတိ ဝုတ္တံ။ “အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, တိစီဝရံ အဓိဋ္ဌာတုံ န ဝိကပ္ပေတု”န္တိအာဒိ (မဟာဝ. ၃၅၈) ဝစနတော စ ဣမ “ဝိကပ္ပေတီ”တိ အဝိသေသေန ဝုတ္တဝစနံ ဝိရုဒ္ဓံ ဝိယ ဒိဿတိ, န စ ဝိရုဒ္ဓံ တထာဂတာ ဘာသန္တိ, တသ္မာ ဧဝမဿ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော – တိစီဝရံ တိစီဝရသင်္ခေပေန ပရိဟာရတော အဓိဋ္ဌာတုမေဝ အနုဇာနာမိ, န ဝိကပ္ပေတုံ။ ဝဿိကသာဋိကံ ပန စတုမာသတော ပရံ ဝိကပ္ပေတုမေဝ, န အဓိဋ္ဌာတုန္တိ။ ဧဝဉ္စ ပန သတိ ယော တိစီဝရေ ဧကေန စီဝရေန ဝိပ္ပဝသိတုကာမော ဟောတိ, တဿ တိစီဝရာဓိဋ္ဌာနံ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ ဝိပ္ပဝါသသုခတ္ထံ ဝိကပ္ပနာယ ဩကာသော ဒိန္နော ဟောတိ, ဒသာဟာတိက္ကမေ စ အနာပတ္တီတိ။ ဧတေန ဥပါယေန သဗ္ဗတ္ထ ဝိကပ္ပနာယ အပ္ပဋိသိဒ္ဓဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ လိခိတံ။

ဣမဿ ပန သိက္ခာပဒဿ အယံ သင်္ခေပဝိနိစ္ဆယော – အနတ္ထတေ ကထိနေ ဟေမန္တာနံ ပဌမဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ, အတ္ထတေ ကထိနေ ဂိမှာနံ ပဌမဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဥပ္ပန္နစီဝရံ သန္ဓာယ **“နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဧတ္ထာဟ – “ရဇကေဟိ ဓောတပေတွာ သေတကံ ကာရာပေန္တဿာပိ အဓိဋ္ဌာနံ အဓိဋ္ဌာနမေဝ”တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၄၆၅) ဝစနတော အရဇိတေပိ အဓိဋ္ဌာနံ ရုဟတီတိ။ တေန သူစိကမ္မံ ကတွာ ရဇိတွာ ကပ္ပဗိန္ဒုံ ဒတွာ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗန္တိ နိယမော ကာတဗ္ဗော, န ကာတဗ္ဗောတိ? ကတ္တဗ္ဗော။ ပတ္တော ဝိယ အဓိဋ္ဌိတော ယထာ ပုန သေတဘာဝံ ဝါ တမ္ဗဘာဝံ ဝါ ပတ္တော အဓိဋ္ဌာနံ န ဝိဇဟတိ, န စ ပန တာဒိသော ယံ အဓိဋ္ဌာနံ ဥပဂစ္ဆတိ, ဧဝမေတံ ဒဋ္ဌဗ္ဗန္တိ။ “သွေဝ ကထိနံ ဥဒ္ဓရိဿတီ”တိ လဒ္ဓစီဝရံ သစေ အဇ္ဇေဝ န အဓိဋ္ဌာတိ, အရုဏုဂ္ဂမနေ ဧဝ နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ။ ကသ္မာ? “နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိ”န္တိအာဒိနာ (ပါရာ. ၄၆၂-၄၆၃;) သိက္ခာပဒဿ ဝုတ္တတ္တာ။ ကထိနဗ္ဘန္တရေ ဒသာဟတော ဥတ္တရိပိ ပရိဟာရံ လဘတိ, ကထိနတော ပန ပစ္ဆာ ဧကဒိဝသမ္ပိ န လဘတိ။ ယထာ ကိံ – ယထာ အတ္ထတကထိနော သဃော တိစီဝရံ အတ္ထတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဥဗ္ဘာရာ အာနိသံသံ လဘတိ, န တတော ပရံ, ဧဝံ အတ္ထတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဥဗ္ဘာရာ လဘတိ, ဥဒ္ဓတေ ပန ကထိနေ ဧကဒိဝသမ္ပိ န လဘတိ။ ဧတ္ထာဟ – ဥဗ္ဘတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ပုန ဒသာဟံ လဘတီတိ? န, ကသ္မာ? “အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, ဒသာဟပရမံ အတိရေကစီဝရံ ဓာရေတု”န္တိ ဝစနတော။ ကထိနဗ္ဘန္တရေပိ ဧကာဒသေ အရုဏုဂ္ဂမနေ နိဿဂ္ဂိယန္တိ အာပန္နံ။ တံ ပန အတိပ္ပသင်္ဂံ နိဝါရေတုံ “နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိ”န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ, န ကထိနဒိဝသာနိ အဒိဝသာနီတိ ဒီပနတ္ထံ။ အယမတ္ထော တတ္ထ တတ္ထ အာဝိဘဝိဿတိ။ အထ ဝါ ဝဿိကသာဋိကာ အနတိရိတ္တပ္ပမာဏာ နာမံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တနယေနေဝ စတ္တာ

ရော ဝဒ္ဓိကေ မာသေ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ, တတော ပရံ ပစ္စုဒ္ဓရိတ္ဝာ ဝိကပ္ပေတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တံ။ ထွေ "ပစ္စုဒ္ဓရိတ္ဝာ"တိ ဝစနေ ဥပေယသထဒိဝသေ ဓေ ပစ္စုဒ္ဓရိတ္ဝာ ဝိကပ္ပေတ္ဝာ ဌပိတံ ဟောတိ, တတော ပရံ ဟေမန္တဿ ပဌမဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ပစ္စုဒ္ဓရဏာဘာဝတော။ ဧဝံ ကထိနတ္ထာရေ ဥပ္ပန္နစီဝရမ္ပိ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ လိခိတံ။

ကထိနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဥဒေသိတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

"အတ္ထတကထိနဿ ပဥ္စ မာသေ ဗဒ္ဓသီမာယံ ယတ္ထ ကတ္ထစိ စီဝရံ နိက္ခိပိတ္ဝာ ပက္ကမန္တဿ အနာပတ္တီ"တိ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ "အဗဒ္ဓသီမာယပိ ဝဋ္ဋတီ"တိ ဣဒံ အဗဒ္ဓသီမာယံ ကထိနတ္ထာရဿ အာရညကသိက္ခာပဒဥ္စ သာဓေတီတိ လိခိတံ။ ဣဒါနိ –

"ဆိန္နံ့ ဓုတင်္ဂံ သာသင်္က-သမ္မတော သန္တရုတ္တရံ။
အစီဝရဿာနာပတ္တိ၊ ပစ္စုဒ္ဓာရာဒိသိဒ္ဓိတော"တိ။ (ဝဇိရ. ဋီ. ပာရာဇိက ၄၇၉) –

ဣဒံ ပကိဏ္ဏကံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထာယံ စောဒနာပုဗ္ဗင်္ဂမဝိနိစ္ဆယော – ကေစိ "ဒိဂုဏံ သင်္ဃာဋိန္တိ (မဟာဝ. ၃၄၈) ဝစနတော "ကေစိ့ကာ သင်္ဃာဋိ နာဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ။ သစေ အဓိဋ္ဌာတိ, န ရုဟတီ"တိ ဝတ္ဝာ ဥပသမ္ပဒာပေက္ခာနမ္ပိ ဒိဂုဏံယေဝ သင်္ဃာဋိံ ဒတ္ဝာ ဥပသမ္ပာဒေန္တိ, တေ ဣမိနာ သုတ္တလေသေန သညာပေတဗ္ဗာ။ ဘဂဝတာ ဟိ "ဆိန္နကံ သင်္ဃာဋိံ, ဆိန္နကံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ, ဆိန္နကံ အန္တရဝါသက"န္တိ ပဌမံ အနုညာတံ။ တတော "အညတရဿ ဘိက္ခုနော တိစီဝရေ ကရိယမာနေ သဗ္ဗံ ဆိန္နကံ နပ္ပဟောတိ။ ဒွေ ဆိန္နကာနိ ဧကံ အဆိန္နကံ နပ္ပဟောတိ, ဒွေ အဆိန္နကာနိ ဧကံ ဆိန္နကံ နပ္ပဟောတီ"တိ ဣမသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ "အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, အန္ဝာဓိကမ္ပိ အာရောပေတု"န္တိ (မဟာဝ. ၃၆၀) အနုညာတံ, တသ္မာ ဧကစ္စိကာပိ သင်္ဃာဋိ ဝဋ္ဋတီတိ သိဒ္ဓံ။ ယာ ဆိဇ္ဇမာနာပိ နပ္ပဟောတိ, တဿာ ကုတော ဒိဂုဏတာတိ? အဋ္ဌကထာယမ္ပိဿ ဝုတ္တံ "အန္ဝာဓိကမ္ပိ အာရောပေတုန္တိ အာဂန္တုကပတ္တမ္ပိ အတုံ, ဣဒံ ပန အပ္ပဟောနကေ အာရောပေတဗ္ဗံ။ သစေ ပဟောတိ, အာဂန္တုကပတ္တံ န ဝဋ္ဋတိ, ဆိန္ဒိတဗ္ဗမေဝာ"တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၃၆၀)။ ကထိနံ ပန **ဆိန္နကမေဝ** ဝဋ္ဋတိ, အာဝေဏိကလက္ခဏတ္တာ, "ဆိန္နကံ ဒိဂုဏံ နပ္ပဟောတီ"တိ ဝစနာဘာဝတော စာတိ သန္နိဋ္ဌာနမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗန္တိ။

ဓုတင်္ဂ န္တိ အနုပသမ္ပန္နာနံ တေစီဝရိကဓုတင်္ဂာဘာဝတော တိစီဝရေနေဝ တေစီဝရိကောတိ, တေသံ အဓိဋ္ဌာနာဘာဝတော **"အဓိဋ္ဌိတေနေဝ"** တိ ဝတ္တဗ္ဗံ ဟောတူတိ စေ? န, ဓုတင်္ဂဘေဒေန ဝိရောဓပ္ပသင်္ဂတော။ စတုတ္ထစီဝရသာဒိယနေန ဟိ ဓုတင်္ဂဘေဒော, န တိစီဝရဝိပ္ပဝာသေန, နာပိ အတိရေကစီဝရသာဒိယနေန, နာပိ အတိရေကစီဝရဓာရဏေန။ ယသ္မာ ပန ဘိက္ခူနံ ဧဝ ဘဂဝတာ အဓိဋ္ဌာနဝသေန နဝ စီဝရာနိ အနုညာတာနိ, ဇာတိဝသေန စ ဝုတ္တာနိ, န ဧဝံ အနုပသမ္ပန္နာနံ, တသ္မာ နေသံ စီဝရနိယမာဘာဝတ န တံ ဓုတင်္ဂံ အနုညာတံ ဂဟေဋ္ဌာနံ ဝိယ။ တသ္မာ တဿ သမာဒာနဝိဓာနေ အဝစနတော စ သန္နိဋ္ဌာနမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗန္တိ။

သာသင်္ကသမ္မတောတိ ကင်္ခာဝိတရဏိယံ (ကင်္ခာ. အဋ္ဌ. သာသင်္ကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ) သာသင်္ကသိက္ခာပဒေ ဝိသုံ အင်္ဂာနိ န ဝုတ္တာနိ, "သေသမေတ္ထ စီဝရဝဂ္ဂဿ ဒုတိယသိက္ခာပဒေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗ"န္တိ ဝုတ္တံ, န စ ပနေတံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ရတ္တိဝိပ္ပဝာသော စတုတ္ထမင်္ဂံ, ဣဓ ဆာရတ္တိဝိပ္ပဝာသော, အယမေတ္ထ ဝိသေသော တိ။ တသ္မာ အင်္ဂသာမညတော စ သမ္မုတိသာမညတော စ သာသင်္ကသိက္ခာပဒမေဝိဒန္တိ ဣဒံ နိပ္ပဒေသံ, တံ သပ္ပဒေသံ မာသပရမတ္တာ။ တတ္ထ ဗဟိကမေပိ ကမသီမံ ဩက္ကမိတ္ဝာ ဝသိတ္ဝာ ပက္ကမန္တဿ အနာပတ္တိ, ဣဓ နတထာ။ ဣဓ အနန္တရေ အနန္တရေ အရုဏုဂ္ဂမနေ နိဿဂ္ဂိယံ, တတ္ထ သတ္တမေတိ အယံ ဣမေသံ ဒွိန္နံ ဝိသေသော။ အင်္ဂါနိ ပန စီဝရနိက္ခေပနင်္ဂသမ္ပတ္တိတော ဝိပရိယာယေန, ဣဓ ဝုတ္တနယေန စ သိဒ္ဓတ္တာ န ဝုတ္တာနိ။ တာနိ ကာမံ န ဝုတ္တာနိ, တထာပိ စတုတ္ထမင်္ဂံ ဝိသေသိတဗ္ဗံ, န ပန ဝိသေသိတံ။ ကိံ ကာရဏံ? ဣဓ ဝုတ္တနိဿဇ္ဇနက္ကမေန နိဿဇ္ဇိတ္ဝာ အာပတ္တိဒေသနတော, တတ္ထာပန္နာပတ္တိဝိမောက္ခဒီပနတ္ထံ။ သံဝစ္ဆရဝိပ္ပဝုတ္ထမ္ပိ ရတ္တိဝိပ္ပဝုတ္ထ

မေဝ, ပဌေဝ ဆာရတ္တဝိပ္ပဝုတ္ထံ။ ဧဝံ သန္တေပိ တတ္ထ ယထာဝုတ္တအင်္ဂသမ္ပတ္တိယာ သတိ တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ ဟေမန္တေ, ဂိမှေဟ တ နိဿဇ္ဇတိ စေ? ဣဓ ဝုတ္တနယေနာပိ နိဿဇ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတီတိ ဉာပနတ္ထံ စတုတ္ထမင်္ဂံ န ဝိသေသိတန္တိ နော တက္ကောတိ အာစရိယော။ မာသာတိက္ကန္တံ, ဒသာဟာတိက္ကန္တမ္ပိ စီဝရံ “ဒသာဟာတိက္ကန္တ”န္တိ ဝတွာ နိဿဇ္ဇမေဝ, န ဦနမာသံ ဟုတွာ “ဒသာဟာတိက္ကန္တ”န္တိ ဝတွာ, မာသာတိက္ကန္တ”န္တိ ဝတွာတိ ဧကေ။ တထာပိ သစေ ပစ္စာသာစီဝရံ ဟောတိ, နိဿဂ္ဂိယံ။ “ဒသာဟာတိက္ကန္တ”န္တိ ဝတွာ မူလစီဝရံ ပန “မာသာတိက္ကန္တ”န္တိ ဝတွာ နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗံ။

“သန္တရုတ္တရ” န္တိ တ “သင်္ဃာဋိ”န္တိ တ “စီဝရ”န္တိ တ ကိံ တိစီဝရံ, ဥဒာဟု အညမ္ပိတိ? ကိဉ္စေတ္ထ – ယဒိ တိစီဝရမေဝ ပဋိသိဒ္ဓံ, ပရိယာပန္နဝသေန အစ္ဆိန္နစီဝရအအဆန္နနဓောတပနဝိညတ္တိအာဒိဝိရောဓော။ အထ အညမ္ပိ “နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိ”န္တိ ဧဝမာဒိနာ ဝိရောဓောတိ? ဝုစ္စတေ – န နိယမတော ဝေဒိတဗ္ဗံ ယထာသမ္ဘဝံ ဂဟေတဗ္ဗတော။ တထာ ဟိ “စီဝရံ နိက္ခိပိတွာ သန္တရုတ္တရေန ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တီ”တိ (ပါရာ. ၄၇၁) ဧဝမာဒီသု တိစီဝရမေဝ, “န, ဘိက္ခဝေ, သန္တရုတ္တရေန ဂါမော ပဝိသိတဗ္ဗော (မဟာဝ. ၃၆၂), သန္တရုတ္တရပရမံ တေန စီဝရံ သာဒိတဗ္ဗ”န္တိ (ပါရာ. ၅၂၃-၅၂၄) ဧဝမာဒီသု ယံ ကိဉ္စိ, တထာ “သဂုဏံ ကတွာ သင်္ဃာဋိယော ဒါတဗ္ဗာ, နိဝါသနံ ဒါတဗ္ဗံ, သင်္ဃာဋိ ဒါတဗ္ဗာ, ဟန္ဒ တေ, အာဝုသော , သင်္ဃာဋိ, ဒေဟိ မေ ပဋ”န္တိ ဧဝမာဒီသု။ ဝုတ္တဉှေတံ “သဗ္ဗဉှိ စီဝရံ သင်္ဃဋိတဋ္ဌေန ‘သင်္ဃာဋိ’တိ ဝုစ္စတီ”တိ (ပါစိ. အဋ္ဌ. ၈၉၈)။ တထာ “နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိ”န္တိ ဧတ္ထာပီတိ ဧကေ။ အန္တောသမယေ ယာဝဒတ္ထံ စီဝရံ အနုညာတံ, တံ သန္ဓာယ ကရိယမာနံ ကထာ နိဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆိဿတိ, တသ္မာ တိစီဝရမေဝါတိ ဧကေ။

အစီဝရဿာနာပတ္တိ **ပစ္စုဒ္ဓာရာဒိသိဒ္ဓိတော** တိ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဥဒေါသိတသိက္ခာပဒဿ နိပ္ပယောဇနဘာဝပ္ပသင်္ဂတော တိစီဝရဝိပ္ပဝါသေ တေစီဝရိကဿ အာပတ္တီတိ ဧကေ။ တတ္ထေတံ ဝုစ္စတိ န ဟောတိ အာပတ္တိ ပစ္စုဒ္ဓာရာဒိသိဒ္ဓိတော။ “အနာပတ္တိ အန္တောအရုဏေ ပစ္စုဒ္ဓရတိ ဝိဿဇ္ဇေတီ”တိ (ပါရာ. ၄၉၆) ဟိ ဝုတ္တံ။ အညထာ ပစ္စုဒ္ဓရန္တဿ, အန္တောအရုဏေ ဝိဿဇ္ဇေန္တဿ စ ယာဝ အညော နာဓိဋ္ဌာတိ, တာဝ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ ယထာဝုတ္တနယေနေဝ။ အညထာ သတ္တဗ္ဘန္တရေန ဝိပ္ပဝသဿာတိ ဝိပ္ပဝသတော ယထာရုတံယေဝ သတိ ဝိပ္ပဝသေ ဝိပ္ပဝသတော, အဝိပ္ပဝသေ သတိ အဝိပ္ပဝသတောတိ။

ဥဒေါသိတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. အကာလစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အပရိက္ခိတ္တဿ ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနဿ ဒုဗ္ဗိဇာနတ္တာ တံ ဒဿေတုံ **“အပိစ ဘိက္ခုနာ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဝိဟာရပရိယန္တေ နိဝိဋ္ဌဓုဝသန္နိပါတဋ္ဌာနတော ဝါ ပရိယန္တေ ဌိတဘောဇနသာလတော ဝါ နိဗဒ္ဓဝသနကအာဝါသတော ဝါတိ ဧဝံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ သစေ ဝိဟာရေ သန္နိပတိတဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ ဧကာဗဒ္ဓါ ဟုတွာ ယောဇနသတမ္ပိ ပူရေတွာ နိသီဒန္တိ, ယောဇနသတမ္ပိ ဥပစာရသီမာ ဟောတီတိ အတ္ထော။ “သမာနသံဝါသကသီမာယာ”တိ ဝုတ္တေ ခဏ္ဍသီမာဒီသု ဌိတာနံ န ပါပုဏာတိ, တာသံ ဝိသုံ သမာနသံဝါသကသီမတ္တာတိ စ သမာနသံဝါသကအဝိပ္ပဝါသသီမာနံ ဣဒံ နာနတ္တံ။ “အဝိပ္ပဝါသသီမာယ ဒမ္မီ”တိ ဒိန္နံ ပန ဂါမေ ဌိတာနံ န ပါပုဏာတိ။ ကသ္မာ? “ဌပေတွာ ဂါမဉ္စ ဂါမူပစာရဉ္စာ”တိ (မဟာဝ. ၁၄၄) ဝစနတော။ “သမာနသံဝါသကသီမာယာ”တိ ဒိန္နံ ပန ယသ္မိံ ဌာနေ အဝိပ္ပဝါသသီမာ အတ္ထိ, တတ္ထ ဌိတာနမ္ပိ။ **“တတြ ဌိတာနမ္ပိ ပါပုဏာတီ”** တိ စ, “ခဏ္ဍသီမာယံ ဌတွာ ‘သီမဋ္ဌကသင်္ဃော ဂဏှာတူ’တိ ဝုတ္တေ ဥပစာရသီမာယ ဧဝ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဒါတဗ္ဗ”န္တိ စ, “တေသံ ဗဟိသီမဋ္ဌာနမ္ပိ ပါပုဏာတိ ယာဝ ကထိနဿုဗ္ဘာရာတိ အတ္ထော”တိ စ, “အနတ္ထတေ ပန ကထိနေ အန္တောဟေမန္တေ သစေ ဝိဟာရံ ပဝိသိတွာ ‘ဝဿံ ဝုဋ္ဌသင်္ဃဿ ဒမ္မီ’တိ ဝဒတိ, ယေ တတ္ထ ဝဿစ္ဆေဒံ အကတွာ ပစ္ဆိမဝဿံဝုဋ္ဌာ, တေသံ ဗဟိသီမဋ္ဌာနမ္ပိ ပါပုဏာတီ”တိ ဝိနယဓရော ပရိစ္ဆိန္ဒန္တိ, အဋ္ဌကထာယံ ပန အနာဂတံ။ တသ္မာ **သမန္တပါသာဒိကာယံ** “လက္ခဏညူ ဝဒန္တီ”တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၃၇၉) ဝုတ္တန္တိ စ, ““စီဝရမာသတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဟေမန္တဿ ပစ္ဆိမော ဒိဝသော, တာဝ ဝဿာဝါသိကံ ဒေမာ’တိ ဝုတ္တေ ကထိနံ အတ္ထတံ ဝါ ဟောတု, အနတ္ထတံ ဝါတိ ယံ သမန္တပါသာဒိကာဝစနံ

(မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၃၇၉), ဧတ္တာပိ ယဒိ အတ္ထတံ, ပုရိမဝဿံဝုတ္ထာ ပဉ္စ မာသေ။ ယဒိ အနတ္ထတံ, ပစ္ဆိမဝဿံဝုတ္ထာ စ တ္တာရော မာသေ လဘန္တီတိ ဝိနိစ္ဆယော’’တိ စ လိခိတံ။

“ယေဟိ မယ္ဟံ ယာဂု ပီတာတိ ယေဟိ နိမန္တိတေဟိ မယ္ဟံ ယာဂု ပီတာတိ အဓိပ္ပာယော။ တသ္မာ ယေဟိ နိမန္ တိတေဟိ ယာဂု ပီတာ, တေသံယေဝ ဟာပုဏာတီတိ ဝုတ္တံ။ အညထာ ‘ယေဟိ မယ္ဟံ ယာဂု ပီတာ’တိ ဝုတ္တေ နိမန္တိ တာ တ ဟောန္တု, အနိမန္တိတာ တ, ယေဟိ ပီတာ, တေသံ ဟာပုဏိတဗ္ဗာနိ’’တိ ဝဒန္တိ။ ဧတ္ထ “နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိံ ဘိက္ခု နာ ဥဗ္ဘတသ္မိံ ကထိနေ’’တိ ဝဒန္တော ဉာပေတိ ဧတ္ထန္တရေ တိဏ္ဏမ္ပိ အကာလစီဝရာနံ ဥပ္ပတ္တိအဘာဝန္တိ။ က သ္မာ ပန ပဒဘာဇနေ ဝိတ္ထာရိတာနီတိ? ဝုစ္စတေ – ဣဒံ ပန သိက္ခာပဒံ အဓိဋ္ဌာနံ သန္ဓာယ န ဝုတ္တံ ကိန္တု ပဌမသိက္ခာ ပဒေ ဒသာဟပရမံ အနုဇာနိတ္ဝာ တသ္မိံ အပ္ပဟောန္တေ သစေ ပစ္စာသာ အတ္ထိ, တမေဝ ဝဍ္ဎေတ္ဝာ မာသမနုဇာနန္ တော ဣမမ္ပိ အတ္ထဝိသေသံ ဒီပေတိ။ အကာလစီဝရံ နာမ သမ္ဘူဘိဘူတေန ဘာဇေတဗ္ဗံ။ တံ ပန “အာကင်္ခမာနေန ဘိက္ခုနာ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗ’’န္တိ ဣမိနာ သိက္ခာပဒေန ဝဍ္ဎေတ္ဝာ ဝုတ္တန္တိ။ တသ္မာ တီဏိပိ ပဒဘာဇနေ ဝိတ္ထာရိတာ နီတိ။

“ခိပ္ပမေဝ ကာရေတဗ္ဗန္တိ သီဃံ အန္တောဒသာဟေယေဝ ကာရေတဗ္ဗ” န္တိ ဣဒံ ပန ပဟောနကဘာဝေ ပုရိမ သိက္ခာပဒလက္ခဏေနာတိ ဒီပေတုံ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ဧဝံ “သီဃ’’န္တိ တ “လဟု’’န္တိ တ အာဒိနာ အဝတ္ဝာပိ “ဒသာ ဟာ’’တိ ဝုတ္တန္တိ။ အတ္ထတကထိနဿ ဧဝံ ဟောတု, အနတ္ထတေ ပန ကထိနေ ကထန္တိ ဝုတ္တေ အနတ္ထတတ္ဝ သ ပဋိက္ခေပတံ ဒဿေတီတိ ဝုတ္တော အပဿန္တော ဝိဃာတံ အာပဇ္ဇတီတိ (ဝဇိရ. ဋီ. ဟရာဇိက ၄၉၉-၅၀၀) လိခိ တံ။

အကာလစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ပုရာဏစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“သာကိယာနိယော ဝိယ သုဒ္ဓဘိက္ခုသင်္ဃေ တ” တိ ဣဒံ “ဘိက္ခုနီ နာမ ဥဘတောသင်္ဃေ ဥပသမ္ပန္နာ’’တိ (ဟ ရာ. ၅၀၅) ဣမိနာ ဝိရုဇ္ဈတီတိ စေ? န, အဓိပ္ပာယာဇာနနတော ။ ဘိက္ခုနံ သန္တိကေ ဥပသမ္ပဒာယ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ တဒနုပ္ပသင်္ဂဘယာ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဧကေန ဝတ္ထုနာတိ ယေန ကေနစိ ပဌမေန။ **အဝုတ္တာ တ ဓောဝတီ** တိ အဝုတ္တာ ဓောဝတိ, ရဇတိ အာကောဋေတီတိ အတ္ထော။ “‘အဝုတ္တာ’တိ ဝစနတော အတအာပေတ္ဝတ ဓောဝနာဒီသု အနာပတ္တိ’’တိ လိခိတံ။ ဣဓ စီဝရံ နာမ နိတသန ဟာရုပနူပဂမေဝ။ ယဒိ ဧဝံ “နိတသနဟာရုပနူပဂမေဝ ဝတ္တဗ္ဗ’’န္တိ စေ? တံ န ဝတ္တဗ္ဗံ “ပုရာဏစီဝရ’’န္တိ ဣမိနာဝ သိ ဒ္ဓတ္တာ။ ဝုတ္တဥ္စေဟတံ “ပုရာဏစီဝရံ နာမ သကိံ နိဝတ္ထမ္ပိ သကိံ ဟာရုတမ္ပီ’’တိ (ဟာရာ. ၅၀၅)။

ပုရာဏစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. စီဝရပ္ပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဥပစာရော ဒ္ဝါဒသဟတ္ထော။ အစိတ္တကတ္တာ ကထံ ပံသုကူလံ ဝဋ္ဋတီတိ စေ? တာယ တဿ ဘိက္ခုနော အဒိန္န တ္တာ, ဘိက္ခုနာ စ တတော ဘိက္ခုနိတော အဂ္ဂဟိတတ္တာ စ။

စီဝရပ္ပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဉာတကပ္ပဝါရိတေ တ ဝိညာပေန္တဿာ တိ ဧတ္ထ စ သင်္ဃဝသေန ပဝါရိတေသု ပမာဏမေဝ ဝဋ္ဋတိ။ ပုဂ္ဂလိ ကပ္ပဝါရဏာယ ယံ ယံ ပဝါရေတိ, တံ တံယေဝ ဝိညာပေတဗ္ဗန္တိ လိခိတံ။

အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. တတုတ္တရိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ပကတိယာ သန္တရုတ္တရေန စရတိ ကထိနပလိဗောဓဝသေန တ သာသင္ကသိက္ခာပဒဝသေန တ။ ဧတ္ထ သိယာ – “န မတ္တံ ဇာနိတွာ ဗဟုံ စီဝရံ ဝိညာပေသ္သန္တိ, ဒုသ္သတဏိဇ္ဇံ တ”တိအာဒိနာ (ပါရာ. ၅၂၂) ဥဇ္ဈာယန္တာနံ သုတွာ ဘဂဝတာပိ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယေ ဘိက္ခူ “ကထဉှိ နာမ တုမှေ မောဃပုရိသာ န မတ္တံ ဇာနိတွာ ဗဟုံ စီဝရံ ဝိညာပေသ္သထာ”တိ (ပါရာ. ၅၂၂) ဝတွာ သိက္ခာပဒသ္သ ပညတ္တတ္တာ စ ကမိသ္သံ ကင္ခာဝိတရဏိယံ “ဗဟုစီဝရဝိညာပနဝတ္ထုသ္မိံ ပညတ္တ”န္တိ ဝုတ္တတ္တာ, **သမန္တပါသာဒိကာယံ** “န ဟိ အနစ္ဆိန္နစီဝရာ အတ္တနော အတ္ထာယ သာခာပလာသံ ဘဉ္ဇိတုံ လဘန္တိ, အစ္ဆိန္နစီဝရာနံ ပန အတ္ထာယ လဘန္တီ”တိ ဝုတ္တတ္တာ စ အညသ္သတ္ထာယ ပမာဏံ ဝိညာပေတုံ ဝဋ္ဋတီတိ စေ? န, ကသ္မာ? အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပဒသ္သ အဇ္ဈုပ္ပတ္တိယာ ဧဝ အညာတကဝိညတ္တိ တရိတာ။ တသ္သ သိက္ခာပဒသ္သ အနာပတ္တိ။ ဟဋ္ဌိယံ (ပါရာ. ၅၂၁) “အညသ္သတ္ထာယာ”တိ ကမိသ္သာ အနာပတ္တိဟဋ္ဌိယာ အညသ္သတ္ထာယ ဝိညာပေန္တော တသ္သ ဉာတကပ္ပဝါရိတေ ဧဝ ဝိညာပေတိ, န အညေတိ ဝစနတော စ တရိတာ။ တသ္မာ ဘဂဝတာပိ “ဗဟုံ စီဝရံ ဝိညာပေသ္သထာ”တိ (ပါရာ. ၅၂၂) ဝိဂရဟိတွာ သိက္ခာပဒံ ပညာပေန္တော “အဘိဟဋ္ဌုံ ပဝါရေယျာ”တိ ဝုတ္တနယေနေဝ ပမာဏတော ဂဟဏံ အနုဇာနိ, န အညသ္သတ္ထာယ ပမာဏတော ဝိညာပနံ။ ယသ္မာ ပနိမံ သိက္ခာပဒံ အညသ္သတ္ထာယ ဝိညာပနဝတ္ထုသ္မိံယေဝ ပညတ္တံ, တသ္မာ ကမိ “အညသ္သတ္ထာယာ”တိ န ဝုတ္တံ, န န လဗ္ဘတီတိ ကတွာ။

အဋ္ဌကထာသု “အညာတကပ္ပဝါရိတဋ္ဌာနေ ပကတိယာ ဗဟုမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ, အစ္ဆိန္နကာရဏာ ပမာဏမေဝ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဝုတ္တံ။ တံ “အနာပတ္တိ ဉာတကာနံ ပဝါရိတာန”န္တိ (ပါရာ. ၅၂၆) ဝုတ္တအနာပတ္တိဟဋ္ဌိယာ န သမေတီတိ သမန္တပါသာဒိကာယံ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၅၂၆) ဝုတ္တတ္တာ ကမာပိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဉာတကပ္ပဝါရိတေ ဝိညာပေန္တသ္သ အတ္တနော ဓနေန ဂဏှန္တသ္သ အနာပတ္တီတိ လိခိတံ။ “အညသ္သတ္ထာယာ”တိ နိဒါနဝိရောဓတော န ဝုတ္တံ, တထာပိ အနန္တရေ ဝုတ္တနယေနေဝ လဗ္ဘတိ ဧတတိ ဝဒန္တိ။

တတုတ္တရိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ဥပက္ခဋသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ပဌမဥပက္ခဋေ **“ပုဗ္ဗေ အပ္ပဝါရိတော”** တိ (ပါရာ. ၅၂၈) ဝစနတော တသ္မိံ ခဏေ ပဝါရိတောပိ အပ္ပဝါရိတောဝ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဥပက္ခဋသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ဒုတိယဥပက္ခဋသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဒုတိယဥပက္ခဋေန ကိံ ပယောဇနန္တိ စေ? နတ္ထိ ပယောဇနံ, ကေဝလံ အဇ္ဈုပ္ပတ္တိဝသေန ပန ပညတ္တံ ဘိက္ခုနိယာ ရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပဒံ ဝိယ။ ဧဝံ သန္တေ သင်္ဂီတိကာရကေဟိ သင်္ဂီတိံ အနာရောပေတဗ္ဗံ ဘဝေယျ ဝိနာပိ တေန တဒတ္ထသိဒ္ဓိတော, အနိသ္သရတ္တာ, အနာရောပေတုံ အနုညာတတ္တာ စ။ ဝုတ္တဉှေတံ “အာကင်္ခမာနော, အာနန္ဒ, သင်္ဃော။ပေ.။ သမူဟနေယျာ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၁၆; စူဠဝ. ၄၄၁)။ ကဒံ သဗ္ဗမကာရဏံ။ န ဟိ ဗုဒ္ဓါ အပ္ပယောဇနံ ဝစနံ နိစ္ဆာရေန္တိ, ပဂေဝ သိက္ခာပဒံ။ တေနေတဟ အဋ္ဌကထာယံ “ကမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကဒဉှိ ပုရိမဿ အနုပညတ္တိသဒိသ”န္တိအာဒိ။ အနုပညတ္တိ စ နိပ္ပယောဇနံ နတ္ထိ။ တံသဒိသဉ္စေတံ, န နိပ္ပယောဇနန္တိ ဒဿိတံ ဟောတိ။ ဧဝံ သန္တေ ကော ပနေတ္ထ အတ္ထဝိသေသောတိ? တတော အာဟ **“ကေဝလံ တတ္ထ ဧကဿ ပီဠာ ကတာ, ကမ ဒွိန္နံ, အယမေတ္ထ ဝိသေသော”**တိ။ ကမိနာ အတ္ထဝိသေသေန ကော ပနညော အတိရေကတ္ထော ဒဿိတောတိ? **ဟေရာဏာဂဏ္ဍိပဒေ** တာဝ ဝုတ္တံ “ဧကဿမ္ပိ ဝတ္ထုသ္မိံ ဥဘိန္နမ္ပိ ပီဠာ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတီတိ အယမတိ

ရေကတ္တော ဒဿိတော’’တိ။ တေနေတံ ဒီပေတိ ‘‘န ကေဝလံ ပဋိလဒ္ဓစီဝရဂဏနာယ ဝေ အာပတ္တိဂဏနာ, ပိဋ္ဌိတပုဂ္ဂလသင်္ခါတဝတ္ထုဂဏနာယပိ’’တိ။

ဟောန္တိ စေတ္ထ –

‘‘ဝတ္ထုတော ဂဏနာယပိ၊ သိယာ အာပတ္တိ နေကတာ။
ဣတိ သန္ဒဿနတ္ထဉ္စ၊ ဒုတိယူပက္ခဋံ ဣဓ။

‘‘ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာယ၊ ဝိဘင်္ဂေ ဝိယ ကိန္တေတံ။
ဇေတ္တိယာပိ နေကတာ၊ အာပတ္တီနံ ပယောဂတော’’တိ။ (ဝဇိရ. ဋီ. ဟရာဇိက ၅၃၂)။

အပိစေတံ သိက္ခာပဒံ တံဇာတိကေသု သိက္ခာပဒေသု သဗ္ဗေသုပိ ဂဟေတဗ္ဗဝိနိစ္ဆယဿ ဒဿနပ္ပယောဇနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အာဟ စ –

‘‘အညာတိကာယ ဗဟုတာယ ဝိမိဿတာယ။
အာပတ္တိယာပိ ဗဟုတာ စ ဝိမိဿတာ စ။
ဣစ္စေဝမာဒိဝိဓိသမ္ဘဝဒဿနတ္ထံ ။
သတ္ထာ ဥပက္ခဋမိဒံ ဒုတိယံ အဘာသိ’’တိ။ (ဝဇိရ. ဋီ. ဟရာဇိက ၅၃၂)။

တဿာယံ သင်္ခေပတော အဓိပ္ပာယပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဝိစာရဏာ – ပုရာဏစီဝရံ ဧကမေဝ ဘိက္ခု ဘိက္ခုနီဟိ ဒ္ဝီဟိ, ဗဟူဟိ တ ဓောတပေတိ, ဘိက္ခုနိဂဏနာယ ပာစိတ္တိယဂဏနာ။ တထာ ဒ္ဝိန္နံ, ဗဟူနံ တ သာဓာရဏံ ဧကမေဝ စီဝရံ အညတ္ရ ပာရိဝတ္တကာ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ, ဣဓာပိ တထာ ဒ္ဝိန္နံ, ဗဟူနံ တ သာဓာရဏမေကံ ဝိညာပေတိ, ဝိညတ္တပုဂ္ဂလဂဏနာယ အာပတ္တိဂဏနာ။ တထာ အညေသုပိ ဝေရူပေသု သိက္ခာပဒေသု နယော နေတဗ္ဗော။ အယံ တာဝ **ဗဟုတာယ** နယော။

ဝိမိဿတာယ ပန ဉာတိကာယ, အညာတိကာယ စ ဧကံ ဓောတပေတိ, ဧကတော နိဋ္ဌာပနေ ဧကံ ပာစိတ္တိယံ။ အထ ဉာတိကာ ပဌမံ ထောကံ ဓောဝိတ္ွာ ဌိတာ, ပုန အညာတိကာ သုဓောတံ ကရောတိ, နိဿဂ္ဂိယံ ပာစိတ္တိယံ။ အထ အညာတိကာ ပဌမံ ဓောဝတိ, ပစ္ဆာ ဉာတိကာ သုဓောတံ ကရောတိ, အညာတိကာယ ပယောဂဝသေန ဘိက္ခုနော ဒုက္ကဋမေဝ။ အညာတိကာယ, ဉာတိကာယ စ အညာတိကသညီ, ဝေမတိကော, ဉာတိကသညီ တ ဓောတပေတိ, ယထာဝုတ္တနယေန နိဿဂ္ဂိယဒုက္ကဋာဒိအာပတ္တိဘေဒဂဏနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တထာ အညာတိကာယ, ဉာတိကာယ စ သန္တကံ စီဝရံ ဥဘောဟိ ဧကတော ဒိယျမာနံ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ, နိဿဂ္ဂိယမေဝ။ အထ အညာတိကာယ ဝေ ဟတ္ထတော ပဋိဂ္ဂဏှာတိ, နိဿဂ္ဂိယမေဝ။ အထ ဉာတိကာယ ဟတ္ထတော ပဋိဂ္ဂဏှာတိ, အနာပတ္တိ။ အထ ဥဘောသု အညာတိကာဒိသညီ, ဝုတ္တနယေနေဝ နိဿဂ္ဂိယဒုက္ကဋာဒိအာပတ္တိဘေဒဂဏနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တထာ အညာတိကဝိညတ္တိအာဒီသုပိ ယထာသမ္ဘဝံ နယော နေတဗ္ဗော။ အယံ ဝိမိဿတာယ နယော။

အာဒိသဒ္ဒေန ပန အနေကေ အညာတိကာ ဝိညတ္တာ, ဝိညတ္တပုဂ္ဂလဂဏနာယ ဒုက္ကဋံ၊ ဧကော ဒေတိ, ဧကော န ဒေတိ, နိဿဂ္ဂိယံ။ အထ အဝိညတ္တော ဒေတိ, န နိသဂ္ဂိယံ။ အထ ဝိညတ္တာဝိညတ္တာနံ သာဓာရဏံ ဝိညတ္တော ဒေတိ, နိဿဂ္ဂိယံ။ ဥဘော ဒေန္တိ, နိဿဂ္ဂိယမေဝ။ အဝိညတ္တော ဒေတိ, နိဿဂ္ဂိယေန အနာပတ္တိ။ ဝိညတ္တဿ ဝစနေန အဝိညတ္တော ဒေတိ, အနာပတ္တိ ဧဝ။ တထာ ဥပက္ခဋာဒီသုပိ ယထာသမ္ဘဝံ နယော နေတဗ္ဗော။

ဇေတ္တာဝတာ သင်္ခေပတော အညာတိကာယာဒိကထာ ဝုတ္တာဓိပ္ပာယာ ဟောတိ။ ယံ ပနေတ္ထ ဘိက္ခုနိယာ ရဟော နိသဇ္ဇသိက္ခာပဒံ နိပ္ပယောဇနတာယ နိဒဿနံ ဝုတ္တံ, တဿ ပယောဇနဝိသေသော တသ္မိံယေဝ အာဝိဘဝိဿတိတိ ။ ဧဝမေဝ အညတ္ထပိ ဝစနေန, ဝိသေသအဇ္ဈုပ္ပတ္တိဝသေန စ သိက္ခာပဒေသု ဉာတဗ္ဗံ ဝိသေသပယောဇနန္တိ။

ဒုတိယဥပက္ခဋသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ရာဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“ဌာနံ ဘဥ္တေ, အာဂတကာရဏံ ဝိနာသေတီ” တိ ဝုတ္တတ္တာ ပုန စောဒနံ န လဘတီတိ ဧကေ။ အာဂမနဿ သာတ္ထကံ န ဟောတိ, စီဝရံ န လဘိဿတိ ပဋိသန္ထာရဿ ကတတ္တာတိ ဧကေ။ စောဒနာလက္ခဏံ န ဟောတီတိ ကတွာ ဝုတ္တန္တိ ဧကေ။ “ဓမ္မဒေသနာဓိပ္ပာယာဒိနာ န ပဋိသန္ထာရော ကာတဗ္ဗော”တိ **ဥပတိဿတ္ထေရော** “‘အာဂတကာရဏံ ဝိနာသေတီ’တိ စောဒနာဌာနာနိ ဘဥ္ဇတိ, စောဒေတုကာမော အကတ္တဗ္ဗမကာသိ, တပ္ပစ္စယာ ဝတ္တဘေဒေ ဒုက္ကဋ”န္တိ စ ဝဒတိ။ **ဓမ္မသိရိတ္ထေရော** ပန “အာသနေ စေ နိသီဒတိ, ကောယ နိသဇ္ဇာယ ဒွေဝ ဌာနာနိ ဘဥ္ဇတိ။ အာမိသံ စေ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ, ဧကေန ပဋိဂ္ဂဟဏေန ဒွေဝ ဌာနာနိ ဘဥ္ဇတိ။ ဓမ္မံ စေ ဘာသတိ, ဓမ္မဒေသနာသိက္ခာပဒေ ဝုတ္တပရိစ္ဆေဒအယ ကောယ တစာယ ဒွေဝ ဌာနာနိ ဘဥ္ဇတိ။ တံ သန္ဓာယ ‘အာဂတကာရဏံ ဝိနာသေတီ’တိ ဝုတ္တ”န္တိ ဝဒတိ။ “သော ခော”တိ ဝုတ္တေန သညတ္တော ဧကော, “အယံ ဝေယျာဝစ္စကရောတိ။ပေ.။ အဝုတ္တောပိ စောဒေတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဝုတ္တော ဒုတိယော, သစေ ပန ဒူတော ဂစ္ဆန္တောဝ “အဟံ တဿ ဟတ္ထေ ဒဿာမီ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တော တတိယော, “အညံ တ ပေသေတွတ အာရောစာပေတီ”တိ ဝုတ္တော စတုတ္ထောတိ ယထာ ဘိက္ခုနာ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ စတ္တာရော, တထေဝ ဒူတေန နိဒ္ဒိဋ္ဌာ စတ္တာရော။ **မုခဝေဝဋိကကပ္ပိယကာရကော, ပရမ္မုခကပ္ပိယကာရကော စေ** တိ ဧတေသု အညာတကအပ္ပဝါရိတေသု ဝိယ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ လိခိတံ။

ရာဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စီဝရဝဂ္ဂေါ ပဌမော။

၂. ဧဠကလောမဝဂ္ဂေါ

၁. ကောသိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ကာရာပေယျာ တိ အတ္တနော စ ပရဿ စ ဥဘိန္နမ္ပိ ကောသိယံ ကေတော ဂဏှာဟိတွာတ ဝုတ္တံ, ဥဘော တ ကေတော ကရေန္တီတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ အတ္တနာ ကတံ စေ, “နိဿဂ္ဂိယကာလေ သယံ ကတံ နိဿဂ္ဂိယ”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဥဘောဟိ စေ ကတံ, ယထာဟဋ္ဌမေဝ။

ကောသိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. သုဒ္ဓကာဠကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ယထာ ပဌမေ “ဧကေနပိ ကောသိယံသုနာ”တိ (ကင်္ခာ. အဋ္ဌ. ကောသိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တံ, တထာ ဣဓ “ဧကေနပိ အညေန အမိဿိတာန”န္တိ ဝစနာဘာဝတော အညေန မိဿာဘာဝေ သတိပိ အပညာယမာနရူပကံ စေ, “သုဒ္ဓကာဠက”မိစ္စေဝ ဝုစ္စတီတိ ဝဒန္တိ။

သုဒ္ဓကာဠကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ဒွေဘာဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“တုလယိတွတ”တိ ဝစနတော ယထာ တုလာဓာရဏာယ ကာဠကာဒိကာ န ဟောန္တိ, တထာ ကာဠကာနံ ဒွေ ဘာဂ ဂဟေတဗ္ဗာ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန။ **“ကေဿာပိ ကာဠကလောမဿ အတိရေကဘာဝေ နိဿဂ္ဂိယ** န္တိ ဝစနံ တုလာဓာရဏာယ ကိဥ္စာပိ န သမေတိ, အစိတ္တကတ္တာ ပန သိက္ခာပဒဿ ပုဗ္ဗေ တုလာယ ဓာရယိတွတ ဌပိတေသု ကေမ္ပိ လောမံ တတ္ထ ပတေယျ, နိဿဂ္ဂိယန္တိ အယမဓိပ္ပာယောတိ နော တက္ကော”တိ အာစရိယော။ ဝုတ္တပရိစ္ဆေဒေန အဂ္ဂဟဏံ **အကိရိယာ,** သန္တတကရဏံ **ကိရိယာ**။

ဒွေဘာဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ဆဗ္ဗဿသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“ဩရေန စေ ဆန္နံ ဝဿာန”န္တိ ဝုတ္တတ္တာ ဆဗ္ဗဿေ ပရိပုဏ္ဏေ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီတိ နိဋ္ဌာနဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဆန္နံ ဝဿာနံ ပရိစ္ဆေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယာနိ ပနေတ္ထ အတိရေကဆဗ္ဗဿဝသေန တ သမ္မုတိဝသေန တ ကတာနိ, သဗ္ဗာနိ တာနိ ဧကတော ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋန္တိ။ ဂိလာနဿ စ ကော်ံ နပ္ပဟောတီတိ အနေကမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ။ ယတော ပဋ္ဌာယ ရောဂဿ မန္ဒတာယ သန္ထတံ အာဒာယ ဂန္တုံ သက္ကောတိ, တတော ပဋ္ဌာယ သမ္မုတိ တ ရောဂေ တ န ရက္ခတီတိ ဧကေ။ အပိစ ဆဝဿဗုဒ္ဓနိမ္မလံ သိက္ခာပဒံ ဝိစာရေတုံ ဂမ္ဘီရတ္တာ။ တသ္မာ ဆဝဿေ ကမ္မံ ကတန္တိ။

ဆဗ္ဗဿသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. နိသီဒနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ကသ္မာ ပနေတ္ထ “သန္ထတံ ပန ဘိက္ခုနာ”တိ သိက္ခာပဒံ အပညပေတွာ “နိသီဒနသန္ထတ”န္တိ ပညတ္တံ, နနု ဧတ္ထ ကာရဏေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ? အတ္ထိ ကာရဏံ, စီဝရသညိတာယ သန္ထတာနံ ဥဇ္ဈိတတ္တာ တေသံ အစီဝရဘာဝဒဿနတ္ထံ တထာ ပညတ္တံ ဘဂဝတာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တသ္မာ တေ ဘိက္ခူ တေစီဝရိကဓုတင္ဂဘေဒဘယာ သန္ထတေ စတုတ္ထစီဝရသညိတာယ သန္ထတာနိ ဥဇ္ဈိတွာ တေရသ ဓုတင္ဂါနိ သမာဒယိံသု, ဘဂဝတ စ တေသံ သန္ထတံ အနုဇာနိ။ တတော တေသံ ဘိက္ခူနံ ဧဝံ ဟောတိ “နိသီဒနစီဝရသညာနမ္ပေတံ နိသီဒနသန္ထတံ နော ဘဂဝတာ အနုညာတံ စတုတ္ထစီဝရဘာဝေန, ပဂေဝ ကတသန္ထတံ တ”တိ။ တတော “သန္ထတေ တေသံ စီဝရသညိတာ န ဘဝိဿတီ”တိ တဒတ္ထံ ဘဂဝတာ “သန္ထတ”န္တိ အပညပေတွာ “နိသီဒနသန္ထတ”န္တိ ပညတ္တန္တိ အဓိပ္ပါယော။ ဣမေသု ပန ပဉ္စသု သန္ထတေသု ပုရိမာနိ တီဏိ ဝိနယကမ္မံ ကတွာ ပဋိလဘိတွာပိ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ န ဝဋ္ဋန္တိ အကပ္ပိယတ္တာ, ပစ္ဆိမာနိ ဒွေဝ ဝဋ္ဋန္တီတိ (ဝဇိရ. ဋီ. ပာရာဇိက ၅၆၆-၅၆၇) လိခိတံ။ ကထံ ပညာယတီတိ စေ? “အနာပတ္တိ အညေန ကတံ ပဋိလဘိတွာ ပရိဘုဉ္ဇတီ”တိ (ပါရာ. ၅၇၀) ဝစနတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

နိသီဒနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ဧဠကလောမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“အဒ္ဓာနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဿာ”တိ ဣမိနာ ပကတိယာ ဒီဃမဂ္ဂံ ပဋိပန္နဿ ဥပ္ပန္နာနိပိ တိယောဇနပရမမေဝ ဟရိတဗ္ဗာနိ, ပဂေဝ အပ္ပဋိပန္နဿာတိ ဒဿေတိ။ ပဋိပန္နဿ စေ, အဒ္ဓာနံ နာမ ပဋိပန္နဿ အကာမာ ဝဿံဝုဋ္ဌဘိက္ခုနိယာ မဂ္ဂပ္ပဋိပတ္တိ ဝိယာတိ ဒဿေတိ။ အဒ္ဓာနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဿ နိဿဂ္ဂိယန္တိ တ သမ္ဗန္ဓော။ တေနေဝ တသာဓိပ္ပါယဿ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓဂမနဿာဟတ္တာ “အပ္ပဋိပန္နော”တိ သင်္ခံ ဂတဿ အနာပတ္တီတိ သိဒ္ဓံ။ ဣမသ္မိံ ပန အတ္ထဝိကပ္ပေ “ဘိက္ခုနော ပနေဝ ဧဠကလောမာနိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ။ပေ.။ အသန္တေပိ ဟာရကေ အဒ္ဓာနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဿ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယ”န္တိ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယသ္မာ တ ဧဠကလောမာနံ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနတော ပဋ္ဌာယ တိယောဇနပရမတာ အဓိပ္ပေတာ, မဂ္ဂံ အပ္ပဋိပန္နဿ စ တိယောဇနပရမတာ နတ္ထိ, တသ္မာ **“အဒ္ဓာနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဿ ဥပ္ပဇ္ဇေယျု”**န္တိ ဝုတ္တံ။ တေန အစ္ဆိန္နံ ပဋိလဘိတွာ ဟရတော စ အနာပတ္တီတိ သိဒ္ဓံ။ ပဋိလာဘော ဟိ တေသံ ဥပ္ပတ္တိ နာမာတိ။

“အာကင်္ခမာနေန ဘိက္ခုနာ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာနီ”တိ ဣမိနာ အတ္တနာ ပဋိဂ္ဂဟိတာနံယေဝ တိယောဇနာတိက္ကမေ အာပတ္တီတိ ဒဿေတိ။ တေန အနာကင်္ခမာနေန ပရသန္တကာနိ ပဋိဂ္ဂဟိတာနိ ဟရန္တဿ အနာပတ္တီတိ သိဒ္ဓံ။

အင်္ဂေသု “အတ္တနော သန္တကတာ”တိ နတ္ထိ, အယမတ္ထော “ဘိက္ခုနော ဥပ္ပဇ္ဇေယျု”န္တိ ဣမိနာ, “အစ္ဆိန္နံ ပဋိလဘိတွာ”တိ ဣမိနာ စ ဒီပိတော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဟေရာဏိကဂဏ္ဌိပဒေ** စ “အညံ ဘိက္ခုံ ဟာရာပေန္တော ဂစ္ဆတိ စေ, ဒွိန္နမ္ပိ အနာပတ္တိ”တိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ဒွေဝ ဘိက္ခူ တိယောဇနပရမံ ပတွာ အညမညဿ ဘဏ္ဍံ ပရိဝတ္တေတွာ စေ ဟရန္တိ, အနာပတ္တီတိ သိဒ္ဓံ။

တိယောဇနပရမံ သဟတ္ထာ ဟရိတဗ္ဗာနီ တိ တိယောဇနပရမမေဝ အတ္တနာ ဟရိတဗ္ဗာနိ, တံ ကိမတ္ထန္တိ? သီမာယ တေပရမတော။ ဝုတ္တဥ္ဟေတံ "အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, တိယောဇနပရမံ သီမံ သမ္မန္နိတု"န္တိ (မဟာဝ. ၁၄၀)။ တသာဓိပ္ပာယေန, ပစ္စာဂမနာဓိပ္ပာယေန တ ဂစ္ဆတော တေပရမတာ စ။ ဝုတ္တဥ္ဟေတံ "ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခူ အတိမဟတိယော သီမာယော သမ္မန္နန္တိ။ပေ.။ ဘိက္ခူ ဥပေါသထံ အာဂစ္ဆန္တာ ဥဒ္ဒိဿမာနေပိ ပာတိမောက္ခေ အာဂစ္ဆန္တိ, ဥဒ္ဒိဋ္ဌမတ္တေပိ အာဂစ္ဆန္တိ, အန္တရာပိ ပရိဝသန္တီ"တိ (မဟာဝ. ၁၄၀)။

အသန္တေ ဟာရကေတိ အာဏတ္တိယာ ဟာရကေ အသတိ။ ကမ္ဗလသ္သ ဥပရိ နိသီဒိတ္ဝာ ဂစ္ဆန္တဿ သစေ ကေမ္ပိ လောမံ စီဝရေ လဂ္ဂံ ဟောတိ, တိယောဇနာတိက္ကမေ အာပတ္တိ ဝေ ကမ္ဗလတော ဝိဇဋ္ဋိတတ္တာတိ လိခိတံ။ တံ ကမ္ဗလဿ ပဋိဂ္ဂဟိတတ္တာ အတ္တနော အတ္ထာယ ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ ဟောတီတိ ယုတ္တံ။

ဧဠကလောမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ဇာတရူပသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

"နိဗ္ဗတ္တရက္ခစ္ဆာယာပိ ရက္ခပရိစ္စေဒံ အနတိက္ကန္တာ"တိ လိခိတံ။

ဇာတရူပသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ရူပိယသံဝေဟာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဇာတရူပရဇတပရိဝတ္တန န္တိ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန ဝုတ္တံ။

ရူပိယသံဝေဟာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ကယဝိက္ကယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အသန္တေ ဟာစိတ္တိယံ ဒေသေတဗ္ဗမေတ န္တိ ဧတ္ထ ကိံ သုဒ္ဓိကံ ဟာစိတ္တိယံ, ဥဒာဟု နိဿဂ္ဂိယန္တိ? နိဿဂ္ဂိယံ ဟာစိတ္တိယမေဝ။

ကယဝိက္ကယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တတိယံ ပကိဏ္ဏကံ

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ ပရေန အတ္တနော အတ္ထာယ ဒိယျမာနဿ တ ဟရိဝတ္တကဘာဝေန ဒိယျမာနဿ တ ပံသုကူလဿ တ ရူပိယဿ ဥဂ္ဂဏှာပနဥဂ္ဂဏှာပနသာဒိယနာနိ ပဋိက္ခိပတိ။

နဝမံ ပရဿ တ အတ္တနော တ ရူပိယပရိဝတ္တနံ ပဋိက္ခိပတိ။

ဒသမံ အရူပိယပရိဝတ္တနံ။ "အရူပိယေ အရူပိယသညီ ပဉ္စန္နံ သဟ အနာပတ္တီ"တိ (ပာရာ. ၅၉၁; ဝိ. ဝိ. ဋီ. ၁.၅၉၁; ဝဇိရ. ဋီ. ပာရာဇိက ၅၈၇) စ ဝစနံ က္လတရေဟိ သဟ အာပတ္တီတိ ဒီပေတိ။ အရူပိယဥ္စ ဒုက္ကဋဝတ္ထု။ တသ္မာ တဿ ပရိဝတ္တနေ သတိ နိဿဂ္ဂိယန္တိ ကေနဋ္ဌေန ဝုတ္တံ။ ပဉ္စန္နံ သဟ ဒုက္ကဋဝတ္ထုနံ ပရိဝတ္တနေ အနာပတ္တိပ္ပသင္ဂတော အနာပတ္တိ တေတိ ဟောရာဏာတိ စေ? န, ကပ္ပိယဝတ္ထုနံယေဝ တတ္ထ အာဂတတ္တာ။ ယဒိ ကပ္ပိယဝတ္ထု နိဿဂ္ဂိယံ, ပဂေဝ ဒုက္ကဋဝတ္ထူတိ စေ? န, အာပတ္တိဂရုကလဟုကဘာဝေန ဝတ္ထုဂရုကလဟုကနိယမာဘာဝတော။

နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုတော ဟိ မုတ္တာမဏိဝေဠုရိယာဒိ မဟဂ္ဃပ္ပဟောနကမ္ပိ ဒုက္ကဋဝတ္ထုတိ ကတွာ နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုတော မုတ္တာဒိ လဟုကံ ဟောတိ။ လဟုကေပိ ဝတ္ထုသ္မိံ ယထေဝ ဒုက္ကဋဝတ္ထုနော ပဋိဂ္ဂဟဏေ ဒုက္ကဋံ, တထေဝ တဿ တ တေန တ စေတာပနေပိ ဒုက္ကဋံ ယုတ္တန္တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၅၈၉) အဋ္ဌကထာစရိယာ။

အထ တ ယံ ဝုတ္တံ “ကပ္ပိယဝတ္ထူနံယေဝ တတ္ထ အာဂတတ္တာ”တိ, တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဒုက္ကဋဝတ္ထူနိပိ အဓိပ္ပေတာနိ, န ပန ပါဠိယံ ဝုတ္တာနိ အနာပတ္တိတရပ္ပသင်္ဂဘယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မုတ္တာဒီသုပိ ဝုတ္တေသု အနာပတ္တိယံ ကပ္ပိယကာရကဿ အာစိက္ခတိ, “ဣဒံ မုတ္တာဒိ အမှာကံ အတ္ထိ, အမှာကဉ္စ ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ ဝေဠုရိယာဒိနာ အတ္ထော”တိ ဘဏတိ, ဒသမေန အာပဇ္ဇတီတိ အဓိပ္ပာယော သိယာ။ ယသ္မာ စ ဣဒံ ကပ္ပိယကာရကဿ အာစိက္ခနာဒိသံဝေဟာရော စ, တသ္မာ တံ နဝမေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကိဉ္စာပိ ကယဝိက္ကယော ဟောတိ ကပ္ပိယဝတ္ထူဟိ အနုညာတံ, ဣမိနာဝ နယေန ကိဉ္စာပိ ဒုက္ကဋဝတ္ထုပိ ဒသမေ အဓိပ္ပေတံ အာပဇ္ဇတိ, အဋ္ဌကထာဝိရောဓတော ပန နာဓိပ္ပေတမိစ္စေဝ ဂဟေတဗ္ဗော။

ကာ ပနေတ္ထ ကာရဏစ္ဆာယာတိ, ပဉ္စန္နံ သဟ တတ္ထ အနာပတ္တိပ္ပသင်္ဂတော အနာပတ္တိ ဧတတိ စေ? န, တတ္ထ အနာဂတတ္တာ။ အနာဂတကာရဏာ ဝုတ္တန္တိ စေ? န, ပဉ္စန္နံ သဟ အာပတ္တိဝတ္ထုကဿ အနာပတ္တိတရလာဘော ဝိသေသကာရဏာဘာဝတ, အကပ္ပိယတ္တာ ပဉ္စန္နံ သဟာပိ အာပတ္တိယာ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ သိဒ္ဓော အဋ္ဌကထာတဒေသော။

အပရော နယော – ယဒိ ဒုက္ကဋဝတ္ထုနာ ကယဝိက္ကယေ နိဿဂ္ဂိယံ, ကပ္ပိယဝတ္ထုမှိ ဝုတ္တပရိယာယော တတ္ထ လဗ္ဘေယျ, န ပန လဗ္ဘတီတိ နဝမေ ဧဝ တာနိ ဝတ္တဗ္ဗာနိ။ တသ္မာ သံဝေဟာရော နာမ ကယဝိက္ကယောပိ အညထာ ပရိဝတ္တနံ ပရိယာဒိယိတွာ ပဝတ္တော, ကယဝိက္ကယဉ္စ မောစေတွာ “ဣမိနာ ဣမံ ဒေဟီ”တိ စေတာပေတိ, ဝဋ္ဋတီ”တိ အဝတွာ ဒသမဿ အနာပတ္တိတရေ ဝုတ္တနယေနေဝ တေသံ ပရိဝတ္တနေ နိဿဂ္ဂိယာနုမတိဝိရောဓတော အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဒုက္ကဋဝတ္ထုနာ စေတာပနေ ဒုက္ကဋမေဝ။ နေသံ ကယဝိက္ကယေန နိဿဂ္ဂိယန္တိ စေ? န, သဗ္ဗဿပိ ကယဝိက္ကယတ္တာ။ တေနေဝ ဝုတ္တံ **“အန္ဓကဋ္ဌကထာယံ** ပန ‘သစေ ကယဝိက္ကယံ သမာပဇ္ဇေယျ, နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယ’န္တိ ဘာသိတံ, တံ ဒုဗ္ဘာသိတံ။ ကသ္မာ? န ဟိ အနုဂ္ဂဟဏတော အညော ကယဝိက္ကယော နာမ အတ္ထီ”တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၅၈၉), အတ္တနော မတိယာ ကယဝိက္ကယလက္ခဏသမ္ဘဝေ ဒသမဿ အနာပတ္တိတရေ ဝုတ္တနယေနေဝ တေသံ ပရိဝတ္တနေ နိဿဂ္ဂိယာနုမတိဝိရောဓတော စ။ ဘဝတု တ အတ္တနော ပဋိသိဒ္ဓမိဒံ ကာရဏံ, ဒသမေ အဝဿမေဝ ဇာနိတဗ္ဗာနီတိ တာနိ ကယဝိက္ကယာနေတတိ တေသံ နိဿဂ္ဂိယဘာဝဉ္စ ဂတာနီတိ ဧဝမ္ပိ သိဒ္ဓော အဋ္ဌကထာတဒေသော။

ဧတ္ထာဟု ပေါရာဏာ – “အတ္တနော သန္တကံ ရူပိယံ ပရဟတ္ထဂတံ ကရောတိ အဇ္ဈာစရတိ, ဒုက္ကဋံ။ ပရဿ ရူပိယံ အတ္တနော ဟတ္ထဂတံ ကရောတိ, အဋ္ဌမေန နိဿဂ္ဂိယံ။ ဥဂ္ဂဟိတဝတ္ထုပရိဝတ္တနေ ကထံ ဇာတံ? အဗ္ဗောဟာရိကံ ဇာတံ။ အထ ပရဿ ရူပိယံ အတ္တနော ဟတ္ထဂတံ ပဌမံ ကရောတိ, ရူပိယပ္ပဋိဂ္ဂဟဏဿ ကတတ္တာ အဋ္ဌမေန နိဿဂ္ဂိယံ။ အတ္တနော သန္တကံ ရူပိယံ ပရဿ ဟတ္ထဂတံ ပစ္ဆာ ကရောတိ, သံဝေဟာရေန နိဿဂ္ဂိယ”န္တိ။ “ရူပိယဿ ဂဟဏမတ္တေန အဋ္ဌမေန အာပတ္တိ, ပစ္ဆာ ပရိဝတ္တနေ နဝမေနာ”တိ ဟိ တတ္ထ ဝုတ္တံ, တံ ပန ယုတ္တံ။ “အဇ္ဈာစရတိ, ဒုက္ကဋ”န္တိ ဒုဝုတ္တံ။ ဒုက္ကဋဿ အနိယမပ္ပသင်္ဂတော နိဿဇ္ဇနဝိဓာနေသု ဒဿိတောဝ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယဒိ ဒွီဟိ နိဿဂ္ဂိယေဟိ ဘဝိတဗ္ဗံ, နိဿဇ္ဇနဝိဓာနေ “အဟံ, ဘန္တေ, ရူပိယံ ပဋိဂ္ဂဟေသိံ, နာနပ္ပကာရကဉ္စ ရူပိယသံဝေဟာရံ သမာပဇ္ဇိ”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ ဘဝေယျ “ရူပိယံ စေတာပေတီ”တိ သဗ္ဗတ္ထ ပါဠိယံ ရူပိယပ္ပဋိဂ္ဂဟဏဿ ဝုတ္တတ္တာ။

ဧတ္တာဝတာ ယံ **ပေါရာဏဂဏ္ဌိပဒေ** ဝုတ္တံ “ဒုက္ကဋဝတ္ထုနာ ကယဝိက္ကယံ ပရိဟရန္တေန စတူသု နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထူသု ဧကေကသ္မိံ ဂဟိတေ အဋ္ဌမေန နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ။ **ဒုက္ကဋဝတ္ထုနာ ဒုက္ကဋဝတ္ထု** န္တိ “ဣမိနာ ဣဒံ ဒေဟီ”တိ ဂဟိတေ တေနေဝ နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ။ “ကယဝိက္ကယမ္ပိ နိဟရိတွာ ဂဟိတေ ဒုက္ကဋံ, စေတာပိတရူပိယဂ္ဂဟဏေ အဋ္ဌမေန, ပရိဝတ္တနေ နဝမေနာတိအာဒိနာ အတ္တနာ အနုဂ္ဂဟေတွာ ကပ္ပိယဝသေန နိဟရိတွာ ပဉ္စဟိ သဟဓမ္မိကေဟိ သဒ္ဓိံ ပရိဝတ္တေတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ, တံ ဝိသောဓိတံ ဟောတိ။ အပရမ္ပိ တတ္ထ ဝုတ္တံ “နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗေ အ

သတိ ကထံ ဟာစိတ္တိယံ, ဒုန္နိသ္သဂ္ဂရူပိယမ္ပိ ‘န ဆဋ္ဋေတီ’တိ ဝဒန္တဿ ဝိသ္သဇ္ဇော ဥပဟသကော တံ ဂဟေတ္ဝာ
အညံ စေ ဘိက္ခုနော ဒေတိ, ကပ္ပတီ”တိ, တဥ္စ ဒုဝုတ္တံ။ န ဟိ ဂဟိတတ္တာ တတော အညံ ဝတ္ထု ဟောတိ။ ပုန အပရဥ္စ
တတ္ထ ဝုတ္တံ “ဣမံ ‘ဂဏှာဟီ’တိ ဝဒန္တဿ သဒ္ဒာဒေယ္ယဝိနိပာတဒုက္ကဋံ, ‘တေံ ဒေဟီ’တိ ဝဒန္တဿ ဝိည
တ္တိဒုက္ကဋ”န္တိ, တဥ္စ ဒုဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဟိ ပယောဂဒုက္ကဋံ ယုတ္တံ ဝိယ ပညာယတိ။

ပကိဏ္ဏကံ နိဋ္ဌိတံ။

ဋ္ဌေကလောမဝဂ္ဂေ ဒုတိယော။

၃. ပတ္တဝဂ္ဂေါ

၁. ပတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဒွေဝ အပတ္တာ, တသ္မာ ဧတေ ဘာဇနပရိဘောဂေန ပရိဘုဥ္ဇိတဗ္ဗာ, နအဓိဋ္ဌာနူပကနဝိကပ္ပနူပဂတာတိ အတ္ထော
တိ စ။ **သမဏသာရုပ္ပေန ပက္က** န္တိ အယောပတ္တော ပဉ္စဟိ ဟာကေဟိ ပက္ကော ဟောတိ, မတ္တိကာပတ္တော ဒွီဟိ။
“ဘိက္ခုနိယာ ပတ္တသန္နိစ္စယဿ တရိတတ္တာ (ဝဇိရ. ဋီ. ပာရာဇိက ၆၀၂) ဘိက္ခုဿပိ တံ ‘အနနုရူပ’န္တိ ကတ္ဝာ
‘ပုရာဏပတ္တံ ပစ္စုဒ္ဓရိတ္ဝာ’တိ ဝုတ္တ”န္တိ စ လိခိတံ, တံ န ယုတ္တံ ဟဋ္ဌိယံ “သန္နိစ္စယံ ကရေယ္ယာတိ အနဓိဋ္ဌိ
တော အဝိကပ္ပိတော”တိ (ပာစိ. ၇၃၅) ဝုတ္တတ္တာ။ သော ဟိ ကထိနက္ခန္ဓကေ (မဟာဝ. ၃၀၆ အာဒယော) နိစ္စယသန္နိဓိ
ဝိယ ဧကောပိ ပုနဒိဝသေ “သန္နိစ္စယော”တိ ဝုစ္စတိ။ အနန္တရသိက္ခာပဒေ ပန “ဒုတိယော တရိတော”တိ အဓိဋ္ဌာနံ နိယတံ။
တသ္မာ ဒွေဝ ပတ္တေ အဓိဋ္ဌာတုံ န လဘတိ။ သစေ ဧကတော အဓိဋ္ဌာတိ, ဒွေပိ အနဓိဋ္ဌိတာ ဟောန္တိ။ ဝိသုံ ဝိသုံ အဓိ
ဋ္ဌာတိ, ဒုတိယော အနဓိဋ္ဌိတော။ ဝိကပ္ပေတုံ ပန ဗဟူပိ လဘတိ။ **ကာကဏိကမတ္တမ္ပီ** တိ ဧတ္ထ **ပိ**-ကာရော “ကေဟ
ကမ္ပိ ဇနေတီ”တိ ဟာကံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ အထ တ သစေ ကေဟာကေနေဝ သာရုပ္ပော, ဝဋ္ဋတီတိ ဟာကပရိမာဏံ န ဝုတ္တ
န္တိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ အပတ္တတ္တာ **အဓိဋ္ဌာနူပကေ န ဟောတိ။ အပစ္စုဒ္ဓရန္တေန ဝိကပ္ပေတဗ္ဗော** တိ ပုရာဏပတ္တံ
အပစ္စုဒ္ဓရန္တေန သော ပတ္တော ဝိကပ္ပေတဗ္ဗောတိ အတ္ထောတိ လိခိတံ။

ပတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဦနပဉ္စဗန္ဓနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ပတရိတေတိ ဧတ္ထ သင္ဃဝသေန ပတရိတဗ္ဗာနေ ပဉ္စဗန္ဓနေနေဝ ဝဋ္ဋတိ, ပုဂ္ဂလိကဝသေန ပတရိတဗ္ဗာနေ ဦန
ပဉ္စဗန္ဓနေနာပိ ဝဋ္ဋတီတိ လိခိတံ။

ယော ဦနပဉ္စဗန္ဓနတ္ထံ၊ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ကရော သော။
ဦနပဉ္စဗန္ဓနတ္ထံ၊ ပတ္ဝာန သန္တိကေ။

ဦနပဉ္စဗန္ဓနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“ပဋိသာယနီယာနိ ပဋိဂ္ဂဟေတ္ဝာ” တိ ဝဒန္တေန ဟာဒမက္ခနာဒီနံ အတ္ထာယ ပဋိဂ္ဂဟေတ္ဝာ ဌပေတုံ ဝဋ္ဋတီတိ
ဒီပိတန္တိ လိခိတံ။ **“ယေသံ မံသံ ကပ္ပတီ”** တိ ဝစနေန ယေသံ မံသံ န ကပ္ပတိ, တေသံ သပ္ပိအာဒိ န ကပ္ပတီတိ ဝဒန္တ
တာ အဇာနိတ္ဝာ ဝဒန္တိ။ ယေသဉ္ဟိ မံသံ ကပ္ပတိ, တေသံ သပ္ပီတိအာဒိ သတ္တာဟကာလိကနိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုပရိစ္ဆေဒ
ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ တထာ ပဏီတဘောဇနသိက္ခာပဒေ ယေသံ မံသံ ကပ္ပတိ, တေသံယေဝ ခီရာဒိ ပဏီတဘောဇနံ, နေ
တရန္တိ ဒဿေတုံ ဝုတ္တန္တိ။ **မဓု နာမ** မဓုကရိဘမရမက္ခိကာနံ အာသယေသု နိယ္ယာသသဒိသံ **မဟာမဓု** ဟောတိ, တံ
ယာဝဇီဝိကန္တိ စ လိခိတံ။

ဘောဇ္ဈင်္ဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပတ္တဝဂ္ဂေါ တတိယော။

နိဿဂ္ဂိယပါစိတ္တိယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပါစိတ္တိယကဏ္ဍံ

၄. ဘောဇနဝဂ္ဂေါ

၂. ဂဏဘောဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဒေဝဒတ္တော ကာလေ ဝိညာပေတွာ ဘုဉ္ဇတိ, တပ္ပစ္စယာ ဘဂဝတာ “ဂဏဘောဇနေ ပါစိတ္တိယ”န္တိ (ပါစိ. ၂၀၉) သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ။ ပဒဘာဇနေ ပန “နိမန္တိတာ ဘုဉ္ဇန္တီ”တိ (ပါစိ. ၂၁၈) နိမန္တနမေဝ ဂဟေတွာ ဝိဘတ္တံ။ **အန္ဓကဋ္ဌကထာယံ** ပန ဝတ္ထုဝသေန ဝိညတ္တိယာ ယာစနမ္ပိ ဝုတ္တန္တိ လိခိတံ။ ကသ္မာ? ပရိဝါရေ ဧဝ “ဂဏဘောဇနံ ဒွိဟာကာရေဟိ ပသဝတိ ဝိညတ္တိတော ဝါ နိမန္တနတော ဝါ”တိ (ပရိ. ၃၂၂) ဝုတ္တတ္တာ။ တသ္မာ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ ယေဝ ပါကဋတ္တာ ပဒဘာဇနေ န ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ “‘ဧကတော ဂဏှန္တီ’တိ စ ဂဟိတဘတ္တာပိ အညေ ယာဝ ဂဏှန္တိ, တာဝ စေ တိဋ္ဌန္တိ, ဧကတော ဂဏှန္တိ ဧဝ နာမာ”တိ စ, **“ယော ကောစိ ပဗ္ဗဇိတော** တိ သဟဓမ္မိကေသု, တိတ္ထိယေသု ဝါတိ အတ္ထော”တိ စ, **“သမယာဘာဝေ**တိ သတ္တန္နံ အနာပတ္တိသမယာနံ အဘာဝေ”တိ စ, “သမယလဒ္ဓကေန သဟ စတ္တာရော ဟောန္တီ”တိ စ, “သမယလဒ္ဓကော သယမေဝ မုစ္စတိ, သေသာနံ ဂဏပူရကတ္တာ အာပတ္တိကရော ဟောတီ”တိ စ လိခိတံ။

ဧတ္ထာဟ – “ပဋိဂ္ဂဟဏမေဝ ဟောတု ပမာဏ”န္တိ ဝုတ္တံ, အထ ကသ္မာ ပါဠိယံ “ဂဏဘောဇနံ နာမ ယတ္ထ စတ္တာရော။ပေ.။ ဘုဉ္ဇန္တီ”တိ (ပါစိ. ၂၁၈) ဝုတ္တန္တိ? ဝုစ္စတေ – တတ္ထ “ဘုဉ္ဇန္တီ”တိ ပဋိဂ္ဂဟဏနိယမဝစနံ။ န ဟိ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတကံ ဘိက္ခူ ဘုဉ္ဇန္တီတိ။

ဂဏဘောဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပရမ္ပရဘောဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အညတြ သမယာတိ ပန နိမန္တနတော ပသဝနတော ဘောဇနာပေက္ခံ ပါစိတ္တိယန္တိ ဧကေ။ ဧကော ဘိက္ခု ပိဏ္ဍာယ စရန္တော ဘတ္တံ လဘတိ, တမညော ဥပါသကော နိမန္တေတွာ ဃရေ နိသီဒါပေသိ, န စ တာဝ ဘတ္တံ သမ္ပဇ္ဇတိ ။ သစေ သော ဘိက္ခု ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ လဒ္ဓဘတ္တံ ဘုဉ္ဇတိ, အာပတ္တိ။ ကသ္မာတိ စေ? “ပရမ္ပရဘောဇနံ နာမ ပဉ္စန္နံ ဘောဇနာနံ အညတရေန ဘောဇနေန နိမန္တိတော တံ ဌပေတွာ အညံ ပဉ္စန္နံ ဘောဇနာနံ အညတရံ ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇတိ, ဧတံ ပရမ္ပရဘောဇနံ နာမာ”တိ (ပါစိ. ၂၂၇) ဝုတ္တတ္တာ။ **ပဌမကထိနသဒိသာနိ, ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ”**န္တိ ပါဌော။

ပရမ္ပရဘောဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ကာဏမာတာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဒွတ္တိပတ္တပူရာ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာတိ တထာနီတပူဝေဟိ အတ္တနော ဥက္ကဋ္ဌပတ္တပ္ပမာဏဝသေန ဂဟေတဗ္ဗာ။ “မာ ခေါ တွံ ဣတော ပဋိဂ္ဂဏှာဟီ”တိ အဟထေယျာဒိအတ္ထာယ သဇ္ဇိတသညာယ အတိရေကပ္ပဋိဂ္ဂဟဏေန အာရောစနေ, အသံဝိဘာဂေ စ န မုစ္စတိ အစိတ္တကတ္တာ သိက္ခာပဒဿ။ အထ ဥဂ္ဂဟိတကံ ဂဏှာတိ, န မုစ္စတိ ဧဝ။ အသံဝိဘာဂေ ပန အနာပတ္တိ အကပ္ပိယတ္တာ။ အစိတ္တကတာ ပဏ္ဏတ္တိဇာနနာဘာဝေနေဝ, န ဝတ္ထုဇာနနာဘာဝေနာတိ ဧကေ။ “န ဟထေယျာဒိအတ္ထာယ သဇ္ဇိတဘာဝဇာနန”န္တိ အင်္ဂေသု အဝုတ္တတ္တာ သစေ သဉ္စိစ္စ န ဝဒတိ, ပါစိတ္တိယန္တိ ပေါရာဏာ ဝဒန္တိ။ **အတိရေကပ္ပဋိဂ္ဂဟဏ**န္တိ တတ္ထ ပဉ္စမံ အင်္ဂံ ဝုတ္တံ, တသ္မာ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတတ္တာ န ပါစိတ္တိယံ, ကတ္တဗ္ဗာကရဏတော ပန ဒုက္ကဋံ။ အညထာ ကိရိယာကိရိယံ ဣဒံ အာပဇ္ဇတိ။ အနိတရဏံ, အနာရောစနံ ဝါ ဆဋ္ဌမင်္ဂံ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။

ကာဏမာတာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. ပဌမပတရဏာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဘုတ္တာဝီ ပဝါရိတောတိ နာမ ပဉ္စင်္ဂိကံ။ တေသု "အသနံ ပညာယတီ"တိ ဧတေနေဝ "ဘုတ္တာဝီ"တိ ဧတဿ သိဒ္ဓတ္တာ ဝိသုံ အတ္ထသိဒ္ဓိ န ဒိဿတိ။ ဒိဿတိ စေ, အင်္ဂါနံ ဆက္ကတ္တဒဿနန္တိ (ဝဇိရ. ဋီ. ပာစိတ္တိယ ၂၃၈-၂၃၉) လိခိတံ။ **"ဘောဇနံ ပညာယတီ"**တိ အဘိဟဋ္ဌံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

ကောဋ္ဌေတွာ ကတစုဏ္ဏမ္ပီတိ ပိ-ကာရေန ကုဏ္ဍကံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ သမုဟာကဘဇ္ဇိတာနံ ပန အာတပသုက္ခာနံ ဝ ကုဏ္ဍကံ ဝ ယေ ကေစိ တဏ္ဍုလာ တတိ ဝွေက္ကမေဝ ဝုတ္တတ္တာ သမုဟာကဘဇ္ဇိတာနံ ဝီဟီနံ, ဝီဟိပလာသာနံ ဝ တဏ္ဍုလစုဏ္ဏံ ပဝါရေတိ။ တထာ ခရပာကဘဇ္ဇိတာနံ ကုဏ္ဍကမ္ပိ ပဝါရေတိ။ ဘဇ္ဇိတသတ္တုယောပိ ပိဏ္ဍေတွာ ကတော အပက္ကသတ္တုမောဒကောပိ ပဝါရေတီတိ လိခိတံ။ သစေ အဝသိဋ္ဌံ နတ္ထိ, န ပဝါရေတိ။ ကသ္မာ? အသနသင်္ခါတဿ ဝိပ္ပကတဘောဇနဿ အဘာဝတော။

အကပ္ပိယမံသံ ပန ကိဉ္စာပိ ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗဋ္ဌာနေ ဌိတံ, ခာဒိယမာနံ ပန မံသဘာဝံ န ဇဟာတိ, တသ္မာ ပဝါရေတိ။ ဘောဇနသာလာယ ဘုဉ္ဇန္တော စေ အတ္တနော အပာပုဏနကောဋ္ဌာသံ အဘိဟဋ္ဌံ ပဋိက္ခိပတိ, န ပဝါရေတိ။ ကာမံ ပဋိက္ခိပတိ, ပတ္တေ ပန အာရာမိကာ အာကိရန္တိ, တံ ဘုဉ္ဇိတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ဣဒဉ္စ ဗုဒ္ဓပ္ပဋိကုဋ္ဌာယ အနေသနာယ ဥပ္ပန္နေ ယေဝ သင်္ဂံ ဂစ္ဆတိ။ ယထာ ဟိ သင်္ဃတော လဒ္ဓံ ပိဏ္ဍံ ဒုဿီလော ဒေတိ, တဉ္စေ ပဋိက္ခိပတိ, န ပဝါရေတိ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒန္တိ စ, ဝိဘာဂေ လဒ္ဓီ စေ ဒေတိ, တံ သော န အဇ္ဈောဟရိတုကာမတာယ ပဋိက္ခိပတိ, ပဝါရေတီတိ စ, "သမံသရသံ သမစ္ဆရသ"န္တိ အာပဇ္ဇနတော "မံသရသ"န္တိ ဝုတ္တေ ပန ပဋိက္ခိပတော ဟောတိ, "မံသဿ ရသံ **မံသရသ**"န္တိ အယံ ဝိဂ္ဂဟော နာဓိပ္ပေတောတိ စ ဝုတ္တံ။ ဘတ္တမိဿကံ ယာဂုံ အာဟရိတွာ "ယာဂုံ ဂဏှထာ"တိ ဝဒတိ, န ပဝါရေတိ။ "ဘတ္တံ ဂဏှထာ"တိ ဝုတ္တေ ပဝါရေတိ။ ကသ္မာ? ယေနာပုစ္ဆိတော, တဿ အတ္ထိတာယ။ ဧတ္ထ ပန "ယာဂုမိဿကံ ဂဏှထာ"တိ ဝဒတိ, တတ္ထ စေ ယာဂု ဗဟုတရာ ဝ ဟောတိ, သမသမာ ဝါ။ ဘတ္တံ မန္ဒံ, န ပဝါရေတိ။ ယာဂု စေ မန္ဒာ, ဘတ္တံ ဗဟုတရံ, ပဝါရေတိ။ ဣဒဉ္စ သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တတ္တာ န သက္ကာ ပဋိက္ခိပိတုံ။ ကာရဏံ ပနေတ္ထ ဒုဒ္ဒသံ။ "ဘတ္တမိဿကံ ဂဏှထာ"တိ ဝဒတိ။ တတ္ထ ဘတ္တံ ဗဟုတရံ ဝ သမကံ ဝ အပ္ပတရံ ဝ ဟောတိ, ပဝါရေတိ ဧဝ။ ဘတ္တံ ဝ ယာဂုံ ဝ အနာမသိတွာ "မိဿကံ ဂဏှထာ"တိ ဝဒတိ။ တတ္ထ စေ ဘတ္တံ ဗဟုတရံ, သမကံ ဝ ဟောတိ, ပဝါရေတိ။ အပ္ပတရံ န ပဝါရေတိ။ တံ သဗ္ဗံ ဝီမံသိတဗ္ဗန္တိ။

ဖလံ ဝ ကန္ဒမူလာဒိ ဝ ပဉ္စဟိ သမဏကပ္ပေဟိ ကပ္ပိယံ အကတန္တိ ဧတ္ထ ကပ္ပိယံ အကာရာပိတေဟိ ကဒလိဖလာဒီဟိ သဒ္ဓိံ အတိရိတ္တံ ကာရာပေတွာပိ တံ ကဒလိဖလာဒိံ ဌပေတွာ အဝသေသံ ဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ အမိဿကရသတ္တာ ပုန တာနိ ကပ္ပိယံ ကာရာပေတွာ အညသ္မိံ ဘာဇနေ ဌပေတွာ ကာရေတွာ ဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ကသ္မာ? ပုဗ္ဗေ တေသု ဝိနယကမ္မဿ အနာရုဠှတ္တာတိ ဝဒန္တိ။

ပတ္တေ ရဇံ ပတိတံ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ ဟောတိ။ တသ္မာ ပဋိဂ္ဂဟေတွာဝ ဘိက္ခာ ဂဏှိတဗ္ဗာ။ "အပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဂဏှတော ဝိနယဒုက္ကဋ"န္တိ (ပာစိ. အဋ္ဌ. ၂၆၅) ဝုတ္တတ္တာ ဧတမည္ဈေသမ္ပိ န ဝဋ္ဋတီတိ ဝဒန္တိ။ "တံ ပန ပုန ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဘုဉ္ဇန္တဿ အနာပတ္တီ"တိ ဧတ္တောပိ ဧဝမေဝ။ ဣမသ္မိံ ပန "အတိရိတ္တံ ကတံ အနတိရိတ္တကတံ ဟောတီ"တိ ဧတ္တောပိ ဧဝမေဝ။ ဣမသ္မိံ ပန "အတိရိတ္တံ ကတံ, အနတိရိတ္တံ ကတံ ဟောတီ"တိအာဒီဟိ ဥပပရိက္ခိတွာ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဒီပိတံ။ **အလမေတံ သဗ္ဗ**န္တိ ဣဒမ္ပိ တေ အဓိကံ, ဣတော အညံ န လစ္ဆသီတိ အတ္ထော။

အာဟာရတ္ထာယာတိ ဝိကာလေ ဧတတိ ဧကော။ **"ပဌမကထိနသဒိသာနိ။ ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ"**န္တိ ဟဒ္ဒေါ။ **ကာယကမ္မံ** အဇ္ဈောဟရဏတော။ **ဝစီကမ္မံ** တစာယ "အတိရိတ္တံ ကရောထ, ဘန္တေ"တိ အကာရာပနတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပဌမပတရဏာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ဒုတိယပတရဏာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“ဘုတ္တသ္မိံ ဟာစိတ္တိယ”န္တိ (ပာစိ. ၂၄၃) မာတိကာယံ ဝုတ္တတ္တာ **“ဘောဇနပရိယောသာနေ ပာစိတ္တိယ”** န္တိ ဝုတ္တံ, န အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ။

ဒုတိယပတရဏာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. ဝိကာလဘောဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဇမ္ဗုဒီပသ္သ ကာလေန ပရိစ္ဆေဒေတိ ဇဝံ ကိရ။

ဝိကာလဘောဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. သန္နိဓိကာရကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“ဒုဒ္ဓောတော ဟောတီ”တိအာဒိနာ နယေန ဣဓ ဝုတ္တတ္တာ, “ဒုဒ္ဓောတံ ပတ္တံ ဓောဝိတွာ ပုန

တတ္ထ အစ္ဆောဒကံ တ အာသိဥ္စိတွာ, အင်္ဂုလိယာ တ ဃံသိတွာ နိသ္နေဟဘာတော ဇာနိတဗ္ဗော”တိ (ပာစိ. အဌ. ၂၅၃) သမန္တပာသာဒိကာယံ ဝုတ္တတ္တာ စ မတ္တိကာပတ္တသ္သ ကပာလေန ပီတော သ္နေဟော သန္နိဓိံ က ရောတီတိ သိဒ္ဓန္တိ လိခိတံ။ **သယံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ အပရိစ္စတ္တမေဝာ** တိ ဧတ္တ **အပရိစ္စတ္တံ** နာမ အနပေက္ခာသမ္ပန္နာနံ နိရပေက္ခအပရိစ္စတ္တံ အဝိဇဟိတံ။ **“ပဋိဂ္ဂဟဏ** န္တိ ဧတ္တ ပဋိဂ္ဂဟိတဘာဝမဝိဇဟိတမေဝ သန္နိဓိံ ဇနေတီ”တိ **ဓမ္မ သိရိတ္ထေရော,** တံ “ပဋိဂ္ဂဏှာတိ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ”တိ (ပာစိ. ၂၅၅) ဟဋ္ဌိယာ ဝိရုဇ္ဈတိ။ တသ္သ ပန ပုန ပ ဋိဂ္ဂဏှာနကိစ္စာဘာဝတော ဝိမံသိတဗ္ဗံ။

သန္နိဓိကာရကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ပဏီတဘောဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“တေသံ မံသဥ္စ ခီရဒဓိနိ စ ဣဓ အဓိပ္ပေတာနီ” တိ ဣဒံ ပာစိတ္တိယဝတ္ထုပရိစ္ဆေဒေ, န ပန ကပ္ပိယခီရာဒိပရိစ္ဆေဒေ, တသ္မာ ယသ္သ ကသ္သစိ ခီရာဒီနိ ဝဋ္ဋန္တီတိ စ, **“မဟာနာမသိက္ခာပဒေန ကာရေတဗ္ဗော”** တိ သင်္ဃဝသေန ပတရိတေ ဘေသဇ္ဇတ္တာယ သပ္ပိအာဒိဘေသဇ္ဇပဥ္စကံ ဝိညာပေတိ စေ, တတ္ထ “န ဘေသဇ္ဇကရဏီယေန ဘေသဇ္ဇံ ဝိညာပေတီ”တိ ဧတ္ထ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ, တသ္မာ “တေန ဟာစိတ္တိယ”န္တိ (ဝဇိရ. ဋီ. ပာစိတ္တိယ ၂၆၁) စ လိခိတံ။

ပဏီတဘောဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ဒန္တပေါနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“သရီရာဝယဝေနာ”တိ ဝုတ္တတ္တာ မုခေန ပဋိဂ္ဂဟဏံ အနုညာတံ။ “စိဉ္စာဒိပတ္တေသု ဘူမိယံ အတ္တတေသု န ဝဋ္ဋတိ, ကလ္လခေတ္တေ တတ္ထ ဝဋ္ဋတီ”တိ စ, **“သာမံ ဂဟေတွာ”**တိ ဣမိနာ န ကေဝလံ သပ္ပဒဌ္ဌယေဝ, အညမ္ပိ ဒဋ္ဌ ဝိသေသေတိ။ သာမံ ဂဟေတွာ ပရိဘုဥ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ စ လိခိတံ။

ဒန္တပေါနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဘောဇနဝဂ္ဂေါ စတုတ္ထော။

၅. အစေလကဝဂ္ဂေါ

၁. အစေလကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အစေလကာဒယော ယသ္မာ၊ တိတ္ထိယာဝ မတာ ဣဓ။
တသ္မာ တိတ္ထိယနာမေန၊ တိကစ္ဆေဒေ ကတော တတော။

အတိတ္ထိယဿ နဂ္ဂဿ၊ တထာ တိတ္ထိယလိင်္ဂိနော။
ဂဟဋ္ဌဿာပိ ဘိက္ခုဿ၊ ကပ္ပတီတိ ဝိနိစ္ဆယော။

အတိတ္ထိယဿ စိတ္တေန၊ တိတ္ထိယဿ စ လိင်္ဂိနော။
သောတာပန္နာဒိနော အတုံ၊ ကပ္ပတီတိဓ နော မတိ။

အစေလကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. သဘောဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အနုပဝိသိတ္ဝာ နိသီဒနစိတ္တေန **သစိတ္တကတာ** တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သဘောဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄-၅. ရဟောပဋိစ္ဆန္နရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

စတုတ္ထံ ပဌမာနိယတေ, **ပဉ္စမံ** ဒုတိယာနိယတေ ဝုတ္တနယမေဝ။ ဣဓ ပဉ္စမံ ဥပနန္ဒဿ စတုတ္ထံ ဟောတိ။

ရဟောပဋိစ္ဆန္နရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. စာရိတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သဘတ္တော **သမာနော**တိ နိမန္တနဘတ္တောတိ ဟေရာဏာ။ သန္တံ ဘိက္ခုံ, အနာပုစ္ဆာ, ပုရေဘတ္တံ ပစ္ဆာဘတ္တံ, အညတ္ရ သမယာတိ အယမေတ္ထ စတုဗ္ဗိဓာ အနုပညတ္တိ။ တတ္ထ **သမယာ** ဒွေဝ သမယာ။ **ဘတ္တိယဃရ** န္တိ နိမန္တိတဿ ဃရံ တ သလာကာဘတ္တာဒိအာယကာနံ တ ဃရံ။ **“သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ပဌမကထိနသဒိသာနိ, ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ”**န္တိ ဟဋ္ဌော, ‘‘ဣဓ နိမန္တနာ အကပ္ပိယနိမန္တနာ’’တိ ဧကော။

ပုရေဘတ္တဥ္စ ပိဏ္ဍာယ၊ စရိတ္ဝာ ယဒိ ဘုဉ္ဇတိ။
သိယာ ပရမ္ပရာပတ္တိ၊ ပစ္ဆာဘတ္တံ န သာ သိယာ။

ပစ္ဆာဘတ္တဥ္စ ဂမိကော၊ ပုဗ္ဗဂေဟံ ယဒိ ဂစ္ဆေ။
ဧကေ အာပတ္တိယေတတိ၊ အနာပတ္တီတိ ဧကေစ္စေ။

ကုလန္တရဿောက္ကမနေ၊ အာပတ္တိမတယော ဟိ တေ။
သမာနဘတ္တပစ္စာသာ၊ ဣတိ အာဟု ဣဓာပရေ။

မတာ ဂဏိကဘတ္တေန၊ သမေန္တိ နံ နိမန္တနေ။
ဝိသ္သဇ္ဇနံ သမာနန္တိ၊ ဧကေ သမ္မုခတာပရေ။

သန္နိဋ္ဌာနတ္ထိကေဟေဝ၊ ဝိစာရေတဗ္ဗဘေဒတော။
ဝိညူ စာရိတ္တမိစ္စေဝ၊ သိက္ခာပဒမိဒံ ဝိဒူ။ (ဝဇိရ. ဋီ. ပာစိတ္တိယ ၂၉၄)။

စာရိတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. မဟာနာမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ပဏ္ဍိတဘောဇနသိက္ခာပဒေ ''မဟာနာမသိက္ခာပဒေန ကာရေတဗ္ဗော''တိ (ကင်္ခါ. အဋ္ဌ. ပဏ္ဍိတဘောဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ) ယံ ဝုတ္တံ, တသ္မိံ တတ္ထ သင်္ဃဝသေန ပတရိတေ ဘေသဇ္ဇတ္ထာယ သပ္ပိအာဒိဘေသဇ္ဇပဉ္စကံ ဝိညာပေတိ စေ, ''နဘေသဇ္ဇေန ကရဏီယေန ဘေသဇ္ဇံ ဝိညာပေတီ''တိ (ပာစိ. ၃၀၉) ဝစနေန ပာစိတ္တိယန္တိ (ဝဇိရ. ဋီ. ပာစိတ္တိယ ၃၁၀) လိခိတံ။ ''တယာ ဣမိနာ ဝ ပတရိတမ္ပဟာ, အမ္ပဟာကဥ္စ ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ အတ္ထော''တိ ယထာဘူတံ အာစိက္ခိတွာ ဝိညာပေတုံ ဂိလာနော ဝ လဘတိ, န ဣတရောတိ စ, ''အညဿ အတ္ထာယာ''တိ အဿ ဉာတကပ္ပဝါရိတေ, အတ္တနော တ ဉာတကပ္ပဝါရိတေတိ အတ္ထောတိ စ, **''အပရိယန္တပ္ပဝါရဏာယ ပဝါရိတေ''** တိ သင်္ဃဝသေန, ပုဂ္ဂလဝသေန စ ပဝါရေတွာ အာယကာ။ တသ္မာ ''သင်္ဃပ္ပဝါရဏာတာ''တိ ဝတွာ ''ပုဂ္ဂလပ္ပဝါရဏာတာ''တိ န ဝုတ္တန္တိ စ, **''ပရိယန္တာတိက္ကမော''** တိ ဝစနေန ဂိလာနော ဂဟိတော, တသ္မာ ''ဂိလာနာဂိလာနတာ''တိ န ဝုတ္တံ။ ဧဝံ သန္တေပိ ''သင်္ဃပ္ပဝါရဏာယ ပဝါရဏာတာ''တိ ဟဝေယျာတိ စ လိခိတံ, ဝီမံသိတဗ္ဗံ။

မဟာနာမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ဥယျုတ္တသေနာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဟတ္ထိအာဒီသု ဧကမေက န္တိ အန္တမသော ဧကပုရိသာရုဠှဟတ္ထိမ္ပိ, ဧကံ သရဟတ္ထံ ပုရိသမ္ပိ။ **သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ဧဠကလောမသဒိသာနိ, ဣဒံ ပန လောကဝဇ္ဇံ, အကုသလစိတ္တံ တိဝေဒန''** န္တိ ဟဝေ။

ဥယျုတ္တသေနာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. သေနာတသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဧကနစိ ပလိဗုဒ္ဓဿာ တိ ဝေရိကေန တ ဣဿရေန တ ဧကနစိ ရုဒ္ဓဿ။ သေနာပရိက္ခေပေန တ ပရိက္ခေပဟာရဟဋ္ဌာနေန တ သဥ္စရဏဋ္ဌာနပရိယန္တေန တ ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗာ။

သေနာတသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အစေလကဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

၆. သုရာပာနဝဂ္ဂေါ

၁. သုရာပာနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

''သုရာ''တိ တ ''န ဝဋ္ဋတီ''တိ တ ဇာနိတွာ ပိဝနေ အကုသလမေဝတိ လိခိတံ။ **အကုသလစိတ္တ** န္တိ ယေဘုယျေန တံ သန္ဓာယ ကိရ ဝုတ္တံ။ အထ ကသ္မာ ဝိနယဋ္ဌကထာယံ ''အကုသလေနေဝ ပာတဗ္ဗတာယာ''တိ (ပာစိ. အဋ္ဌ. ၃၂၉) ဝုတ္တန္တိ စေ? သစိတ္တကပက္ခေ အကုသလေနေဝ ပာတဗ္ဗတာယာတိ။

သုရာပာနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အင်္ဂုလိပတောဒကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ကာယသံသဂ္ဂသင်္ဃာဒိသေသာပတ္တိဘာဝေ သမာနေပိ **ဘိက္ခုနိယာပိ အနုပသမ္ပန္နေပိ** ဒုက္ကဋံ, ဥပသမ္ပန္နေ ဧဝ ပာစိတ္တိယန္တိ ဧဝံ ပုဂ္ဂလာပေက္ခံ ဒဿေတုံ **''အင်္ဂုလိပတောဒကေ ပာစိတ္တိယ''** န္တိ ဝုတ္တံ။ **သတိ ကရဏီယေတိ** တတ္ထ ပုရိသံ သတိ ကရဏီယေ အာမသတောတိ အဓိပ္ပာယော, န ဣတ္ထိံ။

အင်္ဂုလိပတောဒကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ဟသဓမ္မသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“စိက္ခလ္လံ တ” တိ ဝစနတော သက္ခရမ္ပိ ခိပနကီဠာယ ကီဠတော ဒုက္ကဋမေဝ။ ဥပရိဂေပ္ဖကေ ဟစိတ္တိယံ, အညတ္ထ ဒုက္ကဋန္တိ ဟစိတ္တိယဝတ္ထုအတ္ထဝသေန **“ဥဒကေ ဟသဓမ္မေ ဟစိတ္တိယ”** န္တိ ဝုတ္တံ။

ဣဒံ သညာဝိမောက္ခံ စေ၊ တိကဟစိတ္တိယံ ကထံ။
ကီဠိတံဝ အကီဠာတိ၊ မိစ္ဆာကဟေန တံ သိယာ။

တွော္ဝတာ ကထံ ကီဠာ၊ ဣတိ ကီဠာယံ တေယံ။
အကီဠာသညီ ဟောတေတ္ထ၊ ဝိနယတ္ထံ သမာဒယေ။

ကေန္တာကုသလော ယသ္မာ၊ ကီဠာယာဘိရတမနော။
တသ္မာ အကုသလံ စိတ္တံ၊ ကေမေဝေတ္ထ လဗ္ဘတီတိ။ (ဝဇိရ. ဋီ. ဟစိတ္တိယ ၃၃၆)။

ဟသဓမ္မသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. အနာဒရိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

တဿ ဝစနန္တိ “အယံ ဥက္ခိတ္တကော တ ဝမ္ဘိတော တ ဂရဟိတော တ ဣမဿ ဝစနံ အကတံ ဘဝိဿ သတီ”တိ အနာဒရိယံ ကရောတိ။ **ဓမ္မန္တိ** ကထာယံ ဓမ္မော နဿေယျ တ ဝိနဿေယျ တ အန္တရဓာယေယျ တ, တံ တ အသိက္ခိတုကာမော အနာဒရိယံ ကရောတိ။ “လောကဝဇ္ဇံ အတိက္ကမိတ္ဝာ ‘ဣဒံ အမှာကံ အာစရိယုဂ္ဂ ဟော’တိ ဝဒန္တဿ န ဝဋ္ဋတီ”တိ (ဝဇိရ. ဋီ. ဟစိတ္တိယ ၃၄၄) လိခိတံ။

အနာဒရိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ဇောတိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“ဝိသိဗ္ဗနာပေက္ခော” တိ ဝုတ္တတ္တာ အညဿ ဝဋ္ဋတိ, အဇ္ဈေသဋ္ဌ။

ဇောတိနေကမနေကေ တ၊ ဇာလေန္တိ မုနယော သဟ။
ဧကော သောပေတိ နာနေကော၊ အမိပ္ပာယဝိသေသတော။

ဇောတိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

မောရက္ခိမဏ္ဍလမင်္ဂုလပိဋ္ဌိန န္တိ န ကေန္တတော, အမိကံ, ဩရဋ္ဌာတိ ဝဒန္တိ။ ကေကောဏောပိ ဝဋ္ဋတိ, ဇဝံ ယ တ္ထ ကတ္ထစိ ကေပိန္ဒုပိ ဝဋ္ဋတီတိ။

ဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ဝိကပ္ပနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ပဌမကထိနသဒိသာနိ, ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ” န္တိ ဟဌော။ တွေ့ ပရိဘောဂေန **ကာယကမ္မံ** ။ အပစ္စုဒ္ဓရဏေန **ဝစီကမ္မံ** ။

ဝိကပ္ပနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. အပနိဓာနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သသူစိကေ သူစိဃရေ သူစိဂဏနာယ အာပတ္တိယောတိ ဟေရာဏာ။

အပနိဓာနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သုရာပာနဝဂ္ဂေါ ဆဋ္ဌော။

၇. သပ္ပာဏကဝဂ္ဂေါ

၁. သဉ္စိစ္စသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဝတ္ထုဂဏနာယ ကမ္မဗန္ဓဂဏနာစေတနာမာရဏာနံ, န ကမ္မဗန္ဓဂဏနာယ စေတနာမာရဏာ။ တ္တေ ကေစေတနာယ ဗ ဟုပာဏကာ မရန္တီတိ အယံ ဝိဘာဂေ ဝေဒိတဗ္ဗော။

သဉ္စိစ္စသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. သပ္ပာဏကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သပ္ပာဏက န္တိ ပာဏကာနံ မရဏဝသေန ပာစိတ္တိယံ, န သပ္ပာဏကဥဒကပရိဘောဂဝသေန ပာစိတ္တိယံ, တသ္မာ ဧဝ **"ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ အသုဒ္ဓစိတ္တတ္တာ ပာစိတ္တိယံ, သုဒ္ဓစိတ္တေ အနာပတ္တိ။ ပဒီပုဇ္ဇလနေ ဝိယ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇတာ ဝုတ္တာတိ လိခိတံ။

ဇလေ ပက္ခိပနံ ပုဗ္ဗံ၊ ဇလပ္ပဝေသနံ ဣဒံ။
ဓေံ ဉဘိန္နံ နာနာတ္တံ၊ ဉေယျံ ဉာဏဝတာ သအာတိ။ (ဝဇိရ. ဋီ. ပာစိတ္တိယ ၃၈၇)

သပ္ပာဏကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. ဦနဝီသတိဝဿသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အညံ ဉပသမ္ပာဒေတီ တိ –

ဉပဇ္ဈာယော သစေ သာမံ၊ ကမ္မတစဉ္စ သာဝေတိ။
ကမ္မံ ရုပ္ပတိ ဣစ္စေကေ၊ နေတိ ဝိနယကောဝိဒေ။

ဒုက္ကဋံ ဝိဟိတံ ယသ္မာ၊ အာစရိယဿ ဂဏဿ စ။
တသ္မာ ဘိန္နာဝ အာစရိယ-ဉပဇ္ဈာယာ ဝိသုံ ဣဓာတိ။

ဦနဝီသတိဝဿသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. သံဝိဓာနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဣဓ ကေတောဉပသမ္ပန္နာ, သိက္ခမာနာ, သာမဏေရီတိ ဣမာ တိဿောပိ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ, ဣမာသံ ပန တိဿ သန္နံ သမယော ရက္ခတိ, အယမိမာသံ, မာတုကမဿ စ ဝိသေသောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သံဝိဓာနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ဥက္ခိတ္တသမ္ဘောဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“တံ ဒိဋ္ဌိံ အပ္ပဋိနိဿဋ္ဌေနာ တိ လဒ္ဓိနာနာသံဝာသကံ သန္ဓာယာ”တိ လိခိတံ။ **တိစိတ္တ** န္တိ ဧတ္ထ ဝိပာကာဗျာကတစိတ္တေန သဟသေယ္ယံ ကပ္ပေယျာတိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အညထာ သစိတ္တကတ္တာ သိက္ခာပဒဿ ကိရိယာဗျာကတံ သန္ဓာယ န ယုဇ္ဇတိ။

ဥက္ခိတ္တသမ္ဘောဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ကဏ္ဋကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“အယံ သမဏုဒ္ဒေသော ဟရာဇိကော ဟောတိ။ သစေ တံ ဒိဋ္ဌိံ ပဋိနိဿဇ္ဇတိ, သင္ဃဿ အာရောစေတ္ဗာ သင်္ဃာနုမတိယာ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော”တိ **ဟေရာဏကဂဏ္ဌိပဒေ** ဝုတ္တံ, တံ န ယုတ္တံ။ ဒဏ္ဍကမ္မနာသနာ ဟိ ဣဓာဓိပ္ပေတာ။ ယဒိ သော ဟရာဇိကော ဟောတိ, လိင်္ဂနာသနာ နာမ သိယာ။ **“တေ ပဋိသေဝတော နာလံ အန္တရာယာယာ”** တိ စ ဒိဋ္ဌိ သတ္ထရိ အသတ္ထာဒိဒိဋ္ဌိ န ဟောတိ။ သစေ သာ ယဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သော ဟရာဇိကော ဟောတိ, တသ္မိံပိ ဧဝမေဝ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, သံဝရေ အတိဋ္ဌန္တော လိင်္ဂနာသနာယ နာသေတဗ္ဗောတိ (ဝဇိရ. ဋီ. ပာစိတ္တိယ ၄၂၈) အာစရိယဿ တက္ကော။

ကဏ္ဋကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သပ္ပာဏကဝဂ္ဂေါ သတ္တမော။

၈. သဟဓမ္မိကဝဂ္ဂေါ

၄. ပဟာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အင်္ဂေသု န မောက္ခာဓိပ္ပာယတာ ဝိယ အမရဏာဓိပ္ပာယတာ ဝတ္တဗ္ဗာတိ စေ? န ဝတ္တဗ္ဗာ။ ကသ္မာ? ယော ဘိက္ခု သယံ ပဟာရံ အတုကာမော, သော အဓိပ္ပာယေန တဿ မရဏေ ပယောဂဝိရဟောတတိ ကတ္ဝာ အမရဏာဓိကာ ရတ္တာ ကေဝလံ အမရဏာဓိပ္ပာယော ဧဝ သောတိ တာ ဝိယ တာ န ဝုတ္တာ။ မောက္ခာဓိပ္ပာယဿ ပန ကောပေ နတ္ထိ, တသ္မာ အနာပတ္တီတိ ဝုတ္တံ။

ပဟာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. တလသတ္တိကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

တလမေဝ **တလသတ္တိကံ**။ “ပဟာထနသမတ္ထဋ္ဌေန **သတ္တိက**”န္တိ ဧကေ။ ယသ္မာ ပဟာရိတုကာမတာယ ပဟာရတော ပုရိမေန ပာစိတ္တိယံ, ကေဝလံ ဥစ္စာရေတုကာမတာယ ဥဂ္ဂိရဏမတ္တေ ကတေ ဣမိနာ ပာစိတ္တိယံ။ ဣမိနာ ပန ဝိရဇ္ဈိတ္ဝာ ပဟာရော ဒိန္နော, တသ္မာ နပဟာရိတုကာမတာယ ဒိန္နတ္တာ ဒုက္ကဋံ။ ကိမိဒံ ဒုက္ကဋံ ပဟာရပစ္စယာ, ဥဒာဟု ဥဂ္ဂိရဏပစ္စယာတိ? ပဟာရပစ္စယာ ဧဝ ဒုက္ကဋံ, ပုရိမံ ဥဂ္ဂိရဏပစ္စယာ ပာစိတ္တိယန္တိ သဒုက္ကဋံ ပာစိတ္တိယံ ယုဇ္ဇတိ။ ပုရိမဉ္ဟိ ဥဂ္ဂိရဏံ, ပစ္ဆာ ပဟာရော။ န စ ပစ္ဆိမံ ပဟာရံ နိဿာယ ပုရိမံ ဥဂ္ဂိရဏံ အနာပတ္တိဝတ္ထုကံ ဘဝိတုမရဟတီတိ နော တက္ကောတိ (ဝဇိရ. ဋီ. ပာစိတ္တိယ ၄၅၆) အာစရိယော။

တလသတ္တိကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. သဉ္စိစ္စသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ပရော ကုက္ကုစ္စံ ဥပ္ပာဒေတု တ, မာ တ, တံ အပ္ပမာဏံ။ **“ကုက္ကုစ္စုပ္ပာဒန”** န္တိ တတိယမင်္ဂ တသ္သ အဓိပ္ပာယ ဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သဥ္စိစ္စသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ဥပဿုတိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဥပဿုတိ န္တိ ယထာ ဥပကုဏ္ဍိ “သမီပကုဏ္ဍ”န္တိ ဝုစ္စတိ, တထာ ဥပဿုတိ “သမီပဿုတီ”တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယတ္ထ ဌိတော သုဏာတိ, တံ **ဌာန**န္တိ အတ္ထော။ **သုတီ**တိ ပနေတ္ထ ပရေသံ ဝစနသဒ္ဒေါ စ။ သော ဟိ သုယျတီတိ **သုတိ** နာမ။ ဥပသုယျတိ တ ဇ္ဈောတိ **ဥပဿုတိ** ။ ဩကာသော ဟိ **သုတိ** နာမ။ **က္ကမေယံ သုတ္ဝ**တိ ဇ္ဈော “ဝစန”န္တိ ဟဋ္ဌဝေသော။

သမုဋ္ဌာနာဒီနိ အတီတဒ္ဝယသဒိသာနီတိ န ဂဟေတဗ္ဗာနိ။ **ထေယျသတ္ထသမုဋ္ဌာနံ။ သိယာ ကိရိယံ** ဂန္တ္ဝာ သ ဝနေ။ **သိယာ အကိရိယံ** ဌိတဋ္ဌာနံ အာဂန္တ္ဝာ ဝဒန္တာနံ အဇာနာပနဝသေန သမုဋ္ဌာနတော။ **“သညာဝိမောက္ခံ, သစိတ္တကံ, လောကဝဇ္ဇံ, ကာယကမ္မံ, ဝစီကမ္မံ, အကုသလစိတ္တံ, ဒုက္ခဝေဒန”**န္တိ လိခိတံ။

ဥပဿုတိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ကမ္မပ္ပဋိဗာဟနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အပ္ပမတ္တကဝိဿဇ္ဇနကေန ပန စီဝရံ ကရောန္တဿ သေနာသနက္ခန္ဓကဝဏ္ဏနာယံ (စူဠဝ. ၃၂၈) ဝုတ္တပ္ပဘေ အနိ သူစိအာဒီနိ အနပလောကေတွ္တာပိ အတဗ္ဗာနိ။ တတော အတိရေကံ ဒေန္တေန အပလောကနကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ။ ဇံ ကတံ ပန အပလောကနံ ကမ္မလက္ခဏမေဝါတိ အဓိပ္ပာယော။ ဇံ သဗ္ဗတ္ထ **ကမ္မလက္ခဏံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကမသီမာဝိဟာ ရေသု ဩသာရဏာဒီနိ သင်္ဃကမ္မာနိယေဝ န ဝဋ္ဋန္တိ။ ဝိဿဇ္ဇိယဝေဘင်္ဂိယာနိ ပန ဝဋ္ဋန္တိ။ “သင်္ဃဿ သန္တ က”န္တိ သာမညတော အဝတွ္ဝ “ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ သင်္ဃဿ သန္တက”န္တိ အပလောကေတဗ္ဗန္တိ စ, **“သမုဋ္ဌာ နာဒီနိ အဒိန္နာဒါနသဒိသာနိ, ဣဒံ ပန ဒုက္ခဝေဒန”**န္တိ ဟဋ္ဌောတိ စ လိခိတံ။

ကမ္မပ္ပဋိဗာဟနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ဆန္ဒံအဒတွ္တဂမနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သန္နိပာတံ အနာဂန္တ္ဝာ စေ ဆန္ဒံ န ဒေတိ, အနာပတ္တီတိ ဇေကော။ ဒုက္ကဋန္တိ ဇေကေ ဓမ္မကမ္မန္တရာယကရဏာ ဓိပ္ပာယတ္တာ။

ဆန္ဒံအဒတွ္တဂမနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁. ဒုဗ္ဗလသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အကပ္ပိယေန တတိ သုဝဏ္ဏရဇတမယမဉ္စာဒိနာ။ **ကပ္ပိယမဉ္စော သမ္မဋ္ဋိတဗ္ဗော** တိ “သင်္ဃဿ ဒေမာ”တိ ဒိန္နံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, တေဟိ ပန “ဝိဟာရဿ ဒေမာ”တိ ဝုတ္တေ သုဝဏ္ဏရဇတမယာဒိအကပ္ပိယမဉ္စာပိ သမ္မဋ္ဋိတ ဗ္ဗာတိ စ, “အရဉ္ဇရော ဗဟုဥဒကဂဏှနကော”တိ စ, **“သင်္ဃိကပအဘောဂေန တ** တိ သစေ အာရာမိကာဒယော ပဋိ သာမေတွ္ဝ ပဋိဒေန္တိ, ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ စ, “ကံသလောဟာဒိဘာဇနံ သင်္ဃဿ ဒိန္နမ္ပိ ဟရိဟာရိယံ န ဝဋ္ဋ တီ”တိ (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၃၂၁) **သမန္တပာသာဒိကာယံ** ဝုတ္တတ္တာ အတ္တနော ဟတ္ထေန ဂဟေတွ္ဝ ပဋိသာမိတုံ န လဘ တီတိ စ, “ဝေဓကော ကာယဗန္ဓနသ္သာတိ ဝဒန္တိ”တိ စ, “ဟိင်္ဂု ဟိင်္ဂုလိဟရိတာလမနောသိလာ အဉ္ဇနာနီ”တိ ဟဋ္ဌော တိ စ, “အရုမယော တ။ပေ။ အဟဒကောပိ သမုဂ္ဂော”တိ ဟဋ္ဌောတိ စ, **“အရုမယော တုမ္ဗော** တိ အရုမယော ဥဒကတုမ္ဗော”တိ စ, “ထမ္ဘတုလာသောပာနဖလကာဒီသူ”တိ စ လိခိတံ။

ဒုဗ္ဗလသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၂. ပရိဏာမနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဧကော ဘိက္ခု ဥက္ခိတ္တကဿ အတုကာမော ဟောတိ, တဿ အနံ နိတရေတုတ အညဿ အပေတိ, အနာပတ္တိ။ တထာ သဒ္ဓာဒေယ္ယဝိနိပါတနံ ကရောန္တဿ အပေတိ, အတ္တနော နိဿိတကာ ဣတ္ထန္နာမဿ ပတ္တံ အတုကာမာ အာပုစ္ဆန္တို, ''ဝိသဘာဂေ ဓသော, သဘာဂဿ ဒေဟီ''တိ ဝဒတိ။ အနာပတ္တိ အတ္တနော ဘာရဘူတတ္တာ။ တဿ ပန အတုကာမံ အညဿ အပေတိ , အာပတ္တိ ဧဝ။ သဗ္ဗတ္ထ အာပုစ္ဆိတုတ အတုကာမံ ယထာသုခံ ဝိစာရေတုံ လဘတိ။

ပရိဏာမနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သဟဓမ္မိကဝဂ္ဂေါ အဋ္ဌမော။

၉. ရတနဝဂ္ဂေါ

၁. အန္တေပုရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အသယနိဃရေတိ ပရိက္ခိတ္တဿ ဗဟိဘူတေသု ရုက္ခမူလာဒီသု။ ''သစေ ခတ္တိယောဝ ဟောတိ, နာဘိသိတ္တော, အဘိသိတ္တောဝ ဟောတိ, န ခတ္တိယော, ရက္ခတီ''တိ အာစရိယော ''ခတ္တိယတာ, အဘိသိတ္တတာ''တိ အာပတ္တိယာ အင်္ဂဘာဝေန ဝုတ္တတ္တာ။ **သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ပဌမကထိနသဒိသာနိ, ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ''** န္တိ ဟဝော။

အန္တေပုရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ရတနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သဗ္ဗောပိ ကထာမဂ္ဂေါ **ဘဏ္ဍာဂါရိကသီသေန** နိက္ခိပနံ, ကေပနဋ္ဌ ပဋိက္ခိပိတုတ ပဝတ္တော။

ရတနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ဝိကာလကမပ္ပဝေသနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

''သန္တံ ဘိက္ခု''န္တိ စ ''အနာပုစ္ဆာ''တိ စ ''တထာရူပေ အစ္စာယိကာတိ စ ဣမာတိ ဧတ္ထ တိဿော'' တိ ဟဝော။ **''သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ကထိနသဒိသာနိ, ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ''** န္တိ ဟဝော။

ဝိကာလကမပ္ပဝေသနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. သူစိဃရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

တံ အဿာ တိ တံ ဘေဒနကံ အဿ ဟာစိတ္တိယဿ အတ္ထိ ပဌမံ ဘေဒနံ ကတုတ ပဏ္ဍာ ဒေသေတဗ္ဗတ္တာ။ သေ နယော ဣတရေသုပိ။ **တသိဇဋ္ဌေ**တိ တသိဒဏ္ဍကေ။

သူစိဃရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. မဉ္စပီဌသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အဋ္ဌင်္ဂုလပာဒက န္တိ ဘာဝနပုံသကံ။ တုလာသဏ္ဌာေန ဌပနမေဝ အင်္ဂကရဏံ။

မဥ္စပီဌသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. တူလောနဒ္ဓသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ကိဉ္စာပိ ပဋ္ဌိလာဘေယေဝ ဟစိတ္တိယံ ဝိယ ဒိဿတိ, ပရိဘောဂေ ဧဝ ပန အာပတ္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ''အညေန ကတံ ပဋ္ဌိလဘိတ္ဝာ ပရိဘုဉ္စတိ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ''တိ (ဟစိ. ၅၂၉) ဝစနံ ဧတ္ထ သာဓကံ။

တူလောနဒ္ဓသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. နိသီဒနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ကိဉ္စာပိ နိသီဒနဿ ဇာတိ န ဒိဿတိ ဧတ္ထ, တထာပိ စီဝရက္ခန္ဓကေ အနုညာတတ္တာ, ''နဝ စီဝရာနိ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာနီ''တိ ဧတ္ထ စ ပရိယာပန္နတ္တာ စီဝရဇာတိ ဧဝဿ ဇာတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ''လာဘေ သဒသံ, အလာဘေ အဒသမ္ပိ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဧကေ, တံ န ယုတ္တံ ''နိသီဒနံ နာမ သဒသံ ဝုစ္စတီ''တိ (ဟစိ. ၅၃၁-၅၃၂) တဿ သဏ္ဌာနနိယမနတော။

နိသီဒနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ရတနဝဂ္ဂေါ နဝမော။

သုဒ္ဓဟစိတ္တိယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဟဋ္ဌိုဒေသနီယကဏ္ဍံ

၁. ပဌမဟဋ္ဌိုဒေသနီယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ယာမကာလိကာဒီသု အာဟာရတ္ထာယ ဧဝ ဒုက္ကဋံ။ တမ္ပိ အာမိသေန အသမ္ဘိန္နရသေ, သမ္ဘိန္နေ ပန ဧကရ
သေ ဟဋ္ဌိုဒေသနီယမေဝ။

ပဌမဟဋ္ဌိုဒေသနီယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဒုတိယဟဋ္ဌိုဒေသနီယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ကထိနသဒိသာနိ, ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ” န္တိ ဟဋ္ဌော။

ဒုတိယဟဋ္ဌိုဒေသနီယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. စတုတ္ထဟဋ္ဌိုဒေသနီယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အာရာမေ တ အာရာမူပစာရေ တ ပဋ္ဌိုဂ္ဂဟေတွတ အဇ္ဈောဟရန္တဿာ တိ အာရာမေ တ အာရာမူပစာရေ တ ပဋ္ဌိုဂ္ဂဟေတွတ အာရာမေ တ အာရာမူပစာရေ တ အဇ္ဈောဟရန္တဿာတိ အတ္ထော။

ဗဟာရာမေ ပဋ္ဌိုဂ္ဂဟိတံ အဇ္ဈာရာမေ ဘုဥ္ဇန္တဿ အနာပတ္တိ။ အင္ဂေသု စ “အဇ္ဈာရာမေ တ အာရာမူပစာရေ
တ ပဋ္ဌိုဂ္ဂဟဏ”န္တိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ အဇ္ဈာရာမေ ဟိ ဒဿိတေ အာရာမူပစာရံ ဒဿိတမေဝတတိ။ **“သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ကထိ
နသဒိသာနိ, ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ”**န္တိ ဟဋ္ဌော။

စတုတ္ထဟဋ္ဌိုဒေသနီယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဟဋ္ဌိုဒေသနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သေခိယကဏ္ဍံ

သေခိယေသု သတိပိ ဝီတိက္ကမေ အနာဒရိယာပေက္ခသ္သေဝ အာပတ္တီတိ ဒသ္သနတ္ထံ ကာရကော န ဝုတ္တော။ အယဉ္ဟိ ဝိနယဓမ္မတာ, ယဒိဒံ သာပေက္ခေ ကာရကနိဒ္ဒေသော, သော ဝုတ္တနိယမေ ဝိဓိ, ဘုမ္မကရဏဉ္စ။ အဋ္ဌင်္ဂုလာဓိကမ္ပိ ဩတာရေတွာ နိတသေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ တတော ပရံ ဩတာရေန္တသ္သ ဒုက္ကဋန္တိ **မဟာအဋ္ဌကထာယံ** ဝုတ္တံ။ **အာရာမေ တ**တိ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနာဒိကာလေ။ **ဟရုပိတဗ္ဗန္တိ** ဥတ္တရာသင်္ဂကိစ္စဝသေန ဝုတ္တံ။

ဌတွာတိ ဧတ္ထ ဂစ္ဆန္တောပိ ပရိသ္သယာဘာဝံ ဩလောကေတုံ လဘတိယေတတိ (ဝဇိရ. ဋီ. ဟာစိတ္တိယ ၅၈၂) လိခိတံ။ ယထာ တသ္သုပဂတသ္သ အန္တရဃရေ ကာယံ ဝိဝရိတွာ နိသီဒိတုံ ဝဋ္ဋတိ, တထာ တသ္သ သန္တိကေ ဂန္တုကာမသ္သပိ ကာယဗန္ဓနံ အဗန္ဓိတွာ သင်္ဃာဋိံ အဟာရုပိတွာ ကမပ္ပဝေသနမနာရောစေတွာ ယထာကာမံ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ တသ္မာ အဒ္ဓါနမဂ္ဂဂမနကာလေ ဧကော ဘိက္ခု ကမပ္ပဝေသနဝတ္တံ ပူရေတွာ ကမံ ပဝိသိတွာ ဧကံ အာဝသထံ ပုရတောဝ ဌိတံ ပတွာ ပရိက္ခာရံ ဌပေတွာ တသ္သုပဂတော စေ ဟောတိ, ဣတရေဟိ တသ္သ သန္တိကံ ယထာသုခံ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ ကော ပန တအော စတူဟပဉ္စဟံ တသမဓိဋ္ဌာယ ဝသိတဘိက္ခူနံ သန္တိကံ ဂန္တုံ၊ တသ္သုပဂတာနံ သန္တိကံ ဂန္တုဉ္စ ဝဋ္ဋတီတိ။ ဗုဒ္ဓုပူဇမ္ပိ ယထာသုခံ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ အဋ္ဌကထာယံ "အနာပတ္တိ ကာရဏံ ပဋိစ္စ တဟံ တဟံ ဩလောကေတီ"တိ။ တတ္ထ **ကာရဏံ** နာမ အာမိသပူဇာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ လိခိတံ။

ဆဗ္ဗီသတိသာရုပ္ပဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ယသ္မာ "သမတိတ္တိကော ပိဏ္ဍဟာတော ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော"တိ (ဟာစိ. ၆၀၂-၆၀၃) ဝစနံ ပိဏ္ဍဟာတော သမပုဏ္ဏော ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗောတိ ဒီပေတိ, တသ္မာ အတ္တနော ဟတ္ထဂတေ ပတ္တေ ပိဏ္ဍဟာတော ဒိယ္ယမာနော ထူပီကတောပိ စေ ဟောတိ, ဝဋ္ဋတီတိ ဒီပိတော ဟောတိ။ သူဟောဒနဝိညတ္တိယံ မုခေ ပက္ခိပိတွာ ဝိပ္ပဋိသာရေ ဥပ္ပန္နေ ပုန ဥဂ္ဂိရိတုကာမသ္သာပိ သဟသာ စေ ပဝိသတိ, ဧတ္ထ **အသဉ္စိစ္စ ဘုဉ္ဇတိ** နာမ။ ဝိညတ္တိကတဉ္စ အကတဉ္စ ဧကသ္မိံ ဌာနေ ဌိတံ သဟသာ အနုပဓာရေတွာ ဂဟေတွာ ဘုဉ္ဇတိ, **အသ္သတိယာ ဘုဉ္ဇတိ** နာမ။

သယံ ယာနဂတော ဟုတွာ၊ ယထာ **ယာနဂတသ္သ** စေ။
အလံ ဝတ္ထုံ တထာ နာလံ၊ သဆတ္တော **ဆတ္တဟဏိနော**။

"သူဟောဒနဝိညတ္တိသိက္ခာပဒံ ထေယ္ယသတ္ထသမုဋ္ဌာနံ, ကိရိယံ, သညာဝိမောက္ခံ, သစိတ္တကံ, လောကဝဇ္ဇံ, ကာယကမ္မံ, ဝစီကမ္မံ, အကုသလစိတ္တံ, ဒုက္ခဝေဒန"န္တိ ဟဋ္ဌော။

သေခိယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဘိက္ခုပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

။ နမော တသ္သ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသ္သ။

ဘိက္ခုနီပာတိမောက္ခဝဏ္ဏနာ

ပါရာဇိကကဏ္ဍံ

အဘိလာပမတ္တမေတတိ ဧတ္ထ ဒဟရဝသေန “ဘန္တေ”တိ စ ဝုဍ္ဎဝသေန “အာဝုသော”တိ စ တတ္ထ ဒုဝိဓော အဘိလာပေ, ဣဓ ပန ဝုဍ္ဎဒဟရာနံ “အယျာ”တိ ဧကမေဝ။

ကာယသံသဂ္ဂေ ဝုတ္တနယေနာ တိ ဧတ္ထ တဗ္ဗဟုလနယေန ကိရိယသမုဋ္ဌာနတာ ဝုတ္တာ။ “ကာယသံသဂ္ဂံ သမာပဇ္ဇေယျာ”တိ အဝတွာ ပန “သာဒိယေယျာ”တိ ဝုတ္တတ္တာ အကိရိယတောပိ သမုဋ္ဌာတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယထာ စေတ္ထ, ဧဝံ ဟေဋ္ဌာ “မနုဿိတ္ထိယာ တယော မဂ္ဂေ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝန္တဿ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿာ”တိအာဒိနာ (ပါရာ. ၅၆) နယေန ကိရိယသမုဋ္ဌာနတံ ဝတွာ တဒနန္တရံ “ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာ မနုဿိတ္ထိံ ဘိက္ခုဿ သန္တိကံ အာနေတွာ ဝစ္စမဂ္ဂေန အင်္ဂဇာတံ အဘိနိသီဒေန္တိ, သော စေ ပဝေသနံ သာဒိယတိ”တိအာဒိနာ (ပါရာ. ၅၈) နယေန အကိရိယသမုဋ္ဌာနဿပိ ဝုတ္တတ္တာ ပဌမပါရာဇိကာယပိ တဗ္ဗဟုလနယေနေဝ ကိရိယသမုဋ္ဌာနတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ န ဟိ ပဝေသနသာဒိယနာဒိမှိ ကိရိယသမုဋ္ဌာနတာ ဒိဿတိ။

အင်္ဂဇာတစလနမ္ပေတ္ထ န သာရတော ဒဋ္ဌဗ္ဗံ “သော စေ ပဝေသနံ န သာဒိယတိ, ပဝိဋ္ဌံ န သာဒိယတိ, ဌိတံ န သာဒိယတိ, ဥဒ္ဓရဏံ သာဒိယတိ, အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿာ”တိ (ပါရာ. ၅၈) ဧတ္ထ ဌိတနသာဒိယနေ ပကတိယာပိ ပရိပုဏ္ဏစလနတ္တာ။ သာဒိယနပစ္စယာ ပဋိသေဝနစလနမ္ပေတ္ထ န ဒိဿတေဝါတိ တဗ္ဗဟုလနယေနေဝ ကိရိယသမုဋ္ဌာနတာ ဂဟေတဗ္ဗာ။

အပိစ ဘိက္ခုနိယာပိ ပဌမပါရာဇိကေ တဿ သာဒိယနဿ သရူပေန ဝုတ္တတ္တာ တဒနုရူပဝသေန ဝိဘင်္ဂနယမနောလောကေတွာ “ကိရိယသမုဋ္ဌာန”မိစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ ယထာ စေတေသု တဗ္ဗဟုလနယေန ကိရိယသမုဋ္ဌာနတာ ဝုတ္တာ, တထာ သုရာဒီနံ အကုသလေနေဝ ပါတဗ္ဗတာ။ ဣတရထာ “ယံ အကုသလေနေဝ အာပဇ္ဇတိ, အယံ လောကဝဇ္ဇာ, သေသာ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာ”တိ ဝုတ္တေ လောကဝဇ္ဇပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာနံ နိယမလက္ခဏသိဒ္ဓိ ဟောတိ, တထာ တံ အဝတွာ “ယဿာ သစိတ္တကပက္ခေ စိတ္တံ အကုသလမေဝ ဟောတိ, အယံ လောကဝဇ္ဇာ, သေသာ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာ”တိ (ကင်္ခါ. အဋ္ဌ. ပဌမပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တေ လောကဝဇ္ဇဝစနံ နိရတ္ထကံ သိယာ ဝတ္ထုအဇာနနပက္ခေပိ အကုသလေနေဝ ပါတဗ္ဗတ္တာ။ ယသ္မာ တတ္ထ သုရာပါနဝီတိက္ကမဿ အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒော နတ္ထိ, တသ္မာ **ခန္ဓကဋ္ဌကထာယံ** “မဇ္ဇပါနေ ပန ဘိက္ခုနော အဇာနိတွာပိ ဗီဇတော ပဋ္ဌာယ မဇ္ဇံ ပိဝန္တဿ ပါစိတ္တိယံ။ သာမဏေရော ဇာနိတွာဝ ပိဝန္တော သီလဘေဒံ အာပဇ္ဇတိ, န အဇာနိတွာ”တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၀၈) ဝုတ္တံ, န ဝုတ္တံ “ဝတ္ထုအဇာနနပက္ခေ ပါဏာတိပါတာဒီနံ သိဒ္ဓိကရအကုသလစိတ္တုပ္ပာဒသဒိသေ စိတ္တုပ္ပာဒေ သတိပိ သာမဏေရော သီလဘေဒံ နာပဇ္ဇတီ”တိ။ အဘိနိဝေသဝစနံ ပါဏာတိပါတာဒီဟိ သမာနဂတိကတ္တာ သာမဏေရာနံ သုရာပါနဿ။ “သုရာမေရယိမေ”တိ ဝတ္ထုံ ဇာနိတွာ ပါတဗ္ဗတာဒိဝသေန ဝီတိက္ကမန္တဿ အကုသလဿ အသမ္ဘဝတော နတ္ထိ။ တေန ဝုတ္တံ “ယဿာ သစိတ္တကပက္ခေ”တိအာဒိ။

ကိဉ္စေတ္ထ – ယုတ္တိဝစနေန အရဟန္တာနံ အပ္ပဝိသနတော သစိတ္တကာစိတ္တကပက္ခေသု အကုသလနိယမောတိ စေ? န, ဓမ္မတာဝသေန သေက္ခာနမ္ပိ အပ္ပဝိသနတော။ အစိတ္တကပက္ခေ အကုသလနိယမာဘာဝဒဿနတ္ထံ သုပန္တဿ မုခေ ပက္ခိတ္တဇလဗိန္ဒုမ္ပိဝ သုရာဗိန္ဒုအာဒယော ဥဒာဟရိတဗ္ဗာ။ တဗ္ဗဟုလနယေန ဟိ အတ္ထေ ဂဟိတေ ပုဗ္ဗေနာပရံ အဋ္ဌကထာယ သမေတိ သဒ္ဓိံ ပါဠိယာ စာတိ။ အာစရိယာပိ သုရာပါနေ အကုသလနိယမာဘာဝမေဝ ဝဒန္တိ။ ကေစ္စေ ပန ကိရိယသမုဋ္ဌာနတာ ပနဿ တဗ္ဗဟုလနယမေဝ, န ပဌမပါရာဇိကေ။ ကထံ? ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပဒံ ပဌမပါရာဇိကသမုဋ္ဌာနံ။ ဧတ္ထ ဘိက္ခုဿ စ ဘိက္ခုနိယာ စ ကာယသံသဂ္ဂဘာဝေ သတိ ဘိက္ခုနီ ကာယင်္ဂံ အစောပယမာနာပိ စိတ္တေနေဝ အဓိဝါသေတိ, အာပဇ္ဇတိ, န ဧဝံ ဘိက္ခု။ ဘိက္ခု ပန စောပယမာနောဝ အာပဇ္ဇတိ, ဧဝမေဝ ပဌမပါရာဇိကေပိ စောပနေ သတိ ဧဝ အာပဇ္ဇတိ, နာသတိ။ **ပဝေသနံ သာဒိယတီ**တိ ဧတ္ထ ပဝေသနသာဒိယနံ နာမ သေဝနစိတ္တုပ္ပာဒနံ, မဂ္ဂေန တံ မဂ္ဂပ္ပဋိပါဒနမ္ပိ ဣစ္ဆန္တိ။ တသ္မာပိ ကာယစလနံ ဧကန္တံ အတ္ထိ ဧဝ။ ဧဝံ သန္တေပိ ဝီမံသိတွာ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ ဝဒန္တီတိ လိခိတံ

ပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သင္ဃာဒိသေသကဏ္ဍံ

၁. ဥႆယတဒိကာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဘိက္ခုနီနံ သင္ဃာဒိသေသံ ပတ္တ ၀ုဋ္ဌာနဝိဓယော သန္ဒဿနတ္ထံ **“အယံ ဘိက္ခုနီ။ပေ။ အာပန္နာ”** တိ ပုဂ္ဂလနိယမံ ကတ္တ ဟရာဇိကတော အဓိပ္ပာယတ္ထံ **“နိဿာရဏီယံ သင္ဃာဒိသေသ”** န္တိ အာပတ္တိနာမဂ္ဂဟဏဥ္စ ကတံ။ **“သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ပဌမကထိနသဒိသာနိ, ဣဒံ ပန ကိရိယမေတ”** တိ ဟဋ္ဌော။

ဥႆယတဒိကာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. စောရိဝုဋ္ဌာပိကာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ကတ္တစိ အဂန္တွာ နိသိန္နဋ္ဌာနေ ဧဝ နိသီဒိတ္တ ကရောန္တိယာ **တစာစိတ္တတော,** ခဏ္ဍသီမာဒိဂတာယ **ကာယတစာစိတ္တတော**။

စောရိဝုဋ္ဌာပိကာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ဧကေကမန္တရဂမနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“အာဘောဂံ ဝိနာ”တိ ဝုတ္တတ္တာ အာဘောဂေ သတိ အနာပတ္တိ, ဣမသ္မိံ ပန သိက္ခာပဒေ **သမန္တပာသာဒိကာယံ** ဥပစာရာတိက္ကမေ အာပတ္တိ ဝုတ္တာ, ဣဓ ဩက္ကမေ။ ဒ္ဒီသုပိ ဝုတ္တံ အတ္ထတော ဧကမေဝ ကမန္တရဂမနသင္ဃာဒိသေသံ ဥပစာရဿ သန္ဓာယ ဝုတ္တတ္တာ။ ဂဏမှာ ဩဟီယနဿ ဝိရောဓော။ ‘‘အရညေ’’တိ ဣဒံ အတ္ထဝသေန ဝုတ္တံ, ကမန္တရေပိ ဟောတိ ဧဝ။

သိက္ခာပဒံ ဗုဒ္ဓဝရေန ဝဏ္ဏိတာ တိ ကထာယ ဝသေန, အဋ္ဌကထာယမ္ပိ ကမန္တရပရိယာပန္နံ နဒိပာရန္တိ ဝုတ္တံ။

ဧကေကမန္တရဂမနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

“ဆာဒနပစ္စယာ ပန ဒုက္ကဋံ အာပဇ္ဇတီ” တိ ဣဒံ –

‘‘အာပဇ္ဇတိ ဂရုကံ သာဝသေသံ။
ဆာဒေတိ အနာဒရိယံ ပဋိစ္စ။
န ဘိက္ခုနီ နော စ ဖုသေယျ ဝဇ္ဇံ။
ပဉ္ဟာမေသာ ကုသလေဟိ စိန္တိတာ’’တိ။ (ပရိ. ၄၈၁) –

ဣမာယ ဝိရုဇ္ဈတိ။ တသ္မာ ပမာဒလေခာ ဝိယ ဒိဿတီတိ ဂဝေသိတဗ္ဗော ဧတ္ထ အတ္ထော။ ဘိက္ခူနံ မာနတ္တကထာယံ ‘‘ပရိက္ခိတ္တဿ ဝိဟာရဿ ပရိက္ခေပတော, အပရိက္ခိတ္တဿ ပရိက္ခေပာရဟဋ္ဌာနတော ဒ္ဒေ လေဍ္ဍုပာတေ အတိက္ကမိတ္တ’’တိ (ကင်္ခာ. အဋ္ဌ. နိဂမနဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တံ, ဣဓ ပန **“ကမူပစာရတော စ ဘိက္ခုနံ ဝိဟာရူပစာရတော စ ဒ္ဒေ လေဍ္ဍုပာတေ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဘိက္ခူနံ ဝုတ္တပ္ပကာရပ္ပဒေသံ အတိက္ကမိတ္တ ကမေပိ တံ ကမ္မံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဘိက္ခုနီနံ ပန ကမေ န ဝဋ္ဋတိ။ တသ္မာ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဧကေ။ အပရေ ပန ဘိက္ခူနမ္ပိ ကမေ န ဝဋ္ဋတိ။ ဘိက္ခုဝိဟာရော နာမ ပုဗ္ဗေ ဧဝ ကမူပစာရံ အတိက္ကမိတ္တ ဌိတော, တသ္မာ ကမံ အဝတ္တ ဝိဟာရူပစာရမေဝ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ။ ဘိက္ခုနီနံ ဝိဟာရော ကမေ ဧဝ ဝဋ္ဋတိ, န ဗဟိ, တသ္မာ ကမူပစာရဉ္စ ဝိဟာရူပစာရဉ္စ ဥဘယမေဝေတ္တ ထ ဒဿိတံ။ တသ္မာ ဥဘယတ္ထာပိ အတ္ထတော နာနာတ္တံ နတ္ထီတိ ဝဒန္တိ။ ယံ ယုဇ္ဇတိ, တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။

သင္ဃာဒိသေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဿဂ္ဂိယကဏ္ဍံ

ဒုတိယေ ဣဓ ဘာဇာပိတာယ လဒ္ဓစီဝရံ နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ, တံ ဝိနယကမ္မံ ကတ့တပိ အတ္တနာ န လဗ္ဘတိ။

တတိယေ **“သမုဋ္ဌာနာဒီနိ အဒိန္နာအနသဒိသာနိ, ဣဒံ ပန ဒုက္ခဝေဒန”** န္တိ ဟဌော။

စတုတ္ထေ ပဌမံ ဝိညတ္တံ အလဘိတ့တ အညံ တတော ဦနတရမ္ပိ လဘေယျ, နိဿဂ္ဂိယမေဝ အင္ဂသမ္ပတ္တိတော။

နိဿဂ္ဂိယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပါစိတ္တိယကဏ္ဍံ

၁. ပဌမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

ပဌမေ ဟာရိတပတ္တဝဏ္ဏော **ဟာရိတကော။ စာပလသုဏံ** အမိဉ္ဇကော။ အင်္ကုရမတ္တမေဝ ဟိ တဿ ဟောတိ။ **ပလဏ္ဍုကာ**ဒယော သဘာဝေနေဝ ဝဋ္ဋန္တိ။ **သူပသမ္ပာကာဒီ** ဝိနာပိ အန္တမသော ယာဂုဘတ္တေပိ ပက္ခိပိတုံ ဝဋ္ဋတီတိ လိခိတံ, "ဘိက္ခုနိယာပိ ဂိလာနာယ ပုရေဘတ္တမေဝ လသုဏံ ကပ္ပတိ, န အဂိလာနာယာ"တိ အဘယဂိရီနံ ဥဂ္ဂဟောတိ။

ဒုတိယေ အာဗာဓပစ္စယာ ဘိက္ခုနိသင်္ဃံ အာပုစ္ဆိတွာ သံဟရာပေတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဘိက္ခုဿ ဧတ္ထ စ လသုဏေ စ ဒုက္ကဋံ။

သတ္တမေ **"သမုဋ္ဌာနာဒီနိ အဒ္ဓာနမဂ္ဂသိက္ခာပဒသဒိသာနီ"** တိ ပါဌော။

နဝမေ **ကုဋ္ဋော** နာမ ဃရကုဋ္ဋော။ **ပါကာရော** နာမ ပရိက္ခေပပါကာရော။

ဆဍ္ဍိတခေတ္တေ တိ ပုရာဏခေတ္တေ။ သင်္ဃသန္တကေ ဘိက္ခုဿ ဆဍ္ဍေတုံ ဝဋ္ဋတိ သင်္ဃပရိယာပန္နတ္တာ။ ဘိက္ခုနီနမ္ပိ သင်္ဃသန္တကေ ဘိက္ခုသင်္ဃသန္တကေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝဋ္ဋတိ။ ဧဝံ သန္တေပိ သာရုပ္ပဝသေန ကာတဗ္ဗန္တိ လိခိတံ။

ဒသမေ **"သယံ တာနိ ဝတ္ထူနိ ကရောန္တိယာ"** တိအာဒိ ဣဓ သိက္ခာပဒေ နတ္ထိ။ ကသ္မာ? ဧဠကလောမသမုဋ္ဌာနတ္တာ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ဝုတ္တန္တိ စေ? သုတ္တာနုလောမမဟာပဒေသတော။ ယဒိ နစ္စာဒီနိ ပဿိတုံ ဝါ သုဏိတုံ ဝါ န လဘတိ, ပဂေဝ အတ္တနာ ကာတုန္တိ နယတော လဗ္ဘမာနတ္တာ ဝုတ္တံ။ ဣတရထာ မဟာပဒေသော နိရတ္ထကော သိယာ။ "ဧဝံ အညတ္ထာပိ နယော နေတဗ္ဗော။ သမုဋ္ဌာနမ္ပိ ဣဓ ဝုတ္တမေဝ အဂ္ဂဟေတွာ ဆသမုဋ္ဌာနဝသေန ဂဟေတဗ္ဗ"န္တိ အာစရိယာ။ ဣဓ ဝုတ္တံ သမုဋ္ဌာနံ နာမ မူလဘူတဿ အန္တရာ ဝုတ္တာပတ္တိယာ, တသ္မာ ဧဠကလောမသမုဋ္ဌာနမေဝါတိ အပရေ။ **အာရာမေ ဌတွာ**တိ န ကေဝလံ ဌတွာ, တတော ဂန္တွာ ပန သဗ္ဗိရိယာပထေဟိပိ လဘတိ။ **အာရာမေ ဌိတာ**တိ ပန အာရာမပရိယာပန္နာတိ အတ္ထော။ ဣတရထာ နိသိန္နာပိ န လဘေယျာတိ။

ပဌမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဒုတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

ပဉ္စမေ **ဥပစာရော** ဒွါဒသဟတ္ထော။ **"သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ကထိနသဒိသာနိ, ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ"** န္တိ ပါဌော။

သတ္တမေ **ဓုဝပညတ္တေ** တိ ဘိက္ခုနီနံ အတ္ထာယ။ **ကုလာနီ**တိ ကုလဃရာနိ။

ဒုတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. တတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

စတုတ္ထေ သင်္ဃာဋိအာဒိဝသေန အဓိဋ္ဌိတာနံ **သင်္ဃာဋိစာရံ** ။

ပဉ္စမေ **"ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ"**န္တိ ပါဌော။

ဆဋ္ဌေ **အညသ္မိံ ပရိက္ခာရေ ဒုက္ကဋ** န္တိ ထာလကာဒီနံ ဝါ သပ္ပိတေလာဒီနံ ဝါ အညတရသ္မိံ။

တတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. စတုတ္ထဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

ဆဋ္ဌေ သံသဋ္ဌဝိဟာရသိက္ခာပဒေ **“သေသမေတ္ထ ပဌမအရိဋ္ဌသိက္ခာပဒေ ဝုတ္တဝိနိစ္ဆယသဒိသမေဝ”** တိ ဟဒ္ဓော။

စတုတ္ထဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. ပဥ္စမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

‘‘စိတ္တာကရံ နာမ ယတ္ထ ကတ္ထစိ မနုဿာနံ ကီဠိတုံ ရမိတုံ ကတံ ဟောတီ’’တိအာဒိနာ (ဟာစိ. ၉၇၉) ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တတ္တာ စိတ္တာကရာဒီနိ သဗ္ဗေသံ အတ္တာယ ကတာနိ, န ရညော ဧဝ။

သတ္တမေ ဧတေန နိဿဇ္ဇိတုံ ကပ္ပိယံ ဝုတ္တံ။ ‘‘နိဿဇ္ဇိတ္ဝာ ပရိဘုဉ္ဇတီ’’တိ (ဟာစိ. ၁၀၀၇) ဟဋ္ဌိ စ အတ္ထိ။ **“သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ကထိနသဒိသာနိ, ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ”** န္တိ ဟဒ္ဓော။ အဋ္ဌမေပိ ဧသေဝ ဟဒ္ဓော။

ပဥ္စမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ဆဋ္ဌဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

ဒသမေ **“သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ကထိနသဒိသာနိ, ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ”** န္တိ ဟဒ္ဓော။

ဆဋ္ဌဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. အဋ္ဌမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

ပဌမဒုတိယတတိယေသု **“ဂိဟိဂတာ”တိ တ “ကုမာရိဘူတာ”တိ တ န ဝတ္တဗ္ဗာ** ။ ဝဒန္တိ စေ, ကမ္မံ ကုပ္ပတိ။

ကောဒသမေ **ဆန္ဒံ အဝိဿဇ္ဇေတွာ** တိ ‘‘ယထာသုခ’’န္တိ အဝတွာ။ တွေ ပန အယံ ဝိနိစ္ဆယော – ‘‘ဟရိတ သိကဆန္ဒအနေနာ’’တိ ဣဒံ ဉဒ္ဒရိတွာ ‘‘ဝုဋ္ဌိတာယ ပရိသာယာ’’တိ (ဟာစိ. ၁၁၆၈) ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တံ။ တေသု ပန **သမန္တပာသာဒိကာယံ** ‘‘ဝုဋ္ဌိတာယ ပရိသာယာတိ ဆန္ဒံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ကာယေန တ တစာယ တ ဆန္ဒဝိဿဇ္ဇနမတ္တေန တ ဝုဋ္ဌိတာယာ’’တိ (ဟာစိ. အဋ္ဌ. ၁၁၆၇) ဝုတ္တံ။ ဣဓ ဆန္ဒဿ ပန အဝိဿဋ္ဌတ္တာ ကမ္မံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီတိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ဆန္ဒံ အဝိဿဇ္ဇေတွာဝ ဒွာဒသဟတ္ထဟသေ ဝိဟရိတွာ ပုန သန္နိပတကရဏဥ္စ ဝဋ္ဋတီတိ လိခိတံ။

အဋ္ဌမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. နဝမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

တတိယေ **“သေသံ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ, ဣဒံ ပန အကုသလစိတ္တ”** န္တိ ဟဒ္ဓော။

စတုတ္ထေ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ တတိယေ ဝုတ္တနယေန။

ကောဒသမေ **“သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ကထိနသဒိသာနိ, ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ”** န္တိ ဟဒ္ဓော။

ဒွာဒသမေ **“သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ပဒသောဓမ္မသဒိသာနိ, ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ”** န္တိ ဟဒ္ဓော။

တေရသမေ ‘‘သံကစ္စိကံ နာမ အဇ္ဈေကံ ဥဗ္ဗုနာဘိ, တသ္သာ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထာယာ’’တိ (ဟာစိ. ၁၂၆) ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တတ္တာ ဣဓာပိ **‘‘အဇ္ဈေကဥဗ္ဗုနာဘိသင္ခာတသ္သ သရီရသ္သ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထ’’** န္တိ ဟဗ္ဗော။ အပရိက္ခေပေ အာပတ္တိပရိစ္ဆေဒံ သမန္တပာသာဒိကဝသေန အဂ္ဂဟေတွာ ဣဓ ဝုတ္တနယေန ဂဟေတဗ္ဗန္တိ လိခိတံ။

နဝမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သုဒ္ဓပာစိတ္တိယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သမုဋ္ဌာနဝိနိစ္ဆယဝဏ္ဏနာ

သမုဋ္ဌာနာနံ ဝိနိစ္ဆယေ ပန ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇာဒီနိ ‘‘အစိတ္တကာနိ လောကဝဇ္ဇာနီ’’တိ ဝုတ္တတ္တာ ‘‘နစ္စ’’န္တိ ဝါ ‘‘ဂန္ဓ’’န္တိ ဝါ အဇာနိတွာပိ ဒဿနေန, ဝိလိမ္ပနေန ဝါ အာပဇ္ဇနတော ဝတ္ထုအဇာနနစိတ္တေန **အစိတ္တကာနိ**။ ‘‘နစ္စ’’န္တိ ဝါ ‘‘ဂန္ဓ’’န္တိ ဝါ ဇာနိတွာ ပဿန္တိယာ, ဝိလိမ္ပန္တိယာ ဝါ အကုသလတ္တာ ဧဝ **လောကဝဇ္ဇာနိ**။ စောရိဝုဋ္ဌာပနာဒီနိ **‘‘စောရီ’’**တိအာဒိနာ ဝတ္ထုံ ဇာနိတွာဝ ကရဏေနေဝ အာပဇ္ဇနတော **သစိတ္တကာနိ**။ ဥပသမ္ပာဒီနံ ဧကန္တာကုသလစိတ္တေနေဝ အကတ္တဗ္ဗတ္တာ **ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာနိ**။ ‘‘ဣဓ သစိတ္တကာစိတ္တကတာ ပဏ္ဏတ္တိဇာနနာဇာနနတာယ အဂ္ဂဟေတွာ ဝတ္ထုဇာနနာဇာနနတာယ ဂဟေတဗ္ဗာ’’န္တိ လိခိတံ။ အဓိပ္ပေတတ္တာ သင်္ခေပတော ဒဿနာဘာတ –

အစိတ္တကတ္တံ ဒွိဓာ မတံ၊ ဝတ္ထုပဏ္ဏတ္တိအညာဏာ။
ဝုတ္တံ ဉာဏံ ဒွိဓာ ဣဓ၊ သကနာမေန အညာတံ။

ပရနာမဥ္စ ဇာနနံ၊ ဝတ္ထုဿေကံ ဖလက္ကာရော။
ကေဓာ သမစာရိကော၊ တသ္မိံ တပ္ပဋိဗန္ဓောတိ။

ပရနာမေန ဇာနနံ၊ ဒွိဓာ မုတ္တာဒိကေ ကေ။
ကေ လောမာဒိကေ မတန္တိ၊ အယံ ဘေအေ ဝေဒိတဗ္ဗော။

သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနံ၊ အနုတ္တာနတ္ထေ ဝုတ္တဝိနိစ္ဆယတ္တာ န ဥဒ္ဓဋန္တိ။
သမုဋ္ဌာနဝိနိစ္ဆယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဘိက္ခုနီပာတိမောက္ခဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကင်္ခာဝိတရဏီပုရာဏဋီကာ နိဋ္ဌိတာ။

॥ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ကင်္ခာဝိတရဏီ-အဘိနဝဋီကာ

ဂန္ထာရမ္ဘကထာ

တိလောကတိလကံ ဗုဒ္ဓံ၊ ဝန္ဒေ သုဒ္ဓဂုဏာကရံ။
ကရုဏာသီတလီဘူတ-ဟဒယံ မဟိတောဒယံ။

တေနာပိ ဓမ္မရာဇေန၊ လောကေကာစရိယေန ယော။
ပူဇိတော တဥ္စ သဒ္ဓမ္မံ၊ ဝန္ဒေ ဂမ္ဘီရမုတ္တမံ။

မုနိန္ဒစန္ဒသဒ္ဓမ္မ-ရံသီဟိ ဝိမလေဟိ ယော။
ဗောဓိတောဟံ သဒာ ဝန္ဒေ၊ တံ သင်္ဃံ ကုမုဒာကရံ။

ဝိနယေ နယဂမ္ဘီရေ၊ သဗ္ဗထာ ဟရဒဿိနာ။
တဒိနာ ဒုတ္တရာကဓ-သဗ္ဗသတ္တမဟဏ္ဏဝေ။

ယာ ကတာ **ဗုဒ္ဓဃောသေန၊** ထေရေန ထိရစေတသာ။
ကင်္ခါဝိတရဏီ နာမ၊ မာတိကဋ္ဌကထာ သုဘာ။

ထိရာနေကဂုဏောဃေန၊ ထေရေန ဝိနယညုနာ။
ကလျာဏာစာရယုတ္တေန၊ ဓီမတာ မုနိသူနုနာ။
ဝိနယဋ္ဌိတိကာမေန၊ **သုမေဓေနာ**ဘိယာစိတော။

တမဟံ ဝဏ္ဏယိဿာမိ၊ သုဝိသုဒ္ဓမနာကုလံ။
သာဓတေ တံ နိသာမေထ၊ သက္ကစ္စံ မမ ဘာသတောတိ။

ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ

သဗ္ဗကုသလဓမ္မပ္ပမုခဿ ဝိပုလောဠာရဂုဏဝိသေသာဝဟဿ ပရမဂမ္ဘီရဿ ဟတိမောက္ခဿ အတ္ထသံဝဏ္ဏနံ ကတ္တုကာမောယမာစရိယော ပဌမံ တာဝ **“ဗုဒ္ဓံ ဓမ္မ”**န္တိအာဒိနာ ရတနတ္တယပ္ပဏာမကရဏေန အတ္တနော စိတ္တသန္တာနံ ပုနာတိ။ ဝိသုဒ္ဓစိတ္တသန္တာနနိဿယာ ဟိ ပညာ တိက္ခဝိသဒဘာဝပ္ပတ္တိယာ ယထာဓိပ္ပေတသံဝဏ္ဏနာယ ပရိယောသာနဂမနသမတ္ထာ ဟောတီတိ ။ အပိစ ရတနတ္တယပ္ပဏာမေန ဝိဓုတသဗ္ဗကိဗ္ဗိသေ စိတ္တသန္တာနေ ဘဝန္တရူပစိတာနိပိ အန္တရာယိကကမ္မာနိ ပစ္စယဝေကလ္လတော ယထာဓိပ္ပေတာယ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာယ နာလမန္တရာယကရဏာယာတိပိ အာစရိယဿ ရတနတ္တယဝန္ဒနာ။

တတ္ထ **ဗုဒ္ဓ**သဒ္ဒဿ တာဝ “ဗုဇ္ဈိတာ သစ္စာနီတိ ဗုဒ္ဓေါ, ဗောဓေတာ ပဇာယာတိ ဗုဒ္ဓေါ”တိအာဒိနာ (မဟာနိ. ၁၉၂; စူဠနိ. ဟရာယနတ္တုတိကထာနိဒ္ဒေသ ၉၇; ပဋိ. မ. ၁.၁၆၂) နိဒ္ဒေသနယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အထ တ သတသနာယ အညာဏနိဒ္ဒာယ အစ္စန္တဝိဂမတော, ဗုဒ္ဓိယာ တ ဝိကသိတဘာဝတော ဗုဒ္ဓတတိ **ဗုဒ္ဓေါ** ဇာဂရဏဝိကသနတ္ထဝသေန။ အထ တ ကဿစိပိ ဉေယျဓမ္မဿ အနဝဗုဒ္ဓဿ အဘာဝေန, ဉေယျဝိသေသဿ စ ကမ္မဘာဝေန အဂ္ဂဟဏတော ကမ္မဝစနိစ္ဆာယ အဘာဝေန အဝဂမနတ္ထဝသေနေဝ ကတ္တုနိဒ္ဒေသော လဗ္ဘတီတိ ဗုဒ္ဓတတိ **ဗုဒ္ဓေါ** ယထာ “ဒိက္ခိတော န ဒဒာတီ”တိ။ အတ္ထတော ပန ဟရမိတာပရိဘာဝိတေန သယမ္ဘုဉာဏေန သဟတသနာယ ဝိဂတဝိဒ္ဓံသတ္တနိရဝသေသုပက္ကိလေသော မဟာကရုဏာသဗ္ဗညုတညာဏာဒိအပရိမေယျဂုဏဂဏာဓာရော ခန္ဓသန္တာနော ဗုဒ္ဓေါ။ ယထာဟ –

“ဗုဒ္ဓေါတိ ယော သော ဘဂဝါ သယမ္ဘူ အနာစရိယကော ပုဗ္ဗေ အနနုဿုတေသု ဓမ္မေသု သာမံ သစ္စာနိ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိ, တတ္ထ စ သဗ္ဗညုတံ ပတ္တော, ဗလေသု စ ဝသီဘာဝ”န္တိ (မဟာနိ. ၁၉၂; စူဠနိ. ဟရာယနတ္တုတိကထာနိဒ္ဒေသ ၉၇; ပဋိ. မ. ၁.၁၆၁),

တံ ဗုဒ္ဓံ။

ဓာရေတီတိ **ဓမ္မော** ။ အယဉ္ဟိ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ အပာယဒုက္ခေ, သံသာရဒုက္ခေ စ အပတမာနေ ဓာရေတီတိ, တန္နိဗ္ဗတ္တကကိလေသဝိဒ္ဓံသနဉ္စေတ္ထ ဓာရဏံ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ အရိယမဂ္ဂေါ, တဿ တဒတ္ထသိဒ္ဓိဟေတုတာယ နိဗ္ဗာနဉ္စာတိ ဥဘယမေဝ နိပ္ပရိယာယတော ဓာရေတိ။ အရိယဖလဉ္စ ပန တံသမုစ္ဆိန္နကိလေသပဋိပ္ပဿမ္ဘနေန တဒနုကူလတာယ, ပရိယတ္တိဓမ္မော စ တဒဓိဂမဟေတုတာယာတိ ဥဘယမ္ပိ ပရိယာယတော ဓာရေတီတိ ဝေဒိတ

ဗ္ဗံ, တံ ဓမ္မံ။ စ-သဒ္ဒေါ သမုစ္စယတ္ထော။ တေန ယထာဝုတ္တံ ဗုဒ္ဓံ, ဣမဉ္စ ဓမ္မံ ဝန္ဒိတွာတိ ဗုဒ္ဓရတနေန သဟ ဝန္ဒန ကိရိယာယ ဓမ္မရတနံ သမုစ္စိနောတိ။

န ကေဝလံ ဣဒံ ဒွယမေဝာတိ အာဟ **"သင်္ဃဉ္စာ"** တိ။ အရိယေန ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတော ဃဋိတောတိ **သင်္ဃော,** အဋ္ဌအရိယပုဂ္ဂလသမူဟော။ တေဟိ တေဟိ တ မဂ္ဂဖလေဟိ ကိလေသဒရထာနံ သမုစ္ဆေဒပဋိပ္ပဿမ္ဘ နဝသေန သမ္မဒေဝ ဃာတိတတ္တာ **သင်္ဃော,** ဟေတုဖ္ဖနိကသင်္ဃသ္သာပိ ပုဗ္ဗဘာဂပ္ပဋိပဒာယ ဌိတတ္တာ ပုရိမ စေတနာယ ဝိယ အနေ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သောပိ ဟိ ကိဉ္စာပိ အရိယေန ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန အသံဟ တော, နိယ္ယာနိကပက္ခိယေန ပန ဟေတုဖ္ဖနိကေန သံဟတတ္တာ ဒက္ခိဏေယ္ယပဏိဟတာရဟော **သင်္ဃော** ယေတ တိ, တံ သင်္ဃံ။ **စ**-သဒ္ဒသ္သတ္ထော ဧတ္ထာပိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကိံဝိသိဋ္ဌံ ဗုဒ္ဓံ, ဓမ္မံ, သင်္ဃဉ္စာတိ အာဟ **"ဝန္ဒနာမာနပူဇာသက္ကာရဘာဇနံ"** န္တိ။ ဣဒဉ္စ ဝိသေသနံ ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗံ "ဝန္ဒနာမာနပူဇာသက္ကာရဘာဇနံ။ ဗုဒ္ဓံ။ပေ။ ဝန္ဒနာမာနပူဇာသက္ကာရဘာဇနံ သင်္ဃဉ္စာ"တိ။ တတ္ထ သ ဒေဝကေန လောကေန အရဟတာဒီဟိ ဂုဏေဟိ သေဋ္ဌဘာဝေန ကရိယမာနော ပဏာမော **ဝန္ဒနာ,** သမ္မာနော **မာနော,** ဂန္ဓပုပ္ဖာဒီဟိ ဥပဟာရော **ပူဇာ,** အဘိသင်္ခတပစ္စယအနံ **သက္ကာရော,** ဝန္ဒနာ စ မာနော စ ပူဇာ စ သက္ကာရော စ **ဝန္ဒနာမာနပူဇာသက္ကာရာ,** တေသံ မဟပ္ဖလဘာဝကရဏေန ဘာဇနတ္တာ အာဓာရတ္တာ **ဝန္ဒနာမာနပူဇာသက္ကာရဘာဇနံ** ။ ဣမိနာ ရတနတ္တယဿ အရဟတာဒီဟိ ဂုဏေဟိ အသမဘာဝံ ဒဿေတိ။ တနဿနမ္ပိ တက္ကတဿ နိပစ္စကာရဿ သ သန္တာနပဝနာဒိဝသေန ယထာဓိပ္ပေတာယ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာယ နိပ္ဖဒနသမတ္ထဘာဝဒီပနတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဝိပ္ပသန္နေန စေတသာ ဝန္ဒိတွာ တိ အရဟတာဒိအနေကပ္ပကာရဂုဏဝိသေသာနုဿရဏဝသေန ဝိဝိဓေန, ဝိသေ သေန တ ပသန္နေန မနသာ သဒ္ဓိံ ကာယတစာဟိ ကရဏဘူတာဟိ အဘိဝန္ဒိယာတိ အတ္ထော, တီဟိ ဒွာရေဟိ နမဿိ တွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တိဝိဓာ စာယံ ဝန္ဒနာ ကာယဝစီမနောဝန္ဒနာနံ ဝသေန။ တတ္ထ ဗုဒ္ဓာဒိဂုဏာရမ္မဏာ ကာမာဝစရ ကုသလကိရိယာနံ အညတရစေတနာ ကာယဝစီဝိညတ္တိယော သမုဋ္ဌာပေတွာ ကာယဝစီဒွာရဝသေန ဥပ္ပန္နာ **ကာယ ဝစီဝန္ဒနာ**တိ ဝုစ္စတိ, ဥဘယဝိညတ္တိယော ပန အသမုဋ္ဌာပေတွာ မနောဒွာရဝသေန ဥပ္ပန္နာ **မနောဝန္ဒနာ**တိ။ ဣမသ္မိံ သ ပဒဿ "ဝဏ္ဏနံ ဝဏ္ဏယိဿာမိ"တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။

ဧဝံ ရတနတ္တယဿ ပဏာမံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အတ္တနော နိဿယဘူတာနံ အဋ္ဌကထာစရိယာနဉ္စ ပဏာမံ ဒ ဿေန္တော **"ထေရဝံသပ္ပဒီပါန"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ကတဉ္ဇလီ ပုဗ္ဗာစရိယသီဟာနံ နမော ကတွာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကတော အဉ္ဇလိ ကရပုဋော ဧတေနာတိ **ကတဉ္ဇလီ** ။ ဆန္ဒာနုရက္ခဏတ္ထဉ္စေတ္ထ ဒီဃော , ကတဉ္ဇလီ ဟုတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပုဗ္ဗာစရိယာ** ဟောရာဏဋ္ဌကထာကာရာ တမ္ဗပဏ္ဏိယာ မဟာထေရာ, တေ ဧဝ ပရိဿယသဟ နတော, ပဋိပက္ခဘူတကိလေသဟနနတော, ပရတိမိဂေဟိ အပဓံသနီယတော စ သီဟသဒိသတ္တာ **သီဟာ**တိ **ပုဗ္ဗာစရိယ သီဟာ,** တေသံ ပုဗ္ဗာစရိယသီဟာနံ။ ကီဒိသာ တေ ပုဗ္ဗာစရိယသီဟာ, ယေသံ တယာ နမော ကရီယတီတိ အာဟ **"ထေရဝံ သပ္ပဒီပါန"**န္တိအာဒိ။ တတ္ထ **ထေရဝံသပ္ပဒီပါန** န္တိ ထိရေဟိ သီလက္ခန္ဓာဒီဟိ သမန္နာဂတာတိ **ထေရာ,** မဟာကဿ သပဟဒယော, တေသံ ဝံသော အန္ဝယောတိ **ထေရဝံသော**။ ဧတေန ဘိန္နလဒ္ဓိကာနံ သတ္တရသဘေအနံ မဟာသင်္ဃိကာဒီနံ ဝံသံ ပဋိက္ခိပတိ, ထေရဝံသပရိယာပန္နာ ဟုတွာ ပန အာဂမာဓိဂမသမ္ပန္နတ္တာ ပညာပဇ္ဇောတေန တဿ ထေရဝံသ ဿ ဒီပနတော **ထေရဝံသပ္ပဒီပါ,** ပုဗ္ဗာစရိယသီဟာ, တေသံ ထေရဝံသပ္ပဒီပါနံ။ အသံဟီရတ္တာ **ထိရာနံ**။ **ဝိနယက္က မေ**တိ အာရမ္မာနုရူပဝစနမေတံ, တေ ပန သုတ္တာဘိဓမ္မေသုပိ ထိရာ ဧဝ။

ဧဝံ အဋ္ဌကထာစရိယာနမ္ပိ ပဏာမံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဓမ္မဝိသေသဿ အဘိဓာနာနိသံသံ, ဒေသ ကာသမ္ပတ္တိယော စ ဒဿေန္တော **"ဟမောက္ခ"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ မဟေသိနာ ယံ ဟတိမောက္ခံ ပကာသိတန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ **မဟေသိနာ**တိ မဟန္တေ သီလာဒိကေ ပဉ္စ ဓမ္မက္ခန္ဓေ သေီ ဂဝေသီတိ **မဟေသိ**။ မဟန္တေဟိ ဧ သိတောတိ တ ပုထုဇ္ဇနသေခာသေခဣသီဟိ ဝိသိဋ္ဌတ္တာ မဟန္တော ဣသီတိ တ **မဟေသိ,** သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော, တေန မ ဟေသိနာ။ **ဟတိမောက္ခ** န္တိ သတ္တာပတ္တိက္ခန္ဓသံဝရဘူတံ သိက္ခာပဒသီလံ, တဒ္ဒီပနတော ဥဘတောဝိဘင်္ဂသုတ္တ တသင်္ခာတံ ဂန္ထဟတိမောက္ခမေဝ တ။ ကိမ္ဘူတန္တိ အာဟ **"ဟမောက္ခ"** န္တိအာဒိ။ ပမုခေ သာဓူတိ ပမောက္ခံ, ပ မောက္ခမေဝ **ဟမောက္ခံ,** ဝဇ္ဇပဋိပက္ခတ္တာ အနဝဇ္ဇာနံ သမာဓိပညာသင်္ခာတာနံ ပရိတ္တမဟဂ္ဂတလောကုတ္တရာနံ ကု

သလာနံ့ ဓမ္မာနံ့ အာဒိ ပတိဋ္ဌာဘူတန္တိ အတ္ထော။ ''သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပညော, စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယ''န္တိ (သံ. နိ. ၁.၂၃, ၁၉၂; ပေဋကော. ၂၂; မိ. ပ. ၂.၁.၉) ဟိ ဝုတ္တံ။ မုခမိတတိ **မုခံ,** ဒွာရံ။ ယထာ ဟိ သတ္တာနံ ခဇ္ဇဘောဇ္ဇ လေယျပေယျဝသေန စတုဗ္ဗိဓောပိ အာဟာရော မုခေန ပဝိသိတွာ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ ဖရတိ, ဧဝံ ယောဂိနောပိ စာတုဘူမကကုသလံ သီလမုခေန ပဝိသိတွာ အတ္ထသိဒ္ဓိံ သမ္ပာဒေတိ။ တေန ဝုတ္တံ ''မုခမိတတိ မုခ''န္တိ။ အထ ဝါ **မုခံ** ဒွာရံ **မောက္ခပ္ပဝေသာယ** နိဗ္ဗာနသစ္ဆိကိရိယာယာတိ အတ္ထော။ ဝုတ္တဉှိ –

''အဝိပ္ပဋိသာရတ္ထာနိ ခော, အာနန္ဒ, ကုသလာနိ သီလာနီ''တိ (အ. နိ. ၁၁.၁)။

တထာ –

''အဝိပ္ပဋိသာရော ပာမောဇ္ဇတ္ထာယ, ပာမောဇ္ဇံ ပီတတ္ထာယ, ပီတိ ပဿဒ္ဓတ္ထာယ, ပဿဒ္ဓိ သုခတ္ထာယ, သုခံ သမာဓတ္ထာယ, သမာဓိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနတ္ထာယ, ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ နိဗ္ဗိဒတ္ထာယ, နိဗ္ဗိဒာ ဝိရာဂတ္ထာယ, ဝိရာဂေါ ဝိမုတ္တတ္ထာယ, ဝိမုတ္တိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနတ္ထာယ, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာနတ္ထာယာ''တိ (ပရိ. ၃၆၆) စ။

ဧဝံ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဓမ္မဿ အဘိဓာနာဒိံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သံဝဏ္ဏနာယ နိမိတ္တံ ဒဿေတုံ **''သူရတေနာ''**တိအာဒိနာ စတုတ္ထဂါထမာဟ။ တတ္ထ **သူရတေနာ**တိ သောဘနေ ရတောတိ သူရတော ဥ-ကာရဿ ဒီဃံ ကတွာ, တေန သူရတေန, သောဘနေ ကာယိကဝါစသိကကမ္မေ ရတေနာတိ အတ္ထော, ဝိနီတေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **နိဝါတေနာ**တိ နီစဝုတ္တိနာ။ **သုစိသလ္လေခဝုတ္တိနာ**တိ သုစိဘူတာ ကိလေသသလ္လိခနသမတ္ထာ ဝုတ္တိ ပဋိပတ္တိ ဧတဿာတိ သုစိသလ္လေခဝုတ္တိ, တေန သုစိသလ္လေခဝုတ္တိနာ, ပရိသုဒ္ဓာယ အပ္ပိစ္ဆဝုတ္တိယာ သမန္နာဂတေနာတိ အတ္ထော။ **ဝိနယာစာရယုတ္တေနာ**တိ တရိတ္တစာရိတ္တသီလသမ္ပန္နေန။ အထ ဝါ **ဝိနယော**တိ စေတ္ထ ပါတိမောက္ခသံဝရာဒိဘေဒေ သံဝရဝိနယော။ **အာစာရော**တိ အာစာရဂေါစရနိဒ္ဒေသေ အာဂတသမဏသာရုပ္ပာစာရော။ **သောဏတ္ထေရေနာ**တိ ဧတ္ထ **သောဏော**တိ တဿ နာမံ။ ထိရေဟိ သီလက္ခန္ဓာဒီဟိ သမန္နာဂတတ္တာ **ထေရော။ ယာစိတော**တိ အဘိယာစိတော။ ထေရော ဟိ ပါတိမောက္ခဿ ဂမ္ဘီရတာယ ဒုရဝဂါဟတံ, အာစရိယဿ စ တံသံဝဏ္ဏနာယ သာမတ္ထိယံ ဉတွာ ''ပါတိမောက္ခဿ တယာ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ကာတဗ္ဗာ။ ဧဝဉှိ သာသနဿ သုစိရဋ္ဌိတိကတာ ဟောတီ''တိ သာနိသံသကရဝေန ယာစနံ အကာသိ။ တဒဿ ယာစနံ အတ္တနော သံဝဏ္ဏနာယ နိဒာနဘူတံ ဒဿေန္တော **''ယာစိတော''**တိ အာဟ။

ဧတ္ထ စ ''သူရတေနာ''တိ ဣမိနာ ဿ သောရစ္စံ ဝုစ္စတိ။ ''နိဝါတေနာ''တိ ဣမိနာ နီစမနတာ နိဝါတဝုတ္တိတာ, ယာယ နိဝါတဝုတ္တိတာယ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော နိဟတမာနော, နိဟတဒပ္ပော, ပါဒပုဉ္ဆနစောဠကသမော, ဘိန္နဝိသာဏုသဘသမော, ဥဒ္ဓဋဒာဌသပ္ပသမော စ ဟုတွာ သဏှော သခိလော သုခသမ္ဘာသော ဟောတိ။ ''သုစိသလ္လေခဝုတ္တိနာ''တိ ဣမိနာ ဣန္ဒြိယသံဝရပစ္စယသန္နိဿိတအာဇီဝပာရိသုဒ္ဓိသီလံ။ ''ဝိနယာစာရယုတ္တေနာ''တိ ဣမိနာ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝမနေကဂုဏေဟိ တဿ အဘိတ္ထဝနံ ယထာဝုတ္တဂုဏသမန္နာဂတဿ သဗ္ရဟ္မစာရိနော အဇ္ဈေသနံ န သက္ကာ ပဋိဗာဟိတုန္တိ ပရမဂမ္ဘီရဿာပိ ပါတိမောက္ခဿ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာယံ ပဝတ္တာတိ ဒဿနတ္ထံ။ ကိဉ္စ – တာဒိသဿ အဇ္ဈေသနံ နိဿာယ ကရိယမာနာ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ တဿ အဇ္ဈေသနာဓိပစ္စေန, မမဉ္စ ဥဿာဟသမ္ပတ္တိယာ န စိရေန ပရိယောသာနံ ဂစ္ဆတီတိ ကတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဧဝံ သံဝဏ္ဏနာယ နိမိတ္တံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တဿဝေန သောတုဇနဿာဒရံ ဇနေတုံ တပ္ပယောဇနကရဏပ္ပကာရနိဿယာဘိဓာနာဒိံ ဒဿေန္တော **''တတ္ထာ''**တိအာဒိကထာဒွယမာဟ။ တတ္ထ **တတ္ထာ**တိ ''ယံ မဟေသိနာ ပါတိမောက္ခံ ပကာသိတ''န္တိ ဝုတ္တံ, တသ္မိံ ပါတိမောက္ခေ။ **သဉ္ဇာတကင်္ခါန**န္တိ ပဒပဒတ္ထဝိနိစ္ဆယဝသေန သဉ္ဇာတကင်္ခါနံ, သမုပ္ပန္နသံသယာနန္တိ အတ္ထော။ **ကင်္ခာဝိတရဏတ္ထာယာ**တိ ယထာဝုတ္တသံသယဿ အတိက္ကမနတ္ထာယ။ **တဿာ**တိ ပါတိမောက္ခဿ။ ဝဏ္ဏီယတိ အတ္ထော ကထီယတိ ဧတာယာတိ **ဝဏ္ဏနာ,** အဋ္ဌကထာ, တံ ဝဏ္ဏနံ။ ဣမဿ စ ''ဝဏ္ဏယိဿာမီ''တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ ကိံဘူတန္တိ အာဟ **''ပရိပုဏ္ဏဝိနိစ္ဆယ''**န္တိအာဒိ။

ပရိပုဏ္ဏဝိနိစ္ဆယ န္တိ ခန္ဓကပရိဝါရပဒဘာဇနာဒိဝသေန အသာဓာရဏဝိနိစ္ဆယဿ စ နိဒာနာဒိဝသေန သတ္တရသပ္ပဘေဒဿ စ သဗ္ဗသိက္ခာပဒသာဓာရဏဝိနိစ္ဆယဿ ပကာသနတော သမ္ပုဏ္ဏဝိနိစ္ဆယံ။

မဟာဝိဟာရတသီနန္တိ မဟာမေဃဝနုယျာနဘူမိဘာဂေ ပတိဋ္ဌိတော ဝိဟာရော **မဟာဝိဟာရော,** ယော သတ္တုနော မဟာဗောဓိနော ဝိဘူသိတော, တတ္ထ ဝသန္တိ သီလေနာတိ **မဟာဝိဟာရဝါသိနော,** တေသံ မဟာဝိဟာရဝါသီနံ ။ **တစနာမဂ္ဂနိဿိတ**န္တိ ကထာမဂ္ဂနိဿိတံ, အဋ္ဌကထာနိဿိတန္တိ အတ္ထော, မဟာဝိဟာရဝါသီနံ သီဟဠဋ္ဌကထာနယံ ကုလ နိဿာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝဏ္ဏယိဿာမိ** တိ ပဝတ္တယိဿာမိ။ **နာမေနာ**တိ အတ္တနော ဂုဏနာမေန။ ကင္ခာဝိတရန္တိ ဇောတယာတိ **ကင္ခာဝိတရဏိံ,** တံ ကင္ခာဝိတရဏိံ။ **သုဘာ**န္တိ အတ္ထဗျဥ္ဇနသမ္ပန္နတ္တာ သုန္ဒရံ, သဒ္ဒလက္ခဏသုဘတော, ဝိနိစ္ဆယသုဘတော, ဝိညေယျသုဘတော စ သုဘံ ပရိသုဒ္ဓံ။ ဧတ္ထ စ "ကင္ခာဝိတရဏတ္ထာယာ"တိ ဣမိနာ ပယောဇနံ ဒဿေတိ, ပုရိပုဏ္ဏဝိနိစ္ဆယ"န္တိ ဣမိနာ သံဝဏ္ဏနာပ္ပကာရံ, "မဟာဝိဟာရတသီနံ တစနာမဂ္ဂနိဿိတ"န္တိ ဣမိနာ သံဝဏ္ဏနာယ နိဿယဝိသုဒ္ဓိ နိကာယန္တရလဒ္ဓိသင်္ကရဒောသဝိဝဇ္ဇနတော, "ဝဏ္ဏယိဿာမိ"တိ ဣမိနာ အတ္တနော အဇ္ဈာသယံ ဒဿေတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **"ဝတ္တယိဿာမိ"** တိပိ ပာဌော။

ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဒာနဝဏ္ဏနာ

ဧဝံ ရတနတ္တယပဏာမာဒိသဟိတံ သညာဒိကံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ "ဟတိမောက္ခဿ ဝဏ္ဏနံ ဝဏ္ဏယိဿာမီ"တိ ဝုတ္တတ္တာ ဟတိမောက္ခံ တာဝ ဝစနတ္ထတော, သရူပဘေဒတော, ဂန္ထဘေဒတော, ဥဒ္ဒေသဝိဘာဂတော, ဥဒ္ဒေသပရိစ္ဆေဒတော စ ဝဝတ္ထပေတွာ တဒုဒ္ဒေသက္ကမေနာယံ ဝဏ္ဏနာ ဘဝိဿတီတိ ဒဿေတုံ **"တတ္ထ ဟတိမောက္ခ"**န္တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။

တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ ကထာပဒေ။ **ပအတိမောက္ခ** န္တိ ပကာရတော အတိဝိယ သီလေသု မုခဘူတံ။ **အတိပမောက္ခ**န္တိ တမေဝ ပဒံ ဥပသဂ္ဂဗ္ဗတ္တယေန ဝဒတိ။ အထ တ **ပ အတိ မောက္ခ** န္တိ ပဒစ္ဆေဒော, တဿ ဥပသဂ္ဂဗ္ဗတ္တယေနတ္ထမာဟ **"အတိပမောက္ခ"** န္တိ။ ဧဝံ ပဘေဒတော ပဒဝဏ္ဏနံ ကတွာ သဒ္ဒတ္ထတော ဝဒတိ **"အတိသေဋ္ဌံ အတိဥတ္တမန္တိ အတ္ထော"**တိ။ ဧတ္ထ စ သီလဟတိမောက္ခံ သဗ္ဗဂုဏာနံ မူလဘာဝတော သေဋ္ဌံ, ဂန္ထဟတိမောက္ခံ ပန သေဋ္ဌဂုဏသဟစရဏတော သေဋ္ဌန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဥတ္တမ**န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ဣတီ**တိ ဧဝံ။ ဣမိနာ ယထာဝုတ္တဝစနတ္ထံ နိဒဿေတိ။ နိဒဿနတ္ထော ဟိ အယံ **ဣတိ**-သဒ္ဒော "သဗ္ဗမတ္ထီတိ ခော, ကစ္စာန, အယမေကော အန္တော, သဗ္ဗံ နတ္ထီတိ ခော, ကစ္စာန, အယံ ဒုတိယော အန္တော"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၂.၁၅; ၃.၉၀) ဝိယ။ **ဣမိနာ**တိ အာသန္နပစ္စက္ခဝစနံ ဣတိ-သဒ္ဒေန အနန္တရနိဒ္ဒိဋ္ဌဿ, ပဋိဂ္ဂဟကေဟိ စ သောတဝိညာဏာဒိဝီထိယာ ပဋိပန္နဿ ဝစနတ္ထဿ ဝစနတော။ အထ ဝါ **ဣမိနာ**တိ အာသန္နပစ္စက္ခဘာဝဝကရဏဝစနံ ယထာဝုတ္တဿ ဝစနတ္ထဿ အဘိမုခီကရဏတော။ **ဝစနတ္ထေနာ** တိ "အတိသေဋ္ဌ"န္တိ သဒ္ဒတ္ထေန။ **ဧကဝိဓမ္ပိ** တိ ဧကကောဋ္ဌာသမ္ပိ။ **သီလဂန္ထဘေဒတော ဒုဝိဓံ ဟောတီ** တိ ပုန သီလဂန္ထသင်္ခါတေန ပဘေဒေန ဒုဝိဓံ ဟောတိ, သီလဟတိမောက္ခံ, ဂန္ထဟတိမောက္ခဉ္စာတိ ဒုဝိဓံ ဟောတီတိ အတ္ထော။

ဣဒါနိ တဒုဘယသ္သာပိ သုတ္တေ အာဂတဘာဝံ ဒဿေတုံ **"တထာ ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဟတိ ရက္ခတီတိ **ဟတိ,** တံ မောက္ခေတိ မောစေတိ အာပာယိကာဒီဟိ ဒုက္ခေဟီတိ **ဟတိမောက္ခံ,** သံဝရဏံ **သံဝရော,** ကာယဝစာဟိ အဝီတိက္ကမော, ဟတိမောက္ခမေဝ သံဝရော **ဟတိမောက္ခသံဝရော,** ဟတိမောက္ခသံဝရေန သံဝုတော သမန္နာဂတော **ဟတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော။ ဝိဟရတီ** တိ ဝတ္တတိ။

အာဒိမေတန္တိ ဧတံ သိက္ခာပဒသီလံ ပုဗ္ဗုပ္ပတ္တိအတ္ထေန အာဒိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

"တသ္မာတိဟ တွံ, ဥတ္တိယ, အာဒိမေဝ ဝိသောဓေဟိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ကော စာဒိ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ? သီလဉ္စ သုဝိသုဒ္ဓံ, ဒိဋ္ဌိ စ ဥဇုကာ"တိ (သံ. နိ. ၅.၃၈၂)။

ယထာ ဟိ နဂရဝၸုကီ နဂရံ မာပေတုကာမော ပဌမံ နဂရဋ္ဌာနံ သောဓေတိ, တတော အပရဘာဂေ ဝီထိစတုက္ကသိင်္ဃာဋကာဒိပရိစ္ဆေဒေန ဝိဘဇိတွာ နဂရံ မာပေတိ, ယထာ ဝာ ပန ရဇကော ပဌမံ တီဟိ ခါရေဟိ ဝတ္ထံ ဓောဝိတွာ ပရိသုဒ္ဓေ ဝတ္ထေ ယဒိစ္ဆကံ ရင်္ဂဇာတံ ဥပနေတိ, ယထာ ဝာ ပန ဆေကော စိတ္တကာရော ရူပံ လိခိတုကာမော အာဒိတော ဝ ဘိတ္တိပရိကမ္မံ ကရောတိ, တတော အပရဘာဂေ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေတိ, ဧဝမေဝ ယောဂါဝစရော အာဒိတောဝ သီလံ ဝိသောဓေတွာ အပရဘာဂေ သမထဝိပဿနာဒယော ဓမ္မေ သစ္ဆိကရောတိ။ တသ္မာ သီလံ **"အာဒီ"**တိ ဝုတ္တံ။ **"မုခမေတ"**န္တိအာဒီနိ ဝုတ္တတ္ထာနေဝ။ **အာဒိသဒ္ဒေန** "ဟတိမောက္ခေ စ သံဝရော"တိအာဒိပဟဠိ (ဒီ. နိ. ၂.၉၀; ဓ. ပ. ၁၈၅) သင်္ဂဏှာတိ။

သီလန္တိ စာရိတ္တဝါရိတ္တဝသေန ဒုဝိဓံ ဝိနယပိဋကပရိယာပန္နံ သိက္ခာပဒသီလံ, ဓမ္မတော ပန သီလံ နာမ ဟဏာတိ ဟတာဒီဟိ ဝါ ဝိရမန္တဿ, ဝတ္တပဋိပတ္တိံ ဝါ ပူရေန္တဿ စေတနာဒယော ဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တဥ္ဟေတံ **ပဋိသမ္ဘိဒါယံ** "ကိံ သီလန္တိ စေတနာ သီလံ စေတသိကံ သီလံ သံဝရော သီလံ အဝီတိက္ကမော သီလ"န္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၃၉) **"ဥဘယာနိ ခော ပနဿ ဟတိမောက္ခာနီ"** တိ ဘိက္ခုဘိက္ခုနီဟတိမောက္ခဝသေန ဥဘယာနိ ဟတိမောက္ခာနိ, ဒွေ မာတိကာတိ အတ္ထော။ **အဿာ** တိ ဘိက္ခုနောတဒကဿ ။ **ဝိတ္ထာရေနာ** တိ ဥဘတောဝိဘင်္ဂေန သဒ္ဓိံ။ **သွာဂတာနီ**တိ သုဋ္ဌု အာဂတာနိ။ **အာဒိသဒ္ဒေန** "ဟတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသေယျာ"တိအာဒိပဟဠိ (မဟာဝ. ၁၃၄) သင်္ဂဏှာတိ။ **တတ္ထာ** တိ တေသု သီလဂန္ထဟတိမောက္ခေသု။ **ယောတိ** အနိယမနိဒ္ဒေသော, ယော ကောစိ ပုဂ္ဂလော။ **နန္တိ** ဝိနယပရိယာပန္နသီလံ။ **ရက္ခတီ** တိ သမာဒိယိတွာ အဝိကောပေန္တော ပါလေတိ။ **တံ** "ဟတီ"တိ လဒ္ဓနာမံ ဟတိမောက္ခသီလေ ဌိတံ။ **မောစေတီ**တိ သဟကာရိကာရဏဘာဝတော မောက္ခေတိ။ အပာယေ ဇာတံ **အာပာယိကံ,** ဒုက္ခံ, တံ အာဒိ ယေသံ တာနိ **အာပာယိကာဒီနိ။ အာဒိသဒ္ဒေန** တဒညံ သဗ္ဗံ သံသာရဒုက္ခံ သင်္ဂဏှာတိ။ **အတ္တာနုဝါဒါဒီဟီ** တိ အတ္တာနံ အနုဝဒေ **အတ္တာနုဝါဒေ,** သော အာဒိ ယေသံ တာနိ **အတ္တာနုဝါဒါဒီနိ,** တေဟိ အတ္တာနုဝါဒါဒီဟိ။ **အာဒိသဒ္ဒေန** ပရာနုဝါဒဒဏ္ဍဒုဂ္ဂတိဘယာနိ သင်္ဂဏှာတိ။ **တဿ ဟတိမောက္ခဿ ဇောတကတ္တာ** တိ တဿ သီလဟတိမောက္ခဿ ဒီပနတ္တာ။ **အာဒိမ္ဟိ ပန ဝုတ္တော ဝစနတ္တော** တိ "အတိသေဋ္ဌ"န္တိအာဒိနာ အာဒိမ္ဟိ ဝုတ္တော ဝစနတ္ထော။ **ဥဘိန္နမ္ပိ သာဓာရဏော ဟောတိ** သီလဟတိမောက္ခံ သဗ္ဗဂုဏာနံ မူလဘာဝတော သေဋ္ဌံ, ဂန္ထဟတိမောက္ခံ သေဋ္ဌဂုဏသဟစရဏတော သေဋ္ဌန္တိ။

တတ္ထာ တိ တေသု သီလဟတိမောက္ခဂန္ထဟတိမောက္ခေသု။ **"အယံ ဝဏ္ဏနာ"**တိ ဝက္ခမာနဝဏ္ဏနမာဟ။ ဂန္ထဟတိမောက္ခဿ တာဝ ယုဇ္ဇတု, ကထံ သီလဟတိမောက္ခဿ ယုဇ္ဇတီတိ အာဟ **"ဂန္ထေ ဟိ"** တိအာဒိ။ **ဟီ**တိ ကာရဏတ္ထေ နိပါတော။ **တဿာ** တိ ဂန္ထဿ။ **အတ္ထော** တိ သီလံ။ **ဝဏ္ဏိတောဝ ဟောတီ** တိ ဂန္ထဝဏ္ဏနာမုခေန အတ္ထသ္သေဝ ဝဏ္ဏနတော။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယသ္မာ ဂန္ထေ ဝဏ္ဏိတေ တဒဝိနာဘာဝတော တဿတ္ထော ဝဏ္ဏိတော ဟောတိ, တသ္မာ သီလဟတိမောက္ခဿပိ ယုဇ္ဇတီတိ။

ဧဝံ သရူပဘေဒတော ဝဝတ္ထပေတွာ ဣဒါနိ ဂန္ထဘေဒတော ဝဝတ္ထပေတုံ **"တံ ပနေတ"**န္တိအာဒိမာဟ။ **တတ္ထာ**တိ တေသု ဘိက္ခုဟတိမောက္ခဘိက္ခုနီဟတိမောက္ခေသု ဒွီသု။ ဥဒ္ဒေသာ ပရိစ္ဆိဇ္ဇန္တိ ယေဟိ ဝက္ခမာနဝစနပ္ပဗန္ဓေဟိ, တေ **ဥဒ္ဒေသပရိစ္ဆေဒာ,** တေဟိ။ **ဝဝတ္ထိတ** န္တိ အသင်္ကရတော ဌိတံ။

ဧဝံ ဂန္ထဘေဒတော ဝဝတ္ထပေတွာ ဣဒါနိ ဥဒ္ဒေသဝိဘာဂတော ဝဝတ္ထပေတုံ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိမာဟ။ ဥဒ္ဒိသီယတိ သရူပေန ကထီယတိ ဧတ္ထ, ဧတေနာတိ ဝါ **ဥဒ္ဒေသော,** နိဒါနဿ ဥဒ္ဒေသောတိ **နိဒါနုဒ္ဒေသော** ။ ဧဝံ သေသေသုပိ။ ဝိတ္ထာရေန ဥဒ္ဒေသော **ဝိတ္ထာရုဒ္ဒေသော** ။

ဣဒါနိ နိဒါနုဒ္ဒေသာဒီနံ ပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ **"တတ္ထ နိဒါနုဒ္ဒေသော"** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ တေသု ပဉ္စသု ဥဒ္ဒေသေသု။ နိဒါနုဒ္ဒေသော ဥဒ္ဒိဋ္ဌော ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ယံ ပနေတ္ထ နိဒါနုဒ္ဒေသပရိစ္ဆေဒံ ဒဿေန္တေန "သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော။ပေ.။ အာဝိကတာ ဟိဿ ဖာသု ဟောတီ"တိ ဣဓာဂတနိဒါနပဟဠိ ဒဿေတွာ တဒနန္တရံ ဥဒ္ဒေသကာလေ ဝတ္တဗ္ဗဿာပိ "ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ခေါ အာယသ္မန္တော နိဒါန"န္တိ ဣမဿ ပဌဿ သ ယောဇနံ အကတွာ "တတ္ထာယသ္မန္တေ ပုစ္ဆာမီ"တိအာဒိနာ အနုသာဝနာဒိကမေဝ ယောဇေတွာ ဒဿိတံ, တံ ပန အပရိပုဏ္ဏနိဒါနပဟဠိဒဿနပုဗ္ဗကနိဒါနုဒ္ဒေသပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ, ခုဒ္ဒကပေယျာလဝသေန ဝါ ဟကဋ္ဌတ္တာ ဝါ

သ္ဝါ အယောဇနံ ကတတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ, ဥဒ္ဒေသကာလေ ပန ယောဇေတဗ္ဗတာဝ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဝက္ခတိ ဟိ ''တံ ပနေတံ ဟာရာဇိ ကာဒီနံ အဝသာနေ ဒိဿတိ, န နိဒာနာဝသာနေ။ ကိဉ္စာပိ န ဒိဿတိ, အထ ခေါ ဥဒ္ဒေသကာလေ 'အာဝိကတာ ဟိဿ ဖာသု ဟောတီ'တိ ဝတွာ 'ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ခေါ အာယသ္မန္တော နိဒာနံ, တတ္ထာယသ္မန္တေ ပုစ္ဆာမိ'တိအာဒိနာ နယေန ဝတ္တဗ္ဗမေတ''တိအာဒိ။ **အဝသေသေ သုတေန သာဝိတေ**တိ အဝသိဋ္ဌံ ဟာရာဇိကုဒ္ဒေသာဒိစတုက္ကံ ''သုတာ ခေါ ပနာယသ္မန္တေဟိ စတ္တာရော ဟာရာဇိကာ ဓမ္မာ။ပေ.။ အဝိဝဒမာနေဟိ သိက္ခိတဗ္ဗ''န္တိ ဇဝံ သုတဝသေန သာဝိတေ။

ဇတေနေဝ နယေန သေသာ တယော ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသပရိစ္ဆေဒာ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ဒဿေတုံ **''ဟာရာဇိကုဒ္ဒေ သာဒီန''**န္တိအာဒိမာဟ။ ဟာရာဇိကုဒ္ဒေသာဒီနံ ပရိစ္ဆေဒာ ယောဇေတဗ္ဗာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **နိဒာနဿ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ဟာရာဇိကာဒီနိ ဩသာပေတွာ**တိ နိဒာနံ, ဟာရာဇိကဉ္စ, တဒုဘယံ သင်္ဂါဒိသေသဉ္စ, တံတိကံ အနိယတဉ္စာတိ ဇဝံ ယထာက္ကမံ ဥဒ္ဒိသိတွာ ဟာရာဇိကာဒီနိ ပရိယောသာပေတွာ။ **ယောဇေတဗ္ဗာ** တိ ''အဝသေသေ သုတေန သာဝိတေ ဥဒ္ဒိဋ္ဌော ဟောတိ ဟာရာဇိကုဒ္ဒေသော''တိအာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ **အဝသေသံ သုတေန သာဝေတဗ္ဗန္တိ ဝစနတော** တိ ဥ ဟေသထက္ခန္ဓကေ –

> ''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသာ နိဒာနံ ဥဒ္ဒိသိတွာ အဝသေသံ သုတေန သာဝေတဗ္ဗံ, အယံ ပ ဌမော ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသော။ နိဒာနံ ဥဒ္ဒိသိတွာ စတ္တာရိ ဟာရာဇိကာနိ ဥဒ္ဒိသိတွာ အဝသေသံ သုတေန သာ ဝေတဗ္ဗံ, အယံ ဒုတိယော ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသော''တိအာဒီသု (မဟာဝ. ၁၅၀) –

ဇဝံ ဝုတ္တတ္တာ။ **ယသ္မိံ ဝိပ္ပကတေ** တိ ယသ္မိံ ဥဒ္ဒေသေ အပရိယောသိတေ။ **အန္တရာယော ဥပ္ပဇ္ဇတီ** တိ ဒသသု အ န္တရာယေသု ယော ကောစိ အန္တရာယော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ။ ဒသ အန္တရာယာ နာမ – ရာဇန္တရာယော, စောရန္တရာယော, အဂ္ဂန္တရာယော, ဥဒကန္တရာယော, မနုဿန္တရာယော, အမနုဿန္တရာယော, ဝါဠန္တရာယော, သရီသပန္တရာ ယော, ဇီဝိတန္တရာယော, ဗြဟ္မစရိယန္တရာယောတိ။ တတ္ထ သစေ ဘိက္ခူသု ''ဥပေါသထံ ကရိဿာမာ''တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၅၀) နိသိန္နေသု ရာဇာ အာဂစ္ဆတိ, အယံ **ရာဇန္တရာယော** ။ စောရာ အာဂစ္ဆန္တိ, အယံ **စောရန္တရာယော** ။ ဒ ဝဒါဟော တ အာဂစ္ဆတိ, အာဝာသေ တ အဂ္ဂိ ဥဋ္ဌဟတိ, အယံ **အဂ္ဂန္တရာယော** ။ မေဃော တ ဥဋ္ဌဟတိ, ဩဃော တ အာဂစ္ဆတိ, အယံ **ဥဒကန္တရာယော** ။ ဗဟူ မနုဿာ အာဂစ္ဆန္တိ, အယံ **မနုဿန္တရာယော** ။ ဘိက္ခုံ ယက္ခော ဂ ဏှာတိ, အယံ **အမနုဿန္တရာယော** ။ ဗျဂ္ဃာဒယော စဏ္ဍမိဂါ အာဂစ္ဆန္တိ, အယံ **ဝါဠန္တရာယော** ။ ဘိက္ခုံ သ ပ္ပာဒယော ဍံသန္တိ, အယံ **သရီသပန္တရာယော** ။ ဘိက္ခု ဂိလာနော တ ဟောတိ, ကာလံ တ ကရောတိ, ဝေရိနော တ တံ မာ ရေတုကာမာ ဂဏှန္တိ, အယံ **ဇီဝိတန္တရာယော**။ မနုဿာ **ဧကံ** တ ဗဟူ တ ဘိက္ခုံ ဗြဟ္မစရိယာ စာဝေတုကာမာ ဂဏှ ဟန္တိ, အယံ **ဗြဟ္မစရိယန္တရာယော** ။ ဣတိ ယံ ဝုတ္တံ ''အန္တရာယော ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဒသသု အန္တရာယေသု ယော ကောစိ အန္တရာယော ဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိ, တဿတ္ထော ပကာသိတော ဟောတီတိ။

တေန သဒ္ဓိံ န္တိ ဝိပ္ပကတုဒ္ဒေသေန သဒ္ဓိံ။ **အဝသေသံ သုတေန သာဝေတဗ္ဗံ** ဥဒ္ဒိဋ္ဌုဒ္ဒေသာပေက္ခတ္တာ အဝ သေသဝစနဿ။ ယထာဟ ''နိဒာနံ ဥဒ္ဒိသိတွာ''တိအာဒိ (မဟာဝ. ၁၅၀)။ တေနာဟ **''နိဒာနုဒ္ဒေသေ ပနာ''** တိအာဒိ။ **သု တေန သာဝေတဗ္ဗံ နာမ နတ္ထိ** ဥပေါသထဿ အန္တရာယော၀ ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **အနိယတုဒ္ဒေသော ပရိဟာ ယတီ**တိ ဘိက္ခုနီနံ အနိယတသိက္ခာပဒပညတ္တိယာ အဘာဝတော။ တဒဘာဝေ စ ''ဣဒမေဝ လက္ခဏံ တတ္ထာပိ အနုဂ တ''န္တိ ကတွာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **သေသ**န္တိ အဝသေသုဒ္ဒေသပရိစ္ဆေဒဒဿနံ။ ဇတေသံ ဒွိန္နံ ဟတိမောက္ခာနန္တိ သ မ္ဗန္ဓော။ **တာဝတ**တိ ပဌမံ။ **ဣဒ**န္တိ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗံ ဗုဒ္ဓိယံ ဝိပရိဝတ္တမာနံ သာမညေန ဒဿေတိ, ဣဒံ အက္ခရပဒါနိ ယမိတဂန္ထိတံ ဝစနံ **ဝုစ္စတိ** ကထီယတီတိ အတ္ထော။ ကိံ တန္တိ အာဟ, **''သုဏာတု မေတိအာဒီန''**န္တိအာဒိ။

တတ္ထ **သုဏာတု မေတိအာဒီန**န္တိ ''သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော အဇ္ဇုပေါသထော''တိအာဒီနံ ဘိက္ခုဟတိ မောက္ခေ အာဂတာနံ သုတ္တပဒာနံ။ **အတ္ထနိစ္ဆယ** န္တိ အဘိဓေယျတ္ထဿ စေဝ အဓိပ္ပာယတ္ထဿ စ နိစ္ဆ ယနံ, ဝဝတ္ထာပနန္တိ အတ္ထော။ ဣမာယ ဟိ အဋ္ဌကထာယ တေသံ အဘိဓေယျတ္ထော စေဝ အဓိပ္ပာယတ္ထော စ အနေကဓာ ဝဝတ္ထာပီယတိ။ အထ တ နိစ္ဆိနောတိ **နိစ္ဆယော** ။ ဂဏ္ဌိဋ္ဌာနေသု ခီလမဒ္ဒနာကာရေန ပဝတ္တာ ဝိမတိစ္ ဆေဒကထာ, အတ္တော စ နိစ္ဆယော စ **အတ္ထနိစ္ဆယော,** တံ အတ္ထနိစ္ဆယံ, မယာ ဝုစ္စမာနံ အတ္ထဉ္စ ဝိနိစ္ဆယ ဉ္စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သီလသမ္ပန္နာ** တိ သမန္တတော ပန္နံ ပတ္တံ ပုဏ္ဏန္တိ **သမ္ပန္နံ,** သီလံ သမ္ပန္နမေတေသန္တိ

တိ **သီလသမ္ပန္နာ,** ပရိပုဏ္ဏသီလာတိ အတ္ထော။ အထ တ သမ္ပဒေဝ ပန္နာ ဂတာ ဥပာဂတာတိ **သမ္ပန္နာ,** သီလေန သမ္ပန္နာ **သီလသမ္ပန္နာ,** ဟတိမောက္ခသံဝရေန ဥပေတာတိ အတ္ထော။ အဓိသီလအဓိစိတ္တအဓိပညာသင်္ခာတာ တိ ဿောပိ သိက္ခိတဗ္ဗဋ္ဌေန **သိက္ခာ, တံ** ကာမေန္တီတိ **သိက္ခာကာမာ။ သုဏာန္တု မေ** တိ တေ သဗ္ဗေပိ ဘိက္ခူတေ မမ သ န္တိကာ နိသာမေန္တု။ ကြမိနာ အတ္တနော သံဝဏ္ဏနာယ သက္ကစ္စံ သဝနေ နိယောဇေတိ။ သက္ကစ္စသဝနပဋိဗဒ္ဓါ ဟိ သ ဗ္ဗာပိ သာသနသမ္ပတ္တီတိ။ ဧတ္ထ စ သီလသမ္ပန္နာနံ သိက္ခာကာမာနံယေဝ ဘိက္ခူနံ ဂဟဏံ တဒညေသံ ကြမိဿာ သံ ဝဏ္ဏနာယ အဘာဇနဘာဝတော။ န ဟိ တေ ဝိနယံ သောတဗ္ဗံ, ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗဥ္စ မညိဿန္တိ။

ဧတ္ထာ တိ တေသိမ် ကထာပဒေ, ဧတေသံ တ ကထာယ သင်္ဂဟိတာနံ ''သုဏာတု မေ''တိအာဒီနံ ပဒာနမန္တရေ။ သ ဝနေ အာဏတ္တိဝစနံ **သဝနာဏတ္တိဝစနံ** ။ ကိဥ္စာပိ သဝနာဏတ္တိဝစနံ, တထာပိ ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသကေန ဝေံ ဝတ္တ ဗ္ဗန္တိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တတ္တာ ဘဂဝတော အာဏတ္တိ, န ဥဒ္ဒေသကဿာတိ နဝကတရေနာပိ ကြဒံ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ သင် ဃကရဝေန, သင်္ဃဗဟုမာနေန စ သဟိတတ္တာ **သကာရဝသပ္ပတိဿဝစနံ** ။ သင်္ဃော ဟိ သုပ္ပဋိပန္နတာဒိဂုဏ ဝိသေသယုတ္တတ္တာ ဥတ္တမံ ကရဝပ္ပတိဿဝဋ္ဌာနံ။ ကြဒဥ္စ သဗ္ဗံ ကေန ကတ္တ ကအ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **''သဗ္ဗ မေဝ စေတ''**န္တိအာဒိ။ **ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသံ အနုဇာနန္တေနာ** တိ –

''အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, ဟတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိတုံ, ဧဝဥ္စ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ, ဗျတ္တေန ဘိက္ခု နာ ပဋိဗလေန သင်္ဃော ဉာပေတဗ္ဗော 'သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော'''တိ (မဟာဝ. ၁၃၃-၁၃၄) –

ဧဝမာဒိနာ အနုဇာနန္တေန။ **ရာဇဂဟေ**တိ ဇေံနာမကေ နဂရေ။ တဥှိ မန္ဓာတုမဟာကေဝိန္ဒာဒီဟိ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ ''ရာဇဂဟ''န္တိ ဝုစ္စတိ။ တံ ပနေတံ ဗုဒ္ဓကာလေ, စက္ကဝတ္တိကာလေ စ နဂရံ ဟောတိ, သေသကာလေ သုညံ ဟောတိ ယက္ခပရိဂ္ဂဟိတံ, တေသံ ဝသနဋ္ဌာနံ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ကြဒံ ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသကေန ဝတ္တဗ္ဗ ဗဝစနံ, တသ္မာ။ ကိံ တေ ဥဘောပိ ဟတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသန္တိ, ယေနေဝံ ဝုတ္တဗ္ဗန္တိ အာဟ **''သင်္ဃတ္ထေရော တ ဟီ''**တိအာဒိ။ **ထေရာဓိကန္တိ** ထေရာဓီနံ, ထေရာယတ္တံ ဘဝိတုန္တိ အတ္ထော။ **''ထေရာဓေယျ''** န္တိ တ ဟဋ္ဌော, သောယေဝတ္ထော။ **တတ္ထာ** တိ တိသ္သံ ပရိသာယံ။ **ဗျတ္တော** တိ ပညာဝေယျတ္တိယေန သမန္နာဂတော, ပဂုဏမာ တိကောတိ အတ္ထော။ **ပဋိဗလော**တိ ဝတ္တုံ သမတ္ထော, အဘီတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧတ္ထ စ ကိဥ္စာပိ ဒဟရဿာ ပိ ဗျတ္တဿ ဟတိမောက္ခော အနုညာတော, အထ ခော ဧတ္ထာယံ အဓိပ္ပာယော – သစေ ထေရဿ ပဥ္စ တ စတ္ တာရော တ တယော တ ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသာ နာဂစ္ဆန္တိ, ဒွေ ပန အက္ခဏ္ဍာ သုဝိသဒာ တစုဂ္ဂတာ ဟောန္တိ, ထေ ရာယတ္တောဝ ဟတိမောက္ခော။ သစေ ပန ဧတ္တကမ္ပိ ဝိသဒံ ကာတုံ န သက္ကောတိ, ဗျတ္တဿ ဘိက္ခုနော အာယ တ္တောတိ။

ကြအနိ ''သင်္ဃော''တိ အဝိသေသေန ဝုတ္တတ္တာ ကြဓာဓိပ္ပေတသင်္ဃံ ဝိသေသေတုံ ဒဿေတုံ **''သင်္ဃော တိ ကြမိနာ ပန ပဒေနာ''**တိအာဒိမာဟ **ကိဥ္စာပိ** တိ အနုဂ္ဂဟတ္ထေ နိပါတော, တဿ ယဒိ နာမာတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ ဗော။ ဒက္ခိန္တိ တောယ သတ္တာ ယထာဓိပ္ပေတာဟိ သမ္ပတ္တီဟိ ဝဍ္ဎန္တီတိ **ဒက္ခိဏာ,** ပရလောကံ သဒ္ဒဟိတွာ ဒာတဗ္ဗံ အနံ, တံ ဒက္ခိဏံ အရဟတိ, ဒက္ခိဏာယ တ ဟိတော, ယသ္မာ နံ မဟပ္ဖလကာရိတာယ ဝိသောဓေတီတိ **ဒက္ခိ ဏေယျော,** ဒိဋ္ဌိသီလသင်္ဃာတေန သံဟတောတိ **သင်္ဃော,** ဒက္ခိဏေယျော စ သော သင်္ဃော စာတိ **ဒက္ခိဏေယျ ယသင်္ဃော**။ သမ္မုတိယာ စတုဝဂ္ဂာဒိဝိနယပညတ္တိယာ သိဒ္ဓေ သင်္ဃော **သမ္မုတိသင်္ဃော။ အဝိသေသေနာ** တိ ''အရိယာ''တိ တ ''ပုထုဇ္ဇနာ''တိ တ အဝိသေသေတွာ သာမညေန။ **သော**တိ သမ္မုတိသင်္ဃော။ **ကြဓာ**တိ ကြမိဿံ ဥ ပေါသထဥတ္တိယံ။ **အဓိပ္ပေတော** ဥပေါသထဥတ္တိယာ အဝိသေသတ္တာ။ နနု စ သောပိ ပဥ္စဝိဓော ဟောတိ, တတ္ထ ကတမော ကြဓာဓိပ္ပေတောတိ အနုယောဂံ သန္ဓာယာဟ **''သော ပနေသာ''**တိအာဒိ။ **ကမ္မဝသေနာ**တိ ဝိနယကမ္မဝသေန။ ပဥ္စ ဝိဓာ ပကာရာ အဿ သမ္မုတိသင်္ဃဿာတိ **ပဥ္စဝိဓော**။ တထာ ဟိ ဝိဓယုတ္တဂတပ္ပကာရသဒ္ဒေ သမာနတ္ထေ ဝဏ္ဏယန္တိ။ စတုန္နံ ဝဂ္ဂေ သမူဟောတိ **စတုဝဂ္ဂေ,** စတုပရိမာဏယုတ္တော တ ဝဂ္ဂေ **စတုဝဂ္ဂေ** ။ ဧဝံ **ပဥ္စဝဂ္ဂ** ဒိ။

ကြအနိ ယေသံ ကမ္မာနံ ဝသေနာယံ ပဥ္စဝိဓော ဟောတိ, တံ ဝိသေသေတွာ ဒဿေတုံ **''တတ္ထာ''** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ ပဥ္စဝိဓေ သင်္ဃေ။ မဇ္ဈိမေသု ဇနပဒေသု ဥပသမ္ပဒကမ္မဿ ဒသဝဂ္ဂကရဏီယတ္တာ ဝုတ္တံ **''ဌပေတွာ။ပေ။ ဥပသမ္ပဒဥ္စာ''** တိ။ **''တထာ''**တိ ကြမိနာ ''န ကိဥ္စိ သင်္ဃကမ္မံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတီ''တိ ကြမမတ္ထံ

အတိဒိသတိ။ ယဒိ ဧဝံ ကိမတ္ထံ အတိရေကဝီသတိဝဂ္ဂေ ဝုတ္တောတိ အာဟ **“သော ပနာ”**တိအာဒိ။ **အတိရေကတရေနာ**တိ စတုဝဂ္ဂါဒိကရဏီယံ ပဉ္စဝဂ္ဂါဒိနာ အတိရေကတရေန, ဒသဝဂ္ဂကရဏီယဉ္စ ကောဒသဝဂ္ဂါဒိနာ အတိရေကတရေန။ **ဒသ္သနတ္ထ** န္တိ ဉာပနတ္ထံ။ ဣဒမေဝ စာနေန ကတ္တဗ္ဗံ ကမ္မန္တိ “ကမ္မဝသေန ပဉ္စဝိဓော”တိ ဝုတ္တံ။ ကမ္မသ္သာနိယမေ ကထမေတံ ယုဇ္ဇေယျာတိ ဤဒိသီ စောဒနာ အနဝကာသာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဣမသ္မိံ ပနတ္ထေ** တိ ဥပေါသထေ။

ဥပေါသထသဒ္ဒော ပနာယံ ပာတိမောက္ခုဒ္ဒေသသီလဥပဝါသပညတ္တိဒိဝသေသု ဝတ္တတိ။ တထာ ဟေသ “အာယာမာဝုသော ကပ္ပိန, ဥပေါသထံ ဂမိဿာမာ”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၅၀; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၈၅) ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသေ အာဂတော, “ဧဝံ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော ခေါ, ဝိသာခေ, ဥပေါသထော ဥပဝုတ္ထော”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၈.၄၃) သီလေ, “သုဒ္ဓဿ ဝေ သဒါ ဖဂ္ဂု, သုဒ္ဓဿုပေါသထော သဒါ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၇၉) ဥပဝါသေ, “ဥပေါသထော နာမ နာဂရာဇာ”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၂၄၆) ပညတ္တိယံ, “န, ဘိက္ခဝေ, တဒဟုပေါသထေ သဘိက္ခုကာ အာဝါသာ”တိအာဒီသု (မဟာဝ. ၁၈၁) ဒိဝသေ, ဣဓာပိ ဒိဝသေယေဝ ဝတ္တမာနော အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **“အဇ္ဇ ဥပေါသထဒိဝသော”** တိ အာဒိ။ ဥပဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဥပေါသထော။ ဥပဝသန္တီ** တိ သီလေန ဝါ သဗ္ဗသော အာဟာရဿ အဘုဉ္ဇနသင်္ခါတေန အနသနေန ဝါ ခီရပါနမဓုပါနာဒိမတ္တေန ဝါ ဥပေတာ ဟုတွာ ဝသန္တီတိ အတ္ထော။

သဗ္ဗေသမ္ပိ တက္ကာနံ **ဧဝ**-ကာရတ္ထသဟိတတ္တာ “ဥပေါသထော”တိ ဧတဿ “ဥပေါသထော ဧဝ”တိ အယမတ္ထော လဗ္ဘတီတိ အာဟ **“ဧတေန အနုပေါသထဒိဝသံ ပဋိက္ခိပတီ”** တိ။ ဣမိနာ အဝဓာရဏေန နိရာကတံ ဒဿေတိ, အထ ဝါ သဒ္ဒန္တရတ္ထာပေါဟနဝသေန သဒ္ဒော အတ္ထံ ဝဒတီတိ “ဥပေါသထော”တိ ဧတဿ “အနုပေါသထော န ဟောတီ”တိ အယမတ္ထောတိ ဝုတ္တံ **“ဧတေန အနုပေါသထဒိဝသံ ပဋိက္ခိပတီ”** တိ။ **“သေ နယော ပန္နရသော”**တိ ဣမိနာ **အညံ ဥပေါသထဒိဝသံ ပဋိက္ခိပတီ** တိ ဧတ္တာပိ။ **ဧတေနာ**တိ “ဥပေါသထော”တိ ဧတေန သဒ္ဒေန။ ပဉ္စဒသန္နံ တိထီနံ ပူရဏဝသေန **ပန္နရသော** ။ ပန္နရသောတိ ဣမိနာ အညံ ဥပေါသထဒိဝသံ ပဋိက္ခိပတီ”တိ သံခိတ္တေန ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **“ဒိဝသဝသေန ဟိ”**တိအာဒိမာဟ။ စတုဒ္ဒသိယံ နိယုတ္တော **စာတုဒ္ဒသိကော** ။ ဧဝံ **ပန္နရသိကော။ သာမဂ္ဂိဥပေါသထော** နာမ သင်္ဃသာမဂ္ဂိကတဒိဝသေ ကာတဗ္ဗဥပေါသထော။ **ဟေမန္တဂိမှဟဝဿာနာနံ တိဏ္ဏံ ဥတူနန္တိ ဧတ္ထ** **ဟေမန္တဥတု** နာမ အပရကတ္တိကဿ ကာဠပက္ခပါဋိပဒတော ပဋ္ဌာယ ဖဂ္ဂုနပုဏ္ဏမပရိယောသာနာ စတ္တာရော မာသာ, **ဂိမှဟဥတု** နာမ ဖဂ္ဂုနဿ ကာလပက္ခပါဋိပဒတော ပဋ္ဌာယ အာသာဠှပုဏ္ဏမပရိယောသာနာ စတ္တာရော မာသာ, **ဝဿာနဥတု** နာမ အာသာဠှဿ ကာဠပက္ခပါဋိပဒတော ပဋ္ဌာယ အပရကတ္တိကပုဏ္ဏမပရိယောသာနာ စတ္တာရော မာသာ။ **တတိယသတ္တမပက္ခေသု ဒွေ ဒွေ ကတွာ ဆ စာတုဒ္ဒသိကာ** တိ ဟေမန္တဿ ဥတုနော တတိယေ စ သတ္တမေ စ ပက္ခေ ဒွေ စာတုဒ္ဒသိကာ, ဧဝမိတရေသံ ဥတူနန္တိ ဆ စာတုဒ္ဒသိကာ။ **သေသာ ပန္နရသိကာ** တိ သေသာ အဋ္ဌာရသ ပန္နရသိကာ။ ဟောန္တိ စေတ္ထ –

“ကတ္တိကဿ စ ကာဠမှဟာ၊ ယာဝ ဖဂ္ဂုနပုဏ္ဏမာ။
‘ဟေမန္တကာလော’ တိ ဝိညေယျော၊ အဋ္ဌ ဟောန္တိ ဥပေါသထာ။

“ဖဂ္ဂုနဿ စ ကာဠမှဟာ၊ ယာဝ အာသာဠှပုဏ္ဏမာ။
‘ဂိမှဟကာလော’တိ ဝိညေယျော၊ အဋ္ဌ ဟောန္တိ ဥပေါသထာ။

“အာသာဠှဿ စ ကာဠမှဟာ၊ ယာဝ ကတ္တိကပုဏ္ဏမာ။
‘ဝဿကာလော’ တိ ဝိညေယျော၊ အဋ္ဌ ဟောန္တိ ဥပေါသထာ။

“ဥတူနံ ပန တိဏ္ဏန္နံ၊ ပက္ခေ တတိယသတ္တမေ။
‘စာတုဒ္ဒသော’ တိ ဟာတိမောက္ခံ၊ ဥဒ္ဒိသန္တိ နယညုနော”တိ။

ပကတိယာ နဗဟုတရာတသိကာဒိပစ္စယေန ကာတဗ္ဗော **ပကတိစာရိတ္တံ** ။ ဗဟုတရာတသိကာဒိပစ္စယေ ပန သတိ အညသ္မိံ စာတုဒ္ဒသေပိ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။ တေနာဟ **“သကိံ”**န္တိအာဒိ။ **သကိန္တိ ဧကသ္မိံ တရေ** ။ **အာတသိကာနံ အနုဝတ္တိတဗ္ဗန္တိ** အာတသိကေဟိ “အဇ္ဇုပေါသထော စာတုဒ္ဒသော”တိ ပုဗ္ဗကိစ္စေ ကရိယမာနေ အနုဝတ္တိတဗ္ဗံ, န ပဋိက္ခ

ကောသိတဗ္ဗံ။ **အာဒိသဒ္ဒေန** “အာဝါသိကေဟိ အာဂန္တုကာနံ အနုဝတ္တိတဗ္ဗ”န္တိ (မဟာဝ. ၁၇၈) ဝစနံ, “အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, တေဟိ ဘိက္ခူဟိ ဒွေဝ တယော ဥပောသထေ စာတုဒ္ဒသိကေ ကာတုံ, ကထံ မယံ တေဟိ ဘိက္ခူဟိ ပဌမတရံ ပဝါရေယျာမာ”တိ (မဟာဝ. ၂၄၀) ဝစနဉ္စ သင်္ဂဏှာတိ။ ဧတ္ထ စ ပဌမသုတ္တဿ ဧကေကဿ ဥတုနော တတိယသတ္တမပက္ခဿ စာတုဒ္ဒသေ ဝါ အဝသေသဿ ပန္နရသေ ဝါ သကိံ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗန္တိ ပကတိစာရိတ္တံဝသေနပိ အတ္ထသမ္ဘဝတော “အာဂန္တုကေဟီ”တိအာဒီနိ သုတ္တာနိ ဒဿိတာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တထာရူပပစ္စယေ သတီ**တိ အညသ္မိမ္ပိ စာတုဒ္ဒသိကေ ဥပောသထံ ကာတုံ အနုရူပေ “အာဝါသိကာ ဗဟုတရာ ဟောန္တီ”တိ ဧဝမာဒိကေ ပစ္စယေ သတိ။ **အညသ္မိမ္ပိ စာတုဒ္ဒသေ** တိ တိဏ္ဏံ ဥတူနံ တတိယသတ္တမပက္ခစာတုဒ္ဒသတော အညသ္မိံ စာတုဒ္ဒသေ။

န ကေဝလံ ဥပောသထဒိဝသာဝ ဟောန္တီတိ အာဟ **“ပုရိမဝဿံဝုတ္ထာနံ ပနာ”** တိအာဒိ။ **မာ** ဣတိ စန္ဒော ဝုစ္စတိ တဿ ဂတိယာ ဒိဝသဿ မိနိတဗ္ဗတော, သော ဧတ္ထ သဗ္ဗကလာဟရိပူရိယာ ပုဏ္ဏောတိ **ပုဏ္ဏမာ,** ပုဗ္ဗကတ္တိကာယ ပုဏ္ဏမာ **ပုဗ္ဗကတ္တိကပုဏ္ဏမာ,** အဿယုဇပုဏ္ဏမာ။ သာ ဟိ ပစ္ဆိမကတ္တိကံ နိဝတ္တေတုံ ဧဝံ ဝုတ္တာ။ **တေသံယေဝ**တိ ပုရိမဝဿံဝုတ္ထာနံယေဝ။ **ဘဏ္ဍနကာရကေဟီ** တိ ကလဟကာရကေဟိ။ **ပစ္စုက္ကဍ္ဎန္တီ** တိ ဥက္ကဍ္ဎန္တိ။ ဘဏ္ဍနကာရကေဟိ အနုဝါဒဝသေန အဿယုဇပုဏ္ဏမာဒိ ပဝါရဏံ ကာဠပက္ခံ, ဇုဏှပက္ခန္တိ ဥဒ္ဓံ ကဍ္ဎန္တီတိ အတ္ထော။ “သုဏန္တု မေ အာယသ္မန္တော အာဝါသိကာ, ယဒာယသ္မန္တာနံ ပတ္တကလ္လံ, ဣဒါနိ ဥပောသထံ ကရေယျာမ, ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသေယျာမ, အာဂမေ ကာဠေ ပဝါရေယျာမာ”တိ (မဟာဝ. ၂၄၀) “သုဏန္တု မေ အာယသ္မန္တော အာဝါသိကာ, ယဒာယသ္မန္တာနံ ပတ္တကလ္လံ, ဣဒါနိ ဥပောသထံ ကရေယျာမ, ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသေယျာမ, အာဂမေ ဇုဏှေ ပဝါရေယျာမာ”တိ စ ဧဝံ ဥက္ကဍ္ဎိယာ ပဝါရဏံ ဥက္ကဍ္ဎန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အထာတိ အနန္တရတ္ထေ နိပါတော။ စတုဒ္ဒသန္နံ ပူရဏော **စာတုဒ္ဒသော,** ဒိဝသော။ ယံ သန္ဓာယ “အာဂမေ ဇုဏှေ ပဝါရေယျာမာ”တိ ဥက္ကဍ္ဎိံ ဌပယိံသု, တသ္မိံ ပန အာဂမေ ဇုဏှေ ကောမုဒိယာ စာတုမာသိနိယာ အဝဿံ ပဝါရေတဗ္ဗံ။ န ဟိ တံ အတိက္ကမိတွာ ပဝါရေတုံ လဗ္ဘတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

> “တေ စေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ ဘဏ္ဍနကာရကာ ကလဟကာရကာ ဝိဝါဒကာရကာ ဘဿကာရကာ သင်္ဃေ အဓိကရဏကာရကာ တမ္ပိ ဇုဏှံ အနုဝသေယျုံ, တေဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူဟိ သဗ္ဗေဟေဝ အာဂမေ ဇုဏှေ ကောမုဒိယာ စာတုမာသိနိယာ အကာမာ ပဝါရေတဗ္ဗ”န္တိ (မဟာဝ. ၂၄၀)။

တေနေတံ ဟ **“ပစ္ဆိမဝဿံဝုတ္ထာနဉ္စ ပစ္ဆိမကတ္တိကပုဏ္ဏမာ ဧဝ”** တိ။ ယဒိ ဟိ တံ အတိက္ကမိတွာ ပဝါရေယျုံ, ဒုက္ကဋာပတ္တိံ အာပဇ္ဇေယျုံ။ ဝုတ္တဉှေတံ “န စ, ဘိက္ခဝေ, အပ္ပဝါရဏာယ ပဝါရေတဗ္ဗံ အညတြ သင်္ဃသာမဂ္ဂိယာ”တိ (မဟာဝ. ၂၃၃)။ ဝိသုဒ္ဓိပဝါရဏာယောဂတော **ပဝါရဏာဒိဝသာ**။ ပိသဒ္ဒေန န ကေဝလံ ပဝါရဏာဒိဝသာယေဝ, အထ ခော ဥပောသထဒိဝသာပိ ဟောန္တီတိ ဒဿေတိ။ ဣဒါနိ ယော သော သာမဂ္ဂီဥပောသထဒိဝသော ဝုတ္တော, တဉ္စ တပ္ပသင်္ဂေန သာမဂ္ဂီပဝါရဏာဒိဝသဉ္စ ဒဿေန္တော **“ယဒါ ပနာ”**တိအာဒိမာဟ။ **ဩသာရိတေ တသ္မိံ ဘိက္ခုသ္မိ**န္တိ ဥက္ခိတ္တကေ ဘိက္ခုသ္မိံ ဩသာရိတေ, တံ ဂဟေတွာ သီမံ ဂန္တွာ အာပတ္တိံ ဒေသာပေတွာ ကမ္မဝါစာယ ကမ္မပ္ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝသေန ပဝေသိတေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တဿ ဝတ္ထုသ္မာ** တိ တဿ အဓိကရဏဿ။ တဒါ ဌပေတွာ။ပေ.။ ဥပောသထဒိဝသော နာမ ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကိံ ကာရဏန္တိ အာဟ **“တာဝဒေဝ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **တာဝဒေဝ**တိ တံ ဒိဝသမေဝ။ **ဝစနတော**တိ **ကောသမ္ဗကက္ခန္ဓကေ** (မဟာဝ. ၄၇၅) ဝုတ္တတ္တာ။ ယတ္ထ ပန ပတ္တစီဝရာဒီနံ အတ္ထာယ အပ္ပမတ္တကေန ကာရဏေန ဝိဝဒန္တာ ဥပောသထံ ဝါ ပဝါရဏံ ဝါ ဌပေန္တိ, တတ္ထ တသ္မိံ အဓိကရဏေ ဝိနိစ္ဆိတေ “သမဂ္ဂါ ဇာတမှာ”တိ အန္တရာ သာမဂ္ဂီဥပောသထံ ကာတုံ န လဗ္ဘန္တိ။ ကရောန္တေဟိ အနုပောသထေ ဥပောသထော ကတော နာမ ဟောတိ။ **ကတ္တိကမာသဗ္ဘန္တရေ** တိ ဧတ္ထ **ကတ္တိကမာသော** နာမ ပုဗ္ဗကတ္တိကမာသဿ ကာဠပက္ခပါဋိပဒတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အပရကတ္တိကပုဏ္ဏမာ, တာဝ ဧကူနတိံသရတ္တိဒိဝါ, တဿဗ္ဘန္တရေ, တတော ပစ္ဆာ ဝါ ပန ပုရေ ဝါ န ဝဋ္ဋတိ။ **အယမေဝ** ယော ကောစိ ဒိဝသောယေဝ။ ဣဓာပိ **ကောသမ္ဗကက္ခန္ဓကေ** သာမဂ္ဂိယာ သဒိသာဝ သာမဂ္ဂီ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယေ ပန ကိသ္မိဉ္စိဒေဝ အပ္ပမတ္တကေ ပဝါရဏံ ဌပေတွာ သမဂ္ဂါ ဟောန္တိ, တေဟိ ပဝါရဏာယမေဝ ပဝါရဏာ ကာတဗ္ဗာ, တာဝဒေဝ န ကာတဗ္ဗာ။ ကရောန္တေဟိ အပ္ပဝါရဏာယ ပဝါရဏာ ကတာ ဟောတိ။ **န ကာတဗ္ဗောယေဝါ** တိ နိယမေန ယဒိ ကရောတိ, ဒုက္ကဋန္တိ ဒဿေတိ။ တတ္ထ

ဟိ ဥပေါသထကရဏေ ဒုက္ကဋံ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ “န, ဘိက္ခဝေ, အနုပေါသထေ ဥပေါသထော ကာတဗ္ဗော အညတြ သင်္ဃသာမဂ္ဂိယာ”တိ (မဟာဝ. ၁၈၃)။

“ပတ္တကာလမေဝ ပတ္တကလ္လ” န္တိ ဣမိနာ သကတ္ထေ ဘာဝပ္ပစ္စယောတိ ဒဿေတိ။ **နာသတီ**တိ အနုဝ ယတော ဝုတ္တမေဝ ဗျတိရေကတော ဒဠှံ ကရောတိ။

အနုရူပာတိ အရဟာ အနုစ္ဆဝိကာ, သာမိနောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သဗ္ဗန္တိမေန** တိ သဗ္ဗဟေဋ္ဌိမေန စတ္တာရော, န တေဟိ ဝိနာ တံ ဥပေါသထကမ္မံ ကရီယတိ, န တေသံ ဆန္ဒော တ ဟရိသုဒ္ဓိ တ ဧတိ။ အဝသေသာ ပန သစေပိ သဟ သ္သမတ္တာ ဟောန္တိ, သစေ သမာနသံဝါသကာ, သဗ္ဗေ ဆန္ဒာရဟာဝ ဟောန္တိ, ဆန္ဒဟရိသုဒ္ဓိံ ဒတွာ အာဂစ္ဆန္ တု တ, မာ တ, ကမ္မံ န ကုပ္ပတိ။ **ပကတတ္တာ** တိ အနုက္ခိတ္တာ, ဟရာဇိကံ အနဇ္ဈာပန္နာ စ။ **ဟတ္ထပါသော** နာမ ဒိ ယမုဟတ္ထပ္ပမာဏော။

သီမာ စ နာမေသာ ကတမာ, ယတ္ထ ဟတ္ထပါသံ အဝိဇဟိတွာ ဌိတာ ကမ္မပ္ပတ္တာ နာမ ဟောန္တီတိ အနုယောဂံ သန္ဓာယ သီမံ ဒဿေန္တော ဝိဘာဂဝန္တာနံ သဘာဝဝိဘာဝနံ ဝိဘာဂဒဿနမုခေနေဝ ဟောတီတိ **“သီမာ စ နာမေ သာ”**တိအာဒိမာဟ။ **သမ္မိန္နန္တေနာ** တိ မိဿီကရောန္တေန။ **အဇ္ဈောတ္ထရန္တေနာ** တိ မဒ္ဒန္တေန, အန္တော က ရောန္တေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဣမာ ဝိပတ္တိသီမာယော နာမာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကသ္မာ ဝိပတ္တိသီမာယော နာမာတိ အာဟ **“ကောဒသဟီ”**တိအာဒိ။ **အာကာရေဟီ**တိ ကာရဏေဟိ။ **ဝစနတော**တိ ကမ္မဝဂ္ဂေ (ပရိ. ၄၈၂ အာဒယော) ကထိတ တ္တာ။ သင်္ဃကမ္မံ နာမေတံ ဝိသတိဝဂ္ဂကရဏီယပရမန္တိ အာဟ **“ယတ္ထ ကေဝီသတိ ဘိက္ခူ နိသီဒိတုံ န သက္ ကောန္တိ”**တိ။ ယဿံ သီမာယံ ဟေဋ္ဌိမပရိစ္ဆေဒေန ကမ္မာရဟေန သဒ္ဓိံ ဧကဝီသတိ ဘိက္ခူ ပရိမဏ္ဍလာကာရေန နိ သီဒိတုံ န သက္ကောန္တိ, အယံ **အတိခုဒ္ဒကာ နာမာ** တိ အတ္ထော။ ဧဝရူပာ စ သီမာ သမ္မတာပိ အသမ္မတာ, ကမခေတ္တ သဒိသာဝ ဟောတိ, တတ္ထ ကတံ ကမ္မံ ကုပ္ပတိ။ သေ နယော သေသသီမာသုပိ။

သမ္မတာ တိ ဗဒ္ဓာ, တစိတကမ္မတစာတိ အတ္ထော။ ကမ္မတစာယ တစနမေဝ ဟိ ဗန္ဓနံ နာမ။ နိမိတ္တံ န ဥပဂစ္ ဆတီတိ **အနိမိတ္တုပဂေ,** တံ အနိမိတ္တုပဂံ, အနိမိတ္တာရဟန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တစသာရရုက္ခော** နာမ တာလနာဠိ ကေရာဒိကာ။ **ပံသုပုဥ္ဇတလုကာပုဥ္ဇာန** န္တိ ပံသုရာသိတလုကာရာသီနံ မဇ္ဈေ။ နိဒ္ဒာရဏေ စေတံ သာမိဝစနံ။ ဟေတ္ထ ကေသု ပန ကတ္ထစိ “ပံသုပုဥ္ဇံ တ တလုကာပုဥ္ဇံ တ အညတရ”န္တိ ပဌော ဒိဿတိ, သော ပန အပဌော။ န ဟိ သော “အညတရ”န္တိ ဣမိနာ ယုဇ္ဇတီတိ။ **အန္တရာ** တိ နိမိတ္တုပဂနိမိတ္တာနမန္တရာ။ ဧတ္ထ စ ယာ တီဟိ နိမိတ္တေဟိ ဗဇ္ ဈမာနာ အနိမိတ္တုပဂေသု တစသာရရုက္ခာဒီသု အညတရံ အန္တရာ ဧကံ နိမိတ္တံ ကတွာ သမ္မတာ, သာ **ခဏ္ဍနိမိတ္ တာ** နာမ ဟောတိ။ ယာ ပန စတုပဉ္စနိမိတ္တာဒီဟိ ဗဇ္ဈမာနာ ဣမေသု တစသာရရုက္ခာဒီသု အညတရံ အန္တရာ ဧကံ နိမိ တ္တံ ကတွာ သမ္မတာ, သာ **ခဏ္ဍနိမိတ္တာ** နာမ န ဟောတီတိ ဝိညာယတိ နိမိတ္တုပဂါနံ နိမိတ္တာနံ တိဏ္ဏံ သဗ္ ဘာဝတော။ အဋ္ဌကထာသု ပန အဝိသေသေန ဝုတ္တံ, တသ္မာ ဥပပရိက္ခိတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။ **သဗ္ဗေန သဗ္ဗ** န္တိ သဗ္ဗပ္ ပကာရေန။ **နိမိတ္တာနံ ဗဟိ ဌိတေန သမ္မတာ** တိ တေသံ ဗဟိ ဌိတေန တစိတကမ္မတစာ။ နိမိတ္တာနိ ပန အန္တော စ ဗဟိ စ ဌတွာ ကိတ္တေတုံ ဝဋ္ဋန္တိ။

ဧဝံ သမ္မတာပိ တိ နိမိတ္တာနိ ကိတ္တေတွာ ကမ္မတစာယ သမ္မတာပိ။ ဣမဿ “အသမ္မတာဝ ဟောတီ”တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ **သဗ္ဗာ, ဘိက္ခဝေ, နဒီ အသီမာ** တိ ယာ ကာစိ နဒီလက္ခဏပ္ပတ္တာ နဒီ နိမိတ္တာနိ ကိတ္တေတွာ “ဧတံ ဗဒ္ဓသီမံ ကရောမာ”တိ ကတာပိ အသီမာ, ဗဒ္ဓသီမာ န ဟောတီတိ အတ္ထော။ အတ္တနော သဘာဝေန ပန သာ ဗဒ္ဓ သီမာသဒိသာ။ သဗ္ဗတ္ထ သင်္ဃကမ္မံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။ **သမုဒ္ဒဇာတဿရေသု** ပိ ဧသေဝ နယော။ **“သံသဋ္ဌဝိဋပ”** တိ ဣမိနာ အညမညဿ အာသန္နတံ ဒီပေတိ။ **ဗဒ္ဓာ ဟောတီ** တိ ပစ္ဆိမဒိသာဘာဂေ သီမံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **တဿာ ပ ဒေသ**န္တိ တဿာ ဧကဒေသံ။ ယတ္ထ ဌတွာ ဘိက္ခူဟိ ကမ္မံ ကာတုံ သက္ကာ ဟောတိ, တာဒိသံ ဧကဒေသန္တိ ဝုတ္ တံ ဟောတိ။ ယတ္ထ ပန ဌိတေဟိ ကမ္မံ ကာတုံ န သက္ကာ, တာဒိသံ ပဒေသံ အန္တော ကရိတွာ ဗန္ဓန္တာ **သီမာယ သီ မံ သမ္မိန္ဒန္တိ** နာမ, န တု အဇ္ဈောတ္ထရန္တိ နာမာတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ပန **“သမ္မိန္ဒနံ** ပရေသံ သီမာယ ဧကံ တ ဒွေ တ နိမိတ္တေ ကိတ္တေတွာ လေခာမတ္တံ ဂဟေတွာ ဗန္ဓနံ။ **အဇ္ဈောတ္ထရဏံ** နာမ ပရေသံ သီမာယ နိ

မိတ္တေ ကိတ္တေတ္ဘတ တံ သကလံ တ တသ္သေကဒေသံ တ အန္တော ကရောန္တေန တသ္သာ ဗဟိ ဇေါသ္သံ ဒ္ဘိသု တ ဒိသာသု နိမိတ္တေ ကိတ္တေတ္ဘတ ဗန္ဓန''န္တိ ဝုတ္တံ။

ပဗ္ဗတာဒီနံ နိမိတ္တာနံ သမ္ပအာ **နိမိတ္တသမ္ပတ္တိ** ။ ပဗ္ဗတောဝ နိမိတ္တံ **ပဗ္ဗတနိမိတ္တံ** ။ ဇေံ သေသေသုပိ။ **ဇေံ ဝုတ္တေသူ**တိ **ဥပေါသထက္ခန္ဓကေ** (မဟာဝ. ၁၃၈ အာဒယော) သီမာသမ္မုတိယံ ဝုတ္တေသု။ ဣမေဟိ စ ပန အဋ္ဌဟိ နိမိတ္တေဟိ အသမ္မိသ္သေဟိပိ အညမညမိသ္သေဟိပိ သီမံ သမ္မန္နိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ တေနာဟ **''တသ္မိံ တသ္မိံ ဒိသာဘာဂေ ယထာလဒ္ဓာနိ နိမိတ္တုပကနိ နိမိတ္တာနီ''**တိ။ ဧကေန, ပန ဒ္ဘိဟိ တ နိမိတ္တေဟိ သမ္မန္နိတုံ န ဝဋ္ဋတိ, တီဏိ ပန အာဒိံ ကတ္ဘတ ဝုတ္တပ္ပကာရာနံ နိမိတ္တာနံ သတေနာပိ ဝဋ္ဋတိ။ ''ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ ကိံ နိမိတ္တ''န္တိ ဝိနယဓရေန ပုစ္ဆိတဗ္ဗံ, ''ပဗ္ဗတော, ဘန္တေ''တိ ဝုတ္တေ ပုန ဝိနယဓရေနေဝ ''ဧသော ပဗ္ဗတော နိမိတ္တ''န္တိ ဇေံ နိမိတ္တံ ကိတ္တေတဗ္ဗံ။ ''ဇေံ ပဗ္ဗတံ နိမိတ္တံ ကရောမ, နိမိတ္တံ ကရိသ္သာမ, နိမိတ္တံ ကတော, နိမိတ္တံ ဟောတု, ဟောတိ ဘဝိသ္သ္ဘတီ''တိ ဇေံ ပန ကိတ္တေတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ **ဟသာဏာဒီ**သုပိ ဇေသေဝ နယော။ တေနာဟ **''ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ ကိံ နိမိတ္တ''**န္တိအာဒိ။ ''ပဗ္ဗတော, ဘန္တေ, ဥဒကံ, ဘန္တေ''တိ ဇေံ ပန ဥပသမ္ပန္နော တ အာစိက္ခတု, အနုပသမ္ပန္နော တ, ဝဋ္ဋတိယေဝ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန ''ပုရတ္ထိမာယ အနုဒိသာယ ကိံ နိမိတ္တံ? ဟသာဏော, ဘန္တေ, ဧသော ဟသာဏော နိမိတ္တံ။ ဒက္ခိဏာယ ဒိသာယ, ဒက္ခိဏာယ အနုဒိသာယ, ပစ္ဆိမာယ ဒိသာယ, ပစ္ဆိမာယ အနုဒိသာယ, ဥတ္တရာယ ဒိသာယ, ဥတ္တရာယ အနုဒိသာယ ကိံ နိမိတ္တံ? ဥဒကံ, ဘန္တေ, ဇေံ ဥဒကံ နိမိတ္တ''န္တိ ဣဒံ သင်္ဂဏှာတိ။ တ္တေ ပန အဋ္ဌတ္ဘတ ပုန ''ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ ကိံ နိမိတ္တံ? ပဗ္ဗတော, ဘန္တေ, ဧသော ပဗ္ဗတော နိမိတ္တ''န္တိ ဇေံ ပဌမံ ကိတ္တိတ နိမိတ္တံ ကိတ္တေတ္ဘတဝ ဌပေတဗ္ဗံ။ ဇေဉ္ဟိ နိမိတ္တေန နိမိတ္တံ ဃဋိတံ ဟောတိ။ **သမ္မာ ကိတ္တေတ္ဘတ** တိ အညမညနာမဝိပရိယာယေန, အနိမိတ္တာနံ နာမေန စ အကိတ္တေတ္ဘတ ယထာဝုတ္တေနေဝ နယေန ကိတ္တေတ္ဘတ။ **သမ္မတာ** တိ ''သုဏာတု မေ, ဘန္တေ''တိအာဒိနာ နယေန **ဥပေါသထက္ခန္ဓကေ** (မဟာဝ. ၁၃၉ အာဒယော) ဝုတ္တာယ ပရိသုဒ္ဓာယ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မတစာယ ဗဒ္ဓာ။ တတ္ထ နိမိတ္တာနိ သကိံ ကိတ္တိတာနိပိ ကိတ္တိတာနေဝ ဟောန္တိ။ **အန္ဓကဋ္ဌကထာယံ** ပန တိက္ခတ္တုံ သီမမဏ္ဍလံ သမ္ဗန္ဓန္တေန နိမိတ္တံ ကိတ္တေတဗ္ဗ''န္တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၃၈) ဝုတ္တံ။

တတ္ရာ တိ တေသု အဋ္ဌသု နိမိတ္တေသု။ **နိမိတ္တုပဂတာ** တိ နိမိတ္တယောဂ္ယတာ။ **''ဟတ္ထိပ္ပမာဏတော ပဋ္ဌာယာ''**တိ ဝစနတော ဟတ္ထိပ္ပမာဏောပိ နိမိတ္တုပဂေါယေဝ။ ဟတ္ထီ ပန သတ္တရတနော တ အဍ္ဍဋ္ဌရတနော (သာရတ္ထ. ဋီ. မဟာဝဂ္ဂ ၃.၁၃၈) တ။ **တတော ဩမကတရော**တိ တတော ဟတ္ထိပ္ပမာဏတော ခုဒ္ဒကတရော။ သစေ စတူသု ဒိသာသု စတ္တာရော တ တီသု တ တယော ပဗ္ဗတာ ဟောန္တိ, စတူဟိ, တီဟိ တ ပဗ္ဗတနိမိတ္တေဟေဝ သမ္မန္နိတုမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ, ဒ္ဘီဟိ ပန နိမိတ္တေဟိ, ဧကေန တ သမ္မန္နိတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ဣတော ပရေသု ဟသာဏနိမိတ္တာဒီသုပိ ဇေသေဝ နယော။ တသ္မာ ပဗ္ဗတနိမိတ္တံ ကရောန္တေန ပုစ္ဆိတဗ္ဗံ ''ဧကာဗဒ္ဓော, န ဧကာဗဒ္ဓော''တိ။ သစေ ဧကာဗဒ္ဓော ဟောတိ, န ကာတဗ္ဗော။ တဉ္ဟိ စတူသု တ အဋ္ဌသု တ ဒိသာသု ကိတ္တေန္တေနာပိ ဧကမေဝ နိမိတ္တံ ကိတ္တိတံ ဟောတိ။ တသ္မာ ယော ဇေံ စက္ကသဏ္ဌာနေန ဝိဟာရံ ပရိက္ခိပိတ္ဘတ ဌိတော ပဗ္ဗတော, တံ ဧကဒိသာယ ကိတ္တေတ္ဘတ အညာသု ဒိသာသု တံ ဗဟိဒ္ဓာ ကတ္ဘတ အန္တော အညာနိ နိမိတ္တာနိ ကိတ္တေတဗ္ဗာနိ။ သစေ ပဗ္ဗတသ္သ တတိယဘာဂံ တ ဥပမုံ တ အန္တောသီမာယ ကတ္တုကာမာ ဟောန္တိ, ပဗ္ဗတံ အကိတ္တေတ္ဘတ ယတ္တကံ ပဒေသံ အန္တော ကတ္တုကာမာ, တသ္သ ပရတော တသ္မိံယေဝ ပဗ္ဗတေ ဇာတရုက္ခဝမ္မိကာဒီသု အညတရံ နိမိတ္တံ ကိတ္တေတဗ္ဗံ။ သစေ ယောဇနဒ္ဘိယောဇနပ္ပမာဏံ သဗ္ဗံ ပဗ္ဗတံ အန္တော ကတ္တုကာမာ ဟောန္တိ, ပဗ္ဗတသ္သ ပရတော ဘူမိယံ ဇာတရုက္ခဝမ္မိကာဒီနိ နိမိတ္တာနိ ကိတ္တေတဗ္ဗာနိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၃၈; ဝိ. သင်္ဂ. အဋ္ဌ. ၁၅၈)။

သင်္ခ ဂစ္ဆတီ တိ ဂဏနံ တေဟာရံ ဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော။ **ဒ္ဘတ္တိံသပလဂုဠပိဏ္ဍပရိမာဏော** တိ ထူလတာယ, န တုလဂဏနာယ။ တတ္ထ **''ဧကပလံ** နာမ ဒသကလဍ္ဍ''န္တိ ဝဒန္တိ။ ဣဋ္ဌကာ မဟန္တာပိ န ဝဋ္ဋတိ။ တထာ အနိမိတ္တုပဂဟသာဏာနံ ရာသိ, ပဂေဝ ပံသုတလုကာရာသိ။ ဘူမိသမော ခလမဏ္ဍလသဒိသော ပိဋ္ဌိဟသာဏော တ ဘူမိတော ခာဏုကော ဝိယ ဥဋ္ဌိတဟသာဏော တ ဟောတိ, သောပိ ပမာဏုပဂေ စေ, ဝဋ္ဋတိ။ ''ပိဋ္ဌိဟသာဏော ပန အတိမဟန္တော ပိ ဟသာဏသင်္ခမေဝ ဂစ္ဆတီတိ အာဟ **''ပိဋ္ဌိဟသာဏော** ပနာ''တိအာဒိ။ တသ္မာ သစေ မဟတော ပိဋ္ဌိဟသာဏသ္သ ဧကံ ပဒေသံ အန္တောသီမာယံ ကတ္တုကာမာ ဟောန္တိ, တံ အကိတ္တေတ္ဘတ တသ္သုပရိ အညော ဟသာဏော ကိတ္တေတဗ္ဗော။ သစေ ပိဋ္ဌိဟသာဏုပရိ ဝိဟာရံ ကရောန္တိ, ဝိဟာရမဇ္ဈေန စ ပိဋ္ဌိဟသာဏော ဝိနိဝိဇ္ဈိတ္ဘတ ဂစ္ဆတိ, ဇေဝရူပေါ ပိဋ္ဌိဟသာဏော န ဝဋ္ဋတိ။ သစေ ဟိ တံ ကိတ္တေန္တိ, နိမိတ္တသ္သုပရိ ဝိဟာရော ဟောတိ, နိမိတ္တဉ္စ နာမ ဗ

ဟိသီမာယံ ဟောတိ, ဝိဟာရောပိ ဗဟိသီမာယံ အာပဇ္ဇတိ။ ဝိဟာရံ ပရိက္ခိပိတ္ဝာ ဌိတပိဋ္ဌိပါသာဏော ပန ဧကတ္ထ ကိတ္တေတ္ဝာ အညတ္ထ န ကိတ္တေတဗ္ဗော။

ဝနနိမိတ္တေ တိဏဝနံ တ တစသာရရုက္ခဝနံ တ န ဝဋ္ဋတီတိ အာဟ **"အန္တောသာရေဟိ"** တိအာဒိ။ **အန္တောသာရာ** နာမ အမ္ဗဇမ္ဗုပနသာဒယော။ **အန္တောသာရမိဿကေဟီ** တိ အန္တော သာရော ယေသံ တေ အန္တောသာရာ, တေဟိ မိဿကာ အန္တောသာရမိဿကာ, တေဟိ။ **စတုပဉ္စရုက္ခမတ္တမ္ပိ** တိ ဟေဋ္ဌိမပရိစ္ဆေဒနာဟ ။ ဥက္ကံသတော ပန ယောဇနသတိကမ္ပိ ဝနံ ဝဋ္ဋတိ။ ဧတ္ထ ပန စတုရုက္ခမတ္တဋ္ဌေ, တယော သာရဝတော, ဧကော အသာရဝတော။ ပဉ္စရုက္ခမတ္တဋ္ဌေ, တယော သာရဝတော, ဒွေ အသာရဝတောတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ သစေ ပန ဝနမဇ္ဈေ ဝိဟာရံ ကရောန္တိ, တံ ဝနံ န ကိတ္တေတဗ္ဗံ။ ဧကဒေသံ အန္တောသီမာယံ ကတ္တုကာမေဟိပိ ဝနံ အကိတ္တေတ္ဝာ တတ္ထ ရုက္ခပါသာဏာဒယော ကိတ္တေတဗ္ဗာ, ဝိဟာရံ ပရိက္ခိပိတ္ဝာ ဌိတဝနံ ဧကတ္ထ ကိတ္တေတ္ဝာ အညတ္ထ န ကိတ္တေတဗ္ဗံ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၃၈)။

ရုက္ခနိမိတ္တေ ပိ တစသာရရုက္ခော န ဝဋ္ဋတီတိ အာဟ **"အန္တောသာရော"** တိ။ **"ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌိတော"** တိ ဣမိနာ ကုဋ္ဋသရာဝါဒီသု ဌိတံ ပဋိက္ခိပတိ။ တတော အပနေတ္ဝာ ပန တင်္ခဏမ္ပိ ဘူမိယံ ရောပေတ္ဝာ ကောဋ္ဌကံ ကတ္ဝာ ဥဒကံ အာသိဉ္စိတ္ဝာ ကိတ္တေတုံ ဝဋ္ဋတိ, နဝမူလသာခါနိဂ္ဂမနံ အကာရဏံ။ ခန္ဓံ ဆိန္ဒိတ္ဝာ ရောပိတေ ပန ဧတံ ယုဇ္ဇတိ။ **သူစိဒဏ္ဍကပ္ပမာဏော**တိ "သီဟဠဒီပေ လေခနဒဏ္ဍပ္ပမာဏော"တိ ဝဒန္တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. မဟာဝဂ္ဂ ၃.၁၃၈), သော စ ကနိဋ္ဌင်္ဂုလိပရိမာဏောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဣဒံ ပန ရုက္ခနိမိတ္တံ ကိတ္တေန္တေန "ရုက္ခော"တိပိ, "သာကရုက္ခော, သာလရုက္ခော"တိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဧကဗဒ္ဓံ ပန သုပ္ပတိဋ္ဌိတနိဂြောဓသဒိသံ ရုက္ခံ ဧကတ္ထ ကိတ္တေတ္ဝာ အညတ္ထ ကိတ္တေတုံ န ဝဋ္ဋတိ။

မဂ္ဂနိမိတ္တေ အရညခေတ္တနဒီတဠာကမဂ္ဂါဒယော န ဝဋ္ဋန္တီတိ အာဟ **"ဇင်္ဃမဂ္ဂေါ ဝါ ဟောတု"** တိအာဒိ။ ယော ပန ဇင်္ဃမဂ္ဂေါ သကဋမဂ္ဂတော ဩက္ကမိတ္ဝာ ပုန သကဋမဂ္ဂမေဝ ဩတရတိ, ယေ ဝါ ဇင်္ဃမဂ္ဂသကဋမဂ္ဂါ အဝလဉ္ဇာ, တေ န ဝဋ္ဋန္တိ။ တေနာဟ **"ဇင်္ဃသတ္ထသကဋသတ္ထေဟိ"** တိအာဒိ။ ဧတ္ထ စ သစေ သကဋမဂ္ဂဿ အန္တိမစက္ကမဂ္ဂံ နိမိတ္တံ ကရောန္တိ, မဂ္ဂေါ ဗဟိသီမာယ ဟောတိ။ သစေ ဗာဟိရစက္ကမဂ္ဂံ နိမိတ္တံ ကရောန္တိ, ဗာဟိရစက္ကမဂ္ဂေါဝ ဗဟိသီမာယ ဟောတိ, သေသံ အန္တောသီမံ ဘဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သစေပိ ဒွေဝ မဂ္ဂါ နိက္ခမိတ္ဝာ ပစ္ဆာ သကဋဓုရမိဝ ဧကီဘဝန္တိ, ဒွိဓာ ဘိန္နဋ္ဌာနေ ဝါ သမ္ဗန္ဓဋ္ဌာနေ ဝါ သကိံ ကိတ္တေတ္ဝာ ပုန န ကိတ္တေတဗ္ဗာ။ ဧကဗဒ္ဓနိမိတ္တဉှေတံ ဟောတိ။

သစေ ဝိဟာရံ ပရိက္ခိပိတ္ဝာ စတ္တာရော မဂ္ဂါ စတူသု ဒိသာသု ဂစ္ဆန္တိ, မဇ္ဈေ ဧကံ ကိတ္တေတ္ဝာ အပရံ ကိတ္တေတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ဧကဗဒ္ဓနိမိတ္တဉှေတံ။ ဧကံ ဝိနိဝိဇ္ဈိတ္ဝာ ဂတံ ပန ပရဘာဂေ ကိတ္တေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိဟာရမဇ္ဈေန ဝိနိဝိဇ္ဈိတ္ဝာ ဂတမဂ္ဂေါ ပန န ကိတ္တေတဗ္ဗော။ ကိတ္တိတေ ပန နိမိတ္တဿ ဥပရိ ဝိဟာရော ဟောတိ။ ဣမဉ္စ မဂ္ဂံ ကိတ္တေန္တေန "မဂ္ဂေါ ပန္ထော ပထော"တိအာဒိနာ (စူဠနိ. ဟာရာယနတ္ထုတိကထာနိဒ္ဒေသ ၁၀၁) ဝုတ္တေသု ဒသသု နာမေသု ယေန ကေနစိ နာမေန ကိတ္တေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ပရိခါသဏ္ဌာနေန ဝိဟာရံ ပရိက္ခိပိတ္ဝာ ဂတမဂ္ဂေါ ဧကတ္ထ ကိတ္တေတ္ဝာ အညတ္ထ ကိတ္တေတုံ န ဝဋ္ဋတိ။

ယံ ပန အဗဒ္ဓသီမာလက္ခဏေ နဒိံ ဝက္ခာမ တိ "ယဿာ ဓမ္မိကာနံ ရာဇူနံ ကာလေ"တိအာဒိနာ (ကင်္ခါ. အဋ္ဌ. နိဒါနဝဏ္ဏနာ) ဥဒကုက္ခေပသီမာယံ နဒိယာ ဝက္ခမာနတ္တာ ဝုတ္တံ။ ယာ ပန နဒီ မဂ္ဂေါ ဝိယ သကဋဓုရသဏ္ဌာနေန ဝါ ပရိခါသဏ္ဌာနေန ဝါ ဝိဟာရံ ပရိက္ခိပိတ္ဝာ ဂတာ, နံ ဧကတ္ထ ကိတ္တေတ္ဝာ အညတ္ထ ကိတ္တေတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ဝိဟာရဿ စတူသု ဒိသာသု အညမညံ ဝိနိဝိဇ္ဈိတ္ဝာ ဂတေ နဒီစတုက္ကေပိ ဧသေဝ နယော။ အသမ္မိဿနဒိယော ပန စတဿောပိ ကိတ္တေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ သစေ ဝတိံ ကရောန္တော ဝိယ ရုက္ခပါဒေ နိခဏိတ္ဝာ ဝလ္လိပလာလာဒီဟိ နဒီသောတံ ရုမ္ဘန္တိ, ဥဒကမ္ပိ အဇ္ဈောတ္ထရိတ္ဝာ အာဝရဏံ ပဝတ္တတိယေဝ, နိမိတ္တံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ယထာ ပန ဥဒကံ နပ္ပဝတ္တတိ, ဧဝံ သေတုမှိ ကတေ အပ္ပဝတ္တမာနာ နဒီ နိမိတ္တံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ပဝတ္တနဋ္ဌာနေ နဒီနိမိတ္တံ, အပ္ပဝတ္တနဋ္ဌာနေ ဥဒကနိမိတ္တံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။

ယာ ပန ဒုဗ္ဘိက္ခကာလေ တ ဂိမှေ တ နိရုဒကဘာဝေန နပ္ပဝတ္တတိ, သာ ဝဋ္ဋတိ။ မဟာနဒိတော ဥဒကမာတိကံ နီဟရန္တိ, သာ ကုန္နဒီသဒိသာ ဟုတွာ တီဏိ သဿာနိ သမ္ပာဒေန္တီ နိစ္စံ ပဝတ္တတိ။ ကိဉ္စာပိ ပဝတ္တတိ, နိမိတ္တံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ယာ ပန မူလေ မဟာနဒိတော နိဂ္ဂတာပိ ကာလန္တရေန တေနေဝ နိဂ္ဂတမဂ္ဂေန နဒိံ ဘိန္ဒိတွာ သဟ မေဝ ဂစ္ဆတိ, ဂစ္ဆန္တီ စ ပရတော သုသုမာရာဒိသမာကိဏ္ဏာ နာဝါဒီဟိ သဉ္စရိတဗ္ဗာ နဒီ ဟောတိ, တံ နိမိတ္တံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။

အသန္ဒမာန န္တိ အပ္ပဝတ္တမာနံ။ သန္ဒမာနံ နာမ ဩဃနဒီဥဒကဝဟကမာတိကာသု ဥဒကံ။ **ဝုတ္တပရိစ္ဆေဒကာလံ အတိက္ကန္တ**န္တိ "ယာဝ ကမ္မဝါစာပရိယောသာနာ သဏ္ဌမာနက"န္တိ ဝုတ္တပရိစ္ဆေဒကာလံ အတိက္ကန္တံ။ **ဘာဇနဂတ**န္တိ နာဝါစာဋိအာဒီသု ဘာဇနေသု ဂတံ။ ယံ ပန **အန္ဓကဋ္ဌကထာယံ** "ဂမ္ဘီရေသု အာဝါဋာဒီသု ဥက္ခေပိမံ ဥဒကံ နိမိတ္တံ န ကာတဗ္ဗ"န္တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၃၈; ဝိ. သင်္ဂ. အဋ္ဌ. ၁၅၈) ဝုတ္တံ, တံ ဒုဝုတ္တံ, အတ္တနော မတိမတ္တမေဝ။ ဌိတံ ပန အန္တမသော သူကရခတာယပိ ကမအရကာနံ ကီဠနတပိယမ္ပိ သစေ ယာဝ ကမ္မဝါစာပရိယောသာနံ တိဋ္ဌတိ, အပ္ပံ ဝါ ဟောတု, ဗဟု ဝါ, ဝဋ္ဋတိယေဝ။ တသ္မိံ ပန ဌာနေ နိမိတ္တသညာကရဏတ္ထံ ပာသာဏဝါလိကာပံသုအာဒိရာသိ ဝါ ပါသာဏတ္ထမ္ဘော ဝါ အရုတ္ထမ္ဘော ဝါ ကာတဗ္ဗော။

ဧဝံ နိမိတ္တသမ္ပတ္တိယုတ္တတံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ယေဟိ အာကာရေဟိ ဗဒ္ဓာ ပရိသာသမ္ပတ္တိယုတ္တာ နာမ ဟောတိ, တံ ဒဿေတုံ **"ပရိသာသမ္ပတ္တိယာ ယုတ္တာ နာမာ"** တိအာဒိမာဟ။ ဣမဿ ပန ကမ္မဿ စတုဝဂ္ဂကရဏီယတ္တာ **"စတူဟိ ဘိက္ခူဟီ"** တိ ဝုတ္တံ။ ဣမဉ္စ သီမံ ဗန္ဓိတုကာမေဟိ သာမန္တဝိဟာရေသု ဘိက္ခူ တဿ တဿ ဝိဟာရဿ သီမာပရိစ္ဆေဒံ ပုစ္ဆိတွာ ဗဒ္ဓသီမဝိဟာရာနံ သီမာယ သီမန္တရိကံ, အဗဒ္ဓသီမဝိဟာရာနံ သီမာယ ဥပစာရံ ဌပေတွာ ဒိသာစာရိကဘိက္ခူနံ နိဿဉ္စာရသမယေ သစေ ဧကသ္မိံ ကမ္မဘေတ္တေ သီမံ ဗန္ဓိတုကာမာ, ယေ တတ္ထ ဗဒ္ဓသီမဝိဟာရာ, တေသု ဘိက္ခူနံ "မယံ အဇ္ဇ သီမံ ဗန္ဓိဿာမ, တုမှေ သကသကသီမာပရိစ္ဆေဒတော မာ နိက္ခမိတ္ထာ"တိ ပေသေတဗ္ဗံ။ ယေ အဗဒ္ဓသီမဝိဟာရာ, တေသု ဘိက္ခူ ဧကဇ္ဈံ သန္နိပါတာပေတဗ္ဗာ, ဆန္ဒာရဟာနံ ဆန္ဒော အာဟရာပေတဗ္ဗော။ တေန ဝုတ္တံ **"ယာဝတိကာ တသ္မိံ ကမ္မခေတ္တေ"** တိအာဒိ။ **တသ္မိံ ကမ္မခေတ္တေ** တိ ယသ္မိံ ကမ္မခေတ္တေ ဌတွာ ကမ္မဝါစံ ဝါစေန္တိ, တသ္မိံ ကမ္မခေတ္တေ။ "သစေ အညာနိပိ ကမ္မခေတ္တာနိ အန္တော ကတ္တုကာမာ, တေသု ကမေသု ယေ ဘိက္ခူ ဝသန္တိ, တေဟိပိ အာဂန္တဗ္ဗံ, အနာဂစ္ဆန္တာနံ ဆန္ဒော အာဟရိတဗ္ဗော"တိ **မဟာသုမတ္ထေရော** အာဟ။ **မဟာပဒုမတ္ထေရော** ပနာဟ "နာနာကမခေတ္တာနိ နာမ ဟဋ္ဌိယေက္ကံ ဗဒ္ဓသီမာသဒိသာနိ, န တတော ဆန္ဒဟရိသုဒ္ဓိ အာဂစ္ဆတိ။ အန္တောနိမိတ္တဂတေဟိ ပန ဘိက္ခူဟိ အာဂန္တဗ္ဗ"န္တိ ဝတွာ ပုန အာဟ "သမာနသံဝါသကသီမာသမ္မန္နနကာလေ အာဂမနမ္ပိ အနာဂမနမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ, အဝိပ္ပဝါသသီမာသမ္မန္နနကာလေ ပန အန္တောနိမိတ္တဂတေဟိ အာဂန္တဗ္ဗံ။ အနာဂစ္ဆန္တာနံ ဆန္ဒော အာဟရိတဗ္ဗော"တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၃၈)။

ဣဒါနိ ယေဟိ အာကာရေဟိ သမ္မတာ ကမ္မဝါစာသမ္ပတ္တိယုတ္တာ နာမ ဟောတိ, တံ ဒဿေတုံ **"ကမ္မဝါစာသမ္ပတ္တိယာ ယုတ္တာ နာမာ"**တိအာဒိမာဟ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန။ "ယဒိ သင်္ဃဿ ပတ္တကလ္လံ, သင်္ဃော ဧတေဟိ နိမိတ္တေဟိ သီမံ သမ္မန္နေယျ သမာနသံဝါသံ ဧကူပောသထံ, ဧသာ ဉတ္တိ။ သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော, ယာဝတာ သမန္တာ နိမိတ္တာ ကိတ္တိတာ, သင်္ဃော ဧတေဟိ နိမိတ္တေဟိ သီမံ သမ္မန္နတိ သမာနသံဝါသံ ဧကူပောသထံ, ယဿာယသ္မတော ခမတိ ဧတေဟိ နိမိတ္တေဟိ သီမာယ သမ္မုတိ သမာနသံဝါသာယ ဧကူပောသထာယ, သော တုဏှဿ။ ယဿ နက္ခမတိ, သော ဘာသေယျ။ သမ္မတာ သီမာ သင်္ဃေန ဧတေဟိ နိမိတ္တေဟိ သမာနသံဝါသာ ဧကူပောသထာ, ခမတိ သင်္ဃဿ, တသ္မာ တုဏှီ, ဧဝမေတံ ဓာရယာမီ"တိ (မဟာဝ. ၁၃၉) ဣမံ ဟဋ္ဌိသေသံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဝုတ္တာယာ** တိ ဥပေါသထက္ခန္ဓကေ ဝုတ္တာယ။ ဉတ္တိဒောသအနုဿာဝနဒောသေဟိ ဝိရဟိတတ္တာ **ပရိသုဒ္ဓာယ** ။

ခဏ္ဍသီမာ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၃၈; သာရတ္ထ. ဋီ. မဟာဝဂ္ဂ ၃.၁၃၈; ဝဇိရ. ဋီ. မဟာဝဂ္ဂ ၁၃၈) နာမ ခုဒ္ဒကသီမာ။ သမာနသံဝါသကတ္ထံ သမ္မတာ သီမာ **သမာနသံဝါသကသီမာ**။ အဝိပ္ပဝါသတ္ထံ သမ္မတာ သီမာ **အဝိပ္ပဝါသသီမာ** ။ ဣမာသု ပန တီသု သီမံ သမ္မန္နန္တေဟိ ပဗ္ဗဇ္ဇူပသမ္ပဒါဒီနံ သင်္ဃကမ္မာနံ သုခကရဏတ္ထံ ပဌမံ ခဏ္ဍသီမာ ဗန္ဓိတဗ္ဗာ။ တံ ပန ဗန္ဓန္တေဟိ ဝတ္တံ ဇာနိတဗ္ဗံ။ သစေ ဟိ ဗောဓိစေတိယဘတ္တသာလာဒီနိ သဗ္ဗဝတ္ထူနိ ပတိဋ္ဌာပေတွာ ကတဝိဟာရေ ဗန္ဓန္တိ, ဝိဟာရမဇ္ဈေ ဗဟူနံ သမောသရဏဋ္ဌာနေ အဗန္ဓိတွာ ဝိဟာရပစ္စန္တေ ဝိဝိတ္တောကာသေ ဗန္ဓိတဗ္ဗာ။ အကတဝိဟာရေ ဗန္ဓန္တေဟိ ဗောဓိစေတိယာဒီနံ သဗ္ဗဝတ္ထူနံ ဌာနံ သလ္လက္ခေတွာ ယထာ ပတိဋ္ဌိတေသု

ဝတ္ထုံသု ဝိဟာရပစ္စန္တေ ဝိဝိတ္တောကာသေ ဟောတိ, ဧဝံ ဗန္ဓိတဗ္ဗာ။ သာ ဟေဋ္ဌိမပရိစ္ဆေဒေန သစေ ကေဝိသတိ ဘိက္ခူ ဂဏှာတိ, ဝဋ္ဋတိ။ တတော ဩရံ န ဝဋ္ဋတိ။ ပရံ ဘိက္ခုသဟဿံ ဂဏှန္တီပိ ဝဋ္ဋတိ။ တံ ဗန္ဓန္တေဟိ သီမာမာဠကသ္မ သမန္တာ နိမိတ္တုပဂါ ပာသာဏာ ဌပေတဗ္ဗာ, န ခဏ္ဍသီမာယ ဌိတေဟိ မဟာသီမာ ဗန္ဓိတဗ္ဗာ, န မဟာသီမာယ ဌိတေဟိ ခဏ္ဍသီမာ။ ခဏ္ဍသီမာယမေဝ ပန ဌတွာ ခဏ္ဍသီမာ ဗန္ဓိတဗ္ဗာ, မဟာသီမာယမေဝ ဌတွာ မဟာသီမာ။

တတြာယံ ဗန္ဓနဝိဓိ – သမန္တာ ''ဧသော ပာသာဏော နိမိတ္တံ''န္တိ ဧဝံ နိမိတ္တာနိ ကိတ္တေတွာ ကမ္မဝါစာယ သီမာ သမ္မန္နိတဗ္ဗာ။ အထ တဿာ ဧဝ ဒဠှီကမ္မတ္ထံ အဝိပ္ပဝါသကမ္မဝါစာ ကာတဗ္ဗာ။ ဧဝဉှိ ''သီမံ သမူဟနိဿာမာ''တိ အာဂတာ သမူဟနိတုံ န သက္ခိဿန္တိ။ သီမံ သမ္မန္နိတွာ ဗဟိ သီမန္တရိကပါသာဏာ ဌပေတဗ္ဗာ, သီမန္တရိကာ ပစ္ဆိမကောဋိယာ စတုရင်္ဂုလပ္ပမာဏာပိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၃၈; ဝိ. သင်္ဂ. အဋ္ဌ. ၁၆၃) ဝဋ္ဋတိ။ သစေ ပန ဝိဟာရော မဟာ ဟောတိ, ဒွေပိ တိဿောပိ တတုတ္တရိပိ ခဏ္ဍသီမာယော ဗန္ဓိတဗ္ဗာ။

ဧဝံ ခဏ္ဍသီမံ သမ္မန္နိတွာ မဟာသီမာသမ္မုတိကာလေ ခဏ္ဍသီမတော နိက္ခမိတွာ မဟာသီမာယံ ဌတွာ သမန္တာ အနုပရိယာယန္တေဟိ သီမန္တရိကပါသာဏာ ကိတ္တေတဗ္ဗာ။ တတော အဝသေသနိမိတ္တေ ကိတ္တေတွာ ဟတ္ထပါသံ အဝိဇဟန္တေဟိ ကမ္မဝါစာယ သမာနသံဝါသကသီမံ သမ္မန္နိတွာ တဿာ ဒဠှီကမ္မတ္ထံ အဝိပ္ပဝါသကမ္မဝါစာပိ ကာတဗ္ဗာ။ ဧဝဉှိ ''သီမံ သမူဟနိဿာမာ''တိ အာဂတာ သမူဟနိတုံ န သက္ခိဿန္တိ။ သစေ ပန ခဏ္ဍသီမာယ နိမိတ္တာနိ ကိတ္တေတွာ တတော သီမန္တရိကာယ နိမိတ္တာနိ ကိတ္တေတွာ မဟာသီမာယ နိမိတ္တာနိ ကိတ္တေန္တိ, ဧဝံ တီသု ဌာနေသု နိမိတ္တာနိ ကိတ္တေတွာ ယံ သီမံ ဣစ္ဆန္တိ, တံ ပဌမံ ဗန္ဓိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဧဝံ သန္တေပိ ယထာဝုတ္တနယေန ခဏ္ဍသီမတောဝ ပဋ္ဌာယ ဗန္ဓိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ ဗဒ္ဓာသု ပန သီမာသု ခဏ္ဍသီမာယံ ဌိတာ ဘိက္ခူ မဟာသီမာယံ ကမ္မံ ကရောန္တာနံ န ကောပေန္တိ, မဟာသီမာယံ ဌိတာ ခဏ္ဍသီမာယံ ကရောန္တာနံ။ သီမန္တရိကာယ ပန ဌိတာ ဥဘိန္နမ္ပိ န ကောပေန္တိ။ ကမ္မဝေတ္တေ ဌတွာ ကမ္မံ ကရောန္တာနံ ပန သီမန္တရိကာယ ဌိတာ ကောပေန္တိ။ သီမန္တရိကာ ဟိ ကမ္မဝေတ္တံ ဘဇတိ။ အဝိပ္ပဝါသသီမာသမ္မန္နနေ ကတေ သတိ သာ စ **အဝိပ္ပဝါသသီမာ** နာမ ဟောတိ။ တေနာဟ **''တဿာယေဝ ပဘေဒေ''** တိ။ **တဿာယေတ** တိ ဗဒ္ဓသီမာယ ဧဝ။

အယံ ပန ဝိသေသော – ''ဌပေတွာ ကမ္မဉ္စ ကမ္မပစာရဉ္စာ''တိ (မဟာဝ. ၁၄၄) ဝစနတော အဝိပ္ပဝါသသီမာ ကမ္မဉ္စ ကမ္မပစာရဉ္စ န ဩတရတိ, သမာနသံဝါသကသီမာ ပန တတ္ထာပိ ဩတရတိ။ သမာနသံဝါသကသီမာ စေတ္ထ အတ္တနော ဓမ္မတာယ ဂစ္ဆတိ, အဝိပ္ပဝါသသီမာ ပန ယတ္ထ သမာနသံဝါသကသီမာ, တတ္ထေဝ ဂစ္ဆတိ။ န ဟိ တဿာ ဝိသုံ နိမိတ္တကိတ္တနံ အတ္ထိ။ တတ္ထ သစေ အဝိပ္ပဝါသာယ သမ္မုတိကာလေ ကမော အတ္ထိ, တံ သာ န ဩတရတိ။ သစေ ပန သမ္မတာယ သီမာယ ပစ္ဆာ ကမော နိဝိသတိ, သောပိ သီမာသင်္ခမေဝ ဂစ္ဆတိ။ ယထာ စ ပစ္ဆာ နိဝိဋ္ဌော, ဧဝံ ပဌမံ နိဝိဋ္ဌဿ ပစ္ဆာ ဝဍ္ဎိတပ္ပဒေသောပိ သီမာသင်္ခမေဝ ဂစ္ဆတိ။ သစေပိ သီမာသမ္မုတိကာလေ ဂေဟာနိ ကတာနိ, ''ပဝိသိဿာမာ''တိ အာလယောပိ အတ္ထိ, မနုဿာ ပန အပ္ပဝိဋ္ဌာ, ပောရာဏကမံ ဝါ သဂေဟမေဝ ဆဍ္ဍေတွာ အညတ္ထ ဂတာ, အကမောယေဝ သော, သီမာ ဩတရတိ။ သစေ ပန ဧကမ္ပိ ကုလံ ပဝိဋ္ဌံ ဝါ အဂတံ ဝါ အတ္ထိ, ကမောယေဝ, သီမာ န ဩတရတိ။

ဧဝံ ဗဒ္ဓသီမံ ဒဿေတွာ ဣဒာနိ အဗဒ္ဓသီမံ ဒဿေန္တော **''အဗဒ္ဓသီမာ ပနာ''** တိအာဒိမာဟ။ ကမော ဧဝ သီမာ **ကမသီမာ**။ ကမဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ နိဂမနဂရာနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယတ္တကေ ပဒေသေ တဿ ကမဿ ကမဘောဇကာ ဗလိံ လဘန္တိ, သော ပဒေသော အပ္ပော ဝါ ဟောတု, မဟန္တော ဝါ, ကေံ ကမခေတ္တံ နာမ။ ယမ္ပိ ဧကသ္မိံယေဝ ကမခေတ္တေ ဧကံ ပဒေသံ ''အယံ ဝိသုံ ကမော ဟောတူ''တိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ရာဇာ ကဿစိ ဒေတိ, သောပိ **ဝိသုံကမသီမာ** ဟောတိယေဝ။ တသ္မာ သာ စ ဣတရာ စ ပကတိကမသီမာ ဗဒ္ဓသီမာသဒိသာဝ ဟောတိ။ ကေဝလံ ပန တိစီဝရဝိပ္ပဝါသပရိဟာရံ န လဘတီတိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၄၇)။

အကမကေ အရညေတိ ဝိဉ္ဈာဋဝိသဒိသေ အရညေ။ တေနာဟ **''အကမကံ နာမာ''**တိအာဒိ။ အယံ ပန သီမာ တိစီဝရဝိပ္ပဝါသပရိဟာရမ္ပိ လဘတိ။ **မစ္ဆဗန္ဓာန** န္တိ ကေဝဋ္ဋာနံ။ **အဂမနပထေသူ**တိ ဂန္တုံ အသက္ကုဏေယျပထေသု။ ယတ္ထ တဒဟေဝ ဂန္တွာ တဒဟေဝ ပစ္စာဂန္တုံ န သက္ကာ ဟောတိ, တာဒိသေသူတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေသံ ဂမနပရိ

ယန္တူသ္မွ ဩရတော ပန ကမသီမာသင့် ဂစ္ဆတိ။ တတ္ထ ကမသီမံ အသောဓေတွာ ကမ္မံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ **မဇ္ဈေ ဌိတာနံ သဗ္ဗဒိသာသု သတ္တဗ္ဘန္တရာ**တိ မဇ္ဈေ ဌိတာနံ ဘိက္ခူနံ ဌိတောကာသတော သဗ္ဗဒိသာသု သတ္တဗ္ဘန္တရာ။ **တတ္ထာ** တိ တေသု အဗ္ဘန္တရေသု။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ပရိသဝသေန ဝဍ္ဍတိ, တသ္မာ။ **ဥပစာရတ္ထာယာ** တိ သီမော ပစာရတ္ထာယ။ **သီမာဘာဝံ ပဋိက္ခိပိတွာ** တိ ဗဒ္ဓသီမာဘာဝံ ပဋိက္ခိပိတွာ။ သမာနော သံဝာသော ဧတ္ထာတိ **သမာန သံဝာသာ**။ ဧကော ဥပေါသထော ဧတ္ထာတိ **ဧကူပေါသထာ**။ ဧတ္ထ စ ဥပေါသထဿ ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ အဝသေသ ကမ္မဝသေန သမာနသံဝါသတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဝုတ္တာ** တိ အဗဒ္ဓသီမာပရိစ္ဆေဒံ ဒဿေတုံ **ဥပေါသထက္ခန္ဓကေ** (မဟာဝ. ၁၄၇) ဝုတ္တာ။ အနု အနု အဓုမာသံ **အန္ဝဍ္ဎမာသံ,** အဓုမာသေ အဓုမာသေတိ အတ္ထော။ ဇဝံ **"အနုဒသာဟ"**န္တိအာဒီသုပိ။ **ဒေဝေ**တိ မေဃေ။ **ဝလာဟကေသု ဝိဂတမတ္တေသူ** တိ ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏေ ဘုမ္မံ။ **သောတန္တိ** ဥဒကပ္ပဝတ္တဟော ဝုစ္စတိ။ တိတ္ထေန တ အတိတ္ထေန တ ဩတရိတွာတိ ဟဒ္ဓသေသော။ **တိမဏ္ဍလံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ** တိ ယထာ တိမဏ္ဍလပဋိစ္ဆာဒနံ ဟောတိ, ဇဝံ နိဝာသေတွာ။ **ဥတ္တရန္တိယာ** တိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဥတ္တရန္တိယာ။ **ဘိက္ခုနိဝိဘင်္ဂေ** (ပာစိ. ၆၉၂) ဘိက္ခုနိယာ ဝသေန နဒီလက္ခဏဿ ဟဋ္ဌိယံ အာဂတတ္တာ **"ဘိက္ခုနိယာ"**တိ ဝုတ္တံ, န ပန ဝိသေသသဗ္ဘာဝတော။

ကေနစိ ခဏိတွာ အကတောတိ အန္တမသော တိရစ္ဆာနေနပိ ခဏိတွာ အကတော။ **နဒိံ တ သမုဒ္ဒံ တ ဘိန္ဒိတွာ**တိ နဒီကူလံ တ သမုဒ္ဒဝေလံ တ ဘိန္ဒိတွာ။ **ဇတံ လက္ခဏံ** န္တိ "ယတ္ထ နဒိယံ ဝုတ္တပ္ပကာရေ ဝဿကာလေ ဥဒကံ သန္တိဋ္ဌတိ"တိ (ကင်္ခာ. အဋ္ဌ. နိဒါနဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တပ္ပကာရလက္ခဏံ။ လောဏီပိ ဇာတဿရသင်္ခမေဝ ဂစ္ဆတိ။ ယတ္ထ ပန ဝုတ္တပ္ပကာရေ ဝဿကာလေ ဝဿေ ပစ္ဆိန္နမတ္တေ ပိဝိတုံ တ ဟတ္ထပာဒေ ဓောဝိတုံ တ ဥဒကံ န ဟောတိ သုက္ခတိ, အယံ ဇာတဿရော ကမဓေတ္တသင်္ခမေဝ ဂစ္ဆတိ။

ဥဒကုက္ခေပ တိ ကရဏတ္ထေ နိဿက္ကဝစနန္တိ အာဟ **"ဥဒကုက္ခေပေနာ"** တိ။ ကထံ ပန ဥဒကံ ခိပိတဗ္ဗန္တိ အာဟ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိ။ **မဇ္ဈိမေန ပုရိသေနာ** တိ ထာမမဇ္ဈိမေန ပုရိသေန။ **အယံ ဥဒကုက္ခေပေ နာမာ** တိ အယံ ဥဒကုက္ခေပေန ပရိစ္ဆိန္နာ သီမာ နာမာတိ အတ္ထော။ ယာဝ ပရိသာ ဝဍ္ဍတိ, တာဝ အယံ သီမာပိ ဝဍ္ဍတိ, ပရိသပရိယန္တတော ဥဒကုက္ခေပေယေဝ ပမာဏံ။ သစေ ပန နဒီ နာတိဒီဃာ ဟောတိ, ပဘဝတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ မုခဒ္ဝာရံ သဗ္ဗတ္ထ သင်္ဃော နိသီဒတိ, ဥဒကုက္ခေပသီမာကမ္မံ နတ္ထိ။ သကလာပိ နဒီ ဧတေသံယေဝ ဘိက္ခူနံ ပဟောတိ။

ပကတိဝဿကာလေ တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရေ ပကတိဝဿကာလေ။ **စတူသု မာသေသူ**တိ ဝဿာနဿ စတူသု မာသေသု။ အတိဝုဋ္ဌိကာလေ ဩဃေန ဩတ္ထတောကာသော န ဂဟေတဗ္ဗော။ သော ဟိ ကမသီမာသင်္ခမေဝ ဂစ္ဆတိ။ အန္တောနဒိယံ ဇာတဿရေ ဇာတပိဋ္ဌိပာသာဏဒီပကေသုပိ အယမေဝ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သစေ ပန နဒီ ပရိပုဏ္ဏာ ဟောတိ သမတိတ္ထိကာ, ဥဒကသာဋိကံ နိဝာသေတွာပိ အန္တောနဒိယံယေဝ ကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ။ သစေ န သက္ကောန္တိ, နာဝါယပိ ဌတွာ ကာတဗ္ဗံ။ ဂစ္ဆန္တိယာ ပန နာဝါယ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ကသ္မာ? ဥဒကုက္ခေပမတ္တမေဝ ဟိ သီမာ, တံ နာဝါ သီဃမေဝ အတိက္ကာမေတိ။ ဇဝံ သတိ အညိဿာ သီမာယ ဉတ္တိ, အညိဿာ အနုဿာဝနာ ဟောတိ, တသ္မာ နာဝံ အရိတ္တေန တ ဌပေတွာ, ပာသာဏေ တ လမ္ဗိတွာ, အန္တောနဒိယံ ဇာတရုက္ခေ တ ဗန္ဓိတွာ ကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ။ အန္တောနဒိယံ ဗဒ္ဓအဋ္ဋကေပိ အန္တောနဒိယံ ဇာတရုက္ခေပိ ဌိတေဟိ ကမ္မံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။

သစေ ပန ရုက္ခဿ သာခါ တ တတော နိက္ခန္တပါရောဟော တ ဗဟိနဒီတီရေ ဝိဟာရသီမာယ တ ကမသီမာယ တ ပတိဋ္ဌိတော, သီမံ တ သောဓေတွာ, သာခံ တ ဆိန္ဒိတွာ ကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ။ ဗဟိနဒီတီရေ ဇာတရုက္ခဿ အန္တောနဒိယံ ပဝိဋ္ဌသာခါယ တ ပါရောဟေ တ နာဝံ ဗန္ဓိတွာ ကမ္မံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ကရောန္တေဟိ သီမာ တ သောဓေတဗ္ဗာ, သာခံ ဆိန္ဒိတွာ တ တဿ ဗဟိပတိဋ္ဌိတဘာဂေ နာသေတဗ္ဗော။ နဒီတီရေ ပန ခါဏုကံ ကောဋ္ဋေတွာ တတ္ထ ဗဒ္ဓနာဝါယ န ဝဋ္ဋတိယေဝ။

နဒိယံ သေတုံ ကရောန္တိ, သစေ အန္တောနဒိယံယေဝ သေတု တ သေတုပါဒါ တ, သေတုမှိ ဌိတေဟိ ကမ္မံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။ သစေ ပန သေတု တ သေတုပါဒါ တ ဗဟိတီရေ ပတိဋ္ဌိတာ, ကမ္မံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ, သီမံ သောဓေတွာ ကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ။ အထ သေတုပါဒါ အန္တော, သေတု ပန ဉဘိန္နမ္ပိ တီရာနံ ဉပရိအာကာသေ ဌိတော, ဝဋ္ဋတိ။ ဇာတဿ သရေပိ ဧသေဝ နယော။

“ယသ္မိံ ပဒေသေ ပကတိဝီစိယော သြတ္ထရိတ္ဝာ သဏ္ဌဟန္တိ” တိ ဧတေန ယံ ပဒေသံ ဥဒ္ဒံ ဝဖုနကဥဒကံ တ ပကတိဝီစိယော တ ဝေဂေန အာဂန္တွာ သြတ္ထရန္တိ, တတ္ထ ကမ္မံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတီတိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၄၇) ဒဿေတိ။ သစေ ဦမိဝေဂေ ဗာဓတိ, နာတယ တ အဋ္ဋဂေ တ ဌတ္ဝာ ကာတဗ္ဗံ။ တေသု ဝိနိစ္ဆယော နဒိယံ ဝုတ္တနယေ နေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သစေ ပန သမုဒ္ဒော ကမသီမံ တ နိဂမသီမံ တ သြတ္ထရိတ္ဝာ တိဋ္ဌတိ, သမုဒ္ဒောဝ ဟောတိ။ တတ္ထ ကမ္မံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။ **တတော ပဋ္ဌာယ ကပ္ပိယဘူမိ** တိ သြတ္ထရိတ္ဝာ သဏ္ဌိတဥဒကန္တတော ပဋ္ဌာယ အန္တော နဒီဇာတဿရသမုဒ္ဒော နာမာတိ အတ္ထော။ **ဒုဗ္ဗုဋ္ဌိကာလေ** တိ ဝဿာနဟေမန္တေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **သုက္ခေသု ပီ**တိ နိရုဒကေသုပိ။ ယထာ စ တပိခဏနေ, ဧဝံ အာတဋ္ဋဟောက္ခရဏီအာဒီနံ ခဏနေပိ ကမဓေတ္တံ ဟောတိယေတတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဝပ္ပံ တ ကရောန္တိ** တိ လာဗုတိပုသကာဒိဝပ္ပံ တ ကရောန္တိ။ **တံ ဌာနန္တိ** ယတ္ထ တပိအာဒိကံ ကတံ, တံ ဌာနံ။ အညံ ပန ကပ္ပိယဘူမိ။ သစေ ပန ဇာတဿရံ ပူရေတ္ဝာ ထလံ ကရောန္တိ, ဧကသ္မိံ ဒိသာဘာဂေ ဟဋ္ဌိ ဗန္ဓိတ္ဝာ သဗ္ဗမေဝ နံ မဟာတဋ္ဌာကံ တ ကရောန္တိ, သဗ္ဗောပိ အဇာတဿရော ဟောတိ။ ကမသီမာသင်္ခမေဝ ဂစ္ဆတိ။

သစေ နဒိမ္ပိ ဝိနာသေတ္ဝာ တဋ္ဌာကံ ကရောန္တိ, ဟေဋ္ဌာ ဟဋ္ဌိ ဗဒ္ဓာ, ဥဒကံ အာဂန္တွာ တဋ္ဌာကံ ပူရေတ္ဝာ တိဋ္ဌတိ, ဧတ္ထ ကမ္မံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ဥပရိ ပဝတ္တနဋ္ဌာနေ ဆဍ္ဍိတံ ဥဒကံ နဒိံ သြတ္ထရိတ္ဝာ သန္ဒနဋ္ဌာနတော ပဋ္ဌာယ ဝဋ္ဋတိ။ ကာစိ နဒီ ကာလန္တရေန ဥပ္ပတိတ္ဝာ ကမနိဂမသီမံ သြတ္ထရိတ္ဝာ ပဝတ္တတိ, နဒီယေဝ ဟောတိ, ကမ္မံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။ သစေ ဝိဟာရသီမံ သြတ္ထရတိ ''ဝိဟာရသီမာ''တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ အန္တော ဂစ္ဆတိ, တသ္မာ။ **သမန္တာ ဥဒကုက္ခေပပရိစ္ဆေဒေ ကာတဗ္ဗော** တိ ပဟောနကဋ္ဌာနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ယတ္ထ ပန ကုန္နဒီအာဒီသု နပ္ပဟောတိ, တတ္ထ ပဟောနကဋ္ဌာနတော ဥဒကုက္ခေပပရိစ္ဆေဒော ကာတဗ္ဗော။ **ဥပစာရတ္ထာယာ**တိ သီမောပစာရတ္ထာယ။

ကသ္မာ ပန အညမေကံ သတ္တဗ္ဘန္တရံ, အညော ဧကော ဥဒကုက္ခေပော စ ဥပစာရတ္ထာယ ဌပေတဗ္ဗောတိ အာဟ **“အယံ ဟိ”**တိအာဒိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ (သာရတ္ထ. ဋီ. မဟာဝဂ္ဂ ၃.၁၄၇; ဝိ. ဝိ. ဋီ. မဟာဝဂ္ဂ ၂.၁၄၇) – ယသ္မာ အယံ သတ္တဗ္ဘန္တရသီမာ စ ဥဒကုက္ခေပသီမာ စ ဘိက္ခူနံ ဌိတောကာသတော ပဋ္ဌာယ လဗ္ဘတိ, တေ စ ဘိက္ခူ န သဗ္ဗဒာ ဧကသဒိသာ, ကဒာစိ ဝဖုန္တိ, ကဒာစိ ပရိဟာယန္တိ။ ယဒာ စ ဝဖုန္တိ, တဒာ သီမာသင်္ကရော ဟောတိ။ တသ္မာ အညမေကံ သတ္တဗ္ဘန္တရံ, အညော ဧကော ဥဒကုက္ခေပော စ ဥပစာရတ္ထာယ ဌပေတဗ္ဗောတိ။ ယံ ပန **မဟာအဋ္ဌကထာယံ** ''တတော အဓိကံ ဝဋ္ဋတိယေဝ, ဦနကံ ပန န ဝဋ္ဋတီ''တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၄၇) ဝုတ္တံ, တမ္ပိ ဧတဒတ္ထမေဝ, န ပန တတ္ထ ကတဿ ကမ္မဿ ကုပ္ပတ္တာတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ **ပရိစ္ဆေဒတော ဗဟိ အညံ တတ္တကံယေဝ ပရိစ္ဆေဒံ အနတိက္ကမိတ္ဝာ ဌိတောပီ**တိ အတ္ထနော သတ္တဗ္ဘန္တရေန, ဥဒကုက္ခေပေန တ ယော တေသံ သတ္တဗ္ဘန္တရဿ, ဥဒကုက္ခေပဿ တ ပရိစ္ဆေဒော, တတော ဗဟိ အညံ တတ္တကံယေဝ ပရိစ္ဆေဒံ အနတိက္ကမိတ္ဝာ ဌိတောပီတိ အတ္ထော။ ကထမေတံ ဝိညာယတီတိ အာဟ **“ဣဒံ သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု သန္နိဋ္ဌာန”** န္တိ, ဣဒံ ''ကမ္မံ ကောပေတီ''တိ မဟာအဋ္ဌကထာဒီသု ဝဝတ္ထာနန္တိ အတ္ထော။ **“ဣတိ ဣမ”**န္တိအာဒိ ယထာဝုတ္တဿ နိဂမနံ။ ဟောတိ စေတ္ထ –

> ''ဗဒ္ဓာဗဒ္ဓဝသေနေဝ, သီမာ နာမ ဒွိဓာ တဟိံ။
> တိသမ္ပတ္တိယုတ္တာ ဝဇ္ဇံ-တေကာဒသ ဝိပတ္တိကာ။
> ဗဒ္ဓသီမာ တိဓာ ခဏ္ဍာ-ဒိတော ကမာဒိတော ပရာ''တိ။

သဘာကပတ္တိ စ နာမေသာ ဒုဝိဓာ ဝတ္ထုသဘာက, အာပတ္တိသဘာကတိ။ တတ္ထ ဣဓ ဝတ္ထုသဘာက အဓိပ္ပေတာ, နေတရာတိ ဒဿေတုံ **“ယံ သဗ္ဗော သင်္ဃော ဝိကာလဘောဇနာဒိနာ”** တိအာဒိမာဟ။ **လဟုကာပတ္တိ** န္တိ လဟုကေန ဝိနယကမ္မေန ဝိသုဇ္ဈနတော လဟုကာ ထုလ္လစ္စယပာစိတ္တိယပါဋိဒေသနီယဒုက္ကဋဒုဗ္ဘာသိတသင်္ခာတာ ပဉ္စာပတ္တိယော။ ဝတ္ထုသဘာကယ သင်္ဃာဒိသေသာပတ္တိယာပိ သတိ ဥပေသထကမ္မံ ပတ္တကလ္လံ န ဟောတိယေဝ။ ယထာဟ ''သဘာဂသင်္ဃာဒိသေသံ အာပန္နဿ ပန သန္တိကေ အာဝိ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ သစေ အာဝိ ကရောတိ, အာပတ္တိ အာဝိကတာ ဟောတိ, ဒုက္ကဋာ ပန န မုစ္စတီ''တိ (ဓူဋ္ဌဝ. အဋ္ဌ. ၁၀၂)။ တသ္မာ ပန အဒေသနာကာမိနိတော ဧဝံ ဝုတ္တံ။ **ဝတ္ထုသဘာက**တိ ဝတ္ထုဝသေန သမာနဘာက, ဧကကောဋ္ဌာသာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဣမမေဝ ဝတ္ထုသဘာဂံ ဒေသေတုံ န ဝဋ္ဋတိ ''န, ဘိက္ခဝေ, သဘာက အာပတ္တိ ဒေသေတဗ္ဗာ, ယော ဒေသေယျ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ''တိ

(မဟာဝ. ၁၆၉) ဝုတ္တတ္တာ, န ပန အာပတ္တိသဘာဂံ။ တေနာဟ **“ဝိကာလဘောဇနပစ္စယာ အာပန္နံ ပနာ”** တိအာဒိ။ **အာပတ္တိသဘာဂ** န္တိ အာပတ္တိယာ သမာနဘာဂံ။

သာမန္တာ အာတသာ တိ သာမန္တအာတသံ, သမီပဝိဟာရန္တိ အတ္ထော။ **သဇ္ဈုက** န္တိ တဒဟေတာဂမနတ္ထာယ။ **ဟာဟေတဗ္ဗော** တိ ပေသေတဗ္ဗော။ **ဣစ္စေတံ ကုသလ** န္တိ ဣတိ ဇေတံ သုန္ဒရံ ဘဒ္ဒကံ, လဒ္ဓကပ္ပန္တိ ဝုတ္တံ ဟော တိ။ **နော စေ လဘေထာ**တိ ဝိဟာရာနံ ဒူရတာယ တ မဂ္ဂေ ပရိပန္ထာဒိနာ တ ယဒိ န လဘေထ။ “တသ္သ သန္တိကေ ပဋိ ကရိဿတီ”တိ ဣမိနာ ဝစနေန သဘာဂာပတ္တိ အာဝိ ကာတုမ္ပိ န လဗ္ဘတီတိ ဒီပိတံ ဟောတိ။ ယဒိ လဘေယျ, အာဝိ ကတ္ွာပိ ဥပေါသထံ ကရေယျ။ ယဒိ ပန သဗ္ဗော သင်္ဃော သဘာဂံ သင်္ဃာဒိသေသံ အာပန္နော ဟောတိ, ဉတ္တိံ ဌ ပေတွာ ဥပေါသထံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ, ဥပေါသထဿ အန္တရာယော ဟောတိ။ ဥဘောပိ ဒုက္ကဋံ အာပဇ္ဇန္တိ “န, ဘိက္ခဝေ, သဘာဂာ အာပတ္တိ ဒေသေတဗ္ဗာ, ယော ဒေသေယျ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿ။ န, ဘိက္ခဝေ, သဘာဂါ အာပတ္တိ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ, ယော ပဋိဂ္ဂဏှေယျ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ”တိ (မဟာဝ. ၁၆၉) ဝုတ္တတ္တာ။ **ဝိ မတိ** သံသယော, တတ္ထ နိယုတ္တော **ဝေမတိကော**။ “ပုန နိဗ္ဗေမတိကော ဟုတ္ဝာ ဒေသေတဗ္ဗမေတ”တိ နေဝ ဟဋ္ဌိယံ, န စ အဋ္ဌကထာယံ အတ္ထိ, ဒေသိတေ ပန ဒေသော နတ္ထိ။ **ဝုတ္တနယေနေတ** တိ “ဟရိသုဒ္ဓိ အာယသ္မန္တော အာရော စေထာ”တိအာဒိနာ နယေန သာပတ္တိကဿ ဥပေါသထကရဏေ ပညတ္တံ ဒုက္ကဋံ အာပဇ္ဇန္တီတိ ဝုတ္တနယေနေဝ။ ကသ္မာ သဘာဂါပတ္တိယေဝ ဝုတ္တာတိ အာဟ **“တောသု ဟီ”**တိအာဒိ။ **ဝိသဘာဂါပတ္တိသု ဝိဇ္ဇမာနာသုပိ ပတ္တ ကလ္လံ ဟောတိယေဝါ**တိ ဝိသဘာဂါသု ပန ဝိဇ္ဇမာနာသု တေသံယေဝ ပုဂ္ဂလာနံ အာပတ္တိ, န သင်္ဃဿာတိ သင်္ဃ ဿ ပတ္တကလ္လံ ဟောတိယေဝ။

အန္တိမဝတ္ထုအဇ္ဈာပန္နကော နာမ စတုန္နံ ဟာရာဇိကာနံ အညတရံ အဇ္ဈာပန္နကော။ ပဏ္ဍကာဒီနံ ဝိနိစ္ဆယော ပရ တော ဟာရာဇိကုဒ္ဒေသေ အာဝိ ဘဝိဿတိ ။ **တိရစ္ဆာနဂတော** တိ အန္တမသော သက္ကံ ဒေဝရာဇာနံ ဥပါဒါယ ယော ကောစိ နာဂမာဏဝကာဒိကော အမနုဿဇာတိကော ဝေဒိတဗ္ဗော, န အဿကေဏာဒယော။ တေနာဟ **“ဧတ္ထ စာ”** တိ အာဒိ။ တတ္ထ **ဧတ္ထာ** တိ ဧတိဿံ ဝဇ္ဇနီယပုဂ္ဂလကထာယံ။ **ယဿ ဥပသမ္ပဒာ ပဋိက္ခိတ္တာ** တိ “တိရစ္ဆာနဂ တော, ဘိက္ခဝေ, အနုပသမ္ပန္နော, န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော”တိ (မဟာဝ. ၁၁၁) ယဿ နာဂသုပဏ္ဏာဒိနော တိရစ္ဆာနဂ တဿ ဥပသမ္ပဒာ ပဋိက္ခိတ္တာ , သော ဣဓာပိ တိရစ္ဆာနဂတော နာမာတိ အတ္ထော။ တတ္ထ ဟိ အန္တမသော ဒေ ဝေ ဥပါဒါယ နာဂမာဏဝကာဒိကော ယော ကောစိ အမနုဿဇာတိကော “တိရစ္ဆာနဂတော”တိ အဓိပ္ပေတော။ ဝုတ္တ ဥပ္ပိ **သမန္တပာသာဒိကာယံ** “တိရစ္ဆာနဂတော, ဘိက္ခဝေတိ ဧတ္ထ နာဂေ တ ဟောတု သုပဏ္ဏမာဏဝကာဒီနံ တ အ ညတရော, အန္တမသော သက္ကံ ဒေဝရာဇာနံ ဥပါဒါယ ယော ကောစိ အမနုဿဇာတိယော, သော သဗ္ဗောဝ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ ‘တိရစ္ဆာနဂတော’တိ ဝေဒိတဗ္ဗော”တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၁၁)။ **တိတ္ထံ** ဝုစ္စတိ လဒ္ဓိ, တံ ဧတေသံ အတ္ထီ တိ **တိတ္ထိကာ,** တိတ္ထိကာ ဧဝ **တိတ္ထိယာ,** ဣတော အညလဒ္ဓိကာတိ အတ္ထော။

သုတ္တဿ ဥဒ္ဒေသော **သုတ္တုဒ္ဒေသော** ။ ဟရိသုဒ္ဓိ ဧဝ ဥပေါသထော **ဟရိသုဒ္ဓိဥပေါသထော** ။ ဧသေဝ န ယော **အဓိဋ္ဌာနုပေါသထော** တိ ဧတ္ထာပိ။ **သော**တိ ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသော။ ဩတာအောဝ ဟတိမောက္ခံ, တဿ ဥဒ္ဒေ သော သရူပေန ကထနံ **ဩတာဒဟာတိမောက္ခုဒ္ဒေသော** ။ “ဣမသ္မိံ ဝိတိက္ကမေ အယံ နာမ အာပတ္တီ”တိ ဧဝံ အာပတ္ တိဝသေန အာဏာပနံ ပညာပနံ **အာဏာ,** သေသံ အနန္တရသဒိသမေဝ။

ခန္တီ ပရမံ တပေါ တိတိက္ခာ။ပေ။ ဝုတ္တာ တိဿော ကထာယော နာမ –

“ခန္တီ ပရမံ တပေါ တိတိက္ခာ။
နိဗ္ဗာနံ ပရမံ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ။
န ဟိ ပဗ္ဗဇိတော ပရူပဃာတီ။
န သမဏော ဟောတိ ပရံ ဝိဟေဌယန္တော။

“သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ၊ ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ။
သစိတ္တပရိယောဒပနံ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓါန သာသနံ။

“အနူပဝါဒေ အနူပဃာတော၊ ပါတိမောက္ခေ စ သံဝရော။
မတ္တညုတာ စ ဘတ္တသ္မိံ၊ ပန္တဉ္စ သယနာသနံ။
အဓိစိတ္တေ စ အာယောဂေါ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓါန သာသန”န္တိ။(ဒီ. နိ. ၂.၉၀; ဓ. ပ. ၁၈၃-၁၈၅) –

ဣမာ တိဿော ဂါထာယော။

တတ္ထ **ခန္တီ ပရမံ တပေါ**တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၉၀; ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၂.၁၈၅) အဓိဝါသနခန္တိ နာမ ပရမံ တပေါ။ **တိတိက္ခာ**တိ ခန္တိယာ ဧဝ ဝေဝစနံ, တိတိက္ခာသင်္ခါတာ အဓိဝါသနခန္တိ ဥတ္တမံ တပေါတိ အတ္ထော။ **နိဗ္ဗာနံ ပရမံ ဝဒန္တီ**တိ သဗ္ဗာကာရေန ပန နိဗ္ဗာနံ “ပရမ”န္တိ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ။ **န ဟိ ပဗ္ဗဇိတော ပရူပဃာတီ** တိ ယော အဓိဝါသနခန္တိဝိရဟိတတ္တာ ပရံ ဥပဃာတေတိ ဗာဓေတိ ဝိဟိံသတိ, သော ပဗ္ဗဇိတော နာမ န ဟောတိ။ စတုတ္ထပါဒေါ ပန တဿေဝ ဝေဝစနံ။ “န ဟိ ပဗ္ဗဇိတော”တိ ဧတဿ ဟိ **“န သမဏော ဟောတီ”**တိ ဝေဝစနံ။ “ပရူပဃာတီ”တိ ဧတဿ **“ပရံ ဝိဟေဌယန္တော”**တိ ဝေဝစနံ။ အထ ဝါ **ပရူပဃာတီ**တိ သီလူပဃာတီ။ သီလဉှိ ဥတ္တမဋ္ဌေန “ပရ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ ယော စ သမဏော ပရံ ယံ ကဉ္စိ သတ္တံ ဝိဟေဌယန္တော ပရူပဃာတီ ဟောတိ, အတ္တနော သီလဝိနာသကော, သော ပဗ္ဗဇိတော နာမ န ဟောတီတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ ယော အဓိဝါသနခန္တိယာ အဘာဝါ ပရူပဃာတီ ဟောတိ, ပရံ အန္တမသော ဍံသမကသမ္ပိ သဉ္စိစ္စ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ, သော န ဟိ ပဗ္ဗဇိတော။ ကိံ ကာရဏာ? မလဿ အပဗ္ဗာဇိတတ္တာ။ “ပဗ္ဗာဇယမတ္တနော မလံ, တသ္မာ ‘ပဗ္ဗဇိတော’တိ ဝုစ္စတီ”တိ (ဓ. ပ. ၃၈၈) ဣဒဉှိ ပဗ္ဗဇိတလက္ခဏံ။ ယောပိ န ဟေဝ ခော ဥပဃာတေတိ န မာရေတိ, အပိစ ဒဏ္ဍာဒီဟိ ဝိဟေဌေတိ, သော ပရံ ဝိဟေဌယန္တော သမဏော န ဟောတိ။ ကိံ ကာရဏာ? ဝိဟေသာယ အသမိတတ္တာ။ “သမိတတ္တာ ဟိ ပါပါနံ, ‘သမဏော’တိ ပဝုစ္စတီ”တိ (ဓ. ပ. ၂၆၅) ဣဒဉှိ သမဏလက္ခဏံ။

ဒုတိယဂါထာယ **သဗ္ဗပါပဿာ** တိ သဗ္ဗာကုသလဿ။ **အကရဏ**န္တိ အနုပ္ပါဒနံ။ **ကုသလဿာ** တိ စတုဘူမကကုသလဿ။ **ဥပသမ္ပဒါ** တိ ဥပသမ္ပါဒနံ ပဋိလာဘော။ **သစိတ္တပရိယောဒပန** န္တိ အတ္တနော စိတ္တဿ ဇောတနံ, တံ ပန အရဟတ္တေန ဟောတိ။ ဣတိ သီလသံဝရေန သဗ္ဗပါပံ ပဟာယ လောကိယလောကုတ္တရာဟိ သမထဝိပဿနာဟိ ကုသလံ သမ္ပာဒေတွာ အရဟတ္တဖလေန စိတ္တံ ပရိယောဒါပေတဗ္ဗန္တိ ဧတံ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနံ ဩဝါဒေါ အနုသိဋ္ဌိ။

တတိယဂါထာယ **အနူပဝါဒေါ**တိ ဝါစာယ ကဿစိ အနုပဝဒနံ။ **အနူပဃာတော**တိ ကာယေန ကဿစိ ဥပဃာတဿ အကရဏံ။ **ပါတိမောက္ခေ** တိ ယံ တံ ပါတိမောက္ခံ ပအတိမောက္ခံ အတိပမောက္ခံ ဥတ္တမံ သီလံ, ပါတိ ဝါ အဂတိဝိသေသေဟိ, မောက္ခေတိ ဒုဂ္ဂတိဘယေဟိ။ ယော ဝါ နံ ပါတိ, တံ မောက္ခေတီတိ “ပါတိမောက္ခ”န္တိ ဝုစ္စတိ, တသ္မိံ ပါတိမောက္ခေ စ။ **သံဝရော**တိ သတ္တန္နံ အာပတ္တိက္ခန္ဓာနံ အဝီတိက္ကမလက္ခဏော သံဝရော။ **မတ္တညုတာ**တိ ပဋိဂ္ဂဟဏပရိဘောဂဝသေန ပမာဏညုတာ။ **ပန္တဉ္စ သယနာသန** န္တိ ဇနသင်္ဃဋ္ဋနဝိရဟိတံ နိဇ္ဇနသမ္ဗာဓံ ဝိဝိတ္တံ, သေနာသနဉ္စ။ ဧတ္ထ စ ဒွီဟိယေဝ ပစ္စယေဟိ စတုပစ္စယသန္တောသော ဒီပိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော ပစ္စယသန္တောသသာမညေန ဣတရဒွယဿာပိ လက္ခဏဟာရနယေန ဇောတိတတ္တာ။ **အဓိစိတ္တေ စ အာယောဂေါ** တိ ဝိပဿနာပါဒကံ အဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ္တံ, တတောပိ မဂ္ဂဖလစိတ္တမေဝ အဓိစိတ္တံ, တသ္မိံ ယထာဝုတ္တေ အဓိစိတ္တေ အာယောဂေါ စ အနုယောဂေါ စာတိ အတ္ထော။ **ဧတံ ဗုဒ္ဓါန သာသန**န္တိ ဧတံ ပရဿ အနုပဝဒနံ, အနုပဃာတနံ, ပါတိမောက္ခေ သံဝရော, ပဋိဂ္ဂဟဏပရိဘောဂေသု မတ္တညုတာ, အဋ္ဌသမာပတ္တိဝသိဘာဝါယ ဝိဝိတ္တသေနာသနသေဝနဉ္စ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနံ ဩဝါဒေါ အနုသိဋ္ဌီတိ။ ဣမာ ပန တိဿော ဂါထာ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသဂါထာယော ဟောန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တံ ဗုဒ္ဓါ ဧဝ ဥဒ္ဒိသန္တိ, န သာဝကာ။

“သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော”တိအာဒိနာ (မဟာဝ. ၁၃၄) နယေန ဝုတ္တံ **အာဏာပါတိမောက္ခံ** နာမ။ တံ သာဝကာ ဧဝ ဥဒ္ဒိသန္တိ, န ဗုဒ္ဓါ သင်္ဃကမ္မံ ကရောန္တိ, န စ တတ္ထ ပရိယာပန္နာတိ အာဟ **“တံ သာဝကာ ဧဝ ဥဒ္ဒိသန္တိ, န ဗုဒ္ဓါ”**တိ။ **ဣမသ္မိံ အတ္ထေ** တိ “ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသေယျာ”တိ ဧတသ္မိံ အတ္ထေ။

အနုပဂတော နာမ တတ္ထေဝ ဥပသမ္ပန္နော, အသတိယာ ပုရိမိကာယ အနုပဂတော တ။ **စာတုမာသိနိယန္တိ** စာတုမာသိယံ။ သာ ဟိ စတုန္နံ မာသာနံ ပာရိပူရိဘူတာတိ စာတုမာသီ, သာ ဧဝ "စာတုမာသိနီ"တိ ဝုစ္စတိ, တဿံ စာတုမာသိနိယံ။ ပစ္ဆိမကတ္တိကပုဏ္ဏမာသိနိယန္တိ အတ္ထော။ **ကာယသာမဂ္ဂိ** န္တိ ကာယေန သမဂ္ဂဘာဝံ, ဟတ္ထပါသူပဂမနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အယံ ပနေတ္ထ ဝိနိစ္ဆယော – သစေ ပုရိမိကာယ ပဉ္စ ဘိက္ခူ ဝဿံ ဥပဂတာ, ပစ္ဆိမိကာယပိ ပဉ္စ, ပုရိမေဟိ ဉတ္တိံ ဌပေတွာ ပဝါရိတေ ပစ္ဆိမေဟိ တေသံ သန္တိကေ ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထော ကာတဗ္ဗော, န ဧကသ္မိံ ဥပေါသထဂ္ဂေ ဒွေ ဉတ္တိယော ဌပေတဗ္ဗာ။ သစေပိ ပစ္ဆိမိကာယ ဥပဂတာ စတ္တာရော, တယော, ဒွေ, ဧကော ဝါ ဟောတိ, ဧသေဝ နယော။ အထ ပုရိမိကာယ စတ္တာရော, ပစ္ဆိမိကာယပိ စတ္တာရော, တယော, ဒွေ, ဧကော ဝါ, ဧသေဝ နယော။ အထ ပုရိမိကာယ တယော, ပစ္ဆိမိကာယ တယော, ဒွေ ဝါ, ဧသေဝ နယော။ ဣဒမေတ္ထ လက္ခဏံ – သစေ ပုရိမိကာယ ဥပဂတေဟိ ပစ္ဆိမိကာယ ဥပဂတာ ထောကတရာ စေဝ ဟောန္တိ သမသမာ စ, သင်္ဃပဝါရဏာယ စ ဂဏံ ပူရေန္တိ, သင်္ဃပဝါရဏာဝသေန ဉတ္တိံ ဌပေတွာ ပုရိမေဟိ ပဝါရေတဗ္ဗာ။ သစေ ပန ပုရိမိကာယ တယော, ပစ္ဆိမိကာယ ဧကော ဟောတိ, တေန သဒ္ဓိံ တေ စတ္တာရော ဟောန္တိ, စတုန္နံ သင်္ဃဉတ္တိံ ဌပေတွာ ပဝါရေတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ဂဏဉတ္တိယာ ပန သော ဂဏပူရကော ဟောတိ, တသ္မာ ဂဏဝသေန ဉတ္တိံ ဌပေတွာ ပုရိမေဟိ ပဝါရေတဗ္ဗံ, ဣတရေန တေသံ သန္တိကေ ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထော ကာတဗ္ဗော။ သစေ ပုရိမိကာယ ဒွေ, ပစ္ဆိမိကာယ ဒွေ ဝါ ဧကော ဝါ, ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ သစေ ပုရိမိကာယ ဧကော, ပစ္ဆိမိကာယပိ ဧကော, ဧကေန ဧကဿ သန္တိကေ ပဝါရေတဗ္ဗံ, ဧကေန ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထော ကာတဗ္ဗော ။ သစေ ပုရိမဝဿူပဂတေဟိ ပစ္ဆိမဝဿူပဂတာ ဧကေနပိ အဓိကတရာ ဟောန္တိ, ပဌမံ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိတွာ ပစ္ဆာ ထောကတရေဟိ တေသံ သန္တိကေ ပဝါရေတဗ္ဗံ။ ကတ္တိကစာတုမာသိနိပဝါရဏာယ ပန သစေ ပဌမံ ဝဿူပဂတေဟိ မဟာပဝါရဏာယ ပဝါရိတေဟိ ပစ္ဆာ ဥပဂတာ အဓိကတရာ ဝါ သမသမာ ဝါ ဟောန္တိ, ပဝါရဏာဉတ္တိံ ဌပေတွာ ပဝါရေတဗ္ဗံ။ တေဟိ ပဝါရိတေ ပစ္ဆာ ဣတရေဟိ ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထော ကာတဗ္ဗော။ အထ မဟာပဝါရဏာယ ပဝါရိတာ ဗဟူ ဟောန္တိ, ပစ္ဆာ ဝဿူပဂတာ ထောကာ ဝါ ဧကော ဝါ, ပါတိမောက္ခေ ဥဒ္ဒိဋ္ဌေ ပစ္ဆာ တေသံ သန္တိကေ တေန ပဝါရေတဗ္ဗန္တိ။

ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ တိ ဧကသ္မိံ အံသေ သာဓုကံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာတိ အတ္ထော။ **အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဟေတွာ**တိ ဒသနခသမောဓာနသမုဇ္ဇလံ အဉ္ဇလိံ ဥက္ခိပိတွာ။ သစေ ပန တတ္ထ ပါရိဝါသိကောပိ အတ္ထိ, သင်္ဃနဝကဋ္ဌာနေ နိသီဒိတွာ တတ္ထေဝ နိသိန္နေန အတ္တနော ဟတ္ထေ ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထော ကာတဗ္ဗော။ ပါတိမောက္ခေ ဥဒ္ဒိသိယမာနေ ပန ဟတ္ထေ အနိသီဒိတွာ ဟတ္ထေ ဝိဟာယ ဟတ္ထပါသံ အမုဉ္စန္တေန နိသီဒိတဗ္ဗံ။ ပဝါရဏာယပိ ဧသေဝ နယော။

သဗ္ဗံ ပုဗ္ဗကရဏီယန္တိ သမ္မဇ္ဇနာဒိံ နဝဝိဓံ ပုဗ္ဗကိစ္စံ။ ယထာ စ သဗ္ဗော သင်္ဃော သဘာဂါပတ္တိံ အာပဇ္ဇိတွာ "သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော။ပေ.။ ပဋိကရိဿတီ"တိ (မဟာဝ. ၁၇၁) ဉတ္တိံ ဌပေတွာ ဥပေါသထံ ကာတုံ လဘတိ, ဧဝမေတ္ထာပိ တီဟိ "သုဏန္တု မေ အာယသ္မန္တာ ဣမေ ဘိက္ခူ သဘာဂံ အာပတ္တိံ အာပန္နာ, ယဒာ အညံ ဘိက္ခုံ သုဒ္ဓံ အနာပတ္တိကံ ပဿိဿန္တိ, တဒာ တဿ သန္တိကေ တံ အာပတ္တိံ ပဋိကရိဿန္တီ"တိ ဂဏဉတ္တိံ ဌပေတွာ, ဒွီဟိပိ "အညံ သုဒ္ဓံ ပဿိတွာ ပဋိကရိဿာမာ"တိ ဝတွာ ဥပေါသထံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဧကေနာပိ "ပရိသုဒ္ဓံ လဘိတွာ ပဋိကရိဿာမီ"တိ အာဘောဂံ ကတွာ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။ **တဒဟူ**တိ တသ္မိံ အဟု, တသ္မိံ ဒိဝသေတိ အတ္ထော။ **နာနာသံဝါသကေဟီ**တိ လဒ္ဓိနာနာသံဝါသကေဟိ။ **အနာဝါသော** နာမ နဝကမ္မသာလာဒိကော ယော ကောစိ ပဒေသော။ **အညတြ သင်္ဃေနာ** တိ သင်္ဃပ္ပဟောနကေဟိ ဘိက္ခူဟိ ဝိနာ။ **အညတြ အန္တရာယာ** တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ ဒသဝိဓမန္တရာယံ ဝိနာ။ သဗ္ဗန္တိမေန ပန ပရိစ္ဆေဒေန အတ္တစတုတ္ထေန အန္တရာယေ ဝါ သတိ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ ယထာ စ အာဝါသာဒယော န ဂန္တဗ္ဗာ, ဧဝံ သစေ ဝိဟာရေ ဥပေါသထံ ကရောန္တိ, ဥပေါသထာဓိဋ္ဌာနတ္ထံ သီမာပိ နဒီပိ န ဂန္တဗ္ဗာ။ သစေ ပနေတ္ထ ကောစိ ဘိက္ခု ဟောတိ, တဿ သန္တိကံ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိဿဋ္ဌဥပေါသထာပိ အာဝါသာ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဧဝံ ဂတော အဓိဋ္ဌာတုမ္ပိ လဘတိ။ အာရညကေနာပိ ဘိက္ခုနာ ဥပေါသထဒိဝသေ ဂါမေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ အတ္တနော ဝိဟာရမေဝ အာဂန္တဗ္ဗံ။ သစေ အညံ ဝိဟာရံ ဩက္ကမတိ, တတ္ထ ဥပေါသထံ ကတွာဝ အာဂန္တဗ္ဗံ, အကတွာ အာဂန္တုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ယံ ဇညာ "အဇ္ဇေဝ တတ္ထ ဂန္တုံ သက္ကောမီ"တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၈၁) ဧဝရူပေ ပန အာ

တသော ဂန္တဗ္ဗော။ တတ္ထ ဘိက္ခုပ္ပဟိ သဒ္ဓိံ ဥပေါသထံ ကရောန္တေနာပိ ဟိ ဣမိနာ နေဝ ဥပေါသထန္တရာယော က
တော ဘဝိဿတီတိ။

ဥဒကံ အာသနေန စာတိ အာသနေန သဟ ဟာနီယပရိဘောဇနီယံ ဥဒကဥ္စာတိ အတ္ထော။ သင်္ဃသန္နိပာတတော ပ
ဌမံ ကတ္တဗ္ဗံ **ပုဗ္ဗကရဏံ**။ ပုဗ္ဗကရဏတော ပစ္ဆာ ကတ္တဗ္ဗမ္ပိ ဥပေါသထကမ္မတော ပဌမံ ကတ္တဗ္ဗတ္တာ **ပုဗ္ဗကိစ္စံ**။ ဥဘယမ္ပိ စေတံ ဥပေါသထကမ္မတော ပဌမံ ကတ္တဗ္ဗတ္တာ ''ပုဗ္ဗကိစ္စ''မိစ္စေဝ ဧတ္ထ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"ဧဝံ ဒွိဝိ
ဟိ နာမေဟိ နဝဝိဓံ ပုဗ္ဗကိစ္စံ ဒဿိတ"**န္တိ။ ကိံ တံ ကတန္တိ ပုစ္ဆတီတိ အာဟ **"န ဟီ"**တိအာဒိ။ **တံ အကတွာ ဥ
ပေါသထံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ** ''န, ဘိက္ခဝေ, ထေရေန အာဏတ္တေန အဂိလာနေန န သမ္မဇ္ဇိတဗ္ဗံ, ယော န သမ္မဇ္ဇေ
ယျ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ''တိအာဒိ (မဟာဝ. ၁၅၉) ဝစနတော။ တေနေတဟ **"တသ္မာ ထေရေန အာဏတ္တေ
နာ"**တိအာဒိ။

သစေ ပန အာဏတ္တော သမ္မဇ္ဇနိံ တာဝကာလိကမ္ပိ န လဘတိ, သာခာဘင်္ဂံ ကပ္ပိယံ ကာရေတွာ သမ္မဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ တမ္ပိ အလဘန္တဿ လဒ္ဓကပ္ပိယံ ဟောတိ။ **ဟာနီယံ ပရိဘောဇနီယံ ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗ**န္တိ အာဂန္တုကာနံ အတ္ထာယ
ဟာနီယပရိဘောဇနီယံ ဥပဋ္ဌာပေတဗ္ဗံ။ **အာသနံ ပညာပေတဗ္ဗ**န္တိ ပီဌဖလကာဒိအာသနံ ပညာပေတဗ္ဗံ။ သစေ ဥပေါသ
ထာဂါရေ အာသနာနိ နတ္ထိ, သံဃိကာဝါသတောပိ အာဟရိတွာ ပညာပေတွာ ပုန ဟရိတဗ္ဗာနိ။ အာသနေသု အသတိ က
ဋသာရကေပိ တဋ္ဋိကာယောပိ ပညာပေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ တဋ္ဋိကာသုပိ အသတိ သာခာဘင်္ဂါနိ ကပ္ပိယံ ကာရေတွာ ပညာပေ
တဗ္ဗာနိ။ ကပ္ပိယကာရကံ အလဘန္တဿ လဒ္ဓကပ္ပိယံ ဟောတိ။ **ပဒီပေါ ကာတဗ္ဗော** တိ ပဒီပေတဗ္ဗော, ပဒီပုဇ္ဇလနံ
ကာတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အာဏာပေန္တေန ပန ''အသုကသ္မိံ နာမ ဩကာသေ တေလံ ဝါ ဝဋ္ဋိ ဝါ ကပလ္လိကာ
ဝါ အတ္ထိ, တံ ဂဟေတွာ ကရောဟီ''တိ ဝတ္တဗ္ဗော။ သစေ တေလာဒီနိ နတ္ထိ, ပရိယေသိတဗ္ဗာနိ။ ပရိယေသိတွာ အ
လဘန္တဿ လဒ္ဓကပ္ပိယံ ဟောတိ။ အပိစ ကပါလေ အဂ္ဂိပိ ဇာလေတဗ္ဗော။ အာဏာပေန္တေန စ ကိဉ္စိ ကမ္မံ ကရော
န္တော ဝါ သဒါကာလမေဝ ဧကော ဝါ ဘာရနိတ္ထရဏကော ဝါ သရဘာဏကမေ့ကထိကာဒီသု အညတရော ဝါ န
အာဏာပေတဗ္ဗော, အဝသေသာ ပန ဝါရေန အာဏာပေတဗ္ဗာ။ တေနာဟ **"ထေရေနာပိ ပတိရူပံ ဉတွာ အာဏာပေတဗ္
ဗ"**န္တိ။

ဇဟိ ဥပေါသထံ ကတွာ အာဂတေနာတိ နဒိယာ ဝါ သီမာယ ဝါ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဥပေါသထံ ကတွာ အာဂတေန
ဆန္ဒော ဒါတဗ္ဗော, ''ကတော မယာ ဥပေါသထော''တိ အစ္ဆိတုံ န လဘတီတိ အဓိပ္ပါယော။ **ကိစ္စပ္ပသုတော ဝါ** တိ
ဂိလာနုပဋ္ဌာကာဒိကိစ္စပ္ပသုတော ဝါ။ သစေ ဂိလာနော ဆန္ဒဟာရိသုဒ္ဓိံ အာတုံ န သက္ကောတိ, မဉ္စေန ဝါ ပီဌေန ဝါ သ
င်္ဃမဇ္ဈံ အာနေတွာ ဥပေါသထော ကာတဗ္ဗော။ သစေ ဂိလာနုပဋ္ဌာကာနံ ဘိက္ခူနံ ဧဝံ ဟောတိ ''သစေ ခေါ မယံ ဣမံ
ဂိလာနံ ဌာနာ စာဝေဿာမ, အာဗာဓော ဝါ အဘိဝမ္ဍိဿတိ, ကာလကိရိယာ ဝါ ဘဝိဿတီ''တိ, န ဘွေဝ သော ဂိလာ
နော ဌာနာ စာဝေတဗ္ဗော, သင်္ဃေန တတ္ထ ဂန္တွာ ဥပေါသထော ကာတဗ္ဗော, န တွေဝ ဝဂ္ဂေန သင်္ဃေန ဥပေါသ
ထော ကာတဗ္ဗော။ ကရေယျ စေ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿ။ သစေ ဗဟူ တာဒိသာ ဂိလာနာ ဟောန္တိ, သင်္ဃေန ပဋိပါဋိ
ယာ ဌတွာ သဗ္ဗေ ဟတ္ထပါသေ ကာတဗ္ဗာ။ သစေ ဒူရေ ဒူရေ ဟောန္တိ, သင်္ဃော နပ္ပဟောတိ, တံ ဒိဝသံ ဥပေါသ
ထော န ကာတဗ္ဗော, န တွေဝ ဝဂ္ဂေန သင်္ဃေန ဥပေါသထော ကာတဗ္ဗော။ ''အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, တဒဟုပေါသ
ထေ ပါရိသုဒ္ဓိံ ဒေန္တေန ဆန္ဒမ္ပိ အာတုံ, သန္တိ သင်္ဃဿ ကရဏီယ''န္တိ (မဟာဝ. ၁၆၅) ဝုတ္တတ္တာ ဘဂဝတော
အာဏံ ကရောန္တေန **''ဆန္ဒံ ဒမ္မိ''** တိ ဝုတ္တံ။ ''ဆန္ဒဟာရကော စေ, ဘိက္ခဝေ, ဒိန္နေ ဆန္ဒေ တတ္ထေဝ ပက္ကမတိ,
အညဿ ဒါတဗ္ဗော ဆန္ဒော''တိအာဒိဝစနတော (မဟာဝ. ၁၆၅) ပုန အတ္တနော ဆန္ဒအနုပရိဿမဝိနောဒနတ္ထံ **"ဆန္ဒံ
ဒံ မေ ဟရာ"**တိ ဝုတ္တံ။ ''ဆန္ဒဟာရကော စေ, ဘိက္ခဝေ, ဒိန္နေ ဆန္ဒေ သင်္ဃပ္ပတ္တော သဉ္စိစ္စ န အာရောစေတိ,
အာဟဋော ဟောတိ ဆန္ဒော, ဆန္ဒဟာရကဿ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ''တိ (မဟာဝ. ၁၆၅) ဝုတ္တတ္တာ ဒုက္ကဋမု
တော တံ မောစေတုံ **"ဆန္ဒံ မေ အာရောစေဟီ"** တိ ဝုတ္တံ။

ကာယေန ဝါ ဝါစာယ ဝါ ဥဘယေန ဝါ ဝိညာပေတဗ္ဗော တိ မနသာ စိန္တေတွာ ကာယပ္ပယောဂံ ကရောန္တေန
ယေန ကေနစိ အင်္ဂပစ္စင်္ဂေန ဝါ, ဝါစံ ပန နိစ္ဆာရေတုံ သက္ကောန္တေန ဝါစာယ ဝါ, ဥဘယထာပိ သက္
ကောန္တေန ကာယဝါစာဟိ ဝါ ဝိညာပေတဗ္ဗော, ဇာနာပေတဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ **"အယံ အတ္ထော"** တိ ဝစနတော ပန
ယာယ ကာယစိပိ ဘာသာယ ဝိညာပေတုံ ဝဋ္ဋတိ, ပါရိသုဒ္ဓိအာနေပိ ဆန္ဒအနေ ဝုတ္တသဒိသော ဝိနိစ္ဆယော။ တံ ပန

ဒေန္တေန ပဌမံ သန္တိံ အာပတ္တိ ဒေသေတဗ္ဗာ။ န ဟိ သာပတ္တိကော သမာနော ''ဟရိသုဒ္ဓိံ ဒမ္မိ, ဟရိသုဒ္ဓိံ မေ ဟရ, ဟရိသုဒ္ဓိ မေ အာရောစေဟိ''တိ (မဟာဝ. ၁၆၄) ဝတ္တုံ လဘတိ။ ''သန္တိံ သင္ဃဿ ကရဏီယာနိ''တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဝစနဝိပလ္လာသေန **''သန္တိံ သင္ဃဿ ကရဏီယ''** န္တိ ဝုတ္တံ။ **တေသဥ္စ အတ္တနော စ ဆန္ဒဟရိသုဒ္ဓိံ ဒေတိ** တိ တေဒ္ဓ ဆန္ဒော စ ဆန္ဒဟရိသုဒ္ဓိ စ **ဆန္ဒဟရိသုဒ္ဓိ,** တံ ဒေတီတိ သရူပေကသေသနယေန အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဣတရာ**တိ အညေသံ ဆန္ဒဟရိသုဒ္ဓိ။ **ဗိဠာလသင္ခလိကာ ဆန္ဒဟရိသုဒ္ဓီ** တိ ဧတ္ထ **ဗိဠာလသင္ခလိကာ** နာမ ဗိဠာလဗန္ဓနံ။ တတ္ထ ဟိ သင္ခလိကာယ ပဌမဝလယံ ဒုတိယဝလယံယေဝ ပာပုဏာတိ, န တတိယံ, ဧဝမယမ္ပိ ဆန္ဒဟရိသုဒ္ဓိ အာယကေန ယဿ ဒိန္နာ, တတော အညတ္ထ န ဂစ္ဆတီတိ (သာရတ္ထ. ဋီ. မဟာဝဂ္ဂ ၃.၁၆၄; ဝိ. ဝိ. ဋီ. မဟာဝဂ္ဂ ၂.၁၆၄)။ တသ္မာ သာ ဗိဠာလသင္ခလိကသဒိသတ္တာ ''ဗိဠာလသင္ခလိကာ''တိ ဝုတ္တာ။ ဗိဠာလသင္ခလိကဂ္ဂဟဏဉ္စေတ္ထ ယာသံ ကာသဉ္စိ သင္ခလိကာနံ ဥပလက္ခဏမတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဥတုက္ခာန န္တိ တံ တံ ကိရိယံ အရတိ ဝတ္တေတီတိ **ဥတု,** တဿ အက္ခာနံ ဥတုက္ခာနံ, ဥတုအာစိက္ခနန္တိ အတ္ထော။ ယထာ စ တဿ အာစိက္ခနံ, တံ သရူပတော ဒဿေတုံ **''ဟေမန္တာဒီန''** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဂဏနာ**တိ ကလနာ။ ဘိက္ခုနီနံ အဋ္ဌဂရုဓမ္မေဟိ သြဝဒနံ **ဘိက္ခုနောဝါဒော။ သေ့ဝ ဥပောသထောတိ အာဂန္တွာ** တိ ''သေ့ဝ ဥပောသထော ဟောတီ''တိ ဝုတ္တေ အဇ္ဇေဝ အာဂန္တွာ ပန္နရသိကေ ဥပောသထေ ပက္ခဿ စာတုဒ္ဒသိယံ, စာတုဒ္ဒသိကေ တေရသိယံ အာဂန္တွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **မဟာပစ္စရိယံ** ပန ''ပက္ခဿ တေရသိယံယေဝ အာဂန္တွာ 'အယံ ဥပောသထော စာတုဒ္ဒသိကော တ ပန္နရသိကော တ'တိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗ''န္တိ (ပာစိ. အဋ္ဌ. ၁၄၉) ဝုတ္တံ။ ဧဝံ ပုစ္ဆိတေန စ ဘိက္ခုနာ သစေ စာတုဒ္ဒသိယံ ဥပောသထံ ကရောန္တိ, ''စာတုဒ္ဒသိကော ဘဂိနီ''တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ သစေ ပန္နရသိယံ ကရောန္တိ, ''ပန္နရသိကော ဘဂိနီ''တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ''အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, ဥပေတွေ ဗာလံ, ဥပေတွေ ဂိလာနံ, ဥပေတွေ ဂမိကံ အဝသေသေဟိ သြဝဒိတုံ ဂဟေတု''န္တိ (စူဠဝ. ၄၁၄) ဝုတ္တတ္တာ **''တံ ဥပေတွ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ အာရောစနဝိဓာနံ အဇာနန္တော **ဗာလော။** စာတုဒ္ဒသိကပန္နရသိကေသု ဥပောသထေသု တ ဟဋ္ဌိပဒေ တ ဂန္တုကာမော **ဂမိယော,** ဒုတိယပက္ခဒိဝသတော ပန ပဋ္ဌာယ တတော ဥဒ္ဓံ ဂစ္ဆန္တော ဣဓ ဂမိယော နာမ န ဟောတိ။ အရညေ နိဝသော အဿ သာတိ **အာရညိကော။** သောပိ ''အဟံ အရညတသိ, သေ့ဝ ဥပောသထော, ဝိဟာရေ န ဝသာမီ''တိ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတုံ န လဘတိ။ ယဒိ န ဂဏှေယျ, ဒုက္ကဋံ အာပဇ္ဇေယျ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ''န, ဘိက္ခဝေ, သြဝဒေ န ဂဟေတဗ္ဗော, ယော န ဂဏှေယျ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ''တိ (စူဠဝ. ၄၁၄)။ တေန ပန ပစ္စာဟရဏတ္ထာယ သင္ကေတော ကာတဗ္ဗော။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ''အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, အာရညိကေန ဘိက္ခုနာ သြဝဒံ ဂဟေတုံ, သင္ကေတဥ္စ ကာတုံ အတြ ပတိဟရိဿာမီ''တိ (စူဠဝ. ၄၁၅)။ တသ္မာ အာရညိကေန ဘိက္ခုနာ သစေ ဘိက္ခုနီနံ ဝသနကမေ ဘိက္ခာ လဗ္ဗတိ, တတ္ထ ထေဝ စရိတွာ ဘိက္ခုနိယော ဒိသွာ အာရောစေတွာ ဂန္တဗ္ဗံ။ နော စဿ တတ္ထ ဘိက္ခာ သုလဘာ ဟောတိ, သာမန္တ တကမေ စရိတွာ ဘိက္ခုနီနံ ကမံ အာဂမ္မ တထေဝ ကာတဗ္ဗံ။ သစေ ဒူရံ ဂန္တဗ္ဗံ ဟောတိ, သင္ကေတော ကာတဗ္ဗော ''အဟံ အသုကံ နာမ တုမှာကံ ကမဒွာရေ သဘံ တ မဏ္ဍပံ တ ရုက္ခမူလံ တ ဥပသင်္ကမိဿာမိ, တတ္ထ အာဂစ္ဆေယျာထာ''တိ။ ဘိက္ခုနီဟိ တတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ, အဂန္တုံ န လဗ္ဗတိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ''န, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနိယာ သင္ကေတံ န ဂန္တဗ္ဗံ, ယာ န ဂစ္ဆေယျ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ''တိ (စူဠဝ. ၄၁၅)။ **ဥပောသထဂ္ဂေ** တိ ဥပောသထကရဏဋ္ဌာနေ။ **အဋ္ဌဟိ အင္ဂေဟိ** တိ –

''သီလဝါ ဟောတိ, ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတိ အာစာရဂောစရသမ္ပန္နော, အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ ဗဟုဿုတော ဟောတိ သုတဓရော သုတသန္နိစယော, ယေ တေ ဓမ္မာ အာဒိကလ္ယာဏာ မဇ္ဈေကလ္ယာဏာ ပရိယောသာနကလ္ယာဏာ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ အဘိဝဒန္တိ, တထာရူပဿ ဓမ္မာ ဗဟုဿုတာ ဟောန္တိ, ဓာတာ ဝစသာ ပရိစိတာ, မနသာ အနုပေက္ခိတာ, ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ။ ဥဘယာနိ ခေါ ပနဿ ပါတိမောက္ခာနိ ဝိတ္ထာရေန သွာဂတာနိ ဟောန္တိ သုဝိဘတ္တာနိ သုပ္ပဝတ္တီနိ သုဝိနိစ္ဆိတာနိ သုတ္တသော အနုဗျဉ္ဇနသော။ ကလျာဏဝါစော ဟောတိ ကလျာဏဝါက္ကရဏော။ ယေဘုယျေန ဘိက္ခုနီနံ ပိယော ဟောတိ မနာပေါ။ ပဋိဗလော ဟောတိ ဘိက္ခုနိယော သြဝဒိတုံ။ န ခေါ ပနေတံ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿ ပဗ္ဗဇိတာယ ကာသာယဝတ္ထဝသနာယ ဂရုဓမ္မံ အဇ္ဈာပန္နပုဗ္ဗော ဟောတိ။ ဝီသတိဝဿော ဝါ ဟောတိ အတိရေကဝီသတိဝဿော ဝါ''တိ (ပာစိ. ၁၄၇) –

ကြမေဟိ အင်္ဂဟိ အင်္ဂေဟိ။ **ဟသာဒိကေနာ**တိ ပသာဒာဝဟေန နိဒ္ဒေသေန ကာယဝစီမနောကမ္မေန။ **သမ္မာဒေတူ** တိ တိဝိဓံ သိက္ခံ သမ္မာဒေတု။ ယဒာ ပန တာဟိ ဘိက္ခုနီဟိ ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသကံယေဝ ဒိသွတ ဩတအော ယာစိတော, တဒာ ဥပေဟာသထဂ္ဂေ သန္နိပတိတေဟိ ဘိက္ခုသင်္ဃေဟိ ပုဗ္ဗကိစ္စဝသေန "အတ္ထိ ကာစိ ဘိက္ခုနိယော ဩတဒံ ယာစမာနာ"တိ ပုစ္ဆိတေ "ဧဝံ ဝဒေဟီ"တိ အတ္တနာ ဝတ္တဗ္ဗဝစနံ အညေန ကထာပေတွတ "အတ္ထိ ကောစိ ဘိက္ခု ဘိက္ခုနောဝါဒကော သမ္မတော"တိအာဒိံ သယံ ဝတွတ ပုန သယမေဝ ဂန္တွတ ဘိက္ခုနီနံ အာရောစေတဗ္ဗံ။ အညေန တ ဘိက္ခုနာ တ သ္မိံ ဒိဝသေ ဟတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသာပေတဗ္ဗံ။ **ကြဒ္တိ** "တာဟီ"တိ ဗဟုဝစနံ။ **ကေတော** သဟေဝ။

ဥတ္တိဋ္ဌပကေန တ တိ ယတ္ထ တိဏ္ဏံ ဝသနဋ္ဌာနေ ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသော နတ္ထိ, တတ္ထ ဥတ္တိဋ္ဌပနကေန တ။ **ကြတရေန တ**တိ ယတ္ထ ဒွေဝ ဘိက္ခူ ဝသန္တိ, ဧကော တ, တတ္ထ ကြတရေန တ ဘိက္ခုနာ သစေ သယမေဝ သမ္မတော, "အဟ"န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ ။ **တထေတ**တိ ဥပေဟာသထဂ္ဂေ ဝုတ္တသဒိသမေဝ။ **"အာရောစေတွတတ"**တိ ကြမိနာ အနာရောစနံ ပဋိက္ခိပတိ။ "န, ဘိက္ခဝေ, ဩတအော န အာရောစေတဗ္ဗော, ယော န အာရောစေယျ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ"တိ (စူဠဝ. ၄၁၅) ဝစနတော ဩတဒံ ဂဟေတွတ ဥပေဟာသထဂ္ဂေ အနာရောစေတုံ န ဝဋ္ဋတိ။

ပရိသုဒ္ဓဘာဝ န္တိ အာပတ္တိယာ ပရိသုဒ္ဓတံ။ **အာရောစေထာ**တိ အာဝိ ကရောထ။ **ဧတ္ထ သိယာ** တိ "ဟတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိဿာမီ"တိ ဧတသ္မိံ ပဒေ အယမနုယောကေ ဘဝေယျ။ ကိံ တံ, ယံ သိယာတိ အာဟ **"သင်္ဃော ဥပေဟာသထံ ကရေယျာ"**တိအာဒိ။ **ပုဗ္ဗေနာပရံ သန္ဓိယတီ** တိ ပုဗ္ဗဝစနေန အပရံ ဝစနံ သန္ဓာနံ ဂစ္ဆတိ။ **သာမဂ္ဂိယာ** တိ ကာယစိတ္တ တေဟိ သဟိတတာယ။ **ဂဏဿာ** တိ ဥဒ္ဒေသကံ ဌပေတွတ စတုဝဂ္ဂေ သေသဘိက္ခူနံ။ **သင်္ဃဿ ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ဟောတီ** တိ သင်္ဃေန ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ဟောတိ။ ကရဏတ္ထေ စေတံ သာမိဝစနံ။ **ဧတ္ထာ** တိ ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသေ။ **လက္ခဏ** န္တိ သဘာဝေ။

ထေရာ စ နတ စ မဇ္ဈိမာ စာ တိ ဧတ္ထ ဒသဝဿာ, အတိရေကဒသဝဿာ စ **ထေရာ**။ ဦနပဉ္စဝဿာ **နတ**။ ပဉ္စဝဿာ, အတိရေကပဉ္စဝဿာ စ **မဇ္ဈိမာ** ။ **အဋ္ဌိံ ကတွတ** တိ အတ္တာနံ တေန ဟတိမောက္ခေန အတ္ထိကံ ကတွတ, တံ တ ဟတိမောက္ခံ "ကြဒံ မယှံ ဟတိမောက္ခ"န္တိ အတ္ထိံ ကတွတ။ **မနသိ ကရိတွတတ**တိ စိတ္တေ ဌပေတွတ။ **သောတ ဒွတရဝသေနာ**တိ သောတဒွတရိကဇဝနဝိညာဏဝသေန။ **သဗ္ဗစေတသာ သမန္နာဟရာမာ** တိ စိတ္တဿ ထောကမ္ပိ ဗဟိ ဂန္တုံ အဒေန္တာ သဗ္ဗေန စိတ္တေန အာဝဇ္ဇေမ, သလ္လက္ခေမာတိ အတ္ထော။ **မနသိ ကရောမာ**တိ အာဝဇ္ဇေမ, သမန္နာဟရာမာတိ အတ္ထော။ သော စ ခော မနသိကာရော န ဧတ္ထ အာရမ္မဏပဋိဟာဒနလက္ခဏော, အထ ခော ဝီထိပဋိဟာဒနဇဝနပဋိဟာဒနမနသိကာရပုဗ္ဗကစိတ္တေ ဌပနလက္ခဏောတိ အာဟ **"ဧကဂ္ဂစိတ္တာ ဟုတွတ စိတ္တေ ဌပေယျာမာ"**တိ။ **န သမေတီ**တိ န သံဂစ္ဆတိ။ ကသ္မာ န သံဂစ္ဆတီတိ အာဟ **"သမဂ္ဂဿ ဟိ"** တိအာဒိ။ ကိဉ္စ ဘိယျော တိ အာဟ **"ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသကော စာ"** တိအာဒိ။ **သင်္ဃပရိယာပန္နော** တိ သင်္ဃေ ပရိယာပန္နော အန္တောဂဓော။

ကြအနိ တံ ဒဿေတုန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **အာယသ္မန္တော** တိ သန္နိပတိတာနံ ပိယဝစနေန အာလပနံ။

အလဇ္ဇိတာ တိ အလဇ္ဇိတာယ, အလဇ္ဇနဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ တတိယတ္ထေ ဟိ ကြဒံ ပစ္စတ္တဝစနံ။ **"အညာဏတာ"**တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ကုက္ကုစ္စပကတတာ** တိ ကုက္ကုစ္စေန အဘိဘူတတာယ။ **သတိသမ္မောသာ** တိ သတိဝိပ္ပဝါသတော။ **ဝီတိက္ကမ** န္တိ သိက္ခာပဒဝီတိက္ကမနံ။

သဉ္ဆိစ္စာ တိ သဉ္စေတေတွတ, အကပ္ပိယဘာဝံ ဇာနန္တောယေဝ ဝီတိက္ကမစိတ္တံ ပေသေတွတတိ အတ္ထော။ **ပရိဂူဟတီ**တိ နိဂူဟတိ န ဒေသေတိ န ဝုဋ္ဌာတိ။ လဇ္ဇာယ ပရိဂူဟန္တော အလဇ္ဇီ န ဟောတိ, "ကိံ ကြမိနာ"တိ အနာဒရိယေန ပရိဂူဟန္တော အလဇ္ဇီ ဟောတီတိ ဒဿေတိ။ **အဂတိဂမနဉ္စ ဂစ္ဆတီ** တိ ဘဏ္ဍဘာဇနီယဋ္ဌာနာဒီသု ဆန္ဒာဂတိအာဒိ ဘေဒံ အဂတိဂမနဉ္စ ဂစ္ဆတိ။ **အလဇ္ဇိပုဂ္ဂလော** တိ အဇ္ဈတ္တိကသမုဋ္ဌာနလဇ္ဇာဝိရဟိတော ပုဂ္ဂလော။ ဧတ္ထ စ "သဉ္ဆိစ္စာ"တိ ကြမိနာ အနာဒရိယဝသေနေဝ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇန္တော, အာပန္နဉ္စ အာပတ္တိံ ပရိဂူဟန္တော, ဘဏ္ဍဘာဇနီယဋ္ဌာနာဒီသု အဂတိဂမနံ ဂစ္ဆန္တော စ အလဇ္ဇီ ဟောတိ, န ကြတရောတိ ဒဿေတိ။

မန္ဒော တိ မန္ဒပညော, အပညဿေဝေတံ နာမံ။ **မောမူဟော**တိ အတိသံမူဠှော။ **ဝိရာဓေတီ**တိ န ရာဓေတိ န သာဓေတိ။ **ကုက္ကုစ္စေ** တိ ဝိနယသံသယေ။ **ကပ္ပိယံ စေ ကတ္တဗ္ဗံ သိယာ** တိ ဝိနယဓရံ ပုစ္ဆိတွတ တေန ဝတ္ထုံ ဩလော

ကေတွာ မာတိကံ, ပဒဘာဇနံ, အန္တရာပတ္တိံ, အနာပတ္တိဉ္စ ဩလောကေတွာ “ကပ္ပတိ, အာဝုသော, မာ ဧတ္ထ ကင်္ခိ”တိ ဝုတ္တော ကတ္တဗ္ဗံ ဘဏေယျ။

သဟသေယျစီဝရဝိပ္ပဝါသာဒီနိ တိ ဧတ္ထ **သဟသေယျာ** နာမ အနုပသမ္ပန္နေန ဥတ္တရိဒိရတ္တတိရတ္တံ သဟသေယျာပတ္တိ, **ဝိပ္ပဝါသော** နာမ ဧကရတ္တဆာရတ္တဝသေန ဝိပ္ပဝါသော။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန သတ္တာဟာတိက္ကမာဒီသု အာပတ္တိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **သတ္တန္နံ အာပတ္တိက္ခန္ဓာန**န္တိ ပါရာဇိကသင်္ဃာဒိသေသထုလ္လစ္စယပါစိတ္တိယပါဋိဒေသနီယဒုက္ကဋဒုဗ္ဘာသိတသင်္ခါတာနံ သတ္တန္နံ အာပတ္တိက္ခန္ဓာနံ။

ဒေသေတု ဝါ ပကာသေတု ဝါတိ သင်္ဃမဇ္ဈေ ဝါ ဂဏမဇ္ဈေ ဝါ ပုဂ္ဂလေ ဝါ ဒေသေတု ဝါ ပကာသေတု ဝါ။ ဧတ္ထ စ **ပါရာဇိကာပတ္တိဒေသနာ** နာမ ဘိက္ခုဘာဝဿ ပရိစ္စာဂေါ။ ဝုဋ္ဌာနံ ပန ဒေသနာဝိသေသတ္တာ “ဒေသနာ”တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ပကာသေတု ဝါ**တိ အာရောစေတု ဝါ။

ဧဝံ အနာပန္နာ ဝါ တိ ဧဝံ ဆန္နံ အာကာရာနံ အညတရေန အနာပန္နာ ဝါ။ **ဝုဋ္ဌိတာ ဝါ** တိ ပရိဝါသာဒိနာ ဝုဋ္ဌိတာ ဝါ။ **အာရောစိတာ ဝါ**တိ အာဝိကတာ ဝါ။ အာရောစနေ စ “တုယှံ သန္တိကေ ဧကံ အာပတ္တိံ အာဝိကရောမိ”တိ ဝါ “အာစိက္ခာမိ”တိ ဝါ “အာရောစေမိ”တိ ဝါ “မမ ဧကံ အာပတ္တိံ အာပန္နဘာဝံ ဇာနာဟီ”တိ ဝါ ဝဒတု, “ဧကံ ဂရုကံ အာပတ္တိံ အာဝိကရောမိ”တိ ဝါ အာဒိနာ နယေန ဝဒတု, သဗ္ဗေဟိပိ အာကာရေဟိ အာရောစိတာဝ ဟောတိ။ သစေ ပန ဂရုကာပတ္တိံ အာဝိကရောန္တော “လဟုကာပတ္တိံ အာဝိကရောမိ”တိအာဒိနာ နယေန ဝဒတိ, အနာဝိကတာ ဟောတိ အာပတ္တိ။ ဝတ္ထုံ အာရောစေတိ, အာပတ္တိံ အာရောစေတိ, ဥဘယံ အာရောစေတိ, တိဝိဓေနာပိ အာရောစိတာဝ ဟောတိ။ **အသန္တိယာ အာပတ္တိယာ**တိ ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏေ ဘုမ္မံ။ **တုဏှီဘာဝေနာပိ ဟီ**တိ ဧတ္ထ န ကေဝလံ “အာမ, မယံ ပရိသုဒ္ဓါ”တိ ဝုတ္တေယေဝ, အထ ခေါ တုဏှီဘာဝေနာပီတိ **အပိ**သဒ္ဒဿ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကိံ တံ ယာဝတတိယာနုသာဝိတံ နာမ, ကထဉ္စေတံ ယာဝတတိယာနုသာဝိတံ ဟောတီတိ ဝိစာရဏာယံ အာစရိယာနံ မတိဘေဒမုခေန တမတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ယာဝတတိယံ အနုသာဝိတံ ဟောတီတိ ဧတ္ထာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယဒေတံ တိက္ခတ္တုံ အနုသာဝိတန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **အတ္ထဗျဉ္ဇနဘေဒတော** တိ အရီယတိ ဉာယတီတိ **အတ္ထော,** အဘိဓေယျံ, ဗျဉ္ဇီယတိ အတ္ထော အနေနာတိ **ဗျဉ္ဇနံ,** အက္ခရံ, အတ္ထော စ ဗျဉ္ဇနဉ္စ **အတ္ထဗျဉ္ဇနာနိ,** တေသံ ဘေဒော **အတ္ထဗျဉ္ဇနဘေဒော,** တတော, အတ္ထဿ စ ဗျဉ္ဇနဿ စ ဝိသဒိသတ္တာတိ အတ္ထော။

ဣဒါနိ တမေဝတ္ထံ ဝိဘာဝေတုံ **“အနုသာဝနေနပိ နာမာ”**တိအာဒိမာဟ။ **ဟီ**တိ ကာရဏတ္ထေ နိပါတော။ တဿ ပန “အဘိန္န”န္တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **တေနာ**တိ ဘိန္နတ္တာ။ **အဿာ** တိ “ယဿ သိယာ”တိအာဒိဝစနတ္တယဿ။ အဝဿဉ္စေတမေဝံ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗံ, အညထာ အတိပ္ပသင်္ဂေါပိ သိယာတိ ဒဿေတုံ **“ယဒိ ဧတ”**န္တိအာဒိမာဟ။ **ဧတ**န္တိ “ယဿ သိယာ”တိအာဒိဝစနတ္တယံ။ အပရေ “အနုသာဝိတ”န္တိ ပဒံ န အတီတတ္တံ ဒီပေတိ, အထ ခေါ အနာဂတတ္တံ။ ဓာတွတ္ထသမ္ဗန္ဓေ ကာလန္တရဝိဟိတောပိ ပစ္စယော ကာလန္တရေ သာဓု ဟောတီတိ ဝိကပ္ပေသုံ။ တေနာဟ **“အပရေ ‘အနုသာဝိတ’န္တိ ပဒဿာ”** တိအာဒိ။ **ဥပရိ ဥဒ္ဒေသာဝသာနေ** တိ ပါရာဇိကုဒ္ဒေသာဝသာနေ။ **အတ္ထယုတ္တီနံ အဘာဝတော** တိ အနာဂတတ္တဿ စ ကာရဏဿ စ အဘာဝတော။ ဣဒါနိ တမေဝ ဝိဘာဝေတုံ **“ဣဒံ ဟိ”**တိအာဒိမာဟ။ ကထမေတံ ဝိညာယတီတိ အာဟ **“ယဒိ စဿာ”** တိအာဒိ။ **အယန္တိ** အနာဂတကာလော။ **အနုသာဝိတံ ဟေဿတီတိ ဝဒေယျာ** တိ အနုပ္ပယောဂံ အနာဂတကာလံ ကတွာ “အနုသာဝိတံ ဟေဿတီ”တိ ဗုဒ္ဓေါ ဝဒေယျ။ အယံ ဟေတ္ထာဓိပ္ပာယော – ယဒိ စေတ္ထ ဓာတွတ္ထသမ္ဗန္ဓေ **တ**-ပစ္စယော သိယာ, တထာ သတိ ဓာတွတ္ထသမ္ဗန္ဓော နာမ ဝိသေသနဝိသေဿဘာဝေါ, သော စ အနုပ္ပယောဂဿ သမာနတ္ထဘာဝေ သတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, နာသတီတိ “ဟေဿတီ”တိ အနုပ္ပယောဂံ ဝဒေယျ, န စ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ အနာဂတံ န ဒီပေတိ, အတီတကာလမေဝ ဒီပေတီတိ။ **အနုသာဝိယမာနေတိ ဝစနတော**တိ “အနုသာဝိယမာနေ”တိ ဝတ္တမာနကာလဝစနတော။ ယဒိ ဧဝံ “ယာဝတတိယံ အနုသာဝိတံ ဟောတီ”တိ ကိမိဒန္တိ အာဟ **“ယာဝတတိယ”**န္တိအာဒိ။ ကိံ တေန လက္ခီယတိ, ယေနေတံ လက္ခဏဝစနမတ္တံ သိယာတိ အာဟ **“တေနာ”**တိအာဒိ။ **တေနာ**တိ လက္ခဏဝစနမတ္တေန ဟေတုနာ။

တဒေတန္တိ ဟတိမောက္ခံ။ **တံ ပနေတန္တိ** ''တတ္တာယသ္မန္တေ ပုစ္ဆာမိ''တိအာဒိကံ ယာဝတတိယာနုသာဝနံ။ **န ဒိ
သ္သတီ**တိ နောပလဗ္ဘတိ။ **ဣမမေဝ စ အတ္ထံ** န္တိ ဣမံ အမေ့ဟဟိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ။ ယဒိ ဟိ ''ယဿ သိယာ အာပ
တ္တိ''တိအာဒိဝစနတ္တယံ ယာဝတတိယာနုသာဝနံ သိယာ, တဒေဝ **ဥပောသထက္ခန္ဓကေ** (မဟာဝ. ၁၃၂ အာဒယော) ဝ
ဒေယျ, န ပန ''သကိမ္ပိ အနုသာဝိတံ ဟောတီ''တိအာဒိကန္တိ အဓိပ္ပာယော။ နနု စာယံ ဝိနိစ္ဆယော အဋ္ဌကထာသု န
အာဂတော, အထ ကုတော လဒ္ဓောတိ အာဟ **''အယမေတ္ထာ''** တိအာဒိ။ ဝိနယဋ္ဌာနေသု ကတပရိစယာနံ အာစရိယာနံ တံ
တံ အတ္ထံ ဉာပေန္တီ ပဝေဏိ **အာစရိယပရမ္ပရာ,** တာယ အာဘတော အာနီတော **အာစရိယပရမ္ပရာဘတော** ။

နနု သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ဟစိတ္တိယေန ဘဝိတဗ္ဗံ, အထ ကထံ ဒုက္ကဋာပတ္တိ ဟောတီတိ အာဟ **''သာ စ ခေါ
န မုသာဝါဒလက္ခဏေနာ''**တိအာဒိ။ **သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ကိံ ဟောတီ** တိ ယွတယံ ''သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ အဿ
ဟောတီ''တိ ဝုတ္တော, သော အာပတ္တိတော ကိံ ဟောတိ, ကတရာ အာပတ္တိ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **ဒုက္ကဋံ ဟောတီ**
တိ ဒုက္ကဋာပတ္တိ ဟောတိ။ **ဝစီဒွါရေ အကိရိယသမုဋ္ဌာနာပတ္တိ ဟောတီ** တိ အဿ ဟိ ဘိက္ခုနော အဓမ္မိကာယ ပ
ဋိညာယ တုဏှီဘူတဿ နိသိန္နဿ မနောဒွါရေ အာပတ္တိ နာမ နတ္ထိ။ ယသ္မာ ပန အာဝိကာတဗ္ဗံ နာဝိကာသိ, တေ
နဿ ဝစီဒွါရေ အကိရိယတော အယံ အာပတ္တိ သမုဋ္ဌာတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣအနိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဟဋ္ဌိယာ သာဓေ
တုံ **''ဝုတ္တမ္ပိ စေတ''** န္တိအာဒိမာဟ။ တေံ ဥပာလိတ္ထေရေန ပရိဝါရေ သေဒမောစနကထာသု (ပရိ. ၄၇၉) ဝုတ္တမ္ပိ
စာတိ အတ္ထော။

အနာလပန္တော မနုဇေန ကေနစိ တစာ တိ ကေနစိ မနုဇေန တစာယ အနာလပန္တော။ **ဂိရံ နော စ ပရေ ဘဏေယျ
ယာ**တိ ''ဣတိ ဣမေ သောဿန္တီ''တိ ပရပုဂ္ဂလေ သန္ဓာယ သဒ္ဒမ္ပိ န နိစ္ဆာရေယျ။ **အာပဇ္ဇေယျ တစသိက** န္
တိ တစတော သမုဋ္ဌိတံ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇေယျ။ **ပဉှာမေသာ ကုသလေဟိ စိန္တိတာ** တိ ဧတ္ထ **ပဉှာမေသာ**တိ
လိင်္ဂဗျတ္တယေန ဝုတ္တံ, ဧသော ပဉှော ကုသလေဟိ စိန္တိတောတိ အတ္ထော။ အယံ ပဉှော ဣမမေဝ မုသာဝါဒံ
သန္ဓာယ ဝုတ္တော။

တံတံသမ္ပတ္တိယာ ဝိဗန္ဓနဝသေန သတ္တသန္တာနဿ အန္တရေ ဝေမဇ္ဈေ ဧတိ အာဂစ္ဆတီတိ **အန္တရာယော,** ဒိဋ္ဌဓမ္မ
ိကာဒိအနတ္ထော, အတိက္ကမနဒ္ဓေန တသ္မိံ အန္တရာယေ နိယုတ္တော, အန္တရာယံ တ ဖလံ အရဟတိ, အန္တရာယ
ဿ တ ကရဏသီလောတိ **အန္တရာယိကော** ။ တေနာဟ **''ဝိပ္ပဋိသာရဝတ္ထုတာယာ''** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဝိပ္ပဋိသာရဝတ္ထု
တာယာတိ ဝိပ္ပဋိသာရော** နာမ ပစ္ဆာနုတာပဝသေန စိတ္တဝိပ္ပဋိသာရော, တဿ ကာရဏတာယာတိ အတ္ထော။ ပဌမ
ဇ္ဈာနာဒိပစ္စယဘူတအအပ္ပဋိသာရဝိရုဒ္ဓဿ ဝိပ္ပဋိသာရဿ ပစ္စယတ္တာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဟမောဇ္ဇာဒိသမ္ဘဝ**
န္တိ ဒုဗ္ဗလတရုဏာ ပီတိ ဟမောဇ္ဇံ, တံ အာဒိ ယေသံ တေ **ဟမောဇ္ဇာဒယော,** တေသံ သမ္ဘဝော ပဋိလာဘော **ဟမောဇ္
ဇာဒိသမ္ဘဝေ,** တံ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန ပီတိပဿဒ္ဓာဒီနံ ဂဟဏံ။ **ပဌမဇ္ဈာနာဒီန** န္တိ ဧတ္ထာဒိသဒ္ဒေန ပန ''ဒုတိယဿ
သ ဈာနဿ အဓိဂမာယ အန္တရာယိကော, တတိယဿ ဈာနဿ အဓိဂမာယ အန္တရာယိကော, စတုတ္ထဿ ဈာန
ဿ အဓိဂမာယ အန္တရာယိကော, ဈာနာနံ, ဝိမောက္ခာနံ, သမာဓီနံ, သမာပတ္တီနံ, နေက္ခမ္မာနံ, နိဿရဏာနံ, ပဝိဝေ
ကာနံ, ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အဓိဂမာယ အန္တရာယိကော''တိ (မဟာဝ. ၁၃၅) ဝုတ္တဒုတိယဇ္ဈာနာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္
ဗော။ ''တသ္မာ''တိ ဝုတ္တေ **ယံတံ**သဒ္ဒာနံ အဗျဘိစာရိတသမ္ဗန္ဓတာယ ''ယသ္မာ''တိ အယမတ္ထော ဥပဋ္ဌိတောယေဝ
ဟောတီတိ အာဟ **''တသ္မာတိ ယသ္မာ''** တိအာဒိ။ **ဇာနန္တေနာ** တိ ဇာနမာနေန။ ဣမိနာဿ သမ္ပဇာနမုသာဝါဒဿ
သစိတ္တကတံ ဒဿေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိံ အပေက္ခတီတိ **ဝိသုဒ္ဓာပေက္ခော,** တေန ဝိသုဒ္ဓာပေက္ခေန။ သာ စ ဝိသုဒ္ဓိ ဣဓ ဝု
ဋ္ဌာနာဒီတိ အာဟ **''ဝုဋ္ဌာတုကာမေန ဝိသုဇ္ဈိတုကာမေနာ''** တိ။ ဝုဋ္ဌာနကမိနိတော သင်္ဃာဒိသေသတော ဝုဋ္ဌာတုကာ
မေန, ဒေသနာကမိနိတော ဝိသုဇ္ဈိတုကာမေနာတိ အတ္ထော။ **သင်္ဃမဇ္ဈေ တ ဂဏမဇ္ဈေ တ ဧကပုဂ္ဂလေ တ** တိ ဥ
ပောသထဂ္ဂေ သင်္ဃဿ အာရောစနဝသေန သင်္ဃမဇ္ဈေ တ တတ္ထေဝ ဥဘတော နိသိန္နာနံ အာရောစနဝသေန ဂဏ
မဇ္ဈေ တ အနန္တရဿ အာရောစနဝသေန ဧကပုဂ္ဂလေ တ ပကာသေတဗ္ဗာ။ **ဣတော ဝုဋ္ဌဟိတွာတ** တိ ဣတော ဥပောသ
ထဂ္ဂတော ဝုဋ္ဌာယ။ ဧတ္ထ ပန သဘာဂေယေဝ ဝတ္တဗ္ဗော။ ဝိသဘာဂဿ ဟိ ဝုစ္စမာနေ ဘဏ္ဍနကလဟသင်္ဃ
ဘေဒာဒီနိပိ ဟောန္တိ။ တသ္မာ တဿ အဝတွာ ''ဣတော ဝုဋ္ဌဟိတွာ ပဋိကရိဿာမီ''တိ အာဘောဂံ ကတွာ ဥပော
သထော ကာတဗ္ဗောတိ **အန္ဓကဋ္ဌကထာယံ** (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၇၀) ဝုတ္တံ။

ကရဏတ္ထေ တိ တတိယာဝိဘတ္တိအတ္ထေ။ ကတ္တရိ ဟေတံ ပစ္စတ္တဝစနံ ဟောတိ ဖာသုသဒ္ဒာပေက္ခာယ။ **ပစ္စတ္တဝစန** န္တိ ပဌမာဝစနံ။ **ပဌမဗ္ဘာနာဒီနံ အဓိဂမာယ ဖာသု ဟောတီ** တိ အဓိဂမတ္ထံ တဿ ဘိက္ခုနော ဖာသု ဟောတိ သုခံ ဟောတိ သံဝရဿ အဝိပ္ပဋိသာရဟေတုတ္တာ။ တေနာဟ **"အဝိပ္ပဋိသာရမူလကာန"** န္တိအာဒိ။ ဟပပုညာနံ ကတာကတဝသေန စိတ္တဝိပ္ပဋိသာရာဘာဝေ **အဝိပ္ပဋိသာရော,** သော မူလံ ကာရဏံ ယေသံ တေ အဝိပ္ပဋိသာရမူလာ, အဝိပ္ပဋိသာရမူလာယေဝ **အဝိပ္ပဋိသာရမူလကာ,** တေသံ အဝိပ္ပဋိသာရမူလကာနံ။ **သုခပ္ပဋိပဒါ သမ္ပဇ္ဇတီ** တိ သုခါ ပဋိပဒါ သမိဇ္ဈတိ, ပဌမဇ္ဈာနာဒီနံ သုခေန အဓိဂမော ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။ ဟောတိ စေတ္ထ –

"နိဒ္ဒေသေ ဥတ္တိဋ္ဌပနံ၊ ပုဗ္ဗကိစ္စဿ ပူရဏံ။
နိဒ္ဒေသနဿဝနေ၊ ဝိသုဒ္ဓါရောစနေ ဝိဓိ။
အနာရောစနေ စာပတ္တိ၊ ဉေယျံ ပိဏ္ဍတ္ထပဉ္စက"န္တိ။

ဣတိ ကင်္ခါဝိတရဏိယာ ဟတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ

ဝိနယတ္ထမဉ္ဇူသာယံ လီနတ္ထပ္ပကာသနိယံ

နိဒါနဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပါရာဇိကကဏ္ဍံ

ဣဒါနိ နိဒါနုဒ္ဒေသာနန္တရံ ဝုတ္တဿ ပါရာဇိကုဒ္ဒေသဿ အတ္ထံ သံဝဏ္ဏေတုံ **“ဣဒါနိ”**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **နိဒါနာနန္တရ** န္တိ ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော, နိဒါနံ အနန္တရံ ကတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တတြာ** တိ ပါရာဇိကကဏ္ဍေ။ **ပါတိမောက္ခေ** တိ ဘိက္ခုပါတိမောက္ခေ။ **စတ္တာရော** တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒော ဦနာတိရေကဘာဝနိဝတ္တနတော။ **ပါရာဇိကာ**တိ သဇာတိနာမံ။ **အာပတ္တိယော** တိ သဗ္ဗသာဓာရဏနာမံ။ ဥဒ္ဒိသီယတီတိ **ဥဒ္ဒေသော** ။ ဘာဝပ္ပဓာနောယံ နိဒ္ဒေသော။ တေနာဟ **“ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗတ”** န္တိ။

၁. ပဌမပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ

ယော ပနာတိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၁.၄၅ ဘိက္ခုပဒဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ) ဧတ္ထ ယသ္မာ **ပနာ**တိ နိပါတမတ္တံ, **ယော**တိ အတ္ထပဒံ, တဉ္စ အနိယမေန ပုဂ္ဂလံ ဒီပေတိ။ တသ္မာ တဿ အတ္ထံ ဒဿေန္တော **“ယော ကောစီ”**တိ အာဟ။ ယသ္မာ ပန ယော ယောကောစိ နာမ, သော အဝဿံ လိင်္ဂယုတ္တဇာတိနာမဂေါတ္တသီလဝိဟာရဂေါစရဝယေသု ဧကေနာကာရေန ပညာယတိ, တသ္မာ တံ တထာ ဉာပေတုံ **“ရဿဒီဃာဒိနာ”** တိအာဒိမာဟ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန နဝကမဇ္ဈိမာဒီနံ ဂဟဏံ။ **လိင်္ဂါဒိဘေဒေနာ**တိ လိင်္ဂိယတိ ဉာယတိ ဧတေနာတိ **လိင်္ဂံ,** တံ အာဒိ ယေသံ တေတိ **လိင်္ဂါဒယော,** တေသံ ဘေဒော **လိင်္ဂါဒိဘေဒော,** တေန လိင်္ဂါဒိဘေဒေန။ ဧတ္ထာဒိသဒ္ဒေန ပန ယုတ္တာဒီနံ ဂဟဏံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – **လိင်္ဂဝသေန** ယာဒိသော ဝါ တာဒိသော ဝါ ဟောတု, ဒီဃော ဝါ ရဿော ဝါ ကာဠော ဝါ ဩဒါတော ဝါ မင်္ဂုရစ္ဆဝိ ဝါ ကိသော ဝါ ထူလော ဝါ။ **ယောဂဝသေန** ယေန ဝါ တေန ဝါ ယုတ္တော ဟောတု, နဝကမ္မယုတ္တော ဝါ ဥဒ္ဒေသယုတ္တော ဝါ ဝါသဓုရယုတ္တော ဝါ။ **ဇာတိဝသေန** ယံဇစ္စော ဝါ တံဇစ္စော ဝါ ဟောတု, ခတ္တိယော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဝေဿော ဝါ သုဒ္ဒော ဝါ။ **နာမဝသေန** ယထာနာမော ဝါ တထာနာမော ဝါ ဟောတု, ဗုဒ္ဓရက္ခိတော ဝါ ဓမ္မရက္ခိတော ဝါ သင်္ဃရက္ခိတော ဝါ။ **ဂေါတ္တဝသေန** ယထာဂေါတ္တော ဝါ တထာဂေါတ္တော ဝါ ဟောတု, ကစ္စာယနော ဝါ ဝါသိဋ္ဌော ဝါ ကောသိယော ဝါ။ **သီလေသု** ယထာသီလော ဝါ တထာသီလော ဝါ ဟောတု, နဝကမ္မသီလော ဝါ ဥဒ္ဒေသသီလော ဝါ ဝါသဓုရသီလော ဝါ။ **ဝိဟာရေသုပိ** ယထာဝိဟာရီ ဝါ တထာဝိဟာရီ ဝါ ဟောတု, နဝကမ္မဝိဟာရီ ဝါ ဥဒ္ဒေသဝိဟာရီ ဝါ ဝါသဓုရဝိဟာရီ ဝါ ။ **ဂေါစရေသုပိ** ယထာဂေါစရော ဝါ တထာဂေါစရော ဝါ ဟောတု, နဝကမ္မဂေါစရော ဝါ ဥဒ္ဒေသဂေါစရော ဝါ ဝါသဓုရဂေါစရော ဝါ။ **ဝယေသုပိ** ယော ဝါ သော ဝါ ဟောတု ထေရော ဝါ နဝေါ ဝါ မဇ္ဈိမော ဝါ, အထ ခေါ သဗ္ဗောဝ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ “ယော”တိ ဝုစ္စတီတိ။

ဣဒါနိ **“ဘိက္ခူ”** တိ ပဒံ သံဝဏ္ဏေတုံ **“ဧဟိဘိက္ခူပသမ္ပဒါ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ “ဧဟိ ဘိက္ခူ”တိ ဘဂဝတော ဝစနမတ္တေန ဘိက္ခုဘာဝေါ **ဧဟိဘိက္ခူပသမ္ပဒါ** ။ “ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမီ”တိအာဒိနာ (မဟာဝ. ၁၀၅) နယေန တိက္ခတ္တုံ ဝါစံ ဘိန္ဒိတွာ ဝုတ္တေဟိ တီဟိ သရဏဂမနေဟိ ဥပသမ္ပဒါ **သရဏဂမနူပသမ္ပဒါ** ။ **ဩဝါဒပ္ပဋိဂ္ဂဟဏူပသမ္ပဒါ** (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၁.၄၅) နာမ –

> “တသ္မာတိဟ တေ, ကဿပ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ ‘တိဗ္ဗံ မေ ဟိရောတ္တပ္ပံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ ဘဝိဿတိ ထေရေသု နဝေသု မဇ္ဈိမေသူ’တိ, ဧဝဉှိ တေ ကဿပ သိက္ခိတဗ္ဗံ။ တသ္မာတိဟ တေ, ကဿပ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ ‘ယံ ကိဉ္စိ ဓမ္မံ သုဏိဿာမိ ကုသလူပသံဟိတံ, သဗ္ဗံ တံ အဋ္ဌိံ ကတွာ မနသိ ကရိတွာ သဗ္ဗစေတသာ သမန္နာဟရိတွာ ဩဟိတသောတော ဓမ္မံ သုဏိဿာမီ’တိ, ဧဝဉှိ တေ, ကဿပ, သိက္ခိတဗ္ဗံ။ တသ္မာတိဟ တေ, ကဿပ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ ‘သာတသဟဂတာ စ မေ ကာယဂတာသတိ န ဝိဇဟိဿတီ’တိ, ဧဝဉှိ တေ, ကဿပ, သိက္ခိတဗ္ဗ”န္တိ (သံ. နိ. ၂.၁၅၄) –

ဣမိနာ ဩဝါဒပ္ပဋိဂ္ဂဟဏေန မဟာကဿပတ္ထေရဿ အနုညာတဥပသမ္ပဒါ။

ပဉှာဗျာကရဏူပသမ္ပဒါ နာမ သောပါကဿ အနုညာတဥပသမ္ပဒါ။ ဘဂဝါ ကိရ ပုဗ္ဗာရာမေ အနုစင်္ကမန္တံ သောပါကသာမဏေရံ “‘ဥဒ္ဓုမာတကသညာ’တိ ဝါ သောပါက ‘ရူပသညာ’တိ ဝါ ဣမေ ဓမ္မာ နာနတ္ထာ နာနာဗျဉ္ဇနာ, ဥဒါဟု ဧကတ္ထာ ဗျဉ္ဇနမေဝ နာန”န္တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၁.၄၅) ဒသ အသုဘနိဿိတေ ပဉှေ ပုစ္ဆိ။ သော တေ

ဗ္ယာကာသိ။ ဘဂဝါ တဿ သာဓုကာရံ ဒတွာ “ကတိဝဿော တွံ, သောဟာကာ”တိ ပုစ္ဆိ။ သတ္တဝဿောဟံ ဘဂဝတိ။ “သောပါက, တွံ မမ သဗ္ဗညုတညာဏေန သဒ္ဓိံ သံသန္ဒိတွာ ပဉှေ ဗျာကာသီ”တိ အာရဒ္ဓစိတ္တော ဥပသမ္ပဒံ အနုဇာနိ, အယံ ပဉှာဗျာကရဏူပသမ္ပဒာ။

အဋ္ဌဂရုဓမ္မပဋိဂ္ဂဟဏူပသမ္ပဒာ နာမ မဟာပဇာပတိယာ အဋ္ဌဂရုဓမ္မပဋိဂ္ဂဟဏေန အနုညာတဥပသမ္ပဒာ။

ဒူတေနူပသမ္ပဒာ နာမ အဍ္ဎကာသိယာ ဂဏိကာယ အနုညာတဥပသမ္ပဒာ။

အဋ္ဌဝါစိကူပသမ္ပဒာ နာမ ဘိက္ခုနိယာ ဘိက္ခုနိသင်္ဃတော ဉတ္တိစတုတ္ထေန, ဘိက္ခုသင်္ဃတော ဉတ္တိစတုတ္ထေနာတိ ဣမေဟိ ဒွီဟိ ကမ္မေဟိ ဥပသမ္ပဒာ။

ဉတ္တိစတုတ္ထကမ္မူပသမ္ပဒာ နာမ ဘိက္ခူနံ ဧတရဟိ ဥပသမ္ပဒာ။ **ဉတ္တိစတုတ္ထေနာ** တိ တီဟိ အနုဿာဝနာဟိ, ဧကာယ စ ဉတ္တိယာတိ ဧဝံ ဉတ္တိစတုတ္ထေန။ ကိဉ္စာပိ ဟိ ဉတ္တိ သဗ္ဗပဌမံ ဝုစ္စတိ, တိဿန္နံ ပန အနုဿာဝနာနံ အတ္ထဗျဉ္ဇနဘေဒါဘာဝတော အတ္ထဗျဉ္ဇနဘိန္နံ ဉတ္တိံ တာသံ စတုတ္ထန္တိ ကတွာ “ဉတ္တိစတုတ္ထ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ **အကုပ္ပေနာ** တိ အကောပေတဗ္ဗတံ, အပ္ပဋိက္ကောသိတဗ္ဗတဉ္စ ဥပဂတေန။ **ဌာနာရဟေနာ**တိ ကာရဏာရဟေန သတ္ထု သာသနာရဟေန။ **ဥပသမ္ပန္နော** နာမ ဥပရိဘာဝံ သမာပန္နော, ပတ္တောတိ အတ္ထော။ ဘိက္ခုဘာဝေ ဟိ ဥပရိဘာဝေ, တဉ္စေသ ယထာဝုတ္တေန ကမ္မေန သမာပန္နတ္တာ “ဥပသမ္ပန္နော”တိ ဝုစ္စတိ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဣမိနာဝ ဥပသမ္ပန္နော ဣဓ ဂဟိတော, နာညေဟီတိ? ဝုစ္စတေ – ဧဟိဘိက္ခူပသမ္ပဒါ အန္တိမဘဝိကာနမေဝ, သရဏဂမနူပသမ္ပဒါ ပရိသုဒ္ဓါနံ, ဩဝါဒပ္ပဋိဂ္ဂဟဏပဉှာဗျာကရဏူပသမ္ပဒါ မဟာကဿပသောပါကာနံ, န စ တေ ဘဗ္ဗာ ပာရာဇိကာဒိလောကဝဇ္ဇံ အာပဇ္ဇိတုံ, အဋ္ဌဂရုဓမ္မပ္ပဋိဂ္ဂဟဏာဒယော စ ဘိက္ခုနီနံယေဝ အနုညာတာ။ အယဉ္စ ဘိက္ခု, တသ္မာ ဉတ္တိစတုတ္ထေနေဝ ဥပသမ္ပဒာကမ္မေန ဥပသမ္ပန္နော ဣဓ ဂဟိတော, နာညေဟီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇေသု ပန သိက္ခာပဒေသု အညေပိ ဧဟိဘိက္ခူပသမ္ပဒာဒယော ဥပသမ္ပန္နာဒယော သင်္ဂယှန္တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၄၅ ဘိက္ခုပဒဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ)။ ဝုတ္တဉ္စေတံ ဟိ “ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇေသု ပန အညေပိ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တီ”တိ။ ဣဓာနိ “အကုပ္ပေန ဌာနာရဟေန ဥပသမ္ပန္နော”တိ သံခိတ္တေန ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရေတွာ ဒဿေတုံ **“တဿ ပနာ”** တိ အာဒိမာဟ။

တတ္ထာ တိ တေသု ပဉ္စသု။ ဝသတိ ဧတ္ထာတိ **ဝတ္ထု,** အာဓာရော ပတိဋ္ဌာ။ တေနာဟ **“ဥပသမ္ပဒာပေက္ခော ပုဂ္ဂလော”**တိ။ ဦနာနိ အပရိပုဏ္ဏာနိ ဝီသတိ ဝဿာနိ အဿာတိ **ဦနဝီသတိဝဿော** ။ ဧတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဥပရိ သပ္ပာဟဏကဝဂ္ဂေ ဦနဝီသတိသိက္ခာပဒေ (ကင်္ခာ. အဋ္ဌ. ဦနဝီသတိဝဿသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ) ဝဏ္ဏယိဿာမ။ **ဧတေသူ**တိ ပဏ္ဍကာဒိသု ဧကာဒသသု အဘဗ္ဗပုဂ္ဂလေသု။ **ပဏ္ဍကော** (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၀၉) ပနေတ္ထ ပဉ္စဝိဓော ဟောတိ အာသိတ္တပဏ္ဍကော, ဥသူယပဏ္ဍကော , ဩပက္ကမိကပဏ္ဍကော, နပုံသကပဏ္ဍကော, ပက္ခပဏ္ဍကောတိ။ တေသု အာသိတ္တပဏ္ဍကဿ စ ဥသူယပဏ္ဍကဿ စ ပဗ္ဗဇ္ဇာ န ဝါရိတာ, ဣတရေသံ တိဏ္ဏံ ဝါရိတာ။ တေသုပိ ပက္ခပဏ္ဍကဿ ယသ္မိံ ပက္ခေ ပဏ္ဍကော ဟောတိ, တသ္မိံယေဝဿ ပက္ခေ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဝါရိတာတိ။ တယော စေတ္ထ ပဗ္ဗဇ္ဇူပသမ္ပဒါနံ အဘဗ္ဗတာယ အဝတ္ထူ။ တေနာဟ **“အာသိတ္တပဏ္ဍကဉ္စာ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ ယဿ ပရေသံ အင်္ဂဇာတံ မုခေန ဂဟေတွာ အသုစိနာ အာသိတ္တဿ ပရိဠာဟော ဝူပသမ္မတိ, အယံ **အာသိတ္တပဏ္ဍကော** ။ ယဿ ပရေသံ အဇ္ဈာစာရံ ပဿတော ဥသူယာယ ဥပ္ပန္နာယ ပရိဠာဟော ဝူပသမ္မတိ, အယံ **ဥသူယပဏ္ဍကော** ။ ယဿ ဥပက္ကမေန ဗီဇာနိ အပနီတာနိ, အယံ **ဩပက္ကမိကပဏ္ဍကော** (ဝိ. သင်္ဂ. အဋ္ဌ. ၁၃၅; ဝိ. ဝိ. ဋီ. မဟာဝဂ္ဂ ၂.၁၀၉)။ ယော ပန ပဋိသန္ဓိယံယေဝ အဘာဝကော ဥပ္ပန္နော, အယံ **နပုံသကပဏ္ဍကော** ။ ဧကစ္စော ပန အကုသလဝိပါကာနုဘာဝေန ကာဠပက္ခေ ပဏ္ဍကော ဟောတိ, ဇုဏှပက္ခေ ပနဿ ပရိဠာဟော ဝူပသမ္မတိ, အယံ **ပက္ခပဏ္ဍကော** တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ထေယျေန သံဝါသော ဧတဿာတိ **ထေယျသံဝါသကော** ။ သော စ န သံဝါသမတ္တဿေဝ ထေနကော ဣဓာဓိပ္ပေတော, အထ ခော လိင်္ဂဿ, တဒုဘယဿ စ ထေနကောပီတိ အာဟ **“ထေယျသံဝါသကော ပန တိဝိဓော”**တိအာဒိ။ **န ဘိက္ခုဝဿာနိ ဂဏေတီ** တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၁၀) “အဟံ ဒသဝဿော ဝါ ဝီသတိဝဿော ဝါ”တိ မုသာ ဝတွာ ဘိက္ခုဝဿာနိ န ဂဏေတိ။ **န ယထာဝုဍ္ဎံ ဘိက္ခူနံ ဝါ သာမဏေရာနံ ဝါ ဝန္ဒနံ သာဒိယတီ** တိ အတ္ထနာ မုသာ

တဒံ ကတွာ ဒဿိတဝသ္သာနုရူပေန ယထာဝုမုံ ဝန္ဒနံ နာဓိတသေတိ။ **န အာသနေန ပဋိဗာဟတီ**တိ "အပေဟိ, မေ ဇတံ ဟာပုဏာတီ"တိ အာသနေန နပ္ပဋိဗာဟတိ။ **န ဥပဟေသထာဒီသု သန္ဒိဿတီ** တိ ဥပဟေသထပ္ပတရဏာဒီသု န သန္ဒိဿတိ။ **လိင်္ဂမတ္တဿေတ** တိ ဇေသဒ္ဒေန သံတသံ နိဝတ္တေတိ။ **သမာနောတိ** သန္တော။ **လိင်္ဂါနုရူပဿ သံတသဿာ**တိ သာမဏေရလိင်္ဂါနုရူပဿ သာမဏေရသံတသဿ။ သစေ ပန ကာသာယေ ဓုရံ နိက္ခိပိတွာ နဂ္ဂေ တ ဩဒာတဝတ္ထနိဝတ္ထော တ မေထုနသေဝနာဒီဟိ အဿမဏော ဟုတွာ ကာသာယာနိ နိတသေတိ, **လိင်္ဂတ္ထေန ကော** ဟောတိ။ သစေ ဂိဟိဘာဝံ ပတ္ထယမာနော ကာသာယံ ဩဝဋ္ဋိကံ ကတွာ, အညေန တ အာကာရေန ဂိဟိနိတသနေ န နိတသေတိ "သောဘတိ နု ခေါ မေ ဂိဟိလိင်္ဂံ, န သောဘတီ"တိ ဝီမံသနတ္ထံ, ရက္ခတိ တာဝ, "သောဘတီ"တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ပုန လိင်္ဂံ သာဒိယတိ, **လိင်္ဂတ္ထေနကော** ဟောတိ။ ဩဒာတံ နိတသေတွာ ဝီမံသနသမ္ပဋိစ္ဆနေသုပိ ဧသေဝ နယော ။ သစေပိ နိဝတ္ထကာသာဝဿ ဥပရိ ဩဒာတံ နိတသေတွာ ဝီမံသတိ တ သမ္ပဋိစ္ဆတိ တ, ရက္ခတိ ဧဝ။

အန္တိမဝတ္ထုအဇ္ဈာပန္နကေပိ ဧသေဝ နယော တိ ဟရာဇိကံ အာပန္နကေ ဘိက္ခုမှိပိ ဧသေဝ နယောတိ အတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – သစေ ကောစိ ဘိက္ခု ကာသာယေ သဥဿာဟောဝ ဩဒာတံ နိတသေတွာ မေထုနံ ပဋိသေဝိတွာ ပုန ကာသာယာနိ နိတသေတွာ ဝဿဂဏနာဒိဘေဒံ သဗ္ဗံ ဝိဓိံ အာပဇ္ဇတိ, အယံ ဘိက္ခူဟိ ဒိန္နလိင်္ဂဿ အပရိစ္စတ္တတ္တာ န လိင်္ဂတ္ထေနကော, လိင်္ဂါနုရူပဿ သံတသဿ သာဒိတတ္တာ နာပိ သံတသတ္ထေနကောတိ။ **ဝိဒေသ**န္တိ ပရဒေသံ။ ဣဒဉ္စ ဝဋ္ဋေတုံ သက္ကုဏေယျဿာနံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ ယော ပန သဒေသေပိ ဧဝံ ကရောတိ, သောပိ သံတသတ္ထေနကောဝ။ "သံတသမတ္တဿေတ"တိ ဣမိနာ လိင်္ဂံ ပဋိက္ခိပတိ။ သစေ ကောစိ ဝုမုပဗ္ဗဇိတော (မဟာဝ. အဠ. ၁၁၀) ဘိက္ခုဝဿာနိ ဂဏေတွာ မဟာပေဠာဒီသု ဒိယျမာနဘတ္တံ ဂဏှာတိ, သောပိ ထေယျသံတသကော ဟောတိ။ သယံ သာမဏေရောဝ သာမဏေရပ္ပဋိပာဋိယာ ကူဋဝဿာနိ ဂဏေတွာ ဂဏှန္တော ထေယျသံတသကော န ဟောတိ။ ဘိက္ခု ပန ဘိက္ခုပဋိပာဋိယာ ကူဋဝဿာနိ ဂဏေတွာ ဂဏှန္တော ဘဏ္ဍဂ္ဃေန ကာရေတဗ္ဗော။

နနု သံတသော နာမ ကေကမ္မံ ကေုဒ္ဒေသော သမသိက္ခတာတိ အာဟ **"ဘိက္ခုဝဿဂဏနာဒိကော ဟိ"** တိအာဒိ။ ဣမိနာ န ကေဝလံ ကေကမ္မာဒိကောဝ ကိရိယဘေအေ သံတသောတိ ဣဏာဓိပ္ပေတော, အထ ခေါ တဒညော ဘိက္ခုဝဿဂဏနာဒိကောပီတိ ဒဿေတိ။ **ဣမသ္မိံ အတ္ထေ** တိ ထေယျသံတသကာဓိကာရေ။ **သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယာ** တိ သိက္ခံ ပရိစ္စဇိတွာ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – သစေ ကောစိ ဘိက္ခု သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ လိင်္ဂံ အနပနေတွာ ဒုဿီလကမ္မံ ကတွာ တ အကတွာ တ "န မံ ကောစိ ဇာနာတီ"တိ ပုန သဗ္ဗံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ ဝဿဂဏနာဒိဘေဒံ ဝိဓိံ ပဋိပဇ္ဇတိ, သော ထေယျသံတသကော ဟောတီတိ။

သစေ ပန ကဿစိ **ရာဇာ** ကုဒ္ဓော ဟောတိ, သော "ဧဝံ မေ သောတ္ထိ ဘဝိဿတီ"တိ သယမေဝ လိင်္ဂံ ဂဟေတွာ ပလာယတိ။ တံ ဒိသွာ ရညော အာရောစေန္တိ။ ရာဇာ "သစေ ပဗ္ဗဇိတော, န တံ လဗ္ဘာ ကိဉ္စိ ကာတု"န္တိ တသ္မိံ ကောဓံ ပဋိဝိနေတိ။ သော "ဝူပသန္တံ မေ ရာဇဘယ"န္တိ သင်္ဃမဇ္ဈံ အနောသရိတွာဝ ဂိဟိလိင်္ဂံ ဂဟေတွာ အာဂတော ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။ အထာပိ "သာသနံ နိဿာယ မယာ ဇီဝိတံ လဒ္ဓံ, ဟန္ဒ အနိ အဟံ ပဗ္ဗဇာမီ"တိ ဥပ္ပန္နသံဝေကော တေနေဝ လိင်္ဂေန အာဂန္တွာ အာဂန္တုကဝတ္တံ န သာဒိယတိ, ဘိက္ခူဟိ ပုဋ္ဌော တ အပုဋ္ဌော တ ယထာဘူတမတ္တာနံ အာဝိကတွာဝ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစတိ, လိင်္ဂံ အပနေတွာ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။ သစေ ပန ဝတ္တံ သာဒိယတိ, ပဗ္ဗဇိတာလယံ ဒဿေတိ, သဗ္ဗံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ ဝဿဂဏနာဒိဘေဒံ ပဋိပဇ္ဇတိ, အယံ ပန န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။

ဣဓ ပနေကစ္စော ဒုဗ္ဘိက္ခေ ဇီဝိတုံ အသက္ကောန္တော သယမေဝ လိင်္ဂံ ဂဟေတွာ သဗ္ဗပာသဏ္ဍိယဘတ္တာနိ ဘုဉ္ဇန္တော ဒုဗ္ဘိက္ခေ ဝီတိဝတ္တေ သင်္ဃမဇ္ဈံ အနောသရိတွာဝ ဂိဟိလိင်္ဂံ ဂဟေတွာ အာဂတောတိ သဗ္ဗံ ပုရိမသဒိသမေဝ။

အပရော **မဟာကန္တာရံ** နိတ္ထရိတုကာမော ဟောတိ, သတ္ထတဟော စ ပဗ္ဗဇိတေ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆတိ။ သော "ဧဝံ မံ သတ္ထတဟော ဂဟေတွာ ဂမိဿတီ"တိ သယမေဝ လိင်္ဂံ ဂဟေတွာ သတ္ထတဟေန သဒ္ဓိံ ကန္တာရံ နိတ္ထရိတွာ ခေမန္တံ ပတွာ သင်္ဃမဇ္ဈံ အနောသရိတွာဝ ဂိဟိလိင်္ဂံ ဂဟေတွာ အာဂတောတိ သဗ္ဗံ ပုရိမသဒိသမေဝ။

အပရော **ရောဂဘယေ** (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၁၀; ဝိ. သင်္ဂ. အဋ္ဌ. ၁၃၈) ဥပ္ပန္နေ ဇီဝိတံ အသက္ကောန္တော သယမေဝ လိင်္ဂံ ဂဟေတွာ သဗ္ဗဟာသဏ္ဍိယဘတ္တာနိ ဘုဥ္ဇန္တော ရောဂဘယေ ဝူပသန္တေ သင်္ဃမဇ္ဈံ အနောသရိတွာဝ ဂိဟိလိင်္ဂံ ဂဟေတွာ အာဂတောတိ သဗ္ဗံ ပုရိမသဒိသမေဝ။

အပရဿ ဧကော **ဝေရိကော** ကုဒ္ဓော ဟောတိ, ဃာတေတုကာမော နံ ဝိစရတိ။ သော ''ဇီဝံ မေ သောတ္ထိ ဘဝိဿတီ''တိ သယမေဝ လိင်္ဂံ ဂဟေတွာ ပလာယတိ။ ဝေရိကော ''ကုဟိံ သော''တိ ပရိယေသန္တော ''ပဗ္ဗဇိတွာ ပလာတော''တိ သုတွာ ''သစေ ပဗ္ဗဇိတော, န တံ လဗ္ဘာ ကိဉ္စိ ကာတု''န္တိ တသ္မိံ ကောဓံ ပဋိဝိနေတိ။ သော ''ဝူပသန္တံ မေ ဝေရိဘယ''န္တိ သင်္ဃမဇ္ဈံ အနောသရိတွာဝ ဂိဟိလိင်္ဂံ ဂဟေတွာ အာဂတောတိ သဗ္ဗံ ပုရိမသဒိသမေဝ။

အပရော ဉာတိကုလံ ဂန္တွာ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဂိဟီ ဟုတွာ ''ဣမာနိ စီဝရာနိ ဣဓ ဝိနဿိဿန္တိ, သစေပိ ဣမာနိ ဂဟေတွာ ဝိဟာရံ ဂမိဿာမိ, အန္တရာမဂ္ဂေ မံ 'စောရော'တိ ဂဏှိဿန္တိ, ယံနူနာဟံ ကာယပရိဟာရိယာနိ ကတွာ ဂစ္ဆေယျ''န္တိ **စီဝရာဟရဏတ္ထံ** နိဝာသေတွာ စ ပါရုပိတွာ စ ဝိဟာရံ ဂစ္ဆတိ။ တံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ သာမဏေရာ စ ဒဟရာ စ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆန္တိ, ဝတ္တံ ဒဿေန္တိ။ သော န သာဒိယတိ, ယထာဘူတမတ္တာနံ အာဝိကရောတိ။ သစေ ဘိက္ခူ ''န အနိ မယံ တံ မုဉ္စိဿာမာ''တိ ဗလက္ကာရေန ပဗ္ဗာဇေတုကာမာ ဟောန္တိ, ကာသာယာနိ အပနေတွာ ပုန ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။ သစေ ပန ''န ဣမေ မမ ဟီနာယာဝတ္တဘာဝံ ဇာနန္တီ''တိ တံယေဝ ဘိက္ခုဘာဝံ ပဋိဇာနိတွာ သဗ္ဗံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တဝဿဂဏနာဒိဘေဒံ ဝိဓိံ ပဋိပဇ္ဇတိ, အယံ န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။ တေနာဟ **''ရာဇဒုဗ္ဘိက္ခကန္တာရ-ရောဂဝေရီဘယေန တ''**တိအာဒိ။ **ဘယ**သဒ္ဒော စေတ္ထ ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗော ''ရာဇဘယေန, ဒုဗ္ဘိက္ခဘယေနာ''တိအာဒိနာ။ **လိင်္ဂံ အာဒိယတီ** တိ ဝေသံ ဂဏှာတိ။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ သာသနေ။ **သံဝါသံ နာဓိဝါသေတိ, ယာဝ သော သုဒ္ဓမာနသော**တိ ဘိက္ခူနံ ဝဉ္စေတုကာမတာယ အဘာဝတော ယော သုဒ္ဓမာနသော ယာဝ သံဝါသံ နာဓိဝါသေတိ, တာဝ ဧသ ''ဂိဟီ မံ 'သမဏော'တိ ဇာနန္တူ''တိ ဝဥ္စနစိတ္တေ သတိပိ ဘိက္ခူနံ ဝဉ္စေတုကာမတာယ အဘာဝတော အေသော နတ္ထီတိ ထေယျသံဝါသကော နာမာတိ န ဝုစ္စတီတိ အတ္ထော။

တိတ္ထိယေသု ပက္ကန္တကော ပဝိဋ္ဌောတိ **တိတ္ထိယပက္ကန္တကော**။ သော စ န ကေဝလံ တတ္ထ ပဝိဋ္ဌမတ္တေနေဝ တိတ္ထိယပက္ကန္တကော ဟောတိ, အထ ခော တေသံ လဒ္ဓိဂ္ဂဟဏေန။ တေနာဟ **''ယော ပနာ''**တိအာဒိ။ **''ဥပသမ္ပန္နော''**တိ ဣမိနာ အနုပသမ္ပန္နော တိတ္ထိယပက္ကန္တကော န ဟောတီတိ ဒဿေတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ **ကုရုန္ဒိအဋ္ဌကထာယံ** ''အယဉ္စ တိတ္ထိယပက္ကန္တကော နာမ ဥပသမ္ပန္နဘိက္ခုနာ ကထိတော, တသ္မာ သာမဏေရော သလိင်္ဂေန တိတ္ထာယတနံ ဂတောပိ ပုန ပဗ္ဗဇ္ဇဉ္စ ဥပသမ္ပဒဉ္စ လဘတီ''တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၁၀)။ **ကုသစီရာဒိကန္တိ** ဧတ္ထာဒိသဒ္ဒေန ဖလကက္ခဏ္ဍဇဋ္ဌာဒီနံ ဂဟဏံ။ သစေပိ ''အယံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ သေဋ္ဌာ''တိ သေဋ္ဌဘာဝံ ဝါ ဥပဂစ္ဆတိ, န မုစ္စတိ, တိတ္ထိယပက္ကန္တကောဝ ဟောတိ။ **ဝတာနီ**တိ ဥက္ကုဋိကပ္ပဓာနာဒီနိ ဝတာနိ။ သစေ ပန ''သောဘတိ နု ခော မေ တိတ္ထိယပဗ္ဗဇ္ဇာ, နနု ခော သောဘတီ''တိ ဝီမံသနတ္ထံ ကုသစီရာဒီနိ နိဝာသေတိ, ဇဋံ ဝါ ဗန္ဓတိ, ခါရိကာဇံ ဝါ အာဒိယတိ, ယာဝ န သမ္ပဋိစ္ဆတိ တံ လဒ္ဓိံ, တာဝ ရက္ခတိ, သမ္ပဋိစ္ဆိတမတ္တေ တိတ္ထိယပက္ကန္တကော ဟောတိ။ အစ္ဆိန္နစီဝရော ပန ကုသစီရာဒီနိ နိဝာသေန္တော, ရာဇဘယာဒီဟိ ဝါ တိတ္ထိယလိင်္ဂံ ဂဏှန္တော လဒ္ဓိယာ အဘာဝေန နေဝ တိတ္ထိယပက္ကန္တကော ဟောတိ။

အဝသေသော သဗ္ဗောပိ တိ နာဂသုပဏ္ဏယက္ခဂန္ဓဗ္ဗာဒိကော။ ယဉှေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။

ယထာ သမာနဇာတိကဿ (သာရတ္ထ. ဋီ. မဟာဝဂ္ဂ ၃.၁၁၂) ဝိကောပနေ ကမ္မံ ဂရုတရံ, န တထာ ဝိဇာတိကဿာတိ အာဟ **''မနုဿဇာတိကာ''** တိ။ ပုတ္တသမ္ဗန္ဓေန မာတာပိတုသမညာ, ဒတ္တကိတ္တိမာဒိဝသေနပိ ပုတ္တဝောဟာရော လောကေ ဒိဿတိ, သော စ ခော ပရိယာယတောတိ နိပ္ပရိယာယသိဒ္ဓတံ ဒဿေတုံ **''ဇနေတ္တီ''** တိ ဝုတ္တံ။ **ဇနေတ္တီ**တိ ဇနိကာ, မာတာတိ အတ္ထော။ ယထာ မနုဿတ္တဘာဝေ ဌိတဿေဝ ကုသလဓမ္မာနံ တိက္ခဝိသဒသူရဘာဝပတ္တိ, ယထာ တံ တိဏ္ဏမ္ပိ ဗောဓိသတ္တာနံ ဗောဓိတ္တယနိပ္ဖတ္တိယံ, ဧဝံ မနုဿတ္တဘာဝေ ဌိတဿေဝ အကုသလဓမ္မာနမ္ပိ တိက္ခဝိသဒသူရဘာဝပတ္တီတိ အာဟ **''မနုဿဘူတေနေဝ''** တိ။ **သဥ္စိစ္စာ** တိ ''ဟနာမီ''တိ သညာယ သဒ္ဓိံ ဝဓကစေတနာယ စေတေတွာ။ **အယံ မာတုဃာတကော နာမာ**တိ အယံ အာနန္တရိယေန မာတုဃာတက

ကမ္မေန မာတုဃာတကော နာမ။ ယေန ပန မနုဿိတ္ထိဘူတာပိ အဇနိကာ ပောသာဝနိကမာတာ တ မဟာမာတာ တ စူဠမာတာ တ ဇနိကာပိ တ အမနုဿိတ္ထိဘူတာ မာတာ ဃာတိတာ, တဿ ပဗ္ဗဇ္ဇာ န တရိတာ, န စ အာနန္တရိကော ဟောတိ။ ယေန သယံ တိရစ္ဆာနဘူတေန မနုဿိတ္ထိဘူတာ မာတာ ဃာတိတာ, သောပိ အာနန္တရိကော န ဟောတိ။ တိရစ္ဆာနဂတတ္တာ ပနဿ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ပဋိက္ခိတ္တာ, ကမ္မံ ပနဿ ဘာရိယံ ဟောတိ, အာနန္တရိယံ အာဟစ္စေဝ တိဋ္ဌတိ။

ယေန မနုဿဘူတော ဇနကော ပိတာ သယမ္ပိ မနုဿဇာတိကေနေဝ သတာ သဉ္စိစ္စ ဇီဝိတာ ဝေါရောပိတော, အယံ အာနန္တရိယေန ပိတုဃာတကကမ္မေန ပိတုဃာတကော နာမာတိ ဣမမတ္ထံ အတိဒိသန္တော **"ပိတုဃာတကေပိ ဧသေဝ နယော"**တိ အာဟ။ သစေပိ ဟိ ဝေသိယာ ပုတ္တော ဟောတိ, "အယံ မေ ပိတာ"တိ န ဇာနာတိ, ယဿ သမ္ဘဝေန နိဗ္ဗတ္တော, သော စ တေန ဃာတိတော, "ပိတုဃာတကော"တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ, အာနန္တရိယဉ္စ ဖုသတိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၁၄)။

ဧဠကစတုက္ကံ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၁၂၈; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၇၅; ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၈၀၉; သာရတ္ထ. ဋီ. မဟာဝဂ္ဂ ၃.၁၁၂), သင်္ဂါမစတုက္ကံ, စောရစတုက္ကဉ္စေတ္ထ ကထေတဗ္ဗံ။ "ဧဠကံ မာရေမီ"တိ အဘိသန္ဓိနာပိ ဟိ ဧဠကဋ္ဌာနေ ဋ္ဌိတံ မနုဿဘူတံ မာတရံ ဝါ ပိတရံ ဝါ မာရေန္တော အာနန္တရိယံ ဖုသတိ မာရဏာဓိပ္ပာယေနေဝ အာနန္တရိယဝတ္ထုနော ဝိကောပိတတ္တာ။ ဧဠကာဘိသန္ဓိနာ, ပန မာတာပိတိအဘိသန္ဓိနာ ဝါ ဧဠကံ မာရေန္တော အာနန္တရိယံ န ဖုသတိ အာနန္တရိယဝတ္ထုအဘာဝတော။ မာတာပိတိအဘိသန္ဓိနာ မာတာပိတရော မာရေန္တော ဖုသတေဝ ။ ဧသေဝ နယော ဣတရသ္မိမ္ပိ စတုက္ကဒွယေ။ သဗ္ဗတ္ထ ဟိ ပုရိမံ အဘိသန္ဓိစိတ္တံ အပ္ပမာဏံ, ဝဓကစိတ္တံ, ပန တဒာရမ္မဏဇီဝိတိန္ဒြိယဉ္စ အာနန္တရိယာနာနန္တရိယဘာဝေ ပမာဏံ။

အရဟန္တဃာတကောပိ မနုဿအရဟန္တဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အာဟ **"ယေန အန္တမသော ဂိဟိလိင်္ဂေ ဌိတောပိ"**တိအာဒိ။ အမနုဿဇာတိကံ ပန အရဟန္တံ, မနုဿဇာတိကံ ဝါ အဝသေသံ အရိယပုဂ္ဂလံ ဃာတေတွာ အာနန္တရိကော န ဟောတိ, ပဗ္ဗဇ္ဇာပိဿ န ဝါရိတာ, ကမ္မံ ပန ဗလဝံ ဟောတိ။ တိရစ္ဆာနော မနုဿအရဟန္တမ္ပိ ဃာတေတွာ အာနန္တရိကော န ဟောတိ, ကမ္မံ ပန ဘာရိယန္တိ အယမေတ္ထ ဝိနိစ္ဆယော။ ယထာ မာတာပိတူသု, ဧဝံ အရဟန္တေပိ ဧဠကစတုက္ကာဒီနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ပကတတ္တံ ဘိက္ခုနိံ န္တိ ပရိသုဒ္ဓသီလံ ဥဘတောသင်္ဃေ ဥပသမ္ပန္နံ ဘိက္ခုနိံ။ ယော (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၁၅) ပန ကာယသံသဂ္ဂေန သီလဝိနာသံ ပာပေတိ, တဿ ပဗ္ဗဇ္ဇာ စ ဥပသမ္ပဒာ စ န ဝါရိတာ။ ဗလက္ကာရေန ဩဒါတဝတ္ထဝသနံ ကတွာ အနိစ္ဆမာနံယေဝ ဒူသေန္တောပိ ဘိက္ခုနိဒူသကောယေဝ, ဗလက္ကာရေန ပန ဩဒါတဝတ္ထဝသနံ ကတွာ ဣစ္ဆမာနံ ဒူသေန္တော ဘိက္ခုနိဒူသကော န ဟောတိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ ဂိဟိဘာဝေ သမ္ပဋိစ္ဆိတမတ္တေယေဝ သာ အဘိက္ခုနီ ဟောတိ ။ သကိံ သီလဝိပန္နံ ပန ပစ္ဆာ ဒူသေန္တော သိက္ခမာနသာမဏေရီသု စ ဝိပ္ပဋိပဇ္ဇန္တော နေဝ ဘိက္ခုနိဒူသကော ဟောတိ, ပဗ္ဗဇ္ဇံ, ဥပသမ္ပဒဉ္စ လဘတီတိ။

ဓမ္မတော ဥဂ္ဂတံ အပဂတံ **ဥဒ္ဓမ္မံ။ ဥဗ္ဗိနယ** န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **စတုန္နံ ကမ္မာန** န္တိ အပလောကနဉ္ဇတ္တိဉ္ဇတ္တိဒုတိယဉ္ဇတ္တိစတုတ္ထသင်္ခါတာနံ စတုန္နံ ကမ္မာနံ။ ဣမေသဉ္စှိ အညတရံ သင်္ဃကမ္မံ ကေသီမာယံ ဝိသုံ ဝိသုံ ကရောန္တေန **သင်္ဃော ဘိန္နော** နာမ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ **"စတုန္နံ ကမ္မာနံ အညတရဝသေန သင်္ဃံ ဘိန္ဒတီ"**တိ။

"ဒုဋ္ဌစိတ္တေနာ"တိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိဘာဝေတုံ **"ဝဓကစိတ္တေနာ"** တိ ဝုတ္တံ။ ဝဓကစေတနာယ ဟိ ဒူသိတံ စိတ္တံ ဣဓ **ဒုဋ္ဌစိတ္တံ** နာမ။ **လောဟိတံ ဥပ္ပာဒေတီ** တိ အန္တောသရီရေယေဝ လောဟိတံ ဥပ္ပာဒေတိ, သဉ္စိတံ ကရောတီတိ အဓိပ္ပာယော။ န ဟိ တထာဂတဿ အဘေဇ္ဇကာယတာယ ပရူပက္កမေန ဓမ္မံ ဘိန္ဒိတွာ လောဟိတံ ပဃ္ဃရတိ, သရီရဿ ပန အန္တောယေဝ ဧကသ္မိံ ဌာနေ လောဟိတံ သမောသရတိ, အာဃာတေန ပကုပ္ပမာနံ သဉ္စိတံ ဟောတိ, တံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ ယော ပန ရောဂဝူပသမနတ္ထံ ဇီဝကော ဝိယ သတ္ထေန ဖာလေတွာ ပူတိမံသဉ္စ လောဟိ

တဥ္စ နီဟရိတ္ွာ ဖာသုကံ ကရောတိ, အယံ လောဟိတုပ္ပာဒကော န ဟောတိ, ဗဟုံ ပန သော ပုညံ ပသဝတိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၄. ၁၁၅)။

ဒုဝိဓမ္ပိ ဗျဥ္ဇန န္တိ ယထာဝုတ္တကမ္မဒ္ဝယတော သမုဋ္ဌိတံ ဣတ္ထိနိမိတ္တံ, ပုရိသနိမိတ္တဥ္စာတိ ဒုဝိဓမ္ပိ ဗျဥ္ဇနံ။ ဣမိနာ စ ဝိဂ္ဂဟေန **“ဥဘတောဗျဥ္ဇနကော”** တိ အသမာနာဓိကရဏဝိသယော ဗာဟိရတ္ထသမာသောယံ, ပုရိမပဒေ စ ဝိဘတ္တိအလောပေါတိ ဒဿေတိ။ သော ဒုဝိဓော ဟောတိ ဣတ္ထိဥဘတောဗျဥ္ဇနကော, ပုရိသဥဘတောဗျဥ္ဇနကော စာတိ။ တတ္ထ ဣတ္ထိဥဘတောဗျဥ္ဇနကဿ ဣတ္ထိနိမိတ္တံ ပာကဋံ ဟောတိ, ပုရိသနိမိတ္တံ ပဋိစ္ဆန္နံ။ ပုရိသဥဘတောဗျဥ္ဇနကဿ ပုရိသနိမိတ္တံ ပာကဋံ, ဣတ္ထိနိမိတ္တံ ပဋိစ္ဆန္နံ။ ဣတ္ထိဥဘတောဗျဥ္ဇနကဿ ဣတ္ထီသု ပုရိသတ္တံ ကရောန္တဿ ဣတ္ထိနိမိတ္တံ ပဋိစ္ဆန္နံ ဟောတိ, ပုရိသနိမိတ္တံ ပာကဋံ ဟောတိ။ ပုရိသဥဘတောဗျဥ္ဇနကဿ ပုရိသာနံ ဣတ္ထိဘာဝံ ဥပဂစ္ဆန္တဿ ပုရိသနိမိတ္တံ ပဋိစ္ဆန္နံ ဟောတိ, ဣတ္ထိနိမိတ္တံ ပာကဋံ ဟောတိ။ ဣတ္ထိဥဘတောဗျဥ္ဇနကော သယဥ္စ ဂဗ္ဘံ ဂဏှာတိ, ပရဥ္စ ဂဏှာပေတိ။ ပုရိသဥဘတောဗျဥ္ဇနကော ပန သယံ န ဂဏှာတိ, ပရံ ဂဏှာပေတီတိ ဣဒမေတေသံ နာနာကရဏံ။

အပရာမသနာနီတိ အဂ္ဂဟဏာနိ အဝစနာနိ။ **“အယံ ဣတ္ထန္နာမော”** တိ **ဥပသမ္ပဒာပေက္ခဿ အကိတ္တန** န္တိ ယဿ ဥပသမ္ပဒာ ကရီယတိ, တဿ အကိတ္တနံ, “သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော, အယံ ဓမ္မရက္ခိတော အာယသ္မတော ဗုဒ္ဓရက္ခိတဿ ဥပသမ္ပဒာပေက္ခော”တိ ဝတ္တဗ္ဗေ “အယံ ဓမ္မရက္ခိတော”တိ (ပရိ. အဋ္ဌ. ၄၈၄) အဝစနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **“ဣတ္ထန္နာမဿ ဥပသမ္ပဒာပေက္ခော”တိ ဥပဇ္ဈာယဿ အကိတ္တန** န္တိ “သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော, အယံ ဓမ္မရက္ခိတော အာယသ္မတော ဗုဒ္ဓရက္ခိတဿ ဥပသမ္ပဒာပေက္ခော”တိ ဝတ္တဗ္ဗေ “သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော, အယံ ဓမ္မရက္ခိတော ဥပသမ္ပဒာပေက္ခော”တိ ဝတ္ွာ “အာယသ္မတော ဗုဒ္ဓရက္ခိတဿာ”တိ အဝစနံ။ **သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ဉတ္တိယာ အနုစ္စာရဏ** န္တိ ဉတ္တိံ အဋ္ဌပေတွာ စတုက္ခတ္တုံ ကမ္မဝါစာယ ဧဝ အနုဿာဝနကမ္မဿ ကရဏံ။ **သမ္ဗန္ဓ** န္တိ ဥပပေတံ။

ဟာပနံ ပရိစ္စဇနံ။ ယောပိ ဧကံ ဉတ္တိံ ဌပေတွာ သကိံယေဝ တ ဒ္ဝိက္ခတ္တုံ တ အနုဿာဝနံ ကရောတိ, အယမ္ပိ သာဝနံ ဟာပေတိယေဝ။ **ဒုရုစ္စာရဏံ** နာမ အညသ္မိံ အက္ခရေ ဝတ္တဗ္ဗေ အညဿ ဝစနံ။ တဿာ ကမ္မတစံ ကရောန္တေန ဘိက္ခုနာ ယွတယံ –

> “သိထိလံ ဓနိတဥ္စ ဒီဃရဿံ။
> ဂရုကံ လဟုကဥ္စေဝ နိဂ္ဂဟီတံ။
> သမ္ဗန္ဓဝဝတ္ထိတံ ဝိမုတ္တံ။
> ဒသဓာ ဗျဥ္ဇနဗုဒ္ဓိယာ ပဘေဒော”တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၉၀; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၉၁; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃.၆၄၊ ပရိ. အဋ္ဌ. ၄၈၅; ဝိ. သင်္ဂ. အဋ္ဌ. ၂၅၂) –

ဝုတ္တော, အယံ သုဋ္ဌု ဥပလက္ခေတဗ္ဗော။ ဧတ္ထ ဟိ **သိထိလံ** နာမ ပဉ္စသု ဝဂ္ဂေသု ပဌမတတိယံ။ **ဓနိတံ** နာမ တေသွေဝ ဒုတိယစတုတ္ထံ။ **ဒီဃ**န္တိ ဒီဃေန ကာလေန ဝတ္တဗ္ဗံ **အာ**-ကာရာဒိ။ **ရဿ** န္တိ တတော ဥပမုကာလေန ဝတ္တဗ္ဗံ **အ**-ကာရာဒိ။ **ဂရုက**န္တိ ဒီဃမေဝ, ယံ တ “အာယသ္မတော ဗုဒ္ဓရက္ခိတတ္ထေရဿ ယဿ နက္ခမတီ”တိ ဧဝံ သံယောဂပရံ ကတ္ွာ ဝုစ္စတိ။ **လဟုက**န္တိ ရဿမေဝ, ယံ တ “အာယသ္မတော ဗုဒ္ဓရက္ခိတတ္ထေရဿ ယဿ န ခမတီ”တိ ဧဝံ အသံယောဂပရံ ကတ္ွာ ဝုစ္စတိ။ **နိဂ္ဂဟီတ** န္တိ ယံ ကရဏာနိ နိဂ္ဂဟေတ္ွာ အဝိဿဇ္ဇေတ္ွာ အဝိဝဋေန မုခေန သာနုနာသိကံ ကတ္ွာ ဝတ္တဗ္ဗံ။ **သမ္ဗန္ဓ**န္တိ ယံ ပရပဒေန သမ္ဗန္ဓိတ္ွာ “တုဏှဿာ”တိ တ “တုဏှဿာ”တိ တ ဝုစ္စတိ။ **ဝဝတ္ထိတ** န္တိ ယံ ပရပဒေန သမ္ဗန္ဓံ အကတ္ွာ ဝိစ္ဆိန္ဒိတ္ွာ “တုဏှီ အဿာ”တိ တ “တုဏှ အဿာ”တိ တ ဝုစ္စတိ။ **ဝိမုတ္တ**န္တိ ယံ ကရဏာနိ အနိဂ္ဂဟေတ္ွာ ဝိဿဇ္ဇေတ္ွာ ဝိဝဋေန မုခေန အနုနာသိကံ အကတ္ွာ ဝုစ္စတိ။

တတ္ထ “သုဏာတု မေ”တိ ဝတ္တဗ္ဗေ **တ**-ကာရဿ **ထ**-ကာရံ ကတ္ွာ “သုဏာထု မေ”တိ ဝစနံ **သိထိလဿ ဓနိတကရဏံ** နာမ, တထာ “ပတ္တကလ္လံ ဧသာ ဉတ္တီ”တိ ဝတ္တဗ္ဗေ “ပတ္ထကလ္လံ ဧသာ ဉတ္တီ”တိအာဒိဝစနဉ္စ

စ။ ''ဘန္တေ, သင္ဃေ''တိ ဝတ္တဗ္ဗေ **ဘ-**ကာရ **ဃ-**ကာရာနံ **ဗ-**ကာရ **ဂ-**ကာရေ ကတ္ေတ ''ဗန္တေ သံဂေ''တိ ဝစနံ **ဓနိ တသ္သ သိထိလကရဏံ** နာမ။ ''သုဏာတု မေ''တိ ဝိဝဋ္ဋေန မုခေန ဝတ္တဗ္ဗေ ''သုဏံတု မေ''တိ တ ''ဧသာ ဉတ္တိ''တိ ဝ တ္တဗ္ဗေ ''ဧသံ ဉတ္တိ''တိ တ အဝိဝဋ္ဋေန မုခေန အနုနာသိကံ ကတ္ေတ ဝစနံ **ဝိမုတ္တသ္သ နိဂ္ဂဟိတဝစနံ** နာမ။ ''ပတ္ တကလ္လ''န္တိ အဝိဝဋ္ဋေန မုခေန အနုနာသိကံ ကတ္ေတ ဝတ္တဗ္ဗေ ''ပတ္တကလ္လာ''တိ ဝိဝဋ္ဋေန မုခေန အနုနာသိကံ အကတ္ေတ ဝစနံ **နိဂ္ဂဟိတသ္သ ဝိမုတ္တဝစနံ** နာမ။ ဣတိ သိထိလေ ကတ္တဗ္ဗေ ဓနိတံ, ဓနိတေ ကတ္တဗ္ဗေ သိထိလံ, ဝိမု တ္တေ ကတ္တဗ္ဗေ နိဂ္ဂဟိတံ, နိဂ္ဂဟိတေ ကတ္တဗ္ဗေ ဝိမုတ္တန္တိ ဣမာနိ စတ္တာရိ ဗ်ဥ္ဇနာနိ အန္တောကမ္မဝါ စာယ ကမ္မံ ဒူသေန္တိ။ ဧဝံ ဝဒန္တော ဟိ အညသ္မိံ အက္ခရေ ဝတ္တဗ္ဗေ အညံ ဝဒတိ, ဒုရုတ္တံ ကရောတီတိ ဝုစ္စတိ။

ဣတရေသု ပန ဒီဃရသ္သာဒီသု ဆသု ဗ်ဥ္ဇနေသု ဒီဃဋ္ဌာနေ ဒီဃမေဝ။ ရသ္သဋ္ဌာနေ စ ရသ္သမေဝာတိ ဧဝံ ယ ထာဌာနေ တံ တဒေဝ အက္ခရံ ဘာသန္တေန အနုက္ကမာဂတံ ပဝေဏိံ အဝိနာသေန္တေန ကမ္မဝါစာ ကာတဗ္ဗာ။ သစေ ပန ဧဝံ အကတ္ေတ ဒီဃေ ဝတ္တဗ္ဗေ ရသ္သံ, ရသ္သေ တ ဝတ္တဗ္ဗေ ဒီဃံ ဝဒတိ, တထာ ဂရုကေ ဝတ္တဗ္ဗေ လဟုကံ, လဟုကေ တ ဝတ္တဗ္ဗေ ဂရုကံ ဝဒတိ, သမ္ဗန္ဓေ တ ပန ဝတ္တဗ္ဗေ ဝဝတ္ထိတံ, ဝဝတ္ထိတေ တ ဝတ္တဗ္ဗေ သမ္ဗန္ဓံ ဝဒတိ, ဧဝံ ဝုတ္တေပိ ကမ္မဝါစာ န ကုပ္ပတိ။ ဣမာနိ ဟိ ဆ ဗ်ဥ္ဇနာနိ ကမ္မံ န ကောပေန္တိ။

ယံ ပန သုတ္တန္တိကတ္ထေရာ **''ဒ-**ကာရော **တ-**ကာရမာပဇ္ဇတိ, **တ-**ကာရော **ဒ-**ကာရမာပဇ္ဇတိ, **စ-**ကာရော **ဇ-** ကာရမာပဇ္ဇတိ, **ဇ-**ကာရော **စ-**ကာရမာပဇ္ဇတိ, **ယ-**ကာရော **က-**ကာရမာပဇ္ဇတိ, **က-**ကာရော **ယ-**ကာရမာပဇ္ဇတိ, တသ္ မာ **ဒ-**ကာရာဒီသု ဝတ္တဗ္ဗေသု **တ-**ကာရာဒီနံ ဝစနံ န ဝိရုဇ္ဈတီ''တိ ဝဒန္တိ, တံ ကမ္မဝါစံ ပတ္ေတ န ဝဋ္ဋတိ။ တသ္မာ ဝိန ယဓရေန နေဝ **ဒ-**ကာရော **တ-**ကာရော ကာတဗ္ဗော။ပေ.။ န **က-**ကာရော **ယ-**ကာရော။ ယထာဟဥ္စိယာ နိရုတ္တိံ သောဓေတ္ တ ဒသဝိဓာယ ဗ်ဥ္ဇနနိရုတ္တိယာ ဝုတ္တဒောသေ ပရိဟရန္တေန ကမ္မဝါစာ ကာတဗ္ဗာ။ ဣတရထာ ဟိ သာဝနံ ဟာ ပေတိ နာမ။ ဉတ္တိံ အဌပေတ္ေတ ပဌမံ အနုသ္သာဝနကရဏာန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

ယာဝတိကာ ဘိက္ခူ ကမ္မပ္ပတ္တာ တိ ယတ္တကာ ဘိက္ခူ တသ္သ ဥပသမ္ပဒာကမ္မသ္သ ပတ္တာ ယုတ္တာ အနုရူပါ။ တေ စ ခော သဗ္ဗန္တိမေန ပရိယာယေန ဟတ္ထပါသံ အဝိဇဟိတ္ေတ ဧကသီမဋ္ဌာ ပဉ္စ ပကတတ္တာ ဘိက္ခူ။ န ဟိ တေ ဟိ ဝိနာ တံ ကမ္မံ ကရီယတိ, န တေသံ ဆန္ဒော ဧတိ။ အဝသေသာ ပန သစေပိ သဟသ္သမတ္တာ ဟောန္တိ, သစေ ဧကသီမဋ္ဌာ ဧကသ္မိံ ဌာနေ သမာနသံဝါသကာ, သဗ္ဗေ ဆန္ဒာရဟာဝ ဟောန္တိ, ဆန္ဒံ ဒတ္ေတ အာဂစ္ဆန္တု တ, မာ တ, ကမ္မံ န ကုပ္ပတိ။ **ပဋိက္ကောသန** န္တိ နိဝါရဏံ။ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထ ဖလံ တဒာယတ္တဝုတ္တိတာယာတိ **ဌာနံ,** ကာရဏံ။ ဣဓ ပန ဥပသမ္ပဒာကမ္မကရဏသ္သ ကာရဏတ္တာ ဥပသမ္ပဒာကမ္မဝါစာသင်္ခါတံ ဘဂဝတော ဝစနံ ဝုစ္စတိ။ တေနာ ဟ **''ကာရဏာရဟတ္တာ ပန သတ္ထု သာသနာရဟတ္တာ''** တိ။ ယထာ စ ''တံ ကတ္တဗ္ဗ''န္တိ ဘဂဝတာ အနုသိဋ္ဌံ, တထာကရဏံ ဥပသမ္ပဒာကမ္မသ္သ ကာရဏံ ဟောတီတိ **ဌာနာရဟံ** နာမ။ ကေစိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၄၅) ပန **''ဌာနာရဟေ နာ**တိ ထေရေ 'န, ဘိက္ခဝေ, ဟတ္ထစ္ဆိန္နော ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော'တိအာဒိ (မဟာဝ. ၁၁၉) သတ္ထုသာသနံ ဌာန''န္တိ ဝဒ န္တိ။ **ဣဓာတိ** ဣမသ္မိံ ဟရာဇိကေ။ ယထာ စ ဣဓ, ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထာပိ လောကဝဇ္ဇသိက္ခာပဒေသု အယမေဝ အဓိပ္ပေ တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေနာဟ **''ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇေသု ပနာ''** တိအာဒိ။ **အညေပီတိ** ဖေဟိဘိက္ခူပသမ္ပန္နာဒယောပိ။ ကထ မေတံ ဝိညာယတိ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇေသု သိက္ခာပဒေသု အညေပိ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တီတိ? အတ္ထတော အာပန္နတ္တာ။ တထာ ဟိ ''ဒွေ ပုဂ္ဂလာ အဘဗ္ဗာ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇိတုံ ဗုဒ္ဓါ စ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ စ, ဒွေ ပုဂ္ဂလာ ဘဗ္ဗာ အာပတ္တိံ အာ ပဇ္ဇိတုံ ဘိက္ခူ စ ဘိက္ခုနိယော စာ''တိ (ပရိ. ၃၂၂) သာမညတော ဝုတ္တတ္တာ။ ဖေဟိဘိက္ခူပသမ္ပန္နာဒယောပိ အသဥ္စိစ္စ စ အသ္သတိယာ အစိတ္တကံ သဟသေယ္ယာပတ္တိအာဒိဘေဒံ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ အာပဇ္ဇန္တီတိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၄၅) အတ္ထတော အာပန္နံ။

ဣအနိ ''ဘိက္ခူန''န္တိ ဣမံ ပဒံ ဝိသေသတ္ထာဘာဝတော ဝိသုံ အဝဏ္ဏေတ္ေတဝ ယံ သိက္ခဉ္စ သာဇီဝဉ္စ သမာပ န္နတ္တာ ဘိက္ခူနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော ဟောတိ, တံ ဒဿေန္တော **''ဘိက္ခူနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော''** တိ အာဒိမာဟ။ သိက္ခိတဗ္ဗာတိ **သိက္ခာ,** ဟတိမောက္ခသံဝရသီလံ, သဟ ဇီဝန္တိ ထေရာတိ **သာဇီဝံ,** မာတိကာဒိဘေဒာ ပဏ္ ဏတ္တိ, သိက္ခာ စ သာဇီဝဉ္စ **သိက္ခာသာဇီဝံ,** တဒုဘယံ သမာပန္နော ဥပဂတောတိ **သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော** ။ တေနာဟ **''ယာ ဘိက္ခူန''** န္တိအာဒိ။ ထေရေ စ ''သိက္ခာ''တိ သာဇီဝသဟစရိယတော အဓိသီလသိက္ခာဝ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **''အ ဓိသီလသင်္ခါတာ''**တိ။ အဓိကံ ဥတ္တမံ သီလန္တိ **အဓိသီလံ,** ''အဓိသီလ''န္တိ သင်္ခါတာ **အဓိသီလသင်္ခါတာ** ။

ကတမံ ပနေတ္ထ သီလံ, ကတမံ အဓိသီလန္တိ? ဝုစ္စတေ – ပဉ္စင်္ဂဒသင်္ဂသီလံ တာဝ သီလမေဝ, န တံ အဓိသီလံ။ ပာတိမောက္ခသံဝရသီလံ ပန အဓိသီလ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ တဉှိ သူရိယော ဝိယ ပဇ္ဇောတာနံ, သိနေရု ဝိယ စ ပဗ္ဗတာနံ သဗ္ဗလောကိယသီလာနံ အဓိကဉ္စေဝ ဥတ္တမဉ္စ, ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေယေဝ စ ပဝတ္တတိ, န ဝိနာ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒါ။ န ဟိ တံ ပညတ္တိံ ဥဒ္ဓရိတွာ အညော သတ္တော ပညာပေတုံ သက္ကောတိ, ဗုဒ္ဓါယေဝ ပန သဗ္ဗသော ကာယဝစီဒွါရဇ္ဈာစာရသောတံ ဆိန္ဒိတွာ တဿ တဿ ဝီတိက္ကမဿ အနုစ္ဆဝိကံ တံ တံ သီလသံဝရံ ပညာပေန္တိ။ ပာတိမောက္ခသံဝရသီလ တောပိ စ မဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တမေဝ သီလံ အဓိသီလံ, တံ ပန ဣဓ န အဓိပ္ပေတံ။ န ဟိ တံ သမာပန္နော မေထုနဓမ္မံ ပဋိသေဝတိ။

ဧတေတိ နာနာဒေသဇာတိကေတ္တာဒိဘေဒဘိန္နာ ဘိက္ခူ။ **သဟ ဇီဝန္တိ** တိ ဧကုဒ္ဒေသာဒိဝသေန သဟ ပဝတ္တန္တိ။ တေနာဟ **“ဧကဇီဝိကာ သဘာဂဝုတ္တိနော”** တိ။ **သိက္ခာပဒသင်္ခါတ** န္တိ ပဏ္ဏတ္တိသင်္ခါတံ။ သာပိ ဟိ ဝိရတိအာ ဒီနံ ဒီပနတော “သိက္ခာပဒ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ “သိက္ခာပဒန္တိ ယော တတ္ထ နာမကာယော ပဒကာယော နိရု တ္တိကာယော ဗျဉ္ဇနကာယော”တိ။ **တတ္ထာ** တိ တေသု။ **သိက္ခံ ပရိပူရေန္တော** တိ အကတ္တဗ္ဗပရိဝဇ္ဇနကတ္တဗ္ ဗကရဏဝသေန စာရိတ္တဝါရိတ္တသင်္ခါတံ ဒုဝိဓံ သီလံ ပရိပူရေန္တောတိ အတ္ထော, ဝါရိတ္တသီလဝသေန ဝိရတိသမ္ ယုတ္တစေတနံ, စာရိတ္တသီလဝသေန ဝိရတိဝိပ္ပယုတ္တစေတနဉ္စ အတ္တနိ ပဝတ္တေန္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သာဇီဝဉ္စ အဝီတိက္ကမန္တော**တိ သိက္ခာပဒဉ္စ အမဒ္ဒန္တော, သီလသံဝရဏံ, သာဇီဝတနတိက္ကမနဉ္စာတိ ဣဒမေဝ ဒွယံ ဣဓ သမာပဇ္ဇနံ နာမာတိ အဓိပ္ပာယော။ တတ္ထ သာဇီဝတနတိက္ကမော သိက္ခာပရိပူရိယာ ပစ္စယော။ တဿာနတိက္ကမန တော ဟိ ယာဝ မဂ္ဂာ သိက္ခာ ပရိပူရတိ။ အပိစေတ္ထ “သိက္ခံ ပရိပူရေန္တော”တိ ဣမိနာ ဝိရတိစေတနာသင်္ခါတဿ သီလသံဝရဿ ဝိသေသတော သန္တာနေ ပဝတ္တနကာလော ဂဟိတော, “အဝီတိက္ကမန္တော”တိ ဣမိနာ ပန အပ္ပဝတ္ တနကာလောပိ။ သိက္ခဉှိ ပရိပူရဏဝသေန အတ္တနိ ပဝတ္တေန္တောပိ နိဒ္ဒါဒိဝသေန အပ္ပဝတ္တေန္တောပိ ဝီတိက္ကမာ ဘာဝတ သိက္ခနဝသေန သမာပန္နောတိ ဝုစ္စတိ။

ယသ္မာ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဿ ဧကစ္စံ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မံ အတ္ထော ဟောတိ, တသ္မာ တံ သန္ဓာယ “သိက္ခံ အ ပစ္စက္ခာယာ”တိ ပဒဿ အတ္ထံ ဝိဝရန္တော “ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ”တိ အာဟာတိ ဒဿေတုံ **“သိက္ခံ အပစ္စ က္ခာယ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ သိယာ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၁.၄၅ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏ နာ), ယသ္မာ န သဗ္ဗံ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မံ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ, တသ္မာ “ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ”တိ ပဌမံ ဝတွာ တသ္ သ အတ္ထနိယမနတ္ထံ “သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ? တံ န, ကသ္မာ? အတ္ထာနုက္ကမာဘာဝတော။ “သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော”တိ ဟိ ဝုတ္တတ္တာ ယံ သိက္ခံ သမာပန္နော, တံ အပစ္စက္ခာယ, ယဉ္စ သာဇီဝံ သမာပန္ နော, တတ္ထ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာတိ ဝုစ္စမာနေ အနုက္ကမေနေဝ အတ္ထော ဝုတ္တော ဟောတိ, န အညထာ။ တသ္ မာ ဣဒမေဝ ပဌမံ ဝုတ္တန္တိ။

ဣအာနိ တဒုဘယမေဝ ပာကဋံ ကတွာ ဒဿေတုံ **“တတ္ထာ”** တိအာဒိမာဟ။ **တဒုဘာဝေနာ**တိ တေသံ စိတ္တာဒီနံ အဘာဝေန။ **စဝိတုကာမတာစိတ္တေနာ** တိ အပဂန္တုကာမတာစိတ္တေန ။ **ဒုတ**တိ သဟသာ။ ယော ဟိ အညံ ဘဏိတုကာ မော သဟသာ “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ”တိ ဘဏတိ, အယံ **ဒုတ ဝဒတိ** နာမ။ **ရဝာ**တိ ဝိရဇ္ဈိတွာ။ ယော ဟိ အညံ ဘဏိတုကာ မော ဝိရဇ္ဈိတွာ “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ”တိ ဘဏတိ, အယံ **ရဝာ ဘဏတိ** နာမ။ ပုရိမေန ကော ဝိသေသောတိ စေ? ပုရိမံ ပဏ္ဍိ တဿာပိ သဟသာဝသေန အညဘဏနံ, ဣဒံ ပန မန္ဒတ္တာ မောမူဟတ္တာ ပက္ခလန္တဿ “အညံ ဘဏိဿာမိ”တိ အညဘဏနံ။ “အက္ခရသမယာနဘိညာတတာယ ဝာ ကရဏသမ္ပတ္တိယာ အဘာဝတော ဝာ ကထေတဗ္ဗံ ကထေတုမသက္ ကောန္တော ဟုတွာ အညံ ကထေန္တော **ရဝာ ဘဏတိ** နာမာ”တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၅၄) ဧကေ။

ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇံ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ **ဥပဇ္ဈာယော,** တံ ဥပဇ္ဈာယံ။ **“ဧဝံ သဇ္ဈာယိတဗ္ဗံ, ဧဝံ အဘိက္ကမိတဗ္ဗ”**န္တိအာဒိ နာ အာစာရသိက္ခာပနကော **အာစရိယော**။ အန္တေ သမီပေ ဝသတိ သီလေနာတိ **အန္တေဝာသီ,** ဝိဘတ္တိအလောပေန ယထာ “ဝနေစရကော”တိ။ သမာနော ဥပဇ္ဈာယော အဿာတိ **သမာနုပဇ္ဈာယကော** ။ ဧဝံ **သမာနာစရိယကော။ သဗ္ ရဟ္မစာရိ**န္တိ ဘိက္ခုံ။ သော ဟိ “ဧကကမ္မံ, ဧကုဒ္ဒေသော, သမသိက္ခတာ”တိ ဣမံ ဗ္ရဟ္မံ သမာနံ စရတိ, တသ္မာ “သဗ္ရဟ္မစာရီ”တိ ဝုစ္စတိ။ **ဧဝံ ဝုတ္တာန** န္တိ ဧဝံ ပဒဘာဇနီယေ ဝုတ္တာနံ။ ယထာ ဟိ လောကေ သဿာနံ ဝိရုဟနဋ္ ဌာနံ “ခေတ္တ”န္တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝမိမာနိပိ ဗုဒ္ဓါဒီနိ ပဒါနိ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဿ ဝိရုဟနဋ္ဌာနတ္တာ **“ခေတ္တ”**န္တိ ဝုစ္စန္တိ

တိ အာဟ **“ဣမေသံ ဒုတိယီသတိယာ ခေတ္တပဒာန”**န္တိ။ ယသ္မာ ပနေတေသံ ဝေဝစနေဟိပိ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ, တသ္မာ **“သဝေဝစနဿာ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဝိဝိဓံ ဧကေသ္မိံယေဝ အတ္ထေ ဝစနံ ဝိဝစနံ, ဝိဝစနမေဝ **ဝေဝစနံ,** ပရိယာယနာမံ, သဟ ဝေဝစနေဟီတိ **သဝေဝစနံ,** တဿ သဝေဝစနဿ။ ဧတ္ထ စ **ဝဏ္ဏပဋ္ဌာနေ** (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၅၂; ဝိ. ဝိ. ဋီ. ၁.၅၃; ဝဇိရ. ဋီ. ၅၃) အာဂတံ နာမသဟဿံ, **ဥပာလိဂာထာသု** (မ. နိ. ၂.၇၆) နာမသတံ, အညာနိ စ ဂုဏတော လဗ္ဘမာနာနိ နာမာနိ “ဗုဒ္ဓဝေဝစနာနီ”တိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ သဗ္ဗာနိပိ ဓမ္မဿ နာမာနိ “ဓမ္မဝေဝစနာနီ”တိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဧသ နယော သဗ္ဗတ္ထ။

တေသု ယံ ကိဉ္စိ ဝတ္တုကာမဿ ယံ ကိဉ္စိ ဝဒတော သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတီ တိ တေသု ဒုတိယီသတိယာ ခေတ္တပဒေသု ယံ ကိဉ္စိ ဧကံ ပဒံ ဝတ္တုကာမဿ တတော အညံ ယံ ကိဉ္စိ ပဒမ္ပိ ဝဓိဘာဝံ ကတွာ ဝဒတော ခေတ္တပဒန္တောဂဓတ္တာ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတီတိ အတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – သစေ ပနာယံ “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမီ”တိ ဝတ္တုကာမော ပဒပစ္စာဘဋ္ဌံ ကတွာ “ပစ္စက္ခာမိ ဗုဒ္ဓ”န္တိ တ ဝဒေယ្យ, မိလက္ခဘာသာသုဒီသု တ အညတရဘာသာယ တမတ္ထံ ဝဒေယ្យ, “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမီ”တိ ဝတ္တုကာမော ဥပ္ပဋိပာဋိယာ “ဓမ္မံ ပစ္စက္ခာမီ”တိ တ “သဗ္ရဟ္မစာရိံ ပစ္စက္ခာမီ”တိ တ ဝဒေယ្យ, သေယ្យထာပိ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဝိဘင်္ဂေ “ပဌမံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇာမီ”တိ ဝတ္တုကာမော “ဒုတိယံ ဈာန”န္တိ ဝဒတိ။ သစေ “ယဿ ဝဒတိ, သော အယံ ဘိက္ခုဘာဝံ စဇိတုကာမော တေမတ္ထံ ဝဒတီ”တိ ဧတ္တကမတ္တမ္ပိ ဇာနာတိ, ဝိရဒ္ဓံ နာမ နတ္ထိ, ခေတ္တမေဝ ဩတိဏ္ဏံ, ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ သိက္ခာ။ သက္ကတ္တာ တ ဗ္ရဟ္မတ္တာ တ စုတသတ္တော ဝိယ စုတောဝ ဟောတိ သာသနာတိ။

အလန္တိ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၁.၅၂) ဟောတု, ပရိယတ္တန္တိ အတ္ထော။ **ကိံ နု မေတိ** ကိံ မယှံ ကိစ္စံ, ကိံ ကရဏီယံ, ကိံ သာဓေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ **န မမတ္ထော** တိ နတ္ထိ မမ အတ္ထော။ **သုမုတ္တာဟ** န္တိ သုဋ္ဌု မုတ္တော အဟံ။ **ပုရိမေဟိ စုဒ္ဒသဟိ ပဒေဟီ**တိ ဗုဒ္ဓာဒီဟိ သဗ္ရဟ္မစာရိပရိယန္တေဟိ ပုရိမေဟိ စုဒ္ဒသဟိ ပဒေဟိ။ **ယန္နူနာဟံ ပစ္စက္ခေယျ** န္တိ ဧတ္ထ **“ယန္နူနာ”** တိ ပရိဝိတက္ကဒဿနေ နိပါတော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – “သစာဟံ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခေယျံ, သာဓု ဝတ မေ သိယာ”တိ။ **အာဒိသဒ္ဒေန** “ပစ္စက္ခိ”န္တိ တ “ပစ္စက္ခိဿာမီ”တိ တ “ဘဝိဿာမီ”တိ တ “ဟောမီ”တိ တ “ဇာတောမှိ”တိ တ “အမှိ”တိ တ ဧဝံဘူတာနံ ဂဟဏံ။ သစေ ပန “အဇ္ဇ ပဋ္ဌာယ ‘ဂိဟီ’တိ မံ ဓာရေဟီ”တိ တ “ဇာနာဟီ”တိ တ “သဉ္ဇာနာဟီ”တိ တ “မနသိ ကရောဟီ”တိ တ ဝဒတိ, အရိယကေန တ ဝဒတိ, မိလက္ခကေန တ။ ဧဝမေတသ္မိံ အတ္ထေ ဝုတ္တေ ယဿ ဝဒတိ, သစေ သော ဇာနာတိ, ပစ္စက္ခာတာ ဟောတိ သိက္ခာ။ ဧသ နယော သေသေသုပိ “ဥပါသကော”တိအာဒီသု သတ္တသု ပဒေသု။ ဧတ္ထ စ **အရိယကံ** နာမ မာဂဓဝေါဟာရော။ **မိလက္ခကံ** နာမ အနရိယကော အန္ဓဒမိဠာဒိ။

အက္ခရလိခန န္တိ “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမီ”တိအာဒိနာ အညေသံ ဒဿနတ္ထံ အက္ခရလိခနံ။ အဓိပ္ပာယဝိညာပကော အင်္ဂုလိသင်္ကေတစနာဒိကော ဟတ္ထဝိကာရော **ဟတ္ထမုဒ္ဒာ, ဟတ္ထ** သဒ္ဒော စေတ္ထ တဒေကဒေသေသု အင်္ဂုလီသု ဒဋ္ဌဗ္ဗော “န ဘုဉ္ဇမာနော သဗ္ဗံ ဟတ္ထံ မုခေ ပက္ခိပိဿာမီ”တိအာဒီသု (ပါစိ. ၆၁၈) ဝိယ။ တသ္မာ အဓိပ္ပာယဝိညာပကဿ အင်္ဂုလိသင်္ကေတစနာဒိနော ဟတ္ထဝိကာရဿ ဒဿနံ **ဟတ္ထမုဒ္ဒာဒိဒဿန** န္တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၅၁) ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အာဒိသဒ္ဒေန** သီသကမ္ပနဒဿနာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။

ဥမ္မတ္တကခိတ္တစိတ္တဝေဒနာဋ္ဋာန န္တိ ဧတ္ထ **ဥမ္မတ္တကော** တိ ပိတ္တုမ္မတ္တကော။ **ခိတ္တစိတ္တော** တိ ယက္ခေဟိ ကတစိတ္တဝိက္ခေပေါ, ယက္ခုမ္မတ္တကောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဥဘိန္နံ ပန ဝိသေသော အနာပတ္တိတရေ အာဝိဘဝိဿတိ။ **ဝေဒနာဋ္ဋော** တိ ဗလဝတိယာ ဒုက္ခဝေဒနာယ ဖုဋ္ဌော မုစ္ဆာပရေတော, တေန ဝိပ္ပလပန္တေန ပစ္စက္ခာတာပိ အပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ။ **မနုဿဇာတိကော ဟောတီ** တိ သဘာဂေ တ ဝိသဘာဂေ တ ဂဟဋ္ဌော တ ပဗ္ဗဇိတော တ ဝိညူ ယောကောစိ မနုဿော ဟောတိ။ **ဥမ္မတ္တကာဒီန** န္တိ ဧတ္ထာဒိသဒ္ဒေန ခိတ္တစိတ္တဝေဒနာဋ္ဋဒေဝတာတိရစ္ဆာန ဂတာနံ ဂဟဏံ။ တတ္ထ ဥမ္မတ္တကခိတ္တစိတ္တဝေဒနာဋ္ဋတိရစ္ဆာနဂတာနံ သန္တိကေ ပစ္စက္ခာတာပိ အဇာနနဘာဝေန အပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ။ ဒေဝတာယ ပန သန္တိကေ အတိခိပ္ပံ ဇာနနဘာဝေန။ ဒေဝတာ နာမ မဟာပညာ တိဟေတုကပ္ပဋိသန္ဓိကာ အတိခိပ္ပံ ဇာနန္တိ, စိတ္တဉ္စ နာမေတံ လဟုပရိဝတ္တံ, တသ္မာ “စိတ္တလဟုကဿ ပုဂ္ဂလဿ စိတ္တဝသေနေဝ မာ အတိခိပ္ပံ ဝိနာသော အဟောသီ”တိ ဒေဝတာယ သန္တိကေ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ပဋိက္ခိပိ။ တေန ဝုတ္တံ **“န

စ ဥမ္မတ္တကာဒီနံ အညတရော”တိ။ **ဒူတေန တတိ** “မမ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဘာဝံ ကထေဟီ”တိ မုခသာသနဝသေန ဒူတေန တ။ **ပဏ္ဏေန တ** တိ ပဏ္ဏေ လိခိတွာ ပဟိဏနဝသေန ပဏ္ဏေန တ။

သစေ တေ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဘာဝံ ဇာနန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အာဝဇ္ဇနသမယေ** တိ အတ္ထာဘောဂသမယေ။ ဣမိနာ တံ ခဏံယေဝ ပန အပုဗ္ဗံ အစရိမံ ဒုဇ္ဇာနန္တိ ဒဿေတိ။ **ဝစနာနန္တရမေဝာ** တိ ဝစနဿ အနန္တရမေဝ, အာဝဇ္ဇနသမယေတတိ အတ္ထော။ **ဧဝ-**သဒ္ဒေန ပန စိရေန ဇာနနံ ပဋိက္ခိပတိ။ **ဥက္ကဏ္ဌိတော** တိ အနဘိရတိယာ ဣမသ္မိံ သာသနေ ကိစ္ဆဇီဝိကံ ပတ္တော။ အထ တ “အဇ္ဇ ယာမိ, သွေ ယာမိ, ဣတော ယာမိ, ဧတ္တ ယာမီ”တိ ဥဒ္ဓံ ကဏ္ဌံ ကတွာ ဝိဟရမာနော ဝိက္ခိတ္တော, အနေကဂ္ဂေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဣဒဥ္စ “အနဘိရတော သာမညာ စဝိတုကာမော”တိအာဒီနံ (ပာရာ. ၄၅) ဥပလက္ခဏံ။ **ယေန ကေနစိ။ပေ။ ဇာနန္တိ** တိ သစေ တေ“ဥက္ကဏ္ဌိတော”တိ တ “ဂိဟိဘာဝံ ပတ္ထေတီ”တိ တ “အနဘိရတော”တိ တ “သာမညာ စဝိတုကာမော”တိ တ ယေန ကေနစိ အာကာရေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနဘာဝံ ဇာနန္တိ။ ဣဒဉှိ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဉ္စ ဥပရိ အဘူတာရောစနဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာအတ္တကာမဒုဋ္ဌဒေါသဘူတာရောစနသိက္ခာပအာနိ စ ကေပရိစ္ဆေအနိ, အာဝဇ္ဇနသမယေ ဉာတေ ဧဝ သီသံ ဧန္တိ။ “ကိံ အယံ ဘဏတီ”တိ ကင္ခတာ စိရေန ဉာတေ သီသံ န ဧန္တိ။ တေနာဟ **“အထ အပရဘာဂေ”**တိအာဒိ။ အထ ဒွိန္နံ ဌိတဋ္ဌာနေ ဒွိန္နမ္ပိ နိယမေတွာ “ဧတေသံ အာရောစေမီ”တိ ဝဒတိ, တေသု ဧကသ္မိံ ဇာနန္တေပိ ဒွီသု ဇာနန္တေသုပိ ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ သိက္ခာ။ ဧဝံ သမ္ဗဟုလေသုပိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ “တဿ ဝစနာနန္တရ”န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တေန နယေန။ **ယော ကောစိ မနုဿဇာတိကောတိ** အန္တမသော နဝကမ္မိကံ ဥပာဒါယ ယော ကောစိ မနုဿော။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ **သမန္တပာသာဒိကာယံ** –

> “သစေ ပန အနဘိရတိယာ ပီဠိတော သဘာဂေ ဘိက္ခူ ပရိသင္ကမာနော ‘ယော ကောစိ ဇာနာတူ’တိ ဥစ္စာသဒ္ဒံ ကရောန္တော ‘ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမီ’တိ ဝဒတိ, တဉ္စ အဝိဒူရေ ဌိတော နဝကမ္မိကော တ အညော တ သမယညူ ပုရိသော သုတွာ ‘ဥက္ကဏ္ဌိတော အယံ သမဏော ဂိဟိဘာဝံ ပတ္ထေတိ, သာသနတော စုတော’တိ ဇာနာတိ, ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ သိက္ခာ”တိ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၁.၅၁)။

သစေ ဝစနတ္ထံ ဉတွာပိ “အယံ ဥက္ကဏ္ဌိတော”တိ တ “ဂိဟိဘာဝံ ပတ္ထေတီ”တိ တ န ဇာနာတိ, အပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ သိက္ခာ။ သစေ ပန ဝစနတ္ထံ အဇာနိတွာပိ “ဥက္ကဏ္ဌိတော”တိ တ “ဂိဟိဘာဝံ ပတ္ထေတီ”တိ တ ဇာနာတိ, ပစ္စက္ခာတာဝ ဟောတိ သိက္ခာ။ **ဒတယပီ**တိ ကီဠာဓိပ္ပာယေနပိ။ **စိတ္တာဒီနံ တ ဝသေနာ** တိ စိတ္တာဒီနံ တ ဆဋ္ဌင္ဂကာနံ ဝသေန။ ဟောတိ စေတ္ထ –

> “စိတ္တံ ခေတ္တဉ္စ ကာလော စ, ပယောဂေါ ပုဂ္ဂလော တထာ။
> ဝိဇာနနန္တိ သိက္ခာယ, ပစ္စက္ခာနံ ဆဋ္ဌင်္ဂိက”န္တိ။

သဗ္ဗသော တ ပန အပစ္စက္ခာနေနာ တိ “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမီ”တိအာဒီသု ယေန ယေန ပရိယာယေန သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟောတိ, တတော ဧကဿပိ ပစ္စက္ခာနဿ အဘာဝေန။ ဣမိနာ ပန “ဣဒံ ပဒံ သာဝေဿာမိ, သိက္ခံ ပစ္စက္ခာမီ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တစိတ္တုပ္ပာဒဿ အဘာဝံ ဒဿေတိ။ ယဿ ဟိ ဧဝရူပေ စိတ္တုပ္ပာဒေ နတ္ထိ, သော သဗ္ဗသော န ပစ္စက္ခာတိ နာမာတိ။ **သိက္ခာပစ္စက္ခာနဿာ** တိ “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမီ”တိအာဒိသိက္ခာပစ္စက္ခာနဿ။ **အတ္ထဘူတံ ဧကစ္စံ ဒုဗ္ဗလျန္တိ** “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမီ”တိ ဝဒတိ ဝိညာပေတိ, ဧဝမ္ပိ, ဘိက္ခဝေ, ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဉ္စေဝ ဟောတိ, သိက္ခာ စ ပစ္စက္ခာတာ”တိအာဒိနာ (ပာရာ. ၅၃) ဝုတ္တေဟိ ယေဟိ ဝစနေဟိ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဉ္စေဝ ဟောတိ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဉ္စ, တံ “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမီ”တိအာဒိကံ အတ္ထဘူတံ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ။ “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမီ”တိအာဒိမ္ပိ ပန ဝုတ္တေ သိက္ခာပရိပူရဏေ ဒုဗ္ဗလဘာဝဿာပိ ဂမ္မမာနတ္တာ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဿ ဣဒံ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မံ အတ္ထောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧတ္ထ စ “အတ္ထဘူတ”န္တိ ဣမိနာ “ယန္နူနာဟံ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခေယျ”န္တိအာဒိကံ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မံ ပဋိက္ခိပတိ။ ယေန ဟိ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဉ္စေဝ ဟောတိ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဉ္စ, တဒေဝ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဿ အတ္ထဘူတံ။ ယေန ပန ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မမေဝ ဟောတိ, န သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ, န တံ တဿ အတ္ထဘူတန္တိ။

ရာဂပရိယုဋ္ဌာနေန သဒိသဘာဝါပတ္တိယာ မိထုနာနံ အယန္တိ **“မေထုနော”**တိ ဓမ္မော ဝုစ္စတီတိ အာဟ **“ရာဂပရိယုဋ္ဌာနေနာ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ရာဂပရိယုဋ္ဌာနေနာ** တိ ရာဂဿ ပရိယုဋ္ဌာနေန, မေထုနရာဂဿ ပဝတ္တိယာ ပရိယော

နဒ္ဓစိတ္တတာယာတိ အတ္ထော။ **ဓမ္မော** တိ အဓ္ဓာစာရော။ ‘‘ပလမ္ဗတေ ဝိလမ္ဗတေ’’တိအာဒီသု ဝိယ ဥပသဂ္ဂဿ ကောစိ အတ္ထဝိသေသော နတ္ထီတိ အာဟ **‘‘သေဝေယျာ’’** တိ။ **အဇ္ဈာပဇ္ဇေယျာ** တိ အဘိဘုယျ ပဇ္ဇေယျ။ **သဗ္ဗန္တိမေနာ**တိ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိ။ပေ.။ စာတုမဟာရာဇိကမနုဿိတ္ထိနာဂဂရုဠမာဏဝိကာဒီနံ သဗ္ဗာသံ အန္တိမေန။ **တိရစ္ဆာနဂတာယာ** တိ တိရစ္ဆာနေသု ဥပ္ပန္နာယ။ တေနာဟ **‘‘ပဋိသန္ဓိဝသေနာ’’**တိ။ ပာရာဇိကာယ ဝတ္ထုဘူတာ ဧဝ စေတ္ထ တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထီ ‘‘တိရစ္ဆာနဂတာ’’တိ ဂဟေတဗ္ဗာ, န သဗ္ဗာ။ တတ္ရာယံ ပရိစ္ဆေဒေါ –

> ‘‘အပဒါနံ အဟိမစ္ဆာ၊ ဒွိပဒါနဉ္စ ကုက္ကုဋီ။
> စတုပ္ပဒါနံ မဇ္ဇာရီ၊ ဝတ္ထု ပာရာဇိကဿိမာ’’တိ။ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၁.၅၅)

တတ္ထ **အဟိ**ဂ္ဂဟဏေန သဗ္ဗာပိ အဇဂရဂေါနသာဒိဘေဒါ ဒီဃဇာတိ သင်္ဂဟိတာ။ တသ္မာ ဒီဃဇာတီသု ယတ္ထ တိဏ္ဏံ မဂ္ဂါနံ အညတရသ္မိံ သက္ကာ တိလဖလမတ္တမ္ပိ ပဝေသေတုံ, သာ ပာရာဇိကဝတ္ထု, အဝသေသာ ဒုက္ကဋဝတ္ထူတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **မစ္ဆ** ဂ္ဂဟဏေန သဗ္ဗာပိ မစ္ဆကစ္ဆပမဏ္ဍူကာဒိဘေဒါ ဩဒကဇာတိ သင်္ဂဟိတာ။ တတြာပိ ဒီဃဇာတိယံ ဝုတ္တနယေနေဝ ပာရာဇိကဝတ္ထု စ ဒုက္ကဋဝတ္ထု စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အယံ ပန ဝိသေသော – ပတင်္ဂမုခမဏ္ဍူကာ နာမ ဟောန္တိ, တေသံ မုခသဏ္ဌာနံ မဟန္တံ, ဆိဒ္ဒံ အပ္ပကံ, တတ္ထ ပဝေသနံ နပ္ပဟောတိ, မုခသဏ္ဌာနံ ပန ဝဏသင်္ခေပံ ဂစ္ဆတိ, တသ္မာ တံ ထုလ္လစ္စယဝတ္ထူတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ ။ **ကုက္ကုဋီ** ဂ္ဂဟဏေန သဗ္ဗာပိ ကာကကပောတာဒိဘေဒါ ပက္ခိဇာတိ သင်္ဂဟိတာ။ တတြာပိ ဝုတ္တနယေနေဝ ပာရာဇိကဝတ္ထု စ ဒုက္ကဋဝတ္ထု စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **မဇ္ဇာရိ** ဂ္ဂဟဏေန သဗ္ဗာပိ ရုက္ခသုနခမင်္ဂုသဂောဓာဒိဘေဒါ စတုပ္ပဒဇာတိ သင်္ဂဟိတာ။ တတြာပိ ဝုတ္တနယေနေဝ ပာရာဇိကဝတ္ထု စ ဒုက္ကဋဝတ္ထု စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပါရာဇိကော ဟောတီတိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၁.၅၅) ပရာဇိတော ဟောတိ ပရာဇယံ အာပန္နော။ အယဉှိ **ပါရာဇိက**သဒ္ဒော သိက္ခာပဒအာပတ္တိပုဂ္ဂလေသု ဝတ္တတိ။ တတ္ထ ‘‘အဋ္ဌာနမေတံ, အာနန္ဒ, အနဝကာသော, ယံ တထာဂတော ဝဇ္ဇီနံ ဝါ ဝဇ္ဇိပုတ္တကာနံ ဝါ ကာရဏာ သာဝကာနံ ပါရာဇိကံ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ သမူဟနေယျာ’’တိ (ပါရာ. ၄၃) ဧဝံ သိက္ခာပဒေ ဝတ္တမာနော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ‘‘အာပတ္တိံ တွံ ဘိက္ခု အာပန္နော ပါရာဇိက’’န္တိ (ပါရာ. ၆၇) ဧဝံ အာပတ္တိယံ။ ‘‘န မယံ ပါရာဇိကာ, ယော အဝဟဋော, သော ပါရာဇိကော’’တိ (ပါရာ. ၁၅၅) ဧဝံ ပုဂ္ဂလေ ဝတ္တမာနော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ‘‘ပါရာဇိကေန ဓမ္မေန အနုဒ္ဓံသေယျာ’’တိအာဒီသု (ပါရာ. ၃၈၄) ပန ဓမ္မေ ဝတ္တတီတိ ဝဒန္တိ။ ယသ္မာ ပန တတ္ထ ‘‘ဓမ္မော’’တိ ကတ္ထစိ အာပတ္တိ, ကတ္ထစိ သိက္ခာပဒမေဝ အဓိပ္ပေတံ, တသ္မာ သော ဝိသုံ န ဝတ္တဗ္ဗော။ တတ္ထ သိက္ခာပဒံ ယော တံ အတိက္ကမတိ, တံ ပရာဇေတိ, တသ္မာ **‘‘ပါရာဇိက’’**န္တိ ဝုစ္စတိ။ အာပတ္တိ ပန ယော နံ အဇ္ဈာပဇ္ဇတိ, တံ ပရာဇေတိ, တသ္မာ **‘‘ပါရာဇိကာ’’**တိ ဝုစ္စတိ။ ပုဂ္ဂလော ယသ္မာ ပရာဇိတော ပရာဇယမာပန္နော, တသ္မာ **‘‘ပါရာဇိကော’’**တိ ဝုစ္စတိ။ ဣဓ ပန ပုဂ္ဂလော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အာဟ **‘‘ပါရာဇိကော ဟောတီ’’**တိအာဒိ။ ဣမိနာပိ ဣဒံ ဒဿေတိ – ‘‘ပရာဇိတသဒ္ဒေ ဥပသဂ္ဂဿ ဝုဒ္ဓိံ ကတွာ, **တ**-ကာရဿ စ **က**-ကာရံ ကတွာ **ပါရာဇိကော** ဟောတီတိ နိဒ္ဒိဋ္ဌော’’တိ။

အပလောကနာဒိ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ သင်္ဃကမ္မံ သီမာပရိစ္ဆိန္နေဟိ ပကတတ္တေဟိ ဘိက္ခူဟိ ဧကတော ကတ္တဗ္ဗတ္တာ **ဧကကမ္မံ** နာမ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန ဧကုဒ္ဒေသသမသိက္ခတာနံ ဂဟဏံ။ တတ္ထ ပဉ္စဝိဓောပိ ပာတိမောက္ခုဒ္ဒေသော ဧကတော ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗတ္တာ **ဧကုဒ္ဒေသော** နာမ။ ပညတ္တံ ပန သိက္ခာပဒံ သဗ္ဗေဟိပိ လဇ္ဇိပုဂ္ဂလေဟိ သမံ သိက္ခိတဗ္ဗဘာဝတော **သမသိက္ခတာ** နာမ။ ယသ္မာ သဗ္ဗေပိ လဇ္ဇိနော ဧတေသု ဧကကမ္မာဒီသု သဟ ဝသန္တိ, န ဧကောပိ တတော ဗဟိဒ္ဓါ သန္ဒိဿတိ, တသ္မာ တာနိ သဗ္ဗာနိပိ ဂဟေတွာ ဧကကမ္မာဒိကော တိဝိဓောပိ **သံဝါသော** နာမာတိ အာဟ ‘‘သော စ ဝုတ္တပ္ပကာရော သံဝါသော တေန ပုဂ္ဂလေန သဒ္ဓိံ နတ္ထိ, တေန ကာရဏေန သော ပါရာဇိကော ပုဂ္ဂလော ‘အသံဝါသော’တိ ဝုစ္စတီ’’တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၁.၅၅)။

ဣအာနိ ယသ္မာ န ကေဝလံ မနုဿိတ္ထိယာ ဧဝ နိမိတ္တံ ပါရာဇိကဝတ္ထု, အထ ခေါ အမနုဿိတ္ထိတိရစ္ဆာနဂတိတ္ထီနမ္ပိ။ န စ ဣတ္ထိယာ ဧဝ။ အထ ခေါ ဥဘတောဗျဉ္ဇနကပဏ္ဍကပုရိသာနမ္ပိ, တသ္မာ တေ သတ္တေ, တေသဉ္စ ယံ ယံ နိမိတ္တံ ဝတ္ထု ဟောတိ, တံ တံ နိမိတ္တံ, တတ္ထ စ ယထာ ပဋိသေဝန္တော ပါရာဇိကော ဟောတိ, တဉ္စ သဗ္ဗံ ဝိတ္ထာရေတွာ ဒဿေတုံ **‘‘အယံ ပနေတ္ထ ဝိနိစ္ဆယော’’** တိအာဒိမာဟ။ **တိဿော** တိ ဣမဿ သိက္ခာပဒဿ။ **တေသု**တိ

ယေ တိံသမက္က ဝုတ္တာ, တေသု။ **အတ္တနော တ**တိ လမ္ဗိမုဒုပိဋ္ဌိကေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **သန္တတဿ တ** တိ ယေန ကေနစိ ဝတ္ထေန တ ပဏ္ဏေန တ တာကပဋ္ဋေန တ စမ္မေန တ တိပုသီသာဒိနံ ပဋ္ဋေန တ ပလိဝေဌေတ္ွာ, အန္တော တ ပ ဝေသေတ္ွာ ပဋိစ္ဆန္နဿ။ **အက္ခာယိတဿ တ** တိ သောဏ္ဍိသိင်္ဂါလာဒီဟိ အက္ခာဒိတဿ။ **ယေဘုယျေန အက္ခာယိတဿာ**တိ ယာဝ ဥပမုက္ခာယိတော နာမ န ဟောတိ, ဧဝံ အက္ခာယိတဿ။ **အလ္လောကာသေ** တိ တိန္တောကာသေ။ **သန္ထတ** န္တိ တေသံယေဝ ဝတ္ထာဒီနံ ယေန ကေနစိ ပဋိစ္ဆန္နံ။ အယဥ္ဟေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော – န ဟေတ္ထ အနုပာဒိန္နကံ အနုပာဒိန္နကေန ဆုပတိ, မုတ္တိ အတ္ထိ, အထ ခော ဥပာဒိန္နကေန တ အနုပာဒိန္နကံ ဃဋ္ဋိယတု, အနုပာဒိန္နကေန တ ဥပာဒိန္နကံ, အနုပာဒိန္နကေန တ အနုပာဒိန္နကံ, ဥပာဒိန္နကေန တ ဥပာဒိန္နကံ။ သစေ ယတ္တကေ ပဝိဋ္ဌေ ဟာရာဇိကံ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ, တတ္တကံ သေဝနစိတ္တေန ပဝေသေတိ, သဗ္ဗတ္ထာယံ ဟာရာဇိကာပတ္တိ အာပန္နော နာမ ဟောတီတိ။

ဧဝံ သေဝနစိတ္တေနေဝ ပဝေသေန္တဿ အာပတ္တိံ ဒဿေတွ္ာတ က္လအနိ ယဿ္မာ တံ ပဝေသနံ နာမ န ကေဝလံ အတ္တူပက္ကမေနေဝ, ပရူပက္ကမေနာပိ ဟောတိ။ တတ္ရာပိ သာဒိယန္တဿေဝ အာပတ္တိ ပဋိသေဝနစိတ္တသမင်္ဂိဿ , န က္လတရဿာတိ ဒဿေတုံ **"ပရေန တ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ပရေနာ**တိ ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာဒိနာ ယေန ကေနစိ အသေနေ။ **ပဝေသနပဝိဋ္ဌဋ္ဌိတဥဒ္ဓရဏေသူ** တိ ဧတ္ထ အင်္ဂဇာတ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၅၈) ယာဝ မူလာ ပဝေသနံ **ပဝေသနံ** နာမ။ အင်္ဂဇာတဿ ယတ္တကံ ဌာနံ ပဝေသနာရဟံ, တတ္တကံ အနုပဝေသေသတော ပဝိဋ္ဌံ **ပဝိဋ္ဌံ** နာမ။ ဧဝံ ပဝိဋ္ဌဿ ဥဒ္ဓရဏာရမ္ဘတော အန္တရာ ဌိတကာလော **ဌိတံ** နာမ။ **သမန္တပာသာဒိကာယံ** ပန မာတုကမဿ သုက္ကဝိသဋ္ဌိ ပတ္ွတ သဗ္ဗထာ တဿာမတော ဩရမိတ္ွတ ဌိတကာလံ သန္ဓာယ "သုက္ကဝိသဋ္ဌိသမယေ"တိ ဝုတ္တံ။ **ဥဒ္ဓရဏံ** နာမ ယာဝ အဂ္ဂ နီဟရဏကာလော။ **သာဒိယတီ**တိ သေဝနစိတ္တံ ဥပဋ္ဌပေတိ။ **အသာဓာရဏဝိနိစ္ဆယော** တိ အဒိန္နာအနာဒီဟိ သဗ္ဗေဟိ သိက္ခာပဒေဟိ အသာဓာရဏော ဝိနိစ္ဆယော။

သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယတ္ထ န္တိ ပရိတရဝသေန သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယတ္ထံ။ **မာတိကာ**တိ မာတာ, ဇနေတ္တီတိ အတ္ထော။ နိဒအတိ ဒေသနံ ဒေသဝသေန အဝိဒိတံ ဝိဒိတံ ကတ္ွတ နိဒဿေတီတိ **နိဒာနံ**။ ပညာပီယတီတိ **ပညတ္တိ,** တဿာ ပကာရော **ပညတ္တိဝိဓိ** အင်္ဂေတိ ဂမေတိ ဉာပေတီတိ **အင်္ဂံ,** ကာရဏံ။ သမုဋ္ဌဟန္တိ အာပတ္တိယော ဧတေနာတိ **သမုဋ္ဌာနံ,** ဥပ္ပတ္တိကာရဏံ, တဿ ဝိဓိ **သမုဋ္ဌာနဝိဓိ** ။ **ဝဇ္ဇကမ္မပ္ပဘေဒဉ္စာ** တိ ဧတ္ထ **ပဘေဒသဒ္ဒော** ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗော "ဝဇ္ဇပ္ပဘေဒံ, ကမ္မပ္ပဘေဒဉ္စာ"တိ။ **တတ္ထ တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ တသ္မိံ သိက္ခာပဒေ။

ပညတ္တိဌာန န္တိ ပညတ္တိဋ္ဌပနဿ ဌာနံ, သိက္ခာပဒာနံ ပညတ္တိဒေသောတိ အတ္ထော။ **ပုဂ္ဂလော** တိ ဧတ္ထ အာဒိကမ္မိကောယေဝ အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **"ပုဂ္ဂလော နာမ ယံ ယံ အာရဗ္ဘ တံ တံ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တ"** န္တိ, သော သော ပုဂ္ဂလောတိ အဓိပ္ပာယော။ ဟောန္တိ စေတ္ထ –

"သုဒိန္နော ဓနိယော သမ္ဗဟုလာ ဝဂ္ဂုမုဒန္တိကာ။
သေယျသကော ဥအယိ စာ-ဠဝကာ ဆန္နမေတ္တိယာ။

"ဒေဝဒတ္တဿဇိပုနဗ္ဗသု-ဆဗ္ဗဂ္ဂိယောပနန္ဒညတရောပိ စ။
ဟတ္ထကော စာနုရုဒ္ဓေ စ၊ သတ္တရသ စူဠပန္ထကော။

"ဗေလဋ္ဌသီသော စာနန္ဒော၊ သာဂတောရိဋ္ဌနာမကော။
နန္ဒတ္ထေရေန တေဝီသ၊ ဘိက္ခုနံ အာဒိကမ္မိကာ။

"သုန္ဒရီနန္ဒာ ထုလ္လနန္ဒာ၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယညတရာပိ စ။
စဏ္ဍကာဠီ သမ္ဗဟုလာ၊ ဒွေဝ စ ဘိက္ခုနိယော ပရာ။
ဘိက္ခုနီနံ တု သတ္တေဝ၊ ဟောန္တိ တာ အာဒိကမ္မိကာ"တိ။

တဿ တဿ ပုဂ္ဂလဿာ တိ ယံ ယံ သုဒိန္နာဒိကံ ပုဂ္ဂလံ အာရဗ္ဘ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ, တဿ တဿ ပုဂ္ဂလဿ။ **ပညတ္တိ** တိ ပဌမပညတ္တိ။ ပဌမပညတ္တိယာ ပစ္ဆာ ဌပိတာ ပညတ္တိ **အနုပညတ္တိ** ။ အနုပ္ပန္နေ ဒေသေ

ဌပိတာ ပညတ္တိ **အနုပ္ပန္နပညတ္တိ** ။ သဗ္ဗတ္ထ မဇ္ဈိမဒေသေ စေဝ ပစ္စန္တိမေသု ဇနပဒေသု စာတိ သဗ္ဗေသု ပဒေသေသု ဌပိတာ ပညတ္တိ **သဗ္ဗတ္ထပညတ္တိ** ။ မဇ္ဈိမဒေသေယေဝ ဌပိတာ ပညတ္တိ **ပဒေသပညတ္တိ** ။ ဘိက္ခူနဉ္စေဝ ဘိက္ခုနီနဉ္စ သာဓာရဏဘူတာ ပညတ္တိ **သာဓာရဏပညတ္တိ** ။ သုဒ္ဓဘိက္ခူနမေဝ, သုဒ္ဓဘိက္ခုနီနံ တ ပညတ္တံ သိက္ခာပဒံ **အသာဓာရဏပညတ္တိ** ။ ဥဘိန္နမ္ပိ ပညတ္တိ **ဥဘတောပညတ္တိ။ ဝိနယဓရပဉ္စမေနာ** တိ အနုဿာဝနကာစရိယပဉ္စမေန။ **ဂုဏင်္ဂုဏူပဟာနာ** တိ စတုပ္ပဋလတော ပဋ္ဌာယ ကတာ ဥပဟာနာ, န ဧကဒ္ဒိတိပဋလာ။ **စမ္မတ္ထရဏ** န္တိ အတ္ထရိတဗ္ဗံ စမ္မံ။ **ဧတေသံ ဝသေန စတုဗ္ဗိဓာ ပဒေသပညတ္တိ နာမာ** တိ ဧတေသံ ဝသေန စတုဗ္ဗိဓာ ပညတ္တိ မဇ္ဈိမဒေသေယေဝ ပညတ္တာတိ ပဒေသပညတ္တိ နာမ။ တေနေတဟ **"မဇ္ဈိမဒေသေယေဝ ဟီ"**တိအာဒိ။ ယသ္မာ မဇ္ဈိမဒေသေယေဝ ယထာဝုတ္တဝတ္ထုဝီတိက္ကမေ အာပတ္တိ ဟောတိ, န ပစ္စန္တိမဇနပဒေ, တသ္မာ ပဒေသပညတ္တီတိ အတ္ထော။ **ခုဝန္ဒ ဟာနံ ပဋိက္ခေပမတ္တန္တိ** နိစ္စနဟာနပ္ပဋိသေဓနမေဝ။ တ္တေ စ **မတ္တ**သဒ္ဒေန အညာနိ တီဏိ သိက္ခာပဒါနိ ပဋိက္ခိပတိ။ တာနိ ဟိ ''အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, သဗ္ဗပစ္စန္တိမေသု ဇနပဒေသု ဝိနယဓရပဉ္စမေန ဂဏေန ဥပသမ္ပဒ''န္တိအာဒိနာ (မဟာဝ. ၂၅၉) **စမ္မက္ခန္ဓကေ** အာဂတာနိ။ တေနေတဟ **"တတော အညာ ပဒေသပညတ္တိ နာမ နတ္ထိ"** တိ။ **သဗ္ဗာ နီ**တိ တတော အဝသေသာနိ သဗ္ဗာနိ သိက္ခာပဒါနိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ အနုပ္ပန္နပညတ္တိ အဋ္ဌဂရုဓမ္မဝသေန ဘိက္ခုနီနံယေဝ အာဂတာ, ယသ္မာ စ ခုဝန္ဒဟာနံ ပဋိက္ခေပမတ္တံ ဌပေတွာ ဟတိမောက္ခေ သဗ္ဗာနိ သိက္ခာပဒါနိ သဗ္ဗတ္ထပညတ္တိယေဝ ဟောန္တိ, ယသ္မာ စ သာဓာရဏပညတ္တိဒုကဉ္စ ဧကတောပညတ္တိဒုကဉ္စ ဗျဉ္ဇနမတ္တံ နာနံ, အတ္ထတော ဧကံ, တသ္မာ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ သဗ္ဗေသု သိက္ခာပဒေသု။ အာပတ္တိဘေဒေ ဟေတ္ထ ဥတ္တရပဒလောပေန ''အာပတ္တီ''တိ ဝုတ္တောတိ အာဟ **"အာပတ္တီတိ ပုဗ္ဗပ္ပယောဂာဒိဝသေန အာပတ္တိဘေဒေ"** တိ။ **သီလအာစာရဒိဋ္ဌိအာဇီဝဝိပတ္တီနန္တိ** တ္တေ ပဌမာ ဒွေ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ သီလဝိပတ္တိ နာမ, အဝသေသာ ပဉ္စ အာစာရဝိပတ္တိ နာမ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ စ အန္တဂ္ဂါဟိကာဒိဋ္ဌိ စ ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ နာမ, အာဇီဝဟေတု ပညတ္တာနိ ဆ သိက္ခာပဒါနိ အာဇီဝဝိပတ္တိ နာမ, က္လတိ က္လမာသံ သီလအာစာရဒိဋ္ဌိအာဇီဝဝိပတ္တီနံ အညတရာတိ အတ္ထော။

န ကေဝလံ ယထာဝုတ္တနယေနေဝ ဝုစ္စန္တီတိ အာဟ **"ယာနိ သိက္ခာပဒသမုဋ္ဌာနာနီတိပိ ဝုစ္စန္တိ"** တိ။ တာနိ ဟိ ကိဉ္စာပိ အာပတ္တိယာ သမုဋ္ဌာနာနိ, န သိက္ခာပဒဿ, တေဟာရသုခတ္ထံ ပနေဝံ ဝုစ္စန္တီတိ။ **တတ္ထာ** တိ တေသု ဆသု သမုဋ္ဌာနေသု။ **တေသူ**တိ သစိတ္တကာစိတ္တကေသု။ ဧကံ သမုဋ္ဌာနံ ဥပ္ပတ္တိကာရဏံ ဧတိဿာတိ **ဧကသမုဋ္ဌာနာ,** ဧကေန တ သမုဋ္ဌာနံ ဧတိဿာတိ **ဧကသမုဋ္ဌာနာ** ။ **"ဒွိသမုဋ္ဌာနာ"** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

သမုဋ္ဌာနဝသေနာ တိ သမုဋ္ဌာနသီသဝသေန။ ပဌမပာရာဇိကံ သမုဋ္ဌာနံ ဧတိဿာတိ **ပဌမပာရာဇိကသမုဋ္ဌာနာ** ။ တထာ **အဒိန္နာဒာနသမုဋ္ဌာနာ"** တိအာဒီသုပိ။

သယံ ပထဝိခဏနေ ကာယေန, ပရေ အာဏာပေတွာ ခဏာပနေ တစာယ စ အာပတ္တိသမ္ဘဝတော **"ပထဝိခဏနာ ဒီသု ဝိယာ"**တိ ဝုတ္တံ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန အဒိန္နာဒာနာဒီနံ ပရိဂ္ဂဟော။ ပဌမကထိနာပတ္တိ ကာယတစတော ကတ္တဗ္ဗံ အဓိဋ္ဌာနံ တ ဝိကပ္ပနံ တ အကရောန္တဿ ဟောတိ, နော ကရောန္တဿာတိ အာဟ **"ပဌမကထိနာပတ္တိ ဝိယာ"** တိ။ အညာတိကာယ ဘိက္ခုနိယာ ဟတ္ထတော စီဝရပ္ပဋိဂ္ဂဟဏာပတ္တိ တသ္မာ ဟတ္ထတော စီဝရံ ပဋိဂ္ဂဏှန္တဿ, ပရိဝတ္တကံ အဒေန္တဿ စ ဟောတီတိ **ကိရိယာကိရိယတော သမုဋ္ဌာတိ။ "သိယာ ကရောန္တဿာ"** တိအာဒီသု **သိယာ**တိ ''သိယာ ခော ပန တေ ဗြာဟ္မဏ ဧဝမဿ''တိအာဒီသု ဝိယ ''ကဒါစိ''တိ က္လမိနာ သမာနတ္ထော နိပါတော။ ရူပိယပ္ပဋိဂ္ဂဟဏာပတ္တိ သိယာ ကိရိယာ ဂဟဏေန အာပဇ္ဇနတော, သိယာ အကိရိယာ ပဋိက္ခေပဿ အကရဏတော တိ အာဟ **"ရူပိယပ္ပဋိဂ္ဂဟဏာပတ္တိ ဝိယာ"** တိ။ ကုဋိကာရာပတ္တိ ဝတ္ထုံ ဒေသာပေတွာ ပမာဏာတိက္ကန္တကရဏေ ကရောန္တဿ သိယာ, အဒေသာပေတွာ ပန ပမာဏာတိက္ကန္တကရဏေ ပမာဏယုတ္တံ တ ကရောန္တဿ စ အကရောန္တဿ စ သိယာတိ အာဟ **"ကုဋိကာရာပတ္တိ ဝိယာ"** တိ။

သညာယ အဘာဝေန ဝိမောက္ခော အဿာတိ **သညာဝိမောက္ခော** တိ မဇ္ဈေပဒလောပသမာသော ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ အာဟ **"ယတော ဝီတိက္ကမသညာယာ"** တိအာဒိ။ **က္လတရာ** နာမ ယတော ဝီတိက္ကမသညာယ အဘာဝေန န မုစ္စတိ, သာ က္လတရသဒ္ဒဿ ဝုတ္တပ္ပဋိယောဂိဝိသယတ္တာ။ **ယာ အစိတ္တကေန တ သစိတ္တကမိဿကေန တ သမုဋ္ဌာတီ** တိ ယာ အာပတ္တိ ကအာစိ အစိတ္တကေန တ ကအာစိ သစိတ္တကမိဿကေန တ သမုဋ္ဌာနေန သမုဋ္ဌာတိ။ တ္တေ စ သညာဒုကံ အနာပတ္တိမုခေန ဝုတ္တံ, သစိတ္တကဒုကံ အာပတ္တိမုခေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ယသ္မာ သစိတ္တကပက္ခေ စိတ္တံ အကုသလမေဝ ဟောတီတိ ယသ္မာ သစိတ္တကာယ အာပတ္တိယာ စိတ္တံ အကုသလမေဝ ဟောတိ, ယသ္မာ စ သစိတ္တကာစိတ္တကသင်္ခါတာယ သုရာပါနာဒိအစိတ္တကာယ အာပတ္တိယာ ဝတ္ထုဝိဇာနနစိတ္တေန သစိတ္တကပက္ခေ စိတ္တံ အကုသလမေဝ ဟောတိ, **အယံ လောကဝဇ္ဇာ**။ "သစိတ္တကပက္ခေ"တိ ဟိ ဣဒံ ဝစနံ သစိတ္တကာစိတ္တကံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ န ဟိ ကေဝလသစိတ္တကဿ "သစိတ္တကပက္ခေ"တိ ဝိသေသနေ ပယောဇနံ အတ္ထိ။ ယံ ပနေတ္ထ **ဂဏ္ဌိပဒေ** "သုရာပါနသ္မိဉှိ 'သုရာ'တိ ဝါ 'န ဝဋ္ဋတီ'တိ ဝါ ဇာနိတွာ ပိဝနေ အကုသလမေဝါ"တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ "န ဝဋ္ဋတီတိ ဝါ ဇာနိတွာ"တိ ဝုတ္တဝစနံ န ယုဇ္ဇတိ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇဿာပိ လောကဝဇ္ဇဘာဝပ္ပသင်္ဂတော။ ယသ္မာ ပန "သစိတ္တကပက္ခေ စိတ္တံ အကုသလမေဝါ"တိ နိယမော နတ္ထိ, သာ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ **"သေသာ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာ"**တိ။ တထာ ဟိ တဿာ ဝတ္ထုဝိဇာနနစိတ္တေန သစိတ္တကပက္ခေ စိတ္တံ သိယာ ကုသလံ, သိယာ အကုသလံ, သိယာ အဗျာကတန္တိ "အကုသလမေဝါ"တိ နိယမော နတ္ထိ။ **ဥဘယတ္ထ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗာ**တိ ကာယဒွါရေ, ဝစီဒွါရေ စာတိ ဥဘယတ္ထ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗာ အာပတ္တိ, တာ ပန အဒိန္နာဒာနာဒယော။ **"မနောဒွါရေ အာပတ္တိ နာမ နတ္ထီ"**တိ ဣဒံ ယေဘုယျဝသေန ဝုတ္တံ ဥပနိက္ခိတ္တသာဒိယနာဒီသု အာပတ္တိသမ္ဘဝတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အကုသလစိတ္တော ဝါ အာပဇ္ဇတီတိ ပါရာဇိကသုက္ကဝိဿဋ္ဌိကာယသံသဂ္ဂဒုဋ္ဌုလ္လအတ္တကာမပါရိစရိယဒုဋ္ဌဒေါသသင်္ဃဘေဒပ္ပဟာရဒါနတလသတ္တိကာဒိဘေဒံ အာပတ္တိံ အကုသလစိတ္တော အာပဇ္ဇတိ။ အနုပသမ္ပန္နံ ပဒသောဓမ္မံ ဝါစေန္တော, မာတုဂါမဿ ဓမ္မံ ဒေသေန္တောတိ ဧဝရူပံ အာပတ္တိံ **ကုသလစိတ္တော အာပဇ္ဇတိ**။ အသဉ္စိစ္စ သဟသေယျာဒိံ **အဗျာကတစိတ္တော အာပဇ္ဇတိ**။ ယံ အရဟာ အာပဇ္ဇတိ, သဗ္ဗံ အဗျာကတစိတ္တောဝ အာပဇ္ဇတိ။ တေနာဟ **"ကုသလာဗျာကတစိတ္တော ဝါ"**တိ။

ဒုက္ခဝေဒနာသမင်္ဂီ ဝါတိ ဒုဋ္ဌဒေါသာဒိဘေဒံ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇန္တော ဒုက္ခဝေဒနာသမင်္ဂီ အာပဇ္ဇတိ။ မေထုနဓမ္မာဒိဘေဒံ ပန **သုခဝေဒနာသမင်္ဂီ အာပဇ္ဇတိ**။ ယံ သုခဝေဒနာသမင်္ဂီ အာပဇ္ဇတိ, တံယေဝ မဇ္ဈတ္တော ဟုတွာ အာပဇ္ဇန္တော **အဒုက္ခမသုခဝေဒနာသမင်္ဂီ အာပဇ္ဇတိ**။ တေနာဟ **"ဣတရဝေဒနာဒွယသမင်္ဂီ ဝါ"**တိ။ ဣဒမ္ပိ စ တိကဒွယံ ယေဘုယျဝသေနေဝ ဝုတ္တံ။ နိပဇ္ဇိတွာ နိရောဓသမာပန္နော ဟိ အစိတ္တကော အဝေဒနော သဟသေယျာပတ္တိံ အာပဇ္ဇတီတိ။ ကိဉ္စာပိ ဧဝံ အနိယမေန ဝုတ္တံ, ဝိသေသော ပနေတ္ထ အတ္ထီတိ ဒဿေတုံ **"ဧဝံ သန္တေပီ"**တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ သန္တေပီတိ ဟိ ဝိသေသာဘိဓာနနိမိတ္တာဘျူပဂမေဝ ယုဇ္ဇတိ။ **သဗ္ဗေသံ ဝသေန တီဏိ စိတ္တာနီ**တိ ကုသလာကုသလာဗျာကတာနံ ဝသေန ပဒသောဓမ္မာဒီသု တီဏိ စိတ္တာနိ။

ဣဒါနိ တံ ယထာဝုတ္တနိဒါနာဒိဝေဒနာတ္တိကပရိယောသာနံ သတ္တရသပ္ပကာရံ ဣမသ္မိံ သိက္ခာပဒေ ယောဇေတုံ **"ဣဓ ပန"**တိအာဒိမာဟ။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပဒေ။ **ဝေသာလိယန္တိ** ဧဝံနာမကေ ဣတ္ထိလိင်္ဂဝသေန ပဝတ္တဝောဟာရေ နဂရေ။ တဉှိ နဂရံ တိက္ခတ္တုံ ပါကာရပရိက္ခေပဝဍ္ဎနေန ဝိသာလီဘူတတ္တာ **"ဝေသာလီ"**တိ ဝုစ္စတိ။ ဣဒမ္ပိ စ နဂရံ သဗ္ဗညုတံ ပတ္တေယေဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ သဗ္ဗာကာရဝေပုလ္လတ္တံ ပတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **"သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယာ"တိ စ "အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယပီ"တိ စ ဒွေဝ အနုပညတ္တိယော**တိ မက္ကဋိဝဇ္ဇိပုတ္တကဝတ္ထူနံ ဝသေန ဝုတ္တာ။ "အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယာ"တိ စ "သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယာ"တိ စ ဣမာ ဒွေဝ အနုပညတ္တိယော။ **အာပတ္တိကရာ စ ဟောတီ**တိ ပဌမပညတ္တိတော ဝိသုံယေဝ အာပတ္တိကရာ စ ဟောတိ။ **အညတ္ထကသိက္ခာပဒါဒီသု ဝိယာ**တိ အညတ္ထကသိက္ခာပဒါဒီသု "ဝိဟေသကေ"တိအာဒိကာ (ပါစိ. ၉၈) ဝိယာတိ အတ္ထော။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန ဥဇ္ဈာပနကဿ ပရိဂ္ဂဟော။ တေ ဟိ အညတ္ထကာဒိတော ဝိသုံယေဝ ဝိဟေသကာဒီသုပိ ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ။ ယထာဟ "ရောပိတေ ဝိဟေသကေ သင်္ဃမဇ္ဈေ ဝတ္ထုသ္မိံ ဝါ အာပတ္တိယာ ဝါ အနုယုဉ္ဇိယမာနော တံ နကထေတုကာမော တံ နဥဂ္ဃာဋေတုကာမော တုဏှီဘူတော သင်္ဃံ ဝိဟေသေတိ, အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿာ"တိအာဒိ (ပါရာ. ၁၀၀)။ သုပိနန္တေ ဝိဇ္ဇမာနာပိ မောစနဿာဒစေတနာ အဗ္ဗောဟာရိကတ္တာ အနာပတ္တိကရာတိ အာဟ **"အညတြ သုပိနန္တာတိအာဒိကာ ဝိယာ"**တိ။ တထာ ဟိ ထိနမိဒ္ဓေန အဘိဘူတတ္တာ သုပိနေ စိတ္တံ အဗ္ဗောဟာရိကံ, စိတ္တဿ အဗ္ဗောဟာရိကတ္တာ ဩပက္ကမနကိရိယာပဝတ္တနိကာပိ စေတနာ အဗ္ဗောဟာရိကာ။ ဝုတ္တဉှေတံ "အတ္ထေသာ, ဘိက္ခဝေ, စေတနာ, သာ စ ခော အဗ္ဗောဟာရိကာ"တိ (ပါရာ. ၂၃၅), တသ္မာ "အညတြ သုပိနန္တာ"တိ အယံ အနုပညတ္တိ အနာပတ္တိကရာ ဇာတာ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန "အညတြ အဓိမာနာ"တိအာဒိကံ (ပါရာ. ၁၉၇) သင်္ဂဏှာတိ။ **အဒိန္နာဒာနာဒီသု ဝိယာ**တိ အဒိန္နာဒာနာဒီသု "အရညာ ဝါ"တိအာဒိကာ (ပါရာ. ၉၁) ဝိယာတိ အတ္ထော

ထော။ တွေ ပန **အာဒိ**သဒ္ဒေန ပဌမဟာရာဇိကာဒီနံ သင်္ဂဟော။ တွေ ဟိ ''တဥ္စ ခေါ ကမေ, နော အရညေ''တိအာဒိနာ (ဟာရာ. ၉၀) နယေန လေသံ ဩဍ္ဍေတွာနံ လေသပိဒဟနတ္ထံ **''အရညာ တ''**တိအာဒိကာ အနုပညတ္တိ ဝုတ္တာတိ ဥပ တ္ထမ္ဘကရာဝ ဟောတိ။ တေနေဝ ဟိ ''နနု, အာဝုသော, တထေဝေတံ ဟောတီ''တိ (ဟာရာ. ၉၀) ဘိက္ခူဟိ ဝုတ္တံ။

ဝုတ္တပ္ပကာရေ မဂ္ဂေ တိ ''မနုဿာမနုဿတိရစ္ဆာနဂတဝသေနာ''တိအာဒိနာ (ကင်္ခါ. အဋ္ဌ. ပဌမဟာရာဇိက ဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တပ္ပကာရေ တိံသမဂ္ဂေ။ ဣမဿ ပန ''ဆိန္ဒေ''တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ **တစာဒီနိ အနဝသေသေတွာတတိ** နိမိတ္တပ္ပဒေသေ ဗဟိ ဌိတာနိ ဆဝိစမ္မာနိ အနဝသေသေတွာ။ **နိမိတ္တသဏ္ဌာနမတ္တံ ပညာယတီ** တိ နိမိတ္တမံသဿ သ ပန အဗ္ဘန္တရေ ဆဝိစမ္မဿ စ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ ဝုတ္တံ။ **စမ္မခိလ** န္တိ စမ္မက္ခဏ္ဍံ။ ''ဥဏ္ဏိဂဏ္ဍော''တိပိ (သာ ရတ္ထ. ဋီ. ၂.၅၅; ဝိ. ဝိ. ဋီ. ၁.၅၅) ဝဒန္တိ။ တဥ္ဟိ နိမိတ္တေ ဇာတတ္တာ နိမိတ္တမေဝ။ တေနာဟ **''သေဝနစိတ္တေ သတိ ဟာရာဇိက''**န္တိ။ **သေဝနစိတ္တေ** တိ မေထုနသေဝနစိတ္တေ။ ကာယသံသဂ္ဂသေဝနစိတ္တေ ပန သတိ သင်္ဃာဒိ သေသော ။ နဋ္ဌော ကာယပ္ပသာဒေါ ဧတ္ထာတိ **နဋ္ဌကာယပ္ပသာဒံ,** သုက္ခပီဠကံ တ မတစမ္မံ တတိ အတ္ထော။ မတေ အက္ခာယိတေ, ယေဘုယ္ယေန အက္ခာယိတေ စ ဟာရာဇိကာပတ္တိဝစနတော (ဟာရာ. ၆၁) ပန နဋ္ဌကာယပ္ပသာ ဒေပိ ဣတ္ထိနိမိတ္တေ ပဝေသေန္တဿ ဟာရာဇိကာပတ္တိယေဝ။ **နိမိတ္တသဏ္ဌာနမတ္တမ္ပိ အနဝသေသေတွာတ** တိ နိမိတ္တာကာရေန ဌိတံ ယထာဝုတ္တနိမိတ္တမံသာဒိမ္ပိ အနဝသေသေတွာ။ **ဝဏသင်္ခေပဝသေနာ** တိ ဝဏသင်္ဂဟဝ သေန။ ဝဏေ ထုလ္လစ္စယဥ္စ ''အမဂ္ဂေန အမဂ္ဂံ ပဝေသေတိ, အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿာ''တိ (ဟာရာ. ၆၆) ဣမဿ သုတ္တဿ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တသ္မိဥ္ဟိ သုတ္တေ ဒွီသု သမ္ဘိန္နဝဏေသု ဧကေန ဝဏေန ပဝေသေတွာ ဒုတိ ယေန နီဟရန္တဿ ထုလ္လစ္စယံ ဝုတ္တံ။ ဝုတ္တဥ္ဟိ **သမန္တပါသာဒိကာယံ** ''ဣမဿ သုတ္တဿ အနုလောမဝ သေန သဗ္ဗတ္ထ ဝဏသင်္ခေပေ ထုလ္လစ္စယံ ဝေဒိတဗ္ဗ''န္တိ (ဟာရာ. အဋ္ဌ. ၁.၆၆)။ မနုဿာနံ ပန အက္ခိအာဒယော ပိ ဝဏသင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တီတိ ဝဏေန ဧကပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ ဒဿေန္တော **''တထာ''**တိအာဒိမာဟ။ တေသံ ဝဏသင်္ဂ ဟော ''နဝဒွါရော မဟာဝဏော''တိ (မိ. ပ. ၂.၆.၁) ဧဝမာဒိသုတ္တာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ **မနုဿာန** န္တိ ဣ တ္ထိပုရိသပဏ္ဍကဥဘတောဗျဥ္ဇနကဝသေန စတုဗ္ဗိဓာနံ မနုဿာနံ။ **ဝတ္ထိကောသေသူ** တိ ဝတ္ထိပုဋေသု ပုရိသာနံ အင်္ဂဇာတကောသေသု။ **ဟတ္ထိအဿာဒီနဥ္စ တိရစ္ဆာနာန** န္တိ ဟတ္ထိအဿဂောဏဂဒ္ရဘဩဋ္ဌမဟိံသာဒီနံ တိရ စ္ဆာနဂတာနံ။ **တိရစ္ဆာနာနံ ပနာ** တိ သဗ္ဗေသမ္ပိ တိရစ္ဆာနဂတာနံ။ **သဗ္ဗေသ** န္တိ ယထာဝုတ္တမနုဿာဒီနံ သဗ္ဗေ သံ။

ဇဝံ ဇီဝမာနကသရီရေ လဗ္ဘမာနံ အာပတ္တိဝိသေသံ ဒဿေတွာတ ဣဒာနိ မတသရီရေ လဗ္ဘမာနံ အာပတ္တိဝိ သေသံ ဒဿေတုံ **''မတသရီရေ''**တိအာဒိမာဟ။ ဝစ္စမဂ္ဂပဿာဝမဂ္ဂမုခမဂ္ဂါနံ စတူသု ကောဋ္ဌာသေသု ဒွေဝ ကော ဋ္ဌာသေ ဌပေတွာ ယဿ အပရေ ဒွေ ကောဋ္ဌာသာ ခာဒိတာ, တဿ **ဥပမုက္ခာယိတံ** နာမ ဟောတိ။ **န ကုထိတံ ဟောတီ** တိ ဥဒ္ဓုမာတကာဒိဘာဝေန ကုထိတံ န ဟောတိ, အလ္လန္တိ အတ္ထော။ ယဒာ ပန သရီရံ ဥဒ္ဓုမာတကံ ဟောတိ ကုထိတံ နီလမက္ခိကသမာကိဏ္ဏံ ကိမိကုလသမာကုလံ နဝဟိ ဝဏမုခေဟိ ပဂ္ဃရိတပုဗ္ဗကုဏပဘာဝေန ဥပဂန္တုမ္ပိ အသက္ကု ဏေယျံ (ဟာရာ. အဋ္ဌ. ၁.၅၉-၆၀), တဒာ ဟာရာဇိကဝတ္ထုဥ္စ ထုလ္လစ္စယဝတ္ထုဥ္စ ဝိဇဟတိ, ဒုက္ကဋဝတ္ထုမေဝ ဟောတီတိ အာဟ **''ကုထိတေ ဒုက္ကဋ''** န္တိ။ **ကုထိတေ**တိ ဥဒ္ဓုမာတကဘာဝပ္ပတ္တေ။ ဤဒိသေ ဟိ သရီရေ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဥပက္ကမတော ဒုက္ကဋံ။ **တထာ ဝဋ္ဋကတေ မုခေ အစ္ဆုပန္တံ အင်္ဂဇာတံ ပဝေသေန္တဿာ** တိ (ဟာရာ. အဋ္ဌ. ၁.၇၃) ဝိဝဋေ မုခေ စတ္တာရိ ပဿာနိ, တာလုကဥ္စ အဖုသန္တံ အင်္ဂဇာတံ ပဝေသေန္တဿ ဒုက္ကဋန္တိ အတ္ထော။ သစေ ပန ဟေဋ္ဌာ တ ဥပရိ တ ဥဘယပဿေဟိ တ ဆုပန္တံ ပဝေသေတိ, ဟာရာဇိကံ။ စတူဟိ ပဿေဟိ အစ္ဆုပန္တံ ပဝေသေတွာ အဗ္ဘန္တရေ တာလုကံ ဆုပတိ, ဟာရာဇိကမေဝ။ ဗဟိ နိက္ခန္တဇိဝှာယ တ ဒန္တေသု တ အင်္ဂဇာတံ ပဝေသေန္တဿ ထုလ္လစ္စယန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ဇီဝမာနကသရီရေပိ ဗဟိ နိက္ခန္တဇိဝှာယ ထုလ္လစ္စယ မေဝ။ ယဒိ ပန ဗဟိ ဇိဝှာယ ပလိဝေဌေတွာတ အန္တောမုခံ ပဝေသေတိ, ဟာရာဇိကမေဝ။ ယဒိ ပန ဒန္တာ သုဖုသိတာ, အန္တ ောမုခေ ဩကာသော နတ္ထိ, ဒန္တာ စ ဗဟိ ဩဋ္ဌမံသေန ပဋိစ္ဆန္နာ, တတ္ထ တတေန အသမ္ဘိန္နေ အလ္လောကာသံ တိ လဖလမတ္တမ္ပိ ပဝေသေန္တဿ ဟာရာဇိကမေဝ။ ဥပ္ပာဋိတေ ပန ဩဋ္ဌမံသေ ဒန္တေသုယေဝ ဥပက္ကမန္တဿ ထု လ္လစ္စယံ။ ယောပိ ဒန္တော ဗဟိ နိက္ခမန္တော တိဋ္ဌတိ, န သက္ကာ ဩဋ္ဌေဟိ ပိဒဟိတုံ, တတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။

ဝေဒနာယ အဋ္ဋော ပီဠိတော **ဝေဒနာဋ္ဋော။ ဥမ္မတ္တကော** တိ ဧတ္ထ ပိတ္တုမ္မတ္တကော အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **''ယော ပိတ္တဝသေနာ''** တိအာဒိ။ **ပိတ္တဝသေနာ** တိ ဗဒ္ဓပိတ္တဝသေန။ တသ္မိဥ္ဟိ ဗဒ္ဓပိတ္တေ ပိတ္တကောသတော

စလိတ္ွတ ဗဟိ နိက္ခမန္တေ သတ္တာ ဥမ္မတ္တကာ ဟောန္တိ, ဝိပလ္လတ္ထသညာ ဟိရောတ္တပ္ပံ ဆဍ္ဍေတ္ွတ အသာရု ပ္ပစရိယံ စရန္တိ, လဟုကဂရုကာနိ သိက္ခာပဒါနိ မဒ္ဒန္တာပိ န ဇာနန္တိ, ဘေသဇ္ဇကိရိယာယပိ အတေကိစ္ဆာ ဟောန္တိ, ဧဝရူပဿ ဥမ္မတ္တကဿ အနာပတ္တိ။ အဗဒ္ဓပိတ္တံ ပန လောဟိတံ ဝိယ သဗ္ဗင်္ဂဂတံ, တမ္ပိ ကုပိတေ သတ္တာနံ ကဏ္ဍုကစ္ဆုသရီရကမ္ပာဒီနိ ဟောန္တိ, တာနိ ဘေသဇ္ဇကိရိယာယ ဝူပသမန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ ''ဗဒ္ဓပိတ္တဝသေန''တိ။ **ခိတ္တစိတ္တော** နာမ ဝိသ္သဋ္ဌစိတ္တော ယက္ခုမ္မတ္တကော ဝုစ္စတီတိ အာဟ **''ယက္ခေဟိ ကတစိတ္တဝိက္ခေပေါ ခိတ္တစိတ္တော''**တိ။ ယက္ခာ ကိရ ဘေရဝတနိ အာရမ္မဏာနိ ဒဿေတ္ွတ မုခေန ဟတ္ထံ ပဝေသေတ္ွတ, ဟဒယရူပံ တ မဒ္ဒန္တာ သတ္တေ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တေ ဝိပလ္လတ္ထသညေ ကရောန္တိ, ဧဝရူပဿ ခိတ္တစိတ္တဿ အနာပတ္တိ။ တေသံ ပန ဥဘိန္နံ အယံ ဝိသေသော – ပိတ္တုမ္မတ္တကော နိစ္စမေဝ ဥမ္မတ္တကော ဟောတိ, ပကတိသညံ န လဘတိ။ ယက္ခုမ္မတ္တကော အန္တရန္တရာ ပကတိသညံ ပဋိလဘတိ။ ဣဓ ပန ပိတ္တုမ္မတ္တကော တ ဟောတု, ယက္ခုမ္မတ္တကော တ, ယော သဗ္ဗသော မုဋ္ဌဿတိ ကိဉ္စိ န ဇာနာတိ, အဂ္ဂိမ္ပိ သုဝဏ္ဏမ္ပိ ဂူထမ္ပိ စန္ဒနမ္ပိ ဧကသဒိသံ မဒ္ဒန္တောဝ ဝိစရတိ, ဧဝရူပဿ အနာပတ္တိ။ အန္တရန္တရာ ပကတိသညံ ပဋိလဘိတ္ွတ ဉတ္ွတ ကရောန္တဿ ပန အာပတ္တိယေဝ။ တေနာဟ **''ဒ္ဝိန္နမ္ပိ စ ဧတေသ''** န္တိအာဒိ။

အဓိမတ္တဝေဒနာယာတိ အဓိကပ္ပမာဏာယ ဒုက္ခဝေဒနာယ။ အာဒိကမ္မေ နိယုတ္တော **အာဒိကမ္မိကော,** ယော စ အာဒိကမ္မေ နိယုတ္တော, သော တသ္မိံ ကမ္မေ အာဒိဘူတော ဟောတီတိ အာဟ **''ယော''**တိအာဒိ။ ဣဓ ပန သုဒိန္နတ္ွ ထေရော အာဒိကမ္မိကော, တဿ အနာပတ္တိ။ အဝသေသာနံ မက္ကဋိသမဏာဝဇ္ဇိပုတ္တကာဒီနံ အာပတ္တိယေဝ။ **ပဋိ ဟာဒနံ** သမ္ပာဒနံ။ ကရောန္တောယေဝ ဟိ တံ အာပဇ္ဇတီတိ **ကိရိယံ**။ ဣဒံ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၆၆) ပန ယေဘုယ္ယဝသေန ဝုတ္တံ မေထုနဓမ္မေ ပရူပက္ကမေ သတိ သာဒိယန္တဿ အကိရိယသမုဋ္ဌာနဘာဝတော။ မေထုနပ္ပဋိသံယုတ္တာယ ဟိ ကာမသညာယ အဘာဝေန မုစ္စနတော **သညာဝိမောက္ခံ** ။ ''အနာပတ္တိ အဇာနန္တဿ, အသာဒိယန္တဿာ''တိ (ပာရာ. ၆၆) ဟိ ဝုတ္တံ။ မေထုနစိတ္တေနေဝ နံ အာပဇ္ဇတိ, န ဝိနာ စိတ္တေနာတိ **သစိတ္တကံ** ။ ရာဂဝသေနေဝ အာပဇ္ဇိ တဗ္ဗတော **လောကဝဇ္ဇံ** ။ ကာယဒ္ဝာရေနေဝ သမုဋ္ဌာနတော **ကာယကမ္မံ** ။ စိတ္တံ ပနေတ္ထ အင်္ဂမတ္တံ ဟောတိ , န တဿ ဝသေန ကမ္မဘာဝေ လဗ္ဘတိ။ လောဘစိတ္တေနေဝ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗတော **အကုသလစိတ္တံ** ။ သုခသမင်္ဂီ တ ဥပေက္ခာသမင်္ဂီ တ အာပဇ္ဇတီတိ ဒ္ဝိ**ဝေဒနံ**။ နနု သမုဋ္ဌာနာဒီနိ အာပတ္တိယာ ဟောန္တိ, န သိက္ခာပဒဿ, အထ ကသ္မာ သိက္ခာပဒဿ သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ဝုတ္တာနီတိ အာဟ **''ဣမာနိ စ သမုဋ္ဌာနာဒီနိ နာမာ''** တိအာဒိ။ **အာပတ္တိယာ ဟောန္တီ**တိ အဇ္ဈာစာရဿ ဟောန္တိ။

မုနနတော အနုမုနနတော **မုတိ,** ဉာဏံ, တံ ဧတဿ အတ္ထီတိ **မုတိမာ,** ဉာဏဝတိ အတ္ထော။

ပဌမပာရာဇိကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဒုတိယပာရာဇိကဝဏ္ဏနာ

ဧတ္ထာ တိ ဧတေသု ဒ္ဝီသု။ ဧကကုဋိကာဒိဘေဒေ သဗ္ဗောပိ ကမောတိ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ **ဧကကုဋိကာဒိဘေဒေ**တိ ယသ္မိံ ကမေ ဧကာ ဧဝ ကုဋိ ဧကံ ဂေဟံ သေယ္ယထာပိ မလယဇနပဒေ, အယံ **ဧကကုဋိကော** ကမော နာမ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန ''ဒ္ဝိကုဋိကောပိ ကမော, တိကုဋိကောပိ ကမော, စတုက္ကုဋိကောပိ ကမော''တိ (ပာရာ. ၉၂) ဝုတ္ွ တပ္ပဘေဒံ သင်္ဂဏှာတိ။ အဘိနဝနိဝိဋ္ဌော ဧကကုဋိကာဒိကမော ပန ယာဝ မနုဿာ ပဝိသိတ္ွတ တသံ န ကပ္ပေန္တိ, တာဝ ကမသင်္ချံ န ဂစ္ဆတိ။ ကိံဘူတောတိ အာဟ **''ပရိက္ခိတ္တော တ''** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ပရိက္ခိတ္တော** နာမ ဣဋ္ဌက ပာကာရံ အာဒိံ ကတ္ွတ အန္တမသော ကဏ္ဋကသာခာဟိပိ ပရိက္ခိတ္တော။ တဗ္ဗိပရီတော **အပရိက္ခိတ္တော** ။ **အမနုဿ သော** နာမ ယော သဗ္ဗသော တ မနုဿာနံ အဘာဝေန ယက္ခပရိဂ္ဂဟဘူတော, ယတော တ မနုဿာ ကေနစိ ကရဏီယေန ပုနပိ အာဂန္တုကာမာ ဧဝ အပက္ကန္တာ, ယတော ပန နိရပေက္ခာ ဟုတ္ွတ ပက္ကမန္တိ, သော ကမသင်္ချံ န ဂစ္ဆတိ။ န ကေဝလံ ဧကကုဋိကာဒိဘေဒောတိ အာဟ **''အန္တမသော''** တိအာဒိ။ **ယော ကောစိ သတ္ထောပီ** တိ ဇင်္ဃသတ္ထသက ဋသတ္ထာဒီသု ယော ကောစိ သတ္ထောပိ။ ဣမသ္မိံ သိက္ခာပဒေ နိဂမနဂရာနိ ဝိယ ကမဂ္ဂဟဏေနေဝ ကမူပစာရောပိ သင်္ဂ ဟိတောတိ အာဟ **''ဌပေတ္ွတ ကမဉ္စ ကမူပစာရဉ္စာ''** တိ။ အညထာ ပန မာတိကာယ အနဝသေသတော အဝဟာရဋ္ဌ ဌာနပရိဂ္ဂဟော ကတော နာမ န ဟောတိ, န စ ဗုဒ္ဓါ သာဝသေသံ ပာရာဇိကံ ပညာပေန္တိ။

တတ္ထာ တိ တေသု ကမကမ္မုပစာရေသု။ **ဒွတရေတိ** နိဗ္ဗကောသဿ ဥဒကပတနဋ္ဌာနတော အဗ္ဘန္တရေ။ **အန္တောဂေဟေတိ** ပမုခဿ အဗ္ဘန္တရေ။ **ကတပရိက္ခေပေ** တိ ဟကာရဝတိအာဒီဟိ ကတပရိက္ခေပေ။ သုပ္ပပတနာဒိပရိစ္ဆေဒော ပနေတ္ထ အပရိက္ခိတ္တဃရံ သန္ဓာယ ဝုတ္တော။ န ကေဝလံ ဃရဿ ပုရတောဝ, အထ ခော သမန္တတော တတ္တကော ဝ ပရိစ္ဆေဒော ဃရူပစာရော နာမာတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ **"ပုရတော"**တိအာဒိကံ ပန လောကိယေဟိ တထာ ကရဏတော ဝုတ္တံ။ **ထာမမဇ္ဈိမဿာ** တိ မဇ္ဈိမထာမဿ, နေဝ အပ္ပထာမဿ, န မဟာထာမဿာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **"ယထာ တရုဏမနုဿာ"** တိအာဒိနာ ယထာ မာတုကမော ကာကေ ဥဍ္ဍာပေန္တော ဥဇုကမေဝ ဟတ္ထံ ဥက္ခိပိတွာ လေဍ္ဍုံ ခိပတိ, ယထာ စ ဥဒကုက္ခေပေ ဥဒကံ ခိပန္တိ, ဧဝံ ခိတ္တဿ လေဍ္ဍုဿ ပတိတဋ္ဌာနံ ပဋိက္ခိပတိ။ **ပဝတ္တိတွာတ**တိ လုဠိတွာ, ပရိဝတ္တိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တဿ သစေ ဒွေဝ လေဍ္ဍုပါတာ ဟောန္တိ** တိ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၁.၉၂) တဿ ပရိက္ခိတ္တဿ ကမဿ သစေ အနုရာဓပုရဿေဝ ဒွေဝ ဥမ္မာရာ ဟောန္တိ။ ယဿ ပန ဧကော, တဿ ကမဒွာရဗာဟာနံ ဝေမဇ္ဈေ ဌိတဿ လေဍ္ဍုပါတဗ္ဗန္တရံ **ကမူပစာရော** နာမ။ ယတ္ထ ပန လေဍ္ဍုခီလော နတ္ထိ, တတ္ထ ကမဒွာရဗာဟာနံ ဝေမဇ္ဈံ။ ယတ္ထ ဒွာရဗာဟာပိ နတ္ထိ, တတ္ထ ဥဘောသု ပဿေသု ဝတိယာ တ ဟကာရဿ တ ကောဋိဝေမဇ္ဈံဝ လေဍ္ဍုခီလဋ္ဌာနိယတ္တာ လေဍ္ဍုခီလောတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ယော ပန ကမော ပုဗ္ဗေ မဟာ ဟုတွာ ပစ္ဆာ ကုလေသု နဋ္ဌေသု အပ္ပကော ဟောတိ, သော ဃရူပစာရတော လေဍ္ဍုပါတေနေဝ ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗော။ ပုရိမပရိစ္ဆေဒော ပနဿ ပရိက္ခိတ္တဿာပိ အပရိက္ခိတ္တဿာပိ အပ္ပမာဏမေဝာတိ။ နနု စေတံ အပရိက္ခိတ္တဿ ဥပစာရဒဿနံ ပဒဘာဇနေန ဝိရုဒ္ဓမိဝ ဒိဿတိ။ တတ္ထ ဟိ "ကမူပစာရော နာမ ပရိက္ခိတ္တဿ ကမဿ လေဍ္ဍုခီလေ ဌိတဿ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဍ္ဍုပါတော"တိ (ဟရာ. ၉၂) ဝတွာ "အပရိက္ခိတ္တဿ ကမဿ ဃရူပစာရေ ဌိတဿ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဍ္ဍုပါတော"တိ (ဟရာ. ၉၂) တွေကမေဝ ဝုတ္တံ, န ပန တံ လေဍ္ဍုပါတံ ကမသ ဋ္ဌပေံ ကတွာ တတော ပရံ ကမူပစာရောတိ ဝုတ္တောတိ အာဟ **"ပဒဘာဇနေပိ ဟိ လကမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော"**တိ။

အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – ကမ ကမော နာမ ဒုဝိဓော ဟောတိ ပရိက္ခိတ္တော စ အပရိက္ခိတ္တော စ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၁.၉၂)။ တတ္ထ ပရိက္ခိတ္တဿ ပရိက္ခေပေယေဝ ပရိစ္ဆေဒော။ တသ္မာ တဿ ဝိသုံ ပရိစ္ဆေဒံ အဝတွာ "ကမူပစာရော နာမ ပရိက္ခိတ္တဿ ကမဿ လေဍ္ဍုခီလေ ဌိတဿ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဍ္ဍုပါတော"တိ ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တံ။ အပရိက္ခိတ္တဿ ပန ကမဿ ကမပရိစ္ဆေဒော ဝတ္တဗ္ဗော။ တသ္မာ တဿ ကမဿ ကမပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ "အပရိက္ခိတ္တဿ ကမဿ ဃရူပစာရေ ဌိတဿ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဍ္ဍုပါတော"တိ (ဟရာ. ၉၂) ဝုတ္တံ။ ကမပရိစ္ဆေဒေ စ ဒဿိတေ ကမူပစာရလက္ခဏံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ သက္ကာ ဉာတုန္တိ ပုန "တတ္ထ ဌိတဿ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဍ္ဍုပါတော"တိ န ဝုတ္တံ, အတ္ထော ပန တတ္ထာပိ အယမေဝ ယထာဝုတ္တောတိ။ ယော ပန ဃရူပစာရေ ဌိတဿ လေဍ္ဍုပါတံယေဝ "ကမူပစာရော"တိ ဝဒတိ, တဿ ဃရူပစာရော "ကမော"တိ အာပဇ္ဇတိ။ တတော ဃရံ ဃရူပစာရော, ကမော ကမူပစာရောတိ ဧသ ဝိဘာဂေ သင်္ကရီယတိ။ အသံကရတော စေတ္ထ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တသ္မာ ဟဋ္ဌိဥ္စ အဋ္ဌကထဥ္စ သံသန္ဒိတွာ ဝုတ္တနယေနေဝေတ္ထ ကမော, ကမူပစာရော စ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။

တတ္ထာ တိ တေသု ဒွီသု ဥပစာရေသု။ ယွတယံ ဥပစာရော ဒဿိတောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဝိကာလေ ကမပ္ပဝေသနာဒီသူ**တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**သဒ္ဒေန အသံကစ္စိကာကမပ္ပဝေသနံ (ဟစိ. ၁၂၂၅) သင်္ဂဏှာတိ။ ယော ပန ပရိက္ခိတ္တဿ ကမဿ ဥပစာရော ဝုတ္တော, သော န ကတ္ထစိ ဝိနယပိဋကေ ဥပယောဂံ ဂတော။ ကေဝလံ အပရိက္ခိတ္တဿ ပရိက္ခေပောကာသတော အပရော ဧကော လေဍ္ဍုပါတော ကမူပစာရော နာမာတိ ဉာပနတ္ထံ ဝုတ္တော။ ဧဝံ ဝုတ္တေ ဟိ ဉာယတိ "ပရိက္ခိတ္တဿာပိ စေ ကမဿ ဧကော လေဍ္ဍုပါတော ကပ္ပိယဘူမိ သမာနော ဥပစာရောတိ ဝုတ္တော, ပဂေဝ အပရိက္ခိတ္တဿ ပရိက္ခေပောကာသတော ဧကော"တိ။ **လကမေသံ ပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထ** န္တိ လကမေသံ ကမာရညာနံ ပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ **ဝုတ္တာ** အဋ္ဌကထာယံ။ **ဟရာဇိကဝတ္ထုန္တိ** ဟာဒ္ဓနကံ။ **အဝဟရန္တဿာ** တိ ဂဏှန္တဿ။

အဒိန္န န္တိ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၉၂) ဒန္တပေနသိက္ခာပဒေ အတ္တနော သန္တကမ္ပိ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတကံ ကပ္ပိယံ အဇ္ဈောဟရဏီယံ ဝုစ္စတိ, လကမ ပန ယံ ကိဉ္စိ ပရပရိဂ္ဂဟိတံ သသာမိကံ ဘဏ္ဍံ, တဒေတံ တေဟိ သာမိကေဟိ ကာယေန တ တစာယ တ န ဒိန္နန္တိ အဒိန္နံ။ အဝဟာရပ္ပဟောနကမေဝ ပန ဒဿေတုံ **"အညဿ မနုဿဇာတိကဿ သန္တက"** န္တိ ဝုတ္တံ။ သင္ခါသဒ္ဒဿေဝ တ-ကာရေန ဝဍ္ဎေတွာ ဝုတ္တတ္တာ **"သင္ခါ သင္ခါတန္တိ အတ္ထတော ဧက"** န္တိ ဝု

တ္တံ။ တတ္ထ **အတ္ထတော ဧကေ** တ္တိ ပဒတ္ထတော ဧကံ, အနတ္ထန္တရန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ကောဋ္ဌာသသ္သေတံ နာမံ** ဘာဂတော သင်္ခါယတိ ဥပဋ္ဌာတီတိ ကတွာ။ **ပပဉ္စသင်္ခါ** တိ သတ္တာနံ သံသာရေ ပပဉ္စေန္တိ စိရာယန္တီတိ **ပပဉ္စာ,** တဏှာမာနဒိဋ္ဌိယော, ယသ္သ တ ဥပ္ပန္နာ, တံ "ရတ္တော"တိ တ "မတ္တော"တိ တ "မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနိဝိဋ္ဌော"တိ တ ပပဉ္စေန္တိ ဗျဉ္စေန္တီတိ **ပပဉ္စာ, သင်္ခါ** ဝုစ္စတိ ကောဋ္ဌာသော, ပပဉ္စာဝ သင်္ခါ **ပပဉ္စသင်္ခါ,** ပပဉ္စကောဋ္ဌာသာ တိ အတ္ထော, တဏှာမာနဒိဋ္ဌိယောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ထေယျစိတ္တသင်္ခါတော** တိ "ထေယျစိတ္တော"တိ က ထိတော။ **ဧကော စိတ္တကောဋ္ဌာသော** တိ ဝိသ္သာသတာဝကာလိကာဒိဂ္ဂဟဝသပ္ပဝတ္တအထေယျစိတ္တ ကောဋ္ဌာသတော အညော စိတ္တကောဋ္ဌာသော။ **ထေယျသင်္ခါတေနာ** တိ ထေယျဘူတစိတ္တကောဋ္ဌာသေန။ ယဒိ ဧဝံ အထ ကသ္မာ တေသ္သ ဝိဘင်္ဂေ "ထေယျစိတ္တော အဝဟရဏစိတ္တော"တိ (ပါရာ. ၉၂) ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"ယော စာ"**တိအာဒိ။ **ဗျဉ္ဇနံ အနာဒိယိတွာ** တိ ဗျဉ္ဇနေ အာဒရံ အကတွာတိ အတ္ထော, သဒ္ဒတ္ထမနပေက္ခိတွာ တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အတ္ထမေဝ** တိ ဘာဝတ္ထမေဝ။

တေ ပန အဝဟာရာတိ တေ ပဉ္စဝီသတိ အဝဟာရာ။ သဝိညာဏကာဝိညာဏကဝသေန နာနာဝိဓော ဘဏ္ဍော တေသ္သ ပဉ္စကသ္သာတိ **နာနာဘဏ္ဍံ,** ပဉ္စန္နံ အဝဟာရာနံ သမူဟော **ပဉ္စကံ,** ပဉ္စပရိမာဏမသ္သာတိ ဝါ **ပဉ္စကံ,** နာနာဘဏ္ဍမေဝ ပဉ္စကံ **နာနာဘဏ္ဍပဉ္စကံ** ။ သဝိညာဏကဝသေန ဧကော ဘဏ္ဍော တေသ္သာတိ **ဧကဘဏ္ဍံ** ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။ သာဟတ္ထိကောဝ ပဉ္စကံ **သာဟတ္ထိကပဉ္စကံ** ။ အာဒိပဒဝသေန စေတံ နာမံ ကုသလာဒိတ္တိကသ္သ ကုသလတ္တိကတေ ဟာရော ဝိယ။ တသ္မာ သာဟတ္ထိကာဒိပဉ္စကန္တိ အတ္ထတော ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သေ နယော သေသေသု ပဉ္စကဒွယေသု။ **တေ သ္သေတာ**တိ "အာဒိယေယျာ"တိ တေသ္သေဝ မာတိကာပဒသ္သ။ **ဣမေသံ ပအနံ ဝသေနာ**တိ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ပအနံ ဝသေန။ တ္တေ စ ပဌမပဒံ အဘိယောဂဝသေန ဝုတ္တံ, ဒုတိယပဒံ အညေသံ ဘဏ္ဍံ ဟရန္တသ္သ ဂစ္ဆတော ဝသေန, တတိယပဒံ ဥပနိက္ခိတ္တဘဏ္ဍဝသေန, စတုတ္ထံ သဝိညာဏကဝသေန, ပဉ္စမံ ထလေ နိက္ခိတ္တာဒိဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣအာနိ နေသံ အတ္ထယောဇနံ ဒသ္သေတုံ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ တေသု ဒွီသု ပဉ္စကေ သု။ **ဣတရန္တိ** ဧကဘဏ္ဍပဉ္စကံ။ **အာရာမန္တိ** ပုပ္ဖာရာမဖလာရာမံ။ **အဘိယုဉ္ဇတီ** တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁၀၂) ပရသန္တ ကံ "မမ သန္တကောဝ အယ"န္တိ မုသာ ဘဏိတွာ အဘိယုဉ္ဇတိ စောဒေတိ, အဋ္ဋံ ကရောတီတိ အတ္ထော။ သမ္ပဇာန မုသာတဒေပိ အဒိန္နာအနသ္သ ပုဗ္ဗပယောဂတ္တာ ဒုက္ကဋန္တိ အာဟ **"အာပတ္တိ ဒုက္ကဋသ္သာ"** တိ, ဒုက္ကဋသင်္ခါ တာ အာပတ္တိ ဘဝေယျာတိ အတ္ထော။ အထ တ ဒုက္ကဋသညိတသ္သ ဝီတိက္ကမသ္သ အာပဇ္ဇနန္တိ အတ္ထော။ သေ နယော "အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယသ္သာ"တိအာဒီသု။ **သာမိကသ္သ ဝိမတိံ ဥပ္ပာဒေတီ** တိ ဝိနိစ္ဆယကုသလတာယ, ဗလဝနိသ္သိတာဒိဘာဝေန တ အာရာမသာမိကသ္သ သံသယံ ဇနေတိ။ ကထံ? တဥ္ပဟိ တထာ ဝိနိစ္ဆယပ္ပသုတံ ဒိသွာ သာမိကော စိန္တေတိ "သက္ခိဿာမိ နု ခော အဟံ ဣမံ အာရာမံ အတ္တနော ကာတုံ, န သက္ခိဿာမိ နု ခော"တိ။ ဧဝံ တ သ္သ ဝိမတိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ တေန ဥပ္ပာဒိတာ ဟောတိ။ **ဓုရံ နိက္ခိပတီ** တိ ယဒာ ပန သာမိကော "အယံ ထဒ္ဓော ကက္ခဠော ဇီဝိတဗ္ရဟ္မစရိယန္တရာယမ္ပိ မေ ကရေယျ, အလံ အနိ မယှံ ဣမိနာ အာရာမေနာ"တိ ဓုရံ နိက္ခိပတိ, ဥဿာဟံ ဌ ပေတိ, အတ္တနော သန္တကကရဏေ နိရုဿာဟော ဟောတီတိ အတ္ထော။ **အာပတ္တိ ပါရာဇိကသ္သ** သစေ သယမ္ပိ ကတဓုရနိက္ခေပေ စာတိ အဓိပ္ပာယော။ အထ ပန သာမိကေန ဓုရေ နိက္ခိတ္တေပိ အဘိယုဉ္ဇကော ဓုရံ အနိက္ခိပိတွာ တ ဝ "ဣမံ သုဋ္ဌု ပီဠေတွာ မမ အာဏာပဝတ္တိံ ဒဿေတွာ ကိင်္ကာရပ္ပဋိဿာဝိဘာဝေ ဌပေတွာ ဒဿာမီ"တိ အ တဗ္ဗာဘာဝေ သဉဿာဟော, ရက္ခတိ တာဝ။ အထာပိ အဘိယုဉ္ဇကော အစ္ဆိန္နိတွာ "န အနိ ဣမံ ဣမသ္သ ဒသ္သာမီ"တိ ဓုရံ နိက္ခိပတိ, သာမိကော ပန ဓုရံ န နိက္ခိပတိ, ပက္ခံ ပရိယေသတိ, ကာလံ အာဂမေတိ, "လဇ္ဇိပရိသံ တာဝ လ ဘာမိ, ပစ္ဆာ ဇာနိဿာမီ"တိ ဂဟဏေယေဝ သဉဿာဟော ဟောတိ, ရက္ခတိယေဝ။ ယဒာ ပန "သောပိ န ဒသ္သာမီ"တိ, "သာမိကောပိ န လစ္ဆာမီ"တိ ဧဝံ ဥဘော ဓုရံ နိက္ခိပန္တိ, တဒာ အဘိယုဉ္ဇကသ္သ ပါရာဇိကံ။

အညသ္သ ဘဏ္ဍံ ဟရန္တော တိ ဝေတနေန တ မိတ္တဘာဝေန တ အညသ္သ ဘဏ္ဍံ ဟရန္တော။ **သီသေ ဘာရန္တ** တိ သီသေ ဌိတဘာရံ။ သီသသ္သ တာဝ ပုရိမဂလေ ဂလတဋ္ဋကော, ပိဋ္ဌိဂလေ ကေသဉ္စိ ကေသန္တေ အာဝဋ္ဋော ဟော တိ, ဂလသ္သေဝ ဥဘောသု ပသ္သေသု ကေသဉ္စိ ကေသာ ဩရုယှ ဇာယန္တိ, ယေ "ကဏ္ဏစူဠိကာ"တိ ဝုစ္စန္တိ, တေသံ အဓောဘာဂေ စာတိ အယံ ဟေဋ္ဌိမကော ပရိစ္ဆေဒော, တတော ဥပရိ **သီသံ,** တ္တေန္တရေ ဌိတဘာရန္တိ ဝုတ္ တံ ဟောတိ။ **ခန္ဓံ ဩရောပေတီ** တိ ဥဘောသု ပသ္သေသု ကဏ္ဏစူဠိကာဟိ ပဋ္ဌာယ ဟေဋ္ဌာ, ကပ္ပရေဟိ ပဋ္ဌာယ ဥပ

ရိ, ပိဋ္ဌိဂလာဝဋ္ဋတော စ ဂလတဋ္ဋကတော စ ပဌာယ ဟေဋ္ဌာ, ပိဋ္ဌိဝေမဇ္ဈာဝဋ္ဋတော စ ဥရပရိစ္ဆေဒမဇ္ဈေ, ဟဒယာတဋ္ဋကတော စ ပဌာယ ဥပရိ **ခန္ဓော,** တံ ဩရောပေတိ။

အယံ ပနေတ္ထ ဝိနိစ္ဆယော – ယော ဘိက္ခု ''ဣဒံ ဂဟေတွာ ဧတ္ထ ယာဟီ''တိ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁၀၁) သာမိကေဟိ အနာဏတ္တော သယမေဝ ''မယှံ ဣဒံ နာမ ဒေထ, အဟံ တေ ဘဏ္ဍံ ဝဟာမီ''တိ တေသံ ဘဏ္ဍံ သီသေန အာဒါယ ဂစ္ဆန္တော ထေယျစိတ္တေန တံ ဘဏ္ဍံ အာမသတိ, ဒုက္ကဋံ။ ယထာဝုတ္တသီသပရိစ္ဆေဒံ အနတိက္ကမန္တောဝ ဣတော စိတော စ ဃံသန္တော သာရေတိပိ ပစ္စာသာရေတိပိ, ထုလ္လစ္စယံ။ ခန္ဓံ ဩရောပိတမတ္တေ ကိဉ္စာပိ သာမိကာနံ ''ဝဟတူ''တိ စိတ္တံ အတ္ထိ, တေဟိ ပန အနာဏတ္တတ္တာ ပာရာဇိကံ။ ခန္ဓံ ပန အနောရောပေတွာပိ သီသတော ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ စာဝေန္တဿ ပာရာဇိကံ။ ယမကဘာရဿ ပန ဧကော ဘာရော သီသေ ပတိဋ္ဌာတိ, ဧကော ပိဋ္ဌိယံ, တတ္ထ ဒွိန္နံ ဌာနာနံ ဝသေန ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယံ ပန သုဒ္ဓသီသဘာရဿေဝ ဝသေန ဝုတ္တော။ ယော စာယံ သီသဘာရေ ဝုတ္တော, ခန္ဓဘာရာဒီသုပိ အယမေဝ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဥပနိက္ခိတ္တံ ဘဏ္ဍန္တိ သင်္ဂေါပနတ္ထာယ အတ္တနော ဟတ္ထေ ပရေဟိ ဌပိတဘဏ္ဍံ။ အဟံ န ဂဏှာမီတိ သမ္ပဋိစ္ဆိဿာမိ။ အတီတတ္ထေ စေတံ ဝတ္တမာနဝစနံ, နာဟံ ဂဟေသိန္တိ အတ္ထော။ **ဒုက္ကဋံ** (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁၁၁) သမ္ပဋိစ္ဆနမုသာဝါဒေပိ အဒိန္နာဒါနဿ ပုဗ္ဗပယောဂတ္တာ။ ''ကိံ တုမှေဟိ ဘဏိတံ, နေဝိဒံ မယှံ အနုရူပံ, န တုမှာက''န္တိ အာဒီနိ ဝဒန္တဿာပိ ဒုက္ကဋမေဝ။ **သာမိကဿ ဝိမတိံ ဥပ္ပာဒေတိ** တိ ''ရဟော မယာ ဧတဿ ဟတ္ထေ ဌပိတံ, န အညော ကောစိ ဇာနာတိ, ဒဿတိ နု ခေါ မေ, နော''တိ သာမိကဿ ဝိမတိံ ဥပ္ပာဒေတိ။ **ဓုရံ နိက္ခိပတိ** တိ တဿ ဖရုသာဒိဘာဝံ ဒိသွာ ဥဿာဟံ ဌပေတိ။ တတြ သစာယံ ဘိက္ခု ''ကိလမေတွာ နံ ဒဿာမီ''တိ အဒါနေ သဥဿာဟော, ရက္ခတိ တာဝ။ သစေ သော အဒါနေ နိရုဿာဟော, ဘဏ္ဍသာမိကော ပန ဂဟဏေ သဥဿာဟော, ရက္ခတေဝ။ ယဒိ ပန သော တသ္မိံ အဒါနေ နိရုဿာဟော, ဘဏ္ဍသာမိကောပိ ''န မယှံ ဒဿတီ''တိ ဓုရံ နိက္ခိပတိ, ဧဝံ ဥဘိန္နံ ဓုရနိက္ခေပေန ဘိက္ခုနော ပာရာဇိကံ။ ယဒိပိ မုခေန ''ဒဿာမီ''တိ ဝဒတိ, စိတ္တေန ပန အဒါတုကာမော, ဧဝမ္ပိ သာမိကဿ ဓုရနိက္ခေပေန ဘိက္ခုနော ပာရာဇိကံ။

သဟဘဏ္ဍဟာရကံ နေဿာမီ တိ ''သဟဘဏ္ဍဟာရကံ ဘဏ္ဍံ နေဿာမီ''တိ စိန္တေတွာ။ **ပဌမံ ပါဒံ အတိက္ကာမေတီ**တိ ဘဏ္ဍဟာရကံ တဇ္ဇေတွာ တဿ ဂမနပထံ တရေတွာ အတ္တနာ ရုစိတမဂ္ဂံ ဧကေပါဒံ အတိက္ကာမေတိ။ **ထလဋ္ဌ**န္တိ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၁.၉၅) ထလေ နိက္ခိတ္တံ, ဘူမိတလေ ဝါ ပါသာဏပဗ္ဗတတလာဒီသု ဝါ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ပဋိစ္ဆန္နေ ဝါ အပ္ပဋိစ္ဆန္နေ ဝါ ဌပိတန္တိ အတ္ထော။ **ဖန္ဒာပေတိ, ထုလ္လစ္စယ**န္တိ ယော ဖန္ဒာပေတိ, တဿ ပယောဂေ ပယောဂေ ထုလ္လစ္စယံ, အာမသနေ ဒုက္ကဋံ, ဖန္ဒာပနေ ထုလ္လစ္စယဉ္စ ဝိသုံ ဝိသုံ ထေယျစိတ္တေန အာမသနဖန္ဒာပနပယောဂေ ကရောန္တဿေဝ ဟောတိ။ ''ဧကပယောဂေန ဂဏှန္တဿ ပန ဥဒ္ဓါရေ ပာရာဇိကမေဝ, န ဒုက္ကဋထုလ္လစ္စယာနီ''တိ ဝဒန္တိ။ **ဌာနာ**တိ ဌိတဋ္ဌာနတော။ သစေ တံ ထလဋ္ဌံ ရာသိကတံ ဟောတိ, အန္တောကုမ္ဘိယံ ဘာဇနဂတကရဏမုဋ္ဌိစ္ဆေဒနဝိနိစ္ဆယေန ဝိနိစ္ဆိနိတဗ္ဗံ။ သစေ ဧကာဗဒ္ဓံ သိလေသနိယျာသာဒိ, ပက္ကမဓုဖာဏိတဝိနိစ္ဆယေန ဝိနိစ္ဆိနိတဗ္ဗံ။ သစေ ဂရုကံ ဟောတိ ဘာရဗဒ္ဓံ လောဟပိဏ္ဍိတေလမဓုဃဋာဒိ ဝါ, ကုမ္ဘိယံ ဌာနာစာဝနဝိနိစ္ဆယေန ဝိနိစ္ဆိနိတဗ္ဗံ။ သင်္ခလိကာဗဒ္ဓဿ စ ဌာနဘေဒော သလ္လက္ခေတဗ္ဗော။ ပတ္ထရိတွာ ဌပိတံ ပန ပာဝါရတ္ထရဏကဋသာရကာဒိံ ဥဇုကံ ဂဟေတွာ အာကမုတိ, ပာရိမန္တေ ဩရိမန္တေန ဖုဋ္ဌောကာသံ အတိက္ကန္တေ ပာရာဇိကံ။ တထေဝ ဂဟေတွာ ပရတော ပေလ္လတိ, ပာရိမန္တေ ဖုဋ္ဌောကာသံ ဩရိမန္တေ အတိက္ကန္တေ ပာရာဇိကံ။ ဝါမတော ဝါ ဒက္ခိဏတော ဝါ အပနာမေန္တဿ ဝါမန္တေန ဝါ ဒက္ခိဏန္တေန ဝါ ဖုဋ္ဌောကာသံ ဒက္ခိဏန္တေ ဝါ ဝါမန္တေ ဝါ အတိက္ကန္တေ ပာရာဇိကံ။ ဝေဌေတွာ ဥဒ္ဓရတိ, ကေသဂ္ဂမတ္တံ အာကာသဂတံ ကရောန္တဿ ပာရာဇိကံ။

သကော ဟတ္ထော **သဟတ္ထော,** တေန နိဗ္ဗတ္တော, တဿ ဝါ သမ္ဗန္ဓီတိ **သာဟတ္ထိကော,** အဝဟာရော။ အာဏာပနံ **အာဏတ္တိ,** တာယ အာဏတ္တိယာ နိဗ္ဗတ္တော အဝဟာရော **အာဏတ္တိကော** ။ နိဿဇ္ဇနံ **နိဿဂ္ဂေါ,** သုင်္ကဃာတဋ္ဌာနေ, ပရိကပ္ပိတောကာသေ စ ဌတွာ ဘဏ္ဍဿ ဗဟိ နိပါတနံ, နိဿဂ္ဂေါဝ **နိဿဂ္ဂိယော** ။ ကိရိယာသိဒ္ဓိတော ပုရေတရမေဝ ပာရာဇိကာပတ္တိသင်္ခါတံ အတ္ထံ သာဓေတီတိ **အတ္ထသာဓကော** ။ ဓုရဿ အာလယသင်္ခါတဿ ဘာရဿ နိက္ခိပနံ ပရိစ္စဇနံ နိရုဿာဟဘာဝါပဇ္ဇနံ **ဓုရနိက္ခေပေါ** ။ ဣအာနိ ဗျဉ္ဇနေ အာ

ဒရံ အကတ္တတ တေသံ အတ္ထမတ္တမေဝ ဒဿေန္တော **"တတ္ထ သာဟတ္ထိကော နာမာ"** တိအာဒိမာဟ။ **သဟတ္ထာ** တိ သဟတ္ထေန။ ကရဏတ္ထေ ဟိ ဣဒံ နိဿက္ကဝစနံ။ **"အသုကဿ ဘဏ္ဍံ အဝဟရာ"တိ အညံ အာဏာပေတီ** တိ ဧတ္ထာပိ အာဏတ္တိက္ခဏေ ဧဝ အာပတ္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ယဒိ ဧဝံ ဣမဿ, အတ္ထသာဓကဿ စ ကော ဝိသေသော တိ? တံ ခဏံ ဧဝ ဂဟဏေ နိယုဉ္ဇနံ အာဏတ္တိကပယောဂေ, ကာလန္တရေန ဂဟဏတ္ထံ နိယောဂေ အတ္ထသာဓ ကောတိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၉၂; ဝိ. ဝိ. ဋီ. ၁.၉၂) အယမေတေသံ ဝိသေသောတိ။ တေနေတဟ **"အသုကဿ ဘဏ္ဍံ ယဒာ သက္ကောသိ, တဒာ တံ အဝဟရာတိ အာဏာပေတီ"**တိ။

သုင္ကဃာတပရိကပ္ပိတောကာသာန န္တိ သုင္ကဃာတဥ္စ ပရိကပ္ပိတောကာသော စ သုင္ကဃာတပရိကပ္ပိတောကာ သာ, တေသံ။ တတ္ထ **သုင္ကဃာတ** န္တိ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁၁၃) ရုက္ခပဗ္ဗတာဒိသညာဏေန နိယမိတဿ သုင္ကဋ္ဌာနဿ သေတံ အဓိဝစနံ။ တဥှိ ယသ္မာ တတော ရာဇဒေယျဘာဂံ သုင္ကံ အဒတွာ နီဟရန္တာ ရညော သုင္ကံ ဟနန္တိ ဝိနာ သေန္တိ, တသ္မာ ''သုင္ကဃာတ''န္တိ ဝုတ္တံ။

ကောစိ ပရပရိဝေဏာဒီနိ ပဝိဋ္ဌော ကိဉ္စိ လောဘနေယျဘဏ္ဍံ ဒိသွာ ဒွါရပ္ပမုခာဒိဝသေန ယံ ဌာနံ ''သစေ မံ ဧ တ္တန္တရေ ပဿိဿန္တိ, ဒဋ္ဌုကာမတာယ ဂဟေတွာ ဝိစရန္တော ဝိယ ဒဿာမိ, နော စေ ပဿိဿန္တိ, ဟရိ ဿာမီ''တိ ပရိကပ္ပေတိ, အယံ **ပရိကပ္ပိတောကာသော။ အာဏတ္တိက္ခဏေယေဝ ဟရာဇိက** န္တိ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁၂၁) အတ္ထသာဓကစေတနာက္ခဏေယေဝ ဟရာဇိကံ။ သစေပိ အဝဟာရကော သဋ္ဌိဝဿာတိက္ကမေနပိ တံ ဘဏ္ဍံ အဝဟရတိ, အာဏာပကော စ အန္တရာယေဝ ကာလံ ကရောတိ, ဟီနာယ တ အာဝတ္တတိ, အဿမဏော ဝ ဟုတွာ ကာလံ တ ကရိဿတိ, ဟီနာယ တ အာဝတ္တိဿတိ, အဝဟာရကဿ ပန အဝဟာရက္ခဏေယေဝ ဟရာဇိကံ။ **ဟဒဂ္ဂ ဃနကတေလန္တိ** (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၁.၉၄) ဧတ္ထ **ဟအေ** နာမ ကဟာပဏဿ စတုတ္ထော ဘာဂေ, တံ အဂ္ဃတီတိ **ဟဒ ဂ္ဃနကံ,** ဟဒဂ္ဃနကဥ္စ တံ တေလဉ္စာတိ **ဟဒဂ္ဃနကတေလံ** ။ ဥပဟဟနာ အာဒိ ယေသံ ဝတ္ထုန္နံ တာနိ **ဥပဟဟနာဒီနိ။ အာဒိသဒ္ဒေန** ဒုကူလသာဋ္ဌကစမ္မက္ခဏ္ဍာဒီနံ ဂဟဏံ။ **ပက္ခိပတီ** တိ ထေယျစိတ္တေန ပက္ခိပတိ။ တေနာဟ **"ဟတ္တ ထတော မုတ္တမတ္တေယေဝ ဟရာဇိက"**န္တိ သစေ ပန အတ္တနောပိ ကုမ္ဘိယံ အညော သပ္ပိံ တ တေလံ တ အာကိရတိ, တတ္ထ စာယံ ထေယျစိတ္တေန တေလပိဝနကံ ဘဏ္ဍံ ပက္ခိပတိ, ဝုတ္တနယေနေဝ ဟရာဇိကံ။

ကာယေန တ တစာယ တ ပယုဥ္ဇနံ အာဏာပနံ **ပယောဂေ,** အာဏတ္တဿ ဘဏ္ဍဂ္ဂဟဏတော ပုဗ္ဗတ္တာ **ပုဗ္ဗ ဇော,** ဣတိ ပုဗ္ဗော စ သော ပယောဂေ စာတိ **ပုဗ္ဗပယောဂေ။** ပယောဂေန သဟ ဝတ္တမာနော အဝဟာရော **သဟပယော ဂေ။** သမံ ဧကီ ဟုတွာ ဝိဒဟိတွာ မန္တေတွာ အဝဟရဏံ **သံဝိဓာဝဟာရော,** အညမညံ သညုပ္ပတ္တိယာ ကတာဝဟာ ရောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပုဗ္ဗဏှာဒိကာလပရိစ္ဆေဒေန သညာနနံ **သင္ကေတော,** တဿ ကမ္မံ **သင္ကေတကမ္မံ** ။ နိ မိတ္တဿ ကမ္မံ **နိမိတ္တကမ္မံ,** သညုပ္ပာဒနတ္ထံ ကဿစိ နိမိတ္တဿ ကရဏန္တိ အတ္ထော။ **တတ္ထာ** တိ ယ ထာဝုတ္တေသု ပုဗ္ဗပယောကဒီသု ပဥ္စသု။ **ခိလာဒီနိ သင္ကာမေတွာ ခေတ္တာဒိဂ္ဂဟဏဝသေနာ** တိ ခိလံ, ရဇ္ဇုံ, ဝတိံ, မရိ ယာဒံ တ ဟကာရံ တ သင္ကာမေတွာ ခေတ္တဂ္ဂဟဏဝသေန, ခိလံ, ရဇ္ဇုံ, ဝတိံ, မရိယာဒံ တ ဟကာရံ တ သင္ကာမေတွာ တ ဝတ္ထုဂ္ဂဟဏဝသေန။ သစေ ပန ဒွီဟိ ခိလေဟိ ဂဟေတဗ္ဗံ ဟောတိ, ပဌမေ ခိလေ ထုလ္လစ္စယံ, ဒုတိယေ ဟရာဇိ ကံ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁၀၄)။ သစေ တီဟိ ဂဟေတဗ္ဗံ ဟောတိ, ပဌမေ ဒုက္ကဋံ, ဒုတိယေ ထုလ္လစ္စယံ, တတိယေ ဟရာဇိ ကံ။ ဧဝံ ဗဟုကေသုပိ အဝသာနေ ဒွေ ဌပေတွာ ပုရိမေဟိ ဒုက္ကဋံ, အဝသာနေ ဒွိန္နံ ဧကေန ထုလ္လစ္စယံ , ဣတရေန ဟရာဇိကံ။ ရဇ္ဇုပသာရဏာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ယံ ပန **သမန္တပာသာဒိကာယံ** ''တဥ္စ ခော သာမိကာနံ ဓုရနိက္ခေပေ နာ''တိ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁၀၄) ဝုတ္တံ, တံ ''ခေတ္တံ အဘိယုဥ္ဇတိ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ''တိအာဒိ (ဟရာ. ၁၀၄) -အဓိကာရေ ဝုတ္တတ္တာ အဘိယောဂဝသေန ဂဟဏံ သန္ဓာယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သံဝိဒဟိတွာတိ** တေသ္သေဝ ဝေဝစနံ။ **သံ မန္တယိတွာတိ** ဧကစ္ဆန္ဒတာယ ဧကဇ္ဈာသယတာယ ဘဏိတွာတိ အတ္ထော။ ဣမသ္မိံ အဝဟာရေ အသမ္မောဟတ္ထံ **"ဧဝံ သံဝိဒဟိတွာ ဂတေသု ဟိ"**တိအာဒိမာဟ။ **သဋ္ဌာနနကမ္မ** န္တိ ပုဗ္ဗဏှာဒိကာလပရိစ္ဆေဒဝသေန သညာဏကရ ဏံ။ တေနာဟ **"သစေ ဟိ"**တိအာဒိ။

ဧတ္ထ စ ''ပုရေဘတ္တံ အဝဟရာ''တိ ဝုတ္တေ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁၁၈) အဇ္ဇ တ ပုရေဘတ္တံ အဝဟရတု, သွေ ဝ တ, အနာဂတေ တ သံဝစ္ဆရေ, နတ္ထိ ဝိသင္ကေတော, ဥဘိန္နမ္ပိ ဟရာဇိကံ။ သစေ ပန ''အဇ္ဇ ပုရေဘတ္တံ အဝဟ ရာ''တိ ဝုတ္တေ သွေ ဝ အဝဟရတိ။ ''အဇ္ဇာ''တိ နိယမိတံ သင္ကေတံ အတိက္ကမ္မ ပစ္ဆာ အဝဟဋံ ဟောတိ။ သစေ ''သွေ

ဝေ ပုရေဘတ္တံ အဝဟရာ”တိ ဝုတ္တေ အဇ္ဇ ပုရေဘတ္တံ အဝဟရတိ, “သွေ”တိ နိယမိတံ တံ သင်္ကေတံ အပတွာ ပုရေ အဝဟဋံ ဟောတိ, ဧဝံ အဝဟရန္တဿ အဝဟာရကဿေဝ ပါရာဇိကံ, မူလဋ္ဌဿ အနာပတ္တိ။ “သွေဝ ပုရေဘတ္တ”န္တိ ဝုတ္တေ တဒဟေဝ ဝါ, သွေ ပစ္ဆာဘတ္တံ ဝါ အဝဟရန္တောပိ တံသင်္ကေတတော ပုရေ စ ပစ္ဆာ စ အဝဟရတိ။ ယော ပန ဧဝံအကတွာ ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလမေဝ အဝဟရတိ, အယံ **သင်္ကေတတော အပုရေ အပစ္ဆာ တံ အဝဟရတီ**တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧသ နယော ပစ္ဆာဘတ္တရတ္တိန္ဒိဝေသုပိ, ပုရိမယာမမဇ္ဈိမယာမပစ္ဆိမယာမကာဠဇုဏှမာသဥတုသံဝစ္ဆရာဒိဝသေနာပိ ဧတ္ထ သင်္ကေတဝိသင်္ကေတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပရဘဏ္ဍာဝဟာရသညုပ္ပါဒဿ ဟေတုတ္တာ အက္ခိနိခဏာဒီနေဝ နိမိတ္တန္တိ **အက္ခိနိခဏာဒိနိမိတ္တံ,** တဿ ကရဏံ **အက္ခိနိခဏာဒိနိမိတ္တကရဏံ**။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန ဘမုကုက္ခေပသီသကမ္ပနဟတ္ထလင်္ဃနပါဏိပ္ပဟာရအင်္ဂုလိဖောဋနဂီဝုန္နာမနဥက္ကာသနာဒိအနေကပ္ပကာရံ သင်္ဂဏှာတိ။ သေသမေတ္ထ သင်္ကေတကမ္မေ ဝုတ္တနယမေဝ။

ထေနော ဝုစ္စတိ စောရော, တဿ ဘာဝေါ **ထေယျံ,** တေန အဝဟရဏံ **ထေယျာဝဟာရော**။ ပသယှ အဘိဘဝိတွာ အဝဟရဏံ **ပသယှာဝဟာရော**။ ဝတ္ထုသုတ္တာဒိကံ ပရိစ္ဆိန္ဒ ကပ္ပနံ **ပရိကပ္ပော,** တေန အဝဟရဏံ **ပရိကပ္ပာဝဟာရော**။ တိဏပဏ္ဏာဒီဟိ ပဋိစ္ဆန္နဿ အဝဟာရော **ပဋိစ္ဆန္နာဝဟာရော**။ ကုသေန အဝဟာရော **ကုသာဝဟာရော**။ **ကူဋမာနကူဋကဟာပဏာဒီဟီ**တိ ဧတ္ထ **ကူဋမာနံ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၀; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၉၃; ပု. ပ. အဋ္ဌ. ၁၇၉) နာမ ဟဒယဘေဒသိခါဘေဒရဇ္ဇုဘေဒဝသေန တိဝိဓံ မာနကူဋံ။ တတ္ထ **ဟဒယ**န္တိ နာဠိအာဒိမာနဘာဇနာနံ အဗ္ဘန္တရံ, တဿ ဘေဒော ဆိဒ္ဒကရဏံ **ဟဒယဘေဒော,** သော သပ္ပိတေလာဒိမိနနကာလေ လဗ္ဘတိ။ တာနိ ဟိ ဂဏှန္တော ဟေဋ္ဌာဆိဒ္ဒေန မာနေန “သဏိကံ အာသိဉ္စာ”တိ ဝတွာ အန္တောဘာဇနေ ဗဟုံ ပဃရာပေတွာ ဂဏှာတိ, ဒဒန္တော စ ဆိဒ္ဒံ ပိဓာယ သီဃံ ပူရေတွာ ဒေတိ။

သိခါဘေဒော ပန တိလတဏ္ဍုလာဒိမိနနကာလေ လဗ္ဘတိ။ တာနိ ဟိ ဂဏှန္တော သဏိကံ သိခံ ဥဿာပေတွာ ဂဏှာတိ, ဒဒန္တော ဝေဂေန ပူရေတွာ သိခံ ဆိန္ဒန္တော ဒေတိ။

ရဇ္ဇုဘေဒော ခေတ္တဝတ္ထုမိနနကာလေ လဗ္ဘတိ။ ခေတ္တာဒိံ မိနန္တာ ဟိ အမဟန္တမ္ပိ မဟန္တံ ကတွာ မိနန္တိ, မဟန္တမ္ပိ အမဟန္တံ။

တမ္ဗကံသာဒိမယော ကူဋော ကဟာပဏော **ကူဋကဟာပဏော**။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန တုလာကူဋကံသကူဋဝဉ္စနာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ တတ္ထ **တုလာကူဋံ** ရူပကူဋံ, အင်္ဂကူဋံ, ဂဟဏကူဋံ, ပဋိစ္ဆန္နကူဋန္တိ စတုဗ္ဗိဓံ ဟောတိ။ တတ္ထ **ရူပကူဋံ** နာမ ဒွေ တုလာ သမရူပါ ကတွာ ဂဏှန္တော မဟတိယာ ဂဏှာတိ, ဒဒန္တော ခုဒ္ဒိကာယ ဒေတိ။ **အင်္ဂကူဋံ** နာမ ဂဏှန္တော ပစ္ဆာဘာဂေ ဟတ္ထေန တုလံ အက္ကမတိ, ဒဒန္တော ပုဗ္ဗဘာဂေ အက္ကမတိ။ **ဂဟဏကူဋံ** နာမ ဂဏှန္တော မူလေ ရဇ္ဇုံ ဂဏှာတိ, ဒဒန္တော အဂ္ဂေ။ **ပဋိစ္ဆန္နကူဋံ** နာမ တုလံ သုသိရံ ကတွာ အန္တော အယစုဏ္ဏံ ပက္ခိပိတွာ ဂဏှန္တော တံ ပစ္ဆာဘာဂေ ကရောတိ, ဒဒန္တော အဂ္ဂဘာဂေ။

ကံသော ဝုစ္စတိ သုဝဏ္ဏပါတိ, တာယ ဝဉ္စနံ **ကံသကူဋံ**။ ကထံ? ဧကံ သုဝဏ္ဏပါတိံ ကတွာ အညာ ဒွေ တိဿော လောဟပါတိယော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ ကရောန္တိ။ တတော ဇနပဒံ ဂန္တွာ ကိဉ္စိဒေဝ အဍ္ဎံ ကုလံ ပဝိသိတွာ “သုဝဏ္ဏဘာဇနာနိ ကိဏာထာ”တိ ဝတွာ အဂ္ဃေ ပုစ္ဆိတေ သမဂ္ဃတရံ ဒါတုကာမာ ဟောန္တိ။ တတော တေဟိ “ကထံ ဣမေသံ သုဝဏ္ဏဘာဝေါ ဇာနိတဗ္ဗော”တိ ဝုတ္တေ “ဝီမံသိတွာ ဂဏှထာ”တိ သုဝဏ္ဏပါတိံ ပါသာဏေ ဃံသိတွာ သဗ္ဗာ ပါတိယော ဒတွာ ဂစ္ဆတိ။

ဝဉ္စနံ နာမ တေဟိ တေဟိ ဥပါယေဟိ ပရေသံ ဝဉ္စနံ။ တတြိဒမေကံ ဝတ္ထု – ဧကော ကိရ လုဒ္ဒကော မိဂဉ္စ မိဂပေါတကဉ္စ ဂဟေတွာ အာဂစ္ဆတိ, တမေကော ဓုတ္တော “ကိံ ဘော မိဂေ အဂ္ဃတိ, ကိံ မိဂပေါတကော”တိ အာဟ။ “မိဂေ ဒွေ ကဟာပဏေ, မိဂပေါတကော ဧက”န္တိ ဝုတ္တေ ဧကံ ကဟာပဏံ ဒတွာ မိဂပေါတကံ ဂဟေတွာ ထောကံ ဂန္တွာ နိဝတ္တေန္တော “န မေ ဘော မိဂပေါတကေန အတ္ထော, မိဂံ မေ ဒေဟီ”တိ အာဟ။ “တေန ဟိ ဒွေ ကဟာပဏေ ဒေဟီ”တိ အာဟ။ သော အာဟ “နနု ဘော မယာ ပဌမံ ဧကော ကဟာပဏော ဒိန္နော”တိ။ အာမ ဒိန္နော, ဣမံ မိဂပေါ

တကံ ဂဏှာ, ဧဝံ သော စ ကဟာပဏော , အယဉ္စ ကဟာပဏဂ္ဃနကော မိဂဟောတကောတိ ဒွေဝ ကဟာပဏာ ဘဝိဿန္တီတိ။ သော "ကာရဏံ ဝဒတီ"တိ သလ္လက္ခေတွာ မိဂဟောတကံ ဂဟေတွာ မိဂံ အအာသီတိ။

ပသယှဟာတိ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁၃၈) ပရေ အဘိဘုယျ။ ကမံ ဃာတေန္တီတိ **ကမဃာတကာ,** ကမံ ပဟာရန္တာ စောရာ, တေ အာဒိ ယေသံ တေ **ကမဃာတကာဒယော။ အာဒိ**သဒ္ဒေန စေတ္ထ ပန္ထဃာတကာဒီနံ ဂဟဏံ။ **ဥဒ္ဓာရေယေဝ ဟရာဇိက**န္တိ "သစေ သာဋ္ဋကော ဘဝိဿတိ, ဂဏှိဿာမီ"တိ ပရိကပ္ပဿ ပဝတ္တတ္တာ, သာဋ္ဋကဿ စ တတ္ထ သဗ္ဘာဝတော။ **ပဒတရေန ကာရေတဗ္ဗော** တိ ဘူမိယံ အနိက္ခိပိတွာဝ ဝီမံသိတတ္တာ ဝုတ္တံ။ **ဘဏ္ဍဒေယျ** န္တိ ယံ ပရဿ နဋ္ဌံ, တဿ မူလံ တ တဒေဝ တ ဘဏ္ဍံ အတတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။

တဿာ တိ ယော ဧဝံ ပရိကပ္ပေတိ, တဿ။ ဣမဿ "အဝဟာရော ဟောတီ"တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။

ပရေသန္တိ ကီဠန္တာနံ, ပဝိသန္တာနံ တ ပရေသံ မနုဿာနံ။ **"ပစ္ဆာ ဂဏှိဿာမီ"တိ ပံသုနာ တ ပဏ္ဏေန တ ပဋိစ္ဆာဒေတီ**တိ "သစေ ဣအနေဝ □နမိတ္တ ဂဏှိဿာမိ, 'ကိံ သမဏော ဂဏှာတီ'တိ မံ ဇာနိတွာ ဝိဟေဌေယျုံ, ပစ္ဆာ ဂဏှိဿာမီ"တိ ပံသုနာ တ ပဏ္ဏေန တ ပဋိစ္ဆာဒေတိ။ **ဥဒ္ဓာရော နတ္ထီ** တိ ဌာနာစာဝနံ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ **သာမိကာ**တိ အန္တာကမံ ပဝိသိတုကာမာ ဘဏ္ဍသာမိကာ မနုဿာ။ **ဥဒ္ဓာရေ** တိ ဥဒ္ဓရဏေ, ဌာနာစာဝနေတိ အတ္ထော ။ ဌာနာစာဝနဉ္စေတ္ထ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ပဝေသေတီ**တိ ဌာနာစာဝနဝသေန ပဝေသေတိ, ဟေဋ္ဌိမန္တေန ဖုဋ္ဌောကာသံ ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ ဥပရိမန္တေန အတိက္ကာမေန္တော ပဝေသေတီတိ အတ္ထော။

သမဂ္ဃတရ န္တိ အပ္ပဂ္ဃတရံ။ **ဥဒ္ဓဋမတ္တေ အဝဟာရော** တိ သကဘာဝပ္ပယောဂဿ နိဋ္ဌာပိတတ္တာ, န အတ္ထသာဓကဝသေန။ **ဥဒ္ဓာရေ ရက္ခတိ** အတ္တနော ကောဋ္ဌာသေ ဟတေတုကာမတာယ ဥဒ္ဓဋတ္တာ။ ဧသေဝ နယော **ဟတနေပိ ရက္ခတီ**တိ ဧတ္ထာပိ။ **"ဥဒ္ဓာရေယေဝ ရက္ခတီ"** တိ ဣမိနာဝ ဟတနေ န ရက္ခတီတိ အတ္ထေ သိဒ္ဓေပိ အတ္ထသာဓကဝသေန အတ္ထံ ဒဿေတုံ **"တံ ဥဒ္ဓရိတွာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သစေ ပန ဒွိန္နံပိ ကောဋ္ဌာသေသု ပတိတဒဏ္ဍကေ အဒဿနံ ဂမေတိ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁၃၈), တတော အဝသေသဘိက္ခူသု ဂတေသု ဣတရော "မယှံ, ဘန္တေ, ဒဏ္ဍကော န ပညာယတီ"တိ, "မယှမ္ပိ, အာဝုသော, န ပညာယတီ"တိ, "ကတမော ပန, ဘန္တေ, မယှံ ဘာကေ"တိ။ "အယံ တုယှံ ဘာကေ"တိ အတ္တနော ဘာဂံ ဒဿေတိ။ တသ္မိံ ဝိဝဒိတွာ တ အဝိဝဒိတွာ တ တံ ဂဏှိတွာ ဂတေ ဣတရော တဿ ဘာဂံ ဥဒ္ဓရတိ, ဥဒ္ဓာရေ ဟရာဇိကံ။ သစေပိ တေန "အဟံ မမ ဘာဂံ တုယှံ န ဒေမိ, တွံ ပန အတ္တနော ဘာဂံ ဉတွာ ဂဏှာ"တိ ဝုတ္တေပိ "နာယံ မမာ"တိ ဇာနန္တောပိ တဿေဝ ဘာဂံ ဂဏှာတိ, ဥဒ္ဓာရေ ဟရာဇိကံ။ သစေ ပန ဣတရော "အယံ တုယှံ ဘာကေ, အယံ မယှံ ဘာကေတိ ကိံ ဣမိနာ ဝိတဒေနာ"တိ စိန္တေတွာ "မယှံ တ ပတ္တော ဟောတု, တုမှာကံ တ, ယော ဝရဘာကေ, တံ တုမှေ ဂဏှထာ"တိ ဝဒတိ, ဒိန္နကံ နာမ ဂဟိတံ ဟောတိ, နတ္ထေတ္ထ အဝဟာရော။ သစေ သော ဝိတဒဘီရုကော ဘိက္ခု "ယံ တုယှံ ရုစ္စတိ, တံ ဂဏှာ"တိ ဝုတ္တော အတ္တနော ပတ္တံ ဝရဘာဂံ ဌပေတွာ လာမကံယေဝ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆတိ, တတော ဣတရဿ ဝိစိနိတာဝသေသံ ဂဏှန္တဿာပိ အဝဟာရော နတ္ထေဝ။ ဧဝမိမာနိ ပဉ္စ ပဉ္စကာနိ သမောဓာနေတွာ ဣမေ ပဉ္စဝီသတိ အဝဟာရာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ နိဋ္ဌိတော "အာဒိယေယျာ"တိ ဣမဿ ပဒဿ ဝိနိစ္ဆယော။ တေနာဟ **"ဣတိ ယံ ဝုတ္တံ။ပေ။ ယဿတ္ထော ပကာသိတော ဟောတီ"**တိ။

ရာဇာနောတိ ကိဉ္စာပိ အဝိသေသေန ဝုတ္တံ, အပရာဓာနုရူပံ ပန ဆေဇ္ဇဘေဇ္ဇာနုသာသကော ပမာဏဘူတောဝ ဣဓာဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **"ရာဇာနောတိ ဣဒံ ဗိမ္ဗိသာရံယေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တ"** န္တိ။ သော ဟိ ဓမ္မိကရာဇတ္တာ ယထာပဝေဏိယာဝ ကရောတိ။ အညေ ပန ကာကဏိကမတ္တဿပိ သီသံ ဆိန္ဒေယျုံ , ဗဟုကဿာပိ န တ ကိဉ္စိ ကရေယျုံ။ တေနာဟ **"အညေ ပနာ"**တိအာဒိ။ ဟနနံ နာမ ဟောထနဉ္စေဝ ဆေဒနဉ္စာတိ အာဟ **"ဟတ္ထာဒီဟိ တ"** တိအာဒိ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန ဟဒကသာဝေတ္တအမုဒဏ္ဍကာနံ ဂဟဏံ။ **ရဇ္ဇုဗန္ဓနာဒီဟိ** တိ **အာဒိ**သဒ္ဒေန အန္ဒုဗန္ဓနသင်္ခလိကာဗန္ဓနဃရဗန္ဓနနဂရဗန္ဓနပုရိသဂုတ္တီနံ ဂဟဏံ။ **နီဟရေယျုံ** န္တိ ရဋ္ဌတော နိက္ခာမေယျုံ။ **စောရောသိ။ပေ။ ထေနောသီ**တိ ဧတ္ထ "ပရိဘာသေယျုံ"န္တိ ပဒံ အဇ္ဈာဟရိတဗ္ဗံ ဦနတ္တာ ပဒပ္ပယောဂဿ။ တေနာဟ **"ဣမေဟိ ဝစနေဟိ ပရိဘာသေယျုံ"**န္တိ။ ယထာရူပံ ပန ယသ္မာ ဟဒတော ပဋ္ဌာယ ဟောတိ, တသ္မာ **"ဟဒဿ တ ဟအရဟဿ တ"**တိ အာဟ။ ဟောရာဏကဿ ကဟာပဏဿ စတုတ္ထော ဘာကေ **ဟအော,** ဟဒံ အရဟတီတိ **ဟအရဟော,** တဿ

သ ဟဒဿ တ ဟအရဟဿ တ။ ဧတ္တေ စ ဟဒေန ကဟာပဏဿ စတုတ္ထဘာဂံ အကပ္ပိယဘဏ္ဍမေဝ ဒဿေတိ, ဟာအရဟေန ဟဒ္ဓုနကံ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ။ ဧတ္တာဝတာ ဟေဋ္ဌိမန္တဒဿနေန သဗ္ဗာကာရေန ဒုတိယပာရာဇိကပ္ပ ဟောနကဝတ္ထု ဒဿိတံ ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဟေရာဏကဿာ** တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၈၈; ဝိ. ဝိ. ဋီ. ၁.၈၈) ဟေရာဏာသ တ္ထာနုရူပံ ဥပ္ပာဒိတဿ လက္ခဏာသမ္ပန္နဿ နီလကဟာပဏသဒိသဿ ကဟာပဏဿ။ ဧတေန ရုဒ္ဒဒာမကာဒီ နိ ပဋိက္ခိပတိ။

ဧဝံ အသာဓာရဏဝိနိစ္ဆယံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယံ ဒဿေတုံ **"ရာဇဂဟေ"**တိအာဒိမာဟ။ **ရညောတိ** ဗိမ္ဗိသာရရညော။ **မာသကော** နာမ ဟေရာဏကဿ ကဟာပဏဿ ဝီသတိမော ဘာဂော။ ယော လောကေ "မဉ္ဇေဋ္ဌီ"တိပိ ဝုစ္စတိ။ ဣဒါနိ ဣမသ္မိံ အဒိန္နာဒာနေ ဝိနိစ္ဆယံ ဒဿေတုံ **"သဗ္ဗတ္ထာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗတ္ထာ**တိ ဥဒ္ဓိနမာသကာတိရေကမာသကပဉ္စမာသကေသု။ **ပရိဟီနာပရိဟီနဝသေနာ**တိ အဃဿ ပရိဟီနာပရိဟီနဝသေန။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပော, ဝိတ္ထာရော ပန ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော – ဣဒဉှိ အဒိန္နာဒာနံ ဝိနိစ္ဆိနန္တေန ဩတိဏ္ဏော ဝတ္ထုသ္မိံ သဟသာ အဝိနိစ္ဆိနိတွာ ပဉ္စ ဌာနာနိ ဩလောကေတဗ္ဗာနိ။ ယာနိ သန္ဓာယ ဟေရာဏာ အာဟု –

"ဝတ္ထုံ ကာလဉ္စ ဒေသဉ္စ၊ အဃံ ပရိဘောဂပဉ္စမံ။
တုလယိတွာ ပဉ္စဌာနာနိ၊ ဓာရေယျတ္ထံ ဝိစက္ခဏော"တိ။ (ဟာရာ. အဋ္ဌ. ၁.၉၂)။

တတ္ထ စ **ဝတ္ထု** တိ ဘဏ္ဍံ။ အဝဟာရကေန ဟိ "မယာ ဣဒံ နာမ အဝဟဋ"န္တိ ဝုတ္တေပိ အာပတ္တိံ အနာရောပေတွာဝ တံ ဘဏ္ဍံ သဿာမိကံ ဝါ အဿာမိကံ ဝါတိ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗံ။ သဿာမိကေပိ သာမိကာနံ သာလယဘာဝေ ဝါ နိရာလယဘာဝေ ဝါ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗော။ သစေ တေသံ သာလယကာလေ အဝဟဋံ, ဘဏ္ဍံ အဃာပေတွာ အာပတ္တိ ကာရေတဗ္ဗာ။ သစေ နိရာလယကာလေ, န ပာရာဇိကေန ကာရေတဗ္ဗော။ ဘဏ္ဍသာမိကေသု ပန ဘဏ္ဍံ အာဟရာပေန္တေသု ဘဏ္ဍံ ဒာတဗ္ဗံ။ အယမေတ္ထ သာမီစိ။ ဧဝံ ဝတ္ထု ဩလောကေတဗ္ဗံ။

ကာလောတိ အဝဟာရကာလော။ တဒေဝ ဟိ ဘဏ္ဍံ ကဒါစိ သမဃံ ဟောတိ, ကဒါစိ မဟဃံ။ တသ္မာ တံ ဘဏ္ဍံ ယသ္မိံ ကာလေ အဝဟဋံ, တသ္မိံယေဝ ကာလေ ယော တဿ အဃော, တေန အဃေန အာပတ္တိ ကာရေတဗ္ဗာ။ ဧဝံ ကာလော ဩလောကေတဗ္ဗော။

ဒေသောတိ အဝဟာရဒေသော။ တဉှိ ဘဏ္ဍံ ယသ္မိံ ဒေသေ အဝဟဋံ, တသ္မိံယေဝ ဒေသေ ယော တဿ အဃော, တေန အဃေန အာပတ္တိ ကာရေတဗ္ဗာ။ ဘဏ္ဍုဋ္ဌာနဒေသေ ဟိ ဘဏ္ဍံ သမဃံ ဟောတိ, အညတ္ထ မဟဃံ။ ဧဝံ ဒေသော ဩလောကေတဗ္ဗော။

အဃော တိ (ဟာရာ. အဋ္ဌ. ၁.၉၂) ဘဏ္ဍဃော။ နဝဘဏ္ဍဿ ဟိ ယော အဃော, သော ပစ္ဆာ ပရိဟာယတိ။ ယထာ နဝဓောတော ပတ္တော အဋ္ဌ ဝါ ဒသ ဝါ အဃတိ, သော ပစ္ဆာ ဘိန္နော ဝါ ဆိဒ္ဒော ဝါ အာဏိဂဏ္ဌိကာဟတော ဝါ အပ္ပဃော ဟောတိ, တသ္မာ န သဗ္ဗဒါ ဘဏ္ဍံ ပကတိအဃေနေဝ ကာတဗ္ဗန္တိ။ ဧဝံ အဃော ဩလောကေတဗ္ဗော။

ပရိဘောဂေတိ ဘဏ္ဍဿ ပရိဘောဂေ။ ပရိဘောဂေနာပိ ဟိ ဝါသိအာဒိဘဏ္ဍဿ အဃော ပရိဟာယတိ, တသ္မာ ဧဝံ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗံ – သစေ ကောစိ ကဿစိ ပာဒဂ္ဃနကံ ဝါသိံ ဟရတိ, တတြ ဝါသိသာမိကော ပုစ္ဆိတဗ္ဗော "တယာ အယံ ဝါသိ ကိတ္တကေန ကီတာ"တိ။ "ပါဒေန, ဘန္တေ"တိ။ "ကိံ ပန တေ ကိဏိတွာဝ ဌပိတာ, ဥဒါဟု တံ ဝ လဉ္ဇေသီ"တိ? သစေ ဝဒတိ "ဧကဒိဝသံ မေ ဒန္တကဋ္ဌံ ဝါ ရဇနဆလ္လိံ ဝါ ပတ္တပစနဒာရုံ ဝါ ဆိန္နံ, ဃံသိတွာ ဝါ နိ သိတာ"တိ။ အထဿ ပေါရာဏော အဃော ဘဋ္ဌောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယထာ စ ဝါသိယာ, ဧဝံ အဉ္ဇနိယာ ဝါ အဉ္ဇနိ သလာကာယ ဝါ ကုဉ္စိကာယ ဝါ ပလာလေန ဝါ ထုသေဟိ ဝါ ဣဋ္ဌကစုဏ္ဏေန ဝါ ဧကဝါရံ ဃံသိတွာ ဓောဝနမတ္တေ နာပိ အဃော ဘဋ္ဌတိ။ တိပုမဏ္ဍလဿ မကရဒန္တစ္ဆေဒနေနာပိ ပရိမဒ္ဒနမတ္တေနာပိ, ဥဒကသာဋိကာယ သကိံ နိ ဝါသနပါရုပနေနာပိ, ပရိဘောဂသီသေန အံသေ ဝါ သီသေ ဝါ ဌပနမတ္တေနာပိ, တဏ္ဍုလာဒီနံ ပပ္ဖောဋနေနာပိ တတော ဧကံ ဝါ ဒွေ ဝါ အပနယနေနပိ, အန္တမသော ဧကံ ပါသာဏသက္ခရံ ဥဒ္ဓရိတွာ ဆဍ္ဍိတမတ္တေနာပိ, သပ္ပိတေလာဒီ နံ ဘာဇနန္တရပရိဝတ္တနေနပိ, အန္တမသော တတော မက္ခိကံ ဝါ ကိပိလ္လိကံ ဝါ ဥဒ္ဓရိတွာ ဆဍ္ဍိတမတ္တေနပိ, ဂုဠ

ပိဏ္ဍကသ္သ မဓုရဘာဝဇာနနတ္ထံ နခေန ဝိဇ္ဈိတ္ဝာ အဏုမတ္တံ ဂဟိတမတ္တေနပိ အင္ဂေ ဘသ္သတိ။ တသ္မာ ယံ ကိဉ္စိ ပာဒဂ္ဃနကံ ဝုတ္တနယေနေဝ သာမိကေန ပရိဘောဂေန ဥဇ္ဈိတံ ကတံ ဟောတိ, န တံ အဝဟာရကော ဘိက္ခု ပာရာဇိကေန ကာရေတဗ္ဗောတိ။ ဧဝံ ပရိဘောဂေ ဩလောကေတဗ္ဗော။

ဧဝံ ဣမာနိ **တုလယိတ္ဝာ ပဉ္စ ဌာနာနိ ဓာရေယျ အတ္ထံ ဝိစက္ခဏော** အာပတ္တိံ ဝါ အနာပတ္တိံ ဝါ ဂရုကံ ဝါ လဟုကံ ဝါ အာပတ္တိံ ယထာဌာနေ ဌပေယျာတိ။

ဧဝံ တတ္ထ ဝိနိစ္ဆယံ ဒသ္သေတ္ဝာ ဣဒါနိ အနာပတ္တိံ ဒသ္သေန္တော **“သကသညိသ္သာ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သကသညိသ္သာ** တိ “မယှံ သန္တကံ ဣဒံ ဘဏ္ဍ”န္တိ ဧဝံ သကသညိသ္သ ပရဘဏ္ဍမ္ပိ ဂဏှတော ဂဟဏေ အနာပတ္တိ, ဂဟိတံ ပန ပုန ဒါတဗ္ဗံ။ သစေ သာမိကေဟိ “ဒေဟီ”တိ ဝုတ္တော န ဒေတိ, တေသံ ဓုရနိက္ခေပေ ပာရာဇိကံ။ **ဝိသ္သာသဂ္ဂါဟေ** တိ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁၃၁) ဝိသ္သာသဂ္ဂဟဏေပိ အနာပတ္တိ။ ဝိသ္သာသဂ္ဂါဟလက္ခဏံ ပန ဣမိနာ သုတ္တေန ဇာနိတဗ္ဗံ –

“အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟင္ဂေဟိ သမန္နာဂတသ္သ ဝိသ္သာသံ ဂဟေတုံ, သန္ဒိဋ္ဌော စ ဟောတိ, သမ္ဘတ္တော စ အာလပိတော စ ဇီဝတိ စ ဇာနာတိ စ ‘ဂဟိတေ မေ အတ္တမနော’”တိ (မဟာဝ. ၃၅၆)။

တတ္ထ **သန္ဒိဋ္ဌော** တိ ဒိဋ္ဌမတ္တကမိတ္တော။ **သမ္ဘတ္တော** တိ ဒဠှမိတ္တော။ **အာလပိတော**တိ “မမ သန္တကံ ယံ ဣစ္ဆသိ, တံ ဂဏှေယျာသိ, အာပုစ္ဆိတ္ဝာ ဂဟဏေ ကာရဏံ နတ္ထီ”တိ ဝုတ္တော။ **ဇီဝတီ**တိ အနုဋ္ဌာနသေယျာယ သယိတောပိ ယာဝ ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒံ န ပာပုဏာတိ။ **ဂဟိတေ စ အတ္တမနော**တိ ဂဟိတေ တုဋ္ဌစိတ္တော။ ဧဝရူပသ္သ သန္တကံ “ဂဟိတေ မေ အတ္တမနော ဘဝိသ္သတီ”တိ ဇာနန္တေန ဂဟေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ အနဝသေသပရိယာဒါနဝသေန စေတာနိ ပဉ္စင္ဂါနိ ဝုတ္တာနိ။ ဝိသ္သာသဂ္ဂါဟော ပန တီဟိ အင္ဂေဟိ ရုဟတိ။ ကထံ? သန္ဒိဋ္ဌော, ဇီဝတိ, ဂဟိတေ အတ္တမနော, သမ္ဘတ္တော, ဇီဝတိ, ဂဟိတေ အတ္တမနော, အာလပိတော, ဇီဝတိ, ဂဟိတေ အတ္တမနောတိ ဧဝံ။

ယော ပန ဇီဝတိ, န စ ဂဟိတေ အတ္တမနော ဟောတိ, တသ္သ သန္တကံ ဝိသ္သာသဘာဝေန ဂဟိတမ္ပိ ပုန ဒါတဗ္ဗံ။ ဒဒမာနေန စ မတကဓနံ တာဝ ယေ တသ္သ ဓနေ ဣသ္သရာ ဂဟဋ္ဌာ ဝါ ပဗ္ဗဇိတာ ဝါ, တေသံ ဒါတဗ္ဗံ။ အနတ္တမနသ္သ သန္တကံ တသ္သေဝ ဒါတဗ္ဗံ။ ယော ပန ပဌမံယေဝ “သုဋ္ဌု ကတံ တယာ မမ သန္တကံ ဂဏှန္တေနာ”တိ ဝစီဘေဒေန ဝါ စိတ္တုပ္ပာဒမတ္တေန ဝါ အနုမောဒိတ္ဝာ ပစ္ဆာ ကေနစိ ကာရဏေန ကုပိတော, သော ပစ္စာဟရာပေတုံ န လဘတိ။ ယော စ အဒါတုကာမော, စိတ္တေန ပန အဓိဝါသေတိ, န ကိဉ္စိ ဝဒတိ, သောပိ ပုန ပစ္စာဟရာပေတုံ န လဘတိ။ ယော ပန “မယာ တုမှာကံ သန္တကံ ဂဟိတ”န္တိ ဝါ “ပရိဘုတ္တ”န္တိ ဝါ ဝုတ္တော ဂဟိတံ ဝါ ဟောတု, ပရိဘုတ္တံ ဝါ, “မယာ ပန တံ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန ဌပိတံ, ပါကတိကံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဝဒတိ, အယံ ပစ္စာဟရာပေတုံ လဘတိ။

တာဝကာလိကေတိ “ပဋိဒသ္သာမိ ပဋိကရိသ္သာမီ”တိ ဧဝံ ဂဏှန္တသ္သ တာဝကာလိကေပိ ဂဟဏေ အနာပတ္တိ။ ဂဟိတံ ပန သစေ ဘဏ္ဍသာမိကော ပုဂ္ဂလော ဝါ ဂဏော ဝါ “တုယှေဝေတံ ဟောတူ”တိ အနုဇာနာတိ, ဣစ္စေတံ ကုသလံ။ နော စေ အနုဇာနာတိ, အာဟရာပေန္တေ ဒါတဗ္ဗံ။ သင္ဃသန္တကံ ပန ပဋိဒါတုမေဝ ဝဋ္ဋတိ။

ပေတပရိဂ္ဂဟေ တိ ဧတ္ထ ပန ပေတ္တိဝိသယေ ဥပပန္နာပိ, ကာလံ ကတ္ဝာ တသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ နိဗ္ဗတ္တာပိ, စာတုမဟာရာဇိကာဒယော ဒေဝါပိ သဗ္ဗေ “ပေတာ”တွေဝ သင်္ချံ ဂတာ, တေသံ ပရိဂ္ဂဟေ အနာပတ္တိ။ ဒေဝတာယ ပန ဥဒ္ဒိသ္သ ဗလိကမ္မံ ကရောန္တေဟိ ရုက္ခာဒီသု လဂ္ဂိတသာဋကေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ တဉ္စ ခော အာရက္ခကေဟိ အပရိဂ္ဂဟိတံ, ပရိဂ္ဂဟိတံ ပန ဂဟေတုံ န ဝဋ္ဋတိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၁၃၁)။

တိရစ္ဆာနဂတပရိဂ္ဂဟေ တိ နာဂသုပဏ္ဏာဒီနံ တိရစ္ဆာနဂတာနံ ပရိဂ္ဂဟေ။ သစေပိ ဟိ ဒေဝေါ ဝါ နာဂသုပဏ္ဏော ဝါ မနုသ္သရူပေန အာပဏံ ပသာရေတိ, တတော စသ္သ သန္တကံ ကောစိ ဒိဗ္ဗစက္ခုကော ဘိက္ခု တံ ဥတ္ဝာ ဂဟေတ္ဝာ ဂစ္ဆတိ, ဝဋ္ဋတိ။

ပံသုကူလသညိသ္သာ တိ ''အသာမိကံ ဣဒံ ပံသုကူလ''န္တိ ဧဝသညိသ္သာပိ ဂဟဏေ အနာပတ္တိ။ သစေ ပန တံ သသာမိကံ ဟောတိ, အာဟရာပေန္တေ အာတဗ္ဗံ။ **ဥမ္မတ္တကာဒီနံ** ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရာနေဝ။ **အာဒိကမ္မိကော** ပနေတ္ထ ဓနိယော ။ အဝသေသာနံ ပန ရဇကဘဏ္ဍိကာဒိစောရာနံ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာဒီနံ အာပတ္တိယေဝ။

သစိတ္တကေဟိ တီဟိ သမုဋ္ဌာနေဟိ ဣဒံ သမုဋ္ဌာတီတိ အာဟ **''အဒိန္နာအနသမုဋ္ဌာန''** န္တိ။ တထာ ဟိ **သာဟတ္ထိကံ** ကာယစိတ္တတော သမုဋ္ဌာတိ။ **အာဏတ္တိကံ** တစာစိတ္တတော သမုဋ္ဌာတိ။ **သာဟတ္ထိကာဏတ္တိကံ** ကာယတစာစိတ္တတော သမုဋ္ဌာတိ, တဥ္စ ခော ''ဘာရိယမိဒံ, တွံ ဧကပသ္သံ ဂဏှ, အဟံ ဧကပသ္သ''န္တိ သံဝိဓာယ ဥဘယေသံ ပယောဂေန ဧကဿ ဝတ္ထုနော ဌာနာစာဝနေ လဗ္ဘတိ။ ''ကာယဝစီကမ္မ''န္တိ အဝစနံ ပန ကာယတစာနံ ဤဒိသေ ဌာနေ အင်္ဂမတ္တတ္တာ။ ယာယ ပန စေတနာယ သမုဋ္ဌာပိတော ပယောဂေ သာဟတ္ထိကော တ အာဏတ္တိကော တ ပဓာနဘာဝေန ဌာနာစာဝနံ သာဓေတိ, တဿာ ဝသေန အာပတ္တိ ကာရေတဗ္ဗာ။ အညထာ သာဟတ္ထိကံ တ အာဏတ္တိကဿ အင်္ဂံ န ဟောတိ, အာဏတ္တိကံ တ သာဟတ္ထိကဿာတိ ဣဒံ ဝိရုဇ္ဈတိ။ ''အဒိန္နံ အာဒိယာမီ''တိ သညာယ အဘာဝေန မုစ္စနတော **သညာဝိမောက္ခံ** ။ ကာယေန ကတံ ကမ္မံ **ကာယကမ္မံ,** ကာယဒွာရေန ကတန္တိ အတ္ထော။ **ဝစီကမ္မ**န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ တုဠော တ ဘီတော တ မဇ္ဈတ္တော တ နံ အာပဇ္ဇတီတိ **တိဝေဒနံ**။ သေသံ ပဌမသိက္ခာပဒေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဒုတိယပာရာဇိကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. တတိယပာရာဇိကဝဏ္ဏနာ

သန္တိ သဟတ္ထေ ဥပသဂ္ဂေါ။ တေန သဒ္ဓိံ ဥဿုက္ကဝစနမေတံ ''သဥ္စိစ္စာ''တိ အာဟ **''သဉ္စေတေတွာ''**တိအာဒိ။ **ဥဿုက္ကဝစန** န္တိ တ္ထေ ဥဿုက္ကဝစနံ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၁၇၂) နာမ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာဝစနံ။ အယဥှိ သမာနကတ္တုကေသု ပုဗ္ဗာပရကာလကိရိယာဝစနေသု ပုဗ္ဗကာလကိရိယာဝစနဿ နိရုတ္တိတေဟာရော။ ဣအာနိ ''သဒ္ဓိံ စေတေတွာ''တိ ဣမိနာ သဉ္စေပေန ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ပကာသေန္တော ''**ဟဏော**''တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **''ဟဏော''တိ သညာယ သဒ္ဓိံယေဝ** တိ ''ဟဏော''တိ သညံ အဝိဇဟိတွာ ဧဝ, ''ဟဏော''တိ သညုပ္ပတ္တိယာ အနန္တရန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝေဥ္စ ကတွာ ကထံ ဧကက္ခဏေ ဧကဿ စိတ္တဿ ဥဘယာရမ္မဏဘာဝတေတိ ဒေိသိ စောဒနာ အနဝကာသာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကေစိ ပန ''ဉာတပရိညာယ ဒိဋ္ဌသဘာဝေသု ဓမ္မေသု တီရဏပရိညာယ တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၁၇၂) 'ရူပံ အနိစ္စ'န္တိအာဒိနာ သဘာဝေန သဒ္ဓိံ ဧကက္ခဏေ အနိစ္စာဒိလက္ခဏဇာနနံ ဝိယ 'ဟဏော'တိ သညာယ သဒ္ဓိံယေဝ 'ဝဓာမိ န'န္တိ ဇာနာတီ''တိ ဝဒန္တိ။ အပရေ ပန အာစရိယာ တတ္ထာပိ ဇေဝံ နကထေန္တိ။ တ္ထေ စ မနုဿဝိဂ္ဂဟော''တိ အဝတွာ ''ဟဏော''တိ ဝစနံ ''မနုဿော အယ''န္တိ အဇာနိတွာ ဧကဝံ သတ္တသညာယ ဃာတေန္တဿာပိ ပာရာဇိကဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ **စေတေတွာ**တိ စိန္တေတွာ။ **ပကပ္ပေတွာ**တိ အဘိဝိစာရေတွာ, သန္နိဋ္ဌာနံ ကရိတွာတိ အတ္ထော။

ဣအာနိ မနုဿအတ္တဘာဝံ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ဒဿေတုံ **''မနုဿဝိဂ္ဂဟ''** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ကလလတော ပဋ္ဌာယာ**တိ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏေန သဒ္ဓိံ ဥပ္ပန္နကလလရူပတော ပဋ္ဌာယ။ **ကလလရူပံ** နာမ ဣတ္ထိပုရိသာနံ ကာယဝတ္ထုဘာဝဒသကဝသေန သမတိံသ ရူပာနိ, နပုံသကာနံ ကာယဝတ္ထုဒသကဝသေန ဝီသတိ။ တတ္ထ ဣတ္ထိပုရိသာနံ ကလလရူပံ ဇာတိဥဏ္ဏာယ ဧကေန အံသုနာ ဥဒ္ဓဋတေလဗိန္ဒုမတ္တံ ဟောတိ အစ္ဆံ ဝိပ္ပသန္နံ။ ဝုတ္တဥ္ဟေတံ အဋ္ဌကထာယံ –

> ''တိလတေလဿ ယထာ ဗိန္ဒု၊ သပ္ပိမဏ္ဍော အနာဝိလော။
> ဧဝံဝဏ္ဏပ္ပဋိဘာဂံ၊ 'ကလလ'န္တိ ပဝုစ္စတီ''တိ။ (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၃၅; ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၆; ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၁၇၂)။

ဧဝံ ပရိတ္တကံ ဝတ္ထုံ အာဒိံ ကတွာ ယာဝ မရဏကာလာ ဧတ္ထန္တရေ အနုပုဗ္ဗေန ဝုမိုပ္ပတ္တော အတ္တဘာဝေ မနုဿဝိဂ္ဂဟော နာမာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဣဒဥ္စ ယေဘုယျဝသေနေဝ ဝုတ္တံ။ ဩပပာတိကသံသေဒဇာပိ ဟိ မနုဿာ ဟရာဇိကဝတ္ထုယေဝ။ **ကလလကာလေပီ**တိ ပဌမသတ္တာဟေပိ။ တတ္ထ ဟိ သန္တတိဝသေန ပဝတ္တမာနံ ကလလ

သင္ခာတံ အတ္တဘာဝံ ဇီဝိတာ တေရောပေတုံ သက္ကာ, န ပန သဗ္ဗပဌမံ ကလလရူပံ။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန ဟိ သဒ္ဓိံ တိံသ ကမ္မဇရူပာနိ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ တေသု ပန ဌိတေသုယေဝ သောဠသ ဘဝင်္ဂစိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈန္တိ။ တေသံ အန္တရေ ဂဟိတပဋိသန္ဓိကဿ အရကဿ တ မာတုယာ တ ပနဿ အန္တရာယော နတ္ထိ။ အယဥ္ဟိ မရဏဿ အနောကာသော နာမ။ **ဘေသဇ္ဇသမ္ပဒာနေနော** တိ ဂဗ္ဘဟာတနဘေသဇ္ဇအနေနေ။ **တတော တ ဥဒ္ဓမ္ပီ** တိ အဗ္ဗုဒပေသိကာလာဒီသုပိ။ **ဇီဝိတာ ဝိယောဇေယျာ** တိ သန္တတိဝိကောပနဝသေန ဇီဝိတိန္ဒြိယတော အပနေယျ။

ဣမဿ ပနတ္ထဿာ တိ "သဥ္စိစ္စ မနုဿဝိဂ္ဂဟံ ဇီဝိတာ တေရောပေယျာ"တိ (ဟရာ. ၁၇၁) ဣမဿ အတ္ထဿ။ **အာဝိဘာဝတ္ထ** န္တိ ပကာသနတ္ထံ။ ဟဏဿ အတိဟတော **ဟဏာတိဟတော,** ဟဏဝဓော ဟဏဃာတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သတ္တော** တိ ခန္ဓသန္တာနော။ တတ္ထ ဟိ သတ္တပညတ္တိ။ **ဇီဝိတိန္ဒြိယ** န္တိ ရူပာရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယေ ဟိ ဝိကောပိတေ ဣတရမ္ပိ တံသမ္ဗန္ဓတာယ ဝိနဿတိတိ။ **ယာယ စေတနာယာ**တိ တသ္မိံ ဟဏေ ဟဏသညိနော ကာယဝစီဒွာတရာနံ အညတရဒွာတရပ္ပဝတ္တာယ ယာယ စေတနာယ။ မနောဒွာတရေ ပန ပဝတ္တာယ ဝဓကစေတနာယ ဟဏာတိဟတဘာတေ နတ္ထိ။ **သာ စေတနာ**တိ သာ ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒကဥပက္ကမသမုဋ္ဌာပိကာ ကာယဝစီဒွာတရာနံ အညတရဒွာတရပ္ပဝတ္တာ ဝဓကစေတနာ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယာယ စေတနာယ ပဝတ္တမာနဿ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ နိဿယဘူတေသု မဟာဘူတေသု ဥပက္ကမကရဏဟေတု တံမဟာဘူတပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇနကမဟာဘူတာ နုပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၁၇၂), သာ တာဒိသပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ ဟဏာတိဟတော။ လဒ္ဓူပက္ကမာနိ ဟိ မဟာဘူတာနိ ဣတရဘူတာနိ ဝိယ န ဝိသဒိသနီတိ သမာနဇာတိကာနံ ကာရဏံ န ဟောန္တိတိ။

ဟဏာတိဟတော အဿ အတ္ထိတိ **ဟဏာတိဟတီ**။ သံသဂ္ဂေ အယမိကာရော။ တေနာဟ **"ဝုတ္တစေတနာယ သမင်္ဂိပုဂ္ဂလော"**တိ။ သကော ဟတ္ထော **သဟတ္ထော,** တေန နိဗ္ဗတ္တော ပယောဂေ **သာဟတ္ထိကော** ။ နိဿဇ္ဇနံ **နိဿဂ္ဂေ,** သောဝ **နိဿဂ္ဂိယော** ။ ဇဝံ **အာဏတ္တိကော** ။ **ဝိဇ္ဇာမယော** မန္တပရိဇပ္ပနယောဂေ။ **ဣဒ္ဓိမယော** ကမ္မဝိပာကဇိဒ္ဓိမယော။

ဣအာနိ ယထာဝုတ္တေယေဝ ဆ ပယောဂေ ဝိဘဇိတွာတ ဒဿေတုံ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ တေသု ဆသု ပယောဂေသု။ **သာဟတ္ထိကော** တိ ဧတ္ထ ဟတ္ထော ဥပလက္ခဏဘာဝေန ဂဟိတောတိ အာဟ **"ကာယေန တ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ကာယေနာ**တိ ဟတ္ထေန တ ဟဒေန တ မုဋ္ဌိနာ တ ဇာဏုနာ တ ယေန ကေနစိ အင်္ဂပစ္စင်္ဂေန။ ကာယေကဒေသော ဟေတ္ထ ဟတ္ထာဒိကာယော အဝယဝေ သမုအာယောပစာရော ယထာ **"ကမော ဒမော"** တိ။ **ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓေနာ** တိ ကာယတော အမောစိတေန အသိအာဒိနာ ပဟရဏေန။ **ပဟရဏ**န္တိ ကာယဝိညတ္တိသဟိတာယ ဝဓကစေတနာယ အဓိပ္ပေတတ္တသာဓနံ။ ကာယေန တ သတ္တိအာဒီနံ, ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓေန တ ဥသုယန္တပာသာဏာဒီနံ နိဿဇ္ဇနန္တိ ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **တတ္ထာ** တိ တေသု သာဟတ္ထိကနိဿဂ္ဂိယေသု ။ **ဥဒ္ဒိဿာနုဒ္ဒိသ္ သဘေဒတော**တိ ဥဒ္ဒိသိတွာတ စ အနုဒ္ဒိသိတွာတ စ ပဝတ္တိဘေဒေန။ ဥဒ္ဒိသနံ **ဥဒ္ဒိသော,** သော ဧတဿ အတ္ထီတိ **ဥဒ္ဒိသကော,** ပယောဂေ, တသ္မိံ။ ဗဇ္ဈတိ ဧတေနာတိ **ဗန္ဓော,** ကမ္မမေဝ ဗန္ဓော **ကမ္မဗန္ဓော,** ဟဏာတိဟတောတိ အတ္ထော။ အထ တ ဗန္ဓနံ **ဗန္ဓော,** ကမ္မုနာ ဗန္ဓော **ကမ္မဗန္ဓော,** သော အဿ ဟောတိ, ဟဏာတိဟတကမ္မဿ သိဒ္ဓန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဥဘယတ္ထာပီ** တိ ဥဒ္ဒိသကေ, အနုဒ္ဒိသကေ စာတိ ဒွီသုပိ။ ပစ္ဆာ တ တေနေဝ ရောဂေန မရတူတိ ယောဇနာ။ **ပဟရိတက္ခဏေယေဝ** တိ မရဏာယ ပဟောနကပ္ပဟာရဿ လဒ္ဓက္ခဏေယေဝ ကမ္မဗန္ဓော။ ယဒိ အဝသ္သံ တေန မရတီတိ အဓိပ္ပာယော။ သစေ ပန မရဏာဓိပ္ပာယေန ပဟာရံ ဒတွာတ တေန အမတဿ ပုန အညေန စိတ္တေန ပဟာရေ ဒိန္နေ ပစ္ဆာပိ ပဌမပ္ပဟာရေနေဝ မရတိ, တဒာဝ ကမ္မဗန္ဓော။ အထ ဒုတိယပဟာရေန မရတိ , နတ္ထိ ဟဏာတိဟတော။ ဥဘယေဟိ မတေပိ ပဌမပ္ပဟာရေနေဝ ကမ္မဗန္ဓော, ဥဘယေဟိပိ အမတေ နေဝတ္ထိ ဟဏာတိဟတော။ ဧသေ နယော ဗဟူဟိပိ ဧကေဿ ပဟာရေ ဒိန္နေ။ တတ္ရာပိ ဟိ ယဿ ပဟာရေန မရတိ, တဿေဝ ကမ္မဗန္ဓောတိ။ **အာဏာပနံ** နာမ ဝစီဝိညတ္တိသဟိတာယ ဝဓကစေတနာယ အဓိပ္ပေတတ္တသာဓနံ။

ဣအာနိ ဣမသ္မိံ အာဏတ္တိကပယောဂေ သင်္ကေတဝိသင်္ကေတဘာဝဇာနနတ္ထံ ဆဗ္ဗိဓံ နိယမံ ဒဿေန္တော **"တတ္ထာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ အာဏတ္တိကပယောဂေ။ **အာဏတ္တိနိယာမကာ** တိ အာဏတ္တိကပယောဂသာဓိကာ။ ဧတေသု ဟိ အဝိရဇ္ဈိတေသုယေဝ အာဏတ္တိကပယောဂေ ဟောတိ, န အညထာတိ။

ပုဂ္ဂလော တိ မာရေတဗ္ဗော ပုဂ္ဂလော။ တေနာဟ **“ယံ ဟိ”**တိအာဒိ။ **အာဏာပကသ္သ အာပတ္တိ** တိ အာဏာပကသ္သ အာဏတ္တိက္ခဏေ အာပတ္တိ, အာဏတ္တသ္သ မာရဏက္ခဏေ။ **အာဏာပကော မုစ္စတီ** တိ အာဏတ္တသ္သေဝ ကမ္မဗဒ္ဓော, ဝတ္ထုဝိသေသေန ပနေတ္ထ ကမ္မဝိသေသော စ အာပတ္တိဝိသေသော စ ဟောတီတိ။ **“ပုရေဘတ္တံ မာရေဟီ”တိ အာဏတ္တော ပုရေဘတ္တမေဝ မာရေတီ**တိ “အဇ္ဇ သွေ”တိ အနိယမေတွာ “ပုရေဘတ္တံ မာရေဟီ”တိ အာဏတ္တော ယဒါ ကဒါစိ ပုရေဘတ္တံ မာရေတိ။ ယော ပန “အဇ္ဇ ပုဗ္ဗဏှေ”တိ ဝုတ္တော မဇ္ဈန္ဟေ ဝါ သာယန္ဟေ ဝါ သွေ ဝါ ပုဗ္ဗဏှေ မာရေတိ, ဝိသင်္ကေတော ဟောတိ, အာဏာပကသ္သ နတ္ထိ ကမ္မဗဒ္ဓော။ ပုဗ္ဗဏှေ မာရေတုံ ဝါယမန္တသ္သ မဇ္ဈန္ဟေ ဇာတေပိ ဧသေဝ နယော။ ဧတေန နယေန သဗ္ဗကာလပ္ပဘေဒေသု သင်္ကေတဝိသင်္ကေတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဧဝံ ဝတ္ထုကာလေသု သင်္ကေတဝိသင်္ကေတတံ ဒသ္သေတွာ ဣဒါနိ ဩကာသာဒီသု သင်္ကေတဝိသင်္ကေတတံ အတိဒိသန္တော **“ဣမိနာ နယေနာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဩကာသော**တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၁၇၄) ဂါမော ဝါ ဝနံ ဝါ ဂေဟဒွါရံ ဝါတိ ဧဝမာဒိကော။ **အာဝုဓန္တိ** အသိ ဝါ ဥသု ဝါ သတ္တိ ဝါတိ ဧဝမာဒိ။ **ဣရိယာပထော**တိ မာရေတဗ္ဗသ္သ ဂမနံ ဝါ နိသဇ္ဇာ ဝါတိ ဧဝမာဒိ။ **ကိရိယာဝိသေသော**တိ ဝိဇ္ဈနံ ဝါ ဆေဒနံ ဝါ ဘေဒနံ ဝါ သင်္ခမုဏ္ဍကံ ဝါတိ ဧဝမာဒိ။ ဣမေသု ယထာ ယထာ ဝုတ္တော အာဏတ္တော, တထာ တထာ ကတေ အာဏာပကသ္သ အာပတ္တိ, အညထာ ကတေ ဝိသင်္ကေတော ဟောတိ။ တေနာဟ **“ဣမိနာ နယေနာ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ ဩကာသာဒီသု စတူသု။ ဟောတိ စေတ္ထ –

“ယထာဏတ္တိဝသေနေဝ, အာဏတ္တေန ကတေ သတိ။
အာဏာပကသ္သ အာပတ္တိ, ဝိသင်္ကေတောညထာ ကတေ”တိ။

အာဏတ္တိယံ ပန အယံ ဝိသေသော – **အဓိဋ္ဌာယာ** တိ အဓိဋ္ဌဟိတွာ အာဏာပေတိ “ဧဝံ ဝိဇ္ဈ, ဧဝံ ပဟရ, ဧဝံ ဃာတေဟီ”တိ (ပါရာ. ၁၇၄) ဝုတ္တာယ ပါဠိယာ လဗ္ဘတီတိ ဉာတဗ္ဗော။

ဩပတန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဩပါတော,** အာဝါဋော, တသ္သ ခဏနံ **ဩပါတက္ခဏနံ။ အပသ္သေနသံဝိဓာန** န္တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၁၇၇) အပသ္သေနသ္သ သံဝိဓာနံ။ နိစ္စပရိဘောဂေ မဉ္စေ ဝါ ပီဌေ ဝါ အပသ္သေနဖလကေ ဝါ ဒိဝါဋ္ဌာနေ နိသီဒန္တသ္သ အပသ္သေနကတ္ထမ္ဘေ ဝါ တတ္ထဇာတကရုက္ခေ ဝါ စင်္ကမေ အပသ္သာယ တိဋ္ဌန္တသ္သ အာလမ္ဗနရုက္ခေ ဝါ အာလမ္ဗနဖလကေ ဝါ, သဗ္ဗမေတံ အပသ္သီယဋ္ဌေန **အပသ္သေနံ** နာမ, တသ္မိံ အပသ္သေနေ ယထာ အပသ္သာယန္တံ ဝိဇ္ဈတိ ဝါ ဆိန္ဒတိ ဝါ, တထာ ကတွာ ဝါသိဖရသုသတ္တိအာရကဏ္ဋကာဒီသု အညတရသ္သ သတ္ထသ္သ ဌပနန္တိ အတ္ထော။

ဥပနိက္ခိပနံ နာမ သမီပေ နိက္ခိပနံ။ မနာပသ္သ ဝါ အမနာပသ္သ ဝါ ရူပသ္သ ဥပဟရဏံ သမီပေ ဌပနံ **ရူပူပဟာရော,** အတ္တနာ ဝါ ယက္ခပေတာဒိဝေသံ ဂဟေတွာ ဝါ တိဋ္ဌနံ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန သဒ္ဒူပဟာရာဒီနံ ဂဟဏံ။ **ဧတ္ထာပိ** တိ ထာဝရပယောဂေပိ ။ ဥဒ္ဒိသ္သာနုဒ္ဒိသ္သဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော, ယတော တတ္ထာပိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ကမ္မဗဒ္ဓော ဟောတိ။ အယံ ပန ဝိသေသော – မူလဋ္ဌေန ဩပါတာဒီသု ပရေသံ မူလေန ဝါ မုဓာ ဝါ ဒိန္နေသုပိ ယဒိ တပ္ပစ္စယာ ကောစိ မရတိ, မူလဋ္ဌသ္သေဝ ကမ္မဗဒ္ဓော။ ယဒိပိ တေန, အညေန ဝါ တတ္ထ ဩပါတေ ဝိနာသေတွာ ဘူမိသမေ ကတေပိ ပံသုဟာရကာ ဝါ ပံသုံ ဂဏှန္တာ, မူလခဏကာ ဝါ မူလာနိ ခဏန္တာ အာဝါဋံ ကရောန္တိ, ဒေဝေ ဝါ ဝသ္သန္တေ ကဒ္ဒမော ဇာယတိ, တတ္ထ စ ကောစိ ဩတရိတွာ ဝါ လဂ္ဂိတွာ ဝါ မရတိ, မူလဋ္ဌသ္သေဝ ကမ္မဗဒ္ဓော။ ယဒိ ပန ယေန လဒ္ဓံ, သော ဝါ အညော ဝါ ဝိတ္ထာရတရံ ဝါ ဂမ္ဘီရတရံ ဝါ ကရောတိ, တပ္ပစ္စယာ စ ကောစိ မရတိ, ဥဘယေသမ္ပိ ကမ္မဗဒ္ဓော။ ယထာ စ မူလာနိ မူလေဟိ သံသန္ဒန္တိ, တထာ တတ္ထ ထလေ ကတေ မုစ္စတိ။ ဧဝံ အပသ္သေနသံဝိဓာနာဒီသုပိ ယာဝ တေသံ ပဝတ္တိ, တာဝ ယထာသမ္ဘဝံ ကမ္မဗဒ္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝိဇ္ဇာပရိဇပ္ပန န္တိ အာထဗ္ဗဏိကေဟိ, ဝိဇ္ဇာဓရေဟိ စ မန္တပရိဇပ္ပနံ။ **ကမ္မဝိပါကဇာယ ဣဒ္ဓိယာ** တိ သာတိသယ ကမ္မနိဗ္ဗတ္တာယ ကမ္မဝိပါကေန သဟဇာတာယ ဣဒ္ဓိယာ, ကမ္မသ္သ ဝါ ဝိပါကဘာဝေန ဇာတာယ ဣဒ္ဓိယာ။ **ပယော**

ဇနန္တိ ပဝတ္တနံ, ကရဏန္တိ အတ္ထော, အဇ္ဈာဝုဇာဒီနံ အဇ္ဈာကောဠုနာဒီနမ္ပိ မာရဏတ္ထံ ကမ္မဝိပာကဇိဒ္ဓိဝိကာရကရဏ န္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ကမ္မသာဓနော တယံ ဟာရကသဒ္ဒော ဗဟုလံဝိဓာနေန တတ္ထာပိ **ဏွုဝုပစ္စယသ္သ** သိဒ္ဓုနတောတိ အာဟ **"အထ တ"**တိအာဒိ။ ဇီဝိတဟာရဏကံ, ဥပနိက္ခိပိတဗ္ဗံ တ သတ္ထမေဝ ဟာရကန္တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၁၇၂) ဝိကပ္ပဒ္ဒဝယေန ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"သတ္ထဥ္စ တံ ဟာရကဉ္စာတိ သတ္ထဟာရက"** န္တိ။ "ဟာရကသတ္ထ"န္တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဝိသေသန သ္သ ပရနိပာတံ ကတ္ွတ ဇဝံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ပရိယေသေယျာ** တိ ဂဝေသေယျ။ **"ယထာ လဘတိ, တထာ ကရေယျာ"**တိ ဣမိနာ ပန အဓိပ္ပာယတ္ထမာဟ, **"ဥပနိက္ခိပေယျာ"** တိ ဣမိနာ သိဓာပတ္တမတ္တံ။ ဣတရထာ ဟိ "ပရိယေသေယျာ"တိ ဣမသ္သ "ဥပနိက္ခိပေယျာ"တိ အယမတ္ထော အဓိပ္ပေတော န သိယာ။ **ပရိယိဋ္ဌမတ္တေယေတ** တိ ပရိယေသိတမတ္တေယေဝ။ ယဒိ ဇဝံ အထ ကသ္မာ ဟဋ္ဌိယံ "သတ္ထဟာရကံ တသ္သ ပရိယေသေယျာတိ အသိံ တ သတ္တိံ တ ဘေဏ္ဍိံ တ လဂုဠံ တ ဟသာဏံ တ သတ္ထံ တ ဝိသံ တ ရဇ္ဇုံ တ"တိ (ဟရာ. ၁၇၂) ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"ပဒ ဘာဇနေ ပနာ"**တိအာဒိ။ **အသ္သာ** တိ "သတ္ထဟာရကံ တသ္သ ပရိယေသေယျာ"တိ ဣမသ္သ ပဒသ္သ။ ဗ္ယဉ္ဇနာနု ရူပတော ပရိပုဏ္ဏံ ကတ္ွတ အတ္ထသ္သ အဝုတ္တတ္တာ **"ဗ္ယဉ္ဇနံ အနာဒိယိတ္ွတ"** တိ ဝုတ္တံ။ သသတိ ဟိံသတီတိ **သတ္ထံ,** သသန္တိ ဟိံသန္တိ ဇတေနာတိ တ **သတ္ထံ** ။ **အာဒိသဒ္ဒေန** "သတ္တိံ တ"တိအာဒိဟဋ္ဌိသေသံ သင်္ဂဏှာတိ။ တတ္ထ **လဂုဠန္တိ** မုဂ္ဂရော။ **သတ္ထ** န္တိ ဝုတ္တာဝသေသံ ယံ ကိဉ္စိ သမုခံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယော ဇဝံ မရတီတိ ယော သတ္ထံ တ အာဟရိတ္ွတ, ဝိသံ တ ခာဒိတ္ွတ, ရဇ္ဇုယာ တ ဥဗ္ဗန္ဓိတ္ွတ, သောဗ္ဘာဒီသု တ ပတိတ္ွတ, အညေဟိ တ အဂ္ဂိပဝေသနဥဒကပဝေသနာဒီဟိ ဥပာယေဟိ မရတိ။ **"သော ခနံ တ လဘတီ"တိအာဒိနာ န ယေနာ**တိ သော ခနံ တ လဘတိ, ယသံ တ လဘတိ, သဂ္ဂံ တ ဂစ္ဆတိ, ဓမ္မော တသ္သ ဟောတီတိ ဣမိနာ နယေန။ ကိမ နေန ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ အာဟ **"ဇတေနာ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဇတေနာ**တိ "မရဏဝဏ္ဏံ တ သံဝဏ္ဏေယျာ"တိ ဇတေန ဝ စနေန။ **နယိဓ ဇဝန္တိ** ဣဓ မနုသ္သဝိဂ္ဂဟပာရာဇိကေ န ဇဝံ, န ပရိယာယကထာယ မုစ္စတီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"သံဝဏ္ဏေယျာ"**တိအာဒိ။

"သတ္ထံ တ အာဟရာ"တိအာဒိနာ တိ ဧတ္ထ **အာဒိသဒ္ဒေန** "ဝိသံ တ ခာဒ, ရဇ္ဇုယာ တ ဥဗ္ဗန္ဓိတ္ွတ ကာလံ က ရောဟိ, သောဗ္ဘေ တ နရကေ တ ပပာတေ တ ပပတာ"တိအာဒိံ (ဟရာ. ၁၇၂) သဗ္ဗံ မရဏူပာယံ သင်္ဂဏှာတိ။ ဧတ္ထ **စ နရကော** (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၁၇၂) နာမ တတ္ထ တတ္ထ ဖလန္တိယာ ဘူမိယာ သယမေဝ နိဗ္ဗတ္တာ မဟာဒရီ, ယတ္ထ ဟတ္ထီပိ ပတန္တိ, စောရာပိ နိလီယိတ္ွတ တိဋ္ဌန္တိ။ **ပပာတော**တိ ပဗ္ဗတန္တရေ တ ထလန္တရေ တ ဧကတော ဆိန္နော။ **ဟာပကေနာ**တိ လာမကေန။ **ဒုဇ္ဇီဝိတေနာ** တိ ဒုက္ခဗဟုလတ္တာ ဒုက္ခေန ဇီဝိတေန။ **မတံ တေ ဇီဝိတာ သေယျော** တိ တဝ မရဏံ ဇီဝိတာ သုန္ဒရတရံ။ စိတ္တမသ္သ အတ္ထီတိ **စိတ္တော** ။ တထာ **မနော။ ဣတိ**-သဒ္ဒော "သဗ္ဗမတ္ထီတိ ခော, ကစ္စာန, အယမေကော အန္တော, သဗ္ဗံ နတ္ထီတိ ခော, ကစ္စာန, အယံ ဒုတိယော အန္တော"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၂.၁၅; ၃.၉၀) ဝိယ နိဒဿနေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော ယထာဝုတ္တသ္သ ဗုဒ္ဓိယံ ဝိပရိဝတ္တမာနသ္သ မရဏသ္သ နိဒဿနတော။ တေနေတ ဟ "မတံ တေ ဇီဝိတာ သေယျော"တိအာဒိ။

နနု ဧတ္ထ "မနော"တိ ဣဒမ္ပိ အတ္ထတော စိတ္တမေဝ, အထ ကသ္မာ ဝုတ္တန္တိ အာဟ "ဧတ္ထ စာ"တိ အာဒိ။ **စိတ္တသ္သ အတ္ထဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တ** န္တိ နာယံ စိတ္တသဒ္ဒော "စိတ္တသင်္ကပ္ပော"တိအာဒီသု (ဟရာ. ၁၇၁) ဝိယ ဝိစိတ္တာဒိအတ္ထော, အထ ခော ဝိညာဏဝစနောတိ တသ္သ အတ္ထဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ဣမိနာ ပုနရုတ္တိဒောသာ ဘာဝံ ဒသ္သေတိ။ ကထမေတံ ဝိညာယတီတိ အာဟ **"တေနေဝဝသ္သာ"** တိအာဒိ။ စိတ္တော နာနာပ္ပကာရကော သင်္ကပ္ပော ဟော အသ္သာတိ **စိတ္တသင်္ကပ္ပော** ။ ဝိစိတ္တတ္ထော ဟေတ္ထ စိတ္တသဒ္ဒော "နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, အညံ ဧကနိကာယ မ္ပိ သမနုပဿာမိ ဇဝံ စိတ္တံ, ယထယိဒံ, ဘိက္ခဝေ, တိရစ္ဆာနဂတာ"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၃.၁၀၀) ဝိယ။ တေနာဟ **"ဝိစိ တ္တသင်္ကပ္ပော"**တိ။ **ဧတ္ထာပိ ဣတိသဒ္ဒော အာဟရိတဗ္ဗော** တိ "စိတ္တသင်္ကပ္ပော"တိ ဣမသ္မိံ ပဒေပိ အဓိကာ ရဝသေန ဣတိသဒ္ဒော အာဟရိတဗ္ဗော။ ဣဒဉ္ဟိ "ဣတိ စိတ္တသင်္ကပ္ပော"တိ ဇဝံ အဝုတ္တမ္ပိ အဓိကာရတော ဝုတ္ တမေဝ ဟောတီတိ။ **သင်္ကပ္ပော** တိ ဧတ္ထ "တက္ကော ဝိတက္ကော သင်္ကပ္ပော"တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၇) ဝိယ န ဝိတ က္ကသ္သေဝ နာမံ, အထ ခော တသ္သ စ အညေသဉ္စာတိ ဒသ္သေတုံ **"သင်္ကပ္ပောတိ စာ"** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **သံဝိဒဟ နမတ္တသ္သာ**တိ သညာစေတနာဝိတက္ကသင်္ခာတသ္သ သဗ္ဗသ္သ သံဝိဒဟနသ္သ။ သာမညတ္တော ဟေတ္ထ မတ္တသဒ္ဒ

အေ ''ဗ္ရာဟ္မဏမတ္တံ ဘောဇေတီ''တိအာဒီသု ဝိယ။ တေနာဟ **''တဠ္ဌ သံဝိဒဟန''** န္တိအာဒိ။ ဣမိနာ သံဝိဒဟနံ နာမေ တ္ထ န ဝိဓာနန္တိ ဒဿေတိ။ **အဓိပ္ပာယော** နာမ ဝိတက္ကော။

ဥစ္စာဝစေန ကာရဏေနာတိ (ဟရာ. အဌ. ၂.၁၇၂) မဟန္တာမဟန္တေန ဥပာယေန။ တတ္ထ မရဏဝဏ္ဏသံဝဏ္ဏနေ တာဝ ဇီဝိတေ အာဒီနဝဒဿနဝသေန အဝစာကာရတာ, မရဏေ ဝဏ္ဏဘဏနဝသေန ဥစ္စာကာရတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သမာဒပ နေ ပန မုဋ္ဌိဓာဏုနိပ္ပေါထနာဒီဟိ မရဏသမာဒပနဝသေန ဥစ္စာကာရတာ, ဧကေတော ဘုဍ္ဍနှသ္သ နခေ ဝိသံ ပက္ခိပိတ္ တ မရဏာဒိသမာဒပနဝသေန အဝစာကာရတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဇဝံ အသာဓာရဏဝိနိစ္ဆယံ ဝတွာ ဣဒါနိ သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယံ ဒဿေတုံ **''ဝေသာလိယ''**န္တိအာဒိမာဟ။ ဩဟ **တက္ခဏနာဒီသု ဒုက္ကဋ္ဋန္တိ** ဧတ္ထ သစေပိ ဇာတပထဝိံ ခဏတိ, ဟဏာတိဟတဿ ပုဗ္ဗပယောဂတ္တာ ပယောဂေ ပ ယောဂေ ဒုက္ကဋံ။ မနုဿဝိဂ္ဂဟော နာဂသုပဏ္ဏာဒိသဒိသော တိရစ္ဆာနဂတော **တိရစ္ဆာနဂတမနုဿဝိဂ္ဂဟော,** ယ က္ခော စ ပေတော စ တိရစ္ဆာနဂတမနုဿဝိဂ္ဂဟော စ **ယက္ခပေတတိရစ္ဆာနဂတမနုဿဝိဂ္ဂဟာ,** တေသံ။ **''တထာ''**တိ ဣမိနာ ထုလ္လစ္စယံ အတိဒိသတိ။ ဣဒါနိ **''ဣမိနာ နယေနာ''**တိအာဒိနာ အပဿေနသံဝိဓာနာဒီသုပိ ယ ထာဝုတ္တအာပတ္တိဘေဒံ အတိဒိသတိ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ အပဿေနသံဝိဓာနာဒီသု သဗ္ဗေသု ပယောဂေသု။

ဣဒါနိ အနာပတ္တိံ ဒဿေတုံ **''အသဉ္စိစ္စာ''** တိအာဒိမာဟ။ ဧတ္ထ စ **''အသဉ္စိစ္စာ''** တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၁၇၉) ဣဒံ မရဏသံဝတ္တနိကဥပက္ကမဿ အသလ္လက္ခဏံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ , **''အဇာနန္တဿာ''** တိ ဣဒံ ပန မရဏသံဝတ္တနိကဥပကရဏဿ အဇာနနံ သန္ဓာယ, **''နမရဏာဓိပ္ပာယဿာ''** တိ ဣဒံ ဥပက္ကမံ ဇာနန္တဿာပိ မ ရဏာဓိပ္ပာယဿ အဘာဝံ။ တေနာဟ **''အသဉ္စိစ္စာ''** တိအာဒိ။ **အစေတေတွာ**တိ အသလ္လက္ခေတွာ, ဝိရဇ္ဈိတွာ တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

မုသလုဿာပနဝတ္ထုသ္မိံ ဝိယာ တိ ''တေန ခော ပန သမယေန အညတရော ဘိက္ခု ဘတ္တဂ္ဂေ အန္တရဃရေ အာသနံ ပညပေန္တော မုသလေ ဥဿိတေ ဧကံ မုသလံ အဂ္ဂဟေသိ။ ဒုတိယော မုသလော ပရိပတိတွာ အညတရဿ အရကဿ မတ္ထကေ အဝတ္ထာသိ။ သော ကာလမကာသိ။ တဿ ကုက္ကုစ္စံ အဟောသိ။ပေ.။ ကိံစိတ္တော တွံ ဘိ က္ခုတိ။ အသဉ္စိစ္စ အဟံ ဘဂဝတိ။ အနာပတ္တိ ဘိက္ခု အသဉ္စိစ္စာ''တိ (ဟရာ. ၁၈၀) ဣမသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ ဝိယ။

ဝိသဂတပိဏ္ဍပာတဝတ္ထုသ္မိံ ဝိယာ တိ ''တေန ခော ပန သမယေန အညတရော ပိဏ္ဍစာရိကော ဘိက္ခု ဝိသဂတံ ပိ ဏ္ဍပာတံ လဘိတွာ ပဋိက္ကမနံ ဟရိတွာ ဘိက္ခူနံ အဂ္ဂကာရိကံ အဒာသိ။ တေ ဘိက္ခူ ကာလမကံသု။ တဿ ကုက္ ကုစ္စံ အဟောသိ။ပေ.။ ကိံစိတ္တော တွံ ဘိက္ခုတိ။ နာဟံ ဘဂဝ ဇာနာမီတိ။ အနာပတ္တိ ဘိက္ခု အဇာနန္တဿာ''တိ (ဟရာ. ၁၈၁) ဣမသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ ဝိယ။

ဘေသဇ္ဇဝတ္ထုသ္မိံ ဝိယာ တိ ''တေန ခော ပန သမယေန အညတရာ ဝဠ္ဍာ ဣတ္ထီ ကုလူပကံ ဘိက္ခုံ တေဒတေစ ''ဣဌာယျ ဘေသဇ္ဇံ ဇာနာဟိ, ယေနာဟံ ဝိဇာယေယျာ''န္တိ။ 'သုဋ္ဌု ဘဂိနီ'တိ တဿာ ဘေသဇ္ဇံ အဒာသိ။ သာ ကာလမကာသိ။ တဿ ကုက္ကုစ္စံ အဟောသိ။ပေ.။ အနာပတ္တိ ဘိက္ခု ဟရာဇိကဿ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ''တိ (ဟရာ. ၁၈၇) ဣမသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ ဝိယ။ ဣမ **အာဒိကမ္မိကာ** အညမညံ ဇီဝိတာ တေရောပိတဘိက္ခူ, တေသံ အနာပတ္ တိ။ အဝသေသာနံ မရဏဝဏ္ဏသံဝဏ္ဏနကာဒီနံ အာပတ္တိယေဝ။

အထ ကထံ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ, နနု ရာဇာနော စောရံ ဒိသွာ ဟသမာနာပိ ''ဂစ္ဆထ, နံ ဃာတေထာ''တိ ဝဒန္တီတိ? သစ္ စံ ဟသမာနာ ဝဒန္တိ, သော ပန ဟာသော တေသံ အညဝိသယော, သန္နိဋ္ဌာပကစေတနာ ဒုက္ခသမ္ပယုတ္တာဝ။ ဝုတ္တဥ္ ဟေတံ **သမန္တပာသာဒိကာယံ** ''သစေပိ ဟိ သိရိသယနံ အာရုဠှော ရဇ္ဇသမ္ပတ္တိသုခမနုဘဝန္တော ရာဇာ 'စောရော ဒေဝ အာနီတော'တိ ဝုတ္တေ 'ဂစ္ဆထ နံ မာရေထာ'တိ ဟသမာနော ဘဏတိ, ဒေါမနဿစိတ္တေနေဝ ဘဏတီတိ ဝေဒိ တဗ္ဗော။ သုခတေကိဏ္ဏတ္တာ, ပန အနုပ္ပဗန္ဓာဘာဝတ စ ဒုဇ္ဇာနမေတံ ပုထုဇ္ဇနေဟီ''တိ (ဟရာ. အဌ. ၂.၁၇၉)။

တတိယဟရာဇိကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. စတုတ္ထပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ

အနဘိဇာနန္တိ န အဘိဇာနံ။ ယေန ဟိ ယော ဓမ္မော အဓိဂတော, သော တဿ ပါကဋော ဟောတီတိ အာဟ “**သကသန္တာနေ**”တိအာဒိ။ **ဥတ္တရိမနုဿာန**န္တိ ပကတိမနုဿေဟိ ဥတ္တရိတရာနံ မနုဿာနံ, ဥက္ကဋ္ဌမနုဿာနန္တိ အတ္ထော။ **ဓမ္မ**န္တိ မဟဂ္ဂတလောကုတ္တရဘူတံ အဓိဂတဓမ္မံ။ အထ ဝါ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာတိ **ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော။ မနုဿဓမ္မော** နာမ ဝိနာ ဘာဝနာမနသိကာရေန ပကတိယာ မနုဿေဟိ နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗော ဒသကုသလကမ္မပထဓမ္မော။ သော ဟိ မနုဿာနံ စိတ္တာဓိဋ္ဌာနမတ္တေန ကာတဗ္ဗတော တေသံ သော ဘာဝိတဓမ္မော ဝိယ ဌိတောတိ တထာ ဝုတ္တော, မနုဿဂ္ဂဟဏဉ္စေတ္ထ တေသု ဗဟုလံ ပဝတ္တနတော။ ဈာနာဒိကံ ပန တဗ္ဗိဓုရတ္တာ တတုတ္တရိ, ဣတိ ဥတ္တရိ မနုဿဓမ္မာတိ **ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော,** တံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မန္တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သမုဒါစရန္တော**တိ အာရောစေန္တော။

ကိဉ္စာပိ လောကိယလောကုတ္တရာ သဗ္ဗာဝ ပညာ “ဉာဏ”န္တိ ဝုစ္စတိ, ဣဓ ပန မဟဂ္ဂတလောကုတ္တရာဝ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အာဟ “**မဟဂ္ဂတလောကုတ္တရပညာ ဇာနနဋ္ဌေန ဉာဏ**”န္တိ။ ကိလေသေဟိ အာရကတ္တာ ပရိသုဒ္ဓဋ္ဌေန အရိယန္တိ အာဟ “**အရိယံ ဝိသုဒ္ဓံ ဥတ္တမ**”န္တိ။ အရိယသဒ္ဒော စေတ္ထ ဝိသုဒ္ဓပရိယာယော, န လောကုတ္တရပရိယာယော။ **ဈာနာဒိဘေဒေ**တိ **အာဒိ**သဒ္ဒေန “ဝိမောက္ခော, သမာဓိ, သမာပတ္တိ, ဉာဏဒဿနံ, မဂ္ဂဘာဝနာ, ဖလသစ္ဆိကိရိယာ, ကိလေသပ္ပဟာနံ, ဝိနီဝရဏတာ စိတ္တဿ, သုညာဂါရေ အဘိရတီ”တိ (ပါရာ. ၁၉၈) ဣမေ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဝိညုဿ မနုဿဇာတိကဿာ**တိ အာရောစေတဗ္ဗပုဂ္ဂလနိဒဿနံ။ တေဿ ဟိ အာရောစိတေ အာရောစိတံ ဟောတိ, န ဒေဝဗြဟ္မာနံ, နာပိ ပေတယက္ခတိရစ္ဆာနဂတာနန္တိ။ **အာရောစေယျာ**တိ ဝဒေယျ, ဝိညာပေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝိနာ အညာပဒေသေနာ**တိ “ယော တေ ဝိဟာရေ ဝသတိ, သော ဘိက္ခု ပဌမဿ ဈာနဿ လာဘီ”တိအာဒိနာ (ပါရာ. ၂၂၀) နယေန အညာပဒေသံ ဝိနာတိ အတ္ထော။ **ဣဓေဝါ**တိ “ဣတိ ဇာနာမိ, ဣတိ ပဿာမီ”တိ ဣမသ္မိံယေဝ ပဒေ။ “**တေန ဝုတ္တ**”န္တိအာဒိ နိဂမနံ။

သမနုဂ္ဂါဟီယမာနောတိ စောဒိယမာနော, ယံ ဝတ္ထုံ အာရောစိတံ ဟောတိ, တသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ “ကိံ တေ အဓိဂတံ, ကိန္တိ တေ အဓိဂတံ, ကဒါ တေ အဓိဂတံ, ကတ္ထ တေ အဓိဂတံ, ကတမေ တေ ကိလေသာ ပဟီနာ, ကတမေသံ တွံ ဓမ္မာနံ လာဘီ’တိ ကေနစိ ဝုစ္စမာနော”တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အသမနုဂ္ဂါဟီယမာနော**တိ န ကေနစိ ဝုစ္စမာနော။

“**ဘိက္ခုဘာဝေ ဌတွာ အဘဗ္ဗော ဈာနာဒီနိ အဓိဂန္တု**”န္တိ သိက္ခာပဒါတိက္ကမဿ အန္တရာယကရတ္တာ ဝုတ္တံ။ ဘိက္ခုဘာဝေ ဟိဿ သဂ္ဂန္တရာယော စေဝ ဟောတိ မဂ္ဂန္တရာယော စ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၁၉၈)။ ဝုတ္တဉှေတံ “သာမညံ ဒုပ္ပရာမဋ္ဌံ, နိရယာယုပကဍ္ဎတီ”တိ (သံ. နိ. ၁.၈၉; ဓ. ပ. ၃၁၁)။ အပရမ္ပိ ဝုတ္တံ “သိထိလော ဟိ ပရိဗ္ဗာဇော, ဘိယျော အာကိရတေ ရဇ”န္တိ (သံ. နိ. ၁.၈၉; ဓ. ပ. ၃၁၃)။ **ဘိက္ခုဘာဝေ**တိ ပါရာဇိကံ အာပဇ္ဇိတွာ “သမဏော အဟ”န္တိ ပဋိဇာနနတော ဝေါဟာရမတ္တသိဒ္ဓေ ဘိက္ခုဘာဝေ။ **အနာဒီဟီ**တိ အနသရဏသီလသံဝရာဒီဟိ။

အဇာနမေဝတိ ဧတ္ထ **ဧဝ**တိ အဝဓာရဏတ္ထေ နိပါတော။ “**အဇာနမေဝ**”န္တိပိ ပဌန္တိ။ တတ္ထ ပန “ဧဝံ ဇာနာမိ, ဧဝံ ပဿာမီ”တိ အဝစန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ဝစနတ္ထဝိရဟတော**တိ “ပဌမံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိ”န္တိအာဒိဝစနဿ (ပါရာ. ၂၀၉) အတ္ထဘူတေန ဈာနာဒိနာ ဝိရဟိတတ္တာ တုစ္ဆံ ဥဒကာဒိသုညံ ဘာဇနံ ဝိယ။ **မုသာ**တိ ဝိသံဝါဒနပုရေက္ခာရဿ ပရဝိသံဝါဒကော ဝစီပယောဂေါ, ကာယပယောဂေါ စ။ တေနာဟ “**ဝဉ္စနာဓိပ္ပာယတော မုသာ**”တိ။ မုသာ စ ဝဉ္စနာဓိပ္ပာယော စ ပုဗ္ဗဘာဂက္ခဏေ, တင်္ခဏေ စ။ ဝုတ္တဉှိ “ပုဗ္ဗေ တဿ ဟောတိ ‘မုသာ ဘဏိဿ’န္တိ, ဘဏန္တဿ ဟောတိ ‘မုသာ ဘဏာမီ’”တိ (ပါရာ. ၂၀၀)။ တေနဟိ ဒွဝယံ အင်္ဂဘူတံ, ဣတရံ ပန ဟောတု ဝါ, မာ ဝါ, အကာရဏမေတံ။ **အဘဏိ**န္တိ ဝိညာပနံ အကာသိံ။

အညတြ အဓိမာနာတိ အဓိဂတော မာနော, အဓိကော ဝါ မာနော **အဓိမာနော,** ထဒ္ဓမာနောတိ အတ္ထော, တံ ဝိနာတိ အတ္ထော။ ကဿ ပနာယံ အဓိမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ကဿ နုပ္ပဇ္ဇတိ? အရိယသာဝကဿ တာဝ နုပ္ပဇ္ဇတိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၁၉၆)။ သော ဟိ မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနပဟီနကိလေသာဝသိဋ္ဌကိလေသပစ္စဝေက္ခဏေန သဉ္ဇာတသောမနဿော အရိယဂုဏပဋိဝေဓေ နိက္ကင်္ခော, တသ္မာ သောတာပန္နာဒီနံ “အဟံ သကဒါဂါမီ”တိအာဒိဝသေန မာနော နုပ္ပဇ္ဇတိ။

ဒုဿီလဿ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ သော ဟိ အရိယဂုဏာဓိဂမေ နိရာသော၀။ သီလ၀တောပိ ပရိစ္စတ္တကမ္မဋ္ဌာနဿ နိဒ္ဒာရာမတာဒိမနုယုတ္တဿ နုပ္ပဇ္ဇတိ, သုပရိသုဒ္ဓသီလဿ ပန ကမ္မဋ္ဌာနေ အပ္ပမတ္တဿ နာမရူပံ ၀၀တ္ထပေတွာ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေန ၀ိတိဏ္ဏကင်္ခဿ တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ သင်္ခါရေ သမ္မသန္တဿ အာရဒ္ဓ၀ိပဿကဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တေနာဟ **“ယွတာယ”**န္တိအာဒိ။ တတ္ထ **တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ** တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၁၉၆) ကလာပသမ္မသန၀သေန အနိစ္စာဒိလက္ခဏတ္တယံ အာရောပေတွာ။ **သမ္မသန္တဿာ** တိ ၀ိပဿန္တဿ။ **အာရဒ္ဓ၀ိပဿကဿာ**တိ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာယ အာရဒ္ဓ၀ိပဿကဿ။ **အပတ္တေ** တိ အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပတ္တိ၀သေန အပတ္တေ, အနဓိဂတေတိ ၀ုတ္တံ ဟောတိ။ **ပတ္တသညီတာသင်္ခါတော** တိ “ပတ္တော မယာ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော”တိ ဧ၀ံသညီတာသင်္ခါတော အဓိမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဥပ္ပန္နော စ သုဒ္ဓသမထလာဘိံ တ သုဒ္ဓ၀ိပဿနာလာဘိံ တ အန္တရာ ဌပေတိ။ သော ဟိ ဒသပိ ၀ီသမ္ပိ တိံသမ္ပိ ၀ဿာနိ ကိလေသသမုဒါစာရံ အပဿန္တော “အဟံ သောတာပန္နော”တိ တ “သကဒါဂါမီ”တိ တ “အနာဂါမီ”တိ တ မညတိ။ သမထ၀ိပဿနာလာဘိံ ပန အရဟတ္တေယေ၀ ဌပေတိ။ တဿ ဟိ သမာဓိဗလေန ကိလေသာ ၀ိက္ခမ္ဘိတာ, ၀ိပဿနာဗလေန သင်္ခါရာ သုပရိဂ္ဂဟိတာ, တသ္မာ သဋ္ဌိမ္ပိ ၀ဿာနိ, အသီတိမ္ပိ ၀ဿာနိ, ၀ဿသတမ္ပိ ကိလေသာ န သမုဒါစရန္တိ, ခီဏာသ၀ဿေ၀ စိတ္တာစာရော ဟောတိ။ သော ဧ၀ံ ဒီဃရတ္တံ ကိလေသသမုဒါစာရံ အပဿန္တော အန္တရာ အဌတွာ၀ “အရဟာ အဟ”န္တိ မညတီတိ။ **“တံ အဓိမာနံ ဌပေတွာ”**တိ ဣမိနာ “အညတြ”တိ ပဒံ အပေက္ခိတွာ “အဓိမာနာ”တိ ဥပယောဂတ္ထေ နိဿက္က၀စနန္တိ ဒဿေတိ။

ဟာပိဉ္စတာယာ တိ ဟာဟ ဣစ္ဆာ ဧတဿာတိ **ဟာပိဉ္ဆော,** တဿ ဘာဝေ **ဟာပိဉ္စတာ,** တာယ, ဟာပိကာယ ဣစ္ဆာယာတိ အတ္ထော။ ယာ သာ “ဣဓေကစ္စော ဒုဿီလော၀ သမာနော ‘သီလဝါ’တိ မံ ဇနော ဇာနာတူ”တိအာဒိနာ (၀ိဘ. ၈၅၁) နယေန ၀ုတ္တာ, တာယ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနိစ္ဆာယာတိ ၀ုတ္တံ ဟောတိ။ ဣမိနာ ပန မန္ဒတ္တာ မောမူဟတ္တာ သမုဒါစရန္တဿ အနာပတ္တီတိ ဒဿေတိ။ **အယမ္ပိ** တိ **ပိ-**သဒ္ဒေန န ကေ၀လံ ပုရိမာ တယောတတိ ဒဿေတိ။

အသန္တ န္တိ အဘူတံ။ **ဈာနာဒိဓမ္မ**န္တိ ဈာနံ, ၀ိမောက္ခော, သမာဓိ, သမာပတ္တိ, ဉာဏဒဿနံ, မဂ္ဂဘာဝနာ, ဖလသစ္ဆိကိရိယာ, ကိလေသပ္ပဟာနံ, ၀ိနီဝရဏတာ စိတ္တဿ, သုညာဂါရေ အဘိရတီ”တိ (ပာရာ. ၁၉၈) ဧ၀ံ ၀ုတ္တံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ။ **ယဿ္ ာ အာရောစေတိ** တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၂၁၅) ဓာတယ တ ဟတ္ထမုဒ္ဒါယ တ ဝိညတ္တိပထေ ဌိတဿ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ အာရောစေတိ။ ၀ိညတ္တိပထံ ပန အတိက္ကမိတွာ ဌိတော ကောစိ စေ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၂၁၅), ဒိဗ္ဗာယ စ သောတဓာတုယာ ဒိသွာ စ သုတွာ စ ဇာနာတိ, န ပါရာဇိကံ။ ယောပိ “ကိံ အယံ ဘဏတီ”တိ သံသယံ တ အာပဇ္ဇတိ, စိရံ ၀ီမံသိတွာ တ ပစ္ဆာ ဇာနာတိ, “အဝိဇာနန္တော”ဣစ္စေ၀ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ ယော ပန ဈာနာဒီနိ အတ္တနော အဓိဂမ၀သေန တ ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာဒိ၀သေန တ န ဇာနာတိ, ကေ၀လံ “ဈာန”န္တိ တ “၀ိမောက္ခော”တိ တ ၀စနမတ္တမေ၀ သုတံ ဟောတိ, သောပိ တေန ၀ုတ္တေ “ဈာနံ ကိရ သမာပဇ္ဇိ”တိ သေ ၀ဒတီတိ ယဒိ ဧတ္တကမတ္တမ္ပိ ဇာနာတိ, “ဇာနာတိ”စ္စေ၀ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ, တဿ ၀ုတ္တေ ပါရာဇိကမေ၀။ သေသော ပန ဧကဿ တ ဒွိန္နံ တ ဗဟူနံ တ နိယမိတာနိယမိတ၀သေန ၀ိသေသော သမန္တပါသာဒိကာယံ ၀ုတ္တနယေနေ၀ ၀ေဒိတဗ္ဗော။ ပရိယာယဘာသနေ ပန “အဟ”န္တိ အဝုတ္တတ္တာ ပဋိ၀ိဇာနန္တဿ ၀ုတ္တေပိ ထုလ္လစ္စယံ။ ၀ိသံ၀ါဒနာဓိပ္ပာယေန မုသာဝါဒပယောဂဿ ကတတ္တာ အပ္ပဋိ၀ိဇာနန္တဿာပိ ဒုက္ကဋန္တိ အာဟ **“ယော တေ ၀ိဟာရေ ၀သတိ။ပေ။ ဒုက္ကဋ”** န္တိ။ **အနုလ္လပနာဓိပ္ပာယဿာ** တိ ဥလ္လပနာဓိပ္ပာယဝိရဟိတဿ, အဘူတာရောစနာဓိပ္ပာယဝိရဟိတဿာတိ အတ္ထော။ ဥမ္မတ္တကာဒယော ပုဗ္ဗေ ၀ုတ္တနယာ ဧ၀။ ဣဓ ပန **အာဒိကမ္မိကာ** ၀ဂ္ဂုမုဒါတီရိယဘိက္ခူ, တေသံ အနာပတ္တိ။

စတုတ္ထပါရာဇိက၀ဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဟာရာဇိကနိဂမန၀ဏ္ဏနာ

ဣဓာတိ ဣမသ္မိံ ဘိက္ခုပါတိမောက္ခေ။ **ဥဒ္ဒိဋ္ဌပါရာဇိကပရိဒီပနမေတ** တိ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနံ စတုန္နံ ပါရာဇိကာနံ ပရိဒီပန၀စနမေ၀။ အ၀ဓာရဏံ ပန န အညေသမ္ပီတိ ဒဿနတ္ထံ။ တေနာဟ **“သမောဓာနေတွာ ပနာ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **သ**

မောဓာနေတ္တတတိ တတ္ထ တတ္ထ အာဂတာနိ ဧတ္တေ၀ သမောဒဟိတ္တတ, ပက္ခိပိတ္တတ ရာသိံ ကတ္တတတိ အတ္ထော။
ဟဋ္ဌိယံ အာဂတာနီတိ ဥဒ္ဒေသဟဋ္ဌိယံ အာဂတာနိ ။ **ဘိက္ခုနီနံ အသာဓာရဏာနိ စတ္တာရီ** တိ ဥဗ္ဘဇာဏုမဏ္ဍလိကာ, ဝဇ္ဇ
ပ္ပဋိစ္ဆာဒိကာ, ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တိကာ, အဋ္ဌဝတ္ထုကာတိ ဣမာနိ ဘိက္ခုနီနံ ဘိက္ခူဟိ အသာဓာရဏာနိ စတ္တာရိ။ ပဏ္ဍ
ကာဒီနဥ္ဟိ ကောဒသန္နံ အဘဗ္ဗဘာဝေ ဟရာဇိကာပတ္တိသဒိသတ္တာ ဟရာဇိကောတိ အာဟ **"ကောဒသန္န"** န္တိ
အာဒိ။ **အဘဗ္ဗဘာဝသဋ္ဌာတေဟီ** တိ ဝတ္ထုဝိပန္နတာဒိနာ ပဗ္ဗဇ္ဇူပသမ္ပဒာယ နအရဟာဘာဝသဋ္ဌာတေဟိ။ ပဏ္ဍကတိရ
စ္ဆာနဂတဉဘတောဗျဉ္ဇနကာ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၂၃၃) ဟိ တယော ဝတ္ထုဝိပန္နာ အဟေတုကပဋိသန္ဓိကာ, တေသံ သဂ္ဂ
ကေ အတရိတော, မဂ္ဂေ ပန တရိတော။ အဘဗ္ဗာ ဟိ တေ မဂ္ဂပ္ပဋိလာဘာယ ဝတ္ထုဝိပန္နတ္တာ။ ပဗ္ဗဇ္ဇာပိ နေသံ ပဋိ
က္ခိတ္တာ, တသ္မာ တေပိ ဟရာဇိကာ၀။ ထေယျသံဝါသကော, တိတ္ထိယပက္ကန္တကော, မာတုဃာတကော, ပိတုဃာ
တကော, အရဟန္တဃာတကော, ဘိက္ခုနိဒူသကော, လောဟိတုပ္ပာဒကော, သင်္ဃဘေဒကောတိ ဣမေ အဋ္ဌ အတ္တနော
ကိရိယာယ ဝိပန္နတ္တာ အဘဗ္ဗဋ္ဌာနံ ပတ္တာတိ ဟရာဇိကာ၀။ တေသု ထေယျသံဝါသကော, တိတ္ထိယပက္ကန္တကော,
ဘိက္ခုနိဒူသကောတိ ဣမေသံ တိဏ္ဏံ သဂ္ဂေ အတရိတော, မဂ္ဂေ ပန တရိတော၀။ ဣတရေသံ ပဉ္စန္နံ ဥဘယမ္ပိ တရိ
တံ။ တေ ဟိ အနန္တရာ၀ နရကေ နိဗ္ဗတ္တနကသတ္တာ။ ယအာ ဘိက္ခုနိ ဝိဗ္ဘမိတုကာမာ ဟုတ္တတ ကာသာဝမေ၀ တ ဂိဟိ၀
တ္ထံ တ ဂိဟိနိတသနာကာရေန နိတသေတိ, တအာ ဟရာဇိကမာပန္နာ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **"ဂိဟိဘာဝံ ပတ္ထယမာနာ
ယာ"**တိအာဒိ။ သာ ဟိ အဇ္ဈာစာရဝီတိက္ကမံ အကတ္တတပိ ဧတ္တာဝတာ အဿမဏီ နာမ ဟောတိ။

ဒီဃတာယ လမ္ဗမာနံ အင်္ဂဇာတမေတဿာတိ **လမ္ဗီ** (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၂၃၃)။ န သော ဧတ္တာဝတာ ဟရာဇိ
ကော, အထ ခော ယအာ အနဘိရတိယာ ပီဠိတော အတ္တနော အင်္ဂဇာတံ မုခေ တ ဝစ္စမဂ္ဂေ တ ပဝေသေတိ, တအာ ဟရာဇိ
ကော ဟောတိ။ မုဒုကတာ ပိဋ္ဌိ ဧတဿာတိ **မုဒုပိဋ္ဌိကော,** ကတပရိကမ္မာယ မုဒုကာယ ပိဋ္ဌိယာ သမန္နာဂတော။ သော
ပိ ယအာ အနဘိရတိယာ ပီဠိတော အတ္တနော အင်္ဂဇာတံ အတ္တနော မုခမဂ္ဂဝစ္စမဂ္ဂေသု အညတရံ ပဝေသေတိ, တအာ ဟ
ရာဇိကော ဟောတိ။ **ပရဿ အင်္ဂဇာတံ မုခေန ဂဏ္ဍှာတီ** တိ ယော အနဘိရတိယာ ပီဠိတော ပရဿ သုတ္တဿ တ
ပမတ္တဿ တ အင်္ဂဇာတံ မုခေန ဂဏ္ဍှာတိ။ **ပရဿ အင်္ဂဇာတေ အဘိနိသီဒတီ** တိ ယော အနဘိရတိယာ ပီဠိတော
ပရဿ အင်္ဂဇာတံ ကမ္မနိယံ ဒိသွတ အတ္တနော ဝစ္စမဂ္ဂေန တဿူပရိ နိသီဒတိ, တံ အတ္တနော ဝစ္စမဂ္ဂံ ပဝေသေတီတိ
အတ္ထော။ ဧတာနိ ဟိ စတ္တာရိ ယသ္မာ ဥဘိန္နံ ရာဂဝသေန သဒိသဘာဝူပဂတာနံ ဓမ္မော "မေထုနဓမ္မော"တိ ဝုစ္စတိ,
တသ္မာ ဧကေန ပရိယာယေန မေထုနဓမ္မံ အပ္ပဋိသေဝိတ္တတယေ၀ ကေဝလံ မဂ္ဂေန မဂ္ဂပ္ပဝေသနဝသေန အာပဇ္ဇိတဗ္ဗ
တ္တာ မေထုနဓမ္မပါရာဇိကဿ အနုလောမေန္တီတိ **"အနုလောမပါရာဇိကာနီ"**တိ ဝုစ္စန္တိ။

ဧတ္တာဟ – မာတုဃာတကပိတုဃာတကအရဟန္တဃာတကာ တတိယပါရာဇိကံ အာပန္နာ, ဘိက္ခုနိဒူသကော, လမ္
ဗိအာဒယော စတ္တာရော စ ပဌမပါရာဇိကံ အာပန္နာ ဧတတိ ကတ္တတ ကုတော စတုဝီသတီတိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၂၃၃)? ဝု
စ္စတေ – မာတုဃာတကာဒယော ဟိ စတ္တာရော ဣမ ခ အနုပသမ္ပန္နာ ဧဝ အဓိပ္ပေတာ, လမ္ဗိအာဒယော စတ္တာရော
ကိဥ္စာပိ ပဌမပါရာဇိကေန သင်္ဂဟိတာ, ယသ္မာ ပန ဧကေန ပရိယာယေန မေထုနဓမ္မံ အပ္ပဋိသေဝိနော ဟောန္တိ, တသ္
မာ ဝိသုံ ဝုတ္တာတိ။ ဒုတိယဝိကပ္ပေ **ကစ္စိတ္ထာ** တိ ဧတ္တ ကစ္စိ အတ္ထာတိ ပဒစ္ဆေဒော ကာတဗ္ဗော။

ဣတိ ကင်္ခါဝိတရဏီယာ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ

ဝိနယတ္ထမဉ္ဇူသာယံ လီနတ္ထပ္ပကာသနိယံ

ပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သဥ္ဉာဒိသေသကဏ္ဍံ

ပိယဝစနေန အာလပနန္တိ ပိယာယိတဗ္ဗဝစနေနာလပနံ, သာဓူနံ သမာလပနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သာခေတေ ဟိ
ပရေ ''ဘောန္တော''တိ တ ''ဒေဝါနံပိယာ''တိ တ ''ဘဒ္ရဘဝ''န္တိ တ ''အာယသ္မန္တော''တိ တ သမာလပန္တိ။

၁. သုက္ကဝိသုဒ္ဓိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သံ-သဒ္ဒော ဝိဇ္ဇမာနတ္တောတိ အာဟ **''သံဝိဇ္ဇတီ''** တိ။ **စေတနာ**တိ ဝီတိက္ကမဝသပ္ပဝတ္တာ ပုဗ္ဗဘာဂစေတနာ,
မောစနဿာဒစေတနာတိ အတ္ထော။ **အဿာ** တိ သုက္ကဝိသဋ္ဌိယာ။ အညပဒတ္ထသမာသေနေဝ သုက္ကဝိသဋ္ဌ
ိယာ ဝုတ္တတ္တာ ဣက-သဒ္ဒဿ ဝိသုံ အတ္ထော နတ္ထီတိ အာဟ **''သဉ္စေတနာဝ သဉ္စေတနိကာ''** တိ။ ဣအနိ
ဣက-သဒ္ဒောဝ အတ္ထိအတ္ထံ ပကာသေတီတိ ဒဿေန္တော **''သဉ္စေတနာ တ''** တိအာဒိမာဟ။ သံဝိဇ္ဇမာနာ
စေတနာ **သဉ္စေတနာ။ သုက္ကဿာ** တိ သမ္ဘဝဿ။ **ဝိသဋ္ဌိ** တိ ဝိဿဂ္ဂေါ။

ဣအနိ တံ ယသ္မိံ ကာလေ မောစေတိ, ယေနာဓိပ္ပာယေန မောစေတိ, ယေန စောဟယေန မောစေတိ, ယဉ္စ တဿ
အဓိပ္ပာယဿ ဝတ္ထုံ, တံ သဗ္ဗံ သင်္ခေပတော ဝိဘာဝေတုံ တ သရူပတော တံ ဝိသဋ္ဌိ ဒဿေတုံ **''ရာဂူပတ္ထမ္ဘာဒီ
သူ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ရာဂဿ ဗလဝဘာဝေ, ရာဂေန တ အင်္ဂဇာတဿုပတ္ထမ္ဘော ထဒ္ဓဘာဝေ **ရာဂူပတ္
ထမ္ဘော,** သော အာဒိ ယေသံ တေ **ရာဂူပတ္ထမ္ဘာဒယော,** တေသု ရာဂူပတ္ထမ္ဘာဒီသု။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန (ဟရာ. ၂၃၈) ဝ
စ္စူပတ္ထမ္ဘပဿာဝူပတ္ထမ္ဘတတူပတ္ထမ္ဘဥစ္စာလိင်္ဂပဟဏကဒဠှုပတ္ထမ္ဘာနံ ဂဟဏံ။ **ကမ္မညတံ ပတ္တေ** တိ
မောစနကမ္မက္ခမတာယ ကမ္မနိယတံ ပတ္တေ, အဇ္ဈတ္တရူပာဒီသု ဥပက္ကမာရဟဘာဝံ ပတ္တေတိ အတ္ထော။ အရောဂဿ
သ ဘာဝေ **အာရောဂျံ,** တံ အာဒိ ယေသံ တေ **အာရောဂျာဒယော,** တေသု အာရောဂျာဒီသု။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန သုခဘော
သဇ္ဇအနပုညယညသဂ္ဂဗီဇဝီမံသဒတနံ ဂဟဏံ။ **အဇ္ဈတ္တရူပံ** အဇ္ဈတ္တံ ဥပာဒိန္နရူပံ, တံ အာဒိ ယေသံ တေ **အဇ္ဈတ္တရူပာ
ဒယော,** တေသု။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန ဗဟိဒ္ဓာရူပအဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာရူပအာကာသေကဋိကမ္ပနာနံ ဂဟဏံ။ မောစနေ အဿာဒေ
သုခဝေဒနာ **မောစနဿာဒေ,** မောစနတ္ထံ ပုဗ္ဗဘာဂေ ပဝတ္တရာဂေ, သမ္ပယုတ္တအဿာဒသီသေန စေတ္ထ ရာ
ဂေ ဝုတ္တော, တေန သမ္ပယုတ္တာ စေတနာ **မောစနဿာဒစေတနာ,** တာယ ။ ဣမိနာ မုစ္စနဿာဒေ (ဟရာ. အဋ္ဌ.
၂.၂၄၀) မုတ္တဿာဒေ မေထုနဿာဒေ ဖဿဿာဒေ ကဏ္ဍုဝနဿာဒေ ဒဿနဿာဒေ နိသဇ္ဇဿာ
ဒေ တစဿာဒေ ဂေဟသိတပေမံ ဝနဘင်္ဂိယန္တိ ဣမေဟိ သမ္ပယုတ္တာ စေတနာယော ပဋိက္ခိပတိ, တာဟိ နိမိတ္
တေ ဥပက္ကမန္တဿ မုတ္တေပိ အနာပတ္တိ။ **''နိမိတ္တေ ဥပက္ကမန္တဿာ''** တိ ဣမိနာ ပန ဦရုမဒ္ဒာပနာဒီနိ ပဋိ
က္ခိပတိ။ တေန ဟိ သတိပိ မောစနဿာဒေ နိမိတ္တေ ဥပက္ကမာဘာဝတော မုတ္တေပိ အနာပတ္တိ။ ဝုတ္တဉှေတံ
သမန္တပာသာဒိကာယံ ''သာ စ ခော နိမိတ္တေ ဥပက္ကမန္တဿေဝ, ဟတ္ထပရိကမ္မပာဒပရိကမ္မဂတ္တပရိကမ္မကရ
ဏေန သစေပိ အသုစိ မုစ္စတိ, အနာပတ္တီ''တိ။

အာသယဓာတုနာနာတ္တတော တိ ပိတ္တသေမှပုဗ္ဗလောဟိတာသယာနဉ္စေဝ ပထဝီဓာတုအာဒီနဉ္စ စတုန္နံ ဓာတူ
နံ, ရသသောဏိတာဒီနံ တ သတ္တန္နံ ဓာတူနံ နာနာတ္တတော။ **ဌာနာ စာဝနာ**တိ သုက္ကဿ ယံ ဌာနံ, တတော စုတိ။ သု
က္ကဿ ဟိ ဝတ္ထိသီသံ ကဋိ ကာယောတိ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၂၃၇) တိဓာ ဌာနံ ပကပ္ပေန္တိ။ **ဧကော** ကိရာစရိယော ''ဝ
တ္ထိသီသံ သုက္ကဿ ဌာန''န္တိ အာဟ, ဧကော ''ကဋိ''တိ, ဧကော ''သကလော ကာယော''တိ။ တေသု တတိယဿ
ဘာသိတံ သုဘာသိတံ။ ကေသလောမနခဒန္တာနဉှိ မံသဝိနိမုတ္တဋ္ဌာနံ, ဥစ္စာရပဿာဝခေဠသိင်္ဃာဏိကာ, ထဒ္ဓသု
က္ခစမ္မာနိ စ ဝဇ္ဇေတွာ တ အဝသေသော ဆဝိမံသလောဟိတာနုဂတော သဗ္ဗောပိ ကာယော ကာယပ္ပသာဒဘာဝဇီဝိတိန္ဒြ
ိယာဗဒ္ဓပိတ္တာနံ, သမ္ဘဝဿ စ ဌာနမေဝ။ တထာ ဟိ ရာဂပရိယုဋ္ဌာနေနာဘိဘူတာနံ ဟတ္ထီနံ ဥဘောဟိ ကဏ္ဏစူ
ဠိကာဟိ သမ္ဘဝေ နိက္ခမတိ။

ဧတ္တ စ **''ရာဂူပတ္ထမ္ဘာဒီသူ''** တိအာဒိနာ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၂၃၇) ကာလော ဒဿိတော။ ရာဂူပတ္ထမ္ဘာဒိကာ
လေသု ဟိ အင်္ဂဇာတံ ကမ္မနိယံ ဟောတိ။ ယဿ ကမ္မနိယတ္တေ သတိ မောစေတိ, ဣတော ပရံ အညော ကာလော နတ္ထိ။
န ဟိ ဝိနာ ရာဂူပတ္ထမ္ဘာဒီဟိ ပုဗ္ဗဏှေဟာဒယော ကာလဘေဒာ မောစနေ နိမိတ္တံ ဟောန္တိ။ **''အာရောဂျာဒီသူ''** တိ
အာဒိနာ ပန အဓိပ္ပာယော ဒဿိတော။ ဝေရူပေန ဟိ အဓိပ္ပာယဘေဒေန မောစေတိ, န အညထာ။ **''အဇ္ဈတ္တရူပာဒီသူ''**တိ

အာဒိနာ ဥပဟယော ဒဿိတော။ အဇ္ဈတ္တရူပေ တ ဟိ မောစေယျ, ဗဟိဒ္ဓာရူပေ တ, ဥဘယတ္ထ တ, အာကာသေ တ က
ဋ္ဌိံ ကမေ့န္တော, ဣတော ပရံ အညော ဥပဟယော နတ္ထိ။ **နီလာဒိဝသေနာ”**တိအာဒီဟိ ပန ဒသဟိ နဝမဿ အဓိပ္ပာယသ့
သ ဝတ္ထု ဒဿိတံ။ ဝီမံသန္တော ဟိ နီလာဒီသု အညတရဝသေန ဝီမံသတိ, န တေဟိ ဝိနိမုတ္တန္တိ။ **“ဥာနာ စာဝနာ”**တိ
ဣမိနာ ပန အတ္ထတော ဝိဿဋ္ဌိ ဒဿိတာ ။ ယထာဟ “ဝိဿဋ္ဌီတိ ဥာနတော စာဝနာ ဝုစ္စတီ”တိ (ဟရာ. ၂၃၇)။
သာ စာယံ တဿ သုက္ကဿ ဥာနာ စာဝနာ ရာဂဝသေန။ ဝုတ္တဥ္စေဟတံ **ကထာဝတ္ထုအဋ္ဌကထာယံ** “သုက္ကဝိဿဋ္ဌ
ဌိ နာမ ရာဂသမုဋ္ဌာနာ ဟောတီ”တိ (ကထာ. အဋ္ဌ. ၃၀၇)။ **အညတြ သုပိနန္တာ** တိ သုပိနော ဧဝ သုပိနန္တော, တံ ဌပေ
တ့တတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေနာဟ “ယာ သုပိနေ”တိအာဒိ။ **သင်္ဃာဒိသေသော** တိ ဣမဿ အာပတ္တိနိကာယဿ နာ
မံ။ တေနာဟ **“ယာ အညတြ သုပိနန္တာ”** တိအာဒိ။ **အာပတ္တိနိကာယော** တိ အာပတ္တိသမူဟော။ ကိဥ္စာပိ အယံ ဧကော
ဝ အာပတ္တိ, ရုဠှိဟိသဒ္ဒေန, ပန အဝယဝေ သမူဟတေဟာရေန တ “နိကာယော”တိ ဝုတ္တော “ဧကော ဝေဒနာက္ခန္
ဓော, ဧကော ဝိညာဏက္ခန္ဓော”တိအာဒီသု ဝိယ။

အဿာ တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၁၆ သံဃာဒိသေသကဏ္ဍ) အာပတ္တိနိကာယဿ။ နနု စ အယုတ္တောယံ နိဒ္ဒေသော
“သင်္ဃော အာဒိမှိ စေဝ သေသေ စ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော အဿာ”တိ။ န ဟိ အာပတ္တိနိကာယဿ အာဒိမှိ စေဝ သေ
သေ စ သင်္ဃော ဣစ္ဆိတော, ကိဥ္စရဟိ ဝုဋ္ဌာနဿာတိ ဣမံ စောဒနံ မနသိ နိဓာယ ယထာ န ဝိရုဇ္ဈတိ, တထာ အဓိပ္
ပာယံ ဝိဝရိတုံ **“ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတီ”** တိအာဒိမာဟ။ အာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာနဿ အာဒိမှိ စေဝ သေသေ စ ဣစ္ဆိတော
သင်္ဃော အာပတ္တိယာဝ ဣစ္ဆိတော နာမ ဟောတီတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော။ **အာပတ္တိဝုဋ္ဌာန** န္တိ အာပတ္တိ
တော ဝုဋ္ဌာနံ, အနာပတ္တိကဘာဝူပဂမနန္တိ အတ္ထော။

ဒကသောတန္တိ ပဿာဝမဂ္ဂံ, အင်္ဂဇာတပ္ပဒေသန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယဒိ ဧဝံ အထ ကသ္မာ အဋ္ဌကထာယံ “ဒ
ကသောတံ ဩတိဏ္ဏမတ္တေ”တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ဥာနတော ပန စုတ”**န္တိအာဒိ။ **အဝဿမေဝ ဒကသောတံ ဩ
တရတိ** အဓိတသေတ့တ အန္တရာ နိတရေတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ။ ဒကသောတောရောဟနတော (သာရတ္ထ. ဋီ.
၂.၂၃၆-၂၃၇) ပဋ္ဌာယ ပန ဥပဟိန္နတော ဝိနိမုတ္တတ္တာ သမ္ဘဝရူပံ ဥတုသမုဋ္ဌာနမေဝ အဝသိဿတိ, သေသံ တိသမု
ဋ္ဌာနံ နတ္ထီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဥာနတော စုတံ ဒကသောတံ ဩတရတိ, တသ္မာ။

အမောစနာဓိပ္ပာယဿာ တိ ဘေသဇ္ဇေန နိမိတ္တံ အာလိမ္ပန္တဿ ဥစ္စာရာဒီနိ တ ကရောန္တဿ။ **သုပိနံ ပသ့
သန္တဿာ**တိ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၂၃၇) ဓာတုက္ခောဘတော တ အနုဘူတပုဗ္ဗတော တ ဒေဝတောပသံဟာရတော တ ပုဗ္ဗနိ
မိတ္တတော တတိ ဣမေဟိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ သုပိနံ ပဿန္တဿ။ ကိံ ပနေတံ ပဿန္တော သုတ္တော ပဿတိ,
ပဋိဗုဒ္ဓော, ဥအဟု နေဝ သုတ္တော, န ပဋိဗုဒ္ဓောတိ? ကိဥ္စေတ္ထ – ယဒိ တာဝ သုတ္တော ပဿတိ, အဘိဓမ္မဝိရောဓော
အာပဇ္ဇတိ။ ဘဝင်္ဂစိတ္တေန ဟိ သုပတိ, တံ ရူပနိမိတ္တာဒိအာရမ္မဏံ တ ရာဂါဒိသမ္ပယုတ္တံ တ န ဟောတိ။ သုပိနံ ပ
ဿန္တဿ စ ဤဒိသာနိ စိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အထ ပဋိဗုဒ္ဓော ပဿတိ, ဝိနယဝိရောဓော အာပဇ္ဇတိ။ ယဥ္ဟိ ပဋိ
ဗုဒ္ဓော ပဿတိ, တံ သဗ္ဗောဟာရိကစိတ္တေန ပဿတိ။ သဗ္ဗောဟာရိကစိတ္တေန စ ကတေ ဝီတိက္ကမေ အနာပတ္
တိ နာမ နတ္ထိ။ သုပိနံ ပဿန္တေန ပန ကတေပိ ဝီတိက္ကမေ ဧကန္တံ အနာပတ္တိ ဧဝ။ အထ နေဝ သုတ္တော န ပဋိ
ဗုဒ္ဓော ပဿတိ, ကော နာမ ပဿတိ, ဧဝဥ္စ သတိ သုပိနဿ အဘာဝေါဝ အာပဇ္ဇတီတိ? န အဘာဝေါ, ကသ္မာ? ယ
သ္မာ ကပိမိဒ္ဓပရေတော ပဿတိ။ ဝုတ္တဥ္စေဟတံ “ကပိမိဒ္ဓပရေတော ခေါ မဟာရာဇ သုပိနံ ပဿတီ”တိ (မိ. ပ.
၅.၃.၅)။ **ကပိမိဒ္ဓပရေတော**တိ မက္ကဋနိဒ္ဒါယ ယုတ္တော။ ယထာ ဟိ မက္ကဋဿ နိဒ္ဒါ လဟုပရိဝတ္တာ ဟောတိ, ဧဝံ
ယာ နိဒ္ဒါ ပုနပ္ပုနံ ကုသလာဒိစိတ္တဝောကိဏ္ဏတ္တာ လဟုပရိဝတ္တာ, ယဿာ ပဝတ္တိယံ ပုနပ္ပုနံ ဘဝင်္ဂတော ဥတ္
တရဏံ ဟောတိ, တာယ ယုတ္တော သုပိနံ ပဿတိ။ ယဿ စ ဧဝံ ပဿန္တဿ သုပိနေ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝန္တ
ဿ ဝိယ, ကာယသံသဂ္ဂါဒီနိ အာပဇ္ဇန္တဿ ဝိယ စ သုပိနန္တေနေဝ ကာရဏေန အသုစိ မုစ္စတိ, တဿပိ အနာပ
တ္တိ။ သုပိနေ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၂၆၂) ပန ဥပ္ပန္နာယ အဿာဒစေတနာယ သစဿ ဝိသယော ဟောတိ, နိစ္စလေန ဘဝိ
တဗ္ဗံ, န ဟတ္ထေန နိမိတ္တံ ကီဠာပေတဗ္ဗံ။ ကာသာဝပစ္စတ္ထရဏရက္ခဏတ္ထံ ပန ဟတ္ထပုဋ္ဌေန ဂဟေတ့တ ဇဂ္ဂ
နတ္ထာယ ဥဒကဋ္ဌာနံ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတိ။

သုက္ကဝိဿဋ္ဌိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“ဩတိဏ္ဏော”တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၂၇၀) ဣဒံ ကမ္မသာဓနံ, ကတ္တုသာဓနံ တ ဟောတီတိ တဒုဘယဝသေန အတ္ထံ ဒဿေန္တော **“ယက္ခာဒီဟိ ဝိယ သတ္တာ”** တိအာဒိမာဟ။ **အသမပေက္ခိတ္ဝာ** တိ ယထာသဘာဝံ အနုပပရိက္ခိတ္ဝာ, ယထာ တေ ရတိဇနကာ ရူပာဒယော ဝိသယာ အနိစ္စဒုက္ခာသုဘာနတ္တာကာရေန အဝဋ္ဌိတာ, တထာ အပဿိတ္ဝာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပရိဏတေနာ**တိ ပရိဝတ္တေန။ တေနာဟ **“ယထာ ပရိဝတ္တမာန”** န္တိအာဒိ။ **ဝုတ္တရာဂဝသေနာ** တိ ကာယသံသဂ္ဂရာဂဝသေန။ **တဒဟုဇာတာယပီ**တိ တသ္မိံ အဟနိ ဇာတံ ဇနနံ ဧတိဿာတိ **တဒဟုဇာတာ,** တသ္မိံ အဟနိ ဇာတာတိ တ **တဒဟုဇာတာ,** တာယ, တံ ဒိဝသံ ဇာတာယပီတိ အတ္ထော, ဇာတမတ္တာယ အလ္လမံသပေသိဝဏ္ဏာယပီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အဿာ တိ “ကာယသံသဂ္ဂံ သမာပဇ္ဇေယျာ”တိ ပဒဿ။ ဣဒါနိ ဟတ္ထာဒီနံ ဝိဘာဂဒဿနတ္ထံ **“တတ္ထ ဟတ္ထော နာမ ကပ္ပရတော ပဋ္ဌာယာ”**တိအာဒိမာဟ။ **ကပ္ပရတော ပဋ္ဌာယာ** တိ ဒုတိယမဟာသန္ဓိ ဥပာဒာယ။ အညတ္ထ ပန မဏိဗန္ဓတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အဂ္ဂနခာ ဟတ္ထော။ ဝိနန္ဓိတ္ဝာ တ အဝိနန္ဓိတ္ဝာ တ ကတကေသကလာပဿ သေတံ အဓိဝစနန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ **ဝိနန္ဓိတ္ဝာ** တိ တီဟိ ကေသဝဋ္ဋီဟိ ဂန္ထိတ္ဝာ။ **သုဝဏ္ဏစီရကန္တိ** သုဝဏ္ဏဟတ္ထိ။ ဟတ္ထဋ္ဌ ဝေဏိဋ္ဌ ဌပေတ္ဝာ အဝသေသသရီရံ အင်္ဂန္တိ အာဟ **“အဝသေသသဿ သရီရဿာ”** တိအာဒိ။

ယော ဟိ သေဝနာဓိပ္ပာယောပိ နိစ္စလေန ကာယေန ကေဝလံ ဖဿံ ပဋိဝိဇာနာတိ သာဒိယတိ အနုဘောတိ, တဿ စိတ္တုပ္ပာဒမတ္တေ အာပတ္တိယာ အဘာဝတော အနာပတ္တီတိ အာဟ **“ကာယေန အတယမိတ္ဝတ”**တိအာဒိ။ **မောက္ခာဓိပ္ပာယေနာ**တိ ဣတ္ထိတော မုစ္စိတုကာမတာဓိပ္ပာယေန။ **အသဉ္စိစ္စာ** တိ “ဣမိနာ ဥပာယေန ဣမံ ဖုသိဿာမီ”တိ အစေတေတ္ဝာ။ ဧဝဉှိ အစေတေတ္ဝာ ပတ္တပဋိဂ္ဂဟဏာဒီသု မာတုဂါမဿ အင်္ဂေ ဖုဋ္ဌေပိ အနာပတ္တိ။ **အသတိ ယာ**တိ အညဝိဟိတော ဟောတိ, “မာတုဂါမံ ဖုသိဿာမီ”တိ သတိ နတ္ထိ, ဧဝံ အသတိယာ ဟတ္ထပာဒပသာရဏာဒိကာလေ ဖုသန္တဿ အနာပတ္တိ။ **အဇာနန္တဿာ** တိ အာရကဝေသေန ဌိတံ အရိကံ “ဣတ္ထီ”တိ အဇာနန္တော ကေနစိ ဒေဝ ကရဏီယေန ဖုသတိ, ဧဝံ “ဣတ္ထီ”တိ အဇာနန္တဿ ဖုသတော အနာပတ္တိ။ **အသာဒိယန္တဿာ** တိ ကာယသံသဂ္ဂံ အသာဒိယန္တဿ ဗာဟာပရမ္ပရာယ နီတဘိက္ခုဿ ဝိယ အနာပတ္တိ။ ဣဓ ပန ဥဒာယိတ္ထေရော **အာဒိကမ္မိ ကော**။ တဿ အနာပတ္တိ အာဒိကမ္မိကဿာတိ။

ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစဿာဒရာဂဝသေနာ တိ ဒုဋ္ဌုလ္လာ ဝါစာ **ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာ,** တာယ အဿာဒစေတနာ **ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစ ဿာဒော,** တေန သမ္ပယုတ္တရာဂဝသေန။ ဧတ္တာဓိပ္ပေတံ မာတုဂါမံ ဒဿေတုံ **“မာတုဂါမ”**န္တိအာဒိမာဟ။ **ဒုဋ္ဌု လ္လာဒုဋ္ဌုလ္လသံလက္ခဏသမတ္ထ**န္တိ အသဒ္ဓမ္မသဒ္ဓမ္မပဋိသံယုတ္တံ ကထံ ဇာနိတုံ သမတ္ထံ။ ယာ ပန မဟလ္လိ ကာပိ ဗာလာ ဧဠမူဂါ, အယံ ဣဓာနဓိပ္ပေတာ။ **ဝဏ္ဏော** နာမ ဒွေ ဝ မဂ္ဂေ ဥဒ္ဒိဿ “ဣတ္ထိလက္ခဏေန သုဘလက္ခ ဏေန သမန္နာဂတာသီ”တိအာဒိနာ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၂.၂၈၅) ထောမနာ။ **အဝဏ္ဏော** နာမ ဒွေ ဝ မဂ္ဂေ ဥဒ္ဒိဿ ဝုတ္တဝိပရိ ယာယေန ဂရဟနာ, “ဣတ္ထိလက္ခဏေန သုဘလက္ခဏေန အသမန္နာဂတာသီ”တိအာဒီဟိ ခုံသနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ယာစနာ** နာမ “ဒေဟိ မေ, အရဟာသိ မေ ဒာတု”န္တိ (ပာရာ. ၂၈၅) ဝစနံ။ **အာယာစနာ** နာမ “ကဒာ တေ မာတာ ပသီဒိဿ တိ, ကဒာ တေ ပိတာ ပသီဒိဿတိ, ကဒာ တေ ဒေဝတာယော ပသီဒိဿန္တိ, ကဒာ တေ သုခဏော သုလယော သုမုဟု တ္တော ဘဝိဿတိ, ကဒာ တေ မေထုနံ ဓမ္မံ လဘိဿာမီ”တိ (ပာရာ. ၂၈၅) ဝစနံ ။ **ပုစ္ဆနံ** နာမ “ကထံ တ္ဝံ သာမိက ဿ ဒေသိ, ကထံ ဇာရဿ ဒေသီ”တိ (ပာရာ. ၂၈၅) ဝစနံ။ **ပဋိပုစ္ဆနံ** နာမ “ဧဝံ ကိရ တ္ဝံ သာမိကဿ ဒေတိ, ဧဝံ ဇာရ ဿ ဒေသီ”တိ (ပာရာ. ၂၈၅) ဝစနံ။ **အာစိက္ခနံ** နာမ ပုဋ္ဌဿ “ဧဝံ ဒေဟိ, ဧဝံ ဒေန္တာ သာမိကဿ ပိယာ ဘဝိဿ သိ, မနာပာ စာ”တိ (ပာရာ. ၂၈၅) ဘဏနံ။ **အနုသာသနံ** နာမ အပုဋ္ဌဿ “ဧဝံ ဒေဟိ, ဧဝံ ဒေန္တာ သာမိကဿ ပိယာ ဘ ဝိဿသိ, မနာပာ စာ”တိ (ပာရာ. ၂၈၅) ဘဏနံ။ **အက္ကောသနံ** (ပာရာ. ၂၈၅) နာမ “အနိမိတ္တာသိ, နိမိတ္တမတ္တာသိ, အလောဟိတာသိ, ဓုဝလောဟိတာသိ, ဓုဝစောဠာသိ, ပဂ္ဃရန္တီသိ, သိခရဏီသိ, ဣတ္ထိပဏ္ဍကာသိ, ဝေပုရိသိကာသိ,

သမ္ဘိန္နာသိ, ဥဘတောဗျဥ္ဇနကာသီ”တိ (ဟရာ. ၂၈၅) ဝစနံ။ ယသ္မာ မေထုနုပသံဟိတာယ တစာယ အဓိကံ ဒုဠုလ္လံ နာမ နတ္ထိ, တသ္မာ “မေထုနုပသံဟိတာဟီ”တိ ဣဒံ ဒုဠုလ္လတစာယ သိခါပတ္တလက္ခဏဒဿနန္တိ ဝုတ္တံ, န ပန မေထုနုပသံဟိတာယေဝ ဒုဠုလ္လတစတ္တာ။ **သိခရဏီသီ**တိ (ဟရာ. အဌ. ၂.၂၈၅) ဗဟိနိက္ခန္တအာဏိမံသာ။ **သမ္ဘိန္နာသီ**တိ သမ္ဘိန္နဝစ္စမဂ္ဂပဿာဝမဂ္ဂာ။ **ဥဘတောဗျဥ္ဇနကာသီ** တိ ပုရိသနိမိတ္တေန, ဣတ္ထိနိမိတ္တေန စာတိ ဥဘတောဗျဥ္ဇနေဟိ သမန္နာဂတာ။

ဇွတ္ထ စ ဝဏ္ဏာဘဏနေ တာဝ “ဣတ္ထိလက္ခဏေန သုဘလက္ခဏေန သမန္နာဂတာသီ”တိ ဝဒတိ, န တာဝ သီသံ ဇတိ။ “တဝ ဝစ္စမဂ္ဂေ စ ပဿာဝမဂ္ဂေ စ သုဘော သုဘသဏ္ဌာနော ဒဿနီယော, ဤဒိသေန နာမ ဣတ္ထိလက္ခ ဏေန သုဘလက္ခဏေန သမန္နာဂတာသီ”တိ ဝဒတိ, သီသံ ဇတိ, သင်္ဃာဒိသေသော ဟောတီတိ အဌ္ဌော။

အဝဏ္ဏာဘဏနေ ပန “အနိမိတ္တာသီ”တိအာဒီဟိ ကောဒသဟိ ပဒေဟိ အဝဏ္ဏေ အဃဋ္ဋိတေ သီသံ န ဇတိ, ဃဋ္ဋိ တေပိ တေသု “သိခရဏီသိ သမ္ဘိန္နာသိ ဥဘတောဗျဥ္ဇနကာသီ”တိ ဣမေဟိ တီဟိ ဃဋ္ဋိတေယေဝ သင်္ဃာဒိသေ သော။

ယာစနာယပိ “ဒေဟိ မေ”တိ ဇွတ္တကေနေဝ သီသံ န ဇတိ, “မေထုနံ ဓမ္မံ ဒေဟီ”တိ ဇဝံ မေထုနဓမ္မေန ဃဋ္ဋိတေ ဇဝ သင်္ဃာဒိသေသော။

“ကအ တေ မာတာ ပသီဒိဿတီ”တိအာဒီသု အာယာစနဝစနေသုပိ ဇွတ္တကေနေဝ သီသံ န ဇတိ, “ကအ တေ မာတာ ပသီဒိဿတိ, ကအ တေ မေထုနံ ဓမ္မံ လဘိဿာမီ”တိ တ “တဝ မာတရိ ပသန္နာယ တ မေထုနံ ဓမ္မံ လဘိဿ သာမီ”တိအာဒိနာ ပန နယေန မေထုနဓမ္မေန ဃဋ္ဋိတေယေဝ သင်္ဃာဒိသေသော။

“ကထံ တွံ သာမိကဿ ဒေသီ”တိအာဒီသု (ဟရာ. ၂၈၅) ပုစ္ဆာဝစနေသုပိ “မေထုနံ ဓမ္မံ”န္တိ ဝုတ္တေယေဝ သင် ဃာဒိသေသော။ “ဇဝံ ကိရ တွံ သာမိကဿ ဒေသီ”တိ (ဟရာ. ၂၈၅) ပဋိပုစ္ဆာဝစနေသုပိ ဇသေဝ နယော။

အာစိက္ခနာယ စ “ဇဝံ ဒေဟီ”တိ, “ဇဝံ ဒဒမာနာ”တိ ဝုတ္တေပိ သီသံ န ဇတိ, “မေထုနံ ဓမ္မံ ဇဝံ ဒေဟိ, ဇဝံ ဥပနေ ဟိ, ဇဝံ မေထုနံ ဓမ္မံ ဒဒမာနာ ဥပနယမာနာ သာမိကဿ ပိယာ ဟောတီ”တိအာဒိနာ ပန နယေန မေထုနဓမ္မေန ဃဋ္ဋိတေ ယေဝ သင်္ဃာဒိသေသော။ အနုသာသနိဝစနေသုပိ ဇသေဝ နယော။

အက္ကောသဝစနေသု ပန ကောဒသသု “သိခရဏီသိ သမ္ဘိန္နာသိ ဥဘတောဗျဥ္ဇနကာသီ”တိ ဣမာနိ တီဏိယေ ဝ ပဒါနိ သုဒ္ဓါနိ သီသံ ဇွတိ, ဣတိ ဣမာနိ စ တီဏိ, ပုရိမာနိ စ ဝစ္စမဂ္ဂပဿာဝမဂ္ဂမေထုနဓမ္မပဒါနိ တီဏီတိ ဆ ပဒါ နိ သုဒ္ဓါနိ အာပတ္တိကရာနိ, သေသာနိ “အနိမိတ္တာသီ”တိအာဒီနိ အနိမိတ္တေ “မေထုနံ ဓမ္မံ မေ ဒေဟီ”တိ တ “အနိ မိတ္တာသိ, မေထုနံ ဓမ္မံ မေ ဒေဟီ”တိ တ အာဒိနာ နယေန မေထုနဓမ္မေန ဃဋ္ဋိတာနေဝ အာပတ္တိကရာနိ ဟောန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

အဓက္ခက န္တိ အက္ခကတော ပဋ္ဌာယ အဓော။ **ဥဗ္ဘဇာဏုမဏ္ဍလ** န္တိ ဇာဏုမဏ္ဍလတော ပဋ္ဌာယ ဥဒ္ဓံ။ **ဥဗ္ဘ ဘက္ခက**န္တိ အက္ခကတော ပဋ္ဌာယ ဥဒ္ဓံ။ **အဓောဇာဏုမဏ္ဍလ** န္တိ ဇာဏုမဏ္ဍလတော ပဋ္ဌာယ အဓော။ အက္ခကံ, ပန ဇာဏုမဏ္ဍလဉ္စ ဇွတ္ထေဝ ဒုက္ကဋ္ဌခေတ္တေ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ ဘိက္ခုနိယာ ကာယသံသဂ္ဂေ ဝိယ ။ န ဟိ ဗုဒ္ဓါ ဂရု ကာပတ္တိံ သာဝသေသံ ပညာပေန္တီတိ။ **ကာယပဋိဗဒ္ဓ** န္တိ ဝတ္ထံ တ ပုပ္ဖံ တ အာဘရဏံ တ။

အတ္ထဓမ္မအနုသာသနိပုရေက္ခာရာန န္တိ (ဟရာ. အဌ. ၂.၂၈၇) ဇွတ္ထ “အနိမိတ္တာ”တိအာဒီနံ ပဒါနံ အတ္ထံ ကထေန္တော, အဋ္ဌကထံ တ သဇ္ဈာယံ ကရောန္တော **အတ္ထပုရေက္ခာရော** နာမ, ဟဋ္ဌိ တစေန္တော, သဇ္ဈာယံ တ က ရောန္တော **ဓမ္မပုရေက္ခာရော** နာမ, “ဣဒါနိပိ အနိမိတ္တာသိ, ဥဘတောဗျဥ္ဇနကာသိ, အပ္ပမာဒံ အနိ ကရေယျာသိ, ယထာ အာယတိမ္ပိ ဇဝရူပါ မာ ဟောဟိသီ”တိ ဘဏန္တော **အနုသာသနိပုရေက္ခာရော** နာမ။ ဣတိ အတ္ထဉ္စ ဓမ္မဉ္စ အနုသာသနိဉ္စ ပုရက္ခိတွာ ဘဏန္တာနံ အနာပတ္တိ။ ယော ပန ဘိက္ခုနီနံ ဟဋ္ဌိ တစေန္တော ပကတိတစနာမဂ္ဂံ ပဟာယ ဟာသန္တော ဟာသန္တော “သိခရဏီသိ, သမ္ဘိန္နာသိ, ဥဘတောဗျဥ္ဇနကာသီ”တိ ပုနပ္ပုနံ ဘဏတိ, တဿ အာပတ္

တိယေ၀။ ဣမေ **အာဒိကမ္မိကော** ဥဒာယိတ္ထေရော, တဿ အနာပတ္တိ အာဒိကမ္မိကဿ။ **နနု** ‘‘သိခရဏီ’’တိအာဒီဟိ အက္ကောသန္တဿ ပဋိဃစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဒုက္ခဝေဒနာယပိ ဘဝိတဗ္ဗံ, အထ ကသ္မာ **ဒွိဝေဒနန္တိ**? နာယံ အေ သော။ ရာဂဝသေန ဟိ အယံ အာပတ္တိ, န ပဋိဃဝသေန, တသ္မာ ရာဂဝသေနေ၀ ပဝတ္တော အက္ကောသော ဣဓာဓိပ္ပေတော, န ပဋိဃဝသေနာပီတိ။

ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. အတ္တကာမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အတ္တကာမပါရိစရိယာဝသေနာတိ အတ္တကာမပါရိစရိယာယ ရာဂဝသေန။ ဣဓာပိ ဒုဋ္ဌုလ္လာဒုဋ္ဌုလ္လဇာနနသမတ္ထာ၀ ဣတ္ထီ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **‘‘ဒုဋ္ဌုလ္လောဘာသေန ဝုတ္တပ္ပကာရာယ ဣတ္ထိယာ’’**တိ။ **သမီပေ**တိ သဝနူပစာရေ။ ‘‘ဌတွာ’’တိ ဟဌသေသော။ **အတ္တကာမပါရိစရိယာ**တိ ကာမီယတီတိ **ကာမော,** မေထုနဓမ္မော, ပရိစရဏံ ဥပဋ္ဌာနံ ပါရိစရိယာ, သာဝ **ပါရိစရိယာ,** ကာမေန ပါရိစရိယာ **ကာမပါရိစရိယာ,** အတ္တနော ကာမပါရိစရိယာ **အတ္တကာမပါရိစရိယာ,** အတ္တနော အတ္ထာယ မေထုနဓမ္မေန ဥပဋ္ဌာနန္တိ အတ္ထော။ အထ ဝါ ကာမိတာတိ **ကာမာ,** ပါရိစရိယာ, အတ္တနော ကာ မာ **အတ္တကာမာ,** အတ္တကာမာ စ သာ ပါရိစရိယာ စာတိ **အတ္တကာမပါရိစရိယာ,** သယံ မေထုနရာဂဝသေန ပတ္ထိတဥပဋ္ဌာ နန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **‘‘မေထုနဓမ္မသင်္ခာတေနာ’’** တိအာဒိ။ ဧတ္ထ စ ပဌမေန အတ္ထဝိကပ္ပေန ကာမဟေတုပါရိ စရိယာသင်္ခာတံ အတ္ထတ္တယံ ဒဿေတိ, ဒုတိယေန အဓိပ္ပာယပါရိစရိယာသင်္ခာတံ အတ္ထဒ္ဝယံ။ ဗုဒ္ဓဃောသ (ပါ ရာ. အဋ္ဌ. ၂.၂၉၁) ပန အာဒရံ အကတွာ အတ္ထမတ္တမေ၀ ဒဿေတုံ ‘‘အတ္တနော ကာမံ အတ္တနော ဟေတုံ အတ္တနော အဓိ ပ္ပာယံ အတ္တနော ပါရိစရိယ’’န္တိ (ပါရာ. ၂၉၂) ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တံ။ ‘‘အတ္တနော ကာမံ အတ္တနော ဟေတုံ အတ္တနော ပါရိ စရိယ’’န္တိ ဟိ ဝုတ္တေ ဇာနိဿန္တိ ပဏ္ဍိတာ ‘‘ဧတ္တာဝတာ အတ္တနော အတ္ထာယ ကာမပါရိစရိယာ ဝုတ္တာ’’တိ, ‘‘အတ္တနော အဓိပ္ပာယံ အတ္တနော ပါရိစရိယ’’န္တိ (ပါရာ. ၂၉၂) ဝုတ္တေပိ ဇာနိဿန္တိ ‘‘ဧတ္တာဝတာ အတ္တနာ ဣစ္ဆိ တကာမိတဋ္ဌေန အတ္တကာမပါရိစရိယာ ဝုတ္တာ’’တိ။

ကလျာဏေန ဘဒ္ဒကေန ဂုဏေန သမန္နာဂတတ္တာ **ကလျာဏဓမ္မံ**။ တေနာဟ **‘‘တဒုဘယေနာပီ’’**တိအာဒိ။ **အဘိရမေယျာ** တိ တောသေယျ။ **တေဒဂ္ဂ** န္တိ သော အဂ္ဂါ။ **ပါရိစရိယာန**န္တိ ပါရိစရိယာနံ မဇ္ဈေ, နိဒ္ဓာရဏေ စေ တံ သာမိဝစနံ။ နနု ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာသိက္ခာပဒေ (ပါရာ. ၂၈၅) မေထုနယာစနံ အာဂတံ, အထ ကသ္မာ ဣဓဒံ ဝုတ္တံ? နာယံ အေသော။ တတ္ထ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၂၉၁) ဟိ ဒုဋ္ဌုလ္လဝစဿာဒရာဂဝသေန ဝုတ္တံ, ဣမ ပန အတ္တနော မေထုနသ္မာ သာဒရာဂဝသေနာတိ။

တသ္မိံယေ၀ ခဏေ တိ ဘဏိတက္ခဏေ။ ဥဘတောဗုဒ္ဓနကော ပန ပဏ္ဍကဂတိကတ္တာ ဝိသုံ န ဝုတ္တော။ ‘‘ဣမ သ္မိံ သိက္ခာပဒဒ္ဝယေ ကာယသံသဂ္ဂေ ဝိယ ယက္ခိပေတီသုပိ ဒုဋ္ဌုလ္လတ္တကာမဝစနေ ထုလ္လစ္စယ’’န္တိ (ဝဇိရ. ဋီ. ပါရာဇိက ၂၉၅) ဝဒန္တိ။ **တသ္မိံယေဝါ** တိ ပဏ္ဍကေယေ၀ ဣတ္ထိသညိနော အတ္တကာမပါရိစရိယာယ ဝဏ္ဏဘဏနေပိ ဒု က္ကဋံ။ ‘‘ယော တေ ဝိဟာရေ ဝသတိ, တဿ အဂ္ဂဒာနံ မေထုနံ ဓမ္မံ ဒေဟီ’’တိ ပရိယာယဝစနေပိ ဒုက္ကဋံ။ ‘‘အတ္တကာ မပါရိစရိယာယ ဝဏ္ဏံ ဘာသေယျ ယာ မာဒိသံ ‘သီလဝန္တ’န္တိ ဝုတ္တတ္တာ’’တိ (ဝဇိရ. ဋီ. ပါရာဇိက ၂၉၅) ဧကေ။ ‘‘ပဥ္စသု အင်္ဂေသု သဗ္ဗာတ သင်္ဃာဒိသေသောတ’’တိ အပရေ။ ‘‘မေထုနုပသံဟိတေနာ’’တိ ဝုတ္တတ္တာ **‘‘စီဝရာဒီဟိ။ ပေ.။ ဘာသန္တဿ အနာပတ္တီ’’**တိ ဝုတ္တံ။

အတ္တကာမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. သဉ္စရိတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သဉ္စရဏံ **သဉ္စရော,** သော ဧတဿ အတ္ထီတိ **သဉ္စရီ,** သဉ္စရဏသီလောတိ ဝါ **သဉ္စရီ,** တဿ ဘာဝေါ **သဉ္စ ရိတ္တံ,** သဉ္စရဏန္တိ အတ္ထော။ ဝါဉ္စ ပရတော ‘‘ဣတ္ထိယာ ဝါ ပုရိသမတိ’’န္တိအာဒိဝစနတော ဣတ္ထိပုရိသာနံ ဝေမဇ္ဈေတိ အာဟ **‘‘ဣတ္ထိပုရိသာနံ အန္တရေ သဉ္စရဏဘာဝ’’** န္တိ။ **ပဋိဂ္ဂဏှဟနဝီမံသနပစ္စာဟရဏာနီ** တိ ဧတ္ထ **ပဋိဂ္ဂဏှဟနံ** နာမ ပုရိသေန ဝါ ဣတ္ထိယာ ဝါ ဥဘိန္နံ မာတာဒီဟိ ဝါ ‘‘ဘန္တေ, ဣတ္ထန္နာမံ ဣတ္ထိံ ဝါ ပုရိသံ ဝါ

ဇဝံ ဘဏာဟိ''တိ ဝုတ္တေ တေသံ ဝစနံ ''သာဓူ''တိ တ ''ဟောတူ''တိ တ ''ဘဏာမိ''တိ တ ယေန ကေနစိ အာကာရေန ဝစီဘေဒံ ကတွာတ, သီသကမ္ပနာဒီဟိ တ သမ္ပဋိစ္ဆနံ။ **ဝီမံသနံ** နာမ ဝုတ္တပ္ပကာရေန သာသနံ ဂဟေတွာတ တသ္သာ ကြ တ္တိယာ တ ပုရိသသ္သ တ တေသံ အဝသ္သံ အာရောစနကာနံ မာတာပိတုဘာတာဘဂိနိအာဒီနံ တ သန္တိကံ ဂန္တွာ တ သ္သ သာသနသ္သ အာရောစနံ။ **ပစ္စာဟရဏံ** နာမ တေန ဂန္တွာ အာရောစိတေ သာ ကြတ္တီ တ ပုရိသော တ ''သာ ဓူ''တိ သမ္ပဋိစ္ဆတု တ, မာ တ, လဇ္ဇာယ တ တုဏှီ ဟောတု, ပုန အာဂန္တွာ တသ္သာ ကြတ္တိယာ တ ပုရိသသ္သ တ တသ္သာ ပဝတ္တိယာ အာရောစနံ။ **အာပန္နေယျာ** တိ ပဋိပဇ္ဇေယျ။

ကြတ္တိယာ တ ပုရိသမတိံ ပုရိသသ္သ တ ကြတ္တိမတိ န္တိ ဧတ္ထ ''အာရောစေယျာ''တိ ဟဌသေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေနေတဟ **''တတ္ထာ''** တိအာဒိ။ **ဇာယာဘာဝေ**တိ ဘရိယာဘာဝေ။ **ဇာရဘာဝေ**တိ ပတိဘာဝေ, နိမိတ္တတ္ထေ စေတံ ဘုမ္မဝစနံ။ တသ္မာ ဘရိယာဘာဝနိမိတ္တံ ပတိဘာဝနိမိတ္တံ, ဘရိယာဘာဝဟေတု ပတိဘာဝဟေတု, ဘရိယာ ဘာဝပစ္စယာ ပတိဘာဝပစ္စယာ အာရောစေတီတိ အတ္ထော။ သေ နယော **''ဇာယတ္တနေ အာရောစေတီ''** တိအာဒီသုပိ။ ''ဇာယတ္တနေ တ ဇာရတ္တနေ တ''တိ ဟိ ကြဒံ ယဒတ္ထံ တံ တေသံ မတိံ အာရောစေတိ , တံ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ကြ အနိ ပန ပဒဘာဇနိယံ (ပာရာ. ၃၀၂) ဝုတ္တနယေနာပိ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **''အပိစာ''**တိအာဒိမာဟ။ ကိဉ္စာပိ ကြတ္တိလိင် ဂဝသေန ပဒဘာဇနိယံ ဝုတ္တံ, ''ဇာယတ္တနေ တ ဇာရတ္တနေ တ''တိ ပန နိဒ္ဒေသသ္သ ဥဘယလိင်္ဂသာဓာရဏတ္တာ ပုရိသလိင်္ဂဝသေနာပိ ယောဇေတွာတ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အာဟ **''ဧတေနေဝ ဥပာယေနာ''**တိအာဒိ။ **မုဟုတ္တိကာ** တိ ဂဏိကာ။ ''အန္တမသော တင်္ခဏိကာယပီ''တိ ကြဒံ နိဒဿနမတ္တန္တိ အာဟ **''ဧတေနေဝ ဥပာယေနာ''**တိအာဒိ။

အညတ္ရ နာလံဝစနီယာယာတိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၃၃၉-၃၄၀) ဒေသစာရိတ္တဝသေန ပဏ္ဏအနာဒိနာ အပရိစ္စတ္တံ ဌ ပေတွာတ။ သဥ္စရိတ္တဝသေန ဘိက္ခုနာ ဝစနီယာ န ဟောတီတိ **နာလံဝစနီယာ,** တံ ဌပေတွာတတိ ကေစိ။ အပ္ပေန တ ဗဟု နာ တ ဓနေန ကီတာ **ဓနက္ကီတာ** ။ ယသ္မာ ပန သာ န ကီတမတ္တာယေဝ ဘရိယာ, သံတသတ္တာယ ပန ကီတတ္တာ ဘ ရိယာ, တသ္မာသ္သ နိဒ္ဒေသေ ''ဓနေန ကိဏိတွာတ တသေတီ''တိ (ပာရာ. ၃၀၄) ဝုတ္တံ။ **ဆန္ဒတသိနီ** တိ ဆန္ဒေန အတ္တ နော ရုစိယာ ဝသတီတိ ဆန္ဒတသိနီ။ ယသ္မာ ပန သာ န အတ္တနော ဆန္ဒမတ္တေနေဝ ဘရိယာ ဟောတိ, ပုရိသေန ပန သမ္ပ ဋိစ္ဆိတတ္တာ, တသ္မာသ္သ နိဒ္ဒေသေ ''ပိယော ပိယံ တသေတီ''တိ (ပာရာ. ၃၀၄) ဝုတ္တံ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန ''ဘောဂတသိ နီ, ပဋ္ဋတသိနီ, ဩဒပတ္တကိနီ, ဩဘဋ္ဋစုမ္ဗဋာ, အသီ စ ဘရိယာ စ, ကမ္မကာရီ စ ဘရိယာ စ, ဓဇာဟဋာ, မုဟုတ္တိကာ''တိ (ပာရာ. ၃၀၄) ကြမေသံ အဋ္ဌန္နံ အာကာရာနံ ဂဟဏံ။ ယထာ စ ''ဆန္ဒတသိနီ''တိအာဒီသု အညတရဝသေန ဝဒတော ဝိသ င်္ကေတော နတ္ထိ, ဧဝံ ဟဋ္ဌိယံ အဝုတ္တေသုပိ ''ဟောဟိ ကိရ ကြတ္တန္နာမသ္သ ဘရိယာ, ဇာယာ, ပဇာပတိ, ပုတ္တမာ တာ, ဃရဏီ, ဃရသာမိနီ, ဘတ္တရန္ခိကာ, သုသ္သူသိကာ, ပရိစာရိကာ''တိ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၂.၃၀၅) ဧဝမာဒီသု သံတသပရိ ဒီပကေသု ဝစနေသု အညတရဝသေန ဝဒန္တဿာပိ ဝိသင်္ကေတော နတ္ထိ, တိဝင်္ဂသမ္ပတ္တိယာ အာပတ္တိယေဝ။

မာတုရက္ခိတံ ဗြူဟီ တိ ဧတ္ထ **မာတုရက္ခိတာ** နာမ မာတရာ ရက္ခိတာ, ယထာ ပုရိသေန သဟ သံတသံ န ကပ္ပေ တိ, ဧဝံ မာတရာ ရက္ခိတာတိ အတ္ထော။ တေနေဝသ္သ ပဒဘာဇနေပိ ''မာတာ ရက္ခတိ ကေပေတိ, ကြသ္သရိယံ ကာရေ တိ, ဝသံ ဝတ္တေတီ''တိ (ပာရာ. ၃၀၄) ဝုတ္တံ။ **ပိတုရက္ခိတာဒီသု** တိ ''ပိတုရက္ခိတာ, မာတာပိတုရက္ခိတာ, ဘာတုရက္ခိ တာ, ဘဂိနိရက္ခိတာ, ဉာတိရက္ခိတာ, ဂေါတ္တရက္ခိတာ, ဓမ္မရက္ခိတာ, သာရက္ခာ, သပရိဒဏ္ဍာ''တိ (ပာရာ. ၃၀၃) ဧဝံ ဝုတ္တေသု ပိတုရက္ခိတာဒီသု။ ယထာ စ ဧတ္ထ, ဧဝံ ''ပိတုရက္ခိတံ ဗြူဟီ''တိအာဒီသုပိ နယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

သင်္ဃသ္သ တ စေတိယသ္သ တ ဂိလာနသ္သ တ ကိစ္စေန ဂစ္ဆန္တဿာတိ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၂.၃၄၀) ဧတ္ထ ဘိက္ခုသင်္ဃသ္သ ဥပေါသထာဂါရံ တ ကိဉ္စိ တ ဝိပ္ပကတံ ဟောတိ။ တတ္ထ ကာရကာနံ ဘတ္တဝေတနတ္ထာယ ဥပာ သကော တ ဥပာသိကာယ သန္တိကံ ဘိက္ခုံ ပဟိဏေယျ, ဥပာသိကာ တ ဥပာသကသ္သ, ဧဝရူပေန သင်္ဃကိစ္စေန ဂစ္ ဆန္တဿ အနာပတ္တိ။ စေတိယကမ္မေ ကရိယမာနေပိ ဧသေဝ နယော။ ဂိလာနသ္သ ဘေသဇ္ဇတ္ထာယပိ ဥပာသကေ န တ ဥပာသိကာယ သန္တိကံ, ဥပာသိကာယ တ ဥပာသကသ္သ သန္တိကံ ပဟိတသ္သ ဂစ္ဆတော အနာပတ္တိ။

ကိဉ္စာပိ ဧတ္ထ ''ကြတ္တီ နာမ မနုဿိတ္ထီ, န ယက္ခီ န ပေတီ န တိရစ္ဆာနဂတာ။ ပုရိသော နာမ မနုဿပုရိ သော, န ယက္ခော''တိအာဒိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၃၄၁) နတ္ထိ, တထာပိ မနုဿဇာတိကာဝ ကြတ္တိပုရိသာ ကြဓ အဓိပ္ပေတာ တိ အာဟ **''တေသံ မနုဿဇာတိကတာ''** တိ။ **နနာလံဝစနီယတာ**တိ ယထာဝုတ္တနယေန ပရိစ္စတ္တာ အလံဝစနီယာ။ နိ

တရဏတ္ထော ဟိ တွေ့ **အလံ**-သဒ္ဒော။ န အလံဝစနီယာ **နာလံဝစနီယာ,** န နာလံဝစနီယာ, တသ္မာ ဘာဝေ နနာလံဝစနီယတာ, “အလံဝစနီယတာ”ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ပဏ္ဏတ္တိ န္တိ, ဣမံ သိက္ခာပဒံ။ **ကာယဝိကာရေနာ**တိ သီသုက္ခိပနာဒိကာယဝိကာရေန။ **တထေဝ ဝီမံသိတွာ တထေဝ ပစ္စာဟရန္တဿာ**တိ ဟတ္ထမုဒ္ဒါဒိနာ ကာယဝိကာရေန ဝီမံသိတွာ ပုန အာဂန္တွာ တထေဝ အာရောစေန္တဿ။ **အာဂမိဿတီ** တိ တဝ သန္တိကေ ဓမ္မဿဝနာဒိအတ္ထံ အာဂမိဿတိ။ **ကေနစိ ဝုတ္တော** တိ အာသနသာလာဒီသု နိသိန္နဿ ကေနစိ ပုရိသေန ဝုတ္တော။ သစေ ဟိ ခီဏာသဝဿ မာတာပိတရော ကုဇ္ဈိတွာ အလံဝစနီယာ ဟောန္တိ, တဉ္စ ဘိက္ခုံ ဃရံ ဥပဂတံ ပိတာ ဝဒတိ “မာတာ တေ, တာတ, မံ မဟလ္လကံ ဆဍ္ဍေတွာ ဉာတိကုလံ ဂတာ, ဂစ္ဆ နံ မံ ဥပဋ္ဌာတုံ ပေသေဟီ”တိ။ သော စေ ဂန္တွာ တံ ဝတွာ ပုန ပိတုနော တဿာ အာဂမနံ ဝါ အနာဂမနံ ဝါ အာရောစေတိ, ဧဝံ အာရောစေန္တဿ တဿပိ ကာယတစတော သမုဋ္ဌာတိ။ တေနာဟ **“ပဏ္ဏတ္တိံ အဇာနန္တဿ ပနာ”** တိ အာဒိ။ **ခီဏာသဝဿပီ** တိ တွေ့ **ပိ**-သဒ္ဒေန သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထီတိ ဒီပေတိ။ **ပိတုဝစနေနာ**တိ အတ္တနော ပိတုဝစနေန။ **ဂန္တွာ** တိ တဿာ သမီပံ ဂန္တွာ။ ပဏ္ဏတ္တိံ, အလံဝစနီယဘာဝဉ္စာတိ ဥဘယံ အဇာနန္တဿပိ ကာယတစတော သမုဋ္ဌာတိ။ **တဒုဘယန္တိ** ပဏ္ဏတ္တိံ, အလံဝစနီယဘာဝဉ္စ။ ယံ ပန ပဏ္ဏတ္တိံ ဇာနိတွာ ဧတေဟေဝ တီဟိ နယေဟိ သဉ္စရိတ္တံ သမာပဇ္ဇတော ကာယစိတ္တတော, ဝါစာစိတ္တတော, ကာယဝါစာစိတ္တတော စ သမုဋ္ဌာတိ။ ဣမာနိ တီဏိ ပဏ္ဏတ္တိဇာနနစိတ္တေန “သစိတ္တကသမုဋ္ဌာနာနီ”တိ ဝုတ္တံ, တံ အယုတ္တံ။ န ဟိ ပဏ္ဏတ္တိံ ဇာနိတွာပိ “နာလံဝစနီယာ”တိ မညမာနဿ သစိတ္တကေဟိ သမုဋ္ဌာနေဟိ အာပတ္တိ သမုဋ္ဌာတီတိ ဝတ္တုံ ယုဇ္ဇတိ ဝီတိက္ကမစေတနာယ အသမ္ဘဝတော။

သဉ္စရိတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ကုဋိကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သညာစိကာယ ပနာတိ တွေ့ **သန္တိ** အတ္တတစကော တတိယတ္ထေ နိပါတော, **ယာစိကာ**တိ ဘာဝသာဓနော, တေသဉ္စ မဇ္ဈေပဒလောပသမာသော။ **ပနာ**တိ နိပါတမတ္တမေဝ။ တေနာဟ **“သယံ ပဝတ္တိတယာစနာ ဝုစ္စတီ”** တိ။ ယာ ဟိ အတ္တနာ ပဝတ္တိတာ, သာ အတ္တနော နာမ ဟောတီတိ အာဟ **“တသ္မာ”** တိအာဒိ။ နနု န သက္ကာ ယာစနာယေဝ ကုဋိံ ကာတုန္တိ အနုယောဂံ သန္ဓာယ တဿာဓိပ္ပာယတ္ထံ ဒဿေတုံ **“သယံ ယာစိတကေဟီ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သယံ ယာစိတကေဟီ**တိ “တသိံ ဒေထ, ဖရသုံ ဒေထာ”တိအာဒိနာ (ဟာရာ. ၃၄၂) သယံ ယာစိတကေဟိ။ **ဥပကရဏေဟီ**တိ တသိယာဒီဟိ။ ပရေန ဘဏ္ဍသာမိကေန “မမ ဣဒ”န္တိ အပရိစ္စာကရက္ခဏကေပနဝသေန ပရိဂ္ဂဟိတံ **ပရပရိဂ္ဂဟိတကံ,** ပရသန္တကန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **မူလစ္ဆေဒဝသေနာ** တိ မူလဿ ဆိန္ဒနဝသေန, ပရသန္တကဘာဝတော မောစေတွာ အတ္တနော သန္တကံ ကတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧဝဉှိ အညာတကအပ္ပဝါရိတဋ္ဌာနတော ယာစန္တဿ အညာတကဝိညတ္တိယာ ဒုက္ကဋံ။ **တာဝကာလိကံ ပန ဝဋ္ဋတီ** တိ တာဝကာလိကံ ကတွာ ယာစိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ သကကမ္မံ န ယာစိတဗ္ဗာတိ ဟဏာတိဟတသိက္ခာပဒရက္ခဏတ္ထံ ဝုတ္တံ။ “ဟတ္ထကမ္မံ ဒေထာ”တိ အနိယမေတွာပိ န ယာစိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ ယာစိတာ ဟိ တေ “သာဓု, ဘန္တေ”တိ ဘိက္ခုံ ဥယျောဇေတွာ မိဂေပိ မာရေတွာ အာဟရေယျုံ။ နိယမေတွာ ပန “ဝိဟာရေ ကိဉ္စိ ကတ္တဗ္ဗံ အတ္ထိ, တတ္ထ ဟတ္ထကမ္မံ ဒေထာ”တိ ယာစိတဗ္ဗာ။ “ကုဋိ နာမ ဥလ္လိတ္တာ ဝါ ဟောတိ, အဝလိတ္တာ ဝါ ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တာ ဝါ”တိ (ဟာရာ. ၃၄၉) ပဒဘာဇနေ ဝုတ္တတ္တာ **“ကုဋိန္တိ ဥလ္လိတ္တာဒီသု အညတရ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဥဒ္ဓံ မုခံ လိတ္တာ **ဥလ္လိတ္တာ** ။ အန္တော လိမ္ပန္တာ ဟိ ဧဝံ လိမ္ပန္တိ။ အဓော မုခံ လိတ္တာ **အဝလိတ္တာ**။ ဗဟိ လိမ္ပန္တာ ဟိ ဧဝံ လိမ္ပန္တိ။ တေနာဟ **“တတ္ထ ဥလ္လိတ္တာ နာမာ”** တိအာဒိ။ **ပိဋ္ဌသင်္ဃာဋော** တိ ဒွတရဗာဟာ။ **“သုဓာယ ဝါ မတ္တိကာယ ဝါ”** တိ ဧတေန ဌပေတွာ ဣမေ ဒွေ လေပေ အဝသေသာ ဘသ္မာဂေမယာဒိ ဘေဒေ အလေပောတိ ဒဿေတိ။

ယသ္မာ ပန သညာစိကာယ ကုဋိံ ကရောန္တေနာပိ ဣမေ ဝုတ္တနယေနေဝ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, တသ္မာ **“သယံ ဝါ ကရောန္တေန အာဏတ္တိယာ ဝါ ကာရာပေန္တေနာ”**တိ ဝုတ္တံ။ တွေ့ စ **“သယံ ဝါ ကရောန္တေနာ”** တိ ဣမိနာ သာမတ္ထိယတော လဗ္ဘမာနမတ္ထမာဟ, န တု ပဒတ္ထတော။ **“အာဏတ္တိယာ ဝါ ကာရာပေန္တေနာ”** တိ (ဟာရာ. အဋ္ဌ. ၂.၃၄၈-၃၄၉) ပန ပဒတ္ထတော။ ဧဝဉ္စ ကတွာ ယဒိ ပန “ကရောန္တေန ဝါ ကာရာပေန္တေန ဝါ”တိ ဝဒေယျ, ဗုဒ္ဓ

နံ ဝိလောမိတံ ဘဝေယျ။ န ဟိ ကာရာပေန္တော ကရောန္တော နာမ ဟောတီတိ ဒေ်သီ စောဒနာ အနဝကာသာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နတ္ထိ သာမီ ပတိ ဇေတိဿာတိ **အသာမိကာ,** တံ အသာမိကံ, အနိဿရန္တိ အတ္ထော။ အနိဿရတာ စေတ္ထ ကာရာပနေနာတိ အာဟ **"ကာရေတာ အယကေန ဝိရဟိတ"**န္တိ။ **ဥဒ္ဒေသော** တိ ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗော။

တတ္ထာ တိ သာမိသိုံ ဘုမ္မဝစနန္တိ အာဟ **"တသ္မာ ကုဋိယာ"** တိ။ **ဒီဃသောတိ** နိဿက္ကဝစနန္တိ အာဟ **"ဒီဃတော"**တိ။ **ဗဟိကုဋ္ဋေ** တိ ကုဋ္ဋဿ ဗဟိ, ထုသေန မိဿကော ပိဏ္ဍော **ထုသပိဏ္ဍော,** တဿ ပရိယန္တော **ထုသပိဏ္ဍပရိယန္တော,** တေန, ထုသမိဿကမတ္တိကာပိဏ္ဍပရိယန္တေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ထုသပိဏ္ဍဿုပရိ သေတကမ္မံ ပန အဗ္ဗောဟာရိကံ။ အဗ္ဘန္တရေ ဘဝတေ **အဗ္ဘန္တရိမော,** တေန။ **ယတ္ထာ** တိ ယဿံ ကုဋိယံ။ **ပမာဏ ယုတ္တော**တိ ပကတိဝိဒတ္ထိယာ နဝဝိဒတ္ထိပမာဏော။ "တိရိယံ သတ္တန္တရာ"တိ (ပါရာ. ၃၄၈) ဥက္ကံသတော ပမာဏ ဿ ဝုတ္တတ္တာ **"ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ စတုဟတ္ထဝိတ္ထာရာ န ဟောတီ"** တိ ဝုတ္တံ။

သောခေတ္တတတိ သမတလသီမမဏ္ဍလသဒိသံ ကတ္တ။ **ပဒဘာဇနေ ဝုတ္တနယေန သင်္ဃံ တိက္ခတ္တုံ ယာစိတ္တ တ**တိ "သင်္ဃံ ဥပသင်္ကမိတ္ဘ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတ္ဘ ဝုမာနံ ဘိက္ခူနံ ပါဒေ ဝန္ဒိတ္ဘ ဥက္ကုဋိကံ နိသီဒိ တ္ဘ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဟေတ္ဘ ဧဝမဿ ဝစနီယော 'အဟံ, ဘန္တေ, သညာစိကာယ ကုဋိံ ကတ္တုကာမော အသာမိကံ အ တ္တုဒ္ဒေသံ, သောဟံ, ဘန္တေ, သင်္ဃံ ကုဋိဝတ္ထုဩလောကနံ ယာစာမီ'"တိ (ပါရာ. ၃၄၉) ပဒဘာဇနေ ဝုတ္တနယေန တိ က္ခတ္တုံ ယာစိတ္ဘ။ **သဗ္ဗေဝ တ သမ္မတာ** တိ ပဒဘာဇနီယံ (ပါရာ. ၃၅၀) ဝုတ္တေန ဉတ္တိဒုတိယကမ္မေန, အပ လောကနကမ္မဝသေန တ သဗ္ဗေဝ သမ္မတာ။ **ဝတ္ထုံ** တိ ကုဋိဝတ္ထုံ။ **အနာရမ္ဘ** န္တိ အနုပဒ္ဒဝံ။ ပရိတော ကမတိ ဂစ္ဆတိ တ္တောတိ **ပရိက္ကမနံ,** တေန သဟ ဝတ္တတီတိ **သပရိက္ကမနံ,** သဉပစာရန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"တေဟိ ဘိက္ခူ ဟီ"**တိအာဒိ။

ကိပိလ္လိကာဒီန န္တိ တ္တေ **ကိပိလ္လိကာ** (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၃၅၃) နာမ ရတ္တကာဠပိင်္ဂလာဒိဘေဒာ ယာ ကာစိ, တာ အာဒိ ယေသံ တာနိ **ကိပိလ္လိကာဒီနိ,** တေသံ။ **အာဒိသဒ္ဒေန** ဥပစိကာဒီနံ သင်္ဂဟဏံ။ **အာသယော**တိ နိဗဒ္ဓဝသနဋ္ဌာ နံ, သော အာဒိ ယေသံ တေ **အာသယာဒယော,** တေဟိ။ **အာဒိသဒ္ဒေန** စေတ္ထ နိဿိတဿ ဂဟဏံ။ **သောဠသဟိ ဥပဒ္ဒ ဒဝေဟီ**တိ "ကိပိလ္လိကာနံ တ အာသယော ဟောတိ, ဥပစိကာနံ တ ဥန္ဒူရာနံ တ အဟီနံ တ ဝိစ္ဆိကာနံ တ သတပဒီနံ တ ဟတ္ထီနံ တ အဿာနံ တ သီဟာနံ တ ဗျဂ္ဃာနံ တ ဒီပီနံ တ အစ္ဆာနံ တ တရစ္ဆာနံ တ ယေသံ ကေသဉ္စိ တိရစ္ဆာ နဂတာနံ ပါဏာနံ တ အာသယော ဟောတိ, ပုဗ္ဗဏ္ဏနိဿိတံ တ ဟောတိ, အပရဏ္ဏအဗ္ဘာဃာတအာဃာတနသုသာ နဥယျာနရာဇဝတ္ထုဟတ္ထိသာလာအဿသာလာဗန္ဓနာဂါရပာနာဂါရသူနရစ္ဆာစစ္စရသဘာသံသရဏနိဿိတံ တ ဟောတီ"တိ (ပါရာ. ၃၅၃) ဧဝံ ဝုတ္တေဟိ သောဠသဟိ ဥပဒ္ဒဝေဟိ။ တတ္ထ စ **အဗ္ဘာဃာတံ** (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၃၅၃) နာမ ကာရဏာဃရံ။ **အာဃာတနံ** နာမ ဓမ္မဂန္ဓိကာ။ **သုသာန**န္တိ မဟာသုသာနံ။ **သံသရဏံ** နာမ အနိဗ္ဗိဇ္ဈဂမနီယော ဂတပ စ္စာဂတမဂ္ဂေါ။

အာဝိဇ္ဈိတုံ သက္ကုဏေယျတာယာ တိ ဆိန္နတဋ္ဌာဒီနမဘာဝတော အနုပရိယာယိတုံ သက္ကုဏေယျတာယ။ **တေန ဘိက္ခုနာ**တိ ကုဋိကာရကေန ဘိက္ခုနာ။ **ယာစိတေဟီ**တိ "ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတ္ဘ ဝုမာနံ ဘိက္ခူနံ ပါဒေ ဝ န္ဒိတ္ဘ ဥက္ကုဋိကံ နိသီဒိတ္ဘ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဟေတ္ဘ ဧဝမဿ ဝစနီယော 'အဟံ, ဘန္တေ, သညာစိကာယ ကုဋိံ ကတ္ တုကာမော အသာမိကံ အတ္တုဒ္ဒေသံ, သောဟံ, ဘန္တေ, သင်္ဃံ ကုဋိဝတ္ထုဒေသနံ ယာစာမီ'"တိ (ပါရာ. ၃၅၁) တိက္ခတ္ တုံ ယာစိတေဟိ။ **ဉတ္တိဒုတိယေန ကမ္မေနာ** တိ –

> "သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော, အယံ ဣတ္ထန္နာမော ဘိက္ခု သညာစိကာယ ကုဋိံ ကတ္တုကာမော အသာမိကံ အတ္တုဒ္ဒေသံ, သော သင်္ဃံ ကုဋိဝတ္ထုဒေသနံ ယာစတိ။ ယဒိ သင်္ဃဿ ပတ္တကလ္လံ, သင်္ဃော ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ကုဋိဝတ္ထုံ ဒေသေယျ။ သော ဉတ္တိ။ သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော, အယံ ဣတ္ထန္နာမော ဘိက္ခု သညာစိကာယ ကုဋိံ ကတ္တုကာမော အသာမိကံ အတ္တုဒ္ဒေသံ, သော သင်္ဃံ ကုဋိဝတ္ထု ဒေသနံ ယာစတိ။ သင်္ဃော ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ကုဋိဝတ္ထုံ ဒေသေတိ, ယဿာယသ္မတော ခမတိ ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ကုဋိဝတ္ထုဿ ဒေသနာ, သော တုဏှဿ။ ယဿ နက္ခမတိ, သော ဘာသေယျ

ယ။ ဒေသိတံ သင္ဃေန ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ကုဋိဝတ္ထု, ခမတိ သင္ဃဿ, တသ္မာ တုဏှီ, ဧဝမေတံ ဓာရယာမီ''တိ –

ဧဝံ ပဒဘာဇနေ ဝုတ္တေန ဉတ္တိဒုတိယေန ကမ္မေန။ **အာဝဋ္ဋိကာ** နာမ အာဝဋ္ဋိရဋ္ဌေ ဇာတာ အရကာ, တေ ပဗ္ဗဇိတကာလေပိ ''အာဝဋ္ဋိကာ''တွေဝ ပညာယိံသု။ တေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **အာဝဋ္ဋိကေ ဘိက္ခူ''** တိ။ **လေပေ ဃဋ္ဋိတေ**တိ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၂.၃၅၃) အန္တောလေပေ တ အန္တောလေပေန သဒ္ဓိံ ဘိတ္တိပါဒေ ဆဒနပါဒေ ကောဗဒ္ဓံ ကတ္ဝာ ဃဋ္ဋိတေ, ဗဟိလေပေ တ ဗဟိလေပေန သဒ္ဓိံ ဃဋ္ဋိတေ။ **ဒွေဝ စ ဒုက္ကဋာနိ** သာရမ္ဘအပရိက္ကမနဝသေန။ **ဥဘယဝိပန္နာ** တိ ဥဘယေဟိ ဒေသနာပမာဏေဟိ ဝိပန္နာ ဝိရဟိတာ ဥဘယဝိပန္နာ, အဒေသိတဝတ္ထုကာ ပမာဏာတိက္ကန္တာတိ အတ္ထော။ **တသ္မိန္တိ** ဒွတ္တရဗန္ဓေ တ တတပာနေ တ။ **လေပေ န ဃဋ္ဋိယတီ**တိ ပုဗ္ဗေ ဒိန္နလေပေ ဒွတ္တရဗန္ဓေန တ တတပာနေန တ သဒ္ဓိံ န ဃဋ္ဋိယတိ, ကောဗဒ္ဓံ ဟုတ္ဝာ န တိဋ္ဌတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တန္တိ** ဒွတ္တရဗန္ဓံ တ တတပာနံ တ ပရာမသတိ။ **ပဌမမေတ**တိ လေပကိစ္စဿ နိဋ္ဌိတတ္တာ ဒွတ္တရဗန္ဓတတပာနာနံ ဌပနတော ပုဗ္ဗေယေဝ, လေပဿ နိဋ္ဌိတက္ခဏေယေဝ တတိ အဓိပ္ပာယော။ ''ဘိက္ခု ကုဋိံ ကရောတိ ဒေသိတဝတ္ထုကံ ပမာဏိကံ သာရမ္ဘံ သပရိက္ကမနံ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿ။ ဘိက္ခု ကုဋိံ ကရောတိ ဒေသိတဝတ္ထုကံ ပမာဏိကံ အနာရမ္ဘံ အပရိက္ကမနံ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ''တိ (ပာရာ. ၃၅၅) ပဒဘာဇနီယံ ဝုတ္တတ္တာ **''ကေဝလံ သာရမ္ဘာယာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝိပ္ပကတ** န္တိ အနိဋ္ဌိတံ။ **အညဿ ဒဒတော စာ**တိ အညဿ ပုဂ္ဂလဿ တ သင္ဃဿ တ ဒဒတော စ။ **ဂုဟာ** နာမ ဣဋ္ဌကဂုဟာ တ သိလာဂုဟာ တ အရုဂုဟာ တ ဘူမိဂုဟာ တ။ **တိဏကုဋိ** နာမ သတ္တဘူမိကောပိ ပာသာဒော တိဏစ္ဆဒနော ''တိဏကုဋိကာ''တိ ဝုစ္စတိ။ **အညဿ္သာ**တိ အာစရိယဿ တ ဥပဇ္ဈာယဿ တ သင္ဃဿ တ။ **တသာကရံ ဌပေတွာ**တိ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၂.၃၆၄) အတ္တနော ဝသနတ္ထာယ တသာကရံ ဌပေတွာ။ **ဥပေါသထာဂါရာဒီသူ**တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**သဒ္ဒေန ဇန္တာဃရဘောဇနသာလာ အဂ္ဂိသာလာနံ ဂဟဏံ။ **ဟေဋ္ဌိမပမာဏသမ္ဘဝေ** တိ စတုဟတ္ထဝိတ္ထိဏ္ဏတာ။ **အဒေသာပေတွာ ကရောတော**တိ ဝတ္ထုံ အဒေသာပေတွာ ပမာဏာတိက္ကန္တံ, ပမာဏယုတ္တံ တ ကရောတော။ ဧတ္ထ စ ဝတ္ထုနော အဒေသာပနံ **အကိရိယာ**။ ကုဋိကရဏံ **ကိရိယာ**။

ကုဋိကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. ဝိဟာရကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

မဟန္တ္ပံ လာတိ ဂဏှာတီတိ **မဟလ္လကော,** တံ မဟလ္လကံ။ ယော စ ယံ ဂဏှာတိ, သော တဿ အတ္ထီတိ အာဟ **''မဟန္တဘာဝေ တေဿ အတ္ထိ** တိ **မဟလ္လကော''** တိ။ သော စ မဟန္တဘာဝေ ကေန, ကုတော စာတိ အာဟ **''သသာမိကဘာဝေနာ''**တိအာဒိ။ န ကေဝလံ သသာမိကဘာဝေနေဝတိ အာဟ **''ယသ္မာ တ''** တိအာဒိ။ ယဒိ ဧဝံ အထ ကသ္မာ ''မဟလ္လကော နာမ ဝိဟာရော သသာမိကော ဝုစ္စတီ''တိ (ပာရာ. ၃၆၇) ဧတ္တကမေဝ ပဒဘာဇနေ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **''ယသ္မာ ပနာ''** တိအာဒိ။ ဝိဟရန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဝိဟာရော,** အာဝာသော။ မာတိကာယံ **ဘိက္ခူ တ အနဘိနေယျာ**တိ ဧတ္ထ **တ**-သဒ္ဒော ''အယံ တ သော မဟာနာဂေ''တိအာဒီသု ဝိယ အဝဓာရဏတ္ထော။

ကောသမ္ဗိယ န္တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၃၆၅) ဧဝံနာမကေ နဂရေ။ တဿ ကိရ နဂရဿ အာရာမပေါက္ခရဏီအာဒီသု တေသု တေသု ဌာနေသု ကောသမ္ဗရုက္ခာဝ ဥဿန္နာ အဟေသုံ, တသ္မာ တံ ''ကောသမ္ဗီ''တိ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။ ''ကုသုမ္ဗဿ နာမ ဣသိနော အဿမတော အဝိဒူရေ မာပိတတ္တာ''တိ ဧကေ။ **ဆန္နတ္ထေရဲ အာရဗ္ဘာ** တိ ယော အဘိနိက္ခမနကာလေ သဒ္ဓိံ နိက္ခန္တော, ယဿ စ သတ္ထာရာ ပရိနိဗ္ဗာနကာလေ ဗြဟ္မဒဏ္ဍော (စူဠဝ. ၄၄၅) အာဏတ္တော, တံ ဆန္နတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ။ **စေတိယရုက္ခန္တိ** စိတ္တီကတဋ္ဌေန **စေတိယံ,** ပူဇာရဟာနံ ဒေဝဋ္ဌာနာနမေတံ အဓိဝစနံ, ''စေတိယ''န္တိ သမ္မတံ ရုက္ခံ **စေတိယရုက္ခံ** ။ ဝတ္ထုနော အဒေသနာယ အာပဇ္ဇနတော **''အကိရိယမတ္တတော သမုဋ္ဌာနဘာဝေ''**တိ ဝုတ္တံ။ **မတ္တ**-သဒ္ဒေန ကိရိယတော သမုဋ္ဌာနတံ ပဋိက္ခိပတိ။ ကေစိ ပန ''ဝတ္ထုအဒေသနာယ, ကုဋိကရဏေန စ သမုဋ္ဌာနတော ကိရိယာကိရိယတော သမုဋ္ဌာတီ''တိ ဝဒန္တိ။ ပမာဏနိယမာဘာဝတော ဝိသေသော။

ဝိဟာရကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဒူသိယတီတိ **ဒုဋ္ဌော,** ဒူသေတိ ပရံ ဝိနာသေတီတိ **ဒေါသော**။ တေနာဟ **“ဒူသိတော စေဝါ”**တိအာဒိ။ ဣဒါနိ “ဒူသိတော စေဝ ဒူသကော စာ”တိ ဣမိနာ သင်္ခေပေန ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိတ္ထာရေတွာ ဒဿေတုံ **“ဥပ္ပန္နေ ဟိ ဒေါသေ”**တိအာဒိမာဟ။ **ပကတိဘာဝံ ဇဟာပိတော**တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၃၈၅-၃၈၆) သောမ္မဘာဝံ ဇဟာပိတောတိ အတ္ထော, ဝိကာရမာပာဒိတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အာကာရနာနတ္တေနာ**တိ ဒူသိတာကာရဿ စေဝ ဒူသကာကာရဿ စာတိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ အာကာရာနံ နာနာဘာဝေန။ **နပ္ပတီတော**တိ ပီတိသုခါဒီဟိ န အဘိဂတော အနုပဂတော, န ဥပဂတောတိ အတ္ထော။ ယော စ ပီတိသုခါဒီဟိ အနုပဂတော, သော တေဟိ ဝဇ္ဇိတော နာမ ဟောတီတိ အာဟ **“ပီတိသုခါဒီဟိ ဝိဝဇ္ဇိတော”**တိ။ ယော စ တေဟိ ဝဇ္ဇိတော, န သော တေဟိ အဘိသဋ္ဌော နာမ ဟောတီတိ အာဟ **“န အဘိသဋ္ဌော”**တိ, ပီတိသုခါဒီဟိ န ပတ္ထဋ္ဌောတိ အတ္ထော။ နာဿ မူလန္တိ **အမူလကံ**။ တံ ပန အမူလကတ္တံ ယသ္မာ စောဒကဝသေန အဓိပ္ပေတံ, န စုဒိတကဝသေန, တသ္မာ တဒတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ယံ စောဒကေနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ယန္တိ** ပာရာဇိကံ။ **တေန္တိ** စုဒိတကဿ အာပန္နာနာပန္နတ္တံ။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ သိက္ခာပဒေ။

ဣဒါနိ အတ္တနာ ဝုတ္တမေဝ ဒိဋ္ဌာဒိံ ဝိဝရိတုံ **“ဧတ္ထ စာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တထေဝါ**တိ “ပသာဒသောတေန ဝါ ဒိဗ္ဗသောတေန ဝါ”တိ ဣမမတ္ထံ အတိဒိသတိ။ **ပရိသင်္ကိတံ** (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၂.၃၈၅-၃၈၆) ပန တိဝိဓံ ဒိဋ္ဌပရိသင်္ကိတံ, သုတပရိသင်္ကိတံ, မုတပရိသင်္ကိတန္တိ။ တတ္ထ ဘိက္ခုဉ္စ မာတုဂါမဉ္စ တထာရူပေ ဌာနေ ဒိသွာ “အဒ္ဓါ ဣမေဟိ ကတ”န္တိ ဝါ “ကရိဿန္တီ”တိ ဝါ ပရိသင်္ကိတံ, ဣဒံ **ဒိဋ္ဌပရိသင်္ကိတံ** နာမ။ အန္ဓကာရေ ဝါ ပဋိစ္ဆန္နောကာသေ ဝါ ဘိက္ခုဿ စ မာတုဂါမဿ စ ဝစနံ သုတွာ ဒုတိယဿ အတ္ထိဘာဝံ အဇာနတော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန ပရိသင်္ကိတံ, ဣဒံ **သုတပရိသင်္ကိတံ** နာမ။ ဓုတ္တေဟိ ဣတ္ထီဟိ သဒ္ဓိံ ပစ္စန္တဝိဟာရေ မဏ္ဍပေ ဝါ သာလာဒီသု ဝါ ပုပ္ဖဂန္ဓမံသသုရာဒီနိ အနုဘဝိတွာ ဂတဋ္ဌာနံ ဒိသွာ “ကေန နု ခေါ ဣဒံ ကတ”န္တိ ဝီမံသန္တေန တတ္ထ ကေနစိ ဘိက္ခုနာ ဂန္ဓာဒီဟိ ပူဇာ ကတာ ဟောတိ, ဘေသဇ္ဇတ္ထာယ အရိဋ္ဌော ဝါ ပီတော, သော တဿ ဂန္ဓံ ဃာယိတွာ “အယံ သော ဘဝိဿတီ”တိ ပရိသင်္ကိတံ, ဣဒံ **မုတပရိသင်္ကိတံ** နာမ။ ဧဝံ တိဝိဓဿ ပရိသင်္ကိတဿ အဘာဝတော **အပရိသင်္ကိတံ**။ တေနာဟ **“ဒိဋ္ဌသုတမုတဝသေန စေတသာ အပရိသင်္ကိတ”**န္တိ။ တဉ္စ ပနေတံ ဒိဋ္ဌာဒိကံ န ကေဝလံ အတ္တနော ဝါတိ အာဟ **“အတ္တနော ဝါ ပရဿ ဝါ”**တိ။ ယသ္မာ “တွံ ပဏ္ဍကော”တိအာဒိဝစနေနာပိ စောဒယတော အာပတ္တိယေဝ, တသ္မာ **“ဘိက္ခုနော အနုရူပေသု ဧကူနဝီသတိယာ အညတရေနာ”**တိ ဝုတ္တံ။ ယဒိ ဧဝံ အထ ကသ္မာ ပဒဘာဇနေ “ပာရာဇိကေန ဓမ္မေနာတိ စတုန္နံ အညတရေနာ”တိ (ပာရာ. ၃၈၆) ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ပဒဘာဇနေ ပနာ”**တိအာဒိ။ ဥပသဂ္ဂနိပါတာနံ ဝါစကသဒ္ဒသန္နိဓာနေ တဒတ္ထဇောတနဘာဝေန ပဝတ္တနတော **“ဓံသေယျာ”**တိ ဝုတ္တံ။ **ဓံသနဉ္စေတ္ထ** အဘိဘဝနံ။ တေနာဟ **“အဘိဘဝေယျာ”**တိ။ **“တွံ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝီ”တိအာဒိနာ နယေန ပဝတ္တာ**တိ “တွံ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိ, အဒိန္နံ အာဒိယိ, မနုဿံ ဃာတယိတ္ထ, အဘူတံ အာရောစယိတ္ထာ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တာ။ ဧတ္ထ စ “အဿမဏောသီ’တိ အဝန္ဒနကာရဏဿ အဝုတ္တတ္တာ အန္တိမဝတ္ထုံ အဇ္ဈာပန္နော န ဝန္ဒိတဗ္ဗော”တိ ဝဒန္တိ, တံ န ဂဟေတဗ္ဗံ အဝန္ဒိယေသု အန္တိမဝတ္ထုံ အဇ္ဈာပန္နဿ အဝုတ္တတ္တာ, “ပစ္ဆာ ဥပသမ္ပန္နေန ပုရေ ဥပသမ္ပန္နော ဝန္ဒိယော”တိ (ပရိ. ၄၆၈) ဝုတ္တတ္တာ စ။ ဣဒံ ပန အတ္တနာ ဝတ္တဗ္ဗံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။

သမီပေတိ ဒွါဒသဟတ္ထပမာဏေ ပဒေသေ။ သိက္ခာပစ္စက္ခာနမေဝ ဟိ ဟတ္ထမုဒ္ဒါယ သီသံ န ဧတိ, ဣဒံ ပန အနုဒ္ဓံသနံ, အဘူတာရောစနဉ္စ ဧတိယေဝ။ တေနာဟ **“ဟတ္ထမုဒ္ဒါယ ဧဝ ဝါ”**တိ။ **ဗြဟ္မစရိယာ**တိ ဗြဟ္မံ သေဋ္ဌံ ပသတ္ထံ စရိယန္တိ **ဗြဟ္မစရိယံ,** ဗြဟ္မူနံ ဝါ သေဋ္ဌာနံ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓအရိယသာဝကာနံ, ဗြဟ္မာနဉ္စ စရိယန္တိ **ဗြဟ္မစရိယံ,** တမှာ ဗြဟ္မစရိယာ။ တေနာဟ **“သေဋ္ဌစရိယာ”**တိ။ **သာဓု ဝတဿာ**တိ ကေနစိ ဘဒ္ဒကံ ဘဝေယျ။ “တဇ္ဇနီယကမ္မာဒိသတ္တဝိဓမ္ပိ ကမ္မံ ကရိဿာမာ”တိ အာပတ္တိယာ စောဒေန္တဿ အဓိပ္ပာယော **ကမ္မာဓိပ္ပာယော**။ “အာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာပေဿာမာ”တိ အဓိပ္ပာယော **ဝုဋ္ဌာနာဓိပ္ပာယော**။ **အနုဝိဇ္ဇနာဓိပ္ပာယော**တိ ဝီမံသနာဓိပ္ပာယော, ဥပပရိက္ခာဓိပ္ပာယော။ **အနုဝိဇ္ဇကေနာ**တိ သင်္ဃမဇ္ဈေ ဩတိဏ္ဏံ အဓိကရဏံ ဝိနိစ္ဆိနိတုံ နိသိန္နေန ဝိနယဓရေန။ **ကိံ တေ ဒိဋ္ဌန္တိ** တယာ ကိံ ဒိဋ္ဌံ, ပဌမံ ပာရာဇိကံ အဇ္ဈာပဇ္ဇန္တော ဒိဋ္ဌော, ဒုတိယံ တတိယံ စတုတ္ထံ ပာရာဇိကံ အာပဇ္ဇန္တော ဒိဋ္ဌောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန “ကိန္တိ တေ ဒိဋ္ဌံ, ကဒါ တေ ဒိဋ္ဌံ, ကတ္ထ တေ ဒိဋ္ဌ”န္တိ ဣမံ နယံ သင်္ဂဏှာတိ။

သမနတ္ထာယ ပဝတ္တမာနေဟိ သမထေဟိ အဓိကာတဗ္ဗန္တိ **အဓိကရဏံ**။ ယထာ ဟိ သမနဝသေန သမထာနံ ဝိဝါဒါဒီသု အဓိကတဘာဝေါ, ဧဝံ ဝိဝါဒါဒီနံ တေဟိ အဓိကတ္တဗ္ဗတာတိ။ တေနာဟ **“သမထေဟိ အဓိကရဏီယဘာဝေ**

နာ”တိအာဒိ။ ဣမိနာ ဟိ အဓိကရဏသဒ္ဒဿ ကမ္မသာဓနတာ ဝုတ္တာ။ **အဓိကရဏန္တိ** ဝိတအာဓိကရဏံ အနုတအာဓိကရဏံ အာပတ္တာဓိကရဏံ ကိစ္စာဓိကရဏန္တိ စတုဗ္ဗိဓံ အဓိကရဏံ။ ဝိတအာဒီနိ အဓိကရဏာနိ သမေန္တိ ဝူပသမေန္တီတိ **သမထာ,** သမ္မုခါဝိနယာဒယော။ အထ တ အဓိကရိယန္တိ ဧတ္ထာတိ **အဓိကရဏံ**။ ကေ အဓိကရိယန္တိ? သမထာ။ ကထံ အဓိကရိယန္တိ? သမနဝသေန။ အဓိကရဏံ သမေန္တိ ဝူပသမေန္တီတိပိ **သမထာ**တိ ဧဝမ္ပေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အာပတ္တာဓိကရဏံ ဌပေတွာ သေသာဓိကရဏာနိ စောဒနာယ အဘာဝတော **“ဣဒံ ပန ဟရာဇိကသင်္ခာတံ အာပတ္တာဓိကရဏမေဝ အဓိပ္ပေတ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ အာပတ္တိယေဝ အဓိကရဏံ **အာပတ္တာဓိကရဏံ။ အနုဒ္ဓံသိတက္ခဏေ ယေဝ သင်္ဃာဒိသေသော,** သော စ တင်္ခဏေယေဝ ဇာနာတီတိ အဓိပ္ပါယော။

မေတ္တိယဘူမဇကေ တိ မေတ္တိယဉ္စ ဘူမဇကဉ္စ။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာနံ အဂ္ဂပုရိသာ ဧတေ။ **သုဒ္ဓံ တ** တိ ဟရာဇိကမနာပန္နံ တ။ **“သစေ သော တင်္ခဏေယေဝ ဇာနာတီ”** တိ ဣမိနာ အာဝဇ္ဇနသမယမာဟ။ တင်္ခဏေယေဝ ဇာနနံ နာမ ဒုက္ကရံ, သမယေန အာဝဇ္ဇိတွာ ဉာတေ ပန ဉာတမေဝ ဟောတိ။ ပစ္ဆာ စေ ဇာနာတိ, သီသံ န ဧတိ။ သိက္ခာပစ္စက္ခာနအဘူတာရောစနဒုဋ္ဌုလ္လတစာအတ္တကာမဒုဋ္ဌအောသဘူတာရောစနသိက္ခာပအနီတိ သဗ္ဗာနေဝ ဟိ ဣမာနိ ဧကပရိစ္ဆေအနိ။ ယသ္မာ ပန ပရမ္မုခါ သတ္တဟိပိ အာပတ္တိက္ခန္ဓေဟိ ဝဒတော ဒုက္ကဋမေဝ, တသ္မာ **“ပရမ္မုခါ စောဒေန္တဿ ပန သီသံ န ဧတီ”**တိ ဝုတ္တံ။ **ဝုတ္တနယာပတ္တိယော** တိ “တစာယ တစာယာ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တနယာ သင်္ဃာဒိသေသဒုက္ကဋပတ္တိယော။ **တထေတ**တိ တစာယ တစာယေဝ။ **ဝဒန္တဿ** တိ သတ္တဟိပိ အာပတ္တိက္ခန္ဓေဟိ ဥပသမ္ပန္နံ သမ္မုခါ ဝဒန္တဿ။ **ဝုတ္တနယေနေတ** တိ တစာယ တစာယေဝ။ ဩကာသံ ကာရေတွာ ဥပသမ္ပန္နံ သမ္မုခါ ဝဒန္တဿ တစာယ တစာယ ဟာစိတ္တိယန္တိ အာဟ **“ဩကာသံ ကာရေတွာ ဝဒန္တဿ ဟာစိတ္တိယမေတ”** တိ။ **ဧဝ**သဒ္ဒေန ဒုက္ကဋံ နိဝတ္တိယတိ။ အသမ္မုခါ သတ္တဟိပိ အာပတ္တိက္ခန္ဓေဟိ ဝဒန္တဿ ဒုက္ကဋံ။ **သတ္တဝိဓမ္ပိ ကမ္မ** န္တိ တဇ္ဇနီယံ, နိယဿံ, ပဗ္ဗာဇနီယံ, ပဋိသာရဏီယံ, တိဝိဓဉ္စ ဥက္ခေပနီယန္တိ သတ္တဝိဓမ္ပိ ကမ္မံ။

ဥပေါသထံ တ ပတရဏံ တ ဌပေန္တဿ စ ဩကာသကမ္မံ နတ္ထီ တိ ဧတ္ထ ဥပေါသထတော ပုရေ တ ပစ္ဆာ တ ဌပိတောပိ အဋ္ဌပိတော ဟောတိ။ ခေတ္တေ ဌပိတော ပန ဌပိတော ဟောတိ, တသ္မာ “သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော, အဇ္ဇုပေါသထော ပန္နရသော, ယဒိ သင်္ဃဿ ပတ္တကလ္လံ, သင်္ဃော ဥပေါသထံ ကရေယျာ”တိ ဧတ္ထ ယာဝ **ရေ**-ကာရံ ဘဏတိ, တာဝ ဌပေတဗ္ဗော, ဣဒံ ခေတ္တံ။ **ယျ**-ကာရေ ပန ဝုတ္တေ ဌပေန္တေန ပစ္ဆာ ဌပိတော နာမ ဟောတိ ။ “သုဏာတု မေ”တိ အနာရဒ္ဓေ ဌပေန္တေန ပုရေ ဌပိတော ဟောတိ။ ပတရဏာဋ္ဌပနံ ပန သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကံ, ပုဂ္ဂလိကဉ္စာတိ ဒုဝိဓံ။ တတ္ထ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကေ “သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော။ပေ။ သင်္ဃော တေတစိကံ ပတရေယျာ”တိ **သု**-ကာရတော ယာဝ **ရေ**-ကာရော, တာဝ အပရိယောသိတာဝ ဟောတိ ပတရဏာ, ဧတ္ထန္တရေ ဧကပဒေပိ ဌပေန္တေန ဌပိတာ ဟောတိ ပတရဏာ။ **ယျ**-ကာရေ ပန ပတ္တေ ပရိယောသိတာဝ ဟောတိ, တသ္မာ တတော ပဋ္ဌာယ ဌပေန္တေန အဋ္ဌပိတာ ဟောတိ။ ပုဂ္ဂလိကဋ္ဌပနေ ပန “သင်္ဃံ, ဘန္တေ, ပတရေမိ။ပေ။ တတိယမ္ပိ ဘန္တေ သင်္ဃံ ပတရေမိ ဒိဋ္ဌေန တ။ပေ။ ပဿန္တော ပဋိ”တိ (မဟာဝ. ၂၁၀) **သံ**-ကာရတော ယာဝ အယံ သဗ္ဗပစ္ဆိမော **ဋိ**-ကာရော, တာဝ အပရိယောသိတာဝ ဟောတိ ပတရဏာ, ဧတ္ထန္တရေ ဧကပဒေပိ ဌပေန္တေန ဌပိတာ ဟောတိ ပတရဏာ။ “ကရိဿာ မီ”တိ ဝုတ္တေ ပန ပရိယောသိတာ ဟောတိ, တသ္မာ “ကရိဿာမီ”တိ ဧတသ္မိံ ပဒေ သမ္ပတ္တေ ဌပိတာပိ အဋ္ဌပိတာ ဟောတိ။ ဧသေဝ နယော ဒွေဝတစိကဧကတစိကသမာနဝဿိကာသု။ ဧတာသုပိ ဟိ **ဋိ**-ကာရာဝသာနံယေဝ ဌပနက္ခေတ္တန္တိ။ တေနာဟ **“ဌပနက္ခေတ္တံ ပန ဇာနိတဗ္ဗ”** န္တိ။ **ဩသန္နေ ဝတ္ထုသ္မိံ** န္တိ စောဒကေန အတ္တနာ ဝတ္တဗ္ဗေ ဝတ္ထုသ္မိံ သင်္ဃမဇ္ဈေ ဥအာဟဋေ။ **ဣဒ္ဓဉ္စ ဣဒ္ဓဉ္စ ကရောတီ** တိ ဟဏာတိပါတံ, အဒိန္နာဒါနဉ္စ ကရောတိ, ဇာတရူပရဇတဉ္စ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ။ **အသုကော စ အသုကော စ အဿမဏော, အနုဟာသကော** တိ အက္ကောသာဓိပ္ပါယေန ပရမ္မုခါ ဝဒန္တဿ ဒုက္ကဋံ, သမ္မုခါ ဝဒန္တဿ ပန ဟာစိတ္တိယမေဝ။ တေနာဟ **“သစေ ပန ဩဒိဿ နိယမေတွာ”** တိအာဒိ။ **သင်္ဃုပဂမန** န္တိ တေဟာရူပဂမနံ။

ဒုဋ္ဌအောသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. အညဘာဂိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အညဘာဂသ္သာ တိ အညကောဋ္ဌာသသ္သ, ယံ စောဒေတုကာမော, တသ္သ ဇာတိအာဒိတော အညသ္သ တိရစ္ဆာနဇာတိအာဒိကောဋ္ဌာသသ္သာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဣဒန္တိ** နပုံသကနိဒ္ဒေသေန ဆဂလကာဒိံ နိဒ္ဒိသတိ, အယံ ဆဂလကာဒိကောတိ အတ္ထော, အဓိကရဏသဒ္ဒာပေက္ခာယ တ နပုံသကနိဒ္ဒေသော, ဣဒံ ဆဂလကာဒိသင်္ခါတံ အဓိကရဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အညဘာဂေ တ**တိ တိရစ္ဆာနဇာတိအာဒိဘေဒေ အညော ကောဋ္ဌာသော တ။ **အသ္သာ** တိ ဆဂလကာဒိကသ္သ ။ **အညဘာဂိယံ** ဆဂလကာဒိ။ ဧတ္ထ စ "အညဘာဂသမ္ဗန္ဓိ အညဘာဂိယ"န္တိ ပဌမဝိဂ္ဂဟသ္သ အတ္ထော, "အညဘာဂဝန္တံ အညဘာဂိယ"န္တိ ဒုတိယဝိဂ္ဂဟသ္သ။ ဌပေတွာ ပန တိရစ္ဆာနဇာတိအာဒိကံ ပရမတ္ထတော ဝိသုံ ဆဂလကာဒိကေ အသတိပိ "ပဋိမာယ သရီရ"န္တိအာဒီသု ဝိယ အဘေဒေပိ ဘေဒကပ္ပနာယ ပဝတ္တလောကဝေါဟာရဝသေန **"အညဘာဂသ္သ ဣဒံ, အညဘာဂေ တ အသ္သ အတ္ထီ"** တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အဓိကရီယတိ ဧတ္ထာတိ **အဓိကရဏံ**။ တေနာဟ **"အာဓာရော ဝေဒိတဗ္ဗော"** တိ။ အာဓရီယတိ အသ္မိန္တိ **အာဓာရော,** ပတိဋ္ဌာနံ။ တေနာဟ **"ဝတ္ထု အဓိဋ္ဌာနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတီ"** တိ။

ဣဒါနိ "အညဘာဂသ္သ ဣဒ"န္တိအာဒိနာ သင်္ခေပေန ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝေဝလံ နယဒသ္သနတ္ထံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ အာဂတမေဝ ဂဟေတွာ ဝိဘဇန္တော **"ယော ဟိ သော"**တိအာဒိမာဟ။ တေန နနု အနာဂတေ ဇဝံ စောဒေန္တာနံ ဟပဘိက္ခူနံ လေသောကာသပိဒဟနတ္ထံ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ, န ပန မေတ္တိယဘူမဇကာနံ။ တေသဉ္ဟိ အာဒိကမ္မိကတ္တာ အနာပတ္တိ, တသ္မာ သာမညေန အတ္ထော ဝိဘဇိတဗ္ဗော။ န ပန "ယော ဟိ သော အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တော"တိအာဒိနာ ဝိသေသေနာတိ ဇေဒိသိ စောဒနာ အနဝကာသာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဟီ**တိ ကာရဏတ္ထေ နိပာတော, ယသ္မာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယ** န္တိ အတ္ထသ္သ ဥပ္ပတ္တိ အတ္ထုပ္ပတ္တိ, အတ္ထုပ္ပတ္တိယေဝ **အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ,** တသ္သံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ, သိက္ခာပဒသ္သ နိဒါနေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဆဂလကော**တိ သေတဆဂလကော။ **သော**တိ ဆဂလကော။ ဣမသ္သ ပန "ဟောတီ"တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ **အညသ္သ။ပေ။ ဆဂလကဘာဝသ္သ စာ** တိ "တိရစ္ဆာနဇာတိယာ စေဝ ဆဂလကဘာဝသ္သ စာ"တိ သင်္ခါတသ္သ အညသ္သ ဘာဂသ္သ ကောဋ္ဌာသသ္သ, ပက္ခသ္သာတိ အတ္ထော။

ကုတောယမညော, ယတော "အညသ္သ ဘာဂသ္သာ"တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"ယ္တယံ။ပေ။ တတော"**တိ။ တတ္ထ **မနုသ္သဇာတိ စေဝ ဘိက္ခုဘာဝေ စာ** တိ ယော အယံ ဘာဂေ ကောဋ္ဌာသော ပက္ခောတိ သမ္ဗန္ဓော, "မနုသ္သဇာတိ စေဝ ဘိက္ခုဘာဝေ စာ"တိ သင်္ခါတော ယော အယံ ဘာဂေ ကောဋ္ဌာသော ပက္ခောတိ အတ္ထော။ **တတော**တိ "မနုသ္သဇာတိ စေဝ ဘိက္ခုဘာဝေ စာ"တိ ဘာဂတော။ **သော တ အညဘာဂေ**တိ ယထာဝုတ္တတိရစ္ဆာနဇာတိဆဂလကဘာဝသင်္ခါတော သော အညဘာဂေ တ။ **အသ္သာ** တိ ဆဂလကသ္သ။ **အတ္ထီ** တိ ဥပလဗ္ဘတိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ အညဘာဂသ္သ ဆဂလကော ဟောတိ, ယသ္မာ စ သော တ အညဘာဂေ အသ္သ အတ္ထိ, တသ္မာ။ **အညဘာဂိယသင်္ခံ လဘတီ**တိ ဧတ္ထ "သော ယ္တယ"န္တိ ဣဓ သော-သဒ္ဒမေဝ အာနေတွာ သော အညဘာဂိယသင်္ခံ လဘတီတိ ယောဇေတဗ္ဗံ, "သော"တိ တ ဟဋ္ဌသေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **စ**-သဒ္ဒော သမုစ္စယတ္ထော။ သော ပန အဓိကရဏသဒ္ဒတော ပရံ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, "အဓိကရဏ"န္တိ စ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။ **တေသန္တိ** မေတ္တိယဘူမဇကာနံ။ **ဣမံ မယံ ဒဗ္ဗံ မလ္လပုတ္တံ နာမ ကရောမာ**တိ ဆဂလကံ အဇိကာယ ဝိပ္ပဋိပဇ္ဇန္တံ ဒိသွာတ "မယံ, အာဝုသော, ဣမံ ဆဂလကံ ဒဗ္ဗံ မလ္လပုတ္တံ နာမ ကရောမာ"တိ ဝဒန္တာနံ။ **နာမကရဏသညာယာ**တိ နာမကရဏသင်္ခါတာယ သညာယ။ ဧတ္ထာပိ "ယော သော"တိအာဒိကံ အာနေတွာ တသ္သာ နာမကရဏသညာယ ယော သော အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ "ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တော နာမာ"တိ ဆဂလကော ဝုတ္တော, သော ယသ္မာ အာဓာရော ဝတ္ထု အဓိဋ္ဌာနန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ဣဒါနိ ကထမေတံ ဝိညာယတိ "အဓိကရဏ"န္တိ စေတ္ထ အာဓာရော ဝေဒိတဗ္ဗော, န ဝိဝါဒါဓိကရဏာဒီသု အညတရန္တိ အနုယောဂံ သန္ဓာယာဟ **"တဉှိ သန္ဓာယာ"** တိအာဒိ။ တတ္ထ **တန္တိ** တသ္သာ နာမကရဏသညာယ အဓိဋ္ဌာနဘူတံ ဆဂလကံ ပစ္စာမသတိ။ ဝိဝါဒါဓိကရဏာဒီသု အညတရံ သန္ဓာယ န ဝုတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ ကာရဏံ ပုစ္ဆတိ **"ကသ္မာ"** တိ။ ကာရဏမာဟ **"အသမ္ဘဝတော"** တိ။ ဣဒါနိ တမေဝ အသမ္ဘဝံ ဟာကဋံ ကတွာတ ဒသ္သေတုံ **"န ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ န ဟိ ဥပါဒိယိံသူတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဥပါဒိယိံသူ**တိ ဂဏှိံသု။ ကိံ စတုန္နံ အဓိကရဏာနမ္ပိ လေသော အတ္ထိ, ယေနေဝံ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"န စ စတုန္နံ အဓိကရဏာန"** န္တိအာဒိ။ ဣဒါနိ တမေဝ သမတ္ထေတုံ **"ဇာတိလေသာဒယော ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဇာတိယေဝ လေသော **ဇာတိလေသော**။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန နာမလေသာဒီနံ ဂဟဏံ။ ဟောတိ စေတ္ထ –

“လောသာ ဇာတိနာမကေတ္တ-လိင်္ဂပတ္တိဝသာပိ စ။
ပတ္တစီဝရုပဇ္ဈာယာ-စရိယာတသဝသာ ဒသာ”တိ။

အာပတ္တိလေသော နာမ လဟုကံ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇိတွာ ဒိသွာ ဟောတိ။ တထေ့ ဟရာဇိကေန စောဒေတိ “အဿမဏောသိ, အသက္ယပုတ္တိယောသီ”တိ, အာပတ္တိ တစာယ တစာယ သင်္ဃာဒိသေသဿာတိ (ဟရာ. ၃၉၆) ဧဝံ အာပတ္တိလေသမ္ပိ ပုဂ္ဂလသ္မိံယေဝ အာရောပေတွာ ဝုတ္တတ္တာ **“ပုဂ္ဂလာနံယေဝ လေသာ ဝုတ္တာ”** တိ ဝုတ္တံ ။ **တစ္ဆ “ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တော”တိ နာမ** န္တိ မေတ္တိယဘူမဇကေဟိ ဆဂလကဿ ကတံ တံ “ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တော”တိ နာမဋ္ဌ။ ဧဝံ အသမ္ဘာဝံ ဒဿေတွာတ က္လာအနိ က္လာမိနာဝ ပသင္ဂေန ဒေသလေသသဒ္ဒာနံ အတ္ထံ သံဝဏ္ဏေတုံ **“ဇွေထ စာ”** တိအာဒိမာဟ။ **ဇွေထ** တိ ဧတေသု ဒွိသု ဒေသလေသေသု။ **ဒေသော** နာမ ဇာတိအာဒိဘေအေ တေဟာရော။ တေနာဟ **“ဇာတိအာဒီသူ”**တိအာဒိ။ **အညမ္ပိ ဝတ္ထု** န္တိ ယသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ ပတိဋ္ဌိတံ, တံ မုဋ္ဌိတွာတ အညမ္ပိ ဝတ္ထုံ။ ကထံ သိလိဿတီတိ အာဟ **“တေဟာရမတ္တေနေတ”** တိအာဒိ, တေဟာရမတ္တေနေဝ, န တု အတ္ထတောတိ အဓိပ္ပာယော။ **“ဤသကံ အလ္လီယတီ”** တိ က္လာမိနာ “လေသော”တိ လိသ အလ္လီဘာဝေတိ က္လာမဿ ရူပန္တိ ဒဿေတိ။ ကိဋ္ဌာပိ ဒေသလေသာနံ ဝုတ္တနယေန ဗျဥ္ဇနတော နာနာကရဏံ အတ္ထိ, အတ္ထတော ပန နတ္ထီတိ အာဟ **“ဇာတိ အာဒီနံယေဝ အညတရကောဋ္ဌာသဿေတံ အဓိဝစန”**န္တိ။

ယဒိ ပန နာမကရဏသညာယ အာဓာရဘူတံ ဆဂလကံ သန္ဓာယ “အညဘာဂိယဿ အဓိကရဏဿာ”တိ ဝုတ္တံ, အထ ကသ္မာ ပဒဘာဇနေ တံ အဝိဘဇိတွာတ “အညဘာဂိယဿ အဓိကရဏဿာတိ အာပတ္တညဘာဂိယံ တ ဟောတိ အဓိကရဏညဘာဂိယံ တ”တိအာဒိ (ဟရာ. ၃၉၃) ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ပဒဘာဇနေ ပနာ”**တိအာဒိ။ **တန္တိ** အာဓာရသင်္ခါ တံ အဓိကရဏံ။ **အာဝိဘူတံ** ဟာကဋံ။ **အတ္ထုဒ္ဓါရဝသေနာ** တိ တေန ဝတ္တဗ္ဗအတ္ထာနံ ဥဒ္ဓရဏဝသေန။ နနု စ “အတ္ထမတ္တံ ပတိ သဒ္ဒါ အဘိနိဝိသန္တီ”တိ န ဧကေန သဒ္ဒေန အနေကတ္တာ အဘိဓီယန္တီတိ? သစ္စမေတံ သဒ္ဒဝိသေသေ အပေက္ခိတေ, တေသံ တေသံ ပန အတ္ထာနံ အဓိကရဏသဒ္ဒဝစနီယတာသာမညံ ဥပာဒာယ ဝုစ္စမာနော အယံ ဝိစာရော အဓိကရဏသဒ္ဒဿ အတ္ထုဒ္ဓါရောတိ ဝုတ္တော။ တေနေတဟ **“အဓိကရဏန္တိ ဝစနသာမညတော အတ္ထုဒ္ဓါရဝသေန ပဝတ္တာနိ စတ္တာရိ အဓိကရဏာနီ”**တိ။ **အညဘာဂိယတာ**တိ အညပက္ခိယတာ။ **တဗ္ဘာဂိယတာ** တိ တပ္ပက္ခိယတာ။ **အပာကဋာ** ပဒဘာဇနတော အညတ္ထ ဒဿိတဋ္ဌာနာဘာဝတော။ **အဝသာနေ အာပတ္တညဘာဂိယေန စောဒနဋ္ဌာ**တိ “ဘိက္ခု သင်္ဃာဒိသေသံ အဇ္ဈာပဇ္ဇန္တော ဒိသွာ ဟောတိ, သင်္ဃာဒိသေသေ သင်္ဃာဒိသေသဒိဋ္ဌိ ဟောတိ, တထေ့ ဟရာဇိကေန စောဒေတီ”တိအာဒိစောဒနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **“အဓိကရဏညဘာဂိယ”**န္တိ။ ကေမေကညဟိ အဓိကရဏံ က္လာတရေသံ တိဏ္ဏံ တိဏ္ဏံ အညဘာဂိယံ အညပက္ခိယံ အညကောဋ္ဌာသိယံ ဟောတိ ဝတ္ထုဝိသဘာဂတ္တာ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန “ကထံ အဓိကရဏံ အဓိကရဏဿ အညဘာဂိယ”န္တိအာဒိကော ပဒဝိဘာဂော သင်္ဂဟိတော။

ကိဋ္ဌိ ဒေသံ လေသမတ္တံ ဥပာဒာယာ တိ ဇွေထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တဿာပိ အသမ္ဘဝဒဿနပ္ပသင္ဂေန ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တတ္တာ **“သေသာ ဝိနိစ္ဆယကထာ အဋ္ဌမေ ဝုတ္တသဒိသာယေဝတ”** တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သေသာ ဝိနိစ္ဆယကထာ**တိ “ဟရာဇိကေနာတိ ဘိက္ခုနော အနုရူပေသု ဧကူနဝိသတိယာ အညတရေနာ”တိအာဒိကာ (ကင်္ခါ. အဋ္ဌ. ဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ) ဝိနိစ္ဆယကထာ။ **ဝုတ္တသဒိသာယေဝတ** တိ ဇွေထ က္လာမသ္မိံ သိက္ခာပဒေ ယာ ဝတ္တဗ္ဗာ, တေန သိက္ခာပဒေန သာဓာရဏဘူတာ သာ ဝုတ္တသဒိသာယေဝတတိ အဓိပ္ပေတာ, န အသာဓာရဏဘူတာ အပုဗ္ဗဝဏ္ဏနာယ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ တေနေတဟ **“အယံ ပနာ”**တိအာဒိ။ ပုရိမသ္မိံ သိက္ခာပဒေပိ တထာသညိနော အနာပတ္တိကတ္တာ **“က္လာမ စာ”**တိ ဝုတ္တံ။ **တထာသညိနောပီ**တိ “ဟရာဇိကံယေဝ အယံ အာပန္နော”တိ ဧဝံသညိနောပိ။ **က္လာတိ**သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော တ ပကာရတ္ထော တ။ တေန ကေနစိ ဘိက္ခုနာ အညော ကောစိ ခတ္တိယဇာတိကော ဟရာဇိကံ ဓမ္မံ အဇ္ဈာပဇ္ဇန္တော ဒိသွာ ဟောတိ, အထ သော အညံ အတ္တနော ဝေရိံ ခတ္တိယဇာတိကံ ဘိက္ခုံ ပဿိတွာတ တံ ခတ္တိယဇာတိလေသံ ဂဟေတွာတ ဧဝံ စောဒေတိ “ခတ္တိယော မယာ ဒိသွာ ဟရာဇိကံ ဓမ္မံ အဇ္ဈာပဇ္ဇန္တော, တွံဝံ ခတ္တိယော ဟရာဇိကံ ဓမ္မံ အဇ္ဈာပန္နောသိ, အထ တ တွံဝံ ခော ခတ္တိယော, န အညော, ဟရာဇိကံ ဓမ္မံ အဇ္ဈာပန္နောသိ, အဿမဏောသိ, အသက္ယပုတ္တိယောသိ, နတ္ထိ တယာ သဒ္ဓိံ ဥပောသထော တ ပဝာရဏာ တ သင်္ဃကမ္မံ တ”တိ, အာပတ္တိ တစာယ တစာယ သင်္ဃာဒိသေသဿ။ ဇွေထ စ တေသံ ခတ္တိယာနံ အညမညံ အသဒိသဿ တဿ တဿ ဒီဃာဒိနော တ ဒိဋ္ဌာဒိနော တ ဝသေန အညဘာဂိယတာ, ခတ္တိယဇာတိပညတ္တိယာ အာဓာရဝသေန အဓိကရဏတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သေနယော နာမလေသာဒီသုပိ။

အာပတ္တိလေသေ ပန ကေနစိ ဘိက္ခုနာ ကောစိ ဘိက္ခု လဟုကံ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇန္တော ဒိဋ္ဌော ဟောတိ, သော စေတံ ဘိက္ခုံ ဟရာဇိကေန စောဒေတိ, အာပတ္တိ တစာယ တစာယ သင်္ဃာဒိသေသဿ။ ယဒိ ဇဝံ ကထံ အညဘာဂိယံ အဓိကရဏံ ဟောတီတိ? ယဉ့ဟိ သော လဟုကံ အာပတ္တိံ အာပန္နော, တံ ဟရာဇိကဿ အညဘာဂိယံ အဓိကရဏံ, တဿ ပန အညဘာဂိယဿ အဓိကရဏဿ လေသော နာမ။ ယော သော သဗ္ဗခတ္တိယာနံ သာဓာရဏော ခတ္တိယဘာဝေ ဝိယ သဗ္ဗာပတ္တီနံ သာဓာရဏော အာပတ္တိဘာဝေ။ ဧတေနေဝ ဥပာယေန "ကေနစိ ဘိက္ခုနာ ကောစိ ဘိက္ခု သင်္ဃာဒိသေသံ အဇ္ဈာပဇ္ဇန္တော ဒိဋ္ဌော ဟောတီ"တိအာဒိကံ ဝိသေသံ သင်္ဂဏှဟာတိ။

အညဘာဂိယသိက္ခံ ယော၊ နေဝ သိက္ခတိ ယုတ္တိတော။
ဂန္တွေ ဝိနယဝိညူဟိ၊ အညဘာဂိယတံဝ သော။ (ဝဇိရ. ဋီ. ဟရာဇိက ၄၀၈)။

အညဘာဂိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. သင်္ဃဘေဒသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သဟိတဿ တိ ကာယစိတ္တေဟိ ဧကီဘူတဿ။ တေနာဟ **"စိတ္တေန စ သရီရေန စ အဝိယုတ္တဿာတိ အတ္တော"**တိ။ **အဿ** တိ "သမဂ္ဂဿ"တိ ပဒဿ။ **သမာနသံတသကော**တိ သမာနော ဧကူဟောသထာဒိဘေအော သံတသော အဿာတိ သမာနသံတသကော, လဒ္ဓိနာနာသံတသကေန တ ကမ္မနာနာသံတသကေန တ ဝိရဟိတော။ **ကာယသာမဂ္ဂိအနတော**တိ ကာယေန, ကာယဿ တ သာမဂ္ဂိယာ သဟိတဘာဝဿ အနတော, တေသု တေသု သင်္ဃကမ္မေသု ဟတ္ထဟာသူပဂမနတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ကထံ နာမာယံ ဘိန္ဒေယျာ** တိ အယံ သင်္ဃော ကေန နု ခေါ ဥပာယေန ဝဂ္ဂေါ ဘဝေယျ။ **တယာမေယျာ** တိ ဥဿာဟံ ကရေယျ, ပက္ခံ ပရိယေသေယျ, ဂဏံ ဗန္ဓေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အတ္တနော ဖလံ ကရောတီတိ **ကရဏံ,** ယံ ကိဉ္စိ ကာရဏံ, အဓိကံ ကရဏန္တိ **အဓိကရဏံ,** ဝိသေသကာရဏံ, ဝိသေသကာရဏဉ္စ သင်္ဃဘေဒဿာတိ ဝုတ္တံ **"ဘေဒနဿာ"** တိအာဒိ။ **ဘေဒကရဝတ္ထုဝသေန အဋ္ဌာရသဝိဓံ** န္တိ –

"ဣဓုပာလိ ဘိက္ခု အဓမ္မံ 'ဓမ္မော'တိ ဒီပေန္တိ, ဓမ္မံ 'အဓမ္မော'တိ ဒီပေန္တိ၊ အဝိနယံ 'ဝိနယော'တိ ဒီပေန္တိ, ဝိနယံ 'အဝိနယော'တိ ဒီပေန္တိ၊ အဘာသိတံ အလပိတံ တထာဂတေန 'ဘာသိတံ လပိတံ တထာဂတေနာ'တိ ဒီပေန္တိ, ဘာသိတံ လပိတံ တထာဂတေန 'အဘာသိတံ အလပိတံ တထာဂတေနာ'တိ ဒီပေန္တိ၊ အနာစိဏ္ဏံ တထာဂတေန 'အာစိဏ္ဏံ တထာဂတေနာ'တိ ဒီပေန္တိ, အာစိဏ္ဏံ တထာဂတေန 'အနာစိဏ္ဏံ တထာဂတေနာ'တိ ဒီပေန္တိ၊ အပညတ္တံ တထာဂတေန 'ပညတ္တံ တထာဂတေနာ'တိ ဒီပေန္တိ, ပညတ္တံ တထာဂတေန 'အပညတ္တံ တထာဂတေနာ'တိ ဒီပေန္တိ၊ အနာပတ္တိံ 'အာပတ္တီ'တိ ဒီပေန္တိ, အာပတ္တိံ 'အနာပတ္တီ'တိ ဒီပေန္တိ၊ လဟုကံ အာပတ္တိံ 'ဂရုကာ အာပတ္တီ'တိ ဒီပေန္တိ, ဂရုကံ အာပတ္တိံ 'လဟုကာ အာပတ္တီ'တိ ဒီပေန္တိ၊ သာဝသေသံ အာပတ္တိံ 'အနဝသေသာ အာပတ္တီ'တိ ဒီပေန္တိ, အနဝသေသံ အာပတ္တိံ 'သာဝသေသာ အာပတ္တီ'တိ ဒီပေန္တိ၊ ဒုဋ္ဌုလ္လံ အာပတ္တိံ 'အဒုဋ္ဌုလ္လာ အာပတ္တီ'တိ ဒီပေန္တိ, အဒုဋ္ဌုလ္လံ အာပတ္တိံ 'ဒုဋ္ဌုလ္လာ အာပတ္တီ'တိ ဒီပေန္တီ"တိ (စူဠဝ. ၃၅၂) –

ဇဝံ **ကမ္မက္ခန္ဓကေ** ဝုတ္တာနံ အဋ္ဌာရသန္နံ ဘေဒကရဏာနံ ဝသေန အဋ္ဌာရသဝိဓံ။ ကာရဏဉ့ဟိ တဒာယတ္တဝုတ္တိတာယ ဖလံ ဝတ္ထေ ဝသတီတိ **"ဝတ္ထု"** တိ ဝုစ္စတိ။ ဟောန္တိ စေတ္ထ –

"ဓမ္မဝိနယဘာသိတာ-စိဏ္ဏပညတ္တိကာ ဒုကာ။
အာပတ္တိလဟုဒုဋ္ဌုလ္လ-သာဝသေသဒုကာနိ စ။

"တောနဋ္ဌာရသ 'ဘေဒ-ကရဝတ္ထူ'တိ ဝုစ္စရေ။
ဝိပလ္လာသဂဟိတာနိ၊ တဒမူလူပနိဿယာ"တိ။

ပဂ္ဂယှဟာ တိ ပဂ္ဂဟိတံ အဗ္ဘုဿိတံ ဟကင်္မံ ကတ္ဂာ။ **တိဋ္ဌေယျာ** တိ ယထာသမာဒိန္နံ, ယထာပဂ္ဂဟိတမေဝ စ က တွာ အစ္ဆေယျ။ ယသ္မာ ပန ဧဝံ ပဂ္ဂဏှာဟတာ, တိဋ္ဌတာ စ တံ ဒီပိတဗ္ဗေ အဝိနိဿဇ္ဇဇ္ဇ ဟောတိ, တသ္မာ **"ဒီ ပေယျ စေဝ နပ္ပဋိနိဿဇ္ဇေယျ စာ"**တိ ဝုတ္တံ။ ကိံ ဒူရေ သုတွာ ဂန္တွာ အဝဒန္တာနံ ဒုက္ကဋန္တိ အာဟ **"သဗ္ဗန္တိမေန ပရိစ္ဆေဒေနာ"** တိအာဒိ။ ပိ-သဒ္ဒော စေတ္ထ အဋ္ဌာနပ္ပယုတ္တော, တဿ "အမုယောဇနမတ္တာ"န္တိ ကြိယာ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ **"အမုယောဇနမတ္တာ"** န္တိ ကြိယာ ဓောဝိဟာရေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထီတိ ဒီပေတိ။ **"ဂန္တုံ"** တိ ကြိယာ ဒူတံ တ ပဏ္ဏံ တ ပေသေတွာ ဝဒတောပိ အာပတ္တိမောက္ခော နတ္ထိ, သယမေဝ ပန ဂန္ တွာ "ဂရုကော ခေါ, အာဝုသော, သင်္ဃဘေဒော, မာ သင်္ဃဘေဒာယ ပရက္ကမီ"တိ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၄၁၁) နိတရေတ ဗ္ဗောတိ ဒီပေတိ။

သမာဂစ္ဆတူ တိ ဧကီဘဝတု။ ဧကီဘာဝေ စ သမာနလဒ္ဓိဝသေန ဟောတီတိ အာဟ **"ဧကလဒ္ဓိကော ဟော တူ"**တိ။ ဧကာ လဒ္ဓိ ဂဟဏံ အဿာတိ **ဧကလဒ္ဓိကော,** ဧကဒိဋ္ဌိကောတိ အတ္ထော။ **အညမညသမ္ပတ္တိယာ**တိ အညမ ညဿ သမာနဒိဋ္ဌိစိတ္တတာသင်္ခါတာယ သမ္ပတ္တိယာ။ "အညမညဿ ဂုဏာလာဘာဒိကာယ သမ္ပတ္တိယာ"တိ ကေစိ။ အ သမဂ္ဂေ ဟိ ဝိသုံ ဟတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသတိ, ဗဟိသီမာယံ တ အနုပရိဝေဏိယံ တတိ န ဧကုဒ္ဒေသော။ တေနာဟ **"ဧက တော ပဝတ္တဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသောတိ အတ္ထော"**တိ။ **အပ္ပဋိနိဿဇ္ဇတော ဒုက္ကဋ** န္တိ ဝိသုံ ဝိသုံ ဝဒန္တာနံ ဂဏ နာယ ဒုက္ကဋံ။ **သမနုဘာသနကမ္မံ ကာတဗ္ဗ** န္တိ ယာဝတတိယံ သမနုဘာသနကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ, "သုဏာတု မေ, ဘန္ တေ, သင်္ဃော, အယံ ဣတ္ထန္နာမော ဘိက္ခု သမဂ္ဂဿ သင်္ဃဿ ဘေဒာယ ပရက္ကမတီ"တိအာဒိနာ (ဟရာ. ၄၁၃) ပဒဘာဇနေ ဝုတ္တာဟိ ဉတ္တိစတုတ္ထာဟိ တီဟိ သမနုဘာသနကမ္မတစာဟိ ကမ္မံ ကာတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ ဟော တိ။ **"ဘေဒာယ ပရက္ကမေယျာ"** တိ ဝိသုံ ဝုတ္တတ္တာ ဘေဒနသံဝတ္တနိကဿ အဓိကရဏဿ သမာဒာယ ပဂ္ဂ ဏှာဟနတော ပုဗ္ဗေပိ ပက္ခပရိယေသနာဒိဝသေန သင်္ဃဘေဒာယ ပရက္ကမန္တဿ သမနုဘာသနကမ္မံ ကာတဗ္ဗန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပဋိနိဿဇ္ဇန္တဿ အနာပတ္တိဘာဝတော **"သောတ္ထိဘာဝေ တဿ ဘိက္ခုနော"** တိ ဝုတ္တံ။

ကိဉ္စာပိ ဘိက္ခုနီ သင်္ဃံ န ဘိန္ဒတိ, အပိစ ခေါ ဘေဒာယ ပရက္ကမတီတိ **"သာဓာရဏပညတ္တိ"** တိ ဝုတ္တံ။ သင် ဃာဒိသေသံ အဇ္ဈာပဇ္ဇန္တဿ ဉတ္တိယာ ဒုက္ကဋံ, ဒွီဟိ ကမ္မတစာဟိ ထုလ္လစ္စယာ စ ပဋိပ္ပဿမ္ဘန္တီတိ အာဟ **"သမနုဘာသနကမ္မေ"** တိအာဒိ။ **တဉ္စ ဒုက္ကဋံ တေ စ ထုလ္လစ္စယာ ပဋိပ္ပဿမ္ဘန္တီ** တိ ယဉ္စ ဉတ္တိပရိ ယောသာနေ ဒုက္ကဋံ အာပန္နော, ယေ စ ဒွီဟိ ကမ္မတစာဟိ ထုလ္လစ္စယေ, တာ တိဿောပိ အာပတ္တိယော လိင်္ဂပ ရိဝတ္တေန အသာဓာရဏာပတ္တိယော ဝိယ ပဋိပ္ပဿမ္ဘန္တိ။ သစေ ပနဿ ဉတ္တိပရိယောသာနေ လဇ္ဇိဓမ္မော ဩက္ကမတိ, သံဝရေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တံ ပဋိနိဿဇ္ဇတိ, ဉတ္တိယာ ဒုက္ကဋံ ဒေသေတွာ မုစ္စတိ။ အထ တံ န ပဋိနိဿ ဇ္ဇတိ, ဘေဒာယ ပရက္ကမတိ စေဝ ဘေဒနသံဝတ္တနိကံ အဓိကရဏံ သမာဒာယ ပဂ္ဂယှ တိဋ္ဌတိ စ, ဉတ္တိဒုက္ကဋံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘတိ, ပဌမကမ္မတစာယ ထုလ္လစ္စယေ ပတိဋ္ဌာတိ။ သေ နယော ဣတရကမ္မတစာယမ္ပိ။ အသမနုဘာသိ ယမာနဿ အပ္ပဋိနိဿဇ္ဇန္တဿာပိ သင်္ဃာဒိသေသေန အနာပတ္တိ။ ပဋိနိဿဇ္ဇန္တဿာပိ ဉတ္တိတော ပုဗ္ဗေ တ ဉတ္တိက္ခဏေ တ ဉတ္တိပရိယောသာနေ တ ပဌမာယ တ အနုဿာဝနာယ ဒုတိယာယ တ တတိယာယ တ ယာဝ ယ္ယ- ကာရံ န သမ္ပာပုဏာတိ, တာဝ ပဋိနိဿဇ္ဇန္တဿ သင်္ဃာဒိသေသေန အနာပတ္တိ။ တေနာဟ **"အသမနုဘာသိယမာ နဿ စာ"**တိအာဒိ။

ဧတ္ထ ပန (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၄၁၆) "ဒေဝဒတ္တော သမဂ္ဂဿ သင်္ဃဿ ဘေဒာယ ပရက္ကမိ, တသ္မိံ ဝတ္ထု သ္မိ"န္တိ (ပရိ. ၁၇) ပရိတရေ အာဂတတ္တာ ဒေဝဒတ္တော အာဒိကမ္မိကော, သော စ ခေါ သင်္ဃဘေဒာယ ပရက္ကမန သ္သေဝ, န အပ္ပဋိနိဿဇ္ဇနဿ။ န ဟိ တဿ တံ ကမ္မံ ကတံ။ ကထမိဒံ ဇာနိတဗ္ဗန္တိ စေ? သုတ္တတော။ တထာ ဟိ "အရိဋ္ဌော ဘိက္ခု ဂဒ္ဓဗာဓိပုဗ္ဗော ဟာပိကာယ ဒိဋ္ဌိယာ ယာဝတတိယံ သမနုဘာသနာယ န ပဋိနိဿဇ္ဇိ, တသ္မိံ ဝတ္ထု သ္မိ"န္တိ ပရိတရေ အာဂတတ္တာ အရိဋ္ဌဿ ကမ္မံ ကတန္တိ ပညာယတိ, န တထာ ဒေဝဒတ္တဿ။ အထာပိဿ ကတေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ကောစိ အတ္တနော ရုစိမတ္တေန ဝဒေယျ, တထာပိ အပ္ပဋိနိဿဇ္ဇနေ အာဒိကမ္မိကဿ အနာ ပတ္တိ နာမ နတ္ထိ။ န ဟိ ပညတ္တံ သိက္ခာပဒံ ဝီတိက္ကမန္တဿ အညတ္ရ ဩဒိဿ အနုညာတတော အနာပတ္တိ နာမ ဒိဿတိ။ ယမ္ပိ အရိဋ္ဌသိက္ခာပဒဿ ပဒဘာဇနေ အနာပတ္တိယံ "အာဒိကမ္မိကဿာ"တိ ဟောတ္တကေသု လိခိတံ, တံ ပမာဒလိခိတံ, ပမာဒလိခိတဘာဝေ စ တဿ "ပဌမံ အရိဋ္ဌော ဘိက္ခု စောဒေတဗ္ဗော, စောဒေတွာ သာရေတဗ္ဗော, သာရေတွာ အာပတ္တိံ အာရောပေတဗ္ဗော"တိ (စူဠဝ. ၆၅) ဧဝံ ကမ္မက္ခန္ဓကေ အာပတ္တိရောပနတော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဣမေ ဘေဒာယ ပရက္ကမနေ အာဒိကမ္မိကဿ ဒေဝဒတ္တဿ ယသ္မာ တံ ကမ္မံ န ကတံ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၂.၄၁၆), တသ္မာဿ အာပတ္တိယေဝ န ဇာတာ။ သိက္ခာပဒံ ပန တံ အာရဗ္ဘ ပညတ္တန္တိ ကတွာ **“အာဒိကမ္မိကော”**တိ ဝုတ္တော။ ဣတိ အာပတ္တိယာ အဘာဝတောယေဝဿ အနာပတ္တိ ဝုတ္တာ။ သာ ပနေသာ ကိဉ္စာပိ “အသမနုဘာသိယမာနဿာ”တိ ဣမိနာဝ သိဒ္ဓါ။ ယသ္မာ ပန အသမနုဘာသိယမာနော နာမ ယဿ ကေဝလံ သမနုဘာသနံ န ကရောန္တိ, သော ဝုစ္စတိ, န အာဒိကမ္မိကော။ အယဉ္စ ဒေဝဒတ္တော အာဒိကမ္မိကောယေဝ။ တသ္မာ “အာဒိကမ္မိကဿာ”တိ (ပာရာ. ၄၁၆) ဝုတ္တံ။ သေသေနေဝ ဥပာယေန ဌပေတွာ အရိဋ္ဌသိက္ခာပဒံ သဗ္ဗသမနုဘာသနာသု ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကာယတစာစိတ္တတော သမုဋ္ဌာနတော **သမနုဘာသနသမုဋ္ဌာနံ** ။ “ပဋိနိဿဇ္ဇာမီ”တိ ကာယဝိကာရံ တ ဝစီဘေဒံ တ အကရောန္တဿေဝ ပန အာပဇ္ဇနတော **အကိရိယံ**။ “နပ္ပဋိနိဿဇ္ဇာမီ”တိ သညာယ အဘာဝေ န မုစ္စနတော **သညာဝိမောက္ခံ** ။ “နပ္ပဋိနိဿဇ္ဇာမီ”တိ ဇာနနစိတ္တေနေဝ **သစိတ္တကံ** ။

သင်္ဃဘေဒသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁. ဘေဒာနုဝတ္တကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

တဿေဝ တိ ဘေဒာယ ပရက္ကမန္တဿေဝ။ **ခေ**တိ နိပါတမတ္တံ။ **ပနာ**တိ ဝိသေသေ နိပါတော။ ယံ ဝစနံ သ မဂ္ဂေပိ ဝဂ္ဂေ အဝယဝဘူတေ ကရောတိ ဘိန္ဒတိ, တံ ကလဟကာရကဝစနံ ဣမေ “ဝဂ္ဂ”န္တိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **“ဝဂ္ဂံ အသာမဂ္ဂိပက္ခိယဝစနံ ဝဒန္တိ”**တိ။ အသာမဂ္ဂိပက္ခေ ဘဝာ **အသာမဂ္ဂိပက္ခိယာ,** ကလဟကာရကာ, တေသံ ဝစနံ **အသာမဂ္ဂိပက္ခိယဝစနံ,** အသာမဂ္ဂိပက္ခေ တ ဘဝံ ဝစနံ **အသာမဂ္ဂိပက္ခိယဝစနံ**။ **“န ဟိ သင်္ဃော သင်္ဃဿ ကမ္မံ ကရောတီ”**တိ ဣဒံ နိဂ္ဂဟဝသေန ကတ္တဗ္ဗံ ကမ္မံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, ဥဗ္ဗာဟိကာဒိကမ္မံ ပန ဗဟူနမ္ပိ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိယေဝ။ **ဓမ္မဝါဒီ** တိ ဘူတဝါဒီ။ **ဝိနယဝါဒီ**တိ ဝူပသမဝါဒီ။ **ဇာနာတိ နော**တိ ဧတ္ထာပိ “ဆန္ဒဉ္စ ရုစိဉ္စ”တိ ဣဒံ အာ နေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ တေနာဟ **“အမှာကံ ဆန္ဒာဒီနိ ဇာနာတီ”** တိ။ **ဘာသတီ**တိ ဧတ္ထ “နော”တိ ဣဒံ ဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမေန ယုဇ္ဇတိ။ တေနာဟ **“ဧဝံ ကရောမာတိ အမှေဟိ သဒ္ဓိံ ဘာသတီ”** တိ။ **“တေ”**တိ ဣမိနာ တဿ ကမ္မံ ပစ္စာမဋ္ဌန္တိ အာဟ **“ယံ သော ကရောတီ”**တိအာဒိ။ **သော**တိ သင်္ဃဘေဒာယ ပရက္ကမန္တော။ **သမေတာယသ္မန္တာနန္တိ** ဧတ္ထ “စိတ္တ”န္တိ အဇ္ဈာဟရိတဗ္ဗန္တိ အာဟ **“အာယသ္မန္တာနံ စိတ္တ”** န္တိ။ **ဝုတ္တသဒိသာယေဝ**တိ ဧတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ အညဘာဂိယသိက္ခာပဒဋ္ဌကထာယ ဝဏ္ဏနာယံ (ကင်္ခါ. အဋ္ဌ. အညဘာဂိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တမေဝ။

ဘေဒာနုဝတ္တကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၂. ဒုဗ္ဗစသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဒုက္ခေန ဝတ္တဗ္ဗော အနုသာသိတုံ အသက္ကုဏေယျော သဘာဝတေ အဿာတိ **ဒုဗ္ဗစဇာတိကော,** ဝိလောမဘာဝီ။ တေနာဟ **“ဒုဗ္ဗစသဘာဝတေ”** တိအာဒိ။ **ဝတ္တုံ အသက္ကုဏေယျော** တိ ကိဉ္စိပိ ဝုစ္စမာနေ အသဟနတော ဩဝ ဒိတုံ အသက္ကုဏေယျော။ ဥဒ္ဒိသီယတီတိ **ဥဒ္ဒေသော,** ပာတိမောက္ခော, တသ္မိံ ပရိယာပန္နာ အန္တောဂဓာ **ဥဒ္ဒေသပရိယာပန္နာ,** တေသု ဥဒ္ဒေသပရိယာပန္နေသု။ တေနာဟ **“ဥဒ္ဒေသေ”** တိအာဒိ။ အထ သဗ္ဗာနေဝ သိက္ခာပဒါနိ ကထံ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသပရိယာပန္နာနီတိ အာဟ **“ယဿ သိယာ အာပတ္တိ, သော ‘အာဝိကရေယျာ’တိ ဧဝံ သင်္ဂဟိတတ္တာ”**တိ။ **“ယဿ သိယာ အာပတ္တီ”** တိ ဣမိနာ သဗ္ဗာပိ အာပတ္တိယော နိဒ္ဒေသေ သင်္ဂဟိတာ ဧဝ ဟောန္တိ။ **သိက္ခာပဒေသူ**တိ အဓိသီလသိက္ခာယ အဓိဂမူပာယဘူတေသု ဝိနယပညတ္တီသူတိ အတ္ထော။ သော ပန ပာကဋ္ဌောယေဝါတိ အဋ္ဌကထာယံ န ဝုတ္တော။ **ပဉ္စဟိ သဟဓမ္မိကေဟီ** တိ ဘိက္ခုဘိက္ခုနိသာမဏေရသာမဏေရိသိက္ခမာနာဟိ။ **သိက္ခိတ ဗ္ဗတ္တာ**တိ လဗ္ဘမာနဝသေန သိက္ခိတဗ္ဗတ္တာ။ တထာ ဟိ တေဟိ ယထာသကံ သိက္ခာ သိက္ခီယတိ, န သဗ္ဗာ။ **ဗုဒ္ဓပ ညတ္တေနာ**တိ ဗုဒ္ဓေန ဌပိတေန, ဝိဟိတေနာတိ အတ္ထော။ အထ တ **သဟဓမ္မိကေန** သကာရဏေန ဝုစ္စမာနောတိ ဧဝ မေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဝစနာယာ**တိ နိဿက္ကေ သမ္ပဒါနဝစနန္တိ အာဟ **“တတော မမ ဝစနတော”**တိ။

ဒုဗ္ဗစသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၃. ကုလဒူသကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

နဂရသ္သာပိ ကမဝိသေသတ္တာ ဣဓ ကမဂ္ဂဟဏေနေဝ နဂရမ္ပိ ဂဟိတန္တိ အာဟ **“နဂရမ္ပိ ကမေ အန္တောဂဓမေဝ”**တိ, **တ**-သဒ္ဒေန တ အနုတ္တဝိကပ္ပတ္တေန ဂဟဏန္တိ ဇဲ ဝုတ္တံ။ တ္တေ စ အပဟာကာရပရိက္ခေပော သာပဏော **နိဂမော,** သပဟာကာရာပဏံ **နဂရံ,** တံတံဝိပရီတော **ကမော**တိ ဣမေသံ တိဏ္ဏံ ဝိသေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ကုလာနိ ဒူသေတီ**တိ ခတ္တိယဗ္ရာဟ္မဏဝေဿသုဒ္ဒဝသေန စတ္တာရိ ကုလာနိ ဝိကာရံ အာပာဒေတိ။ ဒူသေန္တော စ န အသုစိကဒ္ဒမာဒီဟိ ဒူသေတိ, အထ ခော အတ္တနော ဒုပ္ပဋိပတ္တိယာ တေသံ ပသာဒံ ဝိနာသေတိ။ တေနာဟ **“ပုပ္ဖအနာဒီဟိ”** တိ အာဒိ။ တတ္ထ ဟရိတ္ပတ တ ဟရာပေတ္ပတ တ ပက္ကောသိတ္ပတ တ ပက္ကောသာပေတ္ပတ တ သယံ တ ဥပဂတာနံ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၄၃၆-၄၃၇) ယဿ ကဿစိ အတ္တနော သန္တကဿ ပုပ္ဖဿ ကုလသင်္ဂဟတ္ထာယ အနံ **ပုပ္ဖအနံ,** တံ အာဒိ ယေသံ တေ **ပုပ္ဖအနာဒယော,** တေဟိ ပုပ္ဖအနာဒီဟိ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန (ဟရာ. ၄၃၇) ဖလအနစုဏ္ဏမတ္တိကာဒန္တကဋ္ဌဝေဠုဝေဇ္ဇိကာဇင်္ဃပေသနိကာနံ ဂဟဏံ။ **သဒ္ဓံ ဝိနာသေန္တော** တိ တထာ အကရောန္တေသု အညေသု ပေသလေသု ဘိက္ခူသု အပ္ပသာဒံ အဒဿနံ ဂမေန္တော။ ပုပ္ဖအနာဒီဟိ စ တေဟိ ကတသင်္ဂဟေဟိ အညေ ပေသလေ တထာ အကရောန္တေ တေ မနုဿာ ဣဿန္တိ န အလ္လီယန္တီတိ သော တေသံ ပသာဒံ ဝိနာသေတိ နာမာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဟပကာ သမာစာရာ**တိ ဗုဒ္ဓပ္ပဋိကုဋ္ဌတ္တာ လာမကာ သမာစာရာ ။ တေ ပန ယသ္မာ ကုလသင်္ဂဟတ္ထံ မာလာဝစ္ဆရောပနာဒယော ဣဓ အဓိပ္ပေတာ, တသ္မာ **“မာလာဝစ္ဆရောပနာဒယော”** တိ ဝုတ္တံ။ အာရာမာဒီနမတ္ထာယ ပန ကပ္ပိယတေဟာရာဒီဟိ ရောပဟနာဒိကံ ဝဋ္ဋတိ။ တတ္ထ **မာလာဝစ္ဆ** န္တိ တရုဏပုပ္ဖရုက္ခံ။ တရုဏကာ ဟိ ပုပ္ဖရုက္ခာပိ ပုပ္ပဖဂစ္ဆာပိ ‘‘မာလာဝစ္ဆာ’’တေ့ဝဝ ဝုစ္စန္တိ, တဿ ရောပနံ **မာလာဝစ္ဆရောပနံ,** တံ အာဒိ ယေသံ တေ **မာလာဝစ္ဆရောပနာဒယော။ အာဒိ**သဒ္ဒေန စေတ္ထ ရောပဟပနသိဉ္စနသိဉ္စာပနဩစိနနဩစိနာပနဂန္ထနဂန္ထာပနာနံ ဂဟဏံ။

မာတိကာယံ **ဒိဿန္တိ** တိ ယေ ပစ္စက္ခတော ပဿန္တိ, တေဟိ ဒိဿန္တိ။ **သုယ္ယန္တီ** တိ ယေ ပရတော သုဏန္တိ, တေဟိ သောတဒ္ဒတရေန သုတ္တ ဥပဓာရီယန္တိ။ **ဒုဋ္ဌာနီ** တိ ဒူသိတာနိ။ **အလံ တေ ဣဓ တသေနာ**တိ တဝ ဣဓ တသေန အလံ, မာ ဣဓ တဝ တသော ဟောတူတိ အတ္ထော။ တရဏတ္တော ဟိ ဣဓ **အလံ**-သဒ္ဒော။ **ပဗ္ဗာဇနီယကမ္မကတော**တိ စောဒေတ္ပတ သာရေတ္ပတ အာပတ္တိံ အာရောပေတ္ပတ ‘‘သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော, ဣမေ အဿဇိပုနဗ္ဗသုကာ’’တိအာဒိနာ (ဟရာ. ၄၃၄) ပဒဘာဇနေ ဝုတ္တာယ ဉတ္တိစတုတ္ထကမ္မတစာယ ကတပဗ္ဗာဇနီယကမ္မော။ **ယသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝသတီ**တိ ကမတော ဗဟိဝိဟာရမာဟ။ **နေဝ တသ္မိံ ကမေ။ပေ.။ စရိတုံ လဘတီ** တိ သစေပိ ကမော တ နိဂမော တ ဒ္ပတဒသယောဇနပရမော ဟောတိ, တိယောဇနပရမော စ ဝိဟာရော ဟောတိ, နေဝ တသ္မိံ ကမေ တ နိဂမေ တ ပိဏ္ဍာယ စရိတုံ လဘတိ, န ဝိဟာရေ ဝသိတုံ။ တသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝသန္တေန သာမန္တကမေပိ ပိဏ္ဍာယ န စရိတဗ္ဗံ, သာမန္တဝိဟာရေပိ ဝသန္တေန တသ္မိံ ကမေ ပိဏ္ဍာယ န စရိတဗ္ဗံ။ သာမန္တဝိဟာရေ ဝသန္တေန ပန သာမန္တကမေ စရိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ **အာပဇ္ဇိတဗ္ဗာ အာပတ္တိယော** တိ ကုလသင်္ဂဟတ္ထံ အတ္တနော သန္တကအနေ ဒုက္ကဋံ, ဣဿရဝတာယ သင်္ဃသန္တကအနေ ထုလ္လစ္စယံ, ပသယ္ဟ အနေ ဟရာဇိကန္တိ ဣမာ အာပတ္တိယော။ မာတိကာယံ **“ပက္ကမတာ ယသ္မာ”**တိ ပဗ္ဗာဇနီယကမ္မကတဿ ဝတ္တဝသေန ဝုတ္တံ။ အာဒိမ္ပဟိ ပန ပဗ္ဗာဇနီယကမ္မဝသေန ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အဿဇိပုနဗ္ဗသုကေ**တိ အဿဇိဥ္စေဝ ပုနဗ္ဗသုကဥ္စ။

ကုလဒူသကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သင်္ဃာဒိသေသနိဂမနဝဏ္ဏနာ

ပဌမာပတ္တိကာ တိ အဝယဝေန ဝိဂ္ဂဟော သမုဒာယော သမာသတ္တောတိ အာဟ **“ပဌမံ အာပတ္တိ ဧတေသန္တိ ပဌမာပတ္တိကာ”**တိ။ **ဝီတိက္ကမနက္ခဏေယေဝ** တိ ဝတ္ထုဝီတိက္ကမနက္ခဏေယေဝ။ **ဧဝ**-ကာရေန သမနုဘာသနကမ္မက္ခဏံ ပဋိက္ခိပတိ။ အဟဿ ယတ္တကော ပရိစ္ဆေဒော **ယာဝတတိယံ**။ တေနာဟ **“ယတ္တကာနိ အဟာနီ”** တိ။ **အဟာနီ**တိ စ ဒိဝသာနီတိ အတ္ထော။

ဝတ္ထုဝသေန တတိ အသုစိမောစနာဒိဝီတိက္ကမမတ္တဝသေန တ။ **ဣဒန္တိ** ဣဒံ ဝီတိက္ကမံ။ **နာမမတ္တဝသေန တ အယံ ဣတ္ထန္နာမာ အာပတ္တီ**တိ ‘‘အယံ သင်္ဃာဒိသေသော နာမ အာပတ္တီ’’တိ ဇဲ ဝိနာ ဝတ္ထုံ နာမဝသေန တ။ **မတ္တ**

သဒ္ဒေန စေတ္တ ဝတ္ထုံ ပဋိက္ခိပတိ။ ဟေတ္တကေသု ပန ကတ္တစိ "နာမကေတ္တဝသေန တ"တိ လိခန္တိ, တံ န သုန္ဒရံ "အယံ ဣတ္တန္ထာမာ အာပတ္တီ"တိ ဝုတ္တတ္တာ။ ဣအနိ နံ ကသ္သစိ န အာရောစေဿာမီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဓုရံ နိက္ခိပိတွတ**တိ အာရောစနေ ဥဿာဟံ ဌပေတွာ။ န ကေဝလံ ဝတ္ထုနာမဝသေနေဝ အာပတ္တိသညီ ဟုတွာ ဆာဒေန္တ ဿေဝ, အထ ခော ယောပိ ဇဝံ အဇာနန္တော ကေဝလံ "အာပတ္တိံ ဆာဒေမီ"တိ အာပတ္တိသညာယ ဆာဒေတိ, တဿ သပိ ဆန္နာ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သစေ ပနေတ္ထ အနာပတ္တိသညီ တ ဟောတိ, အညာပတ္တိက္ခန္ဓသညီ တ ဝေမတိကော တ ဟုတွာ "န အနိ နံ ကသ္သစိ အာရောစေဿာမီ"တိ ဇဝံ ဆာဒေတုကာမောဝ ဓုရံ နိက္ခိပိတွာ အရုဏံ ဥဋ္ဌာပေတိ, အစ္ဆန္နာဝ ဟောတီတိ အာနေတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အနာပတ္တိ ပန အာပတ္တိသညာယပိ အနာပတ္တိသညာယပိ ဆာဒေန္တေန အစ္ဆာဒိတာဝ ဟောတိ။ လဟုကံ တ "ဂရုကာ"တိ ဂရုကံ တ "လဟုကာ"တိ ဆာဒေတိ, အလဇ္ဇီပက္ခေ တိဋ္ဌတိ, အာပတ္တိ ပန အစ္ဆန္နာ ဟောတိ။ ဂရုကံ "လဟုကာ"တိ မညမာနော ဒေသေတိ, နေဝ ဒေသိတာ ဟောတိ နစ္ဆန္နာ။

ပကတော သဘာဝဘူတော အတ္တာ အဿာတိ **ပကတတ္တော,** န ကမ္မေဟိ ဝိကတတ္တောတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"အနုက္ခိတ္တော သမာနသံဝာသကော"** တိ။ **ဝုတ္တနယေနေဝ** တိ "န အနိ နံ ကသ္သစိ အာရောစေဿာမီ"တိ အာဒိနာ ဝုတ္တနေဝ နယေန။ အထ "မယှံ သဗ္ဗေန ကမ္မံ ကတ"န္တိ (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၁၀၂) အပကတတ္တသညီ ဟုတွာ ဆာဒေတိ, အစ္ဆန္နာဝ ဟောတိ။ အပကတတ္တေန ပန ပကတတ္တသညိနာ တ ပကတတ္တေန အပကတတ္တသညိနာ တ ဆာဒိတာပိ အစ္ဆန္နာဝ ဟောတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

"အာပဇ္ဇတိ ဂရုကံ သာဝသေသံ။
ဆာဒေတိ အနာဒရိယံ ပဋိစ္စ။
န ဘိက္ခုနီ နော စ ဖုသေယျ ဝဇ္ဇံ။
ပဉှာမေသာ ကုသလေဟိ စိန္တိတာ"တိ။ (ပရိ. ၄၈၁)။

အယဉှိ ပဉှော ဥက္ခိတ္တကေန ကထိတော။

ဒသသု အန္တရာယေသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ သစေ ပန ယော ဘီရုကဇာတိကတာယ အန္ဓကာရေ အမနုဿစဏ္ဍမိဂဘယေန အန္တရာယိကသညီ ဟုတွာ ဆာဒေတိ, အစ္ဆန္နာဝ ဟောတိ။ ယဿပိ ပဗ္ဗတဝိဟာရေ ဝသန္တဿ ကန္ဒရံ တ နဒိံ တ အတိက္ကမိတွာ အာရောစေတဗ္ဗံ ဟောတိ, အန္တရာမဂ္ဂေ စ စဏ္ဍာတဋ္ဌအမနုဿာဒိဘယံ အတ္ထိ, မဂ္ဂေ အဇဂရာ နိပဇ္ဇန္တိ, နဒီ ပူရာ ဟောတိ, တေသမ္ပိ သတိယေဝ အန္တရာယေ အန္တရာယိကသညီ ဟုတွာ ဆာဒေတိ, အစ္ဆန္နာဝ ဟောတိ။ အန္တရာယိကဿ ပန အန္တရာယိကသညာယ တ အနန္တရာယိကသညာယ တ ဆာဒယတော အစ္ဆန္နာဝ။

ဘိက္ခုနောတိ သဘာဂဿ ဘိက္ခုနော။ သစဿ မုခေ အပ္ပမတ္တကော ဂဏ္ဍော တ ဟောတိ, ဟနုကတတော တ ဝိဇ္ဈတိ, ဒန္တော တ ရုဇ္ဇတိ, ဘိက္ခာ တ မန္ဒာ လဒ္ဓာ ဟောတိ, တာဝတကေန ပန နေဝ ဝတ္တုံ န သက္ကောတိ, န ဂန္တုံ။ အပိစ ခော "န သက္ကောမီ"တိ သညီ ဟောတိ, အယံ **ပဟု ဟုတွာ အပ္ပဟုသညီ** နာမ။ ဣမိနာ ဆာဒိတာပိ အစ္ဆာဒိတာ။ အပ္ပဟုနာ ပန ဝတ္တုံ တ ဂန္တုံ တ အသမတ္ထေန ပဟုသညိနာ တ အပ္ပဟုသညိနာ တ ဆာဒိတာပိ အစ္ဆာဒိတာဝ။

ဣဒံ ဥတ္တာနမေဝ တိ ဣဒံ အင္ဂဒွယံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။ သစေ ပန "ဆာဒေဿာမီ"တိ ဓုရနိက္ခေပံ ကတွာ ပုရေဘတ္တေ တ ပစ္ဆာဘတ္တေ တ ပဌမယာမာဒီသု တ လဇ္ဇိဓမ္မံ ဩက္ကမတိ, အန္တောအရုဏေယေဝ အာရောစေတိ, အယံ **ဆာဒေတုကာမော န ဆာဒေတိ** နာမ။

ယဿ ပန အဘိက္ခုကေ ဌာနေ ဝသန္တဿ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇိတွာ သဘာဂဿ ဘိက္ခုနော အာဂမနံ အာဂမေန္တဿ တ, သဘာဂဿ သန္တိကံ တ ဂစ္ဆန္တဿ အဗုမာသောပိ မာသောပိ အတိက္ကမတိ, အယံ **နစ္ဆာဒေတုကာမော ဆာဒေတိ** နာမ။ အယမ္ပိ အစ္ဆန္နာဝ ဟောတိ။

ယော ပန အာပန္နမတ္တောဝ အဂ္ဂိံ အက္ကန္တပုရိသော ဝိယ သဟသာ အပက္ကမိတွာ သဘာဂဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ အာဝိ ကရောတိ, အယံ **နစ္ဆာဒေတုကာမောဝ န ဆာဒေတိ** နာမ။ **သဘာဂမတ္တမေဝ ပမာဏန္တိ** အဝေရိသဘာဂမတ္တမေဝ ပမာဏံ။ အဝေရိသဘာဂဿ ဟိ သန္တိကေ အာရောစေတဗ္ဗံ။ ယော ပန ဝိသဘာဂေ ဟောတိ သုတွာ ပကာသေတုကာမော, ဧဝရူပဿ ဥပဇ္ဈာယဿပိ သန္တိကေ န အာရောစေတဗ္ဗာ။ တတ္ထ ပုရေဘတ္တံ အာပတ္တိံ အာပန္နော ဟောတု, ပစ္ဆာဘတ္တံ ဝါ ဒိဝါ ဝါ ရတ္တိံ ဝါ, ယာဝ အရုဏံ န ဥဂ္ဂစ္ဆတိ, တာဝ အာရောစေတဗ္ဗံ။ ဥဋ္ဌိတေ အရုဏေ ပဋိစ္ဆန္နာ ဟောတိ, ပဋိစ္ဆာဒနပစ္စယာ စ ဒုက္ကဋံ အာပဇ္ဇတိ။ **သင်္ခေပတော**တိ သမာသတော။ ဝိတ္ထာရတော ပန **သမန္တပါသာဒိကာယံ** ဝုတ္တောတိ အဓိပ္ပာယော။

အကာမာ ပရိဝတ္ထဗ္ဗန္တိ အပ္ပဋိကမ္မကတာယ အာပတ္တိယာ သဂ္ဂမောက္ခာဝရဏဘာဝတော အနိစ္ဆန္တေနာပိ ပရိဝသိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“န ကာမေနာ”**တိအာဒိ။ **ပရိဝါသံ သမာဒါယာ**တိ ပရိဝါသဝတ္တံ သင်္ဃမဇ္ဈေ သမာဒိယိတွာ။ ယဒိပိ စတုဗ္ဗိဓော ပရိဝါသော အပ္ပဋိစ္ဆန္နပရိဝါသော, ပဋိစ္ဆန္နပရိဝါသော, သုဒ္ဓန္တပရိဝါသော, သမောဓာနပရိဝါသောတိ, တထာပိ အပ္ပဋိစ္ဆန္နပရိဝါသော ဣဓ န အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **“တတ္ထ ပဋိစ္ဆန္န။ပေ။ တိဝိဓော ပရိဝါသော”**တိ။ **တတ္ထာ**တိ တသ္မိံ တိဝိဓေ။ ပဋိစ္ဆန္နာယ အာပတ္တိယာ သတိ ဒါတဗ္ဗော ပရိဝါသော ပဋိစ္ဆန္နဝိသယတာယ **ပဋိစ္ဆန္နပရိဝါသော**။ သုဒ္ဓန္တတော ပဋ္ဌာယ ဒါတဗ္ဗော ပရိဝါသော **သုဒ္ဓန္တပရိဝါသော**။ သမောဒဟိတွာ ဒါတဗ္ဗော ပရိဝါသော **သမောဓာနပရိဝါသော**။

ဣဒါနိ တေ တိဝိဓေပိ ပရိဝါသေ သရူပတော ဒဿေတုံ **“တတ္ထာ”**တိအာဒိမာဟ။ **ဟီ**တိ ယသ္မာ။ ကောဟံ ပဋိစ္ဆန္နာ **ကောဟပ္ပဋိစ္ဆန္နာ**။ **ဝုတ္တနယေနာ**တိ “အာပတ္တိ စ ဟောတီ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တေန နယေန။ **ကောဟပ္ပဋိစ္ဆန္န**န္တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**သဒ္ဒော “ဣတိ ဝါ, ဣတိ ဧဝရူပါ ဝိသူကဒဿနာ ပဋိဝိရတော”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၁၃, ၁၉၇) ဝိယ အာဒိအတ္ထော။ တေန “သောဟံ, ဘန္တေ, သင်္ဃံ ဧကိဿာ အာပတ္တိယာ သဉ္စေတနိကာယ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိယာ ကောဟပ္ပဋိစ္ဆန္နာယ ကောဟပရိဝါသံ ယာစာမီ”တိ ဣမံ ဟဋ္ဌိမသေသံ (စူဠဝ. ၁၀၂) သင်္ဂဏှာတိ။ **ဧဝံ ပရိဝါသံ ယာစာပေတွာ**တိ ဧဝံ ယာဝတတိယံ ယာစာပေတွာ။ **ခန္ဓကေ အာဂတနယေနာ**တိ သမုစ္စယက္ခန္ဓကေ (စူဠဝ. ၉၇ အာဒယော) အာဂတနယေန။ **တတော**တိ ပက္ခတော ပဋ္ဌာယ။ **အတိရေကပက္ခပ္ပဋိစ္ဆန္န**န္တိ ပက္ခဿ အတိရေကော **အတိရေကပက္ခော,** တံ ပဋိစ္ဆန္နန္တိ အတ္ထော။ **တတော**တိ တိံသတိမဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ။ **မာသပ္ပဋိစ္ဆန္န**န္တိ သတ္တာနံ အာယုံ မိနန္တော ဝိယ သိယတိ အန္တံ ကရောတီတိ **မာသော,** တိံသရတ္တိန္ဒိဝော, တံ ပဋိစ္ဆန္နန္တိ အတ္ထော။ **သံဝစ္ဆရေ ပုဏ္ဏေ**တိ တံ တံ သတ္တံ, ဓမ္မပ္ပဝတ္တိဉ္စ သင်္ဂမ္မ ဝဒန္တော ဝိယ သရတိ ပဝတ္တတီတိ **သံဝစ္ဆရော,** ဒွါဒသ မာသာ, တသ္မိံ ပရိပုဏ္ဏေ။

ဝတ္ထုကိတ္တနဝသေန ဝါတိ နာမေန သဟ ဝတ္ထုကိတ္တနဝသေန ဝါတိ အတ္ထော။ တေနေဝ ဟိ ဥပရိ “နာမမတ္တဝသေန ဝါ”တိ မတ္တဂ္ဂဟဏံ ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **နာမမတ္တဝသေနာ**တိ ဝတ္ထုကိတ္တနံ ဝိနာ ကေဝလံ နာမဿေဝ ဝသေန။ **တသ္မာ**တိ ယသ္မာ ဒုဝိဓေ နာမေ “အာပတ္တိ”တိ သဗ္ဗသာဓာရဏံ နာမံ, တသ္မာ။ **သုက္ကဝိဿဋ္ဌီ**တိ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိ နာမာယံ။ **ဣတိ**သဒ္ဒော ဟေတ္ထ ဝစနီယတ္တံ နိဒဿေတိ။ နိဒဿနမတ္တဉ္စေတံ “သုက္ကဝိဿဋ္ဌီ”တိ ကာယသံသဂ္ဂါဒီနမ္ပိ ဝတ္ထုအာဒိဘာဝေန ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ။ **ဝတ္ထု စေဝ ဂေါတ္တဉ္စာ**တိ ဝီတိက္ကမတ္တာ ဝတ္ထု စေဝ အနညသာဓာရဏတ္တာ ဂေါတ္တဉ္စ။ ဂံ တာယတီတိ **ဂေါတ္တံ,** သဇာတိတော အညတ္ထ ကာယသံသဂ္ဂါဒီသု ဂန္တုံ အဒတွာ ဗုဒ္ဓိံ, ဝစနဉ္စ ရက္ခတီတိ အတ္ထော။ **သင်္ဃာဒိသေသော**တိ သင်္ဃာဒိသေသော နာမာယံ။ ဧတ္ထ ပန **ဣတိ**သဒ္ဒော ဝစနဝစနီယသမုဒာယံ နိဒဿေတိ။ တေနာဟ **“နာမဉ္စေဝ အာပတ္တိ စာ”**တိ, သဇာတိသာဓာရဏနာမတ္တာ **နာမဉ္စေဝ** တေန တေန ဝီတိက္ကမေန အာပဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ **အာပတ္တိ စာ**တိ အတ္ထော။ ဣဓာပိ နိဒဿနမတ္တမေဝ “အာပတ္တိယော”တိ ဣမဿာပိ နာမာဒိဘာဝေန ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ။ **ဣတိ**သဒ္ဒော ဝါ အာဒိအတ္ထော။ ဧဝဉ္စ ကတွာ **“ကာယသံသဂ္ဂန္တိ အာဒိဝစနေနာပီ”**တိအာဒိကမ္ပိ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။

တယိဒံ ကမ္မဝါစာယ ဧကေန ဝစနေန ဂဟိတန္တိ အနုယောဂံ သန္ဓာယ **“တတ္ထာ”**တိအာဒိမာဟ။ **“အာပတ္တီ”**တိ သဗ္ဗသာဓာရဏနာမတ္တာ, ဝီတိက္ကမေန အာပဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ စ နာမဉ္စေဝ အာပတ္တိ စ ဟောတီတိ အာဟ **“အာပတ္တိယောတိ ဝစနေနာပီ”**တိ။ **တသ္မာ**တိ ယသ္မာ ဣဓ ပရိဝါသာဒိဝိနယကမ္မံ ဝတ္ထုဝသေန, ဂေါတ္တဝသေန, နာမဝသေန, အာပတ္တိဝသေန စ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိယေဝ, တသ္မာ။ **ဧတေသူ**တိ ဝတ္ထုအာဒီသု, သုက္ကဝိဿဋ္ဌိအာဒီသု ဝါ။ **ဝတ္ထုံ သ**

မာအာတဗ္ဗန္တိ ယထာဝုတ္တေသု ဒွီသု ပဒေသု ဧကေနပိ သမာအာတဗ္ဗံ။ ဒွီဟိ ပန သုသမာဒိန္နံယေဝ။ တေနေဝ ဝက္ခတိ "သမာအာနေပိ သေသဝ နယော"တိ (ကင်္ခာ. အဋ္ဌ. နိဒါနဝဏ္ဏနာ)။

အာရောစေတဗ္ဗတာတိ –

"အဟံ, ဘန္တေ, ဧကံ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇိံ သဉ္စေတနိကံ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္နံ, သောဟံ သင်္ဃံ ဧကိဿာ အာပတ္တိယာ သဉ္စေတနိကာယ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိယာ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္နာယ ဧကာဟပရိဝါသံ ယာစိံ, တဿ မေ သင်္ဃော ဧကိဿာ အာပတ္တိယာ သဉ္စေတနိကာယ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိယာ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္နာယ ဧကာဟပရိဝါသံ အဒါသိ, သောဟံ ပရိဝသာမိ, ဝေဒယာမဟံ, ဘန္တေ, 'ဝေဒယတီ'တိ မံ သင်္ဃော ဓာရေတူ"တိ (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၁၀၂) –

ဧဝမာဒိနာ တံ တံ ယောဇနာနုရူပံ အာရောစေတဗ္ဗတာ။ ဣမဿ ပနတ္ထံ ဂဟေတဗ္ဗတာ ယာယ ကာယစိ ဘာသာယ အာရောစေတုံ ဝဋ္ဋတိယေဝ (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၁၀၂)။ **"ပုန အာဂတာဂတာနံ ဘိက္ခူနံ အာရောစေန္တေနာ"** တိ ဣဒံ အာဂန္တုကံ ဘိက္ခုံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တေ့ ဧ စ ကေဿ အာရောစေန္တေန အဝသာနေ "ဝေဒယတီတိ မံ အာယသ္မာ ဓာရေတု", ဒွိန္နံ "အာယသ္မန္တာ ဓာရေန္တု", တိဏ္ဏံ "အာယသ္မန္တော ဓာရေန္တူ"တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ **ဝတ္တဘေဒဒုက္ကဋ အာရောစနဝဒုက္ကဋ အက တဗ္ဗတာတိ** "န, ဘိက္ခဝေ, ပါရိဝါသိကေန ဘိက္ခုနာ သာဒိတဗ္ဗံ ပကတတ္တာနံ ဘိက္ခူနံ အဘိဝါဒနံ ပစ္စုပဋ္ဌာန"န္တိအာဒိနာ (စူဠဝ. ၇၅) ပါရိဝါသိကက္ခန္ဓကေ ယာနိ စတုနဝုတိ ဝတ္တာနိ ဝုတ္တာနိ, တေသံ ဘေဒဒုက္ကဋ, ယော စ "တယော ခေါ, ဥပါလိ, ပါရိဝါသိကဿ ဘိက္ခုနော ရတ္တိစ္ဆေဒါ သဟဝါသော ဝိပ္ပဝါသော အနာရောစနာ"တိ (စူဠဝ. ၈၃) ရတ္တိစ္ဆေဒေ ဝုတ္တော, တဿ အကတ္တတာ။

အယံ ပဟေတ္ထ ဝိနိစ္ဆယော – သစေ (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၇၆) အာဂန္တုကာ မုဟုတ္တံ ဝိဿမိတ္တာ တ အဝိဿမိတ္တာ ဝေ တ ဝိဟာရမဇ္ဈေန ဂစ္ဆန္တိ, တေသမ္ပိ အာရောစေတဗ္ဗံ။ သစေ တဿ အဇာနန္တဿေဝ ဂစ္ဆန္တိ, အယဥ္ဌ ဂ တကာလေ ဇာနာတိ, ဂန္တွာ အာရောစေတဗ္ဗံ။ သမ္ပာပုဏိတုံ အသက္ကောန္တဿ ရတ္တိစ္ဆေဒေါဝ ဟောတိ, န ဝ တ္တဘေဒဒုက္ကဋံ။ ယေပိ အန္တောဝိဟာရံ အပ္ပဝိသိတ္တာ ဥပစာရသီမံ ဩက္ကမိတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ, အယဥ္ဌ နေသံ ဆတ္တ တာသဒ္ဒံ တ ဥက္ကာသိတသဒ္ဒံ တ ခိပိတသဒ္ဒံ တ သုတ္တာဝ အာဂန္တုကဘာဝံ ဇာနာတိ, ဂန္တွာ အာရောစေတဗ္ဗံ။ ဂတကာ လေ ဇာနန္တေနာပိ အနုဗန္ဓိတ္တာ အာရောစေတဗ္ဗမေဝ။ သမ္ပာပုဏိတုံ အသက္ကောန္တဿ ရတ္တိစ္ဆေဒေါဝ ဟော တိ, န ဝတ္တဘေဒဒုက္ကဋံ။ ယောပိ ရတ္တိံယေဝ အာဂန္တွာ ရတ္တိံယေဝ ဂစ္ဆတိ, သောပိ သဿ ရတ္တိစ္ဆေဒံ ကရော တိ။ အညာတတ္တာ ပန ဝတ္တဘေဒဒုက္ကဋံ နတ္ထိ။ သစေ အဇာနိတ္တာဝ အဇ္ဈာနံ ကရောတိ, အကတမေဝ ဟောတီတိ **ကု ရုန္ဒိယံ** (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၇၆) ဝုတ္တံ။ တသ္မာ အဓိကာ ရတ္တိယော ဂဟေတဗ္ဗာ ကာတဗ္ဗံ။ အယံ အပဏ္ဏကပဋိပဒါ။

နဒိအာဒီသု နာတယ ဂစ္ဆန္တမ္ပိ ပရတီရေ ဌိတမ္ပိ အာကာသေ ဂစ္ဆန္တမ္ပိ ပဗ္ဗတတလအရညာဒီသု ဒူရေ ဌိတမ္ပိ ဘိက္ခုံ ဒိသွာ သစေ "ဘိက္ခူ"တိ ဝဝတ္ထာနံ အတ္ထိ, နာဝါဒီဟိ တ ဂန္တွာ, မဟာသဒ္ဒံ ကတွာ တ ဝေဂေန အနုဗန္ဓိတ္တာ တ အာရောစေတဗ္ဗံ, အနာရောစေန္တဿ ရတ္တိစ္ဆေဒေါ စေဝ ဝတ္တဘေဒဒုက္ကဋဉ္စ။ သစေ တယမန္တော ပိ သမ္ပာပုဏိတုံ တ သာဝေတုံ တ န သက္ကောတိ, ရတ္တိစ္ဆေဒေါဝ ဟောတိ, န ဝတ္တဘေဒဒုက္ကဋံ။

အညံ ကဉ္စိ ဝိဟာရံ ဂတေနာပိ ဘိက္ခူနံ အာရောစေတဗ္ဗမေဝ (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၇၆)။ သစေ သဗ္ဗေ ဧကဋ္ဌာနေ ဌိတာ ပ ဿတိ, ဧကဋ္ဌာနေ ဌိတေနေဝ အာရောစေတဗ္ဗံ။ အထ ရုက္ခမူလာဒီသု ဝိသုံ ဝိသုံ ဌိတာ ဟောန္တိ, တတ္ထ တတ္ထ ဂန္ တွာ အာရောစေတဗ္ဗံ။ သဉ္စိစ္စ အနာရောစေန္တဿ ရတ္တိစ္ဆေဒေါ စ ဟောတိ, ဝတ္တဘေဒေ စ ဒုက္ကဋံ။ အထ ဝိ စိနန္တော ဧကစ္စေ န ပဿတိ, ရတ္တိစ္ဆေဒေါဝ ဟောတိ , န စ ဝတ္တဘေဒဒုက္ကဋံ။ သဉ္စိစ္စ အနာရောစေန္တဿ ပန ရတ္တိစ္ဆေဒေါ စေဝ ဟောတိ, ဝတ္တဘေဒေ စ ဒုက္ကဋံ။

တတ္ထေတ တိ မာဠကသီမာယမေဝ။ မာဠကတော ပန ဘိက္ခူသု နိက္ခန္တေသု ဧကဿပိ သန္တိကေ နိက္ခိပိတုံ ဝ ဋ္ဋတိ (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၈၇)။ မာဠကတော နိက္ခမိတွာ သတိ ပဋိလာဘန္တေန သဟ ဂစ္ဆန္တဿ သန္တိကေ နိက္ခိပိတဗ္ ဗံ။ တေနာဟ **"ဧကပုဂ္ဂလဿ တ သန္တိကေ"** တိ။ သစေ သောပိ ပက္ကန္တော, အညဿ ယဿ မာဠကေ နာရောစိ တံ, တဿ အာရောစေတွာ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ။ **ပကတတ္တဋ္ဌာနေ** တိ သင်္ဃကမ္မာနံ အရဟဋ္ဌာနေ။ **ဒွေဝ လေဍ္ဍုပါတေ**

အတိက္ကမိတ္ဝာတိ (သာရတ္ထ. ဋီ. စူဠဝဂ္ဂ ၃.၉၇) ဘိက္ခုနီ သဗ္ဗာယနသဒ္ဒသဝနူပစာရဝိဇဟနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ **မဟာမဂ္ဂတော ဩက္ကမ္မာတိ** မဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဘိက္ခုနီ ဥပစာရဝိဇဟနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ **ဂုမ္ဗေန ဝာ ဝတိယာ ဝာ ပဋိစ္ဆန္နဋ္ဌာနေ**တိ ဒဿနူပစာရဝိဇဟနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ **ဝတ္တံ သမာဒိယိတ္ဝာ အာရောစေတဗ္ဗ**န္တိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝတ္တံ သမာဒိယိတ္ဝာ ပရိဝာသော အာရောစေတဗ္ဗော။ **"အာရောစေတဗ္ဗ"**န္တိ ပန သာမညေန ဝုတ္တံ။ အာရောစေန္တေန စ သစေ နဝကတရော ဟောတိ, "အာဝုသော"တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ သစေ ဝုဍ္ဎတရော, "ဘန္တေ"တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ သစေ အညော ကောစိ ဘိက္ခု ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန တံ ဌာနံ အာဂစ္ဆတိ။ သစေ ဧသ နံ ပဿတိ, သဒ္ဒံ ဝါ တဿ သုဏာတိ, အာရောစေတဗ္ဗံ။ အနာရောစေန္တဿ ရတ္တိစ္ဆေဒော စေဝ ဝတ္တဘေဒော စ။ တေနာဟ **"ယမ္ပိ အညံ ဘိက္ခုံ ပဿတိ, တဿပိ အာရောစေတဗ္ဗမေဝ"**တိ။ အထ ဒ္ဝါဒသဟတ္ထံ ဥပစာရံ ဩက္ကမိတ္ဝာ အဇာနန္တဿေဝ ဂစ္ဆတိ, ရတ္တိစ္ဆေဒော ဟောတိယေဝ, ဝတ္တဘေဒော ပန နတ္ထိ။ **ဥဋ္ဌိတေ** တိ ဥဂ္ဂတေ။ **ယံ သဗ္ဗပဌမံ ဘိက္ခု**န္တိ ဝိဟာရတော နိက္ခမန္တံ ဝါ အာဂန္တုကံ ဝါ သဗ္ဗပဌမံ ယံ အညံ ဘိက္ခုံ ပဿတိ။ **တဿ အာရောစေတ္ဝာ နိက္ခိပိတဗ္ဗ**န္တိ အနာရောစေန္တဿ ဒုက္ကဋံ့ သိယာ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န တု ရတ္တိစ္ဆေဒံ သန္ဓာယ။ ဣတရထာ ဟိ "ဝိဟာရသီမာပရိယာပန္နာနံ သဗ္ဗေသံ အာရောစေတ္ဝာ"တိ ဝဒေယျ။ **ယာဝ ရတ္တိယော ပူရေန္တိ** တိ ယတ္တကာ ရတ္တိယော အာပတ္တိ ပဋိစ္ဆန္နာ ဟောတိ, တတ္တကာ ရတ္တိယော ယာဝ ပူရေန္တိ, တာဝ ပရိဝတ္ထဗ္ဗံ။ **သမန္တပါသာဒိကာယံ** ပန "ဧဝံ ယတ္တကာနိ ဒိဝသာနိ အာပတ္တိ ပဋိစ္ဆန္နာ ဟောတိ, တတ္တကာနိ, တတော အဓိကတရာနိ ဝါ ကုက္ကုစ္စဝိနောဒနတ္ထာယ ပရိဝသိတ္ဝာ"တိ ဝုတ္တံ။ **ဝိတ္ထာရော** တိ ပပဉ္စော။

ဣတရေသု ပန ဒွီသုတိ သုဒ္ဓန္တပရိဝာသော, သမောဓာနပရိဝာသောတိ ဒွိန္နံ မဇ္ဈေ။ **ခန္ဓကေ** တိ သမုစ္စယက္ခန္ဓကေ (စူဠဝ. ၁၅၆ အာဒယော)။ **စူဠသုဒ္ဓန္တော မဟာသုဒ္ဓန္တော** တိ ဧတ္ထ ယော ဥပသမ္ပဒတော (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၁၀၂; ဝိ. သင်္ဂ. အဋ္ဌ. ၂၄၂) ပဋ္ဌာယ အနုလောမက္ကမေန ဝါ အာရောစိတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ပဋိလောမက္ကမေန ဝါ "အသုကဉ္စ အသုကဉ္စ ဒိဝသံ ဝါ ပက္ခံ ဝါ မာသံ ဝါ သံဝစ္ဆရံ ဝါ ဝါ သုဒ္ဓဘာဝံ ဇာနာသီ"တိ ပုစ္ဆိယမာနော "အာမ, ဘန္တေ, ဇာနာမိ , ဧတ္တကံ နာမ ကာလံ အဟံ သုဒ္ဓော"တိ ဝဒတိ, တဿ ဒိန္နော သုဒ္ဓန္တပရိဝာသော **"စူဠသုဒ္ဓန္တော"**တိ ဝုစ္စတိ။

တံ ဂဟေတ္ဝာ ပရိဝသန္တေန ယတ္တကံ ကာလံ အတ္တနော သုဒ္ဓဘာဝံ ဇာနာတိ, တတ္တကံ အပနေတ္ဝာ အဝသေသံ မာသံ ဝါ ဒွေမာသံ ဝါ ပရိဝသိတဗ္ဗံ။ သစေ "မာသမတ္တံ အသုဒ္ဓောမှီ"တိ သလ္လက္ခေတ္ဝာ ပရိဝာသံ အဂ္ဂဟေသိ, ပရိဝသန္တော စ ပုန အညံ မာသံ သရတိ, တမ္ပိ မာသံ ပရိဝသိတဗ္ဗမေဝ, ပုန ပရိဝာသဒာနကိစ္စံ နတ္ထိ။ အထ "ဒွေမာသံ အသုဒ္ဓောမှီ"တိ သလ္လက္ခေတ္ဝာ အဂ္ဂဟေသိ, ပရိဝသန္တော စ "မာသမတ္တမေဝါဟံ အသုဒ္ဓောမှီ"တိ သန္နိဋ္ဌာနံ ကရောတိ, မာသမေဝ ပရိဝသိတဗ္ဗံ, ပုန ပရိဝာသဒာနကိစ္စံ နတ္ထိ။ အယဉ္ဟိ သုဒ္ဓန္တပရိဝာသော ဥဒ္ဓမ္ပိ အာရောဟတိ, ဟေဋ္ဌာပိ ဩရောဟတိ, ဣဒမဿ လက္ခဏံ။

ယော ပန ယထာဝုတ္တေန အနုလောမပ္ပဋိလောမဝသေန ပုစ္ဆိယမာနောပိ ရတ္တိပရိယန္တံ (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၁၀၂) န ဇာနာတိ နဿရတိ, ရတ္တိပရိယန္တေ ဝေမတိကော ဝါ ဟောတိ, တဿ ဒိန္နော သုဒ္ဓန္တပရိဝာသော **"မဟာသုဒ္ဓန္တော"**တိ ဝုစ္စတိ။ တံ ဂဟေတ္ဝာ ဂဟိတဒိဝသတော ယာဝ ဥပသမ္ပဒဒိဝသော, တာဝ ရတ္တိယော ဂဏေတ္ဝာ ပရိဝသိတဗ္ဗံ။ အယံ ဥဒ္ဓံ နာရောဟတိ, ဟေဋ္ဌာ ပန ဩရောဟတိ။ တသ္မာ သစေ ပရိဝသန္တော ရတ္တိပရိစ္ဆေဒေ သန္နိဋ္ဌာနံ ကရောတိ "မာသော ဝါ သံဝစ္ဆရော ဝါ မယှံ အာပန္နဿာ"တိ, မာသံ ဝါ သံဝစ္ဆရံ ဝါ ပရိဝသိတဗ္ဗံ။ ဧတ္ထ စ ကိဉ္စာပိ "ဧတ္တကံ ကာလံ အဟံ သုဒ္ဓော"တိ ဝဒန္တဿ စူဠသုဒ္ဓန္တော ဒီယတိ, တထာပိ နိယမေနေဝ ဇာနနာဘာဝတော **"ဒွိဓာပိ စေသ။ပေ။ အတဗ္ဗော"**တိ ဝုတ္တံ။ **တဿ အနုဝိဓိ ခန္ဓကေ အာဂတော** တိ တဿ ဒွိဓာပိ သုဒ္ဓန္တဿ အနုဝိဓိ "တေန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ သင်္ဃံ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ။ပေ။ ဧဝမဿ ဝစနီယော"တိအာဒိနာ သမုစ္စယက္ခန္ဓကေ (စူဠဝ. ၁၅၆) အာဂတော။ တသ္မာ တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အဓိပ္ပာယော။ ဧသ နယော **ဝိနိစ္ဆယကထာ ပန ဝိတ္ထာရတော သမန္တပါသာဒိကာယံ ဝုတ္တာ**တိ ဧတ္ထာပိ။

ဩဓုနိတ္ဝာ အဝဓုယ ပဟာယ သမောဓာနော **ဩဓာနသမောဓာနော**။ စိရပ္ပဋိစ္ဆန္နာနံ အဂ္ဃေန သမောဓာနော **အဂ္ဃသမောဓာနော**။ မိဿကာနံ သမောဓာနော **မိဿကသမောဓာနော** ။ ဣအာနိ တံ တိဝိမ္ပိ သမောဓာနပရိဝာသံ သန္ဓေပတော ဒဿေတုံ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိမာဟ။ **အန္တရာပတ္တိံ အာပဇ္ဇိတ္ဝာ ပဋိစ္ဆာဒေန္တဿာ** တိ ယော ပရိဝာသံ ဂ

ဟောတ္တ အနိက္ခိတ္တဝတ္တော ဟုတ္တ ပရိဝသန္တော အပရိနိဋ္ဌိတေယေဝ ပရိတသေ အန္တရာ ဝေမဇ္ဈေ သင်္ဃာဒိ သေသာပတ္တိံ အာပဇ္ဇိတ္တ ပဋိစ္ဆာဒေတိ, တဿ။ **ပရိဝုတ္ထဒိဝသေ** တိ လက္ခဏဝစနမေတံ, တေန "မာနတ္တစိဏ္ဏ ဏဒိဝသေ စာ"တိပိ ဝုတ္တမေဝ ဟောတိ။ **မကွေ့တ္တ** တိ ဉတ္တိစတုတ္ထေန ကမ္မေန မူလာယ ပဋိကဿနဝသေန မ ကွေ့တ္တ။ **သမောဓဟိတ္တတ**တိ မူလာပတ္တိဋ္ဌာနေ ဌပေတ္တ, ပက္ခိပိတ္တတတိ အတ္ထော။ **အတဗ္ဗပရိတသော** တိ "သု ဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော"တိအာဒိနာ ဉတ္တိစတုတ္ထေန ကမ္မေန အတဗ္ဗပရိတသော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယော ပဋိစ္ဆန္နာယ အာပတ္တိယာ ပရိတသံ ဂဟေတ္တ ပရိဝသန္တော (စူဋ္ဌဝ. အဋ္ဌ. ၁၀၂; ဝိ. သင်္ဂ. အဋ္ဌ. ၂၄၃) တ မာ နတ္တာရဟော တ မာနတ္တံ စရန္တော တ အဗ္ဘာနာရဟော တ အနိက္ခိတ္တဝတ္တော အညံ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇိတ္တ ပုရိမာပတ္တိယာ သမာ တ ဦနတရာ တ ရတ္တိယော ပဋိစ္ဆာဒေတိ, တဿ မူလာယ ပဋိကဿနေန တေ ပရိဝုတ္ထဒိဝ သေ စ မာနတ္တစိဏ္ဏဒိဝသေ စ သဗ္ဗေ ဩဓုနိတ္တ အဒိဝသေ ကတ္တ ပစ္ဆာ အာပန္နာပတ္တိံ မူလာပတ္တိယံ သမော ဓာယ ပရိတသော အတဗ္ဗောတိ။

သစေ ပန အန္တရာပတ္တိ မူလာပတ္တိတော အတိရေကပ္ပဋိစ္ဆန္နာ ဟောတိ (စူဋ္ဌဝ. အဋ္ဌ. ၁၀၂), တံ မူလာပတ္တိံ ကတ္တ တတ္ထ ဣတရံ သမောဓာယ ပရိတသော အတဗ္ဗော။ သစေ ပန အန္တရာပတ္တိ အပ္ပဋိစ္ဆန္နာ ဟောတိ, မူလာ ယ ပဋိကဿနံ အကတ္တ ပုဗ္ဗေ ဂဟိတပရိတသေနေဝ ပရိဝသိတဗ္ဗံ။

ယာ ကော တ။ပေ။ သဗ္ဗစိရပ္ပဋိစ္ဆန္နာယော တိ ယာ ကော တ အာပတ္တိ သဗ္ဗစိရပ္ပဋိစ္ဆန္နာ, ယာ ဒွေ တ တိသ္သော တ သမ္ဗဟုလာ တ အာပတ္တိယော သဗ္ဗစိရပ္ပဋိစ္ဆန္နာယောတိ အတ္ထော။ **တာသ**န္တိ သဗ္ဗစိရပ္ပဋိစ္ဆန္နာနံ အာပတ္တီနံ။ အနဝိမိ ပနဿ ခန္ဓကေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယဿ ပန သတံ အာပတ္တိယော ဒသာဟပဋိစ္ဆန္နာ, အပရမ္ပိ သတံ အာပတ္တိယော ဒသာဟပဋိစ္ဆန္နာ, အပရ မ္ပိ သတံ အာပတ္တိယော ဒသာဟပဋိစ္ဆန္နာတိ ဧဝံ ဒသက္ခတ္တုံ ကတ္တ အာပတ္တိသဟဿံ ဒိဝသသတပဋိစ္ဆန္နံ ဟောတိ, တေန ကိံ ကာတဗ္ဗန္တိ? သဗ္ဗံ သမောဓဟိတ္တ ဒသ ဒိဝသေ ပရိဝသိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ဧကေနေဝ ဒသာဟေန ဒိဝသသ တမ္ပိ ပရိဝသိတမေဝ ဟောတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

"ဒသသတံ ရတ္တိသတံ၊ အာပတ္တိယော ဆာဒယိတ္တတန။
ဒသ ရတ္တိယော ဝသိတ္တတန၊ မုစ္စေယျ ပာရိတသိကော"တိ။ (ပရိ. ၄၇၇)။

အယံ **အဂ္ဃသမောဓာနော** နာမ။

ဣအာနိ မိဿကသမောဓာနံ နိဒ္ဒိသိတုံ **"မိဿကသမောဓာနော နာမာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ရာယံ နယော –

"အဟံ, ဘန္တေ, သမ္ဗဟုလာ သင်္ဃာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိံ ဧကံ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိံ, ဧကံ ကာယသံသဂ္ဂံ, ဧကံ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစံ, ဧကံ အတ္တကာမံ, ဧကံ သဉ္စရိတ္တံ, ဧကံ ကုဋိကာရကံ, ဧကံ ဝိဟာရကာရကံ, ဧကံ ဒုဋ္ဌဒေါသံ, ဧကံ အညဘာဂိယံ, ဧကံ သင်္ဃဘေဒံ, ဧကံ ဘေဒာနုဝတ္တကံ, ဧကံ ဒုဗ္ဗစံ, ဧကံ ကုလဒူသကံ, သောဟံ, ဘန္တေ, သင်္ဃံ တာသံ အာပတ္တီနံ သမောဓာနပရိတသံ ယာစာမီ"တိ –

တိက္ခတ္တုံ ယာစာပေတ္တ တဒနုရူပာယ ကမ္မဝါစာယ ပရိတသော အတဗ္ဗော။ ဧတ္ထ စ "သင်္ဃာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိံ နာနာဝတ္ထုကာယော"တိပိ "သင်္ဃာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ"န္တိပိ ဧဝံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေ န ဝတ္ထုဝသေနပိ ဂေါတ္တဝသေနပိ နာမဝသေနပိ အာပတ္တိဝသေနပိ ယောဇေတ္တ ကမ္မဝါစံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိယေဝါတိ။ အယံ **မိဿကသမောဓာနော** ။ သဗ္ဗပရိတသကမ္မဝါစာဝသာနေ ပန နိက္ခိတ္တာနိက္ခိတ္တဝတ္တာဒိကထာ ပုရိမနယေ နေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တိဝိဓေပိ သမောဓာနပရိတသေ အတ္ထမတ္တမေဝ ဝုတ္တတ္တာ, ဝိနိစ္ဆယာဒီနံ တ အနာမဋ္ဌတ္တ တာ **"အယံ တိဝိဓေပိ သမောဓာနပရိတသေ သင်္ခေပကထာ"** တိ ဝုတ္တံ။ မဟာဝိသယတ္တာ သမောဓာနဝိစာရဏာယ သာ နိရဝသေသာ ကုတော လဒ္ဓဗ္ဗာတိ အာဟ **"ဝိတ္ထာရော"** တိအာဒိ။

ဆာရတ္တ န္တိ **ရာ** သဒ္ဒေါ တီယတိ ဆိဇ္ဇတိ ဇတ္တောတိ **ရတ္တိ,** သတ္တာနံ သဒ္ဒသ္သ ဝူပသမနကာလောတိ အတ္တော, ဆ ရတ္တိယော သမာဟဋ္ဌာ, ဆန္နံ ရတ္တီနံ တ သမာဟာရော ဆရတ္တံ, ဆရတ္တမေဝ **ဆာရတ္တံ,** အဝယဝဗ္ဗ ယတိရေကေန သမုအယသ္သာဘာဝတော ဆ ရတ္တိယောတိ အတ္တော ဝုတ္တော။

ပရိဝသံ အဒတ္ဂတ မာနတ္တမေဝ အတဗ္ဗ န္တိ ယသ္မာ အာပတ္တိ အပ္ပဋိစ္ဆန္နာ, ယသ္မာ စ အာပန္နဘာဝေနေဝ မာနတ္တာရဟော ဟောတိ, တသ္မာ ပရိဝသံ အဒတ္ဂတ ကေဝလံ မာနတ္တမေဝ အတဗ္ဗံ။ ယံ ပဋိစ္ဆန္နာယ အာပတ္တိ ယာ ပရိဝုတ္တပရိဝါသသ္သ ဒီယတိ, ဣဒံ ပဋိစ္ဆန္နမာနတ္တံ နာမာတိ အာဟ **"ယသ္သ ပဋိစ္ဆန္နာ ဟောတိ"** တိအာဒိ။ **ဣဒန္တိ** ပဋိစ္ဆန္နမာနတ္တံ။ **ဣဓာတိ** ဣမသ္မိံ တက္ကေ။ ကထံ ပန တေသံ ဒွိန္နံ မာနတ္တာနံ အနဝိမိ စ ဝိနိစ္ဆယကထာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အာဟ **"ဥဘိန္နမ္ပိ ပနာ"** တိအာဒိ။

အယန္တိ ဝက္ခမာနံ သန္နာယာဟ။ **ပရိဝသေ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ပဒေသ** န္တိ ပရိက္ခိတ္တသ္သ ဝိဟာရသ္သ ပရိက္ခေပတော , အပရိက္ခိတ္တသ္သ ပရိက္ခေပာရဟဋ္ဌာနတော ဒွေ လေဍ္ဍုပာတေ အတိက္ကမိတ္ဂတ မဟာမဂ္ဂတော သြက္ကမ္မ ဂုမ္ဗေန တ ဝတိယာ တ ပဋိစ္ဆန္နဋ္ဌာနံ။ **သမာဒိယိတ္ဂတတိ** အန္တောအရုဏေယေဝ သမာဒိယိတ္ဂတ။ **အာရောစေတ္ဂတတိ** –

"အဟံ, ဘန္တေ, ဧကံ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇိံ သဉ္စေတနိကံ သုက္ကဝိသ္သဋ္ဌိံ အပ္ပဋိစ္ဆန္နံ, သောဟံ, ဘန္တေ, သင္ဃံ ဧကိသ္သာ အာပတ္တိယာ သဉ္စေတနိကာယ သုက္ကဝိသ္သဋ္ဌိယာ အပ္ပဋိစ္ဆန္နာယ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ ယာစိံ , တသ္သ မေ သင္ဃော ဧကိသ္သာ အာပတ္တိယာ သဉ္စေတနိကာယ သုက္ကဝိသ္သဋ္ဌိယာ အပ္ပဋိစ္ဆန္နာယ ဆာရတ္တံ မာနတ္တံ အဒာသိ, သောဟံ မာနတ္တံ စရာမိ, ဝေဒယာမဟံ, ဘန္တေ, ဝေဒယတီ'တိ မံ သင်္ဃော ဓာရေတူ"တိအာဒိနာ (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၉၇) –

အာပတ္တိဒိဝသာနုရူပံ အာရောစေတ္ဂတ။ ဣမဋ္ဌ ပန အတ္ထံ ဂဟေတ္ဂတ (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၉၇) ယာယ ကာယစိ ဘာသာယ အာရောစေတုံ ဝဋ္ဋတိယေဝ။ အာရောစိတကာလတော ပဋ္ဌာယ စ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဌပေတ္ဂတ သေသေဟိ သတိ ကရဏီယေ ဂန္တုမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ။ အရုဏေ ဥဋ္ဌိတေ တသ္သ ဘိက္ခုသ္သ သန္တိကေ ဝတ္တံ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ။ သစေ သောပိ ကေနစိ ကမ္မေန ပုရေ အရုဏေယေဝ ဂစ္ဆတိ, အညံ ဝိဟာရတော နိက္ခန္တံ တ အာဂန္တုကံ တ ယံ ပဌမံ ပသ္သတိ, တသ္သ သန္တိကေ အာရောစေတ္ဂတ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ။ အယဉ္စ ယသ္မာ ဂဏသ္သ အာရောစေတ္ဂတ, ဘိက္ခူနဉ္စ အတ္ထိဘာဝံ သလ္လက္ခေတ္ဂတ တာဝ ဝသိ, တေနသ္သ ဦနေ ဂဏေ စရဏအောသော တ ဝိပ္ပဝါသော တ န ဟောတိ။ သစေ ပန ကဉ္စိ န ပသ္သတိ, ဝိဟာရံ ဂန္တ္ဂတ ယံ ပဌမံ ပသ္သတိ, တသ္သ အာရောစေတ္ဂတ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ။ တေနာဟ **"တတော တေသု ဂတေသု တ အဂတေသု တ ပုရိမနယေန ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗ"**န္တိ။

ယတ္ထ သိယာ တိ ယသ္သံ သမာနသံတသကသီမာယံ **ဝီသတိဂဏော ဘိက္ခုသင်္ဃော** အတ္ထိ။ **အဝ္ဟာတဗ္ဗော** တိ အဗ္ဘာနကမ္မဝသေန ပက္ကောသိတဗ္ဗော။ အဗ္ဘာနကမ္မံ ပန ကထန္တိ အာဟ **"အဗ္ဘာနကမ္မံ ပနာ"** တိအာဒိ။ **ဟဋ္ဌိဝသေနာတိ** "သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော"တိအာဒိနာ (စူဠဝ. ၁၀၁) ဟဋ္ဌိဝသေန။ **ဝိနိစ္ဆယဝသေနာ** တိ "အဗ္ဘန္တေ ဟိ စ ပဌမံ အဗ္ဘာနာရဟော ကာတဗ္ဗော။ အယဥ္စာဟိ နိက္ခိတ္တဝတ္တတ္တာ ပကတတ္တဋ္ဌာနေ ဌိတော, ပကတတ္တသ္သ စ အဗ္ဘာနံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ, တသ္မာ ဝတ္တံ သမာဒပေတဗ္ဗော။ ဝတ္တေ သမာဒိန္နေ အဗ္ဘာနာရဟော ဟောတိ။ တေနာပိ ဝတ္တံ သမာဒိယိတ္ဂတ အာရောစေတ္ဂတ အဗ္ဘာနံ ယာစိတဗ္ဗံ။ အနိက္ခိတ္တဝတ္တသ္သ ပန ဝတ္တသမာနကိစ္စံ နတ္ထိ။ သော ဟိ ဆာရတ္တာတိက္ကမေနေဝ အဗ္ဘာနာရဟော ဟောတီ"တိအာဒိနာ (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၉၇) ဝိနိစ္ဆယဝသေန။ တံ ပနေတံ သဗ္ဗံ ပရိဝသာဒိကမ္မံ ဟဋ္ဌိဝသေန (စူဠဝ. ၇၅) စ အဋ္ဌကထာဝသေန (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၇၅, ၉၇) စ သုဝိညေယ္ယတ္တာ အတိဝိတ္တာရဘယေန န ဝိတ္ထာရယိမ္ဟ, အတ္ထိကေဟိ ပန တတောဝ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဣမသ္သ ပန ကမ္မသ္သ ဝီသတိဝဂ္ဂကရဏီယတ္တာ တတော ဦနတရေန ကတံ ကုပ္ပတိ။ တေနာဟ **"ဧကေနာပိ စေ။ပေ။ အနုဗ္ဗိတော"** တိ။ **အယန္တိ** အယံ ယထာဝုတ္တာ။ **သာမီစီ**တိ ဝတ္တံ။

ဣတိ ကင်္ခာဝိတရဏိယာ ပာတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ

ဝိနယတ္ထမဉ္ဇူသာယံ လီနတ္ထပ္ပကာသနိယံ

သဒ္ဒါဒိသေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အနိယတကဏ္ဍံ

၁. ပဌမအနိယတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

‘‘မာတုကမေနာ’’တိ ဝတ္တတ ပုန ‘‘ကောယာ’’တိ ဝုတ္တတ္တာ **‘‘မာတုကမသင္ခာတာယ ကောယ ဣတ္ထိယာ’’** တိ ဝုတ္တံ။ **ရဟောတိ** အပ္ပကာသံ။ အပ္ပကာသတာ စ ယော အနာပတ္တိံ ကရောတိ, တဿ အပစ္စက္ခဘာဝတောတိ အာဟ **‘‘စက္ခုဿ ရဟော’’**တိ။ နနု ‘‘ရဟော နာမ စက္ခုဿ ရဟော, သောတဿ ရဟော။ စက္ခုဿ ရဟော နာမ န သက္ကာ ဟောတိ အက္ခိံ ဝာ နိခဏိယမာနေ, ဘမုကံ ဝာ ဥက္ခိပိယမာနေ, သီသံ ဝာ ဥက္ခိပိယမာနေ ပဿိတုံ။ သောတဿ ရဟော နာမ န သက္ကာ ဟောတိ ပကတိကထာ သောတု’’န္တိ ပဒဘာဇနေ ဝုတ္တံ, အထ ကသ္မာ တံ အဝတွာ ‘‘စက္ခုဿ ရဟော’’တိ ဧတ္တကမေဝ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **‘‘ကိဉ္စာပီ’’** တိအာဒိ။ ဣမိနာ ဟိဒ္ဓိယံ ‘‘သောတဿ ရဟော’’တိ ဣဒံ အတ္ထုဒ္ဓာရဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတိ။ အထ ကထမေတံ ဝိညာယတိ ‘‘စက္ခုဿေဝ ရဟော ဣဓ အဓိပ္ပေတော’’တိ? ‘‘ပဋိစ္ဆန္နေ အာသနေ’’တိ ဝစနတော ‘‘သက္ကာ ဟောတိ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိတု’’န္တိ (ပါရာ. ၄၄၅) စ ဝုတ္တတ္တာ။ တေနေဝါဟ **‘‘သစေပီ’’**တိအာဒိ။ **‘‘ပိဟိတကဝါဋဿ’’** တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၄၄၄-၄၄၅) ဣမိနာ ပဋိစ္ဆန္နဘာဝတော စက္ခုဿ ရဟောသဘာဝံ ဒဿေတိ။ အပိဟိတကဝါဋဿ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၄. ၂.၄၄၄-၄၄၅) ပန ဒွါရေ နိသိန္နော အနာပတ္တိံ ကရောတိ, န ကေဝလံ အပိဟိတကဝါဋဿ ဂဗ္ဘဿ ဒွါရေ နိသိန္နောဝ အနာပတ္တိံ ကရောတိ, အန္တောဒွါရဒသဟတ္ထေ ဩကာသေ နိသိန္နောပီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေနာဟ **‘‘ယတ္ထ ပန သက္ကာ ဒဋ္ဌု’’**န္တိအာဒိ။ ယသ္မာ နိသီဒိတွာ နိဒ္ဒာယန္တော ကပိမိဒ္ဓပရေတော ကဉ္စိ ကာလံ စက္ခူနိ ဥမ္မီလေတိ, ကဉ္စိ ကာလံ နိမီလေတိ, န စ မဟာနိဒ္ဒံ ဩက္ကမတိ, တသ္မာ **‘‘နိဒ္ဒာယန္တောပိ အနာပတ္တိံ ကရောတီ’’** တိ ဝုတ္တံ။ နိပဇ္ဇိတွာ နိဒ္ဒာယန္တော ပန တာဒိသော န ဟောတီတိ အာဟ **‘‘နိပဇ္ဇိတွာ နိဒ္ဒာယန္တောပိ န ကရောတီ’’** တိ, အနာပတ္တိံ န ကရောတီတိ အတ္ထော။ မေထုနဿ မာတုကမော ဒုတိယော န ဟောတိ။ ဣတ္ထိယော ဟိ အညမညိဿာ ဝဇ္ဇံ ပဋိစ္ဆာဒေန္တိ။ တေနေဝ ဝေသာလိယံ (ပါရာ. ၇၆-၇၇) မဟာဝနေ ဒွါရံ ဝိဝရိတွာ နိပန္နေ ဘိက္ခုမ္ဟိ သမ္ဗဟုလာ ဣတ္ထိယော ယာဝဒတ္ထံ ကတွာ ပက္ကမိံသု။ တေနာဟ **‘‘ဣတ္ထီနံ ပန သတမ္ပိ န ကရောတီ’’** တိ။ **တံ ကမ္မန္တိ** အဇ္ဈာစာရကမ္မံ။ ယသ္မာ နိသီဒိတွာဝ နိပဇ္ဇတိ, တသ္မာ နိပဇ္ဇနမ္ပိ အန္တောကတွာ ‘‘နိသဇ္ဇံ ကပ္ပေယျာ’’တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတုံ **‘‘ဧတ္ထ စာ’’** တိအာဒိမာဟ။ **တိဏ္ဏံ ဓမ္မာနံ အညတရေန ကာရေတဗ္ဗော** တိ နိသဇ္ဇံ ပဋိဇာနမာနဿ တိဏ္ဏံ ဓမ္မာနံ အညတရသမာယောဂေ ဟောတိယေဝါတိ ဝုတ္တံ။ ပါရာဇိကေန, ပန သင်္ဃာဒိသေသေန စ ပါစိတ္တိယေန စ တေနာကာရေန နိသဇ္ဇံ ပဋိဇာနမာနောဝ ကာရေတဗ္ဗော။ **န အပ္ပဋိဇာနမာနော**တိ နိသဇ္ဇံ အပ္ပဋိဇာနမာနော တိဏ္ဏံ ဓမ္မာနံ အညတရေန န ကာရေတဗ္ဗောတိ။ အလဇ္ဇီပိ ဟိ ပဋိဇာနမာနောဝ အာပတ္တိယာ ကာရေတဗ္ဗော။ ယာဝ န ပဋိဇာနာတိ, တာဝ ‘‘နေဝ သုဒ္ဓေါ’’တိ ဝါ ‘‘န အသုဒ္ဓေါ’’တိ ဝါ ဝတ္တဗ္ဗော, ဝတ္တာနုသန္ဓိနာ ပန ကာရေတဗ္ဗောတိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

> ‘‘ပဋိညာ လဇ္ဇီသု ကတာ၊ အလဇ္ဇီသု ဧဝံ န ဝိဇ္ဇတိ။
> ဗဟုမ္ပိ အလဇ္ဇီ ဘာသေယျ၊ ဝတ္တာနုသန္ဓိတေန ကာရယေ’’တိ။ (ပရိ. ၃၅၉)။

န ကေဝလံ တိဏ္ဏံ ဓမ္မာနံ အညတရေန စောဒနာယမေဝ ဧဝံ ပဋိညာယ ကာရေတဗ္ဗော, အထ ခော နိသဇ္ဇာဒိနာ အာကာရေန သဒ္ဓိံ စောဒနာယပီတိ ဒဿေတုံ **‘‘ယေန စ သာ သဒ္ဓေယျဝစသာ ဥပါသိကာ ဝဒေယျ, တေန သော ဘိက္ခု ကာရေတဗ္ဗော’’**တိ ဝုတ္တံ။ တေနေဝါဟ **‘‘နိသဇ္ဇာဒီသု အာကာရေသူ’’** တိအာဒိ။ ဧတ္ထ စ ‘‘ပဋိဇာနမာနော’’တိ အဝုတ္တေပိ အဓိကာရတ္တာ **‘‘ပဋိဇာနမာနောဝ တေန သော ဘိက္ခု ကာရေတဗ္ဗော’’** တိ ဝုတ္တံ။ တထာရူပါယ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၄၄၄-၄၄၅) ဥပါသိကာယ ဝစနေ အညထတ္တာဘာဝတော **ဒိဋ္ဌံ နာမ တထာပိ ဟောတိ, အညထာပိ ဟောတီ** တိ ဒဿနေ အညထတ္တသမ္ဘဝံ ဒဿေတိ။ အနေကံသိကတာယ န နိယတောတိ **အနိယတော**။ တေနာဟ **‘‘တိဏ္ဏံ အာပတ္တီန’’**န္တိအာဒိ။

ရဟောနိသဇ္ဇဿာဒေန မာတုကမဿ သန္တိကံ ဂန္တုကာမော အက္ခိံ အဉ္ဇေတိ, ဒုက္ကဋံ။ နိဝါသနံ နိဝာသေ တိ, ကာယဗန္ဓနံ ဗန္ဓတိ, စီဝရံ ပါရုပတိ, သဗ္ဗတ္ထ ပယောဂေ ပယောဂေ ဒုက္ကဋံ။ ဂစ္ဆတိ, ပဒဝါရေ ပဒဝါရေ ဒုက္က

ဋံ။ ဂန္တွာန နိသီဒတိ, ဒုက္ကဋမေဝ။ တေနာဟ **“မေထုနဓမ္မသန္နိဿိတကိလေသသင်္ခါတေနာ”** တိအာဒိ။ ဧတ္ထ စ ရဟောနိသဇ္ဇဿာဒဿ အသတိပိ မေထုနရာဂဘာဝေ တပ္ပဋိဗဒ္ဓကိလေသတ္တာ ဝုတ္တံ **“မေထုနဓမ္မသန္နိဿိတကိလေသသင်္ခါတေနာ”**တိ။ တေနေဝ **သန္နိဿိတ** ဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ **ရဟဿာဒေနာ** တိ “ဣတ္ထန္နာမာယ သဒ္ဓိံ ရဟော နိသီဒိတွာ ဟသိတလပိတာဒိကံ ကရေယျ”န္တိ ဥပ္ပန္နအဿာဒဟေတု ။ **နိသဇ္ဇာယ ပါစိတ္တိယံ** အသတိ ဥပစာရဂတေ နိပဇ္ဇိတွာ အနိဒ္ဒာယန္တေ အနန္ဓေ ဝိညုပုရိသေတိ အဓိပ္ပာယော။ သစေ သာ ဣတ္ထီ ကေနစိ ကရဏီယေန ဥဋ္ဌာယုဋ္ဌာယ ပုနပ္ပုနံ နိသီဒတိ, နိသဇ္ဇာယ နိသဇ္ဇာယ ပါစိတ္တိယံ။ ယံ သန္ဓာယ ဂတော, သာ န ဒိဋ္ဌာ, အညာ အာဂန္တွာ နိသီဒတိ, အဿာဒေ ဥပ္ပန္နေ ပါစိတ္တိယံ။ သစေ သမ္ဗဟုလာ အာဂစ္ဆန္တိ, မာတုဂါမဂဏနာယ ပါစိတ္တိယံ။ သစေ ဥဋ္ဌာယုဋ္ဌာယ ပုနပ္ပုနံ နိသီဒန္တိ, နိသဇ္ဇာဂဏနာယပိ ပါစိတ္တိယာနိ။ အနိယမေတွာ “ဒိဋ္ဌဒိဋ္ဌာယ သဒ္ဓိံ ရဟဿာဒံ ကပ္ပိဿာမီ”တိ ဂန္တွာ နိသိန္နဿာပိ အာဂတာဂတာနံ ဝသေန, ပုနပ္ပုနံ နိသဇ္ဇာယ ဝသေန စ ဝုတ္တနယေနေဝ အာပတ္တိယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဝုတ္တပ္ပကာရေ ပုရိသေ** တိ အနန္ဓေ ဝိညုပုရိသေ။ **ဥပစာရဂတေ သတီ**တိ ဒွါဒသဟတ္ထဗ္ဘန္တရဂတေ သတိ။ သစေ သုဒ္ဓစိတ္တေန ဂန္တွာ နိသိန္နဿ သန္တိကံ အာဂန္တွာ နိသိန္နာယ ဣတ္ထိယာ ရဟဿာဒော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝမ္ပိ အနာပတ္တိ။

ပဌမအနိယတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဒုတိယအနိယတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

နဟေဝ ခော ပန ပဋိစ္ဆန္န န္တိ ဧတ္ထ ပန ယမ္ပိ ဗဟိ ပရိက္ခိတ္တံ အန္တော ဝိဝဋံ ပရိဝေဏင်္ဂဏာဒိ, တမ္ပိ အန္တောဂဓန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ “ဝေရူပဥ္ဟိ ဌာနံ အပ္ပဋိစ္ဆန္နေယေဝ ဂဟိတ”န္တိ **မဟာပစ္စရိယံ** (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၄၅၃) ဝုတ္တံ။ **သင်္ဃာဒိသေသေန ဝါ** တိ ကာယသံသဂ္ဂဒုဋ္ဌုလ္လောဘာသနသင်္ခါတေန သင်္ဃာဒိသေသေန ဝါ။ တေနေဝ ဟိ ပဒဘာဇနေ “သာ စေ ဧဝံ ဝဒေယျ ‘အယျော, မယာ ဒိဋ္ဌော နိသိန္နော မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ ကာယသံသဂ္ဂံ သမာပဇ္ဇန္တော’”တိအာဒိ (ပါရာ. ၄၅၅) ဝုတ္တံ။ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာဝသေန အာဂတံ။ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစဉ္စ သုတွာ တံ မာတုဂါမောပိ န ပဋိစ္ဆာဒေတိ။ တထာ ဟိ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာသိက္ခာပဒေ (ပါရာ. ၂၈၃ အာဒယော) ယာ ပန တာ ဣတ္ထိယော ဟိရိမနာ, တာ နိက္ခမိတွာ ဘိက္ခူ ဥဇ္ဈာပေသုံ, တသ္မာ ဣဓ ဣတ္ထီပိ အနာပတ္တိံ ကရောတီတိ အာဟ **“ဣတ္ထီပီ”**တိ။ အထ ဝါ ဣဓ အပ္ပဋိစ္ဆန္နတ္တာ ဣတ္ထီပိ အနာပတ္တိံ ကရောတိ, ပဌမေ ပန ပဋိစ္ဆန္နတ္တာ ဣတ္ထိသတမ္ပိ အနာပတ္တိံ န ကရောတီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အနန္ဓော အဗဓိရော** တိ ဧတ္ထ ကာယသံသဂ္ဂဝသေန အနန္ဓော ဝုတ္တော, ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာဝသေန အဗဓိရော။

သမုဋ္ဌာနာဒီသု ဣဒံ သိက္ခာပဒံ တိသမုဋ္ဌာနံ – ကာယစိတ္တတော ဝါစာစိတ္တတော ကာယဝါစာစိတ္တတော သမုဋ္ဌာတိ, ကိရိယံ, သညာဝိမောက္ခံ, သစိတ္တကံ, လောကဝဇ္ဇံ, ကာယကမ္မံ, ဝစီကမ္မံ, အကုသလစိတ္တံ, သုခမဇ္ဈတ္တဝေဒနာဟိ ဒွိဝေဒနံ။ တေနာဟ **“သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ပနေတ္ထ အဒိန္နာဒါနသဒိသာနေဝါ”** တိ။ ဧတ္ထ စ ကာယသံသဂ္ဂံ သမာပဇ္ဇန္တော ဒုဋ္ဌုလ္လမ္ပိ ဘဏတိ, ဒုဋ္ဌုလ္လံ ဘဏန္တော နိသီဒတိ စာတိ **“ကာယဝါစာစိတ္တတော စ သမုဋ္ဌာတီ”**တိ ဝုတ္တံ, ဒုဋ္ဌုလ္လမေဝ ဝါ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဂဟေတဗ္ဗံ။

ဒုတိယအနိယတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

“အနိယတုဒ္ဒေသော စာယံ ဒိဋ္ဌာဒိသမူလကစောဒနာယ ဝတ္ထုံ ပဋိဇာနမာနောဝ အာပတ္တိယာ ကာရေတဗ္ဗော, န ဣတရောတိ အာပတ္တိရောပနာရောပနလက္ခဏဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တော”တိ ဝဒန္တိ။

ဣတိ ကင်္ခါဝိတရဏိယာ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ

ဝိနယတ္ထမဉ္ဇူသာယံ လီနတ္ထပ္ပကာသနိယံ

အနိယတဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဿဂ္ဂိယကဏ္ဍံ

၁. စီဝရဝဂ္ဂေါ

၁. ကထိနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိန္တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၄၆၂-၄၆၃) နိဋ္ဌိတဉ္စ တံ စီဝရဉ္စာတိ နိဋ္ဌိတစီဝရံ, နိဋ္ဌိတေ အာနိသံသမူလကေ စီဝရေ, ပစ္စာသာစီဝရေ စာတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ ပန တံ စီဝရံ ကရဏေနပိ နိဋ္ဌိတံ ဟောတိ နာသနာဒီဟိပိ, တသ္မာ **“သူစိကမ္မပရိယောသာနေန ဝါ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယံ ကိဉ္စိ သူစိယာ ကတ္တဗ္ဗံ ဟာသကပဋ္ဋဂဏ္ဌိကပဋ္ဋပရိယောသာနကမ္မံ, တံ သူစိကမ္မပရိယောသာနံ နာမ, တေန။ **နဋ္ဌ**န္တိ စောရာဒီဟိ ဟဋံ။ ဧတမ္ပိ ဟိ ကရဏပလိဗောဓဿ နိဋ္ဌိတတ္တာ “နိဋ္ဌိတ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ဝိနဋ္ဌ**န္တိ ဥပစိကာဒီဟိ ခါဒိတံ။ **ဒဍ္ဎ**န္တိ အဂ္ဂိနာ ဒဍ္ဎံ။ **စီဝရာသာ ဝါ ဥပစ္ဆိန္နာ**တိ “အသုကသ္မိံ နာမ ကုလေ စီဝရံ လဘိဿာမီ”တိ ယာ စီဝရာသာ ဥပ္ပန္နာ ဟောတိ, သာ ဥပစ္ဆိန္နာ။ ဧတေသမ္ပိ ကရဏပလိဗောဓဿ ဆိန္နတ္တာ နိဋ္ဌိတဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေနာဟ **“ဣမေသု ဝါ”**တိအာဒိ။ ဧတေန စီဝရပလိဗောဓာဘာဝေါ ဝုတ္တော။ တေနာဟ **“စီဝရဿ ကရဏပလိဗောဓေ ဥပစ္ဆိန္နေတိ အတ္ထော”** တိ။ ကထမေတံ ဝိညာယတီတိ အာဟ **“အတ္ထတကထိနဿ ဟိ”** တိအာဒိ။ ပဉ္စာနိသံသေ အညတ္ထ ဂန္တွာ အဒတွာ သင်္ဂဏှာဟနဋ္ဌေန **ကထိနံ,** ထိရန္တိ အတ္ထော, အတ္ထတံ ကထိနံ ယေန သော **အတ္ထတကထိနော,** တဿ အတ္ထတကထိနဿ။ **ဟီ**တိ ကာရဏတ္ထေ နိပါတော။ **တာဝ ကထိနာနိသံသံ လဘတီ**တိ ဧတ္ထ ယော အတ္ထတကထိနော ဘိက္ခူတိ အဇ္ဈာဟရိတဗ္ဗံ, တာဝ သော အတ္ထတကထိနော ဘိက္ခူတိ ဝေဒိတဗ္ဗော, အနာမန္တစာရာဒိကံ ကထိနာနိသံသံ လဘတီတိ အတ္ထော။ “အတ္ထတကထိနဿ ဘိက္ခုနော”တိ ဣဒံ ဝါ “အတ္ထတကထိနော ဘိက္ခူ”တိ ဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမံ ကတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – စီဝရပလိဗောဓော အာဝါသပလိဗောဓောတိ ဒွေ ပလိဗောဓာ။ တေသု ဧကပလိဗောဓေပိ သတိ ယသ္မာ အနာမန္တစာရာဒိကံ အာနိသံသံ လဘတိ, နာသတိ။ ကသ္မာ? “နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိ”န္တိ ဧတဿ စီဝရဿ ကရဏပလိဗောဓေ ဥပစ္ဆိန္နေတိ အယမတ္ထော ဝိညာယတီတိ။ **သင်္ဃဿာ**တိ သင်္ဃေန။ ကတ္တရိ စေတံ သာမိဝစနံ။ **ဥဗ္ဘတေ**တိ အဋ္ဌန္နံ မာတိကာနမညတရေန, အန္တရုဗ္ဘာရေန ဝါ ဥဒ္ဓဋေ။

တတြတိ တသ္မိံ ကထိနေ။ **ဥဗ္ဘာရော** ဥဒ္ဓရဏံ။ ပုရိမဝဿံဝုတ္ထေ တိံသမတ္တေ ပါဝေယျကေ ဘိက္ခူ ဥဒ္ဒိဿ “အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, ဝဿံဝုဋ္ဌာနံ ဘိက္ခူနံ ကထိနံ အတ္ထရိတု”န္တိ ကထိနက္ခန္ဓကေ (မဟာဝ. ၃၀၆) ဘဂဝတာ ကထိနဿ အနုညာတတ္တာ **“အယဉ္စ ဟိ ကထိနတ္ထာရော နာမ။ပေ။ အနုညာတော”** တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ပုရိမဝဿံဝုဋ္ဌာန**န္တိ ဝဿစ္ဆေဒံ အကတွာ ပုရိမဝဿံဝုဋ္ဌာနန္တိ အတ္ထော။ ဧတေန ဝုဋ္ဌဝဿဝသေန တာဝ ပုရိမိကာယ ဝဿံ ဥပဂတာယေဝ ကထိနတ္ထာရံ လဘန္တိ, န ပစ္ဆိမိကာယ ဥပဂတာတိ ဒဿေတိ။ ဝုဋ္ဌဝဿဝသေန တာဝ ဧဝံ ဟောတု, ဂဏနဝသေန တံ ကိတ္တကာ လဘန္တီတိ အာဟ **“သော”**တိအာဒိ။ **သော**တိ ကထိနတ္ထာရော။ **သဗ္ဗန္တိမေန ပရိစ္ဆေဒေနာ**တိ ဂဏနဝသေန ပစ္ဆိမကောဋိယာ။ **ပဉ္စန္နံ ဇနာနံ ဝဋ္ဋတီ**တိ ပစ္ဆိမကောဋိယာ စတ္တာရော ကထိနဒုဿဿ ဂါဟကာ, ဧကော ပဋိဂ္ဂါဟကောတိ ပဉ္စန္နံ ဇနာနံ ဝဋ္ဋတိ။ ကေစိ ပန “ပဉ္စဝဂ္ဂကရဏီယတ္တာ ‘ပဉ္စန္နံ ဇနာနံ ဝဋ္ဋတီ’တိ ဝုတ္တ”န္တိ ဝဒန္တိ, တံ တေသံ မတိမတ္တံ “တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယွာယံ စတုဝဂ္ဂေါ ဘိက္ခုသင်္ဃော ဌပေတွာ တီဏိ ကမ္မာနိ ဥပသမ္ပဒံ ပဝါရဏံ အဗ္ဘာန”န္တိ စမ္ပေယျက္ခန္ဓကေ (မဟာဝ. ၃၈၈) ဝုတ္တတ္တာ။ **တသ္မာ**တိ ယသ္မာ ဝုဋ္ဌဝဿဝသေန ပုရိမဝဿံဝုဋ္ဌာနံ အနုညာတော, ယသ္မာ စ သဗ္ဗန္တိမေန ပရိစ္ဆေဒေန ပဉ္စန္နံ ဇနာနံ ဝဋ္ဋတိ, တသ္မာ။ **ယတ္ထာ**တိ ယသ္မိံ ဝိဟာရေ။ **အာနိသံသေ**တိ အနာမန္တစာရာဒိကေ ကထိနာနိသံသေ။ အထ ပန စတ္တာရော ဘိက္ခူ ဝဿံ ဥပဂတာ, ဧကော ပရိပုဏ္ဏဝဿော သာမဏေရော သစေ ပစ္ဆိမိကာယ ဥပသမ္ပဇ္ဇတိ, ဂဏပူရကော စေဝ ဟောတိ, အာနိသံသဉ္စ လဘတိ။ တယော ဘိက္ခူ, ဒွေ သာမဏေရာ, ဒွေ ဘိက္ခူ, တယော သာမဏေရာ, ဧကော ဘိက္ခု, စတ္တာရော သာမဏေရာတိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။

ခန္ဓကေ ဝုတ္တာယ ဉတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာယာတိ –

“သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော, ဣဒံ သင်္ဃဿ ကထိနဒုဿံ ဥပ္ပန္နံ။ ယဒိ သင်္ဃဿ ပတ္တကလ္လံ, သင်္ဃော ဣမံ ကထိနဒုဿံ ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ဒဒေယျ ကထိနံ အတ္ထရိတုံ, ဧသာ ဉတ္တိ။

သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော, ဣဒံ သင်္ဃဿ ကထိနဒုဿံ ဥပ္ပန္နံ, သင်္ဃော ဣမံ ကထိနဒုဿံ ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ဒေတိ ကထိနံ အတ္ထရိတုံ။ ယဿာယသ္မတော ခမတိ ဣမဿ ကထိနဒုဿဿ ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ဒာနံ ကထိနံ အတ္ထရိတုံ, သော တုဏှဿ။ ယဿ နက္ခမတိ, သော ဘာသေယျ။ ဒိန္နံ ဣဒံ သင်္ဃေန ကထိနဒုဿံ ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ကထိနံ အတ္ထရိတုံ, ခမတိ သင်္ဃဿ, တသ္မာ တုဏှီ, ဧဝမေတံ ဓာရယာမီ''တိ (မဟာဝ. ၃၀၇) –

ဧဝံ ကထိနက္ခန္ဓကေ ဝုတ္တာယ ဉတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာယ။ **ကထိနတ္ထာရာရဟဿာ** တိ ကထိနံ အတ္ထရိတုံ ဘဗ္ဗဿ။ သော စ ခော ပုဗ္ဗကရဏဇာနနာဒီဟိ အဋ္ဌဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝုတ္တဉှေတံ **ဝိနယဝိနိစ္ဆယေ** ''အဋ္ဌဓမ္မကောဝိဒေါ ဘိက္ခု, ကထိနတ္ထာရမရဟတီ''တိ။ **ပရိဝါရေပိ** (ပရိ. ၄၀၉) ဝုတ္တံ –

''အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ဘဗ္ဗော ကထိနံ အတ္ထရိတုံ။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ဘဗ္ဗော ကထိနံ အတ္ထရိတုံ? ပုဗ္ဗကရဏံ ဇာနာတိ, ပစ္စုဒ္ဓါရံ ဇာနာတိ, အဓိဋ္ဌာနံ ဇာနာတိ, အတ္ထာရံ ဇာနာတိ, မာတိကံ ဇာနာတိ, ပလိဗောဓံ ဇာနာတိ, ဥဒ္ဓါရံ ဇာနာတိ, အာနိသံသံ ဇာနာတိ, ဣမေဟိ အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ဘဗ္ဗော ကထိနံ အတ္ထရိတု''န္တိ။

တတ္ထ စ **ပုဗ္ဗကရဏံ** နာမ ဓောဝနဝိစာရဏစ္ဆေဒနဗန္ဓနသိဗ္ဗနရဇနကပ္ပကရဏံ။ **ပစ္စုဒ္ဓါရော** နာမ ပုရာဏသင်္ဃာဋိအာဒီနံ ပစ္စုဒ္ဓရဏံ။ **အဓိဋ္ဌာနံ** နာမ ကထိနစီဝရာဓိဋ္ဌာနံ။ **အတ္ထာရော** နာမ ကထိနတ္ထာရော။ **မာတိကာ** နာမ အဋ္ဌ မာတိကာ။ **ပလိဗောဓော နာမ** အာဝါသပလိဗောဓော စီဝရပလိဗောဓောတိ ဒွေ ပလိဗောဓာ။ **ဥဒ္ဓါရော** နာမ ပက္ကမနန္တိကာဒယော။ **အာနိသံသော** နာမ ပဉ္စာနိသံသာ။

ယံ ပန **သမန္တပာသာဒိကာယံ** (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၃၀၆) ဝုတ္တံ ''ကထိနံ ပန ကေန အတ္ထရိတဗ္ဗံ? ယဿ သင်္ဃော ကထိနစီဝရံ ဒေတိ, သင်္ဃေန ပန ကဿ အတဗ္ဗံ? ယော ဇိဏ္ဏစီဝရော ဟောတိ, သစေ ဗဟူ ဇိဏ္ဏစီဝရာ ဟောန္တိ, ဝုဍ္ဎဿ အတဗ္ဗံ။ ဝုဍ္ဎေသုပိ ယော မဟာပရိသော တဒဟေဝ စီဝရံ ကတွာ အတ္ထရိတုံ သက္ကောတိ, တဿ အတဗ္ဗံ။ သစေ ဝုဍ္ဎော န သက္ကောတိ, နဝကတရော သက္ကောတိ, တဿ အတဗ္ဗံ။ အပိစ သင်္ဃေန မဟာထေရဿ သင်္ဂဟံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ, တသ္မာ 'တုမှေ, ဘန္တေ, ဂဏှထ, မယံ ကတွာ ဒဿာမာ'တိ ဝတ္တဗ္ဗ''န္တိ, တမ္ပိ ကထိနတ္ထာရာရဟံယေဝ ဂဟေတွာ တဝ အတဗ္ဗံ။ ဒေဝန္တေန ပန တီသု စီဝရေသု ယံ ယံ ဇိဏ္ဏံ ဟောတိ, တံ တဒတ္ထာယ အတဗ္ဗံ။ ပကတိယာ ဒုပဋ္ဋစီဝရဿ ဒုပဋ္ဋတ္ထာယေဝ အတဗ္ဗံ။ သစေပိဿ ဧကပဋ္ဋစီဝရံ ဃနံ ဟောတိ, ကထိနသာဋကော စ ပေလဝေ, သာရုပ္ပတ္ထာယ ဒုပဋ္ဋပ္ပဟောနကမေဝ အတဗ္ဗံ။ ''အဟံ အလဘန္တော ဧကပဋ္ဋံ ဟရဟာမီ''တိ ဝဒန္တဿာပိ ဒုပဋ္ဋံ အတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ယော ပန လောဘပကတိကော ဟောတိ, တဿ န အတဗ္ဗံ။ တေနာပိ ကထိနံ အတ္ထရိတွာ ပစ္ဆာ သိဗ္ဗေတွာ ''ဒွေ စီဝရာနိ ကရိဿာမီ''တိ န ဂဟေတဗ္ဗံ။

တေနာတိ ကထိနတ္ထာရကေန ဘိက္ခုနာ။ **တဒဟေဝ**တိ တသ္မိံယေဝ ဒိဝသေ။ **ပဉ္စ တ အတိရေကာနိ တ ခဏ္ဍာနိ ဆိန္ဒိတွာ**တိ ယထာ ပဉ္စခဏ္ဍိကာဒီနံ သင်္ဃာဋိအာဒီနံ တိဏ္ဏံ စီဝရာနံ အညတရပ္ပဟောနကာနိ မဟာမဏ္ဍလအဍ္ဍမဏ္ဍလာဒိဝသေန ပဉ္စ ခဏ္ဍာနိ တ အတိရေကာနိ တ သတ္တာဒိခဏ္ဍာနိ ဟောန္တိ, ဧဝံ ဆိန္ဒိတွာ။ တသ္မိဉ္စ ကထိနစီဝရေ ကရိယမာနေ ''အဟံ ထေရော''တိ တ ''ဗဟုဿုတော''တိ တ ဧကေနာပိ အကာတုံ န လဗ္ဘတိ။ အနာဒရိယေန အကရောန္တဿ ဒုက္ကဋံ။ တသ္မာ သဗ္ဗေဟေဝ သန္နိပတိတွာ ဓောဝနဆေဒနသိဗ္ဗနရဇနာနိ နိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာနိ။ တေနာဟ **''သေသဘိက္ခူဟိပိ တဿ သဟာယေဟိ ဘဝိတဗ္ဗ''**န္တိ။ **ကတစီဝရမေတ**တိ နိဋ္ဌိတပရိကမ္မမေဝ ကထိနဒုဿံ။ သဗ္ဗန္တိမေန ပရိစ္ဆေဒေန အန္တရဝါသကောပိ ဆိန္ဒိတွာဝ ကာတဗ္ဗော အညထာ အတ္ထာရဝိပတ္တိတော။ ယထာဟ –

''ကထဉ္စ ပန, ဘိက္ခဝေ, အနတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ? န ဥလ္လိခိတမတ္တေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ပေ.။ န အညတြ ပဉ္စကေန တ အတိရေကပဉ္စကေန တ တဒဟေဝ သဉ္ဆိန္နေနာ''တိ (မဟာဝ. ၃၀၈)။

တေနေတဟ **''အစ္ဆိန္နောသိဗ္ဗိတံ ပန န ဝဋ္ဋတီ''** တိ။ **တေန ဘိက္ခုနာ**တိ အတ္ထာရကေန ဘိက္ခုနာ။ **အတ္ထရိတဗ္ဗ**န္တိ အတ္ထရဏံ ကာတဗ္ဗံ။ တဉ္စ ခော တထာဝစီဘေဒကရဏမေတတိ ဒဿေတုံ။ ယထာဟ –

“သစေ သင္ဃာဋိယာ ကထိနံ အတ္ထရိတုကာမော ဟောတိ, ဟေရာဏိကာ သင္ဃာဋိ ပစ္စုဒ္ဓရိတဗ္ဗာ, နတ သင္ဃာဋိ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ, ‘ဣမာယ သင္ဃာဋိယာ ကထိနံ အတ္ထရာမီ’တိ တစာ ဘိန္ဒိတဗ္ဗာ”တိ (ပရိ. ၄၁၃) –

ဝိတ္ထာရော။ “ဘန္တေ, အာဝုသော”တိ စ “အနုမောဒထ, အနုမောဒာဟီ”တိ စ ဝစနဘေဒံ သန္ဓာယ **“ထေရာနဉ္စ”** တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။

ဧဝံ အတ္ထာရကေန ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗဝိဓိံ ဒဿေတွာ ဣဒာနိ အနုမောဒကေဟိ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗဝိဓိံ ဒဿေတုံ **“တေ ဟိပိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **“အနုမောဒာမာ”**တိ အတ္တနာဝ အတ္တနိ ကရဝဝသေန ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စာပိ ဧဝံ ဝုတ္တံ, တထာပိ ဧကေ ကေန “အနုမောဒာမာ”တိ ဝတ္တုံ န ဝဋ္ဋတိ, “အနုမောဒာမိ”စ္စေဝ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ ဝဒန္တိ, ဝိမံသိတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဣဒါနိ ကထိနာနိသံသေ ဒဿေတုံ ဘူမိံ ဝိစာရယန္တော **“ပုရိမဝဿံဝုဋ္ဌေသုပိ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တေသံယေဝါတိ** အတ္ထာရကအနုမောဒကာနံယေဝ။ ဝုတ္တဥ္စေဟတံ **ပရိဝါရေ** “ဒ္ဝိန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ အတ္ထာရကဿ စ အနုမောဒကဿ စာ”တိ (ပရိ. ၄၀၃)။ **တေတိ** အတ္ထာရကအနုမောဒကာ။ **တတော ပဋ္ဌာယာ** တိ အတ္ထာရာနုမောဒနတော ပဋ္ဌာယ။ **ယာဝ ကထိနဿုဗ္ဘာရာ** တိ န ကေဝလံ စီဝရမာသေယေဝ, အထ ခော အဋ္ဌန္နံ မာတိကာနံ အညတရေန တ အန္တရုဗ္ဘာရေန တ ယာဝ ကထိနဿုဗ္ဘာရာ ပဉ္စာနိသံသေ လဘန္တိ, ဥဒ္ဓဋ္ဋေ ပန န လဘန္တီတိ အတ္ထော။

ဣဒါနိ တေ ပဉ္စာနိသံသေ သရူပတော ဒဿေတုံ **“အနာမန္တစာရော”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အနာမန္တစာရော** နာမ ပဉ္စန္နံ ဘောဇနာနံ အညတရေန နိမန္တိတဿ သန္တံ ဘိက္ခုံ အနာပုစ္ဆာ ကုလေသု စာရိတ္တာပဇ္ဇနံ။ **အသမာဒာန စာရော** နာမ နာမနောဓိဋ္ဌိတဿ စီဝရဿ အသမာဒာနစရဏံ, နာမနောဓိဋ္ဌိတာနံ တိဏ္ဏံ စီဝရာနမညတရံ စီဝရံ ယတ္ထ ကတ္ထစိ နိက္ခိပိတွာ အညတ္ထ အရုဏုဋ္ဌာပနန္တိ အတ္ထော, စီဝရဝိပ္ပဝါသောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ယာဝဒတ္ထ စီဝရန္တိ** ယာဝတာ စီဝရေန အတ္ထော ဟောတိ, တာဝတကံ အနဓိဋ္ဌိတံ အဝိကပ္ပိတံ စီဝရဓာရဏံ, ဒသာဟမတိက္ကမိတွာ တ စီဝရဿ ဌပနန္တိ အတ္ထော။ ဂဏဿ ဘောဇနံ **ဂဏဘောဇနံ။ ဂဏောတိ** စေတ္ထ စတ္တာရော တ တတုတ္တရိ တ ဘိက္ခူ။ တေသံ ဝိညတ္တိတော တ နိမန္တနတော တ လဒ္ဓဿ ဩဒနာဒီနံ ပဉ္စန္နံ အညတရဘောဇနဿ သဟ ဂ ဟဏန္တိ အတ္ထော။ **ယော စ တတ္ထ စီဝရုပ္ပာဒေ** တိ တတ္ထ ကထိနတ္ထတသီမာယ မတကစီဝရံ တ ဟောတု, သင္ဃံ ဥဒ္ဒိဿ ဒိန္နံ တ သင္ဃိကေန တတြုပ္ပာဒေန အာဘတံ တ ယေန ကေနစိ အာကာရေန ယံ သင္ဃိကံ စီဝရံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တံ တေသံ ဘဝိဿတီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“တသ္မိံ အာဝါသေ သင္ဃဿ ဥပ္ပန္နစီဝရဉ္စ”** တိ။

“ယံ ပန တတ္ထ သင္ဃဿ ဥပ္ပန္နံ ပတ္တာဒိ တ အညံ ဘဏ္ဍံ တ, တံ သဗ္ဗေသံ ဟာပုဏာတိ။ ယံ ပန တတြုပ္ပာဒေ န တဏ္ဍုလာဒိနာ ဝတ္ထံ စေတာပိတံ, အတ္ထတကထိနာနမေဝ တာနိ ဝတ္ထာနိ ဟာပုဏန္တိ။ ဝတ္ထေဟိ ပန တဏ္ဍုလာဒိ သု စေတာပိတေသု သဗ္ဗေသံ တာနိ ဟာပုဏန္တီ”တိ **ဂဏ္ဌိပဒေ** ဝုတ္တံ, တမ္ပိ စေတာပိတကာလတော ပဋ္ဌာယ စီဝရုပ္ပာ ဒေ န ဟောတီတိ သုဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အနတ္ထတကထိနာ ပန ဣမေသု ပဉ္စသု အာနိသံသေသု စီဝရမာသေ အသမာဒာ နစာရံ ဌပေတွာ သေသာနိသံသေ လဘန္တိ။ ယဒိ အသမာဒာနစာရောပိ လဗ္ဘေယျ, ဟဝေယျကာ ဘိက္ခူ ဝဿံဝုဋ္ဌ ဌာ သြကပုဏ္ဏေဟိ စီဝရေဟိ န ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမေယျုံ။ ယသ္မာ တံ န လဗ္ဘတိ, တသ္မာ စီဝရမာသေပိ စီဝရံ သ မာဒာယ ဧဝ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိံသု။

ဧဝံ ကထိနတ္ထာရံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဥဗ္ဘာရံ ဒဿေန္တော **“တံ ပနေတံ ကထိန”**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **မာတိကာ**တိ မာတရော, ဇနေတ္တိယောတိ အတ္ထော။ ကထိနုဗ္ဘာရဉ္ဟိ ဧတာ အဋ္ဌ ဇနေန္တိ။ တာသု ပက္ကမနံ အန္တော ဧတိဿာတိ **ပက္ကမနန္တိကာ** ။ ဧဝံ သေသာပိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ ယော ဘိက္ခု အတ္ထတကထိနော ကထိနစီဝရံ အာဒာယ တသ္မိံ အာဝါသေ နိရပေက္ခော “န ပစ္စေဿ”န္တိ ပက္ကမတိ, တဿေဝံ ပက္ကမတော ကထိနုဒ္ဓါရော အတိက္ကန္တမတ္တာယ သီမာယ ဟောတီတိ **ပက္ကမနန္တိကော ကထိနုဒ္ဓါရော** တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယော ပန အာနိသံသစီဝရံ အာဒာယ ပက္ကမတိ, တဿ ဗဟိသီမာဂတဿ ဧဝံ ဟောတိ “ဣဓေဝိမံ ကရိဿာမိ, န ပုန တံ ဝိဟာရံ ဂစ္ဆိဿာမီ”တိ တသ္မိံ အာဝါသေ နိရပေက္ခော ဟုတွာ တံ စီဝရံ ကာရေတိ, တဿ ဘိက္ခုနော **နိဋ္ဌာ ဌာနန္တိကော ကထိနုဒ္ဓါရော။**

ယဒိ ပန အာနိသံသမူလစိတ္တံ အာအာယ ဗဟိသီမာဂတော "နေဝိမံ စိတ္တံ ကရိဿာမိ, န စ တံ အာတသံ ဂစ္ဆိဿာမိ"တိ သန္နိဋ္ဌာနံ ကရောတိ, တအာ **သန္နိဋ္ဌာနန္တိကော ကထိနုဒ္ဓာရော** ။

တဒေဝ အာနိသံသစိတ္တံ လဒ္ဓာ တံ အာအာယ ဗဟိသီမံ ဂန္တွာ "ကြဲဝိမံ စိတ္တံ ကရိဿာမိ, န ဂစ္ဆိဿာမိ"တိ ကရောန္တဿ သစေ တံ စိတ္တံ နဿတိ ဝိနဿတိ ဥယှတိ, **နာသနန္တိကော ကထိနုဒ္ဓာရော** ဟောတိ။

သစေ ပန အာနိသံသစိတ္တံ လဒ္ဓာ တသ္မိံ ဝိဟာရေ သာပေက္ခောဝ ဗဟိသီမာဂတော "ဝိဟာရေ ဘိက္ခူဟိ အန္တရုဗ္ဘာရံ ကတ"န္တိ သုဏာတိ, တဿ **သဝနန္တိကော ကထိနုဒ္ဓာရော** ဟောတိ။

အာသာယ အဝစ္ဆေဒအော ဇေတိဿာတိ **အာသာဝစ္ဆေဒိကာ** ။ ယော ပန ယေန ကေနစိ "တုယှံ စိတ္တံ ဒဿာမိ"တိ ဝုတ္တော တသ္မိံ စိတ္တေ အာသာယ ဝိဟာရေ အပေက္ခံ ပဟာယ ဗဟိသီမာဂတော ပုန တေန "န သက္ကောမိ အတု"န္တိ ဝုတ္တော အာသံ ဆိန္ဒတိ, တဿ **အာသာဝစ္ဆေဒိကော ကထိနုဒ္ဓာရော** ဟောတိ။

ယော ပန ဝဿံဝုဋ္ဌဝိဟာရတော အညံ ဝိဟာရံ သာပေက္ခောဝ ဂန္တွာ အာဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေယေဝ က ထိနုဒ္ဓာရံ ဝီတိနာမေတိ, တဿ **သီမာတိက္ကမနန္တိကော ကထိနုဒ္ဓာရော** ။

သဟ ဥဗ္ဘာရေနာတိ **သဟုဗ္ဘာရာ** ။ အာနိသံသစိတ္တံ အာအာယ သာပေက္ခောဝ ဗဟိ ဂန္တွာ ကထိနုဒ္ဓာရံ သမ္မု ဏန္တဿ **ကထိနုဒ္ဓာရော သဟုဗ္ဘာရော** တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

"တေသ္မိံ ပန ပက္ကမနန္တိကေ ကထိနုဒ္ဓာရေ ပဌမံ စိတ္တပလိဗောဓော ဆိဇ္ဇတီ"တိအာဒိနာ စိတ္တပလိဗောဓုပစ္ဆေ အာဒိကဿ ဝိနိစ္ဆယဿ ဝိတ္ထာရတော **သမန္တပါသာဒိကာယံ** (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၃၁၁) ဝုတ္တတ္တာ ၈ **"တတ္ထ ဝိတ္ထာရဝိနိစ္ဆယော"**တိအာဒိမာဟ။ အတ္ထာရုဗ္ဘာရာနံယေဝ တ ဝိတ္ထာရဝိနိစ္ဆယဿ တတ္ထာဂတတ္တာ ဇဝံ ဝုတ္တ န္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သေသပလိဗောဓာဘာဝ**န္တိ အဝသေသဿ ပလိဗောဓဿ အဘာဝံ, အာတသပလိဗောဓာဘာဝန္တိ အတ္ ထော။

အဿာ တိ ကာလဿ။ **ဒသာဟပရမ**န္တိ အစ္စန္တသံယောဂေ ဥပယောဂဝစနန္တိ အာဟ **"တံ ဒသာဟပရမံ ကာလ"**န္တိ။ **အတိရေကစီဝရ**န္တိ အဓိကံ, သော စ အဓိကဘာဝေ အဓိဋ္ဌိတဝိကပ္ပိတစီဝရတောတိ အာဟ **"အဓိဋ္ဌိတဝိကပ္ပိ တေသူ"**တိအာဒိ။ **ခေမ**န္တိ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၆၃၆-၆၃၈) ခေမသုတ္တေဟိ တယိတံ ခေမပဋ္ဋစိတ္တံ။ တထာ သေသာနိ။ **ကမ္ဗလံ** နာမ မနုဿလောမတဋ္ဌလောမေ ဌပေတွာ သေသလောမေဟိ တယိတွာ ကတဝတ္ထံ။ **သာဏံ** နာမ သာဏာတ ကေဟိ ကတဝတ္ထံ။ **ဘင်္ဂံ** နာမ ခေမသုတ္တာဒီဟိ ပဥ္စဟိ မိဿေတွာ ကတဝတ္ထံ။ "ဟဋ္ဌေက္ကံ တကမယမေတ"တိ ပိ ဝဒန္တိ။ **တဒနုလောမာနံ တ**တိ ဒုကူလံ ပတ္တုဏ္ဏံ သောမာရပဋ္ဋံ စီနပဋ္ဋံ ဣဒ္ဓိဇံ ဒေဝဒိန္နန္တိ တေသံ ခေမာဒီနံယေ ဝ အနုလောမာနံ ဆန္နံ စိတ္တာနံ တ, တတ္ထ **ဒုကူလံ** သာဏဿ အနုလောမံ တကမယတ္တာ။ ပတ္တုဏ္ဏဒေသေ ဟဏ ကေဟိ သဉ္ဇာတဝတ္ထံ **ပတ္တုဏ္ဏံ** ။ သောမာရဒေသေ ဇာတံ ဝတ္ထံ **သောမာရပဋ္ဋံ** ။ တထာ **စီနပဋ္ဋံ** ။ ဣမာနိ တီဏိပိ ကောသေယျဿ အနုလောမာနိ ဟဏကေဟိ ကတသုတ္တမယတ္တာ။ **ဣဒ္ဓိဇံ** ဟေဟိဘိက္ခူနံ ပုညိဒ္ဓိယာ နိဗ္ဗတ္တစီဝ ရံ။ တံ ပန ခေမာဒီနမညတရံ ဟောတီတိ တေသံယေဝ အနုလောမံ။ ဒေဝေဟိ ဒိန္နံ စိတ္တံ **ဒေဝဒိန္နံ,** တံ ကပ္ပရုက္ခေ နိဗ္ဗ တ္တံ ဇာလိနိယာ ဒေဝကညာယ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရဿ ဒိန္နဝတ္ထသဒိသံ, တမ္ပိ ခေမာဒီနံယေဝ အနုလောမံ ဟောတိ တေသု အညတရဘာဝတော။

ဒီဃတော ဝမုကိဟတ္ထပ္ပမာဏံ, ဝိတ္ထာရတော တတော ဥပမုပ္ပမာဏံ **ဝိကပ္ပနုပဂံ ပစ္ဆိမံ။ အဋ္ဌင်္ဂုလံ သုဂတ င်္ဂုလေနာ**တိ ဧတ္ထ **သုဂတင်္ဂုလံ** နာမ ဣအာနိ မဇ္ဈိမဿ ပုရိမဿ တီဏိ အင်္ဂုလာနိ, တေန သုဂတင်္ဂုလေန အဋ္ဌင်္ဂု လံ ဝမုကိဟတ္ထပ္ပမာဏန္တိ အတ္ထော။ **စတုရင်္ဂုလဝိတ္ထတ** န္တိ ဧတ္ထာပိ ယထာဝုတ္တာနုသာရေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယေသံ ပန အဓိဋ္ဌာနဝိကပ္ပနာနံ အဘာဝတော အဓိဋ္ဌိတဝိကပ္ပိတေသု အပရိယာပန္နတ္တာ ဣဒံ အတိရေ ကစီဝရံ နာမ ဟောတိ။

တံ အဓိဋ္ဌာနဝိကပ္ပနံ ကေနာကာရေန ဇာနိတဗ္ဗန္တိ အနုယောဂံ သန္ဓာယ တံ ဒဿေတုံ **“ယံ ပန ဝုတ္တ”** န္တိ အာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ယံ ပန ဝုတ္တ** န္တိ အတိရေကစီဝရံ ဒဿေတုံ “အဓိဋ္ဌိတဝိကပ္ပိတေသု အပရိယာပန္နတ္တာ”တိ အမှေဟိ ယံ ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။ **တိစီဝရံ အဓိဋ္ဌာတု** န္တိ နာမံ ဝတွာ အဓိဋ္ဌာတုံ။ **န ဝိကပ္ပေတု** န္တိ သင်္ဃာဋိအာဒိနာမေန ဝိကပ္ပေတုံ န အနုဇာနာမီတိ အတ္ထော။ “ဣမံ စီဝရံ ဝိကပ္ပေမီ”တိ ပန ဝိကပ္ပေတုံ ဝဋ္ဋတိယေဝ။ သာမညဝစနံ ပန တိစီဝရဿ ကဏ္ဍုပ္ပဋိစ္ဆာဒိဝဿိကသာဋိကာနံ ဝိယ ကာလဝသေန ဝိသေသာဘာဝတော စဿ ဝိကပ္ပေတဗ္ဗတာတိ ဒဿနတ္ထံ , န ပန သဗ္ဗထာ ဝိကပ္ပနပဋိသေဓနတ္ထန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ ပုရာဏစီဝရံ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ နဝဿ အဓိဋ္ဌာနဝစနတော, “အနာပတ္တိ အဓိဋ္ဌေတိ ဝိကပ္ပေတီ”တိအာဒိဝစနတော (ပါရာ. ၄၆၉) စ တိစီဝရဿပိ ဝိကပ္ပနာယ ဩကာသော ဒိန္နော။ ဧသ နယော သဗ္ဗတ္ထ။ တိစီဝရာဒီနိ ဟိ အဓိဋ္ဌဟန္တေန “ဣမံ သင်္ဃာဋိံ အဓိဋ္ဌာမီ”တိအာဒိနာ တံ တံ နာမံ ဝတွာ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ။ ဝိကပ္ပေန္တေန ပန “ဣမံ သင်္ဃာဋိံ”န္တိအာဒိနာ တဿ တဿ စီဝရဿ နာမံ အဂ္ဂဟေတွာ “ဣမံ စီဝရံ တုယှံ ဝိကပ္ပေမီ”တိ ဝိကပ္ပေတဗ္ဗံ။ တိစီဝရံ ဝါ ဟောတု, အညံ ဝါ, ယဒိ တံ တံ နာမံ ဂဟေတွာ ဝိကပ္ပေတိ, အဝိကပ္ပိတံ ဟောတိ, အတိရေကစီဝရဋ္ဌာနေယေဝ တိဋ္ဌတိ။ **တတော ပရံ ဝိကပ္ပေတု** န္တိ စတုမာသတော ပရံ “ဣမံ စီဝရံ ဝိကပ္ပေမီ”တိ ဝိကပ္ပေတုံ။ ဣဒဉ္စ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ အနုညာတံ။ ကေစိ ပန (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၄၆၉) “တတော ပရံ ဝိကပ္ပေတွာ ယာဝ အာဂမိသံဝစ္ဆရေ ဝဿာနံ စတုမာသံ, တာဝ ဌပေတုံ အနုညာတ”န္တိ ဝဒန္တိ။ **တတော ပရန္တိ** အာဗာဓတော ပရံ။ “ဣမာသဉ္စ ပန ဝဿိကသာဋိကကဏ္ဍုပ္ပဋိစ္ဆာဒီနံ တတော ပရံ ဝိကပ္ပေတွာ ပရိဘောဂဿ အနုညာတတ္တာ တထာဝိကပ္ပိတံ အညနာမေန အဓိဋ္ဌဟိတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗ”န္တိ **ဂဏ္ဌိပဒေသု** ဝုတ္တံ။ **အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗဝိကပ္ပေတဗ္ဗတာ ဇာနိတဗ္ဗာ** တိ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ ဝိကပ္ပေတဗ္ဗန္တိ ဧဝံ အဓိဋ္ဌာနဝိကပ္ပနာ ဇာနိတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။

ပဉ္စပရိမာဏံ အဿာတိ **ပဉ္စကံ,** မုဋ္ဌိဿ မုဋ္ဌိဟတ္ထဿ သမ္ဗန္ဓိ ပဉ္စကံ **မုဋ္ဌိပဉ္စကံ** ။ ဧသ နယော **မုဋ္ဌိတ္တိကန္တိ** ဧတ္ထာပိ။ ပါရုပနေနပိ သက္ကာ နာဘိံ ပဋိစ္ဆာဒေတုန္တိ အာဟ **“ဒွိဟတ္ထောပိ ဝဋ္ဋတီ”** တိ။ န ကေဝလံ အဍ္ဎတေယျောဝ ဝဋ္ဋတိ, အထ ခေါ ဒွိဟတ္ထောပိ ဝဋ္ဋတီတိ **ပိ**-သဒ္ဒဿ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အတိရေကဉ္စာ** တိ သုဂတစီဝရပ္ပမာဏမ္ပိ တတော အဓိကမ္ပိ။ **ပစ္စုဒ္ဓရာမီ** တိ ဌပေမိ, ပရိစ္စဇာမီတိ ဝါ အတ္ထော။ “ဣမံ စီဝရံ သင်္ဃာဋိံ အဓိဋ္ဌာမီ”တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၄၆၉) ဧဝမ္ပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ **ကာယဝိကာရံ ကရောန္တေနာ** တိ ဟတ္ထာဒိနာ စီဝရံ ပရာမသန္တေန, စာလေန္တေန ဝါ။ ဣဒဉ္ဟိ အဓိဋ္ဌာနံ ယေန ကေနစိ သရီရာဝယဝေန အဖုသန္တဿ န ဝဋ္ဋတိ။ **ဒုဝိဓန္တိ** သမ္မုခါပရမ္မုခဘေဒေန ဒုဝိဓံ။ **ဝါစာ ဘိန္ဒိတဗ္ဗာ** တိ ဝစနံ နိစ္ဆာရေတဗ္ဗံ။ **အန္တောဂဗ္ဘာဒီသူ** တိ အန္တောဂဗ္ဘဥပရိပါသာဒေသု။ **သာမန္တဝိဟာရေ** တိ ယတ္ထ တဒဟေဝ ဂန္တွာ နိဝတ္တေတုံ သက္ကာ, ဧဝရူပေ သမီပဝိဟာရေ။ ဣဒဉ္စ ဒေသနာသီသမတ္တံ, တသ္မာ ဒူရေ ဌိတမ္ပိ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗန္တိ ဝဒန္တိ။ **“ဌပိတဋ္ဌာနံ သလ္လက္ခေတွာ”** တိ ဣမိနာ စီဝရသံလက္ခဏံ ဝုတ္တံ။ န ဟိ ဌပိတဋ္ဌာနမတ္တသလ္လက္ခဏေန ကိဉ္စိ ပယောဇနံ အတ္ထိ။

အဓိဋ္ဌဟိတွာ ဌပိတဝတ္ထေဟီ တိ ပစ္စတ္ထရဏမုခပုဉ္ဆနစောဠပရိက္ခာရစောဠဝသေန အဓိဋ္ဌဟိတွာ ဌပိတဝတ္ထေဟိ။ အဓိဋ္ဌာနတော ပုဗ္ဗေ သင်္ဃာဋိအာဒိဝေါဟာရဿ အဘာဝတော **“ဣမံ ပစ္စုဒ္ဓရာမီ”** တိ ပစ္စတ္ထရဏာဒီနံ ဝိသုံ ပစ္စုဒ္ဓရဏဝိဓိံ ဒဿေတိ။ ပစ္စတ္ထရဏာဒိနာမေန ပန အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗတ္တာ “ဣမံ ပစ္စတ္ထရဏံ ပစ္စုဒ္ဓရာမီ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တေပိ နေဝတ္ထိ ဒေါသော။ **ပုန အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာနီ** တိ သင်္ဃာဋိအာဒိနာမေန အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာနိ။ ပရိက္ခာရစောဠကဿ ပန ပရိက္ခာရစောဠဝသေန အဓိဋ္ဌဟိတွာ ဌပိတဝတ္ထေဟိပိ သင်္ဃာဋိအာဒိမှိ ကတေ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ ပုန အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗန္တိ နတ္ထိ။ ပုဗ္ဗေ ကတာဓိဋ္ဌာနမေဝ အဓိဋ္ဌာနံ။ အဓိဋ္ဌိတေန ပန တေန သဒ္ဓိံ မဟန္တတရမေဝ ဒုတိယံ ပဋ္ဋံ ဝါ ခဏ္ဍံ ဝါ သံသိဗ္ဗန္တေန အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ, သမေ ဝါ ခုဒ္ဒကေ ဝါ အဓိဋ္ဌာနကိစ္စံ နတ္ထိ။ **သုခပရိဘောဂတ္ထ** န္တိ ဝိပ္ပဝါသဒေါသာဘာဝတော ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဌပေတွာ ဓမ္မဿဝနာဒိနာ ကိစ္စေန အညတ္ထ အရုဏံ ဥဋ္ဌာပေတွာ အာဂန္တွာ နိဿဇ္ဇနံ ဝိနာဝ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ သက္ကုဏေယျတာယ သုခပရိဘောဂတ္ထံ။ **ပရိက္ခာရစောဠံ အဓိဋ္ဌာတု** န္တိ ပရိက္ခာရစောဠံ ကတွာ အဓိဋ္ဌာတုံ။

အနတိရိတ္တပမာဏာ တိ “ဒီဃသော ဒွေ ဝိဒတ္ထိယော သုဂတဝိဒတ္ထိယာ, တိရိယံ အဍ္ဎတေယျာ”တိ (ပါစိ. ၅၄၃) ဝုတ္တပ္ပမာဏတော အနဓိကပမာဏာ။ **ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ ဝိကပ္ပေတဗ္ဗာ** တိ ဝဿိကသာဋိကဘာဝတော အပနေတွာ ဝိကပ္ပေတဗ္ဗာ, ဟေမန္တဿ ပဌမဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ အန္တောဒသာဟေ ဝဿိကသာဋိကာဝဿိကသာဋိကဘာဝတော အပနေတွာ “ဣမံ စီဝရံ တုယှံ ဝိကပ္ပေမီ”တိအာဒိနာ နယေန ဝိကပ္ပေတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အည

ထာ ဟိ “ဝဿိကသာဋိကာ ဝဿာနမာသာတိက္ကမေနာပိ, ကဏ္ဍုပဋိစ္ဆာဒိ အာဗာဓဝူပသမေနာပိ အဓိဋ္ဌာနံ ဝိဇဟတီ”တိ (ကင်္ခါ. အဋ္ဌ. ကထိနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ) ဝက္ခမာနတ္တာ ဝဿာနမာသတော ပရံ အသတိ အဓိဋ္ဌာနေ ကိံ ပစ္စုဒ္ဓရေယျာတိ “ပစ္စုဒ္ဓရိတ္ဝာ”တိ ဝစနမေဝ နောပပဇ္ဇေယျ။

ကေစိ ပန (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၄၆၉) “ယထာ ကထိနမာသဗ္ဘန္တရေ ဥပ္ပန္နစီဝရံ ကထိနမာသာတိက္ကမေ နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ, ဧဝမယံ ဝဿိကသာဋိကာပိ ဝဿာနမာသာတိက္ကမေ နိဿဂ္ဂိယာ ဟောတိ။ တသ္မာ ကတ္တိကပုဏ္ဏမဒိဝသေ ပစ္စုဒ္ဓရိတ္ဝာ တတော ပရံ ဟေမန္တဿ ပဌမဒိဝသေ ဝိကပ္ပေတဗ္ဗာတိ ဧဝမတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော, ပစ္စုဒ္ဓရိတ္ဝာ တတော ပရံ ဝိကပ္ပေတဗ္ဗာတိ ပဒယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ”တိ စ ဝဒန္တိ, တံ န ယုတ္တံ။ ကထိနမာသေ ဥပ္ပန္နည်ဟိ စီဝရံ အတိရေကစီဝရဋ္ဌာနေ ဌိတတ္တာ အဝသာနဒိဝသေ အနဓိဋ္ဌိတံ ကထိနမာသာတိက္ကမေ နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ။ အယံ ပန ဝဿိကသာဋိကာ အဓိဋ္ဌဟိတ္ဝာ ဌပိတတ္တာ န တေန သဒိသာတိ ဝဿာနာတိက္ကမေ ကထံ နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ အနဓိဋ္ဌိတအဝိကပ္ပိတမေဝ ဟိ တံ ကာလာတိက္ကမေ နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ, တသ္မာ ဟေမန္တေပိ ဝဿိကသာဋိကာ ဒသာဟပရိဟာရံ လဘတိ။ ဧဝံ ကဏ္ဍုပဋိစ္ဆာဒိပိ အဓိဋ္ဌာနဝိဇဟနတော ပရံ ဒသာဟပရိဟာရံ လဘတိ။ ဒသာဟံ ပန အနတိက္ကာမေတွာ ဝိကပ္ပေတဗ္ဗာ။ နဟာနတ္ထာယ အနုညာတတ္တာ **ဝဏ္ဏဘေဒမတ္တရတ္တာပိ စေသာ ဝဋ္ဋတီ**တိ ဝုတ္တံ။ **“ဒွေ ပန န ဝဋ္ဋန္တိ”** တိ ဒ္ဝိန္နံ အဓိဋ္ဌာနာဘာဝတော ဝုတ္တံ ။ “သစေ ဝဿာနေ အပရာ ဝဿိကသာဋိကာ ဥပ္ပန္နာ ဟောတိ, ပုရိမဝဿိကသာဋိကံ ပစ္စုဒ္ဓရိတ္ဝာ, ဝိကပ္ပေတွာ စ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ”တိ ဝဒန္တိ။

ပမာဏယုတ္တာ န္တိ “ဒီဃသော သုဂတဝိဒတ္ထိယာ ဒွေဝ ဝိဒတ္ထိယော, ဝိတ္ထာရတော ဒိယဍ္ဍံ ဒသာ ဝိဒတ္ထီ”တိ (ဟစိ. ၅၃၁ အာဒယော) ဣမိနာ ပမာဏေန ယုတ္တံ။ **ပမာဏိကာ**တိ “သုဂတဝိဒတ္ထိယာ ဒီဃသော စတဿော ဝိဒတ္ထိယော, တိရိယံ ဒွေဝ ဝိဒတ္ထိယော”တိ ဧဝံ ဝုတ္တပ္ပမာဏယုတ္တာ။ **ပစ္စုဒ္ဓရိတ္ဝာ ဝိကပ္ပေတဗ္ဗာ** တိ ဧတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ ယသ္မာ ဘိက္ခူနံ တိစီဝရေ ပရိပုဏ္ဏေ, အတ္ထေ စ သတိ ပရိဿာဝနာဒီဟိ “အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, ပရိက္ခာရစောဠက”န္တိ (မဟာဝ. ၃၅၇) ဗဟူနံ ပတ္တတ္ထဝိကပရိဿာဝနာဒီနံ သင်္ဂဟဝသေန ပရိက္ခာရစောဠာဓိဋ္ဌာနမနုညာတံ, တသ္မာ **“ပရိက္ခာရစောဠေ ဂဏနာ နတ္ထီ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဘဂဝတာ ဟိ ယံ ယံ ဘိက္ခူ လဘန္တိ, တံ တံ ဣမိနာ ဝိဓာနေန အဓိဋ္ဌဟိတ္ဝာ ပုန “ယေန ယေန ပရိဿာဝနာဒိနာ အတ္ထော ဟောတိ, တံ တံ ကတ္ဝာ ဂဏှန္တူ”တိ အနုကမ္ပာယ အနုညာတံ။ တေနေတဟ **“ထဝိကာပီ”**တိအာဒိ။ **အာဒိသဒ္ဒေန** “တောနိ စီဝရာနိ ပရိက္ခာရစောဠာနိ အဓိဋ္ဌာမီ”တိ အသမ္ဘာဓိဋ္ဌာနံ သင်္ဂဏှာတိ။ **“သေနာသနပရိက္ခာရတ္ထာယ ဒိန္နပစ္စတ္ထရဏေ စာ”** တိ ဣမိနာ အတ္တနော သန္တကံ ပဋိက္ခိပတိ။ ကေစိ ပန (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၄၆၉) “အနိတသေတ္ဝာ, အပဟရိပိတ္ဝာ စ ကေဝလံ ပဋ္ဌပိဒ္ဓေသုယေဝ အတ္ထရိတ္ဝာ ပရိဘုဉ္ဇိယမာနံ ပစ္စတ္ထရဏံ အတ္တနော သန္တကမ္ပိ အနဓိဋ္ဌိတံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဝဒန္တိ, တံ အယုတ္တံ သေနာသနပရိက္ခာရတ္ထာယ ဒိန္န”န္တိ ပစ္စတ္ထရဏဿ ဝိသေသိတတ္တာ။ ဘိသိဗိမ္ဗောဟနပဟတရကောဇတနမ္ပိ သေနာသနပရိက္ခာရတောယေဝ အဓိဋ္ဌာနကိစ္စံ နတ္ထီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အဓိဋ္ဌိတဥ္စ ပနေတံ စီဝရံ ပရိဘုဥ္စတော ကထံ အဓိဋ္ဌာနံ ဝိဇဟတီတိ အာဟ **“သဗ္ဗဥ္စ ပနေတ”** န္တိအာဒိ။ တတ္ထ **အစ္ဆိန္နိတ္ဝာ ဂဟဏေနာ** တိ စောရာဒီဟိ အစ္ဆိန္နိတ္ဝာ ဂဟဏေန။ **ဟီနာယာဝတ္တနေနာ** တိ ဂိဟိဘာဝတ္ထာယ အာဝတ္တနေန, ဝိဗ္ဘမေနာတိ အတ္ထော, “သီလဝန္တော ဟုတ္ဝာ ဂိဟီ ဘဝိဿာမီ”တိ သေတဝတ္ထနိဝတ္ထနေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ “အန္တိမဝတ္ထုံ အဇ္ဈာပန္နဿ သေတဝတ္ထနိဝတ္ထော တ ကာသာယဇဇနံ တ ဟီနာယာဝတ္တန”န္တိ ကေစိ။ “‘ဟီနာယာဝတ္တနေနာ’တိ ဣမိနာ ဘိက္ခုနိယာ ဧဝ အဓိဋ္ဌာနဝိဇဟနံ ဂဟိတံ ဟောတိ။ သာ ဟိ ယဒာ ဝိဗ္ဘမတိ, တဒာ အဿမဏီ ဟောတိ။ ဘိက္ခု ပန ဝိဗ္ဘမန္တောပိ ယာဝ သိက္ခံ န ပစ္စက္ခာတိ, တာဝ ဘိက္ခုယေဝါတိ အဓိဋ္ဌာနံ န ဝိဇဟတီ”တိ အပရေ။ **သိက္ခာပစ္စက္ခာနေနာ** တိ လိင္ဂေ ဌိတဿေဝ သိက္ခာယ ပစ္စက္ခာနေန။ ယော ဟိ ဘိက္ခုလိင်္ဂေ ဌိတောဝ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာတိ, တဿ ကာယလဂ္ဂမ္ပိ စီဝရံ အဓိဋ္ဌာနံ ဝိဇဟတီတိ။ **ကာလင်္ကိရိယာယာ** တိ မရဏေန။ **လိင်္ဂပရိဝတ္တနေနာ**တိ ပုရိသလိင်္ဂဿ , ဣတ္ထိလိင်္ဂဿ တ ပရိဝတ္တနေန, ပုရိသဿ ဣတ္ထိလိင်္ဂပာတုဘာဝေန, ဣတ္ထိယာ တ ပုရိသလိင်္ဂပာတုဘာဝေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ကနိဋ္ဌင်္ဂုလိနခပိဋ္ဌိပ္ပမာဏေနာ တိ ဟေဋ္ဌိမပရိစ္ဆေဒံ ဒဿေတိ။ **ဩရတော**တိ အဗ္ဘန္တရတော။ ယော ပန ဒုဗ္ဗလဋ္ဌာနေ ပဌမံ အဂ္ဂဠံ ဒတ္ဝာ ပစ္ဆာ ဒုဗ္ဗလဋ္ဌာနံ ဆိန္ဒိတ္ဝာ အပနေတိ, အဓိဋ္ဌာနံ န ဘိဇ္ဇတိ။ မဏ္ဍလပရိဝတ္တနေပိ ဧသေဝ နယော။ ဒုပဋ္ဋဿ ပန ဧကသ္မိံ ပဋ္ဋလေ ဆိဒ္ဒေ တ ဇာတေ, ဂလိတေ တ အဓိဋ္ဌာနံ န ဘိဇ္ဇတိ။ ခုဒ္ဒကံ စီဝ

ရံ မဟန္တံ ကရောတိ, မဟန္တံ တ ခုဒ္ဒကံ ကရောတိ, အဓိဋ္ဌာနံ န ဘိဇ္ဇတိ။ ဥဘော ကောဋ္ဌိယော မဇ္ဈေ ကရောန္တော သစေ ပန ပဌမံ ဆိန္ဒိတ္ဝာ ပစ္ဆာ ဃဋေ္ဋတိ, အဓိဋ္ဌာနံ ဘိဇ္ဇတိ။ အထ ဃဋေ္ဋတ္ဝာ ဆိန္ဒတိ, န ဘိဇ္ဇတိ။ ရဇကေဟိ ဓောတပေတ္ဝာ သေတံ ကရောန္တဿာပိ အဓိဋ္ဌာနံ အဓိဋ္ဌာနမေဝ။ **ဝဿာနမာသာတိက္ကမေနာပီ** တိ ဧတ္ထ **ပိ**-သဒ္ဒော သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။ တေန န ကေဝလံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တေန အနာဒိနာ အဌ္ဌဝိဓေနေဝ ကာရဏေန ဝဿိကသာဋိကာ အဓိဋ္ဌာနံ ဝိဇဟတိ, အထ ခော ဝဿာနမာသာတိက္ကမေနပီတိ ဧဝမတ္ထော အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သေ နယော **အာဗာဓဝူပသမေနာပီ**တိ ဧတ္ထာပိ။ **ဝိကပ္ပနသိက္ခာပဒေ** တိ (ပာစိ. ၃၇၂ အာဒယော) ပာစိတ္တိယေ သုရာပာနဝဂ္ဂဿ နဝမသိက္ခာပဒေ။

တံ အတိက္ကာမယတော တိ ဧတ္ထ **တန္တိ** စီဝရံ, ကာလံ တ ပရာမသတီတိ အာဟ **“တံ ယထာဝုတ္တဇာတိပ္ပမာဏ”**န္တိအာဒိ။ **အဿာ** တိ ဘိက္ခုနိယာ။ **တဿ ယော အရုဏောတိ** တဿ စီဝရုပ္ပာဒဒိဝသဿ ယော အတိက္ကန္တော အရုဏော။ **စီဝရုပ္ပာဒဒိဝသေန သဒ္ဓိ** န္တိ စီဝရုပ္ပာဒဒိဝသဿ အရုဏေန သဒ္ဓိံ။ ဒိဝသသဒ္ဒေန စေတ္ထ တံဒိဝသနိဿိတော အရုဏော ဝုတ္တော။ ဣဓာပိ ယဿ စ နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗံ, ယထာ စ နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗံ, တံ ဒဿေတုံ **“တံ ဂဟေတွာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တတ္ရာယံ နယော** တိ တသ္မိံ နိဿဇ္ဇနေ အယံ ဝိဓိ။ **အညထာပီ**တိ ဘာသန္တရေနာပိ, ယာယ ကာယစိ ဘာသာယပီတိ အတ္ထော။ **ပဋိဗလေနာ**တိ ဝတ္တုံ သမတ္ထေန။ **အာယတိံ သံဝရေယ္ယာသီ** တိ ဥပရိ သံဝရမာပဇ္ဇေယ္ယာသိ, သံဝုတကာယဝစီဒွာရော ဘဝေယ္ယာသီတိ အတ္ထော။ ဣမာနိ စ **“ပဿသီ”** တိအာဒီနိ ယထာက္ကမံ ပဋိဂ္ဂါဟကဒေသကေဟိ ဝတ္တဗ္ဗဝစနာနိ။ တထာ ဟိ **“ပဿသီ”** တိ ပဋိဂ္ဂါဟကေန ဝတ္တဗ္ဗဝစနံ, **“အာမ ပဿာမီ”**တိ တဒနုဒေသကေန ဝတ္တဗ္ဗဝစနံ။ **“အာယတိံ သံဝရေယ္ယာသီ”** တိ တဒနုပ္ပဋိဂ္ဂါဟကေန ဝတ္တဗ္ဗဝစနံ, **“သာဓု သုဋ္ဌု သံဝရိဿာမီ”** တိ တဒနုဒေသကေန ဝတ္တဗ္ဗဝစနံ။ ဣမိနာ စ အတ္တနော အာယတိံ သံဝရေ ပတိဋ္ဌိတဘာဝံ ဒဿေတိ။ **ဒွီသု, ပန သမ္ဗဟုလာသု တ** တိ ဒွီသု တ သမ္ဗဟုလာသု တ အာပတ္တီသု ပုရိမနယေနေဝ ဝစနဘေဒော ကာတဗ္ဗော။ ဥတ္တိယံ **အာပတ္တိံ သရတိ ဝိဝရတီ** တိ ဧတ္ထ “ဒွေ အာပတ္တိယော”တိ တ “သမ္ဗဟုလာ အာပတ္တိယော”တိ တ ဝစနဘေဒော ကာတဗ္ဗော။ **ဒွီသု, ဗဟူသု တ ဝစနဘေဒော ကာတဗ္ဗော** တိ “သဗ္ဗော ဣမာနိ စီဝရာနီ”တိ ဝတ္တုဝသေန ဝစနဘေဒော ကာတဗ္ဗော။

ဧဝံ သင်္ဃဿ နိဿဇ္ဇနဝိဓိံ ဒဿေတွာ ဂဏဿ နိဿဇ္ဇနဝိဓိံ ဒဿေတုံ **“ဂဏဿ ပန နိဿဇ္ဇန္တေနာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝါ**တိ နိဿဇ္ဇနာပတ္တိပ္ပဋိဂ္ဂဟဏနိဿဋ္ဌစီဝရဒါနေသု **“အာယသ္မန္တာန”** န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တဝစနဘေဒံ ဝိနာ အဝသေသံ သင်္ဃဿ နိဿဇ္ဇနာဒီသု ဝုတ္တသဒိသမေဝါတိ အတ္ထော။

ဣဒါနိ ပုဂ္ဂလဿ နိဿဇ္ဇနဝိဓိံ ဒဿေတုံ **“ပုဂ္ဂလဿ ပနာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဒွီသု, တီသု တတိ** ဒွီသု, တီသု တ အာပတ္တီသု စေဝ အတဗ္ဗစီဝရေသု စ။ ယထာ စ ဂဏဿ နိဿဇ္ဇနေ, ဧဝံ ဒွိန္နံ နိဿဇ္ဇနေပိ ဟဋ္ဌိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယဒိ ဟိ ဝိသေသော ဘဝေယ္ယ, ယထေဝ “အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, တိဏ္ဏံ ပါရိသုဒ္ဓိဥပောသထံ ကာတုံ, ဧဝဉ္စ ပန, ဘိက္ခဝေ, ကာတဗ္ဗော – ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ ပဋိဗလေန တေ ဘိက္ခူ ဉာပေတဗ္ဗာ”တိအာဒိနာ (မဟာဝ. ၁၆၈) နယေန တိဏ္ဏံ ပါရိသုဒ္ဓိဥပောသထံ ဝတွာ “အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, ဒွိန္နံ ပါရိသုဒ္ဓိဥပောသထံ ကာတုံ, ဧဝဉ္စ ပန, ဘိက္ခဝေ, ကတ္တဗ္ဗော – ထေရေန ဘိက္ခုနာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂ”န္တိအာဒိနာ နယေန ဝိသုံယေဝ ဒွိန္နံ ပါရိသုဒ္ဓိဥပောသထော ဝုတ္တော, ဧဝံ ဣဓာပိ ဝိသုံ ဟဋ္ဌိ ဝဒေယ္ယ။ ယသ္မာ ပန နတ္ထိ, တသ္မာ အဝတွာတ ဂဏောတိ ဂဏဿ ဝုတ္တာ ဟဋ္ဌိယေဝေတ္ထ ဟဋ္ဌိ။ အာပတ္တိပ္ပဋိဂ္ဂဟဏေ ပန အယံ ဝိသေသော – ယထာ ဂဏဿ နိဿဇ္ဇိတွာ အာပတ္တိယာ ဒေသိယမာနာယ အာပတ္တိပ္ပဋိဂ္ဂါဟကော ဘိက္ခု ဉတ္တိံ ဌပေတိ, ဧဝံ အဌပေတွာ ဒွီသု အညတရေန ယထာ ဧကပုဂ္ဂလော ပဋိဂ္ဂဏှာတိ, ဧဝံ အာပတ္တိ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ။ ဒွိန္နညှိ ဉတ္တိဋ္ဌပနံ နာမ နတ္ထိ။ ယဒိ သိယာ, ဒွိန္နံ ပါရိသုဒ္ဓိဥပောသထံ ဝိသုံ န ဝဒေယ္ယ။ နိဿဋ္ဌစီဝရဒါနေပိ ယထာ “ဣမံ စီဝရံ အာယသ္မတော ဒမ္မိ”တိ ဧကော ဝဒတိ, ဧဝံ “မယံ ဣမံ စီဝရံ အာယသ္မတော ဒေမာ”တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဣတော ဂရုကတရာနိပိ ဟိ ဉတ္တိဒုတိယကမ္မာနိ အပလောကေတွာ ကာတဗ္ဗာနီတိ ဝုတ္တာနိ အတ္ထိ, တေသံ ဧတံ အနုလောမံ။ တေနေတံ **“ဒွိန္နံ ပနာ”** တိအာဒိ။ နိဿဋ္ဌစီဝရံ ပန အတဗ္ဗမေဝ, အဒါတုံ န လဗ္ဘတိ။ ဝိနယကမ္မမတ္တမေဝ ဟေတံ။ န တံ တေန သင်္ဃဿ တ ဂဏဿ တ ပုဂ္ဂလဿ တ ဒိန္နမေဝ ဟောတိ။ တေနာဟ **“နိဿဋ္ဌဝတ္ထု”** န္တိအာဒိ။

အနိဿဇ္ဇိတွာ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ ဒုက္ကဋန္တိ သကိံ နိဝတ္ထံ ဝါ သကိံ ပါရုတံ ဝါ ကာယတော အမောစေတွာ ဒိဝသမ္ပိ စရတိ, ဧကမေဝ ဒုက္ကဋံ။ မောစေတွာ နိဝါသေတိ ဝါ ပါရုပတိ ဝါ, ပယောဂေ ပယောဂေ ဒုက္ကဋံ။ ဒုန္နိဝတ္ထံ ဝါ ဒုပ္ပါရုတံ ဝါ သဏ္ဌာပေန္တဿ အနာပတ္တိ။ အညဿ တံ ပရိဘုဉ္ဇတောပိ အနာပတ္တိ။ "အညေန ကတံ ပဋိလဘိတွာ ပရိဘုဉ္ဇတီ"တိအာဂတဋ္ဌာနေ (ပါရာ. ၅၇၀) သာဓကံ။ **ဒသာဟံ အနတိက္ကန္တေပိ အတိက္ကန္တသညီနော, ဝေမတိကဿ စ ဒုက္ကဋ**န္တိ ဧတ္ထာပိ "ပရိဘုဉ္ဇန္တဿာ"တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **အတိက္ကန္တေ အနတိက္ကန္တသညီနော**ပီတိ ဒသာဟံ အတိက္ကန္တေ စီဝရေ "အနတိက္ကန္တံ ဣဒ"န္တိ ဧဝံ သညီနော, ဒသာဟေ ဝါ အတိက္ကန္တေ "အနတိက္ကန္တော ဒသာဟော"တိ ဧဝံ သညီနော။

ဣဒါနိ "အနဓိဋ္ဌိတေ အဓိဋ္ဌိတသညီနော နိဿဂ္ဂိယ"န္တိအာဒိအာပတ္တိတရံ သင်္ဂဟေတွာ ဒဿေန္တော **"တထာ"**တိအာဒိမာဟ။ **တထာ**တိ ယထာ ဒသာဟံ အတိက္ကန္တေ သညာဘေဒေန တိကပါစိတ္တိယံ, တထာ အနဓိဋ္ဌိတာဒီသု သတ္တသု ဝိကပ္ပေသု အဓိဋ္ဌိတာဒိသညာဘေဒတောပီတိ အတ္ထော။ တတ္ထ **အဝိဿဇ္ဇိတေ ဝိဿဇ္ဇိတသညီနော**တိ ကဿစိ အဒိန္နေ အပရိစ္စတ္တေ "ဒိန္နံ ပရိစ္စတ္တံ မယာ"တိ ဧဝံ သညီနော။ **အနဋ္ဌေ နဋ္ဌသညီနော**တိ အတ္တနော စီဝရေန သဒ္ဓိံ ဗဟူနိ အညေသံ စီဝရာနိ ဧကတော ဌပိတာနိ, တာနိ စေ စောရာ ဟရန္တိ, တတ္ထ စ အတ္တနော စီဝရေ အနဋ္ဌေ နဋ္ဌသညီ ဟောတိ, တဿ နဋ္ဌသညီနော။ ဧသ နယော **အဝိနဋ္ဌာ**ဒီသုပိ။ **အဝိလုတ္တေ**တိ ဧတ္ထ ပန ဂဗ္ဘံ ဘိန္ဒိတွာ ပသယှာဝဟာရဝသေန အဝိလုတ္တေတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဝိဿဇ္ဇိတေတိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၄၆၉) အညဿ ဒိန္နေ။ ကထံ ပန ဒိန္နံ ဟောတိ, ကထံ ဂဟိတံ? "ဣမံ တုယှံ ဒေမိ, ဒဒါမိ, ဒဇ္ဇာမိ, ဩဏောဇေမိ, ပရိစ္စဇာမိ, ဝိဿဇ္ဇာမိ, နိဿဇ္ဇာမီ"တိ ဝါ ဝဒတိ, "ဣတ္ထန္နာမဿ ဒေမိ။ပေ။ နိဿဇ္ဇာမီ"တိ ဝါ ဝဒတိ, သမ္မုခာပိ ပရမ္မုခာပိ ဒိန္နံယေဝ ဟောတိ။ "တုယှံ ဂဏှာဟီ"တိ ဝုတ္တေ "မယှံ ဂဏှာမီ"တိ ဝဒတိ, သုဒိန္နံ, သုဂ္ဂဟိတဉ္စ။ "တဝ သန္တကံ ကရောဟိ, တဝ သန္တကံ ဟောတု, တဝ သန္တကံ ကရိဿသီ"တိ ဝုတ္တေ "မမ သန္တကံ ကရောမိ, မမ သန္တကံ ဟောတု, မမ သန္တကံ ကရိဿာမီ"တိ ဝဒတိ, ဒုဒ္ဒိန္နံ, ဒုဂ္ဂဟိတဉ္စ။ နေဝ ဒါတာ ဒါတုံ ဇာနာတိ, န ဣတရော ဂဟေတုံ။ သစေ ပန "တဝ သန္တကံ ကရောဟီ"တိ ဝုတ္တေ "သာဓု, ဘန္တေ, မယှံ ဂဏှာမီ"တိ ဂဏှာတိ, သုဂ္ဂဟိတံ, သစေ ပန ဧကော "ဂဏှာဟီ"တိ ဝဒတိ, ဣတရော "န ဂဏှာမီ"တိ ဝဒတိ, ပုန သော "ဒိန္နံ မယာ တုယှံ, ဂဏှာဟီ"တိ ဝဒတိ, ဣတရောပိ "န မယှံ ဣမိနာ အတ္ထော"တိ ဝဒတိ။ တတော ပုရိမောပိ "မယာ ဒိန္န"န္တိ ဒသာဟံ အတိက္ကာမေတိ, ပစ္ဆိမောပိ "မယာ ပဋိက္ခိတ္တ"န္တိ, ကဿာပတ္တီတိ? န ကဿစိ။ ယဿ ပန ရုစ္စတိ, တေန အဓိဋ္ဌဟိတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ။ ယော ပန အဓိဋ္ဌာနေ ဝေမတိကော, တေန ကိံ ကာတဗ္ဗံ? ဝေမတိကဘာဝံ အာရောစေတွာ "သစေ အနဓိဋ္ဌိတံ ဘဝိဿတိ, ဧဝံ မေ ကပ္ပိယံ ဟောတီ"တိ ဝတွာ ဝုတ္တနယေနေဝ နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ န ဟိ ဧဝံ ဇာနာပေတွာ ဝိနယကမ္မံ ကရောန္တဿ မုသာဝါဒော ဟောတိ။

ယထာ စ ဣဒံ, ဧဝံ ဣတော ပရာနိပီတိ ယထာ ဣဒံ အတိရေကစီဝရဓာရဏသိက္ခာပဒံ အာစာရဝိပတ္တိ, ဧဝံ ဣတော ပရာနိပိ သိက္ခာပဒါနိ အာစာရဝိပတ္တိယေဝါတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ဥဘတောပါတိမောက္ခေသူ"** တိအာဒိ။ **အာဇီဝဝိပတ္တိပစ္စယာ ပန ဆပေတွာ ဒုဗ္ဘာသိတံ ဆ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ ပညတ္တာ**တိ –

> "အာဇီဝဟေတု အာဇီဝကာရဏာ ပါပိစ္ဆော ဣစ္ဆာပကတော အသန္တံ အဘူတံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ ဥလ္လပတိ, အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ။ အာဇီဝဟေတု အာဇီဝကာရဏာ သဉ္စရိတ္တံ သမာပဇ္ဇတိ, အာပတ္တိ သင်္ဃာဒိသေသဿ။ အာဇီဝဟေတု အာဇီဝကာရဏာ 'ယော တေ ဝိဟာရေ ဝသတိ, သော ဘိက္ခု အရဟာ'တိ ဘဏတိ, ပဋိဝိဇာနန္တဿ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿ။ အာဇီဝဟေတု အာဇီဝကာရဏာ ဘိက္ခု ပဏီတဘောဇနာနိ အဂိလာနော အတ္တနော အတ္ထာယ ဝိညာပေတွာ ဘုဉ္ဇတိ, အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ။ အာဇီဝဟေတု အာဇီဝကာရဏာ ဘိက္ခုနီ ပဏီတဘောဇနာနိ အဂိလာနာ အတ္တနော အတ္ထာယ ဝိညာပေတွာ ဘုဉ္ဇတိ, အာပတ္တိ ပါဋိဒေသနီယဿ။ အာဇီဝဟေတု အာဇီဝကာရဏာ ဘိက္ခု သူပံ ဝါ ဩဒနံ ဝါ အဂိလာနော အတ္တနော အတ္ထာယ ဝိညာပေတွာ ဘုဉ္ဇတိ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ"တိ (ပရိ. ၂၈၇) –

ဧဝံ ပါရာဇိကာဒိဝသေန ဆပေတွာ ဒုဗ္ဘာသိတံ အာဇီဝဝိပတ္တိပစ္စယာ ဆ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ ပညတ္တာ။ **ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိပစ္စယာ ပါစိတ္တိယဒုက္ကဋဝသေန ဒွေဝ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ ပညတ္တာ**တိ သမနုဘာသနာယ ပါပိကာယ ဒိဋ္ဌိယာ အပ္ပဋိ

နိဿဇ္ဇနေ ဥတ္တိယာ ဒုက္ကဋံ, ကမ္မဝါစာပရိယောသာနေ ပာစိတ္တိယန္တိ ဇဝံ ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိပစ္စယာ ပာစိတ္တိယဒုက္ကဋာနိ ဒွေပဝသေန ဒွေဝ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ ပညတ္တာ။ **ဝေတ္ထာ** တိ ဝိပတ္တိကထာသု။

ဂဏာနုပဂတာတိ ဒိဝသဂဏာနံ ဥပဂတဘာဝေါ။ အညေဟိ ''ဣမံ စီဝရံ ဣတ္ထန္နာမဿ ဒေမာ''တိ ပရဟတ္ထေ ဒိန္နမ္ပိ ''န တာဝ တံ ဂဏာနုပဂံ, ယာဝ န ဟတ္ထံ ဂစ္ဆတီ''တိ (မဟာဝ. ၂၅၉) **စမ္မက္ခန္ဓကေ** ဝုတ္တတ္တာ ယာဝ အာဟရိတွာ တ န ဒိန္နံ, ''တုမှာကံ, ဘန္တေ, စီဝရံ ဥပ္ပန္န''န္တိ ပဟိဏိတွာ တ အနာရောစိတံ, တာဝ ဒိဝသဂဏာနံ န ဥပေတိ, အနဓိဋ္ဌိတံ ဝဋ္ဋတိ။ ယဒာ ပန အာနေတွာ ဒိန္နံ ဟောတိ, ''ဥပ္ပန္န''န္တိ တ သုတံ, တတော ပဋ္ဌာယ ဂဏာနုပဂံ ဟောတိ, အန္တောဒသာဟေ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ။ ကထိနသညိတံ သမုဋ္ဌာနမဿာတိ **ကထိနသမုဋ္ဌာနံ,** တတိယဆဋ္ဌသမုဋ္ဌာနဝသေန ဒွိသမုဋ္ဌာနန္တိ အတ္ထော။ ကာယဝါစာဟိ ကတ္တဗ္ဗအဓိဋ္ဌာနဝိကပ္ပနာနံ အကရဏေန **ကာယဝါစတော,** စိတ္တေ ပန သတိ ကာယဝါစာစိတ္တတော စ သမုဋ္ဌာတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အနဓိဋ္ဌာနာဝိကပ္ပနဝသေန အာပဇ္ဇနတော **အကိရိယံ**။ အဇာနန္တောပိ အာပဇ္ဇတီတိ **နောသညာဝိမောက္ခံ** ။ ကာယဒွါရေ စ ဝစီဒွါရေ စ ကတ္တဗ္ဗာကရဏတော **ကာယကမ္မံ ဝစီကမ္မံ**။

ကထိနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဥဒေါသိတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဘိက္ခုနာတိ ဘိက္ခုဿာတိ အတ္ထော, သာမိအတ္ထေ စေတံ ကရဏဝစနံ။ တေနာဟ **''ပုရိမသိက္ခာပဒေ ဝိယာ''**တိအာဒိ။ အထ ကသ္မာ ကရဏဝသေနေဝ ကရဏဝစနဿ အတ္ထံ အဂ္ဂဟေတွာ သာမိဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အာဟ **''ကရဏဝသေန ဟိ''**တိအာဒိ။ **ဟီ**တိ ကာရဏတ္ထေ နိပါတော။ **ဆိန္နပလိဗောဓော** တိ ဆိန္နစီဝရာလယပလိဗောဓော။ ကောဝ ရတ္တိ **ကေရတ္တံ,** သမာသန္တဂတဿ အတ္ထံ။ တိဏ္ဏံ စီဝရာနံ သမာဟာရောတိ **တိစီဝရံ**။ တေန တိစီဝရေန, တီဟိ စီဝရေဟီတိ အတ္ထော။ ဧကေန ဝိပ္ပဝုတ္ထောပိ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၂.၄၇၅-၄၇၆) ဟိ တိစီဝရေန ဝိပ္ပဝုတ္ထော နာမ ဟောတိ ပဋ္ဌိသိဒ္ဓပရိယာပန္နေန ဝိပ္ပဝုတ္ထတ္တာ, အဝယဝေပိ တ သမုဒာယဝေါဟာရတော။ တေနာဟ **''တိစီဝရာဓိဋ္ဌာနနယေနာ''**တိအာဒိ။

ဣဒါနိ ဝိပ္ပဝါသလက္ခဏဝဝတ္ထာပနတ္ထံ **''ကမော ဧကူပစာရော''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **နိဝေသန**န္တိ ဥဒေါသိတာဒီနံ ဝသေန အကတာယ ပတိဿယဝိကတိယာ အဓိဝစနံ။ **ဥဒေါသိတော**တိ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၂.၄၈၂-၄၈၇) ယာနာဒီနံ ဘဏ္ဍာနံ သာလာ။ ယော ''ဥဒဝသိတော''တိပိ ဝုစ္စတိ။ **အဋ္ဋော** တိ ပဋိရာဇာဒိပဋိဗာဟနတ္ထံ ဣဋ္ဌကာဟိ ကတော ဗဟလဘိတ္တိကော စတုပဉ္စဘူမိကော ပတိဿယဝိသေသော။ **''အဋ္ဋော** တိ ဗဟလဘိတ္တိကဂေဟံ, ယဿ ဂေါပါနသိယော အဂ္ဂဟေတွာ ဣဋ္ဌကာဟိ ဧဝ ဆဒနံ ဟောတီ''တိ အပရေ။ ''အဋ္ဋာကာရေန ကရီယတီ''တိပိ ဝဒန္တိ။ **မာဠော**တိ ဧကကူဋသင်္ဂဟိတော စတုရဿပါသာဒေါ, ဧကကူဋသင်္ဂဟိတော တ အနေကကောဏဝန္တော ပတိဿယဝိသေသော။ **''မာဠော**တိ ဝဋ္ဋာကာရေန ကတသေနာသန''န္တိ အပရေ။ **ပါသာဒေါ**တိ ဒီဃပါသာဒေါ, အဗုယောကဒိဘေဒေါ အဋ္ဋမာဠ ဟမ္မိယဝဇ္ဇိတော သဗ္ဗော တ ပါသာဒေါ။ **ဟမ္မိယ** န္တိ မုဏ္ဍစ္ဆဒနပါသာဒေါ။ ''စန္ဒိယင်္ဂဏယုတ္တ''န္တိ အပရေ။ **နာဝါ**တိ ထလဋ္ဌဥဒကဋ္ဌဝသေန ဒွိဓာ နာဝါ။ **သတ္ထော** တိ ဇင်္ဃသတ္ထော, သကဋသတ္ထော တ။ **ခေတ္တာဒယော** (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၂.၄၉၁-၄၉၄) ခလံ ဝုစ္စတိ။ **အာရာမော**တိ ပုပ္ဖာရာမော, ဖလာရာမော တ။ **ဝိဟာရော**တိ သပရိက္ခိတ္တော တ အပရိက္ခိတ္တော တ သကလော အာဝါသော။ ''ဂေဟမ္ပီ''တိ ကေစိ။ နိဝေသနာဒီနိ စေတ္ထ ကမတော ဗဟိ နိဝိဋ္ဌာနိ ဂဟိတာနိ။ အန္တောကမေ ဌိတာနံ ပန ကမဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတတ္တာ ကမပရိဟာရောယေဝတတိ။ ''နိဝေသနာဒယော ဟမ္မိယပရိယောသာနာ ကမပရိက္ခေပတော ဗဟိ နိဝိဋ္ဌာ''တိ အပရေ။ **ဟတ္ထပါသာတိက္ကမေ** တိ ဧတ္ထ **ဟတ္ထပါသော** နာမ အဗ္ဘတေယျရတနပ္ပမာဏော ပဒေသော, တဿ အတိက္ကမော **ဟတ္ထပါသာတိက္ကမော,** တသ္မိံ ဟတ္ထပါသာတိက္ကမေ။ ဟတ္ထပါသဗ္ဘန္တရေ ပန ဝတ္ထုံ ဝဋ္ဋတိ။ တံ ပမာဏံ အတိက္ကမိတွာ သစေပိ ဣဒ္ဓိမာ ဘိက္ခု အာကာသေ အရုဏံ ဥဋ္ဌာပေတိ, နိဿဂ္ဂိယမေဝ ဟောတိ။

အယံ ပနေတ္ထ ဝိနိစ္ဆယော – သစေ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၂.၄၇၇-၄၇၈) ကမော ဧကဿ ရညော တ ဘောဇကဿ တ ဝသေန ဧကကုလဿ ဟောတိ, ပာကာရာဒိနာ ပရိက္ခိတ္တတ္တာ ဧကူပစာရော စ, ဧဝရူပေ ကမေ စီဝရံ နိက္ခိပိတွာ တ

သို့ ကမဗ္ဗန္တရေ ယထာရုစိတဋ္ဌာနေ ဝသိတဗ္ဗံ, သစေ အပရိက္ခိတ္တော, ယသ္မိံ ဃရေ စီဝရံ နိက္ခိတ္တံ ဟောတိ, တသ္မိံ ဃရေ ဝသိတဗ္ဗံ, တဿ ဃရဿ သမန္တတော ဟတ္ထပါသာ တ န ဝိဇဟိတဗ္ဗံ။

သစေ ကမော ဝေသာလိကုသိနာရာဒယော ဝိယ နာနာရာဇူနံ တ ဘောဇကာနံ တ ဟောတိ, ဝုတ္တပ္ပကာရေန ပရိက္ခိတ္တော စ, ဧဝရူပေ ကမေ ယသ္မိံ ဃရေ စီဝရံ နိက္ခိတ္တံ ဟောတိ, တသ္မိံ ဃရေ တ ဝတ္ထဗ္ဗံ, တဿ ဃရဿ ဟတ္ထပါသာ တ န ဝိဇဟိတဗ္ဗံ။ ယဿာ ဝီထိယာ ဃရံ ဟောတိ, တဿာ ဝီထိယာ တဿ ဃရဿ သမ္မုခဋ္ဌာနေ သဘာယံ တ ဃရဒွါရေ တ ဝတ္ထဗ္ဗံ, တေသံ သဘာဒွါရာနံ ဟတ္ထပါသာ တ န ဝိဇဟိတဗ္ဗံ။

သစေ သော ကမော အပရိက္ခိတ္တော, ယသ္မိံ ဃရေ စီဝရံ နိက္ခိတ္တံ, တတ္ထ တ တဿ ဟတ္ထပါသေ တ ဝတ္ထဗ္ဗံ။ နိဝေသနေ ပန သစေ ဧကကုလဿ နိဝေသနံ ဟောတိ, ပရိက္ခိတ္တဉ္စ, အန္တောနိဝေသနေ စီဝရံ နိက္ခိပိတွာ အန္တောနိဝေသနေ ဝတ္ထဗ္ဗံ။ အပရိက္ခိတ္တံ စေ ဟောတိ, ယသ္မိံ ဂဗ္ဘေ စီဝရံ နိက္ခိတ္တံ, တသ္မိံ ဝတ္ထဗ္ဗံ, တဿ ဂဗ္ဘဿ ဟတ္ထပါသာ တ န ဝိဇဟိတဗ္ဗံ။

သစေ နာနာကုလဿ နိဝေသနံ ဟောတိ, ပရိက္ခိတ္တဉ္စ, ယသ္မိံ ဂဗ္ဘေ စီဝရံ နိက္ခိတ္တံ, တသ္မိံ ဂဗ္ဘေ ဝတ္ထဗ္ဗံ, သဗ္ဗေသံ သာဓာရဏဒွါရမူလေ တ တေသံ ဂဗ္ဘဒွါရမူလာနံ ဟတ္ထပါသာ တ န ဝိဇဟိတဗ္ဗံ။ အပရိက္ခိတ္တံ စေ, ယသ္မိံ ဂဗ္ဘေ စီဝရံ နိက္ခိတ္တံ, တသ္မိံ ဂဗ္ဘေ ဝတ္ထဗ္ဗံ, တဿ ဂဗ္ဘဿ ဟတ္ထပါသာ တ န ဝိဇဟိတဗ္ဗံ။ သေသ နယော **ဥဒေါသိတ**ာဒီသုပိ။

သတ္ထော ပန ဇင်္ဃသတ္ထော တ ဟောတု, သကဋသတ္ထော တ။ သစေ ဧကကုလဿ သတ္ထော ဟောတိ, သတ္ထေ စီဝရံ နိက္ခိပိတွာ ပုရတော တ ပစ္ဆတော တ သတ္တဗ္ဘန္တရာ န ဝိဇဟိတဗ္ဗာ, ပဿတော အဗ္ဘန္တရံ န ဝိဇဟိတဗ္ဗံ။ သစေ (ဟရာ. အဌ. ၂.၄၈၉) သတ္ထော ဂစ္ဆန္တော ကမံ တ နဒိံ တ ပရိယာဒိယိတွာ တိဋ္ဌတိ, အန္တောပဝိဋ္ဌေန သဒ္ဓိံ ကောဗန္ဓော ဟုတွာ ဩရဉ္စ ဟာရဉ္စ ဖရိတွာ ဌိတော ဟောတိ, သတ္တပရိဟာရောဝ လဗ္ဘတိ။ အထ ကမေ တ နဒိယာ တ ပရိယာပန္နော ဟောတိ အန္တောပဝိဋ္ဌော, ကမပရိဟာရော စေဝ နဒိပရိဟာရော စ လဗ္ဘတိ။ သစေ ဝိဟာရသီမံ အတိက္ကမိတွာ တိဋ္ဌတိ, အန္တောသီမာယ စ စီဝရံ ဟောတိ, ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဝသိတဗ္ဗံ။ သစေ ဗဟိသီမာယ စီဝရံ ဟောတိ, သတ္တသမီပေယေဝ ဝသိတဗ္ဗံ။ သစေ ဂစ္ဆန္တော သကဋေ တ ဘဂ္ဂေ, ဂောဏေ တ နဋ္ဌေ အန္တရာ ဆိဇ္ဇတိ, ယသ္မိံ ကောဋ္ဌာသေ စီဝရံ နိက္ခိတ္တံ, တတ္ထ ဝသိတဗ္ဗံ။

ခေတ္တေပိ (ဟရာ. အဌ. ၂.၄၉၀) သစေ ဧကကုလဿ ခေတ္တံ ဟောတိ, ပရိက္ခိတ္တဉ္စ, အန္တောခေတ္တေ စီဝရံ နိက္ခိပိတွာ အန္တောခေတ္တေ ဝတ္ထဗ္ဗံ။ သစေ အပရိက္ခိတ္တံ, ဟတ္ထပါသာ စီဝရံ န ဝိဇဟိတဗ္ဗံ။ သစေ နာနာကုလဿ ခေတ္တံ ဟောတိ, ပရိက္ခိတ္တဉ္စ, အန္တောခေတ္တေ စီဝရံ နိက္ခိပိတွာ ခေတ္တဒွါရမူလေ တ ဝတ္ထဗ္ဗံ, တဿ ဟတ္ထပါသာ တ န ဝိဇဟိတဗ္ဗံ။ သစေ အပရိက္ခိတ္တံ, စီဝရံ ဟတ္ထပါသာ န ဝိဇဟိတဗ္ဗံ။ သေသ နယော ဓည ကရဏာရာမေသု ဒွီသုပိ။ ဝိဟာရေ ပန နိဝေသနေ ဝုတ္တသဒိသောဝ ဝိနိစ္ဆယော။

ရုက္ခမူလေ ပန ယံ မဇ္ဈန္ဟိကေ ကာလေ သမန္တာ ဆာယာ ဖရတိ, တသ္မိံ ဌာနေ အဝိရဠေ ပဒေသေ တဿ ဆာယာယ ဖုဋ္ဌောကာသဿ အန္တောယေဝ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ။ သစေ ဝိရဠသာခဿ ရုက္ခဿ အာတပေန ဖုဋ္ဌောကာသေ ဌပေတိ, အရုဏုဂ္ဂမနေ စ သော ဘိက္ခု တဿ ဟတ္ထပါသေ န ဟောတိ, အညသ္မိံ ဌာနေ တဿ ဆာယာယပိ ဟောတိ, နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ။ သစေ နာနာကုလဿ ရုက္ခော ဟောတိ, စီဝရဿ ဟတ္ထပါသာ န ဝိဇဟိတဗ္ဗံ။

အဇ္ဈောကာသေ ပန ဝိဉ္ဈာဋဝိအာဒီသု အရညေသုပိ သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ မစ္ဆဗန္ဓာနံ အဂမနပထဒီပကေသုပိ စီဝရံ ဌပေတွာ တတော သမန္တာ သတ္တဗ္ဘန္တရေ ပဒေသေ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဝသိတဗ္ဗံ, ဣတော အညတ္ထ ဝသန္တော ဝိပ္ပဝုတ္ထော နာမ ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဣမဿ ပန ဝိတ္ထာရဿ ဣဓ အဝုတ္တတ္တာ, **သမန္တပါသာဒိကာယ** ဥ ဝုတ္တတ္တာ **"အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တ္ထော** တိ "တိစီဝရေန ဝိပ္ပဝသေယျာ"တိ တေသ္မိံ ပဒေ။ **သင်္ခေပေါ** တိ သင်္ခေပဝဏ္ဏနာ။ တ္ထေ ပန ဟဋ္ဌိယံ (ဟရာ. ၄၇၇) "ကမော ဧကူပစာရော နာနူပစာရော"တိအာဒိနာ အဝိသေသေန မာတိကံ နိက္ခိပိတွာပိ

ကမနိဝေသနဥဒ္ဒေသိတစေတ္တညေကရဏအာရာမဝိဟာရာနံ ကေပ္ပစာရနာနူပစာရတာ ''ကမော ကေပ္ပစာရော နာမ ကေကုလ သ္သ ကမော ဟောတိ ပရိက္ခိတ္တော စ အပရိက္ခိတ္တော စာ''တိအာဒိနာ (ဟရာ. ၄၇၈) ပရိက္ခိတ္တာပရိက္ခိတ္တဝ သေန ဝိဘတ္တာ။ အင္ဂမာဋ္ဌဟသာဒဟမ္မိယနာတသတ္တရုက္ခမူလအဗ္ဘောကာသာနံ ပန ဧဝံ အဝတွာ ''ကေကုလသ္သ အင္ဂော ဟောတိ, နာနာကုလသ္သ အင္ဂော ဟောတီ''တိအာဒိနာ (ဟရာ. ၄၈၄) နယေန ကေကုလနာနာကုလဝသေန စ အန္ တေ ''အဗ္ဘောကာသော ကေပ္ပစာရော နာမ အကမကေ အရညေ သမန္တာ သတ္တဗ္ဘန္တရာ ကေပ္ပစာရော, တတော ပရံ နာနူပစာရောတိ (ဟရာ. ၄၉၄) စ ဧဝံ ကေပ္ပစာရနာနူပစာရတာ ဝိဘတ္တာ။ တသ္မာ ကမာဒီသု ပရိက္ခိတ္တံ ကေပ္ပစာရံ, အပ ရိက္ခိတ္တံ နာနူပစာရန္တိ စ, အင္ဂာဒိသု ယံ ကေကုလသ္သ, တံ ကေပ္ပစာရံ, ယံ နာနာကုလသ္သ, တံ နာနူပစာရန္တိ စ ဂဟေတဗ္ဗံ။ အဗ္ဘောကာသေ ဝုတ္တနယေန ဂဟေတဗ္ဗံ။ **ဥပစာရော**တိ ဟိ ''ကမော ကေပ္ပစာရော နာနူပစာရော''တိအာဒိ သု ဒ္ဒတရံ, ''အဗ္ဘောကာသော ကေပ္ပစာရော''တိ ဧတ္ထ သမန္တာ သတ္တဗ္ဘန္တရသင္ခာတံ ပမာဏန္တိ အပရေ။

အညတ္ထ ဘိက္ခုသမ္မုတိယာ တိ ဘိက္ခုနော သင်္ဃေန ဒိန္နာ သမ္မုတိ **ဘိက္ခုသမ္မုတိ,** တံ ဝိနာတိ အတ္ထော။ တေနာ ဟ **''ယံ သင်္ဃော''** တိအာဒိ။ **အဝိပ္ပဝာသသမ္မုတိ ဒေတီ** တိ အဝိပ္ပဝာသာ သမ္မုတိ, အဝိပ္ပဝာသာယ တ သမ္မုတိ **အဝိပ္ပ ဝာသသမ္မုတိ,** တံ ဥတ္တိဒုတိယေန ကမ္မေန ဒေတီတိ အတ္ထော။

သန္တရုတ္တရေနာ တိ **''အန္တရ''** န္တိ အန္တရဝာသကော ဝုစ္စတိ, **''ဥတ္တရ''**န္တိ ဥတ္တရာသင်္ဂေါ, သဟ အန္တ ရေန ဥတ္တရံ **သန္တရုတ္တရံ,** တေန သန္တရုတ္တရေန, သဟ အန္တရဝာသကေန ဥတ္တရာသင်္ဂေနာတိ အတ္ထော။ **အန္တောအရုဏေ ပစ္စုဒ္ဓရေ** တိ နိဝတ္တိတွာ သမ္ပာပုဏိတုမသက္ကောန္တေန တတ္ထေဝ ဌတွာ အန္တော အရုဏေ ပစ္စုဒ္ဓရေ။ **ပစ္စာဂန္တဗ္ဗ** န္တိ ယထာ ရောဂေ န ကုပ္ပတိ, တထာ ပုန စီဝရသ္သ ဌပိတဋ္ဌာနံ အာဂန္တဗ္ဗံ။ ယတော ပဋ္ဌာ ယ ဟိ သတ္တံ တ ပရိယေသတိ, ''ဂစ္ဆာမီ''တိ အာဘောဂံ တ ကရောတိ, တတော ပဋ္ဌာယ ဝဋ္ဋတိ။ ''န အနိ ဂမိသ္ သာမီ''တိ ဧဝံ ပန ဓုရနိက္ခေပံ ကရောန္တေန ပစ္စုဒ္ဓရိတဗ္ဗံ ''အတိရေကစီဝရဋ္ဌာနေ ဌသ္သတီ''တိ။ တေနာဟ **''တတ္ထေဝ တ ဌိတေန ပစ္စုဒ္ဓရိတဗ္ဗ''**န္တိ။ **သောတိ** ယသ္သ သမ္မုတိ ဒိန္နာ, သော ရောဂေ။ **လဒ္ဓကပ္ပိယမေဝ** ပုန သမ္မု တိအနကိစ္စံ နတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော။

အဓိဋ္ဌိတစီဝရတာ တိ တိစီဝရာဓိဋ္ဌာနနယေန အဓိဋ္ဌိတစီဝရတာ။ **ဝိပ္ပဝာသော** နာမ ယဒိ ဗဒ္ဓသီမာယံ စီဝရံ ဟော တိ, တတော ဗဟိ အရုဏုဋ္ဌာပနံ။ အထ အဗဒ္ဓသီမာယံ, ယထာဝုတ္တကမာဒီနံ ဗဟိ ဟတ္ထဟာသာတိက္ကမေ အရုဏုဋ္ဌာ ပနံ။ ဗဒ္ဓသီမာယံ ပန ယတ္ထ ကတ္ထစိ စီဝရံ ဌပေတွာ အန္တောသီမာယမေဝ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဝသိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ က္လမ အပစ္စုဒ္ဓရဏံ အကိရိယာတိ သမ္ဗန္ဓော။

ဥဒ္ဒေသိတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. အကာလစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ပုရိမသိက္ခာပဒေ ဝိယ ဧတ္ထာပိ **ဘိက္ခုနာ**တိ သာမိအတ္ထေ ကရဏဝစနန္တိ အာဟ **''နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိံ ဘိက္ခုနာ''** တိ အာဒိ။ ''အကာလစီဝရံ နာမ အနတ္ထတေ ကထိနေ ကောဒသမာသေ ဥပ္ပန္နံ, အတ္ထတေ ကထိနေ သတ္တမာသေ ဥပ္ပန္နံ, ကာလေပိ အာဒိသ္သ ဒိန္နံ, ဧတံ အကာလစီဝရံ နာမာ''တိ (ဟရာ. ၅၀၀) ပဒဘာဇနီယံ ဝုတ္တတ္တာ **''ယွတယံ အနတ္ထ တေ ကထိနေ''**တိအာဒိမာဟ။ ယွတယံ စီဝရကာလော ဝုတ္တောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဝသ္သာနသ္သာ** တိ ဝသ္သာနသင်္ခာတသ္ သ ဥတုနော။ **ပစ္ဆိမော မာသော** နာမ စီဝရမာသော။ တသ္မိဥ္ပို အနတ္ထတေပိ ကထိနေ ဥပ္ပန္နံ စီဝရံ အနဓိဋ္ဌိတံ, အဝိ ကပ္ပိတံ ဌပေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ **ပဥ္စ မာသာ**တိ ပစ္ဆိမကတ္တိကမာသော, ဟေမန္တိကာ စတ္တာရော စာတိ ပဥ္စ မာသာ။ **အညအာ**တိ အနတ္ထတေ ကထိနေ ကောဒသမာသေ, အတ္ထတေ ကထိနေ သတ္တမာသေ။ **ကာလေပီ**တိ ''အနတ္ထတေ ကထိနေ စီဝရ မာသော, အတ္ထတေ ကထိနေ ပဥ္စ မာသာ''တိ ယထာဝုတ္တစီဝရကာလေပိ။ **''အာဒိနာ နယေနာ''**တိ က္လမိနာ ''ဒအာမိ ဒဇ္ဇာ မီ''တိအာဒိနံ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၄၉၉) သင်္ဂဟော။ ကိဥ္စာပိ စေတာနိ သဗ္ဗာနိ ''အကာလစီဝရ''န္တိ ဝုတ္တာနိ, တထာပိ ပိဋ္ဌ ဋ္ဌိသမယေယေဝ ဥပ္ပန္နာနိ ''အကာလစီဝရ''န္တိ က္လာဓိပ္ပေတာနိ။

''ကာလေ သင်္ဃသ္သ က္လဒံ အကာလစီဝရ'' န္တိ ဒိန္နံ ပန အကာလစီဝရသာမညတော အတ္ထုဒ္ဓာရဝသေန ဝုတ္တံ။ ယထာ ပိဋ္ဌိသမယေ ဥပ္ပန္နံ စီဝရံ ဝုဋ္ဌဝသ္သေဟိ, သေသေဟိ စ သမ္မုခီဘူတေဟိ ဘာဇေတုံ လဗ္ဘတီတိ အကာလစီဝရံ

နာမ ဇာတံ, တထေဝိဒမ္ပီတိ တဒိဒံ အကာလစီဝရသာမညံ။ ယဒိ ဧဝံ “ပုဂ္ဂလဿ ဝါ ဣဒံ တုယှံ ‘ဒမ္မီ’တိအာဒိနာ နယေန ဒိန္န”န္တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, န ဟိ ပုဂ္ဂလဿ အာဒိဿ ဒိန္နံ ကေနစိ ဘာဇေနီယံ ဟောတီတိ? နာယံ ဝိရောဓော, အာဒိဿ အနုသာမညတော လဗ္ဘမာနမတ္တံ ဒဿေတုံ တထာ ဝုတ္တန္တိ။ **အတ္တနော ဝါ ဓနေနာ**တိ အတ္တနော ကပ္ပာသသုတ္တာဒိနာ ဓနေန။ ဣမဿ “ဥပ္ပဇ္ဇေယျာ”တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **“သီမာယ ဒေတီ”**တိအာဒိ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနနယေန ဝုတ္တံ။ ဧတ္ထ ပန သီမာယ ဒါနံ ဧကာ မာတိကာ, ကတိကာယ ဒါနံ ဒုတိယာ။ပေ။ ပုဂ္ဂလဿ ဒါနံ အဋ္ဌမာ။

“ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနေနာ” တိ ဣမိနာ အပရိက္ခိတ္တဿ ဝိဟာရဿ ဓုဝသန္နိပါတဋ္ဌာနာဒိတော ပဌမလေဍ္ဍုပါတဿ အန္တော ဥပစာရသီမာတိ ဒဿေတိ။ ဣဒါနိ ဒုတိယလေဍ္ဍုပါတဿပိ အန္တော ဥပစာရသီမာယေဝါတိ ဒဿေတုံ **“အပိစာ”**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ ဓုဝသန္နိပါတဋ္ဌာနမ္ပိ သီမာပရိယန္တဂတမေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အာဂတာဂတေ ဝုမန္တေ ဝုမတီ**တိ သစေ ဥပစာရတော အဗဟိဘူတော ဟုတွာ အာဂတော ဝုမတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **မဟာပစ္စရိယံ** ပန “ဘိက္ခုသုပိ ဝုမန္တေသု ဝုမတီ”တိ ဝုတ္တံ။ “သစေ ဝိဟာရေ သန္နိပတိတဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ ဧကာဗဒ္ဓာ ဟုတွာ ယောဇနသတမ္ပိ ပူရေတွာ နိသီဒန္တိ, ယောဇနသတမ္ပိ ဥပစာရသီမာဝ ဟောတိ, သဗ္ဗေသံ လာဘော ပါပုဏာတီ”တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၃၇၉) **သမန္တပါသာဒိကာယံ** ဝုတ္တံ။ **ဘိက္ခုနီနံ အာရာမပ္ပဝေသနသေနာသနာပုစ္ဆနာနီ** တိ အာဂန္တုကဂမိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ အာရာမပ္ပဝေသနာပုစ္ဆနံ, သေနာသနာပုစ္ဆနဉ္စာတိ အတ္ထော။ တထာ ဟိ အာဂန္တုကာယ ဘိက္ခုနိယာ အာရာမပ္ပဝေသနံ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗံ, ဂမိကာယ သင်္ဃိကံ ဒသဝိဓံ သေနာသနံ။ ဧတ္ထ စ ကိဉ္စာပိ “ဘိက္ခုနီန”န္တိ ဝုတ္တံ, ဂမိကဿ ပန ဘိက္ခုဿာပိ ဣမိဿာယေဝ သီမာယ ဝသေန သေနာသနာပုစ္ဆနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပရိဝါသမာနတ္တာရောစန န္တိ ပါရိဝါသိကမာနတ္တစာရီနံ ပရိဝါသာရောစနံ, မာနတ္တာရောစနဉ္စ။ **ဝဿစ္ဆေဒနိဿယသေနာသနဂ္ဂါဟာဒိဝိဓာန**န္တိ ဝဿစ္ဆေဒဝိဓာနံ, နိဿယဂ္ဂါဟဝိဓာနံ, သေနာသနဂ္ဂါဟဝိဓာနန္တိ အတ္ထော။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန နိဿယပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ, လာဘဂ္ဂါဟော အာဂန္တုကဝတ္တံ ပူရေတွာ အာရာမပ္ပဝေသနန္တိ ဧဝမာဒိကံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဣမိဿာဝ သီမာယ ဝသေနာ** တိ ဥပစာရသီမာယေဝါတိ ယထာသမ္ဘဝံ အတ္ထော, ဗဟိ စ ဣမဿ သဗ္ဗဿ လဗ္ဘနတော ဝုတ္တံ။

လာဘတ္ထာယ ဌပိတာ သီမာ **လာဘသီမာ** (မဟာဝ. ၃၇၉), သာ စ ခေါ နေဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန အနုညာတာ, န ဓမ္မသင်္ဂါဟကတ္ထေရေဟိ ဌပိတာ, အပိစ ခေါ လာဘဒါယကေဟိ။ တေနာဟ **“ယံ ရာဇရာဇမဟာမတ္တာဒယော”** တိအာဒိ။ **သမန္တာ**တိ ဝိဟာရဿ သမန္တာ။ **ယန္တိ** သုင်္ကဿာဒိ။ “သီမံ ဌပေန္တီ”တိ ပါဌသေသော။ **ဧကဿ ရညော အာဏာပဝတ္တိဋ္ဌာန**န္တိ စောဠဘောဂေ ကေရဠဘောဂေတိ ဧဝံ ဧကေကဿ ရညော အာဏာပဝတ္တိဋ္ဌာနံ။ ဒွိဓာ အာပေါ ဂတော ဧတ္ထာတိ **ဒီပေါ,** သြဃေန အနဇ္ဈောတ္ထတော ဘူမိဘာဂေါ, သောဝ သီမာ **ဒီပသီမာ**။ တေနာဟ **သမုဒ္ဒန္တေနာ”**တိအာဒိ။ စက္ကဝါဠသီမာ စက္ကဝါဠပဗ္ဗတေနေဝ ပရိစ္ဆိန္နာတိ အာဟ **“ဧကစက္ကဝါဠပဗ္ဗတပရိက္ခေပဗ္ဘန္တရံ စက္ကဝါဠသီမာ”**တိ။

သေသာတိ ခဏ္ဍသီမာဒယော။ **ခဏ္ဍသီမာယ ဒေမာတိ ဒိန္န** န္တိ ခဏ္ဍသီမာယ ကေနစိ ကမ္မေန သန္နိပတိတံ သင်္ဃံ ဒိသွာ “ခဏ္ဍသီမာယံ သင်္ဃဿ ဒေမာ”တိ ဒိန္နံ။ ခဏ္ဍသီမာယ ဌိတေ ရုက္ခေ ဝါ ပဗ္ဗတေ ဝါ ဌိတောပိ ဟေဋ္ဌာ ဝါ ပထဝိဝေမဇ္ဈဂတောပိ ခဏ္ဍသီမာယေဝ ဌိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **သမာနသံဝါသသီမာယ ဒိန္န** န္တိ “သမာနသံဝါသသီမာယ ဒမ္မီ”တိ ဒိန္နံ။ သေ နယော သေသေသုပိ။ **ခဏ္ဍသီမာ သီမန္တရိကဋ္ဌာနံ န ပါပုဏာတိ** တတ္ထ သမာနသံဝါသသီမာယ အဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။ သမာနသံဝါသအဝိပ္ပဝါသသီမာသု ဒိန္နဿ ဣဒံ နာနတ္တံ – “အဝိပ္ပဝါသသီမာယ ဒမ္မီ”တိ ဒိန္နံ ကမ္မဋ္ဌာနံ န ပါပုဏာတိ။ ကသ္မာ? “ဌပေတွာ ကမ္မဉ္စ ကမ္မူပစာရဉ္စာ”တိ (မဟာဝ. ၁၄၄) ဝုတ္တတ္တာ ။ “သမာနသံဝါသသီမာယ ဒမ္မီ”တိ ဒိန္နံ ပန ကမ္မေ ဌိတာနမ္ပိ ပါပုဏာတီတိ။ **အဗ္ဘန္တရသီမာဥဒကုက္ခေပသီမာသု ဒိန္န**န္တိ တတ္ထ ဥပေါသထာဒိအတ္ထာယ သန္နိပတိတေ ဒိသွာ “ဣမိဿာ အဗ္ဘန္တရသီမာယ ဒေမာ”တိအာဒိနာ ဒိန္နံ။ ဇနပဒရဋ္ဌရဇ္ဇဒီပစက္ကဝါဠသီမာသုပိ ဂါမသီမာဒီသု ဝုတ္တသဒိသောဝ ဝိနိစ္ဆယောတိ အာဟ **“ဇနပဒသီမာဒီသု”**တိအာဒိ။ **ဧကောပိ ဂန္တွာ သဗ္ဗေသံ သင်္ဂဏှိတုံ လဘတီ** တိ ဧကောပိ ဂန္တွာ ဣဓ ဝဿဂ္ဂေန ဘာဇေတွာ ဂဟေတွာ အာဂန္တုံ လဘတီတိ အတ္ထော။ **ဧကော**တိ သဘာဂေ ဧကော ဘိက္ခု, အယမ္ပိ ဘာဂမေဝ ဂဟေတုံ လဘတိ။ တေနာဟ **“သဘာဂါနံ ဘာဂံ ဂဏှာတီ”**တိ။

ဧဝံ တာဝ ယော သီမံ ပရာမသိတ္ဝာ ဒေတိ, တဿ အနေ ဝိနိစ္ဆယံ ဝတွာ ဣဒါနိ ယော ''အသုကသီမာယာ''တိ ဝတ္တုံ န ဇာနာတိ, ကေဝလံ ''သီမာ''တိ ဝစနမတ္တမေဝ ဇာနန္တော ဝိဟာရံ အာဂန္တွာ ''သီမာယ ဒမ္မိ''တိ တ ''သီမဋ္ဌက သင်္ဃဿ ဒမ္မိ''တိ တ ဘဏတိ, တတ္ထ ဝိနိစ္ဆယံ ဒဿေတုံ **''ယော ပန ဝိဟာရံ ပဝိသိတွာ''**တိအာဒိမာဟ။ **ကတရ** န္တိ ကတရသီမံ။ **အဟမေတံ ဘေဒံ န ဇာနာမီ**တိ အဟံ ''အသုကာ သီမာ''တိ ဧတံ ဝိဘာဂံ န ဇာနာမိ။ **ဥပစာရသီမဋ္ဌေဟိ ဘာဇေတဗ္ဗံ** လာဘဿ ဥပစာရသီမာယ ပရိစ္ဆိန္နတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **သာ**တိ သမာနလာဘကတိကာ။

ယတ္ထ မယှံ ဓုဝကာရာ ကရီယန္တီ တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၃၇၉) ဧတ္ထ ယသ္မိံ ဝိဟာရေ တဿ စီဝရအယကသ္သ သန္တကံ သင်္ဃဿ ဟာကဝတ္တံ တ ဝတ္တတိ။ ယသ္မိံ ဝိဟာရေ ဘိက္ခူ အတ္တနော ဘာရံ ကတွာ သအ ဂေဟေ ဘောဇေတိ, ယတ္ထ တ အနေန အာတသော တ ကာရိတော, သလာကဘတ္တာဒီနိ တ နိဗဒ္ဓာနိ, ဣမေ **ဓုဝကာရာ** နာမ။ ယေန ပန သကလောပိ ဝိဟာရော ပတိဋ္ဌာပိတော, တတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ တေနာဟ **''ယတ္ထ တဿ ဟာကဝတ္တံ တ ဝတ္တတီ''**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဟာကဝတ္တ** န္တိ အနုဝတ္တံ။ **ဝတ္တတီ** တိ ပဝတ္တတိ။ **ယတော**တိ ယသ္မာ ဝိဟာရာ။ **ယတ္ထာ** တိ ယသ္မိံ ဝိဟာရေ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ သဗ္ဗေသု ဝိဟာရေသု။ **မာတိကံ အာရောပေတွာ**တိ ကေသ္မိံ ဝိဟာရေ ဘိက္ခူ ဗဟုတရာ, ကေသ္မိံ ထောကတရာ, ကေစ္စ ဝတ္တံ, ဓုဝကာရဋ္ဌာနဥ္စ ဗဟုကံ, ကတ္ထ ဒေမာတိ ပုစ္ဆိတွာ, ယဒိ ပန မဋ္ဌော တ ပိဌ် တ ဧကမေဝ ဟောတိ, တံ ပုစ္ဆိတွာ ယဿ တ ဝိဟာရဿ, ဧကဝိဟာရေပိ တ ယဿ သေ နာသနဿ သော ဝိစာရေတိ, တတ္ထ အတဗ္ဗံ။ သစေပိ ''အသုကဘိက္ခု ဂဏှာတူ''တိ ဝဒတိ, ဝဋ္ဋတိ။ အထ ''မယှံ ဓု ဝကာရေ ဒေထာ''တိ ဝတွာ အဝိစာရေတွာဝ ဂစ္ဆတိ, သင်္ဃဿပိ ဝိစာရေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဧဝံ ပန ဝိစာရေတဗ္ဗံ – ''သင ဃတ္ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာနေ ဒေထာ''တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ သစေ တတ္ထ သေနာသနံ ပရိပုဏ္ဏံ ဟောတိ, ယတ္ထ နပ္ပဟော တိ, တတ္ထ အတဗ္ဗံ။ သစေ ဧကော ဘိက္ခု ''မယှံ ဝသနဋ္ဌာနေ သေနာသနပရိဘောဂဘဏ္ဍံ နတ္ထိ''တိ ဝဒတိ, တတ္ ထ အတဗ္ဗံ။

သင်္ဃဿ ဒမ္မီတိ ဒိန္န န္တိ ''ဣမာနိ စီဝရာနိ သင်္ဃဿ ဒမ္မိ''တိ ဧဝံ ဒိန္နံ။ **တတော ဗဟိဒ္ဓာပိ** တိ ဥပစာရသီမာ တော ဗဟိဒ္ဓာပိ။ **တေဟိ သဒ္ဓိံ** န္တိ ဥပစာရသီမာဂတေဟိ သဒ္ဓိံ။ **ကောဗဒ္ဓာနဥ္စ ဟာပုဏာတိ** ပရိသာဝသေန ဝမိတာ သီမာ ဟောတီတိ ကတွာတိ အဓိပ္ပာယော။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဥပစာရသီမာဂတာနံ ဟာပုဏာတိ, ယသ္မာ စ တတော ဗဟိဒ္ဓာပိ ဥပစာရသီမောက္ကန္တေဟိ ကောဗဒ္ဓာနံ ဟာပုဏာတိ, တသ္မာ။ **တေသ**န္တိ ဥပစာရသီမာဂတာနံ, တတော ဗဟိဒ္ဓာ တေဟိ သဒ္ဓိံ ကောဗဒ္ဓာနဥ္စ။ **ကဟတေ သတီ**တိ အန္တေတသိကာဒိကေ ဂဏှာဟန္တေ သတိ။ **အသမ္ပတ္တာနမ္ပိ** တိ ဥပစာရသီမာယံ ဌိတေဟိ ဃဏ္ဍိံ ပဟာရိတွာ ကာလံ ဃောသေတွာ လာဘဘာဇနဋ္ဌာနံ အသမ္ပတ္တာနမ္ပိ ဥပစာရသီမာယ ပဝိဋ္ဌာနံ, တေဟိ တ သဒ္ဓိံ ကောဗဒ္ဓာနံ ဟုတွာ အတ္တနော ဝိဟာရဒွာရေ တ အန္တောဝိဟာရေယေဝ တ ဌိတာနဥ္စာတိ အတ္ထော။ **ဘာဂေ အတဗ္ဗော** တိ သင်္ဃနဝကဿ ဒိန္နေပီတိ အဓိပ္ပာယော။ ဒုတိယဘာဂေ ပန ထေရာသနံ အာရုဠှေ ဟေ အာဂတာနံ ပဌမဘာဂေ န ဟာပုဏာတိ။ ဒုတိယဘာဂတော ဝဿဂ္ဂေန အတဗ္ဗံ။

သစေ ပန ''ဗဟိဥပစာရသီမာယံ ဌိတာနံ ဒေထာ''တိ ဝဒန္တိ, န အတဗ္ဗံ။ ယဒိ ပန ဝိဟာရော မဟာ ဟောတိ, ထေရာ သနတော ပဋ္ဌာယ ဝတ္ထေသု ဒီယမာနေသု အလသဇာတိကာ မဟာထေရာ ပစ္ဆာ အာဂစ္ဆန္တိ, ''ဘန္တေ, ဝီသတိဝသ္ သာနံ ဒီယတိ, တုမ္ဟာကံ ဌိတိကာ အတိက္ကန္တာ''တိ န ဝတ္တဗ္ဗာ။ ဌိတိကံ ဌပေတွာ တေသံ ဒတွာ ပစ္ဆာ ဌိတိ ကာယ အတဗ္ဗံ။

''အသုကဝိဟာရေ ကိရ ဗဟုစီဝရံ ဥပ္ပန္န''န္တိ သုတွာ ယောဇနန္တရိကဝိဟာရတောပိ ဘိက္ခူ အာဂစ္ဆန္တိ, သမ္ ပတ္တသမ္ပတ္တာနံ ဌိတဋ္ဌာနတော ပဋ္ဌာယ အတဗ္ဗံ, အယမေတ္ထ သင်္ခေပော။ ဝိတ္ထာရော ပန **သမန္တပာသာဒိ ကာယ** စီဝရက္ခန္ဓကဝဏ္ဏနာယံ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၃၇၉) ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧဝံ ဝိဟာရံ ပဝိသိတွာ ''ဣမာနိ စီဝရာနိ သင်္ဃဿ ဒမ္မိ''တိ ဒိန္နေသု ဝိနိစ္ဆယံ ဝတွာ ဣဒါနိ ဗဟိဥပစာရသီမာ ယံ ဘိက္ခုံ ဒိသွာ ''သင်္ဃဿ ဒမ္မိ''တိ ဒိန္နေသု ဝိနိစ္ဆယံ ဒဿေတုံ **''ယံ ပနာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ကောဗဒ္ဓပရိသာ ယ ဟာပုဏာတီ**တိ သစေ ယောဇနံ ဖရိတွာ ပရိသာ ဌိတာ ဟောတိ, ကောဗဒ္ဓာ စေ, သဗ္ဗေသံ ဟာပုဏာတီတိ အတ္ထော။ ဧ ကာဗဒ္ဓတာ စေတ္ထ ဒွာဒသဟတ္ထဗ္ဘန္တရတော ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗာ။ တေနာဟ **''ယေ ပနာ''**တိအာဒိ။

ဥဘတောသင်္ဃဿ ဒိန္နန္တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၃၇၉) ''ဥဘတောသင်္ဃဿ ဒမ္မီ''တိ ဒိန္နံ။ ''ဒွေဝ ဓာသင်္ဃဿ ဒမ္မိ, ဒ္ဝိန္နံ သင္ဃာနံ ဒမ္မိ, ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ ဘိက္ခုနိသင်္ဃဿ စ ဒမ္မီ''တိ ဝုတ္တေပိ ဥဘတောသင်္ဃဿ ဒိန္နမေဝ ဟောတိ။ **ဥပမုံ ဘိက္ခူနံ, ဥပမုံ ဘိက္ခုနီနံ အာတဗ္ဗ**န္တိ ဒွေဝ ဘာဂေ သမေ ကတွာ ဧကော ဘာဂေ ဘိက္ခူနံ, ဧကော ဘာဂေ ဘိက္ခုနီနံ အာတဗ္ဗော။ **ဂဟေတုံ လဘတိ** ဥဘတောသင်္ဃဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **စေတိယဿာ**တိ ထူပဒိန္နော။ တဉှိ ဓာတာယတနာဒိဘာဝေန စိတတ္တာ, လောကဿ စိတ္တီကာရဋ္ဌာနတာယ စ **''စေတိယ''**န္တိ ဝုစ္စတိ။ န ကောစိ ဝိသေသောတိ အာဟ **''ဣမ ပန စေတိယဿာ''** တိအာဒိ။

''ဥဘတောသင်္ဃဿ စ တုယှဉ္စ စေတိယဿ စာ''တိ ဝုတ္တေ ပန ဒ္ဝတ္တိသတိကောဋ္ဌာသေ ကတွာ ဒသ ဘိက္ခူနံ, ဒသ ဘိက္ခုနီနံ, ဧကော ပုဂ္ဂလဿ, ဧကော စေတိယဿ အာတဗ္ဗော။ တတ္ထ ပုဂ္ဂလော သင်္ဃတောပိ အတ္တနော ဝဿဂ္ဂေန ပုန ဂဟေတုံ လဘတိ, စေတိယဿ ဧကောယေဝ။ အယံ ပန တရော ယထာဝုတ္တေနေဝ နယေန ဉာယတီတိ ကတွာ ဣမ န ဝုတ္တော။ **သမန္တပါသာဒိကာယံ** (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၃၇၉) ပန ဝုတ္တောယေဝ။

န မဇ္ဈေ ဘိန္ဒိတွာ အာတဗ္ဗံ ''ဘိက္ခုနီန''န္တိ ပုဂ္ဂလိကဝသေန ဝုတ္တတ္တာ။ **ပုဂ္ဂလော ဝိသုံ န လဘတိ** တိ ပုဗ္ဗေ ဝိယ ဝိသုံ ပုဂ္ဂလိကကောဋ္ဌာသံ န လဘတိ။ **ဟာပုဏနဋ္ဌာနတော ဧကမေဝ လဘတိ** တိ အတ္တနော ဝဿဂ္ဂေန ပတ္တဗ္ဗဋ္ဌာနတော ဧကမေဝ ကောဋ္ဌာသံ လဘတိ။ ကသ္မာ? ဘိက္ခုသင်္ဃဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတတ္တာ။ ''ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ ဘိက္ခုနီနဉ္စ တုယှဉ္စ စေတိယဿ စာ''တိ ဝုတ္တေပိ စေတိယဿ ဧကပုဂ္ဂလပဋ္ဋိဝိသော လဗ္ဘတိ, ပုဂ္ဂလဿ ဝိသုံ န လဗ္ဘတိ။ တသ္မာ ဧကံ စေတိယဿ ဒတွာ အဝသေသံ ဘိက္ခူ စ ဘိက္ခုနိယော စ ဂဏေတွာ ဘာဇေတဗ္ဗံ။ တေနာဟ **''စေတိယဿ စာတိ ဝုတ္တေ ပနာ''** တိအာဒိ။

တေဟိ သဒ္ဓိံ ပုဂ္ဂလစေတိယပရာမသနံ အနနုရူပယသဒိသမေတ တိ တေဟိ ဘိက္ခူဟိ ဘိက္ခုနီဟိ သဒ္ဓိံ ပုဂ္ဂလဿ စ စေတိယဿ စ ဂဟဏံ အနနုရူပယသဒိသမေတတိ အတ္ထော။ ''ဘိက္ခူနဉ္စ ဘိက္ခုနီနဉ္စ တုယှဉ္စ, ဘိက္ခူနဉ္စ ဘိက္ခုနီနဉ္စ စေတိယဿ စ, ဘိက္ခူနဉ္စ ဘိက္ခုနီနဉ္စ တုယှဉ္စ စေတိယဿ စာ''တိ ဝုတ္တေပိ စေတိယဿ ဧကပဋ္ဋိဝိသော လဗ္ဘတိ, ပုဂ္ဂလဿ ဝိသုံ နတ္ထိ, ဘိက္ခူ စ ဘိက္ခုနိယော စ ဂဏေတွာဝ ဘာဇေတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပုဂ္ဂလဿ ဝိသုံ န လဗ္ဘတီ**တိ ပုဂ္ဂလဿ ဝိသုံ ပဋ္ဋိဝိသော န လဗ္ဘတိ, ဝဿဂ္ဂေန ဧကောဝ လဗ္ဘတီတိ အတ္ထော။ ''ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ စေတိယဿ စာ''တိ ဝုတ္တေ ပန စေတိယဿ ဝိသုံ ပဋ္ဋိဝိသော လဗ္ဘတီတိ အာဟ **''စေတိယဿ ပန လဗ္ဘတီ''**တိ။ ''ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ တုယှဉ္စ စေတိယဿ စာ''တိ ဝုတ္တေပိ စေတိယဿေဝ ဝိသုံ လဗ္ဘတိ, န ပုဂ္ဂလဿ။ **စေတိယဿ ပန လဗ္ဘတိယေဝ** တိ ''ဘိက္ခူနဉ္စ စေတိယဿ စာ''တိ ဝုတ္တေ ပန စေတိယဿ ဝိသုံ ပဋ္ဋိဝိသော လဗ္ဘတီတိ အတ္ထော။ ''ဘိက္ခူနဉ္စ တုယှဉ္စ စေတိယဿ စာ''တိ ဝုတ္တေပိ စေတိယဿေဝ ဝိသုံ လဗ္ဘတိ, န ပုဂ္ဂလဿ။ ဘိက္ခုနိသင်္ဃံ အာဒိံ ကတွာပိ ဧဝမေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ဝတ္တာဟ – ယံ ပနေတရဟိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၃၇၉) ပဏ္ဍိတမနုဿာ သဓာတုကံ ပဋ္ဋိမံ တ စေတိယံ တ ဌပေတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဥဘတောသင်္ဃဿ အနံ ဒေန္တိ, ပဋ္ဋိမာယ တ စေတိယဿ တ ပုရတော အာဓာရကေ ပတ္တံ ဌပေတွာ ဒက္ခိဏောဒကံ ဒတွာ ''ဗုဒ္ဓာနံ ဒေမာ''တိ, တတ္ထ ယံ ပဌမံ ခာဒနီယံ ဘောဇနီယံ ဒေန္တိ, ဝိဟာရံ တ အာဟရိတွာ ''ဣဒံ စေတိယဿ ဒေမာ''တိ ပိဏ္ဍပာတဉ္စ မာလာဂန္ဓာဒီနိ စ ဒေန္တိ, တတ္ထ ကထံ ပဋ္ဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ? ဝုစ္စတေ – မာလာဂန္ဓာဒီနိ တာဝ စေတိယေ အာရောပေတဗ္ဗာနိ, ဝတ္ထေဟိ ပဋာကာ, တေလေန ပဒီပာ ကာတဗ္ဗာ, ပိဏ္ဍပာတမဓုဖာဏိတာဒီနိ ပန ယော နိဗဒ္ဓစေတိယဇဂ္ဂကော ဟောတိ ပဗ္ဗဇိတော တ ဂဟဋ္ဌော တ, တဿ အာတဗ္ဗာနိ။ နိဗဒ္ဓဇဂ္ဂကေ အသတိ အာဟဋဘတ္တံ ဌပေတွာ ဝတ္တံ ကတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဥပကဋ္ဌေ ကာလေ ဘုဉ္ဇိတွာ ပစ္ဆာပိ ဝတ္တံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိယေဝ။

မာလာဂန္ဓာဒီသု စ ယံ ကိဉ္စိ ''ဣဒံ ဟရိတွာ စေတိယပူဇံ ကရောထာ''တိ ဝုတ္တေ ဒူရမ္ပိ ဟရိတွာ ပူဇေတဗ္ဗံ။ ''ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဟရာ''တိ ဝုတ္တေပိ ဟရိတဗ္ဗံ။ သစေ ပန ''အဟံ ပိဏ္ဍာယ စရာမိ, အာသနသာလာယံ ဘိက္ခူ အတ္ထိ, တေ ဟရိဿန္တီ''တိ ဝုတ္တေ ''ဘန္တေ, တုယှံယေဝ ဒမ္မီ''တိ ဝဒတိ, ဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ အထ ပန ''ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဒဿာမီ''တိ ဟရန္တဿ ဂစ္ဆတော အန္တရာဝ ကာလော ဥပကဋ္ဌော ဟောတိ, အတ္တနော ဟာပေတွာ ဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ။

ဝဿံ့ဝုဋ္ဌသဋ္ဌဿ ဒမ္မီတိ ဝဒတီ တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၃၇၉) ''ဝဿံ့ဝုဋ္ဌသဋ္ဌဿ ဣမာနိ စီဝရာနိ ဒမ္မီ''တိ ဝဒတိ။ **တေသံ ဗဟိသီမဋ္ဌာနမ္ပိ ပာပုဏာတီ** တိ အတ္ထတော ကထိနေ ဗဟိသီမဋ္ဌာနမ္ပိ ယာဝ ကထိနဿ ဥဗ္ဘာရာ ပာပုဏာတိ, တသ္မာ ဒိသာပက္ကန္တဿာပိ သတိ ပဋိဂ္ဂါဟကေ အာတဗ္ဗံ။ အနတ္ထတေ ပန ကထိနေ အန္တောဟေမန္တေ, ဧဝဉ္စ ပန ဝတ္တတ ဒိန္နံ ပစ္ဆိမဝဿံ့ဝုဋ္ဌာနမ္ပိ ပာပုဏာတိ။ **ယတ္ထ ကတ္ထစီ** တိ ယေဿု ကေဿုစိ ဝိဟာရေဿု။ **ဧဝံ ဝဒတီ**တိ ''ဝဿံ့ဝုဋ္ဌသဋ္ဌဿ ဒမ္မီ''တိ ဝဒတိ။ တတ္ရ သမ္မုခီဘူတာနံ သဗ္ဗေသံ ပာပုဏာတိ ပိဋ္ဌိသမယေ ဥပ္ပန္နတ္တာ။ သစေ ပန ''ဝဿံ့ ဝသန္တာနံ ဒမ္မီ''တိ ဝဒတိ, အန္တောဝဿေယေဝ ဝဿံ့ ဝသန္တာဝ လဘန္တိ, ဆိန္နဝဿာ န လဘန္တိ။ စီဝရမာသေ ပန ''ဝဿံ့ ဝသန္တာနံ ဒမ္မီ''တိ ဝုတ္တေ ပစ္ဆိမိကာယ ဝဿူပဂတာနံယေဝ ပာပုဏာတိ, ပုရိမိကာယ ဝဿူပဂတာနဉ္စ ဆိန္နဝဿာနဉ္စ န ပာပုဏာတိ။

စီဝရမာသတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဟေမန္တဿ ပစ္ဆိမော ဒိဝသော, တာဝ ''ဝဿာဝာသိကံ ဒေမာ''တိ ဝုတ္တေ ကထိနံ အတ္ထတံ တ ဟောတု, အနတ္ထတံ တ, အတီတဝဿံ့ဝုဋ္ဌာနံယေဝ ပာပုဏာတိ။ ဂိမ္ဟာနံ ပဌမဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဝုတ္တေ ပန မာတိကာ အာရောပေတဗ္ဗာ ''အတီတဝဿာဝာသဿ ပဉ္စ မာသာ အတိက္ကန္တာ, အနာဂတော စတုမာသစ္စယေန ဘဝိဿတိ, ကတရဝဿာဝာသဿ ဒေသီ''တိ။ သစေ ''အတီတဝဿံ့ဝုဋ္ဌာနံ ဒမ္မီ''တိ ဝဒတိ, တံအန္တောဝဿံ့ဝုဋ္ဌာနမေဝ ပာပုဏာတိ, ဒိသာ ပက္ကန္တာနမ္ပိ သဘာဂါ ဂဏှိတုံ လဘန္တိ။

သစေ ''အနာဂတေ ဝဿာဝာသိကံ ဒမ္မီ''တိ ဝဒတိ, တံ ဌပေတွာ ဝဿူပနာယိကဒိဝသေ ဂဟေတဗ္ဗံ။ အထ ''အဂုတ္တော ဝိဟာရော, စောရဘယံ အတ္ထိ, န သက္ကာ ဌပေတုံ, ဂဏှိတွာ တ အာဟိဏ္ဍိတု''န္တိ ဝုတ္တေ ''သမ္ပတ္တာနံ ဒမ္မီ''တိ ဝဒတိ, ဘာဇေတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။ သစေ ဝဒတိ ''ဣတော မေ, ဘန္တေ, တတိယေ ဝဿေ ဝဿာဝာသိကံ န ဒိန္နံ, တံ ဒမ္မီ''တိ, တသ္မိံ အန္တောဝဿေ ဝုဋ္ဌဘိက္ခူနံ ပာပုဏာတိ။ သစေ တေ ဒိသာ ပက္ကန္တာ, အညော ဝိဿာသိကော ဂဏှာတိ, အာတဗ္ဗံ။ အထ ဧကောယေဝ အဝသိဋ္ဌော, သေသာ ကာလင်္ကတာ, သဗ္ဗံ ဧကဿေဝ ပာပုဏာတိ။ သစေ ဧကောပိ နတ္ထိ, သင်္ဃိကံ ဟောတိ, သမ္မုခီဘူတေဟိ ဘာဇိတဗ္ဗံ။

ယေဟိ နိမန္တိတေဟိ ယာဂု ပီတာ တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၃၇၉) နိမန္တိတေဟိ ယေဟိ ဘိက္ခူဟိ ယာဂု ပီတာ, ယေဟိ ပန ဘိက္ခာစာရဝတ္တေန ဃရဒွာရေန ဂစ္ဆန္တေဟိ တ ဃရံ ပဝိဋ္ဌေဟိ တ ယာဂု လဒ္ဓာ, ယေသံ တ အာသနသာလတော ပတ္တံ အာဟရိတွာ မနုဿေဟိ နီတာ, ယေသံ တ ထေရေဟိ ပေသိတာ, တေသံ န ပာပုဏာတိ။ သစေ ပန နိမန္တိတဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ အညေပိ ဗဟူ အာဂန္တွာ အန္တောဂေဟဉ္စ ဗဟိဂေဟဉ္စ ပူရေတွာ နိသိန္နာ, ဒါယကော စ ဧဝံ ဝဒတိ ''နိမန္တိတာ တ ဟောန္တု, အနိမန္တိတာ တ, ယေသံ မယာ ယာဂု ဒိန္နာ, သဗ္ဗေသံ ဣမာနိ ဝတ္ထာနိ ဟောန္တူ''တိ, သဗ္ဗေသံ ပာပုဏာတိ။ ယေဟိ ပန ထေရာနံ ဟတ္ထတော ယာဂု လဒ္ဓာ, တေသံ န ပာပုဏာတိ။ အထ သော ''ယေဟိ မယှံ ယာဂု ပီတာ, သဗ္ဗေသံ ဟောတူ''တိ ဝဒတိ, သဗ္ဗေသံ ပာပုဏာတိ။ **ဘတ္တခဇ္ဇကာဒီဟိ** တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**သဒ္ဒေနပိ စီဝရသေနာသနဘေသဇ္ဇာနံ ဂဟဏံ။

ပုဂ္ဂလဿာ တိ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၃၇၉) သမ္မုခါသမ္မုခဘူတဿ ပုဂ္ဂလဿ။ တေနာဟ **''ဣဒံ စီဝရ''**န္တိအာဒိ။ သစေ ပန ''ဣဒံ တုမှာကဉ္စ တုမှာကံ အန္တေဝါသိကာနဉ္စ ဒမ္မီ''တိ ဧဝံ ဝဒတိ, ထေရဿ စ အန္တေဝါသိကာနဉ္စ ပာပုဏာတိ။ ဥဒ္ဒေသံ ဂဟေတုံ အာဂတော, ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တော စ အတ္ထိ, တဿာပိ ပာပုဏာတိ။ တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ နိဗဒ္ဓစာရိကဘိက္ခူနံ ဒမ္မီ''တိ ဝုတ္တေ ဥဒ္ဒေသန္တေဝါသိကာနံ ဝတ္တံ ကတွာ ဥဒ္ဒေသပရိပုစ္ဆာဒီနိ ဂဟေတွာ ဝိစရန္တာနံ သဗ္ဗေသံ ပာပုဏာတိ။ **ဧတ္ထာ** တိ အဋ္ဌသု မာတိကာသု။ ယဒိ ပန အယမေတ္ထ သင်္ခေပကထာ, ဝိတ္ထာရော ပန ကထံ ဉာတဗ္ဗောတိ အာဟ **''သမန္တပါသာဒိကာယံ ဝုတ္တော''** တိ။ သမန္တပါသာဒိကာယံ စီဝရက္ခန္ဓကဝဏ္ဏနာယံ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၃၇၉) ဝုတ္တောတိ အတ္ထော။

''ဉာတကေဟိ တ မေ စီဝရတ္ထာယ ပေသိတံ, မိတ္တေဟိ တ ပေသိတံ, တေ အာဘတေ စီဝရေ ဒဿန္တီ''တိ ဧဝံ ဉာတိတော တ မိတ္တတော တ ပစ္စာသာ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ကပ္ပိယဘဏ္ဍေနာ** တိ ကပ္ပာသသုတ္တာဒိနာ အတ္တနော ဓနေန။ **သဏှတန္တိ** သုခုမံ။ **အညံ ပစ္စာသာစီဝရံ လဘိတွာ ဧဝ ကာလဗ္ဘန္တရေ ကာရေတဗ္ဗ** န္တိ အညံ မူလစီဝရသဒိသံ ပစ္စာသာစီဝရံ လဘိတွာယေဝ မာသဗ္ဘန္တရေ ကာရေတဗ္ဗံ။ တဉ္စ ခေါ သတိယာယေဝ ပစ္စာသာယ, အသတိယာ ပန ပစ္စာသာယ မူလစီဝရံ ဒသာဟံ စေ သမ္ပတ္တံ, တဒဟေဝ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ။ တေနာဟ **''သစေ န လဘတီ''**တိအာဒိ။ **ပစ္စ**

စာသာစီဝရမ္ပိ ပရိက္ခာရစောဠံ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗန္တိ ပဌမတရံ ဥပ္ပန္နံ ထူလပစ္စာသာစီဝရမ္ပိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ပိ-သဒ္ဒေန န ကေဝလံ မူလစီဝရမေဝါတိ ဒဿေတိ။

အကာလစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ပုရာဏစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“အမှာကမေဝ ဉာတီ”တိ ဉာယတီတိ **ဉာတိ,** သာဝ **ဉာတိကာ,** န ဉာတိကာ **အညာတိကာ,** တာယ အညာတိကာယ။ တေနာဟ **“န ဉာတိကာယာ”**တိ။ **မာတိတော ဝ ပိတိတော ဝ**တိ မာတိပက္ခတော ဝ ပိတိပက္ခတော ဝ။ **ယာဝ သတ္တမံ ယုဂန္တိ** (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၂.၅၀၃-၅၀၅) ယာဝ သတ္တမသ္သ ပုရိသဿ, သတ္တမာယ ဝ ဣတ္ထိယာ အာယုပ္ပမာဏံ, ယာဝ ပိတာမဟယုဂံ ပိတာမဟိယုဂံ မာတာမဟယုဂံ မာတာမဟိယုဂန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အထ ဝ **ယာဝ သတ္တမံ ယုဂန္တိ** ယာဝ သတ္တမဒ္ဝန္ဒန္တိ အတ္ထော။ **ယုဂ**သဒ္ဒော စေတ္ထ ဧကသေသနယေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော “ယုဂေ စ ယုဂေ စ ယုဂ”တိ။ ဧဝဥ္စ ဟိ ဝတ္ထု ဝတ္ထု ဒ္ဝန္ဒံ ဂဟိတံ ဟောတိ။ **ကေနစိ အာကာရေန အသမ္ဗဒ္ဓာယာ** တိ ဘာတုဘဂိနိဘာဂိနေယျပုတ္တပပုတ္တာဒိသု ယေန ကေနစိ အာကာရေန အသမ္ဗဒ္ဓာယ။ ပိတာ, ပိတုပိတာ, တဿ ပိတာ, တဿာပိ ပိတာတိ ဧဝံ ယာဝ သတ္တမာ ယုဂ, ပိတာ, ပိတုမာတာ, တဿာ ပိတာ စ မာတာ စ ဘာတာ စ ဘဂိနီ စ, ပုတ္တာ စ, ဓီတရော စာတိ ဧဝမ္ပိ ဥဒ္ဓဥ္စ အဓော စ ယာဝ သတ္တမာ ယုဂ, ပိတာ, ပိတုဘာတာ, ပိတုဘဂိနီ, ပိတုပုတ္တာ, ပိတုဓီတရော, တေသမ္ပိ ပုတ္တဓီတုပရမ္ပရာတိ ဧဝမ္ပိ ယာဝ သတ္တမာ ယုဂ, မာတာ, မာတုမာတာ, တဿာ မာတာ, တဿာပိ မာတာတိ ဧဝံ ယာဝ သတ္တမာ ယုဂ, မာတာ, မာတုပိတာ, တဿ ပိတာ စ မာတာ စ ဘာတာ စ ဘဂိနီ စ ပုတ္တာ စ ဓီတရော စာတိ ဧဝမ္ပိ ဥဒ္ဓဥ္စ အဓော စ ယာဝ သတ္တမာ ယုဂ, မာတာ, မာတုဘာတာ, မာတုဘဂိနီ, မာတုပုတ္တာ, မာတုဓီတရော , တေသမ္ပိ ပုတ္တဓီတုပရမ္ပရာတိ ဧဝမ္ပိ ယာဝ သတ္တမာ ယုဂ, တာဝ နေဝ မာတုသမ္ဗန္ဓေန, န ပိတုသမ္ဗန္ဓေန ယာ သမ္ဗဒ္ဓာ, သာ **“အညာတိကာ နာမာ”**တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

သာကိယာနိယော ဝိယာတိ ပဥ္စသတမတ္တာ သာကိယာနိယော ဝိယ။ နိဒဿနမတ္တဥ္စေတံ, တသ္မာ ဘိက္ခုဘာဝေ ဌတွာ ပရိဝတ္တလိင်္ဂာ ဘိက္ခုနိယောပိ ဣဓ သုဒ္ဓဘိက္ခုသင်္ဃေ “ဥပသမ္ပန္နာ” ဣစ္စေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဥဘတောသင်္ဃေ ဝ**တိ ဘိက္ခုနိသင်္ဃေ ဉတ္တိစတုတ္ထေန, ဘိက္ခုသင်္ဃေ ဉတ္တိစတုတ္ထေနာတိ ဧဝံ ဥဘတောသင်္ဃေ ဝ။ **ပုရာဏစီဝရန္တိ ဧတ္ထ စီဝရန္တိ** နိဝာသနပာရုပနုပဂမေဝ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **“ရဇိတ္ဝာ”**တိအာဒိ။ **ကပ္ပံ ကတ္ဝာ** တိ ကပ္ပဗိန္ဒုံ ဒတ္ဝာ။ “ဣမိနာ အဒိန္နကပ္ပံ ဟာစိတ္တိယဝတ္ထု န ဟောတီတိ ဒဿေတီ”တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၅၀၅) ဝဒန္တိ။ **ပရိဘောဂသီသေနာ**တိ ကာယေန ဖုသိတ္ဝာ ပရိဘောဂသီသေန။ **အံသေ**တိ ဇတ္တုမ္ဟိ။ **မတ္ထကေ** တိ သီသမတ္ထကေ။ သစေ ပန ပစ္စတ္တရဏသ္သ ဟေဋ္ဌာ ကတ္ဝာ နိပဇ္ဇတိ, ဟတ္ထေဟိ ဝ ဥက္ခိပိတ္ဝာ အာကာသေ ဝိတာနံ ကတ္ဝာ သီသေန အသမ္ဖုသန္တော ဂစ္ဆတိ, အယံ ပရိဘောဂေ နာမ န ဟောတိ။

ကာယဝိကာရံ ဝ ကရောတီတိ ယထာ သာ “ဓောတပေတုကာမော အယ”န္တိ ဇာနာတိ, ဧဝံ ကာယဝိကာရံ ကရောတိ။ **“အန္တောဒ္ဝါဒသဟတ္ထေ ဩကာသေ ဌတ္ဝာ ဥပရိ ဝ ခိပတီ”** တိ ဣမိနာ ဥပစာရံ မုဥ္စိတ္ဝာ ဩရတော ခိပန္တဿ အနာပတ္တီတိ ဒဿေတိ။ **အညဿ ဝ ဟတ္ထေ ပေသေတီ** တိ အန္တောဒ္ဝါဒသဟတ္ထေ ဩကာသေ ဌတ္ဝာ သိက္ခမာနသာမဏေရသာမဏေရိဥပာသကဣတ္ထိယာဒိသု ယဿ ကဿစိ အညဿ ဟတ္ထေ ဝ ပေသေတိ။ **သော**တိ ဥပာသကော စ သာမဏေရော စ။ **ဥပသမ္ပဇ္ဇိတ္ဝာ ဓောဝတီ** တိ ဧတ္ထ ဥပာသကော လိင်္ဂေ ပရိဝတ္တေ ဘိက္ခုနီသု ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ ဥပသမ္ပဇ္ဇိတ္ဝာ ဓောဝတိ, သာမဏေရော လိင်္ဂေ ပရိဝတ္တေ ဘိက္ခုနီသု ဥပသမ္ပဇ္ဇိတ္ဝာ ဓောဝတီတိ ယထာယောဂံ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ သစေ ပန ဘိက္ခုနိယာ ဟတ္ထေ ဒိန္နံ ဟောတိ, သစေ လိင်္ဂေ ပရိဝတ္တေ ဓောဝတိ, ဝဋ္ဋတိ။

ဧတ္ထ စ ဧကေဿ တိက္ခတ္တုံ နိဿဇ္ဇနာဘာဝတော တီဏိပိ ကာရေန္တဿ ဧကေန နိဿဂ္ဂိယံ, ဒ္ဝီဟိ ဒ္ဝေ ဒုက္ကဋာနိ။ ဒ္ဝေ ကာရေန္တဿ ဧကေန နိဿဂ္ဂိယံ, ဒုတိယေန ဒုက္ကဋံ။ တေနာဟ **“ဓောဝနာဒီနိ တီဏီ”**တိအာဒိ။ **“ဧကေန ဝတ္ထုနာ”**တိ ပဌမံ ကတ္ဝာ နိဋ္ဌာပိတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သစေ ပန “ဣမံ စီဝရံ ရဇိတ္ဝာ ဓောဝိတ္ဝာ အာနေ ဟီ”တိ ဝုတ္တေ သာ ဘိက္ခုနီ ပဌမံ ဓောဝိတ္ဝာ ပစ္ဆာ ရဇတိ, နိဿဂ္ဂိယေန ဒုက္ကဋမေဝ, ဧဝံ သဗ္ဗေသု ဝိပရီတာဝစနေ

သု နယော နေတဗ္ဗော။ သစေ ပန “ဓောဝိတ္ဝာ အာနေဟီ”တိ ဝုတ္တာ ဓောဝတိ စေဝ ရဇတိ စ, ဓောတပနပစ္စယာ ဧဝ အာပတ္တိ, ရဇနေ အနာပတ္တိ။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ။ တေနာဟ **“သစေ ပန‘ဓောဟ’တိ ဝုတ္တာ”** တိအာဒိ။ ဘိက္ခုနိံ ဝသေန ဧကေတော ဥပသမ္ပန္နာယ ဓောတပေန္တဿ ယထာဝတ္ထုကမေဝတိ အာဟ **“ဘိက္ခုနိသင်္ဃဝသေနာ”** တိအာဒိ။

အညဿ တ သန္တက န္တိ အညဿ သန္တကံ ပုရာဏစီဝရံ ဓောတပေန္တဿာတိ အတ္ထော။ **နိသီဒနပစ္စတ္ထရဏ**န္တိ အညဿ တ အတ္တနော တ သန္တကံ နိသီဒနဉ္စေဝ ပစ္စတ္ထရဏဉ္စ။ နိတသနပဟရပနုပဂဿေဝ စ ဣဓ “ပုရာဏစီဝရ”န္တိ အဓိပ္ပေတတ္တာ အတ္တနော သန္တကမ္ပိ နိသီဒနပစ္စတ္ထရဏံ ဓောတပေန္တဿ ဒုက္ကဋမေဝ ဟောတိ, န နိဿဂ္ဂိယံ။ **အဝုတ္တာ တ ဓောဝတီ** တိ ဥဒ္ဒေသာယ တ ဩတအာယ တ အာဂတာ ကိလိဋ္ဌစီဝရံ ဒိသွာ ဌပိတဋ္ဌာနတော တ ဂဟေတွာ, “ဒေထ အယျ, ဓောဝိဿာမီ”တိ အာဟရာပေတွာ တ ဓောဝတိ စေဝ ရဇတိ စ အာကောဋ္ဋေတိ စ, အယံ **အဝုတ္တာ ဓောဝတိ** နာမ။ ယာပိ “ဣမံ စီဝရံ ဓောတ”တိ ဒဟရံ တ သာမဏေရံ တ အာဏာပေန္တဿ ဘိက္ခုနော ဝစနံ သုတွာ “အာဟရထယျ, အဟံ ဓောဝိဿာမီ”တိ ဓောဝတိ, တာဝကာလိကံ တ ဂဟေတွာ ဓောဝိတွာ ရဇိတွာ ဒေတိ, အယမ္ပိ **အဝုတ္တာ ဓောဝတိ** နာမ။

အညံ တ ပရိက္ခာရန္တိ ဥပဟာနတ္ထဝိကပတ္တတ္ထဝိကအံသဗဒ္ဓကကာယဗန္ဓနမဉ္စပီဌတဋ္ဋိကာဒိံ ယံ ကိဉ္စိ။ **“ဥပစာရေ ဌတွာ”**တိ ဝစနတော ပေသိတွာ ဓောဝနေပိ အနာပတ္တိ။ **ဥပစာရေ**တိ အန္တောဒွါဒသဟတ္ထေ ဩကာသေ။

ပုရာဏစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. စီဝရပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဆန္န န္တိ ခေမာဒီနံ ဆန္နံ စီဝရာနံ မဇ္ဈေ။ **ဥပစာရံ မုဉ္စိတွာ** တိ ဒွါဒသဟတ္ထူပစာရံ မုဉ္စိတွာ။ **ပိ-သဒ္ဒေန** ဓမ္မကထံ ကထေန္တဿ စတဿော ပရိသာ စီဝရာနိ စ နာနာဝိရာဂဝတ္ထာနိ စ အာဟရိတွာ ဟဒမူလေ ဌပေန္တိ, ဥပစာရေ တ ဌတွာ ဥပရိ ခိပန္တိ, **“သစေ သာဒိယတိ, ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ”** တိ ဣဓ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိတိ ဒဿေတိ။ **ခိပတူ**တိ ဒိတ တ ရတ္တိဘာဂေ တ ခိပတု။ **ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ ဟောတိ** တိ ကိဉ္စာပိ “ဣဒံ ဘိက္ခုနိယာ, ဣဒံ အညေသ”န္တိ ဉာတုံ န သက္ကာ, တထာပိ အစိတ္တကဘာဝေန ဂဟိတမေဝ ဟောတိ။ **ယဿ ကဿစိ ပန အနုပသမ္ပန္နဿာ** တိ သိက္ခမာနသာမဏေရသာမဏေရိဥပာသကဥပာသိကာဒီသု ယဿ ကဿစိ အနုပသမ္ပန္နဿ။ **ဌပိတန္တိ** ဘိက္ခုနိယာ ဌပိတံ။ **ပံသုကူလံ အဓိဋ္ဌဟိတွာ** တိ “အဿာမိကံ ဣဒ”န္တိ သညံ ဥပ္ပာဒေတွာ။ အဿာမိကဥ္ဟိ “ပံသုကူလ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဣမိနာ “အမ္ဗဟာကမတ္တာယ ဌပိတ”န္တိအာဒိကာယ သညာယ ဂဟေတုံ န ဝဋ္ဋတီတိ ဒဿေတိ။ **အညတ္ရ ပာရိဝတ္တကာ**တိ ပရိဝတ္တေတဗ္ဗံ **ပရိဝတ္တံ,** ပရိဝတ္တမေဝ **ပာရိဝတ္တကံ,** ပရိဝတ္တေတွာ ဒိယျမာနံ, တံ ဝိနာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“ယံ အန္တမသော ဟရီဋကက္ခဏ္ဍမ္ပိ”** တိအာဒိ။ **အာဘောဂံ ကတွာ**တိ စိတ္တေန သမန္နာဟရိတွာ။ သစေ ဘိက္ခုနီ ဝဿာတသိကမ္ပိ ဒေတိ, တမ္ပိ ယထာဝုတ္တဝိဓာနံ အကတွာ ဂဟေတုံ န ဝဋ္ဋတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပဋိလာဘေနာတိ ဂဟဏေန။ **တိကပာစိတ္တိယ** န္တိ တီဏိ ပရိမာဏာနိ အဿာတိ **တိကံ,**တိကဉ္စ တံ ပာစိတ္တိယဉ္စာတိ **တိကပာစိတ္တိယံ,** အညာတိကာယ ဉာတိကသညိဝေမတိကအညာတိကသညီနံ ဝသေန တီဏိ ပာစိတ္တိယာနီတိ အတ္ထော။ **ဧကတောဥပသမ္ပန္နာယာ** တိ ဘိက္ခုနီနံ သန္တိကေ ဥပသမ္ပန္နာယ။ တာယ ဟိ ဟတ္ထတော အညတ္ရ ပာရိဝတ္တကာ စီဝရံ ပဋိဂ္ဂဏှန္တဿ ဒုက္ကဋံ, ဘိက္ခုနံ သန္တိကေ ဥပသမ္ပန္နာယ ပန ပာစိတ္တိယမေဝ။ **“ပတ္တတ္ထဝိကာဒိမှိ စ အနဓိဋ္ဌာတဗ္ဗပရိက္ခာရေ”**တိ ဣမိနာ ဘိသိစ္ဆဝိမ္ပိ သင်္ဂဏှာတိ။ သာ ဟိ မဟန္တာပိ သေနာသနသင်္ဂဟိတတ္တာ စီဝရသင်္ချံ န ဂစ္ဆတီတိ နေဝ အဓိဋ္ဌာနုပဂာ, န ဝိကပ္ပနုပဂာ စ။ ဝုတ္တဥ္ဟိ **သမန္တပာသာဒိကာယံ** “သစေပိ မဉ္စပ္ပမာဏာ ဘိသိစ္ဆဝိ ဟောတိ, ဝဋ္ဋတိယေဝ”တိ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၂.၅၁၄)။ “ဟတ္ထတော စီဝရံ ပဋိဂ္ဂဏှာတီ”တိ ဝစနတော ပန အညာတိကာယ ဘိက္ခုနိယာ ပေသိတဂ္ဂဟဏေပိ အနာပတ္တိ။ ပဋိဂ္ဂဟဏတော, ပရိဝတ္တနာကရဏတော စ **ကိရိယာကိရိယံ**။

စီဝရပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဂေဟသ္သ ပတိ ဇေဋ္ဌောတိ **ဂဟပတိ,** တံ ဂဟပတိံ, ဣဓ ပန အပဗ္ဗဇိတော ယော ကောစိ မနုဿော အဓိပ္ပေတော။ တေနာဟ **"ဘိက္ခူသု အပဗ္ဗဇိတမနုဿ"** န္တိ။ ဧသေဝ နယော **ဂဟပတာနိန္တိ** ဧတ္ထာပိ။ **"ဝိညာပေယျာ"**တိ ဣဒံ သုခ္ခကတ္တအတ္ထေ စ ဟေတုကတ္တအတ္ထေ စ ဝတ္တတီတိ အာဟ **"ယာစေယျ တ ယာစာပေယျ တ"**တိ။ **ယာစာပနဋ္ဌေတ္ထ** အတ္တနော အတ္ထာယေတတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝေဋ္ဌ ပန ကတ္တ "အနာဏတ္တိက"န္တိ ဣဒံ သမတ္တိတံ ဟောတိ။ **အညတ္ရ သမယာ** တိ သမေတိ ဧတ္ထ, ဧတေန တ သံဂစ္ဆတိ သတ္တော, သဘာဝဓမ္မော တ သဟဇာတာဒီဟိ, ဥပ္ပာဒာဒီဟိ တတိ **သမယော,** ကာလော, ဓမ္မပ္ပဝတ္တိမတ္တတာယ အတ္ထတော အဘူတောပိ ဟိ ကာလော ဓမ္မပ္ပဝတ္တိယာ အဓိကရဏံ, ကရဏံ ဝိယ စ ကပ္ပနာမတ္တသိဒ္ဓေန ရူပေန ဝောဟရီယတိ, တံ သမယံ ဌပေတ္တာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ယော အစ္ဆိန္နစီဝရော တ ဟောတီ"** တိအာဒိ။ တတ္ထ ရာဇာဒီသု ယေဟိ ကေဟိစိ အစ္ဆိန္နံ စီဝရံ ဧတဿာတိ **အစ္ဆိန္နစီဝရော** ။ ယထာဟ "အစ္ဆိန္နစီဝရော နာမ ဘိက္ခုဿ စီဝရံ အစ္ဆိန္နံ ဟောတိ, ရာဇူဟိ တ စောရေဟိ တ ဓုတ္တေဟိ တ ယေဟိ ကေဟိစိ တ အစ္ဆိန္နံ ဟောတီ"တိ။ အဂ္ဂိအာဒီသု ယေန ကေနစိ နဋ္ဌံ စီဝရမေတဿာတိ **နဋ္ဌစီဝရော** ။ ယထာဟ "နဋ္ဌစီဝရော နာမ ဘိက္ခုဿ စီဝရံ အဂ္ဂိနာ တ ဒဍ္ဎံ ဟောတိ, ဥဒကေန တ ဝူဠှံ ဟောတိ, ဥန္ဒူရေဟိ တ ဥပစိကာဟိ တ ခာယိတံ ဟောတိ , ပရိဘောဂဇိဏ္ဏံ တ ဟောတီ"တိ (ပါရာ. ၅၁၉)။ **သမယာ**တိ အညတ္ရသဒ္ဒာပေက္ခာယ ဥပယောဂတ္ထေ နိဿက္ကဝစနန္တိ အာဟ **"တံ သမယ"န္တိ။ အညသ္မိ** န္တိ အညသ္မိံ သမယေ။

တိကပါစိတ္တိယ န္တိ အညာတကေ အညာတကသညိဝေမတိကညာတကသညီနံ ဝသေန တီဏိ ပါစိတ္တိယာနိ။ **သမယေ**တိ ယထာဝုတ္တေ အစ္ဆိန္နစီဝရကာလေ စ နဋ္ဌစီဝရကာလေ စ။ **ဉာတကပ္ပဝါရိတေ တ ဝိညာပေန္တဿာ** တိ ဉာတကေ, ပဝါရိတေ စ "တုမှာကံ သန္တတံ ဒေထာ"တိ ယာစန္တဿ။ ဧတ္ထ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၅၂၁) စ သင်္ဃဝသေန ပဝါရိတေ ပမာဏမေဝ ယာစိတုံ ဝဋ္ဋတိ, ပုဂ္ဂလိကဝသေန ပဝါရိတေ ပန ယံ ယံ ပဝါရေန္တိ, တံ တမေဝ ဝိညာပေတဗ္ဗံ။ ယော ဟိ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ပဝါရေတွာ သယမေဝ သလ္လက္ခေတွာ ကာလာနုကာလံ စီဝရာဒီနိ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ယာဂုဘတ္တာဒီနိ ဒေတိ, ဇဝံ ယေန ယေန အတ္ထော, တံ တံ ဒေတိ, တဿ ဝိညာပနကိစ္စံ နတ္ထိ။ ယော ပန ပဝါရေတွာ ဗာလတာယ တ သတိသမ္မောသေန တ န ဒေတိ, သော ဝိညာပေတဗ္ဗော။ ယော "မယှံ ဂေဟံ ပဝါရေမီ"တိ ဝဒတိ, တဿ ဂေဟံ ဂန္တွာ ယထာသုခံ နိသီဒိတဗ္ဗံ နိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, န ကိဉ္စိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ယော ပန "ယံ မယှံ ဂေဟေ အတ္ထိ, တံ ပဝါရေမီ"တိ ဝဒတိ, ယံ တတ္ထ ကပ္ပိယံ, တံ ဝိညာပေတဗ္ဗံ။ ဂေဟေ ပန နိသီဒိတုံ တ နိပဇ္ဇိတုံ တ န လဗ္ဘတိ။ **တဒ္သေဝ တ္ထာယာ**တိ "အညဿာ"တိ လဒ္ဓဝေဟာရဿ တဒ္သေဝ ဗုဒ္ဓရက္ခိတဿ တ ဓမ္မရက္ခိတဿ တ အတ္ထာယ။ **အတ္တနော ဓနေန ဂဏှန္တဿာ** တိ အတ္တနော ကပ္ပိယဘဏ္ဍေန ကပ္ပိယဝေဟာရေနေဝ ဂဏှန္တဿ စေတာပေန္တဿ, ပရိဝတ္တာပေန္တဿာတိ အတ္ထော။

အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. တတုတ္တရိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

တံ-သဒ္ဒော ဧတ္ထ ပကတတ္တဝစနော။ **စေ**တိ နိပါတမတ္တံ။ **စေ**တိ တ ယဒီတိ အတ္ထော, တဿ "ပဝါရေယျာ"တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ပဝါရေယျ စေ** တိ ယဒိ ပဝါရေယျာတိ အတ္ထော။ **"အဘီတိ ဥပသဂ္ဂေ"**တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၅၂၃-၅၂၄) ဣမိနာ တဿ အတ္ထဝိသေသာဘာဝံ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **"ဟရိတုန္တိ အတ္ထော"**တိ။ **ပဝါရသဒ္ဒဿ** ဣစ္ဆာယံ ဝတ္တမာနတ္တာ **"ဣစ္ဆာပေယျာ"** တိ ဝုတ္တံ။ **ဣစ္ဆံ ဥပ္ပာဒေယျာ** တိ ပစ္စယေ ဣစ္ဆံ ဥပ္ပာဒေယျ။ ဥပနိမန္တနာယေတံ အဓိဝစနံ။ တေနာဟ **"ယာဝတ္တက"** န္တိအာဒိ။ **နေက္ခမ္မ** န္တိ ပဗ္ဗဇ္ဇံ။ **ဒဋ္ဌု** တိ ဒဋ္ဌုံ။ ဆန္ဒာနုရက္ခဏတ္ထဉ္ဟေတ္ထ အနုနာသိကလောပေါ။ **ခေမတော**တိ နိဗ္ဘယတော။ ကာယေန တ တစာယ တ အဘိဟရိတ္တတ နိမန္တေယျာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ယထာ စ ကာယေန အဘိဟရေယျ, တစာယ စ, တံ ဝိဓိံ ဒဿေတုံ **"ဥပနေတွတ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ **သအန္တရ** န္တိ အန္တရဝါသကသဟိတံ။ **ဥတ္တရန္တိ** ဥတ္တရာသင်္ဂံ။ **ပရမန္တိ** အဝသာနံ။ **အဿ စီဝရဿာ** တိ အဿ သမုဒာယဘူတဿ ဟရိတဗ္ဗဿ စီဝရဿ။ တဂ္ဂုဏာသံဝိညာဏော ဟိ

အယံ ဗာဟိရတ္ထသမာသော ယထာ “လမ္ဗကဏ္ဏော”တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနာဟ **“နိတသနေနာ”**တိအာဒိ။ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန ဟိ သဗ္ဗေ တံပရမံယေဝ ဂဟေတုံ လဘန္တိ။

ယသ္မာ အစ္ဆိန္နသဗ္ဗစီဝရေန တိစီဝရမတ္တကေနေဝ ဘိက္ခုနာ ဧဝံ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, အညေန ပန အညထာပိ, တသ္မာ တံ ဝိဘာဂံ ဒဿေတုံ **“တတ္ရာယံ ဝိနိစ္ဆယော”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အဓိဋ္ဌိတစီဝရဿာ** တိ တိစီဝရာဓိဋ္ဌာနနယေန တ ပရိက္ခာရစောဠဝသေန တ ယေန ကေနစိ အဓိဋ္ဌိတစီဝရဿ, ဣဒဉ္စ ယေဘုယျေန အဓိဋ္ဌဟိတွာ စီဝရံ ပရိဘုဉ္ဇတော ဝုတ္တံ, န ပန အနဓိဋ္ဌိတစီဝရဿ စီဝရေ အစ္ဆိန္နေ အယံ ဝိဓိ န သမ္ဘဝတီတိ။ ယဿ တ တိစီဝရတော အဓိကမ္ပိ စီဝရံ အညတ္ထ အတ္ထိ, တတ္ထ နတ္ထိ, တေနာပိ တအာ တတ္ထ အဘာဝတော ဒွေဝ သာဒိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ **ပကတိယာဝ သန္တရုတ္တရေန စရတီ**တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၅၂၃-၅၂၄) အတ္ထတကထိနတ္တာ တ သာသင်္ကသိက္ခာပဒဝသေန တ အဝိပ္ပဝာသသမ္မုတိဝသေန တ တတိယဿ အလာဘေန တ စရတိ။ “ဒွေဝ နဋ္ဌာနိ”တိ အဓိကာရတ္တာ ဝုတ္တံ **“ဒွေဝ သာဒိတဗ္ဗာနီ”**တိ။ **ဧကံ သာဒိယန္တေနေဝ သမော ဘဝိဿတီ** တိ တိဏ္ဏံ စီဝရာနံ ဒွိသု နဋ္ဌေသု ဧကံ သာဒိယန္တေန သမော ဘဝိဿတိ ဥဘိန္နမ္ပိ သန္တရုတ္တရပရမတာယ အဝဋ္ဌာနတော။ **ယဿ ဧကံယေဝ ဟောတိ** အညေန ကေနစိ ကာရဏေန ဝိနဋ္ဌသေသစီဝရတ္တာ။

ပဉ္စသု နဋ္ဌေသူ တိ တိစီဝရံ ဥဒကသာဋိကာ သံကစ္စိကာတိ ဣမေသု ပဉ္စသု စီဝရေသု နဋ္ဌေသု။ “ဧကေသမ္ပိ တ နဋ္ဌေ”တိ ဝစနဝိပရိဏာမံ ကတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **တတော ဥတ္တရိ** တိ သန္တရုတ္တရပရမတော ဥတ္တရိ။

သေသကံ အာဟရိဿာမီ တိ ဒွေဝ စီဝရာနိ ကတွာ “သေသကံ ပုန အာဟရိဿာမီ”တိ အတ္ထော။ **သေသကံ တုယှံယေဝ ဟောတူတိ ဝုတ္တဿာ**တိ အနသမယေ ဧဝံ ဝုတ္တဿ။ သစေ ပန “သေသကံ အာဟရိဿာမီ”တိ ဝတွာ ဂဟေတွာ ဂမနသမယေပိ “သေသကံ တုယှံယေဝ ဟောတူ”တိ ဝဒန္တိ, လဒ္ဓကပ္ပိယမေဝ။ **န အစ္ဆိန္နနဋ္ဌကာရဏာ ဒိန္နန္တိ** ဗာဟုသစ္စာဒိဂုဏဝသေန ဒိန္နံ။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ “ဉာတကပ္ပဝါရိတေ တ ဝိညာပေန္တဿ, သမယေ စ အညဿ တ ဉာတကပ္ပဝါရိတေ တဿေဝတ္ထာယ ဝိညာပေန္တဿာ”တိ ဝုတ္တနယေန။

တတုတ္တရိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ပဌမဥပက္ခဋသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဘိက္ခုံ ပနေဝ ဥဒ္ဒိဿာ တိ ဧတ္ထ **ပနာ**တိ နိပါတမတ္တံ, တထာ **ဧဝ**-သဒ္ဒောပိ။ တေနာဟ **“ဣတ္ထန္နာမဿာ”**တိအာဒိ။ **အပဒိသိတွာ**တိ ကထေတွာ, အာရဗ္ဘာတိ တ အတ္ထော။ **အညာတကဿ ဂဟပတိဿာ** တိ အညာတကဂဟပတိနာတိ အတ္ထော။ ကရဏတ္ထေ ဟိ ဣဒံ သာမိဝစနံ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန ဣဒံ သုဝိညေယျန္တိ န ဝိစာရိတံ။ စီဝရံ စေတာပေန္တိ ပရိဝတ္တေန္တိ ဧတေနာတိ **စီဝရစေတာပန္နံ** (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၅၂၈-၅၂၉), စီဝရမူလံ, **န**-ကာရော ပနေတ္ထ အာဂမော, “စီဝရစေတာပန”န္တိပိ ပဌန္တိ။ တံ ပန ယသ္မာ ဟိရညာဒီသု အညတရံ ဟောတိ, တသ္မာ **“ဟိရညာဒိက”**န္တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဟိရညန္တိ** ကဟာပဏော ဝုစ္စတိ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန သုဝဏ္ဏာဒီနံ ဂဟဏံ။ **ဥပက္ခဋန္တိ** ဥပဋ္ဌာပိတံ။ တံ ဥပက္ခရဏံ တေသံ တထာ သဇ္ဇိတန္တိ အာဟ **“ဥပက္ခဋံ ဟောတီတိ သဇ္ဇိတံ ဟောတီ”** တိ။ **သံဟရိတွာ ဌပိတန္တိ** ရာသိံ ကတွာ ဌပိတံ။ ပရိဝတ္တနဉ္စ အကတဿ ကာရာပနံ, ကတဿ ကိဏနန္တိ အာဟ **“ကာရေတွာ တ ကိဏိတွာ တတိ အတ္ထော”**တိ။ **အစ္ဆာဒေဿာမီ** တိ ဟာရပေဿာမီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေနာဟ **“တေဟာရဝစန မေတ”**န္တိ။ **တေဟာရဝစနန္တိ** စ ဥပစာရဝစနန္တိ အတ္ထော။

“တတ္ရ စေ သော ဘိက္ခု”တိအာဒီသု ကော ပဒသမ္ဗန္ဓောတိ အာဟ **“ယတ္ရ သော ဂဟပတိ တ”** တိအာဒိ။ **ပုဗ္ဗေ အပ္ပဝါရိတော**တိ “ဒဿာမိ, ကီဒိသေန တေ, ဘန္တေ, စီဝရေန အတ္ထော, ကီဒိသံ တေ စီဝရံ စေတာပေမီ”တိ ပုဗ္ဗေ အဝုတ္တော။ **ဥပသင်္ကမိတွာ** တိ **ဂန္တွာ**။ ပဒဘာဇနေ ပစုရတေဟာရဝသေန “ဃရံ ဂန္တွာ”တိ (ပါရာ. ၅၂၉) ဝုတ္တံ။ ဧတ္ထ စ **ပစုရတေဟာရဝသေနာ**တိ ယေဘုယျတေဟာရဝသေန။ ယေဘုယျေန ဟိ ဃရသာမိကံ ဒဋ္ဌုကာမာ တဿ ဃရံ ဂစ္ဆန္တီတိ တထေဝ ဗဟုလတေဟာရော။ **ဝိကပ္ပံ** န္တိ ဝိသိဋ္ဌော ကပ္ပော **ဝိကပ္ပော, ဝိ**-သဒ္ဒော စေတ္ထ ဝိသိဋ္ဌတ္ထော။ တေနာဟ **“ဝိသိဋ္ဌကပ္ပ”** န္တိ။ ဣမိနာ ဝစနတ္ထမာဟ။ **“အဓိကဝိဓာန”**န္တိ ဣမိနာ ပန အဓိပ္ပါယတ္ထံ။ **ယထာ ပန တမာပဇ္ဇတီ** တိ ယေနာကာရေန တံ ဝိကပ္ပံ အာပဇ္ဇတိ။ **တံ ဒဿေတုံ** န္တိ တံ အာကာရံ ဒဿေတုံ။

“သာဓူ”တိ အယံ သဒ္ဒော သမ္ပဋိစ္ဆနသမ္ပဟံသနသုန္ဒရာယာစနာဒီသု ဒိဿတိ။ တထာ ဟေသ ‘‘သာဓု, ဘန္တေတိ ခေါ သော ဘိက္ခု ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိတွာ အနုမောဒိတွာ’’တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၈၆) သမ္ပဋိစ္ဆနေ ဒိဿတိ, ‘‘သာဓု သာဓု သာရိပုတ္တာ’’တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၃၄၉; မ. နိ. ၁.၃၄၀) သမ္ပဟံသနေ။

‘‘သာဓု ဓမ္မရုစိ ရာဇာ၊ သာဓု ပညာဏာတ နရော။
သာဓု မိတ္တာနမဒ္ဒုဗ္ဘော၊ ဟပဿာကရဏံ သုခ’’န္တိအာဒီသု။ (ဇာ. ၂.၁၈.၁၀၁) –

သုန္ဒရေ, ‘‘သာဓု မေ, ဘန္တေ ဘဂဝါ, သံခိတ္တေန ဓမ္မံ ဒေသေတူ’’တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၃.၆၄-၆၈) အာယာစနေ, ဣဓာပိ အာယာစနေယေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၈၉; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁ မူလပရိယာယသုတ္တဝဏ္ဏနာ; သု. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၁၅ အဂ္ဂိကဘာရဒွါဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ; ဗု. ဝံ. အဋ္ဌ. ၁.၄၉) အာဟ **“သာဓူတိ အာယာစနေ နိပါတော”**တိ။ တတ္ထ **အာယာစနေ**တိ အဘိမုခံ ယာစနေ, အဘိပတ္ထနာယန္တိ အတ္ထော။ ပရိဝိတက္ကေ နိပါတောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အာလပတီ**တိ အာမန္တေတိ။ **အာယတာဒီသူ**တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**သဒ္ဒေန ဝိတ္ထတအပ္ပိတသဏ္ဌာနံ ဂဟဏံ။ ယသ္မာ ပန န ဣမဿ အာပဇ္ဇနမတ္တေနေဝ အာပတ္တိ သိယာ ဇေတိ, တသ္မာ **“တဿ ဝစနေနာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပယောဂေ**တိ သုတ္တပရိယေသနာဒိပယောဂေ။

မဟဂ္ဃံ စေတာပေတုကာမံ အပ္ပဂ္ဃံ န္တိ ဝိသတိအဂ္ဃနကံ စီဝရံ စေတာပေတုကာမံ ‘‘အလံ မယှံ တေန, ဒသအဂ္ဃနကံ ဝါ အဋ္ဌဂ္ဃနကံ ဝါ ဒေဟီ’’တိ ဝဒန္တဿာတိ အတ္ထော။ **ဝေရူပ**န္တိ ဝေ သမဘာဂံ, ဣမိနာ သမကန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တဉ္စ ခေါ အဂ္ဃဝသေနေဝ, န ပမာဏဝသေန။ အဂ္ဃဝမုနကဥ္စ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ။

ပဌမဥပက္ခဋသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ဒုတိယဥပက္ခဋသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ကသ္မာ ဣမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အာဟ **“ဣဒဥ္စ ဟီ”**တိအာဒိ။ **ဟီ**တိ ကာရဏတ္ထေ နိပါတော။ နကောစိ ဝိသေသောတိ အာဟ **“ကေဝလ”**န္တိအာဒိ။

ဒုတိယဥပက္ခဋသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ရာဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ရာဇတော ဘောဂ္ဂ န္တိ ရာဇတော လဒ္ဓဘောဂံ။ **ရာဇဘောဂ္ဂေ** တိ ရာဇာမစ္စော။ **ရာဇတော ဘောဂေ**တိ ရညာ ဒိန္နံ ဣဿရိယံ။ **ဣမိနာတိအာဒီ**တိ ‘‘ဣမိနာ စီဝရစေတာပန္နေန စီဝရံ စေတာပေတွာ ဣတ္ထန္နာမံ ဘိက္ခုံ စီဝရေန အစ္ဆာဒေဟီ’’တိ ဣဒံ။ **အာဂမနသုဒ္ဓိ** န္တိ မူလသုဒ္ဓိံ။ ယဒိ ဟိ ဣမိနာ ကပ္ပိယနီဟာရေန အပေသေတွာ ‘‘ဣဒံ ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ဒေဟီ’’တိ ပေသေယျ, သောပိ ဒူတော တံ ဘိက္ခုံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဇေ ဝဒေယျ ‘‘ဣဒံ ခေါ, ဘန္တေ, အာယသ္မန္တံ ဥဒ္ဒိဿ စီဝရစေတာပန္နံ အာဘတံ, ပဋိဂ္ဂဏှာတု အာယသ္မာ စီဝရစေတာပန္န’’န္တိ (ဟရာ. ၅၃၈), တအာ ပဋိက္ခိပိတွာပိ ကပ္ပိယကာရကံ ပုဒ္ဓေန တံ နိဒ္ဒိသိတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ တေနာဟ **“သစေ ဟီ”**တိအာဒိ။ **အကပ္ပိယဝတ္ထုံ အာရဗ္ဘာ**တိ ဟိရညာဒိံ အာရဗ္ဘ။ **ဤဒိသေန ဒူတဝစနေနာ**တိ ‘‘ပဋိဂ္ဂဏှာတု အာယသ္မာ စီဝရစေတာပန္န’’န္တိ ဧဝရူပေန ဒူတဝစနေန။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ သမ္ပဋိစ္ဆိတုံ အကပ္ပိယံ ဟောတိ, တသ္မာ။ **သုဝဏ္ဏ**န္တိ ဇာတရူပံ။ **ရဇတ**န္တိ ရူပိယံ။ **ကဟာပဏေနာ**တိ သုဝဏ္ဏမယော ဝါ ရူပိယမယော ဝါ ပာကတိကော ဝါ ကဟာပဏော။ **မာသကော** တိ လောဟမာသကော ဝါ ဟောတု, အရုမာသကော ဝါ ဟောတု, ဇတုမာသကော ဝါ ဟောတု, ယော ယော ယတ္ထ ယတ္ထ ဇနပဒေ ယဒါ ယဒါ ဝောဟာရံ ဂစ္ဆတိ, အန္တမသော အဋ္ဌိမယောပိ စမ္မမယောပိ ရုက္ခဖလဗီဇမယောပိ သမုဋ္ဌာပိတရူပောပိ အသမုဋ္ဌာပိတရူပောပိ သဗ္ဗော ဣဓ မာသကောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧတ္ထ စ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ရူပိယသိက္ခာပဒေ ဝက္ခာမ။

မုတ္တာ တိ ဟတ္ထိကုမ္ဘဇာဒိကာ အဋ္ဌဝိဓာ မုတ္တာ။ တထာ ဟိ ဟတ္ထိကုမ္ဘံ ဝရာဟဒာဌံ, ဘုဇင်္ဂသီသံ, ဝလာဟကံ, ဝေဠု, မစ္ဆသိရော, သင်္ခော, သိပ္ပီတိ အဋ္ဌ မုတ္တာယောနိယော။ တတ္ထ ယာ မစ္ဆသင်္ခသိပ္ပိဇာတာ, သာ **သာမုဒ္ဒိကာ,** ဘုဇင်္ဂဇာပိ ကာစိ သာမုဒ္ဒိကာ ဟောတိ။ ဣတရာ **အသာမုဒ္ဒိကာ** ။ ယသ္မာ ပန ဗဟုလံ သာမုဒ္ဒိကာဝ မုတ္တာ လောကေ ဒိဿန္တိ, တတ္ထာပိ သိပ္ပိဇာဝ, ဣတရာ ကဒာစိ။ တသ္မာ **သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ** "မုတ္တာတိ သာမုဒ္ဒိကမုတ္တာ"တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၁၇၂) ဝုတ္တံ။ **မဏီ**တိ ဥပေတတ ဝေဠုရိယာဒိကေ အန္တမသော ဇာတိဖလိကံ ဥပာဒာယ သဗ္ဗောပိ နီလပီတာဒိဝဏ္ဏဘေဒော မဏီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော, ပစိတတ ကတော ပန ကာစမဏိယေဝေကော ပတ္တာဒိဘဏ္ဍမူလတ္ထံ သမ္ပဋိစ္ဆိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ **ဝေဠုရိယော** နာမ ဝံသဝဏ္ဏမဏိ။ **သင်္ခေါ** တိ ဓမနသင်္ခေါ ဓောတဝိဒ္ဓော ရတနမိဿော, ဟနီယသင်္ခေါ ပန ရတနာမိဿကတော, သော စ အဋ္ဌနာဒိဘေသဇ္ဇတ္ထာယ, ဘဏ္ဍမူလတ္ထာယ စ သမ္ပဋိစ္ဆိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ **သိလာ**တိ ဓောတဝိဒ္ဓာ ရတနသံယုတ္တာ မုဂ္ဂဝဏ္ဏာ သိလာ။ ရတနေန ပန အမိဿာ သတ္ထကနိသာနာဒိအတ္ထာယ ပဋိဂ္ဂဏှဟိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဧတ္ထ စ **"ရတနသံယုတ္တာ** တိ သုဝဏ္ဏေန သဒ္ဓိံ ယောဇေတတ ပစိတတ ကတာ"တိ ဝဒန္တိ။ **ပဝါဠ**န္တိ ဓောတမ္ပိ အဓောတမ္ပိ သဗ္ဗံ ပဝါဠံ။ **လောဟိတင်္ကော** တိ ရတ္တမဏိ။ **မသာရဂလ္လ** န္တိ ကဗရမဏိ။ ယံ "မရကတ"န္တိပိ ဝုစ္စတိ။

သတ္တ ဓညာနီတိ သာနုလောမာနိ သာလိအာဒီနိ သတ္တ ဓညာနိ။ နီဝါရာဒိဥပဓညဿ ပန သာလိအာဒိမူလဓညန္တောဂဓတ္တာ "သတ္တ ဓညာနီ"တိ ဝုတ္တံ။ **အသိအာသခေတ္တဝတ္ထုပုပ္ဖာရာမဖလာရာမာဒယော** တိ ဧတ္ထ **အသီ** နာမ အန္တောဇာတနေက္ခိတကရမရာနီတပ္ပဘေဒာ။ တထာ **အသော။ ခေတ္တံ** နာမ ယသ္မိံ ပုဗ္ဗဏ္ဏံ ရုဟတိ။ **ဝတ္ထု** နာမ ယသ္မိံ အပရဏ္ဏံ ရုဟတိ။ ယတ္ထ တ ဥဘယမ္ပိ ရုဟတိ, တံ **ခေတ္တံ** ။ တဒတ္ထာယ အကတဘူမိဘာဂေ **ဝတ္ထု**။ ခေတ္တဝတ္ထုသီသေန စေတ္ထ တပိတဋ္ဌာကာဒီနိပိ သင်္ဂဟိတာနေဝ။ ဝလ္လိကာဒီနံ ပုပ္ဖနကော **ပုပ္ဖာရာမော** ။ အမ္ဗဖလာဒီနံ ဖလနကော **ဖလာရာမော**။ န ကေဝလဉ္စ အတ္တနောယေဝတ္ထာယ သမ္ပဋိစ္ဆိတုံ န ဝဋ္ဋတိ, သစေပိ ကောစိ ဇာတရူပရဇတံ အာနေတတ "ဣဒံ သင်္ဃဿ ဒမ္မိ, အာရာမံ ဝါ ကရောထ, စေတိယံ ဝါ ဘောဇနသာလာဒီနံ ဝါ အညတရ"န္တိ ဝဒတိ, ဣဒမ္ပိ သမ္ပဋိစ္ဆိတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ "ယဿ ကဿစိ ဟိ အညဿ အတ္ထာယ သမ္ပဋိစ္ဆန္တဿ ဒုက္ကဋံ ဟောတီ"တိ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၅၃၈-၅၃၉) **မဟာပစ္စရိယံ** ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **"စေတိယသင်္ဃဂဏပုဂ္ဂလာနံ ဝါ အတ္ထာယ သမ္ပဋိစ္ဆိတုံ န ဝဋ္ဋန္တီ"**တိ။

သစေ ပန သင်္ဃံ ဝါ ဂဏံ ဝါ ပုဂ္ဂလံ ဝါ အနာမသိတတ "ဣဒံ ဟိရညသုဝဏ္ဏံ စေတိယဿ ဒေမ, ဝိဟာရဿ ဒေမ, နဝကမ္မဿ ဒေမာ"တိ ဝဒန္တိ, ပဋိက္ခိပိတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ "ဣမေ ဣဒံ ဘဏန္တီ"တိ ကပ္ပိယကာရကာနံ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ။ "စေတိယာဒီနံ အတ္ထာယ တုမှေဟ ဂဟေတတ ဥပေထာ"တိ ဝုတ္တေ ပန "အမှာကံ ဂဟေတုံ န ဝဋ္ဋတီ"တိ ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗံ။

ဝေယျာဝစ္စကရော တိ ကိစ္စကရော။ ဣဓ ပန သဗ္ဗော ကိစ္စကရောဝ "ဝေယျာဝစ္စကရော"တိ အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **"ကပ္ပိယကာရကော"**တိ။ **သော ခေါ**တိ "အသုကဝိဟာရေ အသုကဃရေ အသုကနာမော"တိ ပရမ္မုခံ ဝဒတိ။ **ဣတရမ္ပီ**တိ ပရမ္မုခာနိဒ္ဒိဋ္ဌမ္ပိ။ "အတ္ထော မေ, အာဝုသော, စီဝရေနာ"တိ ဧတံ စောဒနာလက္ခဏနိဒ္ဒေသန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ **စောဒနာလက္ခဏနိဒ္ဒေသန** န္တိ တဿ စောဒနာလက္ခဏနိဒ္ဒေသနံ။ တေနာဟ **"သစေ ဟိ"**တိအာဒိ။ ဣဒံ ဝါ ဝစနံ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ တေဿ ဝါ အတ္ထော ယာယ ကာယစိ ဘာသာယ ဝတ္တဗ္ဗောတိ သမ္ဗန္ဓော။ "ဒေဟိ မေ စီဝရံ, အာဟရ မေ စီဝရံ, ပရိဝတ္တေဟိ မေ စီဝရံ, စေတာပေဟိ မေ စီဝရ"န္တိ ဧတာနိ ပန ဝစနာနိ ဧတေသံ ဝါ အတ္ထော ယာယ ကာယစိ ဘာသာယ န ဝတ္တဗ္ဗော။ တေနာဟ **"ဒေဟိ မေ"**တိအာဒိ။ **သာဓေယျာ** တိ နိပ္ဖာဒေယျ။ **ဣစ္စေတံ ကုသလ** န္တိ ဧဝံ ယာဝတတိယံ စောဒနေန တဿ စီဝရဿ ယဒေတံ အဘိနိပ္ဖာဒနံ, ဧတံ ကုသလံ သာဓု သုဋ္ဌုတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ဧတံ သုန္ဒရ"** န္တိ။

ဆက္ခတ္တုံ ပရမော ပရိစ္ဆေဒော အဿာတိ **ဆက္ခတ္တုပရမံ** ။ ဣဒဥ္စဟိ "ဌာတဗ္ဗ"န္တိ ဣမိဿာ ကိရိယာယ ဝိသေသနံ, ဆက္ခတ္တုပရမံ ဌာနံ ကာတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ဘာဝနပုံသကဝစနမေတ"**န္တိ, ဧတံ ဘာဝေ ဌာတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တဓာတဝတ္ထမတ္တေ သာဓေတဗ္ဗေ နပုံသကလိင်္ဂဝစနန္တိ အတ္ထော။ **န နိသီဒိတဗ္ဗ** န္တိ "ဣဓ, ဘန္တေ, နိသီဒထာ"တိ ဝုတ္တေပိ န နိသီဒိတဗ္ဗံ ။ **န အာမိသံ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗ** န္တိ ယာဂုခဇ္ဇကာဒိဘေဒံ ကိဉ္စိ အာမိသံ "ဂဏှထ, ဘန္တေ"တိ ယာစိယမာနေနာပိ န ဂဏှိတဗ္ဗံ။ **န ဓမ္မော ဘာသိတဗ္ဗော** တိ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၅၃၈-၅၃၉) "မင်

ဂလံ တ အနုမောဒနံ တ ဘာသထာ''တိ ယာစိယမာနေနာပိ န ကိဍ္ဍိ ဘာသိတဗ္ဗံ။ **ဌာနံ ဘဥ္စတိ** တိ ဌိတိ ဝိနာသေတိ။ ဌတ္ တ စီဝရံ ဂဟေတုံ အာဂတေန ဟိ တံ ဥဒ္ဒိဿ တုဏှီဘူတေန ဌာတဗ္ဗမေဝ, န နိသဇ္ဇာဒိကံ ကာတဗ္ဗံ။ ဣမိနာ ပန တံ ကတဥ္စိ ဌာနံ ဝိနာသိတံ ဟောတိ။ တေနာဟ **''အာဂတကာရဏံ ဝိနာသေတီ''**တိ။ ''အာဂတကာရဏံ နာမ ဌာနမေဝ, တဿ မာ 'န ကာတဗ္ဗ'န္တိ တရိတဿ ကတတ္တာ နိသဇ္ဇာဒီသု ကတေသု ဆသု ဌာနေသု ဧကံ ဌာနံ ဘဥ္စတီ''တိ (သာရတ္ ထ. ဋီ. ၂.၅၃၇-၅၃၉) အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော။ ဆက္ခတ္တုပရမံ တုဏှီဘူတေန ဥဒ္ဒိဿ ဌာတဗ္ဗံ။ ''န အညံ ကိဥ္စိ ကာတဗ္ဗ''န္တိ ဟိ ဣဒံ ဌာနလက္ခဏံ။ တေနေတဟ **''ဣဒ''**န္တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဣဒ**န္တိ ''စတုက္ခတ္တုံ ပဥ္စက္ခတ္ တုံ, ဆက္ခတ္တုပရမံ တုဏှီဘူတေန ဥဒ္ဒိဿ ဌာတဗ္ဗ''န္တိ ဝစနံ။ ဧတ္ထ စ ''နိသီဒနာဒိမ္ပိ ကတေ ပုန စီဝရံ ဂဟေ တုံ န လဘတီ''တိ ကေစိ။ ''ဒွေဝ ဌာနာနိ ပရိဟာယန္တိ''တိ အညေ။ ''ဧကံ ဌာနံ ပရိဟာယတီ''တိ အပရေ။ **ဥဘယံ ကရော တီ**တိ စောဒေတိပိ တိဋ္ဌတိပိ။

''တတ္ထ တတ္ထ ဌာနေ တိဋ္ဌတီ'' တိ ဣဒံ စောဒကဿ ဌိတဋ္ဌိတဋ္ဌာနတော အပက္ကမ္မ တတ္ထ တတ္ထ စီဝရံ ဥဒ္ဒိဿ ဌာနံယေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **ဧတ္ထ** တိ ဧတေသု ဒွီသု စောဒနာဌာနေသု။

ကိံ ပန သဗ္ဗကပ္ပိယကာရကေသု (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၅၃၈-၅၃၉; ဝိ. သင်္ဂ. အဋ္ဌ. ၆၅) ဧဝံ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ? န ပဋိပဇ္ဇိ တဗ္ဗံ။ အယဥှိ ကပ္ပိယကာရကော နာမ သင်္ခေပတော ဒုဝိဓော နိဒ္ဒိဋ္ဌော စ အနိဒ္ဒိဋ္ဌော စ။ တတ္ထ စ နိဒ္ဒိဋ္ဌော ဒုဝိ ဓော ဘိက္ခုနာ နိဒ္ဒိဋ္ဌော, ဒူတေန နိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ။ အနိဒ္ဒိဋ္ဌောပိ ဒုဝိဓော မုခဝေဝဋိကကပ္ပိယကာရကော, ပရမ္မုခကပ္ပိယကာ ရကောတိ။ တေသု ဘိက္ခုနာ နိဒ္ဒိဋ္ဌော သမ္မုခာသမ္မုခဝသေန စတုဗ္ဗိဓော ဟောတိ, တထာ ဒူတေန နိဒ္ဒိဋ္ဌောပိ။

ကထံ? ဣဓေကစ္စော ဘိက္ခုဿ စီဝရတ္ထာယ ဒူတေန အကပ္ပိယဝတ္ထုံ ပဟိဏတိ, ဒူတော စ တံ ဘိက္ခုံ ဥပသင် ကမိတွာ ''ဣဒံ, ဘန္တေ, ဣတ္ထန္နာမေန တုမှာကံ စီဝရတ္ထာယ ပဟိတံ, ဂဏှထ န''န္တိ ဝဒတိ။ ဘိက္ခု ''ဣဒံ န ကပ္ပတီ''တိ ပဋိက္ခိပတိ။ ဒူတော ''အတ္ထိ ပန တေ, ဘန္တေ, ဝေယျာဝစ္စကရော''တိ ပုစ္ဆတိ, ပုညတ္ထိကေဟိ စ ဥ ပာသကေဟိ ''ဘိက္ခူနံ ဝေယျာဝစ္စံ ကရောထာ''တိ အာဏတ္တာ တ ဘိက္ခူနံ တ သန္တိကာ သမ္ဘတ္တာ ကေစိ ဝေယျ ယာဝစ္စကရာ ဟောန္တိ, တေသံ အညတရော တသ္မိံ ခဏေ ဘိက္ခုဿ သန္တိကေ နိသိန္နော ဟောတိ, ဘိက္ခု တံ နိဒ္ဒိ သတိ ''အယံ ဘိက္ခူနံ ဝေယျာဝစ္စကရော''တိ ။ ဒူတော တဿ ဟတ္ထေ အကပ္ပိယဝတ္ထုံ ဒတွာ ''ထေရဿ စီဝရံ ကိဏိတွာ ဒေဟီ''တိ ဂစ္ဆတိ, အယံ **ဘိက္ခုနာ သမ္မုခာနိဒ္ဒိဋ္ဌော**။

နော စေ ဘိက္ခုဿ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၅၃၇; ဝိ. သင်္ဂ. အဋ္ဌ. ၆၅) သန္တိကေ နိသိန္နော ဟောတိ, အပိစ ခော ဘိက္ခု နိဒ္ဒိသတိ ''အသုကသ္မိံ နာမ ကမေ ဣတ္ထန္နာမော ဘိက္ခူနံ ဝေယျာဝစ္စကရော''တိ။ သော ဂန္တွာ တဿ ဟတ္ ထေ အကပ္ပိယဝတ္ထုံ ဒတွာ ''ထေရဿ စီဝရံ ကိဏိတွာ ဒဒေယျာသီ''တိ အာဂန္တွာ ဘိက္ခုဿ အာရောစေတွာ ဂစ္ဆတိ, အယမေကော **ဘိက္ခုနာ အသမ္မုခာနိဒ္ဒိဋ္ဌော**။

န ဟေဝ ခော သော ဒူတော အတ္တနာ အာဂန္တွာ အာရောစေတိ, အပိစ ခော အညံ ပဟိဏတိ ''ဒိန္နံ မယာ, ဘန္တေ, တဿ ဟတ္ထေ စီဝရစေတာပန္နံ, စီဝရံ ဂဏှေယျာထာ''တိ, အယံ ဒုတိယော **ဘိက္ခုနာ အသမ္မုခာနိဒ္ဒိဋ္ဌော**။

န ဟေဝ ခော အညံ ပဟိဏတိ, အပိစ ခော ဂစ္ဆန္တောဝ ဘိက္ခုံ ဝဒတိ ''အဟံ တဿ ဟတ္ထေ စီဝရစေတာပန္နံ ဒ ဿာမိ, တုမှေ စီဝရံ ဂဏှေယျာထာ''တိ, အယံ တတိယော **ဘိက္ခုနာ အသမ္မုခာနိဒ္ဒိဋ္ဌော** တိ ဧဝံ ဧကော သမ္မုခာ နိဒ္ဒိဋ္ဌော တယော အသမ္မုခာနိဒ္ဒိဋ္ဌာတိ ဣမေ စတ္တာရော **ဘိက္ခုနာ နိဒ္ဒိဋ္ဌဝေယျာဝစ္စကရာ** နာမ။ ဧတေသု ဣမသ္ မိံ ရာဇသိက္ခာပဒေ ဝုတ္တနယေနေဝ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။

အပရော ဘိက္ခုံ ပုရိမနယေနေဝ ဒူတေန ပုစ္ဆိတော နတ္ထိတာယ တ အဝိစာရေတုကာမတာယ တ ''နတ္ထမှာကံ ကပ္ပိယကာရကော''တိ ဝဒတိ, တသ္မိဥ္စ ခဏေ ကောစိ မနုဿော အာဂစ္ဆတိ, ဒူတော တဿ ဟတ္ထေ အကပ္ပိယဝတ္ ထုံ ဒတွာ ''ဣမဿ ဟတ္ထတော စီဝရံ ဂဏှေယျာထာ''တိ ဝတွာ ဂစ္ဆတိ, အယံ **ဒူတေန သမ္မုခာနိဒ္ဒိဋ္ဌော**။

အပရော ဒူတော ကာမံ ပဝိသိတွာ အတ္တနာ အဘိရုစိတဿ ကဿစိ ဟတ္ထေ အကပ္ပိယဝတ္ထုံ ဒတွာ ပုရိမနယေ နေဝ အာဂန္တွာ တ အာရောစေတိ, အညံ တ ပဟိဏတိ, ''အဟံ အသုကဿ နာမ ဟတ္ထေ စီဝရစေတာပန္နံ ဒဿာမိ,

တုမ္ဟေ စီဝရံ ဂဏှေဟယျာထာ''တိ ဝတွာ တ ဂစ္ဆတိ, အယံ တတိယော **ဒူတေန အသမ္မုခါနိဒ္ဒိဋ္ဌော** တိ ဧဝံ ကော သမ္မုခါနိဒ္ဒိဋ္ဌော, တယော အသမ္မုခါနိဒ္ဒိဋ္ဌာတိ ဣမေ စတ္တာရော **ဒူတေန နိဒ္ဒိဋ္ဌဝေယျာဝစ္စကရာ** နာမ။ ဧတေသု မေဏ္ဍကသိက္ခာပဒေ ဝုတ္တနယေနေဝ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။

ဝုတ္တဉ္စေဟတံ –

''သန္တိ, ဘိက္ခဝေ, မနုဿာ သဒ္ဓါ ပသန္နာ, တေ ကပ္ပိယကာရကာနံ ဟတ္ထေ ဟိရညံ ဥပနိက္ခိပန္တိ 'ဣမိနာ အယျဿ ယံ ကပ္ပိယံ, တံ ဒေထာ'တိ။ အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, ယံ တတော ကပ္ပိယံ, တံ သာဒိတုံ, န တွေဝါဟံ, ဘိက္ခဝေ, ကေနစိ ပရိယာယေန ဇာတရူပရဇတံ သာဒိတဗ္ဗံ ပရိယေသိတဗ္ဗန္တိ ဝဒါမီ''တိ (မဟာဝ. ၂၉၉)။

ဧတ္ထ စ စောဒနာယ ပရိမာဏံ နတ္ထိ။ မူလံ အသာဒိယန္တေန သဟဿက္ခတ္တုမ္ပိ စောဒနာယ တ ဌာနေန တ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ သာဒိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ နော စေ ဒေတိ, အညံ ကပ္ပိယကာရကံ ဌပေတွာပိ အာဟရာပေတဗ္ဗံ။ သစေ ဣစ္ဆတိ, မူလသာမိကာနမ္ပိ ကထေတဗ္ဗံ။ နော စေ ဣစ္ဆတိ, န ကထေတဗ္ဗံ။

အပရော ဘိက္ခုံ ပုရိမနယေနေဝ ဒူတေန ပုစ္ဆိတော ''နတ္ထမ္ဟာကံ ကပ္ပိယကာရကော''တိ ဝဒတိ, တဒညော သမီပေ ဌိတော သုတွာ ''အာဟရ, ဘော, အဟံ အယျဿ စီဝရံ စေတာပေတွာ ဒဿာမီ''တိ ဝဒတိ။ ဒူတော ''ဟန္ဒ, ဘော, ဒဒေယျာသီ''တိ တဿ ဟတ္ထေ ဒတွာ ဘိက္ခုဿ အနာရောစေတွာဝ ဂစ္ဆတိ, အယံ **မုခဝေဝဋိကကပ္ပိယကာရကော**။

အပရော (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၅၃၈-၅၃၉; ဝိ. သင်္ဂ. အဋ္ဌ. ၆၅) ဘိက္ခုနော ဥပဋ္ဌာကဿ ဝါ အညဿ ဝါ ဟတ္ထေ အကပ္ပိယဝတ္ထုံ ဒတွာ ''ထေရဿ စီဝရံ ဒဒေယျာသီ''တိ ဧတ္တောဝ ပက္ကမတိ, အယံ **ပရမ္မုခကပ္ပိယကာရကော** တိ ဣမေ ဒွေပိ **အနိဒ္ဒိဋ္ဌကပ္ပိယကာရကာ** နာမ။ ဧတေသု အညာတကအပ္ပဝါရိတေသု ဝိယ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။

သစေ သယမေဝ စီဝရံ အာနေတွာ ဒေန္တိ, ဂဟေတဗ္ဗံ။ နော စေ, န ကိဉ္စိ ဝတ္တဗ္ဗာ။ တေနာဟ **''သစေ''**တိ အာဒိ။ **ကပ္ပိယကာရကေ**တိ သမ္မုခါသမ္မုခဝသေန စတ္တာရော ကပ္ပိယကာရကေတိ အတ္ထော။ **''အာယကော သယမေတာ''**တိ ဣမိနာ ဘိက္ခုံ ပဋိက္ခိပတိ, န ဒူတံ။ တသ္မာ ဒူတေန နိဒ္ဒိဋ္ဌေပိ ယထာရုစိ စောဒေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ မုခံ ဝိဝရိတွာ သယမေဝ ကပ္ပိယကာရကတ္တံ ဥပဂတောတိ **မုခဝေဝဋိကကပ္ပိယကာရကော။ ဝေန္တိ** ''ဧသော ခေ''တိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တေန အာကာရေန။ **ဒဿိတာ ဟောန္တိ** သင္ဂေပတောတိ အဓိပ္ပာယော။

ဝုတ္တစောဒနာဌာနပရိမာဏတော တိ ဝုတ္တစောဒနာပရိမာဏတော စ ဝုတ္တဌာနပရိမာဏတော စ။ **သန္တိက** န္တိ သမီပံ။ **တတ္ထာ** တိ ဧတ္ထ ကထမယမတ္ထော လဗ္ဘတီတိ အာဟ **''သမီပတ္ထေ ဟိ ဣဒံ ဘုမ္မဝစန''** န္တိ ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ''ဂင်္ဂါယံ ဃောသော ပဋိဝသတိ, ကူပေ ဂဂ္ဂကုလ''န္တိအာဒီသု ဝိယ ယသ္မာ သမီပတ္ထေ ဣဒံ သတ္တမီဝိဘတ္တိဝစနံ, တသ္မာ အယမတ္ထော လဗ္ဘတီတိ။ **ဧဝံ အကရောန္တော** တိ သာမံ ဝါ အဂစ္ဆန္တော, ဒူတံ ဝါ အပဟေန္တော။

အစ္ဆိန္နစောဟာ, ဘန္တေ, အာဂမေဟိ တိ, ဘန္တေ, အစ္ဆိ ကေဒိဝသံ အမှာကံ တိဋ္ဌ, အဓိဝာသေဟီတိ အတ္ထော။ **တိကပာစိတ္တိယ** န္တိ အတိရေကေသု စောဒနာဌာနေသု အတိရေကသညိဝေမတိကဉ္ဆိနကသညီနံ ဝသေန တီဏိ ပာစိတ္တိယာနိ။ တိက္ခတ္တုံ စောဒနာယ ဆက္ခတ္တုံ ဌာနေန, ဉ္ဆိနကတိက္ခတ္တုံ စောဒနာယ ဉ္ဆိနကဆက္ခတ္တုံ ဌာနေန လဒ္ဓေပိ အနာပတ္တိ။ **အပ္ပိတတာ** တိ ပတိဋ္ဌာပိတတာ, ''သညတ္တော သော မယာ''တိအာဒိနာ (ဟရာ. ၅၃၈) ကထိတတာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ရာဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စီဝရဝဂ္ဂေါ ပဌမော။

၂. ဌေကလောမဝဂ္ဂေါ

၁. ကောသိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ကောသိယမိဿကန္တိ ''ကောသကာရကာ''တိ လဒ္ဓတေဟာရာနံ ပာဏကာနံ ကောသတော နိဗ္ဗတ္တံ အံသု **ကောသိယံ,** တေန မိဿံ **ကောသိယမိဿကံ**။ တေန ပန ကောသိယေန အပ္ပကေနာပိ မိဿိတံ ကောသိယမိဿကမေဝ, န ဣဒံ အဗ္ဗောဟာရိကန္တိ ဝတ္တုံ လဗ္ဘာ။ တေနာဟ **''ဧကေနာပိ''**တိအာဒိ။ **ကောသိယံသုနာ**တိ ကိမိကောသသမ္ဘဝေန အံသုနာ။ **''အန္တမသော''** တိအာဒိကံ ပန ဣမဿ သိက္ခာပဒဿ အစိတ္တကတ္တာ ဝုတ္တံ။ **သန္ထတံ** နာမ သန္ထရိတ္ဝာ ကတံ အဝါယိမံ။ တေနာဟ **''သမေ ဘူမိဘာဂေ''**တိအာဒိ။ **ဣမဿ္တေဝ ဝစနဿ အနုသာရေနာ**တိ ဣမဿ္တေဝ ပဌမသန္ထတဿ နိဿဂ္ဂိယဝစနဿ အနုသာရေန။ **သဗ္ဗသန္ထတ**န္တိ သဗ္ဗသန္ထတနိဿဂ္ဂိယဝစနံ။

အညဿတ္ထာယ ကာရာပနေ ဒုက္ကဋတ္တာ အတ္တနော အတ္ထာယ ကာရာပနဝသေန **''သာဏတ္တိက''**န္တိ ဝုတ္တံ။ **အတ္တနာ ဝိပ္ပကတပရိယောသာပနနယေနာ**တိ ''အတ္တနာ ဝိပ္ပကတံ အတ္တနာ ပရိယောသာပေတိ, နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ အတ္တနာ ဝိပ္ပကတံ ပရေဟိ ပရိယောသာပေတိ, နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ ပရေဟိ ဝိပ္ပကတံ အတ္တနာ ပရိယောသာပေတိ, နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ ပရေဟိ ဝိပ္ပကတံ ပရေဟိ ပရိယောသာပေတိ, နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယ''န္တိ (ပါရာ. ၅၄၅) ဣမိနာ နယေန။ **ဝိတာနာဒိကရဏေ**တိ ဝိတာနဘူမတ္ထရဏသာဏိပာကာရဘိသိဗိမ္ဗောဟနကရဏေ။ ယထာ စ ဝိတာနာဒိကရဏေ, ဧဝံ တေနာကာရေန ပရိဘောဂေပိ အနာပတ္တိ။ ''အဝါယိမ''န္တိ (ပါရာ. ၅၄၄) ဝုတ္တတ္တာ ဝါယိတ္ဝာ ကရောန္တဿာပိ အနာပတ္တိ။

ကောသိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. သုဒ္ဓကာဠကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ကာဠကာနန္တိ သဘာဝေန ဝာ ရဇနေန ဝါ ကာဠကာနံ။ ယထာဟ ''ကာဠကံ နာမ ဒွေ ကာဠကာနိ ဇာတိယာ ကာဠကံ ဝါ ရဇနကာဠကံ ဝါ''တိ။ **အညေဟိ အမိဿိတာန**န္တိ အညေဟိ အမိဿိတကာဠကာနန္တိ အတ္ထော။ ''ယထာ ပဌမေ 'ဧကေနာပိ ကောသိယံသုနာ'တိ (ကင်္ခါ. အဋ္ဌ. ကောသိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တံ, တထာ ဣဓာပိ 'ဧကေနာပိ အညေန အမိဿေတွာ'တိ အဝုတ္တတ္တာ အညေန ပန မိဿကဘောဂေပိ အပညာယမာနရူပကံ စေ 'သုဒ္ဓကာဠက'မိစ္စေဝ ဝုစ္စတီ''တိ (ဝဇိရ. ဋီ. ပါရာဇိက ၅၄၇) ဝဒန္တိ။

ဧတ္ထ စ ''ဣဒံ မေ, ဘန္တေ, သုဒ္ဓကာဠကာနံ ဧဠကလောမာနံ သန္ထတ''န္တိအာဒိနာ (ပါရာ. ၅၄၉) နိဿဂ္ဂိယဝိဓာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **သေသ**န္တိ ပုဗ္ဗပယောဂဒုက္ကဋမုတ္တကပါစိတ္တိယာဒိကံ။ အင်္ဂေသု ပန **''သုဒ္ဓကာဠကဘာဝေ''**တိ အယံ ဝိသေသော။

သုဒ္ဓကာဠကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ဒွေဘာဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဂဟေတဗ္ဗာတိ ယထာ ကာဠကာ အဓိကာ န ဟောန္တိ, တထာ ဂဟေတဗ္ဗာ။ ဌပေတ္ဝာ စေတ္ထ ကာဠကသြဒါတေ အဝသေသာ ဂောစရိယေသုယေဝ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တီတိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၅၅၂) ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧတ္ထ စ **ဒွေ ဘာဂာ**တိ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေ ကာဠကာနံ အဓိကဂ္ဂဟဏဿ ပဋိက္ခေပဝသေန သိက္ခာပဒဿ ပညတ္တတ္တာ။ တသ္မာ ကာဠကာနံ ဘာဂဒွယတော အဓိကံ န ဝဋ္ဋတိ, ဦနကံ ဝဋ္ဋတိ။ တေနာဟ **''ဧကဿာပိ''** တိအာဒိ။ **ဧကဿာပိ ကာဠကလောမဿ အတိရေကဘာဝေ**တိ တုလာယ ဓာရယိတ္ဝာ ဥပိတေသု အန္တမသော တတဝေဂေနေပိ ပဟိတဿ ဧကဿာပိ ကာဠကလောမဿ အဓိကဘာဝေ သတီတိ အတ္ထော။ **''တတိယံ သြဒါတာနံ, စတုတ္ထံ ဂောစရိယာန''**န္တိ ဣဒံ ပန ဟေဋ္ဌိမပရိစ္ဆေဒေ တေသံ အဓိကဂ္ဂဟဏေ ပဋိက္ခေပဘာဝတော။ တသ္မာ တေသံ ဝုတ္တပ္ပမာဏတော အဓိကမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ။

ဧတ္ထ စ ''ကတံ မေ, ဘန္တေ, သန္တတံ အနာဒိယိတ္ဝာ ဒွေဝ တုလေ သုဒ္ဓကာဠကာနံ ဧဠကလောမာနံ, တုလံ သြဒာတာနံ, တုလံ ဂောစရိယာနံ သန္တတံ ကာရာပိတံ နိဿဂ္ဂိယ''န္တိ (ပါရာ. ၅၅၄) ဣမိနာ နယေန နိဿဇ္ဇနဝိဓာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အာဒာယ စ ဝုတ္တပရိစ္ဆေဒေန အနာဒာယ စ ကရဏတော **ကိရိယာကိရိယံ**။ **သေသ**န္တိ ပုဗ္ဗပယောဂဒုက္ကဋမုခတော ဣဓာပို ဟောတိ။ အယံ ပန ဝိသေသော – တုလံ သြဒာတာနံ တုလံ ဂောစရိယာနံ အာဒိယိတ္ဝာ ကရဏေ, ဗဟုတရံ သြဒာတာနံ ဗဟုတရံ ဂောစရိယာနံ အာဒိယိတ္ဝာ ကရဏေ, သုဒ္ဓံ သြဒာတာနံ သုဒ္ဓံ ဂောစရိယာနံ အာဒိယိတ္ဝာ ကရဏေ စ အနာပတ္တီတိ။

အဍ္ဎတေယျ ပန ပဌမင့် ကာဠကာနံ ဒွေဝဘာဂတော အတိရေကဘာဂေတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣမာနိ တီဏိ န ကေဝလံ အနိသဒနေ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ န ဝဋ္ဋန္တီတိ အာဟ **''ဣမာနိ ပနာ''**တိအာဒိ။ **''ပရိဘုဉ္ဇိတုံ န ဝဋ္ဋန္တီ''** တိ ဣမိနာ ယဒိ ပရိဘုဉ္ဇတိ, ဒုက္ကဋန္တိ ဒဿေတိ။

ဒွေဝဘာဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ဆဗ္ဗဿသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ယံ သန္တတသမ္မုတိံ ဒေတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဂိလာနဿ ဘိက္ခုနော** တိ ယဿ ဝိနာ သန္တတာ န ဖာသု ဟောတိ, န သက္ကောတိ စ သန္တတံ အာဒာယ ပက္ကမိတုံ, ဧဝံဘူတဿ ဂိလာနဿ ဘိက္ခုနော။ **သန္တတသမ္မုတိံ ဒေတီ** တိ ''သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော, အယံ ဣတ္ထန္နာမော ဘိက္ခု ဂိလာနော န သက္ကောတိ သန္တတံ အာဒာယ ပက္ကမိတု''န္တိအာဒိနာ (ပါရာ. ၅၆၀) ပဒဘာဇနေ ဝုတ္တာယ ဉတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာယ သန္တတသမ္မုတိံ ဒေတိ။

သာတိ သန္တတသမ္မုတိ။ **ဝူပသန္တော ဝာ ပုန ကုပ္ပတီ** တိ ဝူပသန္တော ဝာ သော အာဗာဓော ပုန ကုပ္ပတိ, အနုဝဿမ္ပိ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ, ပုန သမ္မုတိအနုကိစ္စံ နတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော။ န ကေဝလံ တသ္မိံယေဝ ရောဂေ ကုပ္ပိတေ, အထ ခော အညသ္မိံ ရောဂေ ကုပ္ပိတေပိ ဂတဂတဋ္ဌာနေ အနုဝဿံ ကာတုံ လဘတိ။ တေနေဝ ဟိ **သမန္တပါသာဒိကာယံ** ''သစေ အရောဂေ ဟုတွာ ပုန မူလဗျာဓိနာဝ ဂိလာနော ဟောတိ , သောယေဝ ပရိဟာရော, နတ္ထညံ 'သမ္မုတိကိစ္စ'န္တိ **ဖုဿဒေဝတ္ထေရော** အာဟ။ **ဥပတိဿတ္ထေရော** ပန သော ဝါ ဗျာဓိ ပဋိကုပ္ပတု, အညော ဝါ, သဗ္ဗံ 'ဂိလာနော'တိ နာမံ လဒ္ဓံ လဒ္ဓမေဝ, ပုန 'သမ္မုတိကိစ္စံ နတ္ထီ'တိ အာဟာ''တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၅၅၇) ဥပတိဿတ္ထေရဝါဒော ပစ္ဆာ ဝုတ္တော။

ဧတ္ထ စ ''ကတံ မေ, ဘန္တေ, သန္တတံ ဦနကဆဗ္ဗဿာနိ ကာရာပိတံ အညတြ ဘိက္ခုသမ္မုတိယာ နိဿဂ္ဂိယ''န္တိ (ပါရာ. ၅၆၂) ဣမိနာ နယေန နိဿဇ္ဇနဝိဓာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **''သေသံ ပဌမသဒိသမေဝာ''**တိ ဣမိနာ ''အတ္တနာ ကတံ ပရေဟိ ပရိယောသာပေတီ''တိအာဒိကံ အတိဒိဋ္ဌံ။ အယံ ပန ဝိသေသော – ပရိပုဏ္ဏေ ဆဗ္ဗဿေ ဝာ အတိရေက ဆဗ္ဗဿေ ဝာ အနာပတ္တိ။ အဋ္ဌေသု စ ဆဗ္ဗဿာနံ အန္တောဘာဝေ နာနာတ္တံ။

ဆဗ္ဗဿသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. နိသီဒနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

နိသီဒနသန္ထတ န္တိ ''နိသီဒနံ နာမ သဒသံ ဝုစ္စတီ''တိ ဧတ္ထ ပဒဘာဇနေယံ (ပါရာ. ၅၆၈) ဝုတ္တတ္တာ သဒသံ သန္ထတံ, ဧတ္ထ စ နိသီဒနဂ္ဂဟဏံ သန္ထတေ စီဝရသညာနိဝတ္တနတ္ထံ, ယတော တေ ဘိက္ခူ ကမ္ဗလစီဝရသညာယ သန္ထတံ ဆဍ္ဍေတွာ ဓုတင်္ဂါနိ သမာဒိယိံသု။ သယနာသနပ္ပယောဇနတ္တာ သန္ထတဿ **''ပုရာဏသန္ထတံ နာမာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ယတ္ထ** တိ ယသ္မိံ သန္ထတေ။ **ဝိဒတ္ထိမတ္တ** န္တိ သုဂတဝိဒတ္ထိမတ္တံ။ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒော စာယံ ''အနာပတ္တိ အလဘန္တော ထောကတရံ အာဒိယိတ္ဝာ ကရောတီ''တိ (ပါရာ. ၅၇၀) ပဒဘာဇနေ ဝုတ္တတ္တာ။ **ကောဒေသေ**တိ ဣမာနိ ကတ္တဗ္ဗနဝသန္တတဿ ကောပ္ပဒေသေ။ **ဝိဇဋေတွာ**တိ ဝိဒ္ဓံသေတွာ။ **အနာဒာ**တိ **ယ**-ကာရလောပေနာယံ နိဒ္ဒေသောတိ အာဟ **''သတိ ပုရာဏသန္ထတေ အဂ္ဂဟေတွာ''** တိ။

ဧတ္ထ စ “ကြာဒံ မေ, ဘန္တေ, နိသီဒနသန္ထတံ အနာဒိယိတွာ ပုရာဏသန္ထတဿ သာမန္တာ သုဂတဝိဒတ္ထိ ကာရာပိတံ နိဿဂ္ဂိယ”န္တိ (ဟရာ. ၅၆၈) ဣမိနာ နယေန နိဿဇ္ဇနဝိဓာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **သန္ထတဝိဿဇ္ဇနဝတ္ထုသ္မိံ ပညတ္တန္တိ** ဘဂဝတာ သန္ထတာနိ ဝိပ္ပကိဏ္ဏာနိ ဒိသွာ “သဒ္ဓာဒေယျဝိနိပါတနေ ကာရဏံ နတ္ထိ, ပရိဘောဂုပာယံ နေသံ ဒဿေဿာမီ”တိ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၅၆၆) သန္ထတဝိဿဇ္ဇနဝတ္ထုသ္မိံ ပညတ္တံ။ ကိရိယာကိရိယတော ဟာ ဣမဿ သိက္ခာပဒဿ **“သေသံ တတိယသဒိသမေဝ”**တိ ဝုတ္တံ, ဒွေဝဘာဂသိက္ခာပဒသဒိသမေဝါတိ အတ္ထော။ အယံ ပန ဝိသေသော – ပုရာဏသန္ထတဿ သာမန္တာ သုဂတဝိဒတ္ထိယာ အာဒာယ ကရဏေ, အလာဘန္တဿ ထောကတရံ အာဒာယ ကရဏေ, သဗ္ဗထာ အလာဘန္တဿ အနာဒာယ ကရဏေ စ အနာပတ္တီတိ။ အင်္ဂေသု ပနေတ္ထ ပဉ္စမင်္ဂပုရာဏသန္ထတဿ သာမန္တာ သုဂတဝိဒတ္ထိအနာဒိယနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

နိသီဒနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ဧဠကလောမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဿာ တိ အဒ္ဓါနမေဝ မဂ္ဂေါ **အဒ္ဓါနမဂ္ဂေါ,** တံ ပဋိပန္နဿာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“အဒ္ဓါနသင်္ခာတ”** န္တိအာဒိ။ အဒ္ဓါနသဒ္ဒေန ဝိသေသိတတ္တာ ပန **“ဒီဃမဂ္ဂ”** န္တိ ဝုတ္တံ။ အဒ္ဓါနဂမနသမယဿ ဝိဘင်္ဂေ “အဒ္ဓယောဇနံ ဂစ္ဆိဿာမီတိ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗ”န္တိအာဒိဝစနတော (ပါစိ. ၂၁၈) အဒ္ဓယောဇနမ္ပိ အဒ္ဓါနမဂ္ဂေါ ဟောတိ။ ဧဠကလောမာနိ စေတာနိ အဒ္ဓါနမဂ္ဂတော အညတ္ထ ဥပ္ပန္နာနိ ပဋိဂ္ဂဟေတုံ န ဝဋ္ဋန္တိ, ယတော “အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဿာ”တိအာဒိကံ ဝုတ္တန္တိ အနုယောဂံ သန္ဓာယာဟ **“သဗ္ဗဋ္ဌေတ”** န္တိအာဒိ။ တတ္ထ **သဗ္ဗဋ္ဌေတန္တိ** “ဘိက္ခုနော ပနေဝ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဿ ဧဠကလောမာနိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျု”န္တိအာဒိကံ ဧတံ သဗ္ဗံ။ **ဝတ္ထုမတ္တဒီပနမေဝါ**တိ “တေန ခေါ ပန သမယေန အညတရဿ ဘိက္ခုနော ကောသလေသု ဇနပဒေ သာဝတ္ထိံ ဂစ္ဆန္တဿ အန္တရာမဂ္ဂေ ဧဠကလောမာနိ ဥပ္ပဇ္ဇိံသူ”တိအာဒိကဿ (ဟရာ. ၅၇၁) ဝတ္ထုမတ္တဿ ဒီပနမေဝ။ **ယတ္တက ကတ္တစီ**တိ အဒ္ဓါနတော အညတ္ထာပိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဌာနေသု။ **သဟတ္ထာ** တိ ကရဏတ္ထေ နိဿက္ကဝစနန္တိ အာဟ **“သဟတ္ထေနာ”** တိ။ လက္ခဏဝစနဉ္စေတံ, တသ္မာ ယေန ကေနစိ သရီရာဝယဝေနာတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေနာဟ **“အတ္တနာ ဟရိတဗ္ဗာနီတိ အတ္ထော”** တိ။ **အသန္တေ ဟာရကေ** တိ ဧတ္ထ ပဒါနံ အန္တောဂဓာဝဓာရဏတော အဝဓာရဏတ္ထော လဗ္ဘတီတိ အာဟ **“အသန္တေယေဝ”** တိအာဒိ။

ဧတ္ထ စ “ဣမာနိ မေ, ဘန္တေ, ဧဠကလောမာနိ တိယောဇနံ အတိက္ကာမိတာနိ နိဿဂ္ဂိယာနီ”တိအာဒိနာ (ဟရာ. ၅၇၃) နိဿဇ္ဇနဝိဓာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တိကပါစိတ္တိယ** န္တိ အတိရေကတိယောဇနေ အတိရေကတိယောဇနသညိဝေမတိ ကဉ္စိနကသညီနံ ဝသေန တီဏိ ပါစိတ္တိယာနိ။ **တသာခ်ိပ္ပာယေန ဂန္တွာ တတော ပရံ ဟရဏေ** တိ ယတ္ထ ဂတော, တတ္ထ ဥဒ္ဒေသပရိပုစ္ဆာဒီနံ တ ပစ္စယာဒီနံ တ အလာဘေန တတော ပရံ အညတ္ထ ဟရဏေ, တတောပိ အညတ္ထာတိ ဧဝံ ယောဇနသတမ္ပိ ဟရဏေ အနာပတ္တိ။ **အစ္ဆိန္နံ တ နိဿဋ္ဌံ တ** တိ စောရေဟိ အစ္ဆိန္နံ တ ဝိနယကမ္မကတံ တ။ **ကတဘဏ္ဍန္တိ** ကတံ ဘဏ္ဍံ ကမ္ဗလကောဇဝသန္ထတာဒိ ယံ ကိဉ္စိ အန္တမသော သုတ္တကေန ဗဒ္ဓမတ္တမ္ပိ။ တေနာဟ **“အန္တမသော”** တိအာဒိ။ ယော ပန တနုကပတ္တတ္ထဝိကန္တရေ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၅၇၅) တ အာယောဂအံသဗဒ္ဓက ကာယဗန္ဓနာဒီနံ အန္တရေသု တ ပိပ္ဖလိကာဒီနံ မလရက္ခဏတ္ထံ သိပာဋိကာယံ တ အန္တမသော တတာဟဓိကော က ဏ္ဏစ္ဆိဒ္ဒေပိ လောမာနိ ပက္ခိပိတွာ ဂစ္ဆတိ, အာပတ္တိယေဝ။ သုတ္တကေန ပန ဗန္ဓိတွာ ပက္ခိတ္တံ ကတဘဏ္ဍ ဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ, ဝေဏိံ ကတွာ ဟရတိ, ကြာဒံ နိဓာနမုခံ နာမ, အာပတ္တိယေဝ။

ပဉ္စမပ္ပဋိလာဘော တိ အတ္တနော အတ္ထာယ ဧဠကလောမာနံ ပဋိလာဘော။ တေန အစ္ဆိန္နနိဿဋ္ဌပ္ပဋိလဒ္ဓါနံ ပဋိက္ခေပေါ။ **အညဿ အဇာနန္တဿ ယာနေ ပက္ခိပိတွာ** တိ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၅၇၂) ဂစ္ဆန္တေ ရထာဒိကေ တ ဟတ္ထိပိဋ္ဌိအာဒီသု တ သာမိကဿ အဇာနန္တဿေဝ “ဟရိဿတီ”တိ ပက္ခိပိတွာ။ အဂစ္ဆန္တေပိ ဧသေဝ နယော။ သစေ ပန အဂစ္ဆန္တေ ရထာဒိမ္ဟိ တ ဟတ္ထိပိဋ္ဌိအာဒီသု တ ဌပေတွာ အာရောဟိတွာ သာရေတိ, ဟေဋ္ဌာ တ ဂစ္ဆန္တော စောဒေတိ, ပက္ကောသန္တော တ အနုဗန္ဓာပေတိ, “အညံ ဟရာပေတီ”တိ (ဟရာ. ၅၇၅) ဝစနတော အနာပတ္တိ။ ဧတ္ထ စ “အဇာနန္တဿ ယာနေ”တိ ဣမိနာ ဇာနန္တဿ စေ ယာနေ ပက္ခိပတိ, အညံ ဟရာပေတိ နာမာတိ ဒဿေတိ။ **အဟရဏပစ္စာဟရဏာ** န္တိ ဟရဏပစ္စာဟရဏာနမဘာဝေါ။

ဧဠကလောမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. ဧဠကလောမဓောဝါပနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သက္ကေသူ တိ “သက္ယာ ဝတ, ဘော ကုမာရာ”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၆၇) ဥဒာနံ ပဋိစ္စ “သက္ယာ”တိ လဒ္ဓနာမာနံ နိဝါ
သော ဧကောပိ ဇနပဒော ရုဠှိသဒ္ဒေန **“သက္ကာ”** တိ ဝုစ္စတိ, တသ္မိံ သက္ကေသု ဇနပဒေ။ **ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ** နာမ ပဏ္ဍု
ကလောဟိတကာဒယော ဆမူလကာ, တေသံ သိဿာ စ။

ဧဠကလောမဓောဝါပနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ဇာတရူပသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ရဇတန္တိ န ကေဝလံ ရူပိယမေဝ ဣဓာဓိပ္ပေတံ, အထ ခော ယံ ကိဉ္စိ ဝေါဟာရဂမနီယံ ကဟာပဏာဒိ စ ဝေါ အဓိပ္
ပေတန္တိ အာဟ **“အပိစာ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ကဟာပဏောတိ** (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၅၈၃-၅၈၄) သုဝဏ္ဏမယော ဝါ ရူပိယမ
ယော ဝါ ပာကတိကော ဝါ။ **လောဟမာသကော** နာမ တမ္ဗလောဟာဒီဟိ ကတမာသကော။ **အရုမာသကော** နာမ သာရဒာရု
နာ ဝါ ဝေဠုပေသိကာယ ဝါ အန္တမသော တာလပဏ္ဏေနပိ ရူပံ ဆိန္ဒိတွာ ကတမာသကော။ **ဇတုမာသကော** နာမ လာ
ခာယ ဝါ နိယျာသေန ဝါ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေတွာ ကတမာသကော။ **“ယေ ဝေါဟာရံ ဂစ္ဆန္တီ”** တိ ဣမိနာ ပန ပဒေန
ယော ယော ယတ္ထ ယတ္ထ ဇနပဒေ ယဒါ ယဒါ ဝေါဟာရံ ဂစ္ဆတိ, အန္တမသော အဋ္ဌိမယောပိ စမ္မမယောပိ ရုက္ခဖ
လဗီဇမယောပိ သမုဋ္ဌာပိတရူပောပိ အသမုဋ္ဌာပိတရူပောပိ သဗ္ဗော သင်္ဂဟိတော။ **တဒေတ**တိ ဇာတရူပရဇတမေဝ။ **ဟိ
ရညံ** နာမ ကဟာပဏော။

“သာဒိယတီ”တိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိဘာဝေတိ **“ဂဏှာဟိတုကာမော ဟောတီ”**တိ။ န ကေဝလံ ကာယဝါစာဟိ ပဋိက္ခိ
တ္တမေဝ ပဋိက္ခိတ္တံ ဟောတိ, အထ ခော မနသာပိ ပဋိက္ခိတ္တံ ပဋိက္ခိတ္တမေဝ ဟောတီတိ အာဟ **“ကာယဝါစာ
ဟီ”**တိအာဒိ။ သစေ ပန ကာယဝါစာဟိ အပ္ပဋိက္ခိပိတွာ စိတ္တေန အဓိဝါသေတိ, ကာယဝါစာဟိ ကတ္တဗ္ဗဿ ပဋိက္
ခေပဿ အကရဏတော အကိရိယသမုဋ္ဌာနံ ကာယဝစီဒွါရေ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ။ မနောဒွါရေ ပန အာပတ္တိ နာမ
နတ္ထိ။

ဧကော သတံ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၅၈၃-၅၈၄) ဝါ သဟဿံ ဝါ ပာဒမူလေ ဌပေတိ “တုယှိဒံ ဟောတူ”တိ, ဘိက္ခု “န
ယိဒံ ကပ္ပတီ”တိ ပဋိက္ခိပတိ။ ဥပါသကော “ပရိစ္စတ္တံ မယာ တုမှာက”န္တိ ဂတော, အညော တတ္ထ အာဂန္တွာ
ပုစ္ဆတိ “ကိံ, ဘန္တေ, ဣဒ”န္တိ။ ယံ တေန စ အတ္တနာ စ ဝုတ္တံ, တံ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ။ သော စေ ဝဒတိ “ကေပေဿာ
မိ, ဘန္တေ, ဂုတ္တဋ္ဌာနံ ဒဿေထာ”တိ, သတ္တဘူမိကမ္ပိ ပါသာဒံ အဘိရုဟိတွာ “ဣဒံ ဂုတ္တဋ္ဌာန”န္တိ အာစိက္ခိ
တဗ္ဗံ, “ဣဓ နိက္ခိပါဟီ”တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဧတ္တာဝတာ ကပ္ပိယဉ္စ အကပ္ပိယဉ္စ နိဿာယ ဌိတံ ဟောတိ, ဒွါရံ ပိဒဟိ
တွာ ရက္ခန္တေန ဝသိတဗ္ဗံ။ သစေ ကိဉ္စိ ဝိက္ကာယိကဘဏ္ဍံ ပတ္တံ ဝါ စီဝရံ ဝါ အာဂစ္ဆတိ, “ဣဒံ ဂဟေဿထ,
ဘန္တေ”တိ ဝုတ္တေ “ဥပါသက, အတ္ထိ အမှာကံ ဣမိနာ အတ္ထော, ဝတ္ထု စ ဧဝရူပံ နာမ သံဝိဇ္ဇတိ, ကပ္ပိယကာရ
ကော နတ္ထီ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ သစေ သော ဝဒတိ “အဟံ ကပ္ပိယကာရကော ဘဝိဿာမိ, ဒွါရံ ဝိဝရိတွာ ဒေထာ”တိ, ဒွါ
ရံ ဝိဝရိတွာ “ဣမသ္မိံ ဩကာသေ ဌပိတ”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ, “ဣမံ ဂဏှာ”တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဧဝမ္ပိ ကပ္ပိယဉ္စ အကပ္ပိ
ယဉ္စ နိဿာယ ဌိတမေဝ ဟောတိ။ သော စေ တံ ဂဟေတွာ တဿ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ ဒေတိ, ဝဋ္ဋတိ။ သစေ အဓိကံ ဂဏှာ
ဟာတိ, “န မယံ တဝ ဘဏ္ဍံ ဂဏှာမ, နိက္ခမာဟီ”တိ ဝတ္တဗ္ဗော။

သင်္ဃမဇ္ဈေယေဝ **နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗ** န္တိ ဧတ္ထ ယသ္မာ ရူပိယံ နာမ အကပ္ပိယံ, တသ္မာ “နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗံ သင်္ဃ
ဿ ဝါ ဂဏဿ ဝါ ပုဂ္ဂလဿ ဝါ”တိ န ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ပန တံ ပဋိဂ္ဂဟိတမတ္တမေဝ, န တေန ကိဉ္စိ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ
စေတာပိတံ, တသ္မာ ဥပါယေန ပရိဘောဂဒဿနတ္ထံ “သင်္ဃမဇ္ဈေယေဝ နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗ”န္တိ ဝုတ္တံ။ **အာဒိ**-သ
ဒ္ဒေန ဝေလာဒီနံ ဂဟဏံ။ **သော**တိ ယော ဂဟဋ္ဌော “သပ္ပိ ဝါ တေလံ ဝါ ဝဋ္ဋတိ ဥပါသကာ”တိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္
တော, သော။ **အညေန လဘိတွာ**တိ ဘိက္ခုနာ ဝါ အာရာမိကေန ဝါ အတ္တနော ဝဿဂ္ဂေန လဘိတွာ။ **တတော နိဗ္ဗတ္
တရုက္ခစ္ဆာယာပီ**တိ နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုနာ အာဟဋဗီဇတော နိဗ္ဗတ္တရုက္ခပရိဠာဒေန ဌိတစ္ဆာယာပိ, ပရိဠာအတိ

က္ကန္တာ ပန အာဂန္တုကတ္တာ ဝဋ္ဋတိ။ **နော စေ ဆဒ္ဒေတီ** တိ အထ နေဝ ဂဟေတ္ဝာ ဂစ္ဆတိ, န ဆဒ္ဒေတိ, ''ကိံ မယ္ဟံ ဣမိနာ ဗျာပါရေန''တိ ယေနကာမံ ပက္ကမတိ။ **ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတော** ''ယော န ဆန္ဒာဂတိံ ဂစ္ဆေယ္ယ, န ဒောသာဂတိံ ဂစ္ဆေယ္ယ, န မောဟာဂတိံ ဂစ္ဆေယ္ယ, န ဘယာဂတိံ ဂစ္ဆေယ္ယ, ဆဍ္ဍိတာဆဍ္ဍိတဉ္စ ဇာနေယ္ယာ''တိ (ဟာရာ. ၅၈၄) ဧဝံ ဝုတ္တပဉ္စင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော။ **သမ္မန္နိတဗ္ဗော** တိ ''သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင်္ဃော, ယဒိ သင်္ဃဿ ပတ္တကလ္လံ, သင်္ဃော ဣတ္ထန္နာမံ ဘိက္ခုံ ရူပိယဆဍ္ဍကံ သမ္မန္နေယ္ယာ''တိအာဒိနာ ပဒဘာဇနေ ဝုတ္တာယ ဉတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာယ သမ္မန္နိတဗ္ဗော။

အနိမိတ္တံ ကတ္ဝာ ဂူထံ ဝိယ ဆဍ္ဍေတဗ္ဗံ တိ ပတိတဋ္ဌာနံ သလ္လက္ခဏဝသေန နိမိတ္တံ အကတ္ဝာ ဂူထံ ဝိယ ဆဍ္ဍေတဗ္ဗံ, အက္ခီနိ နိမီလေတ္ဝာဝ နဒိယာ ဝါ ပပါတေ ဝါ ဝနဂဟနေ ဝါ ဂူထံ ဝိယ အနပေက္ခေန ပတိတောကာသံ အသမန္နာဟရန္တေန ပါတေတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေနာဟ ''ဂူထံ ဝိယ ဆဍ္ဍေတဗ္ဗ''န္တိ။ **တိကပါစိတ္တိယံ** တိ ရူပိယသညိဝေမတိကအရူပိယသညီနံ ဝသေန တီဏိ ပါစိတ္တိယာနိ။ **အရူပိယေ ရူပိယသညိနော**တိ ခရပတ္တာဒီသု သုဝဏ္ဏာဒိသညိနော။ **ရတနသိက္ခာပဒနယေနာ**တိ ''အဇ္ဈာရာမေ ဝါ အဇ္ဈာဝသထေ ဝါ''တိ (ပါစိ. ၅၀၅) ဧတ္ထ ဝုတ္တဝိဓိနာ။

ဇာတရူပသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ရူပိယသံဝောဟာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ကတာဒိဝသေနာတိ ကတအကတကတာကတဝသေန။ သုဝဏ္ဏာဒိစတုဗ္ဗိဓမ္ပိ နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုံ ဣဓ ရူပိယဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတန္တိ အာဟ **''ဇာတရူပရဇတပရိဝတ္တန''**န္တိ။ ဣဒဉ္စ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနာဟ **''ပုရိမသိက္ခာပဒေန ဟီ''**တိအာဒိ။ **ပရိဝတ္တန** န္တိ သာဒိတရူပိယဿ ပရိဝတ္တနံ။ **ပုရိမနယာနုသာရေနာ**တိ ''အဟံ, ဘန္တေ, နာနပ္ပကာရကံ ရူပိယသံဝောဟာရံ သမာပဇ္ဇိံ, ဣဒံ မေ နိဿဂ္ဂိယ''န္တိအာဒိနာ (ဟာရာ. ၅၈၉)။

ရူပိယသံဝောဟာရဝတ္ထုသ္မိံ န္တိ ပဋိဂ္ဂဟဏသ္သေဝ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ ပဋိဂ္ဂဟိတပရိဝတ္တနေ အဒိသ္ဝာ ဝါ ရူပိယပရိဝတ္တနေ။ **တသ္သ ဝါ** တိ ပရိဝတ္တိတဿ ဝါ။ **ဓနဿ ဝါ** တိ အတ္တနော မူလဓနဿ ဝါ ။ အတ္တနော ဝါ ဟိ အရူပိယေန ပရဿ ရူပိယံ စေတာပေယျ, အတ္တနော ဝါ ရူပိယေန ပရဿ အရူပိယံ, ဥဘယထာပိ ရူပိယသံဝောဟာရော ကတောဝ ဟောတီတိ။

ရူပိယသံဝောဟာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ကယဝိက္ကယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ရူပိယသံဝောဟာရဿ ပန ဟေဋ္ဌာသိက္ခာပဒေန ဂဟိတတ္တာ ကပ္ပိယဘဏ္ဍာနမေဝေတ္ထ ဂဟဏန္တိ အာဟ **''စီဝရာဒီန''**န္တိအာဒိ။ တတ္ထ **စီဝရာဒီနံ ကပ္ပိယဘဏ္ဍာန**န္တိ အန္တမသော ဒသိကသုတ္တံ ဥပာဒါယ စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပစ္စယာနံ ယေသံ ကေသဉ္စိ ကပ္ပိယဘဏ္ဍာနံ။ **ကယံ** နာမ ပရဘဏ္ဍဿ ဂဟဏံ။ **ဝိက္ကယံ** နာမ အတ္တနော ဘဏ္ဍဿ အနံ။ တေနာဟ **''ဣမိနာ ဣမံ ဒေဟီ''**တိအာဒိ။ **ပရဿာ** တိ ဥပေတ္ဝာ ပဉ္စ သဟဓမ္မိကေ အညဿ။ ဧတ္ထ စ ''အဟံ, ဘန္တေ, နာနပ္ပကာရကံ ကယဝိက္ကယံ သမာပဇ္ဇိံ, ဣဒံ မေ နိဿဂ္ဂိယံ, ဣမာဟံ သင်္ဃဿ နိဿဇ္ဇာမီ''တိအာဒိနာ (ဟာရာ. ၅၉၅) နယေန နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ တေနာဟ **''ဝုတ္တလက္ခဏဝသေနာ''** တိအာဒိ။ နနု စေတ္ထ စီဝရာဒယော ဝါ ကေသဉ္စိဒေဝ ဝါ ဘူမိသောဓနာဒိနဝကမ္မေ ဝါ ပရဘဏ္ဍံ အတ္တနော ဟတ္ထဂတံ နိဿဂ္ဂိယံ နာမ နတ္ထိ, တတ္ထ ကိံ ကာတဗ္ဗန္တိ အာဟ **''အသန္တေ ပါစိတ္တိယံ ဒေသေတဗ္ဗမေဝ''** တိ။ ယထာ နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုမ္ပိ ပရိဘုတ္တေ ဝါ နဋ္ဌေ ဝါ ပါစိတ္တိယံ ဒေသေတိ, ဧဝံ ဣဓာပိ ဒေသေတဗ္ဗမေဝါတိ အဓိပ္ပာယော။

ဣဒံ အမှာကံ အတ္ထီ တိ ဣဒံ ပဋိဂ္ဂဟိတံ တေလံ ဝါ သပ္ပိ ဝါ အမှာကံ သံဝိဇ္ဇတိ။ **အမှာကဉ္စ ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ အတ္ထော**တိ အမှာကဉ္စ တဒညေန ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတကေန အတ္ထော။ **''ရူပိယသံဝောဟာရေ ဝုတ္တနယမေဝ''**တိ ဣမိနာ ''တိကပါစိတ္တိယံ အကယဝိက္ကယေ ကယဝိက္ကယသညိနော စ ဝေမတိကဿ စ ဒုက္ကဋ''န္တိ ဣမံ နယမတိဒိသတိ။

ကယဝိက္ကယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဧဠကလောမဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

၃. ပတ္တဝဂ္ဂေါ

၁. ပတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အဝိကပ္ပိတောတိ “ဣမံ ပတ္တံ တုယှံ ဝိကပ္ပေမီ”တိအာဒိနာ နယေန အဝိကပ္ပိတော။ **အဍ္ဎာဠှကောဒနံ ဂဏှာတီ**တိ မဂဓနာဠိယာ ဒွိန္နံ တဏ္ဍုလနာဠီနံ ဩဒနံ ဂဏှာတိ။ **“မဂဓနာဠိ** နာမ အဍ္ဎတေရသပလာ ဟောတီ”တိ **အန္ဓကဋ္ဌကထာယံ** ဝုတ္တံ။ “သီဟဠဒီပေ ပကတိနာဠိ မဟန္တာ, ဒမိဠနာဠိ ခုဒ္ဒကာ, မဂဓနာဠိ ပမာဏယုတ္တာ, တာယ မဂဓနာဠိယာ ဒိယဍ္ဎနာဠိ ဧကာ သီဟဠနာဠိ ဟောတီ”တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၆၀၂) **မဟာအဋ္ဌကထာယံ** ဝုတ္တံ။ **အနုတ္တဏ္ဍုလ**န္တိ ပါကတော ဥက္ကန္တံ တဏ္ဍုလံ **ဥတ္တဏ္ဍုလံ,** န ဥတ္တဏ္ဍုလံ **အနုတ္တဏ္ဍုလံ**။ **သဗ္ဗသမ္ဘာရသင်္ခတော**တိ ဇီရကာဒိသဗ္ဗသမ္ဘာရေဟိ သင်္ခတော။ အာလောပဿ စတုတ္ထဘာဂပ္ပမာဏံ ဗျဉ္ဇနံ အာလောပဿ အနုရူပဗျဉ္ဇနံ။

ဧဝံ ဥက္ကဋ္ဌပတ္တံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ မဇ္ဈိမောမကာနိ ဒဿေတုံ **“ဥက္ကဋ္ဌတော”**တိအာဒိမာဟ။ တတြာယံ နယော – သစေ နာဠိကောဒနာဒိ သဗ္ဗမ္ပိ ပက္ခိတ္တံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဟေဋ္ဌိမရာဇိသမံ တိဋ္ဌတိ, အယံ **မဇ္ဈိမော** နာမ ပတ္တော။ သစေ တံ ရာဇိံ အတိက္ကမ္မ ထူပီကတံ တိဋ္ဌတိ, အယံ **မဇ္ဈိမောမကော** နာမ ပတ္တော။ သစေ တံ ရာဇိံ န သမ္ပာပုဏာတိ, အန္တောဂဓမေဝ ဟောတိ, အယံ **မဇ္ဈိမုက္ကဋ္ဌော** နာမ ပတ္တော။ သစေ ပတ္တောဒနာဒိ သဗ္ဗမ္ပိ ပက္ခိတ္တံ ဟေဋ္ဌိမရာဇိသမံ တိဋ္ဌတိ, အယံ **ဩမကော** နာမ ပတ္တော။ သစေ တံ ရာဇိံ အတိက္ကမ္မ ထူပီကတံ တိဋ္ဌတိ, အယံ **ဩမကောမကော** နာမ ပတ္တော။ သစေ တံ ရာဇိံ န သမ္ပာပုဏာတိ, အန္တောဂဓမေဝ ဟောတိ, အယံ **ဩမကုက္ကဋ္ဌော** နာမ ပတ္တောတိ။ တေနာဟ **“တေသမ္ပိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဘေဒါ ဝေဒိတဗ္ဗော”**တိ။

ဣဒါနိ တေသု အဓိဋ္ဌာနဝိကပ္ပနာနဓိဋ္ဌာနာဝိကပ္ပနူပဂေ ဒဿေတုံ **“ဣစ္စေတေသု”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌော**တိ ဥက္ကဋ္ဌတော ဥက္ကဋ္ဌော။ တတော ဟိ သော “အပတ္တော”တိ ဝုတ္တော။ **ဩမကောမကော**တိ ဩမကတော ဩမကော။ တတော ဟိ သော “အပတ္တော”တိ ဝုတ္တော။ ဧတေ ပန ဘာဇနပရိဘောဂေန ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာ, န အဓိဋ္ဌာနူပဂါ န ဝိကပ္ပနူပဂါ, ဣတရေ ပန သတ္တ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ဝါ ဝိကပ္ပေတွာ ဝါ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာ။ တေနာဟ **“သေသာ သတ္တ ပတ္တာ ပမာဏယုတ္တာ နာမာ”**တိ။

တသ္မာတိ ယသ္မာ သတ္တ ပတ္တာ ပမာဏယုတ္တာ, တသ္မာ။ **သမဏသာရုပ္ပေန ပက္က**န္တိ ဧတ္ထ အယောပတ္တော ပဉ္စဟိ ပါကေဟိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၆၀၈) ပက္ကော သမဏသာရုပ္ပေန ပက္ကော ဟောတိ, မတ္တိကာပတ္တော ဒွီဟိ ပါကေဟိ။ သစေ ဧကော ပါကော ဦနော ဟောတိ, န အဓိဋ္ဌာနူပဂေါ။ ယထာ စ သမဏသာရုပ္ပေန ပက္ကောယေဝ အဓိဋ္ဌာနူပဂေါ, တထာ ဥဘောပိ ယံ မူလံ ဒါတဗ္ဗံ, တသ္မိံ ဒိန္နေယေဝ အဓိဋ္ဌာနူပဂါ။ ယဒိ ပန အပ္ပကမ္ပိ အဒိန္နံ ဟောတိ, န အဓိဋ္ဌာနူပဂါ။ တေနာဟ **“သစေ ပနာ”**တိအာဒိ။ **“ကာကဏိကမတ္တံ** နာမ ဒိယဍ္ဎဝီဟီ”တိ ဝဒန္တိ။ သစေပိ ပတ္တသာမိကော ဝဒတိ “ယဒါ တုမှာကံ မူလံ ဘဝိဿတိ, တဒါ ဒဿထ, အဓိဋ္ဌဟိတွာ ပရိဘုဉ္ဇထာ”တိ, နေဝ အဓိဋ္ဌာနူပဂေါ ဟောတိ။ ပါကဿ ဟိ ဦနတ္တာ ပတ္တသင်္ခံ န ဂစ္ဆတိ။ မူလဿ သကလဿ ဝါ ဧကဒေသဿ ဝါ အဒိန္နတ္တာ သကဘာဝံ န ဥပေတိ, အညဿေဝ သန္တကော ဟောတိ။ တသ္မာ ပါကေ စ မူလေ စ နိဋ္ဌိတေယေဝ အဓိဋ္ဌာနူပဂေါ ဟောတိ။ ယော အဓိဋ္ဌာနူပဂေါ, သွေဝ ဝိကပ္ပနူပဂေါ စ။ တေနာဟ **“အပစ္စုဒ္ဓရန္တေနာ”**တိအာဒိ။ **အပစ္စုဒ္ဓရန္တေန ဝိကပ္ပေတဗ္ဗော**တိ ပုရာဏပတ္တံ အပစ္စုဒ္ဓရန္တေန နဝေါ ပတ္တော ဝိကပ္ပေတဗ္ဗောတိ အတ္ထော, ဌပေတဗ္ဗောတိ အဓိပ္ပါယော။ **ကင်္ဂုသိတ္ထ**န္တိ သတ္တန္နံ ဓညာနံ လာမကဓညသိတ္ထန္တိ အာဟ **“ကင်္ဂုသိတ္ထနိက္ခမန မတ္တေန ဆိဒ္ဒေနာ”**တိ။

ပတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဦနပဉ္စဗန္ဓနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အဿာ တိ ဣမဿ ပတ္တဿ။ **တေန ဥဳနပဥ္စဗန္ဓနေနာ** တိ တေန ဥဳနပဥ္စဗန္ဓနေန ပတ္တေန ဥပလက္ခိတော ဟုတွာတိ အတ္ထော။ ဥဳနပဥ္စဗန္ဓနော ဟိ ပတ္တော ဧတ္ထ လက္ခဏဘာဝေန ဂဟိတော။ တေနေတဟ **"ဣတ္ထမ္ဘူတာချာန လက္ခဏေ ကရဏဝစန"**န္တိ။ တတ္ထ **ဣတ္ထမ္ဘူတာချာ** တိ ကဉ္စိ ပကာရံ ပတ္တဿ။ လက္ခီယတေ အနေနာတိ **လက္ခဏံ,** တသ္မိံ **ကရဏဝစနံ,** တတိယာဝိဘတ္တီတိ အတ္ထော။ **"ပကာရော"**တိ စ သာမညဿ ဘေဒကော ဝိသေသော ဝုစ္စတိ။ တထာ ဟိ **ဥဳနပဥ္စဗန္ဓနေန ပတ္တေနာ** တိ ဧတ္ထ ဘိက္ခုဘာဝသာမညဿ ဥဳနပဥ္စဗန္ဓနပတ္တဘာဝေ ပကာရော, တံ ဘိက္ခုံ အာပန္နော, တဿ ပတ္တော လက္ခဏံ။ ယဒိ အပရိပုဏ္ဏပဉ္စဗန္ဓနော ပတ္တော ဥဳနပဥ္စဗန္ဓနော နာမ ဟောတိ, အထ ကသ္မာ ဣမဿ **ပဒဘာဇနိယံ** အဗန္ဓနောပိ ဝုတ္တောတိ အာဟ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိ။ တတ္ထ **တတ္ထာ**တိ တက္ကော္ပညာသေ။ ဗန္ဓနောကာသေ သတိ တ အသတိ တ ဗန္ဓနဝိရဟိတော ပတ္တော အဗန္ဓနော, ပဉ္စဗန္ဓနာနံ ဩကာသော အဿာတိ **ပဉ္စဗန္ဓနောကာသော။ အပတ္တော** တိ ပတ္တော နာမ န ဟောတီတိ အတ္ထော, ဟာကတိကံ ကာတုံ အသမတ္ထောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဣဒဉ္စ အညဿ ဝိညာပနေ ကာရဏဝစနံ။ တေနာဟ **"တသ္မာ အညံ ဝိညာပေတုံ ဝဋ္ဋတီ"**တိ။

ဗန္ဓနဉ္စ နာမေတံ ယသ္မာ ဗန္ဓနောကာသေ သတိ ဟောတိ, အသတိ န ဟောတိ, တသ္မာ တဿ လက္ခဏံ, ဗန္ဓနဝိဓိဉ္စ ဒဿေတုံ **"ယဿိံ ပနာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ မုခဝဋ္ဋိသမီပေ ပန ပတ္တဝေခကေန ဝိဇ္ဈိယမာနေ ကပာလဿ ဗဟလတ္တာ ဘိဇ္ဇတိ, တသ္မာ ဟေဋ္ဌာ ဝိဇ္ဈိတဗ္ဗော။ တေနာဟ **"ဟေဋ္ဌိမပရိယန္တေ"** တိအာဒိ။ **သုခုမံ တ ဆိဒ္ဒံ ကတွာ တ ဗန္ဓိတဗ္ဗော**တိ သုခုမေ ဆိဒ္ဒေ တိပုပဋ္ဋာဒီဟိ ပယောဇနံ နတ္ထိ, သုတ္တံ ပက္ခိပိတွာတဝ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗောတိ အဓိပ္ပာယော။ န ကေဝလံ တိပုသုတ္တကာဒိနာဝ ဗန္ဓိတဗ္ဗောတိ အာဟ **"ဖာဏိတ"**န္တိအာဒိ။ **ဖာဏိတံ ဈာပေတွာ ပာသာဏစုဏ္ဏေနာ**တိ ပာသာဏစုဏ္ဏေန သဒ္ဓိံ ဖာဏိတံ ပစိတွာ တထာပက္ကေန ပာသာဏစုဏ္ဏေနာတိ အတ္ထော။ **နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗော**တိ "အယံ မေ, ဘန္တေ, ပတ္တော ဥဳနပဥ္စဗန္ဓနေန ပတ္တေန စေတာပိတော နိဿဂ္ဂိယော, ဣမာဟံ သင္ဃဿ နိဿဇ္ဇာမီ"တိ (ပာရာ. ၆၁၃) နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗော။ တေနာဟ **"နိဿဇ္ဇန္တေနာ"** တိအာဒိ။ **သမ္မတေနာ** တိ –

"သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင္ဃော, ယဒိ သင္ဃဿ ပတ္တကလ္လံ, သင္ဃော ဣတ္ထန္နာမံ ဘိက္ခုံ ပတ္တဂ္ဂါဟာပကံ သမ္မန္နေယျ, ဧသာ ဉတ္တိ ။ သုဏာတု မေ, ဘန္တေ, သင္ဃော, သင္ဃော ဣတ္ထန္နာမံ ဘိက္ခုံ ပတ္တဂ္ဂါဟာပကံ သမ္မန္နတိ, ယဿာယသ္မတော ခမတိ ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ပတ္တဂ္ဂါဟာပကဿ သမ္မုတိ, သော တုဏှဿ။ ယဿ နက္ခမတိ, သော ဘာသေယျ။ သမ္မတော သင္ဃေန ဣတ္ထန္နာမော ဘိက္ခု ပတ္တဂ္ဂါဟာပကော, ခမတိ သင္ဃဿ, တသ္မာ တုဏှီ, ဧဝမေတံ ဓာရယာမီ"တိ (ပာရာ. ၆၁၄) –

ဧဝံ ပဒဘာဇနေ ဝုတ္တာယ ဉတ္တိဒုတိယကမ္မဝာစာယ သမ္မတေန။ **ပတ္တဿ ဝိဇ္ဇမာနဂုဏံ ဝတွာ** တိ "အယံ, ဘန္တေ, ပတ္တော ပမာဏယုတ္တော သုန္ဒရော ထေရာနုရူပေါ"တိအာဒိနာ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၂.၆၁၅) ဝိဇ္ဇမာနနိသံသံ ဝတွာ။ **ပတ္တပရိယန္တော** တိ ပရိယန္တေ ဌိတပတ္တော။ **အဒေသေ**တိ မဥ္စပီဌဆတ္တနာဂဒန္တကာဒိကေ အဒေသေ။ ပတ္တဿ ဟိ နိက္ခိပနဒေသော "အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, အာဓာရက"န္တိအာဒိနာ နယေန ခန္ဓကေ ဝုတ္တောယေဝ။ **အပရိဘောဂေနာ**တိ ယာဂုရန္ဓနရဇနပစနာဒိနာ အယုတ္တပရိဘောဂေန။ အန္တရာမဂ္ဂေ ပန ဗျာဓိမှိ ဥပ္ပန္နေ အညသ္မိံ ဘာဇနေ အသတိ မတ္တိကာယ လိမ္ပိတွာ ယာဂုံ ပစိတုံ, ဥဒကံ တ တာပေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ **ဝိဿဇ္ဇေတိ** တိ အညဿ ဒေတိ။ သစေ ပန သဒ္ဓိဝိဟာရိကော တ အန္တေဝါသိကော တ အညံ ဝရပတ္တံ ဌပေတွာ "အယံ မယှံ သာရုပ္ပော, အယံ ထေရဿာ"တိ ဂဏှာတိ, ဝဋ္ဋတိ။ အညော တ တံ ဂဟေတွာ အတ္တနော ပတ္တံ ဒေတိ, ဝဋ္ဋတိ။ "မယှမေဝ ပတ္တံ အာဟရာ"တိ ဝတ္တဗ္ဗကိစ္စံ နတ္ထိ။

ဉာတကပ္ပဝါရိတေ တိ ဧတ္ထ သင္ဃဝသေန ပဝါရိတဋ္ဌာနေ ပဉ္စဗန္ဓနေနေဝ ဝဋ္ဋတိ, ပုဂ္ဂလဝသေန ပန ပဝါရိတဋ္ဌာနေ ဥဳနပဉ္စဗန္ဓနေနာပိ။ **အကတဝိညတ္တိ** နာမ "ဝဒ, ဘန္တေ, ပစ္စယေနာ"တိ ဧဝံ အကတဋ္ဌာနေ ဝိညတ္တိ။

ဥဳနပဉ္စဗန္ဓနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဥဂ္ဂဟေတွာတိ ဥဂ္ဂဟိတကံ ကတွာ, အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတံ သယမေဝ ဂဟေတွာတိ အတ္ထော။ သတ္တာဟာတိက္ကမေပိ အနာပတ္တိကတာ စေတ္ထ အနဇ္ဈောဟရဏီယတံ အာပန္နတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကသ္မာ ဓောတေန ဣဒံ ဒဿိတံ ဟောတီတိ အာဟ "**တာနိ ဟိ**"တိအာဒိ။ ဘိသက္ကဿ ဣမာနိ တေန အနုညာတတ္တာတိ **ဘေသဇ္ဇာနိ,** ယေသံ ကေသဉ္စိ သပ္ပာယာနမေတံ အဓိဝစနံ။ တေနာဟ "**ဘေသဇ္ဇကိစ္စံ ကရောန္တု ဝါ, မာ ဝါ, ဧဝံ လဒ္ဓဝေါဟာရာနီ**"တိ။ ဣမာနိ သတ္တာဟကာလိကံ နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုဘူတံ သပ္ပိနဝနီတံ ဒဿေတုံ "**သပ္ပိ နာမ ဂဝါဒီန**"န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန အဇိကာဒီနံ ဂဟဏံ။ "**ယေသံ မံသံ ကပ္ပတီ**"တိ ဣမိနာ ပါကဋေဟိ ဂေါအဇိကာဒီဟိ အညာနိပိ မိဂရောဟိတာဒီနိ သင်္ဂဏှာတိ။ ယေသဉှိ ခီရံ အတ္ထိ, သပ္ပိပိ တေသံ အတ္ထိယေဝ။ တံ ပန သုလဘံ ဝါ ဟောတု, ဒုလ္လဘံ ဝါ, အသံမောဟတ္ထံ ဝုတ္တံ။ **မက္ခိကာမဓုမေဝါ**တိ ခုဒ္ဒကဘမရမဓုကရီဟိ တီဟိ မက္ခိကာဟိ ကတံ မဓုမေဝ။ **ဥစ္ဆုရသ**န္တိ သုဒ္ဓောဒကသမ္ဘိန္နာနံ ဝသေန ဒုဝိဓမ္ပိ ဥစ္ဆုရသံ။ "အဂိလာနဿ ဂုဠောဒက"န္တိ (မဟာဝ. ၂၈၄) ပန ဥဒ္ဒိဿ အနုညာတတ္တာ ဥဒကသမ္ဘိန္နော အဂိလာနဿ ဝဋ္ဋတိ။ "**အဝတ္ထုကပက္ကာ ဝါ**"တိ ဣမိနာ သဝတ္ထုကပက္ကာ န ဝဋ္ဋတီတိ ဒဿေတိ။ **မဟာပစ္စရိယံ** ပန "ဧတံ သဝတ္ထုကပက္ကံ ဝဋ္ဋတိ, နော ဝဋ္ဋတီတိ ပုစ္ဆံ ကတွာ ဥစ္ဆုဖာဏိတံ ပစ္ဆာဘတ္တံ နောဝဋ္ဋနကံ နာမ နတ္ထီ"တိ ဝုတ္တံ, တံ ယုတ္တန္တိ **သမန္တပါသာဒိကာယံ** (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၆၂၃) ဝုတ္တံ။ **ဥစ္ဆုဝိကတီ**တိ ဥစ္ဆုမှာ နိဗ္ဗတ္တာ ရသလသိကာဒိကာ။ ပကတတ္တာနံ ပဋိနိဒ္ဒေသတ္တာ **တံ**-သဒ္ဒဿ တေန ပကတာနံ ဘေသဇ္ဇာနံ ဧဝ ဂဟဏံ, န တေသံ ဝတ္ထူနန္တိ အာဟ "**တာနိ ဘေသဇ္ဇာနီ**"တိအာဒိ။ **န တေသံ ဝတ္ထူနီ**တိ တေသံ သပ္ပိအာဒီနံ ကာရဏာနိ ခီရာဒီနိ အပ္ပဋိဂ္ဂဟေတွာတိ အတ္ထော။

ဝသာတေလန္တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၆၂၃) "အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, ဝသာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ အစ္ဆဝသံ မစ္ဆဝသံ သုသုကာဝသံ သူကရဝသံ ဂဒြဘဝသ"န္တိ (မဟာဝ. ၂၆၂) ဧဝံ အနုညာတဝသာနံ တေလံ။ **ယာနီ**တိ ယာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ။ "အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, ဝသာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ အစ္ဆဝသံ မစ္ဆဝသံ သုသုကာဝသံ သူကရဝသံ ဂဒြဘဝသံ ကာလေ ပဋိဂ္ဂဟိတံ ကာလေ နိပ္ပက္ကံ ကာလေ သံသဋ္ဌံ တေလပရိဘောဂေန ပရိဘုဉ္ဇိတု"န္တိ ဧဝံ တေလတ္ထံ ဝသာပဋိဂ္ဂဟဏဿ အနုညာတတ္တာ "**ဝသာတေလံ ပနာ**"တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ကာလေ**တိ ပုရေဘတ္တံ။ **သံသဋ္ဌ**န္တိ ပရိဿာဝိတံ။ **တသ္မာ**တိ ယသ္မာ အနုညာတံ, တသ္မာ။ "အစ္ဆဝသ"န္တိ ဝစနေန ဌပေတွာ မနုဿဝသံ သဗ္ဗေသံ အကပ္ပိယမံသာနံ ဝသာယ အနုညာတတ္တာ "**ဌပေတွာ မနုဿဝသ**"န္တိ ဝုတ္တံ။

သာမံ ပစိတွာတိ ကာလေယေဝ သာမံ ပစိတွာ။ **နိဗ္ဗတ္တိတတေလမ္ပီ**တိ ကာလေယေဝ အတ္တနာ ဝိဝေစိတတေလမ္ပိ။ တိဝိဓမ္ပိ စေတံ ကာလေယေဝ ဝဋ္ဋတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ "ကာလေ စေ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိဂ္ဂဟိတံ ကာလေ နိပ္ပက္ကံ ကာလေ သံသဋ္ဌံ, တံ စေ ပရိဘုဉ္ဇေယျ, အနာပတ္တီ"တိ။ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပန ပဋိဂ္ဂဟေတုံ ဝါ ကာတုံ ဝါ န ဝဋ္ဋတိယေဝ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ "ဝိကာလေ စေ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝိကာလေ နိပ္ပက္ကံ ဝိကာလေ သံသဋ္ဌံ, တံ စေ ပရိဘုဉ္ဇေယျ, အာပတ္တိ တိဏ္ဏံ ဒုက္ကဋာနံ။ ကာလေ စေ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝိကာလေ နိပ္ပက္ကံ ဝိကာလေ သံသဋ္ဌံ, တံ စေ ပရိဘုဉ္ဇေယျ, အာပတ္တိ ဒွိန္နံ ဒုက္ကဋာနံ။ ကာလေ စေ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိဂ္ဂဟိတံ ကာလေ နိပ္ပက္ကံ ဝိကာလေ သံသဋ္ဌံ, တံ စေ ပရိဘုဉ္ဇေယျ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ"တိ (မဟာဝ. ၂၆၂)။ "**သတ္တာဟံ နိရာမိသပရိဘောဂေန ဝဋ္ဋတီ**"တိ ဣမိနာ ပန "ကာလေ ပဋိဂ္ဂဟိတံ ကာလေ နိပ္ပက္ကံ ကာလေ သံသဋ္ဌံ တေလပရိဘောဂေန ပရိဘုဉ္ဇိတု"န္တိ ဣဒံ နိရာမိသပရိဘောဂံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတိ။

ယံ ပနေတ္ထ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၆၂၃) သုခုမရဇသဒိသံ မံသံ ဝါ နှာရု ဝါ အဋ္ဌိ ဝါ လောဟိတံ ဝါ ဟောတိ, တံ အဗ္ဗောဟာရိကံ။ သစေ ပန အနုပသမ္ပန္နော တာယ ပဋိဂ္ဂဟိတဝသာယ တေလံ ကတွာ ဒေတိ, တံ ကထန္တိ အာဟ "**အနုပသမ္ပန္နေနာ**"တိအာဒိ။ **တဒဟူ**တိ ယသ္မိံ အဟနိ ပဋိဂ္ဂဟိတံ, တဒဟု။ ပစ္ဆာဘတ္တတော ပဋ္ဌာယ ပန သတ္တာဟံ နိရာမိသမေဝ ဝဋ္ဋတိ။ တတြာပိ အဗ္ဗောဟာရိကံ အဗ္ဗောဟာရိကမေဝ။ ယာဝကာလိကဝတ္ထူနံ အညေသံ ဝတ္ထုံ ပစိတုံ န ဝဋ္ဋတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ **ယာဝကာလိကဝတ္ထူန**န္တိ ယာဝကာလိကံ ဝတ္ထု ဧတေသန္တိ ယာဝကာလိကဝတ္ထူနိ, တေသံ, ယာဝကာလိကဝတ္ထုမန္တာနန္တိ အတ္ထော။ **အညေသ**န္တိ ဝသာတေလတော အညေသံ သပ္ပိအာဒီနံ။ **ဝတ္ထု**န္တိ ခီရာဒိကံ ယာဝကာလိကဘူတံ ဝတ္ထုံ, ပစိတုံ န ဝဋ္ဋတိယေဝ, သာမံပါကတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။

နိဗ္ဗတ္တိတသပ္ပိံ ဝါတိ ယာဝကာလိကဝတ္ထုတော ဝိဝေစိတသပ္ပိံ ဝါ။ ယထာ တတ္ထ ဒဓိဂတံ ဝါ တက္ကဂတံ ဝါ ခယံ ဂမိဿတိ, ဧဝံ ဈာပိတံ ဝါတိ အတ္ထော။ **နဝနီတံ ဝါ**တိ တက္ကဗိန္ဒူနိပိ ဒဓိဂုဠိကာယောပိ အပနေတွာ သုဓောတနဝနီ

တံ ပစိတုံ ဝဋ္ဋတိ သာမံပက္ကဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။ ယဒိ သယံပစိတသတ္တာဟကာလိကေန သဒ္ဓိံ အာမိသံ ဘုဥ္ဇ ဇတိ, တံ အာမိသံ သယံပစိတသတ္တာဟကာလိကေန မိဿိတံ အတ္တနော ယာဝကာလိကဘာဝံ သတ္တာဟကာလိကေန ဂဏှာပေတိ။ တထာ စ ယာဝကာလိကံ အပက္ကမ္ပိ သယံပက္ကဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတီတိ **"တံ ပန တဒဟုပုရေဘတ္တမ္ပိ သာမိသံ ပရိဘုဥ္ဇိတုံ န ဝဋ္ဋတီ"**တိ ဝုတ္တံ။ ယထာ သယံပက္ကသတ္တာဟကာလိကံ ဝသာတေလံ, သယံဘဇ္ဇိတသာသ ပာဒိယာဝဇီဝိကဝတ္ထုနံ့ တေလဥ္စ သာမိသံ တဒဟုပုရေဘတ္တမ္ပိ န ဝဋ္ဋတိ, တထာ နဝနီတသပ္ပိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တ ဉ္စ –

> "ယာဝကာလိကအာဒီနိ၊ သံသဋ္ဌာနိ သဟတ္တနာ။
> ဂဟာပယန္တိ သဗ္ဗာဝ"န္တိ စ။
> "တေဟေဝ ဘိက္ခုနာ ပတ္တံ၊ ကပ္ပတေ ယာဝဇီဝိကံ။
> နိရာမိသံဝ သတ္တာဟံ၊ သာမိသေ သာမပာကတာ"တိ စ။

ခီရာဒိတောတိ ဧတ္ထ **အာဒိ**သဒ္ဒေန တိလာဒီနံ ဂဟဏံ။ **သာမိသာနိပီ**တိ န ကေဝလံ နိရာမိသာနေဝာတိ အတ္ထော။ ပ ဏ္ဍာဘတ္တတော ပန ပဋ္ဌာယ န ဝဋ္ဋန္တိယေဝ။ သတ္တာဟာတိက္ကမေပိ အနာပတ္တိ သဝတ္ထုကာနံ ပဋိဂ္ဂဟိတတ္တာ။ "တာနိ ပဋိဂ္ဂဟေတ္တာ"တိ (ပာရာ. ၆၂၂) ဟိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **"ပဏ္ဍာဘတ္တတော ပဋ္ဌာယာ"** တိအာဒိ။ ပဏ္ဍာ ဘတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတကေဟိ ကတံ ပန အဗ္ဘဉ္ဇနာဒီသု ဥပနေတဗ္ဗံ, ပုရေဘတ္တမ္ပိ စ ဥဂ္ဂဟိတကေဟိ ကတံ။ ဥဘယေ သမ္ပိ သတ္တာဟာတိက္ကမေပိ အနာပတ္တိ။ **အန္တောသတ္တာဟေ** တိ သတ္တာဟဗ္ဘန္တရေ။ **အဗ္ဘဉ္ဇနာဒီန** န္တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**သဒ္ဒေန မုဒ္ဓနိတေလအရုမက္ခနဃရဓူပနာဒီနံ ဂဟဏံ။ **အဓိဋ္ဌဟိတ္ဗ** တိ "ဣဒါနိ န မယှံ အဇ္ဈောဟရဏ တ္ထာယ ဘဝိဿတိ, ဣဒံ သပ္ပိ စ တေလဥ္စ ဝသာ စ မုဒ္ဓနိတေလတ္ထံ ဝါ အဗ္ဘဉ္ဇနတ္ထံ ဝါ ဘဝိဿတိ, မဓု အရု မက္ခနတ္ထံ ဝါ ဖာဏိတံ ဃရဓူပနတ္ထံ ဝါ ဘဝိဿတီ"တိ ဧဝံ စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗံ။

ကော ပနေတ္ထ ယာဝကာလိကယာဝဇီဝိကဝတ္ထုသု ဝိသေသောတိ အာဟ **"ယာဝဇီဝိကာနီ"**တိအာဒိ။ **ယာဝ အရုဏ သ္သ ဥဂ္ဂမနာ တိဋ္ဌတီ**တိ သတ္တမဒိဝသေ ကတတေလံ သစေ ယာဝ အရုဏုဂ္ဂမနာ တိဋ္ဌတီတိ အတ္ထော။ **ဟဋ္ဌိယံ အနာ ဂတသပ္ပိအာဒီန**န္တိ ဧတ္ထ တာဝ မိဂရောဟိတာဒီနံ သပ္ပိ ဟဋ္ဌိယံ အနာဂတသပ္ပိ, တထာ နဝနီတံ, နာဠိကေရနိမ္ဗကော သမ္ဗကရမန္ဒသာသပအာဒီနံ တေလံ ပန ဟဋ္ဌိယံ အနာဂတတေလံ, တထာ မဓုကပုပ္ဖဖာဏိတံ ဟဋ္ဌိယံ အနာဂတဖာဏိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ န သဗ္ဗံ မဓုကပုပ္ဖဖာဏိတံ ဖာဏိတဂတိကန္တိ အာဟ **"သီတုဒကေနာ"**တိအာဒိ။ **သီတုဒကေန ကတန္တိ** မဓုကပုပ္ဖာနိ သီတုဒကေ ပက္ခိပိတွာ အမဒ္ဒိတွာ ပုပ္ဖရသေ ဥဒကဂတေ သတိ တံ ဥဒကံ ဂဟေတွာ ပစိတွာ ကတံ။ **"ဖာဏိတဂတိကမေဝ"**တိ ဣမိနာ သတ္တာဟကာလိကန္တိ ဒဿေတိ, န ပန နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုန္တိ။ တသ္မာ သတ္တာဟံ အတိက္ကာမယတော ဒုက္ကဋန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ **သမန္တပာသာဒိကာယံ** သီတုဒကေန ကတံ မဓုက ပုပ္ဖဖာဏိတံ ပုရေဘတ္တံ သာမိသံ ဝဋ္ဋတိ, ပစ္ဆာဘတ္တတော ပဋ္ဌာယ သတ္တာဟံ နိရာမိသမေဝ, သတ္တာဟာတိက္ကမေ ဝတ္ထုဂဏနာယ ဒုက္ကဋ"န္တိ။ သစေ ပန ခီရံ ပက္ခိပိတွာ ကတံ, ယာဝကာလိကံ။ ခဏ္ဍသက္ခရံ ပန ခီရဇလ္လိကံ အပနေတွာ သောဓေန္တိ, တသ္မာ ဝဋ္ဋတိ, အမ္ဗဖဏိတာဒီနံ သဗ္ဗံ ယာဝကာလိကဖလာနံ ဖာ ဏိတံ ယာဝကာလိကမေဝါတိ အာဟ **"အမ္ဗဖာဏိတာဒီနိ ယာဝကာလိကာနီ"** တိ။

ကာယိကပရိဘောဂံ ဝဋ္ဋတီ တိ ကာယဿ တ ကာယေ အရုနော တ မက္ခနံ ဝဋ္ဋတိ, အဇ္ဈောဟရိတုံ ပန န ဝဋ္ဋ တိ။ **ယန္တိ** သတ္တာဟာတိက္ကန္တံ ဘေသဇ္ဇံ။ **နိရပေက္ခော ပရိစ္စဇိတွာ** တိ အနပေက္ခော သာမဏေရဿ ဒတွာ။ **တ**န္တိ ဧဝံ ပရိစ္စဇိတွာ ပုန လဒ္ဓဘေသဇ္ဇံ။ ဝေဠုဟိ ဒိန္နံ ဘေသဇ္ဇံ သစေ သော သာမဏေရော အဘိသင်္ခရိတွာ ဝာ အနဘိသင်္ခရိတွာ ဝာ တဿ ဘိက္ခုနော ဒဒေယျ, ဂဟေတွာ နတ္ထုကမ္မံ ဝာ ကာတဗ္ဗံ, အညံ ဝာ ကဉ္စိ ပရိဘောဂံ။ တေနာဟ **"အဇ္ဈောဟရိတုမ္ပိ ဝဋ္ဋတီ"** တိ။ သစေ သော ဗာလော ဟောတိ, အတုံ န ဇာနာတိ, အညေန ဘိက္ခုနာ ဝတ္တဗ္ဗော "အတ္ထိ တေ, သာမဏေရ, ဘေသဇ္ဇ"န္တိ, "အာမ, ဘန္တေ, အတ္ထီ"တိ။ "အာဟရ, ထေရဿ ဘေသဇ္ဇံ ကရိ ဿာမာ"တိ, ဧဝမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ။ **ဝတ္ထုဂဏနာယာ**တိ သပ္ပိအာဒိဝတ္ထုဂဏနာယ စေဝ သပ္ပိပိဏ္ဍာဒိဝတ္ထုဂဏနာယ စ။ မိဿိ တေသု ပန ဧကံ နိဿဂ္ဂိယံ ဟစိတ္တိယံ။ ဧတ္ထ စ "ဣဒံ မေ, ဘန္တေ, ဘေသဇ္ဇံ သတ္တာဟာတိက္ကန္တံ နိဿဂ္ဂိ ယံ, ဣမာဟံ သင်္ဃဿ နိဿဇ္ဇာမီ"တိ (ပါရာ. ၆၂၃) နိဿဇ္ဇနဝိဓာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သာဓာရဏပညတ္တိ။ သတ္တာဟံ အနတိက္ကန္တေပိ အတိက္ကန္တသညိနော စေဝ ဝေမတိကဿ စ ဒုက္ကဋံ။ အတိက္ကန္တေ အနတိက္ကန္တသညိနောပိ ဝေမတိကဿပိ နိဿဂ္ဂိယံ ပာစိတ္တိယမေဝ, တထာ အနဓိဋ္ဌိတာဝိဿဇ္ဇိတာနဋ္ဌာဝိနဋ္ဌာဒဍ္ဎာဝိလုတ္တေသု အဓိဋ္ဌိတာဒိသညိနော။ အန္တောသတ္တာဟံ အဓိဋ္ဌိတေ, ဝိဿဇ္ဇိတေ, နဋ္ဌေ, ဝိနဋ္ဌေ, ဒဍ္ဎေ, အစ္ဆိန္နေ, ဝိဿာသေန ဂဟိတေ ဥမ္မတ္တကာဒီနဉ္စ အနာပတ္တိ။ အာစာရဝိပတ္တိ။ သပ္ပိအာဒီနံ အတ္တနော သန္တကတာ, ဂဏနုပဂတာ, သတ္တာဟာတိက္ကမောတိ ဣမာနေတ္ထ တီဏိ အင်္ဂါနိ။ ကထိနသမုဋ္ဌာနံ, အကိရိယံ, နောသညာဝိမောက္ခံ, အစိတ္တကံ, ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ, ကာယကမ္မံ, ဝစီကမ္မံ, တိစိတ္တံ, တိဝေဒနံ။ တေနာဟ **“သေသံ စီဝရဝဂ္ဂဿ ပဌမသိက္ခာပဒေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗ”**န္တိ (ကင်္ခါ. အဋ္ဌ. ကထိနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ)။

ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ဝဿိကသာဋိကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ပစ္ဆိမမာသဿ ပဌမဒိဝသတော ပဋ္ဌာယာတိ ဇေဋ္ဌမူလပုဏ္ဏမာသိယာ ပစ္ဆိမပာဋိပဒဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ။ **တာတ**တိ တာဝ ပရိမာဏေ ကာလေ။ ဇေဋ္ဌမူလပုဏ္ဏမာသိယာ ပစ္ဆိမပာဋိပဒဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ကတ္တိကပုဏ္ဏမာ, ဣမသ္မိံ ပဉ္စမာသေတိ အတ္ထော။ **ကာလော ဝဿိကသာဋိကာယာတိအာဒိနာ** တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**သဒ္ဒေန “သမယော ဝဿိကသာဋိကာယ, အညေပိ မနုဿာ ဝဿိကသာဋိကစီဝရံ ဒေန္တီ”တိ (ပါရာ. ၆၂၈) ဣမေသံ ဂဟဏံ။ **ဒေထ မေ ဝဿိကသာဋိကစီဝရန္တိအာဒိကာယာ**တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**သဒ္ဒေန ပန “အာဟရထ မေ ဝဿိကသာဋိကစီဝရံ, ပရိဝတ္တေထ မေ ဝဿိကသာဋိကစီဝရံ, စေတာပေထ မေ ဝဿိကသာဋိကစီဝရ”န္တိ ဣမေသံ ဂဟဏံ။ အတ္တနော အညာတကအပ္ပဝါရိတေသု တဒုဘယံ ကရောန္တဿ ကိံ ဟောတီတိ အာဟ **“အညာတကအပ္ပဝါရိတဋ္ဌာနေ”** တိအာဒိ။ **“ဝတ္တဘေဒေ ဒုက္ကဋ”**န္တိ ဣဒံ ဝဿိကသာဋိကံ ပုဗ္ဗေ အဒေန္တေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ယေ ပန ပုဗ္ဗေပိ ဒေန္တိ, တေသု ဝတ္တဘေဒေ နတ္ထိ။ ဝုတ္တဉှိ **သမန္တပါသာဒိကာယံ** “ယေ မနုဿာ ပုဗ္ဗေပိ ဝဿိကသာဋိကစီဝရံ ဒေန္တိ, ဣမေ ပန သစေပိ အတ္တနော အညာတကအပ္ပဝါရိတာ ဟောန္တိ, ဝတ္တဘေဒေ နတ္ထိ တေသု သတုပ္ပါဒကရဏဿ အနုညာတတ္တာ”တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၆၂၈)။ **အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပဒေန နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယ**န္တိ “ယော ပန ဘိက္ခု အညာတကံ ဂဟပတိံ ဝါ ဂဟပတာနိံ ဝါ စီဝရံ ဝိညာပေယျ အညတြ သမယာ, နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယ”န္တိ (ပါရာ. ၅၁၈) ဣမိနာ သိက္ခာပဒေန နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ ဣဒံ ပန ပကတိယာ ဝဿိကသာဋိကဒါယကေသုပိ ဟောတိယေဝ။

ဂိမှာနံ ပစ္ဆိမဒ္ဓမာသဿ ပဌမဒိဝသတော ပဋ္ဌာယာ တိ ဧတ္ထ ဇေဋ္ဌမူလကာဠပက္ခုပောသထဿ ပစ္ဆိမပာဋိပဒဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အာသာဠှီပုဏ္ဏမာ, အယမဍ္ဍမာသော ဂိမှာနံ ပစ္ဆိမဒ္ဓမာသော နာမ, တဿ ပဌမဒိဝသတော ပဋ္ဌာယာတိ အတ္ထော, အဍ္ဍမာသဿ ပဌမပါဋိပဒဒိဝသတော ပဋ္ဌာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ကတ္တိကမာသဿ ပစ္ဆိမဒိဝသော** နာမ ပစ္ဆိမကတ္တိကမာသဿ ပုဏ္ဏမာ။ **ဧတ္တာဝတာ** တိ “မာသော သေသော ဂိမှာနန္တိ ဘိက္ခုနာ ဝဿိကသာဋိကစီဝရံ ပရိယေသိတဗ္ဗံ, အဍ္ဍမာသော သေသော ဂိမှာနန္တိ ကတွာ နိဝါသေတဗ္ဗ”န္တိ ဧတ္တကေန ဂဏ္ဌေန။ **ပရိယေသနက္ခေတ္တ** န္တိ ပရိယေသနဿ ခေတ္တံ။ တေသ္မိဉှိ မာသေ ဝဿိကသာဋိကံ အလဒ္ဓံ ပရိယေသိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ **ကရဏနိဝါသနက္ခေတ္တမ္ပီ** တိ ကရဏက္ခေတ္တဉ္စေဝ နိဝါသနက္ခေတ္တဉ္စ။ **ပိ**-သဒ္ဒေန ပရိယေသနက္ခေတ္တံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ တေသ္မိဉှိ အဍ္ဍမာသေ ပရိယေသိတုံ, ကာတုံ, နိဝါသေတုဉ္စ ဝဋ္ဋတိ, အဓိဋ္ဌာတုံယေဝ န ဝဋ္ဋတိ။ ယံ ပန **သမန္တပါသာဒိကာယံ** ကတ္ထစိ ဟေတ္ထကေ “ဇေဋ္ဌမူလပုဏ္ဏမာသိယာ ပစ္ဆိမပါဋိပဒဒိဝသတော ယာဝ ကာလပက္ခုပောသထော, အယမေကော အဍ္ဍမာသော ပရိယေသနက္ခေတ္တဉ္စေဝ ကရဏက္ခေတ္တဉ္စ။ တေသ္မိဉှိ အန္တရေ ဝဿိကသာဋိကံ အလဒ္ဓံ ပရိယေသိတုံ , လဒ္ဓံ ကာတုဉ္စ ဝဋ္ဋတိ, နိဝါသေတုံ, အဓိဋ္ဌာတုဉ္စ န ဝဋ္ဋတီ”တိ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၆၂၈) ဝစနံ ဒိဿတိ, တံ ပမာဒလိခိတံ မာတိကာယ ဝိရောဓတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ “အဍ္ဍမာသော သေသော ဂိမှာနန္တိ ကတွာ နိဝါသေတဗ္ဗ”န္တိ (ပါရာ. ၆၂၇) ဟိ ဟဋ္ဌိ။ **သဗ္ဗမ္ပီ** တိ ပရိယေသနံ, ကရဏံ, နိဝါသနံ, အဓိဋ္ဌာနဉ္စာတိ သဗ္ဗမ္ပိ။ ဣမိနာ ဣမေ စတ္တာရော မာသာ ပရိယေသနကရဏနိဝါသနာဓိဋ္ဌာနာနံ စတုန္နမ္ပိ ခေတ္တန္တိ ဒဿေတိ။ ဧတေသု ဟိ စတူသု မာသေသု အလဒ္ဓံ ပရိယေသိတုံ, လဒ္ဓံ ကာတုံ, နိဝါသေတုံ, အဓိဋ္ဌာတုဉ္စ ဝဋ္ဋတိ။

ဝဿံ ဥက္ကမိုယတီ တိ သံဝစ္ဆရံ ဥဒ္ဒံ ကမိုယတိ ဝမိုယတိ, အာရုယှဟတီတိ အတ္ထော, ဝဿာနဿ ပဌမ မာသံ ဥက္ကမိုတွာ ဂိမှာဟာနံ ပစ္ဆိမမာသမေဝ ကရောန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝဿူပနာယိကာဒိဝသေ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ** တိ ဝဿာနတော ပုဗ္ဗေယေဝ ဒသာဟဿ အတိက္ကန္တတ္တာ ဝဿူပနာယိကာဒိဝသေယေဝ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ။ တဥ္ ဟိ ဒိဝသံ အတိက္ကာမေတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ အန္တောဝဿေ ပန လဒ္ဓာ စေဝ နိဋ္ဌိတာ စ တသ္မိံယေဝ အန္တောဝဿေ လ ဒ္ဓဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဒသာဟံ နာတိက္ကာမေတဗ္ဗာ, ဒသာဟာတိက္ကမေ နိဋ္ဌိတာ ပန တဒဟေဝ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ။ ဒ သာဟေ အပ္ပဟောန္တေ စီဝရကာလံ နာတိက္ကာမေတဗ္ဗာ။ အယံ တာဝ ကတာယ ပရိဟာရော။ အကတာယ ပန ကော ပရိ ဟာရောတိ အာဟ **"သစေ"**တိအာဒိ။ **ကောဟမ္ပိ န လဘတိ** က္ကတော အညဿ ပရိဟာရဿာဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာ ယော။

သော ကုတော ဟောတီတိ အာဟ **"ယာဝ ဟေမန္တဿ ပဌမဒိဝသော"** တိ, ဇေဋ္ဌမူလပုဏ္ဏမာသိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ကတ္တိကပုဏ္ဏမာသိယာ ပစ္ဆိမပါဋိပဒဒိဝသော, တာတတိ အတ္ထော။ **ဧတေသု သတ္တသု ပိဋ္ဌိသမယမာသေသူ** တိ ပဋ္ဌိလောမက္ကမေန ဝုတ္တေသု ကတ္တိကပုဏ္ဏမာသိယာ ပစ္ဆိမပါဋိပဒဒီသု ဇေဋ္ဌမူလပုဏ္ဏမာသာဝသာနေသု ဧတေသု သတ္တသု ပိဋ္ဌိသမယနာမကေသု မာသေသု။ **သတုပ္ပာဒကရဏေနာ** တိ "ကာလော ဝဿိကသာဋိကာယာ"တိ အာဒိနာ နယေန သတုပ္ပာဒကရဏေန။ **ဝိညာပေန္တဿာ** တိ "ဒေထ မေ ဝဿိကသာဋိကစီဝရ"န္တိအာဒိနာ (ဟရာ. ၆၂၈) နယေန ဝိညတ္တိံ ကရောန္တဿ။ **တေန သိက္ခာပဒေန အနာပတ္တီ** တိ အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပဒေန အနာပ တ္တိ, က္ကမိနာ ပန သိက္ခာပဒေန အာပတ္တိယေဝ အသမယတ္တာ။ ဝုတ္တဥ္ဟေတံ **ဘဒန္တဗုဒ္ဓဒတ္တာစရိယေန** –

> "ကတ္တေ ပန သတုပ္ပာဒံ, ဝဿသာဋိကစီဝရံ။
> နိပ္ဖာဒေန္တဿ ဘိက္ခုဿ, သမယေ ပိဋ္ဌိသမ္မတေ။
>
> "ဟောတိ နိဿဂ္ဂိယာပတ္တိ, ဉာတကာညာတကာဒိနော။
> တေသုယေဝ စ ဝိညတ္တိ, ကတ္တေ နိပ္ဖာဒနေ တထာ"တိ။

ဇွတ္ထ စ "က္ကဒံ မေ, ဘန္တေ, ဝဿိကသာဋိကစီဝရံ အတိရေကမာသေ သေသေ ဂိမှာနေ ပရိယိဋ္ဌံ အတိရေကဒ္ဓ မာသေ သေသေ ဂိမှာနေ ကတ္တ ပရိဒဟိတံ နိဿဂ္ဂိယ"န္တိ က္ကမိနာ (ဟရာ. ၆၂၈) နယေန နိဿဇ္ဇနဝိဓာနံ ဝေဒိ တဗ္ဗံ။

ဝဿိကသာဋိကပရိယေသနဝတ္ထုသ္မိံ န္တိ ပဋ္ဌိကစ္စေဝ ဝဿိကသာဋိကပရိယေသနဝတ္ထုသ္မိံ။ **တိကဟာစိတ္တ တိယ**န္တိ အတိရေကမာသဒ္ဓမာသေသု အတိရေကသညိဝေမတိကဦနကသညီနံ ပရိယေသနနိတာသနဝသေန တိကဏံ ဟာစိတ္တ တိယာနိ, ဧကေသသနိဒ္ဒေသော စာယံ, သာမညနိဒ္ဒေသော တ။ **ဦနကမာသဒ္ဓမာသေသူ** တိ ဦနကမာသေ စေဝ ဦနကဒ္ဓ မာသေ စ။ **အတိရေကသညိနော, ဝေမတိကဿ တ ဒုက္ကဋ္ဌ** န္တိ ဇွတ္ထ "ပရိယေသနနိတာသနံ ကရောန္တဿာ"တိ ဟဌသေသော။ က္ကဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – "ဦနကမာသေ သေသေ ဂိမှာနေ အတိရေကသညိနော, ဝေမတိကဿ တ ပရိ ယေသန္တဿ ဒုက္ကဋံ, ဦနကဒ္ဓမာသေ သေသေ ဂိမှာနေ စ အတိရေကသညိနော, ဝေမတိကဿ တ နိတာသေန္တ ဿ ဒုက္ကဋ္ဌ"န္တိ။ **"တထာ"**တိ က္ကမိနာ ဒုက္ကဋံ အတိဒိသတိ, တဥ္ ဒုက္ကဋံ ဥဒကဖုသိတဂဏာနာယ အကတ္တ နှဟာ နပရိယောသာနဝသေန ပယောဂေ ပယောဂေ ကာရေတဗ္ဗံ, တဥ္ ခော ဝိဝဋ္ဋင္ဂဏေ အာကာသတော ပတိတဥဒကေနေဝ နှ ဟာယန္တဿ, န နှာနကောဋ္ဌကတပိအာဒီသု ဃဋေဟိ အာသိတ္တူဒကေန နှာယန္တဿ။ တေနေတဟ **"သတိ ယာ ဝဿိကသာဋိကာယာ"**တိအာဒိ။ ဟောက္ခရဏိယာဒီသု ပန နဂ္ဂဿ နှာယန္တဿ အနာပတ္တီတိ သမ္ဗန္ဓော, ဟောက္ခရဏိယာဒီသု ပန သတိယာပိ ဝဿိကသာဋိကာယ နဂ္ဂဿ နှာယန္တဿ နတ္ထိ ဒုက္ကဋာပတ္တီတိ အတ္ ထော။

ဇဝံ အန္တရာပတ္တိယာ အနာပတ္တိံ ဒဿေတွာ က္ကာနိ နိဿဂ္ဂိယေန အနာပတ္တိံ ဒဿေတုံ **"အစ္ဆိန္နစီဝ ရဿာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အစ္ဆိန္နစီဝရဿာ** တိ အစ္ဆိန္နသေသစီဝရဿ။ တဿာပိ အသမယေ နိတာသ တော အနာပတ္တိ။ သေ နယော **နဋ္ဌစီဝရဿ တ** တိ ဇွတ္ထာပိ။ ယထာ စေတ္ထ နိတာသေန္တာနံ ဧတေသံ အနာပတ္တိ, ဇဝံ တတ္ထ ပရိယေသန္တာနမ္ပီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဇွတ္ထ ပန မဟဂ္ဃဝဿိကသာဋိကံ ဌပေတွာ နှာယန္တဿ စောရုပဒ္ဒ

တေ အာပအ နာမာတိ အာဟ **“အနိဝတ္ထ”** န္တိအာဒိ။ **အာပအာသု တ နိတသယတောတိ** အာပအာသု ဝိဇ္ဇမာနာသု အသမ ယေ နိတသေန္တဿ။ ယံ ပန **သမန္တပာသာဒိကာယံ** ‘‘အစ္ဆိန္နစီဝရဿာတိ တော် ဝဿိကသာဋိကံယေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တေသဉှိ နဂ္ဂါနံ ကာယောဝဿာပနေ အနာပတ္တိ။ ဧတ္ထ စ မဟဂ္ဃဝဿိကသာဋိကံ နိတသေတွတ န္ဟာ ယန္တဿ စောရူပဒ္ဒဝေ အာပအ နာမာ’’တိ အစ္ဆိန္နစီဝရာဒိနော နိဿဂ္ဂိယေန အနာပတ္တိ အဒဿေတွတ နဂ္ဂ ဿ န္ဟာယတော ဒုက္ကဋေနေဝ အနာပတ္တိဒဿနံ, တံ ယုတ္တံ ဝိယ န ဒိဿတိ။ သဗ္ဗသိက္ခာပဒေသု ဟိ မူလာပတ္ တိယာ ဧဝ အာပတ္တိပ္ပသင်္ဂေ အနာပတ္တိဒဿနတ္ထံ အနာပတ္တိတရော အာရဘီယတိ, န အန္တရာပတ္တိယာတိ, တသ္မာ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗံ။ **သစီဝရတာ**တိ အန္တရတာသကဥတ္တရာသင်္ဂေဟိ သစီဝရတာ။

ဝဿိကသာဋိကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. စီဝရအစ္ဆိန္နသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“ဒတွတ”တိ ယံ ကိဉ္စိ ပစ္စာသီသမာနဿေဝ အနမိဟ အဓိပ္ပေတံ, န နိဿဋ္ဌအနန္တိ အာဟ **“ဝေယျာဝစ္စာ ဒီနီ”**တိအာဒိ။ **သကသညာယာ**တိ ‘‘သက’’န္တိ သညာယ။ ဣမိနာ ဟရာဇိကာဘာဝံ ဒဿေတိ။ စဇိတွတ ဒိန္နမ္ပိ ဟိ သက သညာယ ဂဏှတော နတ္ထိ ဟရာဇိကံ။ **အစ္ဆိန္နန္တဿာ** တိ ဧကတော အဗဒ္ဓာနိ, ဝိသုံ ဌပိတာနိ စ ဗဟူနိ အစ္ဆိန္ဒ တော, ‘‘သင်္ဃာဋိံ အာဟရ, ဥတ္တရာသင်္ဂံ အာဟရာ’’တိ ဧဝံ အာဟရာပယတော စ။ တေနာဟ **“ဝတ္ထုဂဏနာယ အာပတ္ တိယော”**တိ။ ‘‘မယာ ဒိန္နာနိ သဗ္ဗာနိ အာဟရာ’’တိ ဝဒတောပိ ဧကဝစနေနေဝ သမ္ဗဟုလာ အာပတ္တိယော။ ဧကံ စီဝရံ ပန ဧကောဗဒ္ဓာနိ စ ဗဟူနိ အစ္ဆိန္ဒတော ဧကာ အာပတ္တိ။ **“အစ္ဆိန္ဒာ”တိ အာဏတ္တိယာ ဒုက္ကဋ** န္တိ ‘‘မယာ ဒိန္နာ နိ သဗ္ဗာနိ ဂဏှာဟာ’’တိ အာဏတ္တိယာ ဧကံ ဒုက္ကဋံ, အစ္ဆိန္နေသု ပန ဧကဝစနေနေဝ သမ္ဗဟုလာ ဟာစိတ္တိယော။ တေနာဟ ‘‘အစ္ဆိန္နေသု ဝတ္ထုဂဏနာယ အာပတ္တိယော’’တိ။ **အစ္ဆိန္နေသူ** တိ တေနာဏတ္တေန အစ္ဆိန္နေသု စီဝရေ သု။ ယတ္ထ ပန ဟေတ္တကေသု **“အစ္ဆိန္နေသု ယတ္တကာနိ အာဏတ္တာနိ, တေသံ ဂဏနာယ အာပတ္တိယော”** တိ ဟဍော, တတ္ထ **ယတ္တကာနိ အာဏတ္တာနီ** တိ ယတ္တကာနိ စီဝရာနိ ဂဏှဟိတုံ အာဏတ္တာနီတိ အတ္ထော။ ယံ ပန **သမန္တပာသာဒိကာယံ** ‘‘စီဝရံ ‘ဂဏှဟာ’တိ အာဏာပေတိ, ဧကံ ဒုက္ကဋံ။ အာဏတ္တော ဗဟူနိ ဂဏှဟာတိ, ဧကံ ဟာစိတ္ တိယ’’န္တိ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၂.၆၃၃) ဝုတ္တံ, တံ ဧကာဗဒ္ဓံ သန္ဓာယ။ ဧဝဥ္စ ကတွတ သမန္တပာသာဒိကာယ သဒ္ဓိံ ဣမာ ယ အဋ္ဌကထာယ န ကောစိ ဝိရောဓော။ သစေ ပန ‘‘သင်္ဃာဋိံ ဂဏှဟ, ဥတ္တရာသင်္ဂံ ဂဏှဟာ’’တိ အာဏာပေတိ, တစာ ယ တစာယ ဒုက္ကဋံ။ အစ္ဆိန္နေသု ဝတ္ထုဂဏနာယ အာပတ္တိယော။ ဧတ္ထ စ ‘‘ဣဒံ မေ, ဘန္တေ, စီဝရံ ဘိက္ခုဿ သာမံ ဒတွတ အစ္ဆိန္နံ နိဿဂ္ဂိယ’’န္တိ (ပာရာ. ၆၃၃) ဣမိနာ နယေန နိဿဇ္ဇနဝိဓာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တိကပာစိတ္တိယ န္တိ ဥပသမ္ပန္နေ ဥပသမ္ပန္နသညိဝေမတိကအနုပသမ္ပန္နသညီနံ ဝသေန တီဏိ ပာစိတ္တိယာ နိ။ **အညံ ပရိက္ခာရ**န္တိ ပတ္တာဒိံ အညံ ပရိက္ခာရံ, အန္တမသော သူစိမ္ပိတိ အတ္ထော။ န ကေဝလံ အနုပသမ္ပန္နဿ စီဝ ရံယေဝ အစ္ဆိန္ဒတော ဒုက္ကဋန္တိ အာဟ **“အနုပသမ္ပန္နဿ စာ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ယံ ကိဉ္စီ** တိ စီဝရံ တ ဟောတု, ပတ္တာဒိ, ယံ ကိဉ္စိ ပရိက္ခာရံ တ။ **တသ္သ ဝိဿာသံ ဂဏှတန္တဿာ** တိ ယဿ ဒိန္နံ, တဿ ဝိဿာသေန ဂဏှန္ တဿ, တတိယတ္ထေ စေတံ ဥပယောဂဝစနံ။ **ဥပသမ္ပန္နတာ** တိ အစ္ဆိန္ဒနသမယေ ဥပသမ္ပန္နဘာဝေ။ ကိဉ္စာပိ ဥ ပသမ္ပန္နဘာဝေ **ဟဋ္ဌိယံ,** မာတိကဋ္ဌကထာယဥ္စ အနဂ္ဂဟဏော သု ဒိဿတိ, တထာပိ အနုပသမ္ပန္နကာလေ စီဝရံ ဒ တွတ ဥပသမ္ပန္နကာလေ အစ္ဆိန္နန္တဿ အာပတ္တိတော အစ္ဆိန္နကာလေယေဝ ဥပသမ္ပန္နတာ အင်္ဂန္တိ ဝေဒိ တဗ္ဗံ။

စီဝရအစ္ဆိန္နသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. သုတ္တဝိညတ္တိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဆဗ္ဗိဓံ ခောမသုတ္တာဒိ န္တိ ‘‘သုတ္တံ နာမ ဆ သုတ္တာနိ ခောမံ ကပ္ပာသိကံ ကောသေယ္ယံ ကမ္ဗလံ သာဏံ ဘ င်္ဂ’’န္တိ (ပာရာ. ၆၃၈) ဧဝံ ဝုတ္တံ ဆဗ္ဗိဓံ ခောမသုတ္တာဒိံ။ တတ္ထ **ခောမ**န္တိ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၂.၆၃၆-၃၈) ခောမတကေ ဟိ ကတသုတ္တံ။ **ကပ္ပာသိက** န္တိ ကပ္ပာသတော နိဗ္ဗတ္တံ။ **ကောသေယ္ယ** န္တိ ကောသိယံသုဟိ ကန္တိတွတ ကတသု တ္တံ။ **ကမ္ဗလ** န္တိ ဧဠကလောမသုတ္တံ။ **သာဏ**န္တိ သာဏတကေန ကတသုတ္တံ။ **ဘင်္ဂ** န္တိ ဟဋ္ဌေက္ကံ တကသုတ္တ

မေတတိ ဧကော။ ပဋ္ဌဟိပိ မိဿေတွာတ ကတသုတ္တံ ပန ''ဘင်္ဂ''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တေသံ အနုလောမန္တိ** တေသံ ခေမာဒီနံ အနုလောမံ ဒုကူလံ ပတ္တုဏ္ဏံ သောမာရပဋ္ဋံ စီနပဋ္ဋံ ကုဒ္ဒိဇံ ဒေဝဒိန္နန္တိ ဆဗ္ဗိဓံ သုတ္တံ။

တုရီတိ တယန္တုပကရဏော ဧကော ဒဏ္ဍော, ဝိတဝိတဋ္ဌာနံ ယတ္ထ သံဟရိတ္ဝာတ ဌပေန္တိ။ **ဝေမ**န္တိ တယန္တုပကရဏော ဧကော ဒဏ္ဍော, သုတ္တံ ပဝေသေတ္ဝာတ ယေန အာကောဋေန္တော ဃနဘာဝံ သမ္ပာဒေန္တိ။ **တဿ သဗ္ဗပ္ပယောဂေသု ဒုက္ကဋ**န္တိ တန္တတယဿ ယေ တေ တုရိဝေမသဇ္ဇနာဒိကာ ပယောဂါ, တေသု သဗ္ဗေသု ပယောဂေသု ဘိက္ခုဿ ဒုက္ကဋံ, တဿ တန္တတယဿ ပယောဂေ ပယောဂေ ဘိက္ခုဿ ဒုက္ကဋန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တုရိအာဒီနံ အဘာဝေ တေသံ ကရဏတ္ထံ တသိဖရသုအာဒီနံ မဂ္ဂနနိသာနရုက္ခစ္ဆေဒနာဒိသဗ္ဗပ္ပယောဂေပိ ဧသေဝ နယော။ တန္တူနံ အတ္တနော သန္တကတ္တာ ဝိတဝိတဋ္ဌာနံ ပဋိလဒ္ဓမေဝ ဟောတီတိ အာဟ **''ပဋိလာဘေန နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတီ''**တိ, ဝိကပ္ပနုပဂပစ္ဆိမစီဝရပ္ပမာဏော ဝိတေ နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေနေဝ ဝက္ခတိ ''ဒီဃတော ဝိဒတ္ထိမတ္တေ, တိရိယဉ္စ ဟတ္ထမတ္တေ ဝီတေ နိဿဂ္ဂိယံ ဟာစိတ္တိယ''န္တိ။ ဧတ္ထ စ ''ကာဒံ မေ, ဘန္တေ, စီဝရံ သာမံ သုတ္တံ ဝိညာပေတ္ဝာတ တန္တတယေဟိ တယာပိတံ နိဿဂ္ဂိယ''န္တိ ဣမိနာ နယေန နိဿဇ္ဇနဝိဓာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တေနေဝါတိ ဝိညာပိတတန္တတယေနေဝ။ **ဇဝံ ဣမ ဒုက္ကဋ** န္တိ ဣဓာပိ တန္တတယေနေဝ ဒီဃတော ဝိဒတ္ထိမတ္တေ, တိရိယံ ဟတ္ထမတ္တေ ဝီတေ ဒုက္ကဋန္တိ အတ္ထော။ **အကပ္ပိယသုတ္တမယေ** တိ ဝိညာပိတသုတ္တမယေ။ **ဣတ ရသ္မိ**န္တိ အဝိညတ္တိသုတ္တမယေ ပရိစ္ဆေဒေ။ **တတော စေ ဦနတရာ**တိ ဝုတ္တပ္ပမာဏတော စေ ဦနတရာ, အန္တမသော (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၆၃၆-၆၃၈) အစ္ဆိမဏ္ဍလပ္ပမာဏာပီတိ အဓိပ္ပာယော။ ကပ္ပိယတန္တတယေနပိ အကပ္ပိယသုတ္တံ တယာပေန္တဿ ယထာ ပုဗ္ဗေ နိဿဂ္ဂိယံ, ဧဝမိဓ ဒုက္ကဋံ။ တေနေဝ ကပ္ပိယဉ္စ အကပ္ပိယဉ္စ သုတ္တံ တယာပေန္တဿ သစေ ပစ္ဆိမစီဝရပ္ပမာဏာ တ ဦနကာ တ အကပ္ပိယသုတ္တပရိစ္ဆေဒါ ဟောန္တိ, တေသု ပရိစ္ဆေဒဂဏနာယ ဒုက္ကဋံ။ ကပ္ပိယသုတ္တပရိစ္ဆေဒေသု အနာပတ္တိ။ အထ ဧကန္တရိကေန တ သုတ္တေန, ဒီဃတော တ ကပ္ပိယံ တိရိယံ အကပ္ပိယံ ကတ္ဝာတ ဝီတံ ဟောတိ, ပမာဏယုတ္တေ ပရိစ္ဆေဒေ ပရိစ္ဆေဒေ ဒုက္ကဋံ။

ယဒိ ပန (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၆၃၆-၆၃၈) ဒွေဝ တန္တတယာ ဟောန္တိ ဧကော ကပ္ပိယော ဧကော အကပ္ပိယော, သုတ္တဉ္စ အကပ္ပိယံ, တေ စေ တရေန ဝိနန္တိ, အကပ္ပိယတန္တတယေန ဝီတေ ပမာဏယုတ္တေ ပရိစ္ဆေဒေ ပရိစ္ဆေဒေ ဟာစိတ္တိယံ, ဦနတရေ ဒုက္ကဋံ။ ဣတရေန ဝီတေ ဥဘယတ္ထ ဒုက္ကဋံ။ သစေ ဒွေပိ ဝေမံ ဂဟေတ္ဝာတ ဧကတော ဝိနန္တိ, ပမာဏယုတ္တေ ပရိစ္ဆေဒေ ပရိစ္ဆေဒေ ဟာစိတ္တိယံ။ အထ သုတ္တံ ကပ္ပိယံ, စီဝရဉ္စ ဧကအရဇဒ္ဓာဒီဟိ သပရိစ္ဆေဒံ, အကပ္ပိယတန္တတယေန ဝီတေ ပရိစ္ဆေဒေ ပရိစ္ဆေဒေ ဒုက္ကဋံ, ဣတရေန ဝီတေ အနာပတ္တိ။ သစေ ဒွေပိ ဧကတော ဝိနန္တိ, ပမာဏယုတ္တေ ပရိစ္ဆေဒေ ပရိစ္ဆေဒေ ဒုက္ကဋံ။ အထ သုတ္တမ္ပိ ကပ္ပိယဉ္စ အကပ္ပိယဉ္စ, တေ စေ တရေန ဝိနန္တိ, အကပ္ပိယတန္တတယေန အကပ္ပိယသုတ္တမယေသု ပစ္ဆိမစီဝရပ္ပမာဏေသု ပရိစ္ဆေဒေသု ဝီတေသု ပရိစ္ဆေဒဂဏနာယ ဟာစိတ္တိယံ, ဦနတရေသု ကပ္ပိယသုတ္တမယေသု စ ဒုက္ကဋံ။ ကပ္ပိယတန္တတယေန အကပ္ပိယသုတ္တမယေသု ပမာဏယုတ္တေသု တ ဦနကေသု တ ဒုက္ကဋမေဝ, ကပ္ပိယသုတ္တမယေသု အနာပတ္တိ။

အထ ဧကန္တရိကေန တ သုတ္တေန, ဒီဃတော တ အကပ္ပိယံ တိရိယံ အကပ္ပိယံ ကတ္ဝာတ ဝိနန္တိ, ဥဘောပိ တ တေ ဝေမံ ဂဟေတ္ဝာတ ဧကတော ဝိနန္တိ, အပရိစ္ဆေဒေ စီဝရေ ပမာဏယုတ္တေ ပရိစ္ဆေဒေ ပရိစ္ဆေဒေ ဒုက္ကဋံ, သပရိစ္ဆေဒေ ပရိစ္ဆေဒဝသေန ဒုက္ကဋာနိ။ တေနာဟ **''ဧတေနေဝ ဥပာယေနာ''**တိအာဒိ။

ဧတ္ထ စ တန္တတယော တာဝ အညာတကအပ္ပဝါရိတတော ဝိညတ္တိယာ လဒ္ဓေါ အကပ္ပိယော, သေသော ကပ္ပိယော။ သုတ္တမ္ပိ သာမံ ဝိညာပိတံ အကပ္ပိယံ, သေသံ, ဉာတကာဒိဝသေန ဥပ္ပန္နဉ္စ ကပ္ပိယန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တိကဟာစိတ္တိယ**န္တိ တယာပိတေ တယာပိတသညိဝေမတိကအတယာပိတသညီနံ ဝသေန တီဏိ ဟာစိတ္တိယာနိ။ **စီဝရတ္ထာယ ဝိညာပိတသုတ္တ**န္တိ သာမံ တ အညေန တ စီဝရတ္ထာယ ဝိညာပိတသုတ္တံ ။ ကိဉ္စာပိ ဟာဠိယံ ''သာမံ သုတ္တံ ဝိညာပေတ္ဝာတ''တိ ဝုတ္တံ, တထာပိ ဣမ ''စီဝရတ္ထာယ သာမံ ဝိညာပိတသုတ္တ''န္တိ အဝတ္ဝာတ ကေဝလံ ''စီဝရတ္ထာယ ဝိညာပိတသုတ္တ''န္တိ အဋ္ဌကေသု ဝုတ္တတ္တာ အညေန စီဝရတ္ထာယ ဝိညာပိတသုတ္တမ္ပိ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အကပ္ပိယဝိညတ္တိယာ** တိ ''စီဝရံ မေ, အာဝုသော, တယထာ''တိ ဧဝံဘူတာယ အကပ္ပိယဝိညတ္တိယာ။

သုတ္တဝိညတ္တိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. မဟာပေသကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

စီဝရသာမိကေဟိ ပုဗ္ဗေ အပ္ပဝါရိတော ဟုတွာ တိ ''ကီဒိသေန တေ, ဘန္တေ, စီဝရေန အတ္ထော, ကီဒိသံ တေ စီဝရံ ဝါယာပေမိ, ဝဒ, ဘန္တေ, ယဒိစ္ဆသီ''တိ စီဝရသာမိကေဟိ ပုဗ္ဗေ အဝုတ္တော ဟုတွာ။ ဧတ္ထ စ အာယတာဒီဟိ တီဟိ သုတ္တဝဍ္ဎနာကာရေန သဟ တဝါယနာကာရံ ဒဿေတိ, သုဝီတာဒီဟိ စတူဟိ တဝါယနာကာရမေဝ။ **''ကိဉ္စိမတ္တံ အနုပဒဇ္ဇေယျာမာ''**တိအာဒိ တဿ ကတ္တဗ္ဗာကာရမတ္တဒဿနံ, န ပန အင်္ဂဒဿနံ သုတ္တဝဍ္ဎနဝသေနေဝ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာတိ အာဟ **''န ဘိက္ခုနော ပိဏ္ဍပါတဒါနမတ္တေနာ''** တိအာဒိ။ ဧတ္ထ စ ''ဣဒံ မေ, ဘန္တေ, စီဝရံ ပုဗ္ဗေ အပ္ပဝါရိတေန အညာတကဿ ဂဟပတိကဿ တန္တဝါယေ ဥပသင်္ကမိတွာ စီဝရေ ဝိကပ္ပံ အာပန္နံ နိဿဂ္ဂိယ''န္တိ (ပါရာ. ၆၄၃) ဣမိနာ နယေန နိဿဇ္ဇနဝိဓာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တိကပါစိတ္တိယ** န္တိ အညာတကေ အညာတက သညိဝေမတိကဉာတကသညီနံ ဝသေန တီဏိ ပါစိတ္တိယာနိ။

မဟာပေသကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. အစ္စေကစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ပဝမပဒဿာ တိ ''ဒသာဟာနာဂတ''န္တိ ပဒဿ။ **ပုရိမနယေနေဝါ**တိ အစ္စန္တသံယောဂဝသေနေဝ။ **တာနိ ဒိဝသာနီ**တိ တေသု ဒိဝသေသု။ **အစ္စန္တမေဝါ** တိ နိရန္တရမေဝ, တေသု ဒသာဟေသု ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဒိဝသေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပဝါရဏာမာသဿာ** တိ ပုဗ္ဗကတ္တိကမာသဿ။ သော ဟိ ဣမေ ပဝမပဝါရဏာယောဂတော ''ပဝါရဏာမာသော''တိ ဝုတ္တော။ **ဇုဏှပက္ခပဉ္စမိတော ပဋ္ဌာယာ** တိ သုက္ကပက္ခပဉ္စမိံ အာဒိံ ကတွာ။ **ပဝါရဏာမာသဿ ဇုဏှပက္ခပဉ္စမိတော**တိ တ ပဝါရဏာမာသဿ ပကာသနတော ပုရိမဿ ဇုဏှပက္ခဿ ပဉ္စမိတော ပဋ္ဌာယာတိ အတ္ထော။ ယော ပနေတ္ထ ''ကာမဉ္စေသ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၂.၆၅၀) 'ဒသာဟပရမံ အတိရေကစီဝရံ ဓာရေတဗ္ဗ'န္တိ (ပါရာ. ၄၆၃) ဣမိနာဝ သိဒ္ဓေါ, အဋ္ဌုပ္ပတ္တိဝသေန ပန အပုဗ္ဗံ ဝိယ အတ္ထံ ဒဿေတွာ သိက္ခာပဒံ ဌပိတ''န္တိ ဟဒ္ဓော ဒိသွ သတိ, သော ပမာဒဟဒ္ဓော ''ဒသာဟာနာဂတ''န္တိ ဣမိနာ ဝိရောဓတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကိဉ္စ ''ဇုဏှပက္ခပဉ္စမိတော ပဋ္ဌာယာ''တိ ဝုတ္တတ္တာ အဋ္ဌကထာယေဝ ပုဗ္ဗာပရဝိရောဓောပိ သိယာ။

အစ္စေကစီဝရ န္တိ အစ္စာယိကစီဝရံ ဝုစ္စတိ, သော စ အစ္စာယိကဘာဝေ အာယကဿ ဂမိကာဒိဘာဝေနာတိ ဒဿေတုံ **''ဂမိကဂိလာနဂဗ္ဘိနိအဘိနဝုပ္ပန္နသဒ္ဓါနံ ပုဂ္ဂလာန''** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဂမိကော** နာမ ''သေနာယ ဝါ ဂန္တုကာမော ဟောတိ, ပဝါသံ ဝါ ဂန္တုကာမော ဟောတီ''တိ (ပါရာ. ၆၄၉) ဝုတ္တော။ **အညတရေန ''ဝဿာဝါသိကံ ဒဿာမီ''တိ ဧဝံ အာရောစေတွာ ဒိန္န** န္တိ ဂမိကာဒီနံ အညတရေန ဂမနာဒီဟိ ကာရဏေဟိ အာတုကာမေန ဒူတံ ဝါ ပေသေတွာ, သယံ ဝါ အာဂန္တွာ ''ဝဿာဝါသိကံ ဒဿာမီ''တိ ဧဝံ အာရောစေတွာ ဒိန္နံ စီဝရံ။ ဧတ္ထ စ ''ဣဒံ မေ, ဘန္တေ, အစ္စေကစီဝရံ စီဝရကာလသမယံ အတိက္ကာမိတံ နိဿဂ္ဂိယ''န္တိ (ပါရာ. ၆၄၉) ဣမိနာ နယေန နိဿဇ္ဇနဝိဓာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သေသ န္တိ ''သာဓာရဏပညတ္တိ''တိအာဒိကံ။ အယံ ပန ဝိသေသော – တတ္ထ အတိရေကစီဝရေ အတိရေကစီဝရသညိအာဒိနော ဒသာဟာတိက္ကမော, ဣဓ အစ္စေကစီဝရေ အစ္စေကစီဝရသညိအာဒိနော စီဝရကာလာတိက္ကမော။ တထာ အနစ္စေကစီဝရေ အစ္စေကစီဝရသညိနော, ဝေမတိကဿ စ ဒုက္ကဋံ။ ဇာတိပ္ပမာဏသမ္ပန္နဿ အစ္စေကစီဝရဿ အတ္တနော သန္တကတာ, ဒသာဟာနာဂတာယ ကတ္တိကတေမာသိကပုဏ္ဏမာယ ဥပ္ပန္နဘာဝေါ, အနဓိဋ္ဌိတအဝိကပ္ပိတတာ, စီဝရကာလာတိက္ကမောတိ စတုရင်္ဂဘာဝေါဝ ဧတ္ထ ဝိသေသော။

အစ္စေကစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. သာသင်္ကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဥပသမ္ပဇ္ဇန္တိအာဒီသု ဝိယာ တိ ''ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ''တိ (ဝိဘ. ၅၀၈) ဣမသ္မိ ဝိဘင်္ဂေ ''ဥပသမ္ပဇ္ဇာ''တိ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗေ ''ဥပသမ္ပဇ္ဇ''န္တိ ဥဒ္ဓဋံ။ တဒိဟ နိဒဿနံ ကတံ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန ပန ''အနာပုစ္ဆံ ဝါ ဂစ္ဆေယျာ''တိအာဒီနံ (ပာစိ. ၁၁၁, ၁၁၅) သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဥပဂန္တွာ** တိ ဥပသဒ္ဒဿတ္ထမာဟ။ **ဝသိတွာ**တိ အက္ခရတ္ထံ ဝသိတွာ။ ''ယေန ယဿ ဟိ သမ္ဗန္ဓော, ဒူရဋ္ဌမ္ပိ စ တဿ တ''န္တိ ဝစနတော **''ဣမဿ။ပေ။ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော''**တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဣမဿာ** တိ ''ဥပဝဿ''န္တိ ပဒဿ။ ဝိနယပရိယာယေန အရညလက္ခဏံ အဒိန္နာဒာနပာရာဇိကေ အာဂတံ။ တတ္ထ ဟိ ''ကမာ တ အရညာ တ''တိ အနဝသေသတော အဝဟာရဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟေန တဒုဘယံ အသင်္ကရတော ဒဿေတုံ ''ဌပေတွာ ကမဉ္စ''တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကမူပစာရော ဟိ လောကေ ကမသင်္ခမေဝ ဂစ္ဆတီတိ။ ဣဓ ပန သုတ္တန္တပရိယာယေန ''ပဉ္စဓနုသတိကံ ပစ္ဆိမ''န္တိ (ပာရာ. ၆၅၄) အာဂတံ အာရညကံ ဘိက္ခုံ သန္ဓာယ။ န ဟိ သော ဝိနယပရိယာယိကေ အရညေ ဝသန္တော ''အာရညကော ပန္တသေနာသနော''တိ (မ. နိ. ၁.၆၁) သုတ္တေ ဝုတ္တော, တသ္မာ တတ္ထ အာဂတမေဝ လက္ခဏံ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ ဒဿေန္တော ''သဗ္ဗပစ္ဆိမာနိ အာရောပိတေန အာစရိယဓနုနာ''တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **''အာစရိယဓနု** နာမ ပကတိဟတ္ထေန နဝဝိဒတ္ထိပမာဏံ။ ဇိယာယ ပန အာရောပိတာယ စတုဟတ္ထပမာဏ''န္တိ ဝဒန္တိ။ **ကမဿာ** တိ ပရိက္ခိတ္တဿ ကမဿ။ **ဣန္ဒခီလတော** တိ ဥမ္မာရတော။ **ပရိက္ခေပာရဟဋ္ဌာနတော** တိ ပရိယန္တေ ဌိတဃရဿ ဥပစာရေ ဌိတဿ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ ပဌမလေဍ္ဍုပါတတော။ ကိတ္တကေန မဂ္ဂေန မိနိတဗ္ဗန္တိ အာဟ **''သစေ''**တိအာဒိ။ **မဇ္ဈိမဋ္ဌကထာယံ** ပန ''ဝိဟာရဿာပိ ကမဿ ဝိယ ဥပစာရံ နီဟရိတွာ ဥဘိန္နံ လေဍ္ဍုပါတာနံ အန္တရာ မိနိတဗ္ဗ''န္တိ ဝုတ္တံ။ **စောရာနံ နိဝိဋ္ဌောကာသာဒိဒဿနေနာ**တိ အာရာမေ, အာရာမူပစာရေ စ စောရာနံ နိဝိဋ္ဌောကာသာဒိဒဿနေန ကာရဏေန။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန ဘုတ္တောကာသဋ္ဌိတောကာသနိသိန္နောကာသနိပန္နောကာသာနံ ဂဟဏံ။ **စောရေဟိ မနုဿာနံ ဟတဝိလုတ္တာကောဋ္ဋိတဘာဝဒဿနေနာ**တိ အာရာမေ, အာရာမူပစာရေ စ ဟတဝိလုတ္တာကောဋ္ဋိတဘာဝဒဿနေနတော။

အန္တရဃရေ နိက္ခိပေယျာ တိ အန္တရေ အန္တရေ ဃရာနိ ဧတ္ထ, ဧတဿာတိ ဝါ **အန္တရဃရံ,** ကမော, တသ္မိံ ဌပေယျာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **''အာရညကဿာ''** တိအာဒိ။ **တဉ္စာ** တိ နိက္ခိပနဉ္စ။ **''မဟာပစ္စရိယံ ပစ္စရိတော ဟောတီ''**တိ ဣဒံ ဝဿန္တေဒံ အကတွာ ဝုဋ္ဌဘာဝံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ, န ပန ပစ္စရိယာယ အင်္ဂဘာဝံ။ တေနေဝ ဟိ ဗုတ္တိရေကံ ဒဿေန္တေန **သမန္တပါသာဒိကာယံ** (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၂.၆၅၃-၆၅၄) ဝုတ္တံ ''သစေ ပစ္ဆိမိကာယ တ ဥပဂတော ဟောတိ ဆဋ္ဌိဝဿော တ, နိက္ခိပိတုံ န လဗ္ဘတီ''တိ။ ကတ္တိကမာသော နာမ ပုဗ္ဗကတ္တိကမာသဿ ကာဠပက္ခဟဋ္ဌိပဒတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အပရကတ္တိကပုဏ္ဏမာ, တာဝ ဧကူနတိံသ ရတ္တိန္ဒိဝံ။ **ဧဝ**-သဒ္ဒေန ကတ္တိကမာသတော ပရံ န လဗ္ဘတီတိ ဒဿေတိ။ ဦနပ္ပမာဏေ တာဝ အရညလက္ခဏာယောဂတော န လဗ္ဘတု, ကသ္မာ ကဝုတတော အတိရေကပ္ပမာဏေ န လဗ္ဘတီတိ အာဟ **''ယတ္ထ ဟီ''**တိအာဒိ။ နိမန္တိတော ပန အဒ္ဓယောဇနမ္ပိ ယောဇနမ္ပိ ဂန္တွာ ဝသိတုံ ပစ္စေတိ, ဣဒမပ္ပမာဏံ။ **သာသင်္ကသပ္ပဋိဘယမေဝ ဟောတီ** တိ သာသင်္ကဉ္စေဝ သပ္ပဋိဘယဉ္စ ဟောတိ။ **ဧဝ**-သဒ္ဒေန အနာသင်္ကအပ္ပဋိဘယေဟိ အင်္ဂယုတ္တေပိ သေနာသနေ ဝသန္တော နိက္ခိပိတုံ န လဗ္ဘတီတိ ဒဿေတိ။ ဧတ္တာဝတာ ပုရိမိကာယ ဥပဂန္တွာ အက္ခရတ္ထံ ကတွာ ဝုဋ္ဌဝဿော ယံ ကမံ ဂေစရကမံ ကတွာ ပဉ္စဓနုသတိကပစ္ဆိမေ အာရညကသေနာသနေ ဝိဟရတိ, တသ္မိံ ကမေ စီဝရံ ဌပေတွာ သကလကတ္တိကမာသံ တသ္မိံယေဝ သေနာသနေ တေန စီဝရေန ဝိနာ ဝတ္ထုံ အနုဇာနိတွာ ဣဒာနိ ဝိဟာရတော အညတ္ထ ဝသန္တဿ ဆာရတ္တံ ဝိပ္ပဝါသံ အနုဇာနန္တော **''သိယာ စ တဿ ဘိက္ခုနော''** တိအာဒိမာဟ။ အသမာဒာနစာရဥဟိ အတ္ထတကထိနာ ဧဝ လဘန္တိ, နေတရေတိ ဧတ္ထ ဣဒမ္ပိ ကာရဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တတ္ထ **ဆာရတ္တပရမံ တေန ဘိက္ခုနာ တေန စီဝရေန ဝိပ္ပဝသိတဗ္ဗ** န္တိ ယော ဘိက္ခု ဝိဟာရေ ဝသန္တော တတော အညတ္ထ ဂမနကိစ္စေ သတိ အန္တရဃရေ စီဝရံ နိက္ခိပတိ, တေန ဘိက္ခုနာ တေန စီဝရေန ဆာရတ္တပရမံ ဝိပ္ပဝသိတဗ္ဗံ, ဆ ရတ္တိယော တမ္ပိ ဝိဟာရာ အညတ္ထ ဝသိတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝုတ္တဉ္စဟိ ဘာဒန္တေန **ဗုဒ္ဓဒတ္တာစရိယေန** –

> ''ယံ ကမံ ဂေစရံ ကတွာ, ဘိက္ခု အာရညကေ ဝသေ။
> တသ္မိံ ကမေ ဌပေတုံ တံ, မာသမေကံ တု ဝဋ္ဋတိ။
>
> ''အညတ္ထေဝ ဝသန္တဿ, ဆာရတ္တပရမံ မတံ။
> အယမဿ အဓိပ္ပာယော၊ ပဋိစ္ဆန္နော ပကာသိတော''တိ။

တေနေတဟ **“တတော စေ ဥတ္တရိ ဝိပ္ပဝသေယျာတိ ဆာရတ္တတော ဥတ္တရိ တသ္မိံ သေနာသနေ သတ္တမံ အရုဏံ ဥဋ္ဌာပေယျာ”**တိအာဒိ။ **တထာ အသက္ကောန္တေနာ** တိ ဂတဋ္ဌာနဿ ဒူရတာယ သေနာသနံ အာဂန္တွာ သတ္တမံ အရုဏံ ဥဋ္ဌာပေတုံ အသက္ကောန္တေန။ ဧဝမ္ပိ အသက္ကောန္တေန တတ္ထေဝ ဌိတေန ပစ္စုဒ္ဓရိတဗ္ဗံ “အတိရေကစီဝရဋ္ဌာနေ ဌဿတီ”တိ။ **ဝသိတ္ဗတ**တိ အရုဏံ ဥဋ္ဌာပေတ္ဗတ။ ဘိက္ခုသမ္မုတိ ဥဒ္ဒေသိတသိက္ခာပဒေ ဝုတ္တာဝ။

သေသန္တိ “အညတြ ဘိက္ခုသမ္မုတိယာတိ အယမေတ္ထ အနုပညတ္တီ”တိအာဒိကံ။ တတ္ထ ဟိ အင်္ဂေသု ယံ ရတ္တိဝိပ္ပဝသေသော စတုတ္ထမင်္ဂံ, တံ ဣဓ ဆာရတ္တတော ဥတ္တရိ ဝိပ္ပဝသော ဟောတီတိ အယမေဝ ဝိသေသော။

သာသင်္ကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ပရိဏတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

နနု စာယံ သင်္ဃဿ ပရိဏတော, န ပရိစ္စတ္တော, အထ ကထံ သင်္ဃသန္တကော ဟောတီတိ အာဟ **“သော ဟီ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **သော**တိ လာဘော။ **ဧကေန ပရိယာယေန**ာတိ ပရိဏတဘာဝသင်္ခာတေန ဧကေန ပရိယာယေန။ **“လဘိတဗ္ဗ”** န္တိ ဣမိနာ **လာဘာ**သဒ္ဒဿ ကမ္မသာဓနမာဟ။ **စီဝရာဒိဝတ္ထု**န္တိ စီဝရပိဏ္ဍပာတသေနာသနဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ အန္တမသော စုဏ္ဏပိဏ္ဍမ္ပိ ဒန္တကဋ္ဌမ္ပိ ဒသိကသုတ္တမ္ပိ။ **ပရိဏတ**န္တိ သင်္ဃဿ နိန္နံ သင်္ဃဿ ပောဏံ သင်္ဃဿ ပဗ္ဘာရံ ဟုတွာ ဌိတန္တိ အတ္ထော။ ယေန ပန ကာရဏေန သော ပရိဏတော ဟောတိ, တံ ဒဿေတုံ တဿ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ဒဿာမ ကရိဿာမာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အတ္တနော ပရိဏာမေန္တဿ**ာတိ “ဣဒံ မယှံ ဒေဟီ”တိ သင်္ဃဿ ပရိဏတဘာဝံ ဉတွာ အတ္တနော ပရိဏာမေတွာ ဂဏှန္တဿ။ **ပယောဂေ**တိ ပရိဏာမနပ္ပယောဂေ။ တတ္ထ စ “ဣဒံ မေ, ဘန္တေ, ဇာနံ သင်္ဃိကံ လာဘံ ပရိဏတံ အတ္တနော ပရိဏာမိကံ နိဿဂ္ဂိယ”န္တိ ဣမိနာ နယေန နိဿဇ္ဇနဝိဓာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သင်္ဃစေတိယပုဂ္ဂလေသူ တိ ဧတ္ထ စ အန္တမသော သုနခံ ဥပာဒါယ ယော ကောစိ သတ္တော “ပုဂ္ဂလော”တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အညသင်္ဃာဒီန** န္တိ အညသင်္ဃစေတိယပုဂ္ဂလာနံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – “သင်္ဃဿ ပရိဏတံ အညဿ သင်္ဃဿ တ စေတိယဿ တ ပုဂ္ဂလဿ တ, စေတိယဿ ပရိဏတံ အညဿ စေတိယဿ တ သင်္ဃဿ တ ပုဂ္ဂလဿ တ, ပုဂ္ဂလဿ ပရိဏတံ အညဿ ပုဂ္ဂလဿ တ သင်္ဃဿ တ စေတိယဿ တ ပရိဏာမေန္တဿ ဒုက္ကဋ”န္တိ။

ဣဒာနိ အနာပတ္တိံ ဒဿေတုံ **“အပရိဏတသညိနော”**တိအာဒိမာဟ။ ပရိဏတေ, အပရိဏတေ စ အပရိဏတသညိနော စာတိ သမ္ဗန္ဓော, ပရိဏတေ, အပရိဏတေ စာတိ ဥဘယတ္ထာပိ အနာပတ္တီတိ အတ္ထော။ ဝုတ္တဉှေတံ “ပရိဏတေ အပရိဏတသညီ အတ္တနော ပရိဏာမေတိ, အနာပတ္တိ။ အပရိဏတေ အပရိဏတသညီ အနာပတ္တီ”တိ (ပာရာ. ၆၆၀)။ **ဒေယျဓမ္မော** တိ စတ္တာရော ပစ္စယာ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန “ပဋိသင်္ခာရံ တ လဘေယျ, စိရဋ္ဌိတိကော တ အဿ, ယတ္ထ တ ပန တုမှာကံ စိတ္တံ ပသီဒတိ, တတ္ထ ဒေထာ”တိ (ပာရာ. ၆၆၁) ဝစနာနံ ဂဟဏံ။ သစေ ပန အယကာ “မယံ သင်္ဃဘတ္တံ ကတ္တုကာမာ, စေတိယပူဇံ ကတ္တုကာမာ, ဧကဿ ဘိက္ခုနော ပရိက္ခာရံ အတုကာမာ, တုမှာကံ ရုစိယာ ဒဿာမ။ ဘဏထ, ကတ္ထ ဒေမာ”တိ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၂.၆၆၀) ဝဒန္တိ, ဧဝံ ဝုတ္တေ တေန ဘိက္ခုနာ “ယတ္ထ ဣစ္ဆထ, တတ္ထ ဒေထာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗာ။

ပရိဏတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပတ္တဝဂ္ဂေါ တတိယော။

ဣတိ ကင်္ခာဝိတရဏိယာ ပာတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ

ဝိနယတ္ထမဉ္ဇူသာယံ လီနတ္ထပ္ပကာသနိယံ

နိဿဂ္ဂိယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဟင္ဒိုဒေသနီယကဏ္ဍံ

၁. ပဌမဟင္ဒိုဒေသနီယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အန္တရဃရံ ပဝိဋ္ဌာယာ တိ ရထိကံ ဗျူဟံ သိင်္ဃာဋကံ ဃရံ ပဝိဋ္ဌာယ။ **အသပ္ပာယ** န္တိ သဂ္ဂမောက္ခာနံ အဟိတံ အနနုကူလံ။ ဘိက္ခုနိယာ အန္တရဃရေ ဌတွာ ဒဒမာနာယ ဝသေနေတ္ထ အာပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, ဘိက္ခုဿ ဌိတဋ္ဌာနံ ပန အပ္ပမာဏံ။ တေနာဟ **"အန္တရဃရံ ပဝိဋ္ဌာယာတိ ဝစနတော"** တိအာဒိ။ **အန္တရာရာမာဒီသူ** တိ အန္တရာရာမဘိက္ခုနုပဿယတိတ္ထိယသေယျာပဋိက္កមနေသု။ **ရထိယာဗျူဟသိင်္ဃာဋကဃရာန** န္တိ ဧတ္ထ **ရထိယာ**တိ ရစ္ဆာ။ **ဗျူဟ** န္တိ အနိဗ္ဗိဇ္ဈိတွာ ဌိတာ ဂတပစ္စာဂတရစ္ဆာ။ **သိင်္ဃာဋက** န္တိ စတုက္ကောဏံ ဝာ တိကောဏံ ဝာ မဂ္ဂသမောဓာနဋ္ဌာနံ။ **ဃရ**န္တိ ကုလဃရံ။ ယထာ စ ရထိယာဒီသု ဌတွာ ဒဒမာနာယ ဂဏှတော အာပတ္တိ, ဧဝံ ဟတ္ထိသာလာဒီသုပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

"ယာမကာလိကာဒီသု ပဋိဂ္ဂဟဏေပိ အဇ္ဈောဟရဏေပိ ဒုက္ကဋ" န္တိ ဣဒံ အာမိသေန အသမ္ဘိန္နံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, သမ္ဘိန္နေ ပန ဧကရသေ ဟင္ဒိုဒေသနီယမေဝ။ **ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာယာ** တိ ဘိက္ခုနီနံ သန္တိကေ ဥပသမ္ပန္နာယ, ဘိက္ခူနံ သန္တိကေ ဥပသမ္ပန္နာယ ပန ယထာဝတ္ထုကမေဝ။

ဉာတိကာယ ဝာ အပေက္ခိယာ တိ သယံ အဒတွာ ယာယ ကာယစိ ဉာတိကာယ အပေက္ခိယာ, အညာတိကာယာတိ အတ္ထော။ **ဥပနိက္ခိပိတွာ ဝာ ဒဒမာနာယာ** တိ ဘူမိယံ ဌပေတွာ "ဣဒံ, အယျ, တုမှာကံ ဒမ္မိ"တိ ဒဒမာနာယ။ ဧဝံ ဒိန္နံ "သာဓု, ဘဂိနီ"တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ တာယ ဧဝ ဝာ ဘိက္ခုနိယာ, အညေန ဝာ ကေနစိ ပဋိဂ္ဂဟာပေတွာ ဣဒံ ဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ။

ပဌမဟင္ဒိုဒေသနီယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဒုတိယဟင္ဒိုဒေသနီယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ယော စ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဘုဉ္ဇတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အတ္တနော ဝာ ဘတ္တံ အပေက္ခိယာ** တိ ဧတ္ထ သစေပိ အတ္တနော ဘတ္တံ ဒေတိ, ဣမိနာ သိက္ခာပဒေန အနာပတ္တိယေဝ, ပုရိမသိက္ခာပဒေန အာပတ္တိ။ **အညေသံ ဝာ ဘတ္တံ ဒေန္တိယာ** တိ ဧတ္ထ ပန သစေ အပေယျ, ဣမိနာ သိက္ခာပဒေန အာပတ္တိ ဘဝေယျ, ဒေန္တိယာ ပန နေဝ ဣမိနာ, န ပုရိမေန အာပတ္တိ။

ဒုတိယဟင္ဒိုဒေသနီယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. တတိယဟင္ဒိုဒေသနီယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

လဒ္ဓသေက္ခသမ္မုတိကာနီ တိ ဥတ္တိဒုတိယေန ကမ္မေန လဒ္ဓသေက္ခသမ္မုတိကာနိ။ ယဉှိ ကုလံ သဒ္ဓာယ ဝဍ္ဎတိ, ဘောဂေန ဟာယတိ, ဧဝရူပဿ ကုလဿ ဉတ္တိဒုတိယေန ကမ္မေန သေက္ခသမ္မုတိ ဒေန္တိ, တံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။

ဃရတော နီဟရိတွာတိ ဃရတော အာသနသာလံ ဝာ ဝိဟာရံ ဝာ အာနေတွာ။ တေနာဟ **"အာသနသာလာဒီသု ဝာ"**တိ။ ဣမဿ "ဒေန္တိ"တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ **ဒွာရမူလေ ဝာ ဌပိတံ ဒေန္တိ** တိ ဒွာရမူလေ ဌပိတံ ပစ္ဆာ သမ္ပတ္တဿ ဒေန္တိ။ ဘိက္ခုံ ပန ဒိသွာ အန္တောဂေဟတော နီဟရိတွာ ဒိယျမာနံ န ဝဋ္ဋတိ။ **နိစ္စဘတ္တကေ** တိ နိစ္စံ အာတဗ္ဗဘတ္တကေ။ **သလာကဘတ္တေ** တိ ရက္ခာသာရမယာယ သလာကာယ ဝာ ဝေဠုဝိလီဝတာလပဏ္ဏာဒိမယာယ ပဋ္ဋိကာယ ဝာ "အသုကဿ နာမ သလာကဘတ္တ"န္တိ ဧဝံ အက္ခရာနိ ဥပနိဗန္ဓိတွာ ကဟာပေတွာ အာတဗ္ဗဘတ္တေ။ **ပက္ခိကေ**တိ ဧကသ္မိံ ပက္ခေ ဧကဒိဝသေ အာတဗ္ဗဘတ္တေ။ **ဥပောသထိကေ**တိ ဥပောသထေ အာတဗ္ဗဘတ္တေ။ **ပာဋိပဒိကေ**တိ ပာဋိပဒဒိဝသေ အာတဗ္ဗဘတ္တေ။

၄. စတုတ္ထပာဋိဒေသနီယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

တဿ ပရိတ္တံ ကတွာ, အညံ စ တေန သဒ္ဓိံ ဗဟုကမ္ပိ တိ ယာဂုယာ ပဋိသံဝိဒိတံ ကတွာ "ကိံ သုဒ္ဓာယ ယာဂုယာ ဒိန္နာယ, ပူဝဘတ္တာဒီနိပိ ဧတိဿာ ယာဂုယာ ပရိတ္တံ ကတွာ, ဒဿာမာ"တိအာဒိနာ တဿ ခါဒနီယဿ စ ဘောဇနီယဿ စ ပရိတ္တံ ကတွာ, အညံ စ ယံ ကိဉ္စိ တေန သဒ္ဓိံ ဗဟုကမ္ပိ အာဟရီယတု။ **ခါဒနီယန္တိ** နိဒ္ဒေသနမတ္တံ "ဘောဇနီယံ စ"တိပိ ဉာတဗ္ဗတ္တာ။ **တေန သဒ္ဓိံ အာဟရန္တူ** တိ တေန သဒ္ဓိံ အတ္တနော ဒေယျဓမ္မံ အာဟရန္တု။ "ယာဂုယာ ပဋိသံဝိဒိတံ ကတွာ ပူဝံ စ ဘတ္တံ စ အာဟရန္တိ, ဧတမ္ပိ ဝဋ္ဋတီ"တိ (ပာစိ. အဋ္ဌ. ၅၇၃) **ကုရုန္ဒိယံ** ဝုတ္တံ။

ပဋိသံဝိဒိတဂိလာနာဝသေသကံ စ တိ ပဋိသံဝိဒိတဿ ဂိလာနဿ စ **ပဋိသံဝိဒိတဂိလာနာ,** တေသံ အဝသေသကံ, ပဋိသံဝိဒိတဿ စ ဂိလာနဿ စ သေသကန္တိ အတ္ထော။ ဧကဿတ္ထာယ ပဋိသံဝိဒိတံ ကတွာ အာဟဋံ, တဿ သေသကံ အညဿာပိ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ စတုန္နံ စ ပဉ္စန္နံ စ ပဋိသံဝိဒိတံ ကတွာ ဗဟုံ အာဟဋံ ဟောတိ, အညေသမ္ပိ အတ္ထံ ဂဏ္ဍနိံ, ဧတမ္ပိ ပဋိသံဝိဒိတသေသကမေဝ, သဗ္ဗေသမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ။ အထ အဓိကမေဝ ဟောတိ, သန္နိဓိံ မောစေတွာ ဌပိတံ ဒုတိယဒိဝသေပိ ဝဋ္ဋတိ။ ဂိလာနဿာဟဋာဝသေသေပိ ဧသေဝ နယော။ ယံ ပန အပ္ပဋိသံဝိဒိတမေဝ ကတွာ အာဘတံ, တံ ဗဟိအာရာမံ ပေသေတွာ ပဋိသံဝိဒိတံ ကာရေတွာ အာဟရာပေတဗ္ဗံ, ဘိက္ခုဟိ ဝါ ဂန္တွာ အန္တရာမဂ္ဂေ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ယမ္ပိ ဝိဟာရမဇ္ဈေန ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဝနစရကာဒယော ဝါ ဝနတော အာဟရိတွာ ဒေန္တိ, ပုရိမနယေနေဝ ပဋိသံဝိဒိတံ ကာရေတဗ္ဗံ။ ကတ္ထစိ ပန ဟေတ္ထကေသု "ပဋိသံဝိဒိတံ ကတွာ အာဟဋံ စ ဂိလာနာဝသေသကံ စ"တိ ပာဌော ဒိဿတိ, သော န ဂဟေတဗ္ဗော။ **တတ္ထဇာတကမေဝ စ** တိ အာရာမေ ဇာတကမေဝ။ **မူလဖလာဒိန္တိ** မူလဖလတစပတ္တာဒိံ အညေန ကပ္ပိယံ ကတွာ ဒိန္နံ ပရိဘုဉ္ဇတော အနာပတ္တိ။ သစေ ပန တံ ကမံ ဟရိတွာ ပစိတွာ အာဟရန္တိ, န ဝဋ္ဋတိ။ ပဋိသံဝိဒိတံ ကာရေတဗ္ဗံ။

စတုတ္ထပာဋိဒေသနီယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ ကင်္ခါဝိတရဏိယာ ပာတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ

ဝိနယတ္ထမဉ္ဇူသာယံ လီနတ္ထပ္ပကာသနိယံ

ပာဋိဒေသနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သေခိယကဏ္ဍံ

၁. ပရိမဏ္ဍလသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“အန္တရဃရေ”တိ ဝိသေသေတွာ န ဝုတ္တတ္တာ **“အာရာမေပိ အန္တရဃရေပိ သဗ္ဗတ္ထာ”** တိ ဝုတ္တံ။ **အာရာမေပီ**တိ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနာဒိကာလံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ယထာ “တတ္ရိမေ စတ္တာရော ပါရာဇိကာ ဓမ္မာ ဥဒ္ဒေသံ အာဂစ္ဆန္တီ”တိအာဒိနာ တတ္ထ တတ္ထ ပရိစ္ဆေဒော ကတော, ဧဝမေတ္ထာပိ “တတ္ရိမေ ပဉ္စသတ္တတိ သေခိယာ ဓမ္မာ ဥဒ္ဒေသံ အာဂစ္ဆန္တီ”တိ ကသ္မာ ပရိစ္ဆေဒော န ကတောတိ အာဟ **“ဧတ္ထ စာ”** တိအာဒိ။ **ဝတ္တက္ခန္ဓကေ ဝုတ္တဝတ္တာနိပီ**တိ အာဂန္တုကာဝါသိကဂမိကာနုမောဒနဘတ္တဂ္ဂပိဏ္ဍစာရိကာရညသေနာသနဇန္တာဃရဝစ္စကုဋိဥပဇ္ဈာစရိယသဒ္ဓိဝိဟာရိကအန္တေဝါသိကဝတ္တာနိ။ ဣဒဉ္စ နိဒဿနမတ္တံ အညေသမ္ပိ ခန္ဓကဝတ္တာနံ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂဟဿ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ။ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – သေခိယဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ **ဝတ္တက္ခန္ဓကာ** ဒီသု (စူဠဝ. ၃၅၆ အာဒယော) အာဂတဝတ္တာဒီနမ္ပိ ဂဟဏံ။ တေပိ ဟိ သိက္ခိတဗ္ဗတ္တေန **“သေခိယာ”**တိ ဝုစ္စန္တိ။ တသ္မာ မာတိကာယံ ပါရာဇိကာဒီနံ ဝိယ သေခိယာနံ ပရိစ္ဆေဒော န ကတောတိ။ န ကေဝလံ **ဝတ္တက္ခန္ဓကာ** ဒီသု (စူဠဝ. ၃၅၆ အာဒယော) အာဂတဝတ္တာဒီနံ ဂဟဏတ္ထမေဝာတိ အာဟ **“စာရိတ္တဝိနယဒဿနတ္ထဉ္စာ”** တိ။ ဧတ္ထာပိ **ပရိစ္ဆေဒော န ကတော**တိ အာနေတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ မာတိကာယ “ဒုက္ကဋ”န္တိ အဝုတ္တေ ကထံ ပနေတ္ထ ဒုက္ကဋန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ အာဟ **“ယော ပနာ”**တိအာဒိ။

အဋ္ဌင်္ဂုလမတ္တန္တိ ပကတင်္ဂုလေန အဋ္ဌင်္ဂုလမတ္တံ။ ယော ပန သုက္ခဇင်္ဃော ဝါ မဟာပိဏ္ဍိကမံသော ဝါ ဟောတိ, တဿ သာရုပ္ပတ္တာယ အဋ္ဌင်္ဂုလာဓိကမ္ပိ ဩတာရေတွာ နိဝါသေတုံ ဝဋ္ဋတိ။

ဟသန္တန္တိ ဟသဿ အန္တံ, ဒသာမူလန္တိ အတ္ထော။

အပရိမဏ္ဍလံ နိဝါသေန္တဿာတိ “ပုရတော ဝါ ပစ္ဆတော ဝါ ဩလမ္ဗေတွာ နိဝါသေန္တဿာ”တိ ဧဝံ **အသဉ္စိစ္စ**။ ကိဉ္စာပိ ပရိမဏ္ဍလံ နိဝါသေတုံ အဇာနန္တဿ အနာပတ္တိ, တထာပိ နိဝါသနဝတ္တံ သာဓုကံ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗမေဝ။ သဉ္စိစ္စ အနုဂ္ဂဏှတော ဟိ အနာဒရိယံ သိယာတိ အာဟ **“အပိစ နိဝါသနဝတ္တံ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗ”** န္တိ။

ပရိမဏ္ဍလသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဒုတိယပရိမဏ္ဍလသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ပဋိက္ခိတ္တံ ဂိဟိပါရုတန္တိ ခုဒ္ဒကဝတ္ထုခန္ဓကေ ပဋိက္ခိတ္တံ ဂိဟိပါရုတံ။ တတ္ထ “န, ဘိက္ခဝေ”တိအာဒိနာ (စူဠဝ. ၂၈၀-၂၈၁) သင်္ခေပေန ဝုတ္တမတ္ထမေဝ ဝိတ္ထာရေတွာ ဒဿေတုံ **“တတ္ထာ”** တိအာဒိမာဟ။ ယံ ကိဉ္စိ အညထာ ပါရုတန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ သေတပဋပါရုတာဒိ ဂိဟိပါရုတံ နာမ, တသ္မာ။ **သေတပဋာ**တိ ဧတဿေဝ ဝိဝရဏံ။ **အမုပါလကနိဂဏ္ဌာ** တိ အမုံ ပါလေန္တီတိ **အမုပါလကာ,** အမုပါလကာ စ တေ နိဂဏ္ဌာ စာတိ **အဍ္ဎပါလကနိဂဏ္ဌာ**။ တေ ဟိ ဥပရိ ဧကမေဝ သေတဝတ္ထံ ဥပကစ္ဆကေ ပဝေသေတွာ ပရိဒဟန္တိ, ဟေဋ္ဌာ နဂ္ဂပိ အမုမေဝ ပါလေန္တိ။ **ပရိဗ္ဗာဇကာ** တိ ဂိဟိဗန္ဓနံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇ္ဇုပဂတာ။ **ဥရံ ဝိဝရိတွာ**တိ ဟဒယမဇ္ဈံ ဝိဝရိတွာ။ **အက္ခိတာရကာမတ္တ**န္တိ အက္ခိမတ္တံ။ **အာရာမေ ဝါ**တိ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနာဒိကာလံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **အန္တရဃရေ ဝါ** တိ အန္တရေ ဃရာနိ ဧတ္ထ, ဧတဿာတိ ဝါ **“အန္တရဃရ”** န္တိ လဒ္ဓနာမေ ဂါမေ။

ဒုတိယပရိမဏ္ဍလသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃-၄. သုပ္ပဋိစ္ဆန္နသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သုဋ္ဌု ပဋိစ္ဆန္နော တိ ဇတ္တုမ္ပိ ဥရမ္ပိ အဝိဝရိတွာ ပဋိစ္ဆာဒေတဗ္ဗဋ္ဌာနေ ပဋိစ္ဆာဒနေန ပဋိစ္ဆန္နော, န သီသပါရုတော။ တေနာဟ **“ဂဏ္ဌိကံ ပဋိမုဉ္စိတွာ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဂဏ္ဌိကံ ပဋိမုဉ္စိတွာ** တိ ဂဏ္ဌိကံ ပါသကေ ပဋိမုဉ္စ

စိတ္တံ။ **အန္တရာယေ တ** တိ ကေစရကမေ။ ကေဒိဝသမ္ပိ တသ္မုပဂတဿ သန္တိကံ ယထာသုခံ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတိ, ကော ပန တဒေ စတုပ္ပဋ္ဌာဟံ တသမဓိဋ္ဌာယ ဝသိတဘိက္ခုနံ သန္တိကန္တိ ဂဏ္ဌိပဒေ လိခိတံ။

တသ္မုပဂတဿာ တိ ရတ္တိတသတ္တာယ ဥပဂတဿ ရတ္တိဘာဂေ တ ဒိဝသဘာဂေ တ ကာယံ ဝိဝရိတ္တံ နိသီဒ တော အနာပတ္တိ။

သုပ္ပဋ္ဌိဇ္ဈန္နသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅-၆. သုသံဝုတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သုသံဝုတောတိ သုသံယတော။ ယထာ ပနေတ္ထ သုသံဝုတော နာမ ဟောတိ, တံ ဒဿေတုံ **"ဟတ္ထံ တ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

သုသံဝုတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇-၈. ဩက္ခိတ္တစက္ခုသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ကိတ္တကေန ပန ဩက္ခိတ္တစက္ခု ဟောတီတိ အာဟ **"ယုဂမတ္တံ ဘူမိဘာဂံ ပေက္ခမာနော"** တိ။ ယုဂယုတ္တ ကော ဟိ ဒန္တော အာဇာနေယျော ယုဂမတ္တံ ပေက္ခတိ, ပုရတော စတုဟတ္ထပ္ပမာဏံ ဘူမိဘာဂံ, ဣမိနာပိ တွေကံ ပေက္ခန္တေန ဂန္တဗ္ဗံ။ ယော အနာဒရိယံ ပဋိစ္စ တံ တံ ဒိသာဘာဂံ ဟသာဒံ ကူဋာဂာရံ ဝီထိံ ဩလောကေန္တော ဂစ္ဆ တိ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿ။ **ဟတ္ထိအဿာဒိပရိဿယာဘာဝ** န္တိ ပရိဿယနဋ္ဌေန, အဘိဘဝနဋ္ဌေန, ဝိဟေဌန ဋ္ဌေန တ **ပရိဿယော,** ဟတ္ထိအဿာဒိယေဝ ပရိဿယော **ဟတ္ထိအဿာဒိပရိဿယော,** တဿာဘာဝံ, ဟ တ္ထိအဿာဒိ ဥပဒ္ဒဝာဘာဝန္တိ အတ္ထော။ ''ယထာ စ ကေသ္မိံ ဌာနေ ဌတွာ, ဝေ ဂစ္ဆန္တောပိ ပရိဿယာဘာဝံ ဩလောကေတုံ လဘတိယေဝ, တထာ ကမေ ပူဇ''န္တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ပါစိတ္တိယ ၃.၅၈၂) ဝဒန္တိ။

ဩက္ခိတ္တစက္ခုသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉-၁၀. ဥက္ခိတ္တကာယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အန္တောဣန္ဒခီလတော ပဋ္ဌာယာ တိ ပရိက္ခိတ္တဿ ကမဿ အန္တောဥမ္မာရတော ပဋ္ဌာယ, အပရိက္ခိတ္တ တဿ ပန ဒုတိယလေဍ္ဍုပာတတော ပဋ္ဌာယ န ဧဝံ ဂန္တဗ္ဗံ။

ဥက္ခိတ္တကာယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁-၁၂. ဥဇ္ဇဂ္ဃိကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဟသနီယသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိ န္တိ နိမိတ္တတ္ထေ ဘုမ္မံ, ဟသိတဗ္ဗဝတ္ထုကာရဏာတိ အတ္ထော။

ဥဇ္ဇဂ္ဃိကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၃-၁၄. ဥစ္စသဒ္ဒသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ကိတ္တာဝတာ အပ္ပသဒ္ဒော ဟောတီတိ အာဟ **"အယံ ပနေတ္ထာ"** တိအာဒိ။ **သဒ္ဒမေဝ သုဏာတီ** တိ အပရိဗ္ဗတ္တ တက္ခရံ သဒ္ဒမတ္တမေဝ သုဏာတိ။ တေနာဟ **"ကထံ န ဝဝတ္ထပေတီ"** တိ။

ဥစ္စသဒ္ဒသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၅-၂၀. ကာယပစ္စာလကာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

‘‘ကာယာဒီနိ ပဂ္ဂဟေတွာ’’တိ ဧတေသ္ဝေ ဝိဝရဏံ **‘‘နိစ္စလာနိ ဥဇုကာနိ ဌပေတွာ’’**တိ ဂန္တဗ္ဗဥ္စေဝ နိသီဒိတဗ္ဗဥ္စာတိ သမေန ဣရိယာပထေန ဂန္တဗ္ဗဥ္စေဝ နိသီဒိတဗ္ဗဥ္စ။ ကာယပစ္စာလကာဒိယုတ္တံ ဆက္ကံ။

ကာယပစ္စာလကာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂၆. ပလ္လတ္ထိကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဒုဿပလ္လတ္ထိကာယာ တိ ဧတ္ထ အာယောဂပလ္လတ္ထိကာပိ ဒုဿပလ္လတ္ထိကာယေဝ။

ပလ္လတ္ထိကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဆဗ္ဗီသတိသာရုပ္ပသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂၇. သက္ကစ္စပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သတိံ ဥပဋ္ဌာပေတွာ တိ ဆဍ္ဍေတုကာမော ဝိယ အဟုတွာ ပိဏ္ဍပာတေ သတိံ ဥပဋ္ဌာပေတွာ, ‘‘ပိဏ္ဍပာတံ ဂဏှိဿာမီ’’တိ သတိံ ဥပဋ္ဌာပေတွာ။

သက္ကစ္စပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂၈. ပတ္တသညီပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဥပနိဗဒ္ဓသညီ ဟုတွာတိ ပိဏ္ဍပာတံ ဒေန္တေ အနာဒရိယံ ပဋိစ္စ တဟံ တဟံ အနောလောကေတွာ ပတ္တေ အာဘောဂသညီ ဟုတွာ။

ပတ္တသညီပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂၉. သမသူပကပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သမသူပကန္တိ ပမာဏယုတ္တံ သူပဝန္တံ ကတွာ, ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော စာယံ။ ဗျဉ္ဇနံ ပန အနာဒိယိတွာ အတ္ထမတ္တမေဝ ဒဿေတုံ **‘‘သမသူပကော နာမာ’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗာပိ သူပေယျဗျဉ္ဇနဝိကတီ** တိ ဩလောဏိသာကသူပေယျမစ္ဆမံသရသာဒိကာ သဗ္ဗာပိ သူပေယျဗျဉ္ဇနဝိကတိ။

သမသူပကပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃၀-၃၂. သမတိတ္တိကာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သမတိတ္တိက န္တိ ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော, သမတိတ္တိကံ ကတွာတိ အတ္ထော။ ဧဝမညေသုပိ ဤဒိသေသု ဌာနေသု အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သမပုဏ္ဏ** န္တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ပါစိတ္တိယ ၃.၆၀၅) ပတ္တဿ အန္တောမုခဝဋ္ဋိလေခာသမပုဏ္ဏံ။ **သမဘရိတ**န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ တတ္ထ ခော အဓိဋ္ဌာနုပဂပတ္တဿေဝ, နေတရဿ။ တေနာဟ **‘‘အဓိဋ္ဌာနုပဂပတ္တဿာ’’** တိအာဒိ။ **ရစိတ**န္တိ ကတံ, ပက္ခိတ္တံ ပူရိတန္တိ အတ္ထော။ **ယံ ကိဉ္စိ ယာဝကာလိက** န္တိ ယာဂုဘတ္တဖလာဖလာဒိံ ယံ ကိဉ္စိ အာမိသဇာတိကံ။ **ယတ္ထ ကတ္ထစီတိ** အဓိဋ္ဌာနုပဂေ ဝါ ဟောတု, အနဓိဋ္ဌာနုပဂေ ဝါ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ပတ္တေ ။ **ထူပီကတာနီ**တိ ထူပံ ဝိယ ကတာနိ, အဓိဋ္ဌာနုပဂဿ ပတ္တဿ အန္တောမုခဝဋ္ဋိလေခံ အတိက္ကမိတွာ ကတာနီတိ အတ္ထော။ ဣဒဥ္စ ‘‘ယာမကာလိကာဒီနီ’’တိ ဣမဿ ဝသေန ဝုတ္တံ, ‘‘ယာဝကာလိက’’န္တိ ဣမဿ ပန ဝသေန ဝစနဗျတ္တယံ ကတွာ ‘‘ထူပီကတမ္ပိ ဝဋ္ဋတီ’’တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ပိ**-သဒ္ဒေန

အထူပီကတာနိ ဝဋ္ဋန္တီတိ တွေ ကထာဝ နတ္တီတိ ဒဿေတိ။ **ဟေဋ္ဌာ ဩရောဟတီ** တိ သမန္တာ ဩကာသသဗ္ဗ ဘာဝတော စာလိယမာနံ ဟေဋ္ဌာ ဘဿတိ ။ **တင်္ကာလဝဋ္ဋံသကာဒယော** တိ တွေ မတ္ထကေ ဌပိတတင်္ကာလ မေဝ ဝဋ္ဋံသကသဒိသတ္တာ တင်္ကာလဝဋ္ဋံသကံ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန ပုပ္ဖဝဋ္ဋံသကကဏ္ဏိကဖလာဒိဝဋ္ဋံသကာနံ (ဟစိ. အဋ္ဌ. ၆၀၅) ဂဟဏံ, န တံ ထူပိကတံ နာမ ဟောတိ ဟဋ္ဌေက္ကံ ဘာဇနတ္တာ ပဏ္ဏာဒီနံ။

သမတိတ္တိကာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃၃-၃၄. သပဒာနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သပဒာနန္တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ဟစိတ္တိယ ၃.၆၀၈) တွေ **အနံ** ဝုစ္စတိ အဝခဏ္ဍနံ, အပေတံ အနတော **အပဒာနံ,** အနဝခဏ္ဍန္တိ အတ္ထော, သဟ အပဒာနေန **သပဒာနံ,** အဝခဏ္ဍနဝိရဟိတံ, အနုပဋိပာဋိယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေနာဟ **"တတ္ထ တတ္ထ ဩဓိံ အကတွာ အနုပဋိပာဋိယာ"** တိ။

သပဒာနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃၆. ဩဒနပ္ပဋိစ္ဆာဒနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

မာဃာတသမယာဒီသူတိ တွေ ယသ္မိံ သမယေ "ဟဏော န ဟန္တဗ္ဗော"တိ ရာဇာနော ဘေရိံ စရာပေန္တိ, အယံ **မာဃာတသမယော** နာမ။ **ဗျဉ္ဇနံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဒေန္တီ** တိ ဗျဉ္ဇနံ ဆန္န ကတွာ ဒေန္တိ။

ဩဒနပ္ပဋိစ္ဆာဒနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃၇. သူပောဒနဝိညတ္တိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ကောဒသမေတိ သူပောဒနဝိညတ္တိယံ။ တွေ ပန ယဿ မုခေ ပက္ခိပိတွာ ဝိပ္ပဋိသာရေ ဥပ္ပန္နေ ပုန ဥဂ္ဂိရိတု ကာမဿာပိ သစေ သဟသာ ပဝိသတိ, အယံ **အသဉ္စိစ္စ ပရိဘုဉ္ဇတိ** နာမ။ ယော ပန ဝိညတ္တမ္ပိ အဝိညတ္တမ္ပိ ကေ သ္မိံ ဌာနေ ဌိတံ သဟသာ အနုပဓာရေတွာ ဂဟေတွာ ဘုဉ္ဇတိ, အယံ **အသတိယာ ဘုဉ္ဇတိ** နာမ။

သူပောဒနဝိညတ္တိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃၈. ဥဇ္ဈာနသညီသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဥဇ္ဈာယတိ ဧတေနာတိ **ဥဇ္ဈာနံ,** စိတ္တံ, တသ္မိံ သညာ **ဥဇ္ဈာနသညာ** တိ အာဟ **"ဥဇ္ဈာနသညီ"** တိအာဒိ။ ဩ **လောကေန္တဿာ**တိ ပရေသံ ပတ္တံ ဩလောကေန္တဿ။

ဥဇ္ဈာနသညီသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃၉. ကဗဠသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

"မယူရဏ္ဍံ အတိမဟန္တ"န္တိ ဝစနတော မယူရဏ္ဍပ္ပမာဏောပိ ကဗဠော န ဝဋ္ဋတိ။ ကေစိ ပန "မယူရဏ္ဍတော မဟန္တော ဝ န ဝဋ္ဋတိ, န မယူရဏ္ဍပ္ပမာဏော"တိပိ ဝဒန္တိ, တံ န ဂဟေတဗ္ဗံ။ **ကုက္ကုဋဏ္ဍံ အတိခုဒ္ဒက** န္တိ တေ ထာပိ ဧသော ဝ နယော, ဂိလာနဿ ပန အတိခုဒ္ဒကံ ကဗဠံ ကရောတောပိ အနာပတ္တိ။

ကဗဠသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄၁-၄၂. အနာဟဋသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သကလံ ဟတ္ထ န္တိ သကလာ အင်္ဂုလိယော။ **ဟတ္ထ** သဒ္ဒော စေတ္ထ တဒေကဒေသေသု အင်္ဂုလီသု ဒဋ္ဌဗ္ဗော ‘‘ဟတ္ထမုဒ္ဒါ’’တိအာဒီသု ဝိယ။ ဝေဠု ကတ္ဝာ သဗ္ဗဂ္ဂဟဏံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ အညထာ သကလံ ဟတ္ထံ မုခေ ပဝေသေတုမသက္ကုဏေယျတ္တာ သဗ္ဗဂ္ဂဟဏမသမတ္ထိတမေဝ သိယာ။ သမုဒာယေ ပဝတ္တသ္သ စ တေဟာရသ္သ အဝယဝေပိ ပဝတ္တနတော ဧကင်္ဂုလိမ္ပိ တတော ဧကဒေသမ္ပိ မုခေ ပက္ခိပိတုံ န ဝဋ္ဋတိ။

အနာဟဋ္ဌသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄၃. သကဗဋ္ဌသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

တတ္တကေ သတိ ဝဋ္ဋတီ တိ တတ္တကေ မုခမ္ပဟိ သတိ ကထေတုံ ဝဋ္ဋတိ။

သကဗဋ္ဌသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅၀-၅၁. စပုစပုကာရကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

‘‘စပု စပူ’’တိ ဧဝံ သဒ္ဒံ ကတ္ဝာ တိ ‘‘စပု စပူ’’တိ ဧဝံ အနုကရဏသဒ္ဒံ ကတ္ဝာ။ **‘‘ပဌ္ဌီသတိမေပိ ဧသေဝ နယော’’**တိ ဣမိနာ **‘‘သုရုသုရုကာရကန္တိ ‘သုရူ သုရူ’တိ ဧဝံ သဒ္ဒံ ကတ္ဝာ’’**တိ ဣမမတ္ထမတိဒိသတိ။

စပုစပုကာရကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တိံသဘောဇနပဋိသံယုတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅၇. ဆတ္တပာဏိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ယံ ကိဉ္စိ ဆတ္တ န္တိ သေတစ္ဆတ္တကိလဉ္ဇစ္ဆတ္တပဏ္ဏစ္ဆတ္တေသု ယံ ကိဉ္စိ ဆတ္တံ။ ယမ္ပိ တတ္ထ ဇာတကဒဏ္ဍကေန ကတံ ဧကပဏ္ဏစ္ဆတ္တံ ဟောတိ, တမ္ပိ ဆတ္တမေဝ။ **ယတ္ထ ကတ္ထစိ သရီရာဝယဝေ** တိ အံသဦရုအာဒိကေ ယတ္ထ ကတ္ထစိ သရီရာဝယဝေတိ။

ဆတ္တပာဏိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆၀. အာဝုဓပာဏိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သဗ္ဗာပိ ဓနုဝိကတိ တိ စာပကောဒဏ္ဍာဒိဘေဒာ သဗ္ဗာပိ ဓနုဝိကတိ။ **စာပေ**တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ပာစိတ္တိယ ၃.၆၃၇) မဇ္ဈေ ဝင်္က ကာဇဒဏ္ဍသဒိသာ ဓနုဝိကတိ။ **ကောဒဏ္ဍော** တိ ဝဋ္ဋလဒဏ္ဍာ ဓနုဝိကတိ။ **ပဋိမုက္က** န္တိ ပဝေသိတံ လဂ္ဂိတံ။ **ယာဝ န ဂဏှာတီ**တိ ယာဝ ဟတ္ထေန န ဂဏှာတိ, အယမေဝ တ ဟဒ္ဒော။ **တာဝ ဝဋ္ဋတီ** တိ တာဝ ဓမ္မံ ဒေသေတုံ ဝဋ္ဋတိ။

အာဝုဓပာဏိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆၁-၆၂. ပာဒုကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ကေဝလံ အက္ကန္တဿ တိ ကေဝလံ ပာဒုကံ အက္ကမိတ္ဝာ ဌိတဿ။ **ပဋိမုက္ကဿ** တိ ပဋိမုဉ္စိတ္ဝာ ဌိတဿ။ တေနာဟ **‘‘ပဝေသေတ္ဝာ ဌာနဝသေနာ’’**တိ။

ပာဒုကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆၃. ယာနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ယာနဂတဿာ တိ ''ယာနံ နာမ ဝယှံ, ရထော, သကဋံ, သန္ဒမာနိကာ, သိဝိကာ, ပာဋင်္ကီ''တိ (ပာစိ. ၆၄၀, ၁၁၈၇) ဝုတ္တံ ယာနံ ဥပာဒာယ အန္တမသော ပာဒုကာသဏ္ဍာနမ္ပိ ဂတဿ။ တေနာဟ **"သစေပိ ဒွိပါဟိ ဇနေဟီ"**တိအာဒိ။ **ဝယှာဒိကေ**တိ ဧတ္ထ ဝယှန္တိ ဥပရိ မဏ္ဍပသဒိသံ ပဒရစ္ဆဒနံ, သဗ္ဗပာလိဂုဏ္ဌိမံ ဝါ ဆာဒေတွာ ကတံ သကဋဿေဝ သေသံ ''ဝယှ''န္တိ ဝဒန္တိ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန ရထာဒီနံ ဂဟဏံ။

ယာနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇၅. ဥဒကေဥစ္စာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ပကိဏ္ဏက န္တိ တေမိဿကနယံ။ **သစိတ္တက** န္တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ပာစိတ္တိယ ၃.၅၇၆) ဝတ္ထုဝိဇာနနစိတ္တေန, ပဏ္ဏတ္တိဝိဇာနနစိတ္တေန စ သစိတ္တကံ။ ''အနာဒရိယံ ပဋိစ္စာ''တိ (ပာစိ. ၆၅၄) ဝုတ္တတ္တာ ယသ္မာ အနာဒရိယဝသေနေဝ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗတော ဣဒံ သဗ္ဗံ ကေဝလံ အကုသလမေဝ, တဥ္စ ပကတိယာ ဝဇ္ဇံ, သဉ္စိစ္စ ဝီတိက္ကမနဥ္စ ဒောမနဿိကဿေဝ ဟောတိ, တသ္မာ **"လောကဝဇ္ဇံ အကုသလစိတ္တံ ဒုက္ခဝေဒန"** န္တိ ဝုတ္တံ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။

ဧကူနဝီသတိဓမ္မဒေသနာပဋိသံယုတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ ကင်္ခာဝိတရဏိယာ ပာတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ

ဝိနယတ္ထမဉ္ဇူသာယံ လီနတ္ထပ္ပကာသနိယံ

သေခိယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အဓိကရဏသမထဝဏ္ဏနာ

ဂဏနပရိစ္ဆေဒေ တိ သင်္ချာပရိစ္ဆေဒေ။ အဓိကရီယန္တိ ဧတ္ထာတိ **အဓိကရဏာနိ**။ ကေ အဓိကရီယန္တိ? သမထာ။ ကထံ အဓိကရီယန္တိ? သမနဝသေန။ တသ္မာ တေ တေသံ သမနဝသေန ပဝတ္တန္တီတိ အာဟ **"အဓိကရဏာနိ သမေန္တီ"**တိအာဒိ။ **ဥပ္ပန္နာနံ ဥပ္ပန္နာန** န္တိ ဥဋ္ဌိတာနံ ဥဋ္ဌိတာနံ။ ကိဉ္စာပိ အဓိကရဏဒ္ဓေန ဧကဝိဓံ, တထာပိ ဝတ္ထုဝသေန နာနာ ဟောတီတိ ''အဓိကရဏာန''န္တိ ဗဟုဝစနံ ကတံ။ ဣအနိ တဿ နာနာတ္တံ ဒဿေတုံ ဝိဝရိတုံ **"ဝိဝါဒါဓိကရဏ"**န္တိအာဒိမာဟ။ ဝိဝါဒေယေဝ အဓိကရဏံ **ဝိဝါဒါဓိကရဏံ**။ သေ နယော သေသေသုပိ။ **သမထတ္ထ** န္တိ သမနတ္ထံ။

အဓိကရဏဿ သမ္မုခါ ဝိနယနတော **သမ္မုခါဝိနယော** ။ ဒဗ္ဗမလ္လပုတ္တတ္ထေရသဒိသဿ သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တဿ ခီဏာသဝဿေဝ အာဝတ္တော ဝိနယော **သတိဝိနယော**။ သမ္မုဠှပုဗ္ဗဿ ဂဂ္ဂဘိက္ခုသဒိသဿ ဥမ္မတ္တကဿ အာဝတ္တော ဝိနယော **အမူဠှဝိနယော**။ ပဋိညာတေန ကရဏံ **ပဋိညာတကရဏံ**။ အထ တ ပဋိညာတေ အာပန္နဘာဝဒိကေ ကရဏံ ကိရိယာ, ''အာယတိံ သံဝရေယျာသီ''တိ ပရိဝါသအနာဒိဝသေန စ ပဝတ္တံ ဝစီကမ္မံ ပဋိညာတကရဏံ။ ယဿာ ကိရိယာယ ဓမ္မဝါဒိနော ဗဟုတရာ, သော **ယေဘုယျသိကာ** နာမ။ ယော ပာပုဿန္နတာယ **ပာပိယော**, ပုဂ္ဂလော, တဿ ဥပဝဋ္ဋဘိက္ခုသဒိသဿ ကတ္တဗ္ဗတော **တဿပာပိယသိကာ,** အလုတ္တသမာသော ယံ။ တိဏဝတ္ထာရကသဒိသတ္တာ **တိဏဝတ္ထာရကော** ။ ယထာ (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၂၁၂) ဟိ ဂူထံ ဝါ မုတ္တံ ဝါ ဃဋ္ဋိယမာနံ ဒုဂ္ဂန္ဓတာယ ဗာဓတိ, တိဏေဟိ အဝတ္ထရိတွာ သုပ္ပဋိစ္ဆာဒိတဿ ပနဿ ဂန္ဓော န ဗာဓတိ, ဧဝမေဝ ယံ အဓိကရဏံ မူလာနုမူလံ ဂန္တွာ ဝူပသမိယမာနံ ကက္ခဠတ္တာယ ဝာဠတ္တာယ ဘေဒာယ သံဝတ္တတိ, တံ ဣမိနာ ကမ္မေန ဝူပသန္တံ ဂူထံ ဝိယ တိဏဝတ္ထာရကေန ပဋိစ္ဆန္နံ သုဝူပသန္တံ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ ''တိဏဝတ္ထာရကသဒိသတ္တာ တိဏဝတ္ထာရကော''တိ။

တတ္ရာ တိ တေသု သတ္တသု အဓိကရဏသမထေသု။ **“အဌာရသဟိ ဝတ္ထူဟိ”** တိ လက္ခဏဝစနမေတံ ‘‘ယဒိ မေ ဗ္ယာဓိကာ ဘဝေယျုံ, အာတဗ္ဗမိဒမောသဓ’’န္တိအာဒိသု (သံ. နိ. ၂.၃.၃၉-၄၂) ဝိယ။ တသ္မာ တေသု အညတရေန ဝိဝဒန္တာ အဌာရသဟိ ဝတ္ထူဟိ ဝိဝဒန္တီတိ ဝုစ္စတိ။ **ဝိတဒေ**တိ ဝိပစ္စနီကတဒေ။ **ဉပဝဒနာ**တိ အက္ကောသော။ **စောဒနာ**တိ အနုယောဂေ။ **ဒွေဝ**တိ ထုလ္လစ္စယဒုဗ္ဘာသိတာပတ္တိယော ဒွေ။ **စတုန္နံ ကမ္မာနံ ကရဏ** န္တိ စတုန္နံ ကမ္မာနံ အန္တရေ ယဿ ကဿစိ ကမ္မဿ ကရဏံ။

ဧဝံ အဓိကရဏာနိ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တေသု ဣဒံ အဓိကရဏံ တွေကေဟိ သမထေဟိ သမ္မတီတိ ဒဿေတုံ **“တတ္ထာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မိံ ဝိဟာရေ ဉပ္ပန္နံ , တသ္မိံယေဝ တ သမ္မတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဧဝံ သေသေသုပိ။ တတ္ထ **ယသ္မိံ ဝိဟာရေ ဉပ္ပန္န** န္တိ ‘‘ယသ္မိံ ဝိဟာရေ မယှံ ဣမိနာ ပတ္တော ဂဟိတော, စီဝရံ ဂဟိတ’’န္တိအာဒိနာ (ပရိ. အဌ. ၃၄၁) နယေန ပတ္တစီဝရာဒီနံ အတ္ထာယ ဝိတအဓိကရဏံ ဉပ္ပန္နံ ဟောတိ။ **တသ္မိံယေဝ တ သမ္မတီ** တိ တသ္မိံ ဝိဟာရေယေဝ အာတသိကေဟိ သန္နိပတိတွာ ‘‘အလံ, အာဝုသော’’တိ အတ္ထပစ္စတ္ထိကေ သညာပေတွာ ဟဋ္ဌိမုတ္တကဝိနိစ္ဆယေနေဝ ဝူပသမေန္တေဟိ သမ္မတိ။ သစေ ပန တံ အဓိကရဏံ နေတသိကာ ဝူပသမေတုံ န သက္ကောန္တိ, အထညော ဝိနယဓရော အာဂန္တွာ ‘‘ကိံ, အာဝုသော, ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ ဉပဟောသထော တ ပတရဏာ တ ဌိတာ’’တိ ပုစ္ဆတိ, တေဟိ စ တသ္မိံ ကာရဏေ ကထိတေ တံ အဓိကရဏံ ခန္ဓကတော စ ပရိတရတော စ သုတ္တေန ဝိနိစ္ဆိနိတွာ ဝူပသမေတိ။ ဧဝမ္ပိ တေသ္မိံယေဝ သမ္မတီတိ ဒဌဗ္ဗံ။

အညတ္ထ ဝူပသမေတုံ ဂစ္ဆန္တာနံ အန္တရာမဂ္ဂေ တ သမ္မတီ တိ ‘‘န မယံ တေဿ ဝိနိစ္ဆယေ တိဌာမ, နာယံ ဝိနယေ ကုသလော, အမုကသ္မိံ နာမ ကမေ ဝိနယဓရော ထေရာ ဝသန္တိ, တတ္ထ ဂန္တွာ ဝိနိစ္ဆိနိဿာမာ’’တိ ဂစ္ဆန္တာနံ အန္တရာမဂ္ဂေ တ ကာရဏံ သလ္လက္ခေတွာ အညမညံ သညာပေန္တေဟိ, အညေဟိ တ တေ ဘိက္ခူ နိဇ္ဈာပေန္တေဟိ သမ္မတိ။ န ဟေဝ ခော ပန အညမညသညတ္တိယာ တ သဘာဂဘိက္ခုနိဇ္ဈာပနေန တ ဝူပသန္တံ ဟောတိ, အပိစ ခော ပဋိပထံ အာဂစ္ဆန္တော ကောဝ ဝိနယဓရော ဒိသွာ ‘‘ကတ္ထာဝုသော, ဂစ္ဆထာ’’တိ ပုစ္ဆိတွာ ‘‘အမုကံ နာမ ကမံ ဣမိနာ နာမ ကရဏေနာ’’တိ ဝုတ္တေ ‘‘အလံ, အာဝုသော, ကိံ တတ္ထ ဂတေနာ’’တိ တတ္ထေဝ ခမ္မေန ဝိနယေန တံ အဓိကရဏံ ဝူပသမေတိ။ ဧဝမ္ပိ အန္တရာမဂ္ဂေ ဝူပသမ္မတိ နာမ။

ယတ္ထ ဂန္တွာ သင်္ဃဿ နိယ္ယာတိတံ, တတ္ထ သင်္ဃေန တ တိ သစေ ပန ‘‘အလံ, အာဝုသော, ကိံ တတ္ထ ဂတေနာ’’တိ ဝုစ္စမာနာပိ ‘‘မယံ တတ္ထေဝ ဂန္တွာ ဝိနိစ္ဆယံ ဟာပေဿာမာ’’တိ (ပရိ. အဌ. ၃၄၁) ဝိနယဓရဿ ဝစနံ အနာဒိယိတွာ ယတ္ထ ဂန္တွာ သဘာဂဘိက္ခုသင်္ဃဿ အဓိကရဏံ နိယ္ယာတိတံ, တတ္ထ သင်္ဃေန ‘‘အလံ, အာဝုသော, သင်္ဃသန္နိပာတံ နာမ ဂရုက’’န္တိ တတ္ထေဝ နိသီဒိတွာ ဝိနိစ္ဆိတံ သမ္မတိ။ န ဟေဝ ခော ပန သဘာဂဘိက္ခူနံ သညတ္တိယာ ဝူပသန္တံ ဟောတိ, အပိစ ခော သင်္ဃံ သန္နိပာတေတွာ အာရောစိတံ သင်္ဃမဇ္ဈေ ဝိနယဓရော ဝူပသမေန္တိ။ ဧဝမ္ပိ တတ္ထ သင်္ဃေန ဝိနိစ္ဆိတံ သမ္မတိ နာမ။

ဉဗ္ဗာဟိကာယ သမ္မတပုဂ္ဂလေဟိ တ ဝိနိစ္ဆိတ န္တိ အပလောကေတွာ တ ခန္ဓကေ ဝုတ္တာယ တ ဉတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာယ သမ္မတေဟိ ပုဂ္ဂလေဟိ ဝိသုံ တ နိသီဒိတွာ, တဿာယေဝ တ ပရိသာယ ‘‘အညေန န ကိဉ္စိ ကထေတဗ္ဗ’’န္တိ (စူဠဝ. အဌ. ၂၃၁) သာဝေတွာ ဝိနိစ္ဆိတံ။ **အယန္တိ** အယံ ယထာဝုတ္တာ စတုဗ္ဗိဓာ သမ္မုခတာ။

ကာရကသင်္ဃဿာ တိ ဝူပသမေတုံ သန္နိပတိတဿ ကာရကသင်္ဃဿ။ **သင်္ဃသာမဂ္ဂိဝသေန သမ္မုခီဘာတေ**တိ ‘‘ယာဝတိကာ ဘိက္ခူ ကမ္မပ္ပတ္တာ, တေ အာဂတာ ဟောန္တိ, ဆန္ဒာရဟာနံ ဆန္ဒော အာဟဋော ဟောတိ, သမ္မုခီဘူတာ န ပဋိက္ကောသန္တီ’’တိ (စူဠဝ. ၂၂၈) ဧဝံ ဝုတ္တသင်္ဃသာမဂ္ဂိဝသေန သမ္မုခီဘာတေ, ဧတေန ယထာ တထာ ပဏ္ဏကာရကပုဂ္ဂလာနံ သမ္မုခတာမတ္တံ သင်္ဃသမ္မုခတာ နာမ န ဟောတီတိ ဒဿေတိ။ **ဘူတတာ**တိ တစ္ဆတာ။ သစ္စပရိယာယော ဟိ ဣဓ **ဓမ္မ**သဒ္ဒော ‘‘ဓမ္မတဒီ’’တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၉, ၁၉၄) ဝိယ။ ဝိနေတိ ဧတေနာတိ **ဝိနယော,** တသ္မိံ တဿ အဓိကရဏဿ ဝူပသမနာယ ဘဂဝတာ ဝုတ္တဝိဓိ, တဿ ဝိနယဿ သမ္မုခတာ **ဝိနယသမ္မုခတာ** ။ တေနာဟ **“ယထာ တံ။ပေ။ ဝိနယသမ္မုခတာ”** တိ။ **ယေနာ**တိ ယေန ပုဂ္ဂလေန။ **အတ္ထပစ္စတ္ထိကာန** န္တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. စူဠဝဂ္ဂ ၃.၂၂၈) ဝိတဒဝတ္ထုသင်္ခါတေ အတ္ထေ ပစ္စတ္ထိကာနံ။ **သင်္ဃသမ္မုခတာ ပရိဟာယတိ** သမ္မတပုဂ္ဂလေဟေဝ ဝူပသမနတော။

နန္တိ ဝိတ္ထာရိကရဏံ။ **ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတော**တိ (စူဠဝ. ၂၇၄) “န ဆန္ဒာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, န ဒောသာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, န မောဟာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, န ဘယာဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ဂဟိတာဂဟိတဉ္စ ဇာနာတီ”တိ ဝုတ္တေဟိ ပဉ္စဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတံ။ **ဂူဠ္ဟကဝိဝဋကသကဏ္ဏဇပ္ပကေသု တီသု သလာကဂ္ဂါဟေသူ**တိ “အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, တယော သလာကဂ္ဂါဟေ ဂူဠ္ဟကံ, ဝိဝဋကံ, သကဏ္ဏဇပ္ပက”န္တိ (စူဠဝ. ၂၇၅) **သမထက္ခန္ဓကေ** ဝုတ္တေသု တီသု သလာကဂ္ဂါဟေသု။ **သလာကံ ဂါဟေတွာ**တိ ဓမ္မဝါဒီနဉ္စ အဓမ္မဝါဒီနဉ္စ သလာကာယော နိမိတ္တသညံ အာရောပေတွာ စီဝရဘောဂေ ကတွာ သမထက္ခန္ဓကေ ဝုတ္တနယေန ဂါဟာပေတွာ။ တေနေဝ တတ္ထ **ဝုတ္တံ** –

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဂူဠ္ဟကော သလာကဂ္ဂါဟော ဟောတိ? တေန သလာကဂ္ဂါဟာပကေန ဘိက္ခုနာ သလာကာယော ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏာယော ကတွာ ဧကမေကော ဘိက္ခု ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝမဿ ဝစနီယော ‘အယံ ဧဝံဝါဒိဿ သလာကာ, အယံ ဧဝံဝါဒိဿ သလာကာ, ယံ ဣစ္ဆသိ, တံ ဂဏှာဟီ’တိ။ ဂဟိတေ ဝတ္တဗ္ဗော ‘မာ စ ကဿစိ ဒဿေဟီ’တိ။ သစေ ဇာနာတိ ‘အဓမ္မဝါဒီ ဗဟုတရာ’တိ, ‘ဒုဂ္ဂဟော’တိ ပစ္စုက္ကဍ္ဎိတဗ္ဗံ။ သစေ ဇာနာတိ ‘ဓမ္မဝါဒီ ဗဟုတရာ’တိ , ‘သုဂ္ဂဟော’တိ သာဝေတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဂူဠ္ဟကော သလာကဂ္ဂါဟော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဝိဝဋကော သလာကဂ္ဂါဟော ဟောတိ? သစေ ဇာနာတိ ‘ဓမ္မဝါဒီ ဗဟုတရာ’တိ, ဝိဿဋ္ဌေနေဝ ဝိဝဋေန ဂါဟေတဗ္ဗော။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဝိဝဋကော သလာကဂ္ဂါဟော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, သကဏ္ဏဇပ္ပကော သလာကဂ္ဂါဟော ဟောတိ? တေန သလာကဂ္ဂါဟာပကေန ဘိက္ခုနာ ဧကမေကဿ ဘိက္ခုနော ဥပကဏ္ဏကေ အာရောစေတဗ္ဗံ ‘အယံ ဧဝံဝါဒိဿ သလာကာ, အယံ ဧဝံဝါဒိဿ သလာကာ, ယံ ဣစ္ဆသိ, တံ ဂဏှာဟီ’တိ။ ဂဟိတေ ဝတ္တဗ္ဗော ‘မာ စ ကဿစိ အာရောစေဟီ’တိ။ သစေ ဇာနာတိ ‘အဓမ္မဝါဒီ ဗဟုတရာ’တိ, ‘ဒုဂ္ဂဟော’တိ ပစ္စုက္ကဍ္ဎိတဗ္ဗံ။ သစေ ဇာနာတိ ‘ဓမ္မဝါဒီ ဗဟုတရာ’တိ, ‘သုဂ္ဂဟော’တိ သာဝေတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သကဏ္ဏဇပ္ပကော သလာကဂ္ဂါဟော ဟောတီ”တိ။

တတ္ထ စ အလဇ္ဇုဿန္နာယ (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၂၇၅) ပရိသာယ ဂူဠ္ဟကော သလာကဂ္ဂါဟော ကာတဗ္ဗော, လဇ္ဇုဿန္နာယ ဝိဝဋကော, ဗာလုဿန္နာယ သကဏ္ဏဇပ္ပကောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဓမ္မဝါဒီနံ ယေဘုယျတာယာ**တိ ဓမ္မဝါဒီနံ ဧကေနာပိ အဓိကတာယ, ကော ပန ဝါဒော ဒွီဟိ တီဟိ။

“စတူဟိ သမထေဟိ သမ္မတီ”တိ ဣဒံ သဗ္ဗသင်္ဂါဟကဝသေန ဝုတ္တံ, တတ္ထ ပန ဒွီဟိ ဧဝ ဝူပသမနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဧဝံ ဝိနိစ္ဆိတ**န္တိ သစေ အာပတ္တိ နတ္ထိ, ဥဘော ခမာပေတွာ, အထ အတ္ထိ, အာပတ္တိံ ဒဿေတွာ ရောပနဝသေန ဝိနိစ္ဆိတံ။ ပဋိကမ္မံ ပန အာပတ္တာဓိကရဏသမထေ ပရတော အာဂမိဿတီတိ။ န သမဏသာရုပ္ပံ **အဿာမဏကံ,** သမဏေဟိ အကတ္တဗ္ဗံ, တသ္မိံ။ **အဇ္ဈာစာရေ** ဝီတိက္ကမေ သတိ။

ပါရာဇိကသာမန္တေန ဝါတိ ဒုက္ကဋေန ဝါ ထုလ္လစ္စယေန ဝါ။ မေထုနဓမ္မေ ဟိ ပါရာဇိကသာမန္တာ နာမ ဒုက္ကဋံ ဟောတိ, အဒိန္နာဒါနာဒီသု ထုလ္လစ္စယံ။ **ပဋိစရတော**တိ ပဋိစ္ဆာဒေန္တဿ။ **အစ္ဆိန္နမူလော ဘဝိဿတီ**တိ ပါရာဇိကံ အနာပန္နော ဘဝိဿတိ, သီလဝါ ဘဝိဿတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သမ္မာ ဝတ္တိတွာ**တိ ဝတ္တံ ပူရေတွာ။ **ဩသာရဏံ လဘိဿတီ**တိ ကမ္မပ္ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိံ လဘိဿတိ။

တဿာတိ အာပတ္တာဓိကရဏဿ။ **သမ္မုခါဝိနယေနေဝ ဝူပသမော နတ္ထိ** ပဋိညာယ, တထာရူပါယ ခန္တိယာ ဝါ ဝိနာ အဝူပသမနတော။ ယာ ပန ပဋိညာတိ သမ္ဗန္ဓော။

တတ္ထာတိ အာပတ္တိဒေသနာယံ။ **သိယာ**တိ အဝဿံ။ **ကက္ခဠတ္တာယ ဝါဠတ္တာယာ**တိ ကက္ခဠဘာဝါယ စေဝ ဝါဠဘာဝါယ စ။ **ထုလ္လဝဇ္ဇ**န္တိ ပါရာဇိကဉ္စေဝ သင်္ဃာဒိသေသဉ္စ။ **ဂိဟိပဋိသံယုတ္တ**န္တိ ဂိဟီနံ ဟီနေန ခုံသနဝမ္ဘနဓမ္မိကပဋိဿဝေသု အာပန္နံ အာပတ္တိံ။

ယထာနုရူပန္တိ “ဒွ္ဝီဟိ သမထေဟိ, တီဟိ, စတူဟိ, ဧကေနာ”တိ ဧဝံ ဝုတ္တနယေနေဝ ယထာနုရူဟံ။ **ဧတ္ထာ** တိ ဣမသ္မိံ သမထာဓိကာရေ။ **ဝိနိစ္ဆယနယော** တိ ဝိနိစ္ဆယနယမတ္တံ။ တေနာဟ **“ဝိတ္ထာရော ပနာ”** တိအာဒိ။ **အသ္သာ** တိ ဝိတ္ထာရသ္သ။ **သမန္တဟာသာဒိကာယံ ဝုတ္တော** တိ သမန္တဟာသာဒိကာယ နာမ ဝိနယဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တော။ တသ္မာ တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အဓိပ္ပာယော။

ဧတ္တက န္တိ ဧတံပရမံ, န ဣတော ဘိယ္ယော။

အဓိကရဏသမထဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ ကင္ခါဝိတရဏိယာ ဟာတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ

ဝိနယတ္ထမဉ္ဇူသာယံ လီနတ္ထပ္ပကာသနိယံ

ဘိက္ခုဟာတိမောက္ခဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

။ နမော တသ္သ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသ္သ။

ဘိက္ခုနီပာတိမောက္ခဝဏ္ဏနာ

ဟရာဇိကကဏ္ဍံ

နာထော ဘိက္ခုနိန့် ဟိတတ္တာယ ယံ ဟတိမောက္ခံ ပကာသယီတိ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ **ပကာသယီ**တိ ဒေသယိ, ပညာပယီတိ အတ္ထော။

သာဓာရဏဟရာဇိကံ

၁. မေထုနဓမ္မသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အဘိလာပမတ္တန္တိ ဝစနမတ္တံ, န အတ္ထောတိ အဓိပ္ပာယော။ **လိင်္ဂဘေဒမတ္တ**န္တိ ပုရိသလိင်္ဂံ ဣတ္ထိလိင်္ဂန္တိ ဝိသေသမတ္တံ။ **ဝိသေသော**တိ နာနတ္တံ။ **ဆန္ဒေန စေတ**တိ ပေမေန စေဝ, သိနေဟေန စေတတိ အတ္ထော ။ **ရုစိယာ စာ**တိ ဣစ္ဆာယ စ။ **ပမံသိတာယာ**တိ ဒူသိတာယ။ ပရိပုဏ္ဏာ ဥပသမ္ပဒာ ယဿာ သာ **ပရိပုဏ္ဏူပသမ္ပဒာ,** ဥဘတော သင်္ဃေန ဥပသမ္ပန္နာတိ အတ္ထော။

မေထုနဓမ္မသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အသာဓာရဏဟရာဇိကံ

၅. ဥဗ္ဘဇာဏုမဏ္ဍလသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဥဗ္ဘကပ္ပရန္တိ ဒုတိယမဟာသန္ဓိတော ဥဒ္ဓံ။ **ဣတော စိတော စ သဉ္စရဏ**န္တိ ဟတ္ထဿ တ ကာယဿ တ တိရိယံ ဣတော စိတော စ သဉ္စရဏံ။

ဧကတောအဝဿုတေတိ (ဟစိ. အဌ. ၆၆၂) ဘိက္ခုနိယာ အဝဿုတေ, ဘိက္ခုနိယာ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန အဝဿုတတာဝေ သတီတိ အတ္ထော။ ဘိက္ခုနိယာ ဝသေနေဝ စ ဧကတောအဝဿုတဘာဝေ ဂဟေတဗ္ဗော။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ **သမန္တပာသာဒိကာယံ** (ဟစိ. အဌ. ၆၆၂) –

> ''ဧကတောအဝဿုတေတိ ဧတ္ထ ကိဉ္စာပိ 'ဧကတော'တိ အဝိသေသေန ဝုတ္တံ, တထာပိ ဘိက္ခုနိယာ ဧဝ အဝဿုတေ သတိ အယံ အာပတ္တိဘေဒော ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော''တိ။

ပုရိသဿ ကာယန္တိ ပုရိသဿ ယံ ကဉ္စိ ကာယံ။ **ဥဘတောအဝဿုတေပီ**တိ ဘိက္ခုနိယာ စေဝ ပုရိသဿ စ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန အဝဿုတဘာဝေ သတိပိ။ **ကာယေနာ**တိ ယထာပရိစ္ဆိန္နေန အတ္တနော ကာယေန။ **ကာယပဋိဗဒ္ဓ**န္တိ ပုရိသဿ ကာယပဋိဗဒ္ဓံ။ **အဝသေသကာယေန တ**တိ ယထာပရိစ္ဆိန္နကာယတော အဝသေသေန ကာယေန, ဥဗ္ဘက္ခကအဓောဇာဏုမဏ္ဍလအဓောကပ္ပရသင်္ခာတေန ကာယေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တဿ ကာယ**န္တိ အဝဿုတဿ တဿ ပုရိသဿ ယံ ကဉ္စိ ကာယံ။ ယထာ စေတ္ထ သယံ အာမသန္တိယာ ထုလ္လစ္စယံ, ဧဝံ တဿ အာမသနံ သာဒိယန္တိယာပီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ပုရိသဿ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေ နတ္ထီ**တိ ပုရိသဿ မေထုနရာဂေ, ဂေဟသိတပေမံ, သုဒ္ဓစိတ္တံ တ။ **အဝသေသေ**တိ ဟရာဇိကခေတ္တတော အဝသေသေ။ **ကာယပဋိဗဒ္ဓေန ကာယပဋိဗဒ္ဓအာဒိဘေဒေ**တိ ''ကာယပဋိဗဒ္ဓေန ကာယပဋိဗဒ္ဓံ အာမသတိ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ''တိအာဒိကေ (ဟစိ. ၆၅၉, ၆၆၂) သဗ္ဗတရေ။ **''အသဉ္စိစ္စာ''** တိအာဒီသု ဝိရဇ္ဈိတ္ဝာ တ အာမသန္တိယာ, အညဝိဟိတာယ တ, ''အယံ ပုရိသော''တိ တ ''ဣတ္ထီ''တိ တ အဇာနန္တိယာ တ, တေန ဖုဋ္ဌာယပိ တံ ဖဿံ အဿာဒယန္တိယာ တ အာမသနေပိ သတိ အနာပတ္တိ။

ဥဗ္ဘဇာဏုမဏ္ဍလသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ဝဇ္ဇပဋိစ္ဆာဒိကာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဟရာဇိကံ ဓမ္မံ အဇ္ဈာပန္နန္တိ ဘိက္ခုံဟိ သာဓာရဏာနံ စတုန္နံ, အသာဓာရဏာနံ စတုန္နန္တိ အဋ္ဌန္နမ္ပိ ဧကတရံ အဇ္ဈာပန္နံ။ ဣဒန္တု ပာရာဇိကံ (ပါစိ. အဋ္ဌ. ၆၆၆) ပဌမံ ပညတ္တံ, သင်္ဂီတိကာရကာ စရိယေယံ ပန ပုရိမေန သဒ္ဓိံ ယု ဂဠံ့ ကတ္တာ ဣမသ္မိံ ဩကာသေ ဌပိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ "အဋ္ဌန္နံ ပာရာဇိကာနံ အညတရ"န္တိ (ပါစိ. ၆၆၆) ဝစနတော ပန ဝဇ္ဇပဋိစ္ဆာဒိကံ ယာ ပဋိစ္ဆာဒေတိ, သာပိ ဝဇ္ဇပဋိစ္ဆာဒိကာ ဧတတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကိဉ္စာပိ ဝဇ္ဇပဋိစ္ဆာဒနံ ပေမ ဝသေန ဟောတိ, တထာပိ သိက္ခာပဒဝီတိက္ကမစိတ္တံ အေမနသ္သမေဝ ဟောတီတိ ကတ္တာ ဒုက္ခဝေဒနံ ဟောတီတိ **"တ တ္ထ ဟိ ဟာစိတ္တိယံ။ပေ။ သေသံ တာဒိသမေဝာ"**တိ ဝုတ္တံ။

ဝဇ္ဇပဋိစ္ဆာဒိကာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တိကာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သတ္ထုသာသနေနာတိ ဥတ္တိသမ္ပဒာယ စေဝ အနုသ္သာဝနသမ္ပဒာယ စ။ ဣဓ ပန စောဒနာသာရဏာပုဗ္ဗကမေဝ ဉ တ္တိအနုသ္သာဝနံ သတ္ထုသာသနန္တိ အာဟ **"ဉတ္တိ"**တိအာဒိ။ **ကရဏာ**န္တိ ဥတ္တိဋ္ဌပနဋ္ဌေ အနုသ္သာဝနာဝစနဥ္စ။ **အနာဒရ**န္တိ ပုဂ္ဂလေ စေဝ ဓမ္မေ စ အာဒရဝိရဟိတံ။ တေနာဟ **"ယေနာ"**တိအာဒိ။ **တတ္ထ ပရိယာပန္နဂဏေ တ**တိ တသ္မိံ သင်္ဃေ ပရိယာပန္နေ သမ္ဘဟုလပုဂ္ဂလသင်္ခာတေ ဂဏေ တ။ **"သမ္မာဝတ္တနာယ အဝတ္တမာနန္တိ အတ္ထော"**တိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယတ္တော ဝုတ္တော။ **ဧကကမ္မာဒိကေ**တိ ဧကကမ္မကေဒ္ဒေသသမသိက္ခာတာယ။ **သဟ အယ နဘာဝေနာ**တိ သဟ ဝတ္တနဘာဝေန။ သမာနော သံတသော ဧတေသန္တိ **သမာနသံတသကာ**။

ဣအာနိ ယေန သံတသေန တေ "သမာနသံတသကာ"တိ (ပါစိ. အဋ္ဌ. ၆၆၉) ဝုတ္တာ, သော သံတသော တသ္သ ဉ က္ခိတ္တကသ္သ တေဟိ သဒ္ဓိံ နတ္ထိ, ယေဟိ စ သဒ္ဓိံ တသ္သ သော သံတသော နတ္ထိ, န တေန တေ ဘိက္ခု အတ္တနော သ ဟာယာ ကတာ ဟောန္တိ, တသ္မာ သော **အကတသဟာယော** နာမာတိ ဣမမတ္တံ ဒဿေတုံ **"ယဿ ပနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ ပဒဝဏ္ဏနံ ကတ္တာ ဣအာနိ အတ္ထမတ္တံ ဒဿေတုံ **"သမာနသံတသကဘာဝံ အနုပဂတန္တိ အတ္ထော"**တိ ဝုတ္တံ။ ကိံ တံ အနုဝတ္တနန္တိ ကဿစိ အာသင်္ကာ သိယာတိ တံ သရူပတော ဒဿေန္တော **"ယံဒိဋ္ဌိ ကော သော ဟောတီ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သော**တိ ယော ဥက္ခိတ္တကော, သော။

ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တိကာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. အဋ္ဌဝတ္ထုကာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

လောကဿာဒမိတ္တသန္ထဝဝသေနာတိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ပါစိတ္တိယ ၃.၆၇၅) လောကဿာဒသင်္ခါတဿ မိ တ္တသန္ထဝဿ ဝသေန။ ကိံ တန္တိ အာဟ **"ကာယသံသဂ္ဂရာဂေနာ"**တိ။ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေနေဝ တိန္တာ ဣဓ အ ဝဿုတာ နာမ, န မေထုနရာဂေနာတိ။ ကထမေတံ ဝိညာယတီတိ အာဟ **"အယမေဝ ဟီ"**တိအာဒိ။ ကိံ ပနေတ္ထ ကာရဏာ န္တိ အာဟ **"သမန္တပာသာဒိကာယံ ပနဿ ဝိစာရဏာ ကတာ"**တိ။ တတ္ထာယံ ဝိစာရဏာ – **ဧတ္တ စ အဿဒ္ဓမ္မော**တိ ကာယသံသဂ္ဂေါဝ ဝေဒိတဗ္ဗော, န မေထုနဓမ္မော။ န ဟိ မေထုနဿ သာမန္တာ ထုလ္လစ္စယံ ဟောတိ။ "ဝိညူ ပဋိ ဗလော ကာယသံသဂ္ဂံ သမာပဇ္ဇိတု"န္တိ (ပါစိ. ၆၇၆) ဝစနမ္ပိ စေတ္ထ သာဓကန္တိ။ ယံ ယေန ကတံ, တံ တဿေဝ ဟောတီတိ။ **ပုရိသပုဂ္ဂလဿာ**တိ သာမိဝစနန္တိ ဒဿေတုံ **"ယံ ပုရိသပုဂ္ဂလေနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဟတ္ထ ထော**တိ အတ္တနော ဟတ္ထော။ န ကေဝလဉ္စေတ္ထ **ဟတ္ထဂ္ဂဟဏာ**န္တိ "ဟတ္ထော နာမ ကပ္ပရံ ဥပာဒါယ ယာဝ အဂ္ဂ နခါ"တိ (ပါစိ. ၆၇၆) ဝုတ္တဿ ဟတ္ထဿေဝ ဂဟဏံ, အထ ခော တဿ စ အညဿပိ အပာရာဇိကခေတ္တဿ သ ဂဟဏံ ဧကဇ္ဈံ ကတ္တာ "ဟတ္ထဂ္ဂဟဏာ"န္တိ ဝုတ္တံ။ တထာ **သင်္ဃာဋိကဏ္ဏဂ္ဂဟဏာ**န္တိ န ကေဝလံ သင်္ဃာ ဋိကဏ္ဏဿေဝ ဂဟဏံ, အထ ခော တဿ စ အညဿပိ ယဿ ကဿစိ စီဝရပ္ပဒေသဿ ဂဟဏံ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတုံ **"ဧတ္တ စ ယဿ ကဿစီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဣတ္ထန္နာမံ ဌာန**န္တိ ဧဝံနာမကံ ဌာနံ။ **"ပဋိဟဋ္ဋိယာ တ ဥ ပ္ပဋိဟဋ္ဋိယာ တ ပူရေတဗ္ဗတ"**တိ ဣဒံ နိဒဿနမတ္တံ။ တသ္မာ ပဋိဟဋ္ဋိယာ တ ဥပ္ပဋိဟဋ္ဋိယာ တ ကေနစိ ကာယ တ ယေန တေန နယေန ပူရေတဗ္ဗတတိ အတ္ထော။

တာ အာပတ္တိယော တိ တာ အာပန္နာ အာပတ္တိယော။ ယထာ စေကေကသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ ဧဝံ ဝိသုံ ဝိသုံ သတ္တသု ဝတ္ထူသု သတက္ခတ္တုမ္ပိ ဝီတိက္ကန္တေသု တာ အာပတ္တိယော ဒေသေတဗ္ဗတ မုစ္စတိ။ **ဂဏနူပိကာ**တိ ဒေသိတဂဏနံ ဥပဂစ္ဆတိ။ **စုရနိက္ခေပံ ကတ္ဗတ** တိ ''အညံ ဝတ္ထုံ အာပဇ္ဇိဿာမိ''တိ ဥဿာဟံ ဌပေတဗ္ဗတ။

အဌဝတ္ထုကာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ ကင္ခာဝိတရဏိယာ ပာတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ

ဝိနယတ္ထမဉ္ဇူသာယံ လီနတ္ထပ္ပကာသနိယံ

ဘိက္ခုနိပာတိမောက္ခေ ပာရာဇိကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သင်္ဃာဒိသေသကဏ္ဍံ

၁. ဥဿယဝါဒိကာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

မာနုဿယဝသေန ကောဓူဿယဝသေနာ တိ ဗာဟုလ္လနယေန ဝုတ္တံ။ တေနေဝ ဝက္ခတိ “တိစိတ္တံ တိဝေဒန”န္တိ။ **အဍ္ဍကရဏတ္ထာယာ** တိ ဧတ္ထ **အဍ္ဍော** တိ ဝေါဟာရိကဝိနိစ္ဆယော ဝုစ္စတိ။ ယံ ပဗ္ဗဇိတာ “အဓိကရဏ”န္တိပိ ဝဒန္တိ, တဿ ကရဏတ္ထာယ ဝေါဟာရိကဝိနိစ္ဆယတ္ထာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝီတိက္ကမက္ခဏေယေဝါ**တိ ဝတ္ထုဇ္ဈာစာရက္ခဏေယေဝ, န တတိယာယ သမနုဘာသနာယာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဘိက္ခုနိံ သင်္ဃတော နိဿာရေတီ**တိ အာပန္နံ ဘိက္ခုနိံ ဘိက္ခုနိသင်္ဃမှာ နိဿာရေတိ။ ဟေတုမှိ စာယံ ကတ္တုဝေါဟာရော “နိဿာရဏဟေတုဘူတဓမ္မော ‘နိဿာရဏီယော’တိ ဝုတ္တော”တိ ကတွာ။

ယတ္ထ ဌိတာယ တိ ဥပဿယဘိက္ခာစာရမဂ္ဂါဒီသု ယသ္မိံ ဌာနေ ဌိတာယ။ **တတော ပဋ္ဌာယ ဂစ္ဆန္တိယာ** တိ တတော ပဋ္ဌာယ ဝေါဟာရိကာနံ သန္တိကံ ဂစ္ဆန္တိယာ။ **ဒုတိယေဝါ**တိ ဒုတိယာရောစနေ။ **တေနာ**တိ ဥပာသကေန။ **ဧဝံ ဝုတ္တာယာ**တိ “မမ စ တဝ စ ကထံ တွံယေဝ အာရောစေဟီ”တိ ဝုတ္တာယ။ **အညေန ကထာပေတီ**တိ ကပ္ပိယကာရကေန ကထာပေတိ။ **ယထာ ဝါ တထာ ဝါ ဟိ အာရောစိယမာနေ**တိ ကပ္ပိယကာရကော ဝါ ဘိက္ခုနိယာ ကထံ ပဌမံ အာရောစေတု, ဣတရော ဝါ အတ္တနော ကထံ (ပါစိ. အဋ္ဌ. ၆၇၉)။ ကပ္ပိယကာရကော ဝါ ဥဘိန္နမ္ပိ ကထံ, ဣတရော ဝါ ဥဘိန္နမ္ပိ ကထံ အာရောစေတူတိ ဧဝံ ယထာ တထာ အာရောစိယမာနေ။ **ဥဘိန္နမ္ပိ ပန ကထံ သုတွာ** တိ ယထာ ဝါ တထာ ဝါ အာရောစိတံ ပန ဥဘိန္နမ္ပိ ကထံ သုတွာ။

အာကဍ္ဎိယမာနာ ဂစ္ဆတီ တိ ဝုစ္စမာနာ ဝေါဟာရိကာနံ သန္တိကံ ဂစ္ဆတိ, ဣမဿ “တဿာ အနာပတ္တီ”တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ ဧဝံ သေသေသုပိ။ **ရက္ခံ ယာစတီ** တိ ဓမ္မိကံ ရက္ခံ ယာစတိ။ ဣဒါနိ ယထာ ယာစိတာ ရက္ခာ ဓမ္မိကာ ဟောတိ, တံ ဒဿေတုံ **“ဥပဿယေ အညေဟိ ကတံ အနာစာရံ အနောဒိဿ အာစိက္ခန္တီ”** တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ အတီတံ အာရဗ္ဘ အတ္ထိ ဩဒိဿ အာစိက္ခနာ (ပါစိ. အဋ္ဌ. ၆၇၉), အတ္ထိ အနောဒိဿ အာစိက္ခနာ, အနာဂတံ အာရဗ္ဘာပိ အတ္ထိ ဩဒိဿ အာစိက္ခနာ, အတ္ထိ အနောဒိဿ အာစိက္ခနာ။

ကထံ **အတီတံ အာရဗ္ဘ ဩဒိဿ အာစိက္ခနာ** ဟောတိ? ဘိက္ခုနုပဿယေ ဂါမဒါရကာ, ဓုတ္တာဒယော ဝါ ယေ ကေစိ အနာစာရံ ဝါ အာစရန္တိ, ရုက္ခံ ဝါ ဆိန္ဒန္တိ, ဖလာဖလံ ဝါ ဟရန္တိ, ပရိက္ခာရေ ဝါ အစ္ဆိန္ဒန္တိ။ ဘိက္ခုနီ ဝေါဟာရိကေ ဥပသင်္ကမိတွာ “အမှာကံ ဥပဿယေ ဣဒံ နာမ ကတ”န္တိ ဝဒတိ။ “ကေနာ”တိ ဝုတ္တေ “အသုကေန စ အသုကေန စာ”တိ အာစိက္ခတိ။ ဧဝံ အတီတံ အာရဗ္ဘ ဩဒိဿ အာစိက္ခနာ ဟောတိ, သာ န ဝဋ္ဋတိ။ တဉ္စေ သုတွာ တေ ဝေါဟာရိကာ တေသံ ဒဏ္ဍံ ကရောန္တိ, သဗ္ဗံ ဘိက္ခုနိယာ ဂီဝါ ဟောတိ။ “ဒဏ္ဍံ ဂဏှိဿန္တီ”တိ အဓိပ္ပာယေပိ သတိ ဂီဝါယေဝ ဟောတိ။ သစေ ပန တဿ “ဒဏ္ဍံ ဂဏှထာ”တိ ဝဒတိ, ပဉ္စမာသကမတ္တေ ဂဟိတေ ပါရာဇိကံ ဟောတိ။

တေဟိ “ကေနာ”တိ ဝုတ္တေ ပန “အသုကေနာ”တိ ဝတ္တုံ အမှာကံ န ဝဋ္ဋတိ, တုမှေဟိယေဝ ဇာနိဿထ။ ကေဝလဉ္ဟိ မယံ ရက္ခံ ယာစာမ, တံ နော ဒေထ, အဝဟဋဘဏ္ဍမ္ပိ အာဟရာပေထာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဧဝံ **အနောဒိဿ အာစိက္ခနာ** ဟောတိ, သာ ဝဋ္ဋတိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ သစေပိ တေ ဝေါဟာရိကာ တေ ကာရကေ ဂဝေသိတွာ တေသံ ဒဏ္ဍံ ကရောန္တိ, သဗ္ဗံ သာပတေယျမ္ပိ ဂဟိတံ, ဘိက္ခုနိယာ နေဝ ဂီဝါ, န အာပတ္တိ။

ပရိက္ခာရံ ဟရန္တေ ဒိသွာ ပန တေသံ အနတ္ထကာမတာယ “စောရော စောရော”တိ ဝတ္တုမ္ပိ န ဝဋ္ဋတိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေပိ ဟိ ယံ တေသံ ဒဏ္ဍံ ကရောန္တိ, သဗ္ဗံ ဘိက္ခုနိယာ ဂီဝါ ဟောတိ။ အတ္တနော ဝစနကရံ ပန “ဣမိနာ မေ ပရိက္ခာရော ဂဟိတော, တံ အာဟရာပေဟိ, မာ စဿ ဒဏ္ဍံ ကရောဟီ”တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဒါသဒါသိဝါပိအာဒီနံ အတ္ထာယ အဍ္ဍံ ကရောန္တိ, အယံ အကပ္ပိယအဍ္ဍော နာမ, န ဝဋ္ဋတိ။

ကထံ **အနာဂတံ အာရဗ္ဘ ဩဒိဿ အာစိက္ခနာ** ဟောတိ? ဝုတ္တနယေနေဝ ပရေဟိ အနာစာရာဒီသု ကတေသု ဘိက္ခုနီ ဝေါဟာရိကေ ဧဝံ ဝဒတိ “အမှာကံ ဥပဿယေ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ကရောန္တိ, ရက္ခံ နော ဒေထ အာယတိံ အကရဏတ္ထာယာ”တိ။ “ကေန ဧဝံ ကတ”န္တိ ဝုတ္တေ “အသုကေန စ အသုကေန စာ”တိ အာစိက္ခတိ။ ဧဝံ အနာဂတံ အာရဗ္ဘ ဩဒိဿ အာစိက္ခနာ ဟောတိ, သာပိ န ဝဋ္ဋတိ။ တေသဉှိ ဒဏ္ဍေ ကတေ ပုရိမနယေနေဝ သဗ္ဗံ ဘိက္ခုနိယာ ဂီဝါ။ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝ။

သစေ ပန ဝေါဟာရိကာ ဘိက္ခုနုပဿယေ ဧဝရူပံ အနာစာရံ ကရောန္တာနံ “ဣမံ နာမ ဒဏ္ဍံ ကရောမာ”တိ ဘေရိံ စရာပေတွာ အာဏာယ အတိဋ္ဌမာနေ ပရိယေသိတွာ ဒဏ္ဍံ ကရောန္တိ, ဘိက္ခုနိယာ နေဝ ဂီဝါ, န အာပတ္တိ။

ယော စာယံ ဘိက္ခုနီနံ ဝုတ္တော, ဘိက္ခူနမ္ပိ ဧသေဝ နယော။ ဘိက္ခုနောပိ ဟိ ဩဒိဿ အာစိက္ခနာ န ဝဋ္ဋတိ, ယံ တထာ အာစိက္ခိတေ တေသံ ဒဏ္ဍံ ကရောန္တိ, တံ သဗ္ဗံ ဂီဝါ ဟောတိ။ ဝုတ္တနယေနေဝ ဒဏ္ဍံ ဂဏှာပေန္တဿ ပါရာဇိကံ။ ယော ပန “ဒဏ္ဍံ ကရိဿန္တီ”တိ ဇာနန္တောပိ အနောဒိဿ ကထေတိ, တေ စ ပရိယေသိတွာ ဒဏ္ဍံ ကရောန္တိယေဝ, န ဒေါသော။ ဝိဟာရသီမာယ ရုက္ခာဒီနိ ဆိန္ဒန္တာနံ ဝါသိဖရသုအာဒီနိ ဂဟေတွာ ပါသာဏေ ကောဋ္ဋေန္တိ, န ဝဋ္ဋတိ။ သစေ ဓာရာ ဘိဇ္ဇတိ, ကာရာပေတွာ ဒါတဗ္ဗာ။ ဥပဓာဝိတွာ တေသံ ပရိက္ခာရေ ဂဏှန္တိ, တမ္ပိ န ကာတဗ္ဗံ။ လဟုပရိဝတ္တဉှိ စိတ္တံ, ထေယျစေတနာယ ဥပ္ပန္နာယ မူလစ္ဆေဇ္ဇမ္ပိ ဂစ္ဆေယျ။

ဥဿယဝါဒိကာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. စောရိဝုဋ္ဌာပိကာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

မလ္လဂဏဘဋ္ဋိပုတ္တဂဏာဒိကန္တိအာဒီသု (သာရတ္ထ. ဋီ. ပါစိတ္တိယ ၃.၆၈၃) **မလ္လဂဏော** နာမ နာရာယနဘတ္တိကော တတ္ထ တတ္ထ ပါနီယဋ္ဌပနပေါက္ခရဏိခဏနာဒိပုညကမ္မကာရကော ဂဏော။ **ဘဋ္ဋိပုတ္တဂဏော** နာမ ကုမာရဘတ္တိကဂဏော။ **ဓမ္မဂဏော**တိ သာသနဘတ္တိကော အနေကပ္ပကာရပုညကမ္မကာရကော ဂဏော။ **ဂန္ဓိကသေဏီ**တိ အနေကပ္ပကာရသုဂန္ဓိဝိကတိကာရကော ဂဏော။ **ဒုဿိကသေဏီ**တိ ဒုဿတဏ္ဍိဇသမူဟော, ပေသကာရဂဏောတိ အတ္ထော။

ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာတိ ဥပသမ္ပာဒေန္တိယာ။ ကေနစိ ကရဏီယေန ပက္ကန္တာသု ဘိက္ခုနီသု အဂန္တွာ ခဏ္ဍသီမံ ယထာနိသိန္နဋ္ဌာနေယေဝ အတ္တနော နိဿိတကပရိသာယ သဒ္ဓိံ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ ဝါစာစိတ္တတော သမုဋ္ဌာတိ (ပါစိ. အဋ္ဌ. ၆၈၃), အညံ သီမံ ဝါ နဒိံ ဝါ ဂန္တွာ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ ကာယဝါစာစိတ္တတော သမုဋ္ဌာတီတိ အာဟ **“စောရိဝုဋ္ဌာပနသမုဋ္ဌာန”**န္တိ။ အနာပုစ္ဆာ ဝုဋ္ဌာပနဝသေန **ကိရိယာကိရိယံ**။ ပညတ္တိံ အဇာနန္တာ အရိယာပိ ဝုဋ္ဌာပေန္တီတိ ဝါ ကမ္မဝါစာပရိယောသာနေ အာပတ္တိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတသမင်္ဂိတာဝသေန ဝါ **တိစိတ္တံ**။

စောရိဝုဋ္ဌာပိကာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ဧကဂါမန္တရဂမနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အညော ဂါမော **ဂါမန္တရံ။ နဒီပါရ**န္တိ နဒိယာ ပါရိမတီရံ။ “ဂါမန္တရံ ဂစ္ဆေယျာ”တိ (ပါစိ. ၆၈၇, ၆၉၁) ဝုတ္တတ္တာ အညဿ ဂါမဿ ဂမနေယေဝ အာပတ္တိ, န သကဂါမေတိ အာဟ **“သကဂါမတော တာတ”**တိအာဒိ။ **ပရိက္ခေပေ ဝါ ဥပစာရေ ဝါ အတိက္ကန္တေ**တိ ပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ပရိက္ခေပေ ဝါ အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနေ ဝါ အတိက္ကန္တေ။ **ဒုတိယေန အတိက္ကန္တမတ္တေ**တိ ဒုတိယေန ပါဒေန ဣတရဿ ဂါမဿ ပရိက္ခေပေ ဝါ ဥပစာရေ ဝါ အတိက္ကန္တမတ္တေ။ ယေသု ပန ပေါတ္ထကေသု “ဧကေန ပါဒေန ဣတရဿ ဂါမဿ ပရိက္ခေပေ ဝါ အတိက္ကန္တေ, ဥပစာရေ ဝါ ဩက္ကန္တေ ထုလ္လစ္စယံ, ဒုတိယေန အတိက္ကန္တမတ္တေ, ဩက္ကန္တမတ္တေ ဝါ သင်္ဃာဒိသေသော”တိ ပါဌော ဒိဿတိ, တတ္ထ “ဩက္ကန္တေ, ဩက္ကန္တမတ္တေ ဝါ”တိ ဧတာနိ ဒွေဝ ပဒါနိ ပါဠိယာ ဝိရုဇ္ဈန္တိ။ “အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဥပစာရံ အတိက္ကာမေန္တိယာ”တိ (ပါစိ. ၆၉၂) ဟိ ပါဠိ။ တထာ **သမန္တပါသာဒိကာယပိ** ဝိရုဇ္ဈန္တိ။ တတ္ထ ဟိ –

‘‘ပရိက္ခေဟရပဟင္ဌာနံ ဧကေန ဟဒေန အတိက္ကမတိ, ထုလ္လစ္စယံ။ ဒုတိယေန အတိက္ကန္တမတ္တေ သင်္ဃာဒိသေသော။ အပိစေတ္ထ သကကမတော။ပေ.။ ဧကေန ဟဒေန က္လတရဿ ကမဿ ပရိက္ခေပေ တ ဥပစာရေတ အတိက္ကန္တမတ္တေ ထုလ္လစ္စယံ, ဒုတိယေန အတိက္ကန္တမတ္တေ သင်္ဃာဒိသေသော’’တိ –

ဝုတ္တံ။ ‘‘ပဌမံ ဟဒံ အတိက္ကာမေန္တိယာ’’တိအာဒိဝစနတော (ဟစိ. ၆၉၂) ပဒသာ ဂမနမေဝ က္လဓာဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **‘‘ပဒသာ ပဝိသန္တိယာ အာပတ္တိ’’** တိ။ က္လမိနာ သစေပိ ဟတ္ထိပိဋ္ဌိအာဒီဟိ တ က္လဒ္ဓိယာ တ ပဝိသတိ, ဝဋ္ဋတိယေဝတ တိ ဒဿေတိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေ, ဝိတ္ထာရော ပန **သမန္တပာသာဒိကာယ** (ဟစိ. အဋ္ဌ. ၆၉၂) ဝုတ္တောတိ အဓိ ပ္ပာယော။

နဒိပာရဂမနေ ဝုတ္တလက္ခဏာယ နဒိယာ တိ ‘‘နဒီ နာမ တိမဏ္ဍလံ ပဋိစ္ဆာဒေတ္ဂတ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဥတ္တရန္တိယာ အန္တရဝါသကော တေမိယတိ’’တိ (ဟစိ. ၆၉၂) **နဒိပာရဂမနဝိဘင်္ဂေ** ဝုတ္တလက္ခဏာယ နဒိယာ။ နဒိပာရဂမနဝိ ဘင်္ဂေ ဟိ က္လဓ **နဒိပာရဂမနသဒ္ဒေန** ဝုတ္တော။ **ပုန သြရိမတီရမေဝ ပစ္စုတ္တရန္တိယာ တ** တိ ပရတီရံ ဂန္တုကာမတာ ယ သြတိဏ္ဏတ္တာ ဝုတ္တံ။ က္လတရိဿာ ပန အယံ ပက္ကန္တဌာနေ ဌိတာ ဟောတိ, တသ္မာ ပရတီရံ ဂစ္ဆန္တိယာ အနာပတ္တိ။ သစေ သဇ္ဈာယံ တ ပဓာနံ တ အညံ တ ကိဉ္စိ ကမ္မံ ကုရုမာနာ ‘‘ပုရေ အရုဏေယေဝ ဒုတိယိကာယ သန္တိ ကံ ဂမိဿာမီ’’တိ (ဟစိ. အဋ္ဌ. ၆၉၂) အာဘောဂံ ကရောတိ, အဇာနန္တိယာ ဧဝ တဿာ အရုဏော ဥဂ္ဂစ္ဆတိ , အနာ ပတ္တီတိ အာဟ **‘‘ပုရေ အရုဏေယေတ’’**တိအာဒိ။ အထ ပန ‘‘ယာဝ အရုဏုဂ္ဂမနာ က္လဓေဝ ဘဝိဿာမီ’’တိ တ အနာ ဘောဂေန တ ဝိဟာရဿ ဧကဒေသေ အစ္ဆတိ, ဒုတိယိကာယ ဟတ္ထပာသံ န သြတရတိ, အရုဏုဂ္ဂမနေ သင်္ဃာဒိသေ သော။ ဟတ္ထပာသောယေဝ ဟိ က္လဓ ပမာဏံ။ ဟတ္ထပာသာတိက္ကမေ ဧကဂဗ္ဘောပိ န ရက္ခတိ။ တေနာဟ **‘‘ဧကဂဗ္ဘ ဘော။ပေ.။ အာပတ္တီ’’**တိ။

ဒဿနူပစာရံ တ သဝနူပစာရံ တ တိ ဧတ္ထ **ဒဿနူပစာရော** နာမ ယတ္ထ ဌိတံ ဒုတိယိကာ ပဿတိ။ **သဝနူပစာ ရော** နာမ ယတ္ထ ဌိတာ မဂ္ဂမူဠ္ဟသဒ္ဒေန ဝိယ, ဓမ္မဿဝနာရောစနသဒ္ဒေန ဝိယ စ ‘‘အယျေ’’တိ သဒ္ဒာယန္တိ ယာ သဒ္ဒံ သုဏာတိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ သြဟီယနံ နာမ ဒဿနူပစာရသဝနူပစာရာနမညတရဿ ဝိဇဟနံ, တသ္မာ။ အ ဇ္ဈောကာမေ ပန သြဟီယနံ ဝဋ္ဋတီတိ အာဟ **‘‘က္လန္တိဒီလာတိက္ကမတော ပဌာယာ’’** တိ အာဒိ။ တတ္ထ **က္လန္တိဒီလာတိ က္ကမတော**တိ ဥမ္မာရာတိက္ကမတော။ **ဗဟိကမေ**တိ ကမဿ ဗဟိပဒေသေ။ မဂ္ဂမူဠ္ဟာ ဥစ္စာသဒ္ဒံ ကရောန္တီတိ အာဟ **‘‘မဂ္ဂမူဠ္ဟသဒ္ဒေန ဝိယာ’’** တိ။ မဂ္ဂမူဠ္ဟံ အဝှာယန္တဿ သဒ္ဒေန ဝိယာတိပိ ဝဒန္တိ။ **သဒ္ဒာယန္တိယာ** တိ သဒ္ဒံ ကရောန္တိယာ။ **‘‘သဒ္ဒသ္သဝနာတိက္ကမေ အာပတ္တိယေဝတ’’** တိ က္လမိနာ ဒဿနူပစာရေ ဧဝရူပေ သဝနူပ စာရေ ဝိဇဟိတေ န ရက္ခတိ, ဇဟိတမတ္တေဝ အာပတ္တိ သင်္ဃာဒိသေသဿာတိ ဒဿေတိ။

မဂ္ဂံ ဂစ္ဆန္တီ တိ ဧကမဂ္ဂံ ဂစ္ဆန္တီ။ သစေ ပုရိမာယော အညေန မဂ္ဂေန ဂစ္ဆန္တိ, ပက္ကန္တာ နာမ ဟောန္တိ, အနာပတ္တိယေဝ။ ဒွိန္နံ ဂစ္ဆန္တီနံ ဧကာ အနုဗန္ဓိတုံ အသက္ကောန္တီ ‘‘ဂစ္ဆတု အယ’’န္တိ သြဟီယတိ, က္လတရာပိ ‘‘သြဟီယတု အယ’’န္တိ ဂစ္ဆတိ, ဒွိန္နမ္ပိ အာပတ္တိ။ သစေ ပန ဂစ္ဆန္တီသု ပုရိမာပိ အညံ မဂ္ဂံ ဂဏှာတိ, ပစ္ဆိမာ ပိ အညံ, ဧကာ ဧကိဿာ ပက္ကန္တဌာနေ တိဋ္ဌတိ, ဒွိန္နမ္ပိ အနာပတ္တိ။

‘‘သင်္ဃာဒိသေသော စတုရော’’ တိ (ပရိ. အဋ္ဌ. ၄၇၉) အယံ ပဉ္စဟာ အရုဏုဂ္ဂမနေ ကမန္တရပရိယာပန္နံ နဒိပာရံ သြက္ကန္တဘိက္ခုနိံ သန္ဓာယ ဝုတ္တော။ သာ ဟိ သကကမတော ပစ္စူသသမယေ နိက္ခမိတ္ဂတ အရုဏုဂ္ဂမနကာလေ ဝု တ္တပ္ပကာရံ နဒိပာရံ သြက္ကန္တမတ္တာဝ ရတ္တိဝိပ္ပဝါသကမန္တရနဒိပာရဂမနဂဏမ္ဟာသြဟီယနလက္ခဏေ ဧကေ ပ္ပဟာရေနေဝ စတုရော သင်္ဃာဒိသေသေ အာပဇ္ဇတိ။

ပက္ခသင်္ကန္တာယ တ တိ တိတ္ထာယတနံ သင်္ကန္တာယ။ **အနန္တရာယေနာ**တိ ဟတ္ထိမောစနာဒိအန္တရာယံ ဝိနာ။

ဧကကမန္တရဂမနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ဥက္ခိတ္တကသြသာရဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

တဿေဝ ကာရကသင်္ဃဿာ တိ ယော ဥက္ခေပနီယကမ္မကာရကော ဂဏော, တဿေဝ ကာရကသင်္ဃဿ။ **ဝတ္တေ တ ဝတ္တန္တိ** န္တိ တေစတ္တာလီသပ္ပဘေဒေ နေတ္ထာရဝတ္တေ ဝတ္တမာနံ။

ဥက္ခိတ္တကသြသာရဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. ဘောဇနပ္ပဋိဂ္ဂဟဏပဌမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဧကတောအဝဿုတေ တိ ပုဂ္ဂလဿ တ ဘိက္ခုနိယာ တ အဝဿုတေ။ **မဟာပစ္စရိယံ** ပနေတ္ထ ''ဘိက္ခုနိယာ အဝဿုတဘာဝေတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗ''န္တိ (ဟစိ. အဋ္ဌ. ၇၀၁) ဝုတ္တံ။ တံ ''အနဝဿုတောတိ ဇာနန္တိ ပဋိဂ္ဂဏှာတီ''တိ (ဟစိ. ၇၀၃) ဣမာယ ဟဋ္ဌိယာ န သမေတိ။ ယဒိ ဟိ ပုဂ္ဂလဿ အဝဿုတဘာဝေ နပ္ပမာဏံ, ကိံ ''အနဝဿုတောတိ ဇာနန္တီ''တိ ဣမိနာ ဝစနေန, ''အနာပတ္တိ ဥဘတောအနဝဿုတာ ဟောန္တိ, အနဝဿုတာ ပဋိဂ္ဂဏှာတီ''တိ တေ တကမေဝ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ **ဥဘောသု အနဝဿုတေသု** တိ ပုဂ္ဂလော စေဝ ဘိက္ခုနီ စာတိ ဥဘောသု အနဝဿုတေသု ဂဏှာဟန္တိယာ သဗ္ဗထာပိ အနာပတ္တိ။ **''အနဝဿုတော''တိ တ ဥတ္တတ ဂဏှာဟန္တိယာ** တိ သယံ အနဝဿုတာ သမာနာ အဝဿုတေပိ ''အနဝဿုတော အယ''န္တိ သညာယ တဿ ဟတ္ထတော ပဋိဂ္ဂဏှာဟန္တိယာ။ အထ သယံ အနဝဿုတာပိ အညံ အဝဿုတံ တ အနဝဿုတံ တ ''အဝဿုတော''တိ ဥတ္တတ ပဋိဂ္ဂဏှာဟာတိ, ဒုက္ကဋမေဝ။ ဝုတ္တဥ္စ ဟေတံ **အနန္တရသိက္ခာပဒေ** ''ကိဿ တွံ, အယျေ, န ပဋိဂ္ဂဏှာဟာသီတိ, အဝဿုတာ, အယျေတိ, တွံ ပန, အယျေ, အဝဿုတာတိ, နာဟံ, အယျေ, အဝဿုတာ''တိ။

ဘောဇနပ္ပဋိဂ္ဂဟဏပဌမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ဘောဇနပ္ပဋိဂ္ဂဟဏဒုတိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဒုက္ကဋဒ္ဓာဒိကာ သင်္ဃာဒိသေသပရိယောသာနာ အာပတ္တိယော ဣမိနာ သိက္ခာပဒေန ဥယျောဇိကာယေဝ, ဣတရိဿာ ပန အာပတ္တိဘေဒော ပဌမသိက္ခာပဒေနာတိ အာဟ **''သာ စေ ဥယျောဇနေနာ''** တိအာဒိ။

ကုလာနုဒ္ဒယတာယာ တိ ကုလာနုကမ္ပကတာယ။

ဘောဇနပ္ပဋိဂ္ဂဟဏဒုတိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇-၁၃. သဥ္စရိတ္တာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သတ္တမာဒီနိ ဥတ္တာနတ္ထာနေဝ။

သဥ္စရိတ္တာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၄-၁၇. သင်္ဃဘေဒကာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဘိက္ခုနီ သင်္ဃံ န ဘိန္ဒတီ တိ ကမ္မံ, ဥဒ္ဒေသော စာတိ ဒွီဟိ ဘေဒေ, သော တာယ သဒ္ဓိံ နတ္ထီတိ ဘိက္ခုနီ သင်္ဃံ န ဘိန္ဒတိ။ န ကေဝလံ ပရိတသာဘာဝေယေဝတတိ အာဟ **''ဆာဒနပစ္စယာပီ''**တိအာဒိ။ တွေ စ **''ဆာဒနပစ္စယာပိ န ဒုက္ကဋံ အာပဇ္ဇတီ''**တိ ဟဗ္ဗော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ဆာဒနပစ္စယာပိ ဒုက္ကဋံ န အာပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ ဝေဥ္စ ကတွတ –

''အာပဇ္ဇတိ ဂရုကံ သာဝသေသံ။
ဆာဒေတိ အနာဒရိယံ ပဋိစ္စ။
န ဘိက္ခုနီ နော စ ဖုသေယျ ဝဇ္ဇံ။
ပဥှာမေသာ ကုသလေဟိ စိန္တိတာ''တိ။ (ပရိ. ၄၈၁) –

ဧတ္ထ ဘိက္ခုနိနိသေဓော ဥပပန္နော ဟောတိ။ ယေသု ပန ဟေတ္ထကေသု “ဆာဒနပစ္စယာ ပန ဒုက္ကဋံ အာပဇ္ဇတီ”တိ ဝိနာ **န**-ကာရံ ပာဌော ဒိဿတိ, သော ပမာဒလေခေါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ပရိတသော နာမ နတ္ထိ, တသ္မာ။ **အတ္တနော သီမံ သောဓေတွာ ဝိဟာရသီမာယ တ**တိ ဝိဟာရေ ဗဒ္ဓသီမမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **သောဓေတုံ အသက္ကောန္တီဟီ**တိ ဝိဟာရသီမံ သောဓေတုံ အသက္ကောန္တိဟိ။

မုခမတ္တနိဒဿန န္တိ ပဝေသောပာယမတ္တနိဒဿနံ။ ဧတ္ထာဟ – အထ ကသ္မာ ယထာ ဘိက္ခုမာနတ္တကထာယ “ပရိက္ခိတ္တဿ ဝိဟာရဿ ပရိက္ခေပတော, အပရိက္ခိတ္တဿ ဝိဟာရဿ ပရိက္ခေပာရဟဋ္ဌာနတော ဒွေ လေဍ္ဍုပာတေ အတိက္ကမ္မာ”တိ (ကင်္ခါ. အဋ္ဌ. နိဂမနဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တံ, ဧဝမဝတွာ **“ကမူပစာရတော စ ဘိက္ခူနံ ဝိဟာရူပစာရတော စ ဒွေ လေဍ္ဍုပာတေ အတိက္ကမိတွာ”**တိ ကသ္မာ ဝုတ္တန္တိ? တတြ ကေစိ ဝဒန္တိ “ဘိက္ခူနံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ပဒေသံ အတိက္ကမိတွာ ကမေပိ တံ ကမ္မံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဘိက္ခုနီနံ ပန ကမေ န ဝဋ္ဋတိ, တသ္မာ ဧဝံ ဝုတ္တ”န္တိ။ အပရေ ပန ဘဏန္တိ “ဘိက္ခူနမ္ပိ ကမေ န ဝဋ္ဋတိ, ဘိက္ခုဝိဟာရော နာမ ပုဗ္ဗေယေဝ ကမူပစာရံ အတိက္ကမိတွာ တိဋ္ဌတိ , တသ္မာ ကမံ အဝတွာ ဝိဟာရူပစာရမေဝ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ။ ဘိက္ခုနီနံ ပန ဝိဟာရော ကမေယေဝ, န ဗဟိ, တသ္မာ ကမူပစာရဉ္စ ဝိဟာရူပစာရဉ္စ ဥဘယမေဝေတ္ထ ဒဿိတံ။ တသ္မာ ဥဘယတ္ထာပိ အတ္ထတော နာနာတ္တံ နတ္ထီ”တိ။ ဝိမံသိတွာ ယဉ္စေတ္ထ ယုဇ္ဇတိ, တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။

တတော ပဋ္ဌာယာ တိ အာရောစိတကာလတော ပဋ္ဌာယ။

သင်္ဃဘေဒကာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ ကင်္ခါဝိတရဏိယာ ပာတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ

ဝိနယတ္ထမဉ္ဇူသာယံ လီနတ္ထပ္ပကာသနိယံ

ဘိက္ခုနိပာတိမောက္ခေ သင်္ဃာဒိသေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဿဂ္ဂိယကဏ္ဍံ

၁. ပတ္တဝဂ္ဂေါ

၁. ပတ္တသန္နိစယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ပဌမံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ပတ္တသန္နိစယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အကာလစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ယံ အတ္တနာ လဒ္ဓံ, တံ နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတီ တိ ယံ စီဝရံ ဘာဇာပိတာယ အတ္တနာ လဒ္ဓံ, တမေဝ နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ, တံ ဝိနယကမ္မံ ကတွတပိ အတ္တနာ န လဗ္ဘတိ။ တေနာဟ **"နိဿဇ္ဇ"** န္တိအာဒိ။ တတ္ထ **နိဿဇ္ဇ ပဋိလဘိတွတ ပီ**တိ "အယ္ယာယ, ဒမ္မီ"တိ ဧဝံ နိဿဇ္ဇ ပဋိလဘိတွတပိ။ **ယထာဒာနေယေဝ ဥပနေတဗ္ဗ** န္တိ ယထာ အာယကေဟိ ဒိန္နံ, တထေဝ ဥပနေတဗ္ဗံ, အကာလစီဝရပက္ခေယေဝ ဌပေတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အကာလစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. စီဝရပရိဝတ္တနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

မေတန္တိ မေ တေ။ သကသညာယ ဂဟိတတ္တာ ဟစိတ္တိယဋ္ဌေဝ ဒုက္ကဋဋ္ဌ ဝုတ္တံ, ဣတရထာ ဘဏ္ဍာဂ္ဃေန ကာရေတဗ္ဗံ။

စီဝရပရိဝတ္တနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. အညဝိညာပနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ပဋိလာဘေနာတိ ပဌမဝိညတ္တိတော ဦနတရဿာပိ အညဿ ပဋိလာဘေန။

တဿိံ အပ္ပဟောန္တေ ပုန တညေတ တိ ယံ ပဌမံ ဝိညတ္တံ, ထောကတ္တာ တဿိံ အပ္ပဟောန္တေ ပုန တညေဝ ဝိညာပေန္တိယာတိ အတ္ထော။ **အညေနပိ** အတ္ထေ သတိ တိ ပဌမံ ဝိညတ္တိတော အညေနပိ အတ္ထေ သတိ။ **တေန သဒ္ဓိံ အညဥ္စာ**တိ ယံ ပဌမံ ဝိညတ္တံ, တေန သဒ္ဓိံ အညဥ္စ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? သစေ ပဌမံ သပ္ပိ ဝိညတ္တံ, "ယမကံ ပစိတဗ္ဗ"န္တိ စ ဝေဇ္ဇေန ဝုတ္တတ္တာ တေလေနာပိ အတ္ထော ဟောတိ။ တတော "တေလေနာပိ မေ အတ္ထော"တိ ဧဝမာဒိနာ အညဥ္စ ဝိညာပေန္တိယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အာနိသံသံ ဒဿေတွတ** တိ "သစေ ကဟာပဏဿ သပ္ပိ အာဘတံ ဟောတိ, ဣမိနာ မူလေန ဒွိဂုဏံ တေလံ လဗ္ဘတိ, တေလေနာပိ စ ဣဒံ ကိစ္စံ နိပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မာ တေလံ အာဟရာ"တိ ဧဝံ အာနိသံသံ ဒဿေတွတ။

အညဝိညာပနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. အညစေတာပနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

တတော အညံ စေတာပေယျာ တိ ပဌမံ စေတာပိတတော ယံ ကိဉ္စိ အညံ စေတာပေယျ။

အညစေတာပနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ပဌမသင်္ဃိကစေတာပနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အညသ္သတ္ထာယ ဒိန္နေနာ တိ ယံ စေတာပေတိ, တတော အညသ္သတ္ထာယ ဒိန္နေန။ **အညုဒ္ဒိသိကေနာ** တိ ပုရိမသ္သေဝတ္ထဒီပနံ။

သေသကံ ဥပနေန္တိယာ တိ ယဒတ္ထာယ ဒိန္နော, တံ စေတာပေတွာ အဝသေသံ အညသ္သတ္ထာယ ဥပနေန္တိယာ။ **သာမိကေ အပလောကေတွာ**တိ အာယကေ အာပုစ္ဆိတွာ။ **ဝေရူပဟသူ အာပဒာသု ဥပနေန္တိန** န္တိ ဝေရူပေသု ဥပဒ္ဒဝေသု အညသ္သ ယသ္သ ကသ္သစိ အတ္ထာယ ဥပနေန္တိန်။

ပဌမသင်္ဃိကစေတာပနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. ဒုတိယသင်္ဃိကစေတာပနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

န ကေဝလံ တေနေဝ ပရိက္ခာရေနာတိ အာဟ **“သယံ ယာစိတကေနာပီ”**တိ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဟဋ္ဌိယံ ‘‘ဘိက္ခုနိယော တေန စ ပရိက္ခာရေန သယမ္ပိ ယာစိတ္ဝာ ဘေသဇ္ဇံ စေတာပေတွာ ပရိဘုဉ္ဇိသူ’’တိ (ပာစိ. ၇၆၃)။ မာတိကာယံ ပန ဂမ္ဗမာနတ္တာ ပိ-သဒ္ဒော နပ္ပယုတ္တော။ ဂမ္ဗမာနတ္ထသ္သ ဟိ သဒ္ဒသ္သ ပယောဂံ ပတိ ကာမစာရောတိ ယုတ္တိ။

ဒုတိယသင်္ဃိကစေတာပနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈-၉-၁၀. ပဌမဂဏိကစေတာပနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အဋ္ဌမနဝမဒသမာနိ ဥတ္တာနတ္ထာနေဝ။

ပဌမဂဏိကစေတာပနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပတ္တဝဂ္ဂေါ ပဌမော။

၂. စီဝရဝဂ္ဂေါ

၁၁. ဂရုပာဝုရဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ယသ္မာ ပတရိတဗ္ဗာနေ ဝိညတ္တိ နာမ န ပဋိသေဓေတဗ္ဗာ, တသ္မာ ဘဂဝတ ဓမ္မနိမန္တနဝသေန ပတရိတဗ္ဗာနေ ‘‘ဝဒေထာယျေ, ယေနတ္ထော’’တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ပာစိတ္တိယ ၃.၇၈၄) ဝုတ္တာယ စတုက္ကံသပရမံ ဝိညာပေတဗ္ဗန္တိ ပရိစ္ဆေဒံ ဒသ္သေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေနေဝ **“စေတာပေတဗ္ဗန္တိ ဌပေတွာ သဟဓမ္မိကေ စ ဉာတကပ္ပတရိတေ စ အညေန ကိသ္မိဉ္စိဒေဝ ဂုဏေ ပရိတုဋ္ဌေန ‘ဝဒေထာယျေ, ယေနတ္ထော’တိ ဝုတ္တာယ ဝိညာပေတဗ္ဗ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ **ရာဇာနန္တိ** ပသေနဒိကောသလရာဇာနံ။

ဂရုပာဝုရဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၂. လဟုပာဝုရဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဒုတိယံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

လဟုပာဝုရဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စီဝရဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

က္ကတိ ကင္ခါဝိတရဏိယာ ပာတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ

ဝိနယတ္ထမဉ္ဇူသာယံ လီနတ္ထပ္ပကာသနိယံ

ဘိက္ခုနိပာတိမောက္ခေ နိဿဂ္ဂိယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပါစိတ္တိယကဏ္ဍံ

၁. လသုဏဝဂ္ဂေါ

၁. လသုဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“လသုဏ”န္တိ ကိဉ္စာပိ အဝိသေသေန ဝုတ္တံ, တထာပိ မဂဓေသု ဇာတံ လသုဏမေဝ ဣဓာဓိပ္ပေတံ, တမ္ပိ ဘဏ္ဍိကလသုဏမေဝါတိ အာဟ **မဂဓရဋ္ဌေ ဇာတ”** န္တိအာဒိ။

ဘဏ္ဍိကလသုဏ န္တိ ပေါဋ္ဋလိကလသုဏမေဝ, သမ္ပုဏ္ဏမိဉ္ဇာနမေတံ အဓိဝစနံ။ တေနာဟ **“န ဧကဒ္ဝိတိမိဉ္ဇက”**န္တိ။ **အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ** တိ (ပါစိ. အဋ္ဌ. ၇၉၅) ဧတ္ထ သစေ ဒ္ဝေ တယော ဘဏ္ဍိကေ ဧကတောယေဝ သင်္ခါဒိတွာ အဇ္ဈောဟရတိ, ဧကံ ပါစိတ္တိယံ။ ဘဉ္ဇိတွာ ဧကေကမိဉ္ဇံ ခါဒန္တိယာ ပန ပယောဂဂဏနာယ ပါစိတ္တိယာနိ။

ပလဏ္ဍုကာ ဒီနံ ဝဏ္ဏေန စ မိဉ္ဇာယ စ နာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ – ဝဏ္ဏေန တာဝ **ပလဏ္ဍုကော** နာမ ပဏ္ဍုဝဏ္ဏော ဟောတိ, **ဘဉ္ဇနကော** လောဟိတဝဏ္ဏော, **ဟရိတကော** ဟရိတပဏ္ဏဝဏ္ဏော။ မိဉ္ဇာယ ပန ပလဏ္ဍုကဿ ဧကာ မိဉ္ဇာ ဟောတိ, ဘဉ္ဇနကဿ ဒ္ဝေ, ဟရိတကဿ တိဿော။ **စာပလသုဏော** အမိဉ္ဇကော။ အင်္ကုရမတ္တမေဝ ဟိ တဿ ဟောတိ။ **မဟာပစ္စရိယာ** ဒီသု ပန “ပလဏ္ဍုကဿ တီဏိ မိဉ္ဇာနိ, ဘဉ္ဇနကဿ ဒ္ဝေ, ဟရိတကဿ ဧကာ”န္တိ (ပါစိ. အဋ္ဌ. ၇၉၇) ဝုတ္တံ။ ဧတေ ပလဏ္ဍုကာဒယော သဘာဝေနေဝ ဝဋ္ဋန္တိ။ သူပသမ္ပာကာဒီသု ပန မာဂဓကမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ။ တဉှိ ပစ္စမာနေသု မုဂ္ဂသူပါဒီသု စ မစ္ဆမံသဝိကတိယာ စ တေလေ စ ဗဒရသာဠဝါဒီသု စ အမ္ဗိလသာကာဒီသု စ ဥတ္တရိဘင်္ဂေသု စ ယတ္ထ ကတ္ထစိ အန္တမသော ယာဂုဘတ္တေပိ ပက္ခိတ္တံ ဝဋ္ဋတိ။ **ဗဒရသာဠဝံ** (သာရတ္ထ. ဋီ. ပါစိတ္တိယ ၃.၇၉၃-၇၉၇) နာမ ဗဒရဖလာနိ သုက္ခာပေတွာ စုဏ္ဏေတွာ ကတ္တဗ္ဗာ ခါဒနီယဝိကတိ။

လသုဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. သမ္ဗာဓလောမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“ပဋိစ္ဆန္နောကာသေ”တိ ဧတဿ ဝိဘာဂဒဿနတ္ထံ **“ဥပကစ္ဆကေသု စ မုတ္တကရဏေ စာတိ အတ္ထော”**တိ ဝုတ္တံ။

အာဗာဓပစ္စယာတိ ကဏ္ဍုကစ္ဆုအာဒိအာဗာဓပစ္စယာ သံဟရာပေန္တိယာ အနာပတ္တိ။ “ဘိက္ခုဿ ဧတ္ထ စ လသုဏေ စ ဒုက္ကဋ”န္တိ (ဝဇိရ. ဋီ. ပါစိတ္တိယ ၈၀၀) ပေါရာဏာ။

သမ္ဗာဓလောမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. တလဃာတကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

တလဃာတကေတိ မုတ္တကေ ပဟာရဒါနေ, တဉ္စ ခေါ တလံ “မုတ္တကရဏေ ပဟာရံ ဒေတီ”တိ (ပါစိ. ၈၀၄) ပဒဘာဇနိယံ ဝုတ္တတ္တာ “မုတ္တကရဏဿာ”တိ ဝိညာယတီတိ အာဟ **“မုတ္တကရဏဿ တလဃာတနေ”** တိ။ **ပုရိမနယေနေဝ သာဏတ္တိက**န္တိ အတ္တနော အတ္ထာယ အညံ အာဏာပေန္တိယာ သာဏတ္တိကံ။

တလဃာတကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ဇတုမဋ္ဌကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဝတ္ထုဝသေနေတံ ဝုတ္တန္တိ “ဇတုမဋ္ဌကေ”တိ ဧတံ နိဒါနဝသေန ဥပ္ပန္နဿ ဝတ္ထုနော ဝသေနေဝ ဝုတ္တံ။ ယံ ကိဉ္စိ ပန ဒဏ္ဍကံ ပဝေသေန္တိယာ အာပတ္တိယေဝ။ တေနာဟ **“ကာမရာဂေန ပနာ”**တိအာဒိ။

ဇတုမဋ္ဌကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. ဥဒကသုဒ္ဓိကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အာဒါတဗ္ဗန္တိ ပဝေသေတဗ္ဗံ။ **အဂ္ဂပဗ္ဗ**န္တိ ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ အဂ္ဂပဗ္ဗံ။ **တတိယံ ပဗ္ဗံ ပဝေသေတီ**တိ ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ တတိယံ ပဗ္ဗံ ပဝေသေတိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ **သမန္တပါသာဒိကာယံ** (ပါစိ. အဋ္ဌ. ၈၁၂) “ဂမ္ဘီရတော ဒွိန္နံ ပဗ္ဗာနံ ဥပရိ ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ ပဝေသေန္တိယာ ပါစိတ္တိယ”န္တိ။

အတိဂမ္ဘီရံ ဥဒကသုဒ္ဓိကံ အာဒိယနဝတ္ထုသ္မိန္တိ အတိအန္တော ပဝေသေတွာ ဥဒကသောစနကရဏဝတ္ထုသ္မိံ။ ဥဒကသုဒ္ဓိပစ္စယေန (သာရတ္ထ. ဋီ. ပါစိတ္တိယ ၃.၈၁၂) ပန သတိပိ ဖဿသာဒိယနေ ယထာဝုတ္တပရိစ္ဆေဒေ အနာပတ္တိ။

ဥဒကသုဒ္ဓိကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ဥပတိဋ္ဌနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

တက္ကာဒီသု တ အညတရေနာတိ တက္ကဒဓိမတ္ထုရသခီရာဒီသု အညတရေန။ **ယာယ ကာယစိ ဗီဇနိယာ**တိ အန္တမသော စီဝရကဏ္ဏံ ဥပါဒါယ ယာယ ကာယစိ ဗီဇနိယာ။

ဣမံ ပိဝထာတိ ဣမံ ပါနီယံ တ သူပါဒိံ တ ပိဝထ။ **ဣမိနာ ဗီဇထာ**တိ ဣမိနာ တာလဝဏ္ဋေန ဗီဇထ။ **ဒါပေန္တိယာ**တိ အညေန ဥဘယမ္ပိ ဒါပေန္တိယာ။

ဥပတိဋ္ဌနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. အာမကဓညသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

တသ္မာတိ ယသ္မာ ဝိညတ္တိ စေဝ ဘောဇနဉ္စ ပမာဏံ, တသ္မာ။ န ကေဝလဉ္စေတ္ထ ပဋိဂ္ဂဟဏေယေဝ ဒုက္ကဋံ ဟောတိ, ပဋိဂ္ဂဏှိတွာ ပန အရညတော အာဟရဏေပိ သုက္ခာပနေပိ ဝဒ္ဒလိဒိဝသေ ဘဇ္ဇနတ္ထာယ ဥဒ္ဓနသဇ္ဇနေပိ ကပလ္လသဇ္ဇနေပိ ဒဗ္ဗိသဇ္ဇနေပိ ဒါရူနိ အာဒါယ အဂ္ဂိကရဏေပိ ကပလ္လမှိ ဓညပက္ခိပနေပိ ဒဗ္ဗိယာ သင်္ဃဋ္ဋနေသုပိ ကောဋ္ဋနတ္ထံ ဥဒုက္ခလမုသလာဒိသဇ္ဇနေသုပိ ကောဋ္ဋနပပ္ဖောဋနဓောဝနာဒီသုပိ ယာဝ မုခေ ဌပေတွာ အဇ္ဈောဟရဏတ္ထံ ဒန္တေဟိ သင်္ခါဒတိ, တာဝ သဗ္ဗပ္ပယောဂေသု ဒုက္ကဋာနီတိ အာဟ **“ပဋိဂ္ဂဟဏတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဒန္တေဟိ သံခါဒနံ, တာဝ ပုဗ္ဗပ္ပယောဂေသု ဒုက္ကဋာနီ”**တိ။

အာမကဓညသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ပဌမဥစ္စာရဆဍ္ဍနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

တိရောကုဋ္ဋေတိ ဃရကုဋ္ဋဿ ပရဘာဂေ။ **တိရောပါကာရေ**တိ ပရိက္ခေပပါကာရဿ တိရောဘာဂေ, တေ စ ခော ကုဋ္ဋပါကာရာ ဣဋ္ဌကသိလာဒါရူနံ ဝသေန တိပ္ပကာရာတိ အာဟ **“ယဿ ကဿစိ ကုဋ္ဋဿ တ ပါကာရဿ တ ပရတော”**တိ။ **သဗ္ဗာနိပေတာနိ ဧကတော ဆဍ္ဍေန္တိယာ**တိ ဧတာနိ စတ္တာရိပိ ဝတ္ထူနိ ဧကတော ဆဍ္ဍေန္တိယာ။ ပါဋေက္ကံ ပန ဆဍ္ဍေန္တိယာ ဝတ္ထုဂဏနာယ အာပတ္တိယော။ အာဏတ္တိယမ္ပိ ဧသေဝ နယော။

ဘိက္ခုဿ ဒုက္ကဋန္တိ ဘိက္ခုဿ သဗ္ဗတ္ထ ဒုက္ကဋံ။

ပဉ္စမဥစ္စာရဆဒ္ဒုနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ဒုတိယဥစ္စာရဆဍ္ဍုနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဘိက္ခုနိယာပီတိ **ပိ**-သဒ္ဒေန ဘိက္ခုံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ အနိက္ခိတ္တဗီဇေသု (ပာစိ. အဋ္ဌ. ၈၃၀) ပန ခေတ္တေသု ကောဏာဒီသု တ အသဉ္စာရိတရောပိမေသု ခေတ္တမရိယာဒါဒီသု တ ဆဍ္ဍေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ မနုဿာနံ ကစဝရဆဍ္ဍနဋ္ဌာနေပိ ဝဋ္ဋတိယေဝ။ **ဆဍ္ဍိတခေတ္တေ** တိ မနုဿေသု သဿံ ဥဒ္ဓရိတွာ ဂတေသု ဆဍ္ဍိတခေတ္တံ နာမ ဟောတိ, တတ္ထ ဝဋ္ဋတိ။ ယတ္ထ ပန "လာယိတမ္ပိ ပုဗ္ဗဏ္ဏာဒိ ပုန ဥဋ္ဌဟိဿတီ"တိ ရက္ခန္တိ, တတ္ထ ယထာဝတ္ထုကမေဝ။ **သာမိကေ အပလောကေတွာ**တိ ဧတ္ထ ခေတ္တပာလကာ, အာရာမာဒိဂောပကာ စ သာမိကာဝ။ ဣမိနာ စ သင်္ဃသန္တကေ ဘိက္ခုဿ ဆဍ္ဍေတုံ ဝဋ္ဋတိ သင်္ဃပရိယာပန္နတ္တာ, န ဘိက္ခုနီနံ။ ဘိက္ခုနီနံ ပန အတ္တနော သန္တကေ ဘိက္ခုသန္တကေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝဋ္ဋတီတိ ဒဿေတိ, ဧဝံ သန္တေပိ သာရုပ္ပဝသေန ကာတဗ္ဗံ။

ဒုတိယဥစ္စာရဆဍ္ဍုနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. နစ္စဂီတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

နစ္စ န္တိ နဋာဒယော တ နစ္စန္တု, သောဏ္ဍာ တ အန္တမသော မောရသုဝမက္ကဋာဒယောပိ, သဗ္ဗမေတံ နစ္စမေဝ။ တေနာဟ **"နစ္စန္တိ အန္တမသော မောရနစ္စမ္ပိ"** တိ ။ **ဂီတ**န္တိ နဋာဒီနံ တ ဂီတံ ဟောတု, အရိယာနံ ပရိနိဗ္ဗာနကာလေ ရတနတ္တယဂုဏူပသံဟိတံ သာဓုကီဠိတဂီတံ တ, အန္တမသော "ဒန္တဂီတမ္ပိ ကယိဿာမာ"တိ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဩကူဇန္တာ ကရောန္တိ, သဗ္ဗမေတံ ဂီတမေဝ။ တေနာဟ **"ဂီတန္တိ အန္တမသော ဓမ္မဘာဏကဂီတမ္ပိ"** တိ။ တတ္ထ **ဓမ္မဘာဏကဂီတံ** နာမ အသညတဘိက္ခူနံ တံ တံ ဝတ္တံ ဘိန္ဒိတွာ အတိဒီဃံ ကတွာ ဂီတဿရေန ဓမ္မဘဏနံ, တမ္ပိ နေဝ ဘိက္ခုနော, န ဘိက္ခုနီနံ ဝဋ္ဋတိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ပရမတ္ထဇောတိကာယ **ခုဒ္ဒကဋ္ဌကထာယ** (ခု. ပါ. အဋ္ဌ. ၂.ပစ္ဆိမပဉ္စသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ) "ဓမ္မူပသံဟိတံ ဂီတံ ဝဋ္ဋတိ, ဂီတူပသံဟိတော ပန ဓမ္မော န ဝဋ္ဋတီ"တိ။ တသ္မာ ဓမ္မံ ဘဏန္တေန ဇာတကဝတ္တာဒီ တံ တံ ဝတ္တံ အဝိနာသေတွာ စတုရဿေန (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၂၄၉) ဝတ္တေန ပရိမဏ္ဍလာနိ ပဒဗျဉ္ဇနာနိ ဒဿေတဗ္ဗာနိ။ **တဒိတ**န္တိ တန္တိဗဒ္ဓာဒိတဒနီယဘဏ္ဍတဒိတံ တ ဟောတု, ကုဋဘေရိတဒိတံ တ အန္တမသော ဥဒကဘေရိတဒိတမ္ပိ, သဗ္ဗမေဝေတံ တဒိတမေဝ။ တေနာဟ **"တဒိတန္တိ အန္တမသော ဥဒကဘေရိတဒိတ"** န္တိ။ ယံ ပန နိဋ္ဌုဘန္တိ တ သာသင်္ကေ တ ဌိတာ အစ္ဆရိကံ တ ဖောဋ္ဌေတိ, ပာဏိံ တ ပဟရတိ, တတ္ထ အနာပတ္တိ။ ဒဿနေန စေတွာ ထ သဝနမ္ပိ သင်္ဂဟိတံ ဝိရူပေကသေသနယေန။ အာလောစနသဘာဝတာယ တ ပဉ္စန္နံ ဝိညာဏာနံ သဝနကိရိယာယပိ ဒဿနသင်္ခေပသဗ္ဘာဝတော "ဒဿနာယ"ဣစ္စေဝ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"ဧတေသု ယံ ကိဉ္စိ ဒဿနာယ ဂစ္ဆန္တိယာ"**တိ။ **ယတ္ထ ဌိတာ** တိ ဧဝံ ဂန္တွာ ယသ္မိံ ပဒေသေ ဌိတာ။

နနု စ သယံနစ္စနာဒီသု ပာစိတ္တိယံ ပာဠိယံ န ဝုတ္တံ, အထ ကထံ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ အာဟ **"သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တ**"န္တိ, ဣမိနာ ပာဠိယံ အဝုတ္တေပိ အဋ္ဌကထာပမာဏေန ဂဟေတဗ္ဗန္တိ ဒဿေတိ။ **သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ဧဠကလောမသဒိသာနီ**တိ ပန မာတိကာဂတပာစိတ္တိယဿေဝ ဝသေန ဝုတ္တံ, သဗ္ဗေသံ ဝသေန ပန ဆသမုဋ္ဌာနန္တိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ **"အာရာမေ ဌတွာ"**တိ ဣဒံ နိဒဿနမတ္တံ သေသဣရိယာပထေဟိ ယုတ္တာယ ပဿန္တိယာ အနာပတ္တိယာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ။ ဣတရထာ ဟိ နိသိန္နာပိ ပဿိတုံ န လဘေယျ။ "ပဿိဿာမီ"တိ ဝိဟာရတော ဝိဟာရံ ဂစ္ဆန္တိယာ အာပတ္တိယေဝ။ အာသနသာလာယ နိသိန္နာ ပဿတိ, အနာပတ္တိ, "ပဿိဿာမီ"တိ ဥဋ္ဌဟိတွာ ဂစ္ဆန္တိယာ အာပတ္တိ။ ဝီထိယံ ဌတွာ ဂီဝံ ပရိဝတ္တေတွာ ပဿန္တိယာပိ အာပတ္တိယေဝ။ ဘိက္ခုဿာပိ ဧသေဝ နယော, အာပတ္တိဘေဒောဝ နာနံ။

နစ္စဂီတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

လသုဏဝဂ္ဂေါ ပဌမော။

၂. ရတ္တန္ဓကာရဝဂ္ဂေါ

၁. ရတ္တန္ဓကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အရဟောပေက္ခာယာ တိ နရဟောအဿာဒာပေက္ခာယ။ **အညဝိဟိတာယာ**တိ ရဟောအဿာဒတော အညဝိဟိတာ၀ ဟုတွာ ဉာတိံ ဝါ ပုစ္ဆန္တိယာ, အနေ ဝါ ပူဇာယ ဝါ မန္တေန္တိယာ။

ရတ္တန္ဓကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂-၃. ပဋိစ္ဆန္နောကာသအဇ္ဈောကာသသလ္လပနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဒုတိယတတိယာနိ ဥတ္တာနတ္ထာနေဝ။

ပဋိစ္ဆန္နောကာသအဇ္ဈောကာသသလ္လပနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ဒုတိယိကဥယျောဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“ပုရိမနယေနေဝ”တိ ဣမိနာ **“သန္တိဋ္ဌေယျ ဝါ** တိ ဟတ္ထပါသေ ဌိတမတ္တာယ ပါစိတ္တိယံ, **သလ္လပေယျ ဝါ**တိ တတ္ထ ဌတွာ ဂေဟသိကကထံ ကထေန္တိယာပိ ပါစိတ္တိယမေဝ, **နိကဏ္ဏိကံ ဝါ ဇပ္ပေယျာ** တိ ကဏ္ဏမူလေ ဇပ္ပေန္တိယာပိ ပါစိတ္တိယမေဝ”တိ ဣမံ နယံ ဒဿေတိ။

ဒုတိယိကဥယျောဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. အနာပုစ္ဆာပက္ကမနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အာသီဒန္တိ တ္တောတိ **အာသနန္တိ** အာပ **“ပလ္လင္ကဿောကာသဘူတေ”** တိ, ဦရုဗဒ္ဓာသနဿ ဩကာသေ တိ အတ္ထော။ **အနောဝဿက** န္တိ နိဗ္ဗကောကာသံ။ **အဇ္ဈောကာသေ ဥပစာရ** န္တိ အဇ္ဈောကာသေ နိသီဒိတွာ ဒွါဒသဟတ္ထုပ္ပမာဏံ ပဒေသံ။ **ဂိလာနာယာ**တိ ယာ တာဒိသေန ဂေလညေန အာပုစ္ဆိတုံ န သက္ကောတိ ။ **အာပဒာသူ**တိ ဃရေ အဂ္ဂိ ဝါ ဥဋ္ဌိတော ဟောတိ, စောရာ ဝါ, ဧဝရူပေ ဥပဒ္ဒဝေ အနာပုစ္ဆာ ပက္ကမတိ, အနာပတ္တိ။

အနာပုစ္ဆာပက္ကမနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. အနာပုစ္ဆာအဘိနိသီဒနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဓုဝပညတ္တေ တိ ဘိက္ခုနီနံ အတ္ထာယ နိစ္စပညတ္တေ။

အနာပုစ္ဆာအဘိနိသီဒနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. အနာပုစ္ဆာသန္ထရဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ကုလာနီတိ ကုလဿ ဃရာနိ။

အနာပုစ္ဆာသန္ထရဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ပရဥဇ္ဈာပနကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အဋ္ဌမံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ပရဥဇ္ဈာပနကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ပရအဘိသပနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

မနုဿအေဘဂေ္ဂန တ တိ ''ကာဏာ ဟောမိ, ကုဏီ ဟောမိ, က္လတရာ တ ဣဒ္ဒိသာ ဟောတူ''တိအာဒိနာ မနုဿဝိရူပဘာဝေန။ **အတ္ထဓမ္မအနုသာသနိပုရေက္ခာရာန** န္တိ တေ္ထ **အတ္ထပုရေက္ခာရာယာ** တိ အဋ္ဌကထံ ကထေန္တိယာ။ **ဓမ္မပုရေက္ခာရာယာ** တိ ပာဠိံ တစေန္တိယာ။ **အနုသာသနိပုရေက္ခာရာယာ** တိ ''က္လအာနိပိ တွံ ဒေိသာ, သာဓု ဝိရမဿု, နော စေ ဝိရမသိ, အဒ္ဓာ ပုန ဝေရူပာနိ ကမ္မာနိ ကတွာ နိရယေ ဥပ္ပဇ္ဇိဿသိ, တိရစ္ဆာနယောနိယာ ဥပ္ပဇ္ဇိဿသီ''တိ (ပာစိ. အဋ္ဌ. ၈၇၈) ဧဝံ အနုသာသနိယံ ဌတွာ ဝဒန္တိယာ။

ပရအဘိသပနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ရောဒနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဒသမံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ရောဒနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ရတ္တန္ဓကာရဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

၃. နဂ္ဂဝဂ္ဂေါ

၁-၂. နဂ္ဂါဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

က္လဒန္တိ က္လဒံ ဥဒကသာဋိကစီဝရံ။

ဒုတိယံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

နဂ္ဂါဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. စီဝရသိဗ္ဗနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဝိသိဗ္ဗေတွာ တိ ဝိဇဋေတွာ။ **ဓုရံ နိက္ခိတ္တမတ္တေ** တိ ဓုရေ နိက္ခိတ္တမတ္တေ, ဓုရံ နိက္ခိပိတွာ သစေပိ ပစ္ဆာ သိဗ္ဗတိ, အာပတ္တိယေဝာတိ အတ္ထော။

စီဝရသိဗ္ဗနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. သင်္ဃာဋိစာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

''က္လဒံ မေ စီဝရံ မဟဂ္ဃံ ဣဒ္ဒိသေ စောရဘယေ န သက္ကာ ဓာရေတုန္တိ ဝေရူပာသု အာပဒာသူ'' တိ တေ္ထ ပဋ္ဌော။ သော ပန ကာကပဒသဥ္ဇနိတမောဟေဟိ လေခကေဟိ ဥပရိသိက္ခာပဒေ လိခိတော။ ကိဉ္စာပိ တတ္ထ လိခိတော, တော ထေဝ ပန ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

သင်္ဃာဋိစာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. စီဝရသင်္ကမနီယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အာပဒာသု တ ဓာရေတီတိ သစေ အဟရိတံ တ အနိဝတ္တံ တ စောရာ ဟရန္တိ, ဝေရူပာသူ အာပဒာသု ဓာရေတိ, အနာပတ္တိ။

စိဝရသင်္ကမနီယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ဂဏစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အညသ္မိံ ပရိက္ခာရေ တိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ထာလကာဒီနံ တ သပ္ပိတေလာဒီနံ တ အညတရသ္မိံ။ **“သမဂ္ဃကာလေ ဒဿထာ”တိ ဧဝံ အာနိသံသံ ဒဿေတွာ နိတရေန္တိယာ**တိ “ကိတ္တကံ အဂ္ဃနကံ အာတုကာမတ္ထာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ တ (ဟာစိ. အဋ္ဌ. ၉၀၉) “တွေကံ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ “အာဂမေထ တာဝ, ဣဒာနိ ဝတ္ထံ မဟဂ္ဃံ, ကတိပဟေန ကပ္ပာသေ အာဟဋေ သမဂ္ဃံ ဘဝိဿတိ, တသ္မိံ ကာလေ ဒဿထာ”တိ ဧဝံ အာနိသံသံ ဒဿေတွာ နိတရေန္တိယာ။

ဂဏစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇-၁၀. ပဋိဗာဟနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အာနိသံသံ ဒဿေတွာ ပဋိဗာဟန္တိယာ တိ “ကေိဿာ ကေံ သာဋကံ နပ္ပဟောတိ, အာဂမေထ တာဝ, ကတိပဟေန ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, တတော ဘာဇေဿာမာ”တိ (ဟာစိ. အဋ္ဌ. ၉၁၅) ဧဝံ အာနိသံသံ ဒဿေတွာ ပဋိဗာဟန္တိယာ အနာပတ္တိ။

အဋ္ဌမနဝမာနိ ဥတ္တာနတ္ထာနေဝ။

သေသန္တိ “ဓမ္မိကေ ဝေမတိကာယာ”တိအာဒိကံ အဝသေသံ။ တတ္ထ **အာနိသံသံ ဒဿေတွာ ပဋိဗာဟန္တိယာ** တိ “ဘိက္ခုနိသင်္ဃော ဇိဏ္ဏစီဝရော, ကထိနာနိသံသမူလကော မဟာလာဘော”တိ (ဟာစိ. အဋ္ဌ. ၉၃၁) ဧဝရူပံ အာနိသံသံ ဒဿေတွာ ပဋိဗာဟန္တိယာ အနာပတ္တိ။

ပဋိဗာဟနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နဂ္ဂဝဂ္ဂေါ တတိယော။

၄. တုဝဋ္ဋဝဂ္ဂေါ

၁-၃. ဧကမဉ္စတုဝဋ္ဋနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ပဌမံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ဝဝတ္ထာနံ ဒဿေတွာ တိ (ဟာစိ. အဋ္ဌ. ၉၄၀) မဇ္ဈေ ကာသာဝံ တ ကတ္တရယဋ္ဌိံ တ အန္တမသော ကာယဗန္ဓနမ္ပိ ဌပေတွာ နိပဇ္ဇန္တီနံ အနာပတ္တီတိ အတ္ထော။

တတိယံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ဧကမဉ္စတုဝဋ္ဋနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄-၉. နဥပဋ္ဌာပနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ပရိယေသိတွာ အလဘန္တိယာ တိ အညံ ဥပဋ္ဌာယိကံ အလဘန္တိယာ။ **ဂိလာနာယာ**တိ သယံ ဂိလာနာယ။ **အာပဒာသူ**တိ တထာရူပေ ဥပဒ္ဒဝေ သတိ။

ပဉ္စမဆဋ္ဌသတ္တမ အဋ္ဌမနဝမာနိ ဥတ္တာနတ္ထာနေဝ။

နဉပဋ္ဌာပနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. စာရိကနပက္ကမနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ခုရေ နိက္ခိတ္တမတ္တေ တိ သစေ ခုရံ နိက္ခိပိတ္ဝာ ပစ္ဆာ ပက္ကမတိ, အာပတ္တိယေဝာတိ အတ္ထော။ **အန္တရာယေ သတီ**တိ ဒသဝိဓေသု အန္တရာယေသု အညတရသ္မိံ သတိ။ ''ဂစ္ဆိဿာမီ''တိ နိက္ခန္တာ, နဒီ တ ပူရာ, ဝနအာ ဟော တ အာဂတော, စောရာ တ မဂ္ဂေ ဟောန္တိ, မေဃော တ ဥဋ္ဌဟတိ, နိဝတ္တိတုံ ဝဋ္ဋတိ။

စာရိကနပက္ကမနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တုဝဋ္ဋဝဂ္ဂေါ စတုတ္ထော။

၅. စိတ္တာဂာရဝဂ္ဂေါ

၁. ရာဇာဂာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ကီဠနစိတ္တသာလ န္တိ န ရညော ဝ ကီဠနစိတ္တသာလံ, အထ ခေါ ယေသံ ကေသဉ္စိ မနုဿာနံ ကီဠနတ္ထံ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ကတသာလံ။ သေ နယော **''ကီဠနဥပဝန''**န္တိအာဒီသုပိ။ ယထာဟ ''ရာဇာဂာရံ နာမ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ရညော ကီဠိတုံ ရမိတုံ ကတံ ဟောတီ''တိအာဒိကော (ပာစိ. ၉၇၉) ဝိတ္ထာရော။ တတ္ထ **ကီဠနဥပဝန**န္တိ ကီဠနတ္ထံ အန္တောနဂရေ ကတံ အာရာမံ။ **ကီဠနုယျာန** န္တိ တထေဝ ဗဟိနဂရေ ကတံ ဥယျာနံ။

ရာဇာဂာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အာသန္ဒိပရိဘုဥ္ဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အတိက္ကန္တပ္ပမာဏာ တိ အဋ္ဌင်္ဂုလတော အတိက္ကန္တပ္ပမာဏပာဒကာ။ **ဝုတ္တော** တိ ပဒဘာဇနိယံ ဝုတ္တော။ ''အကပ္ပိယရူပာကုလော အကပ္ပိယမဉ္စော ပလ္လင်္ကော''တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. မဟာဝဂ္ဂ ၃.၂၅၄) **သာရသမာသာစရိယော**။

အာသန္ဒိပရိဘုဥ္ဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. သုတ္တကန္တနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဥဇ္ဇဝုဇ္ဇဝေ တိ ဥဂ္ဂိရိတွာ ဥဂ္ဂိရိတွာ ဝေဌေနေ။ **ကန္တိတသုတ္တံ ကန္တန္တိယာ** တိ ဒသိကသုတ္တာဒိံ သင်္ဃာဋေတွာ ကန္တန္တိယာ, ဒုက္ကဋန္တိ တံ တ ပဋိကန္တန္တိယာ။

သုတ္တကန္တနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ဂိဟိဝေယျာဝစ္စသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အတ္တနော ဝေယျာဝစ္စကရဿ စာ တိ သစေပိ မာတာပိတရော အာဂစ္ဆန္တိ, ယံ ကိဉ္စိ ဗီဇနိံ တ သမ္မုဉ္ဇနိဒဏ္ဍကံ တ ကာရာပေတွာ ဝေယျာဝစ္စကရဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ ယံ ကိဉ္စိ တ ပစိတုံ ဝဋ္ဋတိ။

ဂိဟိဝေယျာဝစ္စသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅-၆. အဓိကရဏာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အနန္တရာယိကိနီတိ ဒသဝိဓေသု အန္တရာယေသု ဧကေနာပိ အနန္တရာယိကိနီ။ ဓုရံ နိက္ခိပိတ္ဝာတ ပစ္စာ ဝိနိစ္ဆိနန္တီ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇိတ္ဝာဝ ဝိနိစ္ဆိနာတိ။

ဆဋ္ဌံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

အဓိကရဏာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. အာဝသထစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အာပဒာသူတိ မဟဂ္ဃစီဝရံ သရီရတော မောစေတွာတ သုပ္ပဋိသာမိတမ္ပိ စောရာ ဟရန္တိ, ဧဝရူပာသု အာပဒာသု အနိက္ခိတ္ထဖ္ဇိတ္ဝာတ နိတသေန္တိယာ အနာပတ္တိ။

အာဝသထစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. အာဝသထဝိဟာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ကတဋ္ဌဗဒ္ဓဝိဟာရ န္တိ ဒ္ဓတရဗဒ္ဓဝိဟာရံ။ **ဂိလာနာယာ**တိ ဝစီဘေဒံ ကာတုံ အသမတ္ထာယ။ **အာပဒာသူ**တိ ရဋ္ဌေ ဘိဇ္ဇန္တေ အာတသေ ဆဍ္ဍေတွာတ ဂစ္ဆန္တိ, ဧဝရူပာသု အာပဒာသု။

အာဝသထဝိဟာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. တိရစ္ဆာနဝိဇ္ဇာပရိယာပုဏနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဟတ္ထိ အာဒီသုပိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ပါစိတ္တိယ ၃.၁၀၁၅) **သိပ္ပ** သဒ္ဒေါ ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗော, တထာ **အာထဗ္ဗဏာဒီသု မန္တ** သဒ္ဒေါ။ တတ္ထ **ထရူ**တိ ခဂ္ဂမုဋ္ဌိ။ **အာထဗ္ဗဏမန္တော** နာမ အာထဗ္ဗဏဝေဒဝိဟိတော ပရူပဃာတကရော မန္တော။ **ခိလနမန္တော** နာမ အရုသာရခိလံ မန္တေတွာတ ပထဝိယံ ပဝေသေတွာတ မာရဏမန္တော။ **အဂဒပ္ပယောဂေ** နာမ ဝိသယောဇနံ။

တိရစ္ဆာနဝိဇ္ဇာပရိယာပုဏနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. တိရစ္ဆာနဝိဇ္ဇာတစနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

လေခေတိ လိခသိပ္ပေ။ **ဓာရဏာယ တ**တိ ဓာရဏသတ္ထေ, ယသ္မိံ ဝုတ္တနယေန ပဋိပဇ္ဇန္တာ ဗဟူနိပိ ဂန္ထာနိ ဓာရေန္တိ။ **နာဂမဏ္ဍလာဒိကေ** တိ ဧတ္ထ **နာဂမဏ္ဍလံ** နာမ သပ္ပာနံ ပဝေသနိဝာရဏတ္ထံ မဏ္ဍလဗဒ္ဓမန္တော။

တိရစ္ဆာနဝိဇ္ဇာတစနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စိတ္တာကာရဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

၆. အာရာမဝဂ္ဂေါ

၁-၂. အာရာမပဝိသနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သီသာနုလောကိကာယာတိ သီသံ အနုလောကေန္တိယာ။ **ယတ္ထ တ ဘိက္ခုနိယော သန္နိပတိတာ** တိ ယတ္ထ ဘိက္ခုနိယော ပဌမတရံ သဇ္ဈာယနစေတိယဝန္ဒနာဒိအတ္ထံ သန္နိပတိတာ။ **အာပဒာသူ**တိ ကေနစိ ဥပဒ္ဒုတာ ဟောတိ, ဧဝရူပာသု အာပဒာသု ပဝိသိတုံ ဝဋ္ဋတိ။

ဒုတိယံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

အာရာမပဝိသနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃-၄. ဂဏ္ဍပရိဘာသနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သေသန္တိ ''အတ္တဓမ္မအနုသာသနိပုရေက္ခာရာယာ''တိအာဒိကံ အဝသေသံ။ တတ္ထ **အနုသာသနိပုရေက္ခာရာယာ**တိ ''ဣတ္ထန္နာမံ တံ ဝဒ ဧဟိ ပဗ္ဗာဇေဟိ''တိအာဒိနာ (ပာစိ. အဋ္ဌ. ၁၀၃၆) နယေန အနုသာသနိပက္ခေ ဌတွာ ဝဒန္တိ ယာ အနာပတ္တိ။

စတုတ္ထံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ဂဏ္ဍပရိဘာသနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. ကုလမစ္ဆရိနီသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ကုလေ မစ္ဆရော ကုလမစ္ဆရော တိ ပုရိမသ္မိံ ပက္ခေ သကတ္ထေ **ဣနီပစ္စယော,** တံ ကုလံ အဿဒ္ဓံ အပ္ပသန္နံ ကုလဿ အဂုဏံ, အယသံ တ ဘာသန္တိယာတိ အတ္ထော။ **ဘိက္ခုနီနံ အဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိယာ** တိ ''ဘိက္ခုနိယော ဒုဿီလာ ပာပဓမ္မာ''တိ (ပာစိ. အဋ္ဌ. ၁၀၄၃) ဘိက္ခုနီနံ အဂုဏံ, အယသံ တ ဘာသန္တိယာ။

သန္တံယေဝ အာဒီနဝန္တိ ကုလဿ တ ဘိက္ခုနီနံ တ သန္တံယေဝ အဂုဏံ။

ကုလမစ္ဆရိနီသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆-၈. အဘိက္ခုကာတသာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သမန္တဟာသာဒိကာယံ ဝုတ္တော တိ သမန္တပာသာဒိကာယ သြိတဒဝဂ္ဂဿ ပဌမသိက္ခာပဒေ (ပာစိ. အဋ္ဌ. ၁၄၄) ဝုတ္တော။

သတ္တမဋ္ဌမာနိ ဥတ္တာနတ္ထာနေဝ။

အဘိက္ခုကာတသာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉-၁၀. သြိတဒူပသင်္ကမနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဥပဟေသထဿ ပုစ္ဆနံ **ဥပဟေသထပုစ္ဆာ,** သာဝကပစ္စယံ, ရဿတ္တဉ္စ ကတွာ **''ဥပဟေသထပုစ္ဆက''** န္တိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **''ဥပဟေသထပုစ္ဆန''** န္တိ။ **သြိတဒတ္ထာယာ** တိ သြိတဒယာစနတ္ထာယ။

ဒသမံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

သြိတဒူပသင်္ကမနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အာရာမဝဂ္ဂေါ ဆဋ္ဌော။

၇. ဂဗ္ဘိနီဝဂ္ဂေါ

၁-၂. ဂဗ္ဘိနီအာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ပဌမံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ထနေ ဘဝံ **ထည္,** ခီရံ။ **ယံ ဟယေတီ**တိ ယံ အရက်ံ ဟယေတိ။

ဂဗ္ဘိနီအာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပဌမသိက္ခမာနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ပဒဘာဇနေ ဝုတ္တနယေနာ တိ ''ဟဏာတိပာတာ ဝေရမဏိံ ဒွေ ဝဿာနိ အဝီတိက္ကမ္မ သမာဒါနံ သမာဒိယာမိ။ ပေ.။ ဝိကာလဘောဇနာ ဝေရမဏိံ ဒွေ ဝဿာနိ အဝီတိက္ကမ္မ သမာဒါနံ သမာဒိယာမီ''တိ (ပာစိ. ၁၀၇၉) ပဒဘာဇနသမီပေ အဠုပ္ပတ္တိယံ ဝုတ္တနယေန။ ဣမာ ပန ဆ သိက္ခာယော သဋ္ဌိဝဿာယပိ ပဗ္ဗဇိတာယ အဒါတဗ္ဗာယေဝ, န တော သု အသိက္ခိတာ ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗာ။

ပဌမသိက္ခမာနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄-၅. ဒုတိယသိက္ခမာနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ပဒဘာဇနေ ဝုတ္တာ ဥပသမ္ပဒာသမ္မုတိ န ဒိန္နာ ဟောတီ တိ ပဒဘာဇနသမီပေ အဠုပ္ပတ္တိယံ ဝုတ္တာ ဥပသမ္ပဒာသမ္မုတိ ဉတ္တိဒုတိယာယ ကမ္မဝါစာယ န ဒိန္နာ ဟောတိ။

ပဥ္စမံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ဒုတိယသိက္ခမာနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆-၁၀. ဒုတိယဂိဟိဂတာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဒသဝဿာယ ဂိဟိဂတာယ သိက္ခာသမ္မုတိံ ဒတွာ ပရိပုဏ္ဏဒွါဒသဝဿံ ဥပသမ္ပာဒေတုံ ဝဋ္ဋတိ။

သတ္တမအဋ္ဌမနဝမဒသမာနိ ဥတ္တာနတ္ထာနေဝ။

ဒုတိယဂိဟိဂတာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဂဗ္ဘိနီဝဂ္ဂေါ သတ္တမော။

၈. ကုမာရိဘူတဝဂ္ဂေါ

၁-၅. ပဌမကုမာရိဘူတာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သဗ္ဗပဌမာ ဒွေ မဟာသိက္ခမာနာ တိ ဂဗ္ဘိနီဝဂ္ဂေ ဝုတ္တာ ဒွေ သိက္ခမာနာ။ **''သိက္ခမာနာ''ဣစ္စေဝ ဝတ္တဗ္ဗာ**တိ သမ္မုတိကမ္မာဒီသု ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗာ။ **''ဂိဟိဂတာ''တိ ဝါ ''ကုမာရိဘူတာ''တိ ဝါ န ဝတ္တဗ္ဗာ** တိ သစေ ဝဒန္တိ, ကမ္မံ ကုပ္ပတီတိ အဓိပ္ပာယော။

စတုတ္ထပဥ္စမာနိ ဥတ္တာနတ္ထာနေဝ။

ပဌမကုမာရိဘူတာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆-၈. ခီယနဓမ္မာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဝုဋ္ဌာပနသမ္မုတိယာ ယာစိတာယာ တိ ဥပသမ္ပဒာသမ္မုတိယာ ယာစိတာယ။

သတ္တမဋ္ဌမာနိ ဥတ္တာနတ္ထာနေဝ။

ခီယနဓမ္မာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. သောကာဝသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အာဂစ္ဆမာနာ တိ အာဂစ္ဆန္တီ။

သောကာဝသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. အနနုညာတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

တေသံ အတ္ထိဘာဝံ အဇာနန္တိယာ တိ (ပာစိ. အဋ္ဌ. ၁၁၆၃) တေသံ မာတာဒီနံ အတ္ထိဘာဝံ အဇာနန္တိယာ။ **အနနုညာတသမုဋ္ဌာနန္တိ** ယံ တစတော, ကာယတစတော, တစာစိတ္တတော, ကာယတစာစိတ္တတော စ သမုဋ္ဌာတိ, တံ အနနုညာတသမုဋ္ဌာနံ။ ကထံ? အဗ္ဘာနကမ္မာဒီသု ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန ခဏ္ဍသီမာယံ နိသိန္နာ “ပက္កោသထ သိက္ခမာနံ, ဣဓေဝ နံ ဥပသမ္ပာဒေဿာမာ”တိ ဥပသမ္ပာဒေတိ, ဧဝံ တစတော သမုဋ္ဌာတိ။ “ဥပဿယတော ပဋ္ဌာယ ဥပသမ္ပာဒေဿာမီ”တိ ဝတ္ဘာ ခဏ္ဍသီမံ ဂစ္ဆန္တိယာ ကာယတစတော သမုဋ္ဌာတိ။ ဒွီသု ဌာနေသု ပဏ္ဏတ္တိ ဇာနိတွာ ဝီတိက္ကမံ ကရောန္တိယာ တစာစိတ္တတော, ကာယတစာစိတ္တတော စ သမုဋ္ဌာတိ။ အနနုဇာနာပေတွာ ဥပသမ္ပာဒနတော **ကိရိယာကိရိယံ**။

အနနုညာတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁. ပာရိဝာသိကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အာရုဏန္တိ ပာပံ။ **ပတိမာနေန္တ** န္တိ ဩလောကေန္တံ။

ပာရိဝာသိကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၂. အနုဝဿသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဧကန္တရိကန္တိ ဧကေန ဝဿေန အန္တရိကံ ကတွာ။

အနုဝဿသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၃. ဧကဝဿသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

မာတိကာယံ **ဧကံ ဝဿံ ဒွေ** တိ ဧကန္တရိကေ ဧကေကသ္မိံ သံဝစ္ဆရေ ဒွေ။ **ဧကန္တရိကံ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ** တိ ဣမသ္မိံ ဝဿေ ဧကံ, ပုန ဧကန္တရိကံ ဧကန္တိ ဒွေ ဝုဋ္ဌာပေန္တိယာ အနာပတ္တိ။

ဧကဝဿသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကုမာရိဘူတဝဂ္ဂေါ အဋ္ဌမော။

၉. ဆတ္တုပာဟနဝဂ္ဂေါ

၁-၂. ဆတ္တုပဟနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဝုတ္တလက္ခဏံ ဆတ္တ န္တိ ''ဆတ္တံ နာမ တီဏိ ဆတ္တာနိ – သေတစ္ဆတ္တံ, ကိလဉ္ဇစ္ဆတ္တံ, ပဏ္ဏစ္ဆတ္တံ မဏ္ဍလဗဒ္ဓံ, သလာကဗဒ္ဓ''န္တိ (ပာစိ. ၁၁၈၁) ဧဝံ ပဒဘာဇနေ ဝုတ္တလက္ခဏံ ဆတ္တံ။ **တာဒိသံ ဌာနံ ပတ္တ**ာတိ ဂစ္ဆကဒ္ဒမာဒီသု တံ တံ ဌာနံ ပတ္တာ။

ဆတ္တဒဏ္ဍေတ တိ ကဒ္ဒမာဒီနိ ပတ္တေ ဥပဟနာ ဩမုဉ္စိတ္တော ဆတ္တဒဏ္ဍေ ဓာရဏံ။ **ဥပဟနာနံ့ယေဝ တတိ** ဂစ္ဆာဒီနိ ဒိသွာ ဆတ္တံ အပနာမေတ္တော ဥပဟနာနံ့ယေဝ ဓာရဏံ။

ဒုတိယံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ဆတ္တုပဟနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃-၅. သဋ္ဌာဏိအာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သဋ္ဌာဏိ န္တိ ကဋ္ဌိယံ အနုဘာဝိတဗ္ဗံ အာဘရဏံ။ တေနာဟ **''ယံ ကိဉ္စိ ကဥ္ဈုပဂ''** န္တိ။

စတုတ္ထပဉ္စမာနိ ဥတ္တာနတ္ထာနေဝ။

သဋ္ဌာဏိအာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. တသိတကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဂန္ဓတသိတကေနာ တိ ဂန္ဓပရိဘာဝိတေန။

တသိတကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇-၁၀. ဘိက္ခုနိဥမ္မဒ္ဒာပနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဂိလာနာယာတိ (ပာစိ. အဋ္ဌ. ၁၂၀၈) အန္တမသော မဂ္ဂဂမနပရိဿမေနာပိ အာဗာဓိကာယ။ **အာပဒာသူ**တိ စောရဘယာဒိနာ သရီရကမ္ပနာဒီသု။

အဋ္ဌမနဝမဒသမေသု ကိဉ္စိ ဝတ္တဗ္ဗံ နတ္ထိ။

ဘိက္ခုနိဥမ္မဒ္ဒာပနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁. အနာပုစ္ဆာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဥပစာရံ သန္ဓာယာ တိ သမန္တာ ဒွာဒသဟတ္ထုပစာရံ သန္ဓာယ။

အနာပုစ္ဆာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၂. ပဉ္ဟာပုစ္ဆနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အနောဒိဿာ တိ ''အမုကသ္မိံ နာမ ဌာနေ ပုစ္ဆာမီ''တိ ဧဝံ အနိယမေတွာ ကေဝလံ ''ပုစ္ဆိတဗ္ဗံ အတ္ထိ, ပုစ္ဆာမိ, အယျာ''တိ ဧဝံ ဝတွာ။

ပဉ္ဟာပုစ္ဆနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၃. အသံကစ္စိကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ပရိက္ခိတ္တဿ ကမဿ ပရိက္ခေပံ, အပရိက္ခိတ္တဿ ဥပစာရံ အတိက္ကမန္တိယာ တ ဿြက္ကမန္တိယာ တတိ ဧတ္ထ ပရိက္ခိတ္တဿ ကမဿ ပရိက္ခေပံ အတိက္ကမန္တိယာ တ အပရိက္ခိတ္တဿ ကမဿ ဥပစာရံ ဿြက္ကမန္တိယာ တတိ ယထာက္ကမံ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အာပဒာသူ**တိ မဟဂ္ဃံ သံကစ္စိကံ ဟရုပိတ္ဂတ ဂစ္ဆန္တိယာ ဥပဒ္ဒဝေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝရူပါသု အာပဒာသု။

အသံကစ္စိကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဆတ္တုပာဟနဝဂ္ဂေါ နဝမော။

ဣတိ ကင်္ခာဝိတရဏိယာ ပာတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ

ဝိနယတ္ထမဉ္ဇူသာယံ လီနတ္ထပ္ပကာသနိယံ

ဘိက္ခုနိပာတိမောက္ခေ ပါစိတ္တိယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အသာဓာရဏသမုဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာ

အစိတ္တကာနီ တိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ပါစိတ္တိယ ၃.၁၂၁၄) ''နစ္စ''န္တိအာဒိနာ အဇာနိတ္ဂတ ဒဿနာဒိံ ကရောန္တိယာ အာပတ္တိသမ္ဘဝတော ဝတ္ထုအဇာနနစိတ္တေန အစိတ္တကာနိ။ **လောကဝဇ္ဇာနီ** တိ ''နစ္စ''န္တိအာဒိနာ ဇာနိတ္ဂတ ဒဿနာဒိံ ကရောန္တိယာ အကုသလေနေဝ အာပဇ္ဇနတော လောကဝဇ္ဇာနိ။ တေနာဟ **''အယံ ပနေတ္ထ အဓိပ္ပာယော''**တိအာဒိ **သစိတ္တကာနီ** တိ ''စောရီ''တိအာဒိနာ ဝတ္ထုံ ဇာနိတ္ဂတ ကရဏေယေဝ အာပတ္တိသမ္ဘဝတော သစိတ္ဂတကာနိ။ ဥပသမ္ပဒာဒီနံ ဧကန္တာကုသလစိတ္တေနေဝ အကတ္တဗ္ဗတ္တာ **ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာနိ** ။ ''ဣဓ သစိတ္တကာစိတ္တကတာ ပဏ္ဏတ္တိဇာနနာဇာနနတာယ အဂ္ဂဟေတွာ ဝတ္ထုဇာနနာဇာနနတာယ ဂဟေတဗ္ဗာ''တိ ဝဒန္တိ။

အသာဓာရဏသမုဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပါဋိဒေသနီယကဏ္ဍံ

၂. တေလဝိညာပနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ပါဠိယံ အနာဂတေသု ပန အဋ္ဌသုပီတိ ပါဠိမုတ္တကေသု သပ္ပိအာဒီသု အဋ္ဌသုပိ။

တေလဝိညာပနာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ ကင်္ခါဝိတရဏိယာ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ

ဝိနယတ္ထမဉ္ဇူသာယံ လီနတ္ထပ္ပကာသနိယံ

ဘိက္ခုနိပါတိမောက္ခေ ပါဋိဒေသနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁. ပရိမဏ္ဍလာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

သေခိယာနိ စေတတိ ပဉ္စသတ္တတိ သေခိယာနိ စေဝ။ **“ဘိက္ခုပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ”**တိ ဣမိနာ ယသ္မာ တာဒိသံယေဝေတ္ထ အတ္ထဝိနိစ္ဆယံ ဝိဒူ ဝဒန္တိ, တသ္မာ ဝိသုံ တေသံ အတ္ထဝဏ္ဏနာ န ဝုတ္တာ။ တတ္ထ ယာ ဝုတ္တာ, သာ ဣဓာပိ ဝုတ္တာယေဝတိ ဒဿေတိ။

ပရိမဏ္ဍလာဒိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ ကင်္ခါဝိတရဏိယာ ပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာယ

ဝိနယတ္ထမဉ္ဇူသာယံ လီနတ္ထပ္ပကာသနိယံ

ဘိက္ခုနိပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဂမနကထာဝဏ္ဏနာ

ယံ ပါတိမောက္ခဿ ဝဏ္ဏနံ အာရဘိန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **“မဟာဝိဟာရဝါသီန”**န္တိ ဣဒံ ပုရိမပစ္ဆိမပဒေဟိ သဒ္ဓိံ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ, မဟာဝိဟာရဝါသီနံ ပောရာဏဋ္ဌကထာဟိ စာတိ စ။ **ပါဠိယတ္ထဉ္စ ကေဝလ**န္တိ သကလံ ပါဠိအတ္ထဉ္စ, ဥဘတောဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဧတ္ထာ**တိ ဧတိဿံ ကင်္ခါဝိတရဏိယံ။ ယသ္မာ နာ ဟိ အတ္ထီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ယန္တိ** ယံ ပဒံ။ **သီဟဠဋ္ဌကထာနယ**န္တိ သီဟဠမာတိကဋ္ဌကထာနယံ။ **အဋ္ဌကထာသာရ**န္တိ သီဟဠမာတိကဋ္ဌကထာယံ အတ္ထသာရံ, အထ ဝါ ဝိနယဋ္ဌကထာသု အတ္ထသာရံ။ တေနေတံ ဒဿေတိ – သီဟဠမာတိကဋ္ဌကထာယံ အတ္ထသာရံ အာဒာယ ဣမံ ကင်္ခါဝိတရဏိံ ကရောန္တော ဝိနယဋ္ဌကထာသုပိ ဣဓ ဝိနိစ္ဆယေ ယောဂက္ခမံ အတ္ထသာရံ အာဒာယေဝ အကာသိန္တိ။

ဣဒါနိ သဒေဝကဿ လောကဿ အစ္စန္တသုခါဓိဂမာယ အတ္တနော ပုညံ ပရိဏာမေန္တော **“ယထာ စ နိဋ္ဌံ သမ္ပတ္တာ”**တိအာဒိကထာဒွယမာဟ။ **ကလျာဏနိဿိတာ**တိ ကုသလနိဿိတာ။ **သဗ္ဗသတ္တာန**န္တိ ကာမာဝစရာဒိဘေဒါနံ သဗ္ဗေသံ သတ္တာနံ။

နိဂမနကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဂမနကထာ

ဧတ္တာဝတာ စ –

၁. လင်္ကိဿရော ယော ဝိဇိတာရိရာဇော။
ရာဇာ **ပရက္ကန္တဘုဇော** ယသဿီ။
တိဓာဂတံ သီဟဠမေကရဇ္ဇံ။
အကာ နိကာယဋ္ဌ တထာ သမဂ္ဂံ။

၂. ပုရေ **ပုလတ္ထိမ္ဟိ** ဝရေ ပုရာနံ။
မဇ္ဈိမ္ဟိ နာနာရတနာကရာနံ။
အနန္တသမ္ပတ္တိဘရာဘိရာမေ။
ဝရာစလုတ္တင်္ဂဃရာဘိရာမေ။

၃. အဘေဇ္ဇဟာကာရသုကေပုရသ္မိံ ။
နိရာကုလာနေကကုလာကုလသ္မိံ။
မုနိန္ဒအဂ္ဂဿုရတသဘူတေ။
ယော လောစနာနန္ဒဝဟေ ဝသန္တော။

၄. သုဖုလ္လိတဗ္ဘောရုဟသာဒုသီတ
ပသန္နနီရေဟိ ဇလာသယေဟိ။
သုပုပ္ဖိတာနေကကဒမ္ဗဇမ္ဗု-
ပုန္နာဂနာကဒိဟိ တဘိရမ္မေ။

၅. သုဓာဝအာတေဟိ မနောဟရေဟိ။
ဟကာရပန္တီဟိ စ ကေပုရေဟိ။
ဝိကိဏ္ဏမုတ္တာဖလသန္နိဘေဟိ။
ဝိလောကနီယေဟိ သုဓာတလေဟိ။

၆. ကတွာန ဟာသာဒသဟာဿရမ္မေ။
တဟိံ တဟိံ ပီတိကရေ ဝိဟာရေ။
မဟာဒယော ဇေတဝနာဒယောပိ။
သုသံယမာနံ ယတိနံ အဒာသိ။

၇. ယော သာဒုဘူတံ စတုပစ္စယဋ္ဌ။
ဂုဏပ္ပသန္နော သမဏေသု တေသု။
နိစ္စံ မဟောဃံ ဝိယ ဝတ္တယန္တော။
ယောဇေတိ တေ ဂန္ထဝိပဿနာသု။

၈. ကာရိတေသု ဝိဟာရေသု၊ တေန တေသု ယသဿိနာ။
ရမ္မော ယော ပစ္ဆိမာရာမော၊ ပုပ္ဖာရာမာဒိသောဘိတော။

၉. ပရိဝေဏမ္ဟိ နာမေန၊ တဟိံ **စောဠကုလန္တိကေ** ။
ဟာသာဒေ ဒဿနီယမ္ဟိ၊ ဝသန္တော ကရုဏာပရော။

၁၀. သိဿော သသီကရသွဝစ္ဆ-သီလာစာရဿ ဓိမတော။
သာရိပုတ္တမဟာထေရ -မဟာသာမိဿ တာဒိနော။

၁၁. ဓီရာနေကဂုဏောဃေန၊ ထေရေန သုစိဝုတ္တိနာ။

ဝိနယဋ္ဌကထာမေန၊ **သုမေဓေနာ**ဘိယာစိတော။

၁၂. သော **ဗုဒ္ဓနာဂတ္ထေရော** ဟံ၊ ဘိက္ခူနံ ပရမံ ဟိတံ။
မဟာဝိဟာရတာသီနံ၊ ယတီနံ သမယာနုဂံ။

၁၃. ဝိနယတ္ထာဒိမဉ္ဇူသံ ၊ လီနတ္ထသ္သ ပကာသနိံ။
မာတိကဋ္ဌကထာယေမံ၊ အကာသိ သာဓု ဝဏ္ဏနံ။

၁၄. သာယံ သုဗောဓာ ဗုဝဏ္ဏနိယာ။
သံဝဏ္ဏနာ သတ္တသဟသ္သမတ္တာ။
နိရာကရောန္တီ ဝိနယမ္ဟိ မောဟံ။
တမံ စရန္တီ သသိ ခေဝ ဘာတု။

၁၅. အာကင္ခမာနေန ပရတ္ထမိဋ္ဌံ။
မဟတ္ထသာရံ သုဝိနိစ္ဆယဍ္ဎ။
သံဝဏ္ဏနံ သာဓု ပကုဗ္ဗတာ ယံ။
စိတံ မယာ ပုညမနပ္ပဘူတံ။

၁၆. ပုညေန တေနာစိတအနသီလ-
မယာဒိနာနေကဝိဓေန စေဝ။
သတ္တာ အနီဃာ သုခိနော အဝေရာ။
ပပ္ပောန္တု သဗ္ဗေ သုဂတိံ သိဝဍ္စ။

၁၇. သဒ္ဓိံ ယထောပဒ္ဒဝမန္တရေန။
ဂတာ ဟိ လီနတ္ထပဒီပနီယံ။
တထာ ဇနာနံ အပိ ဓမ္မယုတ္တာ။
မနောရထာ သိဒ္ဓိမုပေန္တု နိစ္စံ။

၁၈. ကာလေ ပဝသ္သန္တု သဒာ ပယောဒာ။
ဓမ္မေန ဟာလေန္တု မဟိံ မဟိန္ဒာ။
သတ္တာ ပသန္နာ ရတနတ္တယသ္မိံ။
အနာဒိပုညာဘိရတာ ဘဝန္တုတိ။

ဝိနယတ္ထမဉ္ဇူသာ လီနတ္ထပ္ပကာသနီနာမိကာကင္ခာဝိတရဏီအဘိနဝဋီကာ နိဋ္ဌိတာ။